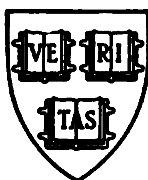

HARVARD LAW LIBRARY
3 2044 057 001 323

VE RI
TAS

KJØBENHAVNS DIPLOMATARIUM.

SAMLING

AF

DOKUMENTER, BREVE OG ANDRE KILDER

TIL OPLYSNING OM

KJØBENHAVNS ÆLDRE FORHOLD FØR 1728.

UDGIVET

VED KJØBENHAVNS KOMMUNALBESTYRELSES OMSORG

AF

O. NIELSEN,
Dr. phil., Arkivar ved Raadstuearkivet.

FØRSTE BIND.

KJØBENHAVN.
I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD.
THIELES BOGTRYKKERI.
1872

I en Tid som vor, da den materielle Udvikling udsletter saa mange Spor af ældre Tiders Færd, er det en Forpligtelse, der paahviler alle, hvem Gud har givet Kald og Evne dertil, at samle de Oplysninger om Fortiden, der kunne bevare Forfædrenes Gærninger fra den Forglemmelse, hvortil de om ikke lang Tid ellers vilde hjemfalde. Der er faa Steder i Danmark, der i den Grad have undergaaet Forandringer som Landets Hovedstad i de sidste 20 Aar, og snart vil Iværksættelsen af den ny Plan om Fæstningværkernes Bebyggelse udslette den gamle Stads Grænser, ligesom Trangen ogsaa gaar i Retning af at nedrive og ombygge de faa smaa Gader af den gamle Stil, der endnu ere tilbage. De store Ildebrande, der i forrige Aarhundrede hærjede Staden, have forandret dens indre Udseende i en høj Grad, saa det kun er nogle faa Bygninger, der endnu ere tilbage fra Tiden før 1660; formodenlig er Kapellet ved Helliggejstes Kirke og Konsistoriumsbygningen paa Universitetet, der er en Rest af den gamle katholske Bispegaard, de eneste Levninger fra den katholske Tid. Til Manglen paa gamle Bygningsværker kommer de store Forandringer, der ere foretagne med Gadernes Retning og Bredde, ligesom en stor Mængde ere forsvundne, alt en Følge af ovennævnte Ildebrande og Stadens Bombardement 1807. Selv naar vi gaa til det oprindelige Midtpunkt, Gammeltorv, og til det Sted, hvorfra Byens Navn og første Oprindelse stammer, Kanalen omkring Slotspladsen, er det en meget tarvelig Forestilling, man her faar om de ældre Forhold; kun ét Sted er endnu nogenlunde uforandret som det saa ud for omtrent 200 Aar siden, det er Egnen bagved Tøjhuset, skønt selv her Havnen nu er udfyldt.

Kjøbenhavn gør saaledes Indtrykket af at være en ny By, og det er formodenlig Armoden paa Fortidens Mindesmærker, der har

bevirket, at der ikke er gjort meget for at oplyse ældre Tider. Der er egenlig kun 3 Skrifter, der i den Retning kunne kaldes Kildeskrifter, nemlig Pontoppidans Origines Hafniensis 1760, Rørdams Kjøbenhavns Kirker og Klostre 1863 og Lassens Aktstykker til Stadens Befæstningshistorie 1855. De mange, der have bearbejdet Byens Historie, have væsenlig støttet sig til disse Skrifter, og der er meget lidt fremkommet udenfor disse. Kilderne kunne ej heller kaldes rige, thi de samme Ildebrande, der ødelagde de gamle Bygninger, fortærede ogsaa de gamle Dokumenter. 1728 var dog det værste Aar i den Retning, thi da gik Raadhuset og Raadstuearkivet op i Luer, saa der kun reddedes de gamle Privilegier og enkelte andre Ting, medens de fleste Regnskaber, Raadstueprotokoller, Tingbøger og deslige for den indre Historie saa særdeles vigtige Kilder, som man da ikke satte tilbørlig Pris paa at redde, nu maa dybt savnes (se O. Nielsen, Bidrag til Kbnh. Raadstuearkivs Historie i »Danske Samlinger«, IV, 234—49).

Det er, fordi 1728 er et Mærkeaar i Stadens monumentale og Arkiv-Historie, at dette Aar er sat som Grænsen for de Dokumenters Alder, der skulle optages i nærværende Samling, og hvis vi nu skulde ene holde os til de Brevskaber, der findes i Raadstuearkivet (over hvilke der 1786 er udgivet en Fortegnelse af Herleb og Munch), vilde Udbyttet i flere Henseender blive magert. Men heldigvis opbevares i det kgl. Gehejmearkiv, der indeholder saa rige Kilder til hele Landets Historie, flere større Samlinger om Kjøbenhavn og ikke faa Dokumenter findes spredte i andre Samlinger der, ikke at tale om den Righoldighed af Oplysninger, som Kancelliets Kopibøger indeholde. Paa det store kgl. Bibliothek, Universitetsbibliotheket og i Kongerigets Arkiv findes ogsaa ikke faa Dokumenter og andre Oplysninger. At samle disse spredte Kilder og udgive dem, for derved at danne et Grundlag for fremtidige Bearbejdelser i forskjellige Retninger af Stadens Historie, var den Opgave, der stilledes Udgiveren af nærværende Værk, da det ved Borgerrepræsentanternes Beslutning i Dec. 1869 efter Magistratens Indstilling blev vedtaget i flere Aar at anvende en Sum til dets Udgivelse. (Jfr. Beretning om Kommunens Anliggender, 1870, S. 4.)

Uagtet det, naar Værket, hvis Størrelse foreløbig er beregnet til 5 Bind, er færdigt, vilde lette Brugen ikke lidet, hvis Indholdet var meddelt aldeles kronologisk, har man dog ment, at det var

rettest at lade hvert Bind danne et Hele for sig, da det vilde have varet længe, inden man havde faaet en fuldstændig Fortegnelse over, hvad der skulde optages, og da det har vist sig ved lignende Samlinger, at det dog ikke kunde undgaaes, uagtet al anvendt Omhu, at der kom Supplementer til. Dog stræbes der hen til, at der i hvert Bind meddeles alle Dokumenter forfra til et bestemt Aar, og saaledes er i første Bind medtaget alt før 1400, og i andet Bind er det paatænkt at meddele alt fra 1400 til 1450 og saa fremdeles, hvorfor det, der i disse Tidsrum i Fremtiden meddeles, er senere opdaget. Paa Manglen ved denne Udgivelsesmaade vil et Register bøde, der paatænkes meddelt i det sidste Bind.

Om Udgivelsesmaaden behøver jeg vel ikke at fremhæve, at hvert Dokument er meddelt efter Originalen, eller, naar denne ikke kan faas, efter de bedste Afskrifter. Dokumenterne meddeles fuldstændigt og bogstavret, dog er det en Selvfølge, at ved saadanne, der ere dannede efter visse Formler, f. Ex. Skøde- og Pantebreve, udelades Formlerne efterhaanden som Tiden fremskrider, og navnlig efter Reformationen kan man nøjes med en Indholdsfortegnelse, hvilket ogsaa for en senere Tid maa gælde mange andre Dokumenter, ligesom der kommer et Tidspunkt omtrent efter 1660, da Kildernes Masse voxer saaledes, at man maa vrage mellem disse og ikke kan medtage rent ubetydelige Sager. Det kan maaske synes, at meget af det ældre ej heller har stort Værd, men samlede paa ét Sted ville mange Smaating dog i Forening kaste et Lys paa forskjellige Forhold. Med Hensyn til de gamle Talbetegnelser er det vel ikke overflødigt at bemærke, at disse ere de endnu brugte Romertal, men med smaa Bogstaver, saa at f. Ex. mdlj er lig MDLI, hvilket enhver jo forstaaer. En Streg igennem et saadant Tal trækker ½ fra, og saaledes er ij = 1½, v = 4½ osv.

Det er udtalt af flere Videnskabsmænd, hvis Betænkning Magistraten i sin Tid indhentede om Udgivelsen af nærværende Samling, at Staden baade vil have Ære og Nytte af et saadant Skrift, og jeg tror nok at kunne paastaa, at det vil indeholde mange Ting af Vigtighed endog for de nuværende Forhold (jeg skal saaledes kun paapege Fremdragelsen af Nr. 293, der vedkommer et Forhold, som tildels endnu finder Sted), medens det dog ikke kan nægtes, at det

væsenlig er historiske Oplysninger, som her fremdrages om de forskjellige Forhold i ældre Tid, hvilke maaske ville have mere Betydning for Fremtiden end Nutiden. Jeg haaber, at det vil vise sig, at Udgiveren ingen Møje har sparet for at Værket skal blive til Ære for den Kommunalbestyrelse, der ikke alene sørger for at fremme Stadens materielle Vel, men ogsaa for at bevare Mindet om Fortiden.

For at dette Værk kan blive saa fuldstændigt som muligt, tillader jeg mig herved at opfordre alle, der ere i Besiddelse af gamle Dokumenter og andre Oplysninger eller Rettelser til dette Skrift, at meddele mig disse til Optagelse heri paa en eller anden Maade.

Sluttelig skylder jeg Gehejmearkivaren, Hr. Konferensraad Wegener, at fremhæve, at det er den store Liberalitet, hvormed han har lettet mig Adgang til en udtømmende Benyttelse af Gehejmearkivet, der har givet og fremdeles vil yde dette Skrift meget af dets vigtigste Indhold, ligesom Hr. Justitsraad Brun fortjener Tak for at have tilladt mig at benytte flere af det store kgl. Bibliotheks Manuskripter udenfor Bibliotheket.

Udgiveren.

1. **21 Okt. 1186.**

Pave Urban III. stadfæster den Gave, som Erkebiskop Absalon har meddelt Roskilde Bispestol, nemlig af Borgen i »Hafn«, som Kong Valdemar har givet ham, men som Absalon dog skal beholde i sin Livstid, og af alt dens tilliggende, nemlig selve Byen »Hafn«, Utterslev med alt dens tilliggende, nemlig Serrislev, Solbjerg, Vanløse, Vigerslev, Valby, et Bol i Brønshøj, Emdrup, Gjentoftegaard med dens tilliggende, Mørkhøj med dens tilliggende, Bagsværd, Virum, Høsterkjøb, Rødovre, Burgby (paa Amager) og Nærum med deres tilliggende, foruden det som Borgfogeden Niels har erhvervet til ham.

Urbanus episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri Absaloni Lundensi archiepiscopo apostolice sedis legato salutem et apostolicam benedictionem. Fratres et coepiscopos nostros tam propinquos quam longe positos sincera tenemur caritate diligere, ipsosque in hiis, que iuste requirunt, liberare et efficaciter exaudire. Eapropter tuis iustis postulacionibus grato concurrentes assensu castrum de Hafn, quod illustris memorie Waldemarus olim rex Dacie tue fraternitati contulit et tu tali condicione interposita Roschildensi ecclesie pia consideratione dedisti, ut ipsum debeas quoad uixeris detinere, post decessum tuum ad ecclesiam ipsam libere deuoluendum sub iam dicte conditionis tenore, sicut ipsum iuste et sine controuersia possides, cum omnibus pertinentiis suis, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus, uidelicet uillam ipsam de Hafn, Oterslef cum omnibus pertinentiis suis, scilicet Serslef, Solbiergh, Huanlosæ, Wigislef, Walbu, mansum unum Brunshogæ, Imbrethorp, mansionem de Gefnetofte cum omnibus pertinentiis suis, Myrthogæ cum omnibus pertinentiis suis, Barsuerthe, Vigirum, Husfrecop, Hawerthi, Burgbu, Niartherum cum omnibus pertinentiis earum, preterea uniuersam partem eorum, que adquisiuit Nicolaus castellanus tuus, iuxta tenorem pacti, quod inter uos conuenit. Nulli igitur omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumserit,

indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Witerbij xij kalendas nouembris.

Udenpaa: Qualiter Hafn acquisita fuit cum multis aliis bonis circumiacentibus. Brevet er tidligere trykt i Thorkelins Diplomatarium Arn. Magn. I. 57-58. Orig. Hafn. 6-7. Pavens Segl hænger under. Original paa Perg. i Geh. Ark.

2. **12 Feb. 1193.**

Pave Celestinus III. forbyder Roskilde Biskopper at afhænde Borgen i Hafn.

Celestinus episcopus seruus seruorum dei, venerabilj fratri Petro Roskeldensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam uigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officij nostrj ad debitum perducatur effectum. Proinde iuste petitioni venerabilis fratris nostrj A(bsalonis) Lundensis archiepiscopi apostolice sedis legatj grato concurrentes assensu presentj pagina sub interminatione anathematis prohibemus, ne cui episcoporum, qui in ecclesia tua pro tempore fuerint, castrum de Hafn, quod post obitum eiusdem archiepiscopi ad tuam ecclesiam deuoluetur, ab ipsa ecclesia vestra liceat alienare. Decernimus autem, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre inhibitionis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Laterani ij idus februarij, [pontificatus] nostrj anno secundo.

Bagpaa: De Hafn quod non alienetur. Pavens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. og er tidligere trykt i Thorkelins Diplom. Arn. Magn. I. 64—65.

3. **25 Marts 1193.**

Pave Celestinus III. stadfæster Erkebiskop Absalon Borgen i Hafn, som Kong Valdemar har givet ham og den pavelige Legat Centius stadfæstet. Dennes Stadfæstelse er indført i Brevet og indbefatter desuden Godset, der nævnes i Nr. 1, samt Kaldsretten til Hafns, Brønshøjs og Amagers Kirke. Her udsiges tillige, at Absalon har givet det hele til Roskilde Kirke, dog med Forbehold af Brugsretten sin Levetid, hvilket ogsaa var stadfæstet af Paverne Urban III. og Clemens III. samt Kannikerne i Roskilde. Saalænge Absalon lever, skal han, naar han er i Sæland, have fælles Bord med Biskoppen der, der som en Søn skal følge hans Raad og lette hans Arbejde.

Celestinus episcopus seruus seruorum dei. Venerabilj fratrj A(bsaloni) Lundensi archiepiscopo apostolice sedis legato salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam uigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officij nostrj ad debitum perducatur effectum. Eapropter, uenerabilis in Christo frater, tuis iustis precibus inclinatj castrum de

Hafn, quod illustris memorie W. rex Dacie tue fraternitatj contulit, sicut ex eius donatione illud iuste et pacifice possides et ipsum tibj dilectus filius noster Centius titulo sancti Laurencij in Lucina presbiter cardinalis tunc apostolice sedis legatus auctoritate, qua fungebatur, tibi confirmauit, tue deuotioni auctoritate apostolica confirmamus et presentis scriptj patrocinio communimus. Ad maiorem quoque huius rej euidentiam autenticum scriptum confirmationis eiusdem cardinalis hic inferius duximus annectendum, cuius tenor talis est.

Centius dej gratia titulo sancti Laurentij in Lucina presbiter cardinalis apostolice sedis legatus, A(bsaloni) eadem gratia Lundensis ecclesie archiepiscopo apostolice sedis legato, Suethieque primatj, salutem et intime dilectionis affectum. Cum legationis officio in Dacia fungeremur, indubitanter cognouimus, quod illustris memorie W. rex Dacie castrum de Hafn tue fraternitatj contulit et tali conditione interposita Roskeldensi ecclesie pia consideratione dedistj, ut ipsum debeas, quoad uixeris, detinere, post decessum tuum ad ecclesiam illam libere deuoluendum. Habita igitur ratione confirmationum domini pape Vrbani, Clementis necnon et canonicorum Roskeldensium sub iamdicte conditionis tenore, sicut ipsum iuste et sine controuersia possides, cum omnibus pertinentiis suis auctoritate qua fungimur tibj confirmamus et patrocinio presentis scriptj communimus, videlicet uillam illam de Hafn, mansionem de Oterslefi cum omnibus pertinentiis suis, scilicet Sareslef, Solbiarga, Malefae, Wikislef, Walbi, mansum unum Brunshoga, Imbrethorp, mansionem de Giafnatofte et de Mirthega et de Barsuertha et de Wigarum cum omnibus pertinentiis earum, mansiones de Husfrekop et de Averchi, mansiones de Burgabj et de Niartharum cum omnibus pertinentiis earum. Preterea uniuersam partem eorum, que bone memorie Nicolaus castellanus tuus siue in Falstria siue in Sialandia acquisiuit, iuxta tenorem pactj, quod inter nos conuenit, utrum in facta partitione ante mortem eius tibj cesserit uel post eius mortem habita diuisione cum eius heredibus tibj obuenerit, presentj pagina dilectionj tue confirmamus. Ad hec ecclesiam de Hafn et de Brunshoga et de Amabe, quas prius castro assignaueras, tue prouisionj regendas committimus, quatinus omnj reclamatione cessante liberam habeas de eis disponendj facultatem et post decessum tuum tam ecclesie quam uniuerse dicte possessiones ad ecclesiam Roskildensem et eius episcopum libere et absque hesitatione aliqua reuertantur. Preterea quoniam sicut cognouimus et utilitas Sialandensium et negotia regni conuersationem tuam in Sialandia sepius expostulat, presentis scripti auctoritate tibi confirmamus, quatinus quicunqve in episcopatu

Sialandensi canonice in episcopum fuerit substitutus, cum eo, quotiens adesse uolueris, sub debito honore et reuerentia, tanquam pater familias, communem mensam habeas, ipse uero in agendis suis consilio suo et dispositione utatur et tanquam filius patrj per omnia obediens ad alleuandum tibj in Scania laborem, quotiens uolueris et necessitas postulauerit, dissimulare non presumat. Quoniam hec persone tue iustis exigentibus rationibus indulsimus, uolumus, ut personam non excedant, sed post decessum tuum, quicunque in Dacia pro tempore fuerit archiepiscopus, intuitu huius nostre confirmationis nullum in iamdictis ad episcopum Sialandensem uel eius episcopatum respectum habeat. Nullj igitur omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere uel ej ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dej et beatorum Petrj et Paulj apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Laterani viij kalendas aprilis, pontificatus nostri anno secundo.

Pavens Segl hænger under. Bagpaa: Confirmacio donacionis Waldemari super castro de Hafn et cessio dicti castri archiepiscopo Absolonj, cum multis alijs possessionibus ad Roskildensem ecclesiam spectantibus. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i Thorkelins Diplomat. Arn. Magn. I. 65–67.

4. **22 Sept. 1198.**

Pave Innocens III stadfæster Absalons Gave til Roskilde Bispestol af det samme Gods og omtrent med samme Ord som Nr. 1. Jfr. Nr. 5.

Absaloni Lundensi archiepiscopo. Fratres et coëpiscopos nostros tam propinquos quam longe positos syncera tenemur caritate diligere, ipsosque in his, quæ juste requirunt, libenter et efficaciter exaudire. Eapropter, venerabilis in Christo frater, tuis justis precibus clementer annuimus et ad exemplar felicis recordationis Vrbani papæ prædecessoris nostri castrum de Hasij, quod illustris memoriæ Waldemarus, olim rex Daciæ, tuæ fraternitati contulit, et tu tali conditione interposita Rostkildensi ecclesiæ pia consideratione dedisti, ut ipsum debeas quoad vixeris detinere, post decessum tuum ad ecclesiam ipsam libere devoluendum, sub jamdictæ conditionis tenore, sicut ipsum juste et sine controversia possides, cum omnibus pertinentiis suis, auctoritate tibi apostolica confirmamus et præsentis scripti pagina communimus, videlicet villam ipsam de Hasij, mansionem de Othersle f cum omnibus pertinentiis suis, scilicet Sersfel, Solbiarge, Huanlolde, Wigislef, Walbu, mansum unum Brunsoge, Imbrethorp, mansiones de Gefnetofte et de Murhoge cum omnibus pertinentiis earum, mansiones de Barsuerthe et de Wigurm cum omnibus pertinentiis earum, mansiones de Husfretop et de Haverthi cum omnibus pertinentiis earum,

mansiones de Burgbu et de Hiartharum cum omnibus pertinentiis earum et universam partem earum, quæ acquisivit Nicolaus castellanus tuus, juxta tenorem pacti, quod inter vos convenit. Nulli ergo etc. Datum Perusij x kalendas octobris (pontificatus nostri anno primo).

Meddelt efter Epistolarum Innocentii III libri undecim I. Parisiis 1682. S. 221.

5. **13 Nov. 1198.**

Pave Innocens III stadfæster Absalons Gavebrev til Roskilde Kirke paa Hafn og det andet Gods som Nr. 1. Dette Brev er ordlydende med Nr. 4 og da det kun er udstædt et Par Maaneder efter dette, er det formodenlig samme Brev, der med sin ældre Datum er indført i den pavelige Kopibog, men derimod først virkelig er udfærdiget med den Datum, det her har.

Innocentius episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri Absaloni Lundensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Fratres et coepiscopos nostros tam propinquos quam longe positos sincera tenemur caritate diligere ipsosqve in hiis, que iuste requirunt, libenter et efficaciter exaudire. Eapropter, uenerabilis in Christo frater, tuis iustis postulationibus grato concurrentes assensu ad exemplar felicis recordationis Vrbani pape predecessoris nostri castrum de Hafn, quod illustris memorie Waldemarus olim rex Dacie tue fraternitati contulit et tu tali conditione interposita Roskildensi ecclesie pia consideratione dedisti, ut ipsum debeas quoad uixéris detinere, post decessum tuum ad ecclesiam ipsam libere deuoluendum, sub iamdicte conditionis tenore, sicut ipsum iuste et sine controuersia possides, cum omnibus pertinentiis suis, auctoritate tibi apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus, videlicet uillam ipsam de Hafn, mansionem de Otherslef cum omnibus pertinentiis suis, scilicet Serslef, Solbiarge, Huanlosæ, Wigislef, Walbu, mansum unum Brunshoge, Imbretorp, mansiones de Gefnetofte et de Murhoge cum omnibus pertinentiis earum, mansiones de Borgbu et de Niartharum cum omnibus pertinentiis earum, mansiones de Barsuerthe et de Wigherom cum omnibus pertinentiis earum, mansiones de Husfrecop et de Hauerthi cum omnibus pertinentiis earum et uniuersam partem eorum, que acquisiuit Nicholaus castellanus tuus, iuxta tenorem pacti, quod inter uos conuenit. Nulli ergo omnino hominum licitum sit hanc nostre paginam confirmationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Laterani, idibus nouembris pontificatus nostri anno primo.

Pavens Segl hænger under. Bagpaa: Confirmacio super Hafn et possessionibus adiacentibus. Original paa Pergament i Geh Ark. Trykt i Thorkelins Diplomatarium Arn. Magn I. 73—74.

6. **1 Avg. 1230.**

Kong Valdemar Sejr giver Biskop Niels i Roskilde og hans Efterkommere Øen Saltholm.

Waldemarus dei gratia Danorum Slauorumque rex omnibus hoc scriptum cernentibus [salutem] in perpetuum. Actus temporis rei geste cito labitur memoria, nisi instrumento vive vel mortue vocis fuerit munita. Tam presentibus quam futuris duximus declarandum, nos domino Nicolao episcopo Roskildensi et successoribus suis quandam insulam, que Saltholm appellatur, dedisse in perpetuum possidendum. Cuius rei factum ne cadat a memoria futurorum, sigilli nostri patrocinio perrhennamus. Datum Wordhingburgh, anno domini Mccxxx kalendis augusti.

Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. Trykt i Thork. Dipl. Arn. Magn. I. 117.

7. **19 Dec. 1247.**

Pave Innocens III overdrager Biskop Eskil i Slesvig, Dominikanernes Provincialprior Absalon og Franciskanernes Provincialminister Regner at sørge for, at Biskop Niels i Roskilde igjen af Kongen indsættes i sine Rettigheder. Biskoppen var udjaget af sit Stift og Kongen havde frarøvet ham Borgen i Kjøbenhavn og andre af Bispestolens Ejendomme. Franciskanermunken Simon af Alvernia havde bragt en Voldgiftskjendelse istand, men den var ikke efterkommet. De skulde nu sørge for, at Biskoppen fik sin Borg og sine Ejendomme og de Afgifter, der vare komne deraf i Mellemtiden, og at han fik Lejde til at komme tilbage til sin Stad og sit Stift, under Straf af Interdikt. I selve Pavebrevet fattes Navnene, hvor her er aaben Plads.

Innocentius episcopus seruus seruorum dej venerabilj fratrj episcopo Sleswicensi et dilectis filijs priori prouincialj predicatorum et ministro minorum fratrum de Dacia salutem et apostolicam benedictionem. Quanto carissimus in Christo filius noster illustris rex Dacie grádu preeminet altiori, tanto magis ab aliorum offensis eum decet retrahere manus suas et satisfacere celerius de iniurijs iam illatis, ad quod ipsum regem, cuius desideramus comodum et salutem, tanquam filij ecclesie specialis, nostris libenter litteris inuitamus. Cum igitur venerabilis frater noster episcopus Roskildensis, sicut olim eo accepimus intimante propter metum regium a sede propria miserabiliter exulans castro de Kopmanahafn et alijs rebus suis episcopalibus sit non sine ipsius regis conniuentia spoliatus, quamuis eundem regem, ut ipsi episcopo restitui faceret huiusmodi bona sua, et permitteret eum in episcopatu suo libere comorari, per dilectum filium fratrem Simonem de ordine fratrum minorum moneri diligentius mandauerimus et induci. Quia tamen

dictus rex id efficere hactenus pro sue uoluntatis arbitrio non curauit, prefatus episcopus iustitiam super hoc sibi a nobis fieri humiliter postulauit. Verum quia ipsius episcopi nociua grauamina nec possumus nec debemus, quantumcunque regem eundem sincera diligamus in domino caritate, conniuentibus oculis pertransire, discretioni uestre per apostolica scripta mandamus, quatinus regem ipsum et quoslibet detentores predictorum bonorum et castri predicti, ut ea, cum fructibus medio tempore perceptis, et qui percipi potuerunt, restituant vel restitui faciant episcopo memorato, et permittant eum in ciuitate sua et diocesi, prestita sibi ab eodem rege sufficienti securitate, libere commorari, attentius moneatis et etiam inducatis predictum regem ad hoc in speciales terras ipsius ac Roskildensem diocesim per interdicti, alios autem detentores bonorum ipsorum, seu impedientes restitutionem huiusmodi, per excommunicationis sententias, submota difficultate qualibet, compellendo. Non obstantibus aliqua indulgentia sedis apostolice concessa prefato regi uel alij, quod excommunicari uel suspendi aut eorum terra interdici nequeat per litteras sedis eiusdem, que de ipsa non fecerint mentionem, et indulgentijs ordinibus uestris ab eadem sede concessis, quod non teneamini per litteras apostolicas de causis cognoscere uobis a prefata sede commissis, que de ipsis indulgentijs non fecerint mentionem et constitutione de duabus dietis edita in concilio generali. Prouiso quod predictum castrum eidem episcopo restitutum nomine Roskildensis ecclesie ac episcopi memorati per tales faciat venerabilis frater noster Lundensis archiepiscopus custodiri, qui predicto regi contrarij non existant, donec dictus episcopus plenius sit ad eiusdem regis gratiam restitutus. Quod si non omnes hijs exequendis potueritis interesse, tu, frater episcope, cum eorum altero ea nichilominus exequaris. Datum Lugduni xiiij kalendas januarii, pontificatus nostri anno quinto.

Pavens Segl hænger under. Bagpaa: Vi compellatur rex ad restitutionem episcopi Roskildensis per interdictum in speciales terras regis. Original paa Pergament i Geh. Ark., trykt i Thork. Dipl. Arn. Magn. I. 158—59.

8. **2 April 1248.**

Pave Innocens III. befaler Biskop Eskil i Slesvig at skaffe Biskop Niels i Roskilde Indkomsten af det ham fratagne Gods, som Simon af Alvernia har tildømt ham og tilkjendt 2 Kanniker i Roskilde at overgive til Erkebispen i Lund, som har Biskop Nielses Fuldmagt. De der handle derimod skulle lide Bandsstraf, dog ikke Pavens kære Søn Kongen af Danmark eller hans særskilte Ejendom. Peder Kansler og Johannes Erkebisp (der skal vel læses Erkedegn eller desl.) have paa Kongens Vegne protesteret imod Simons Kendelse, saa Biskop Niels atter har maattet tage sin Tilflugt til Paven. Navnene fattes i Orig., hvor her er aaben Plads.

Innocentius episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri episcopo Sleswicensi salutem et apostolicam benedictionem. Sua nobis venerabilis frater noster episcopus Roskildensis petitione monstrauit, quod cum ipse regio metu compulsus regnum Dacie exiuisset, eo in remotis partibus exulante, omnes sui episcopales redditus occupati fuerunt, tam castrum de Copmannahafn quam alia loca ipsius, exinde custodibus eius eiectis alijs custodienda commissa, que omnia detinentur in eius preiudicium occupata et ea distrahunt pro suo libito detentores. Quare nos ad supplicationem ipsius, fratri Symonj de Aluernia ordinis fratrum minorum nostras dereximus litteras, continentes, ut personaliter ad partes illas accedens, in quibus non possent premissa non esse notoria, Roskildensem ecclesiam cum predictis castro et locis ceterisque bonis episcopalibus cum fructibus interim perceptis et qui percipi potuerunt ex eis, eidem episcopo auctoritate nostra restitui faceret, eumque per se uel per alium pacifica bonorum omnium possessione gaudere, contradictores per excommunicationis in personas et interdicti in terras eorum sententias appellatione postposita compescendo, saluo quod in personam carissimi in Christo filij nostri regis Dacie illustris ac terram specialem ipsius per directum sibi mandatum procedere non deberet. Ceterum dictus frater tanquam vir prouidus et discretus sollicite in huiusmodi mandati executione procedens, uocatis omnibus, quos propter hoc uiderat euocandos et cognita super premissis omnibus, que notoria erant, nec aliqua poterant tergiuersatione celari plenius ueritate, prefati episcopi nomine venerabili fratri nostro archiepiscopo Lundensi, procuratori eiusdem episcopi Roskildensis, ecclesiam, castrum, predicta loca et omnia bona episcopalia sententialiter assignauit et eundem episcopum restituit ad omnia supradicta, concedens supradicto archiepiscopo adeundi bona ipsa et intrandi possessionem predictorum castri, locorum et bonorum ac retinendi nomine supradicti episcopi liberam facultatem, iniuncto nichilominus decano et capitulo Roskildensi, ut ipsi archiepiscopo tanquam procuratori prefati episcopi plenarie in omnibus responderent, ac Nicolao presbitero et magistro Petro canonico Roskildensi, qui post recessum prefati episcopi bona detinuerant predicta, fructus exinde perceptos et qui percipi potuerunt, dicto procuratori non differrent integre assignare, in omnes contradictores et rebelles excommunicationis sententiam generaliter proferendo. A cuius processu quibusdam, uidelicet magistro Petro canonico Roskildensi dicto cancellario, premissorum bonorum detentore, et Johanne archiepiscopi (!), qui se pro ipsius regis procura-

tore gerebat, frustratorie appellantibus, idem episcopus ex sententia prefata nullum adhuc potuit comodum reportare, propter quod ipse coactus est ad nostram prouidentiam habere recursum. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatinus prefati fratris processum prouide actum, quem ratum habentes auctoritate apostolica confirmamus, sublato cuiuslibet dilationis, difficultatis et appellationis obstaculo, non obstante appellatione premissa, executionj mandare procures, contradictores et rebelles per excommunicationis in personas et terras eorum interdicti sententias appellatione postposita compescendo. Quas sententias facias auctoritate nostra singulis diebus dominicis et festiuis pulsatis campanis et candelis accensis per loca, in quibus expedire videris, usque ad satisfactionem condignam solempniter innouarj ac etiam inuiolabiliter obseruari. Non obstante, si aliquibus de contradictoribus et rebellibus, excepta persona regis predicti, a sede apostolica est indultum, ut excommunicari, suspendi vel interdici per litteras eius nequeant, que plenam et expressam de indulgentijs huiusmodi non fecerint mentionem neque constitutione de duabus dietis edita in concilio generali. Datum Lugduni iiij nonas aprilis pontificatus nostri anno quinto.

Seglet fattes. Udenpaa: Confirmacio sententie generalis fratris Symonis in occupatores bonorum ecclesie Roskildensis. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i Thork. Dipl. Arn. Magn. I. 159—61.

9. **11 April 1248.**

Pave Innocens III. befaler Biskop Eskil i Slesvig, at han under Biskop Nielses Fraværelse skal ændre alt, hvad der er sket til hans Skade.

Innocentius episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri episcopo Slesvicensi salutem et apostolicam benedictionem. Sua nobis venerabilis frater noster episcopus Roskildensis petitione monstrauit, quod eo, procurantibus sibi odium regium quibusdam suis inimicis et emulis manifestis, a regno Dacie recedente post occupationem et inuasionem bonorum episcopalium, multa circa institutiones ecclesiarum et beneficiorum vacantium in sua ciuitate ac diocesi et decimas ac iura episcopalia et possessiones episcopales, que temere detinentur, in sue iurisdictionis preiudicium sunt presumta. Unde cum non sit debitum neque decens, ut ipso exulante sua iurisdictio in sua ciuitate ac diocesi ausu temerario per aliquos eneruetur, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus ea omnia, que tam contra premissas institutiones quam alia post discessum suum a regno inueneris in eius preiudicium temere attemptata, in statum debitum studeas legitime reuocare, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione

postposita compescendo. Non obstante constitutione de duabus dietis edita in concilio generali neque indulgentia eis a sede apostolica concessa, qua excommunicari uel suspendi non possunt per litteras seu gratiam, que de ipsa non fecerint mentionem. Datum Lugduni iij idus aprilis, pontificatus nostri anno quinto.

Afskrift i Bartholins Annaler paa Univ. Bibl. efter »rotulus membraneus«, trykt i Thork. Dipl. Arn. Magn. I. 161—62.

10. **18 Nov. 1248.**

Jon, Søn af Jon »Ræymoth«søn, afstaaer til Esrum Kloster sit Gods i Lille Værløse, hvorfor han faaer andet Gods i Mageskifte, hvoriblandt nævnes en G. i vor Frue Sogn i Kjøbenhavn.

... curiam unam in Copmannæhauæn cum domibus et fundo in parochia sancte Marie, et hec omnia confitemur nobis esse iuxta consuetudinem Danorum legittime scotata et nobis et heredibus nostris perpetuo iure possidenda, retinenda, vendenda et commutanda et quomodolibet alienanda pro nostra et nostrorum voluntate ..... Anno domini Mccxlviij, xiiij kalendas decembris.

Afskrift i Codex Esrumensis paa Univ. Bibl. Trykt i Thork. Dipl. I. 166—68.

11. **27 Juli 1249.**

Pave Innocens III. meddeler Erkedegnen i Aarhus om de i Nr. 7 og 8 omtalte Voldgiftskjendelser, der ikke vare traadte i Kraft, hvorfor han befaler ham at sørge for, at Biskoppen i Roskilde faaer Køpmanahafns Borg og sine andre Ejendomme tilbage og Lov til at opholde sig i sit Stift.

Innocentius episcopus seruus seruorum dei dilecto filio archidiacono Aurusiensi salutem et apostolicam benedictionem. Olim intellecto, quod venerabilis frater noster episcopus Roskildensis castro suo de Kopmanahafn et rebus alijs suis episcopalibus non absque carissimi in Christo filij nostri illustris regis Dacie conniuentia spoliatus, cogebatur propter metum regis ipsius extra patriam exulare, regem eundem per dilectum filium fratrem Symonem de ordine minorum moneri mandauimus et induci, ut dicto episcopo restitui faceret bona sua et permitteret eum in sua ecclesia libere commorari. Sed prefato rege predicta facere non curante, nos postmodum venerabili fratri episcopo nostro Sleswicensi, priori prouinciali predicatorum et ministro minorum fratrum de Dacia nostris dedimus litteris in mandatis, ut sepedictum regem et quoslibet detentores castri et bonorum predictorum, quod ea ipsi episcopo cum fructibus medio tempore perceptis et qui percipi potuerunt ex eis, restituerent uel restitui facerent et permitterent eum in sua ciuitate morari, prestita sibi super hoc ab eodem rege sufficienti securi-

tate, monerent et inducere procurarent prefatum regem ad premissa per interdicti in quasdam terras eius et alios detentores rerum ipsarum et impedientes per excommunicationis sententias compellendo. Ceterum quia episcopus, prior et minister predicti mandatum super premissis apostolicum exequi non curarunt, prefatus Roskildensis episcopus nobis humiliter supplicauit in hac parte sibi prouidentia sedis apostolice subueniri. Nolentes igitur, ut huiusmodi negotium ulterius differatur, discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatinus prefatos episcopum, priorem et ministrum ad exequendum mandatum nostrum super premissis iuxta traditam sibi formam auctoritate nostra compellere non postponas. Non obstante, si predictis episcopo, priori uel ministro specialiter uel eorum ordinibus generaliter est ab apostolica sede indultum, quod excommunicari, interdici nequeant uel suspendi per litteras apostolicas non facientes expressam de indulto huiusmodi mentionem. Datum Lugduni vj kalendas augusti, pontificatus nostri anno septimo.

Udenpaa: Exequcio data posterioribus judicibus, ut compellat priores judices ad exequendum mandatum domini pape super restitucione castri Hafn et suarum pertinenciarum, et quod episcopus in sua ecclesia et dyocesi libere valeat commorari. Pavens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. og er tidligere trykt i Thork. Dipl. Arn. Magn I. 173—74.

12. **18 Maj 1250.**

Biskop Niels i Roskilde var død i sin Landflygtighed, efterat han havde bandsat de gjenstridige i sit Stift og de gejstlige, der i hans Fraværelse havde taget hans Indtægter og ikke vilde underkaste sig ham. Med den af Paven udvalgte ny Biskop Jakob Erlandsen sender Pave Innocens IV sin Nuntius Nicolaus, hvem han overdrager at sætte igjennem, at Kjøbenhavn og Bispestolens øvrige Gods bliver tilbagegivet. Kunde det ikke ske med det gode, skulde han sammenkalde Rigets Prælater og andre, der kunde fremme Sagen enten indenfor eller udenfor Riget, og lyse Band over dem, der røvede Biskoppens Gods.

Innocentius episcopus seruus seruorum dej dilecto filio fratri Nicolao elemosinario monasterij Trenorchiensis capellano dilecti filij nostri P. titulo Sancti Marcelli presbiteri cardinalis in partibus Dacie nuntio nostro salutem et apostolicam benedictionem. Bone memorie Roskildensi episcopo per carissimum in Christo filium nostrum illustrem regem Dacie, qui castrum de Kopmannehafn cunctosque redditus ad eundem episcopum pertinentia fecerat occupari, exulare compulso, per fratrem Symonem de ordine fratrum minorum ad regnum Dacie super hoc a nobis specialiter destinatum et per ipsius regni prelatos super restitutione predictorum facienda et securitate prestanda ipsi episcopo, de commorando pacifice in regno predicto, moneri fecimus dominum regem. Et quia idem eorum monitis minime acquieuit, dictus

frater de premissis cognita ueritate venerabili fratri nostro Lundensi archiepiscopo eiusdem episcopi nomine, cuius tunc super hijs procurationem gerebat, Roskildensem ecclesiam, castrum ipsum et alia bona episcopalia sententialiter assignauit, prout sibi de auctoritate mandati apostolici competebat, iniungens quibusdam canonicis eiusdem ecclesie, ut quicquid de bonis ad dictum episcopum spectantibus sui exilij tempore perceperant et que potuerunt percipi, eidem restituere procurarent. In contradictores et nominatim in Hastinum presbiterum et quosdam laicos Roskildensis diocesis pro eo, quod de predictis aliqua detinentes ea restituere denegarunt et in omnes generaliter, qui impedirent uel prohibere presumerent, reddi eidem episcopo iura sua uel de bonis suis preter ipsius aut sui procuratoris assensum distraherent aliqua, excommunicationis sententia promulgata. Quibus rex predictus auditis econtra sub certa pena prohibuit, nequis eidem episcopo uel procuratori suo de bonis episcopalibus responderet, nec reuocare uoluit inhibitionem huiusmodi, licet eum super hoc per nostras duxerimus litteras commonendum. Sicque dictus episcopus finiuit in exilio uitam suam. Quia uero firmiter credimus, quod si prefatus rex contra eundem episcopum ex quacumque causa conceperit, eo subtracto de medio, cohibebit de facili super hiis animi sui motum, usus consilio saniori, presertim cum venerabilis frater noster successor eiusdem episcopi celsitudini regie gratum reddere se proponat, iuribus ecclesie sue saluis. Per alias literas nostras tibi dedimus in mandatis, ut personaliter ad regnum ipsum accedens predictum regem moneas efficaciter et inducas, ut castrum et alia supradicta percepta de iuribus eiusdem successoris, a tempore exilij predecessoris sui et que percipi potuerunt, dicto successori cum debita restauratione dampnorum et satisfactione iniuriarum, que medio tempore sunt illata per ipsum ecclesie supradicte restituere sine qualibet diminutione procuret, et ecclesie Roskildensis, castri eiusdem ac omnium ad ipsum spectantium faciat eum pacifica possessione gaudere. Si uero successor ipse presens non fuerit in regno predicto, tu premissa nostro et Romane ecclesie nomine requirere ac exigere non omittas. Quod si monitis tuis acquiescere forte noluerit rex predictus, tu per te uel per alium seu alios in negocio procedens de plano et sine iudicii strepitu conuocatis prelatis, ubi commodius et tutius fieri poterit, etiamsi oportuerit extra regnum predictum dummodo circa fines ipsius, et aliis, quos uideris huiusmodi negotio expedire, loca, ad que idem rex vel nobiles seu quiuis alii detentores bonorum et iurium eiusdem episcopi deuenerint, et quamdiu ibi fuerint, supponas

auctoritate apostolica ecclesiastico interdicto, ita quod nullum ibidem celebretur diuinum officium preter penitentias morientium et baptismata paruulorum. Ceterum ne si ad curandam morbi duriciem leuia fomenta non proderunt, in graue salutis tam ipsius regis quam nostre dispendium ualidioris medicine remedia negligamus, discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatinus si prefati rex et detentores nec sic resipuerint, congruo temporis spacio exspectato, tu postmodum, cum merita pro contumacia pena debeat augmentari, regem, fautores et detentores eosdem, siue sint nobiles siue alie quecunque persone, per excommunicationis in personas et in regnum predictum et terras talium interdicti sententias, etiam extra ipsum regnum, si oportuerit in loco ydoneo constitutus, vocatis illuc, quos negocii utilitas exegerit euocari, ad omnia premissa compellas et easdem sententias solenniter publicans eas, pulsatis campanis et accensis candelis, facias usque ad satisfactionem condignam ab omnibus inuiolabiliter obseruari. Non seruantes uero predictas sententias, si qui forsitan fuerint, eos ad presentiam tuam uenire ecclesiastica censura compellas pro meritis recepturos, ut sic saltem talia perpetrantes rubore correpti per satisfactionem se deo reconcilient, a quo per offensam huiusmodi longius recesserunt. Non obstante, si eidem regi vel aliis quibuscunque personis sit ab apostolica sede concessum, ne extra regnum ipsum uocari uel in personas suas excommunicationis vel in predictum regnum aut terras quorumlibet eorundem interdicti sententia valeat promulgari uel quauis eiusdem sedis indulgentia, per quam mandati nostri executio super hoc impediri ualeat seu differri, aut de qua plenam et expressam fieri oporteat in presentibus mentionem, aut si ex indulto sedis predicte aliquis tui ordinis, fili N., de causis cognoscere et eas exequi minime teneatur et constitutione de duabus dietis edita in concilio generali. Datum Lugduni xv kalendas junii, pontificatus nostri anno septimo.

Pavens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh Ark. Trykt i Thorkelins Diplom. Arn. Magn. I. 180—82. Sammesteds S. 178—79 findes et næsten aldeles ligelydende Brev, der kun er forskjelligt fra dette ved at det er dateret 9 Maj og ved at et Par Sætninger og noget af Slutningen nemlig fra Ceterum ne til pro meritis recepturos fattes. Udenpaa: Posterior executio nuncii contra regem pro restitutione episcopi Roskildensis.

13. **7 Marts 1251.**

Pave Innocens IV overdrager Franciskanernes Provincialminister for Dacia og Franciskanermunken Jakob Skogby at bandsætte Lybekkerne, fordi de havde sendt en Flaade foran Borgen i Køpmannehafn og de til Roskilde Biskops Bord hørende Byer, opbrændt Kirker tilligemed andre Huse og Bygninger foruden Helgenlevninger, Bøger, Privilegier,

Alterprydelser og andre Kirkens Ejendele. Bandet skal hvile over dem, indtil de have godtgjort Biskoppen den Skade, de have tilføjet ham.

Innocentius episcopus seruus seruorum dej dilectis filiis, ministro prouinciali Dacie et fratri Jacobo Skogby de ordine fratrum minorum, salutem et apostolicam benedictionem. Sua nobis venerabilis frater episcopus Roskildensis conquestione monstrauit, quod aduocatus et communitas ciuitatis Lubicensis quosdam piratas in eorum nauibus et expensis pretextu discordie inter ipsos et clare memorie regem Dacie tunc exorte, ad castrum de Kopmannehafn et villas ibi vicinas ad mensam suam spectantia hostiliter transmittentes, ecclesias constitutas in castro et villis eisdem vna cum aliis domibus et edificiis per eosdem piratas ignis incendio cremarj fecerunt, sanctorum reliquiis ac libris, priuilegiis et ornamentis altarium aliisque bonis ibidem jnuentis exinde nequiter asportatis. Quocirca discrecioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus, si est ita, dictos sacrilegos tamdiu appellatione remota excommunicatos publice nuncietis et faciatis ab omnibus acrius euitarj, donec eidem episcopo de illatis ab eis jniuriis satisfaciant competenter et cum vestrarum testimonio litterarum ad sedem apostolicam venerint absoluendi. Non obstante, si eis a sede apostolica sit indultum, quod interdici uel excommunicari non possint per litteras apostolicas, nisi expressam fecerint de indulto huiusmodi mencionem, siue indulgentia, qua ordini vestro ab ea sede concessum dicitur, vt nullus de ordine ipso de causis litigancium, que sibi per apostolicas litteras committuntur, jnuitus cognoscere teneatur, aut constitucione de duabus dietis edita in concilio generali. Quodsi ambo hiis exequendis non poteritis interesse, vnus vestrum ea nichilominus exequatur. Datum Lugdunj, nonis marcii anno pontificatus nostri octauo.

Afskrift i en Perg. Rulle fra 15 Aarh. i Geh. Ark. Trykt i Thork. Dipl. Arn. Magn. I. 187.

14. **26 Juli 1253.**

Biskop Jakob af Roskilde lover at tilgive Lybekkerne, naar de have godtgjort ham den Skade, som de have tilføjet Køpmannahafn Borg og By og flere Ejendomme hørende til Bispens Bord og ved at brænde Kirkerne, plyndre flere Ejendomme og fange Kirkens Tjenere.

Jacobus dei gracia Roskildensis episcopus dilectis sibi in Christo aduocato, consilio et communi ciuitatis Lubicensis salutem in domino. Quamuis a uobis et piratis uestris ultra id, quod de facili estimari potest, nobis et ecclesie nostre Roskildensi magna dampna et multiplices iniurie sunt illate, castrum et villam de Kopmannahafn ac plura maneria ad mensam nostram episcopalem spectancia ac ecclesias eiusdem loci conburendo et bonis pluribus spoliando, homines etiam

dicte ecclesie captiuando, super quibus vos auctoritate domini pape aliquando fecimus in judicio conueniri, attendentes tamen verbum apostoli in iudicio contendi prohibentis, simulque considerantes, quod nobis et ecclesie nostre et amicis nostris per litteras vestras patentes stabilis amicicia promittatur. Notum facimus omnibus presentes litteras inspecturis, quod nos de omnibus predictis vos consciencie vestre relinquimus in tantum, ut cum non dimittatur peccatum, nisi restituatur ablatum, vos tam de restitutione ablatorum, quam de satisfactione pro illatis nobis iniuriis ita disponatis, ut secura consciencia coram Jhesu Christo in examine districti judicii securi respondere valeatis. Datum apud Skielfiskor anno domini mcc quinquagesimo tertio, vij kalendas augusti.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck I. 186.

15. **30 Sept. 1253.**

Domkapitlet i Roskilde lover at tilgive Lybekkerne den Skade, de have tilføjet Biskoppens Ejendom osv., omtrent ligelydende med Nr. 14.

Viris prouidis et discretis aduocato, consilio et communi ciuitatis Lybicensis B. decanus Roskildensis totumque capitulum eiusdem ecclesie salutem in domino. Quamuis a uobis et piratis uestris ultra id, quod de facili estimari potest, ecclesie Roskildensi magna dampna et multiplices iniurie sunt illate, castrum et villam de Kopmannahafn ac plura maneria ad mensam episcopalem spectantia ac ecclesias eorundem locorum conburendo et bonis pluribus spoliando, clericos etiam et homines dicte ecclesie captiuando. Considerantes tamen, quod domino episcopo nostro et successoribus suis ac ecclesie nostre per litteras uestras patentes stabilis amicitia promittatur, notum facimus omnibus presentes litteras inspecturis, quod nos de omnibus predictis vos conscientie vestre relinquimus in tantum, ut tam de restitutione ablatorum, quam de satisfactione pro illatis ecclesie nostre jniuriis jta disponatis, vt secura conscientia coram Jhesu Christo jn examine districti judicii secure respondere valeatis. Datum anno domini mccliij, pridie kalendas octobris apud Roskilde.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck, I. 188. Michelsen, Urkundensammlung, I. 71.

16. **13 Marts 1254.**

Jakob Erlandsens Stadsret, der i dansk Oversættelse lyder saaledes: Love om Forholdet mellem Roskilde Biskop og Kjøbenhavns Borgere, givne af Biskop Jakob i Roskilde. Hvis enhver afsagde Dom i sin egen Sag efter eget Tykke, vilde den tøjlesløse Begærlighed, Moder til Trætte og Emne til Kiv, der ikke forstaaer at nøjes med sit eget Omraade, omstyrte Retfærdigheden og aldeles opsluge andres Ret. Derfor have vi, Jakob, af Guds Naade Biskop i Roskilde, villet kvæle Grundlaget for Strid om

Ret, Sædvaner og Statuter, der hidtil ere iagttagne og i Fremtiden skulle iagttages imellem os og vore Efterfølgere paa den ene og Kjøbenhavns Borgerskab paa den anden Side, saa at de Tvivl og Spørgsmaal der opstaa, skulle blive opklarede for enhver, og med samme Borgeres fælles Raad og Samtykke tage vi saadan Bestemmelse og styrke den til evig Tid ved nærværende Skrifts Beskyttelse.

1. Den, der gjør saadan Brøde indenfor Byens Mure og Grave, at han skal bøde 40 ℳ, skal først bøde 40 ℳ til Biskoppen, dernæst for samme Sag andre 40 ℳ til Deling mellem Biskoppen og Staden. Paa samme Maade skal ske med alle 3 ℳ's Sager, at de første 3 ℳ gives til Biskoppen, de andre 3 til denne og Staden. For 9 Skillings Sager skal Staden og Fogden hæve Bøderne og give det halve til Biskoppen, det halve til Staden. Men alt, hvad saaledes modtages til Staden, skal anvendes til dens Bedste, nemlig til at gjøre Grave, Planker og Broer.

2. Hvis Biskoppen for Forretningers Skyld vil over til Skaane, skulle Borgerne holde ham med et Skib med 12 Mand paa egen Bekostning. Har han selv Skib, skulle Borgerne holde ham med de til Skibet nødvendige Folk og føre ham frem og tilbage paa deres Bekostning.

3. Alle Borgere skulle engang om Aaret betale den Skat, der kaldes Midsommersgæld, hvis ikke Biskoppen undtager nogle af særlig Naade. De, der sælge Øl i Boder, skulle aarlig betale 2 Ører i den Skat, der hedder Ølgæld, nemlig 1 om Vinteren og 1 om Somren. De, der bo paa Biskoppens Grunde, skulle i Jordskyld betale 12 Penninge. De der fiske Sild i Garn, skulle give Biskoppen en Ol for Vinterfiskeriet. Enhver Borger skal aarlig betale 2 Penninge i Tyvestød, forat Biskoppens Foged skal holde dem i Bevogtning til Tingdagen, som blive grebne enten i Tyveri eller i andre Forbrydelser.

4. Ingen Gæster (udenbys) maa kjøbe ny Huder eller Faareskind, hverken skære Klæde eller Lærred, uden saa meget som kan bæres under Armen, ikke heller sætte Skamler med Handelsvarer paa Torvet, at der ikke skal ske Borgerne Forkjøb. Gjør nogen herimod, skal han bøde 3 ℳ, hvoraf Biskoppen skal have Halvdelen, men den anden Halvdel skal Byen have til ovennævnte Brug. Thi for saadanne Forseelser tages ikke dobbelte Bøder som ovenfor.

5. Ingen Gæst maa paa Torvet kjøbe Korn i Skæppe eller Flesk til Borgernes Skade, men det maa alene Borgerne. Den, der handler herimod, mister Kornet til Borgerne og Biskoppens Foged, og ikke maa andre Bøder gives i dette Tilfælde.

6. Ingen, der bor i Kjøbenhavn, skal nødes til at fare i Leding med Skib, Hest eller Vaaben, uden til at værge Biskoppens Ejendom, hvis der sker noget Angreb derimod, dog saa nær ved Byen, at de kunne gaa frem og tilbage paa samme Dag, og til dette Forsvar ere alle lige bundne efter al Evne og Formue under Straf af Tabet af deres hele Hovedlod.

7. Hvis indenfor Stadens Hegn nogen Borger, Kannik og deres Tyende eller nogen Kjøbmand eller Biskoppens Tjener bliver fornærmet eller lider anden Uret, skulle alle Borgere ile den forurettede til Hjælp, og den, der ikke gjør det, straffes paa sin Hovedlod. Hvis saadan Overlast sker, skal Straffen vurderes efter Fornærmelsens og Urettens Størrelse efter Borgernes Skjøn, og 3 Borgere og 3 af Biskoppens Folk skulle tages i Ed og vurdere den; kunne de ikke blive enige, skal Biskoppen tages til og alle Omstændigheder nøje undersøges, og da skal de flestes Dom staa fast.

8. Naar (Storm-)Klokken lyder og nogen holder sig tilbage og ikke iler til, skal hans Brøde vurderes paa ovennævnte Maade.

9. Naar i Fredstid Gravene ved nogens Ligegyldighed eller Forsømmelse forringes eller Plankerne falde ned, skal han inden 3 Dage begynde at gjøre dem istand og bringe dem i deres tidligere Stand. Frygtes der for Krig, skulle de gjøres i Stand

samme Dag; gjør han det ikke, skal Kommunen gjøre det og tage i hans Hus de Panter, der findes, og siden skal alligevel hans Bøde vurderes paa ovennævnte Maade efter Brødens og Retløsens Beskaffenhed.

10. Det samme fastsættes, naar nogen ikke holder Veje eller andet, som synes nyttigt for Kommunen, vedlige, og skal Fogden og Borgerne med Biskoppens Myndighed tage Pant, og siden vurderes Straf og Godtgjørelse efter Brødens Natur.

11. Ingen Borger maa nødes til at give Kredit paa sine Handelsvarer eller andre Ting. Den, der borger nogen sin Ejendom til et vist Tidspunkt, skal tage 2 Borgere til Vidne, men hvis den bestemte Tid ikke iagttages, skal Skyldneren eller hans Arvinger staa til rette og svare for den i Staden, og naar saadant Vidnesbyrd er taget, maa Borgeren have fri Magt til at sætte Skyldneren fast, naar Tiden er omme.

12. Ingen maa tiltage sig at forsegle Breve med Stadens Segl, uden de forud nøje ere undersøgte af 2 Kanniker og andre Borgere, der have svoret tro at vogte Seglet.

13. Borgerskabet har lovet og stadfæstet ved Ed, saavel paa egne som paa sine Arvingers Vegne, at det i Fremtiden ikke maa tillades nogen at pantsætte, give, sælge eller bortbytte, eller under nogen anden Benævnelse afhænde sin Grund til nogen Fyrste, Ridder eller Herremand, uden Biskoppens Samtykke indhentes og samme Grund lovlig først tilbydes denne. Om ogsaa nogen dreven af Nødvendighed, nemlig Fangenskab eller Fattigdom eller nogen anden Tilskikkelse af Skæbnen, maa afhænde sin Grund, maa det dog ikke tillades ham, uden den først lovlig tilbydes Biskoppen, og gjør nogen det alligevel, skal det dog ikke have nogen Kraft eller Fasthed, med hvilken Maade eller Lov det saa er omgivet; dog maa man ikke sælge dyrere til Biskoppen end efter Grundes og Huses almindelige Vurdering.

14. Ingen udenbys maa overtage nogens Værgemaal i Byen under nogetsomhelst Paaskud uden Biskoppens særlige Tilladelse, hvad enten det er Enke, faderløs eller umyndig.

15. Borgerne have ogsaa lovet, at ingen af dem, der have Grund i Staden, skal have Stemme eller Magt til for nogen Grunds Skyld, paa nogen Maade at hindre Stadens fælles Gavn, nemlig at Grave eller Veje gaa frem hvor det synes nyttigt, naar kun passende Godtgjørelse tilbydes ham. Og kortelig, hvis Staden til sit Gavn forlanger af nogen Borger Huse, Træ, Stene, Jærn, Kalk eller lignende Ting, maa ingen vove at vægre sig under Straf af at miste hvad der forlanges og dertil dobbelt.

16. Ingen maa stævnes for Biskoppen eller for nogen anden Dommer, for hvad Sag det saa er, videre end til Roskilde, uden Biskoppens særlige Tilladelse.

17. Vi anse det ogsaa vore Tider værdigt at give Afkald paa nogle slette Sædvaner, som vi erfare ere voksede op ved Misbrug, og bestemme at de fremdeles skulle være magtesløse, nemlig: 1 Øre Penninge, som plejede at gives for Ølgæld i Skanør, og Dagsværk, som krævedes i Gælds Betaling, og at Borgernes Skibe ikke kunde frit gaa over til Skanør. Vi ville ogsaa, at forskrevne Borgere ikke skulle lide Afbræk af vore Efterfølgere i det som var tilstaaet dem, at de frit maatte lade sit Kvæg græsse til Rasbæk. Ligesaa eftergive vi samme Borgere den Afgift, der kaldes Græsgæld.

Men at alt dette forskrevne i Fremtiden skal iagttages ukrænket af alle, indrømme vi samme Borgere nærværende Brev styrket med vort og Stadens Segl. Givet i Kjøbenhavn Aar 1254, 13 Marts. Nærværende Hr. Svend Kannik i Lund og Hr. Peder Unesen, Hr. Jakob Tygesen, Peder Præst kaldet Ruf, Kanniker i Roskilde, Hr. Andreas Erlandsen og Hr. Peder Gamel, Hr. Eskil Krake, Lægmænd, og flere andre baade Klærke og Lægfolk.

Leges inter Episcopum Roskildensem et villanos Hafnenses.

Si quilibet sibi in propria causa pro sue uoluntatis arbitrio jus dictaret, effrenata cupiditas, mater litium et materia jurgiorum, suis terminis nesciens esse contenta, statum rectitudinis euerteret et ius alienum penitus absorberet. Idcirco nos Jacobus, miseratione diuina Roskildensis episcopus, omnis controuersie materiam amputare uolentes super iuribus, consuetudinibus et statutis, hactenus obseruatis et in posterum obseruandis inter nos et successores nostros, qui pro tempore fuerint, ex una parte, et commune ciuium de Køpmannæhafn ex altera, vt que dubia extiterant et obscura, omnibus eluceant manifesta, de vnanimi consilio eorundem ciuium et consensu taliter decreuimus distinguendum et ad perpetuam memoriam presentis scripti patrocinio roborandum.

1. Quicunque infra muros et fossata ciuitatis taliter excesserit, ut xl marchas soluere debeat pro emenda, primo debentur domino episcopo xl marche, deinde pro eadem causa alie xl marche communiter episcopo et ciuitatj, ita tamen quod medietas illarum cedere debeat episcopo et medietas ciuitatj. Eodem modo de quibuscumque causis trium marcharum statuimus obseruandum, ut prime tres marche debeantur episcopo, relique uero tres episcopo et ciuitatj. Pro causis autem ix solidorum debet communitas una cum exactore emendas exigere, et earum medietatem episcopo, reliquam autem medietatem ciuitatj assignare. Omnia autem, que sic recipiuntur ad communitatem, in vsus ciuitatis conuertj debent, videlicet ad fossata, plancas et pontes faciendos.

2. Si dominus episcopus, suis exigenciis negociis, in Scaniam uoluerit personaliter transfretare, ciues sibi tenebuntur in nauj cum xij hominibus et expensis propriis prouidere. Si propriam habet nauem, predictj ciues eum cum sufficientibus nautis, ad talem nauem necessariis, et in propriis expensis suis deducere et reducere tenebuntur.

3. Ciues omnes et singulj soluere tenentur semel in anno censum, qui uulgariter dicitur mithsumærgyald, nisi quos exemerat dominus episcopus de gratia specialj. Qui tabernas excercent ad uendendum ceruisiam, soluere debent annuatim duas oras pro censu, qui dicitur ølgyald, unam videlicet oram in hyeme, et alteram in estate. Quicumque habitant in fundis dominj episcopj, soluere debent pro yorthskyld xij denarios. Qui retibus utuntur ad capiendum allecia,

decimare debent episcopo ol unum pro piscatione hyemalj. Quilibet ciuium tenetur annuatim soluere ij denarios pro thyuuestud, ut exactor episcopj eos, qui uel in furto uel in aliis criminibus deprehensi fuerint, in sua custodia retinere usque ad diem placitj teneatur.

4. Nullj hospitum liceat cutes recentes uel pelles agninas emere, nec pannum, nec telam scindere, nisi quantum sub brachio capj possit, nec scabellum rerum uenalium in foro exponere, ne ex aliquo predictorum ciuibus preiudicium generetur. Quod si aliquid istorum a quoquam attemptatum fuerit, satisfaciet in iij marchis, quarum medietatem percipiet episcopus. Reliquam autem medietatem recipiet communitas ad usus supradictos. Non enim, sicut superius dictum est, recipiuntur bine tres marche pro talibus forefactis.

5. Nulli etiam hospitum liceat per modios in foro annonam emere uel lardum in preiudicium ciuium, sed solis ciuibus; si autem secus fuerit factum, annonam ipsam recipient ciues et exactor episcopj ad suos usus, nec alia emenda debet exigj in hoc casu.

6. Nullus inhabitancium Køpmannæhafn tenebitur ad aliquam expedicionem faciendam in nauibus, equis, aut in armis, nisi ad defendendum bona episcopalia, si insultus aliquis fiat in eis, jta tamen prope ciuitatem, quod eadem die ire ualeant et redire, ad que defendenda pro totis uiribus et posse sub pena tocius porcionis sue omnes pariter tenebuntur.

7. Si infra septa ciuitatis alicui ciuium, canonicorum et ipsorum familie uel mercatorum uel alicui famulo episcopi insultus uel alia iniuria facta fuerit, omnes ciues accurrere debent ad succurendum iniuriam pacientj, quod qui non fecerit, in amissione porcionis sue punietur. Si autem huiusmodj excessus commissus fuerit, taxabuntur pene secundum enormitatem ipsius insultus et iniurie iuxta conniuentiam ciuium, quas taxabunt tres ciues et tres ex familia episcopj, adiuratj prius, vt justam faciant taxacionem, qui si concordare non potuerint, inquisitis diligenter omnibus factj circumstanciis adhibebitur episcopus, et tunc stabitur iudicio plurium ex ipsis.

8. Si audita campana aliquis se subtraxerit et non accurrerit, culpe taxacio et satisfactionis fiet iuxta predictum modum.

9. Si tempore pacis fossata per cuiuscumque iniuriam aut negligenciam deteriorata fuerint, uel planche ceciderint, infra triduum eadem incipiet reparare et ad statum pristinum redigere. Si de guerra timeatur, eodem die omnia restaurentur; quod nisi fecerit, communitas faciet recipiendo in domo sua, quecumque pignora ibidem

inuenta fuerint, et postea nichilominus taxabitur satisfactio supradicto modo secundum culpe simul et contumacie quantitatem.

10. Idem statuitur, si aliquis uias uel alia, que communitatj uidebuntur expediencia, non fecerit prout debuerit, exactor et ciues recipient pignora auctoritate domini episcopj, et postea taxabitur pena et satisfactio juxta modum culpe.

11. Nullus ciuium compelletur ad mutuandum merces uel alias res suas cuiquam in ciuitate uel extra. Si quisquam mutuauerit alicui res suas ad certum terminum, protestetur coram duobus ciuibus, quod si quocumque casu statutus terminus non fuerit obseruatus, tenebitur debitor uel sui heredes de debito ipso iurj stare et totaliter respondere in ciuitate, et quando sub testimonio ciuium facta fuerit talis protestacio, elapsis solucionis terminis ciues liberam habeant potestatem ipsum detinendj debitorem.

12. Nullus presumat sigillare litteras aliquas sigillo ciuitatis, nisi prius diligenter examinate fuerint per duos canonicos et alios de ciuibus, qui iurauerant de fidelj custodia sigilli.

13. Promisit communitas tam ex parte sua, quam ex parte heredum suorum, et iuramento confirmauit, quod futuris temporibus nullj licitum erit, fundum suum inpignorare, dare, uendere uel permutare uel aliquo titulo alienare principi aut militj uel hominj dominorum, qui uulgariter dicitur herræmæn, nisi ad hoc uoluntas episcopj accesserit et idem fundus sibj legaliter exhibitus fuerit. Si etiam quispiam necessitate qualibet compulsus, scilicet captiuitatis uel paupertatis aut alterius cuiuscumque casus fortuitj, suum fundum alienare debeat, minime sibj licebit hoc facere, nisi prius episcopo legittime offeratur, et si secus a quoquam presumptum fuerit, nullius momentj reputabitur, nec robur firmitatis obtinebit, quocumque uidebitur modo uel lege uallatum, nec tamen carius uendere episcopo, sed secundum communem estimacionem fundorum uel domorum.

14. Nullus extra ciuitatem recipiet defensionem alicuius de ciuitate quacumque ex causa sine speciali licencia domini episcopj, siue sit uidua, siue orphanus uel pupillus.

15. Promiserunt etiam ciues, quod nullus eorum, qui fundum habent in ciuitate, uocem uel potestatem habeat, ratione alicuius fundj, quoquo modo impediendj commune bonum ciuitatis, uidelicet ne fossata uel uie procedant, prout utile uisum fuerit, dummodo competens recompensatio ei exhibeatur. Et breuiter, si ad utilitatem ciuitatis communitas ab aliquo ciuium petierit domos, ligna, lapides,

ferrum uel cementum aut hiis similia, contradicere nullus audiat (!) sub pena amittendj rem petitam et duplum.

16. Nullus citarj debet ad episcopum uel ad alium quemlibet iudicem, quacumque causa exigente, ultra quam Roskildis, sine licencia episcopi specialj.

17. Nos etiam quibusdam prauis consuetudinibus, quas usu iniquo inoleuisse comperimus, dignum duximus renunciare temporibus nostris, ipsas in posterum carere uiribus decernentes, que sunt hec: Una uidelicet ora denariorum, que pro ølgyald recipj consueuit in Scanør, et daxwærkæ, quod pro debito exigebatur, ac etiam quod naues ciuium libere transire non poterant in Scanør. Volumus etiam, ne ciues predictj in eo, quod indultum erat eis, a successoribus nostris defectum aliquem sustineant, quod pascua pecorum suorum usque Rasbec libere extendantur. Censum etiam, qui dicitur gresgyald, similiter ipsis ciuibus duximus indulgendum. Vt autem hec omnia supradicta ab omnibus illibata in posterum obseruentur, presentes litteras eisdem ciuibus concessimus, in testimonium sigilli nostrj et sigillj ciuitatis munimine roboratas.

Datum Køpmannæhafn anno dominj mccliiij, idus marcii tercio. Presentibus domino Suenone Lundensi et domino Petro Unæsun, domino Jacobo Tukysun, Petro presbitero, dicto Ruf, Roskilden. canon., dominis Andrea Erlandsun et Petro Gamel, Eskillo Krakæ, laicis, et pluribus aliis tam clericis quam laicis.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Levning af Biskoppens Segl hænger under, Stadens fattes. Tidligere trykt i Origines Hafn. 49—53 og Thorkelins Diplomatarium Arn. Magn. I. 197—200. Rosenvinges gl. danske Love V. 96—100.

17. **13 Marts 1254.**

Biskop Jakob i Roskilde stadfæster Kjøbenhavns Kapitels Friheder.

Vniuersis Christi fidelibus presentem paginam inspecturis J. miseratione diuina Roskildensis episcopus, salutem in omnium saluatore. Volentes diuinum cultum in omnibus augerj et in nullo minuj nos libertates et emunitates, quas dilectj in Christo filij decanus et canonicj Hafnenses in ipsa ciuitate uel extra temporibus predecessorum nostrorum habere consueuerunt, auctoritate nobis a deo tradita, confirmamus. Et ne aliquibus contra eosdem canonicos super libertatibus et immunitatibus sibi indultis detur in posterum occasio malignandj, presentem paginam eisdem concessimus sigilli nostri munimine roboratam. Nulli igitur omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere uel ej ausu temerario contraire. Quicunque

autem hoc attemptare presumpserit, anathematis vinculum se nouerit incursurum. Datum anno domini m. cc. liiij. idus martij iij.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark Seglremmen er bevaret, Seglet fattes. Tidligere trykt i Pontoppidans Annales eccl. Dan. I. 676.

18. **25 Avg. 1258.**

Pave Alexander IV.'s Bulle til Biskoppen i Roskilde, at Indbyggerne i Kjøbenhavn, der høre under ham baade i aandelig og verdslig Henseende, havde fanget en Degn, der var Røver, og hængt ham paa hans egen Dørstolpe. Hovedmændene skulle derfor personlig fremstille sig for Paven, derimod maa Biskoppen give de andre Gjerningsmænd Syndsforladelse, naar de have gjort den sædvanlige Bod. Jfr. Suhm X. 360—61. Pontoppidans Ann. eccl. I. 695.

Alexander episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri episcopo Roskildensi salutem et apostolicam benedictionem. Tua nobis fraternitas intimauit, quod vniuersitas hominum castri de Copmannæhafn tue diocesis ad te in spiritualibus et temporalibus pleno iure spectantis, apprehenso quodam facinoroso diacono, latrone publico ac pluribus criminibus irretito, ipsum temeritate propria patibulo suspenderunt, super quo impendi sibi absolutionis beneficium humiliter petierunt. Quare fuit ex parte tua nobis supplicatum instanter, ut prouidere ipsis super hoc misericorditer curaremus. De tua igitur circumspectione plenam in domino fidutiam obtinentes, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatinus illos, quos principaliores in nece dicti diaconi tibi fuisse constiterit, iniungas firmiter, quod personaliter nostro se conspectui representent, alijs autem, eo quod est multitudo in causa, iuxta formam ecclesie in talibus consuetam impendas absolutionis beneficium uice nostra et diligenter culpa considerata ipsorum, iniungas eis penitentiam salutarem, preter id quod debet talibus et consueuit iniungi. Datum Viterbij viij kalendas septembris, pontificatus nostrj anno quarto.

Pavens Segl hænger under. Paa Ryggen: Dispensacio ciuium Hafnensium, qui quendam dyaconum patibulo suspenderunt, og med en anden gl. Haand det samme og tilføjet: et quod Hafn ad episcopum Roskildensem in spiritualibus et temporalibus pleno iure pertineat. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

19. **29 Marts 1260.**

Pave Alexander IV byder Biskoppen af Sverin, at han under Bandsstraf skal tilholde de Lægfolk af Roskilde Stift, der have nedbrudt Borgen Kopmannchafn, til selv at gjenopføre den og godtgjøre Biskoppen af Roskilde den Skade, han har lidt.

Alexander episcopus seruus seruorum dej venerabilj fratri episcopo Suerinensi salutem et apostolicam benedictionem. Sua nobis venerabilis frater noster episcopus Roskildensis conquestione mon-

strauit, quod nonnullj layci sue dyocesis in castrum de Kopmannehafn ipsius dyocesis ad Roskildensem ecclesiam pleno jure pertinens hostiliter jrruentes, jllud funditus destruere temeritate propria presumpserint in ipsorum episcopi et ecclesie dispendium non modicum et grauamen. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatinus, si est ita, laycos predictos, quod castrum ipsum reedificent ac de dampnis et jniuriis, que predictis episcopo et ecclesie taliter jrrogasse noscuntur, satisfaciant, vt tenentur monicione premissa per censuram ecclesiasticam appellacione remota, preuia racione compellas. Non obstante, si communiter vel diuisim ab apostolica sede indultum existat, quod excommunicari non possint per litteras apostolicas, nisi plenam et expressam fecerint de indulto huiusmodi mencionem vel quauis alia jndulgencia sedis eiusdem, per quam effectus presencium impediri valeat seu eciam retardari seu constitutione de duabus dietis edita in concilio generalj, dummodo vltra terciam et quartam aliquis extra suam dyocesim auctoritate presencium ad judicium non trahatur. Datum Anagnie iiij kalendas aprilis pontificatus nostri anno sexto.

Afskrift fra Erik af Pommerns Tid i en Pergamentsrulle i Geh. Ark. Tidligere trykt i Thorkelins Diplom. Arn. Magn. I. 238, hvor Aaret urigtig er opgivet til 1259.

20. **1266.**

Ministeren for Graabrødrene i Danmark tilgiver paa Klostrenes Vegne i Kjøbenhavn og Svenborg Staden Lybek det Tab, som de i Krigens Tid have lidt af denne Stad og dem der tjente den. Til Godtgjørelse herfor havde Staden givet dem 50 Mk. Penn.

Vniuersis Christi fidelibus hanc litteram inspecturis minister fratrum minorum per regnum Dacie orationes in domino Jehsu Christo. Quoniam labilis est memoria hominum et labitur simul cum tempore labente, necesse est, ut scripture commendetur testimonio, quod debet perpetuis inuiolatum temporibus conseruari. Nouerit igitur vniuersitas tam presencium quam futurorum, quod dilecti nobis fratres ordinis minorum in Copmanhauene et de Swineborg amicorum suorum mediante consilio, videlicet dilecti ac specialis nostri fratris Jacobi, quondam gardiani de Sleswic, nec non fratrum ordinis minorum de Lubeke et aliorum bonorum hominum, liberos et solutos dimiserunt plane coram domino et hominibus ciuitatem Lubycensem ab omni impeticione et querimonia de dampnis, ipsis fratribus quandoque illatis tempore gwerre per ciues prefate ciuitatis et illos, qui in eorum erant seruicio. Itaque nec sepedicti fratres nec aliquis ex parte eorum vmquam aliquo postmodum tempore contra ciuitatem Lubycensem et eius inhabitatores super dampnis memoratis mouebit uel moueri querimoniam procurabit. Pro eo dedit ciuitas Lubycensis

fratribus supradictis quinquaginta marcas denariorum Lubycensium pro recompensatione dampni sepius antedicti. Vt autem hec compositio perseueret perpetua, presentem paginam hinc inde conscriptam sigilli nostri appensione et custodis ac fratrum de Copmanhave (!), fratrum de Swineborg ac fratrum minorum in Lubeke in sufficiens testimonium communiri fecimus et insigniri. Datum anno domini mcclxvj.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck I. S. 278—79.

21. **29 Jan. 1275.**

Biskop Peder fritager de Borgere, der sejle fra Kjøbenhavn til Malmø, for Told, naar Malmøs Borgere omvendt faa samme Tilladelse. Borgerne maa have Fuldmagt til at bestemme og vurdere Bryllupsomkostninger, som det skeer i Ribe og Lund, og den, der forseer sig herimod, skal bøde 3 Mk. Penninge til Biskoppen og 3 Mk. til Byen. Baade rige og fattige maa paa alle Helligdage, undtagen paa de høje Fester, hvis da ikke stor Nød udkræver det, baade udføre og indføre deres Varer, imod at give en Penning i St. Olavs Blok til de spedalskes Underhold. Hverken Skib eller Gods, der forgaaer mellem Kjøbenhavn, Amager, Rødovre Aa og Skovshoved, maa holdes for Vrag. Raadmændene maa undslaa sig for at afsige Dom over Tyve og Røvere og for at rense nogen med Ed. De Sager, som 2 Raadmænd have bevidnet, maa ingen modsige ved Retten. Bliver nogen Borger, der selv ejer Grund, kaldet til Fogden og vil forsvare sig, da maa Rettergangen opsættes, hvis han er ifærd med at sejle, og det tilstedes ham at sejle bort, dog med Fogdens Samtykke. Jfr. forskjell. Overs. Suhm X. 714.

Vniuersis presentes litteras inspecturis P(etrus) dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino. Nos dilectorum nostrorum ciuium de Køpmanhafn precibus inclinati quedam eis specialis prerogatiue titulo duximus concedenda, videlicet vt nauigio transeuntes de Køpmanhafn vsque Malmøghæ liberi sint ab omni thelonio, dummodo vice uersa ciuibus de Malmøghæ vsque Køpmanhafn nauigare volentibus idem ius plenarie concedatur. Item concedimus predictis ciuibus de Køpmanhafn liberam facultatem ordinandj et statuendj siue taxandi expensas, que in sollempnitatibus nupciarum fieri consueuerunt, secundum quod Ripis vel Lundis communiter obseruatur, et quicunque contra ordinacionem predictam uenerit, nobis in tribus marchis denariorum et ciuitati in totidem teneatur. Indulgemus insuper tam diuitibus quam pauperibus predicti loci, vt diebus sollempnibus et festiuis, summis tamen sollempnitatibus exceptis, nisi magna necessitas immineat, res suas de ponte vel de nauj deferre absque cuiuslibet pene periculo valeant, dummodo ad sustentacionem leprosorum ibidem degencium miserint denarium in truncum beati Olauj. Preterea volumus, vt naues vel res alie quecunque, quas aliquociens propter tempestatem maris et uentorum impetum inter Køpmanhafn, Amakæ, Awarthæha et Scogshouet periclitari contigerit, pro rebus naufragij, que wlgariter dicuntur wrag, non habeantur. Insuper permittimus, vt consules de Kopmanhafn

sint exempti a iudicio, condempnacione seu sentencia furum et latronum. Item quod non cogantur in quacunque causa purgare aliquos iuramento, adicientes, quod super quocunque facto, causa vel contractu testimonium duorum consulum predicte ciuitatis affuerit, nullis legibus valeat se defensare. Concedimus eciam, ut ciues, parati ad uelificandum habentes proprios fundos in villa, conuentj coram exactore super aliqua causa vel causis, qui se legibus defendere et excusare conantur, non impediantur velificare, pendente legum exhibicione, licencia tamen ab ipso exactore prius petita. Ne igitur hec constituciones debeant processu temporis in irritum reuocarj, presentes litteras sigilli nostri munimine duximus roborandas in testimonium et cautelam. Datum Hiortholm anno domini mcclxx quinto, quarto kalendas februarij.

Indført i en Stadfæstelse af 1279 se Nr. 24. Tidligere trykt i Resens Descriptio Samsoæ S. 36—37. Bagpaa staaer med Haand fra 15. Aarh.: fryhedh paa tollen emellom Malmøge och her och paa wragh her i sundet, ingen aff raadhet er plictuge att døme tluæ eller forredder eller suerrle eller giffue log met nogen, och emod tuenne af radtz windesbyrd mo ingen log gaa.

22. **20 Feb. 1275.**

Biskop Peder af Roskilde stadfæster Stadsretten af 1254.

Uniuersis presentes litteras inspecturis P(etrus) dej gracia episcopus Roskildensis salutem in domino. Noueritis, nos litteras venerabilis patris bone memorie dominj J(acobi) dej gracia episcopi Roskildensis predecessoris nostri non abolitas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte viciatas diligenter perspexisse et legisse, tenore huiusmodi continentes:

Si quilibet osv. se Nr. 16.

Nos igitur concessiones et constituciones predictas ratas habentes eas tenore presencium innouamus. In cuius rei testimonium et euidenciam pleniorem presentes litteras sigilli nostri et predicte ciuitatis munimine duximus roborandas. Datum Køpmanhafn anno dominj mcclxxv, decimo kalendas marcii, presentibus discretis viris et honestis dominis Johanne preposito Roskildensi, Petro dicto Gallo, Johanne dicto Rythe, Nicholao dicto Piping, magistro Johanne Ade, can. Hafn., et Henrico Arlugh sun, stabulario nostro, Eschillo dicto Krakæ, aduocato nostro in Køpmanhafn, ac Olauo dicto Gute, Ansam, Adam, Alardo dicto Grøning, ciuibus Hafnensibus, et multis aliis clericis et laycis vocatis ad hoc specialiter et rogatis.

Biskoppens og Levning af Stadens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Resens Descr. Samsoæ 29—35. Orig. Hafn. 49—53.

23. 1275.

Denne er vistnok den ældste Haandværksskraa her i Landet, der endnu er til. Den maa oprindelig være given paa Latin og er formodenlig oversat paa dansk 1543, som Slutningsbemærkningen synes at antyde. Den er igjen afskreven i den Samling Lavsskraaer, som P. Resen 1683 lod besørge, og som findes i Raadstuearkivet. Paa hans Tid synes Orig. ikke at have været til, og at denne har indeholdt mere end nærværende Text. sees af Slutningen. Skade, at der ikke er mere til heraf end dette daarlige Uddrag.

Skredernis Skraa 1275.

I nafn Gud Faders och Søns och den Hellig Aands, Amen.

Aff tilladelse och stadfestelse werdige faders med Gud biscop Pitters i Roskilde och borgemester och raads i Kiøbenhafn hafue wi skredere boendis her sammesteds optagit och annammet it brøderskab, Gud den hellige threfoldighed till lof och heder och ære och vore efterkommere brødres och søstres lifuis och sielis bestandelse, alle dise efterskrefne artichle och skraaer fast och vbrødeligen att holdis, vnder saadanne vide och brøde, som hosz huer artichel, som efterskrefuit, staar.

1. Huo som skræder eller ofuerskær vill vorde i Kiøbenhafn, skal gifue iij mk. vox och 4 sk. grot till indgang, dertill ij tønner dansk øll, x ny begere, ij fad salt mad, ij fad smør, ij oste och brød, som der till hører.

2. Huo som vill winde embedet och broderskab, hand skall skære it par kleder och giøre det ferdig paa oldermandens bord, och da skall prøfuis, om hand kand giøre fuldt i lauget, førend hand annammes, det samme skall vere om ofuerskær embede.

3. Huo som vill bruge begge disze embeder, hand skall giøre fuldt for baade embeder.

4. Naar broder eller søster blifuer død, da skulle fire brødre, som till sigis, waage ofuer liget om natten och alle brødre følge liget till kierchen, och skall ingen bort gaa, førend liget er jordet; huo det forsømmer vden oldermandens forlof och med louglig forfald, bøde for huer gang ij grothe.

5. Huo som till sigis at waage och ey kommer, bøde ij grothe.

6. Huo som ey kommer betiden at følge liget af huuset och till kierchen, bøde j grothe, eller bevise sig at hafue loulig forfald.

7. Huo som vill ferdis sit verf af byes, pellegrim eller anden sin verf, hand maa ingen befale sit embede vden en af sine laugs brødre eller hans suend.

8. Døer nogen broder, da maa hans hustrue sidde enche aar och dag och bruge embedet.

9. Huo som biuder nogen giest vden oldermandens forlof, bøde iiij grott.

10. Huer skall bøde, huad hans giest eller hans bane (!) bryder i laugs huuss.

11. Huo som ey følger laug[s]lius hellige legoms dag i process, bøde iiij grott.

12. Huo som worder till sagt at bere laugslius och det forsømmer hellig legoms dag eller for suskedis (!), bøde j td. øll.

13. Huo som stefner sin laugs broder ind for nogen rett, førend hand er forfult for oldermanden, bøde till lauget ɉ td. øll j dlr.

14. Huo som vloulig strafer sin laugsbroders gierning, bøde ij grott.

15. Huo som siuer de kleder, som hans laugsbroder hafuer skaaren, vden hans loff, bøde ij grott.

16. Huo som holder suend till halff gierning, bøde ɉ td. øll j dlr.

17. Huo som jche udgifuer laugspendinge inden forlagt tid, giør to dobbelt for huer tid.

18. Setter nogen broder nogen læredreng paa sit werchsted och siger iche oldermanden før thill, bøde j dlr. och giøre siden fuldt for hannem eller gifue hannem forlof.

19. Huo som er lauget imod, skeer(ɔ: skær) och syer, førend hand hafuer wundet lauget, hand bøde for huer støche arbeide j dlr., om hand der med worder ofver befunden, eller suerge sielff tredie for saa dan sag.

20. Maa och ingen broder opsette flere suenne end tho och en dreng, enten herre hoff eller anden thiid; huo her imod giør, hand bøde j dlr.

21. Huilchen laugsbroder, som tillsteder nogen at dobble i sit huus, bøde 1 dlr., om det er bevisligt.

22. Huo som holder gierning inde otte dage, efter oldermanden hafuer hannem tillsagt, bøde 1 mk.

23. Huilchen broder, som kommer till stefne eller till drich med bare bene, bøde 1 grott.

Weddies brødre.

Dersom brødre weddies i laugshuus, da skal det wdfæ (ɔ: wedfæ) komme till lauget, som de om veddie.

Huilchen broder, som giester indbiuder, hand betale for dennem strax, de hafue en tid druchet.

Huilchen broder, som opsetter nogen suend, som hafuer syet vden eller inden byes emod lauget och embedet, bøde 1 dlr., maa oldermanden hafue en giest fri i alle laugs driche.

Wnder oldermanden nogen at giøre imod forskrefne artichle, da skall hans brøde were efter brødres sigelse.

Nota.

Item er mange artichler vdi denne gamle skraa, som skrederne hafue selfuer udeladet udi denne deris copia, hoes huilche samme artichle er noterede dette signum X i den gamle skraa.

Vide anden skredernis skraa aar 1493 och i aar 1543.

24. **13 Decbr. 1279.**

Biskop Stig i Roskilde stadfæster Biskop Peders Privilegium af 29 Jan. 1275. (Nr. 21).

Uniuersis presentes litteras inspecturis S. dej gracia episcopus Roskildensis salutem in domino. Noueritis, nos litteras venerabilis patris bone memorie dominj P. quondam episcopi Roskildensis diligenter perlegisse, tenorem qui sequitur per ómnia continentes:

Vniuersis presentes osv. som Nr. 21.

Vt autem predicte constitutiones sint in perpetuum valiture, eas approbamus et tenore presencium confirmamus districte, prohibentes, nequis hanc confirmationem nostram audeat infringere vel ei ausu temerario contraire. In cuius rej testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Hafn. anno dominj mcclxx nono, jdus mensis decembris.

Biskoppens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Resens Descr. Samsoæ S. 36—37.

25. **14 Dec. 1279.**

Biskop Stig stadfæster Vidissen af Stadsretten af 1254 (Nr. 22).

Uniuersis presentes litteras inspecturis Stigotus dei gracia episcopus Roskildensis in omnium saluatore salutem. Noueritis, nos litteras uenerabilis patris felicis memorie domini Petri, quondam episcopi Roskildensis, predecessoris nostri, non abolitas, non cancellatas, nec in aliqua parte sui uiciatas, cum uero ipsius sigillo sigillatas, diligenter perlegisse, tenorem qui sequitur continentes:

Vniuersis presentes litteras osv. som Nr. 22.

Nos itaque predecessorum nostrorum uestigijs inhibere uolentes ac utilitati ciuitatis Hafnensis inquantum possumus prouidere, omnia, que supradicta sunt, rata et grata habemus, innouamus et presentis scripti patrocinio confirmamus, districte prohibentes, ne quis ea infringere audeat aut ipsis ausu temerario contraire. Datum Hafn anno

domini mcclxxix jn crastino beate Lucie uirginis. In cuius rei testimonium sigilla nostrum et predicte ciuitatis presentibus sunt appensa.

Biskoppens Segl hænger under, Stadens fattes. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Forhen trykt i Resens Descr. Samsoæ S. 36. Orig. Hafn. 49–53.

26. **26 Feb. 1280.**

Biskop Stig i Roskilde tillader Borgerne i Kjøbenhavn, at naar nogen af dem skjærer Kalksten paa Biskoppens Ø Saltholm, skal ingen kræve Told eller anden Godtgjørelse af dem derfor.

Vniuersis presentes litteras audituris S. dej gracia episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Notum vobis facimus, quod nos dilectos nobis in Christo ciues Hafnenses prerogatiua specialis gracie honorare uolentes eis tenore presencium duximus indulgendum, ut quandocunque et quocienscunque ipsos uel eorum aliquem in insula nostra Saltholm lapides ad calcem exsecare contigerit, nullum propter hoc theolonium aut satisfactionem aliam exhibere vel inpendere teneantur. Vt igitur predicta perpetuum robur accipiant, sigillum nostrum presenti scripto apponendum duximus in testimonium et certitudinem pleniorem. Datum Hafn. anno dominj mcc octogesimo in crastino beati Mathie apostoli.

Biskoppens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Orig. Hafn. 58—59.

27. **3 Maj 1281.**

Ingvar, udvalgt Biskop i Roskilde, giver sin Foged og Raadmændene i Kjøbenhavn Fuldmagt til at indrette alt hvad der kan være til Stadens og Indbyggernes Gavn og Hæder, bestemme Maal og Vægt og sætte Pris paa Varer, især med Hensyn til Maal paa tydsk Øl, der ved altfor stor Efterladenhed solgtes med ubestemt og for ringe Maal til Skade for Kjøberne og Ødelæggelse for Sælgernes Sjæle. Hvis nogen handler imod hvad Fogden og Raadet saaledes vedtager, skal han sættes i Band.

Vniversis præsentes literas audituris Ingvarus dei gratia electus Roschildensis salutem in domino sempiternam. Ne quilibet in causa sua propria ius sibj dicat, aut sj deliquerit, sine debita vltione euadet, inuentum est ab antiquis et sapientibus, vt aliquj discretj eligantur, quj præsint ciuitatibus et alijs locis solennibus, subditos regant et vnicuique faciant iusticiam exhiberj, malos metu poenarum perterreant et bonos ad benefaciendum exhortatione præmiorum inducant. Quia nihil videretur prodesse bonis oboedientia et humilitas, sj contemptus et rebellio superbis et contumacibus non obesset, quapropter significamus omnibus et tenore præsentium declaramus, quod nos damus aduocato nostro et consulibus in Køpmannehaffnn, qui nunc

sunt et quj pro tempore fuerint, plenam autoritatem et liberam potestatem ordinandj, faciendj ac statuendj omnia illa, quæ vtilitatj et honorj eiusdem locj et inibj degentium viderint expedire ac pondera rerum venalium constituendj et eadem taxandj, et maxime mensuram trafnisiæ siue ceruisiæ Theotunicalis, quæ hactenus propter negligentiam et desidiam quorundam nimiam sub incerto et diminutione non modica vendebatur, in detrimentum ementium et vendentium periculum animarum. Et sj quid per præfatos, aduocatum et consules, circa eandem mensuram trafnisiæ nunc ordinatum est et statutum, volumus hoc ab omnibus firmiter et inconcusse seruarj, scientes pro certo, quod sj quis contra ordinationem prædictorum aduocatj et consulum aliquid in præmissis acceptare præsumpserit vel ipsis spiritu superbiæ contraire, censuram ecclesiasticam et poenam siue satisfactionem debitam per ipsos statutam aliquatenus non euadet. In cuius rei testimonium sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum Hafniæ anno dominj Mcclxxxj in die inuentionis sanctæ crucis.

Orig. findes nu ikke mere i Raadstuearkivet, derimod sammesteds i flere Afskrifter, deriblandt i Valkendorfs Bog S. 46—47. Tidligere trykt i Orig. Hafn. S. 59—60.

28. **18 Feb. 1282.**

Biskop Ingvar i Roskilde fritager Kapitlets Sognekirker for Biskopshold i sin Levetid, da Kapitlets Indtægter ere ringe.

Universis presentes literas inspecturis J. dei gratia episcopus Roskildensis salutem in domino. Noveritis, quod dilecti nobis in Christo viri prouidi et discreti domini L[aurencius] decanus totumque capitulum Hafnense nobis humiliter supplicavit, ut cum eorum redditus multum sint tenues et exilis, ipsos a solutione apparatus ratione ecclesiarum suarum personalium parochialium liberos et immunes dimittere dignaremur. Nos igitur eorum precibus inclinati ac ipsis volentes gratiam facere specialem, dimittimus eos, quoad vixerimus, a solutione prefati apparatus liberos et penitus absolutos. Nulli ergo liceat huiusmodi gratiam infringere aut ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem et vindictam omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, se noverit incursurum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini mcclxxxij, xij kalendas martii.

Afskrift i Bartholins Saml paa Univ Bibl. Tidligere trykt i Pontopp. Annal. eccl. Dan. I. 755.

29. **18 Mai 1282.**

Biskop Ingvar i Roskilde stadfæster Stadsretten af 1254.

Uniuersis audituris presentes litteras et uisuris Inguarus. dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino Ihesu Christo. Nos ordinacioni et disposicioni predecessorum nostrorum bone memorie dominorum Jacobi, Petri et Stigoti, episcoporum ecclesie Roskildensis, ut tenemur inherere uolentes, omnes libertates et priuilegia ab ipsis indulta communitati ciuium Hafnensium et concessa nec non statuta innouamus et tenore presentium confirmamus, quorum quedam ad perpetue rei memoriam, prout in litteris inde confectis plenius continentur, articulatim et de uerbo ad uerbum expresse in hac cedula duximus exprimenda, videlicet: Quicumque infra muros osv. som Nr. 16.
In cuius rei testimonium et certitudinem pleniorem sigilla nostrum et ciuitatis predicte presentibus sunt appensa. Datum Hafn. anno dominj millesimo cclxxx secundo, quinto decimo kalendas mensis junij.

2 Seglremme hænge ved, men Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

30. **2 Sept. 1289.**

Biskop Ingvar i Roskilde takker Raadet og Borgerne for deres Troskab mod ham og Kirken og især for deres gode Forsæt at befæste Byen, hvilket de have ladet ham vide ved nogle Borgere, der nu faa nærværende Brev med tilbage, hvorved han paa deres Bøn indrømmer dem Stadsretten fuldkommen, som de hidtil kun tildels have nydt, til Hjælp til Befæstningen, og lover dem sin Gunst fremdeles.

Ingvarus dei gratia episcopus Roschildensis consulibus et ciuibus in Købmanhaffn vniuersis salutem et synceram in domino dilectionem. Pro fidelitate vestra, quam erga nos et ecclesiam Roschildensem, cuj autore domino præsidemus, habuistis semper et habetis et præcipue pro bono proposito vestro de munitione ciuitatis Købmanhaffn facienda, secundum quod exhibitores præsentium ciues vestrj nobis retulerint, vobis quam plurimum regraciamur, petitionj vestræ grato concurrentes assensu. Propter quod ius ciuitatis vestræ, quod hactenus pro parte recepistis, de consilio et consensu capitulj nostrj vobis integraliter concedimus per præsentes vsque ad consummationem munitionis prædictæ. Nihilominus intendentes præter hoc vobis facere, quicquid cum deo et iusticia poterimus, consilio nostrj capitulj accedente. In cuius rej testimonium et certitudinem pleniorem sigilla nostrum et memoratj capitulj præsentibus literis sunt appensa. Datum Roschildis anno dominj mcclxxxix feria sexta proxima ante festum natiuitatis virginis gloriosæ.

Orig. fattes nu i Raadstuearkivet, men findes der i flere Afskrifter f. Ex. i Valkendorfs Bog S. 50. Tidligere trykt i Orig. Hafn. S. 60—61.

31. **25 Marts 1295.**

Biskop Johan Krag bestemmer i Forening med Raadmændene, at alle Sager af hvilketsomhelst Slags, Domme eller Overenskomster, der forhandles paa Bytinget eller (paa Raadstuen) i Raadmændenes Nærværelse, skulle indføres i en dertil indrettet Bog. Nedenstaaende er ikke Befalingen herom, men Efterretningen om denne Overenskomst, der blev indført foran selve den omtalte Bog.

Venerabilis in Christo pater ac dominus Johannes Roschildensis episcopus, in agendis ecclesiis et mundanis inspiratione divina vir providus et per omnia circumspectus ad civitatem Haffnensem, pro causis inter cives [1]) ibidem emersis audiendis et ordine inclinario terminandis, qvam pluries ut dominus et judex declinavit et intellexit, qvod multe cause, qve in retroactis temporibus fuerint in placito Haffnensi generali et inibi secundum discretorum arbitrium rationabiliter terminate pariter et sopite, processu temporis propter defectum testium veritatis [2]) testimonium perhibere nolencium nec non et propter labilem hominum memoriam et eciam propter viduas, orphanos, pupillos et alias miserabiles personas, qve nec sciunt nec possunt causas suas judiciali strepitu ventilare, iterata ex cupidorum et deum non timencium malicia ad nova littigia recreverint, et sic ordine perverso veritas succubuit falsitati, qvapropter reverendus pater dominus Johannes supradictus huic errori pestifero adhibens remedium sanativum, statutis coram se discretioribus civibus Haffniensibus, qvi tum temporis consulatus officio fungebantur, videlicet Boecio Snygh, Joon Gunnersen, Friderico, Esberno Burswen, Michaele Holch, Joon Æsgesun, Jacobo Walegæstæs, Henrico Røøt, Henzæ Fredam, Svenone Tamiæ, Akone Brydiæ, Nicolao Friis et aliis clericis et laycis fide dignis pre [3]) habito mature deliberationis consilio taliter duxit statuendum, ut omnes cause, ex qvibuscunque casibus, littigiis sive contractibus in predicta civitate Haffniensi emerse et in communi placito ejusdem civitatis vel [4]) coram consulibus ibidem proposite rationabiliter terminate in hoc libello scribi debent ad eternam memoriam futurorum, ut nullus cavillose contra dicere presumat scripture libelli supradicti. Dictus autem fuit liber iste a prenominato venerabili patre domino Johanne episcopo anno dominice incarnacionis mcc nonagesimo secundo in annunciatione beate virginis Marie, anno presullatus sui secundo.

Afskrift i Resens Haandskrift i Raadstuearkivet: Kjøbenhavns Raadstue, Byting, Arresthus osv. S. 63—65, efter »Raadstuens gamle Pergamentsbog«. Tidligere trykt i Danske Samlinger IV. 248—249.

---

[1]) rettet fra civis. [2]) rettet fra veritatem. [3]) rettet fra pro. [4]) rettet fra ve.

32. **18 Feb. 1293.**

Biskoppen overdrager paa sit Retterting i Kjøbenhavn Slottet med dets tilliggende til sin Staller Absalon, der derpaa overgiver det til Tue Jakobsen. Paa samme Thing klager en Mand over, at Kanniken Hr. Asser havde faaet af en Mand 2 Støvler af et Slags Uldtøj, forat denne frit kunde udføre sit Flesk, hvorfor Biskoppen giver Hr. Asser 8 Uger til at modbevise dette. Hakon Krag skal bøde 10 Mk. Penninge, fordi han om Natten gik gjennem Byens Planker.

Anno domini mccxc tercio, xij kalendas marcii dominus episcopus sedens Hafnis in iudicio in castro suo assignauit castrum predictum nobili uiro domino Absaloni, stabulario suo, cum omnibus pertinenciis suis, qui postmodum idem castrum Tuuoni Jacobson presente et acceptante commisit, presentibus dominis Gerardo, canonico Roskildensi, Thorstano Paulson, aduocato ibidem, et consulibus ciuitatis predicte.

Item eodem anno, die et loco Petrus de Slangæthorp dicebat in iudicio coram dicto episcopo, quod dominus Ascerus, canonicus Hafnensis, receperat duas caligas de saia a quodam propter hoc, quod libere posset deferre lardum suum, et dominus episcopus præfixit ei terminum octo septimanarum ad probandum contra eum, quod dixerat.

Haquinus dictus Craag, ciuis Hafnensis, soluet domino episcopo decem marcas denariorum in festo beati Johannis baptiste pro eo, quod transiuerit planchas ciuitatis de nocte.

Af den Levning af Biskoppens Thingbog, der er trykt i SRD. VI, 256. Orig. i Linkøping.

33. **29 Jan. 1294.**

Biskop Joh. Krags Stadsret, der i Oversættelse lyder saaledes: Til evindelig Ihukommelse. Følgende Love ere udgivne af Roskilde Biskop med hans Kapitels Samtykke og modtagne af Borgerne i Kjøbenhavn til Nytte for dem, der bo i den, og dem, der komme til den.

1. Da man ikke alene skal afholde sig fra det onde men ogsaa fra Lejlighed til ondt, saa bestemmes der, at aldeles ingen Foreninger, som i Folkemaalet kaldes Gilde eller Hvirving, maa holdes i Kjøbenhavn af nogensomhelst, hemmelig eller aabenbar, ej heller nogensomhelst andre Samlinger, der paa nogen Maade kunne omgaa denne Bestemmelse og træde istedenfor de omtalte Gilder eller Samkvem og hvorved denne nyttige Bestemmelses Øjemed kan hindres paa nogen Maade. (Her tilføjer den yngre Text: uden de Gilder, som Biskoppen indstifter med sit Kapitels Samtykke.) Men den, som overtræder denne Bestemmelse i noget, betaler 40 Mark, det halve til Biskoppen og det halve til Byens Kasse. Hvis han ikke kan dette, udjages han af Staden med Vanære og maa ikke vende tilbage, og den, der med sit vidende modtager ham i sit Hus, bøde 3 Mk.

2. Da flere Ting ere forsøgte til Svig og Forurettelse mod Roskilde Kirke og Stadens Ret til Byrde for Borgerne, (den nyere Text tillægger: saasom ved Salg af Grundene og deslige) gjøres der virksom Umage for, at de tilbagekaldes og at der tages

Forholdsregler mod at det sker oftere, og den, der findes at forhindre dette, betale Biskoppen 3 Mark og Stadens Kasse ligesaa meget.

3. Da Kjøbenhavns By har lidt stor Skade ved Laan, som den ofte har gjort i Kommunens Navn, saaledes at rige ere blevne fattige og de, der syntes at have noget, tigge sit Brød, saa forbydes herved, at i Fremtiden noget Laan sker i Kommunens Navn af nogen til nogen. Sker det, skal Kommunen bøde Biskoppen det dobbelte. Dog forbydes det ikke nogen at gjøre Laan af sit eget og i sit eget Navn til hvem han vil.

4. Kjøbmænd maa ikke sælge Varer til nogen paa Skibene eller paa Broen, men skulle falbyde dem paa Torvet eller i de forud lejede Boder. (Den nyere Text tillægger: ellers miste de de saaledes solgte Varer og Betalingen).

5. Fisk eller Kjød, som man vil sælge, maa ikke saltes i Skibene, ellers mister man de saaledes saltede Varer.

6. Den, der fører falske Varer eller falsk Guld, Sølv eller Mynt i Kjøbenhavn og findes med dem, mister dem. Men hvis han findes med sit vidende at sælge dem eller bruge dem ved Salg, skal han straffes haardt efter Fogdens og Raadmændenes Kjendelse.

7. Ingen maa sælge Grund i Byen, førend Kjøberen er bleven Borger her, ellers mister han Grunden med sine Bygninger.

8. Ingen maa optages i Borgerskabet, førend han har ydet Biskoppen (den nyere Text: Fogden i Biskoppens Navn) Troskabsed (den nyere Text: Ed paa Sakramentet at ville overholde Stadens Love), og den Borger, der har gjort Ed til nogen anden Herre end Biskoppen i Roskilde, skal inden 3 Maaneder sælge sit Arvegods i Kjøbenhavn og ikke længer regnes for Borger.

9. Hvis en Kvinde, der bor i København, ægter en saadan Mand, der kaldes Herremand, skal hun forlade Staden (den yngre Text tillægger: inden 3 Maaneder) og sælge sit Arvegods eller overlade det til sine Arvinger, hvis de ere Borgere i Kjøbenhavn, inden fornævnte 3 Maaneder.

10. Den der begaar saadanne Lovovertrædelser indenfor Byens Mure og Grave, at han skal bøde 40 Mk., bøder dem første Gang til Biskoppen, anden Gang til lige Deling mellem Biskoppen og Staden og paa samme Maade forholdes med andre Bøder undtagen med 9 Skillings Bøder, der helt tilfalde Borgerne til Byens Tarv; Fogden modtager Bøderne paa Biskoppens Vegne. De 40 Mark, der ved Biskoppens nye Bestemmelser indrømmes Staden, kunne Borgerne modtage uden Vanskelighed, men alt, hvad der saaledes modtages til Kommunen, skal anvendes til Stadens Nytte, nemlig til at gjøre Grave, Planker og Broer, for hvilke og andre Byens Indtægter Kæmnerne i Biskoppens og Raadmændenes Nærværelse skulle gjøre Regnskab idetmindste 1 Gang om Aaret, naar Biskoppen kræver det.

11. Naar Biskoppen i Forretningssager vil over til Skaane, skulle Borgerne skaffe ham et Skib med 12 Mand, der paa Stadens Bekostning skulle underholdes til Hjemkomsten; for hver der fattes i dette Tal skulle de bøde 3 Mark, og godtgjøre Biskoppen hans videre Udgifter paa Grund heraf.

12. Alle Borgere skulle engang om Aaret betale Midsommersgæld, naar de ikke undtages ved Biskoppens særlige Naade (den yngre Text tillægger: og den, der ikke betaler til Tiden, bøde 3 Mark).

13. De, der sælge Øl i Boder, betale aarlig 2 Ører, 1 om Vintren og 1 om Somren paa sædvanlig Vis, (den yngre Text tillægger: og den der ikke betaler til Tiden, bøde 3 Mark). Afgift af Maltgjøring tilfalder Biskoppen.

14. Ingen Gæst maa paa Torvet kjøbe Korn i Skæppevis, Flesk, Kjød eller Kvæg, der skal spises, efter Varernes Beskaffenhed og Brug; sker det, mister han det kjøbte. Den af Borgerne, der for Gæsters Penge svigefuldt kjøber sligt, bøde det kjøbtes Værdi.

15. Ingen Gæst maa kjøbe friske Huder eller Skind, eller overskære Klæde eller Væv eller paa Torvet opstille Kramdiske, hvis han ikke vil miste, hvad han saaledes har kjøbt eller solgt.

16. Ingen Borger skal gjøre Leding med Skib, Hest eller Vaaben uden forat værge Biskoppen eller Kirkens Ejendom, hvis de angribes af nogen, dog saa nær ved Byen, at han paa en Dag kan drage bort og komme igjen, uden Nødvendigheden er saa paatrængende, at hans Hjælp udkræves i længre Tid, og til dette Forsvar skulle alle hjælpe efter al Evne under Straf af hele deres Hovedlod. Dette er dog at forstaa under Forbehold af Kongens almindelige Opbud over hele Riget til at angribe Fjenden og til Fædrelandets Forsvar.

17. Hvis nogen Borger, Kannik, Kjøbmand eller deres eller nogen af Biskoppens Tyende bliver fornærmet eller lider anden Uret indenfor Byens Indhegning, skulle alle de nærmest boende Borgere, hvis de blive vidende herom, løbe til forat hjælpe den forurettede, enten det er Nat eller Dag, enten Klokken ringer eller ej; den der ikke gjør det, mister sin Hovedlod, naar han overbevises ved 4 eller idetmindste de 2 nærmeste Naboers Vidnesbyrd. Hvis saadan Lovovertrædelse begaas, skulle 3 Borgere og 3 af Biskoppens Tjenere vurdere Skaden efter Fornærmelsens og Urettens Størrelse, og alle 6 skulle først sværge paa, at de gjøre en retfærdig Vurdering; kunne de ikke komme til Enighed, skal Biskoppen udnævne en syvende edsvoren og da skal Flertallets Dom staa ved Magt.

18. Hvis i Fredstid ved nogens Forsømmelse Gravene forringes eller Plankerne falde om, skal han inden 3 Dage begynde og uafbrudt vedblive med at bringe dem i deres tidligere Stand. Men frygtes der for Krig, skal alt istandsættes samme Dag, og gjør han det ikke, skal Staden gjøre det, og siden vurderes de derved forvoldte Udgifter og Bøden paa ovennævnte Maade efter Brødens og Retløsens Størrelse.

19. Hvis nogen ikke gjør Veje eller andre Ting, der paalægges af Fogden eller Raadmændene, skal han straffes af dem efter Brødens Natur.

20. Intet Brev maa forsegles med Stadens Segl, uden det først undersøges af Slottets Foged og hans Klærk og de to Raadmænd, der vogte Seglet; de skulle have Nøglen til Seglgæmmet, ligesom ogsaa Fogden og Klærken paa Slottet skulle have en anden Nøgle dertil. Sker det anderledes, skulle de, der have Nøglerne til fornævnte Segl, straffes efter Biskoppens Dom.

21. Til Raadmændenes Samlinger skulle de kalde Slotsfogden og intet begynde eller ende, uden han eller den, som han i sit Forfald sender af Biskoppens Tjenere, er tilstede. Sker dette anderledes, skal enhver tilstedeværende Raadmand bøde Biskoppen og Stadens Kasse hver 3 Mark.

22. Kommunen har lovet saavel paa sine egne som paa Efterkommernes Vegne, og stadfæstet det med Ed, at det i Fremtiden ikke skal tillades nogen Borger at pantsætte, give, sælge, mageskifte eller paa nogen Maade afhænde sin Grund til nogen Fyrste, Ridder eller Herremand eller noget aandeligt Sted, og hvis nogen bliver tvungen af Nødvendighed til at afhænde sin Grund, skal han først lovlig tilbyde den til Biskoppen, og hvis nogen handler anderledes, bliver hans Skjøde ugyldigt og magtesløst, om det saa er nok saa godt sikret af Loven, og den saaledes afhændede Grund tilfalder Biskoppen. Dog skal der ikke sælges til højere Pris til Biskoppen end efter Grundenes eller Husenes almindelige Vurdering. Denne Bestemmelse gælder ogsaa de Agre, som nogle Borgere have tæt udenfor Byen.

23. Ingen Enke, faderløs eller mindreaarig maa tage nogen udenbys til Værge eller Patron uden Biskoppens særlige Tilladelse; i modsat Fald bødes 20 Mark til Biskoppen og ligesaa meget til Staden.

24. Bøder skulle først udredes til den forurettede, dernæst til Biskoppen og siden til Staden, og hvis Borgerne handle anderledes, miste de Bøderne til Fordel for Biskoppen.

25. Ingen, der ejer Grund i Staden, maa under Tab af Ejendommen have Stemme eller Magt til paa nogen Maade at hindre Stadens fælles Gavn, nemlig Anlæg af Grave og Veje, naar det efter forstandiges Raad synes Biskoppen nyttigt. naar han faar tilstrækkelig Godtgjørelse for Grunden. Naar Raadmændene til Stadens Nytte forlange af nogen Borger Træ, Stene, Jærn, Kalk eller lignende Ting, maa ingen vægre sig ved at udlevere det, hvis han ikke vil miste det uden Godtgjørelse, kun skal den rette Værdi godtgjøres ham.

26. Efter Raadmændenes Raad bestemmer og paaviser Biskoppen i Fremtiden alle Steder, hvor noget skal sælges (den nyere Text tillægger: offenlig og for Kommunen).

27. Ingen kan værge sig ved Nægtelsesed om nogen Gjerning, Sag eller Overenskomst, naar 2 Raadmænds Vidnesbyrd stadfæster Sagen.

28. Nægtelsesretten ophæves i Fremtiden i Kjøbenhavn, naar kun det modsatte kan bevises af 3 Borgere eller idetmindste 2 gode og troværdige Vidner, men den, der overbevises om falsk Vidnesbyrd, skal altid være æreløs og maa ikke stædes til nogen retslig Handling. Men naar nogen Sag er tvivlsom og ikke tilfulde kan bevises, skal den anklagede værge sig paa gammel Vis med Nægtelsesed.

29. Naar nogen, som det er sket tidligere, er overbevist om at gjøre sig Umage for, at Staden kan faa nogen anden Herre end Biskoppen i Roskilde, der i gejstlig og verdslig Henseende er dens rette Herre, eller som godkjender en andens Herredømme, mister han sin Ejendom til Biskoppen og drives med Vanære ud af Staden, dog ukrænket den Ærbødighed for Kongen af Danmark, som de skulle vise ham i alt og overalt og især naar han kommer til Byen.

30. Den, der, som det tidligere er sket, overbevises om at være Forræder mod Staden, mister sine halve Ejendele til Biskoppen og de halve til Staden. Samme Straf lider den, der forraader Raadmændenes hemmelige Forhandlinger.

31. Den, der overbevises om med sit Vidende at hjælpe den, der vil skade, brænde, ødelægge eller udøve nogen Fortræd mod Staden, straffes paa samme Maade.

32. Den, der overbevises om ved Raad, Daad, Understøttelse eller Hjælp at have virket til, at Biskoppens Slot i Kjøbenhavn indtoges, brændtes eller ødelagdes, mister sit Gods til Biskoppen, og hvis han fanges, sættes i evigt Fængsel; samme Straf lider den, der hindrer Biskoppen eller nogen af hans Folk i at gaa ind i eller ud af hans Borg.

33. Hvilketsomhelst Paabud, som Biskoppen eller Fogden i hans Navn gjør, skal, naar Tidens Krav medfører det, gjemmes i Staden under den Straf, der er knyttet til Paabudet.

34. Hvis nogen bliver forhaanet eller stædes i Fare i eller omkring Biskoppens Slot, skulle Borgerne komme til Hjælp, saa hurtig de faa det at vide; den, der overbevises om ikke at have gjort det, mister sin halve Hovedlod til Biskoppens Kasse. Ligesaa skulle Biskoppens Folk fra Slottet komme Staden til Hjælp, hvis de blive tilkaldte, dog saaledes at der bliver en Vagt tilbage der.

35. Overbevises nogen om at holde Frille, skulle begge straffes efter Biskoppens Kjendelse.

36. Den Borger, der klager over Biskoppen for nogen verdslig Dommer, mister al sin Ejendom til denne og forvises for bestandigt af Staden.

37. Den Borger, der overbevises om at have klaget for nogen verdslig Dommer over sin Medborger eller over Gæst for Fornærmelse, der er sket i Kjøbenhavn,

uden Biskoppens særlige Tilladelse, lider ovennævnte Straf, dog saa at den halve Lod tilfalder Biskoppen, den halve Staden.

38 Den Borger, der overbevises om, ikke at have ydet Biskoppens Foged eller hans Tjenere, der vogte Staden, sin Hjælp, naar den er paakaldt, bøde 10 Mark, anden Gang 20 Mark, tredie Gang mister han sin Hovedlod og forvises Byen.

39. Den, der overbevises om at have truet en andens Person eller Ejendom, skal stille Borgen, at han hverken ved Raad eller Daad vil skade ham ved sig selv eller andre; vil han ikke stille Borgen, mister han alt hvad han har i Kjøbenhavn og uddrives af Byen (de sidste 4 Ord forbigaas i den yngre Text).

40. Den, der truer med selv eller ved andre at ville afbrænde Staden, straffes efter Fogdens og Raadmændenes Dom.

41. Den, der forser sig i Staden og flyr, hans Navn skrives i Stadens Bog, og kan han gribes, straffes han paa tilbørlig Maade.

42. Alle aandelige Sager behandles og afgjøres efter kanonisk Ret.

43. Ingen Testamentarv udbetales nogen, saalænge man ved, at noget af den afdødes Gæld ikke er betalt.

44. Det forbydes at holde særlige Møder om offenlige Anliggender, uden Fogden og Raadmændene sammenkalde dem; den, der gjør det, mister sin Hovedlod til lige Deling mellem Biskoppen og Staden, men Hovedmanden eller Hovedmændene skulle desuden for altid forvises Staden.

45. Ingen maa bære Vaaben indenfor Byens Porte eller han skal betale Biskoppen og Staden hver 10 Mark. Fra denne Bøde ere dog undtagne Biskoppens Folk, der skulle vogte Byen, men den Gæst, der kommer dertil, skal nedlægge Vaabnene i det Herberg, hvor han tager ind, og Husbonden skal meddele ham, at saadan er Byens Lov; men vil han ikke aflægge Vaabnene, skal Borgeren (den yngre Text: Kjøbenhavns Ret) ikke beholde ham i sit Hus; gjør han det, bøde han 10 Mark til Biskoppen og ligesaameget til Staden.

46. Ingen kan blive Borger uden skriftlige Vidnesbyrd eller gode, troværdige Vidner fra det Sted, hvor han før bode.

47. Den Borger, der kjøber noget, som Biskoppen paastaar at have behov, skal have Indkjøbsprisen og ikke mere af Biskoppen og overlade det til ham. Ligesaa forholder det sig med Borgere, der komme andenstedsfra og der have kjøbt.

48. Den, der er født i Staden og som forstaar, vil og kan udøve noget Haandværk som Skomager, Skinder osv., skal ikke betale noget forat udøve det uden 1 Øre til Fogden og 1 Øre til Staden for Lavstegn.

49. Naar der skal skattes, skal hver betale efter sine Ejendeles Værd og intet videre.

50. Den Gæst, der kjøber Fisk eller andre spiselige Ting før den bestemte Torvetid, mister hvad han har kjøbt, og ikke maa nogen Borger fratage sin Medborger, hvad han har kjøbt, men det maa alene Biskoppen, hvis han er i Byen og har det nødigt.

51. Den, der vil gjøre Barnesko, maa gjøre det uden Bøde, og Skomagerne maa uden Bøde kjøbe de nødvendige Huder og Skind.

52. Enhver Bager maa bage Brød, saa ofte han vil, og den af de andre Bagere, der hindrer ham deri, bøde 3 Mark til Biskoppen, 3 Mark til Staden og ligesaa meget til den paagældende.

53. Den, der bryder Fred, naar Kongen eller Biskoppen er i Staden, betaler 40 Mark til den forurettede og ligesaa meget til Biskoppen og til Staden.

54. Den Raadmand, der overbevises om at tage mod Gaver eller Løfter derom i sin Embedstid af nogen, der har eller venter at skulle faa Sager, bøde det

dobbelte af Gaven til Biskoppen, ligesaa meget til sine Kaldsfæller og være vanæret i Fremtiden.

55. Den, der opfører sig som Raadmand og ikke er indsat af Biskoppen i Roskilde, mister sin Hovedlod og bliver aldrig Raadmand i Fremtiden.

56. Naar nogen gaar ind og dræber en anden indenfor Byens Planker, sættes han i evigt Fængsel.

57. Den, der saarer en anden med Sværd, Spyd eller andet Slags Vaaben, bøde for hvert enkelt Saar til den saarede 6 Mark, for et dobbelt ligesaa meget og samme Sum til Biskoppen og til Byen, og for hvert Ben, der trækkes ud deraf, efter de gamle Landslove, og bliver der noget Lyde af Saaret, skal det vurderes af Fogden og Raadmændene.

58. Den fattige, der har forbrudt sig, skal overgives til Straf efter Fogdens og Raadmændenes Kjendelse, fordi han ikke har Penge at bøde med.

(Den yngre Text har derefter følgende §, der ikke findes i den ældre: Den Borger, der findes hemlig eller aabenbare, selv eller ved en anden at virke for, at de af Roskilde Biskop med hans Kapitels Samtykke nu og i Fremtiden givne Love ikke holdes i Hævd, skal ikke alene anses for mensvoren, men desuden miste sin Hovedlod.)

59. Den, der afhugger en andens Ben eller Haand eller river hans Øjne ud, bøde den saarede 40 Mark, Biskoppen og Staden hver 20 Mark.

60. Den, der slaar en anden med Stav, udraget Sværd, Sten, Kølle, Ben eller lignende, bøde den skadelidte 6 Mark, Biskoppen og Staden hver 3 Mark, men den, der slaar en anden saaledes, at det kaldes velslaaet (trælslaaet?), bøde den fornærmede 40 Mark, Biskoppen og Byen hver 20 Mark.

61. Den, der giver en anden en Kindhest eller drager ham i Haaret eller paa en haanlig Maade tager ham i Næsen eller Ørerne eller river i hans Kinder eller Klæder med Hænderne, Sværd eller Kniv uden Kjødsaar eller støder ham ud i Skarnet, bøde til den skadelidte, Biskoppen og Staden hver 3 Mark.

62. Den, der, medens han leger Tavl, faar en Kindhest eller drages i Haaret af sin Medspiller, bliver ikke delagtig i ovennævnte Bøde, og den, der dræbes under Spillet, maa ikke jordes paa Kirkegaarden.

63. Den, der gaar ind i en andens Hus for med velberaad Hu at slaa Husbonden eller nogen anden i hans Hus, bøde til den slagne, Biskoppen, Staden og Husbonden 40 Mark til hver, men den der gaar ind i en andens Hus og dræber nogen, sættes i evigt Fængsel, fordi det kaldes Orbodemaal.

64. Naar nogen skyder Pil, Spyd eller Sten af Slynge eller noget lignende ind i en andens Gaard eller Hus, saa de skade og dræbe nogen, kaldes det Orbodemaal, men dør den ramte ikke, bøde Gerningsmanden til den skadelidte, Biskoppen, Staden og Gaardens eller Husets Ejer 40 Mark til hver, og den, der dræber eller saarer nogen paa Skib, straffes nærmest paa samme Maade.

65. Den, der bryder Fred i det Hus, der hedder Endeboth og imellem (det og?) Skibenes Indløb paa begge Sider af hin store Befæstning, bøde til den skadelidte, Biskoppen og Byen hver 40 Mark. (I Overskriften i den yngre Text staar: om Overholdelsen af Fred fra Taarnet til Ændæboth.) Ved den store »vicus«, der hos Middelaldrens Skribenter betyder en Borg uden Befæstning med Mure — foruden at det betydede By — forstaas sandsynligvis Taarnet paa Revshalen, om hvilket der oftere er Tale, og Meningen er her, at der skal holdes Fred paa den Holm, hvor Taarnet ligger ved den ene Ende og hvor Endeboth, der formodenlig var et Slags Samlingssted for Søfolk eller Toldbod, ligger ved en anden Ende). Suhm oversætter vicus ved Gade (Historie XI. 173) ligesaa »Erik af Pommerns Stadsret« § 41.

66. Den, der styrter en anden i Vandet, bøde til den skadelidte, Biskoppen og Byen hver 20 Mark.

67. Den, der tilbageholder en Ugærningsmand, der vil fly af Staden, og overgiver ham til Fogden, skal have en Del af de Bøder, denne skulde give, efter Fogdens og Raadmændenes Tykke.

68. Den, der overtræder Stadens Love og ingen Ejendom har i den, som ere tilstrækkelige til at bøde for hans Forseelse, skal stille Borgen, men kan han ingen faa, overgives han til Biskoppens og Stadens Varetægt, indtil han har tilfredsstillet dem.

69. Almindelig Torvedag er hver Onsdag og hver Løverdag, og den, der krænker Freden disse Dage, bøde til den skadelidte, Biskoppen og Byen hver 40 Mark. Freden varer fra Solopgang til Aftenklokkens Slag.

70. Naar nogen dør, der har Børn, som endnu ikke ere komne til Skæls Aar, skal den nærmeste Slægtning i Fogdens og Raadmændenes Nærværelse modtage Arveparten, imod at stille tilstrækkelig Borgen indenfor Staden, at Arvingerne skulle faa den, naar de ere komne til Skæls Aar, men hvis Ildløs udenfra fortærer Husene, skal han ikke godtgjøre den. Vil eller kan han ikke stille Borgen, skulle Raadmændene tage mod Børnene og deres Gods i Fogdens Nærværelse og give dem deres Arv, naar de komme til Skæls Aar.

71. Dør nogen uden Arvinger, skulle Raadmændene i Fogdens Nærværelse modtage hans Ejendele og vogte dem, og kommer nogen lovlig Arving inden Aar og Dag, skal han modtage dem i Fogdens Nærværelse. Ellers tilfalde de Biskoppens Kasse.

72. Ingen kan nyde nogen Arvedel, førend den afdødes Gæld er betalt.

73. Ingen, der gjør Bryllup, maa have mere end 30 Brikker og 5 Retter og hver Dag betales 4 Skilling (Ørtug) af hvert Fad undtagen af gejstlige. Har han flere, betales 1 Mark til Biskoppen og 1 Mark til Staden.

74. De, der stjæle fra Borgerne, skulle holdes i Fogdens Gæmme fra den Tid de tages til næste Tingdag, hvorfor hver Familie aarlig betaler Fogden 4 Penninge. Har nogen Gæst taget sin Tyv i Kjøbenhavn, skal han betale Fogden ½ Mark og føre sin Tyv med sig; bliver Tyven ført for Tinget, dømmes han af Borgerne (Den yngre Text har: Gæsten betaler ½ Mark til Fogden for Tyven og denne dømmes næste Tingdag efter Stadens Ret).

75. Hvad Raadmændene bestemme og forordne med Biskoppens Samtykke og Vilje, skal staa fast, og den der siger imod, skal miste sin halve Hovedlod.

76. Bliver der rejst og afgjort noget Spørgsmaal i Henhold til de Love, der ere givne Staden af Biskoppen eller skulle gives i Fremtiden, eller ifølge fornuftige og billigede Vedtægter, skal det forblive gyldigt for Raadmændene, der i Fogdens Nærværelse sidde i Raadet. Den der gjør derimod, skal bøde Biskoppen og Staden sin halve Hovedlod.

77. Ingen skal stævnes for verdslig Ret uden ved en Bysvend, der bærer en Stav med Biskoppens Mærke, og han skal stævnes i 2 Naboers Nærværelse, og ingen bør stævnes af ham uden til Thinget eller til det Sted, der hedder Endeboth, eller til Raadet, hvor Raadmændene og Fogden sidde, dog Biskoppens Ret ukrænket til at stævne til hvilket Sted han vil.

78. Den, der stævnes og ikke møder, bøde første Gang til Biskoppen 6 Ører, anden Gang 12 Ører, tredje Gang 3 Mark, fjerde Gang 40 Mark, siden skal han og alt hans Gods være i Biskoppens Magt.

79. Den Borger, der for Forretningers Skyld forlader Staden og vil blive borte over 6 Dage, skal stille Fuldmægtig for sig, ellers stævnes han og straffes som den, der

gjør Retløse. Det samme sker, hvis han bliver syg og ikke inden en Maaned fra sin Sygdoms Begyndelse stiller Fuldmægtig.

80. Den der findes ikke at have ret Alen, Skæppe, Vægt, »Punder«, Bismer eller deslige, bøde første Gang 3 Mark, anden Gang 6 Mark, tredje Gang mister han sin Hovedlod og er æreløs.

81. Den, som bortfører noget af Byens Vold, overgives til Raadmændenes og Fogdens Dom.

82. Den, der bryder Stadens Planker eller Befæstning, bøde 40 Mark til Biskoppen og ligesaa meget til Staden; er han fattig, sættes han i Stadens Fængsel.

83. Den, der overstiger det Stakit, der omgiver Havnen, skal lide samme Straf. Den, der gaar neden under Plankerne eller løsner dem, for at han kan komme ind, skal lide samme Straf. Ligesaa sker med den, der bortfører de Sten, der høre til Stadens Befæstning.

84. Den, der overbevises om at have slaaet en Vægter, bøde 40 Mark til Biskoppen og ligesaa meget til Staden, og har han intet, skal han sættes i Stadens Fængsel. Men kan han ikke overbevises og Formodningen er imod ham, skal han rense sig med 6 Nævninger. Vægteren skal lide samme Straf, hvis han slaar nogen uden bestemt Grund.

85. Vægterne skulle føre den, der om Natten vanker om i Byen, til hans Herberg, og har han intet, skal han stille Borgen; ellers skal han være under Byens Bevogtning til Morgen, at han kan klare for sig.

86. Naar Byens Klokke ringer, skulle alle Vægtere være paa deres Poster til samme Klokke ringer ad Morgen, og da skulle Portvogterne være tilstede, til der ringes med den ad Aften; den, der ikke gjør det og overbevises derom, skal bøde 3 Mark til Staden eller sættes i Fængsel. Ved samme Klokkes Ringning skulle Portene og Havnen lukkes og aabnes

87. Kvinde, der er bleven Enke, skal tage Værge inden 6 Uger eller bøde 3 Mark til Biskoppen og ligesaa meget til Staden.

88. Efterlader nogen sig Børn, der ikke ere komne til Skæls Aar, skulle Raadmændene bese og vurdere deres Gods, og Borgen stilles, at deres Moder ikke skal adsprede og forøde det.

89. Hvis nogen, der ejer Grunde og Huse, gaar i Kloster, skal han sælge dem til Borgere, efter at de ere tilbudte Biskoppen, og føre rede Penge med sig.

90. Hvis nogen som Barn indtræder i Kloster mod sin Faders Vilje, maa han i Fremtiden ikke faa noget af sin fædrene eller mødrene Arv.

91. Ingen maa have Magt til at kræve sin Hovedlod, medens Forældrene leve, hvis de ikke ere i Vej med at ødelægge deres Gods.

92. Hvis en Datter gifter sig mod sin Faders Vilje, maa hun i Forældrenes Live intet faa af sin fædrene eller mødrene Arv.

93. Hvis en Borgersøn taber mere i noget Spil end en Øre, er han ikke bunden til at betale det.

94. Ingen Borgers Tjener kan tabe mere i noget Spil end ovenfor er sagt, men den som vinder, skal miste alt.

95. Har nogen en lovlig Hustru og tager en Medhustru og ikke kan forbedres gjennem Kirken og ved et Aars Bandsættelse, skal han straffes efter Fogdens og Raadmændenes Dom. Det samme sker med enhver, der offenlig er bandsat et Aar igjennem.

96. Saarer eller slaar en med Vilje en anden under Ildebrand og overbevises derom, skal han bøde til den skadelidte, Biskoppen og Byen hver 40 Mark, og den, der i en saadan Tid gribes i Tyveri, skal lide Tyvs Straf.

97. Nedbrydes nogens Hus paa saadan Tid, eller det nedhugges med Økse eller nedrives med Hager, skal de, der bo foran Ilden, holde ham skadesløs efter Raadmændenes Skjøn.

98. Kjøber nogen noget, hvortil man skal have det Vidne der kaldes »Ven« (Wijn), og ikke har ham, skal han bøde 3 Mark til Biskoppen.

99. Den Lovovertræder, der ikke kan betale sin Bøde, skal straffes med Fængsel for Livstid eller for en Tid efter Overtrædelsens Beskaffenhed.

100. Naar nogen dømmes til at miste sit Liv for nogen Brøde eller sættes i evigt Fængsel, tilfalder hans Gods Biskoppens Kasse.

101. Drager nogen ud af Staden med Hustru og Ejendomme og ikke kommer tilbage inden et Aar, mister han sin Borgerret, hvis han ikke faar den paany.

102. Kjøber nogen noget ved Haandgiven (Handsal), maa han hæve Handlen samme Dag, naar han giver Sælgeren 2 Ører, men har han haft det kjøbte Natten over, kan Kjøbet ikke gaa tilbage. Men har han kjøbt noget, som han først har set, og drukket Lidkjøb, staar Handlen ved Kraft.

103. Tilstaar eller overbevises nogen om, at han skylder en anden noget, skal der sættes et Tidspunkt, inden hvilket han i rede Penge skal betale sin Gæld; gjør han det ikke, skulle Raadmændene med Fogden vurdere saameget af hans Gods, som hans Gæld er værd og anvise Kreditoren; vægrer han sig ved at tage derimod, skulle Raadmændene beholde det vurderede Gods og betale Kreditoren rede Penge.

104. Hvis noget Skib findes uden Besætning mellem Skovshoved og Rødovre Aa, Saltholm eller Amager, skal det ikke anses for Vrag. Den, der finder det, skal føre det til Slottet og faar Løn for sit Arbejde efter Skik og Brug. (Den nyere Text har: faar Løn for sit Arbejde af Fogden; den der ikke gjør det, anses for at ville stjæle Skibet. Fogden skal overgive Skibet til Ejermanden, naar han kommer, og faar Lønnen for Arbejdet efter Skik og Brug).

105. Angribes nogen af Spedalskhed, kan han ikke tvinges til at træde ind i de spedalskes Hus, saalænge han undgaar offenligt Samkvem med andre.

106. Ingen, der bor paa Biskoppens Grunde, skal fjernes derfra, saalænge han betaler den aarlige Afgift, der fra gammel Tid hviler derpaa, af samme Størrelse som da Afgiften paalagdes, dog foruden de Paalæg, der i disse Dage ere gjorte og i Fremtiden ville gjøres; dog skulle nogle Boder, der særlig skulle gjøre Arbejde for Slottet, undtages herfra.

107. Alle Privilegier, der af Roskilde Kirkes Prælater til nærværende Tid ere undte Staden, skulle være ugyldige, uden forsaavidt de ere indførte i disse Paragrafer. Disse Paragrafer eller Love ere givne nu, idet der er forbeholdt Biskoppen fremdeles som nu Magt til at fortolke, ændre dem og gjøre andre ny Bestemmelser, eftersom Tidens Krav medfører og det synes ham med hans Kapitels Samtykke at kunne gavne.

(Den yngre Text tillægger: Opdykker nogen Artikel, der ikke afgjøres ved disse Love, skal den drøftes og afgjøres af Biskoppens Foged og Raadmændene, hvis de ere enige. Kunne de ikke komme overens, gaar Sagen til Biskoppen, der selv paadømmer den. Alle saadanne ny Artikler, der afgjøres af Foged og Raadmænd, skulle Borgerne indføre i Stadens Bog under 3 Marks Bøde).

Sket i Kjøbenhavn Aar 1294, 29 Jan., Biskop Johannes's 4de Embedsaar.

(Den yngre Text tillægger: Biskoppens verdslige saavelsom aandelige Ret gaar fra Tuleshøw til Gamlebothehafn, til Amager, Saltholm, Kjøbenhavn og hvad der ligger imellem).

Ad perpetuam rei memoriam. Leges, que sequntur, edite sunt per episcopum Roskildensem de consilio capituli sui et recepte a ciuibus Hafnensibus ad vtilitatem inhabitancium ciuitatem Hafnensem, necnon veniencium ad eandem.

1. (4.) Ne convivia vel sodalicia Hafnis habeantur.[1])

Cum non solum a malo, sed ab occasione mali, est abstinendum, statuitur, ne de cetero aliqua convivia seu sodalicia, que wlgariter gilde uel hwirwing dicuntur, Hafnis habeantur a quibuscumque, clam uel aperte, uel quecumque alie colligaciones in fraudem huius statuti sub quocumque colore, per quas effectus dictorum conuiuiorum uel sodaliciorum aliquatenus possint haberi, et vis huius constitucionis salubris valeat in aliquo impediri.[2]) Qui autem contra hanc constitucionem aliquid attemptauerit, xl marchas soluet, quarum medietas cedat episcopo et medietas communitati ville Hafnensis. Si autem transgressor huius constitucionis inops fuerit, a ciuitate, irrediturus, cum ignominia expellatur, et quicumque eum sic expulsum in hospicio receperit scienter, tres marchas soluet.

2. (5.) De fraude cavenda contra leges Hafnenses.

Item quia plura sunt attemptata Hafnis in fraudem ecclesie Roskildensis et preiudicium, necnon legis municipalis, in grauamen ciuium ibidem,[3]) opera efficax detur, vt reuocentur, et caueatur, ne decetero fiant, et qui inuentus fuerit hec impedire, soluat episcopo tres marchas et communitati tantumdem.

3. (6.) Ne mutuum fiat nomine communitatis.

Item quia villa Hafnensis ex mutuo, quod nomine communitatis sepe fecerat, est grauiter dampnificata in tantum, quod diuites pauperes sunt effecti, et qui aliquid habere videbantur, jam panem mendicant, prohibetur et prohibendo statuitur, ne decetero nomine communitatis mutuum aliquid fiat alicui per quoscumque. Quod si factum fuerit, communitas ipsa episcopo duplum soluat. Non tamen prohibetur quisquam de proprio mutuum facere et proprio nomine cui velit.

---

[1]) Denne og alle følgende Overskrifter ere tagne af den Roskildske Biskops Jordebog, som Langebek har ladet aftrykke i Script. rer. dan. VII. 86 flg., ligesom og de i Klammer satte Kapiteltal angive Kapitlernes Følge i Stadsretten, saaledes som den er indført i omtalte Jordebog. [2]) L. tilføjer: nisi si (sint?) convivia, que dominus Episcopus instituerit cum consensu capituli sui. [3]) L. tilføjer: sicut in alienacione fundorum et consimilium.

4. (7.) Ne merces vendantur in nauibus seu super pontem.

Item statuitur, ne mercatores merces aliquas vendant alicui in nauibus suis seu super pontem, sed eas in foro seu tabernis primo locatis venales exponant.[4])

5. (8.) Ne merces in nauibus salsentur.

Item statuitur, ne pisces uel carnes, quas pro mercibus habere volunt, in nauibus suis salsent, sicut merces ipsas sic salsatas amittere nolint.

6. (9.) De mercibus vel numismate falsis.

Item statuitur, ne quis falsatas merces, aurum, argentum, siue numisma falsum Hafnis apportet, statuentes, quod siquis cum falsatis mercibus, auro, argento, uel numismate falsis inuentus fuerit in villa Hafnensi, ipsas amittet. Si autem compertus fuerit, eas vendere scienter, tales siue eis vti velle alienando, ad arbitrium aduocati et consulum gravius puniatur.

7. (19.) De alienacione fundorum.

Item statuitur,[5]) ne quis fundum vendat in ciuitate Hafnensi, antequam emptor factus sit ciuis ibidem, alioquin fundum cum suis edificijs amittet.

8. (23.) Qualiter quis fit ciuis Hafnensis.

Item nullus reputabitur ciuis Hafnensis, antequam episcopo Roskildensi[6]) prestiterit fidelitatem,[7]) et quicumque ciuis Hafnensis alteri domino fecerit homagium quam episcopo Roskildensi, infra tres menses immeditate sequentes vendet hereditatem, quam habet Hafnis, nec ulterius reputabitur esse ciuis.

9. (26.) De muliere nubente hærræmaan.

Item si mulier Hafnis habitans nupserit viro, qui dicitur herræman, ciuitatem Hafnensem exibit,[8]) et vendet hereditatem suam uel heredibus suis relinquet, si sint ciues Hafnenses, infra predictos tres menses.

10. (29.) De mulcta et usu earum.

Item quicumque infra muros et fossata ciuitatis taliter excesserit, ut xl marchas soluere debeat pro emenda, primo debentur

---

[4]) L. tilføjer: alioquin res sic venditas et precium amittant. [5]) L. tilføjer: quod. [6]) aduocato nomine episcopi L. [7]) sacramentum de legibus Hafnensibus seruandis et L. [8]) L. tilføjer: infra III menses immediate sequentes.

episcopo xl marche, deinde pro eadem causa alie xl marche communiter episcopo et ciuitati, ita quod medietas cedat[9]) episcopo et reliqua medietas usui ciuitatis, et eodem modo de quibuscumque causis obseruabitur, excepta emenda nouem solidorum, quam ad vsus ciuitatis integraliter recipiant ciues et integraliter pro parte episcopi recipiat aduocatus. Ubi autem et in quibus articulis per noua statuta episcopi indulte sunt vsui ciuitatis xl marche, illas ciues integraliter recipiant absque difficultate. Omnia autem, que sic recipiunt ad communitatem, in vsus ciuitatis conuerti debent, videlicet ad fossata, planccas et pontes faciendos, de quibus vna cum alijs ville redditibus camerarii ciuitatis in presencia episcopi et consulum compotum reddant,[10]) saltem semel in anno, cum per episcopum fuerint requisiti.

11. (31.) De transitu episcopi in Scaniam.

Item si episcopus Roskildensis, suis exigentibus negocijs, in Scaniam voluerit personaliter transfretare, ciues sibi tenentur prouidere in naui et duodecim nautis, quibus prouidebunt eundo, morando, et redeundo, in expensis ciuitatis; qui si defecerint, soluent ciues episcopo expensas et interesse et pro quolibet nauta deficiente tres marchas.

12. (32.) De metsommergyald.

Item ciues omnes et singuli soluere tenentur semel in anno mitsummersgiald,[11]) nisi quos exemerit episcopus de gracia speciali.[12])

13. (33.) De ølgyald.

Item qui tabernas excercent vendendo seruisiam, soluere debent annuatim duas oras, vnam videlicet in hieme et alteram in estate more consueto,[13]) salua factura brasei, que episcopo debetur.

14. (11.)

Item nulli hospitum liceat per modios annonam in foro emere, lardum, carnes, siue animalia, esui deputata, ad quantitatem et vsum mercium; quod si factum fuerit, res sic emptas emptor amittet. Et quicumque ciuium cum denarijs hospitum in fraudem res huiusmodi emerit, soluet quantum res constitit empta.

---

9) L. tilføjer: ipsi. 10) reddent L. 11) metsommersgyald L. 12) L. tilføjer: et quicunque in termino statuto non soluerit, tres marchas emendet. 13) L. tilføjer: et qui non soluerit termino consueto, emendet tres marchas.

15. (10.) Qualiter emere et vendere debent hospites.

Item nulli hospitum liceat cutes recentes uel pelles agninas emere, nec pannum uel telam scindere, nec scabellum rerum venalium in foro exponere, quod qui fecerit, res emptas, seu eciam taliter venditas, amittet.

16. (34.) De expedicione facienda.

Item nullus ciuium tenetur ad aliquam expedicionem faciendam in nauibus, equis aut in armis, nisi ad defendendum episcopum seu bona ecclesie, si insultus aliquis fiat in eis, ita tamen prope ciuitatem, quod eadem die ire valeant et redire, nisi tam euidens fuerit necessitas, quod eorum auxilio indiguerit tempore longiori, ad que defendenda pro totis viribus et posse sub pena tocius porcionis sue[14]) omnes pariter tenebuntur. Sed hoc statutum intelligendum est saluo edicto regio, communiter facto per regnum ad inuadendum inimicos ipsius seu pro patrie defensione.

17. (35.) De insultibus reprimendis.

Item si infra septa ciuitatis alicui ciuium, canonicorum, mercatorum, seu suorum familie, uel alicui de familia episcopi insultus uel alia iniuria facta fuerit,[15]) omnes ciues in proximo circa jacentes et hoc scientes accurrere debent ad succurrendam iniuriam pacienti, nocte siue die, pulsata campana uel non pulsata; quod qui non fecerit, capitalem porcionem suam amittet, conuictus testimonio quatuor vicinorum suorum uel saltem duorum proximorum. Si autem huiusmodi excessus commissus fuerit, taxabunt penam secundum enormitatem ipsius insultus et iniurie tres ciues et tres de familia episcopi, omnes sex prius adiurati, vt iustam faciant taxacionem, qui si concordare non poterint, episcopus septimum, adiuratum vt prius, adhibebit, et tunc stabitur iudicio partis maioris.

18.[16])

Item si tempore pacis per cuiuscunque incuriam siue negligenciam fossata deteriorata fuerint uel plancce ceciderint, infra triduum eadem incipiat reparare et ad statum pristinum redigere continuando. Sed si de guerra timeatur, eadem die omnia restaurentur, quod nisi

---

[14]) siue L. [15]) L. tilføjer her: in posterum non procedat og det øvrige Indhold af Kap. 28 fra de anførte Ord og til Enden, hvilket er aabenbar urigtigt, da Begyndelsen af Kapitlet saaledes bliver meningsløst. [16]) Fattes hos L.

fecerit, ciuitas faciet, et postea taxabitur expensa ibidem impensa et satisfactio supradicto modo, secundum culpe similiter et contumacie quantitatem.

19.[17])

Item statuitur, quod si aliquis vias uel alia, que aduocato et consulibus videbuntur expediencia, non fecerit, per ipsos punietur iuxta modum culpe.

20.[18])

Item non sigilletur aliqua littera sigillo ciuitatis, nisi prius examinata fuerit per aduocatum castri et clericum eiusdem, necnon et duos consules sigillum custodientes, qui habebunt clauem ad clausuram sigilli, et alteram clauem predicti aduocatus et clericus de castro, quod si contrarium factum fuerit, habentes claues ad predictum sigillum iuxta arbitrium episcopi punientur.

21.[19])

Item statuitur, quod consules ad singulos tractatus, quos communiter habebunt, aduocatum castri aduocent et nichil incipiant seu finiant absque eius presencia uel saltem illius, quem deputauerit loco sui de familia nostra, si personaliter fuerit inpeditus; quod si secus factum fuerit, quilibet consulum in illo tractatu existens soluet episcopo tres marchas et tantumdem vsui ciuitatis.

22. (20.)

Item quod promisit communitas, tam ex parte sua quam ex parte heredum suorum, et iuramento confirmauit, quod futuris temporibus nulli ciuium licitum erit, fundum suum inpignorare seu ypotecare, dare, vendere, permutare, uel aliquo titulo alienare principi aut militi uel homini, qui wlgariter dicitur[20]) hærræ man, seu alicui loco religioso, et si quispiam necessitate compulsus fundum suum alienare debeat, minime sibi licebit hoc facere, nisi prius episcopo venalis legittime offeratur, et si secus a quoquam presumptum fuerit, contractus huiusmodi irritus sit, nec robur firmitatis optinebit, quocumque videbitur modo uel lege vallatum, sed fundus sic alienatus fisco episcopi asscribatur; nec tamen carius vendere episcopo debetur[21]) sed secundum communen estimacionem fundorum seu domorum. Hoc autem

---

[17]) Fattes hos L. [18]) Fattes hos L. [19]) Fattes hos L. [20]) L. forbigaar dicitur. [21]) debet L.

statutum extendi volumus ad agros, quos aliqui ciuium habent iuxta ciuitatem[22]) Hafnensem.

23. (27.) De tutelis.

Item nullus infra ciuitatem accipiet defensorem seu patronum cause extra degentem, quacumque ex causa, sine licencia episcopi speciali, siue[23]) sit vidua, orphanus, uel pupillus; contrarium faciens soluet episcopo viginti marchas et tantumdem vsui ciuitatis.

24. (30.)

Item statuitur, quod vbicumque pro aliquo facto emenda debetur episcopo et ciuitati, primo satisfiat leso, deinde episcopo, et postea ciuitati, et si ciues[24]) contrarium fecerint, emenda carebunt illa vice et cedat episcopo.

25. (21.)

Item statuitur, quod nullus fundum habens in ciuitate[25]) vocem uel potestatem habeat, racione dicti fundi, quoquo modo impediendi commune bonum ciuitatis, videlicet ne fossata uel vie procedant, prout vtile visum fuerit episcopo iuxta consilium sapientum, dummodo ei pro fundo competens recompensacio exhibeatur, alioquin ipsum fundum amittet. Et si consules ad vtilitatem ciuitatis pecierint ab aliquo ciuium ligna, lapides, ferrum uel cementum, aut hijs similia, contradicere nullus audeat, sub pena amittendi rem petitam, dummodo precium competens ei exhibeatur pro predictis.

26. (22.)

Item statuitur, quod omnia loca, in quibus res alique vendi debeant,[26]) ordinet episcopus et assignet inposterum, consilio consulum requisito.

27.*)

Item statuitur, quod super quocumque facto, causa uel contractu testimonium duorum consulum Hafnensium affuerit, nullus se lege negatiua valeat defensare.

28. (35).

Item statuitur, quod lex negatiua Hafnis inposterum non procedat[27]) inter ciues, dummodo contrarium possit probari per tres ciues uel saltem per duos testes ydoneos et fidedignos, testis autem

---

[22]) villam L. [23]) L. tilf.: etiam. [24]) L. tilf.: Hafnenses. [25]) L. tilf.: Hafnensi. [26]) L. tilf.: publice et pro communitate. *) Fattes hos L. [27]) See Not. 15 til Kap. 17.

conuictus de falso testimonio infamis habebitur inperpetuum et ad nullos actus*) legittimos admittetur. Vbi autem causa aliqua dubia fuerit et plene probari non potest, incausatus de ea negatiua lege se defendet more antiquo.

29. (36.) De dominio ciuitatis Hafnensis.

Item quicumque conuictus fuerit, vt est premissum, quod operam dederit, vt alius habeat dominium ciuitatis Hafnensis, quam episcopus Roskildensis, qui verus est dominus in vtroque iure, seu qui alium recognouerit habere dominium in eadem, bona sua omnia fisco episcopi asscribentur, et a ciuitate turpiter eiciatur, salua in omnibus reuerencia, que debetur domino regi Dacie, ad quam ei exhibendam vbique, et specialiter, cum ad ciuitatem Hafnensem declinauerit, sunt astricti.

30. (39.) De pena proditoris ciuitatis et secretorum consulum.

Item quicumque, vt premissum est, conuictus fuerit, quod sit proditor ciuitatis, omnia bona eius pro medietate fisco episcopi asscribentur, et reliqua medietas ciuitatis vsui reseruetur. Eandem penam subibit quicumque consulum tractatus ipsorum secretos reuelauerit.

31. (40.) De eodem.

Item quicumque conuictus fuerit, quod aliquem, ciuitatem prodere volentem, incendere, deuastare, seu atrocitatem aliquam facere in eadem, scienter fouerit, punietur pena predicta.

32. (42). De jure castri.

Item quicumque conuictus fuerit, operam dedisse consilio, auxilio uel fauore seu opere, quod castrum episcopi Hafnis[28]) capiatur, incendatur, uel destruatur, bona ipsius omnia fisco episcopi asscribentur, et si captus fuerit, carceri perpetuo tradetur; eandem penam subibit, qui episcopum seu aliquem de familia eius impedierit, castrum suum intrare seu exire volentem.

33. (43.) De pena edictorum.

Item quodcumque edictum fecerit episcopus, uel aduocatus eius nomine suo, pro loco et tempore, necessitate temporis hoc exigente, seruabitur in ciuitate Hafnensi sub pena annexa illi edicto.

---

*) contractos L. [28]) Hafnense L.

34.*)

Item si insultus aliquis aut periculum aliquod acciderit in castro episcopi uel circa castrum, ciues, quam cito sciuerint, in auxilium uenient huius periculi; qui conuictus fuerit hoc non fecisse, medietatem capitalis porcionis sue amittet et fisco episcopi asscribetur. Similiter familia episcopi de castro veniet in auxilium ciuitatis, si vocata fuerit, ita tamen quod salua sit custodia in castro.

35. (2.) De concubinis.

Item quicumque conuictus fuerit publice tenere concubinam in ciuitate Hafnensi, vterque eorum ad arbitrium episcopi punietur.

36. (37.)

Item quicumque ciuium Hafnensium querimoniam aliquam deposuerit coram aliquo iudice seculari de episcopo, omnia bona sua[29]) fisco episcopi asscribentur, et ille transgressor a ciuitate eicietur irrediturus.

37. (38.) De eodem.

Item quicumque ciuium conuictus fuerit, querimoniam deposuisse coram aliquo iudice seculari de suo conciue uel de hospite pro offensa, que facta est Hafnis, absque licencia episcopi speciali, penam subibit proximo dictam, ita tamen quod medietas porcionis sue cedat episcopo, et reliqua medietas vsui ciuitatis.

38. (44.) De auxilio prestando aduocato.

Item quicumque ciuis Hafnensis conuictus fuerit, non prestitisse auxilium aduocato episcopi uel famulis eius, ciuitatem custodientibus, vocatus per eos, soluet decem marchas, secundo conuictus viginti marchas, tercio conuictus in consimili capitalem porcionem suam amittet et a villa eicietur.

39. (45.) De inferentibus minas.

Item quicumque alteri minas intulerit, de hoc conuictus caucionem prestabit, quod nec consilio nec auxilio per se uel per alios ledatur ille; qui si caucionem prestare noluerit, amittet omnia que habet Hafnis et a villa eiciatur.[30])

40. (41.)

Item qui minatus fuerit ciuitati, quod eam incendat uel incendi procuret, aduocati et consulum iudicio punietur.

---

*) Fattes hos L. [29]) L. forbigaar sua. [30]) a villa eiciatur fattes hos L.

41. (50.) De transgressore fugitiuo.

Item quicumque offenderit in ciuitate et fugerit, nomen eius scribetur in libro ciuitatis, et cum poterit comprehendi, modo debito punietur.

42. (1.) De jure ecclesiastico.

Item omnes cause ecclesiastice secundum statuta[31]) canonum debent discuti et diffiniri.

43. (3.) De testamentis.

Item nullum legatum in testamento exsoluetur alicui, quamdiu manifestum fuerit, aliqua defuncti debita esse insoluta.

44.*)

Item inhibetur, ne aliqui congregacionem aliquam faciant specialem Hafnis, tractaturi de aliquibus negocijs, nisi eos aduocatus et consules duxerint conuocandos; qui secus fecerint, capitalem porcionem, diuidendam equaliter inter episcopum et ciuitatem, [amittant], sed principalis illius congregacionis vltra penam iam statutam a villa eiciatur irrediturus, et si plures fuerint principales, singulis fiat idem.

45. (46.) Ne arma portentur.

Item nullus infra portas ciuitatis Hafnensis portabit arma; qui contrauenerit, decem marchas soluet episcopo et decem ciuitati. Ab hac autem pena excepta est familia episcopi, que debet custodire ciuitatem Hafnensem, hospes autem, qui venit deforis, arma deponet in hospicio, ad quod declinauerit, et hanc esse legem ciuitatis Hafnensis, domesticus manifestabit eidem, quod si hospes receptus arma deponere nolit, ciuis[32]) Hafnensis non sustinebit eum in domo sua; quod si fecerit, decem marchas soluet episcopo et totidem ciuitati.

46. (24.)

Item nullus fiat ciuis Hafnensis sine litteris testimonialibus uel bonis testibus, quibus credi debet, illius loci, in quo prius[33]) habitare consueuit.

47. (12.) De emptis episcopo dimittendis.

Item quicumque ciuium emerit aliquam rem, quam episcopus suis vsibus dixerit esse necessariam, tantum et non plus recipiet ab episcopo et rem assignabit eidem. Ciues autem aliunde venientes et ibidem ementes eandem legem seruabunt.

---

[31]) Jus canonicum discutiantur et diffiniantur L. *) Fattes hos L. [32]) Ei jus Hafnense non osv. L. [33]) L. forbigaar prius.

48. (47.) De volentibus magistrari.

Item quicumque natus est Hafnis, cum sciuerit, voluerit et potuerit exercere aliquam artem mechanicam, vt pote sutoriam, pellipariam etc., non tenebitur aliquid soluere, vt operetur, nisi tantum vnam oram aduocato et oram ciuitati in signum sue professionis.

49. (92.) De collectis.

Item quando contingit collectam fieri Hafnis, quilibet soluet secundum valorem bonorum suorum et amplius nichil.

50. (13.)

Item quicumque hospes emerit pisces, seu res alias commestibiles, ante horam ciuibus ad emendum taxatam,[34]) rem sic emptam amittet, nec sit alicui ciuium licitum rem emptam ab ali[quo ci]ue occupare, sed soli episcopo, si fuerit in ciuitate et necesse habuerit de eadem.

51. (48.)

Item quicumque voluerit formare calceos pro pueris, hoc ei sit licitum sine pena, et licitum est sutoribus cutes et pelles sibi necessarias emere sine pena.

52. (49.) De pistoribus.

Item licitum est cuilibet pistori, panes pi[str]are quocienscumque voluerit, et quicumque de pistoribus ipsum impedierit, soluet episcopo tres marchas, tantum ciuitati et tantum impedito.

53. (18.) De violacione pacis.

Item quicumque violauerit pacem, domino rege uel episcopo Hafnis existente, soluet leso xl marchas, episcopo tantum, et ciuitati tantum.

54.[35])

Item quicumque consulum conuictus fuerit, quod recepit donaria uel quod sibi promittebantur, dum esset in consulatu, de aliquo, qui habebat causam uel sperabatur habiturus, soluet duplum eius, quod recepit uel sibi promissum fuit, episcopo et aliud duplum suis collegis, et sit infamis inperpetuum.

55.[36])

Item quicumque se gesserit pro consule Hafnensi, non institutus per episcopum Roskildensem, capitalem porcionem summe sue amittet et nunquam decetero erit consul.

---

[34]) L. tilføjer: die fori. [35]) Fattes hos L. [36]) Fattes hos L.

56. (52.) De interfectoribus et plageariis.

Item siquis inuadendo alium interfecerit infra planccas ciuitatis Hafnensis, perpetuo carceri tradetur.

57. (53.) De eodem.

Item quicumque alium wlnerauerit cum gladio, trusorio, seu alterius generis armis, pro simplici wlnere soluet leso sex marchas, pro duplici duodecim, episcopo tantum et ville[37]) tantum, et pro quolibet osse, quod inde extrahitur, soluet secundum antiquas leges terre, et si de wlnere aliquod lyte[38]) fiat, illud taxabitur per aduocatum et consules ciuitatis.

58. (62.)

Item quicumque pauper [insu]dans stulticijs, pro eo, quod non habet pecuniam ad soluendum, aduocati et consulum arbitrio relinquatur puniendus.[39])

59. (54.)

Item quicumque alteri pedem uel manum amputauerit, uel oculum eruerit, soluet leso xl marchas, episcopo[40]) viginti et ciuitati tantum.

60. (55.)

Item quicumque alium percutit[41]) cum baculo, gladio non euaginato, lapide, claua, osse uel consimili, soluet leso sex marchas, episcopo tres et ciuitati tantum, sed[42]) alium verberans, vt dicatur velbarth(!), soluet leso xl marchas, episcopo viginti[43]) et ciuitati tantum.

61. (56.)

Item qui alteri dederit alapam uel traxerit[44]) per crines, seu turpiter receperit per nasum, uel[45]) aures, seu genas uel[46]) vestes eius laniauerit manibus, gladio uel cultello, sine wlnere carnis, seu in lutum truserit, soluet leso tres marchas, episcopo tantum et[47]) ciuitati tantum.

---

[37]) ciuitati L. [38]) ludhe habebit, illud osv. L. [39]) Efter dette Kapitel tilføjes i L. det 63de, som lyder saaledes:

De pena proditoris legum Hafnensium.

Item quicumque ciuis Hafnensis inuentus fuerit procurasse clam vel aperte apud aliquem judicem secularem, per se vel per mediatorem seu mediatores, ut leges date seu dande in posterum per episcopum Roskildensem de consensu sui capituli acceptentur et obseruentur, non solum perjurus habeatur, sed cum hoc capitali porcione priuetur.

[40]) domino ciuitatis L. [41]) percusserit L. [42]) sed qui alium verberaverit L. [43]) tantum L. [44]) truserit L. [45]) per L. [46]) et L. [47]) L. forbigaar et.

62. (64.) De ludentibus ad taxillos.

Item quicumque ludens cum[48]) taxillis habuerit alapam uel tractus[49]) fuerit in crinibus de suo collusore, nichil de emenda jam dicta recipiet, et quicumque occisus fuerit ad taxillos, in cimiterio non sepelietur.

63. (57.)

Item quicumque intrat domum alterius cum deliberato consilio, vt percuciat domesticum uel quemcumque alium in domo sua, soluet percusso xl marchas, episcopo tantum et ciuitati tantum, et ei, cuius erat domus, tantum, sed sic intrans domum alterius et interficiens aliquem, perpetuo carceri tradatur, quia vocatur orbotarmaal.[50])

64. (58.)

Item quicumque sagittam mittit in curiam alterius uel domum, lanceam uel lapidem de funda uel aliquod consimile, ut noceat et aliquem interfecerit, hoc vocatur orbotarmaal,[51]) si autem sic lesus non moritur, soluet [leso] xl marchas, episcopo et ciuitati tantum, et possessori curie seu domus tantum, et qui in naui aliquem interficit[52]) seu wlnerat[53]), penis proximo dictis punietur.

65. (17.) De pace servanda a turri usque in Ændæboth.

Item qui pacem violauerit in domo, que dicitur Endeboth, et inter introitum nauium ex vtraque parte illius vici magni, soluet leso xl marchas, episcopo tantum et ciuitati tantum.

66. (67.) De precipitante alium in aquam.

Item qui alium voluntarie in aquam precipitauerit, soluet leso xx marchas, episcopo tantum et ciuitati tantum.

67. (51.)

Item quicumque aliquem[54]) maleficum de ciuitate fugere volentem retinuerit et aduocato tradiderit, partem de emendis, quas soluerit dictus malefactor, habebit secundum quod aduocato et consulibus fuerit visum.

68. (59.) De transgressoribus legum ciuitatis Hafnensis.

Item quicumque transgressor legum[55]) ciuitatis Hafnensis bona non habuerit infra ciuitatem, que non sufficiant ad emendandum

---

[48]) ad taxillos L. [49]) tractos habuerit L. [50]) orbothemaal L. [51]) orbothemaal L. [52]) interfecerit L. [53]) vulneraverit L. [54]) aliqvem fattes bos L. [55]) legem L.

sua forefacta, pro se ponat fideiussores, quos si habere nequiuerit,[56]) tradetur custodie episcopi et ciuitatis, donec satisfecerit, vt tenetur.

69. (14.) De diebus fori et pace ejusdem.

Item commune forum omni quarta feria sit Hafnis et omni sabbato, et qui pacem violauerit illis diebus in ciuitate Hafnensi, soluet leso xl marchas, episcopo tantum et ciuitati tantum. Illa autem pax durabit ab ortu solis vsque ad pulsacionem vesperorum.

70. (68.) De hereditate eapienda.

Item quando quis moritur, habens pueros heredes, qui nondum venerant ad annos discrecionis, cognatus propinquior illorum heredum bona recipiet in presencia aduocati et consulum prestando sufficientem caucionem infra ciuitatem, vt dicta bona eis restituantur, cum ad annos venerint discrecionis, sed si ignis alienus domos dictorum heredum consumpserit, non tenebitur ad restitucionem; si autem caucionem prestare noluerit uel non poterit, consules recipient pueros cum bonis in presencia aduocati et similiter restituant, cum[57]) ad annos venerint discrecionis.

71. (69.) De eodem.

Item si quis moritur non habens heredes, consules in presencia aduocati bona recipiant et custodiant, et si heres legittimus infra diem et annum venerit, presente aduocato bona recipiet supradicta. Sin[58]) autem cedent fisco episcopi.

72. (70.) De eodem.

Item nullus adibit aliquam hereditatem, antequam omnia debita defuncti fuerint persoluta.

73. (76.) De festo nupciarum.

Item nullus parans nupcias habebit plus quam triginta scutellas cum quinque ferculis, et de qualibet scutella qualibet die quatuor solidi soluentur, clericis exceptis. Si plus habuerit, soluet episcopo marcham argenti et ciuitati tantum.

74. (77.) De fure tenendo.

Item fures ciuium a tempore, quo capiuntur, erunt in custodia aduocati vsque ad proximum diem placiti, racione cuius soluentur quatuor denarij annuatim aduocato de qualibet commedia. Item[59])

---

[56]) legem L. [57]) L. tilføjer: pueri. [58]) ɔ: si non. [59]) Hospes vero soluet pro fure suo dimidiam marcham aduocato et die placiti proximo secundum leges ville judicetur L.

siquis hospes furem suum receperit Hafnis, soluet aduocato dimidiam marcham et furem secum deducat; si autem fur Hafnis ad placitum ductus fuerit, a ciuibus iudicetur.

75.[60])

Item quodcumque consules statuerint siue ordinauerint de consensu episcopi et voluntate, hoc erit firmum, et quicumque contradixerit, dimidiam capitalem porcionem amittet.

76.[61])

Item si quid ortum fuerit questionis et determinatum secundum leges, ciuitati datas ab episcopo et dandas inposterum, uel secundum consuetudines racionabiles et approbatas, coram consulibus in consilio sedentibus, aduocato presente, ratum manebit, causis ecclesiasticis exceptis; qui autem in contrarium venerit, soluet episcopo et ciuitati dimidiam porcionem suam capitalem.

77. (78.) De modo citandi et pena non comparencium.

Item nullus debet citari pro iure temporali, nisi per preconem portantem baculum, habentem signum episcopi, qui citabit duobus vicinis citandi[62]) presentibus, nec debet aliquis citari per eum, nisi ad placitum uel ad locum, qui dicitur Endeboth, vel[63]) vbi sedent consules et aduocatus in consilio, salua auctoritate episcopi citandi ad quem voluerit locum.

78. (79.) De eodem.

Item quicumque citatus non comparuerit, prima vice soluet episcopo sex oras, secunda vice duodecim, tercia vice tres marchas, quarta xl marchas; postea erit in potestate episcopi et omnia bona sua.

79. (80). De se absentantibus.

Item quicumque ciuis Hafnensis a villa recesserit pro negocijs suis moram facturus vltra sex dies, responsalem ponat pro se, quod nisi fecerit, citabitur, et tanquam contumax punietur. Item fiat de infirmo, nisi responsalem posuerit infra mensem a tempore sue infirmitatis.

80. (81.) De falsis mensuris et ponderibus.

Item inuentus non habens rectam vlnam, modium, stateres, pundær, bismer, uel aliquod consimile, soluet primo tres marchas, secundo sex, tercio priuetur porcione capitali et sit infamis.

---

[60]) Fattes hos L. [61]) Fattes hos L. [62]) citandis L. [63]) L. tilføjer: ad locum.

81.[64])

Item qui aufert propugnacula ciuitatis, arbitrio consulum et aduocati relinquatur puniendus.

82.[65])

Item quicumque fregerit seras seu firmaturas ciuitatis, soluet episcopo xl marchas et ciuitati tantum; si fuerit pauper, in carcerem ciuitatis mittatur.

83.[66])

Item qui transcendit ligna, seruancia portum, eandem penam subibit. Qui autem sub planccis [intrauerit?] uel planccas soluerit, vt intret, pena consimili punietur. Qui aufert lapides apportatos ad munimen ciuitatis, in penis erit similibus jam predictis.

84. (82.) De vigilibus.

Item conuictus, quod aliquem excubitorem percussit, soluet episcopo xl marchas et ciuitati tantum, quod si non habet, in carcerem ciuitatis mittatur. Si autem conuinci non poterit, et presumpcio fuerit contra eum, lege sex nominatorum se purgabit. Excubitor vero, si aliquem percusserit absque certa racione, eandem penam sustineat.[67])

85. (83.) De eodem.

Item excubitores vagantem in noctibus per ciuitatem ducent ad hospicium suum, et si non habet hospicium, ponat fideiussorem;[68]) alioquin sub custodia ciuitatis erit vsque in mane, vt pro se reddat racionem.

86. (84.) De eodem.

Item quando pulsatur campana ignitegij, erunt omnes excubitores in suis locis vsque ad tempus pulsacionis eiusdem campane in mane, et tunc custodes portarum aderunt vsque ad pulsacionem[69]) in sero; quicumque hoc non fecerit, conuictus soluet tres marchas ciuitati, alioquin in carcerem mittatur. Ad pulsacionem iam dicte campane porte et portus maris claudentur et aperientur.

87. (28.)

Item mulier, viduata viro, defensorem recipiat infra sex septimanas proximo subsequentes, quod si non fecerit, tres marchas episcopo soluet et tantum ciuitati.

---

[64]) Fattes hos L. [65]) Fattes hos L. [66]) Fattes hos L. [67]) subibit L. [68]) adjussorem L. [69]) L. tilføjer: campane.

88. (71.)

Item si aliquis moritur, habens pueros, qui nondum venerant ad annos discrecionis, consules bona ipsorum videbunt et taxabunt, et caucio fiet eis, ne mater bona eorum distrahat uel consummat.

89. (73.)

Item si aliquis intrat claustrum habens fundos uel domos, eos ciuibus vendat, episcopo requisito, et secum promptos denarios ferat.

90. (72.)

Item si aliquis puer intrat claustrum contra voluntatem patris, non recipiet de patrimonio uel matrimonio aliquid inposterum.

91. (74.)

Item nullus habeat potestatem exigendi porcionem summe, que dicitur howæthlot, parentibus viuentibus, nisi ipsi fuerint in via destruendi bona sua.

92. (75.)

Item si filia alicuius contra voluntatem patris maritatur, nichil percipiet de patrimonio et matrimonio, ipsis viuentibus.

93. (65.)

Item si filiusfamilias alicuius ciuis plus perdiderit in aliquo ludo, quam oram, vincenti plus non reddetur.

94. (66.)

Item nullus famulus alicuius ciuis plus potest[70]) perdere, quam nunc dictum est, quod qui vicerit, totum perdet.

95. (91.) De publice excommunicato.

Item si quis habet vxorem legittimam et aliam superduxerit, si per ecclesiam corrigi non poterit et in excommunicacione propter hoc per annum durauerit, arbitrio aduocati et consulum relinquatur puniendus. Idem fiet de quolibet publice excommunicato, qui in excommunicacione durauerit per annum.

96. (85.) De hiis que fiunt tempore incendii.

Item si quis alium in ignis combustione wlnerat uel percutit voluntarie, conuictus soluet leso xl marchas, episcopo tantum et ciuitati tantum, et qui tali tempore captus fuerit in furto, penam furis subibit.

---

[70]) poterit L.

97. (86.) De eodem.

Item si domus alicuius tali tempore fracta fuerit, uel per securim excisa seu per vncos diruta, omnes ante ignem iacentes eum indempnem restituent, vt consulibus videtur expedire.

98. (16.) De teste rei empte.

Item si aliquis rem emerit, ad quam tenetur habere hominem, qui dicitur wijn, et eum non habuerit, soluet episcopo iij marchas.

99. (60).

Item quicumque [71]) pecuniariam, transgressoribus positam, soluere non sufficit, carceri perpetuo uel temporali secundum qualitatem et quantitatem transgressionis puniendus tradetur.

100. (61.)

Item vbicumque aliquis racione transgressionis amiserit vitam, uel traditus fuerit perpetuo carceri, bona, que habet, fisco episcopi asscribentur.

101. (25.)

Item si aliquis de ciuitate cum vxore et bonis recesserit, et infra annum non redierit, iure ciuili Hafnis est priuatus, nisi de nouo se fecerit ciuem.

102. (15.) De empcione et vendicione.

Item si quis emit rem aliquam, eam manu firmando, licitum sit ei restituere rem eadem die soluendo venditori duas oras. Si vero eandem rem tenet per noctem, soluat precium, quod promisit; sed si aliquis emit rem, quam prius viderat, et bibit lithkøp, emptor soluet, quod emit.

103. (87.) De solucionibus.

Item si aliquis confitetur uel conuictus fuerit, quod alteri soluere teneatur, prefigatur ei terminus legittimus, infra quem debitum soluet in prompta pecunia, quod nisi fecerit, consules cum aduocato taxabunt tantum de bonis suis, quantum soluere teneatur, et creditori assignabunt, qui si refutauerit, consules tenebunt bona taxata et soluent creditori promptam pecuniam.

104. (88.) De Wrak.

Item si aliqua nauis inter Scogshowæth et amnem Aworthæ, [72]) Saltholm seu Amakar sine rectore inuenta fuerit, non reputabitur

---

[71]) L. tilføjer: penam. [72]) Aworde L.

wraak. Sed qui inuenerit eam, ducat ante castrum, recipiens mercedem laboris ab eo [73]) secundum consuetudinem actenus approbatam.

105. (90.) De leprosis.

Item percussus lepra non cogetur ad leprosos intrare, quamdiu communionem hominum publice deuitauerit.

106. (89.) De censibus.

Item nullus habitans in fundis episcopi remouebitur de eisdem, dummodo censum ab antiquo impositum soluerit annuatim tanti valoris, vt fuit, quando imponebatur, salua solucione census impositi hijs diebus seu decetero imponendi; quedam tamen taberne, que spectant specialiter ad opus castri, ab hac solucione sunt excepte.

107. (93.)

Item decernimus omnia priuilegia ciuibus Hafnensibus, a prelatis ecclesie Roskildensis vsque ad presens indulta, irrita atque cassa, nisi in quantum premissis constitucionibus sunt inserta. Hee constituciones seu leges ad presens sunt edite, salua semper episcopo libera potestate inposterum, sicut nunc, premissa interpretandi, mutandi et alia statuta noua faciendi, prout temporis qualitas exposcerit et sibi cum consensu sui capituli visum fuerit expedire. [74])

Actum Hafnis anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo quarto, kalendas mensis februarij iiij, anno consecracionis episcopi Johannis quarto. [75]).

Orig. paa et stort Pergamentsblad i Geh. Ark., der tidligere er trykt i Rosenvinges gamle danske Love V, 101—20 Levninger findes af Seglremmene, Seglene fattes. I Roskilde Bispers Jordebog fra omtrent 1380, trykt i S. R. D. VII. 86 flg., er Stadsretten indført med Paragraferne i en forskjellig Orden og enkelte Udeladelser og Ændringer, der vise, at den i Tidernes Løb har lidt flere Behandlinger. Forskjellighederne vises i Noterne. Overskrifterne ere tagne fra den yngre Text.

---

73) aduocato; qui secus fecerit, quasi fur illius navis reputabitur. Aduocatus autem nauem restituat possessori, cum venerit, recipiens ab eo mercedem laboris secundum osv. L. 74) L. tilføjer: Item si quis articulus emerserit, qui per leges precedentes non determinatur, ille articulus per aduocatum episcopi et consules presentes discucietur et terminabitur, si in unum concordauerint; si vero discordauerint, recursus habebitur ad episcopum et ipse eum judicialiter terminabit. Omnes autem tales articulos emergentes, qui per aduocatum et consules terminantur, ciues in libro ciuitatis conscribent sub pena trium marcharum. 75) L. tilføjer: Ius episcopi tam temporale quam spirituale est a Tulesbōw usque Gamlebothehafn, in Amaghe, Saltholm, Hafnis et sic intermedie.

34. **7 Juni 1294.**

Kong Eriks Brev, at da Kjøbenhavns Borgere have vist sig tro i Kongens Tjeneste og hidtil afvendt Fjendens talrige Angreb og have lovet i Fremtiden efter al deres Evne at afværge dem, vil han holde dem skadesløse, for hvad de maatte lide, fordi de i Fremtiden kunde komme til at fængsle Fjenderne eller fratage dem deres Gods, eller for hvad de have gjort i den Retning.

Ericus dei gratia Danorum Sclavorumque rex omnibus præsens scriptum cernentibus salutem in domino sempiternam. Cum virj discretj ciues in Køpmanhaffn præsentium exhibitores seruitijs nostris fideliter inhærentes hactenus æmulos nostros et regnj frequenter insultibus acrius impugnabant, et etiam ipsorum æmulorum insultus pernices pro posse in posterum viriliter reprimere promiserunt, nos, sicut et tenemur, eis firmiter promisimus per præsentes super damnis omnibus et singulis, sj qua eos contingat incurrere ratione, æmulorum nostrorum captionis seu bonorum detentionis, factæ per eosdem hactenus vel in posterum faciendæ, super indemnitate debita obtinenda astare firmiter et eorum impugnatoribus hijs de causis nos pro eis opponere responsales. In cuius rej testimonium sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum Køpmanhaffn anno dominj mcclxxxxiiij, in secundo die pentecostes in præsentia nostra.

Orig. findes ikke mere i Raadstuearkivet. Afskrift i Valkendorfs Bog S. 55. Trykt tidligere i Pontoppidans Orig. Hafn. S. 64—65 med det urigtige Aarstal 1293. Gammel dansk Oversættelse hos Suhm XI 872—73.

35. **8 Okt. 1294.**

Kong Eriks Brev, at den tyske Orden i Prøjsen beskylder Borgerne i Lybæk og i de andre slaviske Stæder for, at de ere Skyld i, at Ordnens Gods er røvet i Kjøbenhavn, men deri ere disse Stæder aldeles uskyldige.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ericus dei gracia Danorum Sclauorumque rex, dux Estonie, salutem in domino sempiternam. Intelleximus, quod viri venerabiles fratres domus Theutonicorum in Pryscia dilectis nobis ciuibus de Lybek et ceteris ciuitatibus Sclauie imputant et inpingunt, quod bona ipsorum in ciuitate Kopmenhafn de ipsorum consilio sint detenta, vnde nos ad ipsorum ciuium de Lybek iusticiam, innocencie sue in hac parte testimonium perhibentes, scire volumus vniuersos et per presentes protestamur, quod iidem ciues, vt vere nobis constat, ipsorum bonorum detencionem nunquam consilio vel auxilio procurarunt, immo sicut scimus prorsus sine ipsorum scitu fuit factum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum Nyburgh anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo quarto, in profesto beati Dyonisii, in pre-

sencia nostra et venerabilis patris domini Johannis, Roskildensis episcopi, testibus consiliariis nostris.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck I. S. 565, efter Orig. paa Perg. i det lybske Arkiv.

36. **Omtrent 1294.**

Den Ed, som enhver Raadmand skal aflægge ved sin Tiltrædelse, og som sandsynligvis er affattet samme Tid som Stadsretten: Ved Gud, Jomfru Maria og alle Helgene sværger han, at han vil holde den Lov og Ret, som Biskoppen giver Staden, at han vil styre sit Embede og holde Lovene uden nogetsomhelst personligt Hensyn, holde den Ret i Ære, som Staden skal styres med, øjeblikkelig underrette Biskoppen om alt, hvad der sættes i Værk mod ham eller Kirkens Ejendomme, aabenbare for sine Embedsbrødre alle onde Anslag mod Byen og dens Beboere og alene meddele Biskoppen Raadmændenes hemmelige Vedtægter.

Hoc est juramentum, quod prestent consules Hafnenses, quando instituuntur per episcopum, scilicet. Ita me juuet deus, sancta Maria, omnes sancti dei et hec sancta dei ewangelia, quod ego N. pro toto meo posse et scire seruabo leges, jura et statuta ciuitatis Hafnensis, que sunt edita per episcopum Roskildensem et que pro meo tempore contingunt edi siue statui per eundem. Item promitto in virtute jam prestiti juramenti, quod in prosequendis negociis et seruandis legibus ciuitatis Hafnensis, semotis ira, inuidia, odio, amicicia, fauore, timore et munerum acceptione seu promissione, respectum habebo ad solam justiciam, per quam villa Hafnensis regi debet. Item promitto, ut prius, quod si intellexero aliquem machinari in mortem, mutilacionem, captionem seu aliquod dampnum vel obprobrium episcopi Roskildensis seu in direptionem bonorum ecclesie ipsius, illud sibi per me ipsum, si commode fieri potest, vel per nuncium, si met non potero, quam citius intimabo, nec permittam aliquid istorum fieri me sciente, dummodo ne fiat potero impedire, et ubicumque sciuero, ecclesiam Roskildensem esse dampnificatam in suis bonis, quam citius potero, episcopo intimabo. Item promitto, quod si intellexero aliquem velle malignari contra ciuitatem Hafnensem et contra eam inhabitantes, illud statim manifestabo meis collegis. Item promitto, quod non reuelabo tractatus secretos consulum, episcopo excepto.

Afskrift i Roskilde Bispers Jordebog fra omtrent 1380, i Upsala Univ. Bibl. trykt i S. R. D. VII. 99, hvorefter den her er meddelt.

37. **17 Sept. 1295.**

Pave Bonifacius VIII stadfæster Forliget mellem Biskoppen i Roskilde og Borgerne i Kjøbenhavn efter den Strid, der har været imellem dem, idet Borgerne havde nægtet at lyde de Bestemmelser, som Biskoppen havde givet. Jfr. Suhm XI. 197.

Bonifacius episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri episcopo Roskildensi salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis

petitur, quod iustum est et honestum, tam uigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum. Sane petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum consules et commune castri Hafnensis tue diocesis, in quo spiritualem et temporalem iurisdictionem obtines, statuta rationabilia, que obseruari in castro mandabas eodem, prout ad te dinoscitur pertinere, obseruare pro eorum uoluntatis libito denegarent, tandem super hoc amicabilis inter partes compositio interuenit, de compositione huiusmodi obseruanda ab eisdem consulibus et commune prestito nichilominus iuramento, prout in patentibus litteris inde confectis dictorum consulum et communis sigillis munitis plenius dicitur contineri. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, compositionem ipsam, sicut rite sine prauitate prouide facta est, et ab utraque parte sponte recepta et hactenus pacifice obseruata, ratam et gratam habentes, eam auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Anagnie xv kalendas octobris, pontificatus nostrj anno primo.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Pavens Segl hænger under. Udenpaa: Confirmacio compositionis inter episcopum Roskildensem et Hafnenses et quod Hafn ad eum pleno iure pertineat.

38. — 30 Jan. 1296.

Endel Borgere havde, formodenlig paa Grund af den Bestemmelse i Stadsretten af 1294, at alle Gilder skulde ophæves, ved Aftentid ringet med Stormklokkerne, samlet sig foran Slottet, hvor netop Biskoppen opholdt sig, og havde skudt paa det med Blider. Da de ikke kunde indtage dette, holdt de Raad om Natten paa Nikolaj Kirkegaard og holdt Ting næste Dag, hvor de opsatte Klagepunkter mod Biskoppen, som de overgave Kongen, der da stod i et spændt Forhold til denne. For end mere at trodse Biskoppen holdt de højtidelige Gildelag. De bleve dog nødte til at give efter og maatte offenlig aflægge Ed paa i Fremtiden at ville overholde Biskoppens Paabud, baade de tidligere og dem, han siden gav med Kapitlets Samtykke. Til Pant herpaa skjøde de til Roskilde Kirke alle de Ejendomme, der tilhøre Gilderne og alle de Grunde i Byen, der ikke før have betalt Skyld, ligesom ogsaa nogle smaa Jorder udenfor Gravene nærved Byen, saaledes at Beboerne af Grundene og deres Arvinger skulle betale 6 Penninge af hver Grund og enhver Mand af den Jord, han har udenfor Gravene, 1 Skilling aarlig; hele denne nye Afgift henlagde Biskoppen til de syge i det Hospital, han havde begyndt at bygge i Byen.

Omnibus presens scriptum cernentibus consules et communitas ville Hafnensis in omnium saluatore salutem. Sicut praui, peruersi et satellites dyaboli nituntur lites et discordias seminare, sic fideles Christi niti debent eas seminatas penitus extirpare. Hinc est, quod

tenore presentium constare volumus presentibus et posteros non latere, quosdam de ciuibus nostris, immo multos, astucia dyaboli seductos, venerabilem patrem nostrum spiritualem, dominum Johannem, dei gratia Roskildensem episcopum dominumque nostrum temporalem, factis quibusdam et verbis, quod dolenter referimus, grauiter offendisse in hijs, que sequntur, in hunc modum, videlicet quod pulsatis campanis, que pulsari solebant ad occurendum hostibus, ante ipsius domini episcopi castrum, cum iam nox instaret, quidam inermes, quidam vero armati venerunt et quidam ex ipsis sagittas acutas in dictum castrum per balistas miserunt tanquam contra hostes publicos, episcopo cum sua familia in predicto castro tantummodo existente. Et cum ibidem ad effectum perducere non possent, que proponere videbantur, tandem in cimiterium beati Nicolai diuerterunt pro magna parte noctis colloquium conspiracionis, vt videbatur, habentes contra dominum memoratum. Die vero sequenti non pretoriali in preiudicium non modicum dicti domini episcopi pretorium statuerunt. Item quidam ex ipsis ciuibus quosdam articulos contra prefatum dominum episcopum composuerunt, et domino regi Dacie, cuius gratiam tunc temporis idem dominus episcopus non habebat, ipsos presentarunt. Item conuiuia et sodalicia, per ipsum dominum episcopum inhibita, sollempniter celebrarunt. Ex quibus omnibus in ipsius domini episcopi iniuriam attemptatis, idem grauiter est turbatus, quapropter nos, diligenter considerantes animarum pericula et personarum et rerum dampna, que occasione premissorum possent contingere, ea sopire pocius quam nutrire, non vi, dolo aut aliquibus circumuentionibus inducti, sed consensu vnanimi tocius ville, curauimus sub hac forma. In primis siquidem tactis sacrosanctis ewangelijs vniuersi et singuli iurauimus in publico, nos firmiter obseruaturos inperpetuum leges, statuta seu edicta, quas uel que prefatus dominus episcopus iam promulgarat uel promulgauerit de consensu sui capituli in futurum, prout in litteris nostris patentibus super hoc confectis plenius continetur. Preterea fundos, domos, campanas, redditus et breuiter omnia, que pertinebant ad prefata conuiuia seu sodalicia, eidem domino episcopo dedimus et scotauimus iure perpetuo possidenda. Et vt status noster esset pacificus et tranquillus, omnes fundos in villa nostra, de quibus prius census non soluebatur, necnon et quasdam terrulas extra fossata sitas juxta villam scotauimus ecclesie Roskildensi, ita tamen quod inhabitantes ipsos fundos eos inhabitent, et heredes eorum post ipsos, et soluent sex denarios de quolibet fundo annuatim, et quilibet de terrula sua, quam habet extra fossata, soluet solidum pro censu annuatim, quos

denarios tam de fundis quam de terrulis memoratus dominus episcopus propria liberalitate donari et assignari facit in perpetuum ad sustentationem infirmorum, qui pro tempore fuerint in domo hospitali, quam idem dominus episcopus in dicta villa nostra iam inceperat edificare. In cuius rei euidenciam et certitudinem pleniorem sigilla capituli Hafnensis et fratrum minorum ibidem vna cum sigillo ciuitatis nostre presentibus litteris duximus apponenda. Datum Hafnis anno domini millesimo ducentesimo xc sexto, kalendas februarii iij.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Littera concordie inter episcopum Jo. Crac et villanos de Hafn super perpetua obseruacione legum episcopalium necnon scotacionem census quarundam terrularum. Graabrødrenes og Byens Segl hænger under, derimod er Kapitlets tabt. Tidligere trykt i Scriptores rerum Danicarum VII 98—99. Suhms Historie XI. 874—76.

39. 24 Jan. 1298.

Biskop Johannes af Roskilde giver til Sorø Kloster en Grund i Nikolaj Sogn mellem den østre Slotsgrav og Havet nærved Muren, som han for sine egne Penge har kjøbt af Borgeren Tue Alemsmagh og hans Hustru Valborg. Jfr. S. 95.

Venerabilis pater dominus Johannes episcopus Roskildensis emit pro propriis denariis a Tuone Alemsmagh et Walburga uxore sua, civibus in Haffnis, fundum unum situm ibidem in parochia s. Nicholai inter fossatum curiæ suæ orientale et mare juxta murum, et dedit eum monasterio beatæ Mariæ de Sora, assignans et scotans in manus fratris Johannis dicti Jude, ex parte ejusdem monasterii, in possessionem perpetuam anno domini 1298 in profesto conversionis s. Pauli.

Brevet findes kun i dette Uddrag i Sorø Klosters Gavebog, trykt i S. R. D. IV. 523.

40. 9 Marts 1299.

Pave Bonifacius VIII stadfæster Biskoppen af Roskilde den Gave, som Kong Valdemar gjorde Biskop Absalon af Byen Køpmannæhafn og det halve Herred, i hvilket den ligger, og som denne igen havde givet til Roskilde Kirke til Guds og St. Lucii Ære, som det yderligere indeholdes i de derom udstædte aabne Breve, der ere forsynede med Kongens eget Segl.

Bonifacius episcopus seruus seruorum dei uenerabili fratri episcopo Roskildensi salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam uigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per solicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum. Exhibita siquidem nobis tua petitio continebat, quod clare memorie Waldemarus rex Dacie, habens ad Roskildensem ecclesiam intime deuotionis affectum et cupiens transitoria pro eternis et terrena pro celestibus felici commertio permutare, quandam villam, Kopmannæhafn uulgariter appellatam, et medietatem prouincie, in qua villa predicta consistit tue diocesis, tunc ad regem spectantes, bone

memorie Absaloni episcopo Roskildensi, predecessori tuo, et per eum Roskildensi ecclesie ad honorem dei et beati Lucij martiris, cuius uocabulo est dicta ecclesia insignita, cum omnibus iuribus et pertinentijs suis pia et prouida liberalitate donauit, prout in patentibus litteris inde confectis ipsius regis sigillo munitis plenius dicitur contineri. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, quod super hoc pie ac prouide factum est, ratum et gratum habentes, id auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Lateranii vij idus martij, pontificatus nostri anno quinto.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Pavens Segl hænger under. Tidligere trykt i Pontoppidans Orig. Hafn. S. 7—8.

41. **15 Marts 1303.**

Mag. Olav, udvalgt Biskop i Roskilde, udstæder Brev til Fogden, Raadmændene og øvrige Indbyggere, at alle Skjøder eller Overenskomster, der ere foretagne paa Bythinget eller i Fogdens og Raadmændenes Nærværelse, og alle lovlig afgjorte Trætter skulle indføres i Stadens Bog, hvis de skulle have nogen Gyldighed.

Magister Olaus permissione divina electus confirmatus ecclesie Roschildensis, advocato, consulibus, ceterisque villanis Køpmannæhafn inhabitantibus salutem in domino sempiternam. Ad percludendam viam hominum maliciis, ne cause per judicium legitime terminate in prejudicium aliqvorum iterentur, pro bono communitatis vestre venerabilis pater dominus Johannes predecessor noster anno domini mcc nonagesimo secundo in annunciatione beate virginis duxit statuendum, qvod omnes cause, ex qvibuscunque causis, litigiis sive contractibus in ipsa villa Hafniensi in communi placito vel coram consulibus proposite et rationabiliter terminate [1]), in hoc libello ad perpetuam memoriam scribi deberent, ut nullus cavillose contradicere presumeret ei, qvod in [2]) ipso scriptum invenitur. Sed qvia post mortem dicti venerabilis patris hoc salubre statutum oblivioni traditum est, nos ipsum renovare volentes mandamus vobis firmiter precipiendo, qvatenus [3]) omnes scotationes et contractus legitimos in placito vestro [4]) vel coram advocato et consulibus factas omnesque causas legitime terminatas huic libello ville vestre inscribi. De cetero faciatis, scientes qvod omnia hujusmodi, qve hic non inscribentur, ipso facto reputamus non valere. Datum Hyortholm anno domini mccc tertio, jdibus marcij.

---

[1]) Rettet fra terminato. [2]) Rettet fra ni. [3]) Her maa nogle Ord være glemte. [4]) Rettet fra nostro.

Afskrift i Resens Haandskrift i Raadstuearkivet: Kjøbenhavns Raadstue osv. S. 65 efter »Raadstuens gamle Pergamentsbog«. Tidligere trykt i Danske Samlinger IV. 249.

42. **4 Marts 1313.**

Biskop Olav i Roskilde stadfæster den Fritagelse, som Kapitlets Kirker i Kjøbenhavn, Amager, Brønshøj og Rødovre have for Biskoppens Ret og Afgift til Provsterne.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olauus miseracione diuina episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod nos ad instanciam venerabilium virorum, dilectorum nobis dominorum decani et capituli Hafnensis, immunitates et exempciones ecclesiarum ipsorum infrascriptorum, videlicet Hafnis, Amaghæ, Brunshøugh et Awarthæ øfræ, ab omni jure episcopali et prepositorum postulacionibus, quibus cetere ecclesie angariari solent, in hiis scriptis confirmamus. Inhibentes districtius, nequis, cuiuscunque condicionis aut status existat, ipsos, eorum bona seu familiam super libertatibus suis et exempcionibus ecclesiarum eorundem contra tenorem priuilegiorum suorum presumat infestare seu in aliquo impedire. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in castro nostro Hafnensi anno domini mcccxiij, die beati Lucij pape et martiris.

Biskoppens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i Pontoppidans Ann. eccl. Dan. II. 111.

43. **17 Maj 1319.**

Kong Erik fritager Kjøbenhavns Indbyggere for at betale den ny Told, dog saaledes at de ikke blande Gæsternes Gods med deres eget og ikke føre dette bort, førend denne Told er betalt deraf. Men hvis Kongens Foged anklager nogen Borger for saaledes at skjule Gæsternes Gods, skal denne rense sig med 6 Borgere og 6 omkringboende Bønder, som Fogden udnævner, og hvad de fleste dømme, skal staa fast, hvis det ikke gjendrives ved skriftligt Vidnesbyrd af 4 Borgere og 4 omkringboende Bønder, som Kongen udnævner. Den, der saaledes bliver lovfældet, skal bøde til Kongen 2 Gange 40 ß Penninge. De udnævnte have Ret til at bestemme Størrelsen af den Sum, som Fogden anklager for, og som den anklagede skal udrede foruden Bøden. Denne maa forkaste den af Nævnet, der er hans aabenbare Fjende.

E. dei gracia Danorum Sclauorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino sempiternam. Notum facimus vniuersis, quod nos dilectos nobis exhibitores presencium villanos Hafnenses ab omni solucione noui thelonij hactenus instituti liberos per presentes dimittimus penitus et excusatos ac exemptos, jta tamen, quod bona hospitum cum bonis suis non misceant nec deducant, nisi dictum nostrum nouum thelonium nobis exsoluerint de eisdem. Si vero aduocatus noster aliquem villanum pro bonis hospitum sic deductis voluerit incausare, incausatus per sex discretos villanos et sex rurenses ibi circa residentes, quos idem noster aduocatus duxerit nominandos,

se purgabit, et quod plures ex ipsis decreuerint, ratum habebitur, donec scripto quatuor villanorum et quatuor rurensium ibi circa commorancium, quos nos nominauerimus, legaliter reprobetur, et sic in tali denominacione reprobatus nobis binas quadraginta march denariorum emendabit, dicti eciam denominati plenam habebunt facultatem summe, de qua aduocatus aliquem villanum sic incausauerit, addendi vel subtrahendi vel, sicut aduocatus eam dicit, iurandi et pro quanto ipsi eum conuicerint, hoc reus exponat et binas quadraginta march denariorum vltra hoc emendabit. Incausatus eciam potest de dicta denominacione inimicum suum publicum refutare. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Worthingburgh anno domini Mccc decimo nono, in die ascensionis domini, in presencia nostra.

Original paa Perg. i Raadstuearkivet. Seglremmen hænger endnu i Brevet, men Seglet er tabt. Tidligere trykt i Origines Hafnienses S. 65—66. Jfr. Hvitfeld 408.

44. **23 Marts 1327.**

Biskop Johannes i Roskilde indrømmer Kapitlet, da mange af Overmod og Ondskab søge at frarøve det dets Friheder, at alle dets Ejendomme og Fæstere og dets øvrige undergivne skulle være fritagne for Afgifter og retslig Afhængighed af Biskoppen og alene bøde til Kapitlet.

Universis presentes literas inspecturis Johannes miseratione diuina episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Universitati vestre innotescat per presentes, quod dilecti nobis in Christo discreti viri decanus et capitulum Hafnense in nostra presentia constituti coram nobis proponere curaverunt, quod quidam stimulis superbie et malitie agitati, eorum libertatibus et privilegiis ipsis concessis, tam a predecessoribus nostris quam a nobis quamplurimum invidentes predicta privilegia et libertates presumptione temeraria impugnare undique ac diminuere non formidant in anime sue periculum, multorum scandalum ac dictorum decani et capituli non modicum preiudicium et gravamen, petentes a nobis cum magna instantia sibi super hiis celeri remedio subvenire. Nos itaque, quibus ex officio nostro incumbit, subiectos nostros in suo iure defendere ac eorum violentias et injurias, in quantum possumus, propulsare, cum non sit maliciis hominum indulgendum, sed eorum perversitatibus, nequitiis et erroribus resistendum, volumus, precipimus et ordinamus predicta privilegia et libertates predecessorum nostrorum et nostra manere ab omnibus inconcussa et perpetuo duratura. Prefatis decano et capitulo tenore presentium concedentes, ut possessiones eorum universe, fundi, villici et coloni ac cetera eorum familia a nostris exactionibus et

juribus omnibus libera sint penitus et exempta. Adjicientes quoque concessioni sive gratie supradicte, ut quociescunque aliquem de familia eorundem dominorum, cuiuscunque conditionis aut status existat, delinquere contigerit, in quocunque casu seu causa delinquens, pro tali excessu vel delicto coram prenominatis dominis et nullo alio conveniatur et ab eis postuletur, ut exhibeatur, et fiet satisfactio, emenda et justitia, ac etiam eorum super hoc judicium, diffinitio et ordinatio, secundum quod approbata consvetudo et juris ordo postulat, expectetur. Ut autem prelibata privilegia omnia et libertates solidiori munimine et presidio fulciantur, mandamus advocatis, exactoribus et officialibus nostris universis, in virtute obedientie districte precipientes, quatenus sepedictos dominos, possessiones eorum et familiam contra libertates et indulta huiusmodi in aliquibus turbare, impugnare aut invadere non presumant, sed eos potius, iura eorum, libertates ac familiam in omnibus, quibus possunt, defendant, augeant et assistant eisdem. Si quis igitur presens vel succedens huic nostre donationi contraire presumpserit vel eam in irritum revocare attemptaverit, perpetuo anathemate feriatur et dei omnipotentis et sue genitricis et omnium sanctorum indignationem procul dubio se noverit incursurum. In cuius rei evidentiam, certitudinem presentium et memoriam futurorum sigillum nostrum presenti pagine est appensum. Datum Hyortholm anno domini millesimo trecentesimo vicesimo septimo, feria secunda proxima ante festum beate annunciacionis virginis gloriose.

Afskrift i Bartholins Saml. paa Univ. Bibl. Tidligere trykt i Pontopp. Annales eccl. Dan. II. 134—35.

45. **8 Sept. 1328.**

Ingvar kaldet Hjort tilstaar at have i Len af sin Broder Biskop Johannes i Roskilde Kjøbenhavns Slot, By og den søndre Gaard der, kaldet Østergaard, samt Byerne Solbjerg og Serrislev, der vare overladte ham med Boskab og Afgifter, saaledes at han forpligter sig til at tilbagegive det alt uden Vægring, naar Biskoppen eller Roskilde Kapitel, hvis han faldt fra, kræver det. Jfr. Suhm XII. 170—71.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ingwarus dictus Hyort salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod recognosco me tenere et habere a venerabili in Christo patre, domino Johanne, diuina miseracione episcopo Roskildensi, fratre meo dilecto, castrum Hafnense, villam Hafnensem et curiam australem ibidem, que dicitur Østræægarth, ac duo opida episcopalia, videlicet Solbyærgh et Særæslef, que omnia cum vtensilibus et expensis michi dimissis in eisdem dicto domino episcopo fratri meo reddere, restituere et resignare libere absque omni computo, raciocinio et indempnitatis peticione per

fidem meam promitto et obligo me per presentes et meos heredes, cum ipse dominus episcopus Roskildensis, frater meus, vel saltem capitulum ecclesie Roskildensis, si ipsi fratri meo, domino meo episcopo, aliquit interim humanitus contigerit, super ipsis castro Hafnensi, villa, curia australi, et duobus opidis predictis reddendis, restituendis vel resignandis me requirendum duxerit vel meos hæredes. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini mcccxx octauo, die natiuitatis beate virginis.

Optaget i en Vidisse af 11 Jan. 1337 (Nr. 52).

46. **8 Sept. 1328.**

Ingvar kaldet Hjort tilstaar at have modtaget af sin Broder, Biskop Johannes i Roskilde den foregaaende Dag i Kjøbenhavns Slot og Østergaard følgende: 400 Brød, 4 Tdr. Humleøl, 8 Tdr. Pors [Øl], 1 Skp. Smør, 40 Sider Flesk, ½ Okse, 5 levende Søer, 6 Tder Salt, en Stegepande, 2 Tder, 4 Kedler (?), 5 Potter, 1 Morter, 1 Borddug, 1 Haandklæde, 1 Bækken, 7 store Dyner, 2 mindre, 80 Læs Byg, 100 Læs Havre, 5 Skp. Hvede, 1 Lispund Byg, 3 Plovheste, 3 Hopper med et Føl, 6 Plovjern, en Vogn, 1 Skæppe, 1 Læst Pors, 1 Sennopskværn, 1 Maltmølle, alle Byggeredskaber og 3 Blider, hvilket han lover at tilbagegive, naar Biskoppen eller Kapitlet kræver det, endelig 60 Læs Hø. Jfr. Suhm XII 171.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ingwarus dictus Hyort salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod recognosco me per presentes a venerabili in Christo patre, dilecto fratre meo, domino Johanne, diuina miseracione episcopo Roskildensi, recepisse et habuisse sine diminucione omnia infrascripta in castro Hafnensi et curia australi ibidem, que dicitur Østrægarth, sub anno domini mcccxxviij in profesto natiuitatis beate virginis, videlicet cccc panes, quatuor lagenas humlipotus, viij lagenas pors, j modium butirj, lardum xx porcorum, carnes dimidii bouis, v sues viuas, vj lagenas salis, vnam sartaginem, duo dolea, quatuor caldarea, quinque ollas, vnum mortarium, vnum mensale, vnum manutergium, j peluim, vij culcedras maiores, duas culcedras minores, lxxx plaustrata ordei, ll plaustrata auene, v modios triticj, j talentum ordei, tres equuos (!) pro aratro, tres equas cum pullo vno, sex ferra aratralia, vnum currum paratum, vnum modium, vnam lestam pors, vnam molam sinapis, j molam pro braseo, omnia instrumenta ad fabricam pertinencia et tres balistas, que dicuntur ryggearmbyrsth, que omnia dicto domino episcopo, fratri meo, reddere, restituere et resignare promitto et obligo me per presentes et meos heredes, cum ipse dominus episcopus Roskildensis vel saltem capitulum ecclesie Roskildensis, si ipsi domino episcopo aliquit interim humanitus contigerit, super ipsis reddendis, restituendis et resig-

nandis me requirendum duxerit, meos vel heredes. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum anno domini mcccxx octauo, die natiuitatis beate virginis Marie. Item recognosco mę habuisse lx plaustrata feni.

Optaget i en Vidisse af 11 Jan. 1337 (Nr. 52).

47. **28 April 1329.**

Kong Edvard af England opfordrer Grev Gert af Holsten, »Danmarks Riges Vogter«, til at skaffe en engelsk Borger hans Skib og Gods tilbage, som Grev Knud af Halland, en Borger fra Vismar og nogle Borgere fra Kjøbenhavn og andre Sørøvere have frarøvet ham ved »le Renes« i Kjøbenhavn. I det følgende Brev kaldes dette Sted »le Reves«, hvilket formodenlig er den rette Læsemaade, idet herved forstaas Revet eller Revshalen.

[Eduardus] rex nobili viro domino Gerardo comiti de Holstat, custodi regni Daciæ, amico suo carissimo, salutem et sinceræ dilectionis affectum. Gravem querelam dilecti mercatoris nostri Roberti de Musgrave, burgensis villæ nostræ Novi Castri super Tynam, recepimus, continentem, quod cum ipse nuper quandam navem suam, vocatam le Godeyere de Novo Castro super Tynam, unde Willielmus de Donewyco erat magister, diversis bonis suis apud Strallesonde in Alemannia carcari fecisset, exinde usque in Angliam ducendis ad negociandum de eisdem et commodum suum faciendum, Kanutus, dux Hallandiæ in Dacia, Henricus Swart, burgensis de Wysmer in Alemannia, Hermannus Wackrou, burgensis de Coupmanhaven in Dacia, et Brianus de Coupmanhaven et quidam frater ejus ac quidam malefactores et piratæ de potestate et dominio dicti regni Daciæ navem predictam apud le Renes in Coupmanhaven in eodem regno Daciæ, in eundo versus dictum regnum nostrum Angliam, vi armata ingressi navem illam precii centum librarum ac bona et mercandisas in eadem tunc inventa ad valenciam trescentarum et quadraginta librarum, videlicet viginti et sex lasta et tria barella allecis, quinque lasta cervicium (!), quatuor lasta resinarum et octo dolia olei lampadarum, ac cistas, lectos, armaturas, jocalia, vesturas et denarios in pecunia numerata ac alia bona et catalla ceperunt et abduxerunt et voluntatem suam inde fecerunt, ea eidem mercatori nostro adhuc taliter detinendo, in ipsius mercatoris nostri dispendium non modicum et status sui depauperacionem manifestam, super quo nobis supplicavit sibi per nos remedium adhiberi. Et quia prefato mercatori nostro in hac parte, quatenus bono modo poterimus, volumus subvenire, amiciciam vestram requirimus et rogamus, quatinus eidem mercatori nostro de navi, bonis et mercandisis suis predictis sic captis et abductis restitucionem vel alias debitam satisfactionem ac eciam

de dampnis, quæ in hac parte sustinuit, racionabiles emendas fieri facere velitis nostri rogaminis interventu, talem et tantam diligenciam pro justicia prefato mercatori nostro in premissis faciendam apponere curetis, qualem velletis nos mercatoribus et aliis subditis de dicto regno Daciæ infra regnum nostrum et casu consimili fore facturos, ne in defectu exhibicionis justiciæ prefato mercatori nostro de alio remedio in hac parte nos oporteat providere. Et de eo quod ad rogatum nostrum predictum duxeritis faciendum, nos per vestras litteras et presencium portitorem curetis reddere certiores. Datum apud Wyndesore xxviij die aprilis.

Super dicto negotio scribitur Henrico Swart, burgensi de Wysmer in Alemannia.

Af Rymeri foedera, litteræ et acta publica ed. J. Caley et F. Holbrooke. Vol. II. pars II S. 761—62.

48. 28 April 1329.

Kong Edvard af England opfordrer Grev Knud af Halland og nogle andre, deriblandt 2 Borgere i Kjøbenhavn, til at tilbagegive en engelsk Borger Skib og Ladning, som de have frarøvet ham ved Revshalen ved Kjøbenhavn. Hvad her staar med Smaatryk, er ordlydende med Nr. 47.

[Eduardus] rex nobili viro Kanuto, duci Hallandiæ in Dacia, amico suo carissimo, ac Johanni Blome et Hermanno Wackron, burgensi de Coupmanhaven in Dacia et Briano de Coupmanhaven et fratri suo, ejusdem ducis servientibus, salutem et sinceræ dilectionis affectum. Gravem querelam dilecti mercatoris nostri Roberti de Musgrave, burgensis villæ nostræ Novi Castri super Tynam, recepimus, continentem, quod cum ipse nuper quandam navem suam, vocatam le Godeyere de Novo Castro super Tynam, unde Willielmus de Donewyco erat magister, diversis bonis suis apud Strallesonde in Alemannia carcari fecisset, exinde usque in Angliam ducendis ad negociandũm de eisdem et commodum suuñ faciendum. Vos navem predictam apud le Reves in Coupmanhaven in eodem regno Daciæ, in eundo versus dictum regnum nostrum Angliam, vi armata ingressi navem illam precii centum librarum ac bona et mercandisas in eadem tunc inventa ad valenciam trescentarum et quadraginta librarum, videlicet viginti et sex lasta et tria barella allecis, quinque lasta cervicium, quatuor lasta resinarum et octo dolia olei lampadarum, ac cistas, lectos, armaturas, jocalia, vesturas et denarios in pecunia numerata ac alia bona et catalla cepistis, abduxistis et arestastis, ea prefato mercatori nostro adhuc taliter detinendo, in ipsius mercatoris nostri dispendium non modicum et status sui depauperacionem manifestam, super quo nobis supplicavit sibi per nos remedium adhiberi. Et quia prefato mercatori nostro in hac parte, quatenus bono modo poterimus, volumus subvenire, amiciciam vestram requirimus et rogamus, quatinus eidem mercatori nostro de navi, bonis et mercandisis suis predictis sic captis et abductis restitucionem vel alias debitam satisfactionem ac eciam de dampnis, quæ in hac parte sustinuit, amiciciam vestram requirimus et rogamus, quatinus navem predictam una cum bonis et mercandisis predictis dearestari et ea prefato mer-

catori nostro restitui fieri velitis, nostri rogaminis interventu, talem et tam celerem justiciam prefato mercatori nostro exhibentes, qualem velletis nos mercatoribus et subditis vestris, prefate dux, infra regnum nostrum in casu consimili fore facturos, ne in defectu justiciæ prefato mercatori nostro de alio remedio in hac parte nos oporteat providere. Et de eo quod ad rogatum nostrum predictum duxeritis faciendum, nos per vestras litteras et presencium portitorem curetis reddere cercioret. Datum apud Wyndesore xxviij die aprilis.

Af Rymeri foedera, litteræ et acta publica ed. J. Caley et F. Holbrooke Vol. II. Pars II. S. 762.

49. **13 Marts 1331.**

Biskop Johannes stadfæster Kapitlets Rettigheder. Jfr. Nr. 44, der har omtrent samme Udtryk.

Uniuersis presentes litteras inspecturis frater Johannes miseracione diuina episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Vniuersitati vestre innotescat per presentes, quod dilecti nobis in Christo discreti viri decanus et capitulum Hafnense in nostra presencia constituti coram nobis proponere curauerunt, quod quidam stimulis superbie et malicie agitati eorum libertatibus et preuilegiis ipsis concessis, tam a predecessoribus nostris, quam a nobis, quam plurimum inuidentes predicta preuilegia et libertates presumpcione temeraria inpugnare ac diminuere non formidant in anime sue periculum, multorum scandalum [ac] dictorum decani et capituli non modicum preiudicium et grauamen, petentes a nobis cum magna instancia sibi super hiis celeri remedio subueniri. Nos jtaque, quibus ex officio nostro incumbit, subiectos nostros in suo iure defendere ac eorum violencias et iniurias, in quantum possumus, propulsare, cum non sit maliciis hominum indulgendum, sed eorum peruersitatibus, nequiciis et erroribus resistendum, volumus, precipimus et ordinamus predicta preuilegia et libertates predecessorum nostrorum et nostra manere ab omnibus inconcussa et perpetuo duratura. Prefatis decano et capitulo tenore presencium concedentes, vt possessiones eorum vniuerse, fun[di], villici et coloni ac cetera eorum familia a nostris exactionibus et iuribus omnibus libera sint penitus et exempta. Adicientes, quod concessioni siue gracie supradicte, vt quocienscunque aliquem de familia eorundem dominorum, cuiuscunque condicionis aut status existat, delinquere contigerit, in quocumque casu seu causa delinquens pro tali excessu vel delicto coram prenominatis dominis et nullo alio conueniatur et ab eis postuletur, vt exhibeatur, et fiet satisfactio, emenda et iusticia, ac eciam eorum super hoc judicium, diffinicio et ordinacio, secundum quod approbata consuetudo et juris

ordo postulat, expectetur. Vt autem prelibata preuilegia omnia et libertates solidiori munimine et presidio fulciantur, mandamus aduocatis, exactoribus et officialibus nostris vniuersis in virtute obediencie districte precipientes, quatinus sepedictos dominos, possessiones eorum et familiam contra libertates et indulta huiusmodi in aliquibus turbare, impugnare aut inuadere non presumant, sed eos pocius, jura eorum, libertates ac familiam in omnibus, quibus possunt, defendant, augeant et assistant eisdem. Siquis igitur presens vel succedens huic nostre donacioni contraire presumpserit vel eam in irritum reuocare attemptauerit, perpetuo anathemate feriatur et dei omnipotentis et sue genetricis ac omnium sanctorum indignacionem procul dubio se nouerit incursurum. In cuius rei euidenciam, certitudinem presencium et memoriam futurorum sigillum nostrum presenti pagine est appensum. Datum Hyortholm anno domini millesimo ccc tricesimo primo, in crastino beati Gregorii pape.

Bagpaa: Confirmatio domini fratris Johannis episcopi super libertatibus ecclesie. Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. blandt danske Selskabs Membraner.

50. **Omtrent 1333.**

Johannes Hassendorp meddeler Raadet i Lybæk, at et Skib fra Stralsund har lidt Skibbrud ved Dragør, men paa den tredje Dag fik han en Del af Ladningen efter Loven udleveret. Han havde opfordret Besætningen til at gaa til Hr. Eggert Brokdorf (formodenlig Høvedsmand paa Kjøbenhavns Slot), hvilket den ikke vilde; han tilbød at ville underholde den i Kjøbenhavn til Brokdorfs Ankomst, hvilket den ogsaa nægtede. Han opfordrede den til at søge Sælands Landsting forat faa Dom, om han skulde godtgjøre dem deres Gods, hvilket han vilde, hvis Retten udtalte sig derfor; det vilde den ej heller.

Honorabilibus viris et discretis consulibus ciuitatis Lybek Johannes Hassendorp quicquid poterit seruicii et honoris. Vestre agnosco discretioni, quod quidam naute de Stralsund circa Drakøør naufragium pertulerunt, de qua naue, quod wrak dicitur, in tercia die post, prout leges se habent, accepi vij lastas madide farine cum xij liuespund, xvj lagas (lagenas) seruisie, ij sacculos humuli et circa iij pund siliginis madidi de naue predicta, et non plus. Ceterum dixi ipsis, qui cum litteris vestris ad me venerunt, vt irent post dominum Eghardum Brukdorp ipsum petentes pro eisdem bonis, quod plane negauerunt. Insuper prebui eis, vt manerent Kopenhauen: ipsos alere vellem causa vestri vsque ad aduentum domini Eghardi. Etiam noluerunt. Probare ista volo cum pluribus fidedignis. Et illud wrak adhuc ibi iacet. Si vobis aliqua plura narrabunt, non credatur. Insuper dixi, vt irent mecum ad placitum generale terre Selandie et quererent rectum iudicium ab antiquo, si eis bona predicta restituere deberem, an non; restituere vellem, prout iuris est. Totaliter mecum ire

negauerunt. In Christo viuite et valete, mihi secure ad queuis beneplacita precipientes.

Honorabilibus viris consulibus ciuitatis Lybek detur. Hassendorp.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck II. S. 517.

51. c. 1336—1339.

Borgemestre og Raad i Kjøbenhavn tilskrive Raadet i Lybæk, at en af deres Medborgere Mester Didriks Gods var ham uretfærdig frataget i Frisland. Da han nu ikke kan faa det igjen, uden Lybæk lader et Brev ledsage et fra Kjøbenhavns Stad, der kan vidne, at det er Stadens sande Segl, der hænger under, og da Raadet der kjender Sagens Sammenhæng, bede de dette om at hjælpe til, at han faar sit Gods tilbage.

Honorabilibus viris ac discretis dominis consulibus ciuitatis Lubicensis consules et schabini ciuitatis Copenhauen quicquid poterint seruicij et honoris. Vestre discretioni declaramus litteras per presentes, bona nostri conciuisj, magistri Thiderici, in Frisia esse arrestata minus iuste. Et cum sibi predicta bona restitui nequeantur, nisi litteram nostram apertam sigillo nostro roboratam transfigitis vna cum littera vestra ciuitatis manifesta, testando nostrum esse verum sigillum ciuitatis, quia vobis veritas cognita est in premissis: insuper vestram discrecionem rogamus precibus multiformis, quatinus ad predicta taliter facientes, vt magistro Thiderico, nostro conciui, bona sua ablata per vestras litteras et promociones restituantur. Hoc apud vos et vestros in similibus vel maioribus volumus promereri requisiti. Valete, nobis in omnibus precipientes.

Honorabilibus viris dominis in Lubeke detur.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck II. S. 633—34.

52. 10 Jan. 1337.

Vidisse af Nr. 45 og 46.

Omnibus presens scriptum cernentibus frater Benedictus, prior fratrum predicatorum Roskildensium, frater Gerlacus, custos fratrum minorum jbidem, Gynsekinus Gynselinsson et Johannes Tuuæsson, ciues Roskildenses, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, nos litteras infrascriptas domini Jngwari Hyort, quondam militis, sub veris suis sigillis saluis et integris, non rasas, non abolitas, non cancellatas nec in aliqua parte viciatas, tenores qui secuntur continentes. Omnibus presens osv. se Nr. 45 og 46.

Quod vidimus hoc testamur cuiuslibet iure saluo. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum. anno mcccxxx septimo, feria sexta post diem epiphanie domini.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Det fjerde Segl fattes.

53. **16 Mai 1339.**

Ridder Henrik Wend skriver til Raadet i Lybæk, at dengang han var Høvedsmand over Borgen og Byen Kjøbenhavn, blev en Snekke ved Indsejlingen overfaldet og taget, men deri havde Staden Lybæk ingen Del. Længe derefter kom en saakaldet »Vredekogge« fra Lybæk til ham og udvirkede, at først omtalte Skib blev givet tilbage til Ejermændene, hvilket han herved vidner.

Omnibus presencia visuris uel audituris Henricus dictus Wend miles salutem sempiternam in domino et subscriptorum noscere veritatem. Olim, dum aduocatiam castri et oppidi Copenhauene in regimine tenui, accidit, quod quedam nauis, wlgariter dicta snikke, in velificatura, que dicitur anseghelen, per quosdam fuit infestata et demum rebus ablatis per eosdem infestatores seu inuasores fuerat expugnata et omnimode subiugata. Et constat michi ex certa sciencia, quod in consorcio dictam nauim expugnancium ciuitas Lubicensis nullum cooperatorem siue complicem habuit. Verum longe post expugnacionem nauis huiusmodi quidam cum liburna ipsius ciuitatis Lubicensis, dicta vredekogge, aduentantes ad presenciam meam peruenerunt et meo adiutorio ac ipsorum fideli et affectiua diligencia fuit effectum, quod prefata nauis ipsis, quibus erat ablata, fuerat restituta. Quod in uerbo veritatis presentibus protestor, volens, si requisitus fuero eciam per quemcunque, premissorum veritatem amplioribus et validioribus assercionibus confirmare. Datum meo sub sigillo anno domini MCCC tricesimo nono, in festo pentecostes.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck II. S. 637.

54. **17 Juni 1339.**

Raadet i Kjøbenhavn vidner, at 1338 blev en Snekke overfalden i Øresund, hvori de lybske Borgere eller deres Udsendinge, der paa den Tid vare sendte for at skaffe Fred paa Havet, ikke havde Del hverken med Raad eller Daad, men meget mere havde Del i, at Skibet gaves tilbage til dets Ejermænd.

Vniuersis presentes litteras inspecturis vel audituris consules ciuitatis Kopmanhafnensis in omnium saluatore salutem. Constare volumus vniuersis, quod sub anno domini MCCCXXXVIII nauis quedam, dicta snekkæ, in Øresund per quosdam fuit infestata et inpedita, cuius infestacionis seu inpedicionis vel dampnorum ciues Lybicenses vel eorum nuncij, qui tunc temporis pro pace in mari facienda missi nauigio fuerant, rei et conscij omnino non sunt nec fuerunt, neque consilio neque auxilio neque facto, sed magis manum exhibebant adiutricem, quod sociis in dicta naui existentibus eadem nauis reddebatur, ostendentes se viriliter non tanquam inuasores sed adiutores, defensores et pro posse promotores. Quod in verbo veritatis protestamur. In cuius rei testimonium sigillum nostre ciuitatis in

tergo littere conferimus apponentes. Datum anno domini MCCCXXXIX ad octo dies ante beati Johannis baptiste.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck II. S. 638.

55. **8 Juli 1340.**

Markvard af Stove den ældre og Otto Galenbek, Høvedsmænd i Kjøbenhavn, give med deres Herre Greven af Holstens Samtykke Lybækkerne i dette Aar Tilladelse til at komme til Kjøbenhavn paa Handlens Vegne eller til Sildefangst paa Markedets Tid, og giver alle Fred, hvis da ikke nogen af dem selv fremkalder Strid.

Viris nobilibus dominis et consulibus amicis nostris specialibus in Lubeke, Marquardus de Stouw senior ac Otto Ghalenbek, in Copmanhafnis capitanei, seruicij continui incrementum. Pro piis et fructuosis nobis sepius inpensis benificijs vestro honori non sine graciarum actionibus inclinamus. Pro possibilitate itaque nostra vestre placere intendentes voluntati, commodis nichilominus vestris insistentes, cum consensu dilecti domini nostri, Holtzacie comitis, decreuimus, vniuersis nomine vestro Copmanhafnis anno presenti racione mercature aut allecium capture tempore nundinarum instancium venientibus tocius commodi dare pacem, nisi tunc, quod deus auertat, excessus ab aliquo vestrum oriatur, quem ob vestri reuerenciam volumus graciose vtique emendari. Vestre igitur, si expedire videbitur, honestati consulimus et persuademus, quatenus huiusmodi pacis securitatisque formam et modum vestris conciuibus vestramque ciuitatem visitantibus mercatoribus dignemini fiducialiter enodare. Nam cooperante domino vestris nomine vestro illuc venientibus fauorem, amiciciam, profectus et commoda, vti magis expedit, salutifere inpendemus, tales pre ceteris seruicijs diligentes; nobis precipientes in omnibus confidenter. Datum Hafnis anno domini MCCC quadragesimo, octauo Ydus Julij, nostrorum sigillorum sub appensione firmiori.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck II. S. 655—56.

56. **16 Jan. 1341.**

Kong Valdemar IV. tilstaar, at Biskop Johannes har overladt ham Kjøbenhavns Slot og By indtil 6 Dec. næste Aar, dog saaledes at Biskoppen frit maa raade over Amager og de nærmeste 2 Herreder som over sit andet Gods, saa den Kongen betror Slottet eller hans Ombudsmænd ikke maa blande sig heri. Borgerne maa ikke betynges med Paalæg, fanges eller fængsles, og den Kongen betror Slottet og Byen skal vise dem de sædvanlige Tjenester; Gejstlige maa ikke fornærmes i deres Rettigheder. De der ere paa Slottet maa hverken til Lands eller Vands røve eller plyndre noget eller paalægge Biskoppens undergivne paa Amager eller i de 2 Herreder nogen Skat og maa kun til Biskoppen udrede, hvad der paalægges paa Landsting eller Herredsting, uden hvad der paalægges til Kongens Brug og til Sælands Indløsning og almindelig vedtages af Biskoppen og Indbyggerne. Efter omtalte Tid skal Slottet og Byen gives tilbage til Biskoppen og denne skal ikke kræve Godtgjørelse for Leding

Jfr. Suhm XIII. 26.

Vniuersis, ad quos presentes littere peruenerint Waldemarus dei gracia Danorum Sclauorumque rex et dux Estonie, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi tam posteri quam presentes, quod recognoscimus nos a reuerendo patre domino fratre Johanne episcopo Roskildensi et ecclesia sua ab hoc die ad diem beati Nicholai episcopi proximum et ab ipso die beati Nicholai per vnum annum continuum castrum suum Hafnense cum villa ibidem solummodo nobis per ipsum dominum Roskildensem gratuite concessum habere et teneri. Ita quod ipse dominus Roskildensis de singulis bonis insule seu terre sue Augmaghæ et viciniorum duorum hæreth libere, secundum quod de aliis bonis suis, vbicunque sitis in nostro regno, ordinabit, de quibus, videlicet terra Augmaghæ et bonis suis in predictis hæreth, cui dictum castrum interim per nos commissum fuerit, vel suus officialis se nullatenus intromittet, sub hiis condicionibus, quod villani Hafnenses minime vllo colore vel palliacione aggrauentur vel tallientur, capiantur vel intruccentur, qui circumscriptis omnibus oneribus seruicia debita ab antiquo episcopo consueta per ipsos exhiberi, cui nos dictum castrum cum villa commiserimus, interim exhibebunt, nec canonici ibidem neque alij clerici quicunque per quempiam de ipso castro juribus suis nec libertatibus debeant pregrauari, et quod nullum spolium vel rapina nec ad terram nec ad mare a tenentibus ipsum castrum, attemptetur. Item quod familia sua in Augmaghæ et in predictis duobus hæreth per neminem de ipso castro tallietur nec alicui talliam seu tributum interim exsoluat nisi domino episcopo Roskildensi, siue in placito generali Syellandie siue prouinciali imponatur, nisi ad vsum nostrum pro communi deliberacione et redempcione terre Syellandie exsoluendum impositum fuerit, et communiter per dominum Roskildensem et terrigenas acceptatum. Transacto vero dicte concessionis termino, nos prenominatum castrum cum villa Hafnensi domino episcopo Roskildensi et ecclesie sue ibidem vel sibi, qui protunc eidem ecclesie prefuerit in spiritualibus, absque omni contradictione nostri et nostrorum indempnitatis peticione, expensarum refusione, absque omni guerre expedicione et pecunie exactione restituere teneamur indilate. Ad que omnia et singula inuiolabiliter obseruanda sub fide nostra data nos firmiter obligamus in hiis scriptis sigillo nostro et sigillis venerabilis patris domini Swenonis Arusiensis episcopi, nobilium virorum, dominorum Petri Wendælbo et Vffonis Niclæsson, militum, Petri Laurensson, Johannis Laurensson, Nicholai Eriksson dicti Røthæ et Johannis Byghera, armigerorum, qui huic placitacioni et concessioni presentes interfuerunt, in testimonium et cau-

telam sigillatis. Actum et datum Roskildis anno domini mccc quadragesimo primo, feria tercia proxima ante diem beate Prisce virginis.

Kun Kongens og Levning af Biskop Svens Segl ere bevarede. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

57. **11 Febr. 1341.**

Kong Valdemar Atterdag stadfæster Kjøbenhavns Borgere alle de Friheder, der ere givne dem af tidligere Konger, til Tak for den Velvilje og Uforsagthed, som de have vist ham og hans.

Nos Waldemarus dei gratia Danorum Sclauorumque rex et dux Estonie omnibus presens scriptum cernentibus volumus esse notum, quod nos attendentes probitatis et promptitudinis merita, quibus dilecti nostri consules et vniuersi ciues ciuitatis nostre Kopenhauen circa nos et nostros se gesserunt intrepidos et constantes, volentes eisdem refundere gratia, qua debemus, omnis ipsorum iusticie debitum complementum, confirmamus et corroboramus eisdem tam presentibus quam futuris omnes libertates, immunitates et gratias, quas a predecessoribus nostris regibus Dacie vmquam habuerant de iure, scripto vel non scripto, sicut possunt documentis legitimis, litteralibus vel testimonialibus, demonstrare. Nulli ergo omnino hominum regno nostro subditorum, aduocatorum, subaduocatorum, vel quocumque alio nomine nuncupentur, contra hanc paginam confirmacionis nostre ausu temerario contrauenire vel in aliquo indebite contraire, sicut indignationem regiam et vltionem seueram decreuerint euitare. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Roskildis anno domini Millesimo cccxl primo, die dominica exurge domine.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under. Tidligere trykt i Origines Hafnienses 66—67.

58. **Før 15 Juni 1341.**

Kong Valdemar Atterdag overlader Bispestolen i Roskilde med sit Raads Samtykke Søborg Slot og Holmbo, Strø, Lynge, Ølstykke og Skipping Herreder med Halsnæs og deres Bønder og Kaldsret til Kirkerne som Borgen for Slottet og Byen Kjøbenhavn, Amager, hans Ejendomme og Tiender paa Rygen og Møn og andet, der enten var overdraget ham selv eller andre paa hans Vegne til at igjenløse hans Land, og som siden var pantsat af ham til Markvard af Stove og andre for 7000 ℳ purt Sølv, indtil enten han eller hans Eftermænd indløste Kjøbenhavn og det øvrige og gav det igjen til Roskilde Kirke. Kongens Forpligtelser med Hensyn til det Gods, der overdrages Biskoppen, opregnes vidtløftig og deriblandt, at hvis Søborg og Herrederne paa nogen Maade med Vold blive tagne fra Biskoppen, skal Kongen inden 1 Aar indløse Kjøbenhavn og det andet, der var pantsat for at indløse og befri Sæland, og tilbagegive det til Biskoppen. Naar Kongen giver Kjøbenhavn og det øvrige tilbage,

skal Biskoppen ogsaa give Søborg og Herrederne tilbage i samme Stand, som han har faaet dem.

Omnibus presens scriptum cernentibus Waldemarus dei gratia Danorum Sclauorumque rex et dux Estonie salutem in domino sempiternam. Notum esse volumus presentibus et futuris, quod ex deliberato consilio ac bona voluntate nostra et nostrorum consiliariorum venerabili in Christo patri domino fratri Johanni Roskildensis ecclesie episcopo, successoribus suis, capitulo et ecclesie Roskildensi castrum Syøburgh cum quinque hæreth, videlicet Holmbohæreth, Strøhæreth, Liynghæreth, Jurlundehæreth et Skippingshæreth cum omnibus villis forensibus, Halsnes et singulis in eisdem prouinciis contentis bonis, nemoribus, pratis, piscaturis, vbilibet in mari et in aquis salsis, hominibus, vasallis, bondonibus, ecclesiarum presentacionibus et aliis quibuscunque, quocunque nomine censeantur, et omni iure regio in recompensam et caucionem firmiorem pro bonis suis episcopalibus, castro videlicet Kopmannehafn et villa ibidem, insula Amaghe, bonis suis et decimis in terris Ruye et Meonie ac aliis, nobis seu aliis ex parte nostra ab ipso in redemptionem terre nostre dimissis beniuole et concessis, et a nobis vlterius Marquardo de Stoue et aliis pro septem milibus marcharum puri argenti traditis et inpigneratis, dimittimus et per presentes assignamus gratis et absque expensis et omni computatione nobis et successoribus nostris ex predictis faciendis pro suis et ecclesie sue Roskildensis vsibus libere ordinandis, donec ipsi episcopo Roskildensi, successori seu successoribus suis, capitulo et ecclesie Roskildensi prefatum castrum Kopmannehafn cum villa ibidem et omnia alia bona et singula a nobis vt premittitur impignerata per nos, successorem seu successores nostros plenarie et libere redempta fuerint restituta, hoc adiecto, quod omnis iuridicio et omnes cause seculares in ipsis hæreth ventilande ac literarum daciones tam libertatum, scilicet quando bondones vel alij meliorare voluerint suum statum, quam legalium ad ipsum episcopum, successores suos, aut capitulum Roskildense in dictis quinque hæreth libere debeant pertinere, nec nos quidquam iudicare, disponere seu intromittere quomodolibet debeamus seu quisquam alius nostro nomine in premissis, et fide data promittimus nos ad hoc in hiis scriptis firmiter obligantes, quod prefatum castrum Syøburgh a detentione emulorum nostrorum et ab impetitione domini Arusiensis et aliorum quorumcunque nostris sumptibus et expensis liberare et prefato episcopo, capitulo et ecclesie sue Roskildensi quanto cicius ipsum castrum habere poterimus, ipsum castrum cum quinque prefatis prouinciis et omnia bona nostra in ipsis pro-

uinciis existentia cum omni plenitudine iuris regalis tradere et assignare necnon eundem episcopum et ecclesiam suam Roskildensem in possessionem dicti castri ab impugnacione et infestacione quorumcunque defensare debeamus et tueri. Insuper quecunque littere quibuscunque personis super dictis bonis et decimis in terris Ruye et Meonie sitis, prius per predictum episcopum date, in suo robore firme et valide debeant permanere, quo ad singulas clausulas earundem. Item promittimus data fide, quod si dictum castrum Syøburgh cum predictis prouinciis per potentiam aut violentiam vel aliquo alio modo episcopo supradicto, capitulo suo et ecclesie Roskildensi abstractum fuerit et deuictum, obligamus nos heredes et successores nostros vniuersos ad liberandum infra annum abinde dictum castrum Kopmannehafn cum villa ibidem, insula Amaghe, bonis et decimis in terris Ruye et Meonie, nobis per eundem episcopum beniuole dimissis nostris debitoribus pro liberatione terre nostre Syælendie inpignerandis et ad assignandum libere cum omnimodo indempnitate ad manus ipsius episcopi, successorum suorum, capituli sui seu ecclesie supradicte Roskildensis, qualibet contradictionis materia vtique proculmota, quia dictum castrum Syøburgh in magna parte per machinas est destructum et forte in maiori destruetur, obligamus nos heredes, successores nostros omnes firmiter in hiis scriptis, quod si ipse episcopus pro reparatione eiusdem castri in ipso castro aliqua notabilia edificia fecerit, dummodo nos heredes seu successores nostri prius super hoc fuimus requisiti, episcopum predictum, capitulum suum et Roskildensem ecclesiam pro eisdem, antequam nobis dictum castrum resignauerint, indempnes vtique conseruemus, postremo quandocunque castrum Kopmannehafn et villam ibidem ac alia bona supra expressa dicto episcopo vel suis successoribus aut ecclesie Roskildensi libere reddiderimus, extunc castrum Syøburgh cum quinque prouinciis supradictis ac aliis bonis predictis quibuscunque in eodem statu, sicut episcopo et capitulo Roskildensi dimisimus, absque omni diminutione ad nos, heredes aut successores nostros libere cum suis pertinentiis reuertetur. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Nos vero Petrus Wendelbo, Offo Niclesson, Fredericus de Lochen et Saxo Pæthærsson, milites, Andreas Aghæsson et Johannes Magnesson, armigeri, omnia et singula premissa inuiolabiliter obseruanda fide data in solidum promittimus et in horum testimonium sigilla nostra presentibus litteris duximus apponenda.

Findes i en Vidisse paa Perg. i Geh. Ark., dateret anno domini millesimo cccxl primo, die beatorum martyrum Viti et Modesti, udstædt af Jacobus Pauli deca-

nus, magister Henricus prepositus et magister Hemmingus archidyaconus ecclesie Roskildensis (Nr. 59).

59. **15 Juni 1341.**

Vidisse af Nr. 58.

Omnibus presens scriptum cernentibus Jacobus Pauli decanus, magister Henricus prepositus et magister Hemmingus archidyachonus ecclesie Roskildensis salutem in domino sempiternam. Nouerint vniversi, nos litteras magnifici principis domini nostri domini Waldemari dei gratia Danorum, Sclauorumque regis ac ducis Estonie sub saluo sigillo suo et sigillis nobilium virorum Petri Wendelbo, Offæ Niclesson, Friderici de Lochen et Saxonis Pæthærsson, militum, et Johannis Magnesson, armigeri, non rasas, non abolitas, non cancellatas nec in aliqua sui parte viciatas, legisse, vidisse et diligenter examinasse, tenorem qui sequitur continentes. Omnibus presens osv. se Nr. 58. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus litteris duximus apponenda. Datum anno domini millesimo cccxl primo, die beatorum martyrum Viti et Modesti.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglene fattes.

60. **16 Juli 1341.**

Markvard af Stoue den ældre og Otto Golenbek, Høvedsmænd over Borgen i Kjøbenhavn, give Borgerne fra Kampen, Stavern, Harderwyk og overhovedet alle Stæder vest for Kjøbenhavn, frit Lejde til at komme til Kjøbenhavn dette Aar paa Markedets og Sildefiskeriets Tid, fra den Tid de gaa ind i Havnen, til de gaa ud deraf efter endt Handel.

Omnibus presens scriptum cernentibus aut audientibus Marquardus de Stoue senior et Otto Golenbek, castri Kopenhafnensis capitanei, salutem in domino sempiternam. Tenore presencium profitemur, quod nos omnibus et singulis de Campern, Stouern, Herderwich et insuper omnibus de vnaquaque ciuitate in parte occidentali sita Kopenhafnis hoc anno tempore nostrarum nundinarum ac captura allecium venire volentibus plenum conductum et assecuritatem tam in corpore quam in rebus pre omnibus nostri causa (nostri) quidquam facere seu dimittere volentibus a tempore, quo portum citra ciuitatem Kopenhafnensem intrabunt, donec inde exiverint, eorum foro prius peracto, absque omni mali occasionis specie damus firmiter in hiis scriptis. In cuius testimonium sigillum mei Ottonis predicti, quod ad presens ambo vtimur, presentibus est appensum. Sub anno domini MCCCXL primo, feria secunda post diuisionem apostolorum, castro Kopenhafnensi prenarrato.

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck II. S. 672—73.

61. **15 Avg. 1342.**

Kjøbmændene fra Kampen faa Stadfæstelse paa deres tidligere Friheder for Told og Afgifter, som de have havt i den sønderjydske Valdemars og andre Kongers Tid. Desuden skulle de nyde den samme retslige Frihed, som de tidligere have haft i Skaane, i Kjøbenhavn, Dragør og »Redesholt«. (Dette sidste maa være urigtig læst, men da Orig. fattes, kan det rette Navn ikke oplyses).

Waldemarus dei gratia Danorum Sclauorumque rex, dux Estonie, omnibus et singulis presens scriptum cernentibus gratiam suam et omne bonum sancta(?) in domino cum salute. Vt omnes et singuli mercatores seu negotiationum gestores ciuitatis Campen, quos, suis exigentibus meritis, specialis fauoris desiderio et amore ordinamus, affectibus amplectimur et perpetuo omnes ipsos et quemlibet eorum in sua iustitia, prout in nobis est, pro toto posse volumus confouere, liberius et magis tute limites nostrarum partium siue terrarum pro sua vtilitate, profectu et commodo possint et valeant vsu frequentiori suis mercimoniis et negotiationibus visitare. Volumus, quod predicti, sicuti temporibus dilectorum nostrorum antecessorum, videlicet domini Woldemari et aliorum regum Danorum felicis recordationis, omnibus libertatibus et gratiis tam in teloniis, datiis seu quibuscunque aliis, que de iure vel antiqua et rationabili consuetudine tenuerant, gratiose et libere nostris temporibus perfruantur. Volumus etiam, quod predicti de Campen suis jurisdictionibus, quas in Schone prius habuerant, nunc in Coppenhafen, in Dracor aut in Redesholt, cum omni justitia, quam prius habuerant, perfruantur. Inhibentes districte, ne quis, cuiuscumque conditionis seu status existat, nostris volens parere precibus et mandatis, ipsos ausu temerario in premissis impediat, seu super huiusmodi libertatis gratia molestare presumat aut intendat, prout gratiam nostram dilexerit inoffensam. In cuius rei testimonium ipsis presentes contulimus secreti nostri munimine roboratas. Datum ante castrum Callenburch anno domini mccccxxxxij in die assumptionis Marie.

Afskrift i Langebeks Diplomatarium efter en Afskrift fra 1549 i det tidligere tydske Kancelli. Tidligere trykt i Sartorius Ursprung d. hans. Bundes ed. Lappenberg. II. S. 371. Svensk Diplomatarium V. 120.

62. **5 Dec. 1342.**

Rostoks Raadmænd og Borgerskab klage over Voldsgærninger og Rov udøvede af Greverne Gerhard, Johan, Henrik og Nikolaus af Holsten og Stormarn og deres Hjælpere, Vasaller og Høvedsmænd. Deri forekommer følgende om Overfald ved Kjøbenhavn.

Item Marquardus de Stoue et Eghardus Brocdorp cum suis spoliauerunt Conradum Mulerd xx libris grossorum ante portum Copmanhauen circa octo annos elapsos. (S. 707.)

Item dominus Eghardus Brucdorp spoliauit Petrum Babben x solidos grossorum in pane et seruisia, et Henneke de Wedele accepit eidem Petro et Hinrico Babben xxxvj solidos grossorum in Copmanhauen, elapsis vltra duos annos. (S. 709.)

Item capitanei in Copmanhauen et dominus episcopus Roskyldensis acceperunt Johanni Longo et cognato Bernardi Wysen cc marchas Rozstoccenses in Norssund, elapso jeiunio fuit annus. (S. 711.)

Item Woldenbergh et Heyno Hund spoliauerunt Euerhardum predictum et suos socios in portu Copmanhauen bonis suis in farina et braseo ac seruisia ad valorem cc marcharum Rozstoccensium in cogghone cuiusdam dicti Top, que postmodum promiserunt eis soluere, literas suas super hoc dantes, et non soluerunt. (S. 712.)

Af Urkundenbuch der Stadt Lübeck II. S. 705—12.

63. **c. 1342.**

Stralsunds Raadmænd og Borgerskab klage over Vold udøvet imod deres Medborgere af Grev Johan af Holsten.

Anno MCCCXL in vigilia beate Katherine Marquardus de Stoue senior in Kopmanhauen abstulit Arnoldo Guzehals xv tunnas ceruisie et ix marchas panum (!)

Anno domini MCCCXXXVI ante festum beati Martini episcopi Hund Brokdorp de castro Kopmanhauen abstulit Ditmaro Gramelowe in bonis et butiro, videlicet viiij lastas butiri et xl[c] stokuisches et in xx decadibus cucium ad valorem vij[c] marcharum, et illa bona fuerunt naufragata in Soltholm, attamen fuerant saluata. Item dominus Eghardus Brogdorp et Hassendorp quinque naues in Soltholme periclitabantur, ibidem Johanni Stenwech abstulerunt xij libras grossorum Thuronensium. Item domino Arnoldo de Essende in Soltholme per dominum Eghardum Brokdorp et Hassendorp fuerunt ablate x libre gross. Thuronensium. Item anno domini MCCCXL secundo in die beati Galli illi de castro Kopmanhauen Boldewino Vetterogghen receperunt vnam lastam salis, iij lastas allecium cum tribus tunnis, quinque tunnas ceruisie, vnum flandrense pancerium, vnam thoracem valentem ij marchas et iij solidos denariorum Sundensium, vnum korsyt cum roøden in valore xij solidorum, vnum yserenhøt, vnum clipeum, vnam cistam cum vestimentis et vnum hudeuat cum lectisternijs in valore xiiij solidorum grossorum Thuronensium. Item iidem de castro Kopmanhauen anno domini sub predicto infra pacem abstulerunt Mathie de Kampen ceruisiam, panem et sal, tunnas et alia bona in valore dimidie libre grossorum Thuronensium. Item illi de Kopmanhauen anno predicto ab incarnacione domini, videlicet mcccxlij, abstulerunt

Hennekino Plunkowen duos longos pannos, duo sagen, iiij albos pannos dictos strecket, iij pannos sulfaar dictos rugghet, vnum centenarium tele dicte lenewand, iij latera lardi, vnum griseum Sundensem pannum, vnam lastam salis per numerum tunnarum, vnum centenarium haren cum dimidio, duas cistas cum rebus in ipsis contentis, et lectisternia cum alijs rebus in valore vnius libre gross. Turonensium, et vnam tunnam ceruisie cum iiij lastis tunnarum vacuarum.

Urkundenbuch der Stadt Lübeck II. S. 1015—16.

64. **2 Avg. 1343.**

Kong Valdemars Fredslutning med Kong Magnus Smek. Efter Originalen i Reval er Brevet aftrykt i Svensk Diplomatarium V. 178—82, hvorefter alene hvad der vedkommer Kjøbenhavn her meddeles, at Slottet, Taarnet og Byen tilligemed Amager og tilliggende Herreder og andet Tilbehør, skal overgives Erkebispen, indtil de 24 Voldgiftsmænd, der skulde møde i Varberg, afgjorde, hvem de skulde tilhøre.

... Preterea dominus Petrus Lundensis archiepiscopus antedictus castrum Købmanhafn, turrim ville, totam villam Hafnensem cum insula dicta Amakæ et prouinciis nunc eisdem adiacentibus ceterisque ipsorum castri et ville pertinenciis statim in presenti recipiet nomine vtriusque pariter et tenebit, donec predicti viginti quatuor arbitri constituti cum ipso archiepiscopo vel alio seu alijs sui loco pro superarbitris assumptis, ipso domino archiepiscopo, quod absit, mortuo vel alias legittime impedito, decreuerint, cui nostrum duorum regum castrum et alia bona premissa cedere debeant per iusticiam vel amorem .....

65. **5 Nov. 1343.**

Paa Grund af Strid i Kjøbenhavns Kapitel sendes nogle Kanniker fra Roskilde dertil for at foretage Visitation af dette og Frue Kirke og forbedre, hvad der trænger dertil. Indholdet meddeles udførlig i Rørdams Kjøbenhavns Kirker og Klostre S. 44—48.

In nomine domini amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo, trecentesimo, quadragesimo tertio, quarta feria proxima post diem omnium sanctorum, venientibus ad capitulum Hafnensis ecclesie dominis Michaele cantore, Johanne Kraak et Nicholao Johannis dicto Duuæ, canonicis Roskildensibus, propter visitationis officium impendendum, vice et nomine reuerendi patris, fratris Johannis, dei gratia Roskildensis episcopi, conuocatis canonicis et clero ipsius Hafnensis ecclesie atque ville, in horum omnium presentia visa, auctoritate dictis dominis commissa et perlecta, sub vero et integro sigillo ipsius domini fratris Johannis, episcopi Roskildensis, in hec uerba. Frater Johannes miseracione [diuina] episcopus Roskildensis dilectis sibi Hastano decano totique capitulo suo Hafnensi, salutem et in domino dilectionem. Intellecto per nos, quod dolentes referi-

mus, grauem inter vos exortam discordiam, concordie emulo instigante, ac eam excreuisse, prouch dolor, iam in tantum, quod nisi remedio occurratur celeri, graue exinde scandalum, et si non dum sit, in breui oriri verisimiliter timeatur, quod cum dissimulacione transire non volumus nec valemus.

Et quia personaliter huiusmodi reformacionem intendere nequimus in presenti, inspecto quod tunc etiam mandata celestia efficaciter gerimus, si nostra cum aliis onera parciamur, de circumspectione et prudentia dilectorum nobis dominorum Michaelis cantoris, Johannis Kraak et N. Johannis dicti Duuæ, canonicorum nostrorum Roskildensium, plurimum [confide]ntes, eis auctoritatem nostram committimus in hac parte, volentes, vt ad ecclesiam Hafnensem et capitulum ibidem accedant, visit[ationem congru]am, vice nostra, peragant, corrigentes et reformantes, que ibidem reformanda fuerint, seu etiam corrigenda. Et que [reformaueri]nt, per censuram ecclesiasticam, quam eis in hac parte excercendam committimus, volumus obseruari, vnde uobis omnibus et singulis [in uir]tute sancte obediencie districte precipimus et mandamus, quatinus eosdem, vt decet, reuerenter colligentes, ipsis in omnibus obedientes existatis, de expensis necessarijs et aliis, de quibus eis de jure tenemini, durante visitacionis tempore prouidentes, nullatenus omissuri, prout penam predictam duxeritis euitandam. Datum Roskildis, anno domini mcccxl tertio, quarta feria proxima ante festum omnium sanctorum, nostro sub secreto.

Deinde per dictum cantorem proposito uerbo dei, et eius nomine inuocato, a statu et disposicione dicte ecclesie inceperunt, et quantum ad ipsum seu ipsam, vnam dignitatem, decanatum scilicet, quam dominus Hastanus Guidonis presbiter tenuit, et ei juridicionem ville Hafnensis et trium Hæræth vltra Wærebro, ecclesiam Gyæfnetoftæ, ac vnam prebendam ipsius ecclesie Hafnensis anexas inuenerunt. Item x alias prebendas canonicorum, quas tenent x persone, octo presbiteri et duo acolici, quorum duo absentes, alij vero omnes residentes. Item parochiam, cui preest presbiter parochialis, ipsi ecclesie attinentem, et tria beneficia altarium, in quibus tres persone institute sunt, et plura alia altaria, ad que persone layce diuerse personas instituunt ac destituunt pro suo libito voluntatis. Item duo officia, videlicet procuracionis mense canonicorum et procuracionis fabrice ecclesie, in ipsa ecclesia inuenerunt. Item exclusis clericis ville, et admissis aliis extra capitulum necessarijs, quos admittere solummodo voluerunt, et admittere decreuerunt, videlicet duobus notariis juratis et duobus testibus necessarijs, quantum ad statum capituli, tale statutum inue-

nerunt, quod quicunque receptus fuerit in canonicum in capitulo Hafnensi, ista tenetur promittere et sub iuramento seruare. Ego promitto defendere jura et statuta capituli, racionabilia pro posse meo. Item promitto seruare laudabiles et approbatas consuetudines capituli. Item promitto non reuelare secreta capituli. Item promitto non petere inconsveta. Item quasdam ordinaciones, videlicet quod decanus habet primam vocem in capitulo in singulis tractatibus agendis ac negociis capituli et ecclesie. Item quod senior canonicus in voce, loco, ac aliis singulis, juniori honestate preferatur. Item quod x festiuis diebus precipuis et solempnibus, canonici diuinum seruicium in ecclesia faciant per se ipsos. Item xiiij diebus canonici cum viccariis, quorum dierum numerum actenus obseruatum diminui noluerunt, sed magis augmentari, si posset commode, uoluerunt. Item quod sex solempnibus diebus per se ipsos uel alios faciant in ecclesia predicari, quorum dierum numerum actenus obseruatum diminui noluerunt, sed magis augmentari, si posset commode, uoluerunt. Item quod quicunque tam decanus quam canonicus residens proprium pro se habeat vicarium in choro seruientem, scilicet v presbiteros, ij dyaconos, et iiij subdyaconos, quorum etiam numerum diminui noluerunt, sed magis augmentari voluerunt. Item quod diem protestacionis certis diebus in anno habuerunt, in quibus eisdem diebus ipsam denuo habeant in futurum. Item quod scolasticum habeant ydoneum, non perpetuum, per dominum episcopum uel capitulum instituendum.

Et ordinauerunt de vnanimi consensu decani et capituli infrascripta. Primo, preter officia supradicta, officium vnum, videlicet rectorem chori, qui cantoris vice fungatur, et in dominum W. dictum Paruus (!), concanonicum suum, vnanimiter ad hoc consenserunt. Ita quod ipse et quiuis successor eiusdem ad id per capitulum assumptus, perpetuo habeat, cui W. et successori suo perpetuis temporibus duas marchas argenti, racione laboris sui et pro sustentacione, vnam videlicet de bonis fabrice ecclesie, et aliam de bonis capituli communibus, deputarunt annuatim. Item quod semel quolibet anno, videlicet in ebdomada proxima ante dominicam palmarum, de procuratoribus fabrice ecclesie Hafnensis, et de procuratore mense canonicorum, seu procuratoribus, computacionem audiant, et procuratores ad illa officia constituant. Item quod decanus, qui habet auctoritatem commutandi vota, computacionem faciat de hiis, que exinde perceperit et erogauerit annuatim. Item quod sacristam presbiterum continue habeant, sicut consueuerunt ab antiquo. Item quod duos dyaconos ministros ecclesie et j campanarium habeant, qui omni nocte in

ecclesia jaceant, sicut pristinis temporibus consueuerunt. Item quod canonicus, absens tempore quo debeat absens [recipere], non percipiat, nisi in quantum absens, nec aliquis, qui vigilijs et misse in anniuersariis non interfuerit, aliquid percipiat nisi in egritudine consti[tutus. Item] quod canonicus ab ecclesia Hafnensi, quacumque ex causa, nisi in quantum jura permittunt, absens fuerit, per duodecim septimanas [conjunctim] uel diuisim, ita quod integra septimana, qua absens quis fuerit, et non minus temporibus in jpsis duodecim computetur, [habeatur pro abse]nte. Item quod fiat cyppus in curia decani vel cista pro compescendis et puniendis excessibus clericorum, ita quod [requiratur consen]sus capituli, si super hoc commode requiri valebit. Item quod decanus vnam habeat clauem ad sigillum et priuilegia capituli, et aliam [unus] canonicus, quem ex se elegerint, jta quod quicumque illorum diutine se absentauerit, clauem alteri canonico tempore absencie sue committat, cui sibi videbitur committendam. Item, quod nullus canonicorum, nec procurator mense, in aliquem de familiis suis juridicionem excerceat aliqualem, citando uel monendo aliquem uel aliquos, sed decanus cum capitulo, prout in eorum priuilegiis continetur, nisi alicui ex communi consensu id specialiter, decano consenciente, duxerint committendum. Nec per hoc, quod procuratorem mense constituerint, intelligatur ei iuridicio commissa aliqualiter, vt citare quemquam ualeat vel monere, nisi iuridicio uel pars aliqua iuridicionis alias ei per decanum, consentiente capitulo, specialiter committatur. Nec procurator mense prepositus vocetur, sed capituli procurator. Item quod decanus in agendis capituli, ecclesie, ac ville Hafnensis, ac responsis de consilio capituli faciat, si commode poterit, vel saltem de consilio duorum de capitulo. Item quod quilibet duorum procuratorum fabrice ecclesie ad omnia loca, vbi res uel pecunias ecclesie deposuerint uel deponendas duxerint, vnam clauem habeat, ad que vnus sine alio non accedat. Item quod quicumque ad aliqua negocia ecclesie uel capituli, cum in capitulo proponuntur, ante finem eiusdem capituli, non dederit affirmatiuam nec negatiuam, nec in immediato sequenti capitulo, quantum ad id negocium, illa vice vocem suam amittat, ac quotcumque super hoc alij de canonicis ordinauerint, stabile maneat atque firmum, prout vnanimiter uoluerunt. Item quod nullus canonicorum tabernas frequentare presumat; quem uel quos, si tabernas frequenter frequentare presumpserit uel presumpserint, per predictos dominos, Michaelem cantorem, Jo. Kraak, et N. Dunæ, canonicos, prehabitis inhibicione districta et monicionibus canonicis, prima scili-

cet, secunda, tercia, ac peremptorie sedendo, in scriptis excommunicauerunt et excommunicatos fore denunciauerunt eo ipso. Item quod libros, res ecclesie ac bona mobilia et immobilia conscribi faciant, ac semel in anno, si assint, fiat scrutineum de eisdem. Item preceperunt alienata reuocari. In cuius facti euidenciam, sigillum ipsius capituli Hafnensis, vice canonicorum, et sigillum domini N. Duuæ predicti, vice eorundem dominorum cantoris et Johannis Kraak, canonicorum, presentibus sunt appensa. Actum et datum Hafnis dominica infra octauam sancti Martini episcopi, anno supradicto.

Udenpaa: Visitacio facta nomine fratris Johannis episcopi Roskildensis. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglene fattes. Tidligere trykt i Pontopp. Ann. eccl. II. 162—66.

66. **18 Nov. 1343.**

Kong Valdemar afhænder i Varberg Skaane, Halland, Bleking, Lister og Hven til Kong Magnus Smek for 49,000 ₰ Sølv, af hvilke de 7000 afgaa for Kjøbenhavns Slot, som Magnus har indløst for denne Sum. Efter Svensk Diplomatarium V. S. 202 meddeles her alene, hvad der vedkommer Kjøbenhavn.

.... Preterea memoratus dominus rex Magnus in precium terrarum predictarum octo millia marcarum puri argenti ponderis Coloniensis personaliter nobis ipsis persoluit ac integraliter assignauit, et cum hoc castrum Køpmannahampn mutue dilectionis inter nos ampliande intuitu gratanter nobis dimisit per se pro septem millibus marcarum puri argenti ponderis Coloniensis acquisitum, quam eciam argenti summam ex affectione, qua erga eum mouemur, vice versa in precium terrarum predictarum nos recognoscimus accepisse ....

67. **3 Avg. 1348.**

Kong Valdemar Atterdag giver Kjøbenhavns Borgere Tilladelse til paa Dragør Marked at kjøbe og sælge, skære Tøj og drive al anden Slags Kjøbmandskab, ligesom de hidtil have haft Lov til paa Skanør Marked.

Waldemarus dei gracia Danorum Sclauorumque rex omnibus presencia visuris seu audituris salutem et graciam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod nos dilectis nostris ciuibus in Kopmanhafn vniuersis omnem libertatem in nundinis Drakør emendi et vendendi, pannos incidendi et reliquas mercaturas excercendi stabilimus, damus et concedimus, prout eam hactenus ab antecessoribus nostris habuerunt in nundinis Skanør, eis indultam et dimissam, firmiter aduenientibus et hospitibus inhibentes, ne quis se de huiusmodi libertate sub optentu gracie nostre intromittat, similiter et per aduocatos nostros hanc inpediri nolumus libertatem, sicuti vlcionem nostram regiam duxerint euitare. In huius indulsionis euidens testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Skantorpburgh

anno domini millesimo cccxl octauo, dominica ante diem beati Laurencii martiris gloriosi.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Seglremmen hænger under, men Seglet fattes. Tidligere trykt i Pontopp. Orig. Hafn. S. 67.

68. **21 Nov. 1350.**

Biskop Henrik af Roskilde overlader med sit Kapitels Samtykke for sin Livstid til Kong Valdemar Slottet og Byen Kjøbenhavn med al Ret og tilliggende og alle Pengeindtægter, saaledes som Kongen hidtil har haft det, desuden sit Gods i Serrislev og en Mølle, til Tak for, at Kongen har udrevet ikke alene hans Kirke, Kleresi og Folket af Fjendernes Trældom, i hvilken de en Tid vare nedtrykte, men ogsaa udfriet hans Forgænger og Kirkens undergivne af Fangenskabets Aag med forskjellig Umage Tab og Udgift.

Vniuersis Christi fidelibus, ad quos presentes littere peruenerint, Henricus dei gratia Roskildensis ecclesie episcopus salutem in domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium cupimus peruenire, quod ex relatu veridico nostri capituli Roskildensis et diligenti inquisicione prehabita sane intelleximus, illustrissimum principem dominum nostrum dominum Waldemarum, Danorum Sclauorumque regem, non solum ecclesiam nostram, clerum et populum ab hostium seruitute et emulorem suorum, qua depressi pro tempore fuerant et detenti, ac ecclesiastica libertate quodammodo destituti, disponente domino, salubriter eruisse, verum eciam nostrum predecessorem, familiares et subditos antedicte ecclesie nostre a iugo captiuitatis diuersis suis laboribus, dampnis et expensis liberasse. Quamobrem consensu et plena deliberacione predicti capituli nostri prehabita ipsi domino nostro regi castrum et villam Hafnensem cum omni iure et singulis pertinenciis suis necnon deriuacionibus vniuersis, que se ad pecuniam extendere poterunt numeratam, prout idem dictus noster rex actenus tenuerat, vna cum bonis nostris in Særethslef et situ cuiusdam molendini, ad dies nostros Henrici episcopi de consensu capituli nostri iuncti dimittimus libere disponendum, recognoscentes, nos dictam dimissionem non vi nec metu fecisse aliqualiter, sed cum bona et sincera voluntate nostra et capituli nostri memorati, eciam bona fide promittentes, quod nec nos nec nostrum capitulum seu aliquis nostro nomine dictum dominum regem super ipso castro, vt premittitur, impetere uel molestare debeamus quoquo modo. In cuius rei testimonium sigillum nostrum vna cum sigillo capituli nostri supradicti presentibus est appensum. Datum Calundborch anno domini mccc quinquagesimo iubileo, dominica ante diem sancte Katerine virginis, presentibus honestis viris dominis Michaele cantore, Lamberto et Nicholao

Johannis, canonicis ecclesie nostre antedicte, necnon strennuis militibus Benedicto de Aluelde, Boecio Falk et Petro Laurensson, famulo.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Det første Segl findes. Tidligere trykt i Pontopp. Orig. Hafn. S. 61—62.

69. **25 Maj 1364.**

Klemens Absalonsen, Kannik i Kjøbenhavn, pantsætter til Frue Kirke hele sin Ret til et Steenhus nordøst (?) for Kjødmangerboderne. Jfr. Suhm XIII. 550. Rørdams Kirker og Klostre. S. 125—26.

Vniuersis, ad quos presentes littere peruenerint, Clemens Absolonis, canonicus Hafnensis, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, me ecclesie beate virginis Hafnis aut eius procuratoribus, qui pro tempore fuerint, in .... marcis puri argenti Lubicensibus, obulis videlicet et sterlingis, teneri et esse veraciter obligatum, pro qua quidem pecunie summa totum jus, quod habeo in domo lapidea cum suo fundo in parte borientali a tabernis carnificum sita, predicte ecclesie et eius procuratoribus resigno et ad manus assigno, hoc pacto quod a festo sancti Mikaelis proximo iam futuro omnes .... redditus de eisdem domo et fundo prouenientes ecclesie cedant supradicte, in sortem principalis debiti minime computandi, donec prenominate ecclesie per me predicta summa pecunie sine suis procuratoribus fuerit integraliter exsoluta. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, dominorum Asceri Fatherssøn et Laurencii Boossøn, meorum concanonicorum, presentibus est appensum. Datum anno domini mccclx quarto, sabbato post festum corporis Christi.

Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. af Langebek efter »Orig. mutil. i vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

70. **13 Febr. 1368.**

Hertug Albrecht af Mechlenborg slutter Forbund med Hansestæderne mod Danmark, hvori bl. andet nævnes, at hvis de indtage Kjøbenhavns Slot, skal dette aldeles nedbrydes og ødelægges.

Vortmer volde got, dat wy Copenhauene wonnen, so schal me dat hus, dat dar sulues is, ghantzliken breken vnde vorstoren.

Af Sartorius Ursprung des hans. Bundes ed. Lappenberg II. 646.

71. **24 Juni 1368.**

Afsendinge fra en Del Hansestæder fastsætte i Lybæk en Reces, der er trykt i Sartorius Ursprung des hanseat. Bundes II. 621—25. Kun hvad der vedkommer Kjøbenhavn meddeles her. Regnskabet for Pundgæld skal opgjøres 8 Dage efter Mikkelsdag og de prøjsiske Stæder skulle af deres Pundgjæld betale de Skibe, som bleve kjøbte til at sænke i Kjøbenhavns Dyb, hvilket er 48 Pund flamsk Pagiment. I Henseende til Kjøbenhavns Slot, da skal det nedbrydes, hvis de ville forlade Sæland. Ville de blive i Landet, skulle de holde det saa længe, til de faa en anden

Fæstning og saa skal det nedbrydes. Men saalænge man ikke har en saadan, skal det holdes, som det tykkes Hovedmændene nyttigt. Hovedmændene skulle sørge for en Høvedsmand der og være det mægtige; kunne de ikke blive enige derom, skulle de vendiske Stæder kaste Lod derom.

Vortmer so wart de rekenschop van dem pundghelde vorlenghet, wente up den suluen dach alse achte daghe na sunte Michelis daghe, vnde schal een iewelik stad ere vulle rekenschop bringhen, vnde de van Prussen nemen to sik, dat se van erem pundghelde de schepe vntrichten willen vnde betalen, de ghekoft worde to dem depe to Kopenhauene to vorsenkende, de is also uele acht vnde vertich pund gl. vlamisch pagiment. — — — — Vortmer vmme dat hus to Kopenhauene is also up eenghdreghen: Wilme Zeeland rumen, so schalme dat hus to Kopenhauene breken. Wilme auer in deme land blyuen, so schalme it holden also langhe, bet dat men anderswat vastes kricht, vnde so schalme it breken. De wile men auer nicht vastes en heft, so schalmen it holden, wo it de hovetlude nuttest dunket; vmme enen høuetman up deme hus, des scholen de houetlude dar ramen vnde wesen des mechtich; kønnen se des nicht eendrachtig werden, so schollen se darvmme laten van ieweliker stad een lot der stede van der Wendeschen siiden.

72. **6 Okt. 1368.**

Paa det Møde, som Hansestædernes Udsendinge havde i Stralsund, vedtoges bl. a., at Slottet i Kjøbenhavn, som deres Flaade 2 Maj havde indtaget tilligemed Byen (Suhm XIII, 613) skal vedblive at bestaa og skal holdes fremdeles med Besætning, saaledes, at enhver Hansestad underholder sine Folk.

Item de castro Copmanhauene sic concordauerunt, quod illud debeat persistere, et ulterius debet teneri eo modo, qvomodo hactenus tentum est et qvivis debet suos cibare.

Af Sartorius Ursprung des hanseat. Bundes ed. Lappenberg II. 631.

73. **13 Juli 1369.**

Hansestædernes Udsendinge vedtoge bl. a. at sende Steenhuggere med deres Redskaber til Kjøbenhavn, naar der kommer Underretning om, at Helsingborg bliver belejret.

Item concordaverunt: qvam cito alicui civitati innotuerit inpugnacio castri Helsingenborch, tunc illa civitas hoc aliis per diem et noctem sine mora intimabit. Tunc qvelibet subscriptarum civitatum statim lapiscidas suos cum instrumentis versus Copenhauene transmittet, videlicet Lubicenses xx, Sundenses x, Rostokcenses viij, Wismarienses v, Gripeswoldenses iiij.

Af Sartorius Ursprung des hans. Bundes ed Lappenberg II. 662.

74. **14 Avg. 1375.**

Biskop Niels af Roskilde henlægger Frue Kirkes Indvielsesfest fra 14 Sept. til Søndag efter Kristi Legemsfest og giver 40 Dages Aflad til dem, der med andægtigt Sind besøge Aften- og Morgenmesserne, Prædikerne eller anden Gudstjeneste.

Nicolaus dei gracia episcopus Roskildensis dilectis sibi in Christo viris honorabilibus, dominis decano totique capitulo ecclesie Hafnensis, paternam affectionem in domino cum salute. Digne peticiones illas ad graciam exaudicionis admittimus, per quas ecclesiarum prouidetur commodis et honoribus earumque personis vtilitas procuratur. Hinc est, quod pro parte vestra nobis dudum exstitit humiliter supplicatum, vt festum dedicacionis ecclesie vestre predicte, quod in die exaltacionis sancte crucis consueuit hucusque annis singulis celebrari, in diem alium, videlicet in dominicam, que jmmediate sequitur festum corporis Christi, propter causas legittimas et racionabiles coram nobis propositas et allegatas, transferre et transponere dignaremur. Nos igitur, deuocionis vestre precibus in hac parte condescendere cupientes, festum dedicacionis huiusmodi in dominicam pretactam auctoritate ordinaria transferimus et transponimus in nomine domini in his scriptis in eadem perpetuis de cetero temporibus ab omni populo cum debita reuerencia annuatim celebrandum. Et ut eo deuocius et alacrius illuc confluat populus christianus, omnibus vere penitentibus et confessis, qui dicto dedicacionis festo jbidem vesperis aut matutinis missis uel predicacionibus aut aliis diuinis officiis cum deuocione interfuerint, xl dierum indulgencias de jniunctis sibi penitenciis auctoritate dei patris omnipotentis atque auctoritate ordinaria misericorditer in domino relaxamus. Datum in castro nostro Hiortholm anno domini millesimo trescentesimo septuagesimo quinto in vigilia assumpcionis beate Marie virginis gloriose.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglet fattes. Udenpaa: Translacio dedicacionis ecclesie beate virginis Haffnis. Tidligere trykt i Pontopp. Ann. eccl. Dan. II. 222—23.

75. **1375—89.**

Fortegnelse over Grundene i Kjøbenhavn. Denne er formodenlig forfattet paa Biskoppens Foranstaltning for at give Underretning om hans faste Indtægter af Byen og om hans egne Ejendomme der. Som det sees af Nr. 78, havde Kong Valdemar beholdt Byen til sin Død, men den er sandsynligvis strax efter bleven tilbagegivet Biskoppen, hvorfor det blev ham af Vigtighed at faa en saadan Fortegnelse. Vi kunne saaledes sætte 1375 som det Aar, inden hvilket den ikke kan være forfattet. Naar Rørdam (Kjøbenhavns Kirker og Klostre S. 372) finder, at den ikke kan være fra Tiden senere end 1395, saa kunne vi nu gaa nogle Aar længer tilbage, idet P. Lindow, der her S. 100 opføres som levende, nævnes som død allerede 11 Okt. 1389 (Nr. 88). Nærværende Jordebog er indført i den store samtidige Jordebog, hvis Original findes i Upsala Univ. Bibl., og som er trykt i Script. rer. Dan. VII; nærværende Stykke S. 72—86. Rørdam har først gjort opmærksom paa, at der findes et særskilt

Haandskrift paa Pergament i Konsistoriums Arkiv, Pakke Nr. 161, og skjønt dette først er fra sidste Halvdel af det 15de Aarh., saa er det dog lagt til Grund for nærværende Udgave, da intet andet Haandskrift findes her i Landet. De væsenligste Uligheder med Udgaven i S. R. D. VII. opføres i Noterne og det fremgaar deraf, at om der end kan gives enkelte forbedrede Læsemaader til den ældre Udgave, saa staar nærværende yngre Haandskrift dog tilbage for det ældre og er maaskee endog kun en Afskrift deraf, der synes at være taget for at paavise Frue Kirkes Ejendomme, idet der ved disse overalt er sat et Mærke.

Nota. Isti habent fundos seu terras proprias Haffnis in parte occidentali prope mare juxta fossata.

Primo Ketillus Olefson j curiam.

Item Benechinus Suthena j curiam [1]), quam loco pigneris habet.

Item Tuwo Thorberni j terram.

Item Nicolaus Kraghe j terram.

Item Jacobus Laurencii de Køghe j terram.

Item Petrus Ingwari j terram.

Item Johannes Martenson j curiam.

Item domus sancti spiritus Hafnis j terram.

Item willa Haffnensis j terram ante portam Petri Nicolai.

Item Petrus Nicolai de Solbierg j curiam.

Item dominus Petrus Henrici presbiter j terram.

Item Olauus Ebbesson j terram.

Item Hemmingus Petri j fundum.

Item Broderus Krafsæ j fundum.

Item ecclesia beate virginis Haffnis j fundum.

Item Laurencius de Lundh j curiam.

Item Johannes Griis j curiam.

Item dominus Sweno Øthensson j curiam.

Item Iuarus Niclesson de Malmøgh j curiam in pignere.

Item claustrum Andwortskow j fundum.

Item Thorbernus Gunnærsson j fundum.

Item Hermanus Kernedorp j fundum prope Lathbro.

Item Snyøfughl de Roskildis j fundum [2]).

Item Johannes Quatz j curiam in pignere.

Item ecclesia beate virginis j curiam.

Item Cristina Swederss j curiam.

Item Andreas Holbek j terram.

Item domina Ethlæ de Spangaugræ [3]) j terram in pignere.

Item dominus Johannes de Ramløse j curiam.

---

[1]) L. terram. [2]) L. har herefter Andreas Streke j fundum. [3]) L. Spongagræ.

Item dominus episcopus j fundum.

Item Magnus Inguari Roskildis j fundum.

Item dominus Regnichinus presbiter j curiam.

Item Botulphus Awæsson j fundum. Est locus pro ij tabernis, sunt episcopo vendita [1]).

Item Gødechinus Hincesson [2]) j curiam.

Item Olauus Diegn de Halmstæthæ j fundum.

Item ecclesia beate virginis Haffnis j curiam, quam Siwart Stenwacre [3]) construxerat.

Item Matias Sutor j curiam.

Item Benechinus Suthena j curiam.

Item Hannes Brwnsson fundum vnius taberne.

Item Hencechinus [4]) presbiter j curiam.

Item dominus episcopus j curiam, quam Nicolaus Jonsson [5]) edificauerat.

Item ecclesia beate virginis Haffnis j fundum.

Item Berta Hildebranz j fundum.

Item dominus episcopus j curiam, quam de Thorberno Gunnesson habuit in pignere.

Item dominus episcopus j fundum, quem de Henniche Pæterson habet in pignere.

Item Heyno Rydning j curiam.

Item dominus episcopus j curiam, in qua residet Arnoldus Høingh [*]).

Item Andreas Holbek j curiam, in qua Hans [6]) Famæslote.

Item Benechinus Sudænæ j curiam, in qua residet Claws [7]) Molsow.

Item dominus episcopus j curiam, in qua residet Hannes Syke.

Item Magnus Ingwari j curiam.

Item ecclesia beate virginis j terram, videlicet spacium vnius taberne.

Item Gødechinus Stenweghere j curiam, in qua residet Hermanus Trendekop.

Item dominus episcopus j terram siue spacium duarum tabernarum.

Item Petrus Jønsson dictus Kerlingøræ j terram.

Item Somerstorp j curiam [8]).

Item dominus episcopus j curiam, in qua P. Juto.

Item Torbernus Gunnersson j terram.

---

[1]) Est — vendita er senere tilføjet, findes dog hos L. [2]) L. Hinæsson. [3]) L. Sywart Stenwæiæræ. [4]) L. dominus Hincechinus. [5]) L Jønsson. [*]) ɔ: Høringh. Jfr. S. 111. [6]) L. Hannes. [7]) L. Clawes. [8]) L. har derefter: Item dominus episcopus j curiam, in qua residet Knap.

Item dominus episcopus j terram, in qua residebat Andreas Gulpeningh, quam habuit, quia ipse Andreas furabatur.

Item Laurencius Krusæ j terram.

Item Magnus Inguari j curiam, in qua residet Merdæ Nokkers.

Item idem Magnus Inguari j curiam, in qua residet Sweder.

Item Boecius Hest j curiam.

Item Hermanus Trendekop j curiam.

Item dominus episcopus j terram.

Item P. Walske j terram.

Item Nicolaus Faber j terram.

Item Martinus Gødechini j curiam.

Item Cecilia Kracho j curiam, in qua residet Thowæ[1]).

Item Nicolaus Niclesson j curiam, in qua residet Hans Sporesmyd[2]).

Item Johannes Diegn j terram prope mare.

Item Boecius Esberni j terram.

Item Gregorius de Nærerom j terram.

Item Hannes Gise[3]) j terram.

Item ecclesia beati Nicholai j curiam, in qua residet Paulus Fugl.

Item Clawes Dankkenhawen de Malmøgh[4]) j terram, in qua residet Johannes Bagghe[5]).

Item Boecius Esberni j curiam.

Item Kelby j terram, in qua residet Stoltenbergh.

Item ecclesia beate virginis j curiam, in qua residet Kelby.

Item monasterium Soræ j terram prope cimiterium beati Nicholai.

Item Kelby j terram.

Item Thwo[6]) Petri ij terras.

Item Trendekop j curiam.

Item Petrus Kringh[7]) j terram prope mare.

Item dominus Regnechinus j terram juxta eandem terram.

Item ecclesia beate virginis j terram.

Item Laurencius Sartor j terram.

Item claustrum maioris Roskildis j terram.

Item dominus episcopus j terram prope Østrægaart.

Item Gødechinus Stenweghere j terram.

Item willa Haffnensis ij terras in medio platee.

Item Petrus Hemmingi j curiam.

---

[1]) L. Towæ Stowærens. [2]) L. Sporesmyth. [3]) L. Gyse. [4]) L. Malmowæ. [5]) L. Bagge [6]) L. Tuwo. [7]) L. Kryngh.

Item Jacobus Niclesson j curiam.
Item P. Walske j curiam.
Item ecclesia beate virginis j terram.
Item Mathes Skithe [1]) j curiam.
Item P. Walske j terram, in qua residet Nicolaus Hwid [2]) prope mare.
Item Brwn de Gripswald j terram.
Item ecclesia beati Nicolai j terram.
Item Henricus Pistor j terram.
Item Brygow j curiam.
Item Ingemerus [3]) de Roskildis j terram.
Item Jacobus Laurencii j terram.
Item Andreas Holbek j curiam.
Item Berta Hilbranz [4]) j terram.
Item Mathes Sutor j terram, in qua residet Dobertyn.
Item idem Mathes Sutor j curiam, in qua habetur balneum.
Item [5]) Gødekesson j terram.
Item domina Alike j curiam.
Item Købeke [6]) Sudære j curiam.
Item dominus episcopus j terram, quam rex concessit Grandiis [7]).
Item Johannes Driwære ij terras.
Item ecclesia beate virginis j terram.
Item Ellyn j curiam.
Item Cecilia Lasses j curiam.
Item Kelby j fundum, in quo residet Saxo Drawære.
Item Benechinus Sudæne j terram } in quibus residet
Item Kobichinus Sudaren [8]) terram } Jo. Jwl.
Item dominus episcopus j terram, in qua residet Tydekynus Dødæ grawære [9]).
Item Jonas Niclesson j terram.
Item Ottho j terram prope Jacob Smyd [10]).
Item Petrus Inguari j terram.
Item Johannes Jwl j curiam.
Item dominus Regnichinus j curiam, in qua residet Martinus Drawære.
Item vxor Sweders j terram.
Item Johannes Boosson j curiam.

---

[1]) L. Skyttæ. [2]) L. Hwyt. [3]) L. Ingemarus. [4]) L. Hyldebranz. [5]) L. har derpaa: Hannes. [6]) L. Købike. [7]) L. Grundiis. [8]) L. Sudæræ j. [9]) Tydekinus Døthægrawæræ. [10]) L. Smyth.

Item Michael Ødgersson j curiam.

Item Hemingus Petri j curiam.

Item Købechinus Sudære j fundum, in quo residet Nicolaus Langbeen.

Item Hemingus Pebeer j curiam, in qua residet Lassæ Pistor.

Item P. Ingwari j fundum, in quo residet Jonas Lundesson.

Item dominus Jacobus Petri j terram.

Item Jacobus Smyd[1]) j curiam.

Nota. De omnibus istis fundis siue curiis habeat dominus episcopus annuatim circa festum beati Johannis baptiste debitum dictum jordskildh[2]), videlicet j sterlingum de quolibet fundo et curia.

Nota. Habentes fundos in parte occidentali ad boream a platea iuxta portam occidentalem.

Primo Jonas Niclesson de Hærstæde[3]) habet j fundum.

Item ecclesia Walenzbek j terram, quam Broderus Krafsæ construxerat.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residet Jacobus Magni.

Item eadem ecclesia j terram, in qua residet Jacobus Sellator.

Item eadem ecclesia j terram, in qua residet dominus Marquardus.

Item ecclesia Herstæde westre[4]) j terram.

Item Jacobus Astradi j terram, in qua residet Laurencius Pistor[5]).

Item Købechinus Sutor j terram, in qua residet Merde Jacobs.

Item Mathes Sutor j terram, in qua residet Hennike Faber.

Item Katerina Smitz[6]) j curiam.

Item Lassæ Krusæ j curiam.

Item Hannes Sutor j curiam.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua resident Efrardus et Thort[7]).

Item Lassæ Krusæ j terram, in qua resident Jacobus Biswen[8]) et vxor Johannis Skredere[9]).

Item domina Swenike monialis j spacium videlicet[10]) ij tabernarum.

Item Jacobus Sartor j terram, in qua residet Walder Pistor.

Item vxor Laurencii Øbesson j terram, in qua Hans Læge[11]).

Item domina Merde Pauli j terram.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua resident vxor Tychonis Brwn et Slæbehoden.

Item domina Cecilia j terram, in qua residet Boecius Petri.

---

[1]) L. Smyth. [2]) L. jorthskild. [3]) L. Hærstæthæ. [4]) L. Herstæthæ wæstræ. [5]) L. pastor. [6]) L. Smytz. [7]) Thorth. [8]) L. Byswen. [9]) L. Skederen. [10]) videlicet forbigaar L. [11]) L. Hannes Læghe.

Item habentes fundos a predicta platea ad miridiem iuxta portam occidentalem in parochia beati Clementis.

Primo Gertrudh vxor Petri Astradi[1]) j terram.

Item Margarete Benedicts[2]) j curiam.

Item ecclesia beati Clementis j fundum.

Item Nicolaus Andersson j terram.

Item dominus Laurencius cononicus Haffnis j terram.

Item Laurencius Krusæ j curiam.

Item Johannes Petri de Hwsum j curiam.

Item ecclesia beate virginis j curiam.

Item Hannes Vestfaal j curiam.

Item Boecius Sartor j curiam.

Item Ysik Sartor j curiam.

Item Nicholaus Jutho[3]) j curiam.

Item Benechinus Sudena[4]) j curiam, in qua habetur balneum.

Item Jacobus Mirk[5]) j terram, quam hereditate habuit [post] mortem Asteri Clementis.

Item altare beatorum apostolorum in ecclesia Haffnensi j terram, videlicet spacium ij tabernarum in pignere de eodem Astero Clementis.

Item Hermanus Rebwindere j curiam.

Item ecclesia beate virginis j terram.

Item episcopus j terram.

Item dominus Arnoldus j curiam.

Item altare beatorum apostolorum j curiam.

Item ecclesia beate virginis j terram.

Item Bidekow j terram.

Item Henricus Rosson j curiam.

Item Jacobus Mirk[5]) j curiam.

Item Johannes Heningi j curiam, in qua residet Joseph.

Item Tuwo Thorberni ij curias simul.

Item Hille[6]) Grauestens j terram.

Item Anders Bosson j terram.

Item Hemingus Stensson[7]) j curiam.

Item Libertus Pistor j curiam.

Item Helena Biswens[8]) j curiam, in qua residet Jacobus Wenk[9]).

Item Johannes Gintersson[10]) de Køghe j terram.

---

[1]) L. Ostradi. [2]) L. Margareta Bendicts. [3]) L. Judæ. [4]) L. Sudæna. [5]) L. Myrk. [6]) L. Hylle. [7]) L. Stenesson. [8]) L. Byswens. [9]) L. Wink. [10]) L. Gyntersson.

Item Johannes Bekere de Køghe j terram.
Item Libertus [1]) j curiam, in qua residet Johannes Thome.
Item ecclesia beate virginis j terram.
Item Laurencius Nestwed j curiam.
Item Hemingus Jonsson [2]) j curiam.
Item Laurencius Øbesson j curiam, in qua residet Nicolaus Jutho [3]).
Item Jacobus Tymbræ j terram.
Item Benechinus Sudana [4]) j terram.
Item Bertholdus j terram.
Item Jacobus Timbræ [5]) j curiam.
Item Johannes Gyntersson j terram.
Item Henricus Pladesudere j terram.
Item Jacobus Magni j curiam.
Item Petrus Twæsson j curiam.
Item Johannes Pughe j curiam.
Item Ebbo j curiam.
Item dominus Jacobus Petri j curiam [6]).
Item P. Twæsson j terram.
Item Johannes Kannæ j terram.
Item ecclesia beate virginis j terram.
Item P. Niclesson de Solbierg j terram.
Item P. Tuwæsson j terram.
Item Nicolaus Petri j terram.
Item Boecius Petri j terram.
Item Tuwo Litlæ j curiam.
Item Johannes Gintersson [7]) j terram.
Item Anders Sutor j terram in pignere.
Item conuiuium sancte Marie virginis j terram.
Item conuiuium sancti Spiritus j terram.
Item conuiuium sancti Petri j terram.
Isti habent fundos in Nørræ gadhe.

Primo Johannes Olaui j terram, in qua residet Haquinus Tollære et Johannes Niclesson [8]).

Item Jacobus Tidebierg [9]) spacium j taberne, in quo residet Piill.

Item Johannes Trvgilli j curiam.

Item altare corporis Christi Haffnis j terram, videlicet spacium iiij tabernarum.

---

[1]) L. tilf. Pistor. [2]) L. Jønsson. [3]) L. Judæ. [4]) L. Sudena. [5]) L. Tymbræ. [6]) L. terram. [7]) L. Gyntersson. [8]) L. Nielsson. [9]) L. Thythebyergh.

Item Johannes Skausæ j terram, scilicet[1]) spacium iiij tabernarum in pignere de Hennichino Petri.

Item Thorbernus Gunnersson j curiam, in qua habetur domus lapidea.

Item Johannes Habramsson j curiam.

Item Købechinus Sutor j curiam.

Item P. Litlæ sudere j curiam.

Item altare prime j terram.

Item P. Lindo sutor j curiam prope cimiterium beati Petri.

Item Martinus Sutor j curiam.

Item ecclesia beate virginis j curiam, in qua residet Johannæ[2]).

Item Martinus Sutor j terram.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residet Hennichinus Petri.

Item Olaus Sartor j curiam.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residet Petrus Dænæ.

Item Nicolaus Toddæ j curiam.

Item Esbernus Sutor j curiam.

Item ecclesia beate virginis j terram.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residet Martinus Deghen.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua Jonas Grvmekarl residet[3]).

Item Bero Sutor j curiam.

Item vna virgo nomine Cristina j terram prope portam aquilonarem.

Item habentes fundos in parte orientale ipsius platee.

Primo ecclesia beate virginis j fundum.

Item Katerina Herlus j curiam.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residet Jonas Bingh[4]).

Item Petrus Litlæ suder j curiam.

Item ecclesia beate virginis j curiam, Nicolaus Faber residet[5]).

Item Jonas Sutor j curiam, in qua residet[6]) Johannes Pictor.

Item ecclesia beate virginis j curiam, in qua dominus Helmike residet.

Item eadem ecclesia[7]) j terram, in qua Nicolaus Ebbæsson residet[8]).

---

[1]) L. videlicet. [2]) L. Johanna. [3]) L. har ikke residet. [4]) L. Byng. [5]) L. in qua residet Nicolaus Faber. [6]) L. residebat. [7]) L. ecclesia beate virginis. [8]) L. har ikke residet.

Item domus sancti spiritus Haffnis j curiam, in qua Jonas Sutor.

Item ecclesia beate virginis j curiam, in qua Jacobus Astradi residet.

Item eadem ecclesia j curiam, in qua dominus Trvgillus residet[1]).

Item eadem[2]) j curiam prope scolam, in qua dominus[3]) Hølrici residet.

Item eadem[2]) j terram, in qua habitat Luce Kalkone[4]).

Item altare beatorum apostolorum terram, videlicet spacium quinque tabernarum.

Item ecclesia beate virginis spacium ij tabernarum.

Item Petrus Lillæ[5]) Suderæ spacium ij tabernarum ex parte scolarium.

Item Hermanus Kærrendorp spacium ij tabernarum in pignere de Gynseke.

Item ecclesia beate virginis spacium iij tabernarum, quondam[6]) Hermanus Kerrendorp habuit[7]).

Item habentes fundos in parte aquilonari a platea Klædebodern[8]).

Primo Andres Holbek j terram.

Item altare sancte Katerine spacium ij tabernarum, in quo stant taberne Cecilie Laurencii.

Item ecclesia beate virginis spacium duarum tabernarum.

Item Laurencius Jonsson[9]) de Holbek j curiam.

Item dominus episcopus j terram, in qua residet Hans Libeke[10]), quam Magnus Ingwari impetit.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residet Hannes Quatz.

Item Andres Holbek j terram, in qua Swarthekop residet.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua Hennichinus Griskow residet.

Item Henricus Pistor j curiam in pignere de Hince Brand.

Item dominus episcopus j terram, in qua residet Wernenus[11]) Pundere, quam eciam Magnus Ingwari impetit.

Item Magnus Ingwari spacium ij tabernarum.

Item Gødechinus Thomesson spacium j taberne.

Item Andreas Holbek spacium j taberne.

Item Sywardus[12]) Stenwek j tabernam, pertinet Gødechino[13]).

---

1) L. har ikke residet. 2) L. eccl. b. virg. 3) L. har derpaa Johannes. 4) L. har derpaa: Item ecclesia b. virginis spacium ij tabernarum. 5) L. Litlæ. 6) L. quod. 7) L. habet. 8) L. Klæthæbodæ. 9) L. Jønsson. 10) L. Lybike. 11) L. Wernerus. 12) L. Siwardus. 13) L. spacium j taberne, quod pertinet Gødechino Steenwek.

Item Mætthe Herbertz spacium j taberne.

Item pueri Hannes Dulmen spacium j taberne, in quo residet Hannes [1]).

Item domina Alike .spacium j taberne, quod Henricus Pistor in pignere habet.

Item Benechinus Sudene [2]) spacium j taberne, in quo domina Mektildis residet.

Item domina Cecilia Petri spacium ij tabernarum, in quibus residet Laurencius Krusæ et Tuwo Torberni.

Item Johannes Olefson spacium ij tabernarum, in quibus resident Ketillus Olaui [3]) et vxor Nicolai Johannis.

Item domina Cecilia P. spacium ij [tabernarum, et vxor Nicolai Johannis,] vbi residet Tækeborg.

Item Hille Grauestens spacium j taberne.

Item Mathes [4]) Sutor spacium j taberne, vbi residet Hermanus Institor.

Item Magnus Lang Roskildis spacium j taberne, vbi residet relicta Rothgeri Institoris.

Item dominus Jacobus Amaghe j tabernam lapideam ex parte altaris prime.

Item Magnus Ingwari ij tabernarum spacium, in quibus Olaus Boecii et Talike resident [5]).

Item Johannes Petri de Huusum j terram in pignere, quam Henricus Pistor habuit conductiue.

Item Johannes Petri de Hwsum ij tabernas in pignere.

Item Cecilia Krakows j terram [6]).

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua Hermanus Kerrendorp residet.

Item Johannes Olefson j terram, quam idem Hermanus habuit [7]) conductiue in curia sua.

Item Snøfugl j terram.

Item Magnus Ingwari j terram prope Andream Sterke.

Item Andreas Sterke j curiam.

Item Andreas Lindebierg j curiam in pignere de Petrus Ingwari.

Item ecclesia beate virginis j curiam, in qua residet Claws Regnikinj.

---

[1]) L. tilføjer Hincesson. [2]) L. Sudena. [3]) L. Olefson. [4]) L. Matheus. [5]) L. har ikke resident. [6]) De 3 sidste staa i L. i forskjellig Orden. [7]) L. habet.

Item Gregorius j terram iuxta curiam Claws Regnikini.

Item Laurencius Eghe de Malmøgh[1]) j terram.

Item Petrus Nicolai j terram.

Item willa Haffnensis j terram, in qua spiculator residet.

Item Manas[2]) sutor j curiam[3]) Sudærwra.

Habentes fundos in platea Thytheskemannegade.

Primo ecclesia beate virginis j terram, quam Hans Quatz conduxerat prope pretorium.

Item Hermanus Litlæ j curiam.

Item dominus episcopus j terram, in qua residet Hermanus Litle.

Item Bertoldus j terram.

Item dominus episcopus j terram, in qua Laurencius Sartor residet[3]).

Item Snøfugl j terram.

Item Matheus Sartor j curiam.

Item pueri Esberni Niclesson j terram.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua stat domus lapidea.

Item Botulphus Awæsson j terram.

Item Hennichinus Aurifaber j curiam.

Item Jacobus Jøthe j fundus[4]), pertinet ecclesie beate virginis.

Item Reynoldus j terram in pignere.

Item Henricus Pistor j curiam.

Item Jacobus Libeke[5]) j terram.

Item dominus episcopus j terram, quam dominus Ootz miles habuit.

Item dominus episcopus j terram, quam dominus Jacobus Holbek conduxerat, quam[6]) Magnus Ingwari impetit.

Item dominus Jacobus Holbek j curiam, quam emebat de Gynzelin.

Item Henichinus Griskow j curiam.

Item domina Cristina j terram in pignere.

Item Wolterus Sutor spacium iij tabernarum in pignere.

Item Benechinus Sudene[7]) j curiam, in qua Bøbelkow residet.

Item Hennichinus Greuensmølen j curiam.

Item Johannes Døring j terram.

Item pueri Esberni Niclesson j curiam.

Item willa j terram, in qua stant taberne carnificum.

Item Botulphus Awæsson j curiam, vbi habetur domus lapidea[8]).

---

[1]) L. Malmøwæ. [2]) L. Maas, men her staar Streg over sidste a. [3]) L. tilføjer: prope. [4]) L. curiam, cuius fundus. [5]) L. Lybike. [6]) L. tilføjer: eciam. [7]) L. Sudena. [8]) L. tilføjer: scotata est episcopo.

Item Købechinus Sutor j terram.
Item Sywardus Stenwek j curiam.
Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residet Acho Institor.
Item eadem ecclesia [1]) j terram, in qua Libertus Pistor residet [2]).
Item Benechinus Sudenæ [3]) j terram, in qua Stwd residet.
Item pueri Johannis de Dulmen j curiam.
Item Claws [4]) Køghe j terram prope claustrum.
Item Blomsteen j terram.
Item Hasse Sutor j terram.
Item Gotscalc de Elsyn j terram.
Item Gerardus Jacobi j curiam.
Item Heynæ Westfals j curiam.
Item pueri Johannis de Dolmen j terram.
Item Hille [5]) Grauestens j terram.
Item domus sancti spiritus j curiam.
Item Petrus Kerlingøre j curiam, in qua Olaus Hemingı residet.
Item dominus episcopus j curiam, quam Magnus Inguari impetit, in qua residet Marquardus Pistor.
Item dominus episcopus j terram, Claus [6]) Mulsow habet, quam Magnus Inguari impetit.
Item vnus rusticus Johannes Suensson j terram.
Item Hermanus Litlæ j terram, in qua residet Andreas Sporesmydh.
Item Andreas Sporesmit [7]) j terram.
Item Cecilia Krakows j curiam, in qua residet vxor Lamberti Pellificis.
Item altare apostolorum j terram, in qua residet Petrus Troya.
Item Henricus Pistor j terram.
Item Petrus Kerlingøre j terram.
Item Andreas Holbek j terram prope Byornebro gade [8]).
Item dominus Hemingus [9]) Podbusk j terram.
Item Gertrudis Magneldedoter j terram.
Item Cecilia Krakows j terram.
Item ecclesia beate Nicholai j terram.
Item Jacobus Kreyæ j terram.
Item vxor Nicolai Jønsson j terram.

---

1) L. eccl. b. virg. 2) L. residet L. P. 3) L. Sudena. 4) L. Clawes. 5) L. Hylle. 6) L. Clawes. 7) L. Sporesmyth. 8) L. Byørnebrogadæ. 9) L. Henningus.

Item ecclesia beate virginis j terram[1]).
Item Thorbernus Jacobi j curiam.
Item domus sancti spiritus j terram.
Item Cristina Johannis j curiam.
Item Katerina Trvgilli j terram.
Item ecclesia beati Nicholai j terram.
Item Katerina Petri j terram.
Item Katerina Trvgilli j terram.
Item dominus Reynichinus j terram.
Item ecclesia beati Nicholai j terram.
Item Clemens Pauli j terram.
Item Kobechinus Sutor j terram in pignere.
Item magister Nicholaus j terram prope rubeam portam.
Item Købechinus Sutor j terram, in qua stetit domus balnei prope terram Andree Holbek.
Item dominus episcopus j terram.
Item dominus episcopus j terram, in qua olera ad castrum episcopi solent plantari.
Item Johannes Brønsøw j terram, quam Trendekop conduxerat.
Item Rippæ[2]) j curiam prope Byørnebrogade.
Item domus sancti spiritus j terram, in qua residet Katerina Gylyngs.
Item Esgerus Møde j terram[3]).
Item est ibi terra, in qua residebat Dyonisius.
Istas tres mansiones monachi ad se vendicauerant et rapuerant[4]).
Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residebat dominus Jonas Krogh prope curiam domini decani.
Item altare beate Katerine j terram.
Item Kanutus Jonsson de Hwessinge ij terras.
Item vnus rusticus, qui habuit[5]) filiam Kanuti Jonsson, j terram.
Item willa j terram, in qua residebat Esbernus Benedicti[6]).
Item ecclesia beate virginis j terram ibi prope, ut dictum est.
Item domus sancti spiritus j terram, in qua Dyonisius residebat.

---

[1]) L. har derpaa: Thosto j terram. Item ecclesie beate virginis j terram. [2]) L. Ryppæ. [3]) L. tilføjer: Item Andreas Røøth j terram. [4]) Efter Stillingen hos L. gaar dette paa de 2 foregaaende Poster og den i forrige Anmærkning nævnte. [5]) L. habet. [6]) L. har derpaa: Item ecclesia beate virginis j terram, in qua residet Hennichinus Bryggeræ. Item villa j terram, in qua eciam idem residet.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua Claws Bastuweman residet [1]).

Item vnus rusticus Petrus Ingwarsson j terram.

Item Andres Fulære [2]) j terram.

Item est ibi vna terra, in qua residebat Petrus Diegn.

Item Frendo Rybere ij terras.

Item dominus episcopus j terram dictam Hawæ.

Item monachi Haffnenses j terram prope communem fossuram.

Item Snøyfugl [3]) Roskildis j terram.

Item Gødhe Esgeri [4]) j terram.

Item Kanutus Jonsson j terram.

Item dominus Lambertus Olaui canonicus Roskildensis j terram.

Item domus sancti spiritus j terram.

Item monachi Haffnenses ij terras, quas habuerunt Petrus Yuersson et Olauus Bagghe.

Item ecclesia beati Nicholai j terram, que dicitur Rosengardh, quam dominus Waldemarus rex minus iuste et violenter surripuit eidem ecclesie.

Item Johannes Man j terram.

Item Jacobus Tychonis j terram.

Item ecclesia beati Nicholai j terram.

Item Sweno Jonsson j terram.

Item Nicholaus Johannis j terram.

Item dominus episcopus j terram, in qua resederunt P. Hwid [5]) et Adam Pygh.

Item Hemingus Torkelburgh [6]) j terram, in qua residebat Dumberwosæ.

Item claustrum Haffnense j terram, in qua residebat Merde Baggeres.

Item Nicholaus Andersson j terram.

Item Abele j terram.

Item Thorstanus Wlff j terram.

Item Jacobus Tychonis j terram.

Item claustrum Haffnense j terram.

Item Marquardus Pistor j terram.

Item Olaus Hemingi j terram.

Item Laurencius Steerd j terram.

---

[1]) L. residebat. [2]) L. Fuglæræ. [3]) L. Snyøfughl. [4]) L. Gythæ Esgis. [5]) L. Hwiit. [6]) L. Tækelburgh.

Item Michel Gangera[1]) j terram.

Item ecclesia beati Nicholai j terram.

Item Jacobus Petri j terram.

Item Jacobus Køghe j terram.

Item dominus episcopus j terram, in qua residebat Johannes Knyweløøs.

Item Thorde Wecthære[2]) j terram.

Item Nicholaus Fywnbo j terram.

Item Nicholaus Werre j curiam.

Item conuiuium beati Nicholai j terram.

Item Nicolaus Baggebierg j terram.

Item Nicholaus Fleckesyl j terram.

Item Jacobus Guzerik[3]) j terram.

Item Olauus Skuthe[4]) j terram.

Item Snøfughl j terram, in qua residet Petrus Skaningh.

Item ecclesia beati Nicholai j terram, in qua resedit Jacobus Jonsson[5]).

Item Nicholaus Jønsson j terram, in qua resedit Hemingus Marswen[6]).

Item vnus vir de Malmøghia[7]) j terram.

Habentes fundos in parte orientali a platea Biørnebro gadhe prope terram domini Hemingi[8]) militis.

Primo Hennichinus Pætersson j terram.

Item Købeke Sutor j terram.

Item Ysaac Sartor ij terras.

Item Boetius Esberni j terram.

Item Gese Hwittes[9]) j terram in parte boreali a terra domini Hemingi[8]).

Item ecclesia beate virginis j terram prope curiam Thorberni Gunnersson in parochia sancti Petri.

Item domus sancti spiritus j terram prope curiam Købechini Sutoris.

Item dominus Clemens Absolonis j terram.

Item Johannes Snare j terram, in qua Petrus Bødekære[10]) residet.

Item Jacobus Libekæ[11]) j terram, in qua Osæ Gladers residet.

Item Haquinus Niclesson j curiam ex parte vnius pueri.

---

[1]) L. Gangeræ. [2]) L. Thordo Wøktæræ. [3]) L. Gulzerik. [4]) L. Skyttæ. [5]) L. Jønsson. [6]) L. Murswen. [7]) L. Malmøwæ. [8]) L. Henningi. [9]) L. Hwyttes. [10]) L. Bodikera. [11]) L. Lybike.

Item Jacobus Jonsson j terram.

Item ecclesia beate virginis j terram, quam possidebat Johannes Cristinæsson.

Item Gødechinus Hincesson [1]) j curiam.

Item Olaus Redeswen j curiam.

Item Laurencius Kønstersson j terram [2]).

Item Boecius Swensson de Wigesløff j terram prope fossata wille.

Item Gutfader j terram ex parte australi a platea.

Item Jacobus Sartor Roskildis j terram, in qua Asterus Siwesson [3]) resederat.

Item Hannes Blydemesteræ j terram, in qua resedit Torkillus Alburgh.

Item est ibi terra quedam.

Item Petrus Dænæ sutor j terram, in qua resedit Boecius Klage.

Item ecclesia beate virginis j terram, in qua quidam Paulus resedit.

Item Nicholaus Drucken j terram.

Item ecclesia beate virginis j terram prope fossam in parte aquilonari a Grønægadhe.

Item Jonas Lyden j terram.

Item Hans Læghe j terram.

Item Ceciliæ Jønssis j terram.

Item Petrus [4]) j terram [5]).

Item Martinus Sutor j aliam terram.

Item domus sancti spiritus j terram.

Item dominus Jacobus de Blawesterøth j terram.

Item Cristina quondam ancilla domini Esberni decani j curiam, quam idem dominus eidem Cristine scotauit testimonio placitali, quam emit de Osæ Eskilli prope cimiterium beati Petri sitam.

Item [6]) Kirnemelk j terram.

Item dominus Paulus j curiam in pignere.

Item dominus Clemens j terram.

Item dominus episcopus j terram, in qua residet Johannes Krybel.

Item Yngemarus [7]) Carfer j terram.

Item Botildis Jons j terram, quam possidebat Nicholaus Brandh.

Item vxor Nicholai Vngers j terram.

Item dominus decanus j terram pomerij [8]).

---

[1]) L. Hyncesson. [2]) L. har derpaa: Item Jacobus Sartor ciuis Roskildensis j terram. [3]) L. Sibesson. [4]) L. har desuden: Sutor. [5]) L. har derpaa: Item Martinus sutor j terram. Item idem Martinus osv. [6]) L. har derpaa: Johannes. [7]) L. Ingemarus. [8]) L. pommern.

Habentes fundos in villa desolata.

Primo Katerina [1]) Lawes j terram, in qua stat molendinum, quam Tidericus Krookarl scotauit domino episcopo Nicholao testimonio placitali, eo quod wlnerauit quendam virum.

Item est ibi vna terra, in qua Nicholaus Torkilson residet.

Item Petrus Tuwesson j terram.

Item Petrus Skegge j terram.

Item magister Ingwarus j terram.

Item Johannes Herlugsson j terram.

Item vna terra in parte australi a platea, in qua residebat Petrus Hwit.

Item Sweno Martensson j terram.

Item Tosto Krøgh [2]) j terram.

Item Johannes Jernæsla j terram.

Item Trvgillus Møllære j terram.

Item Jonas Tuwesson j terram.

Item Jacobus Mirk [3]) j terram.

Item Petrus Agesson j terram prope fossam ecclesie sancti Clementis.

Item Petrus Tuwesson j terram.

Item j terra, in qua residebat Esbernus Dynemaghere, quam possidebat Henricus Jonsson [4]).

Item Petrus Galen j terram.

Item Martinus Plyg j terram.

Item Magnus Iwræ [5]) j terram.

Item Michel Rafen j terram.

Item Petrus Jonsson [4]) j terram.

Item Sweno Esgesson j terram.

Item Petrus Jonsson [4]) j terram.

Item Botild Bradrygger j terram.

Item j terram, in qua residet [6]) Iwarsson.

Item Nicholaus Opplenningsson j terram.

Item Nicholaus Pughe j terram [7]).

Item Boecius Esberni j terram.

Item Olauus Frendesson j terram.

Item Olauus Micaelis j terram.

---

[1]) L. Karina. [2]) L. Thosto Krogh. [3]) L. Myrk. [4]) L. Jønsson. [5]) L. Jwra. [6]) L. har her: resedit Jacobus. [7]) L. har herefter: Nicolaus Oppleningson j terram.

Item Jonas Kegeg[1]) j terram.

Item Johannes Frostæ j terram.

Item Johannes Skoweruth j terram prope fossam occidentalem.

Item terra Nicolai Beghere prope fossam orientalem iuxta mare.

Item Bryms j terram.

Item Jacobus Ynguari j terram.

Item Jacobus Niclesson j terram.

Item Jonas Jonsson[2]) j terram.

Item dictus Jacobus Niclesson j aliam terram.

Item Trvgillus Jone[2]) j terram.

Item antedictus Jacobus Niclesson j terram.

Item Micael Ødensson j terram.

Item Jonas Wath j terram.

Item Laurencius Frøstæ[3]) j terram.

Item Johannes Rik[4]) j terram.

Item Petrus Sonæsson j terram.

Item Nicholaus Cristierni j terram.

Item j terra, in qua resedit Jonas Langh.

Item j terram Jacobi Laurencii.

Item j terra Cysæomøs[5]).

Item Laurencius Swalæ j terram.

Item Henghekoll j terram.

Item Johannes Martini j terram.

Item Micael[6]) Alekarl j terram.

Item Olauus Biathe j terram.

Item Kanutus Jonsson j terram prope fossam occidentalem iuxta mare.

Item Johannes Petri j terram prope terram Andree Skowerith in parte boreali.

Item Laurencius Tordsson j terram.

Item Trvgillus Niclesson j terram.

Item Nicolaus Laurencii j terram de Hærstæde.

Item Petrus Niclesson de Solbierg j terram.

Item Brynike j terram prope portam occidentalem wille.

Item Sweno Petri j terram.

Item magister Olauus j terram.

Item Magnus Møllere j terram.

---

[1]) L. Korgeg. [2]) L. Jønsson. [3]) L. Frostæ. [4]) L. Ryk. [5]) L. Cysæmoøs. [6]) L. Nicholaus.

Item Boecius Langh j terram.

Item Andreas Botildesson j terram.

Item dominus Johannes Blome sacerdos j terram[1]).

Item Torstanus Steerd j terram prope portam occidentalem in parte boreali a platea.

Item Clemens Olefson j terram.

Item Boecius Olaui j terram.

Item Laurencius Nestwed j terram.

Item Esgerus Flwe j terram.

Item Johannes Wlff[2]) j terram.

Item Jacobus Krogeg j terram.

Item j terra.

Item terra ville, in qua stetit domus sancti Georgii, in qua sustentabantur egrotantes per infirmitates lepre etc.

76. **1375—89.**

Roskilde Biskops Indtægter af Kjøbenhavn, lidt senere end Nr. 75.

Redditus episcopi infra villam Hafnensem.

Primo de fundis domini episcopi in parochia beati Nicolai.

Primo Botildis Westfals habet j fundum dans marcam argenti annuatim.

*Item Marquardus Baghere j fundum dans iij solidos grossorum.

*Item Mulsow j fundum dans ij solidos grossorum.

*Item vna curia, quam olim quidam skipper Sommer inhabitauit, in qua nunc Knap habitat et dat j marcam argenti.

*Item in eadem curia Petrus Judæ dans iij solidos grossorum.

Item in fundo ejusdem curie septem taberne de nouo sunt constructe. In quarum prima habitat Petrus Gesesson dans vj solidos grossorum. In secunda Sortecop vj½ solidos grossorum. Item vna sex solidos grossorum, quam habent fistulatores. Item de vna sex solidi grossorum. In quinta Bernardus de Sunde dans vj solidos grossorum. In sexta Merten de Sunde vij solidos grossorum. Item in septima Hannes vame Sike viij solidos grossorum, quam episcopus concesserat Petro Skrædæræ.

Item curia, quam construxerat Trændekop, de qua dat annuatim ix solidos grossorum, quam impetit Gødichinus Steenwegher.

Item curia, cuius edificia possidet Rolf de Nyppen, de qua dat ix solidos grossorum.

---

[1]) L. har derpaa: Item Towæ Godefreds j terram. [2]) L. Wf.

*Item curia de noua per episcopum constructa, quam olim dominus episcopus concesserat Arnoldo de Høring.

*Item duo fundi, quos habuit dominus episcopus de Thorberno Gunnesson et Hennichino Pætersson, in quibus fundis tres taberne contigue per episcopum sunt constructe.

*Item j curia domini episcopi [cuius edificia pertinent vxori Nicolai Johannis quondam proconsulis Hafnis] [1]), quam curiam dominus episcopus concesserat Mathie balistario, de qua deberent dari [ij marce argenti] [1]).

Item in parochia beate virginis.

*Primo j fundus, quem Laurencius Skræder construxerat, dans iij solidos grossorum.

*Item spacium duarum tabernarum, quarum edificia pertinent Hermanno Litlæ, que dat ij solidos grossorum.

*Item j fundus, quem dominus Jacobus Holbek conduxerat pro j solido grossorum pro oleribus suis.

*Item vna curia, quam construxerat Johannes Lybeke, dans iv solidos grossorum.

*Item vna curia, quam construxerat Wernike Pundere, dans j marcam argenti.

*Item locus pro ij tabernis, quas episcopus de Botulpho Aueson (emit).

Item vna curia cum domo lapidea, quam emit episcopus de Botulpho Aweson.

Item debitum, dictum jortskyld, dabitur semel in anno, videlicet circa festum beati Johannis baptiste, videlicet j sterlingus de quolibet fundo et curia in plateis circa mare.

Item mytsummersgyald semel in anno circa festum idem, scilicet ij sterlingi de quolibet matscaap. Hec occupant canonici Hafnenses.

Item ølpenninge bis in anno, videlicet circa pascha v sterlingi et circa Michaelis v sterlingi de qualibet tabernatrice.

Item debitum dictum sildepenninge semel in anno circa quadragesimam, videlicet ij sterlingi de quolibet habente recia in piscatura hyemali.

Item decime de alecibus.

---

*) De Gaarde, der ikke ere betegnede med * have intet tilsvarende i Nr. 75, dog er formodenlig der den Gaard, der S. 94 nævnes med Hans v. Syke til Beboer, den samme som de her S. 111 nævnte 7 Boder. I Nr. 75 findes 15 Jorder, der ikke her nævnes, sandsynligvis fordi de ingen Afgift gave.

1) Det af Klammer indesluttede er overstreget i Haandskriftet.

Item de punderen iv marce argenti semel in anno.

Item winterlaw de hospitibus, semel in anno circa festum epyphanie domini, videlicet de quolibet hospite viij grossi jacente per hyemem Hafnis, et consulibus tantum.

Item de carnificibus pred. ad valorem j sterlingi de quolibet habente carnes venales, qualibet dominica die.

Item de sutoribus j paar calceorum de quolibet sutore circa festum beati Nicholai semel in anno, excepta factura corei ad vsum domini episcopi et castri.

Item de pistoribus panem j lybicensis de quolibet septimanatim, excepta inpingvacione porcorum ad castrum.

Item de quolibet naui dicta skudhæ dabitur j solidus grossorum de piscatura auctumnali cum j lagena allecium de piscatura hyemali.

Item quelibet nauis tenetur bis in anno ferre cremabilia ad castrum.

Item de Saltholm quatuor marcas argenti in anno.

Item quolibet anno de villa Hafnensi centum marchas argenti racione pacti circa festum beati Martini.

Af Roskilde Bispers Jordebog, trykt i S. R. D. VII. 103—5.

77. 1375—89.

Beskrivelse af Byerne Serrislev og Solbjerg.

Primo villa Særezløf habet xj mansos terrarum. De istis habet episcopus quatuor mansos terre, vno quartali minus, ad suam curiam principalem et habet ibi quinque inquilinos. Item habet episcopus quatuor mansos terre cum vno quartali ibidem, in quibus isti resident et dant pensionem:

Primo Laurencius Jønsson habet dimidium bool et dat iv pund annone.

Item Petrus Pladæ dimidium bool et dat iv pund annone.

Item Jacobus Myrk habet vnum quartale terre, dans ij pund annone.

Item Magnus Hethbo dimidium bool, dans iv pund annone.

Item Thordo Jønsson dimidium bool, dans iv pund annone.

Item Nicolaus Pauli dimidium bool, dans iv pund annone.

Item Paulus Thythesk dimidium bool, dans iv pund annone.

Item Sonæ vnum quartale, dans ij pund annone.

Item Olauus Tuwæsson vnum quartale, dans ij pund annone.

Item Matheus Olefson vnum quartale, dans ij pund annone.

Item Johannes Matesson j quartale, dans ij pund annone.

Item archidyaconus Roskildensis habet residuos tres mansos, videlicet sex curias, quarum quelibet habet dimidium bool.

Item in Solbyerghe episcopus habet octo mansos terre, in quibus isti resident et dant pensionem:

Primo Andreas Brydyæ habet dimidium bool, dans quatuor pund annone.

Item Johannes Ysiksson dimidium bool, dans iv pund annone.

Item Johannes Frostæ vnum bool, dans viij pund annone.

Item Kanutus vnum quartale, dans ij pund annone.

Item Jacobus Thruelsson j quartale, dans ij pund annone.

Item ibidem Sweno Cristiernsson habet j quartale, dans ij pund annone.

Item Laurencius Jonsson j quartale, dans ij pund annone.

Item Petrus Jønsson vnum quartale, dans ij pund annone.

Item Sweno Jacobsson vnum quartale, dans ij pund annone.

Item Bundo vnum quartale, dans ij pund annone.

Item Johannes Kædesson vnum quartale, dans ij pund annone.

Item Paulus Pætersson vnum quartale, dans ij pund annone.

Item ibidem desolati sunt quatuor bool, vno quartali minus, videlicet quinque curie.

Nota, quod de istis octo bool in Solbyerghe est villa Nyby nouiter constructa, quia fuerunt valde largi in semine.

Item eadem villa Niby habet tres mansos, in quibus isti resident et dant pensionem: Primo Johannes Judæ j quartale terre habet, dans vnam oram annone. Item Jacobus Pætersson vnum quartale, dans j oram annone. Item Matheus Pætersson vnum quartale, dans j oram annone. Item Petrus Swensson vnum quartale, dans j oram annone. Item Thrugillus Murræ vnum quartale, dans j oram annone. Item Stik vnum quartale, dans j oram annone. Item Laurencius Thordsson vnum quartale, dans j oram annone. Item ibidem vnus mansus desolatus est cum vno quartali, videlicet quinque curie.

Af Roskilde Bispers Jordebog, trykt i S. R. D. VII. 101—2.

78. **7 Dec. 1375.**

For den Skade, som Roskilde Kirke har lidt i Kong Valdemars Tid, idet denne i hele sit Liv har tilbageholdt Kjøbenhavns By og Len under sin Styrelse, og for Slottet, som i Bund og Grund er blevet ødelagt i denne Konges Krig med de tyske Stæder, ligeledes for Bispegodset paa Rygen og Møn, der er pantsat til Fordel for samme Konge, og for en Guldkalk, han har faaet af Roskilde Kirke, og Sølvkalke af Kirker og Klostre i Sæland til at indløse Vordingborg for, skænker Dronning Margrethe Biskoppen i Roskilde Næbbe Slot og pantsætter ham Sømme og Ramsø Herreder og Kongens 3 Dele af Roskilde By for 3000 ℔ rent Sølv efter kølnsk Vægt.

Omnibus presens scriptum cernentibus Margareta dei gracia Norwegie et Swecie regina, filia et heres recolende memorie domini

Waldemari quondam regis Danorum, eternam in domino salutem. Nouerint vniuersi presencium noticiam habituri, quod nos ex deliberato animo et maturo consilio pociorum regni Dacie propter varia et grauia dampna, detrimenta et onera, que, vt probabiliter didicimus, ecclesia Roskildensis perpessa est tempore karissimi patris nostri predicti, videlicet ex detencione ville Hafnensis et exactionum suarum omnium, quam jdem pater noster toto tempore vite sue tenuit et sub ordinacione sua habuit, necnon ex destructione castri jbidem, quod occasione guerrarum ipsius patris nostri cum ciuitatibus Allamannie habitarum per ipsos ciuitatenses solotenus prostratum est et funditus demolitum, insuper eciam propter bona omnia episcopalia jn terris Ruye et Meonie eiusdem ecclesie pro memorato patre nostro pro mille marchis puri argenti ponderis Coloniensis exposita et in pignere obligata, atque propter calicem aureum, quem predictus pater noster de ecclesia Roskildensi, aliosque calices argenteos, quos de ecclesiis ac monasteriis terre Syellendie ob redempcionem castri sui Wordthingburgh habuit et recepit in refusionem et recompensam aliqualem dampnorum premissorum, necnon in remedium et solacium anime patris nostri antedicti, reuerendo jn Christo patri et domino Nicolao, dei gracia episcopo Roskildensi, successoribus suis et ecclesie Roskildensi predicte in perpetuum castrum Næbbe cum edificiis suis vniuersis ceterisque aliis bonis pertinenciis suis et adiacenciis quibuscunque, videlicet agris, pratis, paschuis, siluis, molendinis, piscaturis, humidis et siccis, nullis exceptis, quocunque nomine censeantur et vbicunque consistant, damus, dimittimus, scotamus et tenore presencium realiter ad manus assignamus jure perpetuo possidendum. Ceterum prouincias Sæmehæreth et Ramsiohæreth totasque tres partes regias in ciuitate Roskildensi cum omnibus et singulis bonis regalibus, theoloneo, homagio, vasallis, bondonibus, jurepatronatus ceterisque aliis obuencionibus et juribus regiis vniuersis in dictis prouinciis et ciuitate, nullo penitus excepto, eidem domino episcopo Roskildensi, successoribus suis et ecclesie sue in releuacionem qualemcunque dampnorum et onerum prescriptorum pro tribus milibus marcharum puri argenti ponderis Coloniensis inpigneramus et titulo veri pigneris tradimus et obligamus realiter in hiis scriptis, nunquam ab ipso domino Nicolao episcopo vel successoribus suis aut ecclesia Roskildensi per quemcunque repetendas, reuocandas siue resumendas, antequam sibi pro memorata summa argenti fuerit ad voluntatem suam plene et integraliter satisfactum, prouiso tamen, quod fructus et obuenciones omnes et singuli, quos et quas ipse dominus Nicolaus episcopus, suc-

cessor suus vel ecclesia de predictis prouinciis et ciuitate medio tempore perceperint, non in sortem principalis summe argenti, sed racione dampni et interesse computentur. Preterea ad tradendum, ad manus assignandum, disbrigandum, appropriandum et ab impeticionibus quorumcunque liberandum prefato domino Nicolao episcopo, successoribus suis et ecclesie Roskildensi castrum predictum Næbbe cum suis edificiis, bonis et pertinenciis vniuersis, ut premittitur, necnon prouincias et partes ciuitatis Roskildensis predictas vna cum bonis omnibus et molendinis, iuribusque regiis vniuersis in eisdem, atque ad ordinandum et realiter ad manus assignandum dicto domino Nicolao episcopo, successori suo vel ecclesie litteras apertas karissimi domini et mariti nostri, domini Haquini, dei gracia regis Norwegie et Swecie, atque dilecti filii nostri, domicelli Olaui, sub sigillis suis et sigillis pociorum consiliariorum regni Dacie, presentibus litteris nostris per omnia consimiles, in singulis suis clausulis, condicionibus et articulis sine cuiuscunque excepcionis materia et adinuencione quacunque sinistra, nos sub fide bona firmiter obligamus virtute presencium litterarum. In quorum omnium euidens testimonium sigillum nostrum vna cum sigillis virorum nobilium, videlicet dominorum Jacobi Olafson, Twonis Galen et Andree Jacobson, militum, presentibus litteris duximus apponendum. Datum Slaulosie anno domini millesimo trescentesimo septuagesimo quinto, in crastino beati Nicolai episcopi et confessoris.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt hos Suhm XIV. S. 493—95.

79. **7 Maj 1376.**

Kong Olav stadfæster sin Moders Gave- og Pantebrev til Biskoppen i Roskilde, af samme Indhold som Nr. 78.

Olauus dei gracia Danorum, Sclauorum Gothorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus eternam in domino salutem. Nouerint vniuersi presencium noticiam habituri, quod nos ex deliberato animo et maturo consilio pociorum regni nostri Dacie propter varia et grauia dampna, detrimenta et onera, que, vt probabiliter didicimus, ecclesia Roskildensis perpessa est tempore aui et predecessoris nostri, domini Waldemari recolende memorie dudum regis Danorum, videlicet ex detencione ville Hafnensis et exactionum suarum omnium, quam idem auus et predecessor noster toto tempore vite sue tenuit et sub ordinacione sua habuit, necnon ex destructione castri ibidem, quod occasione guerrarum ipsius aui et predecessoris nostri cum ciuitatibus Alemannie habitarum per ipsos ciuitatenses solotenus prostratum est et funditus demolitum, insuper eciam propter

bona omnia episcopalia in terris Ruye et Meonie eiusdem ecclesie pro memorato auo et predecessore nostro pro mille marchis puri argenti ponderis Coloniensis exposita et in pignere obligata, atque propter calicem aureum, quem predictus auus et predecessor noster de ecclesia Roskildensi, aliosque calices argenteos, quos de ecclesijs ac monasteriis terre Syelandie ob redempcionem castri sui Worthingeburgh habuit et recepit, in refusionem et recompensam aliqualem dampnorum premissorum, necnon in remedium et solacium anime aui et predecessoris nostri antedicti, reuerendo in Christo patri et domino, domino Nicholao dei gracia episcopo Roskildensi, successoribus suis et ecclesie Roskildensi predicte inperpetuum castrum Nebbæ cum edificiis suis vniuersis ceterisque alijs pertinenciis suis et adiacenciis quibuscunque, videlicet agris, pratis, pascuis, siluis, molendinis, piscaturis, humidis et siccis, nullis exceptis, quocunque nomine censeantur, et vbicunque consistant, damus, dimittimus, scotamus et tenore presencium realiter ad manus assignamus iure perpetuo possidendum, ceterum prouincias Sæmæhæræth et Ramsyøhæræth totasque tres partes regias in ciuitate Roskildensi cum omnibus et singulis bonis regalibus, thelonio, homagio, vasallis, bondonibus, iure patronatus ceterisque aliis obuencionibus et iuribus regiis vniuersis in dictis prouinciis et ciuitate, nullo penitus excepto, eidem domino episcopo Roskildensi, successoribus suis et ecclesie sue jn releuacionem qualemcunque dampnorum et onerum prescriptorum, pro tribus milibus marcis puri argenti ponderis Coloniensis inpigneramus et titulo veri pigneris tradimus et obligamus realiter in hiis scriptis, nunquam ab ipso domino Nicholao episcopo vel successoribus suis aut ecclesia Roskildensi per quemcunque repetendas, reuocandas siue resumendas, antequam sibi pro memorata summa argenti fuerit ad uoluntatem suam plene et integraliter satisfactum, prouiso tamen quod fructus et obuenciones omnes et singuli, quos et quas ipse dominus Nicholaus episcopus, successor suus uel ecclesia de predictis prouinciis et ciuitate medio tempore perceperint, non in sortem principalis summe argenti, sed racione dampni et interesse computentur. Preterea ad tradendum, ad manus assignandum, disbrigandum, appropriandum et ab impeticionibus quorumcunque liberandum, prefato domino Nicholao episcopo, successoribus suis et ecclesie Roskildensi castrum predictum Nebbæ cum suis edificiis, bonis et pertinenciis vniuersis, vt premittitur, necnon prouincias et partes ciuitatis Roskildensis predictas vna cum bonis omnibus et molendinis, juribusque regiis vniuersis in eisdem, nos sub fide bona firmiter obligamus, virtute presencium lit-

terarum. In quorum omnium euidens testimonium sigillum nostrum vna cum sigillis reuerendorum in Christo patrum et dominorum, videlicet Nicholai, dei gratia archiepiscopi Lundensis, Suecie primatis, Johannis Ripensis et Olaui Arusiensis, eadem gracia ecclesiarum episcoporum, necnon virorum nobilium, dominorum Henninggi de Pudebuzke, dapiferi, Efrardi Moltike, marscalci, Twonis Galen, prefecti nostri in Scania, Jacobi Olefson et Andree Jacobson, militum nobis dilectorum et fidelium, presentibus litteris duximus apponendum. Actum et datum Slaulosie anno domini mccc septuagesimo sexto, crastino post diem beati Johannis ante portam Latinam. Et nos Haquinus, dei gracia Svecie et Norwegie rex, necnon Margareta, eadem gracia eorundem regnorum regina, pro firma adimplecione et inuiolabili obseruacione premissorum omnium et singulorum, vna cum karissimo filio nostro domino Olauo, Danorum rege prescripto, sub fide nostra bona promittimus et fideiubemus, sigilla nostra vna cum suo ex certa nostra sciencia presentibus litteris apponentes. Post quarum litterarum publicacionem et lectionem predictus dominus Johannes Basse me notarium infrascriptum cum instancia requisiuit, vt illas litteras sibi sub publica manu fideliter copiarem. Acta sunt hec anno, die, hora, jndicione, pontificatu et loco supradictis, presentibus honorabilibus viris dominis Jacobo Hennichini preposito, Gunnaro Johannis, Johanne Awonis, Willelmo Hemmingi et Sigero Petri, canonicis ecclesie Roskildensis, testibus ad premissa vocatis specialibus et rogatis.

Indført i Vidisse af 5 Okt. 1387 (Nr. 87).

80. 31 Okt. 1377.

Rejnold Goldbæk giver for Afholdelsen af sin, sin Søns og sine Paarørendes Sjælemesse alle sine Ejendomme i Kjøbenhavn til Dekanatet sammesteds, hvis Indtægter ere saa ringe, at det næppe kan bære Navn af Værdighed.

Omnibus presens scriptum cernentibus Reinoldus Goldbeck salutem in eo, qui est hominis summa salus. Cum dicit Job: breves dies hominis sunt, et in temporibus oportunis multi reputantur parentes et amici, sed cum ingressus fuerit viam universe carnis, ab omnibus negligitur, quo, ut ait apostolus, dum sit tempus, operemur bonum, sane intellexi, quod decanatus ecclesie Hafniensis in suis redditibus est tenuis et exilis, graue est portare nomen dignitatis, ubi fructus non sequitur, unde realiter possit sustentari, propter metam caritatis et dilectionem specialem, omnia et singula bona mea Hafnie situata, a quodam Johanne Ulrici justo titulo acquisita, nullis exceptis, ob remedium anime mee et dilecti filii mei Jacobi, ad mensam dicti decanatus, animo deliberato et de consensu heredum meorum per

presentes litteras confero et resigno jure perpetuo possidenda, ita tamen, quod decanus, qui nunc est et qui pro tempore fuerit, quatuor missas in qualibet septimana, videlicet die dominica de sancta trinitate, secunda feria pro defunctis, quarta feria de nostra domina et sexta feria de sancta cruce, perpetuis temporibus in ecclesia Hafniensi faciant celebrari, in quarum missarum solenniis memoria mea et filii mei dilecti Jacobi omniumque parentum meorum utique habeatur, hoc etiam addito, quod cum diem clausero extremum, predictus decanus et sui successores anniuersarium meum singulis annis in choro Hafniensi in suis sumtibus facere teneantur. Insuper si predictus decanus uel suorum aliquis successorum in aliquo premissorum defecerit, ex tunc presentes litteras et predicta bona reuocandi et pro uoluntate mea et utilitate ordinandi, ubicunque uoluero, mihi et meis heredibus libera sit facultas. In cujus rei testimonium sigillum meum una cum sigillis discretorum uirorum, dominorum Nicolai Laurentii, canonici Hafniensis, et Marquardi Petri, presbyteri et perpetui uicarii ibidem, presentibus est appensum. Datum Hafnie anno domini mccclxx septimo, vigilia omnium sanctorum.

Tidligere trykt i Pontoppidans Annales eccl. Dan. II. 218.

81. **2 Feb. 1382.**

Skraa for det tydske Kompagni.

In godes namen amen. Na godes bort mccc jare in deme lxxxij iare in vnszer vrouwen dage to lichtmissen so hebben de koplüde van der Wysmer vnd van deme Sunde vnd van Stettyn vnd vort alle de gemeyne kopman vth den dudesschen steden to Copenhauen gemaket vte der selschop eyn boldek vnnd iiij lichte; weret dat dar storue eyn broder vte der selschop, den schal man begaen to Coppenhauen ofte wor he gestoruen is myd deme boldike vnd myt lichten vnd mit dren myssen, dar schal eyn jszlick broder to den dren myssen offeren syn eygen gelt by twen marck wasses.

Item jsset dat dar jenich ellende bedderue vth landesth man kümpt, de vnszer broderschap begerende is, de schal geuen eyne marck lubesch.

Item isset, dat eyn broder kompt hyr mit synen gude vppe ene weke sees na to Kopenhagen, is dat de bruder hulpe bedarff syn gudt vnnd syn lyff to bergende, dem schal eyn iszlich brodere helpen bergen syn gudt, wen em de olderlüde toseygen, by iiij mark wasses.

Item so schal de selschopp dre tydt jnnen dem jar to samende drincken, dat js to pinxsten, tho wynachten vnd to vastelauende, wo

de brodere jn der stadt js vnd isset dat he des nicht en dot, so schal he syn halue beer schot vt geuen.

Item dar na, wen se gedrungken hebben, so scholen se begaen alle de genne, de dar vte der selschopp vorstoruen syn vnd alle cristene selen. myt dren missen, dar schal eyn iszlich broder to iszlyker missen offeren syn egen gelt by twen margk wasses, wo he in der stadt js.

Item dar na schall men steuen holden, dar schal eyn iszlick broder by wesen by twen marck wasses.

Item dar nah to pinxsten, wen men steuen holt, so schal men olderlüde kesen van den kopmanne, enen van der Wyszmer, enen van dem Szunde, eynen vann Stettyn.

Item nemant schal dobelen in der kümpanye by iiij marck wasses.

Item nen broder schal sick laten dregen in de kumpanye spet ofte swert by iiij marck wasses.

Item so schal nenes broders knecht gan in de kumpanye, he en hebbe sunderlick werff to synen heren, by twe margk wasses.

Item we eynen vpstott maket in der kümpanige, wen se tosamende drincken, de schall der broderschopp geuen j lyspundt wasses.

Item so schal neyn broder eynen gast bringen in de kumpanie, he en hebbe orloff van den olderlüden, by twen marck wasses.

Item we ene bedderue vrouwe biddet in de kumpanige eynen gantzen dach, de schal gelden vor er iij wytte pennynge.

Item we biddet eyne jungkfruwen, de schal vor er gelden ij witte eynen gantzenn dach.

Item so wenne de olderlude seggen der kumpanyge, dat se gan scholen, so schal de selschopp meinlyken gan vnd de olderlüde se scholen nemen de slotene to deme kelre.

Item so welk broder vth vnser kumpanyge sick vor andert mit eynen vrouwen edder mit eynen jungfrouwen, de schall geuen der selschopp ene tonne dudessches beers, des glyken de gelerden, wan se prister werden.

Item isset dat eyn broder steruet hijr to Koppenhagen, so scholen de olderlüde vte der broderschopp kesen viij, de ene bewaken scholen, by twee marck wasses.

Item so scholen de olderlude kesen viij brodere vthe vnser broderschopp, de ene dregen to der kerken by twee marck wasses.

Item eme na to volgende to der kerken by enen ß, sunder genade den de knecht to secht.

Item so schall eyn iszlick broder stan by dem graue alszo lange, wente dat lik begrauen is, by ij marck wasses.

Item weret dat eneme brodere not an liggende, were we dar by were van synen broderen, de scholen eme helpen van der stede vth syner not.

Item weret dat eyn broder queme to by tyden vnd druncke in der selschopp, de scholde gelden na dach talen.

Item weret dat ein broder queme in de selschap vnd drungk eyns ofte tweye vnd bleue in der stadt vnd wolde denne nicht mer dringken in der kümpanyge, de schal gelden syn gantze beer schot.

Item so wan men holt meyne steuene, dat is drye in deme iare, isset dat denne jennich broder vpstot maket in der steuene vnd lopt vte der steuene sunder orloff der olderlüde vnd will nicht lik ofte rechte don, dat schal stan to den olderlüden vnd to de gantzen selschopp ofte se ene wedder in de selschopp nemen willen to eynen broder effte nicht.

Item so wan wy tosamene drincken, so schal men kesen twe schencken, de scholen schencken eynen dach, vnd were dat sake, dat eyne van den schencken dar neyn to sede vnd wolde nicht schenken, de scholde geuen ij marck wasses.

Item so en schal neyn man schenken ane de rechten schencken, by twee marck wasses, offte he hebbe dat in der olderlude orloff.

Item so schal neyn broder den anderen schuldigen vor neyme rechte he en hebbe ersten wesen vor den older lüden, is dat he dat dot, so schall he nicht also gudt man wesen in vnser selschopp, also he vor was vnd schal geuen j tonne beers.

Item weret dat eyn broder den andern wundede ofte sloge in der kumpanye, de schal der kümpanye eyn lispundt wasses geuen sündern gnade vnnd j thonne beers.

Item so schall sich neyn broder na laten volgen in de kumpanye mer eynen knechte, by ij marck wasses.

Item so we eynen gast biddet in de kümpanye, weret dat de gast der kumpanige jenigen schaden dede, de den gast dar in gebeden hefft, de schal vor den gast antworden.

Item so schall men began, wen men steuene holden schall, alle cristene selen vnd alle de jenne, de vth vnser selschopp vorstoruen sint, ene tydt to vnser vrouwen vnd to der andere tydt to den moneken.

Item so scall nen broder den anderen todrincken by eynen verschen bekere vnd by eynen engelschen.

Item js dat jenich broder vth vnser kümpanye steruet buten landes, den schall men began to den moniken mydt dren myssen, wen dat den olderluden to wetende worden js.

Item so welke broder in der kümpanye, wen se to samende drincken, also veel beers spildet, dat he dat mit syner handt nicht bedecken konde, de broder schal geuen enen engelschen.

Item wen de kopman steuen holt, welk broder dem andern ouel sprekt, dat an syn ruchte vnd an syn ere geit, de schall der selschopp geuen to beteringe ene halue last beers.

Item so schall dat stan to der meynen kümpanye, ofte se ene wedder willen nemen to eynen brodere ofte nicht, dat hefft gewilkørt de kopman menliken to Kopenhagen to vastelauende in dem guldene jare.

Item so hefft de meyne kopman van der Wiszmer wilkort vnd ouerein gedregen jn dem gulden jare vppe Drakore in dem herueste, dat neyn kopman van der Wyszmer schall eynen anderen kopman van der Wyszmer nemen syne boden stede, wenne de dar lengest hefft gelegen uppe der boden stede, de schal by der boden stede bliuen, vnd schal dem anderen wedder geuen, wes em dat gekostet hefft, dat de uppe de bodenstede gebubet hefft, dit hefft de meyne kopman van der Wiszmere gewilkort to holdende by syner ere.

Item so en schall neyn broder dem anderen vorkop don, by ener tonnen beers.

Item so en schall neyn broder den anderen wynnen vte synen boden, id en sy syn wille, by eyner haluen last beers.

Item so hefft de kopman meynliken ouereyn gedregen, he sy van wannen he sy, dat neyn broder schall nemen syne boden stede, de dar to voren upgelegen hefft, effte dar ersten by gekamen isz by de bodenstede, by syner ere.

Slutningen fattes. Afskrift fra Frederik I's Tid i Geh. Ark

82. 3 Feb. 1385.

Herman Steffen i Bergen paa Rygen pantsætter Dekanus Esbern Jakobsen en Klædebod. Jfr. Nr. 86.

Omnibus, ad quos presentes littere peruenerint, Hermannus dictus Steffen . . . . in Bergis in terra Ruye Roskildensis dyocesis salutem in domino. Tenore presentium constare volo presentibus et futuris, quod recognosco me viro discreto Esberno Jacobi, decano ecclesie Haffnensis ac officiali terre Ruye dicte dyocesis, ac suis veris et legitimis heredibus in viginti marcis argenti in moneta

argentea legitima bona et datiua racione veri mutui michi ac dilecte vxori mee Katerine in nostre necessitatis articulo amicabiliter facti teneri et esse veraciter obligatum. Pro quibus quidem viginti marcis ipsi domino Esberno Jacobi tabernam pannicidarum cum fundo, quam cum dilecta vxore mea Katerina predicta optinui, Hafnis dicte dyocesis situatam, in qua nunc residet Katerina Wedykes, de voluntate et consensu vxoris mee predicte inpignero per presentes, ita quod idem dominus Esbernus Jacobi eandem tabernam a quodam domino Johanne Skryuer, priore in Andwortscow, pro nouem marcis argenti redimat, quam in sua possessione pro suis vsibus habeat, nec non omnes et singulos fructus et redditus eiusdem taberne leuare debeat, quousque predictarum pecuniarum summa sibi integraliter fuerit persoluta, in sortem principalis debiti minime computandos. Hoc insuper addito, quod si predicta taberna per incendium fuerit deuastata, quod deus auertat, quicquid et quantum supradictus dominus Esbernus Jacobi ibidem de nouo reedificauerit seu meliorauerit, sibi reddere me obligo et astringo. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum, videlicet dominorum Hermanni Tarchow, prouisoris sanctimonialium in Bergis, et Johannis Mirislai, presbiterorum, presentibus est appensum. Datum Bergis anno domini mccclxxx quinto, die beati Blasii episcopi.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. membr. i vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

83. **23 Juni 1385.**

Henrik Spyllenrump og hans Hustru Heylike overdrager Johannes Monyk et Sted og en Grund, hvor fordum bode Heyne Solbjerg og hans Hustru Assele, i Tyskemannegade paa 20 Aar, hvoraf han skal give dem aarlig Afgift i Deventer. Hvis han tømrer et Hus paa denne Grund, skal det efter de 20 Aars Forløb godtgjøres ham efter en Vurdering af 2 Frænder valgte paa hver Side og han maa beholde det, til det bliver indløst. Jfr. Suhm XIV. 150.

Ic Hinricus Spyllenrump ende Heylike syn echte wiif doet kundich allen lüden, tughet ende bekennet openbaer vor vns ende vor onse eruende met dessen openen breue, dat wii eendrechtlike, redelike ende rektelike hebben ghedaen ende ghelaten Johanne Monyk, burgher to Copenhauen, ende sinen eruende eyne stede ende eynen grunt, de wandaghes plach to wesen Heynen Solebaer ende Asselen sines echten wiues, alse de stede ende grunt vorscreuen gheleghen is bynnen der stad to Copenhauen in Duyschmans straten, to hebbenne ende to brukenne tod sinen besten oerbaer twyntich jaer no yrst to comenne na datum desses breues, in alsodanen vorwarden, dat Johan Monyk ende syn eruend voerscreuen my Hinrike Spyllenrumpe, Hey-

liken minen wiue en onsen eruende voerscreuen vor desse stede ende den grunt voerscreuen eyne jaerlixs ghülde solen gheuen ende betalen, alse twe gude ghuldene hellinghe, guet van gholde ende recht van ghewechte, alle jaer tusschen sunthe Michaels daghe ende sunthe Martyns daghe, daer yrst naest to comenne, to Deuenter binnen der stad in Wynikens huys van Aldensale, daer he vp datum desses breues inne wonachtig was. Voertmeer weert sake, dat Johan Monyk of syn eruend voerscreuen desse stede ende grunt voerscreuen betymmerden bynnen desse twyntich jaren voerscreuen, wanneer de twyntich jaer dan gheleden ende vmme comen sint, so sal jc Hinricus Spyllenrump, Heylike min echte wiif ofte onse eruend bynnen eynen jare daer dan na yrst volghende Johanne Monyke ofte sinen eruende voerscreuen, vor dat se vp dese stede ende den grunt voerscreuen hebben doen tymmeren, daer vor gheuen ende doen also vele, alse twen van ern vrenden ende twen van onsen vrenden, den veer en samentlike dünkt, dat Johan Monyk of syn eruend voerscreuen eyghe ende em met reden born vor de tymmeringhe. Weert ock, dat jc Hinricus Spyllenrymp, Heyllike myn wiif ofte vnse eruende voerscreuen alsodane tymmer, als Johan Monyk of syn eruend vp de stede en grunt voerscreuen hadden doen tymmeren, bynnen den eynen jare voerscreuen em nicht af en moeden of lozeden by beyden onsen vrenden, als voerscreuen is, so mach Johan Monyk ende syn eruend der stede ende des grundes met den tymmere bruken ende daer rostelike inne besitten, also langhe dat wii em doen vor dat tymmer also vele, alse veer onser beyder vrenden dünket reden ende bescheet wesen, vnde also langhe sal Johan Monyk ende syn eruend my Hinricus Spyllenrump, Heyliken minen wiue ende onsen eruende voerscreuen alle jaer tusscen sunthe Michaels daghe ende sunthe Mertyns daghe daer naest commene gheuen ende wal betalen twe gude ghuldene, guet van gholde ende recht van ghewechte, to Deuenter in Wynikens huys, vor desse stede ende grunt, alse voerscreuen is, al argelist in dessen breue vytghesproken. In eyn tuech der waerheit so hebbit Hinricus Spyllenrump vor my, Heyliken myn echte wiif ende vor vnse eruende voerscreuen myn seghel an desen bref ghehanghen, ende tod eynen meerren tughe hebbe wy ghebeden Heynen Pusen ende Steuenne ten Oerde desen breef mede to bezeghelen, vnde wii Heyne Puse ende Steuen ten Oerde bekennet, dat wii vm bede willen Hinricus Spyllenrump ende Heyliken sines wiues vnse seghele hebbet mede an desen breet gehangen. Screuen ende ghegheuen int jaer onses heren tusend trehundert viif ende tachtentich, op senthe Johans auent baptisten.

Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. med Langebeks Haand af »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«, med 3 Segl under, af hvilke det første var forslidt, i de 2 andre var Bomærker.

84. **20 Nov. 1385.**

Gyncekin Falkendal, Borger i Roskilde, sælger til Bertel Skønefeld en Grund i Tyskemannegade imellem Byens og B. Skønefelds egen Grund. Jfr. Suhm XIV. 150.

Omnibus presens scriptum cernentibus Gyncichinus de Falkendal, ciuis Roskildensis, salutem in domino sempiternam. Noueritis vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me honesto viro Bertholdo Skøneveld ciui Hafnensi exhibitori presentium quemdam meum fundum Hafnis inter fundum ciuilem et fundum ipsius Bertholdi in parte aquilonari platee Thydeskmans situm pro octo marchis argenti, ad testimonium placitale tam in longitudine quam latitudine sua funditus et veraciter vendidisse et ad vsum suum ordinandum perpetuo scotasse. Insuper obligo me et meos heredes ipsi Bertholdo Skøneveld et suis heredibus totalem ipsum fundum secundum leges terre ad astandum, appropriandum et disbrigandum pro impetitione et allocutione quorumcunque, tocius fraudis, doli, mali seu fallacis suffragii admonitione procul mota, quod si quem defectum super huiusmodi appropriatione et disbrigatione ratione huius fundi predictus Bertholdus habuerit, vel heredes sui habuerint, extunc astringo me et meos heredes ipsum Bertholdum et suos heredes pro omni dampno, quod incurrere potuerint ratione predicti fundi, indempnes totaliter conseruare secundum leges terre. In cuius rei testimonium segillum meum vna cum sigillis discretorum, videlicet Sommersthorps, proconsulis Hafnensis, Godichini Thome et Sywardi Stenwegh, consulum ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo triscentesimo octogesimo quinto, proxima secunda feria placitali ante diem sancte Katerine virginis.

Udenpaa: Gincechini de Falkendal skødebreff fra sig til Bertil Skønefeld, borger i Københaffn, paa en Gaard i Suderboderne 1385. Afskrift af Langebek efter »Orig. memb. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«; det sidste Segl var da alene tilbage, hvori et Bomærke.

85. **1 Avg. 1386.**

Jes Pedersen Frises Gældsbrev til Sorte Klavs for 16 β Grot.

Witerlik sy alle den gheuen, de dessen bref seen edder horen lesen, ik Jesse Pedersson, deme heytet Vryeze, bekenne vnd betuge openbar in dessem breue, dat ik schuldich bin deme vysen manne Swarte Clawese, borgerre to Københagen, sestyn schillink grote, dar de vorbenomede Clawes vul vor heft gedaen to miner nuge, de ik em betalen schal to paschen an reden penningen vnd nicht anders vor to tende. Vortmer so verbinde ik mi dar to, weret sake dat ik deme

vorbenomede Claweze nicht geue dat gelt vppe den vorbenomede pasche dagh, watte schade he dar aue nemmet, den wil ik en wedder leggen to siner nuge. Vnd we mi Jesse vorbenomede antwerdet dessen bref met minem ingezegel, deme wil ik geuen de vorbenomede summe geldes. To orkunde desser vorscreuene stukke so hebbe ik min ingezegel vor dessen bref laten hengen, de geuen vnde screuen is na godes bort dorteynhundert jaar in deme seesse vnd achtentegisten jare, an sunte Peters daghe ad vincula, dat is alze he gebunden wart.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

86. 5 Avg. 1387.

Thingsvidne om Pantebrevet Nr. 82.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Hinrici dictus Rynyngh, aduocatus, Jacobus Ostradi, Hermannus Kerendhorp, Tuuo Thorberni, Nicolaus Falster, Albertus Følzeke et Nicolaus Boson, consules Hafnenses, salutem in domino sempiternam. Noueritis presentes et futuri, quod sub anno domini millesimo trescentesimo octogesimo septimo, secunda feria proxima ante festum beati Laurencii jn placito nostro propter hoc specialiter constitutus venerabilis vir dominus Esbernus Jacobi, decanus, quasdam litteras apertas non rasas, non abolitas nec in aliqua sui parte viciatas, sed omni suspicione prorsus in vicio carentes, sub tribus pendentibus sigillis saluis et jntegris produxit et per venerabilem virum dominum Nicolaum Euerhardi, canonicum Hafnensis, ciuitatis nostre notarium, legi et publicari fecit, tenorem, qui sequitur, de verbo ad verbum continentes. Omnibus osv. se Nr. 82.

Af Seglene ere Nr. 2 og 4 i Behold. Orig. paa Perg i Geh. Ark.

87. 5 Okt. 1387.

Vidisse af Nr. 79.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod anno a natiuitate eiusdem mccclxxx septimo, mensis octobris die quinta, hora vesperarum, indictione decima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini Vrbani, diuina prouidencia pape vj, anno decimo, in domo sacristie ecclesie Roskildensis in mei notarii publici et testium subscriptorum presencia personaliter constitutus honorabilis vir, dominus Johannes Basse, canonicus Roskildensis, et reuerendi in Christo patris et domini Nicolai, dei et apostolice sedis gratia episcopi Roskildensis, cancellarius, quasdam litteras patentes sanas et integras, vero sigillo illustris principis Olaui dei gracia Danorum, Sclauorum, Gotthorumque regis, in cuius

sigilli vno latere sculpta est ymago regis in throno sedentis et septrum in manu sinistra tenentis et ad eius latera hinc inde duo leunculi erecti sedentes, et in circumferencia illius lateris continetur sculptum litteris textualibus: sigillum Olaui dei gracia Danorum Sclauorum Gotthorumque regis, in alio vero latere in medio sculpta sunt arma regis Dacie, tres leones coronati ad currendum dispositi, vnus sub alio locum tenens et in illius lateris circumferencia sculptum est eciam litteris textualibus: clipeus Olaui dei gracia Danorum, Sclauorum, Gotthorumque regis necnon sigillo illustris principis et domine, domine Margarete dei gracia Norwegie, Swecieque regine, Magni eadem gracia archiepiscopi Lundensis, ceterorumque episcoporum et nobilium, quorum nomina in tenore subscripte littere inferius exprimuntur, sigillatas, produxit, publicauit et per me notarium subscriptum legi fecit, quarum litterarum tenor sequitur in hec verba: Olauus osv. se Nr. 79. Et ego Jacobus Johannis, clericus Roskildensis dyocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, premissis productioni, publicacioni et vniuersis aliis suprascriptis, dum sic et agerentur et fierent, vt premittitur, vna cum prenominatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui et in hanc publicam formam redegi, manu mea propria fideliter conscripsi signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui, rogatus et requisitus in testimonium premissorum. Et ego Jacobus Kanuti, clericus Roskildensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, premissis productionj, publicacionj ac vniuersis aliis suprascriptis, dum sic fierent et agerentur, vt premittitur, vna cum prenominatis notario et testibus, presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui, manu mea propria subscripsi, signoque et nomine meis solitis et consuetis signauj, rogatus et requisitus in testimonium premissorum.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med Notarialtegnet.

88. **11 Okt. 1389.**

Thingsvidne, at Kristine, Peder Lindows Enke, pantsætter til Kannik Niels Everhardsen en Gaard i Tyskemannegade op til Biskoppens Grund.

Omnibus presens scriptum cernentibus Jacobus Holbec, presbiter, canonicus Hafnensis, Rynyng, aduocatus, Jacobus Ostradi, Nicolaus Boson, consules, Boecius Jonson, Dyonisius et Kanutus Sutor, pariter ciues ibidem, salutem in domino. Ex testimonio placitali coram vniuersis veraciter protestamur per presentes, quod sub anno dominj millesimo triscentesimo octogesimo nono, secunda feria proxima ante festum sancti Calixti pape et martyris in placito nostro ciuili propter hoc specialiter constituti, Cristina relicta Petri Lindow coram nobis et alijs pluribus fidedignis recognouit, se discreto viro, domino

Nicolao Euerhardi, canonico Hafnensi, in tredecim solidis grossorum in pecunia argentea bona et datiua et nullo alio valore racione veri mutui sibi per eundem dominum Nicolaum amicabiliter facti, teneri veraciter obligatam. Pro qua quidem summa pecunie predicta Cristina ipsi domino Nicolao quendam suum fundum tam in longitudine quam latitudine sua apud fundum domini episcopi, in quo pronunc Barquardus Sutor residet, in platea Thideskemannegadæ borealiter situm, a festo beati Michaelis proximo elapso vsque ad idem festum per decem continuos annos futurum, penitus impignerauit, tali condicione, quod omnes fructus et redditus de eodem fundo per eundem dominum Nicolaum uel suos heredes interim subleuentur annuatim, in sortem principalis debiti minime computandi. Insuper hoc addito, quod quicquid edificij jdem dominus Nicolaus in eodem fundo construxerit uel heredes sui construxerint, secundum arbitrium quatuor discretorum vtrimque sumendorum in prompta pecunia argentea et nullo alio valore per eandem Cristinam uel suos heredes ab ipso domino Nicolao uel suis heredibus post transactionem predictorum decem annorum integraliter redimatur, antequam capitalis summa pecunie, ut prescribitur, aliqualiter exoluatur. Terminus vero solucionis et redempcionis quolibet festo sancti Martini post reuolucionem predictorum decem annorum specialiter sit acceptus et electus. In quo termino si predicta Cristina defecerit uel heredes sui defecerint in redimendo edificium et etiam in soluendo capitalem summam pecunie, extunc idem dominus Nicolaus uel sui heredes omnes fructus et redditus de eodem fundo in posterum, sicud prius libere subleuabit uel subleuabunt, donec idem fructus cum edificio eidem imposito sub condicione prenotata legaliter redimatur. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno, die et loco supradictis.

Af de 7 Segl fattes Nr. 2 og 3. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

89. **22 Jan. 1392.**

Bythingsvidne om en Arv efter Henrik Oom og hans Hustru og Søn, hvoraf Borgemester Sigvard Stenwey fik den Gaard i Klædeboderne, han bebor, og Kannik i Roskilde Gerard Henriksen Oom fik en Gaard ved Østertorv, en Gaard ved Gaarden Rejnborg i Nikolaj Sogn og en Gaard i Tyskemannegade. Jfr. Suhm XIV. 300—1.

Omnibus presens scriptum cernentibus Andreas Holbec, proconsul, Johannes Henrici dictus Ryning, aduocatus, Jacobus Ostradi, Two Thorberni, Hermannus Kruse, Bryggow et Euerhardus Skrædere, consules et ciues Hafnenses, salutem in domino. Notum facimus vniuersis, quod sub anno domini mccc nonagesimo secundo, die beati Vincencij martyris, in presencia nostra et aliorum fidedignorum in

placito nostro ciuili propter hoc specialiter constituti viri discreti, videlicet dominus Gerardus Hinrici Oom, canonicus Roskildensis, ex vna parte, et Sywardus Stenwey, proconsul noster, ex alia parte, nomine suo et suorum puerorum videlicet Rotgeri, Gerardi et Katerine, pro omnibus et singulis bonis hereditariis post mortem Hinrici Oom et Katerine vxoris sue et filij sui Laurencij Oom derelictis et inter se legaliter et amicabiliter diuisis, quilibet eorum pro se et suis heredibus alium quittum dimisit et penitus excusatum, ita tamen, quod curiam, in qua pronunc Sywardus Stenwey, gener predicti reuerendi dominj Gerardi, sitam inter tabernas pannicidarum, personaliter habeat cum omnibus suis pertinenciis, idem dominus Gerardus ad manus predicti Sywardi libere et voluntarie resignauit cum omni iure sibi in illa curia post mortem parentum suorum et fratris sui Laurencij competenti perpetuo possidendam. Sywardus vero resignauit et assignauit necnon scotauit eidem domino Gerardo tres fundos seu curias, videlicet vnam apud curiam Bryggow orientaliter continue sitam ad forum orientale se funditus extendentem tam in longitudine quam latitudine sua. Item alteram curiam ex opposito circa curiam Reynburgh, in parochia beati Nicolai pariter sitas, item terciam curiam in platea Thydeskemannegade in latere boreali in parochia beate virginis, curie Jacobi Lybikæ occidentaliter continuam, cum omnibus iuribus sibi in illis curijs et fundis pertinentibus, iure perpetuo possidendas vel possidendos. In cuius rei firmiorem euidenciam sigilla nostra presentibus sunt appensa. Actum et datum anno, die et loco supradictis.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. De 5 første Segl ere borte, i de 2 sidste ere Bomærker.

90. **6 April 1393.**

Herman Kernendorp pantsætter Herman Kruse en Grund nærved Havet

Omnibus presens scriptum cernentibus Hermannus Kernendorp et Elsæby St..conninx, villani Hafnenses, jn domino salutem. Nouerint vniuersi presentes et futuri, nos ex vnanimi consensu discreto viro Hermanno Krusæ nostro conuillano quendam nostrum fundum circa mare aput curiam Johannis Quaaz ad occidens contigue iacentem, pro sex marchis puri bone argentee pecunie, videlicet hwide penningge, a festo pasche proximo elapso ad duodecim annos continue sub sequentes sic deinceps affuturo [ve]raciter impignerasse, tali condicione, quod fructus et redditus de eodem fundo per predictum Hermannum vel [eius] heredes interim subleuentur in sortem principalis

debiti minime computandi, elapsis vero illis duod[ecim] annis structura in eodem fundo constructa per me vel meos heredes ab ipso vel suis heredibus ....m arbitrium quatuor discretorum vtrimque sumendorum jn prompta pecunia monete supradicte in festo pasche et nullo alio termino vna cum capitali summa tunc temporis jnsimiliter exsoluenda legaliter redimat, omnibus aliis preciis vel valoribus penitus exceptis, in quo si defecerimus, extunc jn anno sequenti et sic deinceps vt prius idem Hermannus vêl sui heredes eodem fundo libere perfruantur, quousque antedictus fundus per nos vel nostros heredes ab ipso vel suis heredibus sub condicionibus prescriptis jn termino, vt prem[ittitur], sine aliquali nostra adinuencione contra has litteras inserenda, legaliter et pleniter redimatur. [In cuius] rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum Tuuonis Thorberni, Gydich ...... et Siwardi Stenwech, consulum Hafnensium, presentibus est appensum. Datum anno domini ...... gesimo tercio ipso die pasche.

Det første Segl med et Bomærke er bevaret. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

91. **6 Dec. 1394.**

Ridder Folmar Jakobsen af Højstrup tilstaar at have faaet Godtgjørelse for den Skade, han har lidt, da han havde Kjøbenhavns Slot og Len af Biskop Niels.

Vniuersis presentes litteras visuris seu audituris Folmarus Jacobi de Høgxtorp miles jn domino salutem. Noueritis, quod presentibus recognosco nullas michi vel meis heredibus competere impeticiones contra venerabilem in Christo patrem dominum Nicolaum, episcopum Roskildensem, latorem presencium, vel eius successores, super quibuscunque dampnis vel interesse, si que incurrebam tempore, quo castrum Hafnense et eius aduocaciam ab ipso domino Nicolao episcopo Roskildensi habui. Ymmo recognosco michi plenarie pro hiis omnibus per eundem fore amicabiliter satisfactum, jta quod cum debitis graciarum actionibus ipsum dominum Nicolaum episcopum Roskildensem et eius successores a mea et omnium meorum heredum impeticione pro premissis dampnis et interesse per hec scripta quittum penitus pronuncio et solutum. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis, videlicet dilecti fratris mei dominj Nicolai Jacobi, canonici Roskildensis, et dilecti consanguinei mei Andree Olauj de Nesby, presentibus est appensum. Datum Roskildis anno domini mccccxc quarto, die beati Nicolai.

Det trejde Segl fattes. Udenpaa: quittancia. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

92. 31(?) Maj 1397.

Sven Ødensen, Præst i Lyngby, pantsætter en Gaard til Kannik Joh. Laurentii.

Omnibus presens scriptum cer[nentibus Sueno] Øthensøn, curatus ecclesie Lyungby, salutem in domino. Constare volo presentibus et futuris, me honorabi[li viro Johanni] Laurencij, canonico Hafnensi, presencium ostensori, in ... march argenti purj tenerj veraciter obligatum, eidem domino Johanni Laurencij quendam fundum pater meus Øthen Bagheræ, per Johannem Frijs loco pigneris o ... ntali parte fundj dicti patris mej continue situatam .... iure et condicionibus ... in dicto fundo compe ...... tis dicto patrj meo ab eodem Johanne Frijs ... ipsum fundum datis et .... sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum videlicet domini .... consulis Hafnensis ..... appensum. Datum .... ascensionis domini.

Næsten opløst Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Littere Swenonis Øthenssøn 1397.

93. 1402.

Roskilde Biskops Ejendomme i Kjøbenhavn.

Sub anno domini mcdij nota: fundos, curias et tabernas domini episcopi Hafnis sitos, ex quibus pensiones dantur.

Primo j curia, in qua pronunc residet Hans Crøwer, de qua dantur ij marce argenti.

Item j curia, in qua Judæ residet, de qua ij marce argenti, concessiue habet.

Item Welekyn Smet in una taberna, de qua datur j marca argenti, concessiue habet.

Item j taberna secus ipsum, in qua quedam Cristina residet, de qua j marca argenti.

Item j taberna, in qua Olauus Jwl, de qua j marca argenti, concessiue habet.

Item j taberna, in qua Petrus Murator, de qua j marca argenti, concessiue habet.

Item j taberna, in qua Rolff wan Lewern, de qua datur j marca argenti.

Item j taberna, in qua resedit Emelrik, de qua j marca argenti, desolata.

Item ij taberne, in quibus Fikke Twne residet, de quibus ij marce argenti.

Item ij taberne, in quibus Henricus Sost, de quibus viij solidi grossorum.

Item ij taberne, in quibus Dreus Smeth juxta ecclesiam beati Nicolai, de quibus vj solidi grossorum.

Item j taberna ibidem, in qua Petrus Stuæswen, de qua iij solidi grossorum, concessiue habet.

Item j taberna, in qua Johannes Curæ, de qua iij solidi grossorum, concessiue habet.

Item j taberna desolata juxta ipsum, de qua iij solidi grossorum.

Item j curia, in qua Hermannus Trendekopp, de qua ix solidi grossorum.

Item j curia, in qua Magnus Carnifex, de qua viij solidi grossorum.

Item j curia, in qua Eggardus Scultæ, de qua viij solidi grossorum.

Item ij taberne, in quibus Henrik Hawemester, de qua xij solidi grossorum.

Item j taberna juxta ipsum, in qua Berkman, de qua vj solidi grossorum.

Item paruus fundus in curia, in qua Telsyke residet, de quo j solidus grossorum.

Item j taberna, in qua Claws Redheswen, de qua vj solidi grossorum.

Johannes Petri habet j curiam concessiue.

Item ij taberne, in quibus Brochman, de quibus xij solidi grossorum.

Item ij taberne, in quibus Hans wan Barkere et Geret Hekede, de quibus x . . .

Item j curia, in qua Clawus Pladeslawer, concessiue habet, de qua xij solidi grossorum.

Item j fundus, in quo Johannes Gwdwest, de quo iv solidi grossorum.

Item j fundus, in quo Johannes Jacobi consul, concessiue habet.

Item j fundus, in quo Mathias Rwd, concessiue habet, de quo iv solidi grossorum.

Item j curia, in qua dominus Johannes Hefring, de qua vij solidi grossorum.

Item paruus fundus, de quo ij solidi grossorum, quem Hermend Cruse habet.

Item j fundus, in quo Clauus Vnderberg, de quo iv solidi grossorum.

Item j fundus, in quo Sculd' pistor, de quo iv solidi grossorum.

Item j curia, in qua Redher, de qua j marca argenti, concessiue habet.

Dette Stykke er indført i Roskilde Bispers Jordebog med en senere Haand end det øvrige, der sættes til omtrent 1370—80. Det er trykt i S. R. D. VII. 100—101.

94. 30 Okt. 1403.

Jens Jakobsen, Væbner, tilstaar af Anders Laurensen, Høvedsmand paa Kjøbenhavns Hus, paa Biskop Peders Vegne at have modtaget 700 Mark lybsk til Ridder Hr. Folmar Jakobsen i Tvede (formodenlig hidrørende fra den Tid, denne havde Kjøbenhavns Slot).

Allæ men thettæ breff see æller hører hølsær jæk Jenis Jacobson a wapn ewinnelik meth wor herræ, ok kungør jæk thet allæ meen, at jæk vetherkænner mik vp at hauæ borith siwhundræth lybiske mark pa en ærlik riddæres wægnæ herræ Folmar, riddære, i Thuede, aff Andris Laurensson, houesman pa Køpinde haffns hws, pa en hederlik faders wægne biskop Peter meth gudz nathe biskop j Roskilde, for hwilkæ fornæffnde siwhundræt lybiske mark jæk then fornæffnde biskop Peter ok hans æffter kommere qwitt ok orsakæ later pa then fornæffnde herræ Folmars Jacobsons wægne. In cuius rej testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet dominj Petrj Lunge, canonicj Hafnensis, et Nicolaj Weter, proconsulis jbidem, presentibus est appensum. Datum anno dominj mcd tercio, feria tercia proxima ante festum omnium sanctorum.

Udenpaa: Quittancia super pecunia subleuata ex castro Haffnensi tempore P. ep. Roskildensis. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Det tredje Segl fattes. Tidligere trykt i Molbechs og Petersens Udvalg af danske Diplomer S. 174.

95. 25 April 1406.

Thingsvidne, at Anders Laurensen, Høvedsmand paa Kjøbenhavns Slot, paa Biskop Peders Vegne skjøder til Thomas Tagesen en Gaard i Tyskemannegade, som denne havde i Pant af Berte, Enke efter Henneke, og som var tilfaldet Biskoppen, da hun havde hængt sig selv.

Vniuersis, quorum interest seu interesse poterit in futurum presens scriptum, Olawus Tulonis, aduocatus ciuilis Hafnensis, Nicolaus Boecij, proconsul, Johannes Jacobi, Laurencius Wynnæræ, Henric van Berghen, consules Hafnenses, et Jonas Wat, ciuis ibidem, salutem in domino. Constare volumus presentibus et futuris, quod sub anno dominj mcd sexto ipso die Marcj ewangeliste constitutus in placito nostro ciuili Hafnis prouidus vir Andreas Laurencii, capitaneus castri Hafnis, nobis presentibus et aliis pluribus fidedignis, viro discreto Thome Thaghæson, ciui Hafnensi, vnam curiam Hafnis in platea wlgariter dicta Thydheskemannagadæ contigue sitam iuxta curiam cuiusdam dicti Mønek Swdæræ a parte occidentali, cum

pertinenciis ceteris eiusdem curie, nomine et mandato venerabilis in Christo patris ac dominj domini Petri diuina permissione episcopi Roskildensis, domini nostri et eiusdem Andree, generose scotauit et ad manus eius assignauit iure perpetuo libere possidendam, quam curiam dictus Thomas habuit in pignore de quadam Berta relicta Hennikini, que Berta suggestione dyabolica personaliter se suspendit, et sic post mortem dicte Berte sic misere se strangulantis ex conswetudine legis patrie dicta curia reuerendo domino nostro memorato est aduoluta. Obligauit insuper se idem Andreas Laurencii nomine, mandato et beneuolencia dominj sui et nostri antedicti dictam curiam cum omnibus suis pertinenciis ipsi Thome prenotato et suis veris heredibus ad appropriandam et disbrigandam ab impeticione et reclamacione dicti dominj et suorum successorum et aliorum quorumcumque, quod coram omnibus quorum interfuerit, prout gestum est, veraciter protestamur. In huius scotacionis ratitudinem sigilla nostra vna cum sigillo Andree Laurencii predicti duximus appendenda. Datum Hafnis anno, die et loco suprascriptis.

7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

96. **23 April 1407.**

Blandt de Breve, der fordum fandtes paa Kalundborg Slot, nævnes (Ældste danske Arkivregistraturer I. 35) nedenstaaende Kvittering fra Biskoppen og Kapitlet i Roskilde til Dronning Margrete Da det følger efter et Brevuddrag, der lyder: »Item een papirs skrifft, hwor Købendehaffn war først bygd, oc kom først fra kronen oc till biscopen aff Roskild, oc sidhen wort købt till kronenn igeen fore xiiij[m] lødig marck,« kunde man antage, at det hører hertil, men da det synes, at Biskoppen endnu 1406 havde Kjøbenhavn (Nr. 95), hører den herefter nævnte Kvittering af 25 Juli 1402, der er trykt i D. Mag. IV. 356—57, næppe hid. Det er imidlertid sandsynligt, at der ved det omtalte Kjøb menes Valdemar Atterdags Overenskomst med Magnus Smek (Nr. 66), da det ikke i følgende Breve (Nr. 100—106) nævnes, at Kronen har betalt Biskoppen Penge for Byen, og da det ellers bestemt siges, at Kong Erik først 1416 efter Biskop Peders Død (D. Mag. 4 R. II. 64. 67) tiltvang sig Byen. Nærværende Stykke er kun medtaget, fordi det muligvis engang i Forbindelse med nu ukjendte Dokumenter kunde fremkalde ny Oplysninger.

Transscriptum aff biscop Pethers oc capitels breff j Roskilde, at the lade drotning Margrete oc hennes efftherkommere koninger i Danmark quitt, ledwghe oc orsaghe fore all skildning, geld, skade, maning oc attalen. Anno domini mcd septimo, die beati Georgii.

97. **29 Nov. 1407.**

Biskop Peder i Roskilde overdrager Slagter Jakob Dackslaap en Grund blandt Slagterboderne i Bjørnebrogade.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus diuina miseracione episcopus Roskildensis salutem in domino. Notum facimus

vniuersis presentibus et futuris, quod consilio dilectorum nostrorum Roskildensis et Hafnensis capitulorum super hoc specialiter communicato, certa et legittima causa, videlicet diuini cultus augmentandi, suadente, latori presentium Jacobo Dachslaap carnifici et vxori eius dilecte et heredibus eorundem fundum quendam in carnificio Hafnis in plathea Byernebrogade situm damus et tradimus perpetuo possidendum. Eidem tamen fundo certum annuum censum de mero consensu suo inponimus nunquam minuendum vel augendum perpetuis temporibus duraturum. Ita quod ille Jacobus, qui illum fundum pronunc tenet, et quilibet alius post eum, ad quem illum fundum siue per successionem hereditariam siue per quamcunque aliam alienacionem aluolui contigerit, siue edificatus fuerit siue non, capitulo Hafnensi vnum solidum grossorum quolibet anno feria sexta proxima ante diem beati Michaelis archangeli ad sustentacionem diuini officii sub pena trium marcharum exsoluere teneatur sine remissione aliqua. In cuius rei testimonium sigillum nostrum vna cum sigillis dilectorum nostrorum Roskildensis et Hafnensis capitulorum presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo cd septimo, vigilia sancti Andree apostoli.

Udenpaa: Littera super vno solido grossorum i Biørnebrogade, nu kallet Kiøtmangergaden. Afskrift af Langebek i Diplomatariet i Geh. Ark. af »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

98. **1 April 1411.**

Biskop Peder i Roskilde overdrager til Joh. Brun en Grund i Bjørnebrogade.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Notum facimus vniuersis presentibus et futuris, quod consilio dilectorum nostrorum Roskildensis et Hafnensis capitulorum super hoc specialiter [communicato], certa et legittima causa swadente, videlicet diuinj cultus augmentacione, latoribus presencium Johannj Brwn, dilecto nostro villano Hafnensi, et vxori sue dilecte et heredibus eorundem quendam fundum, in longitudine cxxvj, in latitudine vero xxxvj vlnarum spacia continentem, Hafnis in platea Byernebrogadæ ad orientem et parte meridionali immediate iuxta fundum cuiusdam Ysaac situatum damus et tradimus perpetuo possidendum, eidem tamen fundo [certum] annuum censum de mero consensu suo imponimus nunquam minuendum vel augendum perpetuis temporibus duraturum, ita quod ille Johannes Brwn, qui illum fundum pronunc tenet, et quilibet alius post eum, ad quem illum fundum siue per successionem hereditariam siue per quamcunque aliam alie-

nacionem alienarj contigerit, siue edificatus fuerit siue non, capitulo Hafnensi vnum solidum grossorum quolibet anno feria sexta proxima ante [diem beati] Mychaelis archangeli ad sustentacionem diuinj officii sub pena trium marcharum exsoluere tenetur sine remissione aliquali. In cuius rei testimonium secretum nostrum vna cum sigillis discretorum nostrorum Roskildensis et Hafnensis capitulorum predictorum presentibus est appensum. Datum anno millesimo quadringentesimo vndecimo, feria quarta proxima post festum annunciacionis beate Marie virginis.

Kun Roskilde Kapitels Segl er i Behold. Udenpaa: Littera super vno solido grossorum in Biørnebrogade, nunc Kiødmangergaden. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

99. **30 Sept. 1416.**

Skjødebrev til Arild Klemensen, Kantor ved Kjøbenhavns Kapitel, paa en Ejendom i Saltboderne i St. Peders Sogn.

Allæ mæn thettæ breff see aller høræ læsæ helser .... meth guth. Kungør jæch allæ mæn, so wæl the nw .... saalt meth min husfrwes gothæ wiliæ, Mettæ, een hetherlig .... Clemetssøn, cantor i Køpnæhafn, een grund liggendis .... i sanctæ Pæthers sogn for tolff løthig marc, hwilke han hauer betalet ...., so ath megh nøgher i allæ madæ, oc skøder oc antworther .... till ewinnelighe æye, hwilken grund min husfrwes førmeer husbonde ..... Smyth, hwes syæl guth hauæ, lowlighæ køptæ aff Jens Olafsøn ther aff ..... oc gaff hennæ meth anneth gotz till gengiald for sit fæthernæ gotz. Fremdeles .... jægh megh till och minæ arwingæ meth thettæ myt opnæ breff fornefndæ her .... Clemetssøn oc hans arwingæ then fornefndæ grund at heemlæ oc at frii for hwers mantz tiltalæ efter lantz lagh. Til hwes things widneburd hauer jægh hænkt myt jnciglæ for thettæ breff meth gothæ mentz jnciglæ, som ær Jens Olaffsøns aff wapn, Ingwar Andersøns oc Aghæ Rafns, rathmen i Roskildæ. Giuæth vnder wors herræ aar thusendæ aar, firæ hunderth aar pa thet siæxtendæ, then othensdagh næst efter sanctæ Michels dagh.

Udenpaa: Littera super fundo in Saltboær, emto de Areld Serlin. Langebeks Afskrift i Diplom. i Geh. Ark. af »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

100. **5 Nov. 1416.**

Notarialinstrument, at Kannikerne i Roskilde enstemmig udsagde, at de af Frygt havde ladet Kong Erik inddrage Kjøbenhavns Slot, idet han i modsat Fald truede Roskilde Kapitels og Bispestols andre Ejendomme.

In nomine domini, amen. Anno a natiuitate eiusdem mccccxvj indicione jx die Jouis, quinta mensis nouembris, hora prima vel quasi,

apostolica sede vacante, in domo capitulari ecclesie Roskildensis ac mej notarij publici et testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia, personaliter constituti honorabiles viri dominj Laurencius decanus, Cristiernus prepositus, Nicholaus Billæ, archidiaconus, Johannes Brynekinj cantor, necnon Johannes Jacobi, decanus Lundensis, Jacobus Johannis et Nicholaus Boecij, Johannes Pauli, archidiaconus Lundensis, Andreas Gerichini, Nicholaus Lagonis, Ericus Laurencij, Johannes Andree, Michael Clementis, Magnus Hennichinj, Laurencius Nicholaj, Johannes Petri de Stokholm, Johannes Gerichini, Johannes Finsen, Johannes Laxman, Mathias Benedicti, Johannes Jacobi, Clemens Clementis, Johannes Petri et Johannes Paulj, canonicj ecclesie Roskildensis, capitulum eiusdem ecclesie representantes, asseruerunt vnanimiter et dixerunt, se propter metum qui cadere potuit in constantem, eis a serenissimo principe ac domino Erico dei gracia regnorum Dacie, Swecie, Norwegie, Slauorum Gotorumque rege ac duce Pomarensi contra omnem iusticiam a sacrorum canonum sanctiones impositum et illatum quoddam solempne castrum wlgariter nominatum et appellatum castrum Hafnense jnuitissime sequestrasse. Nam idem serenissimus princeps predictis prelatis et canonicis grauiter minabatur dicens: Si nobis sepedictum castrum recusaueritis assignare vel ad manus aliquorum dominorum iuxta velle nostrum sequestrare, extunc bona tam mobilia quam immobilia mense episcopi Roskildensis totique capitulo eiusdem ecclesie ibidem attinencia et spectancia consistabimus yniuersa. Vnde predicti prelati et canonici, vt tot et tanta bonorum dispendia euadere possent, pretensum castrum Hafnense, vt asseruerunt, sequestrauerunt. Super istis omnibus et singulis prelati et canonici memorati me notarium publicum infrascriptum vnanimiter rogauerunt, vt sibi vnum vel plura publicum seu publica conficerem instrumentum seu instrumenta. Acta sunt hec anno, die, mense, hora, loco, quibus supra, presentibus jbidem honorabilibus viris dominis Nicholao Lyberseen, canonico Hafnensi, Johanne Hemingi, sacrista, et Hermanno Andree, rectore scolarium, perpetuis vicariis ecclesie Roskildensis predicte, testibus ad premissa rogatis et requisitis. Et ego Tuco Johannis clericus Roskildensis diocesis, publicus jmperiali auctoritate notarius, quia osv.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med Notarialtegnet.

101. **8 Nov. 1416.**

Overenskomst mellem Kong Erik og Kapitlet i Roskilde, at Kjøbenhavns Slot skal overgives til en Biskop af Rigets Raad, der skal holde det paa begges Vegne, til den ny Biskop i Roskilde bliver viet, der atter skal stadfæste denne Overenskomst, til

en Kjendelse sker af Erkebispen og 5 Prælater, som Biskoppen udnævner, og af Ridder Hr. Aksel Pedersen og 5 andre Riddere og Svende af Rigens Raad, som Kongen udnævner, og denne Dom skal afsiges inden næste Kyndelmisse, eller inden 6 Uger efterat Biskoppen af Roskilde bliver sit Bispedømme mægtigt. Denne Dom skal den tabende rette sig efter. Nærmere Bestemmelser i Tilfælde af Dødsfald blandt nogen af Parterne.

I gutz naffn amen. Thettæ æræ the deythingen, som wi Eric meth guds nathæ Danmarks, Swerigis, Norgis, Wendis oc Godis koning oc hertugh j Pomeren mæth wort raths samthycke aff Danmark, Swerige oc Norge, som tha nærwerende ware, haue talit oc deythingit meth hederlicht capittel i Roskilde oc the meth oss om then ræticheet oc tiltaal, som wi mene athaue til Køpendehaffn vppa kronene wegnæ i Danmark, oc capittel i Roskilde mene, at biscop i Roskilde hauer vppa kirkene oc biscopsdomens wegnæ. Oc ære ther om swo ouer enæ worthnæ, som her æpter følger. Fførst oc fræmmerst, at her Cristiern, prowest i Roskilde, meth fornæffnde capittels wiliæ oc raeth hauer oss intaghit meth sich til Kopendehaffne hws i same tro, som hanom biscop Pæther aff Roskilde, hwes siæl gudh haue, i hans leuende liiff, oc capittel i Roskilde sidhen æpter hans døth thet vppa kirkens oc biscopsdomes wegnæ i Roskilde befalit oc tiltroot haue, i swa made at wi oc fornæffnde prowest Cristiern schule thet fornæffnde slot framdelis antworde, befale oc tiltroo pa beggis wore weghne i goeth tro en biscop aff righens raeth, som oss bothe thycker i swa made, som her æpter følgher. Swasom ær, at then fornæffnde biscop schal thet fornæffnde slot meth sin tilliggilsse haue, holde oc beware vppa begges wore weghne swo lenge, til capittel i Roskilde wæliær sich en biscop, hwilken som oss tha schal forwaring gøre meth sich oc capittell i Roskilde æffther righens raths raeth, at han schal stedhe oss til rætæ oc æy holde æller wæriæ oss fore meth vræte thet fornæffnde slot, om thet worder oss laghlighe æpter lands lagh meth rætæ tilfunnit oc tildømpt. Fframdelis schal fornæffnde biscop, som wi bothæ befale thet fornæffnde slot i goth tro, som fore ær saght, haue, holde oc beware pa beggis wore weghne, swo lenge til then fornæffnde koren biscop i Roskilde wordher stathfæst og wigdh, tha schal han ater pa thet ny meth siit capittel gøre oss oc fornyæ then forwaring, som forescreuit staar, vm fornæffnde wor ræthichet oc tiltaal, som wi mene athhaue til Kopendehaffn vppa kronene weghne, oc han mener athaue vppa biscopsdomene weghne, oc swo framdelis schal then fornæffnde biscop, som wi ther til troet haue, thet fornæffnde slot haue, holde oc beware, swo lenge til thet wordher funnet oc dømpt eller oss til pa kronene weghne eller then

fornæffnde biscop i Roskilde til pa kirkene weghne aff righens raeth, swosom ær først ærkebiscopen i Lund oc sithen andre fæm biscope oc prelate aff righens raeth, som biscop aff Roskilde tha ther til næffner vppa kirkens weghnæ, oc hær Axel Pætherssen, riddere, oc aff andre fæm riddere oc swenæ aff righens raeth, som wi tha ther til næffnæ vppa koningxdømens weghnæ, oc then ræt schal finnæs oc framsighes oc gange innæn thette oc kyndelmyssæ nw næst kommer, vm fornæffnde koren biscop i Roskilde hær forinnæn rætællighe stadhfæst oc wigdh wordher. Oc skal her vdi ængen toffring meth foracht æller wiliæ pa noger wor sidhæ gøres. Item ware thet swo, at fornæffnde biscop i Roskilde innæn thenne forscreffne tiidh kyndelmyssæ æy stadhfæst oc wigdh worder, som fore ær saght, tha schal then forscrefne ræt finnes oc framsighes oc gange innæn sex vgher æffter thet, at han mæchtigh wordher i siit forscreffne biscopsdome aff Roskilde ther aff vpathbære oc vthathgiue, oc her schal ængen længer tøffring vdi ware pa nogher sithæ vden alt arght, oc hæt for innæn schule hwerken wy fornæffnde koning Erik æller fornæffnde prowest Cristiern thet fornæffnde slot igen kreffue eller aname aff fornæffnde biscop, som wy bothæ thet befale oc tiltro. Item nar then fornæffnde ræt, som forscreuit staar, funnæn oc fræmsagd worther innæn then tiidh, som fore ær saght, aff fornæffnde righens raeth, som then ræt sighe schule, som forescreuit staar, swo at thet fornæffnde slot meth thæs tilliggilsse eller worther oss vppa kronene weghne eller fornæffnde biscop i Roskilde pa biscopsdomens wegnæ tilfunnet oc tildømpt rætællighe, som fore ær saght, tha wele oc schule wi fornæffnde koning Erik gensten aff then fornæffnde biscop, som wi tiltroet oc befalet haue thet fornæffnde slot meth sin tilliggilsse vppa wore weghne, all then macht, tro oc slotz befaling meth thæs tilliggilsse igen kalle oc igen taghe, oc so genst fornæffnde prowest Cristiern thet fornæffnde slot meth syn tilliggilsse igen fran oss ffaa oc vpantwordhæ j swo goth tro, som wy thet anamet haue aff fornæffnde prowest Cristiern, vden alt arght, hielperedhæ oc lenger tøffring, oc som fornæffnde prowest oc capittel i Roskilde oss ther til trodhe j swo made, som forscreuit staar, og sithen schal fornæffnde prowest Cristiern thet fornæffnde slot meth sin tilliggilsse genest then fornæffnde biscop i Roskilde fran sich antworde oc vplathe i swo gothe tro, som thet hanom antwordit war. Ær thet tha swo, at thet fornæffnde slot meth sin tilliggilsse ær oss oc kronen tildømpt oc tilfunnet, som fore ær saght, tha schal then fornæffnde biscop i Roskilde thet slot meth sin tilliggilsse friit oc umbeworit vden alt arght, hiel-

perede æller lenger tøffring fran sich antworde oc vplathe oss eller wore kære husfrwe Philippe oc firæ aff wort raeth, hwem wy æller hwn ther tilsættæ vppa kronene weghne, om wi hær forinnen aff gaa, thet gudh forbywthæ. Ær thet oc swo, at thet fornæffnde slot meth sin tilliggilsse ær tha fornæffnde biscop i Roskilde tilfunnet oc tildømpt, som fore ær saght, tha schal thet fornæffnde slot meth sin tilliggilsse friit oc vmbeworit bliue, ligge oc tilhøre til kirken oc biscopdømet i Roskilde vhindret aff oss æller aff noger anner vppa wore weghne. Item skeer thet oc swo, at fornæffnde prowest Cristiern her forinnæn døer, tha schal fornæffnde capittel j Roskilde fulmacht haue en annæn aff capittel i hans stæth atsættæ oc fulmæchtigh atgøre j alle made, som forscreffne prowest Cristiern tilforn war. Item scher thet oc swo, at then fornæffnde biscop, som thette fornæffnde slott antwordes, her forinnæn døer, tha schule wy, fornæffnde koning Eric oc prowest Cristiern, fulmacht haue en annæn biscop af wort raeth, som wi bothe ther til kesæ, i then stæth atsættæ meth lighe macht, som then annæn tilforn haffde. Item ee hwat som fornæffnde ærkebiscop aff Lund, her Axel Pætherssøn, meth forscreffne righens raeth, som ther til wordhe næffnde, æpter thy som forescreuit staar, om thette fornæffnde slot oc thæs tilliggilsse døme oc fore en ræt landræt sighæ, thet schal bliue ræt vden noghers woris gensighelsse vppa bothæ sither. Item vthouer thesse forscreffne deythingen oc artikele, som deythingede ære mellom oss, forscreffne koning Eric oc prowest Cristiern oc capittel i Roskilde, ther haue nærwerende hoess warit hedherleghe fædhre meth gudh oc wælborne mæn, sosom ær ærkebiscop Pæther aff Lund, ærkebiscop Jens aff Vpsale, biscop Jeyp aff Osslo, biscop Pæther aff Ripæ, biscop Naffno aff Westraaross, biscop Aslac aff Berghen oc prowest Anbiørn aff Berghen, hær Pritbiern van Podbosch, hær Anders Jeypssen, hær Axel Pætherssøn, hær Ændrit Ærlendssøn aff Lossnø, hær Erik Nielssøn oc hær Benedictus Pogwisk, riddere, oc till mere witerlicheeth oc wissen vm alle thesse forscreffne stycke, ath alle stycke schule swo holdes oc fulkommes j alle made, æpter thy som forscreuit star, tha lathe wi fornæffnde koning Eric och wi prouest Cristiern oc capittel i Roskilde fornæffnde wore jnsighle henge fore thette breff. Oc ære thelighe tw breff oc scriffter, som ordh fran ordh alt ens ludhe vm thesse forscreffne stycke oc artikele, giorde. Thet enæ breff oc scrifft beholde wy forscreffne koning Erik vppa wore oc koningxdømens weghne, oc thet annit breff oc scrifft wy forscreffne prowest Cristiern oc capittel i Roskilde vppa kirkens oc biscopsdømens weghne i Roskilde, vm thesse

forscreffne stycke. Datum Roskildis anno domini mcdxvj dominica proxima ante festum beati Martini episcopi et confessoris.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. 3 Segl hænge under.

102. **13 Nov. 1416.**

Jens, udvalgt Biskop i Roskilde, lover Kong Erik at holde det Forlig, som var indgaaet med ham af Provst og Kapitel i Roskilde om Kjøbenhavns Hus med dets tilliggende.

For allom mannom, som thettæ breff see eller høre læses, bekenne wy Jenis meth gudz nathe electus j Roskilde, at æffter thet at wor nathughe herre koning Erik meth gudz nathe Danmarks, Swerigis, Norgis, Wendis oc Godis koning oc hertugh i Pomeren deythinget oc ouer enæ ær wordhen meth hedherlich prowest ok capittell j Roskilde vm Køpendehaffns hws meth thes tilliggelse, huilke deythingen wy siælffue ouer wore, før æn wy till Roskilde kyrke keesde wordhe, tha stadhfæste wy meth thette wort opne breff then samme deythingen j alle synæ punctæ ok articlæ oc loffue ok jætte forscreffne wor nadhughe herre koning Erik etc. forscreffne deythingen atholde stadugh, fast ok wbrødelich vden alt archt widh wor sanninde oc godhe tro. Oc thes till mere wissen og sanninden oc høghre bewaringe hænge wy wort incigle meth wiliæ ok witscap ffor thettæ breff, som giffuit ær j Køpendehaffn aar effter wors herres byrdh thusende fyrehwndreth vppa thet sextende vppa sancti Brictij dagh, som biscop ok confessor war.

Biskoppens Segl, der er aftrykt i D. Mag. V. 289, hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i D. Mag. V. 259—60.

103. **28 Jan. 1417.**

Vidisse af Nr. 2

Omnibus presens scriptum cernentibus Jacobus dei gracia episcopus Gardensis, frater Nicolaus Thome, custos Roskildensis, et frater Nicolaus Fynbo, gardianus jbidem, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, nos sub anno domini mcdxvij ipso die sancte Agnetis in domo capitulari Roskildensi presentes fuisse, vidisse, legisse ac diligenter examinasse litteras sanctissimi in Christo patris ac domini domini Celestini pape tercii sub vera bulla plumbea more Romane curie non rasas, non abolitas, non cancellatas nec in aliqua sui parte carentes, tenorem, qui sequitur, continentes. Celestinus episcopus osv. se Nr. 2. Datum anno, die et loco supradictis.

2 Segl hænge under, det første fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. En omtrent ligelydende Vidisse af samme Dag er over Pavebrevet Nr. 40.

104. **28 Jan. 1417.**

Vidisse af Nr. 101.

Alle the som thettæ breff see æller høræ, helse wy Jechop meth gudz nathæ biscop i Grønland, brother Nyels Thomesson, custos aff Grabrøthere i Roskildæ, oc brother Nyels Fywnbo, gardien i same stæd, ewinnelich meth gudh. Wi kungøre thet alle mæn nærwerendes oc kommeskulendes, at vnder wors herre aar thusend firehundred oc vppa thet syttende aar vppa sancte Agnetes dagh, ther heligh juncfru ar, waræ skickede fore os vppa capittels hws i Roskildæ hetherlicæ herræ, som ar Laurens Jensson, dæghen j Roskildæ, oc capittel j samme stædh oc fræmbore breff fore os meth hele jnciglæ oc wscadde j alle stedh aff mistenkelse, ludendes vppa deythingen vm Køpendhaffn, som halneth oc begrepen war mellem mechtigh førstæ oc herræ herre Erik meth gudz nathæ Danmarks, Sweriges, Norges, Wendes oc Godes koning oc hertugh j Pomeren, vppa then ene sithæ, oc prowest Cristiern oc capittel i Roskilde, vppa then annen sithæ, ordh fran ordh, som hær effter følger: I gutz naffn, amen osv. som Nr. 101. Til hwes thinges widhnebyrdh wy hængæ wore jnciglæ fore thettæ breff. Giuet aar, dagh oc stædh, som fore screffuet ær.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

105. **3 Feb. 1417.**

Dom i Striden mellem Kong Erik og Biskoppen i Roskilde, om Biskop Niels med Rette eller Urette havde faaet Kjøbenhavn efter Kong Valdemars Død, at 12 gamle sælandske Adelsmænd skulle afgjøre, hvem det tilhører, og dette skal staa fast, indtil Kjøbenhavn afvindes en af Parterne ved retslig Kjendelse.

For allæ mæn thette breff see ællær høræ wy Pæther meth gudz nadæ j Lund, Jenes j Vpsalæ, arkebiscopæ, Jenes j Odensæ, Jæcob j Aslo, Nafnæ j Aors, biscopæ, oc Niels, abbed j Soer, Axel Pæthersson, Predbyørn aff Podebus, Erik Nielsson, Thryweth Haas, Jenes Grym oc Ywæn Bryskæ, rydæræ, ewinnelighæ helsnæ meth wor herre. Kungøræ wy allæ mæn nærwærændæs oc kommeskulændes, ath æftær thy ath alderwerdæste oc høgeste førstæ, wor nadelige herre, herre Erik, Danmarkes, Sueriges, Norges, Wendes oc Godes konung oc hertugh j Pommern, pa en sydæ, oc hederlyghe fader, biscop Jenes oc capitel j Roskilde, pa en annen sydæ, om then delæ oc teltal, the hafdæ mellem them om Købmanhafnæ, bodæ oss tolff fornefndæ, ath wy then sammæ sagh ændæ skuldæ oc dømæ ther om æftær landzloff thet rætæstæ, wy kunnæ, æftær swodanæ wylkor oc daftyngenæ, sosom thet daftynge breff wthwiser, thet the pa bodhæ sydæ besegleth hafdæ j Roskilde vpæ then samme tydh for oss nær-

wæræendæs hafdæ, sosom meth thet sammæ daftynges breff wel bewises kan. Oc war tha forneffndæ alderwerdestæ forstæ konungs Eriks teltal j swodanæ maadhæ, ath han hafdæ ræt ath hafuæ j synæ wæræ Købmanhafwen, fordy ath biscop Niels, fordom j Roskilde biscop, fyk thet æy meth rætæ æftær landzloff æftær kunge Waldemars dødh. Hæræ om moth swaredæ fornefndæ biscop Jens oc hans capitel, ath biscop Niels fornefndæ fyk forscreffne Købmanhafwæn meth rætæ æfter kunge Waldemars dødh, oc fordy burdæ hanom oc hans capitel thet j wæræ ath hafwæ. Om thesse sagh blefwæ the weth rætæ weth oss tolff fornefndæ oc bodæ oss hæræ om en ræt ath seyæ æfter bægæs theres teltal oc swar oc som theres daftynges breff wthluder æfter landzloff. Oc æftær thy ath wy theræs wylyæ oc telseyelsæ maatė j thesse stykkæ æy om modh staa oc weder seyæ meth lyghæ, afnamede wy oss mellem them, som før ær safdh, en rææt ath seyæ meth swodanæ wylkor, som førræ æræ safdæ. Oc waræ wy sammen oc thenktæ thet ower, thet lygeste wy kunnæ oc funnæ wy thet swo æftær landzloff oc daftynges breff, som før ær skreweth, ath tolff welbornæ sannendrye aldernæ oc bofastæ mæn j Syælænd oc aff them, sagen bæst kunnæ wydæ oc sannen om spøryæ, skulæ meth theres swarnæ edh sannendæ seyæ oc sannelyghæ ændæ, hwath hællær biscop Niels aff Roskildė fornefndæ fyk Købmanhafuen meth rætæ æfter landzloff æfter konung Waldemars dødh, oc æy togh thet med wældæ, oc biscopen aff Roskilde bør thet j wæræ ath hafuæ, tel thes thet wynnes hanom aff meth landzloff, ællær oċ fornefndæ biscop Niels æy fyk Købmanhafwen meth rætæ æfter landzloff æfter konung Waldemars dødh, nwm han togh thet meth wældæ, oc konungen aff Danmark bør thet j wæræ ath hafuæ, so længæ thet wynnes hanom aff meth landzloff. Oc hwem the fornefndæ tolff tel sweryæ oc tel dømæ forscrefne Københafuen ath hafuæ j synæ wæræ, thæn dømæ wy oc tel at hafue j synæ wæræ, so længæ thet wynnes hanom aff meth rætæ, som før ær skreweth. Oc j thesse forscrefne madæ hafue wy tolff fornefndæ forscrefne sagh tel oss taghet oc ænd æftær wort bæstæ samwydh og landzloff. Gyordh oc skreweth j Købenmanhafuen efter wor herres aar thusende firæhundreth pa det syttinde, vpa sunte Blasij dagh. Oc ath swo ær dæythinghet, ræteth oc gyordh, som før staar, hafue wy fornefndæ tolff woræ entseglæ for thette breff hængd tel wydnebyrdh.

Seglene Nr. 2, 3, 8, 9, 11, 12 fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i D. Mag. V. 290—91.

106. **19 Febr. 1417.**

Kong Erik tilstaar at have modtaget af Biskoppen i Roskilde Kjøbenhavns Hus og By, som de vare tildømte ham af Biskopper, Prælater og 6 Riddere af Rigens Raad, at beholde saa længe, til de afvindes ham efter Lands Lov. Desuden skulle Parterne komme sammen til Mikkelsdag med 12 af Rigens Raad, der skulle afgjøre Sagen efter Lands Lov, og det de dømme, skal den tabende rette sig efter.

Wy Erik aff guts nathæ Danmarcs, Sweriges, Norges, Wendes oc Godes koning oc hertugh i Pomeren, helse alle mæn, som thettæ breff see eller høre læsæ, ewinnelicæ meth wor herre, ok kungøre wi alle mæn, at wi kænnis meth thettæ wort opnæ breff, at wi Køpmannehaffns hws oc byy i ware wære haue fangit aff hetherlich father biscop Jens aff Roskildæ meth hans capittels raeth oc wilghæ, swasom thet war oss tildømbd aff siex biscope ok prelate ok aff siex riddere aff righens raeth, j swadane made, at wi scule thet haue i wære swa lenge til thet wynnes os aff meth rættæ efter landzlagh. Item scule oc wele wi, fornæffnde koning Erik oc biscop Jens, vm Mychelsmøsse nu nest kommer sammen kome i Købmannehafn meth beggis ware alle tiltale, rættichet oc bewisning oc bliwes ther weth rættæ weth thesse tolff aff righens raeth, som her effter screffnæ staa. Først hetherlicæ fathre meth gudh oc herre, Pether ærkiæbiscop i Lund, Jens i Othensiø, Boo i Arws, Pether i Ripe, Pether i Wendelsysel oc Laghe aff Wiborgh, biscope, oc welborne mæn oc herre, Jens Dwe, Predbern aff Podbusch, Axel Petherson, Erik Krummedighe, Erik Niellsson oc Iwen Bryskæ, riddere, hwilke fornæffnde tolff wi fornæffnde koning Erik scule sammen komme til fornæffnde stadh Køpmannehafn i swadane made, at the fornæffnde tolff scule os meth rættæ effter landzlagh atskilghe oc ræt vm sighe effter beggis ware alle tilltale, rætticheet oc bewisning vm fornæffnde Køpmannehafns hws oc byy meth theres tilliggelse, som ther aff rættæ bør til at ligge, jnnen kyndelmøsse, som ther næst efter følgher. Oc hwilken ware the forscreffne tolff rættichet oc eghendom tha til finne oc døme til fornæffnde Køpmannehaffns hws oc byy oc tilliggelse, som forescreuet staar, han scal thet beholde oc haue til ewinnelicæ æghe. Er thet tha swa, at fornæffnde Køpmannehafns hws oc byy oc tilliggelse, som forescreuet staar, oss æller ware effterkomere koninge i Danmarc pa righens weghne Danmarcx finnes oc dømes till aff the tolff, som forescreuet ær, tha scule wi oc wore effterkommere koninge i Danmarc thet haue oc beholde til kronen i Danmarc til ewinnelicæ eghe vden noghers gensigelse. Er thet oc tha swa, at the fornæffnde tolff finne oc døme, som forescreuet ær, forescriffne biscop Jens eller hans effterkommere

biscope i Roskilde fornæffnde Køpmannehafns hws oc byy ok tilliggelse, som forescreuet ær, till pa hans kirkens weghne, tha scal han oc hans effterkomere biscope i Roskilde thet haue oc beholde vppa hans kirkens weghnæ til ewinnelicæ æghe, vden noghærs gensigelse. Ok scule oc wele wi fornæffnde koning Erik æller wore effterkomere, vm wi her forinnen aff gaa, thet gudh forbiwthæ, æller hwa fornæffnde Køpmannehaffns hws oc byy oc tilliggelse, som foreschreuet ær, tha i wæræ aff oss hauer, vden noger hinder æller længer tøffring, tha genisten fornæffnde Køpmannehaffns hws oc byy oc tilliggelse, som forescreuet ær, friit oc vmbewarit igen andwordhe fornæffnde biscop Jens æller hans effterkomere biscope i Roskilde, vm thet worther hanom tilfunnet oc tildømbd meth rættæ effter landzlagh, som forescreuet staar. Item scal then ræt fynnes oc fræmsighes aff thesse tolff, som forescreuet staar, jnnen then forescreffne tiid kyndelmøsse vden noger tøffring æller gensighelse. Ware thet swa, at noger aff thesse forescreffne tolff døeth bleue her forjnnen æller siwgh, æller j lofflicht hinder eller forfall tha ware, tha scule wi bothæ taghe een beschethen dandeman j then stadh igen aff then samme staet, som han wor æller ær, ther døther, siwgher æller i lofflicht hinder eller forfall ær. Alle thesse forscreffnæ stycke oc articlæ oc hwert serdeles stathugæ oc fastæ at holde, wilkore wi oss oc wore effterkomere pa wor gothæ troo effter wor ytherstæ formughe, ok till mere wisse oc bewaring tha lade wi hængæ wort secretum fore thettæ breff meth wort raetz jncigle till widnesbyrth, som her effterscreffnæ sta, swasom ær hetherlicæ fathræ meth gudh oc hærræ, Jens, ærkiæbiscop i Vpsale, Jechop i Oslo, Aslac i Berghen, Naffnæ i Westræarus oc Magnes i Abo, biscope, Nyels, abbet i Soræ, Andbiørn, prowest i Berghen, oc welbornæ mæn Andhers Jechopson, wor hoffmæster, Waldemar Bydelsbagh, Swen Stwre, Cristiern Nyelsson, Niels Gøstafson, Endrid Erlandsson aff Lossnø, Aghe Laxman, Benedictus Poggewisch oc Axel Andersson, riddere, Jens Laurensson oc Steen Basse, aff wapn. Giuet aar effter gudz byyrd thwsende fiiræhwndrethæ vppa thet søttende, fredaghen næst fore sanctæ Pethers dagh jn cathedra.

19 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

107. **7 Jan. 1418.**

Vidisse af Nr. 104.

Wy Jens Dwe oc Swen Sture, riddere, gøre widerlicht oc openbar alle the, som thenne screfft høre eller see, oss effter wor heres føthelsses aar thusende firehwndrethe vpa thet attende aar, vpa sancti

Canuti dagh ducis et martiris haffue seet oc skoet oc hørt grangiffuelicæ fore oss owerleseet et opit permens breff, wraghet oc wskrapet oc i alle made wfalsket oc wmistenkelicht meth sanne oc wesse hengende incigle incighlet, hele oc holdne, oc allstings wel bewaret, hwilket breff ludher ordh fran ordh, som her efterfølger: For alle mæn osv. se Nr. 104.

Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark.

108. **26 Jan. 1419.**

Thingsvidne af Sælands Landsthing, at Kongen tilbød Biskoppen i Roskilde at lade Sagen om hvem Kjøbenhavn tilhører, afgjøre af Rigens Raad, hvorimod Biskoppen skød Sagen ind for Erkebispens og Bispernes Dom.

Allæ mæn thettæ breff see ællær høræ læsit, helssæ wy Jens Gørsting aff Aas, landzdomære i Siælænd, Pæther Falster, rætære til saghær i Danmark, Erik Tomæsson, Jens Finckenow, Herlow Nielsson, riddæræ, Steen Basse, Æwært aff Helsinghe, Niels Esbernsson Bille aff Hallæløwæ, Tetz Rosengarth oc Sylwe, awapnæ, kærleghæ meth guth ok gøræ wy thet allæ mæn widerlict, at aar efter wor herræs føthelssæ aar thusændæ firæ hundræthæ pa thet nittendæ aar, then othensdaw næst for kyndelmyssæ daw pa landzthinget j Ringstæthæ for hetherlic herræ oc father meth guth Jens meth gutz nathæ biscop j Roskildæ, for oss oc for andræ fleræ gothæ mæn war mæctygh herræs oc førstæs, wor nathuæ herræs Eriks, meth gutz nathæ Danmarks, Norghes, Vendes oc Godhæs konges oc hertigh i Pomærens breff læsit, j hwilket breff forneffnde wor nathwe herræ kongh Erik bøth seek til rætæ meth biscop Jens j Roskilde, swo at han wilde plæyæ biscop Jens oc hans capitæl ræt om Køpendehafn efter landzlow for hans righens rath, hwilken tiith han wilde thagæ ther til. Tha stoth biscop Jens op ok swaræthæ swo ther til, at nær ærchebiscopen aff Lund, som nw ther koreth ær, worther stathfester aff pawæn, som hanwm byr, oc myn herræ konghæn kommær allæ the andræ biscopæ j Danmark til forneffnde archebiscop j Lund hær j Siælænd tilsammæn, tha wil jæc kommæ for allæ the biscopæ meth myn beuiisning, som jæc pa Køpendehafn hawær, pa guths weynæ oc then helyæ kirkes weynæ oc hendæ aff myn herræ konghen fore the biscopæ aff Danmark, hwat ræt ær om Køpendehafn, oc gøræ thesligæs jgeen. Thisse forscreffne stycke hørthæ wy oc saghæ oc witnæ thet meth thettæ wort opnæ breff oc meth woræ jnciglæ heyndæ for thettæ breff. Giwæt aar oc daw oc stæth, som ær saut.

Udenpaa: Testimonium placiti generalis Sielande, quod Johannes episcopus Roskildensis obligat se stare juri super castro Haffnensi coram prelatis regni. Orig.

paa Perg. i Geh Ark. Tidligere trykt i D. Mag. V. 294—95. Pontoppidans Orig. Hafn 90—91. Af Seglene fattes Nr. 3—6, 8—9.

109. 26 Feb. 1419.

Erkebiskop Peder Lykke vidner, at Kong Erik i Graabrødrekloster i Kjøbenharn tilbød Biskoppen i Roskilde nu og til enhver Tid at lade Striden om Kjøbenhavns Slot og dens tilliggende, nemlig Byen Kjøbenhavn og endel Gods paa Landet, afgjøre af Erkebiskop P. Lykke og Rigens Raad.

Nos Petrus Lukkæ dei gratia archiepiscopus Lundensis, Swecie primas et apostolice sedis legatus, coram omnibus, quorum interest vel interesse poterit, tenore presentium publice protestamur, quod sub anno domini millesimo quadringentesimo decimo nono, die xxvj mensis februarii, videlicet ipsa dominica quinquagesime, Hafnis in domo fratrum minorum in presentia nostra et plurium aliorum de consilio suo personaliter constitutus serenissimus princeps et dominus noster gratiosissimus dominus Ericus eadem gratia Dacie, Swecie et Norwegie regnorum, Sclauorum Gothorumque rex et dux Pomeranensis, accersito ad se reuerendo fratre nostro domino Johanne dei gratia episcopo Roskildensi, viue vocis sue oraculo retulit verba, que sequuntur: Domine episcope Roskildensis, ad noticiam nostram deuentum est, quod nos, nuper in placito generali terre Sielandie existentes, castrum Hafnense, quod in possessione nostra ad presens retinemus, cum suis attinenciis, videlicet villa Hafnensi et aliis bonis in rure situatis, impetistis, ad quod vobis taliter respondemus, quod parati sumus ex nunc et eciam in posterum, tempore inter nos rationabiliter deputando, coram domino archiepiscopo Lundensi hic presente comparere, intendimus ad standum juri coram eo et consiliariis regni nostri Dacie et a vobis ex parte Roskildensis ecclesie similiter acceptandum in hiis, que ex vtraque parte inter nos possunt seu poterint iusta occasione ventilari. In cuius rei testimonium secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum et actum anno, die et loco supradictis.

Udenpaa: Vm Køpendhaffn. |Byscop Per Lyches breff, at koning Erik och byscopen i Roskilde ware møtte i Københaffn om Københaffn slot. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i D. Mag. V. 295—96. Pontoppidans Orig. Hafn. S. 91.

110. 25 Okt. 1419.

Akslen Turesen sælger til Mads Pedersen, kaldet Bemen, en Gaard i Raadhusstræde i St. Peders Sogn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Axlen Thuræson, villanus Hafnensis, salutem in domino. Notum facimus vniuersis presentibus et futuris, quod recognosco me viro discreto latori presencium,

videlicet Mathie Petri dicto Bemen, curiam meam cum fundo ac omnibus et singulis pertinenciis suis, altis et bassis, in parochia beati Petri in vico Pretorii Hafnis sitam necnon medietatem vnius fundi contigue ad orientem predicte curie mee adiacentis, cuius quidem fundi medietatem a quodam Twone Johannis, nepote meo, justo empcionis tytulo acquisiui, vendidisse, resignasse et ad manus suas pleno jure meo assignasse, perpetuo possidendam. Pro quibus, videlicet curia et fundis supradictis, plenum precium secundum contractum nostrum ab eodem Mathia me fateor subleuasse. Ideo me meos et heredes obligo per presentes antedictam curiam cum fundis prenominatis ad appropriandum et disbrigandum eidem Mathie Bemen suis et heredibus ab impeticione quorumcunque. Et si prelibata curia seu aliqua pars predictorum fundorum ab ipso Mathia vel heredibus suis secundum leges terre Syalendensis propter mee appropriacionis defectum euicta fuerit, per presentes obligo me et heredes meos dictum Mathiam et heredes suos pro huiusmodi appropriacionis defectu indempnem ac indempnes conseruare. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum, videlicet domini Jacobi Krafsæ, canonici, Laurencii Winnæræ, Jone Wat, consulum, Petri Krafsæ et Petri Boecii, villanorum Hafnensium, presentibus est appensum. Datum anno domini mcdxix, die sanctorum martyrum Crispini et Crispiniani.

Af Seglene fattes Nr. 1. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

111. 27 Okt. 1419.

Joh. Henriksen kaldet van Bergen pantsætter til Raadmand Arild Kruse 3 Boder i Lathbrostræde nærved Havet østen for Møllen.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Henrici dictus van Berghen salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me et heredes meos suagero meo dilecto, Arnoldo Kruse, consuli Hafnis, in decem marchis argenti legalis monete et datiue teneri et esse veraciter obligatum, pro quibus quidem decem marchis argenti eidem Arnoldo Kruse bona mea matrimonialia, videlicet tres tabernas meas circa mare in plathea Lathbrostrede sitas orientaliter a molendina, inpignero per presentes, tali condicione quod antedictus Arnoldus fructus et redditus de predictis tribus tabernis annuatim subleuet et in sortem principalis debiti minime computandos, donec predicta bona vt premittitur cum omnibus et singulis pertinenciis suis, nullis exceptis, ab ipso Arnoldo vel heredibus suis per me vel meos heredes pro predictis decem marchis

argenti et nullo alio valore in ipso die sancti Michaelis legaliter redimantur. Insuper obligo meos heredes antedicto Arnoldo Krwse et suis heredibus antedictas tres tabernas cum suis pertinenciis appropriare, disbrigare et secundum legesterre liberare ab impeticione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Laurencij Winnere, Johannis Jacobi, Betoldi (!) Quatz, consulum Hafnis, presentibus est appensum. Datum anno dominj mcdxix, vigilia Simonis et Jude.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

112. **15 Febr. 1422.**

Kong Eriks Privilegium, at ingen maa bruge anden Næringsvej end den hans Lav medfører, og Borgemestre og Raad skulle have Tilsyn med, at han bruger den forsvarlig. Ingen Haandværksmand kan optages i Magistraten og ingen af denne kan afsættes, uden hans Udygtighed bevises for Kongen og Rigens Raad. Den, der vil optages i noget Haandværkslav, skal give til dette saa meget, som han giver for Borgerskab. Paa Torvedage maa til en vis Tid kun Borgerne kjøbslaa. Borgemestre og Raad skulle sørge for, at de, der have taget Borgerskab, forblive stadige og bofaste Borgere.

Wj Erik meth guths nathe Danmarcs, Sweriges, Norges, Wendes oc Gotes koning oc hertuch j Pomeren helsse ether oss elscheliighe borghemestere, rathmæn oc all mene almughe j Køpendhaffn kerlighe meth guth oc wor nathe. Wider, gothe wener, at offte ok itheliighe hauer kæremaal wæret for oss aff wore gothe mæn j rikit, swo oc æn nw sidherst wi wore j Ringstede aff wort radh, clerkerie oc ridderscap vm gemmerlicht oc vskiellicht regiment meth køpmanscap oc hantering, ther then ene scal berghe sik aff meth then annen oc serdeles j wore køpstædher. Sammelethis haue oc wore burghere oc køpstædhemæn til oss tiit oc offte talet oc for oss kært oc serdeles atter nw sidherst j Ringstædhe, at thet, som the there berning oc køpmanscap aff sculde haue oc holde schyellicht regiment meth, som j køpstædher burdhe at wære, thet haue nw andre mæn vppa land, swo som er bønder oc wortnethe oc forprangere j landit, thæt the haue falt at hantere all køpmanscap, swo som er clædhe, humle, staal, sarduch, lærit oc swo dan stycke, oc thet hwer man, hwo ther wil, far oc wandrer til ny fischelæyæ j landet oc køpe ther hwat them luster oc gøre stoort forkøp, bothe vpa sild, pa fææ oc vpa alle hande køpmanschap, her haue bethet oss bothe clerkerie oc ridderscap swo oc køpstædhemæn radh oc made tillfynne, at thet schyelllighere oc annerlethis matte worthe, tha bebuthethe wi till oss till Roskilde biscop Jenes j Syæland oc the andre prelate oc ridderscap ther aff landet oc køpstæthemennene meth the fornump-

stighiste oc the beste, wi wiste ther j landit wære, vm thisse forskrefne ærinde oc beddis there radh ther till. Tha haue the swo vnderwiist oss oc raadt oc for thet beste keest, at wi thet swo fly oc bywdhe, at alle embizmæn berghe sik oc nære aff there æmbede, swo som er, at burghere oc bymæn, the som eke swo dane embede haue, som hereffter næfnes, the berghe sik meth there køpmanscap oc meth there brygning oc swo dan køpmans hantering, baghere berghe sik aff siin baghning, sudere aff hans schogerning, smidh aff hans smedhegerning, gulsmidh aff hans æmbede, skrædere aff hans embede, krembere aff sit embede, skinnere aff sit embede, oc serdelis alle embitzmæn, ee hwat embede the helst haue, at hwer there berghe sik aff sit embede, thok swo vm nokre aff thisse forskrefne æmbede wilde thes worthe eens j nogher køpstadh oc fare vschiellighe meth sin hantering, entich meth brygning eller baghning eller meth skogerning eller meth noket aff thisse forskrefne embede, tha scule borghemestere oc rathmen meth foghedens hielp granzke thet wt swo offte, som thet behoff gørs, swo at thette forskrefne jo schiellighe holdes oc tilgaa effter thy, som wor herre vnner oc setter tidhen i landit til. Item scall engin j nogher køpstadh wære eller her effter at worthe burghemester eller rathman aff thisse forskrefne æmbede, men thet scule wære andre burghere oc køpmæn, oc scule burgherne oc meenheden j køpstædherne engen macht haue burghemestere aff at sette, wten the kunne bewise oss oc wort radh meth schiell, at the oss oc køpstædhen oc rikit jke nuttighe ære. Item hwo ther j nogher køpstadh noket aff thisse forskrefne æmbide wil winne, som the kalle theræ lagh, tha scall han gyue for sin ingang j æmbedet swo mekit, som han gyuer byen, tha han worther byman, oc ey meer. Woret oc swo, at noket embede sette sik heramot oc wilde ey holdet, som forescreuit staar, tha scule burghemestere oc rathmen haue macht at rette ther ouer meth foghedens hielp, oc thet wi afflegge oc forbiudhe swo dant landkøp oc hantering oc forprang, som forescreuit staar, anner stadh at øwe oc hantere wten j wore køpstædher oc vpa wore marknethe ok torgh, som aff alder haue wærit, oc thet køpstædhemæn j alle køpstædher scule stikke eet tekn wt, ee naar there torghdach er, oc then stund oc swo lenge, som thet tekn staar, at engin mæthen køpe eller sælyæ wten bofaste bymæn oc burghere, oc thet same tekn scal jntaghes oc ey lenger staa æn vpa then tiidh vm daghen, som clocken slaar ti. Ther effter genist køpe oc sælie gest oc ee hwo ther wil. Item at burghemestere oc rathmen oss oc rikit ther wti besørghe, at hwem the till burghere oc bymæn vntfaa

at them, stadhigh oc bofast burghere bliue, oc thet engen tiidh eller køp vpa nogher stycke dyrkes, for thy hwar wi meth wort radh oc gothe mæn komme j wore købstædher, nw effter thet at the oss swo vppa wiist oc raadt haue j alle made, som forescreuit staar, tha wele wi oc biude hwer man thette forskrefne regiment swo at holde oc engelund heramot at gøre wither wor konunglike heffnd oc vrethe, swo lenge till thes, at oss nøgher nogher annen schiellighere vnderwiisning gøre oc bewise kan, then som for riket oc landen nuttighere [er]. Ther meth befale wi ether guth. Scriptum Roskildis anno dominj millesimo cd vicesimo secundo, dominica sexagesime, nostro sub secreto tergo presencium impresso.

Ad jussum domini Erici regis serenissimi (?)
Johannes Petri.

Seglet er trykt bagpaa. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Rosenvinges gl. Love V. 121—23. Jfr. Udtog hos Hvitfeld S. 683—89.

113. 28 Okt. 1422.

Kong Eriks Privilegium, at Kjøbenhavns Borgere maa nyde samme Fordel som andre Kjøbstedmænd paa Markederne i Skanør, Falsterbo, Malmø og Dragør. Haandværkere skulle bo rundt omkring i Staden. I Herbergerne skal kunne kjøbes Øl, Mad og Hestefoder, og Hø og Korn maa ikke falbydes andre Steder. Fremmede Kjøbmænd maa ikke sælge i smaa Partier og maa ikke kjøbe til Udførsel uden af Borgere. Borgerne maa være toldfri, undtagen naar de fare til Fiskemarked. Borgere og Gæster tages i kongeligt Værn og deres ældre kongelige Privilegier stadfæstes. Nærværende Privilegium undes Staden, til Kongen finder, at det er til dens Nytte at forandre det.

Wy Eric meth guths nathe Danmarcs, Swerighes, Norghes, Wendes oc Gotes konung oc hertuch j Pomeren gøre witerlicht alle the thettæ breff see eller høre, at for oss oc wort radh haue wærit wore elschelike borghemestere, radhmæn oc menheet af Køpendhaffn oc ladit oss forsta, beræt oc kert there priuilege brust oc wanschilsse oc haue bethet oss vm, at wi them meth priuilege oc friiheet benathe, besørye oc bethenke wilde, effter thy som them wore forældre ok forfæthre konunge j Danmark tilforen giort haue, hwilkin bøn oc schellich beghering wi effter wort radhs radh them nw weet haue oc wete meth swodane priuilege oc friiheet, som her effter følghe, swosom ær, at for troscap, willicheet oc thienist, som wi her till befunnet haue aff them, oc the oc there arffuinge oc effterkomere oss oc kronen oc rikit j Danmark oc wore effterkomere konunge her effter at meth troscap gøre oc bewise scule til ewich tiidh, tha vnne wi oc giue them, at the haue, nyde oc beholde swodane priuilege oc friiheet oc fordeel, som andre wore borghere oc køpstæthemæn haue vpa wore marknede oc fiskeleye, swo som ær Skanør, Falsterbothe, Malmøye

oc Drakør, thoc swo at bodhegeld oc swo dan stucke, som her til ær want aff at gaa oc gøres aff the bother, som standende bliue ouer winteren, oc aff andre vpa Drakør, at the thet rethelike gyue oc wtgøre, effter thy som sidhwane hauer wærit oc ær. Item at wor foghet oc æmbitzman vpa Køpendhaffn oc borghemesterne oc radhit j byen meth hanom skicke, sætte oc bestille til wort radhs behagh allehande æmbide oc gerningxfolk j oc vmkring stadhen, swosom schellichst oc nuttest ær bothe for oss oc them oc for almughen ok stadhen oc alt vm, swo at bothe then som sæll oc then som køper fange moghelicheet for syt oc likæ. Item at the som herbergherere oc gesterye vppe holde scule, at the haue falt øll oc mat oc fodher oc ther till stalling til swo manghe heste, som wor foghet oc radhet thycker. Item wele wi, at engin scal haue falt høø eller korn vden then, som herbergherer ær oc then som stallrwm hauer oc hugitzen, som swo dan stucke bør at haue, effter thy som fore ær sacht. Item at enge geste eller køpmæn, ther æy ære besidhne borghere j Køpendhaffn, sæliæ nokit clæthe eller læret j alne tall, men the sælye clæthet with halffue stucke oc hele oc lærit with hvndreth eller reep, heelt eller halfft, oc hoser with dosiin, heelt eller halfft, oc øll with tunner oc jke with kanne, salt with pvnd, heelt eller halfft, eller with tunner oc jke j skieppetall. Item hvmle with pvnd eller træmet, heelt eller halfft, oc jke with schiepper. Item at enge geste gøre landkøpp oc æy køpe noker køpmanscap wti (!) at føre vten aff wore borghere, men til there bordh oc kost her atholde oc fortære thet, mughe the køpe vpa torghet. Hwo her amot gør eller sik forsymer j thisse forskrefne made eller j noker anner stucke, then wære hwo han ær, then bæthre ther fore effter stadhsins ræt. Item at wore borghere j Køpendhaffn, hwar the fare her wt aff byen till andre wore stædher til marknede, vndentaghne wore fischemarknede, at the wære oc fare tollfrij swosom andre wore borghere j landet. Item vntfa wi oc take the forskrefne wore borghere, bymæn oc menheet, som bygge oc bo j Køpendhaffn, oc the køpmæn oc geste, som ther j gothe made meth there gotz oc køpmanscap tilsøke, j wor konunglike fridh, wærn oc hæghe serdelis at bescherme j swo made, som them wore forældre oc forfæthre konunge i Danmark tilforen for wor tiidh giort haue for thienist oc troscap, som the oss oc rikit oc kronen plichtighe ære oc gøre scule. Item thenne forskrefne nathe, priuilege oc friiheet gyue wi them oc vnne at bruke, nyde oc beholde meth there stadhs book wtwisinghe oc lagh, som wi thøm oc nw vnt oc gyuet haue, swo lenge til thes at wi meth wort radh eller effter-

komere konunge j Danmark nokit annet nuttere oc bæthre prøue eller fynne kunne, ther wi oc kronen oc rikit oc the meth stadhsins borghere oc menheet j Køpendhaffn bæthre kunne bestandne meth bliue. Thy forbyudhē wi alle oc hwer serdelis, ee hwo the helst ære, thisse forskrefne wore borghere, bymæn oc menheet j Køpendhaffn her amot at hindre eller vforrætte, qwælye eller møthe j nokre made wither wor konunglich heffnd oc vrethe. Ok til mere wissen oc witerlicheet allæ thisse forskrefne stuckes haue wi ladit wort secretum meth wiliæ oc witscap henges fore thettæ breff. Datum jn curia nostra Haraldzborch anno domini Millesimoquadringentesimovicesimosecundo jpso die beatorum Symonis et Jude apostolorum.

Ad jussum dominj regis
Johannes Petri.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Rosenvinges gl danske Love V. 124–26.

114. **Omtrent 1422.**

Borgemestre og Raad oversætte og omskrive den latinske Stadsret af 1294, efter Kong Erik af Pommerns Opfordring. Den er ikke nogen særegen Stadsret, udgiven af Erik af Pommern, som Rosenvinge kalder den, og den er udentvivl ej heller avtoriseret af nogen; det var kun en Oversættelse til praktisk Brug og med de Tillempelser, som Stadens Overgange fra Biskoppen til Kongen gjorde fornøden. Naar Rosenvinge (gamle danske Love V, S. XXIII) mener, at den paaberaabes i Erik af Pommerns Privil. af 28 Okt. 1422 (S. 152), idet der tales om »Stadsbogens Udvisning og Lov«, saa har han misforstaaet Udtrykket Stadsbog, der betegner den Bog, hvori alle offenlige Dokumenter indførtes, og der er her aldeles ikke Tale om nogen særegen Stadsret. Naar Rosenvinge ligeledes bemærker, at det i den trykte Fortegnelse over Raadstuearkivets gamle Dokumenter omtales, at der ved Erik af Pommerns første Privilegium har ligget »et Papir in originali i samme Materie, men det fandtes ikke«, da er Kilden til denne Efterretning Arkivets Registrant af 1682, hvori der staar: Kong Erichs Pomerany danske pergaments bref om. at alle laugene en huer skal nære sig af sin handtæring etc. dat. 1422, indført udi Walchendorfs bog pag. 66. 67. 68, med der hoes et paa papier in originaly af samme dato och samme materie«; men dette vil ikke sige andet, end at Kongen lod udstæde 2 Exemplarer af dette Privilegium, det ene paa Papir, det andet paa Pergament, hvis der ikke menes det andet Priv. af 1422, der ikke kunde findes 1682. Det vilde ogsaa være underligt, om en saa ny Stadsret ikke ellers omtaltes i Raadstuearkivets Samlinger eller andensteds. Det eneste Haandskrift, hvori denne Oversættelse haves, findes paa det kgl. Bibliothek (gl. kgl. Saml. Nr. 3156, i Kvart), der er fra Midten af det 16de Aarh. Da den saaledes ikke er nogen særegen Stadsret og da Haandskriftet, hvori den forekommer, kun er forholdsvis nyt og fuldt af Fejl, saa er der ingen Grund til her at optage den, og det anses for tilstrækkeligt at kunne henvise til Rosenvinges gl. danske Love V. 126—44, hvor den er aftrykt.

115. **20 Jan. 1425.**

Arnold Bulle lejer af Kapitlet en Gaard nærved Havet, som Ridder Anders Jepsen Lunge har givet til Trefoldigheds Alter i Frue Kirke. Den Del af Gaarden, der er nærmest Havet, skal han bygge ligesaa godt som Naboens Hus.

Omnibus presens scriptum cernentibus Arnoldus Bulle, villanus Haffnensis, salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabilibus viris et dominis, scilicet domino Johanne Clementis, decano Hafnensi, totoque capitulo ibidem, exhibitoribus presencium, curiam quandam inter curiam Johannis Wat et curiam Tiderici wan Ghokken circa mare Haffnis sitam ad altare sancte trinitatis in ecclesia beate virginis Haffnis spectantem, jam nouiter per nobilem virum dominum dominum [Andreas] Jacobi dictum Lunge militem fundatum, cum omnibus dicte curie adiacenciis, excepta tamen illa parte eiusdem curie, quam jdem dominus Andreas Jacobi sibi et heredibus suis reseruauit, cum consensu possessoris predicti altaris ad dies meos et vxoris mee prime legittime necnon liberorum nostrorum conduxisse realiter per presentes cum condicionibus infrascriptis. Primo quod ego Arnoldus Bulle et vxor mea prenarrata ac liberi nostri duodecim solidos grossorum, videlicet sex solidos grossorum infra festum pasche et reliquos sex infra festum beati Michaelis singulis annis possessori predicti altaris, qui pro tempore fuerit, in bona moneta racione pensionis expedite persoluamus. Insuper quod nos prenominati illam partem predicte curie, que propinquior est mari, infra quatuor annos proxime futuros jta bene edificent sicut domus vicina Tiderici wan Ghokken prope mare, prout edificata est, et illo anno, quo istam partem curie prefate sic vt premittatur edificauerimus, mediam tamen pensionem exoluere teneamur, aliam vero partem ipsius curie scilicet circa plateam borialem quanto cicius poterimus pro posse nostro melioremus, edificemus et restaurari faciamus, jta tamen quod illo anno quo aliquam notabilem structuram circa illam plateam jam primo restaurauerimus seu edificauerimus, eciam mediam tantummodo pensionem persoluere debeamus. Item si predicta curia per incendium uel hostilem jnuasionem deuastata fuerit, quod deus auertat, extunc cum pensione nobiscum micius agatur, jta quod in primo anno post deuastacionem nichil dabimus, jn secundo vero anno mediam pensionem exoluamus, jn tercio autem anno et sequentibus integram prope pensionem annuam de prefata curia vt premissum est exoluere teneamur. Item predictis articulis uel eorum aliquo non seruatis, quod absit, extunc ipsis dominis, decano scilicet et capitulo, vna cum possessore antedicti altaris, qui pro tempore fuerit, predictam curiam reuocandi et resumendi libera sit facultas absque contradictione quorumcunque, nobis autem de medio sublatis, sepedicta curia cum edificiis, restauracionibus et pertinenciis suis vniuersis, prout tunc reperta fuerit, immediate predicto altari cedat, reclamacione quorumcunque non ob-

stante, jta tamen quod heredes nostri, si liberos post nos non reliquerimus, in conducendo predictam curiam pro competenti pensione ceteris preferantur. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Henrici Hawemestere, consulis Haffnensis, et Tiderici wan Ghokken, villani ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini mcdxx quinto, die Fabiani et Sebastiani martiris.

Udenpaa: Recognicio Arnoldi Bwlle super curia altaris sancte trinitatis circa mare dicta Cristofferj, in quo nunc habitat Hermannus Røling. Seglet Nr. 2 er bevaret. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

116. **13 Dec. 1425.**

Verner Byttow pantsætter Jens Andersen Langebonde 2 Boder paa Dragør ved Talbodestrædet, som han selv ibor om Høsten.

Allæ mæn thettæ breff se æller høre læsæ helsær jæc Wærnær Byttow, byman j Køpendhaffn, ewinnelig meth gudh oc wil jæc kungøre alle nærwærendis oc kommendis, at jæc vetherkænner mik gælth schyldugh atware en beskedhen man Jenis Andresson callet Langebonde, byman i Køpendhaffn, fæm lødh mark sølffs, fæm skeling grot j hwar lødh mark, ni skeling lybiske i huar skeling grot, so danæ peninge som j Lubike oc j Wismer æræ geuæ oc gænge, for huilkæ peninge jæc pantsædher thæn fornæffnde Jenis Andresson to mynæ bodher oc all myn rætigheth, som jæc hauer j then grwnd, som the fornæffnde bodher sta vppa pa Draghør synnen vidh Talbodhe strædit, liggendes hoss then strandbodh, som jæc sæluer jbor om høsten pa Draghør, medh so daut schæl, at then fornæffnde Jenis Andresson æller hans arwinge schal hauæ fvll macth aff atskikke och j athskikke oc j leyghe at late, frwct oc landgilde vp atbære hwart ar aff the fornæffnde bodher oc grwndh, so længe the fornæffnde bodher met then fornæffnde grwnd loghligen igenløsis aff hannem, fornæffnde Jenis Andresson æller hans arwinge, oc swo vel thet at the igen løsis som allæ andræ ar tilfarn oc æncte schal aff slas j howd peninge, fæm lødh march, oc løsnings daghen schal hwart ar sancte Johannis dagh war missommer. Item huilke ar the fornæffnde bodher meth then fornæffnde grwnd schulæ igen løsis aff then fornæffnde Jenis Andresson æller hans arwinge ywer mik æller mynæ arwinge, tha schal thet myndelige kungøres næstæ thing dagh fare poskæ dagh pa Køpendhaffn bything, oc løsnings daghen schal hwart ar ther næst æffter ware sancte Johannis dagh missommer oc ængen annen. Item hwat then fornæffnde Jenis Andresson æller hans arwinge bygghe late pa then fornæffnde grwnd, som the bodher nw sta vppa, thet

schal wrdhis æffter firæ wore venis sighelse pa hwar sidhæ taghe schulendes, oc schal til thakkæ betalis then tidh, the fæm fornæffnde lødh mark betales j so danæ peninge, som tha ære genæ oc gænge i Siæland. Item tilbinder jæc mik oc myne arwinge then fornæffnde Jenis Andresson oc hans arwinge the fornæffnde to bodher meth all then ræthighet, ther jæc hauer j theres grwnd, the fornæffnde to bodher æræ byghde pa, fri, hemlæ oc til atsta, for huars mans tiltal æller hinder, meth landzlogh, som andræ bymæns bodher oc grwnd, som bo j Køpendhaffn, oc bodher hauæ j Draghør. Til en større bewisning allæ forskrefne stycke tha hauer jæc hænct mit jncile meth godhæ mæns jncile for thettæ breff, swo som ær Niels Jude, fiærthings man j Køpendhaffn, Sone Baghere, Jenis Bosson oc Pether Pethersson, bymæn then samme stædh. Thettæ ær gewit vnder wor herres føthelse med thiwæ ar pa thet fæmtæ, sancte Lucie dagh en heliæ jumffrw war.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg i Geh. Ark

117. 29 Avg. 1428.

Kong Erik af Pommern overdrager Eggert Skulte en Gaard i Nikolaj Sogn, mellem Stranden og Læderstrædet.

Wy Erik meth gudhs nathe Danmarks, Swerighes, Wendes oc Godes koning oc hertugh j Pomern, kungøre alle the thette breff see eller høre, at for troscap oc willich thyenist, som thenne breffuiser Eggert Skulte, wor thiener oc borgher j Køpendhauen, fordhum wor nadhig[he] frue, drotning Margrete, hwess syel gudh haue, ok oss ok rikin her til gyort hauer, oc hauer hans børn oc aruinge oss oc wor kære husfrue oc wor fadherbrodhersson hertugh Buggeslaff aff Pomern, vm wy selue ey læde echte børn eller barn leuende effter oss, men wilde wor herre vnne oss barn eller børn, effter at lade thet eller thøm, scal forneffnde Skulte oc hans børn oc aruinge oc wore effterkomere koninge oc rikin then samme thyenist oc troscap plichtigh ware oc ffullelike gøre, tha vnne wy oc giue hanom oc hans børn oc arwinge til ewicht erwe all wor oc kronenæ rettichet vtj then gardh, ther han nw boor j Cøpendhaffn, hwess helffte meth rette vnder kronen fordhum forbruden bleff, oc biscop Pæther sidhen køpte then annen helffte oc gaff swo forneffnde Eggert Skulte gardhemall samen, effter thy som for oss ær kommet, hwess lenge han sigher ware fran stranden oc til Lædherstrædet oc bredhen halff thrættande syelansth alen, østen nest then grund ther Hinrik Kibow nw pa boor i sanctæ Niclaus sokn. Thy forbyudhe wy alle oc serdelis wore fogede oc

embitzmen pa Køpendhaffn forneffnde Eggert eller hans aruinge herwtj at hindre vnder wor heffnd oc wredhe. Datum in castro nostro Haffnensi anno domini mcdxx octauo, ipso die decollacionis beati Johannis baptiste, nostro sub secreto presentibus appenso.

Levninger findes af Seglremmen. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

118. **30 Marts 1432.**

Thingsvidne, at Jens Klemensen i Pilegaard skødede til Hagen Jonsen en Grund vesten for Hr. Arilds Vejrmølle ved Nørreport.

Alle men thette breff se eller høre læses helser jæc Jæcøb Jensson, byfoghet j Kopendhafn, Claws Lubertsson, cantor j Kopendhafn, Andreas Laurensson, burghemester, Hanis Wat, Pether Jensson, Jæcøb Brand, radhmen j Køpendhafn, oc Jenis Attesson, byman then samme stadh, ewinnelig meth gudh. Welie wy kungøre alle nærnerende oc komende, at effter wor herres føthelses ar mcdxxx ar vpa thet annet, neste thing dagh effter mitfaste søndagh vpa wort bything j Kopendhafn war skicket for oss oc for flere godhe men, tha thing nærnerende, en beskedhen man Jenis Clemetsson, byman j Køpendhafn j Pile gardh, huilken forneffnde Jenis meth sin fry godhe velie afhende, wploth oc skøtte til ewinnelige eyghe haueschulende en beskedhen man Jæcøb Swensson, radhman j Køpendhafn, vpa en beskedhen mans weghne Haghen Jonsson, wor nathelighe herre koning Erics meth gudhs nadhe thienere, en forneffnde Jenis Clemetssons jordh oc grwnd meth alle hænnis længe oc bredhe, encte vndantaghit, som thet howedbreff vtbeuiser, som forneffnde Haghen hauer aff forneffnde Jenis Clemetsson vpa forneffnde jordh oc grwnd liggendis vesten nest her Areldis vedhermølle, som star hoss Nørre port j Kopendhafn j sancti Pethers soghn, huilken forneffnde jordh lowlighe war lawbodhen, skøt oc stethict melt, oc war vpa then tidh engen genmele, huilke forskrefne stycke swo giordhe for oss oc for flere godhe men tha næruærendes wy witne meth wore jncigle meth welie oc witschap ladet henge for thette breff, hwilket ær gewit oc screuit ar, dagh oc stadh, som sact ær.

6 Segl hænge under. Nr. 1 fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

119. **27 April 1432.**

Borgemestre og Raad skjøde til Ansam Hanissen en Grund i Kannikestræde tvært over for Kjødmangerboder.

Alle som thette bref see helse vi borgemester oc raadh y Kiøpenhaun euinnelig met gudh oc vele vi kundgiøre alle nerverendis oc kommendis oc (os?) i leyghe at hafue ladhet en besketen man Ansam

Hanisson, byman i Kiøpenhauen, hans hustru Kierstine Nielsedatter, huilchen hand nu hauer, oc beggis theris æcte børn en wor byess jordh met all sin længhe oc brede, hus, jordth oc grundh, huilchen ther ligger i Canichestredhe i wor Frue kierches soghn i Køpenhauen, northen vidh stredet, østen nest St. Katrine altaris jordh, vpa huilchen nw vpa boer Anders Murere, oc før bode vpa forskrefne jordh Michell Jensson, twert iwer fra Køtmanger bodher, met swodant skeel, at forskrefne Ansam, fornæffnde hans husfru Cristinæ oc beggis theris æcte børn scule vel bygge oc selfue besiddie then forskrefne jordh oc grundh oc huart ar gene till landgilde to skillingh grot timelighe vpa wort radhus innen S. Mortens dagh vdan nogher hinder. Item huilchet ar forskrefne landgilde ey wordher [1]) betalet, som sagt ær, met suodanne penge, som y Køpenhauen gæue oc gænghe ære oc andre geue till theris landgilde, som byes jordhe hafue till leye i Køpenhauen, tha skall borghemesthere oc raadh i Køpenhaun hafue fullmact then forskrefne jordh oc grundh meth all then bygningh, ther vpa forskrefne jordh wor tha vpa fwnnen, met thette wort obne bref igien at kalle vdan nogher hinder eller gensighillse. Item nar forskrefne Ansam, forskrefne hans hustrue Cristina Nielsedater oc bæggis theris æcte børn døthe ær, tha skall allsammen then biughning, ther vpa forskrefne jordh oc grund ær bygt, met jordhen, oc thætte wort opne bref fri oc frelseligh igen at komme till Køpenhaun by vdan noghre hinder eller ydhermeere fordræt oc vdan nogher penge ther for at geuæ. Item huat byghning ther byggis vpa forskrefne jordh, hun skall ey pant sedies, ey selies, ey afflyttes oc ey i leyghe at lades oc ey i noghre maade afhendes omoth borghemestere oc radh, ganse meenighet velie oc samtyche till Kiøpenhauens byes nytte. Till en støre bewisningh oc folkommelse alle thesse forskrefne styche tha haue vy meth vilge oc wittskap ladet henge wort byes secret for thette bref, huilchet ehr geuet oc screvet i Køpenhaffun effther wor herris føthelsis aar mcdxxx vpa thet annet, neste søndagh effther paske.

Afskrift i Resens Haandskrift Kjøbenhavns Raadhus osv. S. 223—25 i Raadstuearkivet.

120. **23 Marts 1433.**

Vidne af Bythinget, at Jens Klemensen i Pilegaard i Kjøbenhavn paa sin Hustrus Vegne skjøder til Niels Pedersen, Værkmæster paa Kjøbenhavns Hus, sin Gaard paa Hjørnet imellem Vommestrædet og Smedegaden.

---

[1]) Rettet fra won.

Alle mæn thette breff se eller høre læses helsær jæc Esge Jenssen, som kallis Brock, ridder, vpa Køpendhafns hws, Areld Kruse, burghemester i Kopendhafn, Hans Jenssen Wat, Jæcob Swenssen, Pether Jenssen, radhmen then samme stadh, Jæcob Hazeknagh, Jenis Anderssen kallet Longebonde oc Ascer Tyghessen, bymen then samme stadh, ewinnelig met gudh oc weliæ wy kungøre alle næruerendis oc kommesculendis, at effter wor herris føthelsis ar mcdxxx ar vpa thet thrediæ, næste thing dagh effter mitfaste søndagh vpa wort bything i Køpendhafn war skicket for oss oc for flere godhe man(!) tha then tidh thing næruerendis wore, en beskedhen man Jenis Clemetssen i Pilægardh, byman i Køpendhafn, huilken meth sin godhe veliæ oc samthycke hans kære husfrwes Mætte Pethers dater, tha haldendis vpa hans arm, wploth, solde oc skøtte til ewinnelighe eyghe haue schulendis en beskedhen man, Niels Petherssen, werkmester vpa Køpendhafns hws, all hans gardh, hws, jordh oc grwnd liggendis imellum Wombestredit och Smethiæ gadhen vpa eth hyrnæ i sancte Clemets soghn i Køpendhafn, meth all fornæfnde gardhs jordh oc grwnd tillighelsse meth all længhe oc bredhe, som thet houetbreff vtbeuiser, æncte vndantaghet, som fornæfnde Niels Petherssen werkmester hauer aff fornæfnde Jenis Clemitssen vpa fornæfnde gardh, jord oc grwnd, oc war fornæfnde gardh oc grwnd loghlighe laubodhen oc skøde stethigt mælt, oc war vpa then tidh engen gensighilse, huilke forskrefne stycke swo giordhe for oss oc for flere godhe mæn, tha thing nærwerendis, thet withne wy meth wore jncigle meth weliæ oc witschap ladet hengæ fore thette breff, huilket ær geuit oc screuit ar, dagh oc stadh, som sacht ær.

Jon Mortensens Afskrift i gl. kongl. Saml. Fol. Nr. 727. paa det kgl. Bibl.

121. **15 Okt. 1433.**

Johannes van Essen, Borger i Lybæk, skjøder til Erkebiskop Peder et Stenhus østen for Torvet.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Johannes van Essen, ciuis Lubicensis, salutem jn domino. Recognosco me per presentes reuerendissimo jn Christo patri ac domino domino Petro dei gracia archiepiscopo Lundensi, Suecie primati et apostolice sedis legato, curiam meam vnacum domo lapidea Haffnis jn parochia beate virginis juxta forum ad orientem sitam cum structuris et omnibus attinencijs vendidisse ac ad manus libere tradidisse perpetuo possidendam pro pleno precio per ipsum michi sufficienter soluto. Itaque reddo plenarie et omnimode me contentum. Quam quidem curiam

pater meus Ffredericus van Essen post mortem sororis sue Elsebe Sworte Claues, ciuis Hafnensis, pie memorie, jure hereditario acquisiuit. Vnde obligo me et heredes meos ad appropriandum, liberandum et disbrigandum prefato domino archiepiscopo ac suis successoribus jn ecclesia Lundensi prefatam curiam pro et ab impeticione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vnacum sigillis circumspectorum virorum, videlicet Johannis Petri, consulis, Arnoldi et Lamberti, aurifabrorum, necnon Johannis van Staden, pistoris, ciuium Lundensium, presentibus est appensum. Datum Lundis anno dominj mcdxxx tercio, crastino beati Kalixti pape et martiris.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

122. **12 Dec. 1433.**

Hans Skrøders Enke Grete lejer af Kapitlet en Grund vesten for Højbro.

Omnibus presens scriptum cernentibus Grete relicta Hans Schroders salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me habere conductiue de venerabili capitulo ecclesie Haffnensis quendam fundum cum taberna in eo constructum, ecclesie beate virginis predicte pertinentem, a summo ponte dicto Høwbro occidentaliter versus mare Haffnis situatum, ad dies meos sub condicionibus et articulis jnfrascriptis. Primo quod quinque bonos florenos Arnenses[1]) pro pensione dicti fundi taberne, uel monetam currentem, dictos quinque florenos valentem, quolibet anno dabo, medietatem pensionis scilicet ante festum sancti Michaelis, aliam medietatem jnfra festum pasche tempestiue persoluendis. Item quod dictum fundum bene edificem cum tectura lapidea et edificatum in bono statu conseruem atque edificia sua in jpso fundo sine consensu et bona voluntate dicti capituli nullomodo vendam uel quomodolibet alienem. Item tributa et alia queuis onera, si que ex mandato principum aut ville ipsi fundo fuerint inposita, temporibus meis soluere tenear sine vlla reconpensa. Item prescriptis articulis non seruatis littere, que a predicto capitulo super huiusmodi fundo habeo, nullius sint roboris uel momenti. Item me de medio sublata, predictus fundus cum omnibus et singulis edificijs et melioracionibus suis, prout tunc jnveniatur, ad vsum et ordinacionem ecclesie beate virginis predicte libere reuertatur, jta tamen, quod liberi predicti Hans Skroder et mei, quos simul generauimus, si quos superstites habuero, predictum fundum ad dies suos habeant in conductum et sex bonos florenos

[1]) ɔ: Arnheimenses.

Arnenses quolibet anno dabunt sub condicionibus et articulis omnibus jam prescriptis. In cuius rei testimonium sigilla discretorum virorum, videlicet Arnoldi Kruse, proconsulis, Euerhardi Lyning et Hintze Haghemester, villanorum Haffnensium, ex rogatu meo presentibus sunt appensa. Datum anno domini mcdxxxiij profesto Lucie virginis gloriosæ.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

123. **22 April 1437.**

Thingsvidne, at Henrik Beketkorw skødede til Borgemester Arild Kruse en Grund af sin Gaard norden næst Raadhuset, »som det nu er«, vesten vor Frue Kirke i St. Peders Sogn.

Alle men thette bref see eller høre læsis helsæ vi Jacob Jensen Skreddere, byfoghet y Kiøpenhaun, Erland foghet af delæ brødræ (?) i Roskyld, Pether Bentsen, Jenis Tyghessen, Hinsæ Hawmestere, Bo Hiort oc Jesse Bossen, bymen y Køpenhauen, ewinnelige met gudh, oc wælliæ vy kundgiøre alle nerverindis oc kommendis, at effter vor herris føthellsse aar mcdxxxvij nestæ thingh dagh fare sancti Ørghens dagh, en heliæ martyris, war skichet for os oc for fleere gothe men tha thinge nerverindis en bescheden man Henric Beketkorw, byman i Køpendhaun, huilchen met syn fry gothe wiliæ oc samtyche hans kære husfrwe wplodth, soldte oc skøtthe til evinnelige eye haue skullendis en jordh oc grundh af forskrefne Henrichs gaardh, liggendis nordhen næst Radhuset, som thet nu er i Køpinhaun, westen vor Frw kiercke i sancte Pethers soghn, huilchen forskrefne skøde en hetherligh man Areldh Krwse, tha Køpendhauns by borghemestere, hende oc anæmede vpa all Køpendhauns byss weghnæ, huilchen forskrefne jordh ær i sin bredhe vt met almænnings stræde fire sellandske allen i lenge fran gaden, oc swo i wester søtten siælandske allen. Item wetherkennendes sic folt oc alth vp at haue boret aff Køpenhauns by for forskrefne jordh oc grundh, swo oc forskrefne lot sic nøghe oc tackethe for goth betallingh, tilbudendes sic forskrefne Henric oc hans arwinge forskrefne Køpenhauns by forskrefne jordh met all lenge oc bredhe forskrefne at fri, hemlæ oc till at staa for huer mans tiltall eller hindringh met landtzlogh. Huilche forskrefne støcke swo giorde for os vpa forskrefne thing oc flere gothe men tha nerværindis, swo som Mowns Gøye, tha høwetman vpa Køpendhauns hus, Tem Temessen, howetman vpa Skanør oc Falsterbodhe, Ewert Møltke oc andre flere velborne men, vi withne meth wore incigle meth wiliæ och vitschap ladet henge for thette bref, huilcket er gifvet oc skreffuet ar, dagh oc stedh, som sagt ær.

Afskrift i Resens Haandskrift Kjøbenhavns Raadstue osv. S. 11—13.

124. **20 April 1440.**

Dom af Sælands Landsthing om en Jord sønden for Raadhuset og vesten for Frue Kirke, der som Ejendom tildømmes Jep Klemensen i Brønshøj og som Pant Kapitlet.

Allæ mæn thette breff see æller høræ helsæ wy Jep Scriver j Towerop, som sider i domerens stæth pone landzthinget j Siælend, Bæind Pæthersson, prior j Andworthskow, Maghæns Gøye, høwezman apa Junxhoweth, Knut Niclesson aff Wethfughlæbiergh, Olæff Grubbe aff Spongaghre, Griip Jensson aff Olefstorp, Thrwels Thorbensson, soghnepræst j Brengstorp, Saxe Pætherson j Ketzgordh, Heming Smeth, Jeip Skredere, burghæmæstere j Ringstethe, Niels Hemingsson, rathman, oc Oleff Daniel, byman j thæn samesteth, kiærlighe meth wor herræ. Wij kwngøre thet allæ mæn nærwærendes oc kommendes, at æffter wors hærræs føthelsæ aar mcdxl, thæn othensdagh nest fore sancti Yriens dagh fore oss ponæ wort Siælendzfare landzthing mange gothe wælborne men oc beskethne nærwærendes, som landzthing thæn dagh søkte, wor skjkkethe hetherlice [men] oc beskethne, som hær Hanes Rosenbom, canik j Kiøpmanhaffn, pone hetherlicht capitels weghne j Køpmanhaffn oc Jeip Clæmendsson j Brundzhøw pone sine eghne weghne, hwelke som hafthe hafft kiiff oc thrættæ meth Pæther Hemingsson, byman j Køpmanhaffn pone fornæffnde landzthing om en jorth jnen Køpmanhaffn, ligger synnen nest Rathuset oc wæsten wor Frwe kircke j sancti Peters sokn, oc bewisde meth ed skiællicht opet breff, wælborne oc ærlichæ mænz jncighlæ foræhængende, at thæn næffnd, som pone forskrefne landzthing tilforen wor pone fwnnen oc meth rætte æffter landzlogh forewisde at vdnæffnes skulde j Kopmanhaffn oc then gange oc swariæ, hwad hælder thæn forskrefne gorth haffthæ wæret Oleff Jensson skøtter æller æy, at thæn forskrefne næffnd gik oc openbart pone Køpmanhaffn bything saa oc jefnsompt fuldes at, at thæn forskrefne gorth haffthe wæret forskrefne Oleff skiøtter pone Køpmanhaffns bything, tha thæn sæmme tith pone forskrefne landzthing mæltes forskrefne næffnd, thær swo ganget oc soret haffthe j Køpmanhaffn, stathigh oc fast at bliffe oc wgenkallelich aff nogher man til ewich tith, som hænne aff rætte burthe æffter landzlagh, thy ther wor ingen hænne straffethe æller geenmæltæ j nogher made, oc forskrefne Jep Clemendsson at bliffue ræt til eghendomen, oc hetherlicæ capitel j Kopmanhaffn theres pant friileghe at nyde æffter theres opne breffs lud, som the thær pone haffe. Quod vidimus et audiuimus lucide cum sigillis nostris protestamur. Datum die et loco supradictis.

Udkast paa Papir blandt danske Selskabs Papirer i Geh. Ark.

125. **4 Marts 1442.**

Borgemestre og Raad udleje til Jens Thorbernsen en Grund i det Stræde, der løber fra Kjødmangerboder og ned til Klostret.

Alle mend thette bref see helse vi borgemesther oc radhmen i Køpenhafuen ewinneligh medt gudh oc kundgiøre alle nerwerendis oc kommendes, at vi met ehn endrachtigheet oc villiæ ath hafve i leyæ latet een beskeeden man Jens Thorbernssen, wor metburgher, oc hans egte husfru Karne, som hand nu hafuer, i theris daghe oc i beggis theris egte børns daghe een vor byes jord oc grundh ligendes i Køpenhauen i vor Frue soghn i det strede, som løper fra Køthmanger bodher oc ned til closterit, nordhen ved gadhen, huilchen forskrefne jordh oc grundh oc i sin bredhe søndhen til gadhen xl siellandske alne oc iij qwortheer j breden, nør paa gadhen xxvij alne oc et qvorteer, jtem i længhen vij siælandske alne oc xl, meth suodant skæl, at forskrefne Jens Torbensen, hans forskrefne husfrw Karene oc beggis theris egtebørn skulle gifve huert aar iiij ß groth for forskrefne jordh oc gaardh betimeligh paa vort rodhus innen St. Mortens dagh betale skulendes. Item huat bygningh ther byggis paa forskrefne gaard, thet skall tekkis met steen eller meth fiæle oc ey meth annet tagh. Item skall forskrefne biugningh eller jordh ey pantsættis, ey sælies, ey afflittis oc ey affhennis wthen meth vor eller woris effterkommeris samtychæ. Item nar forskrefne Jens Torbernssen, hans forskrefne husfrv oc beggis theris æchtebørn affgangen ære, tha skall forskrefne grundh oc biugningh, som ther tha paa finnis, komme fri till Kiøpenhafns byes behoff vten ald hinder eller hiælperædhæ. Item war thet svo, thesse forskrefne vilkoor ey fuldkommeligen vorder hollen, tha skulle vy æller vore effterkommere haue magt forskrefne grundh igen at kalle meth bygningh frij oc frelseligh oc wort opne breff met vthen hinder eller gensighelse. Thill ythermeere vithnisbyrd lader vi henghe wor stadtz secret fore thette breff. Datum anno domini mcdxl secundo, dominica oculi.

Afskrift i Resens Haandskrift Kjøbenhavns Raadstue osv. S. 226—27 i Raadstuearkivet.

126. **3 Juli 1443.**

De Borgere, der om Høsten ere Kjødmangere paa Dragør, faa Stadfæstelse paa deres gamle Rettighed, at ingen andre der maa falbyde flaaet Kjød, end de der ere Kjødmangere i Kjødmangerboder; de ere ogsaa de eneste, der maa holde Slagtere, og der maa kun være 25 Kjødmangerboder.

Wy Cristoffer meth gudz nadh Danmarcks, Swerighes, Norghes, Wendis oc Gotes konung, palantzgrene paa Riin oc hertugh j Beyærn gøre witerlicht alle mæn, at wi aff wor sønderlighe gunst oc nadhe

haue giuet oc vnt oc giue vnne meth thettæ wort opne breff wore elschelighe burghere, som ære vm høsten køthmangere vppa Drakør, swodan ffrihet oc rættichet, som the aff alder hafft haue, swosom ær, at ængen skall haue ther flaghit køth falt, hwerken the som vppa Drakør ære eller the som thet thiid føre, vden forskrefne wore burghere, som ære køthmangere j køthmangerebodher; hwo som dyrghes theromoth atgøre, han scall haue forbrudhit gotzet, som han swo falt hauer, oc two lødheghe marck ther till till brøthe omoth oss. Item scall ængen haue eller holde slachtere vden forskrefne wore burghere j køthmangerebodher wedher then same brødhe, som forskreuet staar, omoth oss, oc køthmangere bodher skule ey wære vden fæm oc tywghe. Oc biuthe wi wore foghede oc tollere vppa Drakør thettæ swo at holde, som forskreuit staar, oc forbiuthe wi them oc alle andre, ee hwo the hælst ære, nokit her omoth atgøre, eller wore burghere, som køthmangere ære vppa Drakør, her vtj j nokre made athindre eller wforrette, vnder wor konunglighe hæffnd oc wredhe, swo længe wi thettæ anderlund skickende wordhe, vm oss thycker thet nuttelicht wære. Datum jn castro nostro Haffnensi feria sexta jnfra octavas natiuitatis beati Johannis baptiste, nostro sub secreto, anno domini mcdxl tercio.

Ad mandatum domini p. d. mar. Joani Joa(chimi?).

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

127. **14 Okt. 1443.**

Christoffer af Bayerns Stadsret.

Wy Cristoffer met gutz nadhe Danmarcs, Sweriges, Norges, Wendes oc Gotes konning, palantzgreue vppa Riin oc hertugh i Beyern gøre widerlicht alle mæn, som nw ære oc komme schule, at wy effter wort elschelighe radhs radh haue vnt oc giuet oc vnne oc giue wore ælscheliglhe burgeremestere, radhmen oc menighe burgere oc menighet i Køpenhaffn athaue, nyde oc brughe thesse efftersereffne article, priuilegia, frihet oc nadher, at forskreffne wor køpsteth Køpenhaffn maa ther aff forbæthres oc i godhe skellighe styrelsse holdes oc regeres, oc forskreffne wore burgemestere, radhmen, burgere oc menighet mwe oc skule oss oc wore efferkomere koninge i Danmarck oc kronen thes ytermere oc willigere til tieniste wære effter therres macht oc formwe.

Første capittell ær, hworlund the schule holdit vm samfwnd, swosom ær kompannie oc gilde oc ander skellighe selsschap.

1. Fførst, at the brødhre, som i thet thydesche kompannie ære, skule taghe them aldermæn effter foghdens aff husit, burghemesterns

oc radhtssens fuldburdh oc radh, swosom ær een thydesck burgere oc een thydesck køpman, the som ære brødhre met them vti therres kompannie. Annamer thet noker man at wære alderman vden met burgermesterns oc radhsens radh oc fuldburdh, han giue konningen førretywghe marc og byen førretywghe marc.

2. Item schule foghten, burgermestere oc radhit sætte aldermæn vti thet danske kompanie oc alle æmbede. Annamer thet nogher man vden therres fuldburdh oc wilghe, han giue konningen tywghe marc, oc radhit tywghe marc; oc the, som honum ther til kese, hwor therre giue tree marc konningen oc byen tree marc. Och then samme ræt bliue vm alle andre gamble oc skellighe gylde oc samfwnd, som aff alder wæret haue i Køpenhaffn.

3. Item ffinnes oc nogher gylde eller samfwnd, hwat helder the ære nw vptaghne aff nogher partii eller oc her effter vptaghes, the som foghede, burgermestere oc radhit kunne prøue at vnuttighe ære oc byen til skadhe, swodane gilde eller samfwnd schule foghede, burgermestere oc radhit haue full macht at forbiuthe oc aff at legge vden hwor matns gensielsse; holde them nogher ouer therres forbudh, swo mange som sidhen søghe swodane gylde, the giue konningen tree marc, oc stadhen tree marc første tiidh. Gøre the thet offter, hwor therre giue konningen tii marc oc stadhen tii marc, oc hwat the tha tilsammen haue kommit aff øll at drycke vti swodane forbuthne gilde, thet skall føres vppa radhhwsit, oc giues fattighe folk.

4. Item schal burgermestere oc radhit nw her effter haue therres stadhs kellere, ther schule the haue falt thydesk øll, oc annet fremmedhe øll fore mwelight køpp, oc selghe vdh hwo som hente wel i kanner.

5. Item ma hwor man, som burgere ær, oc vti kruwen sammeleth haue tydesk øll falt vdi therres hws met therres gester at drycke, oc engte vt at selghe i kanne taall, oc ther fore schule the giue konningen two øre penninge vm aret, een øre vm vinteren, oc een øre som ær vm sommeren; gør nogher her omoth, han giue konningen tree marc, oc stadhen tree marc.

6. Item maa hwor man, bodhe burgere oc krøwerske, haue danst øll falt bodhe innen hws oc vden hws at selghe fore penninge.

7. Item ængen then, som bratlap gøre well, schall haue meer æn tywghe diske mad, oc icke meer æm (ɔ: æn) fæm rætter, vden thet sigh swo faller, at han hadhe nogher herre eller første eller biscop til sit bratlap, tha maa han haue flere rætter oc icke flere fadh mad; hwo her omoth gør, bøthe til konningen een lødigh marc, oc stadhen oc

swo meghit, oc then samme ræt bliue vm barnsøll oc andre gæstebudh.

Thet annet capitell. Vm viin at tappe.

1. Item hwilken man, som tapper viin i Køpenhaffn, ehwat viin thet hælst ær, han tappe met ræt bystoop oc fult madhe, gør han thet icke, tha schall han miste thet fad, som han tapper aff, vm thet ær benislight, oc halffdelen aff swodan wiin schall konningen haue, oc halffdelen radhit.

2. Item ængen wiinman tappe sit wiin, før æn thet ær seet aff foghden, burgermestere oc radhmæn, oc giue foghden, burgermestere oc radhmæn therres cise, som gammell sedh hauer wæret, swo som ær two grote aff hwort fadh wiin, oc bøthe burgermestere two stobe wiin, oc foghden two stobe wiin.

Thettæ tredhie capittell ær vm gester oc køpmantzschapp, hworlund thet met them holdes schall.

1. Item kommer noghere gester eller fremmedhe køpmæn til byen met therres køpmantzskap, som icke ære liggere her i byen, oc skipe her therres gotz vp met swodant skeel, at the her therres markenit gøre wele; the mwe æy vtføre thet gotz igen til skips bort, før æn the haue hafft thet her falt vdi een maneth, tolle sidhen therres toll, oc føre therres gotz till syøs hwort them løster, men kommer noghre gæst, som well fare met gotz jn vti landit met woghne, han giue syn toll oc fare i friit, nar honum løster.

2. Item woret oc swo, at nogher køpman satte eller oc lade sætte sit gotz her vp met swodant skell, at han wilde haue thet gømen sundit, nar fladhe eller skib komme, han skibe sit gotz vt igen, nar honum løster, oc giue syn toll oc fare well.

3. Item skule ænge gester eller køpmæn, som icke ære liggere, noker bodh, gardh eller hws vpholde, oc enge aff the liggere her ære, mwe taghe them jn til sigh; the scule ligge til herberghs oc pa kost met burgere, hwo som her omoth gør, bøthe konningen førretywghe marc, oc stadhen førretywghe marc, vden the kunne nogher sønderligh gunst forwerffue aff konningen eller hans foghet, burgermestere oc radh.

4. Hwilken gæst, som tydest øll føræ til stadhen at selghe, han schall ænge dryncke met føre; hwo her omoth gør, han bødhe konningen tre marc, oc stadhen oc swo meghet, han schall vpfylle sit øll met got øll oc icke met dryncke.

5. Item gæster, the som icke haue selffue skip oc badhe, the scule therres gotz skibe vdh oc jn met burghere prame; lær them

nogher man syn baadh at skibe sit gotz vdh eller jn met, som icke ære burgere, omoth thette budh vppa burgernes skadhe, han bøthe konningen tre marc oc stadhen oc swo meghit.

6. Item at ænge gæst købe aff gæst, hwo thet gør, han haue forbrudhit thet gotz han køber, halfft til konningen oc halff til stadhen, vppa bægges therres skadhe, swo wel then som selgher, som then som køber.

7. Item gester, the som komme hiidh til stadhen oc selghe oc købe, the giue therres gesteskud een tiidh vm aret, nar them wordher til saght vppa foghetthens weghne met stadhsens budh, som gammell sidhwane ær; hwo thet icke gør, bøthe konningen tre marc, oc stadhen tre marc, oc giældhe tha oc lighewell.

8. Item skall ængen gæst selghe sit gotz vdi skib, eller vppa broen, han schall først skibet vp vdi sit herbergh oc selghe thet sidhen, vndentaghet korn, kwll, timber oc fersch sild; hwo thet gør, bødhe konningen tre marc oc stadhen tre marc.

9. Item ængen gæst schall salte sild eller andre ware vm høst vti Køpenhaffn, thy at han hauer tha andre markit fore sigh, ther som honum tha bør at salte; hwo thet gør vden orloff aff foghet, burgemestere oc radhit, konningens wilghe oc loff ouer alt, bøthe konningen tre marc oc stadhen oc swo meghit.

10. Item salt, hwmble, jærn, smør, telgh, oc andre slighe ware schall man selghe oc købe wedh wichten. Hwo thet ey gør, haue forbrudhit thet han selgher oc penningene, som thet met købes, halffue til konningen oc halffue til byen.

11. Item ængen fræmmethe kræmmere maa stande længer vde, æn tre daghe een tiidh vm aret oc met færske ware, vden han hauer sønderlighe loff aff konningen; hwo her omoth gør, han hauer forbrudhit syn kram, som han met uthstander, halfft til konningen oc halfft til stadhen.

12. Item hwilken køpman, som kommer til stadhen met klædhe, lærret oc annit sligh køpmanskap, han schall skibe thet vp vti sit herbergh, heem til een burgere, oc hauet vppa lofft eller vti hwse, eller vdi gardhen, oc henge sit teghn vdh, vm han swo well, men icke maa han haue sine ware vppa gadhen eller vppa windwe standende; hwo her omoth gør, bøthe konningen tre marc oc stadhen tre marc.

13. Item hwo som føræItem hwo som førær falsk køpmanschap in till Køpenhaffn, thet gotz ær forbrudit, oc ther til schall han æn giue konningen x marc oc stadhen tij marc.

14. Item ængen burghere skall købe noker thing eller køpmanskap vdi byen met gæstepænninge til gæsterns behoff, thy at thet ær swigh omoth konningen oc omoth byen; the penninge, som han vdi swo madhe vthgiuer, bliue forbrudhit, halfue til konningen oc halffue til byen, eller waren, then som han ther fore jnkøber, then som thet selgher vden skadhe, thy at han wedh icke aff, hwosom penningene egher.

15. Item ængen gæst maa købe nyflawne hwder eller oc blodighe skind; hwo thet gør, tha ær thet forbrudhit, halfft til koningen oc halft til byen.

16. Item hwilken man køber nogher thing, som han schall witne til haue, oc hauer han ey witne, tha bøthe konningen tre marc.

17. Item hwilken man, som køber nogher thing, oc fæster vp met hand, honum ær louet wether at sighe then samme dagh, oc bøthe vppa two øre penninge; holder han oc then thing, han hauer køpt, natten ouer, tha scall han betale swo dyrt, som han then thing fore køpt hauer.

18. Item hwilken man, som køber nogher thing, then som han hauer førre seet, oc drycker ther ledhkøp vppa, tha schall han holde køpit, oc betale thet, som han hauer køpt.

Thettæ efftersereffne fiærthæ capittel ær vm gield.

1. Item hwilken som annen ær gieldskyldig, honum scall legges lawdaghe fore at betale met redhe penninge thet han ær skyldigh; gør han thet icke, tha skule foghet, burgermestere oc radh sætte honum two wrdingxmæn at wrdhe vth aff hans gotz swo meghit, som han ær gieldskyldigh; well then, som vppa kærer, thet gotz ey haue, tha schule wrdhingx mæn thet gotz til them taghe, oc giue honum syne penninge jnnen fiwrten daghe, vm thet ær een burgere, oc een gæst jnnen thrygge sole merke.

2. Item wore thet oc swo, at nogher wrdingxman sagde ney til at taghe gotzet til sigh, han giue tre marc, konningen halfft oc stadhen halfft, oc foghet, burgermestre oc radh sætte andre wrdingxmæn vti then stædh, swo at honum skeer skeell, som vppa kærer.

3. Item finnes nogher, som icke kan gielde syn gield, tha skall han antwordhes honum i hender, som han ær skyldigh, nar han ær loweliche forfuld, vppa thet at han icke kærer sigh rætløss, oc then scall swo forwares, at han icke mister syn swndhet.

Thettæ femtte capittell ær vm bysens eghne ærende, som her effter screffuet staar.

1. Først at ængen man ma wordhe byman i Køpenhaffn, før æn han hauer louet oc swaret konningen aff Danmarc hwldschap oc tro-

skap oc stadhen met, oc bewiist hauer, at han ær skylder met mynne fran then hwsbonde, som han til then dagh thient hauer.

2. Item hwosom stigher ouer bysens mwr eller plancker eller ouer bysens fæstning eller bryder plancker vdh, han giue konningen førretywghe marc oc byen førretywghe marc.

3. Item vm dighe eller plancke forderffues eller nedherfalle fore nogher matns forsømelsse i fredsens time, tha scall han, som thet rwm tilhørær, thet bødhe oc bæthre jnnen tywghe daghs rwm, sidhen honum tilsighes; rædhes mæn oc fore orloff, tha skall han bødhe i samme dagh; gør han thet icke, tha schall han sættes vdi stadhsens gøme, oc taghe sidhen aff hans gotz oc bøthe oc bæthre met swo meghit, som wetherthorff, oc ther til schall han giue konningen sex marc oc stadhen sex marc fore vhørighet.

4. Item hwo som ey well til hielppe at gøre weyæ eller anner thing, som foghet, burgermestre oc radhmen thycker nuttelicht wære fore stadhen, han bøthe første tiidh fore vhørssome tre marc, annen tiidh sex marc, tredhie tiidh førretywghe marc, halfft konningen oc halfft stadhen.

5. Item ængen, som heeme ær i Køpenhaffn, qwinne eller man, skall taghe sigh wærie eller forswar vdi sine saghe eller ærende aff noker vdenbyis man vden met konningens sønderlighe orloff, vndertaghne alle andelighe saghe.

6. Item ænge fadherløse eller modherløse børn, the som wergheløse ære, kese them werghe vden byis; haue the oc nokre vdenbys eller jnnenbys wener, som therres werghe bør at wære effter laghen, the skule icke wære therres werghe oc therres gotz mechtighe, før æn the haue sæt wissen oc louen ther fore, at thet gotz, som swo dane wærgheløse børn til hørær, bliuer wist til therres hand, nar the wordhe myndighe; gør nogher her omoth thesse forscrefne two article, bøthe konningen tre marc og stadhen tre marc.

7. Item behøffuer byen nokre strædhe eller wæy gømen noker burghers gardh eller jordh til konningens oc stathsens nutte, tha skall han thet tilladhe, oc taghe ther gengield fore; well han icke, tha mwe foghet oc burgermestere oc radhmæn alligwel rame bysens beste, oc thet sta sidhen til konningen, vm han nogher gengield haue skall.

8. Item skeer thet swo, at foghet, burgermestere oc radh bethæs oc haue wele til stadhsens nutte oc thorfft aff nogher byman timber, steen eller liim eller annet, hwat han hauer vdi syn gardh eller hws,

tha skall han thet til ladhe, oc taghe ther fult fore; wil han icke, tha miste sigh thet same, som the vm bethe.

9. Item hwilken som forwnden wordher, at han vmgar ther met, met ordh eller gerning at forradhe konningen aff Danmarck, Køpenhaffn slot eller by, han lidhe swodan dom oc ræt, som forrædher bør atlidhe.

10. Item hwilken radhman, som abenbarer radhsens heemelige ærende oc radh, konningen, stadhen eller them til skadhe, vm thet bewiises kan, han miste syn hals, oc hans houethlodh vdi konningens wære.

11. Item hwilken man, som helpper eller hwser then, som vmgaar met stadhsens argisthe, swo at han stadhen forradhe eller brænne will, oc wedh thet met honum, at han swo gøre well, oc forthiær thet, han lidhe then same dom, som forscreffuen staar.

12. Item ær hordelighe forbudhit nogher samling atgøre i byen fore nogher ærende skyld, vden foghden, burghemestere oc radhit kommer them til samen; hwilcken, som thet gør oc høuitzman ther fore ær, han schall miste sit houeth, oc hans houethlodh i konningens wære; oc alle the andre, som i swodan samling ære, bøthe hwor therre konningen tywghe marc oc stadhen tywghe marc, men hwilken aff almwen, som nokit skadher, han kære syn sagh fore foghden eller burgemestre oc radh, som honum aff rætte bør.

13. Item ængen burghere skall bære wapn i byen oc ey vdenbys man lenger æn han kommer vdi sit herbergh; hwosom thet gør, miste thet werghe han bær, ffanger han ther oc skadhe ouer, vm han syn werghe ey fran sigh fange will, han beholde then skadhe vbøther.

14. Item hwilken man, som køber nogher thing, oc kommer konningens budh i thet same oc will haue then thing till konningens nutte, tha skall bymannen giue thet køb ouer, oc konningens budh taghit oc betalet.

15. Item, hwosom ær føddher i Køpenhaffn, oc kan noghet æmbede, som han will bliue wedh oc biærghe sigh met, swosom ær swdergierning, skindergierning, smedegierning, skredregierning oc ander slighe etc., tha skall han ey giue mere æn een øre penninge, tha han kommer vti æmbedet, oc hwilken af swodane æmbitzmæn, som vdenbys fødder ær, oc burghere wordher, han giue swo meghit til jngang vti æmbedet, som han giuer fore burgerskap.

16. Item legges nogher sonderligh rætzsle eller thynge vppa stadhen aff konningen eller burgermestere oc radhit, ther vti schall hwor gielde, som han hauer gotz till, oc icke mere.

17. Item hwo som gør annen forkøp, han schall giue then, som han gør forkøp, tre marc, oc konningen tre marc, oc stadhen tre marc.

18. Item hwilken baghere, som ey will holde fogethens budh oc burgermesterns oc radhsens vm brødh at baghe, som tidhen til sigher vppa kornet, oc bagher smerre brøth, æn the honum fore sighe, fførste tiidh han worther kerdh aff menigheden, miste alt sit brøth, som han tha hauer, thet skall sendes til sanctum Georgium oc Helghestes hws. Item annen tiidh brødhit met iij marc, trethie tiidh tre marc meth brødhit, ffierdhe tiidh førretywghe marc met brødhit, halffue penningene til konningen oc halffue til byen, oc wære sidhen swo nær burgerskap, som burgemestere oc radhit thycker, fore vhørsom. Oc then same ræt scall oc wære vm bryggere, swdre, smeder oc skredre.

19. Item hwosom bryder freth i Københaffn, then stundh som konningen ther ær, han skall bøthe honum, som skadhen faar, førretywghe marc, oc konningen førretywghe marc, oc stadhen førretywghe marc ouer alle rætte bøder.

20. Item hwilken radhman, som wordher forwunnen, at han tagher penninge oc sigher vræt fore ræt fore wild skyld, tha skall han wære vgeeff, oc alle the, som met honum holde vti then sagh, oc komme ther fore aff radhet oc alder vti igen.

21. Item hwilken man, som sigh holder for radhman i Københaffn, oc icke ær til skicket aff burghemestere oc radhmen, som honum bør, han miste syn hals oc hans houetlodh vdi konningens wære.

22. Item hwilke sagher, ther begyndes i Københaffn oc ændhes fore foghet oc burgemestere oc radh, efter therres bys ræt, som konningen them giuet hauer, thet skall stadicht oc fast bliue; hwo ther omoth sigher, han forbrythe syn houetlodh til konningen oc stadhen, vden nogher aff radhit sagde honum vræt, som forscreffuet ær, tha gaa ther vm, som ræt ær.

23. Item hwat fogheden, burgemestere oc radh vppa lægge til konningens oc stadhsens nutte met konningens fulbwrdh, thet bliue stadicht oc fast; hwo ther omoth gør, bøthe konningen førretywghe marc oc stadhen førretywghe marc.

24. Item hwilken som steffnes til thing, han skal steffnes met bysens swene, oc the schule sighe hans nabo til vppa bothe sidher; kommer han ey til things, tha schall han første tiidh giue konningen sex øre, annen tiidh tolff øre, trethie tiidh tre marc, ffiærdhe tiidh førretywghe marc, halfft konningen och halfft stadhen; sider han længer

ouerhørighe, tha ær han och hans houetlodh vti konningens oc stadhsens wold.

25. Item hwilken byman i Københaffn, som vtfar aff stadhen fore sine ærendhe skyld, oc achter sigh bortte at wære længer æn sex wgher, han skall skycke een vti syn stæth, som fore honum swarer oc fult gør, vm nogher søndherlighe fald vppa komme, som konningen oc stadhen macht vppa lawe.

26. Item hwilken som bryder konningens och stathsens lase fran porte eller fran bomme eller ther, som fanghe vti sidhe, han bøthe syn hals oc hans houetloth til konningen och stadhen.

27. Item hwo som løsner plancker eller kryber vnder them jn eller vdh, eller tagher stene burt, som ære til stathsens wern laghde oc til samen borne, bøthe førretywghe marc, halfft konningen oc halfft stadhen; thet samme schall oc han bøthe, som far met sit skip eller baad ouer bomen wedh hwsit.

28. Item hwilken hwsfrwe, som hwssbonden fran døør, hwn schall kese sigh een werghe fiorten daghe effter hans dødh, vm foghet, burgemestere oc radh henne til sighe; gør hwn thet ey, tha bøthe konningen tre marc oc stadhen tre marc; hauer hwn oc børn effter syn dødhe hwsbonde, tha skall foghet oc burgemestere wide børnens fædherne, oc hwn gører wist, at thet bliuer vfortæret fran børnens hænder; thet same schall oc wære vm them, som hwsfrwe fran dør, vm sine børns mødherne.

29. Item ængen man schall haue wold at kreffue syn houetlodh, men fadher oc modher leffue, vden hwat han met mynne oc met therres godhe wilghe fange kan.

30. Item taber nogher bymantz søn j dobl eller nogher leegh mer æn en skilling penninge, tha skal thoc then, som winder, ey meer beholde aff honum æn een øre penninge.

31. Item hwo som ligger i hoor i Københaffn, man eller qwinne, oc wordhe ther fore loweligbe steffnde oc fordelde, swo at the komme vti band, oc icke wele taghe screfft oc bøde oc bæthre, som them bør, oc bliue swo dagh oc aar oc komme vdi madband. Sidhen skall konningens swerdh rætte ther ouer, mannen halssen aff, oc qwinnen sættes leffuendes vdi jordh oc therres houetloth forbruden vti konningens oc stathsens wære; then same ræt ær oc vm iomfrw krenckere oc andre andelighe sagher, vm the sidhe ouerhørighe oc fordeles vti madband, som forscreffuet staar.

32. Item hwilken mantz hws eller thagh nedh wordher brudit eller draghet, nar wodhe eld ær løss, tha skule alle the, som fore

elden boo, gøre honum skadhesløss, som foghet, burgemestere oc radh thycker skellight wære.

33. Item hwilken man, som vthfar aff stadhen methhusfrwe och gotz oc kommer ey jn i stadhen igen jnnen dagh oc aar atboo, han miste bylagh oc byræt oc bør at købe sigh thet igen a ny.

34. Item hwosom sidher i stadhen sex wgher oc ey wordher burghere, bøthe konningen tre marc oc stadhen tre marc, vden han thet hauer met foghethens oc burgemesterens wilghe.

35. Item wordher nogher skib driffuende vden styre man vti Øre swnd, thet som burghere til hører, thet skall ey kalles wragh, mæn then thet finder, han skall føret jn till konningens slot oc taghe mwelìgh løn fore sit arbeyde, som gammell wane hauer wæret, oc then, som skibet egher, faa sit igen.

36. Item hwosom fauger spitaals soot vti stadhen, han schall nødhes vdh at fare til sancti Jørghens hws jnnen then tiidh, som honum aff foghet oc burgemestere fore laght wordhær; gør han thet icke, tha mwe the føre honum oc hans gotz tiidh vppa hans kost oc tæring.

37. Item hwosom boor vdi stadhen vppa konningens jordh, han schall ey aff trænges, emen han forma oc well fult ther aff gøre swo meghit, som ther bør met rætte aff atga.

38. Item hwosom foghethen, burghemestere eller radh ouerløber met wredh hugh oc vbeqwemme ordh, han bøthe honum, som han swo ouerløber, førretywghe marc, oc førretywghe marc konningen oc stadhen; worther han saar, gielde hals; then samme ræt schall oc wære vm byswenene, nar the ære vti konningens eller stathsens ærende.

39. Item hwo som til wordher sagd vdh at fare i konningens vthbudh eller stathsens ærende, bliuer han heme oc gør thet icke, han bøthe konningen oc stadhen førretywghe marc, vden han hauer thet sønderlighe meth burgemesterns oc radhsens orloff, oc tha skule the skycke een annen vdi hans stædh.

40. Item vm noghit skip worder brudhit vti Øre swnd, oc the, som thet vppa gielder, wele leye skip i byen at ræddhe therres gotz met, tha bør burgemesterne oc radhit at skicke them skip til leye fore mwelighet.

41. Item the som ære jn giffne vtj Helghe gæst hws, the mwe ey købsla; hwilken aff them thet gør, han skatte met byen.

42. Item hwosom kaster barlast eller annen vrensle vti haffn jnnen bommen oc wester til steenbroen eller ther i mellom, han bøthe konningen tre marc oc stadhen tre marc.

43. Item ænge skip mwe legges til winterlaw jn fore nogher mantz dør, hwo thet gør, han bøthe konningen tre marc oc stadhen tre marc.

44. Item hwosom tagher timber eller fiæle aff broen, thet som henne tilhører, han bøthe sex marc oc bygge broen igen met.

45. Item hwilken man, som sit skip lader gømmen windebroen, oc hwn faller nedher fore hans forsømelsse skyld, oc fanger ther skathe aff, eller oc vm nogher mantz skip støder henne til skadhe, the bøthe broen igen, oc bøthe konningen tre marc och stadhen tre marc.

46. Item ængen maa skibe timber eller swart gotz eller weeth vppa broen, thet som hwn fanger skadhe aff, vnder then samme plicht. Then samme ræt schule oc the gøre, som therres skip belegge vp til broen.

47. Item ængen man maa stæthæ vrensle vppa gaden fore syn dør eller gardh, thet som vdh kommer aff hans gardh, hws eller stald, længer æn tre daghe, vnder tre marc konningen oc byen.

48. Item ængen man maa haue sit hemeligh hws nærmeer bystrædet æn en alne, oc jordhgraffuit, oc ængte flud til bystrædit, oc ey til syn nabo, oc ey nærmeer syn nabo æn fore ær saght; hwo her omoth gør, bøthe konningen tre marc, stadhen tre marc, oc naboen tre marc, vm han thet kærer, oc bryde vp then bygning, som han nærmeer bygd hauer.

49. Item ængen forbygge syn nabo met hws eller steenbro, vden som foghet, burgemestere oc radh thycker ræt oc skellight wære; hwo her omoth gør, bøthe konningen tre marc, oc stadhen tre marc, oc bryde vpp syn bygning.

50. Item foghet, burgemestere oc radh haue full macht at besætte vdenbys mentz gotz, the som them eller therres burgere noghit skildighe ære met rætte, swo lenge at the fange therres betaling, vndertaghne the som tiidh ære kalledhe vdi herskaps tieniste.

51. Item hwilken burghere, som will fische effter sancti Dyonisii dagh effter toom sild, han fische friit, oc giue ther ængte fore, vm han seghler jn oc vdh.

52. Item foghetthen aff slottet, burgemestere oc radhmen kese byfoghet, som oc gammell sidh hauer wæret, vppa thet at ængen twedracht wordher mellom slottet oc stadhen.

53. Item alle Køpenhaffns burghere wære frij fore told vdj righen, fran nw oc all tiidh, mæn vppa Skanør, Ffalsterbothe, Malmøghe,

Drakør oc alle andre wore fische leye, ther schule the giue toll fran sancti Bartholomei dagh oc jn til sancti Dyonisii dagh.

54. Item maa ængen wordhe leydhet vtj stadhen vden met foghettens, burgermesterns och radhsens samthycke; konningens leydhe gaa ouer alt.

55. Item hwo som ær fretløss giordh i Danmarck, Swerighe eller j Norrighes rike, han schall oc wære fretløss vdi Københaffn, vm nogher swodan man ther finnes, vden han kan forwerffue sigh fredh oc godh leydhe aff konningen.

56. Item hwo som wordher funnet met wrangh alne, wight, skeppe pwndere, bismere eller noghit annet sligt, han gielde første tiidh tre marc konningen oc tre marc byen; annen tiidh sex marc hwor therres; tredhie tiidh miste all syn houetlodh oc rømme stadhen.

57. Item[1]) skall radhit haue eet hws ther till, som the haue therres pwndere oc skale wight vdi, oc gøre ther met hwor man skellighet, oc hwat thet rænter, thet høre radhit till, som aff alder wæret hauer.

58. Item haue wy aff wor sønderlighe gunst oc nadhe vnt wore burgemestere oc radhmen i Københaffn at sidhe frij fore therres arlighe skat, fore therres vmaghe oc tro tieniste, vndertaghne andre tieniste, som the oss met byen plichtighe ære.

59. Item[2]) dør nogher matns swen eller qwinne vdi Københaffn, som icke hauer arffuinge her i byen, eller oc i landit her nær besidende, tha skule radhit taghe hans gotz vdi gøme met foghedens asyn oc widskap, swo længe til rætte arffuinge komme met skelligh bewisningh jnnen dagh oc aar, tha skall them antwordhes therres gotz friit oc vhindret vdi foghedens asyn, oc the giue konningen tre marc, vm the arffuingen ære besidende vtj righen, ære the oc besidende vden righen, the giue tha konningen tre marc, som fore ær rørt, oc radhit hwor tinde penninge; komme oc ænge arffuinge jnnen dagh oc aar, tha ær konningen hans arffuingh, oc thet gotz skall antwordhes konningens foghet, eller hwem konningen thet vnne well, thoc hwor tinde penning til radhit, som foor staar.

Thette effterscreffne capittel ær vm them, som sigh forbryde eller vskellighe leffue.

1. Først, wordher nogher man vdi byen, e hwo han helst wære kan, vdenbys man eller jnnenbys man, nogher stæth slaghen, tyttedh eller draghen omoth rætte, tha schule the nabo, ther næst boo, vm

---

[1]) I Randen med en anden samtidig Haand: vm wægerhwsset etc.

[2]) I Randen ligeledes: Danearff.

them thet til widende worder, wære sigh dagh eller nat, hwat heller klocken ganger eller oc hwn gaar oc ey, løbe strax ther til, oc rædde then, som vræt skeer; ffinnes nogher, som thet well weet, oc icke swo gøre will, han bøthe tij marc, halfft konningen oc halfft byen.

2. Item hwosom faller fore nogher brøthe, han skal først bæthre omoth then, som skadhe skeer, oc ther næst bødhe omoth konningen oc byen, effter thy som saghen ær stoor eller liden til.

3. Item fornwmme man, at nogher fare eller forrædelsse ware vppa færdhe vm Københaffn hws vden eller jnnen, ther skulde bymenne alle strax til søghe met therres maght oc werghe oc rædde konningens slot; ffunnes nogher, som føør wore oc thet icke giordhe, han miste halff syn houetloth til konningen oc stadhen; thet samme schall oc foghden aff slottet gøre stadhen igen met sit folk, vm stadhen behoff gørs, thoc swo, at han beuarer slottet, som honum ligger macht vppa.

4. Item hwo som nogher man thrwer, høder eller vndsigher, som burghere ær, oc will ey lade sigh nøye met rætte, then man schal burghen oc wissen sætte, at han then annen ey skade well oc ængen skade vppa skynde aff nogher man vppa hans weghne; well han ey burghen sætte, tha skal han sættes i byes hechte, swo lenge til han faar sigh bether berad, vm thet wordher kært fore foghet oc burgemestere.

5. Item hwo som forbryder sigh i stadhen oc vndkommer, oc icke bøder, hans naffn schal scriffues oc staa i stathsens bogh, swo lenge til han hauer bethret fore syn gierning; wordher han oc greben, tha scal han pines effter thy, som hans brødhe ær stoor eller liden til.

6. Item ængte testament scall fuldrawes eller vtgiues, før æn then dødhe mantz geld ær vtgulden them, som i stadhen ære oc vppa kræue, oc bewiseligh geld ær.

7. Item hwo noker man eller qwinne i heell slar i stadhen, han bøthe liff fore liff, nar oc hwor han greben worder[1]).

8. Item hwo som annen gører saar met swærdh eller kniff eller met andre wapn met wredhe, han skal fore een mwnd saar bøthe sex marc then, som skaden fick, oc fore tregge mwnde saar tolff marc, konningen och stadhen hwor therres swo meghit; wordher saaret dybere eller større, bøthe tha effter dandementz sighelsse.

[1]) I Randen med en anden Haand: døtslach.

9. Item wordher noker man lytter aff saar eller slagh, tha skal thet wrdhes aff foghden, burgemestere oc radhmen, oc bøthes fore effter therres sighelsse.

10. Item finnes noker daare, som bryder oc icke hauer at bøthe meth, han schal plichtes oc pines aff foghden, burgemestere oc radhmen effter syn brøthe.

11. Item hwosom hugger hand eller food aff noker, eller stinger øyne vdh vdi wredhe eller met foreacht, tha ær thet halsløs gerning, oc hans houetloth i konningens wære.

12. Item hwosom annen slar eet slagh met staff, træ eller steen, met kølffue eller been, swo at han ey worder saar eller lemmælestædher, bøthe honum som skadhen faar sex marc, oc konningen oc stadhen hwor therres tre marc.

13. Item hwosom annen thrællbærrier, bøde honum som skadhen faar førretywghe marc, oc konningen oc stadhen hwor therres tywghe marc.

14. Item hwosom annen slaar pwst eller drawer hans haar, eller griber honum illelighe vm hans næse eller kindben eller annenstæth vppa hans liff eller riuer hans klædher met hænder, swerdh eller kniff, eller skiwder honum i dyendh eller kaster honum vm koll met wredh hugh, bøther honum som skadhen fanger tre marc oc konningen oc stadhen hwor therres swo mekit.

15. Item hwo som fanger hugh eller pwst i doblespell aff then, som han dobler met, han som hugh vthgiuer bøthe honum ængte som hugh faar, men han skall bøthe konningen oc stadhen effter syn brøthe; wordher oc noghen i heell slaghen i doblespeell, han skall jordhes vnder galghen, oc then, som honum i heell slaar, giue liff fore liff.

16. Item hwosom ganger i annen mantz gardh eller hws meth foracht oc slaar hwsbonden, hwsfrwen, nogher therres hyon eller nogher then, som the staa hws oc gardh till, han schall miste syn hals oc hans houetloth i konningens wære.

17. Item hwosom skiwder i noghen mantz hws eller gardh met armborst, spiwd, eller kaster øxe eller steen, eller andre wapn, som han wil skade folk met, wordher nogher man schadder eller dræben, tha ær thet halsløs gierning; then samme ræt ær oc, vm noker man wordher saar eller i heell slaghen i sit eghet skib.

18. Item hwo som annen skywder i watn met wilghe oc wredh hugh, han bøthe honum sex marc oc konningen oc stadhen hwor therres swo meghit.

19. Item hwosom griber eller hindrær nogher vgierningx man vppa hans flucht, tha han flyer oc vndkomme will, oc antwordher han swodan man fogheden i hand, han schall haue een deell aff hans bæthring fore syn vmaghe, effter thy som foghden, burgemestere oc radhmen thycker jeffnt wære.

20. Item hwilken som bryder torff freth then dagh som torffdagh ær, han skall bøthe then, som skadhen fanger, førretywghe marc oc konningen oc stadhen hwor therres swo meghit, oc then frith skal staa fran thet solen ganger vpp vm morghenen oc swo till hwn ganger nidh vm afftenen.

21. Item alle the thyffue, som jnnen stadhen wordhe grepne, the skule wære i foghedens gømme til then næste thingdagh, oc ther fore skall fogheden haue fire penninghe aff hwort madskap, som i Køpenhaffn bor.

22. Item griber nogher gæst eller vdenbys man syn thyuff i Køpenhaffn, han gøre ther hans ræt, oc fanghe sigh selff dome ther ouer syn thywff; well han oc føren met sigh bwrt, tha haue thet i foghedens mynne oc radhsens, oc føre honum sidhen hwort honum løster.

23. Item hwosom wordher forwnnen, at han slar konningens oc stathsens wæchtere meth foracht vm nattetiidh, han bøthe syn hals oc hans houetloth wære i konningens wære; kan han oc ey forwinnes, oc hauer man oc ther fore een wantro til honum, tha scal han werghe sigh met tolff mentz eedh.

24. Item slaar nogher wechtere nogher man vden skelligh sagh, han lidhe then samme ræt.

25. Item finne wechtere nogher man vm natte tiidh wawrende vppa gaden sidhen ix ære slaghne, tha skall han ledhes til sit herbergh; hauer han icke hærbergh, tha skall han sætte borghen eller i stathsens gøme til annen daghen, oc gøre tha skæll fore sigh, hwy han gick vppa gadhen.

26. Item then thiid wortklocken ringhes, tha skule alle wechtere wære i therres stæth, oc hwor forware syn wecht natten ouer til thes, at then samme klocke ringes vm morghenen igen, oc tha skule portwechtere komme oc gømme portene til affthen porte læses; hwilcken som fwnnen worther oc thet ey gør, ffinnes han oc souende, bøthe tre marc stadhen; ære oc fiendhe fore stadhen, bøthe førretywghe marc konningen oc førretywghe marc stadhen.

27. Item hwilcken swen eller man, som qwinne eller jomfrwe woldtagher i stadhen, han bøthe sin hals.

28. Item hwilken annen kaller skalck eller annet thes lighes i hastemod eller druckenskap, bøthe honum tre marc, oc konningen oc stadhen hwor therres swo meghet.

29. Item kaller oc nogher man eller qwinne nogher dandeman, swen eller qwinne eller mø, the som vbrødelighe ære, thywff, forræthere eller oc noghit annet, thet som ære gielder, oc kan thet icke bewise, han bøthe then, som han swo kaller, twende førretywghe marc oc dandemæntz bøn, oc konningen oc stadhen hwor therres førretywghe marc; kan han them icke vthgiue, han slaas til kaghen eller oc løse sigh fran foghet, burgemestere oc radh, som han meth them kan ens wordhe.

30. Item kaller oc nogher, swosom fore ær rørt, man eller qwinne, the som openbare berøchtedhe ære, fore swo dan sagh, oc han thet thoc ey kan bewise, han bøthe swodant berøchtet folck tre marc oc konningen oc stadhen hwor therres swo meghit, swo længe til han eller hwn, som swo kalles, hauer lowelighe laght sigh then sagh fran, som laghen vthuiser; gøret nogher sidhen, han eller hwn bøthe tha fult, som fore ær rørt.

31. Item finnes oc nogher ond qwinne, som vqwemmelighe taler vppa nogher dandeman eller oc dandheqwinne thet, som hwn ængelund bewise kan, hwn skal sættes vppa kaghen oc drawe sidhen steen aff by, oc henne gotz taghe konningen oc stadhen.

Alle thesse forscrefne article haue wy nadelighe vnt oc giuet fornefnde wore ælschelighe burgemestere, radhmen, burghere oc menighet i Københaffn, pa thet at wor købstæth ther aff forbæthres ma; thoc wele wy haue fuld macht them at forbæthre, oc til oc aff at sætte, vm oss thycker thet nuttelicht wære; thy forbiuthe wy alle, e hwo the hælst ære, oc serdelis wore foghede och embitzmæn, forscrefne wore burgemestere, radhmæn, burghere oc menighet eller noghen aff them omodh thenne wor gunst oc nadhe athindre eller hindre lade eller i nogher madhe vforrætte vnder wor koniglighe heffnd oc wredhe.

Datum jn castro nostro Haffnensi anno dominj millesimo quadringentesimo quadragesimo tercio, jpso die beati Calixti pape et martiris, nostre maiestatis sub sigillo, anno vero regnorum nostrorum Dacie quarto, Swecie tercio, Noruegie secundo.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet, med Kongens Segl i rødt Voks i en Blikkapsel med grønne Puder i. Tidligere trykt i Resens Nonnulla jura civitatum Daniæ S. 2—125 med Oversættelse paa nyere dansk og paa tysk, og i Rosenvinges gamle danske Love V. 145—68.

128. **3 Maj 1444.**

Mikkel Laurenssen Vinnere, Vikar i Kjøbenhavn, skjøder til Peder Unger, Præst i Taarnby, en Bod, Hus og Jord i Las Vinners Stræde.

Allæ mæn thette breff see ællær høre læsis helsser jæch Michell Laurisson kallendes Winnere, perpetuus vicarius j Køpenhaffn, ewinneligh meth gudh oc kungør allæ nærwærændes oc komescullendes, at jæch witherkennes mich meth thette mit opne breff meth frii veliæ oc beradh hwgh athauæ vpladet oc solt hetherligh man her Pedher Vnger, prest, boendes j Amaghæ j Thornby, een myn bodh, hws oc jordh liggendes j Køpenhaffn j wor Frves sogn j eet strædhæ, som kalles Lasse Winners strædhæ vesten widh gadhen syndhen næst then bodh, som jæch hauer wnt Symon Pedhersson til ewinneligh æyæ hauæ sculendes, hwilken forskrefne grwndh ær j breden fra syndher oc j nør alle wegne pa jordhen nii selensche alen, jtem j lengen fra øster oc j wester nii oc thiwæ selensch alen, eet quarter mynnæ, oc witherkennes jæch mich folt oc alt vp athauæ borit aff forscrefne her Pedher Vnger for forskrefne bodh, hws oc jordh j lengge oc brede til at sta, frii oc hemlæ for hwers mantz tiltall. Skidde thet oc swo, thet gudh forbiwdhe, forskrefne bodh, hws eller jordh forskrefne her Pedher Vnger eller hans arffwinge affgingæ for myn eller mynæ arffwinges hemlæ wanskelssæ schult, meth kirke logh eller verdhens ræt, tha tilbynner jæch mich oc mynæ arffwinge forskrefne her Pedher Vnger oc hans arffwinge all then skade vp at rættæ jnnen sex vgher ther næst æffterkomendes, som ther aff kome kan, vden all hyndher, helperædæ eller ytermere rætgang. Til een større forwaring allæ thissæ forscrefne styckæ lather jæch hengge mit jncigle fore thette breff meth veliæ oc witscap, bethendes flere gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, swosom æræ Nis Jude, radman i Køpenhaffn, Jens Nielsson oc Marten Nielsson, borgere j samesteth. Giffuit oc screffuit i Køpenhaffn anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, die jnuencionis sancte crucis.

4 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

129. **13 Dec. 1444.**

Henrik Brunow tilstaar at have lejet af Kapitlet en Gaard norden for Gammeltorv.

Omnibus presens scriptum cernentibus Henricus Brwnow, ciuis Haffnensis, salutem in domino. Nouerint presentes et futuri, me ex deliberato animo a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnis attinentem in eadem parochia inter curiam Olaui Kanuti et curiam eiusdem ecclesie beate Marie

virginis Haffnis circa antiquum forum borialiter sitam, ad dies meos et filie mee Katherine pro annua pensione in conductum recepisse sub conditionibus infrascriptis. Primo videlicet quod antedictam curiam edificemus et in bono statu edificatam conseruemus, ipsi quoque ecclesie beate Marie virginis Haffnis duas marchas lubicenses in bona moneta et datiua, vnam marcham lubicensem ante festum pasce et vnam ante festum beati Michaelis annis singulis erogemus. Item tributa et alia queuis onera, si que de mandato principis vel ratione ville ipsi curie imposita fuerint, quoadusque vixerimus, sine vlla recompensa soluere teneamur. Item edificia in ipsa curia modo constructa seu peramplius construenda nullo modo vendamus sine prefati venerabilis capituli requisitione et consensu nec quomodolibet alienemus. Item quicquid in ipsa curia de nouo notabiliter construxerimus, sub tectura lapidea conseruemus. Insuper prescriptis articulis non seruatis uel eorum aliquo non seruato, quod absit, ex tunc presentes littere ipso facto sint irrite et inanes, sepedictoque venerabili capitulo predictam curiam cum edificiis suis reuocandi et resumendi libera sit facultas. Item me filiaque mea Katherina prenominata de medio sublatis, predictam curiam cum edificiis ac pertinenciis suis vniuersis, prout tunc inuenta fuerit, libere cedat prenominate ecclesie beate Marie virginis Haffnis sine reclamatione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Thiderici Skomagher et Taghe Sudher presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxliiij ipso die beate Lucie virginis gloriose.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglene fattes.

130. **25 Jan. 1445.**

Klavs Jensen, Vikar, giver til St. Jeps Alter i Frue Kirke en Gaard i Saltboderne og en Gaard i St. Peders Stræde.

Alle mæn etc. helsser jæch Claws Jensson, prest oc perpetuus vicarius jnnen Køpenhaffn, ewinneligh meth gudh. Jæch kungør thet alle nærwærendes oc komesculendes, at jæch wetherkenner mich j myn gode wælmacht oc frii weliæ at hauæ giffuit oc skøt oc til ewinnelighæ eyæ vpladhet, gudh til hether oc thiænistæ oc jwncfrv Marie, myn syæls oc myn forælders til ewinneligh salicheedh, til sancti Jepps altere, som kalles primarium, jnnen wor Frvæ kirkæ j Køpenhaffn thwynne myn gardhæ meth hws, jordh, bygning, enchte vndentaghet, en gardh som ligger i Saltbodher vesten widh herstrædhet, som ær mit ræettæ fædhernæ oc oldeleffue, oc then annæn, hwilken som ligger j sancti Pedhers strædæ northen widh gadhen, som ær mit ræettæ køpe

gotz, meth swodant skel oc wilkor, at sancti Jepps alteres eyære skal hwer mandagh holde eller lade holde for forscrefne altere en sywnggen messæ de sancta Trinitate til ewich tiidh oc eth aniuersarium vicariis jnnen otte daghen effter sanctj Jepps dagh for ij ß skilling grot oc choralibus peblinge vj grot, ewinneligh vden hyndher, oc thet tillaucht, at myne søner, som hethe bode Laurens, scule the thwynne gardhæ nyde j leyæ, hwer gardh for iij skilling grot om aræth j theres leffdawe. Item scule the thissæ forscrefne garde bygge oc j gode made holde effter theres macht, oc effter theres tiidh scule forscrefne garde frii oc quit jnkome til at holde effter theres macht oc effter theres tiidh scule forscrefne garde frii oc quit jnkome til alteret for noger mantz gensiælssæ. Item skeer oc swo, thet gudh forbywdhæ, at thennæ forscrefne thiænistæ ey holdes, som forscreffuit standher, tha scule seniores perpetuorum oc theres capitil meth biscoppens raadh fold macht hauæ forscrefne gardhæ jn til them at taghæ oc skickæ forscrefne thiænistæ fore thet samæ altere, som fore ær sawcht. Item tilbynner jæch mich oc myne arffuinge thissæ forscrefne garde at frii oc tilstande for noger mantz gensielsse til forscrefne altere. Til mere forwarælssæ oc bewiisning tha hauer jæch hengd mit jncigle for thette breff meth andræ gode oc hetherligh mæntz, swosom ær her Ascer Jensson, her Hans Hermentzsson, perpetuorum vicariorum, Andreas Laurensson, Arnold Kruse, borgemestere j Køpenhaffn, Hans Wat, Jens Ebbesson oc Willem Skoning, radhmen j samæsteth. Datum anno dominj mcd quadragesimo quinto, die sanctj Paulj apostolj conuersionis.

Udkast paa Papir i Geh. Ark.

131. **12 Jan. 1446.**

Mikkel Lavrensen Vinnere, Vikar, skjøder til Simon Pedersen Hus og Jord i Las Vinners Stræde.

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsis helsser jæch Michel Laurissøn kallendis Wynnere, perpetuus vicarius i Køpenhaffn, ewinneligh met gudh oc kungør allæ nærwærendis oc kommendis, at jæch witherkennes mich meth thette mit opne breff met frii wiliæ at hauæ schøt vpladet, vnt oc giffuit bescheden man Symon Pedherssøn borger i Køpenhaffn pa hans hwsfrwis wegne Karinæ Jepp Lybekkes dother for slecht oc frænschap schuld, hws oc jordh ligendis i Køpenhaffn i wor Frwes sogn innen eet strædæ, som kallis Lassæ Wyneris strædæ, synden næst then bodh oc grwnd, som myn fadher, hwes siæll gudh hauæ, gaff til eet siælæ hws fatticht folk innen at bo, hwilken grvnd ær fra øster oc i wester i lengen eet quarter mynnæ æn nij oc thiwæ selensche alen, item fra nør oc i synder i breden halff niændæ

sælensche alen, til ewinneligh eyæ hauæ sculendis. Oc tilbynder jæch mech oc mynæ arffwinge forscrefne Symon Pedherssøn pa hans husfrvis wegne oc hennis arffwinges forscrefne hws oc jordh til at sta, frii oc hemlæ for hwers mantz tiltall. Til ytermere forwaring ladher jæch hengge mith incigle for thette breff, bethendis gode mæntz incigle til withnisbyrd, som æræ Areld Kruse, borgemester i Køpenhaffn, Nis Ebbessøn, Niels Jeppssøn, Jepp Pederssøn, radhmæn i samæsted. Giffuit oc screffuit i Køpenhaffn anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto, feria quarta proxima post festum sancti Kanuti ducis et martyris.

Seglene fattes. Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. Udenpaa Orig. stod: Litere Michaelis Winnere.

132. **7 Febr. 1446.**

Bythingsvidne om Skjødet af 3 Maj 1444 (Nr. 128).

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsis helsse wy Jepp Schrædhere, byfoghet j Køpenhaffn, Areld Kruse, borghemester, Niels Jude, Andreas Schulte, radhmen, Jens Tygesson, awapn, Claws Willemsson oc Marten Nielsson, borghere j samæsteth, ewinneligh meth gudh oc kungøre alle nærwærendes oc komesculendes, at vnder wor herres aar mcd quadragesimo sexto then thingdagh, som war næst fore sancte Scolastice virginis dagh, war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærændes waræ, bescheden man Michell Wynner, perpetuus vicarius j Køpenhaffn, hwilken vplodh oc schøtæ hetherligh man her Pær Vnger, præst j Amaghæ, hws oc jordh liggendes j Køpenhaffn j wor Frvis sogn jnnen eet strædhæ, som kalles Lassæ Wynners strædhæ, syndhen næst then bodh, hws oc jordh, som Symon Pedhersson nw tilhører, j lengge oc brede, som thet howitbreff wtwiser, ther pa forskrefne grwnd giuæt ær, til ewinneligh eyæ hauæsculendes, oc war forscrefne hws oc jordh loghligh lawbudhen oc skøde war statucht mælt, oc war vppa then tiidh engen gensiælssæ. At wij swo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wij meth wore jncigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stat, som forescreffuit standher.

7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

133. **5 Dec. 1446.**

Thingsvidne, at Anders Pedersen og Jens Lavridsen skøde til Borgemester Arild Kruse paa Byens Vegne en Gaard i St. Peders Sogn norden næst Raadhusgaarden, og Raadet skal skaffe den Besætning ud, som Mogens Gøye har lagt i Gaarden.

Alle mæn thette bref see eller høre læsis hillse vi Jepp Schrædhere, byfoget i Køpenhaun, Jes Tygesen awapn [1]), Hinze Haffmester, Hans von Seffnte [2]), Jens Laurissen, Pær Ofverskærer oc Jens Pedhersen, borghere i samestedt, ewinnelighæ met gudh oc kungøræ alle nærverendis oc komme skullendis, at vnner vor herris aar mcdxl sexto, then mandagh nest fore wor fruwis dagh conceptionis varæ skickethe for os pa Køpenhauns byting oc flere gothe men, som tha nerwærendis waræ, bescheden mæn Anders Pedhersen, borgher i Køpenhaun, oc Jens Lauridtzen, boendis i Walensbech, huilche endrechtelighe vplodhæ oc schøte hetherligh man Areld Kruse, borgemester i Kiøpenhafn, een gaardh, huus oc jordh met all syn tilleggelse i lengge oc bredde, enchte vndertaghet, paa Køpenhaffns bys wegnæ till ewinnelighæ eyæ hauæ skulendis, liggendis i Køpenhaffn i sancti Petri sogn nordhen næst Radhus gaardhen, tha met thette vilkor, at Køpenhaffns radh skullæ pa bysens weghnæ frii then besætning, som Magnus Gøye haffuer besatth i forskrefne gaardh, oc war forskrefne gaardh, hws oc jordh logligh lawbwdhen oc skøde war statucht mælt, oc war vppa then tiid enghen genmælæ. Att wii swo hauæ hørt oc seet, som forskreffuet standher, thet withne wii met wore jnsigle hengde for thette breff. Giffuet oc schreffuet aar, dagh oc stat, som forskreffuet standher.

Afskrift i Resens Haandskrift: Kjøbenhavns Raadhus osv. S. 13—14, i Raadstuearkivet.

134. **13 Juli 1448.**

Hertug Adolf af Slesvig og Grev Christiern af Oldenborg tilsige Biskop Jens af Roskilde, at hvis Grev Christiern bliver Konge i Danmark, skal han skaffe ham Ret for Rigens Raad med Hensyn til Kjøbenhavns Slot og Len. Biskoppen og hans Efterkommere skulle desuden beholde skattefri Møns Land med dets Slot, Stad, Fiskeri og Forstrand med al kgl. Rettighed, saa længe til Dommen om Kjøbenhavn bliver afsagt. Naar Christiern bliver Konge, skal han give Biskoppen sit aabne Brev herpaa.

Uij Alff wan godesgnaden hertoge to Sleeszwiig, greue to Holsten, Stormarn vnde to Schowenburg don witlik vnde openbar, dat wij hebben ghelouet vnde secht, louen vnde seggen jn krafft desses vnses openenen breues deme erwerdigen jn gode vadere bischupp Jons van Roskilde, also ift god vorzeen hadde, dat de eddele vnse leue sustersone juncher Kersten, greue to Oldemburg vnde Delmenhorst, konygh worde to Dennemarken, dot he denne deme erbenomeden bischuppe Jons edder sinen nakomelinghen bischuppen to Roskilde recht plegen schal vor des rijkes rederen, geystliken vnde

[1]) Rettet fra: alwapn. [2]) Mon Deffnter? Jfr. Nr. 139.

verliken, to Dennemarken van der tosprake vnde zake wegen, de de vorbenomede bischupp Jons hefft to deme konynghe vnde der kronen to Dennemarken binne Kopenhaffen slot, stad vnde leen. Item schal desse vorbenomede bischupp Jons vnde sine nakomelinghe nethen vnde beholden dat land Mone myd deme slote, leen, stad, vischerige vnde vorstrand, dat he doch nw tor tiid in der were hefft, myd allen sinen konichliken rechticheyd bruken na sinen villen sunder jenigerleye schath edder tyns dar van to gheuende, so langhe dat dat recht aff gesecht werd, alsze worscreuen steyt. Vnde wente juncher Kersten vorbenomede en vulmundich konyngh gheworden js, so schal he deme vorbenomeden bischuppe edder sine nakomelinghen geuen sinen openen breff besegelt myd sinem konychliken jngesegel sunder jenigerleye touynghe vpp desse vorscreuen articule, dat se stede vnde vast sunder argelist scholen gheholden verden. Item loue vij Kersten, greue to Oldemburg vnde Delmenhorst, erbenomede myd vnsen leue moderbroder hern Alffe erbenomeden alle desse vorscreuen articule sunder jenighe jnsaghe edder hulpe rede sunder arch vullen kommen to holdende, alsze vorscreuen steyt. Des to tughe vnde groter worwarninghe so hebbe wij vnse jngesegele myd villen samptliken henghet laten an dessen breff, de geuen is na godesbord verteynhundret jar, dar na jn deme achte vnde vertigesten jaer, amm dage sancte Margreten, der hilgen junchfrowen.

Af samme Dag er Biskoppens Hyldingsbrev. Optaget i en Vidisse af 9 April 1453. (Nr. 136).

135. **22 Avg. 1449.**

Olav Pedersen tilstaar at have lejet af Kapitlet en Gaard norden for Fiskertorvet, i sin, i sin Hustrus og deres Børns Levetid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olauus Petri ciuis Haffnensis salutem in domino. Constare volo vniuersis presentibus et futuris, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam eidem capitulo pertinentem circa plateam dictam Fiskætorwæt australiter sitam, cuius australem partem quidam Johannes Esberni pronunc possidet et inhabitat, ad dies meos et vxoris mee Katerine, quam pronunc habeo, et liberorum nostrorum de nobis inuicem genitorum, in conductione recepisse sub condicionibus infrascriptis, primo videlicet quod sex marchas Lubicenses in duobus terminis anni, videlicet tres marchas Lubicenses infra festum sancti Michaelis et alias tres marchas Lubicenses infra festum pasce racione pensionis annis singulis erogabimus. Item predictam curiam edificabimus et edificatam in bono esse et statu tenebimus, et quicquid in ea constrvxeri-

mus, sub tectura lapidea conseruabimus. Item edificia modo constrvcta uel peramplius construenda nullomodo vendamus nec quomodolibet alienabimus sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera, si que ex mandato principum uel ville ipsi curie imposita fuerint, temporibus nostris absque vlla recompensa soluere teneamur. Item predictis articulis uel aliquo eorum non seruatis, littere nobis a prefato venerabili capitulo super predicta curia datè irrite sint et inanes, et eidem capitulo predictam curiam resumendi et reuocandi libera sit facultas. Nobis vero Olauo Petri necnon Katerina vxore mea cum liberis nostris de medio sublatis predicta curia cum edificiis et melioracionibus suis vniuersis libere cedat absque reclamacione quorumcunque capitulo supradicto. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum videlicet Hemmingi Petri et Nicolai Petri presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono, octaua die assumpcionis Marie virginis gloriose.

Seglene fattes. Udenpaa: Recognitio Olaui Petri ciuis Haffnensis super curia in opposito domui sancti Spiritus sita, et spectat ad psalterium. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

136. 9 April 1453.

Vidisse af Nr. 134.

In nomine domini amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimoquadringentesimoquinquagesimotercio, jndictione prima, pontificatus sanctissimi jn Christo patris ac domini nostri domini Nicholai, diuina prouidencia pape quinti, anno septimo, die vero lune, nona mensis aprilis, hora quasi nona, jn camera minori episcopalis curie Roskildensis jn testium jnfrascriptorum presencia, personaliter constitutus reuerendus jn Christo pater et dominus dominus Olauus Daa, miseracione diuina episcopus Roskildensis, michi notario publico jnfrascripto quandam patentem litteram magnificorum ac potentum dominorum, videlicet domini Adolphi jllustris ducis Sleswicensis, comitis Holsacie, Stormarn et Schowenburg, necnon domicelli Cristierni, comitis jn Oldemburg et Delmenhorst, jn presenciarum vero Danorum, Noricorum, Slauorum, Gotorumque regis jllustrissimj, jn lingua teutonica conscriptam legendam, excopiandam, jnstrvmentandam atque in publicam formam redigendam tradidit et assignauit, que quidem littera duobus rotundis sigillis pendentibus, videlicet dictorum magnificorum dominorum, sigillata erat, quorum primum in rubea cera jmpressum cum campo quadripartito prefato magnifico duci attinebat, jn cuius prima parte versus sinistrum duo leones, versus dextrum vero ex opposito folium

vrtice, jtemque a sinistro subtus leones, iterum folium vrtice et a dextro similiter duo leones euidentissime signati erant, cuius circumferencia continebat: sigillum Adolphi ducis Sleswicensis, comitis Holsten; secundum vero erat antedicti comitis magnifici de Oldemburg etc. jn viridi cera impressum, cuius campus secundum latitudinem diuidebatur per tres trabes seu per tria spacia, supra quem galea appendebat, cuius similiter circumferencia continebat: serenissimi Cristierni, comitis jn Oldemburg et Delmenhorst; quam quidem litteram, sic ut premittitur, saluis et integris sigillis sigillatam, diligenterque jnspectam et lectam, non rasam, non cancellatam nec in aliqua sui parte viciatam, sed omnium prorsus suspicionibus carentem, cum sollempnitate, qua decuit, acceptaui, cuius tenor de verbo ad verbum fuit et est talis. Uij Alff osv. se Nr. 134.

Quibus omnibus, ut premittitur, sic peractis prefatus reuerendus pater me notarium publicum subscriptum cum instancia requisiuit, ut prelibatam litteram in publicam formam redigendo sibi super hoc conficerem vnum uel plura jnstrumentum seu jnstrumenta, tociens quociens fuerit oportunum. Acta sunt hec anno, jndictione, pontificatu, mense, die, loco, quibus supra, presentibus honorabilibus dominis Michaele Mathie, perpetuo vicario ecclesie beate virginis Haffnensis, et Suenone Petri, presbyter Roskildensis dyocesis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis. Et ego Johannes Ffrost, clericus Ottoniensis dyocesis, publicus imperiali auctoritate notarius juratus, quare huiusdem tradicioni et assignacioni omnibusque aliis superius consignatis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, vnacum prenominatis testibus presens interfui et in hanc publicam formam manu mea propria conscriptam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui, rogatus et requisitus.

Optaget i en Vidissse af 27 Sept. 1482.

137. **29 Jan. 1454.**

Kong Christiern I. forbyder at binde Skibe ved Højbro, som Byen lader istandsætte, men ved Pæle, der i det Øjemed ere nedsatte. Ligeledes forbydes at kaste Ballast eller anden Urenlighed i Havnen.

Wii Cristiern meth gudz nadhe Danmarcks, Norges, Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerligt alle, at wore ælskelighe borghemestere, radhmen oc borghere i Købendehaffn haffue taghet ther wedh effter wor wilghe oc begærelse at bygge oc vpa thet ny fordhe wor bro Høghbro mellom wort slot oc wor by Købendehaffn liggendes, oc bekære the, at forneffnde wor bro offte vdhbrydhes oc forderffues aff storm oc flodh oc søndherlighe aff

skibh, som ther wedh fæstes. Thi haffue wii effter wort ælskelighe radhs radh, som her nw hoos oss ære, thet swo foretaghet, owerweyet oc tilladet, at engen mantz skibh skal fæstes eller bindes weth forscrefne bro effter thenne dagh, oc skule forneffnde wore borghemestere, radhmen oc borghere lade sla pæle vden wedh forscrefne bro oc lade legge hamber ther vpa, som skibh mwe wedh bindes oc fæstes, hwem thes nødh oc behoff gørs. Thij forbiuthe wii alle, ehwo the helst ære eller wære kunne, theres skibh at fæste eller fæste lade, binde eller bindelade wedh forneffnde bro eller wedh nogher the pæle, som then bro vppholde, effter thenne tiidh, vnder wor koningxlighe heffnd oc wredhe. Dyrffues nogher her modh atgøre oc fonger ther skadhe ower, han skal haffue ther fore hemmegield. Item haffue oc forneffnde wore ælskelighe borghemestere, radhmen oc borghere i Købendehaffn beræt fore oss, at wor haffn her fore Købendehaffn forfyldes meth ballaste aff skibh oc andre vrenselse, thij forbiuthe wij vnder wort høghxste budh nogher her effter ballaste eller andre vrenselse i forscrefne wor haffn at kaste, swo frampt wij skule ey lade rætte ther effter, som ower hwem ther wort budh owerhørighe ære oc icke holde wele. Datum in ciuitate nostra Roskildensi feria 3ª proxima post festum beati Pauli conuersionis, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini mcd quinquagesimo quarto.

Original paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl er tildels bevaret.

138. **11 Juli 1454.**

Skjødebrev til velbyrdige Jurien Lavridsen paa en Gaard, der tilhørte Byen, paa Rosengaarden. (Jfr. Nr. 139.)

Allæ mæn thettæ breff see eller høræ læsis hælse wi .... i Køpenhaffn ewinnelighæ meth gudh oc kungøre alle næruærende oc komæsculende .... oss meth thette opne breff meth samthyckæ, welīæ oc .... i Køpenhaffn at haue sold oc vpladhet welbyrdigh man Jurien Laurisson en gaardh, hws oc jordh, som Køpenhafns by tilhørde, liggendes pa Rosengardhen østen widh then gardh, som nw pa boor Lucia, Jens Clementzssons effterleffuere, nordhen næst then gardh .... endesson nw boor oc syndhen næst een gardh, som forscreffne Jurien Laurisson nw tilhører, meth all fornæffnde gardhs lengge oc brede, som han nw jnheynæt ær, enchtæ vnnertaghet, til ewinnelighæ eyæ hauæsculendes, oc wetherkennes oss pa forscrefne Køpenhaffns byss weghne folt oc alt at haue vpborit aff forscreffne Jurien Laurisson for forescreffne gardh, hws oc jordh .... Thy tilbynne wij oss oc wore effterkomere borgemestere oc radhmen

fornæffnde Jurien Laurisson oc hans arffwinge forscrefne gardh, hws oc jordh meth allæ syn........ frii oc hemlæ for hwærs mantz tiltalæ æffter landslogh. Til een større forwaringe oc withnisbyrdh ladhæ wij hengge wor statz secret for thettæ breff. Giffuit....... i Køpenhaffn anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto, feria proxima post festum sancti Kanuti regis martiris gloriosi.

Stadens Segl hænger under, halv fortæret. Flere Huller ere udfyldte efter en ældre Afskrift i Diplomatariet. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

139. **5 Avg. 1454.**

Bythingsvidne om Skjødet af 11 Juli 1454. (Nr. 138.)

Allæ mæn thettæ breff see eller høre læsæs, helsse wij Jepp Skrædher, byfoghet i Køpenhaffn, Jepp Clawsson awapn, borgemester, Niels Jude, Willem Jeppsson, radhmen, Jes Tygesson, Hans van Deffnter oc Marten Nielsson, bymæn i samæsteth, ewinnelighæ meth gudh, oc kungøre allæ nærwærendis oc komesculendis, at vnner wor herris aar mcd quinquagesimo quarto then mandagh næst effter sancti Olaui dagh war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc fleræ gode mæn, som tha nærwærendis ware, beskeden man Jes Ebbesson, radhman i Køpenhaffn, hwilken meth radhzæs radh, samthyckæ oc foldbordh gantzæ menichetz j Køpenhaffn vplodh oc schøte hetherlich man her Hans Pedhersson, canic i wor Frwæ kirkæ i samæstæt, pa welbyrdigh mantz wegne Jurien Laurisson een gardh, hws oc jordh, som Køpenhaffns by tilhørde, liggendis pa Rosengardhen, østen widh gadhen, som nw pa boor Lucia, Jens Clementzssons effterleffuere, nordhen næst then gardh, som Pær Sywndesson nw boor, og syndhen næst een gardh, som forscrefne Jurien Laurisson nw tilhøræer, meth allæ forscrefne gardhs lengge oc brede, som han nw jnheynæt ær, til ewerdelighæ eyæ hauæsculendis. Oc war forscrefne skøde statucht mælt oc war vppa then tiidh engen gensiælsse. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit stander, thet withne wij meth wore jncigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stat, som forescreffuit standher.

7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

140. **25 Maj 1455.**

Markvard Tidiksen sælger til Hans Hansen i Kjøge en Grund ved Fisketorvet og ud til Læderstræde.

Allæ mæn thettæ breff see eller høre læsis helsser jæch Marqwart Tidikkesson ewinneligh meth gudh, oc kungør allæ nærwærændis

oc komesculendis, at jæch wetherkenner mich meth thettæ opne breff, meth samthyckæ, radh oc foldbordh myn kære hwsfrvis Citzæ at hauæ sold oc vpladhet beskeden man Hans Hansson, boendis i Køge, een beggis wor jordh oc grvnd liggendis i Køpenhaffn j sancti Nicolai sogn widh Fiskæthorffuet, syndhen widh gadhen, som two bodher pa byghde æræ, oc Jess Nielsson nw boor j then enæ oc Elzebe Lales j then annæn bodh, oc ær forscreffne jordh j brede vtmeth gadhen widh Fiskethorffuet fra øster til vester attæn alnæ, eet qwarteer mynne, oc ær i lengge fra Fiskæthorffuet vtmeth gadhen oc rækker jntil een annæn gade, som kallis Ledherstrædet, oc ær j brede vtmeth forscreffne Ledherstrædhet sextæn alen oc eet halfft qwarteer, til ewerdeligh eyæ hauæsculendis, oc wetherkennes oss folt oc alt vp at hauæ borit aff forscreffne Hans Hansson for forscreffne jordh oc grvnd til wor folkomeligh nøghæ, hwar fore tilbynne wij oss oc wore arffwinge forscreffne Hans Hansson oc hans arffuinge, eller hwøm the forscreffne jordh vnnæ wele, til at sta, frii oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ. Ware thet sagh, forscreffne jordh i lengge eller brede forscreffne Hans Hansson eller hans arffuinge eller hwøm the then forscreffne jordh vnnæ welæ, affginggæ meth kirkæ ræt, landslogh eller meth noghen ræt for wor eller wore arffuinges hemlæ, wanskelsæ schuld, thet gudh forbywdhe, tha tilbynnæ wij oss oc wore arffwinge forscreffne Hans Hansson eller hans arffwinge all then skade vp at rættæ jnnen sex vger ther næst komendis, som ther aff kome kan, vden allæ helpærædhæ eller ytermere rætgang. Til een større forwaring ladher jæch forscreffne Marqwart hengge mit jncigle for thette breff, oc bedher jæch gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ære Jepp Clawsson, Eric Jensson, awapn, borgemestere j Køpenhaffn, Sywort van Rynne, Danckort Langge, Marten Nielsson oc Jes Nielsson, bymæn j samæsteth. Datum Haffn anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto, die sanctj Vrbani Pape.

Seglene fattes. Udenpaa: Thisse breffue lyther vppa the boder veth Fisketorwet, som søster Karin Lindorps gaff hid. Orig. blandt Danske Selskabs Membraner i Geh. Ark.

141. **3 Sept. 1455.**

Kong Christiern I. byder Borgerne at hjælpe til med Byens Befæstning.

Wy Christiern meth gudz nathe Danmarks, Norghis, Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht, at wi thet swo schickedh haue fore righens beste oc wern schyld oc endelighe wele, at wor købstædh Købendhaffn schal fuldkommelighen planckes oc fastgøres meth broor oc i andre made, som stoor macht

vpa ligger, oc ære wore borghere och almwghe ther gantze beswaredhe meth, thy at faa aff thom hauæ thær sielffue hws oc iordh; thy bethe wi ether, lærdhe oc leghe, swo wel riddere, swene, frijborne mæn, som andre, ehwo eller j hwat staat i heltzst ære, thær hws eller jordh haue i Købendhaffn, oc endelighen wele, ati lade hielpe at plancke, broo oc fastgøre forskrefne wor køpstædh Købendhaffn, som the gøre, thær hws eller iordh haue j Malmøghe, Køghe oc i andre wore køpstædher i Danmark, effter thy som wore borghemestere ether thær om tilsighende wordhe, oc lader thette engelund. Wilde oc nogher sigh her omodh sætte oc æy gøre, som fore ær saght, tha giue wi ether wore borghemestere oc radh i Købendhaffn fuldmacht oc ether fuldkomelighen tilstande atbesætte oc anname theres ræente, som sigh her omodh sætte, oc gøre ther aff til byysens wern oc fasthedh, som forescreuit staar, hwes theres andeel thær vdi effter schellighhedh tilsigher. Datum in castro nostro Haffnensi feria quarta post festum beati Egidij abbatis, nostro sub secreto, anno domini mcdl quinto.

dominus rex per se presente
Jachim Grijs.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: koningh Cristierns breff hwo som plancke skule meth byen. Orig. paa Pergament i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Lassens Aktstykker S. 89.

142. 14 Sept. 1455.

Kong Christiern I. stadfæster Byens Privilegier.

Wy Cristiern meth gutz nathe Danmarcks, Norghis, Wendes oc Godes koning, greue j Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht, at wore elskelighe borghemestere oc radh j Købendehaffn haue ladit oss forstande, at noghre ære the, oc synderlighe vdhlentzske, som thiid søghe fore køpmantzskap schyld, gøre thøm owerhørighhedh omodh byysens gamle sethwane, ræt oc priuilegia, hwilkedh oss, forneffnde wor køpstædh oc wore borghere i samestædh ær til stoort forfang, fortredh oc skadhe, tha haue wij aff wor synderlighe gunst oc nathe, swo oc fore trooscap oc willigh thieniste schuld, som forneffnde wore elskelighe borghemestere, radhmen, borghere oc menighhedh her j Købendhaffn oss oc wort righe Danmarck her til giort haue, oc æn her effter gøre schule oc mwæ, vnt, stadhfest oc giuit oc vnne, stadhfeste oc giue meth thette wort obne breff thøm oc theris effterkomere til ewigh tiidh at haue, nyde, bruge oc beholde swodan ræt priuilegia oc nadher, som the aff alder best oc frijest hafft oc nyt haue, oc wele, at wore borghemestere oc radhmen schule reghere oc holde forneffnde wor køpstædh Købendhaffn effter byysens

gamle beskreffne ræt, frijhet oc priuilegia, som thet sigh bør, thoc swo, at wij wele haue fuld macht forneffnde ræt, frijhedh oc priuilegia at mynske oc mere. Thy forbiuthe wij alle, ehwo the heltzt ære, swo wel jnbyggere j Købendhaffn som vdhlentzske, thiid søghende wordhe, oc alle andre segh her omodt at sætte eller wore borghemestere oc radhmen her vdi athindre eller hindrelade, mødhe, vmaghe eller vforrætte j noghre made vnder wor koningxlighe heffnd oc wredhe. Datum in castro nostro Haffnensi die exaltacionis sancte crucis, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini millesimoquadringentesimoquinquagesimoquinto.

Ad mandatum domini regis etc.

Udenpaa med samtidig Haand: konningh Cristierns stadfestelsse breff pa alle te gamlæ priuilegier oc frijheed, som Køpnehaffuen by aff arell haffue. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet med Kongens vedhængende Segl.

143. **1 Okt. 1456.**

Per Hansen i Brandelev skjøder til Vikarierne ved Frue Kirke en Bod, Hus og Jord i det lille Stræde, der løber til Stranden.

Allæ mæn thettæ breff see eller høræ læsæs helsser jæch Pær Hansson, boendes j Brandeløff, ewinnelighæ meth gudh och kungør allæ nærwærændes oc komesculendes, at jæch wetherkenner mich meth thettæ opne breff at haue sold oc vpladhet hetherlighæ mæn perpetuis vicariis j wor Frwæ kirkæ j Køpenhaffn een myn bodh, hws oc jordh, liggendes j Køpenhaffn j sanctj Nicolai sogn j thet lidhet strædhæ, som løpær til Strannæn østen widh strædhet meth all syn lengge oc brede, enchte vnnertaghet, til ewerdelighæ eyæ hauæsculendes, hwilken bodh, hws oc jordh, som mich tilfald j ræt arff effter myn fadherbrodh[er] dødh, her Henrich Krøyer, gudh hans syæll hauæ, oc wetherkenner jæch mich folt oc alt vp at haue boret aff forscrefne perpetuis vicariis for forscrefne hws oc jordh, swo at mich allthinggest wæl meth nøghes. Thy tilbynner jæch mich oc myne arffwinge forscreffne perpetuis vicariis oc there effterkomere j samæsteth forscrefne hws oc jordh j lenggæ oc bredhæ til at sta, ffrii oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ. Waræ thet saghæ forscrefne hws eller jordh j lengge eller bredhæ forscrefne perpetuis vicariis eller there effterkomere, som perpetui vicarij worde kunnæ j samæsteth, affginggæ meth noghen ræt for myn eller myne arffwinges hemlæ wanskelssæ schuld, thet gudh forbywdhæ, tha tilbynner jæch mich oc myne arffuinge forscrefne perpetuis vicariis oc there effterkomere all then skadhæ vpatrættæ, som ther aff kome kan, vden allæ helpærædhæ, gensielssæ eller noger ytermere rætgang. Til en støre forwaring

lædher jæch hengge mit jncigle for thettæ breff oc bedher jæch godhe mæntz jncigle til withnisbyrdh, som æræ Joseph Pedhersson, schomager, Marten Nielsson, Sywort van der Rynne, Jes Nielsson, Marquart Skrædhere oc Hans Hansson, kallendes Smydh, bymæn i Køpenhaffn. Datum Haffnis anno dominj mcd quinquagesimo sexto, sabbato proximo post festum sancti Michaelis.

Af Seglene ere Nr. 2 og 7 i Behold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

144. **2 Feb. 1457.**

Hr. Erik Aagesen (Thot), Høvedsmand paa Stege, kvitterer Oluf Persen (Godov) for Modtagelsen af Kjøbesummen for et Hus i Højbrostræde.

Jech her Erich Oghesen, howes man po Steghe, kennæs mik meth thette mith opne breff, thet jek hauer op boreth aff hedherligh och welborn man Oloff Persen i Swenstrvp x [l]oddhe mark po Anders Persens vegnæ for eth hws, som Anders Persen køpthe aff mik i Køpinghhaffn, som nw stor i Høybro stredhe. Tiil byndher jech mik och mynæ arwinghe Anders Persen och hans arwinghe thet fornæffnde hus ath fry och tiil sto for hwers mans tiil thale. Tiil winnes byrdh trøckær jek mith jnsigil nædhen for thette breff. Datum anno domini mcdlvij, die beate Marie virginis purificacionis.

Orig. bl. danske Selskabs Papirer i Geh. Ark. med Spor af det paatrykte Segl i grønt Vox.

145. **16 Marts 1457.**

Kong Christiern I. fritager Borgerne for at ise omkring Slottet.

Wij Cristiern meth gutz nathe Danmarcks, Norges, Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlicht, at wii aff wor sønderlighe gunst oc nathe swo oc fore troskap oc willigh thieniste, som wore ælskelighe borghemestere, radh oc menighet i wor køpstadh Købendehaffn oss oc wort righe Danmarck her til giort haffue oc her effter trolighe gøre oc bewise skule oc mwe, tha haffue wii vnt oc tilladet oc vnne oc tillade meth thette wort obne breff, at the mwe oc skule wære frii for iisning, som the her til haffue wæret wane at ise om kring wort slot Købendehaffn, til ewigh tiidh. Thii forbiuthe wii alle, ehwo the helst ære eller wære kunne, oc serdelis wore foghete oc embitzmen, som nw ære eller her effter kommende wordhe pa forscrefne wort slot Købendehaffn, forskrefne wore borghemestere, radh eller menighet, som nw ære eller her effter kommende wordhe, her omodh thenne wor gunst oc nathe athindre eller hindrelade, møthe, vmaghe eller them meth iisning atbeware i nogher made, vnder wor koningxlighe heffnd oc wrethe. Datum in castro nostro Haffnensi profesto beate Gertrudis

virginis, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini mcd quinquagesimoseptimo. Dominus rex proprie.

Samtidig Paaskrift: breff ath byen ær frij for ijsningh om slotedt. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under.

146. **20 April 1457.**

Kong Christiern I. forbyder sine Tjenere og dem, der have Kongens Beskærmelsesbrev, og andre, der høre under Byens Retsomraade, at skyde sin Sag andensteds hen.

Wi Christiern met guds naade Danmarchis, Norgis, Wendis och Gottis konning, greffue vthi Olldenborg och Delmenhorst, giøre witterligt, at oss er till widennde wordet, at nogre som tilbør at stande huer anndre til rette for wore ellschelige borgemestere och raadt i Kiøbenhaffnn och seerdelis wore tienere oc the som wor beschermellse breff haffue i samme stedt, ey wille bide rettenns dom, menn schiuder sig dedenn, førennd rettenn worder affsagdt, emod lougen, huilchet wi inngenlunde stede wille. Thi forbiude wi alle och huer seerdeelis, huad heller the ere besiddendis her i Kiøbenhaffnn eller ey, som theris ret hører at søge eller pleye for forskrefne borgemestere och raadt, at the ingenlunde med saadan list eller rede vnduige retten, men naar retten affsagd er, huo ther emoed haffuer at sige, hannd schiude sig tha paa sit faldtzmaal emoed oss och byen, som lougenn vduijser. Giør nogenn her emoed, huad heller hannd haffuer wort beschermelse breff eller ey, tha schall hannd bøde therfore effter lougenn, och sagsøgerenn schall dog fuldmact haffue sinn ret at forføllge emod hannom till enn fuldkommelige ennde, och naar saa er giort, schulle forskrefne wore borgemestere och raad lade hannom vdt, hues hannom hører met rette effter theris doms lyudelsse vden alschens hinder eller giensigelse. In cuius rei testimonium secretum nostrum præsentibus est impressum. Datum in castro nostro Haffnensi dominica quarta post pascha anno domini mcdlvij.

De mandato dominj regis præsente domino
Olauo Martinj presbytero Roschildensj.

Originalen fattes nu i Raadstuearkivet. Afskrift i Valkendorfs Bog S. 107.

147. **18 April 1458.**

Kong Christiern I. byder dem, der have Borgernæring i Byen, at skatte, undtagen Kongens og Dronningens daglige Tjenere, forbyder at handle med fremmed Øl, Vin, Brød og deslige, førend Borgemestre og Raad have fastsat Prisen Raadmændene fritages for Skat. Borgerne faa igjen deres Boder paa Dragør, der vare hjemfaldne til Kronen, imod at give den sædvanlige Afgift af Høstfiskeriet. Borgemestre og Raad er Borgernes rette Øvrighed og ingen skal stævnes for anden Domstol. Byens Jorder maa kun afhændes med Magistratens Villje og ingen maa forhøje Gaden udenfor sit Hus.

Wy Cristiern meth gutz nathe Danmarks, Sweriges, Norghis, Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht, at wore elskelighe borghemestere oc radh i Købendehaffn haue sent budh til oss om then store thynge oc swaarhet, som the oc almwghen hafft hawe i wore, righens oc bysens thieniste oc æn daghlighen haue, oc at mange ære the, som side i byen oc brughe thorgh oc all byys rettighhet lighe wedh wore rette borghere, oc wele æy gøre fuld skat oc thieniste meth them til wore oc righens nytte oc bestand oc statzens oppeholdning, som thet sigh bør, huilkedh oss engelund stander til atstædhe, thy bywdhe wj alle oc endelighe wele, som bygge i forskrefne wor køpstedh Købendhaffn, ther burgherenæring hawe oc brughe wele, j hwes gardhe the vdi boo, eller hwo burghereembede brughe [1]), skule gøre oc giwe j wore vdhbudh, pa legge skat oc byys thynge meth, oc som andre wore borghere i samestedh tilkommer atgøre oc giwe, vndentaghne wor oc wor kere husfrwes steghere, basunere, skrædere, harniskemaghere oc andre wore thienere, som oss daghlighen følghe, oc the som wi meth wore breff her effter synderlighen benadhe wele. Dyrffwes noger her omodh owerhørigh atside, tha giwe wi wore borghemestere oc radh fuldmacht theres pant skellighen attaghe, som andre wore borgheris, at forwandlis i wore oc bysens thynge oc vdhgifft, efftertby som thet sigh a rette bør effter statzboghen. Item skal engen, ehwem han heltzt tilhører, ther boendes ær i Købendhaffn eller thiid søghende wordhe, vdhtappe, købe eller sælie fremmeth øll, wijn, brøth eller anner støcke, førre æn wore borghemestere oc radh hawe sæt købit, som skellighen tilgaar pa begges sidher, effterthy som gamel sethwane wæret hauer, oc wore borghemesteres oc ratz rettighhet her vdi vforkrenkt; hwo her omodh gør, swo wel then som køber, som then som sæl, skal hawe thet forbruth, halffdelen til oss oc halfft til stadhen, oc huat brødhe oss tilfaller i thelighe made, ther skule wore borghemestere oc radh skicke oss reghenskap aff. Item hawe wi forfaret, at wore radhmen i Købendhaffn hawe fore swodan stoor thynge oc orleff skyld, som nw wæret hauer, giwit skat oc anner vdhgifft, som andre wore borghere, oc engen frijhet hafft fore theres vmaghe, tha vnne wi them nw igeen frij at bliffwe, som the tilforn fore wor tiidh wæret haue. Item hawe wi nathelighen vnt oc giwit oc vnne oc giwe meth thette wort obne breff them, som boendis ære i Købendhaffn, theres bodher oc bothe stædhe igeen pa Dragøør, huilke i thette orloff oc hordhe

[1]) eller — brughe har man søgt at udviske.

tiidh oss oc kronen tilfaldne ære, i swomader at hwer, som sit nyde wil, skal giwe oss her effter wor tilbørlighe bothe geld aff the bother, som jcke øthe staa om høsten. Item hwer som boendes ær i Købendhaffn, hwes thienere han heltzt ær, skal stande til rette fore wore borghemestere oc radh; hwosom øwerhørigh sider oc æy wil møde, naar han loghlighen steffnis atpleye ret, hanum skule the fuldmacht hawe atplichte, effterthy som theres statzret vdhwiser. Engen aff wore inbyggere i samestedh skal steffnis eller kallis fore andre domere vdh aff byen fore nogher then sagh, ther wor foghit, borghemestere oc radh hawe at rette, før æn saghwolderen hauer hanum swo offte loghlighen steffnt oc forfult til bything eller radhhws oc wil æy ret pleye, hwerken meth logh eller bøder, som statzboghen inneholder. Item skal enge bysens iordhe eller gardhe sælies, bortgiwes eller affhendis fra byen vden borghemesteres oc ratz welie oc samthycke, oc skal engen lade gøre høghre gader fore theres gardhe eller høghre sættes theres foodh aff theres hws, æn som burghemestere oc radh forwise, at skellight ær. Hwo sin naboo forlegger meth swodan høffferdh, han skal bøde thwenne førytiwghe mark, halffdelen modh oss oc halfft til byen, oc skal thog skicke sin broo oc hwsfoodh effter borghemesteres oc ratzens sighelse innen swodan skellighe tiidh, som hanum wordher fore laghdh, huilkedh om han æy gør, tha skal swodan vloghligh bygning wære forbrut till oss oc kronen. Alle thesse forskrefne article hawe wi nathelighen vnt oc giwit wore borghemestere i Købendhaffn til theres oc bysens forbethring, thog wele wi hawe fuldmacht swodane article atforbethre oc til oc aff at sætte, effterthy som behoff kan gøres, thy bywdhe wi alle, som i forskrefne wor køpstedh bygge oc boo, at the forskrefne ærende oc article holde oc them ther effter rette wedher swodan boodh oc plicht, som forescrewit staar, forbywdhendis alle elle ehwo the heltzt ære oc serdelis wore foghedhe oc embitzmen forskrefne wor køpstædh Købendhaffn eller thes inbyggere omodh swo dan wor gunst, nadhe oc frijhet athindre eller hindrelade, mødhe, vmaghe eller vforrette vnder koningxlighe heffnd oc wredhe. Datum in castro nostro Stokholmensi feria tercia ante festum beati Georgij martiris gloriosi, nostro sub secreto, anno domini mcd quinquagesimo octauo, anno regni nostri Swecie primo.

Ad mandatum serenissimi domini regis,
presentibus domina regina et Daniele etc.

Udenpaa: koningh Cristierns breff lydendes, at borgemestere oc radmen i Køpnehaffn skulle være skatfrij oc for all wdgifft etc. meth andre artickele jnnehol-

lendes, som registeret ther om ydermere vtwiiss. Och om byes iord, at the æy skule selges. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet med Kongens vedhængende Segl.

148. **Omtrent 2 Juli 1459.**

Det danske Kompagni udlejer en Grund til Niels Hjort mod aarlig Afgift.

..... Magnus Jensson kallendes Scriffuere, radhman j Køpenhaffn, oc La .... danske kompanye ewinneligh meth gudh oc kungøre alle næ[rwærende .... ther kennes oss meth samthyckæ, radh oc foldbordh flere w........ skeden man Niels Hiort en forskrefne danske kompanyes jordh oc grvn[dh ...... hauer oc j begges theres echte børne daghæ, hwilke grvnd ligger ...... til vester pa hwær ændæ halff otten syælensche alne oc j lenggen .... eet qwarteer, meth swodan wilkor at forscrefne Nis Hiort, hans forscrefne hws[frue] ......giue hwert aar aff forscrefne jordh til forscrefne danske kompany .... [ewi]nnelighæ betalæ sculendes, naar forscrefne Nis Hiort, hans forscrefne hws[frue] ...., tha skal forscrefne jordh oc grwnd meth all bygning oc beth ....ke kompanye vden helperædæ eller ytermere gensielse......... forscrefne danske kompanye forscrefne jordh jgen .... om thet swo behoff gieres, tha skal oc forscrefne grvnd komme .... tha pa forscrefne grvnd fynnes, then skal løsøs aff forscrefne Niels Hiort .... Ælssæ pa bodhæ sidher worde forscrefne wilkor ickæ folkomet, tha .... mæn oc brødere j forskrefne kompanye foldmacht hauæ thettæ breff .... bethring at anamæ til forscrefne danske kompanye vden helpærædhe .... forwaring ladhæ wij henggæ wore jncigle for thette breff meth flere kompanye .... ære Bernd Wogn oc Ewert Gulsmydh. Datum Haffnis anno domini .... festum visitacionis sancte Marie virginis gloriose.

Meget defekt Orig. paa Papir i Geh. Ark. Udenpaa: Littera locacionis super quodam fundo .... aff oldermæn och alle brø[dre] i danske kompannie 1459.

149. **7 Juli 1460.**

Thingsvidne om et Skjøde paa en halv Gaard nordvest for Strandbadstuen til Frue Kirke.

Alle mæn th.............. læses helsse wij Jepp Skrædher, byfoghet j Køpenhaffn, Willem Skoning, Ghe .... øff van dem Borne, Nis Andersson, Claws Nyman, radhmen, oc Pær Jonsson, Pær .... j samæsteth ewinneligh meth gudh oc kungøre alle nærwærendes oc komesculendes, at .... herres aar mcdlx then mandagh næst effter wor Frvæ dagh visitacionis war sk.......... pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærendes wære, hetherligh .... Tryggis efterleffuere, hwilken vplodh oc schøte be-

skeden man Nis Steffensson .... Saling j Nørregardh en halff gardh, hws oc jordh, som ær then nørre sidhe, liggendes j Køpenhaffn j wor Frvæ sogn j nordwest fra Strannæ batstwæ pa eet hyrnæ, hwilken forskrefne halffuæ gardh forskrefne Nis Steffensson samæ tiidh strax vplodh oc schøte hws oc jordh hetherligh man her Hans Hanyn, canic j Køpenhaffn, pa wor Frvis kirkes weghnæ j samæsteth til ewerdeligh eyæ haffuæsculendes, oc war forscreffne schøde statucht mælt oc war om forscreffne ærændæ pa then tiidh engen gensiælsse. At wij swo haffuæ hørt oc seet, som forescreffuit stander, thet withne wij meth wore jncigle hengde for thettæ breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh, som forescreffuit standher.

Udenpaa: Littera super dimidia curia ex opposito Strandstwen, scotata ecclesie pro anniuersario domini Kanuti Ep....., og med nyere Haand: Quam jam inhabitat Jenss Syndega...... Af Seglene fattes Nr. 1, 2, 4. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

150. **14 Juli 1460.**

Jordan Pletzschow skjøder til Anders Knoop et Hus paa Hjørnet af Hyskestrædet.

Jæch Jordan Pletzschow gør witherlicht meth thette opne breff, at jæch meth samthyckæ oc radh myn kære husfrvis Tale hauer sold beskeden man Anders Knoop all myn ræthicheedh, myn forscreffne husfrvis oc myn søns j hws oc byghning j en gardh liggendes j Hyskæstrædet østen til pa eet hyrne, oc wetherkenner jæch mich folt oc alt pa alle wore wegne vp at haue boret aff forscreffne Anders Knoop for all wor forscreffne ræthicheedh j forscreffne gardh oc hws til myn folkomelighæ nøghe. Thy tilbynner jæch mich oc myne arffuinge forscreffne Anders Knoop oc hans arffuinge all forscreffne ræthicheedh j forscreffne hws oc byghning til at sta oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ. Til en større forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thette breff, oc bedher jæch beskeden mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ær Hans Bøse oc Hinrich Raadh, bymæn j Køpenhaffn. Datum anno domini mcdlx, feria secunda proxima post festum sanctj Kanutj regis.

Udenpaa: Littere cuiusdam Jordani Pletzskoo super curia psalterij, quod modo conducticie habet Johannes Petri de Helsingør. Af Seglene er Nr. 2 i Behold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

151. **25 Maj 1461.**

Kong Christiern I. stadfæster Erik af Pommerns Privilegium (Nr. 112) og byder, at enhver skal holde sit Bulværk istand udenfor sin Grund. Ingen maa sælge fremmed Øl eller Vin til anden Pris end den, Borgemestre og Raad have sat derpaa, og disse skulle nyde en vis Afgift deraf.

Wy Cristiern meth gudhs nathe Danmarks, Swerighis, Norghis, Wendes oc Gothes koning, hertugh i Sleswigh oc Grewe i Holtzsten,

Stormarn, Oldenburgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle, som nw ære oc kommeschule, thet wi haue seet, hørt oc owerlæst høghboren førstis wor forfathers koning Erics obne beseghlde papijrs breff, swo ludendis ordh fran ordh, som her effter følgher: Wy Erik osv. se Nr. 112. Huilkedh forskrefne breff wi meth wort elskelighe radh hawe owerweyet oc finne thet nyttight, schellight oc got wære, at thet fuldkommelighen holdes, tha effter wore burghemesteres oc radhmentz i Københaffn øthmywghe bøn oc begæryng til statzens oc mene almwghens i samestedh forbethring, beste oc bestand hawe stadhfest oc fuldburdhit oc stadhfeste oc fuldburdhe meth thette wort obne breff thet stadhught, fast oc vbrydelight holdeschulende j alle made, oc effterthy som thet luder oc vdhwiser. Dyrffwes oc noger innen byys man eller vden byys man, hwo han heltzt kan tilhøre, her omodh forskrefne wor forfathers breff, som her vdi screwit staar, atgøre meth noger swodan køpmantzschaps hantering, landkøp, forprang eller andre støcke, oc kan skellighen bewises hanum ower, tha schal wor embitzman oc thesligeste wore borghemestere oc radhmen taghe goth oc wis borghen aff hanum; hauer han oc icke swodan borghen at sætte, tha schal han antwordhis i wor gøme oc hektilse til thes ther rættis ower hanum, som ower then, ther wore forfæthres oc wore breff oc budh omodh gør oc æy holde wil. Item schal hwer holde oc hawe sit bulwirke ferdight fore sin jordh eller gardh wedh stranden, thet wære sigh eghen jordh eller pante iordh, ehwem hun heltzt kan tilhøre, lærdh eller leegh; hwo thette icke wil gøre, tha schal borghemestere hanum lade til things steffne oc laghdaghe fore legges, oc fore hwer laghdagh hanum owerganger, bøde effter statzens priuilegiis. Sider han oc ower fierdhe laghdagh, tha bliffwe swodan jordh eller gardh forbrut vnder oss oc kronen. Item schal engen vdhtappe eller sælie wijn, rummenye eller malmesye oc æy emeker øll eller annet fremmit øll, før æn wor foghit meth burghemestere oc radhmen hawe thet smaghit oc sæt købet effter schellighhet; finnes noger ther sæl dyrere, æn sæt wordher pa radhhusit, eller sæl vden foghedhens, borghemesteres oc radzens welie eller witzschap, tha schal thet fad eller tønne wære forbrut til oss oc stadhen, som swo opstinges oc affsælies, oc wor foghit oc thesligeste burghemestere oc radhmen taghe thet vdh, hwor eller i hwes kellere thet heltzt vdi ligger; finnes ok noger, antighen wor foghit, burghemestere eller radhman, ther loffgiffuer annerlund forskrefne wiin eller øll at sælies, æn som sæt wordher pa radhhusit, tha schal han oc ther fore bøde som then, wort breff oc budh æy achter, oc burghemesteres oc radhmentz ret-

tighhet schal wære aff hwert emeker fad fire skelinge, oc aff hamburgher tønne two skelinge; hwes them oc wor foghit hører aff wijn, thet nyde som theres sethwane oc priuilege vdhwise. Item bywde wi, befale och fuldmacht giffwe forskrefne wore borghemestere oc radhmen thesse forskrefne ærende oc andre atholde, gøre oc skicke meth wor foghit, ther forskrefne wor køpstædh oc wor mene almwghe ær eller kan komme til forbethring, nytte oc bestand, som icke røres vdi thenne wor oc wor forfathers, koning Eriks priuilege oc breff, men vdi theres statzbogh oc andre priuilegher oc ther effter atrette oc gøre, ther oss oc kronen icke ær fornæær, som the wele antzsware fore gudh oc wære bekende fore oss. Datum in castro nostro Haffnensi feria secunda infra octauas ascensionis domini, anno eiusdem millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, nostro sub secreto presentibus appenso.

ad relacionem domini Erici Ottonis
militis magistri curie.

Udenpaa: Kwngh Criisthierns stadfestilsæ paa gamlæ priuilegier. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under.

152. **5 April 1465.**

Kong Christiern I. byder Borgerne at rense og forbedre Havnen. Private Skibe, der denne Vinter have ligget her, skulle ogsaa hjælpe til hermed.

Wy Cristiern meth gutz nathe Danmarks, Sweriges, Norges, Wendes oc Gotes koning, hertugh i Sletzswigh, grewe i Holtzsten, Stormern, Oldenburgh oc Delmenhorst, gøre widerlight, at wi meth wort elskelighe radh hawe bethit oc befalit ether wore elskelige burghemestere oc radh i Købendhaffn, ati schulde lade reense oc forbethre ether haffn, som fore thet mene bestæ megit nyttight ær. Thy bethe wi ether oc wele, ati thette oc swo gøre, som i thet nw thy optaghit hawe, oc bywdhe wi alle oc huer, serdelis ether, wore elskelighe jnbyggere i Købendhaffn, ehuo i heltzt ære eller tilhøre, ati wærer hære welwillighe til meth swodan hielp oc arbeydhe, som ther til hører, at thet affstedh kommer, effterthy som foghit, burghemestere oc radh ether tilsigende wordhe. Wi wele oc endelige, at alle skib, sma oc store, som i thenne winter hawe ligget fore Købendhaffn, vndentaghne aleneste wore oc andre frij mentz skib, skule gøre hære swodan hielp til meth arbeydhe eller i andre made, som forskrefne wor foghit, burghemestere oc radh tilsighende wordhe; dyrffwes noger her omodh atgøre eller fortruden atwære, tha schule the fuld macht hawe ther ower at rette, som wetherbør. Datum in

castro nostro Haffnensi feria sexta ante dominicam palmarum nostro sub secreto anno domini mcdlx quinto.

Seglet er trykt bagpaa. Udenpaa: Om Haffnen att rense. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

153. **18 Maj 1466.**

Tilstaaelse af Brødrene i Graabrødre Kloster, at dette har faaet af velb. Jep Klavsen Penge, Kalk, Disk og Messerede og en Gaard ved Bent Krabbes Gaard til Trefoldigheds Alter for hans Sjælemesse.

Alle som thette breff see eller høre læsis, kungøre oc kennis wy broder Oluff Laurentsson custos, broder Morten, ga[r]dian i Graabrødre closther i Køpmannehaun, oc alle brødre i sammested oc wederkenne wy os firesyntive rinske gyllene, enn kalck oc disk aff sølff, eth messerede aff gyldenstyche oc een gaard, hwss oc jordh at haffue annammet pa the helge trefoldighetz altare weghne i wor closther aff hederlegge man Jepp Clawesson aff vapen, liggendis i Køpmanhafn westen nest Beyndt Krabbes gaardh, som the bolstower nw pa staa, till ewynnelighe eye haffue skulendes, met sodan vilkor at wy oc wore effterkommere brøder i wort closter skulle lade sighe oc holle till evigh tid daglig siwngen messe aff the hellige trefoldighedt for samme altare for forskrefne Jep Clawessons siels, hans forældris oc alle christne sielles bestandhelse, oc then messe skal syngis nest effther then første messe. Skeer thet ocsaa, at nogen vanskelse, forsømmelse eller hinder i nogen made pa kome for vor eller wore brødres efftherkomeres forsømmelse skuld, eller om gud thet so haffue wille, at brødre afdøde, so at forskrefne messe ey kune holles, som forskrefvet staar, thet gud forbyude, oc kome ther ekke hielp innen et halff aar ther nest epther, so at then messe worder igien optagen oc fuldkommelige holdes ther effter, som forskreffuet staar, tha skall forskrefne Jep Clausson oc hans arfvinge, medhen the leffue, oc burghemester oc radh i forskrefne Køpmanhauen effther theris dooth, som tha ære oc kome skullendis, haffue fuldmagt forskrefne gyldene kalch och disch oc messerede, gaard, huus oc jordh met alle tilligelse oc met thet howetbreff, som os ther pa giffuet ær, at annamme pa the hellige threfoldigheetz altares vegne i wor Frue kiercke i Køpmanhaffn sønden weth sancte Knutz altare till evig tiid bliffue skulendis vden all hinder, helpheredhe, gensigelse eller nogen ydermeere rethergang, oc the holde eller lade holde ther effter messer fore forskrefne Jepp Clawessons siels oc hans forældris oc alle christne sielles bestandelse effther thet opne breffs liudelse, som vy ther nw pa haffue. Till ydermeere withnesbyrd oc foruaring lade wy henge wore jnsigle for thette breff

met wor conventz indsigle, giffuet i Køpmanhauen anno domini mcd lxvj, dominica proxima post ascensionis domini.

Afskrift i Resens Haandskrift Kjøbenhavns Raadstue osv. S. 277, i Raadstuearkivet, efter »Raadstuens gamle Pergamentsbog«.

154. **13 Dec. 1469.**

Kong Christiern I. tillader de Borgere, der have Boder paa Dragør, at de maa beholde dem og være fri for Afgift af dem, der ere øde, men af de Boder, der bruges under Sildefiskeriet, skal der gives den sædvanlige Afgift til Kongen.

Wy Cristiern meth gudhs nathe Danmarks, Swerighis, Norghis, Wendes oc Gotes koning, hertugh i Sleswigh oc grewe i Holtzsten, Stormarn, Oldenburgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle, at fore oss vore skichkede wore elskelighe burghere oc jnbyggere j Købendhaffn, som boother haue pa Draghøør, begærendes, at wi wilde vnne thøm theres boother oc boothestædhe i same stedh atmwe bliffue vforstandne oc frij vden affgifft, første the øthe och vleydhe ligge, meth thet at fiskerijt æy tilgaar etc., tha fore trooskaps bewijsning oc willigh thieniste skyld, som the oss i mange made giort oc bewijst haue, oc æn theshelder her effter bewijse mwe oc skule, haffue wi vnt oc giffuit oc vnne oc giwe meth thette wort obne breff thøm theris boother oc bothestædhe i same stedh at mwæ oc skule bliffue vforstandne, oc thøm som øthe oc vleydhe staa, frij at bliffue vden affgifft, men naar gudh giwer sillæ fiskedh, hwes boother tha wordhe leydhe eller the personlighen brughe thøm oc æy øthe eller vleydhe staa, som fore ær rørt, tha skal giwes aff thøm wor oc kronene ræente oc rettighhedh, som tilbør. Forbywdhendes alle, ehwo the heltzst ære eller wære kunne, som nw ære eller kommende wordhe, tollere oc foghedhe pa Draghøør oc alle andre forskrefne wore borghere oc inbyggere i Købendhaffn her omodh athindre eller hindrelade, fortreedh atgøre, vmaghe eller vforrætte i noghre made, vnder wor koningxlighe heffnd oc vredhe. Datum in castro nostro Haffnensi die beate Lucie virginis anno domini mcdlxix nostro sub secreto presentibus appenso.

Rex per se presentibus reuerendo patre domino Olauo Martini episcopo Roskildensi et domino Nicolao Erici camerario de Tyym milite etc.

Udenpaa: Priuilegia pa Køpnehaffuens jndbyggeres boder, som the haffue pa Dragør. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under.

155. **22 Sept. 1471.**

Peder Karlsen pantsætter Myntmester i Malmø Henrik Dringenberg en Gaard i Læderstrædet.

. Alle them thette breff see eller høre læses witherlig gør jek Pedher Karlsen, borger j Køpenhauen, ok vetherkenner myk meth meth(!) thette myt opne breff aff ræt wenlig loon gieldschuldig ath ware arsame man Hinric Dringenberg, myn nadighe her koning Cristierns myntemester j Malmø, aate lødemarc pening genge og geue i Køpenhauen, for hwilke wiij lødemarc jek meth myn kære swaghers, Pedher Cresternsens, oc hans husfrues Marine raad, wilie oc fuldbord hanom i pantsætter een jord liggendes synder weth forskrefne myntemesters gard vth til Lederstredet, østen nest then jord, som Greers aff myk nw i leye hauer j wor Frusogn j forskrefne Køpenhauen, for eth frij brugelig pant ath haffue, hanom eller hans arwinge ey aff ath løses i sex aar nw nest komende, ok naar forskrefne vj aar framledhen ære, so lenge til forskrefne jord igen løses for forskrefne viij lødemarc til gode redhe, engen rente eller landgilde ther aff regneschulendes eller affslas aff howethswmmen. Ok naar forskrefne jord effther the sex aar i gen løses, vil jek eller myne arwinge tha beholde then bygning, ther tha pa fynnes, then scole wij betale effther fire dande mens sielse pa bade sydher lige weth howtsumen eller ok forskrefne myntemester eller hans arwinge haffue fuld macht sodan bygning aff ath føre effther there wilie; scall ok forskrefne jord ther effther selies eller i leye lades, tha schal forskrefne myntemester eller hans arwinge nest ware hænne ath haue, som wij tha ther om offuer eens kunne worde, ok tilplichter jek myk oc myne arwinge ath frij, hemle oc tilsta forskrefne her myntemester oc hans arwinge then forskrefne jord for eeth frij brugelig pant for hwars mantz hinder eller gensielse, ther pa kan tale met nogher ræt, so lenge han worder igen løsd, som forscreffuet ær. Til een større wetherkennilse her om ær myt incegle meth flere dande mentz, som jek ther til bedhet hauer, som ære Hans Frijman, guldsmyd, Pedher Nielssen, skomager, oc Jens Michelssen, scriffuer, borgher j Køpenhaffn, til withnesburd hegnde fore thette breff. Giffuet aar effther Cristi wors herres burd mcdlxxj aate dage fore sancti Michelsdag.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med Huller til 4 Seglremme.

156. **25 Feb. 1472.**

Det forbydes Bønder at befatte sig med Kjøbmandskab eller frit Haandværk; de maa ej heller slagte og føre flaaet Kokjød til Kjøbstæderne, men nok levende Kvæg, og ikke bruge Forprang.

Wy Cristiern meth gutz nathe Danmarks, Swerighis, Norghis, Wendes oc Gotes koning, hertugh i Sleswigh oc grewe i Holtzsten, Stormarn, Oldenburgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle, som nw ære oc komme schule, at wore elskelighe køpstædhe men aff wore oc kronene mene køpstædher i Siælend hawe offte vdhsent theris burghemestere meth søme(!) radhmen oc burghere til oss oc wort elskelighe radh, hwilke oss hawe vnderwijst theris stoore forfang oc vbodelighe skathe, som the i mange made meth forleggis oc forderffues, oc synderlighe bland andre ærende, meth thet, at bønder oc andre hawe oc brughe nw swodan køpmantzskap oc embede pa lantzbygden, som køpstædhemen oc i køpstædher tilhører athawe oc brughe oc sigh meth bierghe schule, oc kunne ther fore æy gøre oss oc kronen swodan skat oc thynge, som them bør, begærendes at wi wilde besyrghe them hære vdi annerlund, som skæl oc ræt følgher, ath the mwe fonge hære bood vpa, swoframpt fornefnde køpstædher æy skule raskelighen øtheleggis, oss oc righit til stoor forderffueligh schathe. Thy wele wi, at bønder schule brughe oc bierghe sigh meth thet them bør oc engelund beware sigh meth nogher køpmantzschap eller frij embede at hantere pa lantzbygden, oc schule bønder æy slakte oc æy føre flowet kokødh til wore køpstædher at sælies, men schule føre lewendes fæ oc sælie thet, som the best kunne. Bønder schule oc engelund wære landrithere eller forprangere atkøbe antighen fæ eller annet, at brughe køpmantzschap meth. Dyrffwes nogher her omodh atgøre oc kan pa gribes meth ferske gerninger antighen i køpstædh eller pa lantzbyghd, første tiidh hawe forbrut swodant gotz eller fæ, som han hauer meth atfare, oc iij mark, halfft koning oc halfft stadhen, annen tijdh oc swo meghit, tredie tijdh sameledhis, oc fierdhe tijdh skal han icke wide sin eghen brøde. Thy forbywdhe wi alle, ehwo the heltzst ære oc serdelis wore foghedhe oc embitzmen, bønder oc alle andre fornefnde wore oc kronene køpstædhe men her omodh athindre eller hindrelade, vmaghe eller forthredh atgøre, men them helder behielpelighe oc bijstendighe at wære her vdi pa wore weghne, swoframpt the wele hawe wor gunst oc thak oc vndfly wor konningxlighe heffnd oc wrethe. Datum in castro nostro Haffnensi die beati Mathie apostoli nostro sub signeto presentibus appenso, secreto sigillo non presente, anno dominj mcdlxx secundo.

Ad mandatum domini regis.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: Om landkøb oc flawet kokøth. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

157. **25 Feb. 1472.**

Kong Christiern I. tillader de sælandske Kjøbstæder, at de hvert Aar maa sende udvalgte til et fælles Møde i Ringsted for at forhandle om Kjøbstædernes Forbedring.

Wy Cristiern meth gudhs nathe Danmarks, Sweriges, Norghis, Wendes oc Gotes koning, hertugh i Sleswigh oc grewe i Holtzsten, Stormarn, Oldenburgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht, at effterthy wi hawe seet oc vnderstandet wore mene køpstædhers i Sielend store vbodelighe skathe oc øtheleggelse, thy werr, i mange made, befrychtendes thøm e meer oc meer atforderffwes oc otheleggis, vden ther raskelighen finnes gothe mentz radh oc hielp til, serdelis wether thøm selffwe, som ther vdi inbyggere ære, hwre the mwe igeen komme til forbethring, thy hawe wi vnt oc tilladet oc vnne oc tillade meth thette wort obne breff, at fornefnde wore køpstædhe men skule oc mwe holde et mode samen oc vdhsende ther til hwert aar een burghemestere, een radhman oc een burghere til Ringstædhe, swo at the ære ther aarlighen pa then neste dagh, effter at market ær ther holdet pa sancti Johannis daghs tiidhe om mitzsommeren, at seneste atforhandle oc owerweye fornefnde wore oc kronene køpstædhers forbethring oc bestand, som oss oc righit stoor macht vpa ligger, oc giwe oss thet swo framdelis tilkennende om thøm, hwes behoff gørs, i hwilkedh wi thøm tha gerne hielpe oc fremme wele meth thet beste. Woret oc swo, at noger aff fornefnde wore køpstædher, ther æy møte pa tijdh oc stedh, som fore ær saght, tha skule the oc mwe, som møde, sætte theres brøde, som heme side, huilken brøde the schule vdhgiwe, effterthy som them wordher fore laght; giwes brøden oc icke vdh oc wordher kert fore oss, tha wele wi ther effter rette, som thet sigh bør. Datum in castro nostro Haffnensi die beati Mathie apostoli, nostro sub signetis presentibus appenso, secreto nostro non presenti, anno dominj mcdlxxij.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: ath alle køpstædher mwe holde eth mode i Ringstede. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

158. **22 Maj 1472.**

Syn om Vandløbet af Ridder Mogens Ebbesens Gaard ved Østerport.

Fore alle, som thette breff se eller høre læsis kundgøre oc kennes wi Jeyp Jensson, riddere, righens cancellær, Jeyp Clawesson aff wabn, Pær Vngar, radhman i Købendhaffn, Greyers Maghwensson, fierdingsman, Oleff Twesson, Joon Pæthersson Longæ oc Laghe Bryggere, borghere i same stedh, at aar effter gutz byrdh mcd lxxij fredaghen i pingintzæ vghe wore wi bethne oc tiltaghne wether ærligh oc welbyrdigh man her Maghwens Ebbesson, riddere, oc mester

Anders Smeth, burghere i Købendhaffn, til begges theris asynesmen, fore theres iordhe skyld, som samen ligge wedh Østre port, om then heghneth, som nw staar mellem them, oc om her Maghwens tilhører athawe sit wandlub aff sin gardh vden weth sin westre hwsgawl, oc hwor bret thet rwm skal wære etc., om huilkedh tha wi oss inbyrdhis oc meth andre dande men, som ther aff wiste, beesport hathe, swo ok meth them, som tilforn wore taghne tinghøring, tha her Magwens lodh sette thet same hws wedh gaden, kunne wi æy rcttere wide, spørie eller skønie i sandhedh, æn at then leergardh oc gerdhe, som nw staar, ær rettelighen sæt i skæl mellem them, oc at her Maghwens hauer vdhaff sin gardh til gaden sit fry renneløb, westen weth hans hwsgawel, huilken renne i brethen fran then nørre husstolpe ær een sielensk aln oc een fodh, oc fran then hwsstolpe nest gaden too føder. At swo ær, ære wore jnseghle hengde næthen fore thette breff, som giwet ær j Købendhaffn aar oc dagh, som forescrewit staar.

7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

159 **13 Nov. 1472.**

Borgemestre og Raad udleje til Lenard Staal den Gaard sønden ved Amagertorv og give Kvittering for 8 Aars Leje.

Alle som thette bref forekomme vitterligt giør vi borgemestere oc raad i Køpmanhauen, att vi alle samdrechtelige pa Køpmanhauen byes wegne haue i leye ladet erszamme mand Lenaard Staal, wor kære methbroder i Køpmanhauen raad, oc hans kære husfru Gesze, som [han nu] hauer, oc beggis theris echtebørn theris leffdage een Køpmanhauen byess gaard oc grund liggendis sønden met Amage torg, westen nest then Køpmanhauen byes gaard, som Lydke Berndsen nu i boe[r], i sancti Nicholai soghn her sammesteds, met all forskrefne gaards oc grunds tilhørellse, huss oc jord i lenge oc brede vp oc nedher i alle mode, som Mortin Groting hannem tilforn af Køpmanhafn by i leye hafde, engtet vndertaget, i so made, at the skulle holde forskrefne gaard met gotz, hegnet, bygning oc forbedring i gode made oc gifve os oc vore efterkommere borghemestere oc raadh eller huem vi ther till skicke pa Køpmanhauen byes vegne, hvaart aar aate lubesk marck penninge, genge oc geffue her sammestedtz, betimeligen till sancti Mortins dagh till gode rede, oc hwat som nu bygt ær eller the her effther paa forskrefne gaard lade bygge, schulle the lathe thekke met steenthag, oc skulle the ingen magt hafve forskrefne gaard eller grund, hus eller jord, bygning eller forbedringh

eller noghen deel ther af at selie eller pantsette, afflitte eller afhende i nogen made, oc naar guth forseet hafuer, ath the bode affleden ære, oc the ey haue echtebørn till arvinge effther them, tha skall oc ma een theris arvinge, huem the thet vnne oc tilkese velle, haffue forskrefne gaard effter them for forskrefne leye oc wet forskrefne vilkor i sine leffdage, oc naar the alle forskrefne thre døde ære eller oc naar forskrefne vilkaar ey holdis, tha skall forskrefne gaard oc grund, hus oc jordh mett hegnet, bygning oc forbethring, som ther pa finnes, komme qvit oc fry igien till Køpmanhauen by, engen penninge eller verd ther for at gifve uden ald ydermeere hinder eller giensigelse i noger made. Datum anno domini mcdlxxij fredagen nest efther sancti Martini.

Alle som thette see vitterligt giøre wi borghemestere oc raad i Køpmanhauen, at om then Køpmanhauen byes gaard liggendis sønden weth Amage torgh, som Mortin Groting tilforn i leye hafde oc wi nu paa Køpmanhauen byes wegne i leye hafue ladet Lenard Staal, raadhman, Gesze hans husfrue oc en theris arfvinge i theris leffdaghe, hwaart aar for viij lubesk march, som thet leye bref, som ther pa giffuet ær, vthwyser, tha haue wy nu pa forskrefne Køpmanhafns byes vegne annammet oc vndfanget af forskrefne Lenard till vor fuldkommen nøghe so møghet, som the ther af plichtige ære at gifve thesse neste tilkommende samfellis aar, regne skullendis af sancti Michels dagh vnder gudtz biurd mcdlxx paa thet annet, oc i saa maade, at naar forrørde aatte aar fraleden ære, tha skulle the pa thet første begynde vt ad giffue forrørde landgille, som forrørde theris leyebref vthwiser, som ær viij lubesk marck huaart aar till gode rede. Datum vt supra.

Afskrift i Resens Haandskrift Kjøbenhavns Raadstue osv. S. 208—11, i Raadstuearkivet.

160. **11 Sept. 1473.**

Frits Paris i Kongens Lyngby, Væbner, skjøder til Klavs Bruse i Kjøbenhavn en Bod ved Kjødmangergaden paa Dragør.

Alle them, som thette breff forekomer, witherlig gør jek Frytz Parijs j Koningx Lyngby aff vapn, ath jek hauer sold, skøt oc vpladet bescheden man Claus Bruse, borger i Køpmanhauen, een myn bodested pa Drageør sønden weth Køtmanger gaden westen nest Per Hansens bood oc østen nest Magns Kanskes boodh, met all forskrefne bodestedes tilhørilse j lenge oc i bredhe, vpp oc nedhre, engtet vnden taget, til ewerdelige eye hauescolendes, oc kennes jek myk fult oc alt ath haue vpboret gooth betaling aff forskrefne Claus

Bruse for forskrefne bodesteeth til min fuldkomen nøghe, oc tilplichter jek myk met myne arwinge at frij, hemle oc tilsta forskrefne Claus Bruse oc hans arwinge then forskrefne bodesteeth for hwars hinder eller gensielse, ther pa kan tale met noger ræt; kan oc so skee, thet guth forbyude, at forskrefne bodested worder hanom eller hans arwinge affhend eller aff wunden met noger ræt for myn eller myne arwinges wanhemelsculd, tha tilplichter jek myk met myne arwinge at wederlegge them vden theres schade. Til een storre wetherkennilse oc fastheet her om ær myt insegel met flere dandemens, som jek ther til bedet hauer, som ære Larens Nielssen, bager, Jeppe Jensen, oc Jens Michelsen, borgere i forskrefne Køpenhauen, til withnesburd hegnde fore thette breff, giffuet aar effther gutz burd mcdlxxiij logerdagen nest effther wor fru dag natiuitatis.

Af Seglene findes Nr. 2 og 4. Orig. paa Perg. i Geh. Arh. Dette er vedhæftet det i det følgende som Nr. 172 optagne Skjøde.

161. **30 Sept. 1475.**

Kong Christiern I. tillader Tydskere at sejle ind i Danmark, men forbyder de Danske at sejle andensteds end indenfor de 3 nordiske Riger. Tydskere maa med enkelte Indskrænkninger udføre allehaande Varer, men indenrigs Mænd maa kun drive Øksne til visse Steder til Udførsel. Bønder maa ikke handle med udenbys og ingen maa gjøre Indkøb paa Landet uden til eget Behov. Tydske Kompagni skal ophæves og Medlemmerne kunne optages i det danske Kompagni. Udenlandske Kjøbmænd maa ikke overvintre i Kongens Riger. Ingen danske Borgere maa handle paa deres Vegne. men nok føre deres (de fremmedes) Varer til Tydskland. Taxt sættes paa tydsk Øl og der gives Told deraf (Sølvtold). Adelsmænd maa til eget Brug hente tydsk Øl uden at give Afgift deraf.

Wy Cristiern meth gudz nathe Danmarks, Sweriges, Norges, Wendes oc Gothes koning, hertug vdi Sleswigh, grewe vdi Holtzsten, Stormarn, Oldenborgh oc Delmenhorst, helse ether alle oss elskelige borghemestere, radhmen oc menighæt, som bygge oc boo vdi Købendehaffn, kerlige meth gud oc wor nathe. Wider kere wenner, at wij for wore borgeres oc vndersates vdi wore rige Danmark oc Norge beste oc bestand skyld, ære swo ower eens wordhne meth wore elskelige radh vdi Danmark oc Norge, at swodant forbudh, som her effter følgher, skall stande oc holdes. Fførst at tytzske men mwe seygle jn vdi wort rige Danmark oc enge dantzske til Tytzskland meth købmantzskab, oc at the dantzske mwe seygle jnnen thesse try righenne, then ene til annen. Item at tytzske men mwe kobe oc vdføre alle hande ware vden honnigh oc heste yngre æn fem aar, vden vdi Ribe marchnet, oc hors bedder æn iij marc oc yngre æn fem aar. Item at øxenne mwe driffwes aff jnriges men til Falsterbode, Skanør, Draghør oc til andre fiskeleygde oc andre købstedher oc sammeledes

til Asnes, Koldinge oc Ribe oc icke lenger aff jnriges men synder vdh. Item at bønder mwe købe oc selge meth købstedemen ey til forprang oc jcke meth gesterne, oc at gesterne mwe købslaa meth købstedemen oc jcke meth bønderne, oc at engen, mechtugh eller vmechtugh, andeligh eller werdzligh, wore embitzmen eller andre, skulle gøre landkøb eller forprang vden til theres bordz eller gardz behoff vden vdi frij aars marcknet, ther købe oc selghe hwar effter gammell sedhwane. Hwo som her omodh gør, hawe forbrudet hwes han hantterer oc ther til iij mark. Item at tytzske kompanny skulle afflegges, oc hwo som will aff the tytzske, maa were vdi thet dantzske kompanny. Item at enge vdlendzske købmen skulle were vdi wore rige oc land om wintheren, men komme om sommeren meth første obet watn oc fare bort ighen jnnen sancti Andree dagh, oc skulle the ligge meth wore borghere vdi kozt oc engen annen stedz, oc ey gøre borgherne noghit forkøb eller forfang. Item at enghe wore borghere eller vndersate skulle thage fræmmede købmentz penninge eller gotz eller hawe wederlaghe meth them oc bruge til købmentzsens gaffn eller nytte. Hwo som her omodh findes, hawe forbrudet the samme penninge eller oc gotz oc ther til xl mark til koninghen oc xl mark til byæn. Item at wore borghere mwe forfracte tytzske men theres skib atføre forskrefne købmen theres gotz til Tytzskland meth, tock swo at the ey selffue sende noghit theres gotz eller købmantzskab ther vdh meth. Item om seyglyng vdi Westersyø skall were oc bliffue, som hertil weret hawer effter gammell sedhwane. Item hwo som tytzst øll will føre jn vdi righenne til atselge, skall giffue koninghen eet lodh sølff pa hwar last til hans fadebwr oc enghen tynne dyrere selge æn atten skillinge, oc hwo som mynder fører æn een læst, giffue myndre aff sølffwet effter thallet, oc enge andre ware fore atbære æn sølff, oc swodant sølff skall vpbere koninghens embitzman vdi købstadhen eller lænet, hwor thet øll jnkommer, oc han gør koninghen ther godhe redhe oc reghenskab aff vdi hans fadebwr oc engen annen, hwat heldher købstadhen eller lænet ær vdi pant eller forlening. Item om noghen godh man behøffuer til syt eyghit behoff tytzst øll,· tha ma han lade thet hentte vden forskrefne sølffs beswaring. Item alt annet gotz oc købmantz gotz skall fortholles effter gammell sedhwane. Item skall thette forbwdh oc skickelse pagaa sancti Andree dagh nw nest komendes oc standende bliffue, vden wij meth wore mene radz radh thet annerledes skickendes wordhe. Thy forbyude wij alle, ehwo the helst ere eller were kwnne, oc serdeles wore foghede oc embitzmen, atgøre omodh forskrefne

article vdi noger made, swoframpt wij skulle ey lade rette offuer them, som bør atrette offuer them, wore breff oc budh ey holde wele. Oc bethe wij oc bywde ether wore foghede oc embitzmen, borghemestere oc thollere, hwar vdi syn købstadh oc læn, ati her vpa lade ware thage, at forskrefne article swo holdes, som forescrewet staar, oc ey tilstedher noghen her omodh atgøre, swoframpt wij skulle ey hawe tiltale til ether, om j ey ther offuer rette oc methfare vpa wore weghne, som tilbør. In Cristo valete. Ex castro nostro Haffnensi in crastino beatj Michaelis archangeli, nostro sub secreto, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto.

Original paa Papir i Raadstuearkivet. Kongens Segl er trykt udenpaa. Udenpaa staar: koningh Cristierns breff om forprangh oc landkøb etc. Trykt hos Hvitfeld, Kvartudgaven, Kristian I's Hist. S. 261—64.

162. **8 Jan. 1476.**

Paa Kongens Retterthing i det Stenhus, som Hr. Thorben Bille ejede østen for Gammeltorv, skjøder Raadmand Niels Andersen paa Peder Hansens Vegne til Borgemester Jep Klavsen sin Ret til 3 Boder paa Dragør, en Gaard sønden for Slottets Smedje og 3 Boder i Frue Sogn ved Stranden.

Wij Cristiern meth gwdz nathe Danmarks, Sweriges, Noriges, Wendes och Gothes konningh, hertug i Sletzuig, och i Holsten, Stormaren och Ditmersken hertug, i Oldenborig och Delmenhorst greffue, gøre thet witherligt alle, ath aar effther gudz byrdh mcdlxxvj crastino die sancti Kanuti ducis ffore oss paa worth rettherting i Køpnehaffn i thet stenhuss, som her Thorbern Bille i Abramstrop otthæ østhen thet Gamble torrigh, nerwerendes her Odde Hansson, cantor i Roskyld, her Jens Gamble, officialis, Siwerdh Grubbe, Morthen Olufson, wor boriger, och mange flere gothe men, ther tha nerwerendes wore, vor skicketh Niels Andhersson, rathman i Køpnehaffn, meth full macht paa Pæther Hansson, Hans . . . . . ffienderes søns, wegne i Køpnehaffn, skøthe och oplodh erlig man Jeip Clausson, wor borigmester i Køpnehaffn, all hans dell och rettighed, som hannem paa arffs wegne tilfallet er effther hans motherbrothers dødh, Clawes Persson, som kalles Scriffuere, thre bother paa Drageør, item en gorth ligendes syndhen weth Husse smethen i sancti Nicolaj soghen i sammestedh och thre bother ligendes westhen weth prierns bother aff Anthwordskog weth Strandhen i wor Frwe soghen, meth all hans dell och rettighed, som hans opne breff wthuisse, som han i retthe loghe fore oss etc., hwilketh skødhe wi nw stadfesthe och weth sine fulle macht dømme, och tilldømme wij forskrefne Jeip Clausson och hans arffwinge forskrefne bother och gorth meth alle theres rettighed och til-

ligilsse, e hwad thet helst er, eller och neffnes kan, inchtid wnnenthagith, athaffue, nythe, bruge och beholde till ewinnelig eighe ffor hwer mantz hindher eller tillthale. Fforbywdendes alle, e hwo the helst ære eller wære kwnne, forskrefne Jeip Clausson eller hans arffwinge her vtj hindher atgøre e nogher mathe effther thenne dag, swa lenge noger kommer fore oss meth bethre bewissning paa worth retthertingh. In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus est appensum, teste Effrardo Grubbe de Tryggewelde, iusticiario nostro dilecto. Datum anno, die et loco, quibus supra.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglet fattes.

163. **27 Avg. 1477.**

Kong Christjern I.s Brev til Kjøbenhavns Indbyggere, at Sølvtolden af tydsk Øl fremdeles skal bestaa og en vis Pris sættes derpaa. Det tydske Kompagni afskaffes. Tydske Kjøbmænd maa ikke overvintre i Kongens Riger. Kjøbstæderne beholde fri Sejlads til Tydskland. Fra Udførsel undtages enkelte Varer. Hvor langt Øksne maa drives. Fremmede Kjøbmænd maa ikke kjøbslaa med Bønder, ej heller andre end Kjøbstedmænd, uden paa frit Aarsmarked. Tydske Kjøbmænd maa kun være i Kost hos Borgere og ikke gjøre dem Forkjøb. Ingen maatte handle. paa fremmede Kjøbmænds Vegne. En Mand skal tilskikkes at oppebære Sølvtolden.

Wi Christiern med guds naade Dannemarchis, Suerigis, Norgis, Wenders oc Gotters konningh, hertug i Sleswig, grefue uthi Holstein, Stormarn, Dytmerschen, grefue uthi Oldenborg oc Delmenhorst, hilse ether alle os elskelige vore borgemestere oc raad oc menighedt, som bygge oc boe uthi vor oc chronens kiøbsted Kiøbenhafn, kierligh met gudt oc vor naade. Wider, kiere wenner, at vi af vor synderlig gunst oc naade, saa oc for saadan troskab oc god villie, tha hafue vi ladet bestaa met then (!) om saadan sølftold, som vi paalagt hafde oc theris kiøbmen gifue skulde af huad tydskøll, the hid indførte, saa lenge wi ther om ythermere fange talie met wore almue oc kiøbstedmendt, dog met saadan skiell oc vilchor, at the ingen tydskøll her effter skulde dyre selge eller kiøbe end xviij danske skillinge, oc føre thet som got er. Maa eller skall ingen dansk mand, borgere eller nogre andre, forskrefne tynde tydskøll dyrre indkiøbe eller udselge igien end som xviij skilling, som foreskrefuet staar. Findis nogen her emod at giøre forskrefne tynde tydskøll at selge eller kiøbe dyrere end 18 ß eller oc føre ont øll, tha skulde de hafue forbrut huad øll, the hafue met at fare, oc pendingene met, som the øllet fore solt hafuer, oc tydske compagnie skulde vere oc blifue aflagde, oc huo, som vill af the tyske, maa vere i danske compagnie, oc alle the tydske kiøbmend skulde fare huert aar herut af landet sancte Andreæ dag och komme igien met første aabet vand oc ey ligge vinter-

14*

leye her uthi rigerne. Item maa oc skulde alle kiøbstedmend her i riget hafue oc beholde theris seilatz till tydske lande, som gammell sedvane veret hafue[r]. Item maa oc skulde man udtføre her af riget allehande vare vthen honning, hafre oc heste yngere endt fem aar oc bedre end fembten march, oc hors yngere end femb aar oc bedre end iij ℳ. Item øxen maa drifuis af rigens mendt till Falsterbothe, Skannør oc Dragør oc till andre fiskeleye oc kiøbstede oc sammeledis til Asnes, Coldinge oc Ripe oc iche lengere af (en) rigens mendt sønder vdi. Item bønder skulde kiøbe met kiøbstedmen oc ey till forprang oc iche met giesterne, oc at giesterne maa kiøbslaa met kiøbstedemendt oc iche met bønderne, oc at ingen, mectug eller vmectug, fattig eller rig, aandelig eller verslig, vore embedsmend eller andre, skulde giøre landekiøb eller forprang vthen til theris bords behof eller gaards, vden i fri aarsens marchet, ther at kiøbe oc selge, huer effter gammell sedvane. Huo som her emod giør, hafue forbrudt huis hand handterer, oc ther till iij ℳ. Item at tydske kiøbmend skulde ligge i kost met vore borgere oc ingen andensteds, oc ey giøre borgerne nogen forkiøb eller forprang. Item at ingen vore borgere oc vndersaatere skulde tage nogens fremmede kiøbmends pendinge eller gods eller hafue vederlag met thennem eller bruge til kiøbmands gafn eller nytte. Huo som findis her emod at giøre, hafue forbrut samme pendinge eller gods till vort fadebur oc ther till xl ℳ til konningen oc xl ℳ till byen. Thy bethe wi oc biude ether vore embedsmendt, borgemestere oc raad, at i strax tillskicher en ethers metborgere till then, som her til i ethers bye paa vore vegne hafuer opbaaret sølftolden, oc at the bode her paa lade vare tage oc tage borgen oc vissen af them, som i nogre maade giøre emod forskrefne artichle. Vi wille siden self lade retten ofuer them, som bør at rettis ofuer thennem, som vore brefue oc budt ey holde ville. Sammeledis bede vi oc biude, at i her vthi vere them behielpelig oc bystendig i huad maade behof giøris oc the ether paa vore vegne tilsigendis worde, oc tilsteder them her uthi at hindris eller vforrettis i nogre maade. Vnder vort hyldeste oc naade. In Christo valete. Datum in castro nostro Hafnensi, feria quarta proxima post festum beati Bartholomei apostoli, nostro sub secreto, anno domini mcdlxx septimo.

Afskrift i Resens Haandskrift i Raadstuearkivet: »Kjøbenhavns Privilegier« osv. S. 222—26 med Tilføjelse: »dette bref er udskrefuen af Raadstuens gamle Pergementsbreve«, men nu findes det hverken der i Original eller andre Afskrifter.

164. **10 Feb. 1478.**

Tyge Wath, Borger i Kjøge, sælger til velbyrdige Peder Sten 2 Boder i St. Clemens Sogn i Strædet mellem Gammel Torv og St. Clemens Kirke (Jfr. Nr. 165 og 166).

Alle men, som thette breff seer eller høre lessæ, helsser jegh Tyghe Wath, borgere vtj Køghe, ewinnelighe meth guth. Kwngør jegh ok kendes megh for alle nerwerendis ok kommeskullendis, ath jegh haffuer soldh och affhendh fran megh, myne arwinghæ, føødde och vffødhe, och til velburdugh man Per Steen, hans arwinghæ, føddhæ oc vffødde, tw myne boær, som ære mit rette møderne, ligendis vtj Københaffn i sancte Clementis soghen westhen nesth Kirstine Barquartz bodher vpa then søndere gadhe och østhen nesth sancti Jwrghens bodher, meth alle forskrefne bodhers tilligelssæ, som [ær] hwss, gordh, gortzrwm och haffuerwm wp och neder, ænthet wndertaghet aff alle fornæfnde bodhers tilligelssæ, ehuath thet helst ær eller neffnis kandh, fornæfnde Per Steen, hans arffwinge ath haffue, nydhe ok beholle, fra megh, myne arwinghe til ewinneligh æye, ok kendes jegh megh myne arwinge ath haffue vpboreth fulth wærdh oc peninge aff fornæfnde Per Sten, hans arwinghe fore fornæfnde bodher æffther myne fwlle noyæ i alle motte. Wore thet och swa, tess guth forbinde, ath fornæfnde bodher, gotz wordher fornæfnde Per Steen, hans arwinghe aff wondhen meth kirckæ logh, lantzlogh eller meth nogher andhen rethgangh i nogere motte, tha til plicther jegh megh, myne arffwinge fornæfnde Per Steen, hans arwinghe forskrefne gotz, bodher frij, hæmlle och tilstande skadeløsth ath holle och swa goth gotz at wetherlegge ighen indhen sex wgne dagh ther nesth effther vdhen allth hindher i nogher modhe. Til ytermere witnebyrdh och mere forwaringh hængher jegh mith jnzeghel nedhen fore thette breff meth flere dannementz, som jegh tilbædhet haffuer, som ær Jes Matssen, borghemesther i Helsingør, Maghens Raffn, Per Jepssen, Oluff Anderssen, Jes Olssen och Korth Daniel, rodmen i samme sted. Datum Ørekrogh die Scolastice virginis sub anno domini mcdlxxviij.

Afskrift af Jon Mortensen efter Orig. paa Perg. i gl. kgl. Saml. 727 i Fol.

165. **23 Feb. 1478.**

Kirstine, Borkvard van Hammels Enke, kvitterer til Peder Sten, Høvedsmand paa Ørekrog, for Betalingen af en Sum, for hvilken hendes Husbonde havde i Pant en Bod i Strædet mellem Gammel Torv og St. Clemens Kirke. (Jfr. Nr. 164 og 166.)

Alle som thette breff forekommer witherligt gør jek Kirstina, Borquord van Hammels efftherleuersche husfru i Købmanhauen, oc kennes met thette myt opne breff, at jek haffuer anamet oc vppboret

til gode redhe oc til myn fulle noghe fæm lodigh marc pening oc eth brent leydisch aff welburdige man Peder Steen, houitzman paa Ørekrog, for huilke pening oc leydisch forskrefne myn hosbonde Borquord van Hamelen, guth hans siell nadhe, i pant haffde een bod, som forskrefne Peder Steen nw kopt haffuer aff Tyge Wat, liggendes sonden wet thet stræde, som ær mellem Gammel torg oc sancti Clements kircke, westen nest the thwo ny boder, som forskrefne myn hosbonde looth bygge, then ene som Knud Tymmerman nw i boor oc then annen som Jens Bosen i leye haffde, i sancti Clements sogn her sammestetz. Oc kennes jek myk eller myne arffwinge engen ydermere rettighet at haffue i forskrefne bood eller pant i nogre made effther thenne tiid. Til een vdermere wederkennilse oc fastheet her om ær myt jnsigle met flere dandemends, som jeg ther til bedet haffuer, som ær hederlig man Jepp Clausen, borgemester i Kopmanhauen, Esbern Jepssen oc Niels Wedmer, radmen, oc Jens Michelssen, borger i same stedh, til withnesburd hengde for thette breff. Giffuet aar effther gutz burd mcdlxxviij sancti Mathie affthen then helge apostels.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. 727 i Fol.

166. **9 Nov. 1478.**

Bythingsvidne at Tyge Olsen Wat, Borger i Kjøge, skjøder Peder Sten, Høvedsmand paa Ørekrog, en Bod i det lille Stræde mellem Gammeltorv og St. Clemens Kirke. (Jfr. Nr. 164 og 165.)

Alle som thetta breff forekomer witherligt gore wij Hans Jensen, byfoget i Kopmanhauen, Claus Nyman, borgemester, Arnd Wogn, radman, Bertil Pederssen, Heming Matssen, Jens Michelssen oc Michel Swenssen, borger i same sted, at aar effther gutz burd mcdlxxviij mandagen nest fore sancti Martinsdag pa Kopmanhauen bything for oss oc mange flere dandemend, som tha thing soghte, wor skikket beskedhen man, Tyge Olsen, som kalles Wat, borger i Koge, som met lowlige thingslywd skotte oc vploot welburdige man Peder Steen, howitzman pa Ørekroog, oc hans arwinge weth hans sendebud oc thiener Jepp Michelssen een bood oc boleg liggendis sonden wet thet lille strede, som ær mellen (!) gamel Torg oc sancti Clementz kircke, westen nest the nye boder, som sanct Jorien i pant hauer aff Kirstine Borquords, oc osten nest then sancti Joriens bood, som Kirstine Iuersdoter nw i leye haffuer, i sancti Clementz sogn i forskrefne Kopmanhauen, met all forskrefne bodes oc bolegs tilhorilsse, huss oc jord, i lenge oc i brede, vpp oc nedhre i alle made, som thet

købebreff, som ther pa giffuet ær, inneholder, engtet vndentaget, til ewynnelige eye eyeschulendis, oc kendes forskrefne Tyge Wat, at han haffde fult oc alt vpboret goot betaling aff forskrefne Peder Steen for forskrefne bood oc boleg til hans fuldkomen nøghe oc effther thet at forskrefne bood wor tilforn lowboden pa forskrefne thing, oc engen gensielse wor i moot, wort forskrefne skøde fast melt at bliffue til ewig tijd. Til withnesburd her om ære wore jnsigle hengde fore thette breff, giffuet som forscreffuet ær.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. 727 i Fol.

167. **Omtrent 1479.**

Christiern Torkildsen, Prior i Helligaandskloster, kvitterer for Modtagelsen af en Kornafgift til Fru Elsebet i Nestved, Oluf Pedersens Hustru. Udateret.

Allæ men thette breff see eller høre læses heelser ieck broder Cristiern, prior i then hellighandz closter i Køpenhaffn, ewinnelighe meth gudh. Kungør ieck meth thette mit opne breeff, at thenne breffuisere Anders Raa haffuer yth mick j pund bygh paa frw Elsebeed weghne i Nestweedh, hwilken som wor Oluff Pæderssøns hwsfrv, hwess siæll gudh haffue, oc ytthæ han got koorn oc giorde fullest som en dande man. Hanum tiil theess ythermere forwaringh tha trycker iec closters jndcigle nedhen for thette breff.

1 Segl har været paatrykt. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. fra sidste Halvdel af 15de Aarh.

168. **19 Feb. 1479.**

Vidne om, hvor stor den Jord var, som Sidse, Las Bjørnsens Hustru, i sin Tid gav til St. Peders Kirke af den Gaard norden for Vestergade, som hendes Mand ejede.

Alle som thette breff forekomer witherligt gøre wij Jepp Laurensen, Jep Jensen Smyd oc Niels Pedersen Smyd, borger j Køpmanhauen, at for nogre framledne aar pa sancti Clementz kirkegard wore wij met Anders Clementsen Smyd, guth hans siel nadhe, tilbedhne aff Knud Matsen Skomager oc Peder Boosen, kirkewerie til sancti Peders kirke, at wij wille see oc høre oc draghe til mynne om thesse efftherscreffne ærende, so at same kirkewerie begerede oc bade Paul Michilsen aff Walby, at han wille pawise them, hwor long oc breed then part oc jord schulle ware, som hans søster Sitze, Lasse Biørnsens husfru, guth henne siel nadhe, vnte oc gaff til sancti Peders kirke aff then gard, som Lasse Biørnsen otte, liggendes norden wet Westergade, til hwilket Paul Michelsen sagde, at han wille so gøre, oc ginge wii gensten met them til forskrefne gard oc saghe oc hørde, at same Paul Michelsen pa wisde oc antwordede forskrefne kirkewerie til sancti Peders kirke thet huss oc boleg, som

Niels Pedersen Smyd nw i leye haffuer oc vdi boor, liggendes wet gaden westen weth Bonde Olsens huss aff Brundby, so longt vth fra gaden oc i nør pa bode syder, som til mydweys offuer brønden, so at halffdelen aff brønden schulle ware til forskrefne part oc gaffue, oc then annen halffdeel aff brønden schulle ware wet garden pa then nørre syde. At wij so haffue seet oc hørt, som forescreffuet ær, thet withne wij met wore insigle hengde fore thette breff. Giffuet aar effther gutz burd mcdlxxix fredagen nest fore sancti Peders dag ad kathedram.

2 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

169. **1479.**

Kong Christiern I. stadfæster Erik af Pommerns Privilegium af 15 Feb. 1422. (Nr. 112.)

Wij Cristiern meth gudz nade Danmarcks, Sweriges, Norges, Wendes oc Gothes koning, hertug i Sleswig oc hertug i Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre alle witherligt, at som wor forfather koning Erick effter menige righens raadh i Danmarck haffde giort nogher skickelse oc regiment i købstæderne her i righet om købmantzskab, hantæring oc alle andre embithe, ok wij siden thet stadfest haffwe effter forskrefne wor forfathers koning Ericks obne breffs vtwiselse etc., tha haffwe nw wore elskelige borgemestere oc raadh her i wor oc kronens købstedh Købendehaffn wæret fore oss meth forskrefne koning Ericks breff oc fore menige almwens bæste oc bestand aff oss begæreth, at forskrefne skickelse oc regiment æn nw her effter matte holdes, thi haffwe wij vnt oc befalit forskrefne wore borgemestere oc raadh her i Købendehaffn, at the thet her effter swo skule holde ladhe om købmantzskab, hantæring oc alle andre embithe, meth swodane ordh oc article, som forskrefne koning Ericks obne breff ydermere inneholder oc vtwiser. Dywrffwes nogher her omodh atgøre, tha haffwe wij befalit forskrefne wore borgemestere oc raadh meth wor embitzmantz her pa Købendehaffn samtycke at rette ther ower, som tilborligt wære kan. Datum in castro nostro Haffnensi dominica trinitatis anno domini mcdlxxix, nostro sub secreto presentibus impresso.

Kongens Segl er trykt bagpaa. Udenpaa: Gamle konningh Cristierns breff, stadfestelsse paa alle konningh Ericks breff och breuileger (!). Original paa Papir i Raadstuearkivet.

170. **25 Avg. 1480.**

Matis Jepsen Wak sælger til Hr. Gregorius Olafsen, Kapellan ved Nikolaj Kirke, en Del af sin Gaard østen for Pilestræde, nemlig et Bryggers, en Stald og en Kaalhave.

Alle som thette breff forekomer witherligt gør jek Matis Jeipson, som kalles Wak, borger i Køpmanhaffn, at jek met myn kære husfrues Birgitte Magnsedoters raad, wilie oc fuldbord haffuer affhend fra oss oc wore arffwinge oc for wor store thrang schuld sold oc vpladet hederlige man her Gregorio Olaffson, capellan til wor frw capellan (!) j sancti Niclaj kirke i same Køpmanhauen, oc hans arwinge then østre deel aff myn gard, som jek nw selffuer i boor, liggendes østen fra Pylestredet i sanctj Niclai sogn her samestetz, hwilken deel som nw staar oc ær eth bruggerhuss, een stold oc een kalhaffue, som ær tilsamen i syn lenge, then nørre syde vthmet stredet, sameledes then søndre syde af wester oc j øster elleffue oc tywe selendsche alne met thagdrup aff husen. Item i breden then westre ende fra stredet oc s.... vth thre oc tywe selendsche alne. Item øster ænde fra stredet aff nør oc j sønder halffjerde oc tywe selendsche alne met all forskrefne deels aff forskrefne gard tilhørilse, huss oc jord, kaalhaffue, forskrefne lenge oc brede vpp oc nethre j alle made, som thet nw hegnet oc bygd ær, engtet vndentaget, til ewinnelige eye eyeschulendes, oc kennes jek myk fult oc alt at haffue vpboret good betaling aff forskrefne her Gregorio for forskrefne deel aff forskrefne gard til myn fulle nøghe, oc tilplichter jek myk met myne arwinge at frii, hemle oc tilsta forskrefne her Gregorio oc hans arwinge then forskrefne deel aff forskrefne gard for hwars mans hinder eller gensielse, som ther pa kan tale met noger ræt. Til een vdermere fastheet her om ær myt insigle met flere dandemens, som jek ther til bedhet haffuer, som ære Hans Fynbo, bruggere, Laurens Pederson, som kalles Later, oc Jens Michelson, borgere her samestetz, til withnesburd hengde fore thette breff, giffuet aar effther gutz burd mcdlxxx fredagen nest effther sanctj Bartolomej dag.

Levning af de 2 første Segl, det 3die bevaret, det 4de fattes. Orig. paa Perg. blandt Danske Selskabs Membraner.

171. **19 Feb. 1481.**

Thingsvidne om Skjødet Nr. 170.

Alle som thette breff forekomer witherligt gøre wij Gregors Magnssen, byfoget i Køpmanhaffn, Claus Nyman oc Bernd Hakenberg, borgemester, Niels Pedersen oc Bo Laurenssen, radmen, Hans Nielsen oc Jens Michelsen, borger j same sted, at aar effther gutz burd mcdlxxx pa thet første, mandagen nest fore sancti Peders dag ad cathedram, pa Køpmanhaffn bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wor schikket bescheden man, Matis Jeipsen, som kalles Wak, borger her samestetz, som met lowlige thingslyd schøtte

oc vplooth hederlige man her Gregorio Olaffson, capellan til wor fru capellam i sancti Nicolaj kirke j same Køpmanhaffn, oc hans arwinge then østre deel aff forskrefne Matis Jeipsens gard, som han nw seluer i boor, liggendes østen fra Pilestredet j sanctj Nicolaj sogn her samestetz, met all forskrefne østerdeels aff forskrefne gard tilhørilse, huss oc jord j lenge oc j brede, vppe oc nethre j alle made, som thet køpebreff, som ther pa giffuet ær, jnneholder oc vthwiser, engtet vndentaget, til ewinnelige eye eyeschulendes, oc kendes forskrefne Matis Jeipsen sik fult oc alt at haffue annamet oc vpboret gooth betaling aff forskrefne her Gregorio for forskrefne øster deel aff forskrefne gard til hans fulle nøghe, oc wor forskrefne deel aff forskrefne gard tilforn lowboden pa forskrefne thing, oc wor engen gensielse moot forskrefne schøde j noger made. Til withuesburd her om ære wore insigle hengde fore thette breff, giffuet som forescreffuet ær.

Af Seglene ere Nr. 2 og 3 bevarede. Nr. 2 er adeligt. Orig. paa Perg. blandt danske Selskabs Membraner.

172. **26 Juli 1481.**

Karine, Klavs Bruses Enke, giver til Frue Kirke en Bod paa Dragør i Kjødmangerstrædet for sin, sin Husbondes og deres Arvingers Sjælemesse.

Alle men thette breff see eller høre læsis helser jek Karyne, Claus Brusis efterlewerske, ewinnelige meth worherre, kwngørendes alle nerwærindes oc kommendes meth thette mit opnebreff, ath jek hauer ont oc giffuit oc meth thette mit opnebreff andh och giffuer till worffrwe kyrcke innen Køpnehaffn een myn boeth liggendes vpaa Draghøør innen Kødhmanghers strædhet, østen næst then boeth, som Maghens Karske nw haffuer vpaa then westre sidhe, meth alt sitt feld innen bredhe oc lenge, som thet hwn nw haffuer, vpp oc nedher, till ewindelige æye beholdescolendes, meth myn kære swaghers Lasse Andersøns samtycke oc wilie, aff myn eghen deell, som mic kunde tillfalle effter myn kere hosbonde, gudh oc iomffrwe Marie til loff, hedher oc ære, oc myn syæll, myn kere hosbondes och arwinges syæle trøst och hielp, hwilken boedh myn kere hosbonde køpte aff welbyrdigh man Fretze Pariis, som then tiidh bodhe innen Kongens Lywngby, som hans howit breff inneholder. In cuius testimonium firmius atque robur sigilla discretorum virorum Nicolai Brwsæ, Ewerardi Mattie, Henrici Brwse vna cum sigillis prenominati Laurentij Andree, swageri mei, proprio nomine habente suppliciter invoco fideliter et imploro. Datum Haffnis anno domini mcdlxxxi in crastino Jacobi apostoli.

Af Seglene fattes Nr. 3 og 4. Orig. paa Perg. i Geh. Ark., sammenheftet med Nr. 160.

173. **27 Sept. 1482.**

Vidisse af Nr. 136.

In nomine domini amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimoquadringentesimo octuagesimosecundo jndictione quintadecima, die vero veneris vicesimaseptima mensis septembris pontificatus sanctissimi jn Christo patris ac domini nostri domini Sexti diuina prouidencia pape quarti anno eius vndecimo, hora quarta decima jn curia episcopali Roskildensi jn testium jnfrascriptorum presencia personaliter constitutus reuerendus jn Christo pater et dominus dominus Olauus Martini miseracione diuina episcopus Roskildensis, michi notario publico jnfrascripto quoddam jnstrumentum publicum sine transsumptum per manus notarij publici signatum et subscriptum presentauit, quod quidem jnstrumentum sine transsumptum a me diligenter inspectum et lectum non rasum, non cancellatum nec in aliqua sui parte viciatum, sed omni prorsus suspicioni carens cum ea qua decuit reuerencia acceptaui, cuius jnstrumenti siue transsumpti tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis. In nomine domini osv. se Nr. 136.

In testimonium premissorum de et super omnibus et singulis premissis jdem reuerendus pater a me notario publico jnfrascripto prelibatum jnstrumentum transsummj et in publicam formam redigi debita cum jnstancia postulauit et sibi super hoc conficerem vnum uel plura jnstrumentum seu jnstrumenta, tociens quociens fuerit oportunum. Acta sunt hec anno, jndictione, die, mense, pontificatu, hora et loco quibussupra, presentibus ibidem honorabilibus viris domino Johanne Petri et domino Esberno Petri, canonicis ecclesie cathedralis Roskildensis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis. Et ego Johannes Bartholomei, clericus Roskildensis dyocesis, publicus jmperiali auctoritate notarius, quia huiusmodi jnstrumenti presentacionem, tradicionem et assignacionem omnibusque aliis et singulis premissis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, vnacum prenominatis testibus presens interfui et in hanc publicam formam manu mea propria conscriptam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui jn testimonium premissorum rogatus et requisitus.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med Notarialtegnet.

174. **7 Jan. 1485.**

Kong Hans stadfæster Stadens Privilegier og giver ny Bestemmelser: Om Fremgangsmaaden mod dem, der dræbe eller saare nogen. At den, der er dømt paa Stadens Thing til at miste sin Fred, ikke kan faa den igjen andensteds. Forbud mod at bære Vaaben. Udenlandske Kjøbmænd, der drive Næring, skulle dele Borgernes Byrder. Drikkevarer skulle tappes med Byens Maal, som af Arilds Tid har været brugt i

Roskilde. Borgerne maa ikke stævnes udenfor Byens Thing. Urenlighed maa kun lægges paa bestemte Steder og ingen maa uden Tilladelse grave paa Byens fri Jord. Mundtlige Fornærmelser skulle paadømmes af 12 Mænds Nævn. Den, der rømmer, inden hans Sag er afgjort, dømmes af 12 Mænds Nævn.

Wij Hans met guds nade Danmarks, Norges, Wendes oc Gothes koning, vdwold til Swerige, hertug j Sleswiig, oc j Holsten, Stormarn oc Dytmarschen hertug, greue i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre alle witherligt, at wij aff wor sønderlige gvnst oc nadhe haue annamet oc vndfanget oc anname oc vndfonge met thette wort opne breff wore borgemestere, raad, borgere oc menigheed vdi wor oc kronenne køpsted Køpmanhauen vdi wor koningslige fred, hegn, wern oc beskerming at forsware oc fordeghtinge til rætte, oc vnne oc stadfeste wij them alle the nader, frijheeder oc priuilegie, som wor kære fader koning Cristiern, hwes siel gud nade, oc andre wore forfædre, koninge i Danmark, them nadelige vnt oc giffuet haue, at the them frij oc vhindret nyde, bruge oc beholde mowe met alle theres ord oc article, som the jnneholde oc vdwise, oc vnne wij them swodan forbedring pa forskrefne theres priuilegie, som hęr effther følger, at nyde, bruge oc beholde swo lenge wor nade tilsigher, som ær først: At hwo som annen dræber, slaar, saar gør eller berier i Køpmanhauen, han schal hindres af fogde, borgemestere oc raad oc bymen oc settes i byess hechte oc gøme, til thes han ær forent met saghwolderen oc met koning oc byen eller oc stande syn ræt, som saghen ær til. Vndkomer oc noger, ther swo gør, tha haffue saghwolderen oc fogden macht at kreffue neffnd til xij neste besidne borgere, thær som schaden ær skeeth, the schule jnnen xiiij dage thær nest effther, at the worde tilkraffde, kome pa thinge met theres eeth, entig felle eller werie them eller then, som then sagh giffues. Ffelle the them, som pa kæres, tha bøde the theres faltzmaal effther priuilegien eller lowen eller oc rømme land fredløøs jnnen sex vger thær nest effther. Werie the them, tha bliue the qwiit. Item hwilke xij men, som til worde kraffde oc ekke komme til thinge ræt xiiij dag, som forscrefuet staar, oc gør syn eeth til eller fra, han haue forbrot xl marc til saghwolderen, koningen oc byen. Item om noger forbryder syn fred i Køpmanhauen, han schal haue syn fred igen pa Køpmanhauen bything oc engen annenstetz, for thy hwor man byndes thær schal han løses, vden han forenes met saghwolderen oc fanger syn fred aff oss. Item engen schal eller ma gange eller ride i Køpmanhauen met spente armbust noger til schade eller forfang dag eller nat, dirffues thet noger at gøre oc fanger thær schade offuer aff noger, han haffue

hemgield, oc schal eller ma engen gange met swerd, armbust eller ander werie lenger, æn han kommer i syt herberg, myster han ther offuer sodan werie, haffue hemmegield. Wil noger vthlendscher eller fremmede køpman bliffue oc haue handtering i Køpmanhauen met køpmanscap for liggere, han gøre i konings thienist oc i byess thynge som andre wore borgere, som fogede, borgemestere oc raad hanom ther om tilsige effther hans handtering. Item engen schal eller ma tappe wiin, myød, thydistøøl eller danst øøl eller noger ander druch j Køpmanhauen vden met ræt byess made, som aff arild i Roskilde waret hauer, hwa her mooth gør, bøde for hwar tijd iij marc koningen oc iij marc stadhen. Item engen schal steffne eller lade steffne noger Køpmanhaffns jndbyggere vden i Køpmanhauen, hwar for syn domere, for noger sag eller schuld, som her ma eller kan afrættes, ho her moot gør, haue forbrot xl marc. koningen oc xl marc byen. Item engen schall eller ma føre eller legge noger gødening eller orensel anner stedes jnnen byen eller vden byen æn ther, som borgemester oc fogede them lade forwise, eller oc graue noger stetz pa bysens frij jord vden byen eller jnden byen vden borgemestres oc rads samthykke almennelige at graffue, ho thet gør, haue forbrot iij marc koningen oc iij marc byen. Item om oqwedens ord aff man eller qwynne skil them at om talen, tha kreffue fogden neffnd xij borger til, som forescrefuet staar, at grandsche oc randsage, hwilken som brødelig ær, een eller bade, oc bøde som priuilegien vthwiser. Item hwo som annen schylder for fogede, borgemester oc raad for gield eller noger anner sagh oc han worder lowlige besæt aff fogden eller byswen oc rømmer han aff besætting, før æn han hauer giort ræt for sik, tha haue fogden oc borgemestere macht at følge thær effther met neffnd xij besydhne borger, som forescrefuet staar, oc haue forbrot xl marc for thet wold vthoffuer sagwolderens rætte bøder, eller rømme fredløøs, som fore ær rørt. Thy forbywde wij alle, ehwo the helzst ære eller ware kunde, oc serdeles wore fogde oc embetzmen oc alle andre, them her omood at hindre eller hindre lade eller i noger made vforrætte vnder wor koningslige heffnd oc wrede. Datum in castro nostro Haffnensi die beati Kanuti ducis anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto, anno vero regni nostri Dacie tercio nostro sub secreto.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: kungh Hans stadfestilsæ breff paa gamlæ priuilegier oc om neffnnd, og med en anden Haand: Stadfestilsse breff koningh Cristierns lydendes effter som i stadz priuilegia baag vdi staar screffuith, som daglige rettis effter. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt hos Hvitfeld, S. 987—88. Kold. Rosenvinges gl. d. Love V. 169—71.

175. **1 Marts 1487.**

Kong Hans tillader de tydske Kjøbmænd at beholde deres særlige Gudstjeneste og deres tydske Kompagni med Ret til at ind- og afsætte Oldermænd. Hvis Danmark faar Krig med de tydske Stæder, skal der ikke ske nogen Inddragelse af de Prydelser, der tilhøre Kjøbmændenes Kapel og Alter.

Wij Hans meth guds nade Danmarckis, Norges, Wendes oc Gothes koning, vdwald til Suerige, hertug i Sleswiig, oc i Holsten, Stormarn oc Ditmerschen hertug, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre alle witherlicht, at wij aff wor sønderlige gunst oc nade, swo oc paa thet at guds thieneste maa øges oc vppeholdes aff the mene tyske købmen, som nw ære oc kommende worde til Købendehaffn, oc effter gambel sedwane, swo oc fore thet mene tyske købmen mwe haue oc holde tyst kompenij oc samfwnd oc oldermen j oc aff at sette meth swodan preuilegiis oc god wanhed, som aff arild wæret hauer. Wore thet oc swo, thet gud forbiwde, at owilge eller orloff komme mellom riget oc mene stæderne, tha schule the ornamente oc clenodie, som høre til theres capelle oc altere, wære friit oc vhindret til guds thieneste. Thi forbiwde wij alle oc serdeles wore fogede oc embitzmen, borgemestere oc radhmen i Købendehaffn oc alle andre forskrefne tyske købmen j thenne wor gunst oc nade athindre eller hindre lade eller noger owilge ther vdi til at wende, vnder wor koningslige heffnd oc wrede. Toch wele wij haue fuldmacht forskrefne article at forbædre oc til oc aff at sette, om behoff gøres. Datum jn castro nostro Haffnensi feria quinta proxima ante dominicam jnnocauit anno dominj mcdlxxx septimo nostro sub secreto appenso.

Seglet fattes. Originalen, paa Perg., der er gjennemskaaret til Tegn paa at den er kasseret, findes i Geh. Ark.

176. **25 Juni 1487.**

Vidisse af den Artikel i Kong Hanses Privilegium (Nr. 174), at den, der forbryder sin Fred her, skal have den igjen paa samme Sted.

Alle som dette breff forrekommer, vitterligt giør vij efterskrefne Erich Nielsen, degn i Kiøbenhaffn, Hendrich Mienstrop, ridder, landtzdommer j Sielland, och Jørgen Huid, cannicke vdi forskrefne Kiøbenhaffn, med wor kierlige helsen med gud, at erlige mend borgemestere och raadmend i samme Kiøbenhaffn haffue ladet os see, høre och læse dend naade, frihed och privilegia, som høybaarne første wor naadigste herre konning Hans Kiøbenhaffns byes indbyggere vndt och giffuit, stadfest och beseiglit haffuer, i huilche privilegier en artickell eblant flere saa liudendis, som efftenfølger: Item om nogen forbryder sin fred i Kiøbenhaffn, hand skall haffue sin fred igien paa

Kiøbenhaffns byetingh och ingen andensted, fordi huor mand bindis, der skall mand løsis, vden hand foreenis med saguolderen och fanger sin fred aff os. Att wij forskrefne saa haffue seet, hørt och læst forrørde privilegia, dette widne wij med wore jndseigle hengde for dette breff. Giffuit aar effter Christi wor herris byrdt mcccclxxxvij mandag nest effter s. Hansdagh midsommer.

Afskrift i Raadstuearkivet.

177. **6 Feb. 1490.**

Mogens Jensen, kaldet Jenffoonder, giver til Knardrup Kloster for sin og sin Hustrus Ophold der i deres Livstid en Bod (i Klosterstræde, jfr. Brev af 4 Marts 1512).

Alle som thette breff forekommer schal widherlicht wære, at jech Maghens Jenssen, kallett Jenffoonder, foræ myn och myn hwsfrwes kosth, roo och magh, som wy haffuer nw hafft hooss xx aar oc æn her effter haffue schulle i wor liiffs tiidh i Knarderopps closter, paa hwilket wij haffue giort samme closter till wor fwllæ arwingh till rørændes oc wrørendes godz, som thet wort breff, wij haffwe aff fornemde closter, ydermere jnneholder, thesliges wij nw vdj beggis woris welmackt, paa thet at æy skee skal twedrecht effther wor døøt, met frij welie, beraad och beggis samtyckæ kennes at giffuet oc vnt haffue fornæfnde closter then annen boodh liggendes nordhen nesth then boodh, som fornæfnde closter fick aff oss tilforn met skødningh i Køpnehaffn, met fornæfnde bodz ock grwntz retthe tilhørelsse i lenghe, bredhe oc wydhe, som Tydicke Swaarte then i leyæ haffde, till ewindelige eye haffueskullendis, thog swo at som [wij] her tiill nyt haffue forskrefne botz rænthæ, swo schulle wij ock her effter then nydhe, swo lenghe wij leffwe. Till ythermere witnesbyrdh her om haffwer jegh bethit hørsommelighe oc beskedne mæn, mesther Hans Morthenssen, doctor, oc Pær Vngger, notarium, henghe theris jnsegle fore thettæ breff, effther thy jeg selff æy jnsegle haffuer. Datum Knarretorpp die beate Dorothee anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. 727 i Fol.

178. **8 Marts 1490.**

Kong Hans byder Guldsmedene at sætte Mærke paa deres Arbejde og bestemmer, hvor meget en Mark forarbejdet Sølv skal indeholde.

Wii Hanss met gudz nade Danmarcks, Norges, Vendes oc Gothes konning, vduald till Suerige, hertug i Sleswiig oc hertug i Holzsten, Stormarn oc Ditmersken, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre alle vitherligt, at oss er till vidende wordet, at guldsmederne i wore

købsteder her i riget gøre oc arbeyde meget ont sylff i gerninge, i hwilket wore kære vndersate, then meneman, beswiges them til skade oc forfang i mange made. Thi haffue wii thet nw offuerweyet met wore elskelige rigens rad her nw tilstede wore oc effther theres rad swa skicket ther om, at hwer guldsmed i ether by skal sette bysens oc sith eget mercke paa all then gerning, han gør, oc hwer veyen marck sylff skall han gøre i gerning swa good, at hwn holder xiiii lod oc eth qwinttiin pwrt sylff. Ffindes oc nogen guldsmede gerning, som veyen marck sylff holder forneden xiiii lod vdi, thet skal regnes fore falskst gotz, oc then thet vtgør, stande sin ret ther fore, som fore annet falst gotz. Thi bede wii oc bywde ether, wore byfogdhe, borgemestere, rad oc toldere vdi Københaffn, ati ware tage, at thette swa aldeles holdes i ether by, som forscreffuit stander. Ffinde i noger her emod gører, tha hindrer hanum oc retter offuer hanum, som bør at rettes offuer then, som anet falst gotz handler oc omganger. Datum in ciuitate nostra Lundensi tercia feria proxima post dominicam oculi anno etc. nonagesimosomo(!) nostro sub signeto.

Kongens Segl er paatrykt paa Bagsiden. Udenpaa: Koning Hansis breff, att huer mark giort sølff schall holde xiiij l. et quintin purt sølff. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

179. **30 Maj 1492.**

Kong Hans stadfæster Magistratens Ret til at oppebære et Pund Peber af hver fremmed Kræmmer, som opslaar sin Bod i Staden.

Wii Hans met gudz nade Danmarcks, Norges, Vendes oc Gotes koningh, vduald koningh tiil Sueriges rige, hertug i Slesuigh, i Holsten, Stormarn oc i Ditmerschen hertugh, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, giøre witherligt, at aar effther gudz bird med nonagesimosecundo then othensdagh wor herres wpfarelsæ affthen fore oss pa wort rettertingh pa Køpenhaffne radhuss i wor eyen nerwærelsæ nerwærendes oss elskelige werdigstæ oc werdige fædre met gud, her Jens Brostorp, erchebiscop i Lund etc., biscop Nicolaus Schaue aff Roskilde, biscop Karll aff Othens, biscop Nicolaus Glob aff Wiborgh, biscop Hartuigh aff Ribe, biscop Nicolaus Clauson aff Aarss, biscop Nicolaus Stigge aff Børlum, mesther Peder prier i Antwordskoff, mesther Claus prier i Dalum, her Erich Otson, her Axel Lageson, her Henrich Meyenstorp, her Erich Ogeson, her Bent Bille, her Steen Bille, her Hans Valkendorp, her Henrich Knudson, riddere, Claus Brysche, Oluff Morthenson, Palli Andersson oc Nicolaus Ericson, wore elskelige men oc rad, meth flere ther nerwærendes, wore skickethe erlige oc forsywnlige men Esbern Jeipson oc Lasse Lather, wore borg-

mestere i Køpenhaffn, mester Bernet, Arild Vagn, Erland Jonsson, kalles Snare, met flere sagde oc berette, at the oc borgmestere oc rad fore them wæret haffue, haffue nyth oc wpboret aff gamel tiid oc effther theres priuilegie eth pund peber aff hwer fremmeth kræmmer, her kommet haffuer oc bigth boder pa gaden, i the tre første dage; wilde the lengher sta, tha skulde the thet haffue i fogethens mynnæ oc thet ythermere halle i theres helghens eed, oc begeret, at the matte samme friihed nyde her effther, som the her tiil nyth haffue. Ther om wort swo fore rette tiilswaret oc pasagt, at forskrefne wore borgmestere oc rad skulle nyde then peber aff fremmethe kræmmere, som fore er rørt, som the her tiil nyth oc wpboret haffue aff ærild effther theres priuilegie. Sta the lengher, tha gaa ther om, som gamel sedwane er. Datum vt supra. Nostro ad causas sub sigillo presentibus inferius appenso, teste Johanne Ketilli, justiciario nostro dilecto.

Et Stykke af Seglet hænger endnu under. Udenpaa: Breff om peber, som radet skall haffue aff fræmmede kræmmere, oc hworledes oc hworlænghæ the mwe staa vppa gaden. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Ny danske Magazin I. 30 »efter en gammel Kopibog«, der imidlertid ikke har indeholdt nogen god Afskrift, som en Sammenligning vil vise. I Raadstuearkivet gjemmes desuden en Vidisse af dette Brev, som Borgemestre og Raad lod tage 5 Feb. 1574.

180. **13 Avg. 1492.**

Thingsvidne om et Mageskifte, hvorved Staden afhænder til Kapitlet den gamle Raadhusgaard paa Hjørnet af det nuværende Studiestræde og Nørregade og faar igjen en Gaard paa Hjørnet af Klædeboderne og Gammeltorv samt en Jord paa Gammeltorv østen for den ny Raadhusgaard.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gøre wii efftherscreffne Martin Jenson, byfoget j Køpmanhauen, Peder Dung, myn nadige herre konings camermester oc canik j wor Frw kirke her samestetz, Bernd Hakenberg oc Arnd Wogn, radmen, Jon Stensson, Hans Krefft oc Jens Michelson, borgere i same sted, met wor kerlige helse met gud, ath aar effther Christi wors herres burd mcdxcij mandagen nest fore wor frw dag assumpcionis pa Køpmanhauen bything fore oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wore skikket erwerdige man her mester Jørien Hwiid, canik oc kirkewerie til wor Frukirke her samestetz, pa erwerdige mene capitels oc same wor Frukirkes wegne pa then ene syde, oc Laurens Pedersson, borgemester, pa mene Kopmanhauen raads oc Kopmanhauen byess weghne pa then annen syde, berettende oc sagde, ath eth wenligt oc kerligt mageskiffte wor giort mellen same wor Frwkirke oc Køpmanhauen by i so made, som her effther screffuet ær. Om hwilket mageschiffte

forskrefne Laurens borgemester pa Købmanhauen byess wegne skøtte, antwordet oc vplood forskrefne her mester Jørien til forskrefne wor Frwkirke then gamle Køpmanhauen byess radhuss gard, liggendes pa eth hørne westen norden fra same wor Frukirke, østen nest then Helge andz closters jord oc boleg, som Niels Griis mwrmester nw vdi boor, oc sønden nest then sancti Jeibs altares jord oc boleg, som her Heming Pederson, vicarius, aff hans broder her Niels Pederson, canik i Roskilde, nw i befaling hauer, met alle forskrefne radhuss gardes tilhørilse, huss oc jord, lenge oc brede, vppe oc nedher i alle made, som han nw jnhegnet oc begreben ær, engtet vndentaget, met alle the breff oc rettigheet, som Køpmanhauen by ther pa oc vdi hauer, til ewinnelige eye eyeschulendes, ffor hwilken radhussgard forskrefne mester Jørien pa mene capitels oc wor Frukirkes wegne schøtte, antwordet oc vploot forskrefne Laurens borgemester til Køpmanhauen by then wor Frukirkes jord, stenhuss oc boleg, som Boo Jensson kremer nw i boor, som ær pa eth hørne sønden weth Cledebode gaden, westen nest then wor Fru kirkes jord oc boleg, som Anders Jenson nw i leye haffuer, oc norden nest Bertil Pedersons jord, oc ther til then wor Frw kirkes jord, liggendes østen fra thet ny Radhuss gard, thwart offuer weth gaden, sønden nest then jord oc gard, som her Thorbern Bille, ridder, gud hans siel nade, fordom atte westen nest then wor Frw kirkes jord, som Henric Bagere nw i leye haffuer, oc norden nest then wor Frw kirkes jord oc boleg, som Martin Jensson fordom i leye haffde, met all forskrefne steenhuses oc jordes tilhørilse, lenge oc brede, vpp oc nedher, i alle made, som the nw jnhegnet oc begreben ære, engtet vndentaget, met alle the breff oc rettigheet, som same wor Frukirke ther pa oc vdi haffuer, til ewinnelige eye eyeschulendes. Oc effther bode partis wilie oc begere wort same mageschiffte aff foghet oc thingmen stadfæst mett at bliffue til ewig tiid. Til withnesburd her om ære wore jnsigle hengde fore thette breff, giffuet som forescrefuet ær.

Udenpaa: Om gamel radhuss magheskiffte. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet med 7 vedhængende Segl. Selve Skjødebrevet af 6 Avg. 1492 er trykt i Rørdams Kjøbenhavns Kirker og Klostre Tillæg S. 106—8.

181. **21 Nov. 1493.**

Thingsvidne af Sokkelunds Herred (Støffuens herret), at Kjøbenhavns Slot, Amager Birk og deres Tilliggelse i 60 Aar og mere ikke have været paakærede paa Thinge.

Alle men, som thette breff see eller høre lesis, helsse wij Jens Heynessen, herritzfoghet i Støffuens herret, Jens Jepssen i Wongede, Jes Torstenssen i Bredolt, Lasse Jenssen i Ysterød, Jep Nielssen,

Erland Jonssen och Knud Jenssen, radmæn i Købnehaffn, ewinnelige meth Gud. Gøre witterligt alle nerwerendis oc kommeskullendis met thette wort opne breff, at aar effther gudz byrdh mcdxciij thorszdaghen nest for sancti Clementis dagh pauwes wor skicketh for oss oc mange flere dannemen, som then dach fornæfnde Støffuens herritz tingh søkt haffde, welbyrdich swendh Hans Grijs, wor kære nadige herris embitzman oppo Købnehaffne slot, opp stodh innen fiere tinghstocke i lenth lydh och gorde eth spørszmael til fogeden oc menige almwe vppo wor kære nadige herris wegne, om the hadde hørd, spurd eller till minde kunne drawes, at Købnehaffn slot, Amage byrket och theris tilligelse haffuer werit noger tijt illet eller kiærd her till tinghe eller och ey. Ther oppo bedhis han eth wvilligt stocke vithene. Tha till melthe fogeden beskeden man Lasse Murck i Otterslef, at han skulle til sigh taghe elffue dannemen oc sighe ther oppo som them witherlight wor, som ær Lasse Pærssen i Morckøø, Jon Jepssen i sammestedh, Jens Bodh i Glassaxe, Johan Broderssen i sammestedh, Erich Hanssen i Buddinghe, Joseph Pærssen i Geffntofftbe, Jens Laurenssen i Wongede, Andres Jenssen ibidem, Jes Brwn i Brønshø, Jepp Pærssen i Wæderløse lille och Lasse Nielssen i Hwsom. Thesse xij dannemen affginge i et beradh och igen indh komme innen fiere tingh stocke och samdrechtelighe vithenede paa theris gothe troo oc sanning, ath the aldri hadde hørd, spurd eller till minne konne drawes annet, en Køpnehaffn slot, Amage byrkit och therris tilliggelsse haffue werit willet oc vkiærd her till tinghe i trysinstiwe aar oc mere. Ath saa er i sandhet, som forscreffuit staer, thet vithene wy meth wore intsegle hengende nedhen for thette wort opne breff. Datum anno, die et loco ut supra.

Af de 7 Segl fattes Nr. 6. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i D. Mag. 4 R. II. S. 62.

182. **22 Jan. 1494.**

Thingsvidne af Sælands Landsthing, at der engang gik Nævn mellem Kronen og Kirken om Kjøbenhavns Slot og at Nævnet svor Slottet til Kronen, og at der i 60 Aar ikke er givet Kære derpaa.

Allæ men, thette breff sse eller høre læsses, helsæ vij Henrich Meyenstrop, ridder, lantzdomer i Sielandh oc høffuitzman pa Korsør, brother Jens Perssen, abbet i Ringstæde closter, Jørghen Barsberger, ridder, høffuitzman pa Vordingborge, Bo Jenssen i Kerop, som aff wapen ære, Jens Snell, byfoghet, Jep Brvn, radman i Ringstæde, Anders Olsen, foghet i Nesby gardh, Mattis Perssen oc Nicles Perssen i Horstofftæ ewinneligh met gud oc gøre wetherlict met thette

worth opnæ breff, ath ar efther gutz byrdh mcdxc quarto, then othensdagh nest fore sancti Pouels dagh conuersionis, pa Sialantzfare lantztingh, fore oss oc flere gode men oc mene almwe, som then dagh forscrefne tingh søckt haffde, var skicket velboren swen Hans Griiss, høffuitzman pa Køphenhaffnæ slot, oc spurde segh fore, om tingmen wetherlict war, til mynnæ droges eller oc i sandhet hørt oc spurth haffuæ, ath ther gik en neffuendh emellom kronen oc kirken om Køphenhaffnæ slot, oc om then neffndh swor kronen forscrefne Køphenhaffnæ slot til eller ey, oc om ther til tinghæ haffuer noger tiidh aff noger man i nogræ mode i lx ar oc lengher ænthin wæret illet eller oc kierth wpa forscrefne Køphenhaffnæ slot, oc beddes ther wpa eth vwillict stockæwitne. Ther om tha tilmeltis beskethen man Jep Smedh aff Lundby, oc til segh togh her Corfetz Rønnow, ridder, pa Jungxhoffuet, her Jørghen Laurenssen, ridder, i Sæby, Jørghen Rwidh, Jens Niclessen i Haffuenløffuæ, Knut Baruitzsen i Swenstrop, ther aff wapen ære, Per Man, thienendis i Ringstæde closther, Jens Mattisen i Faxæ, Per Andersen i Ortwet, Sonæ Jepssen i Byskæ, Per Bosen i Rønebek oc Moghens Skouingh i Nestwet. Tiissæ forscrefne xij dannæmen affginghe i eth beradh oc i gen ind kommæ pa forscrefne tingh innen iiij stockæ wel beradde oc withnede allæ samdrectælige pa theris gode thro oc sanninghen, ath the i sandhet haffue hørt oc spurt, ath ther gik en neffndh emellum kronen oc kirken om forscrefne Køphenhaffnæ slot oc ath forscrefne neffndh swor kronen forscrefne Køphenhaffnæ slot til, oc ath the ey haffuæ hørt eller spurt, ath ther til tinge haffuer wæret giffuet illingh elle kiere po forscrefne Køphenhaffnæ slot i lx ar. Ath tiissæ forscrefne xij dannæmen sa withnethe for oss, som forscreffwet star, thet vithne vij fremdelis met wore indcegle hengendis nethen for thette breff. Datum vtsupra.

7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i D. Mag. 4 R. II. S. 62—63.

183. **19 Feb. 1494.**

Peder Lavrensen, Kannik i Roskilde, vidner paa Sælands Landsthing, at for 14 Dage siden spurgtes paa samme Thing, om der i 40 Aar eller længer havde været kæret paa Thinge om, hvem Kjøbenhavns Slot tilhørte. Derpaa havde han sagt, at han tidligere var Kapellan hos Biskop Oluf Mortensen og da bragte nogle aabne Breve om Kjøbenhavns Slot med sig til Kjøbenhavn, hvor Rigets Raad var forsamlet, hvilke Breve Biskoppen lod læse paa Kjøbenhavns Raadhus for Kongen og Raaderne af sin Kansler og lod deres Ægthed undersøge, hvorpaa han tog dem med til sin Gaard. Men hvad der svaredes til disse Breve og om der blev noget afgjort i Henhold til dem, vidste han ikke, da han ikke selv var tilstede ved Mødet. Desuden tilføjede han, at han havde hørt, ikke alene af Rygtet, men af flere troværdige Folk, at Hr. Peder, fordum Biskop i Roskilde, ved sin Død rolig besad Kjøbenhavns Slot paa Roskilde Kirkes Vegne, og efter hans Død tog Kong Erik uden Ret samme Slot og beholdt

det med Vold, skjønt Biskop Jens Andersen ofte krævede det tilbage. Da Kong Christiern I. skulde vælges til Danmarks Konge, vilde denne Biskop ikke samtykke i Valget, førend Hertug Adolf indestod for, at Sagen om dette Slot skulde afgjøres ved Retten, og han fik Stege Slot i Godtgjørelse (eller efter et andet Exemplar: skulde fremdeles beholde Stege Slot i Godtgjørelse). Herom lod nu Hr. Peder Lavrensen tage et Notarial-Instrument.

In nomine dominj amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimoquadringentesimo nonagesimoquarto, indictione duodecima, die vero Mercurij, xix mensis Februarij, pontificatus sanctissimj in Christo patris ac dominj nostrj, dominj Alexandrj, diuina prouidentia pape sexti, anno secundo, coram nobili ac circumspecto viro domino Henrico Meyenstrop, placiti generalis terre Selandie iusticiario, in nostrorum notariorum publicorum testiumque infrascriptorum presencia personaliter constitutus venerabilis vir dominus Petrus Laurentij, canonicus Roskildensis, omnibus melioribus modo, via, iure, causa et forma, quibus melius et efficatius potuit et debuit, proposuit, narrauit et dixit, qualiter ipse alias hodie ante xiiij dies, videlicet die Mercurij, quinta eiusdem mensis Februarij, ad ipsum placitum generale casualiter veniens audiuit inter cetera negocia, tunc in placito ventilata, nobilem virum Johannem Griiss, insignis castrj Haffnensis capitaneum, petita licencia et obtenta, inter cetera verba ab ipso iusticiario nobilibusque et aliis pluribus presentibus et circumstantibus publice querendo interrogasse, an aliquis tunc presencium in veritate nouerat, audierat, perceperat seu senserat, aliquam questionis materiam de et super castro Haffnensi aut de et super eius iure proprietario siue possessorio fore, fuisse vel esse in ipso generali placito per quempiam in xl annis vel citra fuisse motam vel agitatam, danicis verbis: illeth eller kerth till tinghe. Qua quidem interrogacione facta ipse dominus Petrus Laurencij, sentiens huiusmodi negocium dominum suum episcopum et ecclesiam Roskildensem, quibus fidelitatem jurauerat, concernere vel concernj posse in futurum, ne ingratus domino suo et ecclesie antedicte videretur, petita licencia et obtenta ad ipsam interrogationem respondendo in hiis seu eis saltem in effectum similibus verbis dixit, quod ipse, alias felicis recordationis dominj Olauj Martini, tunc episcopi Roskildensis, capellanus existens, quasdam patentes litteras, de et super castro Haffnensi sonantes, emanatas et confectas, ex eiusdem dominj Olauj episcopi commissione versus opidum Haffnense, vbi tunc regnj Dacie consiliarij congregatj erant, secum apportauit, quas idem dominus episcopus in consistorio Haffnensi coram regia maiestate et consiliariis regnj per suum cancellarium legi fecit et examinari ac sic lectas et examinatas reassumendo ad curiam suam secum reportauit, sed quid ad ipsas litteras responsum fuit,

vel aliquid occasione illarum tunc actum, conclusum vel diffinitum fuit, dixit se penitus ignorare, attento, quod in ipso consilio tunc temporis presens non fuit nec legi audiuit. Insuper adiungendo dixit, se non solum fama publica referente sed et plurimorum fidedignorum relatione audiuisse, quod dominus Petrus, quondam episcopus Roskildensis, tempore obitus suj castrum Haffnense nomine et ex parte ecclesie Roskildensis pacifice possidebat, et eo mortuo rex Ericus ipsum castrum iuris ordine pretermisso acceptauit et postea violenter occupauit, episcopo Johanne Andree sepius reclamante et conquerente. Nec non quod tempore electionis felicis recordationis domini Cristiernj in regem Dacie pie memorie dominus Johannes Petrj, tunc episcopus Roskildensis, in eius electionem seu assumptionem consentire non vellet, nisi prius prestita per bone memorie dominum Adolphum Slesuicensem etc. ducem cautione, quod causa super dicto castro Haffnensi iuridice tractaretur et diffiniretur, et huiusmodi cautionis occasione castrum Stege, quod tunc in recompensam pro dicto castro Haffnensi possidebat, ea de causa de cetero possideret[1]). Super quibus omnibus et singulis premissis dictus dominus Petrus Laurentij sibi a nobis notariis publicis infrascriptis vnum vel plura publicum vel publica fierj peciit instrumentum vel instrumenta, quotquot fuerint necessaria seu quomodolibet oportuna. Acta sunt hec anno, indictione, die, pontificatu quibus supra, presentibus ibidem discretis viris Johanne Andree et Kanuto Boecij, clericis Roskildensis diocesis, testibus ad premissa vocatis specialiter atque rogatis.

Et ego Magnus Jacobj, clericus Roskildensis diocesis, publicus sacra apostolica et imperiali auctoritatibus notarius, quia supradictis proposicionj et veri narracioni omnibusque aliis et singulis premissis, dum sic, vt premittitur, coram supradicto iusticiario dicerentur, fierent et agerentur, vnacum connotario meo et testibus infrascriptis presens interfuj eaque sic fierj vidi et audiuj ac in noticiam sumpsi, ideo huiusmodi presens publicum instrumentum manu mea fideliter scriptum exinde confeci, subscripsi, publicauj et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signauj, in fidem et euidens testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus specialiter atque requisitus.

Et ego Egardus Flakenborgh, clericus Ottoniensis dyocesis, publicus sacra apostolica auctoritate notarius, quia supradictis proposicioni et verj narracioni omnibusque aliis et singulis pre-

[1]) I et andet Exemplar staar her: obtinuit castrum Stege, vt dicitur, in recompensam.

missis, dum sic ut premittitur coram supra dicto justiciario dicerentur, fierent et agerentur, vnacum prenominatis testibus presens interfuj cum connotario meo eciam suprascripto eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiuj ac in noticiam sumpsi, ex quo huiusmodi presens publicum instrumentum, manu alterius, me aliunde occupato, fideliter scriptum, confeci, ex noticia desuper per me recepta subscripsi, publicaui et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus et requisitus.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med Notarialtegnet. Tidligere trykt i D. Mag. 4 R. II. S. 63—65, hvor nogle faa ubetydelige Afvigelser i et andet Exemplar ere optagne.

184. **16 Marts 1496.**

Notarialinstrument, at for Landsdommeren paa Sælands Landsthing fremstod Kannik Jesper Jensen paa Biskop Niels Skaves Vegne og krævede godkjendt Roskilde Kirkes og Bispesædes Ret til Slottet og Byen Kjøbenhavn med deres tilliggende, idet Biskoppen erklærede, at han ikke kunde taale at undvære dem til ikke liden Skade for Kirken og Bispesædet, og krævede dem tilbage som sine Forgængere. Herover toges Thingsvidne af 12 Danemænd. Dernæst spurgte Hr. Jesper, om det ikke var bekjendt, hvad der i Nr. 183 af 19 Feb. 1494 er omhandlet, hvilket stadfæstedes og derover toges nu nærværende Instrument.

In nomine dominj amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto, indictione xiiij, die vero Mercurij, mensis Marcii xvj, pontificatus sanctissimi in Christo patris et dominj nostri, dominj Allexandri, diuina prouidencia pape sexti, anno eius quarto, coram discreto ac prouido viro Nicolao Pedersson de Horstoffthe, nobilis viri ac strenui militis dominj Henrici Meynstorph, placiti generalis terre Selandie iudicis et iusticiarij, iudice et locum tenente, in mei notarii publici testiumque infrascriptorum, ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum, presencia, ex parte reuerendi in Christo patris et dominj dominj Nicolai Scaffue, episcopi Roskildensis, personaliter constitutus venerabilis vir dominus Jesperus Johannis, eiusdem cathedralis ecclesie canonicus, omnibus melioribus modis, via, iure et forma, quibus melius et efficacius potuit et debuit, petita et obtenta licencia ab eodem locum tenente prefato, publice narrauit ac alta et intelligibili voce proposuit, conquerebatur et reclamauit de et super mero iure proprietario, quod prefate cathedrali ecclesie Roskildensi et sedi episcopali eiusdem mero iure competeret ad castrum et opidum Haffnense cum singulis importanciis et attinenciis suis, asserens quoque, quomodo idem reuerendus pater domi-

nus Nicolaus Scaffue, episcopus Roskildensis prefatus, tam pretensam vsurpacionem et occupacionem castri et opidi predictorum cum singulis attinenciis suis in non modicum detrimentum ecclesie sue et sedis episcopalis eiusdem pacifice tolerare non posset, quin et ipse sicut ceteri predecessores sui Roskildenses episcopi contra prescripcionem, quam nonnulli asserunt iam currisse, conquereretur et reclamaret; quod quidem idem dominus Jesperus prefatus ab eodem locumtenente prefato et ab aliis circumspectis viris, ibidem presentibus, sub sigillis eorundem sibi in scriptis redigi ac dari peciit et postulauit. Quare idem Nicolaus Petri, locumtenens prefatus, alios xij probos ac fidedignos viros super 'testimonio huiusmodi reclamacionis per eundem dominum Jesperum sic facte, publice nominauit atque vocauit, videlicet Olauum Skoff in Ørsløff, Anders Bossen in Farendeløse, Nicolaus Skram et Petrus Nicolai ibidem, Nicolaus Mathie in Førsløff, Boecius Nicolai, Johannes Jacobi et Johannes Johannis ibidem, Nicolaus Johannis in Eskilstorp, Mathias Rød in Ørsloff, Olauus Petri et Olauus Trwelssen ibidem. Qui quidem xij probi ac fidedigni viri, animo et intencione deliberatis, vnanimiter testimonium perhibuerunt, quomodo prefatus dominus Jesperus in eodem placito generali super huiusmodi pretensis vsurpacione et occupacione castri et opidi Haffnensis predictorum, vt supra deductum est, conquereretur et reclamaret. Tandem denuo petita et ab eodem locumtenente obtenta licencia, idem dominus Jesperus coram omnibus et singulis, ibidem presentibus, publice proposuit, quesiuit et interrogauit, an ne certo constaret et ex ibidem presentibus cognitum esset, quomodo alias de anno dominj mcdxcquarto, die Mercurij, quinta mensis Februarij, coram strenuo milite domino Henrico Meynstorp, eiusdem placiti generalis iusticiario ibidem presente, ad interrogacionem nobilis viri Johannis Griisz, tunc ibidem presentis, an super iure proprietario castri et opidi Haffnensis cum suis attinenciis aliqui ex ibidem presentibus ad xl annos vel citra aliquam questionis materiam in eodem placito motam fore vel fuisse meminerint vel audiuissent, tunc venerabilis vir dominus Petrus Laurencii, prefate Roskildensis ecclesie canonicus, in hec verba vel effectualiter similia dixisse debuit et respondisse, quod cum ipse alias felicis recordacionis dominj Olaui Martini, Roskildensis episcopi, capellanus existens, quasdam patentes literas super iure proprietario castri et opidi Haffnensis cum singulis suis attinenciis ex commissione eiusdem pie memorie dominj Olaui episcopi versus opidum Haffnense, vbi tunc congregati erant incliti regni Dacie consiliarij, secum detulit ac comportauit, quasque idem reuerendus pater

dominus Olauus defunctus prefatus coram regia maiestate ceterisque preclaris viris regni Dacie consiliariis ibidem legi fecit ac permisit; quodque idem dominus Petrus Laurencii ibidem asseruit et inter alia dixit, se multorum fidedignorum relatibus didicisse, quomodo post obitum reuerendi patris dominj Petri, quondam episcopi Roskildensis, serenissimus princeps dominus Ericus Dacie etc. rex castrum Haffnense cum suis attinenciis, iuris ordine pretermisso, acceptauit ac violenter occupauit, episcopo Johanne sepius reclamante, quodque tempore electionis felicis memorie Cristierni Dacie etc. regis reuerendus pater dominus Johannes Petri, tunc episcopus Roskildensis, qui alias in electionem huiusmodi consentire nollet, castrum Steghæ in terra Meonie cum singulis suis attinenciis obtinuit in recompensam, quod quidem castrum ipse eciam et successor suus pluribus annis pacifice possederunt. Quibus quidem ita per prefatum dominum Jesperum ibidem propositis ac recitatis, idem Nicolaus Andree, locum tenens prefatus, cum pluribus aliis fidedignis viris respondit et dixit sicut eorum quilibet respondit et dixit, quod adhuc in memoria haberent, quomodo idem dominus Petrus Laurencii ad huiusmodi interrogacionem Johannis Griisz, vt supra deductum est, ita dixisset et effectualiter respondisset. Quod quidem idem dominus Jesperus sibi ab eisdem in scriptis dari peciit ac postulauit. Super quibus omnibus et singulis dictus dominus Jesperus sibi a me notario publico infrascripto vnum vel plura publicum sev publica instrvmentum sev instrumenta fieri peciit, quotquot fuerint necessaria sev quomodolibet oportuna. Acta sunt hec anno, indiccione, die et pontificatu quibus supra, presentibus ibidem venerabilibus viris domino Jacobo Johannis, curato ecclesie Wyerstede, et Kanuto Boecij, ministro ecclesie sancti Johannis opidi Ringstadensis, Roskildensis diocesis, testibus ad premissa vocatis specialiter atque rogatis.

Et ego Lago Vrne, clericus Ottoniensis diocesis, sacra apostolica et imperiali auctoritatibus notarius, quia supradictis verborum narracioni et proposicioni prescripcionisque huiusmodi interrupcioni et effectuali reclamacioni omnibusque aliis, dum sic, vt premittitur, fierent et agerentur, vnacum prenominatis testibus presens interfui atque omnia et singula sic fieri vidi et audiui ac in notam sumpsi, vnde hoc presens instrvmentum manu mea propria conscriptum confeci, subscripsi ac in publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui, in testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus et requisitus.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med Notarialtegnet. Tidligere trykt i D. Mag. 4 R. II. S. 65—68.

185. **2 Maj 1496.**

Jordebog over Byens Ejendomme.

Wdi thette aar mandagen nest fore helli kors dagh invencionis tha war befalet af borgemestere oc rod i Kiøbnehafn, Niels Scriffuere, Anders Nielsen oc Peder Søfuerensen, byskrifuere samestedh, ath gaa oc ofuersee alle byes gaarde, grunde oc jordher jnnen oc vden byen etc., paa samme tid ware Esber[n] Jepssen, kallis Schrifuere, oc Lasse Perssen, kallis Later, borghemestere, doctor Pæder Albrictssen, Arild Vogn, Niels Scriffuere, Jep Nielssen, Greorss Mogensen, Erland Jonssen, Bertram Heckler, Knud Scriffuere, Jep Jensen oc Anders Nielssen rodmen.

Østre rodemal.

Hans Korte eth taarn, som hether Kringelin, liggendis paa det hiørne sønden fra Østre port oc østen for herr Benedictis gord, i lengde oc brede, som hans bref jnneholder, oc gifuer om aareth xxiiij ß.

Kirstine Kaldss j haufue norden nest forskrefne gaard op till mwren oc sønden nest Jes Ollssen Smørhætis gaard, som hand hafuer af byen, i lengde oc brede, som brefvet holder, vj ß.

Jes Olsen Smørhæt j torn oc en jord liggendis vd med samme mwr norden nest op till forskrefne hafve oc sønden op till Niels Persens gaard, i lengde oc brede, som hand er indhegnet, xij ß.

Niels Persøns j gaard sønden nest op till Østre port oc norden fraa Jes Olsens gord vd met mwren i lengde oc bredhe, som er indhegnit oc gifuer xij ß.

Norden[1]) port, Østre port, Blegedamen j ℔.

Oc en hafue liggendis westen nest jnnen Østreport oc østen nest Elne Lawes gaard i lengde oc brede, som ind er hegnet oc gifuer om aarith j ℔.

End (!) øde jord, liggendis sønden nest denne forskrefne haufue ved Anders Nielsens gord, norden nest op til Østre port vd met mwren i lengde oc breede, som hand er indhegnet, vj ß.

Hans Brolegger j homble haufue, liggendis østen op till Hans Bogbinders haufue wed mwren i lengde oc brede, som hans bref jnneholder, j ß grot.

Hermynd Leper skall hafue thenne forskrefne jordh wed mwren, som Hans Broleggers hafue, om aarit ix ß.

---

[1]) Rettet fra nord. Er det: Norden Østre port: Blegedamen j ℔?

Elne Lawes en gord liggendis westen nest op till den jord, som Thord hafuer, oc sønden vd till Østre gade oc østen op till hattemagerens gord, i lengde oc bredhe, som hans bref jnneholder, met nogre bodher, vj marck.

Karene Hans Hattemagers j gord, liggendis østen op till her Korfitzis gord oc westen nest Elne Lafuesis gord vd met Østre gade, som er i lengde oc brede, huilchet hans bref vdwiser, iij ß grot.

Ander[s] Mwssens j gord, som sancte Hanse gille hafuer af byen, liggendis sønden for Østre gade, oc ij boder sønden op til samme gordh oc norden for thette strede, som løber til St. Nicolaj kierchegordh oc nether til mester Gregers stole [scole?], i lengde oc brede, som deris bref jnneholder, iiij ß grot.

Hans Gris j jord westen sancte Hanse jord vd til gaden oc østen op till hans egen gord, j lødig march.

Oleff Bagheris j haffue norden nest op till her dægens gord aff Roskilde oc sønden for her Erich Aagesens gordh, i lengde oc brede, som hans breff liuder, j march.

Seyrin Powelssens j gord i Pilestredet liggendis norden op till her Erich Aagesens gaard oc synden op till en byes jord, som Anne Bageris vti boer, i lengde oc brede, som hans breff jnneholder, j march.

Tomas Lestemageris j gord i samme strede, norden nest op till Bent Brøgeris gord oc sønden op till Lawe Brøgeris gord, i lengde oc bredhe, som hennes bref jnneholder, j march.

Nis Persen Oxæ j haffue liggendis i nordvest op till hwshawen, i lengde oc brede, som inne er hegnet, vj ß.

Hans Terchelsen en haffue norden op till Nis Persens haffue i lengde oc bredhe, som henne bref vdwiser, ix ß.

Anders Skeere j hafue opp tyll Nisses hafve, i lengde oc bredhe, viij ß.

Hans Tømel slawere j gord, liggendis norden op till hwsehaffnen oc østen nest op till Gisles haffue, xij ß.

Per Kock j gordh paa thet hiørne norden sancte Nicolaj kierchegord oc østen for then jordh, mester Børre hafuer, i lengde oc bredhe, som hennes breff liuder, v march.

Niels Koch j gord i Østre gade tuert ofuer fraa her Laxmans gord, synden forskrefne mantz fem boder i thet stræde, som man gaar aff Amager thorgheth oc till sancte Nicolaj kierche, oc westen

for det lille stræde, som gaar imellem mester Bertels gordh oc forskrefne boder, i lengde oc bredhe, som hans bref jnneholder, ix march.

Didrich Schreder j gord liggendis i samme stræde, østen nest op till Michell Basuneris gordh oc westen nest Hans Persens gord, i lengde oc bredhe, som ind er hegnet, iij march.

Oluf Kempe j gord westen nest op till the forskrefne v boder, som Oluf Bager hafuer, i lengde oc brede, som jnne er hegnet, iiij ß grot.

Berette Ofuerskieris j gord westen op till Oluf Kempis gord i samme stræde, i lengde oc bredhe, som ind er hegnet, oc gifuer iiij ß grot.

Tygge Bentssen j gord westen nest Tors gord i same stræde, i lengde oc bredhe, som ind er hegnet, iiij ß grot.

Claws Byswen en gardh paa et hiørne i samme strædhe vesten nest Tyge Bentssen, i lengde oc bredhe, som ind er hegnett, iiij ß grot.

Oluf Peterssen en gord østen for Amagher torghet, som Stenebergh vti bode, oc sønden for Øster gade, som hun begynnes, i lengde oc bredhe, som hans breff vdhwiser, oc giffuer ther af om aarit xvj marck.

iij øde boder østen nest op till Stenebergh oc vesten nest then gardh, som Oluf Baghere hafuer af byen, i lengde oc brede, som han er indhegnet.

Item Malleris j bodh af forskrefne boder iij ß.

Søfren Madsen j af forskrefne boder iij ß.

Lusse Albritz Brocmantz amme j af same boder iij ß.

Arild Wægns [Wogns?] rodemal.

Willom von Bomel j gordh paa then nøre oc østre hiørne, som man gaar af Amager torgith op till Høybro, oc norden op till Hammer Kock, i lengde oc bredhe, som hans bref ythermeere jnneholder, xij ß.

Mons Laurenssen j gord tuert ofuer westen paa den annen hiørne v march.

Fra Wellom von Bomel, som man gaar nether til Høybro, i lengde oc bredhe, som hans breff jnneholler, oc østen nest Matthis Thirressen [Thickessen?], v marck.

Wyllom Mentz j gaard westen nest op till Anne Hattemagers gaard oc synden ved Amager toridth, østhen nest then gord, Hans

Bogbinder hafuer af byen, i lengde oc bredhe, som hans bref jnneholder, viij ℳ.

Hans Bogbinders gaard vesten nest Matthis Thickesens gaard oc østen op till Oluf Bagheris gordh, i lengde oc bredhe, som hans bref jnneholder, viij march.

Anders Glar j gordh vti Hyskestredet vesten nest then hiørne hwss, mester Hans Nymans jordh oc grundh, lidet vesten tuert ofuer [for] Knud Schriffuers gordh, som hand vti boer, i lengden oc bredhen, som ind er hegnet, iij marck.

Pær Springher j gord westen nest op till Anders Glars gordh vnder en lenge i samme stredhe, i lenghe oc bredhe, som ind er hegnet, iij march.

Kæld Bagere j gordh, liggendis i det stræde, som Pær Brolegere boer, vthi nordhen nest bagh thet danske Compagnie oc nest op till thet halfue strede, som løber op till Niels Schrifuers gaard, i lengdhe oc bredhe, som ind er hegnet, iiij marck.

Jes Hemmyngsen j gordh op till Knud Schriffuers gordh och westen op till Pær Grubbe i Pær Brolegger strædhe, i lenghe oc bredhe, som hand indhegnet er, vj ß grot.

Jep Hampe j gord westen nest Jes Hemmingsens gordh paa hiørnet ved thet lille strede, som man gaar nether till Knud Schrifuers gord, i lenge oc brede, som er jndhegnet, iiij ß grot.

Per Broleggere j gaard i samme forskrefne stræde, westen nest op till hans egen gaard oc nordhen for gade brøndhen i lengde oc bredhe, som hans bref liuder, oc gifuer iij ß grot.

Oc hafuer samme Per Brolegger j hafue, liggendis norden nest op till hans gord, af then jord, som byen fich af wor Frue kierche til vederlegningh for thette gamle rodhws, i lengde oc bredhe, ij ß grot.

Mette Perss j hafve af samme forskrefne jordh liggendis østher for thette ny rodhus, i lengdhe oc bredhe, ij ß grot.

Jes Wogn oc en deel af forskrefne hafue, i lengdhe oc bredhe, som thesse thre parter ære indhegnede, j ß grot.

Item thesse ere de v boeder østen fran radhuseth, som Mogens Laurenssen flytte fran Rosengaarden: Item Hans Mattssen j boed i lengde oc brede, som ind er hegnet, iij march. Item Oluf Timmerman iij marck. Item Per Greyssersen j boed, i lengde oc bredhe, som ind er hegnet, iij marck. Item Oluff Jørgensen j boed i lengde oc bredhe, som ind er hegnet, iij mark. Hans Andersen Liggere j boed i lengdhe oc bredhe, som ind er hegnet, iij marck.

Item thesse er bodder, som ligge synden op tyll rodhuseth, som Oluf Adtzersen oppbygde. Item thesse forskrefne iiij boder, som Oluf Adtzerssen opbygde, skulle efterskrefne [1]) xiiij [iiij?] bysvenne hafve til hialp till theris husleye, om the thet selffue ey besidde wille. Item thenne forskrefne boed, som ligger østen op till rodhusgorden, skall forskrefne Kiøbinghafns mestermand hafue. Item Areldth iiij ß grot. Jtem Jens Mattssen iiij ß grot. Item Jørgen Ollssen iiij ß grot. Item Lasse Skibman iiij ß grot. Item mester Esbern, bødelen, iiij ß grot.

Thesse efftherskreffne ære the haffwer, som ligge i Katteswndeth.

Snare en haffue i lenghe oc bredhe, som ind er hegnett, vj grott.

Jes Bonde en jord i lenghe oc bredhe, som ind er hegnett, vj ß.

Clemen Mwrere j haffue i lenghe oc bredhe, viij ß.

Niels Thyggessen en hafue i lenghe oc bredhe, xij ß.

ij øde jordher i forskrefne Kattesundh.

Skipper Per i syn haffue en jordh i samme Kattesund vj ß.

Jørgen wid tinget j jord i lenghe oc bredhe, vj ß.

Boo Later j haffue i lenghe oc brede, viij ß.

Per Laffrenssen j hafue xiij ß.

Hans Botkare j haffue vj ß.

Oluf Jude ved Wandmøllen j hafue vden byen [i] vester i lenghe oc bredhe, som ind er hegnet, vj grotte.

Anne Per Anderssens j hafue viij ß.

Item Niels Jude j haffue viij ß.

Per Ollssen j haffue sønnen op til Radhusgaarden, som hans bref inneholder, ij ß grott.

Wæstræ rodemaal.

Per Jepssen then synderste bolege aff the v boder, som ligger syndhen nest op til Radhusgaarden, i lenghde oc bredhe, som jnd er hegnet, iiij ß grot.

Lass Karlssen en bolegh nordhen nesth Michel, i lenghe oc bredhe, som ind er hegnet, iiij ß grot.

Oleff Jørghensen en bolegh norden for Michel, i lenghe oc bredhe, iiij ß grot.

Michel Mogensen en bolegh i samme lengdhe, i lenghe oc brede, iiij ß grot.

---

[1]) Rettet fra forskrefne. Derefter skal rimeligvis staa: iiij (ikke xiiij) bysvenne, der opregnes nedenfor foran Bøddelen.

Matz Siøborg en bolegh i samme lengdhe sønden nest Radhuseth iiij ß grott.

Kierstine Oluff Byswens en boleg vedh then nordwestre side weth Radhuseth i thet stræde, som løber aff Gammel torgh oc nidher til Kattesundhet, i lenghe oc bredhe, som ind er hegnet, ij marck.

Oluff byswend j bolegh i samme lengdhe nest oph till Kierstinis bolegh, i lengdhe oc bredhe, ij marck.

Mester Oluff j boleg i same strede, i lengdhe oc bredhe, som ind er hegnet, ij marck.

Karine her (?) Per Tollis en gaard vidh Westher port, nordhen fran, i lengdhe oc bredhe, som ind er hegnet oc ther paa breff vdhvyser, iiij skielling.

Apotecheren j haffue paa westre hiørne i gamle Radhusstrædeth, westhen op till then gardh, som her Hans Hiort haffdhe, i lengde oc bredhe, som hans breff jnneholder, iij marck.

Thesse efftherskreffne ære the haffuer oc jorder, som ligge vdhen Westre portt.

Per Fynbo j haffue i lengdhe oc bredhe, som ind er hegnet, iiij ß grott.

Marine Platses i lengdhe oc bredhe j haffue, som ind er hegnet, iiij ß grott.

Lasse Møller j haffue i lenghe oc bredhe iiij ß grott.

Oluff Perssens hustru j haffue iiij ß grott.

Bertel Smit j haffue i lengdhe oc bredhe iiij ß grott.

Andhers Badstuemandh j haffue i lengdhe oc bredhe, iiij ß grot.

Per Reyenssen j haffwe i lengdhe oc bredhe iiij ß grott.

Knud Schriffuer j haffue i lengdhe oc brede viij ß.

Tomas Fiskere en haffue i lengdhe oc bredhe iiij ß.

Anders Olssen en haffve iiij ß.

Per Grydestøber en haffue, i lengdhe oc bredhe iiij ß.

Jens Bøcker en haffue v ß.

Vthen Vestre port.

Jens Jwl j haffue i lengdhe oc bredhe vj ß.

Anders Thomessen j haffue nest op til Snares, i lengdhe oc bredhe, viij ß.

Jesper Baghere j haffue wæsthen Knud Skriffuers haffue i l. oc b., vj ß.

Povil Tessebølge en haffue sønden Michel Kocks hauffue iiij ß.

Oluff Dyrlingh j haffue aller synderst, i lenghe oh bredhe, som ind er hegnet, v ß.

Torben Bryger j hauffue ther nest op till, i lenge oc bredhe, som jnd er hegnet, v ß.

Jes Hanssen j haffue, som Snare haffde, i lengden oc bredhen, vj ß.

Item Jens Bally j haffue i lenghe oc bredhe, som ind er hegnet, v ß.

Vten Porten.

Item Per Twessen Woghnman j haffue op tyll then, Snare haffde, iiij ß.

Item Oluff Kellsmett j haffue iiij ß.

Item Hans Grydestøbber j haffue iiij ß.

Item Nicles Kellesmyt j haffue iiij ß.

Item Niels Grydestøber j jord op till Andres Tomesens hafue iiij ß.

Item Jens Bagere, som boer i Powell Tedtzebøllers hwss, j hauffue viij ß.

Item Henrich Mølleris hauffue iiij ß.

Hans Gudmanssen en haffue vdhen byen iiij ß.

Nøre rodermaal.

Jes Olsen wiid Jermers[1] gaff en gord vesthen i gamle Raadhuus stredet nest planckerne tuert offuer for apotecherens haffwe paa thet annet hiørne, i lenghe oc bredhe som hans breff jnneholler, iiij ß grott.

Bertram Heckler j haffue østen nest op till Hennyngh Byskriffueris, som Bertram othe, ij ß groth.

Niels Kock rodhman j haffue i same strede i lengdhe oc bredhe, som hans breff liuder, xij ß.

Karine Oluffs en gardh østhen nest Bertrams have i samme strede, i lenghe oc bredhe, som ind er hegnet, xij ß.

Citze Posels j gordh østhen nest till Karines gordh i same stredhe, i lenghe oc bredhe, som ind er hegneth, xij ß.

Peder Twessen en gordh østhen nest Citze Posels oc vesten nest op till sancti Laurentii gordh, som her Jep haffuer i same stræde, i lengdhe oc bredhe, som ind er hegnet, ix ß.

Lass Mickelssen en gaard i samme stræde paa ij haffuer ved Jermers gaff bag nest Hennyngh Byskriffuers, en som Poll Tetzbøll haffuer, oc giffuer j ℳ.

Oc en Jens Brun nw haffuer oc giffuer j ℳ.

---

[1]) Rettet fra Jenmers.

Hiørnet, thet østre, with thet stræde, som løber till sancte Pedhers strede, oc vesthen op till then gordh, som Andhers Lassen nu i boer, som er y lengdhe oc bredhe, som jndhegnet er, iiij ß groth.

Lass Anderssen en gordh i st. Peders strede paa thet vesthre hiørne ved Jermers gaff oc nordhen op till Jes Olssens gordh, i lengdhe oc bredhen, som han er indhegnet, xij ß.

Per Jepssen en gord østen nest Lass Anders[ens] gaard i samme stræde, i længden oc bredhen, som ind er hegnett, ij ß grot.

Nyyls Oluffsen tømmermand en gaard østen nesth wor Frue bolegh, som Knud Voghnmand paa boer, oc vesten then (!) vj ß.

Hawen, Jep Kammerswen i Slagelse nu haffuer, i lengdhe oc brede, som hans breff jnneholder, vj ß groth, som ligger westhen nesth then haffue, som Ableholss closther tilhører.

Lass Brun en haffue østhen nest op till Oluff Awesens haffue i samme strede, i lengdhe oc bredhen, som han er indhegnet, j ß groth.

Jens Michelssen widh Gamle torgh en have østhen nest op till Lass Brunseus haffue og vesthen nesth sancti Laurentii gordh i samme stræde, i lengdhen oc bredhen, som ind er hegnet, j ß groth.

Mogens Nielssen en gord i same strædhe paa thet westhre hiørne i thet thwerstrede, som løber vdh aff st. Peders strede oc nedher till Niels Schriffueris haffwe, i lengden oc bredhen, som ind er hegnett, j marck.

En ødhe jordh liggendis østhen nest op till sancti Anthoni jordh, som Gudfast haffuer oc westhen Hans Guldsmeds boeder, vdi thet thwer strede, som løber af st. Peders stredhe oc indtill Niels Schriffueris haffwe, i lengden oc bredhen, som ind er hegnet oc doctor Peder haffuer giffuet, xij ß.

Niels Skriffuere j gaard vesthen nest her Jens Perssens hawe, som hafuer st. Beriths altare, mellem planckerne oc Hans Guldsmeds gordh, i lengdhe oc bredhe, som hans breff jnneholder, xij ß.

Her Heming iij boder østhen fraa hans eghen gard oc synden for sancte Pædhers kircke i st. Peders strædhe, i lengde oc brede, som breffvene vdtviser, vj ẞ.

Lille Niels ehn gord pa thet hiørne vesten nest bispens gord aff Siæland i samme stredhe, i lengdhen oc bredhen som ind er hegneth, vj skilling groth.

Gydhe Werchmestere en gaard synden nest lille Niels paa Nøregade oc vesthen for bispens gordh, i lengdhe oc bredhen, som ind er hegnett, vij skil.

Marene Jep Stygges en haffue ved Nøre port i l. oc b., som indhegnet er, iij ß grot.

Andhers Mathsen en jordh liggendis harth østhen op till then gord, som her Peder Olssen gaff tyll Kallente altaridth, oc synden fra Boo Attessens hawe oc nordhen for thet stredhe, som løber aff Nøregade och harth bagh bispens gord aff Sielland, i lengden oc bredhen, som ind er hegnet, j ℔.

Hans Bertramsen en hawe østhen op till then jordh, Andhers Mathsen haffuer aff byen i thet stræde, [som løber fra?] her Cantors port, i l. oc br., som indhegnet er, j ℔.

Mortin Schriffuere ehn hawe østhen op till hans gord oc vesthen fra thet lille stræde, som løber fraa her Cantors port, i l. oc br., som er indhegnet, vj ß.

Per Andersen en gord paa Nøregade liggendis synden h. Jørgen Dwnck widh Nøre porth oc nordhen vidh Hans Hanssens gord aff Særitzløff, i lengden oc bredhen, som han er indhegnet, j lødig ℔.

Mogens Saxen ehn gord pa thet østre hiørne, i lenge oc brede, som hans breff vdtwiiser, oc haffuer i syn tiidh i xx aar regnendis fra thet datum mdiiij oc gaffue syten byen hvert aar ther aff.[1])

Innen for Nørre port, som man gaar till Rosengaarden, i lengden oc bredhen, som han er indhegnet, iij marck.

Morthen Hæmessen iij marck. Jonas Pive iij marck. Margrette Andhersses iij marck.

Kiødmangere rodermaall.

Per Mortenssen en gord østhen fraa Nøre porth wiidh mwrene, i lengdhen oc bredhen, som indhegneth [er], xx ß.

Jep Mortenssen en gordh synden fra Per Mortenssen vedh thet strædhe, som løber ind till sancte Giertrud, i lengden oc bredhen, som jnd er hegnet, j ß groth.

Per Laurenssen en gord synden Jep Mortenssen vti thet lille stræde, som løber ind til her Cantors port, i lengdhen oc bredhen, som ind er hegnet, vj ß.

Beint[2]) en hawe synden op till Bertrams gord i samme stræde, i lengdhen oc bredhen, som ind er heignet, vj groth.

Willom von Bomel en haffue synden op till Beintes have i same strædhe, i lengdhen oc bredhen, som hans breff jnneholder, j ℔.

[1]) Dette maa være senere infört i Grundskriften. [2]) Hans Tilnavn betegnes kun ved x^e.

Her cantor en hawe synden nest Willoms have oc nordhen widh hans eghen gordh i same stræde, i l. oc br., som ind er heguet, xij ß.

Per Bryggere en have østhen nest op till cantors hawe oc nordhen i thet strædhe bagh hr. degens gordh, i lengde oc bredhe, som hans breff jnneholder, ij ß.

Karine Jes Ollssens en haffue østhen nest her dægens haffue i samme strædhe, i lengden oc bredhen, som ind er hegneth, j ß groth.

Mester Niels j hawe østhen nesth op till Karines hawe i lengdhe oc bredhe, som ind er hegnet, i samme strædhe, j schelling groth.

Dawet Bontmagere en hawe paa hyrnet bagh her Niels Søffrenssen, xx ß.

Mester Jørghen en hawe østhen nest mesther Nielses hawe i same stræde, i lengdhe oc bredhe, som hans breff liuder, j ß groth.

Mesther Peder Michelssen en gordh østhen for mester Jørgens hawe pa thet hiørne widt thet strædhe, som løber nedher till Rosengaarden, i lengden oc bredhen, som hans breff inneholder, j ß groth.

Oluff Mathssen en gord paa Rosengaarden paa thet hiørne østhen twerth fraa her Henrick Meynstorps gord, i lengden oc bredhen, som indhegnet er, j ß groth.

Item noch hr. Tyge en gord nordest op thyll thenne gord i lenghe oc bredhe, som Jakopp Skomager i boer oc giffuer j marck.

Niels Skomager paa Nøregade ehn gord pa Rosengaarden nordhen Arild Wogns gaard oc synden Oluff Jørgenssens gord i lengde oc bredhe, som ind er hegneth, om aaret iij ℔.

Mester Niels canich en gord nordhen for st. Pedhers gord, som her Tygge haffuer, paa hiørnet i lengde oc bredhe, som ind er hegnet, oc breff ther paa haffuer, ij ß.

Ingwor en gord vesten nest Jes Jenssens gord i samme strede i lengden oc bredhen, som indhegnet er, j løde marck.

Item en hawe lyggenes i Kattesund, som byen fick aff prior i Hellig geist, som Mette Bythers nw haffuer, oc staar eth hws paa.

Nis Jenssen ehn gord paa Rosengorden i thet strædhe, som løber fra Nøre gadhe oc intill sancte Giertruds kiercke, norden for erckebispen[s] gord oc westhen op till Søffuren Draffueris gord i lengde oc bredhe, som hans breff liuder, xx ß.

Andhers Ollssen en gord østhen op till Jes Jenssens gordh oc westhen nest st. Gertruds jordh i samme strædhe i lengde oc bredhe, som ind er hegneth, iij ß groth.

Andher[s] Herligthsen en gaardh westen nesth Ingwors gordh i samme stræde, i lengden oc bredhen, som ind er hegnet, xv ß.

Jep Strygere en gord østhen nest Per Morthenssen wiid mwren, østhen Nørre port, i lengde oc bredhe, som ind er hegneth, iij ß groth.

Jens Ingworssen en gord østhen for Anders Herligh[sens] gord wiid Rosengorden, i lengdhen oc bredhen, som ind er hegneth, iij ß groth.

Per Mwrere en gord vt met mwren østhen Ingwors gord, i lengdhen oc bredhen, som ind er hegnet, j marck.

Elsebe Pers en gordh østhen nest Per Mwrere ved mwren, i lengde oc bredhe, iij ß groth.

En øde jord østhen Elsebe Pædhers ved mwren, i lengde oc bredhe, xij ß.

Mette Mogenses østhen nest sancte Gertruds kiercke gaard en gord oc synden nest Laurs Hatfilters gord, som hand haffuer aff byen, i lengdhen oc bredhen, som hennes bref liudher, xij ß.

Iwer Feryman en gord østhen sancte Gertruds kierche oc nordhen Mette Mogense[s] gordh paa Rosengorden, i lengde oc bredhe, som hennes bref liudher, ij marck.

Nyls Gedde en hawe nordhen vidh sancte Gertruds kierche vt met mwren og westen nest Karine Laurenses gord, i lengde oc bredhen, som ind er hegneth, xij ß.

Clemit Jepssen en gordh vdhen widh Rosengorden østhen Karine Laurses ved muren, i lengde oc bredhe, som ind er hegnet, j marck.

Olle Jensens gordh synden op till Jørgen Marswyns gord oc nordhen for her Axell Lawessens gord vid Rosengorden, i lengde oc bredhe, som ind er hegneth, giffuer viij ß.

Jep Hansen en gord synden op till Matthis Draffuers gord wid Rosengaarden, i lengde oc bredhe, som ind er hegneth, j ß groth.

Hans Jensen en haffue vesten op till Jep Hanssens gord i samme stredhe, i lengdhen oc bredhen, som indheignet er, j ß groth.

Jes Bonde en gord vesthen op till Hans Jensens gordh i samme gade i lengdhen oc bredhen, som ind ær heigneth, j ß groth.

En hawe nordhen op till Mogens Laurenssens gord i samme gade, i lengden oc breden, som er heigneth oc hans breff paliudher, j marck.

Hans Offuelender guldsmith en haue aff byen for j marck.

Jep Mogenssen en have af byen i lengde oc bredhe, som ind er heynet oc giffuer xij ß om aareth.

Arild Wogn en have nordhen for Claus Nielsens gordh oc vesten Jes Bondes gord, i lengde oc bredhe, som hans bref jnneholder, j marck.

Jacob Schomager en gord nordhen fran then Helligans bodher, tuert offuer fran her Laurs Morthinssens gord paa Rosengorden, i lengde oc bredhe, som hans bref jnneholder, iiij ℳ.

Oluff Jørgenssen en have bagh op til sin gord i lengde oc bredhe, som han er indheynet, xij ß.

Karine Abritz i Bastwen op till then gord, som her Hans Morthinssen haffuer aff byen paa Rosengorden, i lengden oc bredhen, som hans breff liudher, xiiij ß.

Oluff Hemmingssen ehn gord paa then nøre hiørne, som mand gaar til Graabrødre, giffuer viij ß groth.

Marine Bøckers en gard synden op till then hawe, som Ewert haffuer i same gaadhe, i lengde oc bredhe, som henes bref liuder, ij ß groth.

Her Lauritz Mortenssen ehn gord syndhen widh Karine Mortens gaard i samme gade, i lengdhen oc bredhen, som hennes bref liudher, v ß groth.

Doctor Per rodhman en gord nordhen vidh Canicke stredet paa thet østhre hiørne wid Kødmangere stræedeth oc synden her Lauritz Mortensens gord, i lengde oc bredhe, som hans breff jnneholder, oc giffuer iiij ℳ.

Oluff Jenssen en hawe liigher op till theris gordh, han boer vti, i lengden oc bredhen, som han er indhegnet, xij ß.

Jep Mønbo en have op till her Axel Lauritzsens gord, viij ß.

Jens Lauritzsen byefogeth en gord i Suderboderne vesten nest Jep Brun oc østen nesth Jes Nielssen skomagere, i lengde oc bredhe, som hans breff jnneholder, x marck.

Kort Monholth en gord i samme gadhe, westen nest Niels Hallandtzfare oc østhen nesth vnghe Claus Bagere, synden offuer fra Niels Kock, i lenghde oc bredhen, som hans breff jnneholler, x marck.

Matthis Jepssen bagere en gord westhen Kort Monholt paa thet hiørne, som løber fra Suderboderne oc till Strandstwen, oc østhen nest fra Albret Baggers gordh, i lenghe oc bredhe, som hans breff jnneholder, vij marck.

Esbern Schriffuere borghemestere een gord met ij boder y Strandbadstue strædit synden op till Korth Monholtes gordh oc nordhen op till the boder, som Niels Schriffuer haffuer aff byen, i lenghe oc bredhe, som hans breff jnneholler, viij ß.

Niels Schriffuere viij bodher i Strandstwe strædeth, synden nest op till the bodher, Esbern borgemestere haffuer af byen, oc nordhen nest Gerloff Kockis hws.

Klædeboders rodermaal.

Hemyngh byschriffuere en gord liggendis paa thet venstre hiørne i Klædebodherne vedh Gammel torgh paa then søndre sidhe, som byen fich aff wor Frue kiercke till wederlagh for thet gamle Radhwss, i lengdhen oc bredhen, som hans breff jnneholler, vij ß.

Then gordh, som Kiøbenhauffns by fich aff Andhers Nielsen, ligger weeth Gamle torgh, giffuer om aarit viij ß.

Item iiij bodher vppa Rosengordhen, som the fattighe qwinnæ boo vthi.

Poll Tetzebøll en gordh nordhen op tyll Gamle torgh v marck.

Hermyndt Bontmagere en gordh westhen opp till Poll Tetzebølle.

Afskrift i Resens Samling i Raadstuearkivet: Kjøbenhavns Raadhus osv. S 661—88, hvorefter den tidligere er trykt i Origines Hafn S. 431—48.

186. **16 Marts 1497.**

Torsten Timandsen lejer en Jord ved Plankerne ved Nørreport, der tilhører St. Peders Kirke.

Alle, som thette breffh foræ kommær, witherlicth gør jegh Torsthen Tymandsen, borgher i Køppenhaffn, ath jegh haffuer wthj leyæ annamet æn jordh och grwndh i mynnæ daghæ, i myn hosfrwess daghæ Kirstinæ, som jegh nw haffuer, och i begghæ woræ egthæ børns dagh, som wy sammen afflæ, aff beskednæ mendh Per Andhersen och Trwelss, borgher wthi Køppenhaffn och kirckæwærie till sancti Petri kirckæ isammesteth, och høræer forskrefne jordh sancti Petri kirckæ till, lighendes wedh planckernæ hoss Nørre porth, østhen nesth Henrick Jenssens iordh aff Lyngbylillæ, som Mickell Woghen karll nw wthi boær, och westhen nesth then iordh, som Karinæ Krogss haffuer aff sancti Petri kirckæ, huilcken forskrefne jordh, som ær i lenghæ aff nør och i søndhen fyræsintywæ sælinsk alnæ elløffh alnæ och halth andhet qwarther. Item wedh then nørræ ændhe hoss planckernæ i sin bredhe aff østhen och i westhen tywæ sælinsk alnæ, en alnæ och haltrediæ qwarther. Item wedh then søndher ændhe aff østhen i westhen sexthen sælindsk alnæ, och skulle wij haffwe, nydhe och brwghe forskrefne jordh medh all sin begreffwelsse i lenghæ och bredhe, som forscreffuet standher, i wor lifstidh och begges worth egthæ barn effther oss, medh saadanth wilkor ath wij skulle giffuæ orligh aarss xij skillingh aff forskrefne jordh till sancti Petri kirckæ, entidt om aareth

wth ath giffwæ till godhe redhe, saa som ær om poskæn till landgillæ, och skullæ wij ladhe bygghæ forskrefne jordh medh godh nytteligh bygningh och holdhe hinne i godhe madhe, och huath som wij bygghæ, thet skullæ wij lade teckæ medh sten eller straatagh effther wor eghen wiliæ och saa ath forskrefne tagh bliffuer wstraffindes. Item skulle wij inghen macth haffwæ forskrefne iordh, grwndh, hwss eller bygningh ath sæliæ, pantsettæ eller affhendhe modh forskrefne kirckæwæriess och sognæ mendz radh, samtyckæ och fulbordh. Item nar forskrefne wilkor ock artickell icke saa strengeligh holdes, som forskreffuet standher, tha skulle forskrefne kirckess forstandher och kirckæwæriæ haffwe fuldh macth forskrefne jordh medh bygningh och forbeyrelss, som ther tha paa findes, qwith och frij igen ath annamæ till sancti Petri kirckæ wdhen all gensielss. Item nar iek Torsthen Tymandsen, myn hosfrw Kirstinæ, som iek nw haffuer, och begghæ wore egthe børn æræ dødhe och affgangnæ, tha skall forskrefne jordh medh bygningh och forbeyrelss inthet wndher taghen kommæ qwith ock frij whindrith forskrefne sancti Petri kirckæ och inghen penningh ther for i nogher madhe wth ath giffwæ. Till ythermere witningss byrdh ock stadfestelss bedher jek thesse effterskrefne dannemen, som ær Arildh Woghen, radman, gamblæ Jenss Kellæ smeth ock Nielss Hemmingsen Kellæsmeth, thette mith opnæ breffh ath beseglæ, thy jek haffuer ickæ selffuer jnsigell. Datum Haffnis anno domini mcdxc septimo, feria quinta ante palmarum.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

187. **29 Avg. 1497.**

Paa Bispegaarden i Kjøbenhavn var tilstede Biskop Niels Skave og flere, hvor Biskoppen med høj Røst udsagde, at det var kommet til hans Kundskab, at der skulde forhandles en Sag imellem Kong Hans og ham med Rigens Kansler Jørgen Marsvin til Dommer paa Kongens Vegne om Slottet og Byen Kjøbenhavn med Øen Amager og deres Tilliggelse, Adkomster og Indtægter, hvilket Kongen i flere Aar havde havt i sin Magt til ikke liden Uret og Skade for Roskilde Kirke og Bispesæde; at Jørgen Marsvin, der skulde være Dommer i denne Sag, var Lægmand og saaledes i denne kirkelige Sag meget mistænkelig (partisk), at en kirkelig Sag ikke saaledes kunde afgjøres for en verdslig Domstol, og at han ikke vilde have denne Mand til Dommer, der ikke havde Jurisdiktion eller Herredømme over ham, men henskød Sagen for Ærkebispen i Lund eller anden gejstlig Domstol.

In nomine domini amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo, indictione decima quarta, pontificatus sanctissimi dominj nostri, domini Alexandrj, pape sexti anno quinto, die vero Martis, vicesima nona mensis Augusti Haffnis in curia episcopali hora decima uel circa, in mei notarij publici et testium

infrascriptorum, ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum, presentia personaliter constituti, reuerendus in Christo pater et dominus, dominus Nicolaus Scaffue, dej et apostolice sedis gracia episcopus Roskyldensis, necnon nobilis vir Georgius Marswin, incliti regni Datie cancellarius, laycus Ottoniensis diocesis, idem reuerendus pater alta et intelligibili voce exposuit et dixit, qualiter ad eius noticiam deuenisset, quod quedam causa agitaretur inter illustrissimum principem et dominum, dominum Johannem, Datie regem etc., ex vna, et suam paternitatem ex altera partibus, coram prefato Georgio Marswin, laico, tamquam iudice et iusticiario pro parte prefati illustrissimi principis, de et super quibusdam bonis ecclesiasticis immobilibus ecclesie cathedralis Roskildensis, videlicet castro et opido Haffnensi cum insula Amage ceterisque suis pertinentiis, iuribus et redditibus vniuersis, quequidem opidum et bona ecclesiastica prefate ecclesie prememoratus princeps pluribus annis occupauerat, prout de presenti occupat in preiudicium non modicum et dampnum prefate Roskildensis ecclesie et sedis episcopalis eiusdem, ideoque prefatus reuerendus pater considerans antedictum Georgium Marswin, assertum iudicem in prefata causa pro parte prefati illustrissimi principis fore laycum et in huiusmodi causa ecclesiastica vehementer suspectum, et etiam ne taliter causa ecclesie ita determinaretur coram tali iudice secularj iuxta leges municipales sine reclamatione, ipsum tamquam non habentem iurisdictionem uel imperium in suam paternitatem in prefata causa ecclesiastica, omnibus melioribus modo, iure, uia, causa et forma, quibus melius et efficatius de iure potuit et debuit, recusauit, refutauit ac ab eius foro secularj declinauit, submittens prefatam causam examini sancte sedis apostolice seu ecclesie metropolitane Lundensis, nunc licet solatio pastorali destitute, cum fuerit per sacrosanctam sedem apostolicam de digno pastore prouisum eidem, aut etiam quorumcumque iudicum ecclesiasticorum, sibi a prefata sede apostolica deputatorum seu deputandorum, protestatus expresse, semper coram illis stare iuri, cum fuerit per eosdem canonice monitus et requisitus. Jnsuper idem reuerendus pater omnia acta actitata et in prefata causa quomodolibet attemptata coram antedicto iudice layco pro parte prefati illustrissimi principis vnacum suo processu facto et fatiendo tamquam coram non suo iudice fore et esse facta, jrrita et nulla nulliusque roboris uel firmitatis existere debere ac pro cassatis et anichillatis habere velle dixit et allegauit. De et super quibus omnibus et singulis prefatus reuerendus pater sibi a me notario publico infrascripto vnum vel plura publicum seu publica iustrumentum et

instrumenta fierj petiit atque confici. Datum anno, die, indictione et pontificatu quibus supra, presentibus honorabilibus viris et dominis, dominis magistro Ottone Iohannis, canonico Roskildensi, et Iacobo Nicolaj, perpetuo vicario ibidem, testibus ad premissa vocatis et rogatis.

Et ego Iohannes Laurentij, clericus Roskyldensis diocesis, publicus sacra apostolica auctoritate notarius, quia premissis expositioni, refutationi ac fori declinationi omnibusque aliis et singulis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, vnacum prenominatis testibus presens interfuj eaque omnia et singula sic fierj vidj et audiui, ideoque hoc presens publicum instrumentum confeci et in hanc formam publicam redegi, signaui, scripsi atque subscripsi, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus specialiter et requisitus.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med Notarialtegnet. Tidligere trykt i D. Mag. 4 R. II. S. 68—69.

188. **Omtrent 1497.**

Grundene til at Kong Valdemar gav Kjøbenhavn til Biskop Absalon. Er et Uddrag af Saxo og er skrevet med en Haand fra Kong Hanses Tid, formodenlig forat nyttes i Trætten mellem Kongen og Biskoppen i Roskilde. Dets Tid er derfor sat samtidig med det sidste Indlæg i denne Strid. Jfr. Suhm VII. 700.

Vordher ther atsport, hwi konyng Woldemar sancty Knwt hertugs søn gaff kirken Københaffn fran kronen, mwo swaress fore manghe sagher. Fførst forthi at biskop Absolon, som læses vtaff j danske krønickæ, frælste konyng Woldemar, som konyng wor j Jwdland, fran konge Swen, konge Erik Emwns søn, som konyng wor ower Skane oc the øer ther om kringh, hwilken som wille j hiel slaghet hanum vthi Roskilde, oc Woldemar vnkom oc bleff swarlige lemmelestid vthi lænderne aff jnd kong Swenss thienere, som hedh Detløff, hwilken swøn kaste hanum till jordhen oc brød hanss lænder, oc Absalon anammede hanum halffdødher meth blodige saar vthi sith skød oc j stoor liffs fare vndkom meth hanum, oc Knwd, som wor konyng ower Fyen oc the øer, slo then samme Detløff j hiel, oc Absolon meth syn brodher Esbern Snare skikkede Woldemar jnd j Jwdland, æn tog at Swen hadhe ladhet foruare alle feriestæde j Sieland, oc Absolons brodher Esbern Snare wor høwitzman fore, at Swen wordhe dreben oc slaghen oc koning Woldemar bleff koning j Danmark, oc strax effther dødhe biskop Atszer aff Roskilde, oc Absolon bleff frij wald till biskop aff klærkene oc koning Woldemar engthe hindher giorde æller sigh meth befatte j thet waal, mæn stædde

thom affriit at welie biskop oc lowede gud oc wor glad, at Absolon waldher bleff. Then tiid Absolon wor biskop wordhen, tha holth han seg modh righens fiendhe at beskerme Sieland fore Tyskerne, hwilke som ødhe haffde lagt oc fordærffuet all østersidhen j Sieland swo yderlighe, som han holt segh fore biskop oc regnedhe thet lidhet at wære at beskerme oc øwes indwortess j renlighedh oc vtworthess till at forfares, oc swo laa meth sith folk vt meth siøsidhen oc laa j skow vndher træ oc grene at werne landhet fore røwere. Item første strid giorde han modh Tyskerne wed Børlom [1]), ther want han xxiiij skip meth sælff attende oc ey myste meer æn een man. Item wor konyng Woldemar en tiidh sywg j Ringstæde oc nær dødh, tha hadhe han bud æffther Absolonem, ther loffuede Absolon manghe løffte fore hanss he[l]bredhe oc badh kostelige [2]) gudz hielp oc sagde sælff mæsse oc berette hanum, oc lidhet ther æffther fik han syn helbrede fore Absolonis werdskyld oc bøn. Item førsthe reyse konyngh Woldemar giorde j Wendhen, tha folgde hanum biskop Absolon, Pædher Swnesson oc Esbern Snare oc vwnne tha lanto Ryen oc giorde han xvij reyser meth konynghen i Wendhen, j (!) then nyendhe reyse giorde han mod them j Walgast etc., swo at Erlingus oc Ormo meth the norske [3]) komme meth skipher til Køpmanhaffn, oc Absalon meth Sielandsfare stodh thøm jmodh oc forbød thøm landgangh oc thøm gik han meth xv mæn jmod alle therres skudh the giorde aff skiberne, somme loghe paa jordhen oc somme toghe j haffuet oc giorde Absolonj enghen skadhe. Thet samme aar bygde Absalon eth lidhet slot aff nyy vtmeth syøsidhen at wærne Sieland meth fore røwere, oc røwere faredhe fore forskrefne slot oc ey torde søghe ther jnd i haffn, oc landsens jnbyggere finge trygh til seyling oc haffn.

Udenpaa med Haand fra Christian III's Tid: Super castro Haffnensi. Udkast paa Papir i Geh. Ark.

189. **1498.**

Overenskomst mellem Antonii Kloster i Præstø og Kjøbenhavns Magistrat, hvorved de mageskifte nogle Jordstykker ved Jermers Gab.

Alle mendt, som thette bref forekomme[r], vitterligth gøræ jegh her Per Jensen, prior i st. Antonii kloster Prestøe kierligh meth gudh oc st. Anthonio, vor hellige ordens fadher, ath aar efther gudtz byrdh 1498 war jek meth thesse tuenne efftherskreffne mynæ methbrøyeræ, her Niels Holtze oc her Peder Madsen skichet paa then

---

[1]) Saxo: apud Borlundam. [2]) rettet til jnnelige vm. [3]) Dette er rettet fra noget andet.

eene side paa wore veghne, oc borgemestere oc raadh i Kiøpnehafn paa Kiøpnehafns byes vegne paa den anden side for en venlig oc kierligh contracth skickede os til hofvæ kompaniæ paa en st. Antonni closters jord liggendis i Kiøppenhafn vt ved Jermers gaf, som erlig man Jep Clausen, fordom tidh borgemester uthi Kiøppenhafn vnte oc gaf till wort closter Prestøe for sin siel salighet, huis siel gud naade, tha for en ydher willie oc kierlighed imellem borghemestere oc raadh i forskrefne Kiøppenhafn ok wort kloster, som os haffuer warachtigh at blifve paa begge sider, hafuer vy giort en ny contracth emellem forskrefne borgemestere oc radh oc vort closther ey aldelis effther wor gamle brefs wdwissels oc jndholdels, som vi haffue aff forskrefne Jep Clausen paa forskrefne jord, men efter then ny contracth oc moll, som vi paa begge sider till weyerlau giorde i lengde oc brede paa forskrefne jordh, huilchen jordh som er i sin lengæ fran thet digæ ved plancherne af nør i sønder langs vth meth strædhet [half] femsindtztive seelandsk alne ok fire alne. Item længen paa then wester sidhe aff nør i sønder langs vd meth then jordh, Gudfasth nu i leye hafuer af Kiøpenhafn, halffemsindtztive sælinsk alne, jtem bredhen paa then nøre ende langs vd medh dighet af østher oc i wester firesindtztive sælinsk alne sex alne, jtem bredden paa then odde, som indløfuer paa then søndre ende imod theris jordh af Æfleholth, emellum forskrefne Gudfasths haffue oc thet styche jordh, som wi vndte forskrefne borgemestere oc raad paa byens vegne till weyrlaf, huilchet forskrefne styche jordh erligh man doctor Per Albretsen samme forskrefne dagh jndhegnet fran wor jordh paa byens wegnæ fire tive siellansk alne en alne oc et qvorteer af østher i vester, jtem bredhen tuert ofuer jordhen af øster i vesther fran strædhit oc indtill forskrefne Gudfasthis haffue, lang[s] op till oc vd med thet thuergierde, som forskrefne doctor Per lod sette forskrefne tiid emellem vor klosther jordh oc byens jordh firesindtztive sælinsk alle (!) ok otte alne. Thenne forskrefne contracth, som giort var forskrefne dagh efther alle woris villie oc samtyche paa begge sidher i saa maadher, at forskrefne jordh met ald sin begiffuels i længæ oc bredæ op oc neder, som hun tha indhegnit blef, skall blifve till ævigh tidh till vort forskrefne kloster Prestøe. Thi tilbinder jek oc forplickter mick oc alle mynæ eftherkommere paa forskrefne klosthers vegne w-opbrødeligh till ævig tidh at holde oc varaktig at bliffue met saadan skeel oc vilkor, ath erligh forskrefne mend borgemestere oc raadh i forskrefne Kiøppenhafn, som nu ære, oc theris eftherkommere paa Kiøbenhafns byes vegne ok jeck oc mynæ efterkommere paa forskrefne vort klo-

sters vegnæ skulle icke giøræ huer andhre ydhermeere hinder eller forfangh paa then forskrefne jordh efther thenne dag i nogel maade. Till ythermeer stadfestningh, weyrsichring ock forvaring ladher jeg mit insegel meth vort ordens indsegell henge wndher thette bref. Datum ut supra.

Afskrift i Resens Haandskrift »Kjøbenhavns Raadhus« osv. S. 280—83 i Raadstuearkivet.

190. **8 Feb. 1501.**

Thingsvidne af Lille Herred om Kjøbenhavns Borgeres Stavnsbaand.

Jeg Oleff Hemmingsenn i Balldrupsbrønne, tinnghører till Lille herritztinngh, giør witterligt met thette mit obne breff, att aar effter guds byrdt mdj manndagenn nest effter s. Dorotheæ dagh paa Lille herritz tinng for migh och flere dannemenndt, som thennd dagh tinngh søgte, wore schickede hederlige och fornumstige menndt Jeppe Jennssenn, borgemester i Kiøbennhaffnn, och doctor Peder Albrechtsenn, raadmanndt i sammestedt, mett enn theris borgere Jenns Oellssenn, som abbedt Peder i Esserom loedt deele thill staffnns, tha opstodt forneffnnde borgemester och spurde, om der waar nogenn, som haffde tilltale eller schylldninngh till forneffnnde Jenns Oellsenn, borger i Kiøbennhaffnn. Tha waar ther inngen, som hannom tiltalede eller schylldede i nogen maade, och meennige almue, som tinng haffde søgt, sagde, att hannd haffde werit i Lille herrit bode suenndt och manndt och leffuede erligenn thennd stunndt hannd hoss them waar, thenndt tidt ther inngen waar hannom tilltalede eller schyldede. Tha bedis forneffnnde borgemester liudt och lodt lese itt waar naadige herre konnings breff, som forbødt alle, ehuo the hellst ere eller were kunnde, att deele nogre Kiøbennhaffnns borgere till staffnns, før hanns naade haffde thet offuerueyget medt hanns naadis raadt, huor thett schall holldis met the borgere, som ey ere fødde i Kiøbennhaffnn, och mælte alle the deelsmaall mactløse, som giorde waare till thenndt tidt. Begerede forneffnnde borgemester it tinngs widne, tha tillmæltis thisse efftercreffne dannemenndt Jens Oellsenn i Tostrup, Lauritz Jennsenn i sammestedt, Jenns Anderssenn ibidem, Peder Matzssenn i Senngeløse, Niells Jennssenn i Kragehaffnn, Jeppe Madtzsenn i Balldrupsbrønde, huillcke sex dannemenndt effter Lille herritztings seduane vdginnge och well beraadde inndkomme, enndrecteligenn widnede, at the haffde hørt itt wor kiere naadige herris breff, som doctor Peder lessde lyndeligenn till tinnge och inndehollt saadanne article, som forescreffuit staar, met flere anndre ordt och article. Till widnissbyrdt att saa er faret och gannget, som fore er

rørt, trycker ieg mit inndseigel nedenn for thette mit obne breff met flere dannemenndt, som er Jep Oellssenn boendis i Tostrup i Abillegaardt och Jenns Pedersenn i Baldrupsbrønnde. Giffuit aar, dagh och stedt, som forescreffuit staar.

Afskrift i Valkendorfs Bog i Raadstuearkivet, S. 133—34.

191. **27 Juni 1505.**

Mathias Nielsen Klejnsmed lejer for sin, sin Hustrus og Børns Levetid af Kapitlet en Gaard i Vestergade.

Alle mæn thette breff seer eller hører læse, helsser jeg Mattis Nielssen cleynsmet ewindelige met gwd oc giør witterlicth alle nerwerendes oc komme skullendis, at jeg wdj myn, myn hosfrwess oc myne børns tiidh haffwer annammed wdij leye aff welbyrdwg man mesther Tyge, deghen, oc mennige capittell wdij Kiøpnehaffn en wor Frwe kirckess gaard wdij Køpnehaffn i sancti Clementis sogn wdj Westre gaade paa thenne syndre syde østhen nest then gaard, som Mattis Brolægere [boor], oc westen nest then gaard, som Per Cleynsmet nw wdij boor, liggendes oc hører till then største parth aff kyrckewæryedømmed, meth sodan skell, wilkor oc forord, at wij skulle giffue ther wdaff werye till fornæfnde kircke orlege rentte, som ære to lødig marck, then ene om posken oc then andhen om sancti Michelss dag betaale skullendis till gode rede tymelige. Item skwlle wij bøgge och forbedre samme gord paa wor egen kost oc thering oc holde hannum all tiidt wed liige oc macth wndher steen oc tag, oc ey skwlle wij selffue mwe pantsette eller wdj nogher maade affhende eller andre wdj leye laade samme gaard eller bøgning wdhen fornæfnde capittells mynne oc samtycke. Ydhermere skwlle wij oc selffwe for skatte samme gaard oc ther wdaff holde all konnings oc bitzens tynge oc ther fore enthet aff slaa wdij fornæfnde leye. Item er thet soo, at thesse article eller nogher aff thennum ey holdes wbrødelige, tha skall thet breff, som wij haffue aff fornæfnde capitell, wære døth oc mactløsth, oc thee oc theris efftherkommere deghen och capittell her wdj Køpnehaffn haffue macth at taage samme gaard yghen oc forsee hannum wdij andre maade effther wore och theris tycke paa kirckens gaffn oc forbering, oc nar som wij fornæfnde, jeg Mattis Nielssen, fornæfnde myn hosfrwe oc børn ære affgangne, tha skall samme gaard meth all syn bygning oc forbering, som han ther findes, komme qwiit oc frij yghen till wor Frwe kircke wdhen allth hyndher oc gensielsse i nogher maade. Till hwess ydhermere witnesbyrd ladher jeg henge mith jndzegle meth flere dannemendz, som ere Nielss Grydestøbers

oc Niels Smidhs jndzegle, nedhen for thette myt opne breff, som giffwedh er her wdj Køpnehaffn fredaghen nesth effther sancti Johannis dag anno domini md quinto.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i ny kgl. Saml. 727 i Fol.

192. 1505—57.

Efterretninger om Opgjørelser af Byens Regnskaber, der aflægges af Borgemestere og Raadmænd. Forfra til 1513 er med 1 Haand, 1514—19 med en anden, 1526—29 er med en tredje Haand. 1519 ophøre disse Opgjørelser, hvorimod her indføres forskjellige Ting om Byskriverens og Magistratens og dens Enkers Embedsindtægter og Naadensaar, samt flere retslige Dokumenter. Det S. 267 og 276—77 indsatte om Magistratens »Kost«, Indtægter og Naadensaar, er med forskjellige Hænder.

Anno domini md quinto [1505] tisdaghen nestfore sancti Bertholomei dag pa Køpnehaffuen raadhwss for eeth siddende raad tha wart Hans Boghebindere borgermestere ræghenskab vppa thet ny offwerlaghdt aff all ræghenskab, som han pa Køpnehaffuen byes vegnæ jnd till thennæ dag haffuer vpboret oc vtgiffwet, then enæ deell j moodt then anden affregnet. Tha bliffwer Køpnehaffuenby hannum skyllig thw hundrede marck; ther fore haffwer han een gordt aff byen i panth fore, weet Amage torff liggendes, som Arendt Hake nw vdi boor, som thet panthe breff ther om ydermere jnneholder, som han aff byen ther vppa haffwer. Item ther vtoffwer bliffwer byen hanum æn xij marck skyllig for the trappestenæ, som ligge for then ny raadtstwe; thette kommer borgermestere oc radt till at betale. Hervtoffuer tesze forscrefne penninge oc the andre hundredæ marck, som staar screffuet vti then anden wor stadz boogh, gaff forscrefne Hans Bogebinder borgermester i Køpnehaffuenby iij^{ct} marck i danske penninge oc ther met fick han eyedom aff borgermestere oc raadh met samtøcke, raadh oc fwldbordh alle rodhemesthers i Køpnehaffuen, som forscrefne Hans Bogebinder borgermesters breff, som han ther pa haffuer, ther om ydhermere vtwisze oc jnneholle [1]).

Samme dag giorde doctor Pæder Albrechtssen radman rægenskab for hwess deell, som han pa Køpnehaffuen byes vegnæ haffwer vpboret oc vtgiffwet. Tha bliffwer byen hanom skylligh xxxiij marck oc xiij skilling; thet kommer borgermestere oc raadt till atbetale. Her aff haffuer doctor Pæder vpboret thre oc thiwe marck aff the penninge for then jord, som Mattis Erichsen køffte aff byen. Thette forscrefne ær alth sammen klart affreghnet oc betalet [2]).

---

[1]) Fra Hervtoffwer og hertil er senere tilsat. [2]) Fra Thette forscrefne og hertil er tilsat senere. Lignende Kvitteringer findes nu efter hvert Stykke, men medtages ikke her, uden hvor der er nogen ny Oplysning.

Samme dag giorde Oleff Atzserssen borgermester ræghenskab for hwess deell, som han pa byes vegnæ haffde vpboret oc wdtgiffwet, tha bliffwer byen hanom skylligh xxxix marck xiij ß oc ij alb., thet kommer almwen till atbetale.

Samme dag giorde Jeppe Nielsen radman rægenskab for hwess deell, som han pa byes vegnæ haffde vdtlagdt oc kostet pa thet bolwerck vden Østhre port, tha bleeff byen hanum skylligh ther aff xiij marck vi skilling oc i alb. Thette forscrefne kommer almwen till. Thette forscrefne er bethaleth aff the penninge aff then jord, som Mattis Erichsen køffte aff byen [1]).

Anno md quinto fredaghen nestfore sancti Bartholomej dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadt tha giorde Mattis Busk radmand ræghenskab for hwess deell, som [han] haffde vtlaght pa Køpnehaffuen byes vegnæ. Tha bleeff byen hanum skylligh lxij marck oc ij skilling. Item desligeste bliffwer byen sancti Nicolai kircke skyllig i Køpnehaffn, som Mattis Busk vdt fick, v ct mwrsten oc ij ct oc xx tønner støfft kalk. Alt thet kommer borgermestere oc raadt till [2]). Item en kommer borgermestere oc raadt till atbetale sancti Nicolai kircke j m mwrsteen.

Eodem anno fredaghen nestfore sancti Martini dag tha wart lagdt oc offwerwægdt Per Bunthmagers ræghenskab pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadt effter hans dødt, hwes han haffde vpboret aff byskatten i thet aar etc. quarto [ɔ: 1504]. Tha alth worth aff regbnet jndtagthen j moodh vdtgiffthen, then enæ deell j moodh then anden, tha bleeff byen hanum skylligh xij skilling.

Samme dag giorde Mowens Laurensen radmand ræghenskab for hwess deell, som han haffde vdgiffuet oc forlagdt byen met j thette forscrefne aar, som borgermestere oc raadt giorde hanum befalningh vppa ath annamme kæmmeryeth i thet aar effter hanom. Tha bleeff byen hanom skylligh xxxv marck oc ij skilling, offwerwærendes Per Bagere, Hans Danckordzsen, Hans Bagere, Per Skreddere, Josth Olsen, Oleff Bagere, Anders Missenær, Jørgen Kock, rodemestere, Hans Guldsmith, Jeppe Brwn, Lasse Hansen, Syer Matzsen, Hans Matzsen, Jens Mickelsen, Nielss Jepsen oc ther till manghe dandemen aff borgernæ i Køpnehaffuen.

Anno domini md quinto sancte Barbare dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raad giorde Mowens Laurensen radmand

---

[1]) Thette — byen er senere tilsat. [2]) Samme Vedtegning som ved forrige Stykke.

ræghenskab for hwess deel, som han haffde annammeth oc vppeboret aff byes gorde oc jorder effter borgermestere oc radz befalningh, oc desligest hwes han ther aff vtgiffuet haffuer, then enæ deell j moodh then anden affregnet, opbørelse i moodh vdgiften, tha bliffwer byen hanom skylligh ther aff førethiwe mark sex skilling oc ij alb., som hans reghenskab boogh ther om ydermere vtwiiss oc jnneholler. Thette forscrefne kommer borgermestere och raadt till atbetale.

Her aff haffuer Mowens Laurenssen vpboret aff Oleff Jepsen pa forscrefne swm thretthiwe marck. Item en haffuer han vpboret x marck vj skilling oc ij alb., er aff the penninge aff then jordt, som Mattis Erichsen køffte aff byen.

Karine Snares fick eeth støcke jord vdi een kalhaffwe liggendis j Kattheswndh, som Køpnehaffuenby tilhørde, for vj lesther støffth kalk, som kom till byes behoeff.

Anno domini md sexto [1506], onsdagen, som the xj thusende jumfrwer dag pa faldh, giorde Mowens Laurensen radman rægenskab for hwes deell, han haffde vpboret oc vtgiffwet, sidhen først han fick befalningh aff borgermestere oc raadt aff kæmmeryet anno domini md quinto, oc annammedet effter Per Bunthmagere, jntagthen jmoodh vtgifften aff byskatten oc jnd till thenne dag wart alstingest klart offwer lagdt, then enæ deell jmoodh then annen, tha bleff byen hanum skylligh hundredhe mark vj mark vij s. oc v d., bade aff then deell, som han forlagde byen meth i thet aar, som Per Bunthmagere war kæmmener, som her till forn staar schreffuith i stadz boog, oc nw han annammede kæmmeryet for sigh sielff, offwærwærendes pa radhwset samme dag Hans Danckordzsen, Hans Fryeman, Oleff Bagere, Jost Olsen, Jørgen Albrecht fan Gock, Lasse Hansen, Hans Skærere, Anders Thommesen, Lasse Smyth, Nielss Jessen, rodemestere, Syer Matzsen, Hans Skærere, Jens Lassen, Andreis Kræmmere, Thomes Kræmmere oc ther till mange dandemen flere aff borgere etc. Item tesse forscrefne pennynge alle sammen haffuer Moens Laurensen vpboret aff Oleff Jepsen radman pa Køpnehaffuen byes vegnæ effter borgermestere oc radz befalning.

Anno domini md quinto [1505] tisdagen nestfore sancti Bartholomei dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raad offwerwerendes Otthe Schriffwere oc Moens Saxen, vnderfoget pa Køpnehaffuen sloth, giorde Mattis Busk radman zammesteth ræghenskab aff byes Tegellade, tha bleeff byen hanum skyllig halfft anneth hundrede marck, thet kommer almwen till atbethale. Tesse forscrefne penninge alle sammen haffuer forscrefne Mattis Busk vppeboret aff the boder weeth

Radhuszet, som borgermestere oc raadt hanum i forwaringh pa Køpnehaffuen byes wegnæ fanghet haffde, at annamme oc vpbære hwess landgille the om areth rentthede, till tess han fynge fyllestæ for forscrefne penninge etc., j ct mark aff bodernæ oc thet enæ ct mark aff mesther Anders Glob. Thenne forscrefne vpbærelsse er for then tagstheens ladhe, som han loodt bygge vp aff ny.

Anno domini md septimo [1507] onsdagen nesteffter sancti Andree appostell dag tha giorde Oleff Jepsen radmand rægenskab pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadt aff byes iordher for thet efterscreffne aar, tha man skreff md quinto [1505], aff hwes deell som han haffde vpboret och vtgiffuet, tha bleff han byen skylligh xviij mark, owerwærendes Hans Danckortsen, Per Andersen bagere, Lasse Hansen, Jens Broleggere, Jost Olsen, Jacop Skomagere, Swend Bagere, Per Skreddere, Jørgen Kock oc Per Jensen skomagere, rodemestere etc.

Eodem anno fredagen nesteffter the xj^m jumfrwer dag giorde Moens Laurensen rægenskab aff byskatten, bodhe aff indtæght oc vtgifft, som han i thet siisthe aar haffde vpboret oc vtgiffwet, tha han bleff skild weeth kæmmeryeth, then enæ deell i moodh then annen, affregnendes jntagten jmoodh vtgifften, tha bleff byen hanum skylligh xxj mark oc x skilling, offwerwærendes Hans Danckordzsen, Hans Fryemand, Per Skreddere, Jørgen Kock, Anders Thommesen, Jacop Skomagere oc Swend Bagere, rodemestere etc., hwilke forscrefne penninge som Mattis Busk radmand antworde oc fick forscrefne Mowens Laurensen effter borgermesteres oc radz befalningh.

Anno domini md octauo [1508] tijsdagen nesteffter sancti Kanuti regis et martiris dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadt i alle rodemesthers nærwærelsze giorde Nielss Kock radmand ræghenskab for byes jordher bade aff jndtaght oc vtgifft, jndh till thenne dagh etc., jndtagten j moodh vtgiffthen aff reghnet, tha bliffwer forscrefne Nielss Kock byen skyllig xxvj mark xj skilling oc i alb.

Eodem anno et die pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadt vti alle rodemesthers nærwærelsze tha giorde Per Jensen radmand rægenskab for byes sagefaldh bodę aff indtaght oc vtgifft jndh till thenne dag, jndtagten j moodh vtgiffthen aff reghnet, tha bliffwer forscrefne Per Jensen byen skylligh hundrede oc xj mark.

Anno domini md octauo onsdagen nestfore Symonis et Jude apostolorum dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadt oc i tesse efftersecrefne dandemens nærwærelsze, som ære Per Skreddere, Hans Fryeman, Lasze Hansen, Jørghen Kock, Jens Broleggere, Jens Symensen, Bertill Smyth, Per Jensen, Nielss Brøggere, Hans Skærere

rodemestere, oc Hans Nielsen pa Nørregade, tha giorde Mattis Bwsk radmand rægenskab aff then dubbelde skath, som han vpbar pa Københaffuen byes vegnæ, oc desligeste for hwess deell, som han pa bysens wegnæ aff then skath haffde vtgiffuet, then enæ deell i moodh then anden aff regneth jndtagten j moodh vtgifften aff forscrefne dubbelde skath, tha bliffwer forscrefne Mattis Busk ther aff till achter xiij mark j skilling oc j alb.

Eodem anno mondagen nestfore sancti (!) Lucie then hellige jumffrwes dag nestfore juwll komendes pa Københaffuen radhwss for eeth siddende raadt giorde Hans Bogebinder borgermester rægenskab for the hundredhe oc x mark, som han haffde vpboret for then jordh weeth sancti Nicolai kirckes gord liggendes op till erchebyspens gordh, som Peter Bøddeker køffte aff Københaffuen by, opbærelss j moodh vtgifften, som han aff then forscrefne swm penninge haffde vtgiffwet pa Københaffuen byes veghnæ, then enæ deell j moodh then anden deell klarth oc wel offwerlaght oc regneth jndtagten j moodh vtgifften, tha beheelt Hans Bogebinder borgermesther jnne meth sigh aff then forscrefne swm iiij mark och xij skilling.

Anno domini md octauo mandagen nestfore sancti Lucie then hellige jumffrwes dag nest fore juwll kommendes pa Københaffuen radhwss for eeth siddende raadt giorde Moens Lawrensen radmandh oc Hans Danckordzsen ræghenskab for the gyllenæ, som Københaffuenby fick aff the schippere aff Hollandh pa the ij rythers vegnæ, som saddhe her till gissell for the rythers, som wore her hooss wor kæreste nadige herre, aff huilket gwldh som the effter wor kæreste nadige herres, borgermesteres och radz befalningh loode bygge oc giorde the piller ferdige meth pa Nørre porth oc the bulwercke ther hooss weth dammen, opbærelse i mood vtgifften tha bliffuer forscrefne Moens Laurensen till achter ther aff xij mark oc j skilling, af huilke penninge forscrefne Hans Danckordzssen wedertoogh at fornøghe och betale Moens Lawrensen x mark, owerwærendes pa thiidh thette rægenskab giordes alle rodemesternæ etc.

Anno domini md ix [1509] onsdagen nesteffther sancti Martinj dag pa Københaffuen radhwss for eeth siddende raad giorde Mattis Busk radmandh ræghenskab aff byskatthen, som han pa Københaffuen byes vegnæ haffde vpboret, oc desligeste som han ther aff haffde vtgiffwet, alstingest klart affregnet, jndtagten j moodh vtgiffthen, tha bliffuer Mattis Busk byen skyllig iiij mark xij skilling oc ij alb., oc the xiij mark j skilling oc j alb., som byen war forscrefne Mattis Busk skyllig aff then dubbelde skath, som thill forn staar screffuith her i boghen,

er alstingest klarth affreghnet etc. Owerwærendes Jørgen Kock, Bertil Smyth, Mattis Smyth, Lasze Hansen, Jost Brøggere, Jens Laurensen skreddere, Thomes Knwtzsen, Jeppe Brøggere, Henrich Brøggere, Jens Jacopsen, rodemestherre, Hans Karnath, Hans Bonde bøtkere, Hans Nielsen, Oleff Jespersen, borgere i Køpnehaffuen.

Anno domini mdx [1510] fredagen nesteffter worfrwe dag visitacionis pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddendhe raadh i tesse effterscrefne rodemesthers nærwærelsze, som ære Hans Fryeman guldsmyth, Jørgen Kock, Jens Jacopsen, Oleff Jensen, Anders Schriffwere, Kæll Skomagere, Oleff Stoldmestere, Hans Skærere, Mattis Kleynsmyt, Oleff Ostridsen, Jens Jwde skomagere etc., Arendt Hake, Jacop Skomagere, Jens Hwydh skyndere oc Anders Thommesen, borgere etc., giorde Hans Bogebindere borgermestere rægenskab for tesse effterscrefne penninge, som han pa Køpnehaffuen byes wegnæ haffde vpboreth, som er først lxxx mark aff the hollenderske køpmend, ij ct mark aff doctor Per Skotthe, ij ct marck, som forscrefne Hans Bogebinder war byen skyllig aff then iordh, som han køffte aff byen, lxx marck aff doctor Pæder Albrechtsen for een jordh, som han køffte aff byen pa sancte Jørgens wegnæ, lxxx mark aff Per Broleggere for een jordh, som han køffte aff byen, vpbærelse aff forscrefne penninge jmoodh wthgiffthen, som forscrefne Hans Bogebinder pa Køpnehaffuen byes wegnæ haffde vtgiffweth, alstingest klarth aff reghnet i forscrefne dandemens nerwærelse, tha bleeff byen hanum skyllig iiij mark v skilling oc j alb.

Anno domini mdx mandagen nestefffther worffrwe dag visitacionis giorde Hans Clawesen radman ræghenskab pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddendhe raadt vti thesze effterscrefne rodemesthers nærwærelsze, Jens Jacopsen, Per Man, Kæll Skomagere, Jens Mickelsen, Thomes Brøggere, Powell Kellerswendt, Oleff Jensen, Lasze Krage etc. for then kosthnet, som han giorde oc bygde pa Bræmmeɼholmen pa Køpnehaffuen byes wegnæ effther wor kæreste nadige herres befalningh, hvilken forscrefne skantzse och byghningh stoodh eeth hundreeth oc vij marck och xiiij skilling, huilke forscrefne penninghe som alstinggest ære klarth affreghnet oc betalede.

Anno domini mdx tha lanthe wij borgermestere oc raadt pa Køpnehaffuen byes wegnæ thesze effterscrefne penninge till then bygningh, som wij haffue ladet bygdt om kryngh Køpnehaffuen by for then frøcht oc fare, som nw er paaferdhe om then krygh j mellom wor kæreste nadige hærre oc the lybzske etc., primo aff doctor Pæder Skotthe ij ct marck, jtem aff Hans Bogebindere borgermester ij ct mark,

jtem aff Hans Wencke j c[t] marck, jtem aff Cisze Walthers lxx marck penninge oc j tønne swæwell, som wij finghe aff henne thill krwdh for xxx mark, jtem aff Wykmand kræmmere l mark, jtem aff Engelbrecht Fyncke l marck, jtem aff Jørghen Møllere l marck, huilke forscrefne penninge, som en nw wbetalede ære [1]).

Anno domini mdx mondagen nestefftther worfrwe dag assumpcionis pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadt giordhe Per Kempe radman rægenskab for the halfftrediesyndztiwe mark, som han vpbar aff Hans Bogebindher borgermesther pa Køpnehaffuen byes wegnæ, som han loodh bygge then hommeydh meth, som borgermestere oc raadt hanum befalede, tha bleeff byen hanum skylligh xxxiij marck v skilling oc ij penninghe.

Anno domini mdx onsdaghen sancti Seuerinj dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadh vti tesze effterscrefne dandementz nærwærelsze Jens Jacopsen, Kæll Skomagere, Oleff Stoldmesthere, Lasze Kraghe, Anders Schriffuere, Oleff Jensen, Thomes Brøggere, Powell, Mattis Kleynsmyth, Oleff Ostridsen, Jeppe Bryggere, Jens Mickelsen, rodemesthere, vnge Oleff Bagere, Per Fatzsen oc till flere aff borgernæ giorde Mattis Busk radmand ræghenskab aff then dubbeldhe skath, som han pa Køpnehaffuen byes weghnæ haffde vpboret, then enæ oc then anden, som wor kæreste nadige herre fick effter hans nades breffz lydelsze oc desligeste for the halfftrediesyndzthiwe marck, som han pa Køpnehaffuen byes wegnæ annammede oc vpbar aff Engellbrecht Fyncke effter borgermestere oc raadz befalningh, jndtagthen j moodh vtgiffthen alstingest klarth affreghnet aff alle the skatther, som han haffuer vpboret jnd till thenne dag, tha bliffwer han byen skyllig xxviij mark ij skilling oc v d.

Anno domini mdx torsdagen nestefftther sancti Seuerinj dag giorde Hans Clausen rodmand rægenskab for the hundredhe oc xx mark, som han vpbar aff Hans Bogebinder borgermester, och desligeste for thet halffue c mark aff Oleff Atzersen borgermesther, som the fynghe hanum pa Køpnehaffuen byes wegnæ till hielp at bygge then hommeydh, som standher westen weeth Clare mwr, effter borgermestere oc rodz befalningh, vti tesze effterscreffne rodemesthers nærwærelse Jens Jacopsen, Per Mandz, Kæll Skomagere, Jens Mickelsen, Thomes Brøggere, Pouel, Oleff Jensen, Lasze Kraghe etc., alstingest klarth affregneth oc lagdt vtgifften jmodh jndtaghten tha bleff Køpnehaffuenby hanum skyllig lxiiij marck vj skilling oc x penninghæ.

---

[1]) Senere er som sædvanligt tilføjet, at Pengene ere betalte.

Item aff forscrefne penninge vpbar Hans Clausen aff Nielss Kock radmand lx marck pa Køpnehaffuen byes weghnæ.

Anno domini mdx torsdagen nesteffther sancti Seuerinj dag pa Køpnehaffuen rodhws for eeth siddende raadt vti tesze effther-screfne rademesthers nærwærelsze, Jens Jacopsen, Lille Per Thrwetssen, Kæll Skomagere, Jens Mickelsen, Thomes Brøggere, Powell, Oleff Jensen, Lasze Kraghe, giorde Moens Laurensen radmand ræghenskab for the ij ct marck, som han annammede oc vpbar aff Hans Bogebindher borgermester pa Køpnehaffuenbyes weghnæ, pa kalk oc stheen, som kom thill then hommeydh, som Hans Clausen rodmandh loodh bygge pa Køpnehaffuen byes vegnæ effter borgermestere oc rodz befalningh, som stander westhen Clare mwr, oc till then byghningh thill Østhre porth, vtgiffthen jmoodh jndtagthen alstingest klart affreghnet jndh thill thenne dag tha bliffuer Køpnehaffuenby hanum skylligh iiij ct marck oc iij mark meth the xj marck, som thill forn sthaar screffuith j byes rappellarium. Item aff forscrefne swm penninge haffuer Moens Laurensen radman vpboret aff Gertridh Næffwes pa Køpnehaffuen byes weghnæ effter borgermestere oc rodz befalningh iiij ct marck oc the iij mark, som forscrefuet staar.

Anno domini mdx fredagen nestfore Symonis et Judhe apostolorum dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddende raadt vti alle rodemesters nærwærelsze giorde Hans Bogebindher borgermesther rægenskab for alle the penninghe, som han haffde vppeboret pa Køpnehaffuen byes wegnæ thill then byghningh oc fastheedt om kryngh Køpnehaffuen by, hommeydher, Østhre porth och anderstedz om kryngh byen, hwor behoff giordes, jndtagten jmoodh vtgifften alstingest klarth aff reghnet jnd thill thenne dag tha bleff han byen skylligh xj mark vj skilling oc j alb., them antworde han oc fick Søffrin Byswend till at gøre Høyebro ferdigh meth, effther borgermesters, raadz oc alle rodemesthers befalningh.

Anno domini mdxj [1511] tisdagen nesteffter sancte Appollonie dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddendhe raadt giordhe Nielss Kock radhmand ræghenskab aff byes jordher aff alle the penninge, som han haffde vppeboret jnd till thenne dagh, oc desligeste hwess han haffde vtgiffuet aff the penninge pa Køpnehaffuen byes wegnæ, jndtaghten imoodh vtgiffthen alstingest klart aff reghnet, tha bleeff han byen skylligh halfftrediesyndz thiwe marck oc iij marck iij skilling oc j alb. Owerwærendes Jens Jacopsen, Kæll Skomagere, Anders Schriffuere, Oleff Stoldmestere, Per Kraghe, Mattis Kleynsmyth, Nielss Arwitzsen rodemestere, Anders Brøggere, Per Bagere pa Nørre-

gade, Per Bagere weeth Fisketorffwet, Lasze Hansen, Jens Broleggere, Oleff Hemmyngsen kødhmangere, Thwe Kræmmere och flere dandemendh aff borgerne tha nerwærendes samme tydh.

Eodem anno et die giorde Oleff Atzersen borgermester rægenskab aff the penninge, som han haffde vtlagdt och kosteth pa then hommeydh weeth Østher porth effter borgermestere oc rodz befalningh, och for the bucke, som han po byes wegnæ lodh gøre, oc thet han haffde forthæret meth doctor Peder, tha the fore till herredaghen till Kallundeborg effter wor kæreste nadige herres befalningh, oc for thet han haffde kostet po thet arbeyde weeth Wandmøllen oc for the damme, han lodt gøre ferdigh, oc desligeste for the penninge, som han vtgaff for the iiij bøszer, som han køffte pa byes wegnæ, oc for thet j[ct] mark, som han gaff Hans Clawsen pa byes wegnæ, oc for the bondh, som Nielss Smyt giorde, som kom till then hommeydh, Hans Clausen lodt bygghe, oc desligeste for the iij[ct] marck, som han vpbar aff Hans Guldsmyth i Closterstædith pa Køpnehaffuen byes weghne, oc for then jordh, som han fick aff byen for thet j[ct] marck oc for the x marck, som han vpbar aff Jens Laurensen byfoget. Alstingest klarth aff reghnet vtgiffthen jmoodh jndtagten tha bliffwer byen hanum skylligh xxxviij marck iij skilling och j alb. Owerwærendes alle the dandemen, som pa then tijdh nesth tilforn wore vtoffuer Nielss Kocks ræghenskab. Her vppa forscrefne penninge haffwer forscrefne Oleff Atzersen wedertaget at annamme och vpbære xxx mark aff Oleff Jensen brøggere, som han bethale oc vtgiffwe skall for een jordh, som han køffte aff oss pa Køpnehaffuen byes weghnæ. Item ower alth thette forscrefne Oleff Atzersens borgermesthers ræghenskab, som j mellom byen och hanum haffwer wæreth jndh till thenne dag, tha bliffwer Køpnehaffuen by hanum skylligh vij marck och xij skilling.

Anno domini mdxj tijsdagen the xj thusendt jumffrwer dagh pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddendhe raadt giorde Mattis Bwsk radman ræghenskab vti alle rodemesthers oc tesze dandemendz Lasze Hanssens oc schipper Søffrins nærwærelsze for then byskat, som han nw i thette forscrefne aar haffde vpboret pa Køpnehaffuen byes wegnæ, oc desligeste for vtgiffthen, som han ther jmoodh haffde vtgiffwet aff samme skath, jndtaghten jmoodh vtgiffthen alstinggest klarth aff regneth oc desligeste aff regnedhe the xxviij mark ij skilling oc v penninge, som forscrefuet sthaar, the som han bleeff byen skylligh, nw systh nest tillforn, som han giorde ræghenskab, oc for all ander byskat, som han haffde vpboret oc vtgiffwet vtaff alth

sammen, tha bliffwer Køpnehaffuenby hanum skylligh ij mark oc iij d.

Anno domini mdxij [1512] mandagen nestefther worffrwe dag annunciacionis pa Køpnehaffuen raadhwss for eeth siddendhe raadt giorde Pæder Kemppe radmand ræghenskab aff byes iorder, som han vti befalning aff borgermestere oc raadt pa Køpnehaffuen byes wegnæ haffde at vpbære hwes landgille the om areth rentthe kwnnæ, oc desligest aff thet godz, som liggher till sancte Marie Magdalene althere i worfrwe kircke i sammesteth, som borgermestere oc raadt vti befalningh haffwe, jndtagten imoodt vtgiffthen alstinggest klart affreghnet tha bliffwer forscrefne Pær Kemppe skyllig Køpnehaffuen by aff thet landgille, som han vpbar pa byes weghnæ, lxix marck oc iij skilling, oc all anden geldt som Køpnehaffuenby war hanum skylligh er vti forscrefne swm alstinggest klart affreghnet indt till thenne dag, huilke forscrefne penninge som han antworde oc fick Peder Andersen radman effther borgermestere oc raadz befalningh oc ther till meth xxx marck, som han ock samme dag antworde oc fick forscrefne Per Andersen pa sancte Marie Magdalene altares [weghne] oc effter borgermesteres oc raadz befalningh.

Anno domini mdxij fredagen nestfore palme søndag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddendhe raadt giorde Moens Laurensen radmand rægenskab for hwes deell Østhre portz hweluingh och teckningh kostede oc som han pa then tijdt haffde forlagdt Køpnehaffuenby meth, tha løb thet ij^c mark ij mark iiij skilling oc ij d. The forscrefne ij^ct mark bleffwe forscrefne Moens Laurensen bethaledhe.

Anno domini mdxj [1511] tisdaghen nestfore Symonis et Judhe apostolorum dagh giordhe Lasse Hanssen radmandt ræghenskab vti alle rodemesters nærwærelse for aarligh skath vti thette forscrefne aar, som arlige pleyær vtgiffwes om sancti Martinj dag, oc desligest for then owerskath, som han samme tijdt vpbar pa wor kæreste nadige herres wegnæ oc effter borgermestere oc raadz befalningh, oc desligest for alth som han haffde vthgiffwet aff forscrefne skatther, alstinggest klart affreghneth, jndtagten jmoodh vtgiffthen, som han i thette forscrefne aar haffde vpboret oc vtgiffwet, tha bliffwer Køpnehaffuen by hanum skylligh j^ct mark iij mark iij skilling och ix penninghe.

Anno domini mdxiij [1513] fredaghen nestefter alle helghenæ dag pa Køpnehaffuen radhwss for eeth siddendhe raadt giorde Lasze Hansen radman ræghenskab aff then dubbelde skath, som han pa Køpnehaffuen byes wegne haffde vppeboret i thette aar anno etc. mdxij,

oc for all then deell han aff forscrefne skath ther jmoodt haffde wtgiffwet, och desligest for the penninghe, som han effter borgermestere och raadz befalningh annammede och vpbar aff the byes iordher, som pa then tijdt soldeś. pa Køpnehaffuen byes wegnæ, som er først xxx march aff her Nielss Brødie, som han war byen skyllig aff the bodher, som han nw sielff vti boor och han køffte aff byen, xx mark aff then byes iordt, som skredderne køffte aff byen, xx march aff Anders Schriffwere i Kødmongere strædith for then iordt, som han køffte aff byen, xxxij march, som han vpbar aff Lasze Kraghe for then iordt, som han køffte aff byen, x march, som han vpbar aff Oleff Ostridzsen pa sancti Clementis kirckes wegnæ pa then iordt, som han och hans medbrødre køffte aff byen till forscrefne kircke, och desligest for hwes deell, som han aff the forscrefne penninge haffde vtgiffueth, som forscrefne Lasze Hansze[n]s ræghenskabz bøgher ther om ydermere forklarer och jnneholde, som tilstæde ære pa Køpnehaffuen radhwss, then enæ deell jmoodt then anden, alstinggest klart aff reghnendes oc ther till meth thet enæ hundreth march och iij mark meth forscrefne Lasze Hansen aff korttendes, som han till achter war aff then dubbelde byes skath, som han pa Køpnehaffuen byes wegne haffde thet aar strax nest tilforne vppeboret, som wor stadz boog ther om ydhermere jnneholdher. Offwer alt thette forscrefne tha bliffuer forscrefne Lasze Hanssen Køpnehaffuen by skyllịgh iiij march och iiij alb., owerwærendes alle rodemestere och schipper Søffrin, Knwth Dhaa, oc ther till meth manghe flere borgere hersammestedz tha nærwærendes ware.

Anno domini mdxiiij [1514] mondaghen nest ffore omnium sanctorum paa Købnehaffuen radhwss ffor eth sidennæ raadh giorde Lass Hanssen regenskab aff then skath, som hand vppi baar paa Købnehaffuennæ byess veghnæ anno domini mdxiij och ffor altten deell, som hand aff fforscrefne skatt ther jmodt haffde vdgiiffuit, som fforscrefne Lasse Hanssens regenskabz bøger ther om ydermere fforklaræ och jndneholdæ, som till stædæ æræ paa Købnehaffuæn radhuss, thet ene jmod thet annit alttingest klarth aff reghnith, tha bleff Købnehaffuen by Lasse Hansen skyldigh, ath hand till achters war, j c xx mark xij skilling ij alb. oc ij d. ffor vden the iiij mark oc iiij alb., som vor aff korttendes meth Lasse Hanssen, som hand vor Købnehaffuen by skylligh aff then skatt ther forne (?) gick, som vor stadz bogh ydermere jndneholder, vduiser och forklarer. Offweruerendes offuer thette regenskab allæ rodemesternnæ, Hanss Melderopp och flere burgere her samme tiid till stædæ vore.

Anno domini mdxiiij torsdagen nest effther sancti Morttenss dagh paa Købnehaffne radhuss ffor eeth sidinnæ raadh giorde Madz Tollere regenskab ffor the penninge, som hand bar op ath lade støbe kalck ffore till Købnehaffne byess behoff anno domini mdxiij, fførst aff Hanss Claussen burgemester xx mark, jtem aff Per Anderssen radmand xx mark, jtem en x mark aff Per Anderssen, jtem en xl mark aff samme Per Anderssen, summa summarum xc, och desligest regnith huad hand haffde vdgiiffuit aff fforscrefne penninghe, som hanss regenskabz bodh (!) ydermere jndneholder och forklarer, som hand fra seg antuordit haffwer, som till stædæ er paa Købnehaffne radhuss, vdgiiffthen mod jndteckten tha bleff hand till acterss xxxv marck och ij skilling. Offweruerendes allæ rodemesternnæ och flere aff menigheden. Item thenne forscrefne gelldh er alth sammen betallith Matthis Tollere aff the penninge, som byess jorder ære solde fore.

Anno domini mdxiiij tiisdagen nesth ffore sancte Andree appostelss dagh paa Købnehaffne radhuss ffor burgemestere och radh giorde Per Anderssen radman j sammestedh regenskaff ffor try arss obbærelsse, och sammeledes giorde hand regenskaff ffor then deell, som hand haffde opboreth aff byess sagefall vtj fforscrefne try aar; vppa samme tiidh giorde han och regenskaff ffor then deell, som hand haffde opboreth, som byess jordher haffuer væreth soltt ffore vtj fforscrefne try aar, disligest giorde han regenskaff ffor hwess deell, som hand aff the penninghe haffuer vdgeeffuith, som fforscrefne Per Anderssens regenskabz bøger ther om jdermere fforklare och jnnæ hollæ, som till stædæ ære paa Købnehaffne radhuss, then ene deell modh then annen, alstingest klarth aff regneth, tha bleff fforscrefne Per Anderssen Købnehaffne by skyllegh xlxviij marck och vij skilling. Item aff the fforscrefne penninge ffick fforscrefne Per Anderssen Hans Claussen burgemestere xx marck ther aff effther burgemesterss och radz befalningh. Item antwordit och fforscrefne Per Anderssen Monss Lauredzsen burgemester xxxviij marck och vij skilling och bleff fforscrefne Per Anderssen klarth skylth vedh then gæell.

Anno domini mdxv [1515] onsdagen nest ffore sancte Simonis et Jwde apostolorum dag vppa Køffnehaffne radhus for ith sidenne raad giorde Lasse Hanssen regenskaff ffor then døblede skatt, som han togh op aff Købnehaffnne by anno domini mdxiiij til Martini, och ffor altten deell, som han aff fforscrefne doblede skatt haffde vdgiiffuit, som fforscrefne Lasse Hanssøns regenskaffz bøger ther om ydermere jnneholle och forklare, som till stede ære paa Købnehaffnne radhuss, thet ene jmood thet annith klart aff reghneth, tha bleff Købnehaffnne

by Lasse Hanssen skylligh halff annith hundreth marck halff sietthe och tiwe marck ffem skilling och vij d. Then sum er her vdhi med reghnit, som Købnehaffne by bleff Lasse Hanssen skylligh vppa then skatth, som han togh op anno domini mdxiij, som her til fforen er jndskreffuit j thenne samme bogh. Offuer thette regenskaff vore alle rodemesterne, Villem Mendz, Per Olssen, Hanss Bertrum och flere aff menighedhen. Item aff thenne fforscrefne swm haffuer Per Anderssen radman fornøgith Lasse Hanssen paa Købnehaffne byess veghne j^{c}ij marc. En bliiffuer byend hanum skylligh lxxiiij marck v skilling och ij d. Item her vppa haffuer Lasse Hanssen opborith aff Albrith fan Gock lx marck for en jordh, som Albrith fan Gock købtte aff Kø[b]nehaffne by ved sanctam Clare paa Rosengorden, som rackeren bode vppa.

Anno domini mdxvj [1516] torsdagen, som vor sancte Søffrins dagh, vppa Købnehaffne radhws ffor ith sidynne radh giorde Per Anderssen radmand regenskaff paa Jens Brolegeres veghne ffor the[n] dobilde skatth, som fforscrefne Jens Brolegere opbar aff Købnehaffnne by anno domini mdxv til Martini, och for altten deel, som hand aff fforscrefne dobilde skatth haffde vdgiffuith, som fforscrefne Jens Brolegeres regenskaffs bøger ther om yttermere jnneholle och forclare, som til stæde ære paa Købnehaffne radhws, thet ene emod thet andre clarth aff reghnith, tha bleff Købnehaffne by Jens Broleggere skylligh jth halffth hwndreth marck vij skilling och j d. Offuer thette regenskaff vore rodemesterne.

Om radmandz koste, som aff er lagde.

Anno domini md decimo sexto torsdagen, som vor vor frowe afften precentacionis, vppa Købnehaffnne rodhws bleff thet swo beleffuit och samtycht aff burgemestere och radh, ath the radmend, som nw ære her i Købnehaffnne, som jcke haffue giorth theres rodmandz kosth, the skulle her effter jngen rodmandz kost gøre, men hwer there skall giffue tiwfue marck i bøssen. Item bleff och swa samtycht, ath nar gwdh thet swa fforseeth haffuer, ath heer skall keisses nogen ny rodmandh, tha skall hand jnggen rodmandz kosth gøre, men hand skall, strax ath han er bleffuen rodmand, giiffue tiwe marc i bøssen, och skall hand strax være particeps ligge meth the andre. Saghen er thette, ath then yngste rodmand skall staa saa stoor ffare bode till siell, godz och penninge som then elste, och er thette jcke ffor gwnst eller gaffue, men nar som rodith vill haffue nogen kost eller kollaes sammen, tha skall thet tages aff bøssen.

Om the vti raaditt ære, som vdfare vti krigh och orloff ffor byend.

Mondagen, som wor the x[m] rydders dagh, vppa Købnehaffne raadhus wor swa samtycht och beslutt́itt endrectelighe, ath hwicken aff roditt, som vd skall ffare for en høffwidzmand for Købnehaffnne by vti kriigh och orloff, tha skall hand haffwe ffor hans vmaghe ffire rinske gyllenne om hwer monith, hand er wdhe, men hwicken aff almwenss mand, som far wdh for høffwidzmand, hand skall haffwe tho rinsk gyllenne om moneden.

Huilken[1]) som bliffuer raadman, schall giffue xx marc i bøssen att holle vandmøllen ved lighe met, oc nar hand dør eller kommer aff raadet, tha schall hand eller hanss husfru annamme xx marc igen aff borgmestere oc raadmend. Thette war sambtyckt oc indscreffuet mandagen for iull 1530.

Haffuer[2]) burgemestere och raadtmendt huer there vdtlagt xx mark till at indgraffue thend engh meth, och naar noghen aff them dør eller kommer aff raadhit effther jull, tha skall hans hustru oc arffuinge haffue oc beholde thend første aars grødhe och sidhen bruge samme engh, till saa lenge, at the faa forscrefne xx mark ighen. Thed bleff i dag samtyckt anno domini mdxxxiij torstdagen nest fore palme søndag.

Anno domini md sexten torsdagen, som vor vor frowe afften precentacionis vppa Købnehaffne radhws ffor ith sidinde raadh giorde Peder Anderssen regenskab ffor byes jorder, som hand haffuer borith leyen op aff till posken anno domini md femten och inttil thenne forledne poske, och haffuer hand haffth jorderne halff andith aar, summen aff jorderne iij[c]xxxvij marc och ij skilling. Sammeledes giorde hand och regenskab for nogre byes jorder, som ere solde, som hand bar penningen op, som er xxiiij marc aff Per Kemppe for en jord paa Rosengorden, jtem xxx marc aff Hermen Lipperth for en jordh, jtem xx marc aff Boo Pungemagere paa Boill Geddes børns veghnne for en jordh. Sammeledes giorde hand och regenskaff ffor byes sageffall, som hand haffuer opborith siden tiwende dagh iwle anno domini md femten och inttill thenne dagh. Summen aff sagefallith ij[c]xvij marc och iiij skilling. Summa summarum aff all thenne hans opbærelsse vj[c]xxviij marc och v skilling. Summa summarum aff hans vdgiffth sex hundrede xxiiij marc vij skilling och j alb., effter hans regenskabes bøgers jnne hollelsse, som till stædæ ære paa Købnehaffne rodhws, yttermere forclare och jnne holle. Then ene

[1]) Dette Stykke er med en nyere Haand. [2]) Endnu nyere.

swm jndtecthen clarth aff regnit emod vdgifften tha bleff Købnehaffne by hanum skylligh xlvj marc ij skilling och j alb. Item[1]) skall Per Anderssen opbære leyen aff thet byes hws, som Oluff Bagere nw vti boer paa Amage torgith, som er xvj [marc] om arith, och skall thet aff quittes i hans hoffuedh swm, hwad hand opber aar fra ar, jnttill hand er betallith.

Tisdagen[2]) nest effther kære søndagh waare thesse efftherscrefne dannemend Per Kempe, Pouill Hanssen burgemestere, Oluff Scriffuere raadtmand och Ambrosius Bogebindere forsamblede vdj mesther Hanss Wenckes stwe paa eth venligt modhe emellom Jenss Kammerswend raadtmand och een køpswend hedher Bernt Hetthermand, och thitalede(!) hand Jenss Kammerswend for ij^{c} marc, som hand skulle haffue vpboridh aff Knud Scriffuere paa Berintz vegne. Ther till suarede Jenss, at hand aldrig haffde vpborid aff Knud Scriffuere paa Berintz vegne meere end j^{c} marc, hand (?) bestodh Berindh at Jenss haffde vell oc venligen giffuit oc fornøgid hannwm. Ther paa bleff them saa emellom forhandlit, at Jenss vor hannwm inthid ythermere pligtig end thed hand hannwm bestodh, och sagde Berindh, at hand vell viste, ath Jenss haffde aldrig vpboridh samme penninge, meen hand meenthe sig ther till athaffue noghen rett, forthi ath handscriffterne waare Jenss offuerantwordede.

Anno domini mdxvij [1517] mondagen, som vor the hellie elleffuue jomfrwers afften, vppa Købnehaffnne rodhws for ith sidinne rodh giorde Peder Anderssen rodmand, som kalles Bagere, regenskaff ffor then halff anden skatt, som toges op aff Købnehaffnne by anno domini md sexten aff altthet, som han aff fforscrefne ij skatt haffde wd giffuitth, och løff then halff anden skatt vj^{c} marck och iiij skilling, och løff vdgifften offwer hoffwed sex^{c} xxxv mark j skilling och ij d., thet ene regenskaff klartt aff reghnitt mod thet anditt, tha bleff Per Anderssen til acters lxxvj marck och ij d., som hans regenskaffz bøger jnne holle och forclare, som paa Købnehaffnne rodhws til stæde ære, ffor vden the xvij mark, som vbetallede ære vppa thet regenskaff, som han bleff til acters vppa, som her findes strax till fforen. Item samme dagh bleff och giortt regenskaff ffor byes gell, som betalles skall. Item forscrefne lxxvj marc ij d. betallede Lasse Hanssen fforscrefne Per Andersen.

---

[1]) Herfra til betallith er overstreget og senere skrevet: Item her vppa bar han vp vppa regenskaff aff then halffwe skatth xxix marck. [2]) Dette Stykke er med en nyere Haand, sandsynligvis fra 1533.

Item Renoltt Skotte xxiij mark for raffter, som kom til Høffuebro, han lodt seg nøge meth.

Item Lasse Hanssen til acters aff kemmeneriett xxiij marck v skilling.

Item Jens Broleggere till acters aff kemmenerieth xix marck ij skilling.

Item Arntt Hake til acters for Østre portt xxvj marck. Summa summarum j^c^lxxxv mark vj skilling ij alb. ij d.

Offuer thette regenskaff vore alle rodemesterne och aff menigheden, som vor Per Bagere paa Nørregade, Jens Lauridzsen skomager, Kell Skomager, Per Jwde skomager, Swen Bagere och flere aff menigheden, Anders Thomessen, Thomes Brygere.

Anno domini mdxviij [1518] onsdagen, som vor sancte Fabiane et Sebastiane martirum dagh, vppa Købnehaffne rodhws ffor burgemestere och rodh giordhe Mons Lauridzsen rodman regenskaff ffor xxviij mark, som han bar op aff Karinne Amages for en byes jordt effter burgemesters och rodz befallningh, the xxviij mark kostede han vppa Høwe bro.

Item samme dagh giorde hans [ɔ: han] och regenskaff for xxxviij mark och vij skilling, som han bar op aff Per Anderssen bagere, som byes jorder vore solde ffore, som fandz vti thet tredie bladt her till fforen vti Per Andersøns regenskaff, for huicke pendinge han skulle giffue kalck och sthen ighen til byes behoff, huickitt att han och swa giortt haffwer effter hans regenskaffz bogs inde holdelsse, vdgiffthen clartt aff regnett mod indtecthen, tha bleff thet regenskaff klartt, att ingen bleff then anden skyllig.

Item sammeledes giorde han och regenskaff ffor then deel, han efftter burgmesters och rodz befalningh haffde kostith vppa then skarnkisthe wed Myndricke broen ath fferdhe, och ffor en sthenbro, han lodh legghe norden for Rodhusitt, ther vppa bleff han till acters vij marck och iiij skilling.

Sammedagh giordhe Lasse Hanssen rodmand regenskaff for byes jorder, som han haffwer boritt leye op aff vti halfft anditt aar, som vor først til sancte Michels dagh anno domini md sexten til pasken anno domini md søtthen och nw til sancti Michels dagh nest forleden anno xvij, hans indtecht offwer howett vti thet halfft anditt aar try hwnrede marck, otthe marck iiij skilling myndre, hans vdgifft halfftredie hunrede marck iij marck ij skilling effter hans regenskaffz bogs indeholdelsse, swmmen aff indtecthen clartt aff regnith mod vtgiffthen tha bleff Lasse Hanssen Købnehaffnne by skylligh xlvj marck

j skilling. Om Per Anderssøn rodmandz regenskaff aff byess jorder siden sancte Barabra dag ith aar nest forleditt, han giorde regenskaff, sequitur.

Samme dagh vppa Købnehaffne rodhws for burgemestere och rodh giorde Per Andersen rodmand regenskaff for byes sagefall siden vor Frowe afften precentacionis (!) anno xv och till thenne dagh, swmma halfftredie sindz tiwe marck och thi skilling, hwicke fforskrefne pendinge han haffwer aff quitthitt vti hans betalning, och alle the swmme, som Købnehaffne by vor hanum skylligh før, staa skreffnne i bogen, the ære hanum alle sammen clartt aff betallede, och offwer aldt regenskaff tha er han Købnehaffnne by skylligh iiij marck.

Anno domini mdxviij sancte Clementtis afften paa Købnehaffne rodhws for burgemestere och rodh i alle rodemesternnes neruerelsse och flere aff menigheden giorde Hanss Friman vppa skipper Peders weghne regenskaff for j byskatt, som han bar op aff Købnehaffne by anno domini mdxvij til Martini; hanss indtecht løber iiij^c xxiij mark iiij skilling, hanss vdgifft v^c marck xiij skilling ij alb., thet ene clartt aff reghnitt vdgiffthen modh intecthen, tha er byen skylligh paa thette regenskaff lxv mark v alb., som betallis skall af kemenerieth.

Samme dagh giorde Monss Lauridzsen rodman regenskaff for byes teylade, først anno domini xv, fremdelis anno xvj, fremdelis anno domini xvij och nw anno domini xviij, tha løb hanss landgille aff brenningernne j^c och v mark, hanss byghningh vppa teyladen och paa ownen och pa kalckhusitt løber j^c iij ♅ iiij ß ij d., som hans regenskaff vduiser, tha er han byen skylligh ij ♅ iiij ß j alb.

Sancte Clementtis affthen giorde han regenskaff aff byes teyladhe for ij aar, han haffdenne for Monss Lauredzsen fickenne, tha løff hans vdgifft aff brenningerne lxij ♅ j ß, tha bleff han til acterss viij ♅ j ß.

Anno domini mdxix [1519] onsdagen nest ffore catedra sancti Petri vppa Købnehaffne rodhws giorde Jens Brolegger regenskaff for syszen for wijn, Emstøl, Hamburge beer och Prydzsingh, som han haffwer opboritt ffra sancti Morttens tiidh anno mdxvj och inttil thenne dagh anno xix, hans opbærelsse offwer all er halff siwende hunrett mark thi ♅ sex ß j alb., som han clartt fra segh anttuorditt haffwer, effter hans regenskaffz bøgerss innehollelsse, och bleff han byen inttet skylligh paa thette regenskaff, hwicken fforscrefne sum, som Albreth van Gock vppa vor nadigste herres veghne og burgemestere och rod paa byes veghne annammeth haffwe.

Tiisdagen sancti Bartholomei affthen giordhe Per Kemppe radman reghenskab aff byskatthen, som han vpbar pa Køpnehaffuen byes weghne i thette aar mdxviij, som han effter borgermestere oc raadz befalningh haffde vppeboret oc vtgiffuet, tha bliffuer forscrefne Per Kemppe till achter xlvj mark v ß oc ij d. Owerwærendes Thomes Guldsmyt, Jens Broleggere, borgermestere, Lasse Hansen, Oleff Ostridzsen, Lasse Juwll, Henrich Myther, Nielss Temp, Korth Fyncke, Hans Fryeman, Per Bagere, rodmen, Albrecht fan Gock, Hans Clawesen, Moens Laurensen, Thomes Lesthemaghere, Lasse Jensen, Rassmus Bagere, Rassmus Kellesmyt, Hermen Lipper, Kæll Skomagere, Lasse Vendelbo, Cristiern Skomagere, Oleff Bryggere, Jens Thruwelsen skomagere, Per Judhe skomagere, Bo Pungemagere, Anders Fichsen skomagere, Jens Lawrensen skomagere, Thomes Brøggere, Hans Remmesnidere, Korth Beerman, Hans Bagere, Hermen Rølyng oc Swen Bagere, borgere her sammestedz.

Item aff forscrefne skath, som løber hundrede lødige marck, bliffuer Køpnehaffuen by Albrecht fan Gock ther aff skyllig xlvij mark oc ij skilling, som forscrefne Albrecht fan Gock skulle annamme oc vppebære pa wor kæreste nadige herres weghne.

Fredagen nesteffter sancti Lucij pape et martiris dag pa Køpnehaffuen rodhwss for eeth siddende raadt giorde Per Jørghensen ræghenskab aff the penninghe, som han haffde lonth oc vppeboret pa Køpnehaffuen byes vegnæ, tha bliffuer han byen skyllig iij hundredhe marck oc xl marck, owerwærendes bode borgermestere, Thomes Guldsmyt oc Jens Broleggere, Lasse Hansen, Oleff Ostridsen, Henrich Myther, Nielss Temp, Hans Fryeman, Per Bagere, rodmendt, Arendt Hake, Thomes Lestemagere, Hans Danckortzsen, Lasse Jensen, Rasmus Bagere, Rassmus Kellesmyt oc ther till meth manghe flere achte borgere then dagh nerwærendes pa rodhuset ware.

Anno domini mdxxvj [1526] tysdagen effter jomffru Mariæ dagh natiuitatis tha bleff samtycht och fuldbordh paa Køpnehaffn rodhus aff borgemestere och gandske sidende rodh, saa ath jeg Jørgen Mechilssen bysscriffuere scall haffue then stadz bodh, som min fader och moder, hues siæle gudh naade, ibode, och jegh selffuer er j fødh, quith och fry i myn liffztidt for vden nogen affgifft fore then store møde och wmage, jegh haffuer och haffue skall[1]).

[1]) Jørgen Mikkelsens Haandskrift begynder her og skriver sidste Gang 1529. Dette Stykke er overstreget.

Fredagen fore Jomffru Marie dagh purificacionis tha wor Ingemar Vogenman meth hans sønner Anders Suerfeyere, Peder Ingemerssen meth Søuerin Morthensen aff Owere och Hans Jensen her aff staden meth flere aff theres frender och venner forsamlede her paa Køpnehaffn rodhus och tiltalede Mattis Jensen for Karine Ingemer Woge[n]mantz dotter dødh, som haffde tienth forscrefne Mattis Jensen, och sade, ath hans hosfrue Barbare haffde slagit henne, saa ath hwn ther aff bleff dødh. Tha haffde forscrefne Mattis Hanssen skiællige dannemendh, som ære Jesper Torssen, Rassmus Andersen, Jep Bendsen, Peder Jude, Peder Smedh, Torckildh Briggere, Anders Issacksen, Lauritz Suerfeyere, Oluff Skredere, Jens Clemidsen, huilke som vitnede for borgemestere och rodh, ath the haffde hørth forscrefne piges Karines ordh, ther hwn laa paa sith idderste, huilke som sporde samme pige ath, om hwn skildede forscrefne Mattis Hanssen eller hans høsfrue for syn dødh, tha sade hwn ney. Sammeledes vitnede tesse efftersereffne danne quinner for borgemestere oc rodt j dagh paa theres siælssalighedh, som ære Mette Jep Bendsens, Mette Jesper Torssens, Kistine Oluff Skøttes, Kistine Rassmus Andersens, Æline Æwers, Sitz Peder Smedz, Anne Møbes, Bouill Mattis Thomessens, Marine Per Gullis, Karine Klemitz, Æline Peder Andersens, Kistine Niels Aruidsens, Anne Søffrens, Lutze Peyter Bøsseskøttes, Margrette Pommererjngs och ther till bode them saa sandeligen gudh hielppe och alle gudz helgen, ath the wore hoss forscrefne pige Karine, før hwn døde, och sade och sore, som fore er rørth, ath samme pige døde aff swar pestilentie och ey aff the hugh, hwn haffde foedh aff forscrefne Barrabra, j nogèr mode. Tha bleff forscrefne Mattis Hansen och Ingemer Vogenman meth hans sønner och frender vell och venlige forlicte, saa ath the sade huer anden eth fast och trigt venskaff och forplictede them eller nogen aff theres frender, fødde eller vfødde, aldrigh her effter ath tale eller arge paa then sagh effter thenne dagh j noger mode.

Anno domini mdxxviij [1528] onsdagen effter sancte Dorothee virginis dagh wor Swendh Bagere paa Køpnehaffn raadhus for borgemestere, rodmendh och byffogit, nerwærindes Lauritz Nielssen, Oluff Cristiernssen, Lange Henrick, Henrick Smosyndh, Søffren Scomagere, Rassmus Bagere, Anders Haagensen, Henrick Trwmmeslagere, Cristiern Esgessen, Peder Jude, Jep Bentsen, Tønis Perlesteckere, Niels Persen bagere, mester Simen, Jens Broleggere, Jens Morthensen, Jens Briggere, Niels Jensen, och ther tha taledit till en endeligh ende paa hans søns Oluff wegne, for handh haffde indgoedh j Hans

Kocks hus her meth raadit raadh och wilde j hiell sla hanum vden. alth skæll, skildh och brøde, och stack hans korde sønder j dørren effter hanum, for huilken sagh handh haffde forbrudet syn hals, dogh for gudz, verduge faders och herres her Lawe Wrnis meth gudz naade wor naadigste herre bischops scriffuelsse och vilie skildh, sammeledes for wor naadigste herres heroldz her Frederiks och for hans fattige faders, søsters och mange erlige dannemendz och hederlige danne quinners idmige bøn och kerlige begæringh skildh bleff hanum benaadit och giffuen hans hals, dogh haffuer tesse effterscreffne danne mendh, som ære Swend Bagere hans fader, Hans Hønnekøffuer hans suoffuer, Tønnis Perlestekere, Keld Scomagere, borgere her same stædz, so loffuidh och sagd godh for hanum, ath huor handh noger tidh her effter, thet gudh forbyude, will arge, feyde eller feyde lade nogen aff Køpnehaffns borgere eller induonnere, mandh, swendh, wngh eller gammell, j huem thet helst er eller wære kandh, for thenne forscrefne sagh ingen(!) byes eller vden, tha schulle tesse forscrefne hans forloffuere staa i hans stædh och suare for hans gerninger; doch haffuer forscrefne Oluffz fader Swendh Bagere racht och foedh the forscrefne trenne danne mendh, the som i loffte meth hanum, som fore er rørth, syn handh och forplictidh sigh oc syne arffuinge ath holle them oc theres arffuinge thet wden alth skade. Sammeledes haffue forscrefne dannemendh sagt godh hans faltzmoll, som er j^c ℔, handh scall giffue Køpnehaffn stadh och ther till forliges meth wor naadigste herris bifogit paa wor naadigste herres wegne, och sameledes meth saguolderen, som hand haffuer giorth then offuer lasth.

Anno domini mdxxviij jomffru Marie afften visitacionis tha wor schipper Hans Kreye oc schipper Jørgen Knobe paa Køpnehaffn rodhus for eth sidende raade och gaff till kenne och [ɔ: at] mondagen j pintze hellige dage nest forleden tha faldh en køpswendh aff hans schiff, som hedh Claus Raade, wnder Kwrlandzside och bleff drucknet. Thy haffde handh steffndh tesse effterscrefne karle, Jochim Daues, Peiter Besetter, Hans Lange, Jesper Speyere, Jørgen Raske, i rette for oss, som wore j samme schiff paa samme tidh, och badh them sye hues them witterlicth wore ther om och ey andet, thill huilket the suarede alle och huer besunderligh och bade them sandeligen gudh hielppe oc alle gudz helgen, meth opracte fingre, ath the wilde sye theres wedskaff och retsandhedh ther om och ey andet, och sade, ath forscrefne Claus Rode haffde druckit j tre dage offuer och wor megit drucken, och handh gick frem och till bage hoss masten, och schiffuet wor tha wnder alle syne segell, och tha faldh

handh reth baglends wdh aff schiffuet och ingen wolth j hans dødh j noger mode.

Samme dagh wor Jørgen Rasche paa Køpnehaffn rodhus for eth sidende raadh och gaff till kenne, ath handh haffde lonth forscrefne Claus Raade xxx ℔ Rigest, huilke penninge handh schulle betale hanum her j Danmarck meth danske penninge; thy haffde handh steffndh tesse effterscrefne Joachim Daues, Peiter Besetter j rette och giorde spørssmoll till them, hues them witterlicth wore ther om, thill huilket the swarede och bade them saa sandeligen gudh hielppe och alle gudz helgen, ath the wilde sye thet vedskaff ther om och ey andet, och sade ath the wore hoss, ther forscrefne Jørgen Rasche lonte forscrefne Claus Raade forscrefne xxx ℔ Rigest, och hand schulle giffuet hanum her fore j Danmark xxxviij dansk, naar schipperen finge syn fracht.

Her effter følger thet breff, som samme twenne schippre finge aff her Johan Wrne:

Ick Johan Wrne, ridder vnde houetmann wp den koniglicken slott Koppenhagen, bekenne vor allermeniglicken myt deszen mynen apenen breue, dat jck von weghen mynes allergnedigsten herren van Jørgen Knob vn Hansen Kreyen beyde schipperes angenomen vnde entfangen hebbe xx last teres, xxviij ct klapholt, vij ct hundert kleyn klapholt vnde eyn hundert wogenskut vnde noch eyn vat vlasses, welches alles Clauszen Roden, de na sage der genomeden schippers auer borth gefallen vnde vordruncken ys, angehort hefft; van sodanen entfangen gude hebbe ick Jorgen Rasche wan wegen des vordruncken Claus Roden fyff vnde twyntich marck densk, mynns iiij ß, an acthehaluen vnde dertich marck, de em Caus Rode schildich ys gebleuen, betalet vnde vornoget; kommen awerst syne eruen jn iaar vnde dach, mogen se den awerlop krigen, doch dat se mich dat wnkosting vnde wmages, so dar wp gegangen, entrichten vnde vornogen, ock hefft Thomes Goltsmyt, radman to Koppenhagen, des sulues gudes van den genomenden schippers angenomen vnde entfangen dertigh decker roder ruscher fell vnde ein vnde tachtendig tal hantsche vor virdehaluenn vnde nogentich marck densk; daruan hefft he den schippers tho fracht geuen lxxxi marck vnde Jorgen Rasche xiij marck, mynns iiij ß, alszo dat he syner xxxviij mark vorneget ys, ock heff de ergemelte Thomes Goltsmit vnde Cristiern Wendelbo wnderfogit eine kisten mit kledern geringes werdes jnuenteret, besegelt vnde jn voruaring genomen. Des tò merer getugnis hebbe ick mynn signet to

ende deszes breues drucken laten. Geuen to Koppenhagen des vifften dages Julii anno mdxxviij.

Anno mdxxviij xiiij daghe for sancti Bartholomej dagh tha wor Niels Bagere paa Købnehaffn rodhus for borgemestere och rodmendh, haffde tesse effterscreffne danne mendh meth sigh, som ære Lidke Budmagere, oldermendh(!) for budmagere, Jens Inguorsen, oldermandh for schredere, huilke som bestode, ath the wrde en rødh engelst kiortill, som forscrefne Niels Bagere haffde j pant, som hørde Anne Hardenacks till, kiortelen for xij ℔ och foredh for iij ℔, och iij ten fadh bleff wrth aff Jep Kannestøffuere for xxx ß. Thette forscrefne bleff wrth effter forscreffne Annes wilie och samtøcke.

Wy borgemestere och raadmendh j Købnehaffn gøre vitterlicht, och kendes meth thette vorth obne breff, ath thenne breffuissere Henrick Slyman, Geert Ritters tienere aff Lubek, haffuer wæridh fyre samfelte tingh dage paa wort raadhus j wor neruærilsse och opbudet twenne regenskaffs bøger, som hørde Welem Stall till, som handh till forn tienth haffde. Tha wor her ingen, som samme bøger anamme wilde, huercken the som Welem Staell skildich wor eller andre j noger mode, och sade handh, ath handh haffde steffndh Welem Staels skildener j rette. Till iddermere vitnesbyrdh ath saa er goedh och faridh j alle mode, som forscreffuidh staar, lade wy trøcke worth stadz jndzegle næden for thette wort obne breff. Screffuidh j Købnehaffn løuerdagen fore sancti Thome apostoli dagh anno domini mdxxviij.

Anno mdxxix [1529] mondagen fore sanctorum Simonis et Jude apostolorum dagh tha antuordede tesse éffterscreffne danne mend her Hans capelan for Schotte alteret Hans Vichtman borgere j Lyett, Welem Haa, borgere i Dundre, Hans Smedh, Thomes Haa, borgere i Købnehaffn, erligh och welffornumstich man Pouill Hansen, Købnehaffn stadz kemmener, paa Købnehaffn rodhus effter borgemesteres och rodmendz befalningh thette effter screffne guldh och penninge, som ære xiij englotte, xiij støcke rinstk(!) guld, vij frantz kroner, en wngers gilden. Item lxxij marck danske penninge, item vj schotz støders, item x schotz plack och j penningh, som hørde Jachop Nyemand till, som wor borgere j Tundre och døde till mester Clemmitz Badskeres. Gudh hans siell naade.

Tesse effterscreffne penninge stode hanum till geldz:

Item Hans Suthdringym er hanum xx marck schildig. Item Peyter Schotte er hanum xviij marck schildig. Item Henrick Panthon er hanum schildig for xxviij alne klæde, huer alen xiij ß.

Om roedmands kost oc indkome.

Anno domini mdxliij [1543] then fredag nest fore midfaste bleff endregteligen oc aluorligen beuiligett oc samtøgt aff alle borgemesterne oc thett gantze roed, att epther thene dag schall skyckis och handles mett huer then, som aff guds forsiun schall indsettes i Køffnehauffns raad etc., sameledes mett them oc theres arffuinge, som epther guds willi aff døø aff forscrefne raaed epther thenne dag, wbrødeligen, som her epther følliger:

Primo huilcken dandemandt, som her epther bliffuer samtøgt oc indsett tiill roedmandt, hand schall strax legge fraa seg lx marc danske vtj bøssen for sin roedmands koest epther gamell seduane oc for then anden herlighedt, som er bekostett oc ligger thiill roedhussett, som er Vandmølle eng, haffue oc andett, huaed thett helst er, wndertagett thønderne, oc syden were hand en fuld delebroder vtj thette forscrefne epther gamell skyck.

2. Will hand oc strax were fuld dele broder vtj thee forscrefne thønder, wij aarligen lade wtlegge oc ere bekostett mett wore pendinge oc wmage, tha schall hand for then herlighed legge fraa seg vtj bøssen halfftrediesends tiuffue jochims daler oc syden were hans anpartt ther vtj lige som en anden roedmands.

3. Huilcken som epther guds willi kalles och affdøer epther thenne dag aff roedett, borgemester eller roemandt(!), i huilcken thiid som thett skeer om aarett, tha schall hans eptherleffuerske, børn eller arffuinge nyde then neste aars grøre aff ager oc eng, som then døde haffde, oc syden schall them skenckes xl jochimdaler oc ett pund peber oc ther met were thee wenligen afftackett, wden hues them aff rette kandt thiill falde aff winkelderen eller aff anden drick, thett nyde thee theres anpartt till regenschaffs. Amen.

Anno etc. 1543 then oensdag, som wor then 13 dag junij, vtj thee heligtrefoldigheds nauffn bleff Peder Jenssen jndsett tiill en roedmandt j Køpenhauffn, laus deo; oc betalet alt, som for er schreffuet.

Jesper Olsen sameledes.

Lauris Mullie bleff ther nest, oc betalet oc saa alt, som forscreffuit stor.

Frantz Ipsen i Iesu nauffn bleff ther nest, oc betalet oc, som for er screffuit.

Arild Hacke bleff roedmand i Iesu naffn ther epther, siden(?) then siste contragt om tønnerne bleff giort mett K. M., oc hand haffuer betalet forscrefne lxx daler.

Anno 1551 vtj Iesu naffn bleffue thesse dandemandt mester Lauris oc Anders Godske bode paa en dag koret oc sette till roedmendt, oc thee haffue oc saa sameledis betalet.

Anno 1557 sanctj Thome apostolj afftenn paa raadhusit bleffue artickelen stadtfest och sambtygtt aff ett siddende raad:

Huilcken som aff raaditt dødelig affgaar, tha skall hans høstru, børnn och arffuinge aname vdj deling saa stor partt, som hanom mett rette kunde tiilffalle enttenn heell heller halffpartt effter tidssens lelighed, oc er thend raadmand heller burgermester død effter nye aars dag, tha skall hanns arffuinge beholle thett tiilkomendis aar hans agger och eng vdj marckenn och thesligeste thett aars rentte. Dør hand och for ny aars dag, tha haffuer hand sielffuer vppeboritt thet aars grøde, som thenom effter hanom kommer, skall haffue sidenn thennd agger och eng for sinn wmage.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 1—21, i Raadstuearkivet.

193. **11 Marts 1506.**

Kong Hanses Dom, at den, der bortlejer et Hus til en anden, end den der har det i Leje, naar denne giver sin Husleje deraf, skal bøde 40 Mk til Kongen og 40 Mk til Byen.

Anno domini 1506 onsdagen st. Gregorij paffuis afften, som borgemestere, raad och meenigheden acte borgere vdj Kiøbenhaffn vaar for wor kiere naadigste herre konningh Hans paa hans naadigste(!) slott Kiøbenhaffn och gaff hans naade tilkiende, at de som besidder kirchens och andre jorder her vdj Kiøbenhaffn bliffuer besuergit med suart landgilde aar effter aar for saadanne sager och brøst skyld, at de worde vdleyede aff deris bolige, som de vdi leye haffuer. Tha effter wor kieriste naadigste herris befalling, sambtøcke, raad och fuldbyrd disse effterskrefne da næruerendis, som er werdige fader med gud bischop Jens Andersen aff Fyen, her Hans Lauridtzen erckedein wdi Roeskilde, her Hendrich Knudsen, her Tyge Krabbe ridder, Oluf Holgersen, Lauridtz Schinckel, Jens Munck, Christen Randsow och Mogens Saxen, att huo som heldst effter denne dagh leyer hinanden hans huus och boligh vnden, dend stund hand will eller formaar at giffue hans huusleye deraff, hand schall bøde hans faldsmaal der forre, xl Mk moed hans naade och xl Mk moed byen.

Afskrift i Raadstuearkivet fra Midten af 17 Aarh. jevnført med Nr. 28 S. 99—100 i Karen Brahes Manuskriptsamling i Odense, der siger, at Afskriften er gjort »aff den sølff beslagen raadstuebaagh«. Meningsløst aftrykt i Friis Edvardsens Skjelskørs Beskrivelse S. 599—600.

194. **2 Avg. 1508.**

Kong Hans stadfæster Nr. 126 og forbyder Kjøbmænd at føre flaaet Kjød til Dragør eller til Torvs forat sælge det.

Wii Hanss met gudz nade Danmarcks, Sueriges, Norges, Vendes oc Gotes koningh, hertugh vdi Sleszuig, i Holsten, Stormarn oc Ditmarsken, greffue vdi Olldenborgh oc Delmenhorst, giøre alle vitherligt, at wore kiære vndhersatthe, burgere vdaff Kiøthmangere embethe her vdi Kiøpnehaffn, haffue nw hafft her fore oss en priuilegie oc friihedt, som wor forfadher koningh Cristoffer, hwes siæll gudh nade, them mylldeligen vndt oc giffuit haffuer, lydendes ord fran ord, som her efftersoreffuit staar. Vii Cristoffer osv. som Nr. 126.

Hwilken priuilegie oc friihedt vii aff wor synderlige gunst oc nade haffue stadfest, samtyckt oc fuldbordet oc met thette wort opne breff stadfeste, samtycke oc fuldborde i alle sine ordt, puncter oc artickle, som the vduisæ, jndehollde oc som forskreffuit staar. Thessligest haffue wii oc aff same gunst oc nade vndt oc tilladet, at jngen kiøpman skall her effter føre flageth kiødt till Dragøør thet ther at sellge, till kiøbz athaffue eller at ther met till torgs atstande i nogher maade. Thii fforbiwde wii alle, ehwo the helst ære eller wære kwnne oc serdeles wore ffogether oc embitzmen, forskrefne wore wndhersatthe her emodt paa forskrefne priuilegie oc nade oc tesligest paa then friihedt, som wii them nw giffuit haffue, athindre, hindre lade, møde, delæ, platze, vmage eller i nogher maade atwforrætthe. Vnder wor koninghlige heffn oc vrede. Giffuit paa wort slott Kiøpnehaffnn othenssdagenn nest effter sancti Petri dagh ad vinculam. Aar etc. mdoctauo. Vnder wort signete.

Ad relacionem Petri Vgerup.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

195. **24 Nov. 1508.**

Kong Hans bestemmer, at Forstanderen for St. Jørgens Hospital skal have Indtægten af Avlsgaarden og dens Gaardsæder og Landgilden og Afgiften af Bondegodset og Ejendommene i Kjøbenhavn, hvorfor han skal lade holde Messe og vedligeholde Kirken og Avlsgaarden. Hvad der ofres i St. Jørgens Blok, tilfalder de syge, og den anden Almisse fordeles mellem alle Lemmerne. Ofret i Kirken deles mellem de syge og Kirken, og Ofret i Kirkens Blok tilfalder Kirken. Hvad der gives de fattige, skal alene tilfalde dem. Til St. Jørgens Blok skal der være 2 Laase, den ene har Forstanderen Nøglen til og til den anden en anden Mand paa de fattiges Vegne.

Wii Hanss met gudz nade Danmarcks, Sweriges, Norges, Vendes och Gotes koningh, hertugh vdj Slessuig, i Holsten, Stormarn oc Ditmarsken, greffue vdi Olldenborgh oc Dellmenhorst, giøre alle vitherligt, at the fattige menniske vdi sancti Jørgens hospitall her fore Kiøpnehaffn haffue nw wæret her fore oss oc bekierd, at the haffue brøst

paa then prowent oc rætighedt, som them bør oc the pleigue at fange vdi forskrefne hospitall, tha haffue wii nw aff wor synderlige gunst oc nade oc paa thett at forskrefne fattige oc sywge menniske mwe oc kwnne thess bedre loffue oc thienæ then allmechtugste gudt, giortt en sckickelsæ emellom them oc then, som forstander er vdi forskrefne hospitall, j swa maade, at then som forstander er, maa oc skall haffue, nyde oc behollde Affwelsgarden oc gardsede, frj rentæ oc landgilldet aff bøndherne oc her i Køpnehaffn, oc skall han ther fore lade vphollde dagelige mæsse oc annen gudz thieniste, som ther pleyger oc bør atvphollldes, oc skall han bygge oc forbethre kirken oc Affwelssgarden oc hollde them vedt theres heffd oc macht. Item hwad som offres vdi sancti Jørgens stock i kirken oc paa tawfflen, thet skulle the sywghe menniske haffue, oc then anden allmøssæ aff landzbyen ellir anderstedz thet skall delæs eblant alle them, som ther inde ære, doch swa at the sywge fange meer ænd the karske. Item hwad som offres till kirken, harnsk, werge eller andet, ther aff skulle the sywge haffue then enæ halffdelen oc then anden halffdelen skall komme oc bliffue till kirken[s] bygningh oc behoff, oc sameledes hwad offer, som faller i kirkens block, thet skall alleeniste komme till kirkens behoff oc bygningh. Item hwes siællegaffue, som giffues i testamentæ till forskrefne kirkens behoff oc bygningh, thet skall kirken alienæ behollde, oc hwes som giffues fattige menniske till theres behoff, thet skulle the oc allienæ haffue oc behollde, oc skulle ther wære two laase fore sancti Jørghens block, till then enæ laass skall forstandheren haffue nøgellen till, oc till then anden laass skall en paa the fattige sywge menniskes weigne haffue nøgelen till, oc skall forstandheren tillsee, at hwes som forskrefne sywge menniske i swo maade, som fore skreffuit staar, oc i andre maade giffuit worder, thet worder redeligen oc skiælligen partet oc skiifftet, swa the sywge fange ther aff then dell, them bør athaffue. Her fore swa bethe wii oc befale wor embitzman her paa Kiøpnehaffn er, ther till bode wore borgemesthere her samesteds, at the twenne synde hwert aar tillsee oc ware tage, at forskrefne stycker oc artikle i alle maade fultgiøres oc vbrødeligen holldes. Giffuit paa wort slott Kiøpnehaffn sancte Katherine afften aar etc. mdoctauo vnder wort signete.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: Sancti Jørghens breff. 1508. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Hofmans Fundationer X. 195—96.

196. **18 Maj 1509.**

Kapitlet udleier til Oluf Jensen, hans Hustru og deres Børn en Gaard i Nørregade.

Alle men thette breff see eller hører leses helse wij Anders Friiss, cantor vtj Kiøbmennehaffn oc vicedecanus, oc menige capitell

vtj samested ewindelig medt gud. Kwngiøre wij alle neruerendis oc kommeskullendis, at wij endrectelige haffue vtj leye ladhet beskeden mand Oleff Jenssen, hans høsfrwe Botildh, som hand nw haffuer, oc beggis theris echte børn, som the tillsammen afflendis worde, en wor Frwes kircke[s] gord oc jord liggendis vtj wor Frwe sogen i Nørre gade synden wed then gord, som Jes Heyno vtj bode, oc norden wed then gord, som Hans Hanssen bode vtj, i lenge oc brede, oppe oc nedre, som hand nw begreben er oc indhegned, encthet vnder tagheth, met swodant wilkaar, som her effter følger. Først at forneffnde Oleff Jenssen, hans hosfrw oc beggis theris ecthe børn skulle giffue aarlig aar them, som kircke werie ære till forskrefne wor Frwe kircke, iij ß grot till orlig landgille aff forskrefne gord till gode rede, halffdelend poske oc andhen halffdelend michelsmess, oc skulle the oc forneffnde gord wel bygge oc heffde oc tecke hwsene med steentach oc the andre hwse i gorden bygge oc holle them i gode maade wed heffd oc wel forwaret. Item skulle the engen macth haffue nogen bygningh eller forbetringh paa forneffnde gord oc hwse atselie, pantsette eller i nogre maade affhende. Item skath oc andhen tynge, som paaleggis aff herskoff eller byen, them skulle the selffue vtrede oc vtgiffue oc therfore encthet affslaa i theris leye. Item om forneffnde artickle eller nogre aff them ey holles, som forscreffuet staar, tha skall forskrefne capittel haffue fwld macth forskrefne gord oc hwse met bygningh oc forbetring forwdhen ald rettegang eller dele igien at tage oc annamme oc theris breff were mactløse oc aldeles forbrwtne. Item naar forneffnde Oleff Jenssen, hans høsfrwe oc theris børn ære døde oc affgangene, tha skal forneffnde gord oc hwse met all bygningh oc forbetring komme igien qwitte oc frij till forskrefne wor Frwe kircke i Kiøbenhaffn vdhen hwer mantz hinder, giensielsse eller rettegang i nogre maade. Till yttermere forwaring haffue wij ladet henge wort capittels jndcegle fore thette wort obne breff. Giffuet i Kiøbenhaffn aar effther gutz byrd twsende femhwndrede paa thet niendhe, beati Erici regis et martiris dag.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. Nr. 727 i Folio.

197. **Omtrent 1510.**

Fortegnelse over vaabenført Mandskab. At den er forfattet ved denne Tid, ses af, at Jens Lavrensen, der her nævnes som Byfoged, ellers nævnes som saadan 1507 og 1512, men 1514 ikke var det mere (Suhms Saml. II. 1. 126), at hvis den her nævnte Mester Godfryd er Gotfred af Ghemen, da forekommer han ikke efter 1510, og

Mattis Bogtrykker, der maa være M. Brandis, findes først at have trykt Bøger her 1510.

Klædeboder rodermaall.

Hermand Bunthmager sielff iij. Powell Teszebølle. Jens Sadelmagere sielff ij. Anders Skyndere sielff ij. Lasze Jensen. Jens Brwn. Jørgen Skræddere. Jens Mickelsen. Per Bagere sielff ij. Anders Drawere. Mattis Bogetrøcker. Lasze Fyenbo. Mattis Remsnydhere. Moens Remsnydhere. Per Jonsen sielff iij. Jeppe Olsen. Hans Morthensen. Hans Persen Bagere sielff iij. Jeppe Krøghemagere. Thomes Skræddere. Clawes Malere sielff ij. Hans Remsnydhere sielff ij. Rassmus Bunthmagere sielff. Hermen Snythkere. Thomes Bogetrøckere. Diderick Snythkere. Anders Skreddere. Jens Skyndere sielff ij. Cristiern. Jacop Malere sielff ij. Per Remsnydhere. Søffrin Pungemagere. Dammyan Hatthemagere sielff ij. Swend Snytkere. Thomes Hattemagere sielff ij. Kirsthinæ Skæreres swend. Per Skræddere. Jacop Remsnydhere. Mickell Nalemagere sielff ij. Mickell Kræmmere. Albrecht Kræmmere. Per Nielsen. Jacop Guldsmyth. Jens Persen skomagere sielff iij. Kristiern Kræmmere. Kæll Skomagere sielff iij. Kristiern Skomagere. Oleff Jespersen sielff ij. Jens Lawrensen skomager sielff iij. Anne Henrichz swend. Hans Brwn. Thomes Kræmmere. Andreis Kræmmere. Hans Kommyn. Mickell Drawere. Mesther Godfrydh. Hans Lybz Penningh sielff ij. Søffrin Bogebindher. Jens Hwydh sielff ij. Moens Saxen sielff iij. Thomes Kræmmere. Thwe Kræmmere. Karine Bageres man. Nielss Grydestøbere sielff ij. Jørgen Kannestøbere sielff ij.

Summa aff forscrefne rodermaall j[c] men.

Snares rodermaall.

Clawes Olsen. Nielss Matzsen. Oleff Klynckere. Boo Rasmus. Morten Juwdhe. Gerdt Sywersen. Oleff Kempe. Lasze Frijs. Jens Green. Oleff Kock. Jens pa hiørnith. Oleff Clawesen. Moens Mickelsen. Lasze Broersen. Lille Anders. Berethe Mickelss j man. Per Andersen. Anders Thøtmersz. Jens Kroogh. Mickell Mønboo. Lasze Mickelsen. Clæmith Mwrere. Jeppe Persen. Per Otzsen. Hans Bygh. Hans Weffwere. Hans Persen. Schipper Hemmyngh. Per Olsen. Jens Matzsen. Jens Juwdhe. Lasze Kraaghe. Mattis Nielsen. Mattis Andersen. Laurenss Nielsen. Hans Skady. Thyge Matzsen. Anders Skærere. Esbern Dantzsere. Torbern Brøggere sielff ij. Per Broleggere sielff ij. Jeppe Dantzsere. Jeppe Brøggere. Clawes Rickordzsen. Thomes Juwdhe. Nielss Kwll. Jacop Drawere. Per Grubbe sielff ij. Anders Andersen. Jens Persen. Powell Vanddrawere. Lasze

Jensen. Hans Lawrensen. Jens Brøggere. Morten Laurensen. Mattis Møønbo. Hans Timmerman. Boo Lather. Per. Hans Skærere. Per Bagghe. Jens Juwdhe. Greers Fiskere. Clawes Byswend. Per Jørghensen sielff ij. Mattis Cristiernsen. Per Køghe. Henrich Andersen. Cristiern Juwdhe. Jens Buske. Lasze Gørløss. Knwt Laurensen. Esghe Juwdhe. Jens Andersen. Per Juwdhe. Mattis Frøydh. Per Bøtkere. Moens Nielsen. Hans Bøtkere. Hans Rodhe. Per Springere. Lille Anders Glar. Oleff Closzemagere. Lasze sielff ij. Jon Swenske. Anders Moensen. Schipper Søffrin. Per Matzsen. Areld Wyntapper. Albrecht Richkordzsen. Lasze Fyenboo. Per Jensen sielff ij. Oleff Nielsen. Per Moensen. Per Marswyn. Nielss Juwdhe.

Summa aff forscrefne rodermall j[c] oc j man.

Vesther rodermaall.

Jens Symensen. Per Begermagere. Oleff Timmerman. Per Greersen. Lasze Bøtkere. Hans Brøggere. Jeppe Mwrere. Jens Eløffsen. Jens Olsen. Knwth Kellerswendh. Per Jepsen. Boo Fiskere. Oleff Jørghensen. Mattis Siøborgh. Lasze Wlmere. Boo Fiskere. Hans Frijs. Jens Matzsen. Oleff Slachtere. Thomes Matzsen. Jens Cristoffersen. Boeldh Lydenhwss. Hans Atzersen. Jeppe Moensen. Oleff Brøggere. Hans Hansen. Anders Persen. Per Benchtsen. Lasze Slachtere. Mickell. Jørghen. Hans Næringh. Oleff Benchtsen. Oleff Juwdhe. Jens Timmermand. Søffrin Juwdhe. Moens Sadelmagere. Rassmus. Per i Muncke gordhen. Jens Brøggere. Lasze Persen. Knwth Jensen. Per Matzsen. Knwth Throldh. Per Jensen. Hesthemølleren. Anders Persen. Hans Persen. Bertill Jensen. Oleff Juwdhe. Jens Westhe. Jens Eløffsen. Jens Thruwelsen. Oleff Kellesmyth sielff iiij. Jørghen Jensen. Mattis Begermagere. Mickell i Kar*is* gordh. Oleff Moensen. Jens Andersen. Lasze Nielsen. Per Grydestøbere sielff iij. Søffrin Snytkere. Hans Knwtzsen. Jens Grydestøbere. Jeppe Swertfeyere. Oleff Werckmestere sielff ij. Jeppe Timmermand. Per Kleynsmyth sielff iij. Mattis Kleynsmyth sielff iij. Areldh. Jens Thwesen. Lasze Smyth sielff iij. Nielss Persen. Hemmyngh Timmerman. Oleff Ostridsen. Jens Clæmitzsen. Erich Møllere. Hans Mwremesthere. Jørgen Olsen. Jacop. Boeldh Hansze j swend. Per Laurensen mwrmestere. Oleff Dyrlingh. Jeppe Graffwere. Bertill Smyth sielff iij. Mattis Broleggere. Jesper Smyth sielff ij. Nielss Werkmestere. Anders Møllere. Anders Brøggere sielff iij. Hans Grydestøbere sielff iij. Rassmus Kellesmyth sielff iij.

Summa aff forscrefne rodermall j[c] oc xiij men.

Moens Laurensens rodermaall.

Thønnyes Perlesticker. Mesther Lydeke. Boo Pungemagere sielff ij. Hans Staalbergh. Pether Skreddere sielff ij. Jens Clawsen sielff ij. Frandz Pungemager. Lawrens Skreddere sielff iij. Dauith Bunthmager. Jens Skræddere sielff iij. Knwth Dhaa sielff ij. Mattis Tollere sielff ij. Cunsze Guldsmyth sielff iij. Wyckmand sielff iij. Reghnoldh Owerskærere sielff ij. Per Skreddere sielff ij. Oleff Owerskærere sielff ij. Hans Danckorthsen sielff ij. Thyske. Lawrens Guldsmyth sielff ij. Kirsthine Clawsze swend. Thomes Lesthemager. Enwolth Owerskærere. Clawes Skreddere sielff ij. Thille Kock sielff iij. Wyllem Appoteker sielff ij. Mesther Symen sielff ij. Johan Guldsmyth. Clawes Knofflock. Henrich Myther sielff ij. Hans Fryeman sielff iiij. Moens Laurensen sielff vj. Fræderich Kock. Effwerth Bøtkere. Hans Clawsen sielff iij. Anders Bonde sielff ij. Hans Jensen. Jens Jngworsen. Torsten Skreddere sielff ij. Oleff Smyth. Bertholomeus Bunthmager sielff ij. Per Bagere sielff ij. Hennnyngh Schriffwere sielff ij.

Summa aff forscref'ne rodermaall lxxxiij men.

Østre rodermaall.

Oleff Bagere sielff iiij. Hans Skytthe. Oleff Drawere. Hans Perlestickere. Aghe Drawere. Hennyngh Mappe. Hans Schriffuere. Moens. Albrecht Drawere. Clawes Naall. Jørgen Saxen. Søffrin Agesen. Hans Horleggere. Oleff Wogensmaall. Oleff Olsen. Lasze Blaa. Anders Wack. Rassmus Fiskere. Nielss Skreddere. Nielss Jngemersen. Per Kerreman. Hans Ferieman. Jens Drawere. Palne. Hans Clæmitzsen. Jens Broleggere sielff iij. Jens Brøggere. Jesper Brøggere sielff ij. Hans Brøggere. Josth Olsen sielff iij. Hans Bonde timmerman. Anders Rødhnacke. Mickell Timmerman. Anders Panttoffelmagere. Oleff Mørk. Jens Andersen. Hans Blaa. Per Andersen. Per Mickelsen. Hans Mappe. Nielss Arwitzsen. Jens Brwn. Jesper Tordzsen. Jens Juwdhe. Clawes Garbrædher. Hans Arwitzsen. Anders Nielsen. Per Grwnne. Lasze Skreddere. Per Nielsen. Rassmus. Nielss Owerskærere. Jeppe Benchtsen. Morten Thagesen. Mattis Juwdhe. Bonde Andersen. Per Plowmand. Nielss Juwdhe. Jørgen Lawrensen. Per Juwdhe. Godzske. Cristiern Sthen. Anders Thommesen. Nielss Mortensen. Hermend Fiskere. Jon Been. Hans Kock. Per Fatzsen. Jens Feriemand. Moens Timmermand. Bonde Timmermand. Josth. Oleff Boosen. Anders. Hermendh Royckeler. Clawes Ræff. Mesther Gerdt. Casper Danchforth. Nickell Bassunere. Morten Bunthmager. Schipper Clawes. Thomes Drawere.

Hemmyngh Snytkere. Lucas Skreddere sielff ij. Oleff Erichsen. Anders Nielsen.

Summa aff forscrefne rodermaall j^c^ man, x men mynne.

Norre rodermaall.

Nielss Smyth sielff v. Vnge Nielss Smyth sielff iij. Nielss Skomagere sielff iij. Oleff Jensen. Powell sielff ij. Oleff Clæmitzsen. Hans Nielsen. Hans Andersen. Anders Lawrensen sielff iij. Anders Jensen timmerman. Morten Schriffwere. Jan Brøggere sielff ij. Per Jepsen skomagere sielff ij. Oleff Skotthe. Mickell Wæffwere. Nielss Olsen brøggere. Per Pillegordh. Areld Skomagere sielff ij. Boo Timmerman sielff iiij. Jens Thruwelsen. Jeppe Mwrere. Nielss Jensen. Laurenss Mwrere. Hans Bagere sielff iij. Per Nielsen mwrere. Jens Olsen timmermandh. Per Thwesen. Per Olsen timmermand. Oleff Amages drengh. Hans Olsen. Hans Torsthensen. Lawe Punghemagere. Mickell Skomagere. Jens Torstensen. Søffrin Timmermand. Nielss Thygesen. Oleff Awesen. Per Lawrensen. Bencht Snytkere. Per Bagere sielff iij. Per Nielsen Timmermand. Nielss Kock sielff ij. Oleff Persen. Anders Lassen. Nielss Persen timmermand. Hans Matzsens swendh. Hans Ingworsen. Oleff Gallendh. Nielss Brøggere sielff ij. Thomes Brøggere sielff ij. Hans Harniskmager sielff ij. Nielss Ingworsen timmermand.

Summa aff forscrefne rodermall lxxxj men.

Kiødmangher rodermaall.

Casper. Lasze Wendelboe sielff iij. Jens Lawrensen byfoget sielff iiij. Per Sthaar. Hans Bagere sielff iij. Morten Wogenman. Per Thwesen sielff iij. Karine Bageres swend. Jens Bøtkere. Anders Briggere sielff ij. Mattis Drawere. Hans Hansen. Suend Bagere sielff iiij. Mattis Bagere sielff ij. Hwide Mattis sielff iiij. Nielss Koch sielff ij. Dirick Bwchlow. Ostrid Skreddere sielff ij. Per Juwdhe sielff ij. Hans Pleen sielff ij. Iheronimus sielff iiij. Jacop Skomagere sielff iiij. Laurens Kræmmere. Clawes Skyndere. Per Kræmmere. Otthe Skreddere sielff ij. Jens Owerskærere. Zandher Skotthe sielff ij. Hans Guldsmyth sielff ij. Jens Iosepsen sielff iiij. Hans Thrompere j swend. Lydeke Bunthmager sielff ij. Jens Andersen Skreddere sielff iij. Hans Bagere sielff iij. Søffrin Remsnydhere. Hermen Skomagere sielff iiij. Bertholomeus Bartskærere sielff ij. Lasze Bøtkere. Oleff Hemmyngsen sielff ij. Jeppe Lawrensen. Hans Skotthe. Jens Asgudzsen sielff iij. Hans Hemmyngsen. Bendh Wagenman. Jens Persen. Jens Matzsen. Anders Olsen. Jon Timmerman. Nielss Andersen. Anders pa landzdommers gordh. Lasze Pedersen. Per

Nielsen. Jeppe Morthensen. Marckordt Wagenman. Per Jepsen Wagenman. Clæmith Thygesen. Anders Morthensen. Per Benchtsen. Jeppe Brøggere. Geeszes swend. Cristiern Pramkarll. Karine Mattisse swend. Hans Ower de Heydhe. Mickell Barszebæck. Mickell Køthmangere. Oleff Jonsen. Oleff Jensen sielff ij. Josth sielff ij. Oleff Brøggeres swend. Andreis Myszenær. Torckill Brøggerè sielff ij. Thomes Skotthe. Adam Wæffwere sielff ij. Per Laurensen. Erland Wæffwere. Nielss Brøggere. Oleff Skøtthe. Anders Schriffwere sielff ij. Thwe Drawere. Torbern Drawere. Jeppe Glarmesther. Laszè Timmermand. Jeppe Timmermand. Oleff Olsen. Jørgen Skomagere. Jens Szadelmagere. Per Laurensen. Lawrens Lawendzfare.

Summa aff forscrefne rodermaall j^c oc xxxvij men.

Strand rodermaall.

Per Kempe sielff ij. Jens Jacopsen sielff iij. Per Man sielff ij. Jørgen Kock sielff iij. Arend Hake sielff iiij. Mattis Busk sielff iiij. Sisze Walthers swendh. Morten Hadeller sielff iij. Hermen Lipper sielff ij. Boeld Teckellers swendh. Hans Karnaath sielff ij. Hans Wencke sielff ij. Hans Pannekage sielff iij. Symen Bogebinder. Jørgen Møller sielff ij. Mesther Hans Køke sielff ij. Marine Bøtkeres swend. Albrecht fan Gock sielff iij. Henrich Bøøss. Hans Bogebindher sielff vj. Wyllem fan Bommell sielff iij. Johan Rosenwold sielff ij. Thomes Goltsmyth sielff ij. Baltzer Bildesnydher sielff ij. Henrich Menne. Gamle Oleff Bagere sielff iij. Morthen Skredderes swend. Engelbrecht Fyneke sielff iij. Oleff Atzersen sielff iij. Hans Maler. Jeppe Nielsen sielff iij. Rassmus Skreddere sielff iij. Olrich Smyth. Mattis Knwtzsen sielff ij. Hans Glaszemager sielff iij. Wyllem Mentz sielff ij. Per Bagere. Nielss Gæddhe sielff ij. Nielss Smyth sielff iij. Døwe Jens j swendh. Henrich Meyger. Anders Hoetfilther sielff ij. Jørgen, Marckmand. Hans Jacopsen sielff ij. Hans Harniskwyskere sielff ij. Mattis Smyth sielff v(!). Anders Erlandzsen. Mattis Spegell. Yffwer Ferieman sielff ij. Anne Jørghens j man. Hans Jespersen sielff ij. Gydhe Pannekages j suendh. Thomes Hærolth sielff iij.

Summa aff forscrefne rodermaall j^c oc vj men.

Bagpaa med en anden Haand:

Tiisdagen nesth effther sanctæ Oleffs dag antwordede myn herres nade meg Anders her pa slottett v^c xj marc iiij ß atbetale folk mett.

Item sancti Laurencii affthen v^c v marc.

Item vij^c xiij marc dominica post Laurencii.

Med en anden Haand:

Haffuer ieg Glob annammet aff myn herre j^m^lxviij marc vi ß.

Orig. paa Papir i et løst Læg for hvert »Rodermaal« (Kvarter) i Geh. Ark.

198. **1 Feb. 1510.**

Kong Hans bortlejer til Jens Pedersen og hans Hustru og Børn en Mølle udenfor Byens vestre Del for 8 ℳ dansk aarlig, imod at han fra ny skal opbygge og siden vedligeholde den og yde Afgifter til Byen og Kongen, naar saadanne paalægges.

Omnibus et singulis presentes litteras inspecturis seu legi audituris Ericus Nicolai, artium et decretorum doctor, decanus Haffnensis, totumque capitulum ibidem, salutem in domino sempiternam. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, nox ex vnanimi consensu discreto viro Johanni Petri, ciui Haffnensi, qvoddam molendinum ecclesie beate Marie virginis ad eius fabricam spectantem et pertinentem extra partem occidentalem memorate ciuitatis Haffnensis situm, quoad dies suos, item vxoris sue Cecilie, qvam modo habet, et liberorum suorum de semine progenitorum, conductiue dimisisse, sub conditionibus infrascriptis, videlicet quod dictus Johannes predictum molendinum in primis dissoluat et ex annualibus propriis suisque sumptibus et expensis illud de nouo erigat et reedificari faciat, cumque edificatum fuerit, extunc prout exnunc et exnunc prout extunc, octo marchas danicas pro annua pensione, ipse vnacum dictis vxore et liberis, singulis annis tutoribus dicte ecclesie pro tempore existentibus, quoad vixerint, persoluent, medietatem ad festum pasce et aliam medietatem ad festum beati Michaelis archangeli tempestiue erogantes. Item ipsum molendinum semper suis expensis in esse manuteneant nichil propterea in huiusmodi pretacta pensione defalcando. Tributaque seu onera, si que illi successu temporis et aliis talibus molendinis imposita fuerint civilia aut regalia, teneant et persoluent absque vlla recompensa. Predictis vero articulis aut altero eorum non seruatis, presentes littere penitus irrite sint et inanes, nobisque et successoribus nostris molendinum huiusmodi reassumendi et aliter prout libuerit de eodem disponendi, plena et libera sit facultas. Illis autem de medio sublatis omnibus, molendinum huiusmodi cum structuris et melioracionibus suis vniuersis, quas eis nunquam vendere aut alienare liceat, libere cedat ecclesie et capitulo supradictis absque omni omniumque reclamacione. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quingentesimo x, sexta feria proxima post dominicam septuagesime.

Afskrift efter Originalen paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. 727 i Fol.

199. **28 Sept. 1511.**

Kong Hans tillader, at en Bygning udenfor Vesterport forelobig maa blive staaende.

Hanss met gudz nade Danmarks, Sueriges etc. koning, hertug i Slesuig, Holstenn, Stormarn oc Ditmersken. Vor gunst till fornn. Vidt, at wore borgemestere oc raadmen vdi Kiøpnehaffnn haffue ladit giffue oss till kende, at thenn bygning thee haffue bygt vden fore thenn Vestreport ey skall wære wore møllere till forfang, oc haffue wii vndt, at samme bygning maa bliffue standendes, indtill swo lenge wii selffue diit komendes worde. Bethe wii teg oc vele, at tw ther paa ey giør them hinder eller forfang i noger mode, oc ladt thet ingelunde. Befalendes teg gud. Screffuit paa wort slot Kalundeborg søndagenn nest effther sanctorum Cosmi et Damiani dag aar etc. mdxj vnder wortt signet.

Oss elskelige Esge Bilde wor embitzman paa Kiøpnehaffn.

Orig. paa Papir i Geh. Ark. Seglet er paatrykt.

200. **12 Dec. 1511.**

Borgemestre og Raad skjøde til Mathias Knudsen et Fortov ud med Stranden nedenfor hans Gaard.

Wij borgermestere oc radt i Købinhaffn gøre witterlight oc kennes fore alle, som nw ære oc kommeschulle, meth thette wordt obne breff, at wij alle eendreghtelige haffue solt, skødt oc affhendt fraa Køpnehaffuen by oc indh till fornumstig man Mattis Knwtzsen, borgere her sammestedz, oc alle hans arffuinge een Køpnehaffuen byes iordt oc ghrundt, som er then forthaa liggendes vdmet stranden nædhen for hans gordt liggendes imellom her Marckkordz Rønnowss gordt oc then gordt, som nw schipper Pæder vti boor, huilken iordh, som er i syn bredhæ vdt meth stranden threttan sielenske alne oc eeth qwartheer, skall forskrefne Mattis Knwtzsen oc hans arffuinge haffwe oc beholle, nydhæ oc brughæ meth all hænnes retthæ tilhørelsze till ewerdelighe æghe oc æghedom. Thi at wij kennes oss pa Køpnehaffuen byes weghne athaffwe annammet, fongget oc vppeboret penninghe, fææ oc fwldt werdt aff forscrefne Mattis Knwtzsen, at wij tacke hannum for goedt betalningh. Thi kennes wij os pa forskrefne Køpnehaffuen byes weghne jngghen parth, deell eller rettigheedt effter thenne dag athaffwe vti forskrefne iordt vti noghermaade, oc beplichte wij os och alle wore efftherkommere borgermestere oc raadt i sammestedt pa forskrefne Køpnehaffuen byes weghne at frij, hemlæ och tilstaa forskrefne Mattis Knwtzsen oc hans arffuinge forscrefne iordt for hwers mandz tiltall, som ther pa kan tale meth nogher ræth. Skeer oc szaa, thet gudt

forbydhæ, at forneffnde iordt eller nogher hennes retthe tilhørelsze bleeffwæ eller wordhe forskrefne Mattis Knwtzsen eller hans arffuinge vti noghermaade affwunden meth kirckelow, landzlow eller meth nogher ander reth gangh eller for vor hemmelss brøst eller wansskelsze skyldt, tha tilplichte wij os oc alle wore effterkommere borgermestere oc raadt i sammestedt pa forskrefne Køpnehaffuen byes weghnæ saa goedt een iordt atwederlegghe eller andeth iordhe godz, som hannum eller hans arffuinge meth nøges, jnnen sex wgher dagh strax nesteffterkommendes vden all gensielsze vti noghermade. Thill vithnisbyrdt her om, at szaa i sandheet er, oc szaa i alle maade wbrødelighen halles skall, som forscreffuit staar, haffue wij ladet hengdt wort byes jntsigel nædhen for thette wordt obne breff. Giffuet i Køpnehaffuen anno etc. mdxj fredaghen nestfore sancte Lucie then hellighe jumffrwes dagh.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. blandt danske Selskabs Membraner.

201. 4 Marts 1512.

Knardrup Klosters Abbed sælger til Peder Jepsen 2 Boder i Klosterstræde.

Wij brodher Pædher Jenssen, abbed i Knarderups closter, oc menigh conuent i sammestet kungiøre alle witherlict næruærendis oc kommeskulendis oc kennes met thette wort obne breff, at wij met wor frij wiliæ oc vidskaff haffue soldtt, affhendet oc opladet oc met thette wort obne breff seliæ, affhende oc oplade beskeden mand Pæder Jeppssen oc hans husfrue Beretæ aff Køpnehaffn thoo wort closters boder oc grund liggennes vdj Closterstrædet i wor Fruæ sogn, oc han sælffuer met sin husfrue Beretæ i then enæ oc Ottæ Skræder i then annen nw iboo i fornæfnde Køpnehaffn, met alle fornæfnde boders oc grundz tilhørelse, hus oc jord, lenge oc brede, oppe och nedhre, met alle the breff oc rættighet, som wij ther paa och vdj haffue, i alle made, som samme breff wduisse oc indeholde, inthet wndentagget, tiil ewingelig(!) eyæ eyæskullendis. Oc kennes wij oss jngeldeel (ɔ: ingen deel) æller rættighet ydhermere effther thenne dag at haffue i them, men kennes oss fult oc alt at haffue fonghet oc oppeboret godh betallingh aff fornæfnde Pæder Jepssen oc hanss husfruæ Beretæ effther wor fulle noghe i alle made, oc tilbinde wij oss oc wore efftherkommere at frij, hemle oc fulkommelige tiilsta them oc theris arffuinge the fornæfnde boder oc grundh for huer mans hinder eller gensielse, som ther paa tale kan met nogell ræt, oc skeer thet saa, thet gud forbiwde, at fornæfnde boder æller nogell theris deell æller rætte tilhørelse worde fornæfnde Pæder Jepssen æller hans husfrue Beretæ æller theris arffuinge affuundhne met landzlog æller kirkelog

æller met nogeel annen rættilgand (ɔ: rættergang) for wor æller wore efftherkommeres wanhemmel æller forsømmelse skiil, tha tiilbinde wij oss oc wore efftherkommere at wetherlægge them ighen alt then skade, som them ther aff komme kan, inghen (ɔ: indhen) vj vgger oc eth aar nestkommendis, forudhen alt hinder eller hielperædder i alle maade. In cuius rei robur et euidens testimonium sigilla nostra presentibus inferius sunt appensa. Datum in antedicto monasterio nostro Knarderup, anno domini millesimo quingentesimo duodecimo, die vero sancti Lucii[1]) pape et martiris.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. 727 i Fol.

202. 22 Marts 1512.

Borgemestre og Raad skjøde til M. Anders Friis en Grund norden for Byens Rende, som løber ned fra Nørregade og hen imod Rosengaarden, samt en Jord østen derfor.

Vij borgermestere oc raadt i Københaffuen gøre witterlight oc kennes fore alle, som nw ære oc kommeschulle, meth thette wordt obne breff, at wij pa Køpnehaffuen byes wegnæ haffwe solt, skødt oc affhendt ock meth thette wordt obne breff selie, skøde oc affhende fraa Køpnehaffuen by oc indh till erlig oc reenliffwelig mandt mesther Anders Frijs, cantor i wor Frwe kircke i sammestedt, oc alle hans arffuinge then Køpnehaffuen byes iordt oc grundt i forskrefne Køpnehaffuen liggendis, thwert vtoffwer fraa then gordt, som mester Anders vti boor, norden for byes rendhæ, som løber nedher fraa Norregade oc bordt ath Roszengorden, huilken iordh, som er i syn lenghæ pa then vesthre sidhæ aff synder oc i nor lxxv siælensche alne, j syn lenghæ pa then østhre sidhæ aff syndher oc i nør lxxiij alne oc thry qwartheer. Item i syn bredhæ pa then norre endhæ aff øster oc i westher xxxij alne oc ij qwartheer, j syn bredhæ myth pa jorden aff øster oc i vesther xxix alne, item i syn brede myt pa iorden fraa thet garbøgh aff Otthe Skrædderis haffwe aff øster oc i vesther xxiiij alne. Item i syn bredæ pa then syndre endhæ aff østher oc i westher xxvj siælenske alne oc iiij quartheer. Item desligest haffwe wij ock forscrefne borgemestere oc raadt solth, skødt oc affhendt oc meth thette samme wordt obne breff sælie, skøde oc affhende fraa Køpnehaffuenby oc indh till forskrefne mesther Anders Frijs oc alle hans arffuinge then Køpnehaffuenbyes iordt nest østen fore liggendis, som Pilegordt vti leyæ aff Køpnehaffuenby haffde, huilken iordt, som ær i syn lenghæ aff østher oc i vesther xlj siælensche alne oc thry

[1]) I Afskriften er der sat Spørgsmaal ved, om dette Navn bør læses saaledes.

quartheer pa then syndhre sidhæ. Item pa then norre endhæ aff osther oc i vesther i syn lenghæ xlij allne, j syn bredhæ aff synder oc i nør pa then vesthre sidhæ xxxix alne oc eeth quartheer, item i syn bredhæ pa then østhre sidhæ aff synder oc i nør xl siælenske alne oc thry quartheer meth forskrefne lenge och bredhæ vppe oc nedhræ vtj alle maade, som begghe iorder nw indheghnede oc beghrebnæ ære, meth all theris retthe tilhørelse, intteth vndentaget, som schulle wære oc bliffwæ hooss forskrefne mesther Anders oc hans arffuinge till ewerdelige æye oc æghedom. Thi at wij kennes pa Køpnehaffuen byes wegnæ oss athaffwe fangget, annammet oc vppeboret penninge, fææ oc fwldwerdt aff forskrefne mesther Anders for forskrefne thwo iordher, at wij tacke hanum for goedt betalning. Thi kennes wij oss pa Køpnehaffuen byes vegnæ inghen lodt, deell eller rettigheedt effther thenne dag athaffwe vti forskrefne iorder vti noghermade, oc beplichte wij oss oc alle wore effterkommere borgemestere oc raadt i sammestedt pa forskrefne Køpnehaffuen byes wegnæ at frij, heemlæ oc tilsthaa forskrefne mesther Anders oc hans arffuinge forscrefne iordher for hwers mandz tilltall, som ther pa kan tale meth nogher ræth. Kandt oc szaa skee, thet gudt forbydhe, at forskrefne iorder eller nogher theris retthe tilhørelsze bleffwe eller vorde forskrefne mesther Anders eller hans arffuinge vti noghermade affwunden met kirckelow, landzlow eller meth nogher ander rætgangh, tha tilplichte och bebindhe wij os oc alle wore effterkomere pa forskrefne Køpnehaffuen byes vegnæ saa gode thwo iorder at wederlegghæ eller andeth iorde godz, som forskrefne mesther Anders eller hans arffuinge meth nøgis, jnnen sex vgher dagh strax nesteffterkommendes vden all gensielse vti noghermade. Till vithnisbyrdt her om, at saa i sandheet er oc saa vti alle made wbrødelighen holles schall som forscreffuit staar, haffwe wij alle eendregtelige ladet henghæ wort byes jntsigle nædhen for thette wordt obne breff, giffuet i Køpnehaffuen aar effter gudz byrdt thusende fæmhundredhe pa thet toltthe mandaghen nestfore wor Frwe dag annunciacionis.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Stadens Segl hænger under.

203. **3 Juli 1512.**

Kong Hans stadfæster et Skjødebrev (se Nr. 201) fra Knardrup Kloster til Peder Jepsen paa 2 Boder i Klosterstræde.

Wii Hanss met gudz nade Danmarchs, Suerigis, Norgis, Vendis oc Gotis konningh, hertug i Slesuig, Holsten, Stormarn oc i Ditmarschen, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, giøre alle witterligt, at aar effter gudz byrd mdxij then løuerdag nesth effter wor Frue dag visitationis for oss paa wort retthertingh i Køpenhaffn wor skicketh

oss elskelige Moghens Laurensen, radman i Køpenhaffn, met fuldmacht paa oss elskelige her abbeth Peder Jenssens wegnæ i Knarderop closter met hanss opnæ beseglde breff skøtte, affhende oc vplod fraa fornæfnde her abbet Peder, hanss effterkommere oc conuenth ibidem oc till Peder Jeipssen, wor borger i Køpenhaffn, oc hans arffuinge till ewinnelige eyæ two fornæfnde Knarderop closters boder oc grund her i Køpenhaffn i Closter strædeth i wor Frwæ soghen liggendis, then enæ som han selff oc hans hwsfrwæ Beritthæ, oc then annen som Otte Skræder nw ibo, met alle fornæfnde boders oc grunds tilhørelsse, hws, jord, lenge oc brede, op oc neder, som the nw bygde oc begrebnæ ære, i alle mode effter thet eyedomps breffs lydelsæ, fornæfnde her abbet oc conuenth hannum oc hanss hwsfrwæ Beritthæ ther vppa till fornn giffuit oc beseglt haffue, som nw her for oss tillstæde wor, oc kiendis forskrefne Moghens Laurensen fornæfnde her abbeth, hanss effterkommere eller conuenth i Knarderop enghen deell, lod eller rettighed ath haffue i fornæfnde boder, hwss eller jord eller i noger theris rette tilhørelse, hwad thet helsth er eller neffnes kan, effter thenne dag i noger mode, meen skulle bliffuæ oc wære hoss fornæfnde Per Jeipssen, hanss hwssfrwæ Beritthæ oc theris arffuinge till ewinnelige eyæ, som fore er rørth, oc wor ther nw enghenn giensielsse mod fornæfnde skøde i noger mode. Datum vtsupra, nostro ad causas sub sigillo, teste Georgio Marswyn, justiciario nostro.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. 727 i Folio.

204. 18 Okt. 1512.

Bartholomæus Bundtmager faar Tilstaaelse for at have udbetalt sit Fosterbarns Arvinger deres Arveparter.

Alle the, som thette breff forekommer, helsze wij Jens Laurensen, byfoget i Køpnehaffuen, Hans Clawesen, Moens Saxen, borgermestere, oc Hennyngh Nielsen borgere oc schriffwere i sammestedt ewindelige meth gudh. Gøre wittherlight, at aar effter gudz byrdt mdxij mandagen nestfore the xi^m jumfrwer dag pa Køpnehaffuen bytingh fore os oc menighe tingmendt, then dag thingsøgendes, wor schicket fornumstig man Lydeke Bunthmager, borgere her sammestedz, fwldmechtig pa Fyoth Bunthmaghers vegnæ, borgere i Nestwedt, oc pa Jens oc Hansses wegne vti Qwægeby boendes, pa then enæ, Bertholomeus Bunthmagere, borgere hersammestedz, pa then anden sidhæ, berettendes oc wederkendes pa bode sidher, at the alstinggest haffde annammet oc fangget aff forskrefne Bartholomeus all then deell oc rettigheet, som thennom vti ræth arff tilfaldt effter theres brødres oc moderbrødres

barn, Anne, som war forskrefne Bertholomeus fosterbarn, hwes sielle gudt nadhe, bade aff guldt, sølff och penninge oc alt andeth, i hwat thet helstz er eller næffnes, jnttet vndentaget. Thi gaff forskrefne Lydeke Bunthmager pa forscrefne arffuinges vegnæ for thennom oc alles theres arffuinge forscrefne Bartholomeus och alle hans arffuinge fwlt oc alth affkaldt qwyt, fry, lædig oc løøss for all ydermeræ tiltaall, kraff eller mamaningh (ɔ: maningh) om forscrefne arff for fødde oc wfødde vti alle maade effter thenne dag. Her pa beedes forscrefne Bartholomeus oc lowlige fick eeth wwillight thingsvithne aff tesze xij effterscrefne dandemen, som ære Claues Malere, Jørghen Kannestøbere, Mickell Skotte, Knwt Dhaa, Nielss Thygesen, Peter Skotte, Jeppe Olsen, Hans Meldrop, Nielss Jepsen, Per Nielsen, Oleff Judhe, Kæll Ferieman, borgere i sammestedh, huilke xij forscrefne dandemen aff fogedens befalning i samdregtelig beraadt vtginghe oc medh lowlig thingslydh ighen jndkomme oc alle eendregteg withnede pa theres gode thro, siell oc sandheedt, at the hørdhe oc szage samme dag, at forscrefne affkaldt saa gick och foor jnnen iiij thingstocke pa Køpnehaffuen byting vti alle made, som fore er rørdt, thet withne wij forscrefne medh wore jntsigle nædhen for thette breff henggendes, som giffuet er aar, dagh oc stedt, som forscreffuet staar.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

205. **5 Juli 1513.**

Rigens Raads Dom, at et Hus, der er bygget vesten for Erkebispens Gaard norden for Nikolaj Kirke, er bygget i Gaden og til Hinder for denne Gaard, hvorfor det skal nedbrydes.

Wij Jens Anderssen, met gudtz naadhe i Otthens, Erick Kaass aff samme naadhe i Viborgh, biscoper, Eskildh Thommessen, prior i Andtwordskow, Nielss Høgh, Prebiørn Podbusk, Albrect Jepssen oc Tomes Nielssen, riddere, Danmarckes riiges raadh, giøre vitherligt alle met thette vortt obne breff, att aar effther gudtz byrdt md tredecimo tisdaghen nest effther vaar Frwe dagh visitationis i Kiøpnehaffnn vdaff verdigisthe verdighe fædres, strenghe ridderes oc godhe mends, Danmarcks riiges raadtz, vore kiære metbrødres befalningh, vaare vij paa een aasiwn atbesee oc skudhe ett hwss oc bygningh, som vpsætt oc bygdt ær vesthen næst vp tiill ærchebiscops gaardhenn nordhen vedh sancti Nicolai kircke i Kiøpnehaffnn. Thaa aff then aasiwn vij ther saae, giordhe oc forforæ, saawell vdaff ærchebiscops Byrghes i Lund etc. breff, som forskrefne gaardt ær giffwen mett tiill Lundhe sædhe, som aff baadhe burghemestherenes Hans Claffwesen och Maaghens Saxens oc noger aff raadmennenes i Kiøpnehaffnn ordh oc bekendelsse forstodhe oc forfwndhe vii i sandhedt, at forskrefne ærchebiscops

gaardh liggher mellom try bysens strædhe i Kiøpnehaffnn, oc thet hwss, som vesthen sætt oc bygdt ær vp vndher thaghet tiill ærchebiscops gaardhen, ær sætt oc bygdt paa een adell bysens strædhe, som menighe mandz veigh haffwer væredt vdaff ærildz tiidh, føør thet indtæptes och bygdes nw vedt try aar siidhenn, ærchebiscopenn oc Lundhe sædhe storlighenn tiill forfangh baadhe faare fare aff ildh som aff andhenn vodhe och anfaldh met vpløb, hwes paa kwnnæ kommæ, saa oc faare the vindughe paa erchebiscopens hwss ighen tæpthe oc forhindrethæ ære met thet ny hwss, paa forskrefne strædhe vloglighe och vskellighe satt oc vpbygdt ær, och bør forthii mett ræthe aff at brydes oc gadherwmmett friitt ighenn, som tilforn haffwer væredt aff ærildz tiidh. Giffwit aar, dagh oc stædh, som forscreffwett stoer, vndher alles vore jndcegle tiill vithnesbyrdt.

7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

206. — 1 Avg. 1513.

Dr. Peder Albertsen giver Magistraten Fuldmagt til at have Tilsyn med, at de Sjælemesser, han har stiftet i Frue Kirke, overholdes.

Jeg doct. Pether Albretsen vice cancellarius universitatis generalis stndii Haffniensis oc raadmand ther sammesteds, giøre vitterligt alle, som see eller høre læsis thette mith obne bref, at ieg hafuer befalit oc fuldtmacht giffuit hæderlighe oc fornumstige mend borghemestere oc raadh i Kiøbmanhafn, som nu ere oc her efter komme skulle, at de for gudtz skyld oc alle christne sielle ville hielpe oc tilsee, at then tieniste, som ieg hafver stigt i wor Frue kierche, som siungis om hellige aftener efter natsangh for alle christne sielle, motte hollis, som nu stigt er efter thette brefs liudelse, som ther paa gifvidt er oc ligger i capittelet hos the dannemand canicher i sammested, at the oc hielpe, at forskrefne tieniste blifver hollen, oc de aarthydher, som huert aar holles skall ath theris ørmind fulle villie(?). Ath thette saa maa hollis, hafuer ieg hengt mit indsegell nedhen for thette bref met flere gode mendtz indsegle, som ieg hafuer bedeth, som er mester Haagen, mester Matthis, hr. Hans Mortensen, perpetui vicarii i Kiøbenhafn, Peter Jørinsen, byefogith, skipper Peithersen oc Jens Michelsen, borger ther sammestedtz. Gifvet i Kiøpenhafn aar efter gudtz biurdh tusinde fem hundrede paa thet trættende, sancti Petri dagh ad vinculam.

Afskrift i Resens Hdskr. i Raadstuearkivet: Kbhvns Raadhuus osv., S. 314—15.

207. — 3 Avg. 1513.

Biskop Lage Urne udlejer til Jørgen Møller Brandani Alters Jord i Højbrostræde paa Hjørnet nærmest ved Højbro.

Vij Laghe Vrne met gudz nade biscop i Roskilde gøre widerligt, at wij met oss elskelige her Oluff Nielssens, perpetui vicarii

till sancti Brandani alteræ i sancti Nicolai kircke i Køpenhaffn, samtycke haffue wndt oc i leyæ ladet oc met thette wort obne breff vnde oc i leye lade beskeden man Jørgen Møllere, borgere ther sammestedtz, hanss husfrw Lizabeth oc eth beggis theris echte barn, hwilket ther effter theris død ther till wtkørendis worde[r], en forskrefne sancti Brandani alteris gard oc jord liggendis vtj forskrefne sancti Nicolai sogn i Høgebrostrede nest Høffwebro poo hyrnet, som forskrefne Jørgen nw selffuer vtj boer, met lenge [oc] brede, som han nw begreffwen er, meth thet lofft offuer thee boer østen wed garden vdt till Høgebrostrede, vti therris liiffs tiid, then ene effter then annen, nyde oc beholle skullendes, met swodanne skell oc vilkor, at forskrefne Jørgen Møller, hanss husfrv eller beggis therris barn skulle giffue hwert aar till leye aff samme gard firæ oc tiwæ lubeske marck, halffdelen till posken oc halffdelen till sancti Michaelis dag, forskrefne her Oluff eller hanss effterkommere eyere till forskrefne altere betimeligen oc till gode rede yde oc betalle skullendis. Item skulle thee bygge, forbedræ oc vnder steen tagh wed macht i gode made holle samme gard. Item skulle thee samme gard selffue besidde oc ingen macht haffue nogen bygning eller forbedring poo forskrefne gard eller jordh at seliæ, pantsette eller i noger modhe affhende. Item skatt eller annen tynge, som poo leggis aff byen eller herskabff, skulle thee selffue vtrede oc vtgiffue oc inthet ther foræ affsla aff leyen, swo tiidt oc opthe som thee poo leggis, oc nar thee alle tree døde oc affgangne ære, eller forskrefne article eller noger aff them ey holles, swo at merkelig brøst findis i them, tha skall forskrefne gard met bygning oc forbedring, som han tha findes, strax igenkommæ till forskrefne alteris eyære vden all hinder, hielperede eller gensielse i noger mode. In cujus testimonium sigillum nostrum vna cum sigillo predicti domini Olaui presentibus inferius est appensum. Datum in castro nostro Hiortholm die inuencionis beati Stephani prothomartiris anno domini millesimo quingentesimo decimo tercio.

2 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

208. 20 Dec. 1513.

Kapitlet udlejer til Henrik Menne en Gaard paa Gammeltorv paa Hjørnet af Vester- og Nørregade.

Alle som thette breff see eller hører lesses helse wij Anderss Friis, cantor vtj Købmenhaffn, oc menige capitell vtj same sted ewindelig meth gud. Kundgøre meth thette worth obne breff, at wij

haffue endrectelige vtj leye ladet beskeden mand Henrich Menne, borger vtj forskrefne Købmenhaffn, en wor Frwes gaard liggendis paa Gamle tor(!) meth eth stenhuss vt till gaden, paa thet hyrne, som løber ned til Wester gade oc Nørre gade, vtj lenge oc brede, som hand nw begreben er, meth swodanne wilkaar, som her effther fylger. Først at forskreffne Henrich Menne, hans høsfrwe Margrethe, som hand nw haffuer, oc beggis theris børn, skulle aarlige giffue aff forskrefne gord then, som kirckewergæ ær till forskrefne wor Frwe kircke, vij marck danske penninge, halffdelen till poske oc anden halffdelen Mickelmess, oc skulle the holle forskrefne gord oc huse wed god heffd oc tecke husene meth steentack, oc skulle [e]y forskrefne gord pantsette eller affhenne vtj noger maade vthen forskrefne capitels mynne oc samtycke. Item skat eller andhen tynge, som paa leggis aff byen eller aff herskaff, skulle the selffue vtgiffue oc ey therfore affslaa noget vtj theris landgille. Item om thesse forskrefne article eller nogen aff them ey holles, som forscreffne stander, tha skulle the, som tha kircke werie ære till forskrefne wor Frue kircke, fuld macth haffue forskrefne gordh ighen at annamme til forskrefne wor Frwe kircke vthen ald gensielsse. Item naar jeg, forskrefne Henrich Menne, myn hosfrw oc wore børn ære døde oc affgangne, tha skall forskrefne gord meth syn forbetring, oc bygning komme qvitte oc frij ighen til forskrefne wor Frwe kircke vdhen ald gensielse. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare inferius est appensum. Datum Haffnis vigilia beati Thome apostoli anno domini millesimo quingentesimo decimo tercio.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. 727 i Fol.

209. **12 Maj 1514.**

Magistraten skjøder til Peder Jensen en Grund paa Rosengaarden.

Wij borgermestere ock raad j Køpnehaffn gøre wittherligt oc kennes meth thette wort obnæ breff, ath wij alle endregtheligh paa Køpnehaffn byes wegnæ haffwe solt, skøtth ock affhendt ock meth thette wort obnæ breff siellliæ, skødhe oc affhendhe fra Køpnehaffns by oc jndtill fornwmstigh mand Pedher Jenssen, skredhere oc borgere i sammested, oc alle hans arffwinge een Køpnehaffn byes jord oc grwnd i forskrefne Køpnehaffn liggendes wppaa Rosengarden imellom priers gard aff Helligestes i forskrefne Køpnehaffn oc byes jord, som nw Andhers Scriffwere i wære haffwer, hwilken forskrefne jord, som er i syn bredhæ wd till gaden aff østher oc i westher xxv sielensche alne

oc eth qwarteer, wppaa then syndre endhe aff westher oc i osther xxiiij sielenske alne oc eeth qwarteer, j syn lenge nor fra gaden aff nor oc i syndher till Jørgen Marswins gard wppaa then østre sydæ lxviij alne, wppaa then westre sydæ fra forskrefne Jørgens Marswins gard aff synder oc i nør til gaden lxx sielensche alne, j syn lenge oc brede, wppe oc nedhre, som forskrefne jord nw jndhegneth oc begreben er, meth alle hennes retthæ tilhørilsse, som skall wære oc bliffwæ hoess forskrefne Per Jenssen oc hans arffwinge till ewerdelige eyædom beholle schwllendes. Thi ath wij kenness ath haffwe anammith, fangeth oc wppeboreth penninge, fææ oc fwltwerd aff forskrefne Per Jenssen for forskrefne jord, tackendes hannum for goed betalningh i alle maadæ. Thi kenness wij oss paa Køpnehaffn byes wegnæ oc alle wore effther kommere jnghen part, deell eller rettigheed ath haffwe i forskrefne jord effther thenne dagh i nogher maadæ, ock beplicthæ wij oss oc alle wore effther kommere, borgermestere oc raadh j sammested paa Køpnehaffne byes wegnæ ath frij, hemle oc till staa forskrefne Per Jenssen forskrefne jord, grwnd for hwers mandz tilthal, som ther paa kan thalæ meth nogher reth osv. som Nr. 202. Aar effther gwdz byrd thwsindhæ femhwndreth paa thet fiortendæ, fredaghen nesth effther sancti Johannis dagh ante portam latinam.

Af Levningerne af en Foliant paa Pergament, der nu findes i Geh. Ark., indeholdende Skjøder udstedte af Magistraten og andre Skjøder, der bleve tinglæste. Der er kun Blad 32 og 39 tilbage. Dette er formodenlig Levningerne af den forsvundne Raadstueprotokol, der kaldes den sølvbeslagne Raadstuebog (Nr. 193). De 2 tiloversblevne Blade have været brugte som Omslag om en Bog.

210. 19 Juni 1514.

Christiern II stadfæster et Skjøde, som Hans Mikkelsen, Borgemester i Malmø, udstæder paa Karine, Enke efter Mogens Skriver, og Aase, Enke efter Jakob Ulv, deres Vegne, til alle Helgens Alter i Frue Kirke paa 1 Bod paa et Hjørne norden for Vejerboden og en anden norden for det Stræde, som løber lige imod Vejerboden op fra Stranden.

Wii Cristiernn met gudz nade konningh i Danmarch, fulbirdet oc samtickit konning till Norge, vduald koning till Suerige, hertug i Slesuig, Holsten, Stormarn oc i Ditmerschen, greffue i Oldenborg oc Delmenhorsth, giøre alle vitherligt, at aar effther gudz byrd mdxiiij then mandag nest effter sancti Botulphi abbatis dag for oss paa wort rettherting i Køpenhaffn vor skicket oss elskelige Hans Michelsen, borgemester i Malmøge, paa Karine Moghens Scriffueres effterleffuerskes oc Aase Jacob Vlffs effterleffuerskes wegne, som han er werge for, skøtte oc affhende fraa them oc theres arffuinge och till oss elskelige her Peder Perssen perpetuo vicario i wor Fruæ kircke i Køpenhaffn

oc till alle helgenne altare, som nylige fundereth er, till ewinnelige eyæ twénne theres boder her i Køpenhaffn liggendes, hwer bod fire veggerwm, then ene liggendes pa thet hiørne norden fraa Veyerboden oc østhen op till then bod, Karine Bryckes i wære haffuer, oc then annen bodh ther strax norden optill i strædeth, som løber lige emod Veyerboden op fra Stranden, sønden optill the boder, Per Buntmager lod bigge vesten fore strædet, forskrefne boder met all theres rettighed oc rette tilhørelse i lenge oc brede, op oc neder, inthet vndentagith i noger made. Oc kendes Hans Michelsen forskrefne Karine, Aase eller theres arffuinge enghen deell, lod eller rettighed athaffue i forskrefne boder eller i noger theres tilhørelse effter thenne dag i noger mode, meen skulle bliffue oc wære hoss forskrefne her Peder och hans effterkommere till forskrefne altare till ewynnelige eyæ i alle mode oc wedh alle ord, punctæ och articlæ effter thet eyedomps breffs ludelse, forskrefne Karine oc hennes datther Aase tilfornn haffue giffuit oc beseglt forskrefne her Peder pa forskrefne boder effter theres wenners oc forskrefne theres werges rad oc samtycke, oc wor her nw enghen giensigelse mod forskrefne skøde i noger mode. Datum vt supra nostro ad causas sub sigillo, teste Georgio Marswyn, iusticiario nostro dilecto.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

211. **1 Juli 1514.**

Christiern II forbyder fremmede Kjøbmænd at drive Øksne ud af Landet og Borgere at opkjøbe Øksne paa fremmede Kjøbmænds Vegne. Bissekræmmere forbydes det at løbe om i Landet. Ingen Udlændinge maa besøge ulovlige Fiskerlejer, uden de have Privilegier derpaa. Kjøbstæderne maa ikke besværes med Told imod deres Privilegier.

Wii Christiernn met gudz nade Danmarcks, Vendes oc Gotes koningh, vdwald koningh tiil Norge oc Suerige, hertugh i Sleszuig, i Holstenn, Stormarnn oc i Ditmerschenn, greffwe vdi Oldenborgh oc Delmenhorst, giøre alle vittherlicht, at wore kiere vndersathe, borgemestere oc radmend vdi wore kiøbstedher her vdi Sielland haffue beret oc kærd fore oss paa menighe købstedemendz vegne her i landitt nogre merckelige brysther, som skeer her vdi Sielland thennom paa theris næringh storligenn tiil skade oc forfangh, som her effter standher screffuit. Forst bekære thee, at fremmede vdlenske kiøbmend faare her ind vdi Sielland oc vdt driffwe mange øxnæ driffther her aff landitt, lantzens indbyggere kiøpstedemend tiil schade oc forfangh, hwilckit wii her effter ey tiilstedhæ velæ, oc sammeledes velæ wii ey, at wore vndersathe borgere her i Sielland skulle her efftir tage fremmede køpmendz pendinge oc vpkøbe øxnæ her i landitt wore vndersathe tiil schade oc forfangh, och hwor som swodanne øxne findes, velæ wii, at

wore lensmend oc borgemestere swodanne øxnæ mwe hindre och rosteræ, halffdelen tiil wort behoff oc halffdelen tiil byens behoff, hwilckenn thet findes hoss. Som thee oc bekære, at manghe løbe kremære løbe her om i landitt met theris kram oc giøre landkiøb emod theris priuilegia, wore kiøbstædher storligen tiil skade, hwilcket wii sammeledes oc her efftir icke tiilstede velæ, hwo her emod giøre, thaa schulle wore fogethe, embitzmen oc borgemestere haffue macht tiil swodann kram at behindre oc vptage halffdelen tiil wort behoff oc halffdelen tiil byens behoff. Bekære thee oc swo, at tyske oc vdlenske besøghe vlowlige fiiskeleyæ, som ære Laaland, Falsther, Møn och Steffwens herrit oc ligge ther oc salthe blodigh siild, som tyske mend haffue engen priuilegia paa, hwilcket wii ey velæ, at her efftir skee skall, vden thee, som thet giøre, haffue ther noger priuilegia ellir friihedher paa, oc som thee bekære thennom, at thee beswaris med told emod theris priuilegia oc seghe them atwære frii forvden om høst marcket efftir theris priuilegia, fforbiwde wii alle, ehwo thee helst ære ellir wære kwnne, serdelis wore fogethe oc embitzmend, forskrefne wore kiøpstedemend her efftir emod nogre theris friihedher ellir priuilegia at hindre, hindre lade, møde, platze, vmaghe ellir i noger made at besware vnder wor kongelige heffnd oc vredhe. Giffuit paa wort slott Københaffn wor Frwe affthenn visitacionis aar etc. mdxiiij vnder wort secretum.

Ad relationem magistri Andree Glob secretarii.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: om magre øxen oc landkiøb. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt efter Kancelliregistranten i Suhms Samlinger II, 1. S. 121—22, dog med endel Afvigelser, blandt hvilke der findes S. 122 den meningsløse Fejl, at der staar, at tydske Mænd havde »nogre« Privilegier paa det Fiskeri, der her forbydes dem. Dette Brev er tilskrevet alle Købstæder i Sæland og dateret in profesto visitationis Marie.

212. 5 Feb. 1516.

Forskjellige Kjøbstæders Udsendinge vare forsamlede i Kjøbenhavn og komne overens om at ville have Sise af Vin, fremmed Øl, dog forbeholdt Kjøbenhavns Magistrats gamle Rettighed i Vin og Emstøl, desuden af dansk Øl; heraf tager Kongen den halve Sise og Stæderne det halve til Byernes Bygning og Forbedring. Dog maa alle Borgere brygge i deres Huse til eget Behov. Denne Overenskomst overgives 2 udvalgte, som skulle forebringe Sagen for Kongen og faa hans Stadfæstelse. Ligeledes skulle de opnaa hos Kongen, at hvis Hansestæderne ville afkjøbe Kongen Ret til at salte blodige Sild udenfor deres rette Fiskerlejer i Øresund eller Fritagelse for Sise af fremmed Øl og Vin, da skal Sisen paa dansk Øl igjen være fri. Ligeledes skulle de virke hen til, at Kjøbstæderne befris for Tyngder og svære Paalæg.

Wii effterschrefne Hans Claussen och Monss Lauridzsen, burgemestere vti Købnehaffn, Jeppe Nielssen, docter Peder Albritzsen,

Oluff Atzserssen, Peder Jonssen, Peder Kemppe, Lasse Hanssen, Jens Broleggere, Peder Anderssen, Arnt Hake och Peder Jørenssen, radmend i sammestedh, gøre vitterligth met thette vortt obne breff, att aar effter gwdz byrdt Md paa thet sextende aar tiisdagene vti fastelawens dagene vore wy met flere købstede mendz fuldmectuge sendebudh, en burgemestere och een rodmand aff huer stadh, aff Helsingør, Køghe, Nestuedh, Naxskoff, Saskøbingh, Stubbekøbingh, Olleburge, Malmø och Landzkrone forsamlede her vti Købnehaffn, ødmygeligen begerendes aff hogmectigh herre her Kristiern, Danmarks och Norges kongh etc. vor kæreste nadige herre, ath hans nades hogmectighed ville milleligen ansee vor och alle Danmarcks riges indbyggeres ydmygelige bøn och begeringh, hans nade ville preuiligiere danske mendh, ath all then bloduge sill, som her effther salttes skulle vti Limfioren, Steffuens herrith, paa Møen, vti Laalandh och Falster, motte stande i danske mendz hender och saltningh, och then fremmede købmandh købe aff them then salttede siill. Sammeledes om vore købsteders handel och priuilegier, som Danmarcks konger och raadh oss nadelighe vndt och giffuith haffue, som the fremmede købmend medh flere forkrencke och forderffue oss fore i mange atskyllige moder. Sammeledes beclagendes, ath bynder vti Falster, Laaland, Møn och andenstedz i rigith købslaa och sigle till stederne vden riges som andre købmend med købmandzskaff och handlingh j modh alle købstede mendz friheder och priuilegiar(!). Sammeledes beclagendes oss the store beswaringer, skade och forderff, som købstedernne haffue haffth i thenne for gangne feyde aff rytterholl och aff andre sware tynger och paa legninger, aff hwickith købstedernne ære storlighen for armede for opretnings brøsth skyll, och nw paa thet vor nadige herre ville her effter uilleligen ansee vor fattigdoms ydmyge villige thro tienniste, som købstedernne hans nade och rigith i mange moder gernne och velueligen giorth haffue och her effter troligen gøre ville, och ath wy och vore priuilegier och friheder her effter nyde och bruge maage och sadanne beswaringer och tynger oss fran tages maatte, och paa thet ath købstedernne her effter bygges och forbedres maatthe, tha ære wy nw met menighe forneffnde købstedemendz fulmectige sende budt saa endrectelighe till enss vordne, ath wy alle veluelighe och samdrecteligbe beleffuith, fulbordt och samtycht haffue een sisze i hwer købsted aff wyn och alth fremmith øll, vnden tagith wor rettighed aff wyn och emstøll, som wy her i Købnehaffn besynderlighen aff arildz tiidh hafft haffue, som vore priuilegier ther om ydermere forclare. Sammeledes aff danstøll, som købes, sellies eller tappes i købstedernne aff burgere

eller andre for penninge, aff huilckith wyn eller øll brygernne vti købstederne skulle giffue sisze aff, huad heller thet indlegges, tappes eller vdføres aff staden, i alle moder, som her effter følliger, aff hwicken sisze vor kæreste nadige herre tager halffdelend och staden halffdelendh till stadzsens bygningh och forbeyringh, som er først aff hwer amme rinst wyn vj skilling, aff amme basterth vi skilling, amme rommenie vi skilling, aff assoye lige som aff rommenie, aff lawe malmersii viij skilling, aff fadh gwbyn en marck, aff fadh pøytto en marck, aff fadh piliath en marck, aff fadh emstøll en marck, aff fadh momme en marck, aff tynne pryst øll vi skilling, aff heelth faadh xij skilling, aff tynne hamburge øll viij skilling, aff tynne bernonst øll vi skilling, aff helth faadh bernonst øll xij skilling, aff tynne tyst øll, rodzstocker, swndesk, bardz, vismers, lybst øll, och alth andith fremmith øll vti tynne tall, aff hwer tynne vj skilling, aff tynne kirssedranck viii skilling, item aff tynne danst øll, som sellies, vdtappes, vdskiiffues eller vdføres, een skilling aff tynnen. Item ære wy och saa yddermere offuer ens vordne, ath alle burgere, som icke swornne brygere [ere], skulle tock haffue fulmacht ath brygge och bage j theres hws till them och theres folck och till theres egith skibes behoff wforsiszede eller affgiiffth i nogre mode, men sellies ther aff eller vdtappes for penninge entten vdi theres hws eller vden hws, tha giffue the ther sisze aff som andre. Och paa thet vor kæreste nadige herre ville remidere oss och alle fattige købstedemendh Hans nades vndersatthe vti forskrefne købste[de]rs brøsth och artickelle, haffue wy velueligen indgangith saadan sisze hans nade till ære och rentthe och hans fattige købsteder till forbedringh, och ther fore haffue wy nw fulmacht giffuith, befallith och kerlighen om bedith fornomstige mend Hans Claussen burgemester j Købnehaffn, Peder Kemppe och Arnth Hake, rodmend i sammestedh[1]), ath the[2]) ydermere handle och for arbeyde sodanne forschreffne och effterschreffne stycker paa alles vore veghne hooss vor kiereste nadige herre, ath hans nade ville høre vor brøst och ydmyge bøn, och ath wy fange hans nades stadfestelsse paa forskrefne sisze, saa ath wy eller vore efftérkommere skulle ey trengges eller frantages sadan sisze, som wy nw kerlighen och veluelighen optagith haffue hans nade till een kongeligh ære och rentthe och købstedernne til en forbedringh till mwr, valle och thorn och andith, som behoff gøres. Sammeledes ere wy ydmygeligen begerendes aff hans nades

[1]) Overstreget er derefter: och Hans Michelssen burgemester i Malmø.
[2]) At the er gentaget.

hogmectighed, ath wy motthe secureres, foruares och faste gøres met hans nades hogmectighedz beseglningh och foruaringh, ath saadan sisze, som købstedernne skulle haffue och opbere till byens behoff och forbeyringh, then halffue deel skulle them ey fran tages eller aff lonnes i noger tiidh aff hans nade eller hans nades efflerkommere konger i Danmarck. Sammeledes om the vendeske steder ville noger tiidh her effter aff købe them fran hans nade eller hans nades effterkommere konger i Danmarck met then fordeel, som hans nade haffuer nw kerligen vndt och til saudt hans nades indbyggere købstedemendh, som er all blodigh saltterii met sill i Limfioren, Steffuens herrith, paa Møn, vti Laaland och Falster eller anden stedz vnden taghne theres retthe fiskeleyæ i Ørsund, eller och ath forskrefne steder ville aff købe saadan sisze ey gange skulle j vore købsteder paa fremmith øll och wyn vore købsteder till gode och forbeyringh. Skede nogre aff tysse støcke, tha skulle all siszingh paa danstøll, som nw samtycht er, vere frii ighen j alle købsteder for vden nogen affgiifft ther aff j nogre made. Sammeledes ath tesse forskrefne fulmectige paa alles vore och forskrefne købstederss veghne, som ære Hans Claussen[1]), Per Kemppe och Arnth Hake, ath the thet for arbeyde met hans nades hogmectighed, ath the wskickelighe tynger och paa legninger, som købstedernne haffue hafft her till, hans nade ville ydmyges till ath the motte them aff legges och fran tages, huer i sind(!) købstedh, effther som huer købstedh kand syn brøst, tynger och wskickellighe paa legninger ther i bland best kende och forklare kwnde. Till ydermere foruaringh, ath alth saadant forskrefne maa vides oss, vppa thet haffue wy burgemestere och raadh i Københaffn hengt vor stadz singnete effter alle forskrefne købstederss fulmectige sendebuds befalningh for thette vorth obne breff, som giiffuith er aar, dagh och tiidh och stedh, som forscreffuith stoor.

Kjøbenhavns Stadsegl hænger under. Udenpaa: B. och R. fuldmact om wins och alle haande slags øll accise, saa om sild at salte. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

213. **13 Okt. 1516.**

Thingsvidne, at Peder Jensen Skræder skjøder til Helligaands Kloster en Grund paa Rosengaarden.

Alle the, som thette breff forekommer, helsse wij efftherscrefne Christoffer Diricssen, byfoghet wdi Køpnehaffn, Hans Clawssen, borgermester, Pedher Andherssen, Pedher Jørghenssen, raadmend, oc Jørghen

[1]) Derefter er udstreget: Hans Michelssen.

Michilssen, bwrgere oc scriffwere wdi forskrefne Køpnehaffn, ewindeligh meth gwd. Giøre wittherligt, ath aar effther gwdz byrd mdxvi mondagh nesth effther sancti Dionisij dagh paa Køpnehaffn bytingh fore oss oc menige tingmend, som samme dag tingh søgendes, wor skicket fornwmstigh mand Pedher Jenssen Skreddhere, hwilken som meth lowligh tingsliwd wplod, skøtte oc affhendhe fra segh oc synæ arffwinge oc jndtill then Helliandz closther her i Køpnehaffn een jord oc grwnd, som forskrefne Pedher Jenssen til forne aff Køpnehaffn by køffth haffwer, liggendes wppaa Rosengarden her sammestedz norden fore then Helliandz closters gard oc synden fore Anders Skriffwers haffwe, som han aff Køpnehaffne by wdi leye haffwer, hvilken forskrefne jord oc grwnd wdi syn lenge oc bredhæ, wppe oc nedhre, som nw forskrefne jord jndhegnet oc begreben er meth all hennes retthæ tilhørilsse, som skall wære oc bliffwe til forskrefne ....

Slutningen fattes. Af Levningerne af den Kopibog, der omtales under Nr. 209.

214. **1 Feb. 1518.**

Thingsvidne om et Mageskifte, hvorved Borgemester Albret v. Gok skjødede til Helligaands Kloster 2 Boder i Klareboderne.

Alle the, som thette breff forekommer, see eller høre lesses, helsse wij efftherscreffne Anders Halagher byfoghet i Køpnehaffn, Moghens Lawrenssen, Hans Clawssen, Pedher Kemppe, radmen, och Jørghen Michilssen, bwrgher oc byscriffwere i sammested, ewindeligh meth gwd. Giøre wittherligt, ath aar effther gwdz byrd mdxviij mondaghen som wor kyndemøsse affthen wppaa Køpnehaffn bytingh for oss och menige tingmen, som samme dagh tingsøgendes, wor skickitt fornwmstigh man Albritt van Gok, borgermester her samme stedz, hwilken som meth lowligh tingliwd wplodt, skøtte och affhende fra segh och alle synæ arffwinge och jntill then Helliandz closther her i Køpnehaffn till ewindelige [eye] beholde skullendes thoo boodher liggendes i thet stræde, som løber ret nør fra Albritt van Gocks bodher, som nw kallis Clare bodher, och ære samme thoo bodher i theres lenge fraa aldelstræditt (!) aff østher och i westher till Torckill Brwgeres haffue halff søttende oc tiwæ sielenskæ alnæ meth tagdrøffuith wppaa then westre ende. Item fra Hans Frijmandz boodt wd meth allstræditt aff nør och i syndher till forskrefne Albreth fan Gocks boodher otte och tiwæ sielenskæ alnæ, och er forskrefne bodher och jordh swo breth i then westre ende som i then østre. Skall forskrefne then Helliandz closter haffue, nyde, brwge och beholde forskrefne thoo boodher meth all theres tilhørilsse i lenge och brede,

wppæ och nedhre meth jordt och grwnd, jnthet wndhen taghett, till ewerdelige eyædom beholle skwllendes. Her wppaa bedes her Hans Trwelssen brodher i forskrefne closther och lowligt fick eeth wwilligt tings withnæ wppaa forskrefne then Helliandz closters wegnæ. Tha wdmelttes aff tingitt thesse effterscrefne xij lowfaste dannemend, som ære Rasmus Gellesmith, Niels Stemp, Sewerin Poskæ, mester Symen Barsker, Hans Bagere, Lasse Smedt, Olwff Ostredzssen, Oluff Dyrlingh, Niels Grydestøbbere, Pedher Grydestøbbere, Lasse Jenssen och Niels Jenssen, borgere her sammestedz, hwilke xij forskrefne dannemend, som i samdregteligt berodt wtginge oc meth lowligh tingliwd welberodd jghen jndkommæ och alle endregtelige vithnede paa theres gode thro, siell och sandhed, ath the hørde och saghe forskrefne Albreth van Gock wor idagh jnnen iiij tingstockæ paa Køpnehaffne bytingh och skøtte oc affhende forskrefne tho bodher till then Helliandz closther j alle maade, som forscrefuit staer. Till withnesbyrdt herom henge wij wore jndsegle for thette wort obnæ breff, som giffuith er aar, dagh och stedh, som forescreffuith staer.

Af Levningerne af den gamle Pergaments Raadstueprotokol, der omtales Nr. 209. Det derpaa følgende Stykke begynder: Jeg Hans Hyengher borgere j Malmø, hvorpaa det øvrige fattes. Sammesteds findes Slutningen af Albret v. Goks Gjenbrev til Hospitalet af 24 Jan. 1518.

215. **10 Juni 1520.**

Dronning Elisabeth byder Beboerne af Sokkelunds, Smørum, Tre og Lille Herreder, at de skulle oprense en Dam ved Kjøbenhavn.

Wii Elszabit mett gudtz naade Dannmarcks, Norges, Vendes oc Gottes drotning, ertzehertuginde vdj Østeriigæ, hertuginde j Burgwndin ock Sleszuig, Holstenn ock Dytmerskenn, greffindne vdj Oldenborg ock Dellmenhorst, hellssæ ether allæ wore kære vndersaattæ, ehwo the hellst tiill høre eller thiennæ, som byggæ oc boendes ære vti Sockelwndtz herrit, Smørom herrjt, Trijherrjtt oc Lillæ herrit kærligen met gud och vor naadæ. Bedæ wij ether och biwdæ huer sørdeles strengeligenn, ati strax mett thett alderførstæ rettæ ether effther att vprenssæ oss en damb vedt Køpnehaffn, tagendes mett ether skofflæ oc spadher, saa i ære ther paa forskrefne damb inden tiisdagen at middag nw nest kommendes, tagendes therfor ingenn forsømellssæ vnder ethers faldtzmaell, thij ladher thett ingelunde. Giffuit paa wort slot Køpenhaffnn søndag nest effther gudtss legoms dag aar mdxx vnder vort signet.

Relator Anderss Vulff vnderfogethen
paa Købnehaffn.

Seglet er trykt bagpaa. Orig. paa Papir i Geh. Ark.

216. **24 Okt. 1520.**

Borgemester Thomas Guldsmed tilskriver Ridder Hr. Anders Bilde, at Kongen har befalet ham og den anden Borgemester, at de skulle kundgjøre alle, som have Huse og Gaarde ud til Gader og Stræder, at de skulle nedtage Vægge og Gavle af Ler og opmure igjen med Bindingsværk inden næste Pinse, ligesom at øde Grunde skulle bebygges.

Venlig hilsen altiidt forsendt meth gudt, kære her Andhers, maai widhe, at wor kæreste nadighe herre haffuer tilsagdt oc ganzske sthrengeligen befalet migh och myn metbroder Engelbrecht Fyncke borgermesther, at wij skulle kundtgøret fore alle, i hwo the helstz ære, bodhe leegh oc lærdh, som haffue theres gorde oc hwss her i Køpnehaffn vdt till gadhen och sthrede, som ære klende meth leer, at the skulle ladhe nedhertaghe the leerwegghe oc gaffle och mwre them op ighen meth mwrsthen imellom stolpe, szaa ath the ære alstingest ferdige jnnen pingesdagh nw nest tilkommendes, oc alle ødhe iordher skulle desligest vpbygghes meth merckelig byghning effther theres belægheligheet. Hwes icke szaa skeer, tha skulle slige gorde oc iordher ware tilfaldne wor kæreste nadige herre oc Køpnehaffuen by, om her bliffuer forsømmelse vppa. Her maa i aldelis retthe edher effther, som hans nades breff ther om strengelighen jnneholdher etc. Edher her meth gudt befalendes. Scriptum i Køpnehaffn anno etc. mdxx, onsdagen nesteffther the xj^{m} jumfrwer dagh meo sub sigillo.

Thomes Guldsmyt
borgermesther.

Udenpaa: Erligh oc welbyrdig man Anders Bilde ridder, kerlige sendis thette breff.

Orig. paa Papir med Levninger af et Segl. Tidligere trykt i Pont. Orig. Hafn. S. 125.

217. **23 Feb. 1523.**

Byens Skjøde til Anders Ludvigsen paa Byens Sisehus til Afbetaling af Gælden paa Befæstningen.

Wij borgemestere och raadt i Køpnehaffn gøre vitterlicth meth thette vorth obne breff for alle neruærindes och komme schullindes, ath wy meth xxx aff the actiste borgere her i byen och alle rodemesterne i sammestædt meth menige almwes och indbiggeris her i Køpnehaffn fulbyrdt, vilie och samtøcke haffue alle endrecteligen offuerweyedt fornæfnde byes beste och bystant, och besunderligen hwor meth then sware och store geldt schulle betales meth, som fornæffnde by tha fantz i ath være ffor merckeligh och nitteligh bigningh, bode meth mwre, wolde och anden del, som paa fornæfnde

by bigd wor och her effther iddermere biggis scall, hogborne første wor kæriste naadige herre konninglige maiestat till heder och ære och menige Køpnehaffn byes borgeris och indbiggeris, som nw ære och her effther kommendes worde, til ewigh nitte, gaffn och bistant, till hwilken geld wij och menigh almw samtøcth haffue ath selgis scal aff byes iorder samme geld ath betale meth. Thij haffue vij nw alle samdrecteligen meth menige Køpnehaffn byes borgeris och indbiggeris samtøcke solth och affhenth och meth thette samme worth obne breff selie, skøde och affhende fran fornæffnde Køpnehaffn by och indtil beskeen swendt Anders Loduigsen, borgere i Køpnehaffn, och hans arffuinge byes Sijsze hws, ligendes sønden nesth optill Weyere hwssit, och er fornæffnde hws y syn rette lengdt tywe och en halff siælindske alne i øster och wester for wden gongen, som er i porth rommidt, som løber fran gaden och nedt i Stranden, hwilked porth rom som er i syn bredt tre alne och tw fyngers bredh, som byen till hører, men lofftidt aff forskrefne Sisze hws, som er offwen for porten, thet hører och forskrefne Anders Loduigsen til. Scall och fornæffnde Anders och hans arffuinge haffue syn fry gongh fran gaden och ned til stranden ath age och gonge, saa ath hanum thet eller nogen ey formenis scal, men thet scal være i stræde for huer man, oc er fornæffnde hws i syn brede tolff sielindske alne j quarter i sønder och nør, tagdrwedt som hører till samme hus tess for vden. Item scall fornæffnde Anders Loduigsen och hans arffuinge nide, bruge och beholde fornæffnde hus och grwndt till ewerdeligh eye eye schullindes meth alth fornæffnde hussis rette tilligelsse, som er meth lengdt och bredt, portrommit scal wære offwed for huer man, inthet vndertagid aff fornæffnde hus, och veder kenne wij oss paa fornæffnde Køpnehaffn byes vegne ath haffue oppeborid penninge och fulth werdt aff fornæffnde Anders for fornæffnde hws, saa ath oss alstingest wel meth nøges, och tacke hanum for god betalningh i alle mode. Thy tilbinde vij oss och alle wore efftherkommere borgemestere, rodmend och menigh almw i Køpnehaffn ath frij, hemble och fuldkommelige tilstaa fornæffnde Anders Loduigsen och hans arffuinge fornæffnde hws meth alth syn rettighedt, som forscreffuidt staar, for fødde och vfødde och hwer mantz tiltal, som ther meth rette paa kan tale i noger mode. Skeer thet sigh saa, thet gud forbyude, ath fornæffnde hws eller nogen then rettighedt, som fore er rørdt, bleffue fornæffnde Anders eller hans arffuinge aff wundne meth kyrckelogh, landz logh eller meth nogen anden reth gongh eller nyfundt for wor hemmels brøsth skild, tha tilbinde wij oss och alle wore efftherkommere borge-

mestere, rodmend och menigh almw i Køpnehaffn fornæffnde Anders Loduigsen och hans arffuinge ath wederlegge och op ath rette them althen skade och bekostningh, som the ther paa gørindes worde i noger mode, och kendes wij oss eller wore efftherkommere paa fornæffnde Køpnehaffn byes vegne ingen deel eller rettighedt ath haffue i fornæffnde hws eller grwndt effther thenne dagh i noger mode. Ath saa i sandhedt er och holdes scal vbrødeligen i alle mode, som forscreffuidt staar, lade wij henge worth stadz indzegle næden for thette vorth obne breff. Screffuidt i Køpnehaffn sancti Mathie apostoli afften anno domini mdxxiij.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Levning af Byens Segl hænger under.

218. **13 April 1523.**

Fredrik I. opfordrer Indbyggerne til at hylde ham som Konge.

Oss ellschelige borgemestere, raad, borgere och meenige almue vthi Kiøbenhaffnn.

Friderich mett gudts naade vduaalld konning till Danmarck, rette arffuinnge till Norge, hertug till Slessuig, Hollsten, Stormarnn och Dittmerschenn. Wor gunst tillforne. Kiere wenner, efftherdi oss ellschelige Dannmarchis rigis raadtt, riddere, riddermendsmend, kiøbstedmenndt och meenige allmue vthi Nørre Judtlanndt, thisligeste och i Fynnn haffuer opsagd høybaarne første konninng Christiern hulldschaff, mandtschaff och tro tienniste for thett vschelligt regimente, som ether sielff well witterligt er, haund vthi mannge maade holldett haffuer, och oss vthi hanns stedt igenn enndrecteligenn for enn herre oc konninng vdoffuer all Dannmarch hylldett, keist och kaaret haffuer, och som wi i sanndhedt forfarett haffuer, tha haffuer oss ellschelige werdige fader her Lauge Vrne, biscop i Roschilldde, oc reenliffuede menndt, her Henrick, abbede i Soer, och her Eskille, prior i Anndtuorschoug, giffuitt thennom fraa samme tyrann for theris liffsfare och dødsens perikel och anden wold och vrett, thennd hellige kircke scheedt er och thents vndersaatte, tha wille wi nest guds allsommectigstis hielp met thett allerførste frije och frellsse thennom, thend hellige kircke, henndis guodts och priuilegier och thisligeste ridderschaffet, kiøbstedmenndt, bønnder och meennige allmue vthi Sielanndt, saa ere oss och alle slotzherrer, ridderschaffett, kiøbstedtmenndt, bønnder och meennige allmue forneffnnde konningh Christierns vnndersaatte vthi hertugdommett thill Slessuig, Hollstenn etc. till hande gangen. Nu acte wi och fremdeelis vthi the hellige trefolldigheds naffn mett thett allerførste att giffue oss innd vthi Sielannd mett itt

mercheligt tall follck till hest och foedt och mett guds hiellp frellsse ether och meennige Sielanndtzfar vdaff theris suare plage och tyrannische wolldt, ther i mett thesse wore(!) saalennge plagitt werit haffuer, och wille wi sidenn ganntsche gunnstligenn och naadeligenn sckicke oss emoed ether och alle wore vnndersaatte, som enn rett christenn første och naadige herre bør att gøre, som wi her till, thett wi ey anndett wide, emod alle wore vnndersaatter giordt haffuer. Sammeledis haffue hørdt, spurdt och i sanndinngenn forfaritt, att nogre, som komne ere fra forneffnde konning Christiern och wide enn stor part aff hanns annslag, huad offueruold och vschell ether scheed er och ythermere wille befrøctendis ether schee schall, ther som hannd lenngre regere schall, huilcket gud kiennde, thett wi ganntsche nødige wille. Thi raader wi ether fuldkommeligenn och strenngeligenn beder, binder och ville, att i vdoffuer alltt bestercke och bemande ethers bye emoedt forneffnnde konning Christierns offueruolld, oc att i vfortogert forsennder och forsckicker till oss en borgemester, en raadmanndt met tho heller tre beste borgere mett alle ethers fulldmact att handle mett oss och giøre oss hulldschaff och manndschaff paa alle ethers wegne. Wi wille hollde ether wed loug, schell, rett, priuilegier, friheder, gode gamble seduaner och afflegge alle nye tollde, sijse, forbudt och andre sligge besuaringer, och wille besørge, thett i schall och maa besørge eders handtheringe och bierinng till Suerrige, Lybeck, Dantzick oc alle andre wenndiscke steder, thisligeste i wore førstedomme Slessuig, Hollstenn, Stormarn etc. Thi betenncker ethers beste, gaffnn och enig bystanndt, saa frambt som wi mett herrer, førster, wenner, tillhengere, wort ellschelige raadt, danske mennds wor kiere vnndersaatters hielp och trøst icke schulle nødis till att straffe offuer ethers liff, gaarde och guodtz och eigenndomme, huillcket gud kiende, wi gansche nødige giøre wille. Thi lader thett ingenlunde. Befalinndis ether gud. Schreffuit paa wort slott Gottorp thennd manndag nest effter quasimodogeniti søndag aar mdxxiij vnder wort signete.

Orig. fattes nu i Raadstuearkivet. Afskrift i Valkendorfs Bog S. 211—13.

219. **Avg.-Sept. 1523.**

Overenskomst mellem Fredrik I og Lybækkerne med deres Forbundsfæller om hvilken Del enhver skal tage i Kjøbenhavns Belejring.

Vortekenisse wat erwelte Ko. M. ock des rykes radt vnd de van Lubeck sampt oren werwanten vnd anhengere tom storm der stadt Copenhagen vor ordenen vnde schicken scholen.

Erstlich eynduszent knechte, so jtzundes jn Schone edder

Sweden liggen, schal erwelte konynck jn besoldynge annemen, vor Copenhagen foren laten, so auer de knechte vth Schone na Lubeck gesegelt weren, schal erwelte konynck deszuluen to Lubeck annemen laten.

Item eynduszent guder werafftiger manne schal erwelte konynck vth dem furstendomen Slesweck vnd Holsten bryngen laten.

Item eyn duszent guder werafftiger manne schal des rykes radt van oren gesynde vnd andern dar by bryngen.

Item dreduszent knechte vnd werafftige manne scholen de van Lubeck sampt oren anhange dar to vorordenen.

Item dar tho scholen eyn duszent manne van den schepen, so jtzundt vor Copenhagen liggen, tom storme gefordert werden.

Item vmme dat storm gelt, schal sych eyn jszlig herschop myt synen luden vorliken, so is men doch der touorsicht, ydt schole vor deme storme ergeuen werden, wo auerst sulkes nycht geschege, so kan men na eroverynge der stadt dat krygesuolck van eyn ander theen, machmen sick des stormes geldeshaluen vp eyn gerynge myt one wol vorgeliken.

Item twe grote stucke bussen scholen de van Lubeck schicken.

Item eyne gude kartouwen scholen de vann Sunde schicken.

Item twe halue kartouwen scholen de van Dantzick, so se jtzundt vp den schipen hebben dar to schicken.

Item to sulck oren geschutte scholen de stede alle kugelen vnd lode, dat der keyn mangel vor orden.

Item dat puluer vngeferlich xvj last scholen de van Lubeck vp oren gelowe by deme kopmanne vpbryngen vnd vor dat gelt borge syn, schal erwelte konynck vp negest kumpstig pasken betalen, wo sulckes nycht geschege den van Lubeck genochsam vorwyssynge an sloten vnd borgen, den dar myt se keynen schaden lyden scholen.

Item schuffel vnd spaden scholen v^c^ vth den steden vnd v^c^ vth dem lande to Holsten gebracht werden, dar to de vp den schepen syn.

Item de stede scholen de haue sencken, jfft sick auer Copenhagen, er sulckes geschege, ergeue vnd de stede derhaluen vnkost gedan hedden, schal erwelte konynck betalen.

Item alle bussemester, so den steden mogelick vptobryngendt scholen, so neffen dem geschutte schicken, jedoch schuffel vnd spaden schalmen vpt jlenste vor Copenhagen fertigen.

Istmen auer to sulckem storm dorch gebreke bauen angetogede rustynge nycht kamen mochte edder ock de storm verlaren worde (dat got gnedichlich affwende), vnd also dat wynter leger vor Copenhagen scholde geholden werden, so schal erwelter konynck drehundert

dudescher ruter vnd drehundert denscher rutere dar to alle dath voth volck, so der konynck jtzundt jm leger hefft, holden.

Dar by scholen de stede aynhundert dudescher ruter vnd alle dath vothvolck, so se jtzundes jm leger hebben, holden. Dar tho vngeferlich teyn jachten vnd Warnermunder bote scholen de stede holden, so lange men jn der zee blyuen mach.

Item de erthuser vnd schantzen schal erwelter konynck durch schantzemeister vor Copenhagen maken laten.

Item dat lager schal ærwelter konynck vmmeher begrauen laten.

Samtidig Opskrift paa Papir i Geh. Ark.

220. **Efteraaret (?) 1523.**

En unævnt Brevskriver giver Markgrevinde Elisabeth af Brandenborg Efterretninger om Tilstanden, navnlig under Kjøbenhavns Belejring. Kjøbenhavnerne havde frataget Lybækkerne 4 store Skibe, som disse havde sænket i Havnen, og flere Skuder med Levnedsmidler, skød med Kanoner fra Kirketaarnet, søgte ofte at lokke Belejrerne til Hovedslag og tilføjede dem altid Skade i de smaa Kampe; de have stadig Forbindelse med Malmø. Holstenerne i Lejren udenfor Byen ere kun 3000 Mand og lide meget af Utøj. Der støbes daglig Bøsser og myntes Penge i Staden. Paa Proviant er der godt Forraad, og man jager Harer paa Amager. Slotsfogden er bleven henrettet.

Wir schicken auch euer liebe neuzeytunge, szo will wir erfaren haben, wie es inn Denemarcken zustehit.

Item die vann Lubeck habenn sich vnderstanden mith fier grosszen schiffenn die hawe vor Kopenhagenn zuuersencken, jn meynunge sy die stadt damith er ohnern wolden. Szo sindt die vann Kopenhagen mit jren jachten an die szelbige fier grossze schiff gkommen, jnen die szelbige mith gewaldt genommen vnnd nach Kopenhagen geffurdt, jn jre haue daselbst gelegit, vnnd ist woll mugelich, venn szy die szelbige fier schiff jn der vann Lubecke haue sencken wurden, dar dorch den vann Lubecken jre schiffardt gelegit wurde.

Item die vann Kopenhagen habenn auch mit der zeit den stetten woll bey sechzigk schuten mith vitallia gnommen vnd nach tegelich nhemen.

Item die zw Kopenhagen haben ettlich trefflich geschutz vff jren kyrchtorm brengen lasszen, damith szy grosse werhe jn der sehe vnd jns lager thun, vnd eynen manne jm lager xj tunnen bier vff eynen schossz jn der wyge zuschosszen.

Item dy vann Kopenhagen treyben auch gmenglich alle tage zwe adder drey stunden jre kwge vngferlich ein armborst schossz van der stadt adder vff jren graben, jnuormeynnuge szy sollen die szelbige

holen, aber biss nacher haben szy es nicht wagen deruen, vnd allzeit jre kuge alle jn jre stadt gtryben.

Item szy halten auch offt schermutzel, aber dy vann Kopenhagen haben jne allezeit abbrochen, vnd itzt newlich ein heuptman vann Rostock selb elfft gfangen.

Item die jn Kopenhagen haben offtmals denen jm lager zuentpotten, szy szulden jren reszigen zeugk van jn zyhen lasszen adder szo starck seyn am reyszigen zeuge, alse szy jn der stadt seyn. Szy wollden sich mith jnen wens ehn glipthe szlagen, aber bis nacher ist nichts draws wurden, vnnd sich auch die jm lager die stadt zw stormen nicht haben vnderstehen doruen.

Item es haben auch die vann Kopenhagen vnd vann Elbogen glegen jn Schone alle tage botschafft zw sammen, vnnd allezeit viij jachte jn der sehe, damith szy den steten alle tage schaden zufugen vnd jre vytallie nhemen[1]).

Item die Holstein jm lager bis daher sollen nicht stercker dan xv^{c} zw fws vnnd funffzehen hundert vngferlich seyn zw rossze.

Item szy haben auch jm lager szo mechtigk will lewsze vnnd flygen, das sulchs zuuor nyuerte gehordt ist, konnen sich jren kaun erwerenn.

Item es stelen sich auch die besten knecht aus dem lager van jme.

Item die heuptleut jn Kopenhagen giesszen alle tage buxszen vnnd lasszen geldt muntzen, szy haben gar bis nacher keinen mangel nicht vnd jagen haszen vff eynem lendichen gheisszen Amach, leit gleich neben dem slos Kopnnhagen. Deutz bir vnd reinischen weyn haben szy allezeit genuck gehat, das sy denn steten genomen haben.

Item die Holstein haben auch sunsth itzundt newlich fier eddelleut zw Feyende ohuerkommen, dan der hertzog van Holstein das jre genomen hat, die jm tegelich apbrechen, es seynt auch Holstein wisszen wege vnd stege genuck jm lande, haben einen grossen anhangk.

Item der slosswagit isth gericht wurden zw Kopenhagen aus befehell ehr Heynrich Guden, heuptman.

Slutningen, om at Hertug Fredrik borttager Kirkernes Ejendele, udelades her. Hele Brevet er meddelt i Ekdahl: Christiern II's Arkiv, II, 428—34, hvorefter det her er aftrykt.

---

[1]) Den derpaa følgende Efterretning om Søren Norbys Bedrifter udelades her.

221. **20 Nov. 1523.**

Borgemester Jørgen Kok i Malmø underretter Christiern II om, at Kjøbenhavn og Malmø endnu belejres, men at den første By har frataget Lybækkerne 4 Skibsladninger Bergfisk, der ere førte ind til Bremerholmen, uagtet Lybækkerne have tilsænket Havnen, og at der er gjort Hansestæderne stor Skade paa deres Handels- og Proviantskibe.

Mynn jdmyge, villige, vnderdanige oc plicttuge thro tieneste Eders Naadis høgmecktughedt nw oc alle tydt jdmygelige forsent met wor herre. Høgbornne første, kiæreste naadige herre, verdis eders naade ville wide', at Eders Naadis kiøpstæder Kiøpnehaffnn oc Malmø ære endt nw baade vtj welmagt ock holdis till Eders Naadis hand, gwd giffuit, at thet lenge kandh holdis. Kiæriste naadige herre, ydermere skall eders naade wide, at eders naadis oc wore figender ligge her end nw dawlige ffore Kiøpnehaffnn oc Malmø och ackte at nedertrycke forscreffne eders naadis kiøpstæder. Sammeledis maa eders naade wide, at eders naadis skiff, som ære Leoonn, Peyter vann Hyll, Hamborge barcken ock Leszer, komme indt fore Kiøpnehaffnn tisdagen nest fore sancte Morthens dag nw nest forleden met fire sware holcke lagde met bergefesk, som the haffde tagit frann the Lynbske, end tha at the Lynbske haffue tillsenckt eders Naadis kongelige haffnn, dog komme ligewell forscriffne sware skyb met alt theris ladt egemmen samme vrag, som the nedsenckt haffue, och ligge nw wedt Bræmerholmen, som the førre ligget haffue. Tesligist skall Eders Naade wide, at her Sewrynn Norrenby holder Gulland end nw till Eders Naades hand, ock haffuer hand oc wij vti Kiøpnehaffn och Malmø giort the Lynbske och stæderne stoor swar skade i thette jaar paa theris kofartz skyff oc sammeledis paa theris profantz skiif, som the vtskicket haffde at skulde bespiszet theris flaade och leygre fore Kiøpnehaffnn.

Det øvrige, hvori der bedes om snarlig Hjælp, meddeles ikke her. Af Ekdahl Christiern II's Arkiv II, S. 581—82.

222. **Nov. 1523.**

Henrik Gøyes Betingelser for Overgivelsen af Kjøbenhavn og Malmø.

Thesse efftherskrefne artickler och puncther ære the, som jeg Henrick Giøye ridder, hogborne oc stormegtiigste førstis oc herris her Christiernis mett guds naade Danmarckes, Sueriges, Norges etc. koning, hertug i Slessuick, Holstenn etc. øffuerste stadtholder wdj Kiøpnehaffnn, ær begerindes paa hans naades, mynn eygne oc menige riddermendts mendts weygne, danske oc tyske menige Køpnehaffnn och Malmøes stadt och theres jndbyggere, andeliige oc werdzliige, reigsenere och landzsenecthe oc alle som wnder myne beffaling paa for-

næffnde koningliige Mat. weygne wærett haffue oc endnu ære aff Danmarkes riiges raadtt mett theres methelpere oc anhengere at forwisses oc forschrifuis. Først och offuer altt myne fry ambasater att mwe forskiicke wdt tiill koningliige Matt. eller wor nadigste frue drotning tiill landt eller tiill wandtt oc thennom att mwe komme hiidtt ind øghenn frii och wbehindrett. Item thersom K. M. eller wor kiereste nadige frue ey kunde tha giøre oss noghen vndsetning indenn jwl nest kommendes och wii fange ther om hans eller hindes nades wisse budt och schriffuelser mett wore ambasather ighenn, tha er ieg thette efftherskrefne begerindes oc wiill nyde oc beholde. Item først alt thett efftherskrefne skødt, skarpmetsszer, kartower, notslanger, feltslanger oc halffslanger oc altt krudtt oc lodtt, som her nw i Kiøpnehaffnn ær. Item alle the skip, som hiidt nw ere indkompne, mett alle theres lodt, bøsser, werge oc all theres tiilhøring, ehuadt thett er eller neffnis kandt, som nw paa thennom er, att ieg maa frii oc wbehindrett skiicke them hwortt meg tyckes, oc ey meg scall formenes bodzmendt, fittallie oc andenn tiilhøring, huor jeg them bekomme kandt mett wilge oc wenskap. Item att alle riddermendts mendt, danske oc tydske, som wnder mynn beffaling haffue wærett och ære, skulle oc mwe nyde oc beholde theres godts, arff och eye oc altt andenn renthe, ehuor thett helst er liggendes i Danmarcks riige, Slessuigks hertug (!), Holstenn oc Stormernn oc ther tiill alle wore beholdne haffue, guld, sølff, penninge, klæder, clenodie, heste, harnisk och altt andett, ehuadt thett helst er eller neffnis kandt, som oss tilhører i nogenn made, tesliigest alle reysignere oc mene landzkneckte. Item att Danmarkes riiges raadt wille forarbeigdett hoess hogborne første hertug Frederick, att hans nade will tage the gode mendt, danske oc tyske, som haffue weritt wdj mynn beffaling oc endnw ere wdj hans nades tieneste, hwilke aff thennom, som hans nade tyene wille, oc ansee huor troligen the haffue handlett modt theres herre oc koning, som the haffue tyent, oc ey thett lade thennum nyde ontt att, menn forsørge thennom mett kronens læen oc holde thennom i ære oc werdt. Item huad som skedt er mett thog tiill landt oc wandt, slag oc brand aff Kiøpnehaffn och Malmøes steder eller nogenn andenn dell, ehuadt thett helst er eller neffnes kandt aff Kon. Maytt. eller mynn beffaling emodt hogborne første hertug Frederich, Danmarkes riiges raadt oc adell, Køpstedtsmendt och menige Danmarckes indbyggere och alle theres forwanthe oc anhengere, Henssze steder oc alle andre, ehuem the helst ere eller were kunde, aandelige oc werdsliige, før thenne feigde begynthes

eller siidenn, scall were paa begge siider enn fuldkommeliigh afftalenn sag oc aldriig tales eller arges ther paa mett handt eller mundt eller mett nogenn retthegang, gestliig eller werdslig, effter thenne dag wdj nogenn maade.

Item att Knud Rud maa bliffue wiidt thenn forlæninge, hand haffuer aff Kon. Matt. oc aff werdiige fader bispenn i Sielandt, som ær Sæby oc Wendsløff, oc handt ther breff paa haffuer, sameledes oc saa att Thile Gisler maa bliffue wedtt then forlæning, som Kon. Matt. hannom wntt oc forlændt haffuer effter koninglig Mats. breffs lydelse, som handt ther paa haffuer, oc att handt her effter maa were frii her i byen for ryterholdt oc altt andenn koningliige thynge, som hand hertiill wærit haffuer. Tesligest oc saa her Thomes Herald att hand maa nyde hues forlæning hand haffuer Kon. Matts. breff paa, oc ey scall skee hynder paa hans garde oc godts, hues handt haffuer y Roskildt och Køpnehaffnn, oc ey scall nyde thett ontt att, att handt er farenn hiidt ind i Kiøpnehaffn. Item hues jackther oc szeidenskip, som ieg her haffuer, att jeg thennom schal beholde mett all theres tiillbehøring, skødt oc andet, som ieg thennom nw i wære haffuer. Item begerer jeg hogborne førstes hertug Fredericks, Danmarcks riiges raadts oc alles theres anhengers, førsters, herrer oc steders mett myne tyenere oc metfølgere och altt hues wii haffue mett att fare frij, feliige, zeker, christliige, førstliige, erliige oc tro leygde att ..... oc szeker were, bliffue oc fare indenn riiget oc uden, ehuor meg tyckes, wdi tessze nestkomendes twu sambfelde aar for thennom oc alle theres forwandthe oc anhengehre, dog icke att føre thennom nogenn krii eller orlogg ind i land eller riige, wdenn jeg tiilfornn giør them sliig erliig adwarsele, som enn erliig ridder oc ridder mandts mand bør att giøre. Item begierer jeg mitt godts oc eigendom qwitt oc friidt fore all koningliige tynge oc rett. Item begerer jeg oc saa om nogenn riddermandts mandt, som wnder mynn beffaling haffuer wæritt oc ær dansk eller tysk, som y Danmarcks riige, Sleswiigs hertugdome eller lanthe Holstenn fødder er, oc er begerindes lige saadan leygde, som forscreuet staar, att hand thenn wdenn all hynder fange maa. Item begerer jeg, att meg scall engenn forhindringh eller offuerwoldt skee mett rettgang eller andenn deell paa mynn personn, myne garde, godts oc eygendom i same twu aar. Sameledes begerer jeg oc, att meg inghenn hinder eller forfang skall skee paa hues meg tæckes att sende wdt aff eller ind i rigett, thett som meg tiilhører, ehuad thett helst er eller neffnis kandtt, wdenn all told eller anden affgifftt, naar oc hwort meg teckes. Item

att jeg oc alle regsnere oc landzknecthe, som nw wnder mynn beffaling ligge, maa forsørges qwidt oc frii ferger offuer alle fergestæder oc enn frii gengerdt, saa lang Danmarck recker, saa wii tiillhobe wdaff landett komme mwe, wndertagendes the som her i Danmarck tiene wille oc fange thertiill mitt loff oc .... Item om nogenn riddermandts mandt, som er wnder mynn beffaling, haffuer hafftt nogenn forlæning aff Kon. Matt., paa hwilckenn læenn nogenn anden godmandt haffuer hafft liiffs breff eller andenn breff, tha scall han ëy arges ther paa eller tiiltales ther for i noger maade. Item altt hues som jeg haffuer giffuett, forlændtt oc soldt bortt paa Kon. Matts. wegne aff læen, gaarde, godts oc skip, siiden Hans Nade bortt foer, scall bliffue wedt fwlde magtt.

Slutningen fattes. Opskrift paa Papir i Geh. Ark.

223. **26 Nov. 1523.**

Den foreløbige Overenskomst om Kjøbenhavns og Malmøs Overgivelse.

Wii efftherscrefne Henrich Gøye ridder, ypperste stadthollder vdi Københaffnn, Knud Rudt och Jyrgenn Hogmodt, høffwitsmenndt, gøre alle vittherligtt, att paa thett att thendne twedragtt, feyde och schadelig forderffwe, som her nu indenn riiget nogenn tiidt verett haffuer, och endt nu er, maa nederlegges och anstilles och riiget och thess jndtbyggere maa kome till fredt, rolighedt och en ewiig god bestanndt, tha haffue vii nu paa vore egne, burgmester, raads och menige allmwes met menige kriigs faalckes, reyseners och fodtknecttis vegnne vti Københaffnn och Mallmø nu boenndis och verenndis, ere giffuet oss vti en venlig hanndell och dagttinge mett hogbornne furste her Jehann met gutzs naade greffue till Høye och Braachenhwsenn, verduge fader met gudt her Lage Vrne biscop vti Roskilldt, erlig och vellbiwrdig menndt her Mogens Gøye Danmarckis riigis howffmester, her Jahan Rantzow marsk i lanthe Hollstenn, her Matis Erichssenn, her Annders Biillde, her Otthe Hollgerdssen, riddere, Oluff Nielssen och Esgi Biillde, Danmarckis riigis raadt, om Københaffns slott och stadt och Mallmø bye, och haffue vii thet saa endeligenn besluthett och ere vti hellige treffolldighetzs naffwenn om alle erindne saa offuer eenns wordne. Furst att thet schall stande vti en felig dag och godt bestanndt paa begge siider och thendt ene ey schall arge jndt paa thend anden vdi noger maade till landt och till vandt frann thendne dag och till andenn nyaarssdag nestkomendis, och schulle vii paa bode siider stragx forskicke alle vore wdtliggere vdi søenn att komme hiem inden vor Frue dag conceptionis nest komendis,

och saa vii nw actte stragx att forskicke vore sendebudt och ambasather till hogbornn furste her Christiernn, Danmarckis, Sweriigis, Norgis etc. konning, vor keriste naadigste herre, att lade forfare om Hans Naade vill gøre oss vndtsettning eller ey, tha hwad heller samme sendebudt jndenn forscrefne nye aars dag jgenn komme eller ey, och om forscrefne vor nadigste herre konning Christiernn icke sellff komer oss till vndtsettning met magtt for Kiøpnehaffnn jndenn andenn jwledag nest komenndis, tha tillsiige vii och forplictte oss paa vor gode troe, loffue och redelighedt att ville och schulle andenn nye aars dag nestkomenndis vpp att giffue och anttworde Køpennhaffnns slott och stadt och Mallmø bye till forscrefne Danmarckis riigis raadts haandt. Item mwe och schulle strax alle fanger quiitt och løese giffuis paa baade siider. Item naar Køpennhaffnn slott och stadt oc Mallmø bye vpgiffuis, som forscreffuit stander, tha schall alltt groptt skytt, som ther vti byenn och paa slothet er och Danmarckis kronne tillhøre, vere och bliffue till Danmarckis riigis raadts hanndt vndertagne tre fellttslanger, szom ieg forscrefne her Henrich Gøye behollde schall met saa mange jernnkloder ther tillhører, och en karttowe, szom her Seuerin Norby haffuer ladet støfftt och hannum tillhører, huilckenn forscrefne her Sewerinn och saa fyllge schall. Item schulle vii och saa lade bliffue hoss samme skytt tre lester krudt och saa mange jernn kloder vti byenn och paa slotthet ere, szom till samme skytt hører. Item alldt thendt stwnd thendne felig dag och bestandt paa stander och vaarer, tha schulle vii met vortt folck och knectthe bliffue vedt byen och jndenn for skandtsenn, vdenn thet skeer met begge øffwerstis villige och sambtycke. Thesligist schulle och the aff Mallmø bliffue vdi theris bye och jcke lenger wdt endt vedt veder møllernne och Keesbergi forscrefne tiidt offuer. Item effther thi att forscrefne Danmarckis riigis raad haffue paa forscrefne hogbornne furstis her Fredericks etc. vegne loffuit och tillsagdt meg forscrefne Henrick Gøye frij oc secker leyede for meg, myne daglige tienner och metffølgere och alle, som nu vnder myn beffalling ere och fødde vti Danmarck, Sleswiig hertugdom, Hollstenn, Stormarnn, att mwe och skulle vti two samfellde aar frii och felige vere, bliffue och fare, jndenn riigis och vdenn, hwortt och naar meg och thennum teckis, tha loffuer ieg och tillsiiger, att ieg eller the icke ville eller schulle arge eller feyde jndt paa Danmarckis riige, Sleswiig furstedom, Hollsten och Stormarnn, vdi noger maade, vdenn ieg och the gøre thennum erliig forwaaring, som thett seg bør. Item om nogre knectthe her till dags, danske eller tydske, ere

falldne offuer aff leyerett och jndt vti Køpennhaffnn eller aff Køpenhaffnn och indt vti leyeret, tha schulle the ey ther fore stande till reette vti noger maade, naar Køpennhaffnn vpgiffuis, men om nogenn ville her effther paa nogenn siide fordriiste seg till att bruge sliig stycker, skall hanndt straffes ther for som vedtbør. Item forscrefne køpsteder schulle nyde och behollde theris skytt, szom the sellffue haffue ladet støfft, købtt och bekaastedt. Item hues gielldt och regennscab, szom forscrefne borgere i Køpenhaffn och Mallmø haffue met prelather och riddermends mendt, klerckerii, kiøpstedmendt och allmwe offuer allt riiget, skulle the vere forplectiige alle och huer serdelis redeligenn och till gode reede att fornøge och bethale, samledis skee och saa om hues gielldt, samme burgere haffue vdestandendis vdi stedernne, och the igienn ther skyllige ere aff retthe. Item huadt som skeedt ere met tag till lanndt eller vanndt met slag eller branndt eller nogenn anden deell, huadt thet helst er eller neffnis kanndt, emellom hogbornne furste hertug Frederick, Danmarckis riigis raadt, adell, menige Danmarcks indbygger och theris anhengere Hensesteder och alle anndre och forscrefne Kiøpnehaffn och Mallmø steder, siidenn thendne feyde begynntthis, scall were paa alle siider en fulldtkomeliig afftalenn sag for fødde och vfødde, och schall alldriig ther paa thalis eller argis met hanndt eller mwnndt eller met nogen rettergang andelig eller verdsliig effther thendne dag i noger maade. Till vittnesbiwrdt och bedre forwaaring, att saa vbrødeligenn vdij alle maade fast holldis schall, henge vii vore indtseglle met erliige vellbiwrdiige och beskeden mendtzs indtsegle Henrick Paavisk, Daniel Pottmere, Bynoo, burgmesters och raadts vti Køpennhaffnn och Mallmø och høffuitzsmendtzs for landtsknecttene ther samme stedtzs nedenn thette vortt opne breff. Screffuit i Roskylldt torsdagenn nest effther sancte Chatharine virginis et martiris dag aar effther gutzs biwrdt mdxxiij.

Registre over alle Lande III. Bl. 211—13. Henrik Gøye, Jørgen Hoffmodt og Daniel Pottmere udstæde i Roskilde Søndagen før St. Andree Apostoli Dag 1524 et Brev, at de have faaet af Rigens Raad dette Brev og forpligte sig til at ville lade det besegle med de andre Kaptejners og Borgemestre og Raad i Kjøbenhavn deres Indsegl og igjen andvorde det til Biskop Lage Urne inden næstkommende Fredag.

224. **23 Dec. 1523.**

Overenskomst mellem Ridder Henrik Gøye, Befalingsmændene i Kjøbenhavn og Malmø og disse Byers Magistrater paa den ene og Rigens Raad paa den anden Side om Overgivelsen.

Vii efftерscreffne Henrick Gøyæ riidderæ oc øffuerste stathollere i Køpenhaffnn, Knwdt Rwdt, høffuitzmand ther sammestetz, Henrich

Pwgwisk, Daniel Botmer, Hermandh Pauell, rycthmestere, Axell Gøyæ, Johan Wactlæ, banerførræ, Niels Lycke, Dyrich Siisterflett, Johan van der Liith, Johan Stacke, Siiffwerth Swin, Arændt van Oldhen, Willichenn Skønebeck, poo alle reyseners wegne, Jørgen Hoffmodt, øffuersthe for landzknecthe, Rodeluff van Bynow, Hans van Kyndelbrock, Jørgen Stegentin, Hans wan Aldingh, schultus, Betsle wan Pomberg, Sander wan Lyngen, Bona wan Harderwigh, fureer, poo alle dwbelth soldeners oc menige landzknectes vegne, som eræ i Køpenhaun oc Malmøø, Jens Broleggere, borgemester i Køpenhaffn, Peder Kiempe, Hans Danckortzen, raadtmend ther sammested, poo menige statzens indbyggeres vegne, Jørgen Cock borgemester i Malmøø, Jacob Nichelsen oc Hans Jensen, raadmend ther sammestedts poo menige Malmø indbyggeres vegne, giøræ alle viderligt, ath æffter then leylighedt nw poo ferde er, ath stormectige oc høgborne første oc herræ her Christiern, met guds nade Danmarckes, Sueriges, Norges, Wendes oc Gottes konung, hertug i Sleswig, Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffue i Oldenborg oc Delmanhorst, wor aller nadigste herre, haffuer ey giort oss slig och then wndtsetning, som Hans Nade, oss loffuede oc tiilsagde oc wii forhoffuede oss aff Hans Nade, oc for then offuenbaræ oc store nød oc trang, som wii haffue hafft oc enw haffue och ey wiide oss nw nogen vndsettning eller hielp at fonge aff hans nade i noger mode. Tha haffue wii nw giiffuit oss i en venlig handell oc dagtingen met verdiige fader met gudt her Laghe Vrne, biscop i Roskilde, erlige, renliffuede oc velburdige mend her Henrick, abbet i Soræ, her Eskiill, prier i Andtuorskow, her Magens Gøyæ, Danmarcks riiges hoffmester, her Johann Rantzow, marsk i lanthe Holsten, her Hans Biilde, her Mattis Erichsen, riiddere, oc Esche Biilde, Danmarcks riges raadt, her nw forsamblede om Køpenhaffns slott oc stadt oc Malmøes by, oc haffue wii thet saa ændeligen besluttet och ere i thee hellige trefoldighedz naffn om alle ærende saa offuer ænss wordtne.

Først at thet skall stande i en felig dag oc god bestande poo begge siider oc then ene skall ey arge indh poo then anden i noger mode tiill land eller vatn fran thenne dag oc indtiill hellige tre koninger dag nest kommendes oc then dag offuer, och forplicthe wii oss poo wor ære oc rædelighedt, christelige gode tro oc loffue ath vele oc skulle poo forskrefne hellige tre konninger dag nest komendes vpgiiffue oc andtuorde Køpenhaffn slott oc stadt oc Malmøs by tiill forscrefne Danmarcks riges raadz hand, vden wii faa vndtsetning met macht aff wor nadige herre for Køpenhaffn inden for-

skrefne hellig tre konninger dag nest komendes, och viill och skall ieg forskrefne Henrick Gøyæ met alle reysener oc landzknecthe i Køpenhaffn ære drage the samme hellig tre konger dag nest kommendes wdt aff byen oc tiill Køge, effter som forskrefne Danmarcks raadt oss met læyde tiill sagdt haffue, och huor wii drage egemen Danmarck oc forskrefne førstedømme;, wiill ieg forskrefne Henrich Gøyæ oc skall holle forskrefne krigs folch tiill at icke skulle met nogen offuerlast eller beswæring vskelligen offuerfalde køpstedemend, bønder eller andre rigens indbyggere, meden fare theres ting skælligen offuer, oc sker ther noget emodt och thet bliiffuer kiert for meg forskrefne Henrich Gøye, tha skall ther straffes offuer, som ved bør, oc wii ey ther fore skulle haffue forbrødt wor handell oc leyde i noger mode. Item skulle oc mwe strax alle fanger quitte oc løss giiffues poo bode siider. Item nar forskrefne Køpenhaffn slott oc stadt oc Malmøs by wpgiiffues hellig trekonger dag, som forscreffuet stoer, tha skall alth gropt skytt, som ther i byerne oc poo slottet ære oc Danmarcks krone tiilhøræ, wære oc bliiffue tiill Danmarcks riges raads behoff, vndertagne then mynsthe skarpmetze, then frandzowske kartwe och tre feltzslanger, som ieg forskrefne Henrich Gøye beholle skall met saa mange iern clodder ther tilhør. Item skulle wii oc saa lade bliiffue hoess samme skytt tre lester krwt oc saa mange jern clodder i byen oc poo slottet ære, som tiill samme skytt høræ, oc skall ieg forskrefne Henrich Gøye ey vere pliictig ath lade ther tha ydermere poo slottet. Item all then stwnd thenne felig dag poo stander oc varer, tha skulle wii aff Køpenhaffn met wort folk oc knecthe bliiffue weedt byen oc inden for skandzén, vden thet sker met offuerstens vilie och sambtycke, tesligest skulle wii aff Malmø bliffue weedt byen oc inden fore vedermøllerne oc Kesberg forskrefne tiidt offuer. Item effter thii ath forscreffne Danmarcks riges raad haffue poo høgboren førstes her Fredericks, hertiig i Sleswiig, Holsten, Stormarn och Ditmersken etc., vegne loffuit och tilsagt meg forskrefne Henrich Gøye frii, secker leyde for meg, mynne daglige thienere oc metfølgere oc alle som nw vnder myn beffaling ære och fødde i Danmarck, Sleszwigs hertiigdomme, Holsten oc Stormarn, ath mwe oc skulle wdi første thw sambfeldtne aar frii felige være, bliiffue och fare inden riiges oc vden, huort oc nar meg och them teckes, tha loffuer ieg forskrefne Henrick Gøyæ oc tiilsiger, ath ieg eller thee icke vele eller skulle arge eller feyde indh poo Danmarcks riige, Sleszwiigs hertiigdømme, Holsten oc Stormarn i noger mode, vden ieg oc thee gøre then erlig forwaring til-

forn, som thet seg bør. Item om noger knecthe, danske eller tyske, her tiill dags ære faldne offuer aff leyret oc ind i byen eller aff Kiøpenhaffn och wtinden leyret, tha skulle thee ey ther fore stande tiill rette i noger mode, nar Køpenhaffn vpgiiffues, men om nogre her effter vele poo nogen siide fordristhe seg tiill at brwge slige støcker, tha skall hand straffes ther fore, som veedt bør. Item huadt som skeet er met tag tiill land eller watn met slag eller brandh eller nogen anden deell, ehuadt thet helst er eller neffnes kandh, emellom høgborne førsle her Frederich, hertug i Sleszwig, Holsten, Stormarn oc Ditmersken etc., Danmarcks riges raadt, adell, menige Danmarcks indbyggere oc theres anhengere, Henssæ steder oc alle andre oc forscreffne Køpenhaffn och Malmø steder, siiden thenne feyde begyntes, skall wære poo alle siider en fwlkommen afftalen sag for fødde och vfødde, oc skall aldrig ther poo arges eller tales met handh eller mwnd eller met nogen retgang, aandelig eller werdslig, effter thenne dag i noger mode. Tiill witnesbyrd oc bedre forwaring at saa fast wbrødeligen oc vden all argelist oc fwndh i alle mode, som forscreffuit er, holdes skall wdii alle syne puncther oc article, henger wii wore indzegle oc signeter neden for thette wort obne breff. Giffuit vdi Roschilde onsdagen nest fore jwle dag aar effter guds byrdt twsende femhwndret twiæ(!) paa thet trediæ.

Af Seglene fattes Nr. 11, 12, 20, 21, 22, 29. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Hr. Henrichs Gøyes breff om at vpgiffue Køpnehaffn. Om de forskjellige Texter se Allen de tre nord. Rigers Hist. IV. 2 Afd. S. 556. 5.

225. **23 Dec. 1523.**

Rigens Raads og Belejringshærens Anføreres Forpligtelse til Borgerskabet, naar Byen overgiver sig.

Wy Lage Vrne meth gudz naade biscop i Roschilde och Danmarcks rigis canceller, Henrick Christiernszøn abbet vdi Sore, Eskyld prior vdi Andtuordskogh, Magnus Gøye ridder, Danmarcks rigis hoffmester, Hans Bille, Matis Ericksøn, riddere, och Esge Bille, Danmarcks rigis raadt, Johan Randzog ridder och marskalck, Aske van Kram ridder, Henneke Szestede och Aske van Kram, rithmestere, Otte Raatlow, raadit vdi lantho Holstenn, gøre alle vittherligt, ath paa thet thenne lange store skade och forderff, kriigh, orlog och blodstørtingh, twedregt och venighedt, som her nw nogen tidt i riget værit haffuer och endnu er, maa affstilles och nedderleggis, friidh, rolighed och ewigh bestand maa igen optagis, saa hwer mand, fattigh och rig, maa och scall frij och szeker søge syn bierning till land och vatnn jndhen riges och vdhen och her efither leffue vdi

frijdt och rolighedt, tha haffue vij nu giffuet oss vdi handell, sambtall och venligh dagtingenn met erlige och fornumstige mend Jens Broleggere borgemester, Peder Kempe och Hans Danckorsen meth theris metfølgere raadmendt och borgere vdj Køpnehaffnn fuldmectige paa alle borgeris vegne nu vdi Køpnehaffnn bygge och boo om alle ærende, artickler och puncther, som her efftherscreffuit staar, och ære vy ther om tilsamen saa offuer eens vordne och haffue thet vtij hellig tefoldighedts napnn saa endt och besluttit. Først ath the nu paa hellige trekoningersdag nesth kommendes skulle vpgiffue Køpnehaffnn stad och then andtuorde vdi vore Danmarcks riigis raadts hender; naar the thet giordt haffue, tha mwe och schulle the nide, bruge och beholde alle the frijheder, preuilegier, skraaer och forseglinger, som thennom aff ariilds tidt aff fremfarne herrer och konninger her i Danmarck naadeligen och gunsteligen vndte och giffne ære. Item schall och theris hafnn ther forė stadenn bliffue wijdt magt vforkrencket meth indseiglingh och vdseigling, som hwn aff ariildt thiidt værit haffuer. Item scall Køpnehafnne stad bliffue vndt syn skick och bigning, som then nw bigdt och befestet er, och schall ey her effther forderffuis eller affbrydes vdi noger mode, men hues bigning och forbedring, som han her effther meth forbedres kandt, thet schall staa till borgemestere, raadt och menigheden, huilket thennom teckes, och icke schall negtis eller forbyndis vdi noger mode. Item hwes ny paafundt, som thennom her till dags paa lagdt er meth vsiduanligh thold, sise och anden ny beswaring, som icke aff arilds tidt wærit haffuer, thet schall strax nederleggis och her effther tilbage bliffue, och ey lenger nogen magt haffue. Item schulle forskrefne borgemestere, raadmendt och borgere vdi Køpnehaffnn nyde och beholde till Køpnehaffnns stadts behoff alt thet skøtt, som the selff haffue ladet støbt, kiøpt och bekaastet. Item mwe och schulle forskrefne borgere i Køpnehaffnn her effther bruge theris handling, seglatie och køpmantzschap, øster och wester, synder och nøør, huorth thennom teckes och the theris handling och næring besth søge kwnde. Item hues geldt, regenschap och alth handfanget gods, som wdfoet er paa gode troo och loffue, prelater, riddermentz mendt, klerckeriedt, closter, køpstæde mendt, menige almwe och forskrefne borgere i Køpnehaffnn emellom er, schall thennom vhindridt skee och følge, vndentagen hues beuiseligt er, ath taget er meth magth af fienderne i thenne feigde. Schulle och samme borgere wære forpligtede alle och hwer serdelis i slegh mode rædeligen och till gode rede ath forneffue och betale alle

thennom, som the aff rette schilduge och pligtige ære, och om geld, som the i stæderne schiildige ære eller thennom ther tilstaar, wille wy gerne tilhielppe, ath the rædeligen fange, och the ighen ther bethale, hwes the ther skildige ære. Item schulle och borgemestere, raadt och menighedt i forskrefne Køpnehaffnn alle och huer serdelis meth thette worth opne breff bliffue och skulle wære paa liff, lemmer, gods och welfarth paa wor christelige troo och gode loffue forsækrede och i alle mode vforkrengte fore høgborne och stormegtugeste første och herre her Frederick, meth guds naade wdwaldt konningh till Danmark, rett arffuingh till Norge, hertugh i Slesuigh, Holstenn etc., wor kære naadige herre, oss Danmarcks rigis raadt, adell och menige Danmarks jndbiggere, wore anhenggere och tilhielppere och alle andre, som fore wor skild wele och schulle gøre och lade. Item schulle och Køpnehaffnns borgere och indbiggere her effther nyde theris aarlige och rette byskath, som wæridt haffuer aff arilde sedwanne, och ey iddermere beskattis eller beswaris, vdhen hwes som menige landet paa leggis och wederthager. Item hues Køpnehaffnns indbiggere, aandelige eller werdzlige, haffue handlet, thalet eller giorth till landt eller watnn, hemeligen eller aabenbare, ehwadt som helst thet er eller wære kandt, ingtet vndentaget, siden thenne feigde begyntes emodt høgborne første, wor kære naadige herre, Danmarcks rigis raadt, riddere, riddermendzmendt, køpstædzmendt, bønder och menige almwe vdi Danmarks rige och alle Henszestæder, schall være och bliffue en endeligh, clar och affthalen sagh vdhen alth argt, och aldrigh her effther schall ther paa thalis meth geistlich eller vertlick reth, heffnnis eller vregtis aff noger, eddell eller veddell, fødde eller vfødde, vtii noger mode till ewigh tid effter thenne dagh. Item schulle Køpnehaffnns borgere och indbiggere nyde, bruge och beholde alle the iorder och eyendom, som the aff arildt tidt haffth haffue, bode inden byes och vdhen byes, tesligeste hwes the rædeligen kiøpt, bekostit och skelligen fanget haffue, bode paa feskeleye och anden stædts, ehwor thet helst er eller findis kandt, jngtet vndentaget, dogh schulle the strax andtuorde fran thennom hwes gaarde och godts, som konning Christiern eller andre haffue tagett fran kircken, hennes personer, ridderskapet meth wold och vrette i Køpnehaffnn. Item scall och forskrefne Køpnehaffns borgere och indbiggere ighen giffues eller redeligen och skelligen bethales och fornøyges hwes dell fran thennom thaget er, førre endt thenne feygde begyntes. Item schulle the her effther ey bliffue beswarede meth fremmet kriigisfolk ath holle, som the her till

wæridt haffue, vden saa er, ath rigit liger ther thes større magt paa. Item alle aandelige och verdzlige, som nu indt ære kompne i Køpnehaffn vdi thenne feyde, konning Christiern och Køpnehaffns jndbiggere til tienneste och bistandt, vdi hwes mode, som thet helst er eller wæridt haffuer, jngtet vndentaget, thesligest alle the som vdhen landit ære och haffue theris hws och hiem her vdi riget, schulle ey forkrenckis paa theris liff, godts eller leen vdti noger mode, dogh vndentagen Hans Mechelssen och Sibritt. Item schulle och Køpnehafnns borgere och indbiggere nyde och beholle theres oredrefſth trindt om Køpnehaffns stadt saa langt och wydt, som the hafft haffue aff ariildts tidt. Item alth hwes Køpnehaffnns borgere och indbiggere effther konninglige befall her till handlet och giorth haffue, ther schall ey paa tales eller noger mand ther fore staa till rette vdi noger mode effther thenne dagh, men scall bliffue och wære en klar och endelig affthalen sagh for alle mend, eddel eller veddell, fødde eller vfødde. Item naar forskrefne hellige trekonninge dagh kommer och forskrefne Køpnehaffns slott och stadt schall vpgiffues, tha schall thet krigisfolk, reygsener och landzknecte, som nw vti Køpnehaffnn ligge, drage ther vdt, och wore krigisfolk, reygsener och landzknecthe schulle tha drage indt i Køpnehaffnn langs eghennon(!) byen och strax vdt ighen, och inghen aff thennom schall beleygre segh eller bliffue ther om natten vden saa mange, som høgborne første wor naadigste wnge herre och Danmarks rigis raadt wille beholle indhe i byen hoess segh, oc schall samme wortt krigisfolk ey gøre forskrefne Køpnehaffnn borgere och jndbyggere nogen woldt eller offuerlast paa liff eller gods eller noghen andhen dell vtii noger mode. Item wille vy och fly och beskicke forskrefne borgemestere, raadt och indbiggere vtii Køpnehaffn forskrefne høgboren førstis och herris her Fredericks, wdwaldt konningh til Danmark, vor kæriste naadigste herris, sammeledis eddele och welboren herris juncker Johans, greffue till Høye och Brockhussen, och hans naadis rithmesters stadfestelsse breffue paa alle tesse forskrefne punchte och artickle vbrødeligen ath holles schulle vdi alle mode, och loffue vy forneffnde Lage Wrne meth gudz naade bischop vdi Roskilde paa wor gode tro och loffue och vy Mogens Gøye meth alle the andre gode mendt, Danmarcks rigis och Holstens raadt paa wor gode cristelige troo, loffue och ære paa forskrefne høgboren førstis, wor kæriste naadige herris och konnings, wore och alle andre Danmarks rigis rodz, adels, menige Danmarcks indbiggeris och alle wore anhengeris och tilhielpperis vegne, ehwor the helsth

ære eller wære kwnne, vbrødeligen vden alt argelist och fundt fast och troligen ath holde vdi alle mode. Till thes iddermere vidnigs byrdt och bædre foruaringh, ath saa stadicht och fast, vbrødeligen och vden alth argelist och fundt vtii alle mode, som forscreffuidt staar, holles schall, henghe vy wore indzegle næden for thette worth obne breff. Giffuedt vdi Roskilde othensdagen nesth for jule dagh aar effther gudz byrdt tusinde femhwndrit tywe och paa tredie aar.

12 Segl hænge under. Udenpaa: Dagtigning emellom konning Fredrich then første och Kiøbinghaffns stadt och stadfestelse paa Købinghaffns priuilegier. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Uddrag hos Hvitfeld S. 1295—60.

226. **23 Dec. 1523.**

Overenskomst mellem Danmarks Riges-Raad og Kong Frederiks Høvedsmænd paa den ene og Høvedsmændene med Borgemestre og Raad i Kjøbenhavn og Malmø paa den anden Side om disse Byers Overgivelse.

Wii Lage Vrne met gutzs naade biscop vdi Roskilldt, Henrich, abbet vti Sore, Eskilldt, prior vdi Anttwordskow, Magenns Gøye, Danmarckes riiges howffmester, Hanns Biillde, Matis Erichssen, riddere, Esge Biillde, Danmarckes riiges raadt, Johann Randtzow, marsk vdi landtt tho Hollstenn, Aske van Kram, ritthere, Aske vann Kram, Henrich Sestedt och Otte Ratthlow, høffwitzs mendt, her nw vti Roskillde forsamblede, gøre vittherligtt, att paa thett thendne twidragtt, feyde och skadelig forderffue, som her nu inden riiget nogenn stwndt werett haffuer och endtnw er, maa nederleggis och auffstilles, och riiget oc thess indtbyggere maa komme till ffredt, rolighedt och en ewig biistanndt, tha haffue vii nw giffuet oss vdi en venlig handelling och dattingen met erliig vellbiwrdig manndt och strenge ritthere her Henrich Gøye, øffuirste stattzsholldere vdi Køpennhaffnn, Knudt Rudt, høffwitzsmandt ther sammestedt, Henrich Paavisk, Daniell Buttmer[1]), Hermenn Poell ritthmestere, Axell Gøye, Johann Vachell[2]), bannerfførre, Niels Lycke, Erich Matssen, Ditrick Fasterfelldt[3]), Johann van ther Litt, Johann Stercke[4]), Siwortt Swynn, Arntt van Alldenn[5]), Villckenn Skønneberck[6]), paa alle reyseners vegnne, Jørgenn Hogmodt, øffuerste for alle landtzsknectte, Rotloff van Bynnow[7]), Hanss van Kyndellburg[8]), Jørgenn Støtinn[9]), høffwitzsmenndt, Hanns van Ollding, schulltus, Goske van Penn-

1) Ekdahl: Bemer. 2) Ekdahl: Wachtel. 3) Ekdahl: Systerflet. 4) Ekdahl: Stake. 5) Ekdahl: Elden. 6) Ekdahl: Schonenbeke. 7) Ekdahl: Retleff van Bynaw. 8) Ekdahl: Kindelbrucke. 9) Ekdahl: Stegenthin.

borg[1]), Souder vann Ligdenn[2]), Binne[3]) van Hardewiig, førreer, paa alle landtzsknecttes vegnne i Køpennhaffnn och Mallmø, Jenns Brolegger, burgemester, Peder Kempe, Hanns Dancherssenn, raadmendt ther samme stedtz, paa menige Køpennhaffnn stadtzs och jndtbyggers vegnne, Jyrgenn Kaack, burgmester vdi Mallmø, Jacob Michellssenn[4]) och Hanss Jenssenn[5]), raadmenndt ther samme stedt. paa menige Mallmøes byes och jndtbyggers vegne, om Køpennhaffnns slott, statt och Mallmøes bye, och haffue thett saa endelige besluttett vti the hellige treffolldighetzs naffnn om alle erinde szaa met thennum offuer eens vordne. Furst att thet schall standne vti en felig dag och godt biistanndt paa begge siider, att thenndt ene ey schall arghe jndt paa thenndt andenn vdi noger maade till landt eller vanndt fraa thenne dag och jndtill hellige tree kongers dag nest komenndes och thend dag offuer, och Køpennhaffuenns slott, statt och Mallmøes bye vpgiffues, effther som forskrefne her Henrich met forskrefne høffwitzsmendt, burgemestere, radt och menighedt oss loffuitt och tillsagd haffue, som theris breff forklarer och jndehollder, och schall tha samme hellige tree kongers dag forskrefne her Henrich Gøye mett alle kriigs faalck, reysener och landtzsknectte, ther jnde ere, drage ther aff byenn met vpractthe fennicker, och hogborne furste her Christiern, rett arffwing till Norge, hertug i Sleswiig etc., vor nadigste vnge herre, met hanns naadis kriigs faalck drage jndt vti Køpennhaffnn igemenn byenn, och ingenn aff kriigs faallck ther att bliffue, vdenn the forskrefne hogbornne furste och Danmarckes raadt ther hoess thennum haffue ville. Item the budt och ambasiaterer, szom her Henrich Gøye nu till siiste dattingenn, som giordt vaar, vdtskickede till konning Christiernn, mwe och schulle nyde thendt samme frii sicher leyede her jndt vdi riigett jgenn frii och felig i Køpennhaffnn, som thendt thennum giffuen vaar. Item schulle tha alle fanger quiitt och løess giffuis paa baade siider. Item naar Køpennhaffnns slott och Malmøes by helliige tre konger dag nest komendis vppgiffuis effther forskrefne her Henrich Gøyes, godemendtzs, høffuitzmendtz, dubellt solleners, burgemesters, raadtzs och menighedtz løffthe, tillsagenn och forplicttillse, tha schall alldt groff skiitte met allt andet skiitt, som ther vti byen och pa slottett er, och Danmarckes kronne tillhører, vere och bliffue till Danmarckes riigis raadtzs behowff, vndertagenn thenndt myndste skermiss och

[1]) Ekdahl: Bestlen van Pomberch. [2]) Ekdahl: Sander van Lyngen. [3]) Ekdahl: Bynaw. [4]) Ekdahl: Myelson. [5]) Nielsson.

thendt frandtsowse karthowe, the iij felldslanger, som her Henrich Gøye behollde schall, mett saa mange jernn cloder, som thennum tillhøre, och schall handt ey vere forplygtiigh till att lade meere paa slotthett endt som forscreffuit staar, och en karttow, som Seuerin Norby haffuer ladet støfft och hannum tillhører, thendt schall forscrefne Seuerinn Norbye nyde, och schall handt forscrefne her Henrich till vprettning fore thenndt schade och gelldt, hanndt er vdi komenn for konning Christiernns skylldt, behollde thesse iiij skiiff, som er Leon, Petther van Høll, Leszartt och Hamborge barckenn, met alltt thet skytthe ther paa er, och met alltt siitt lodt, tackell, tow, acker och altt andenn tillbehøring, ehuad thet hellst er eller neffnis kandt, jnthett vndertagett, szom the nu komme met fraa vestenn, och maa handt gøre aff samme skiib, hues hannum tyckes. Item schall samme skiiff haffue frii leyde vti Køpennhaffnns haffn vthi neeste tiillkomenndis ij aar, och lade thennum thes forinden ther ligge och affløbe, naar och hwor hannum tyckis, och ey formeness botzsmenndt eller fetallige, huor handt thet bekomme kandt met villigh och venscab. Item maa och schall forscrefne her Henrich behollde alltt krudt, som vdi byenn och paa slotthet er, vndertagett tree lester som skutthett fyllge schall met slotthet och byenn. Item alltt thendt stwndt then fellig dag och bystanndt vaarer och paa stander, tha schulle vii met vortt follck och knectthe bliffue paa thendne siide skandtssen och her Henrich Gøye met saa mange, som vnder hannss beffalling ere, skulle bliffue paa hynn syde skandtsenn, vdenn thet skeer met begge øffwerstis villie och samtycke. Thesliigist skulle the aff Mallmøø bliffue vti theris bye och icke lenger drage vdt endt ved Vedermøllernne och Keseberget forscreffne tiidt offuer. Item om nogre knectte, danske eller tydske, ere fallne offuer aff leyeritt och jndt vdi Køpennhaffnn eller aff Køpennhaffnn och jndt vdi leyeret, tha skulle the ey staa till rette forett vdi noger maade, naar Køpennhaffnn vppgiffuis, menn om nogenn vill her effther paa nogenne siider fordriiste seg till att bruge sliig stycker, tha schall handt straffis ther fore, som vedtbør. Item naar Køpennhaffn stadt, slott vpgiffuis, tha schulle alle kircker, closter och theris personer vdi Køpennhaffnn och Mallmø bliffue vedt theris friiheder, statuter och priuilegier vti alle maade, som the thennum aff pawer, konninger och biscoper giffuede och stadtfestene ere. Sammeledis schulle the bliffue och vere vfforkrenckthe paa theris kirckers, claasters, klenoders, jordtzs eyedom, gaarde, godts och grwndt och theris tillbehøring, eller om nogenn biscop eller prelathe

haffuer nogenn mistanck till nogenn klercker, som nu vti Køpennhaffnn eller Mallmø ere, tha schall thet vere en klaer affthalenn sag och alldriig schall ther paa thallis eller argis effther thendne dag vti noger maade. Item schall forscrefne her Henrich och alle riddermendtzs mendt, danske och tydske, som nu vnnder hannss beffalling ere, nyde och behollde alltt theris godtzs, arffwe och eye och alldt andenn rentte, ehuor thett hellst er liggenndis vti Danmarckes riige, Sleswiigs hertugdom, Hollstenn oc Stormarnn, ther till och theris beholldne haffue, gulldt, søllff och pendinge, klede, klenoder, heste och harnsk, och allt andit, ehuadt thett hellst er eller neffnis kandt, som thennum tillhør vti noger maade. Thesligiste och saa alle reysener och menige landtzsknectte skulle vere theris hallss, liff, lemer sycker och frii for alltt thet, thallet, giordt er vdi noger maade. Item ville vii och for arbeydett hoss hogbornne ffurste och herre her Frederick, met gutzs naade vduaalldt konning till Danmarck etc., vor kieriste naadigste herre, att hanss naade vill tage the godemenndt, danske och tydtske, szom haffue nw verett vnder her Henricks beffalling vti hanuss naadis thienniste, huilcke aff thennum hanss naade tienne ville, oc att hannss naade vill forsee thennum met kronenns leen och hollde thennum vti ere och verdt. Item schall och forscrefne Knudt Rudt bliffue vedt synn forlening Seeby och vedt Seeby len, som hanndt haffuer aff kronenn och kirckenn effther hanss forlenings breffues liwdellse, och wille vii paa samme kronens leenn fly hannum vor naadige herris breff och jndsegell hanss liiffs tiidt. Item schall och her Thomes herolldt bliffue vedt syne forleninger, hues handt haffuer aff kronenn. Samledis ey schall skee nogenn hynder eller forfang paa hannss godtzs eller gaarde vdi Roschilldt och Køpennhaffnn. Item schulle och the dandemendt, som konning Christiernn tientt haffue vti hanss cantzellerij for scriffuere och capellaner, bliffue vedt the kirckens leen och rentte, som the aff konningenn och bisper ere met for seette och forlentte, och ey nyde theris lange throe tienniste vntt att. Item schall her Henrich Gøye sellff behollde alle jactther och sidenn skiib, szom hannd nw i sin vere haffuer, met alldt theris tillbehøring, skøtt och allt andet, ehuadt thet hellst er. Item ville vii och fly och giffue forscrefne her Henrich och alle andre riddermendtzs menndt, som nw vnder hanss beffalling ere och føde i Danmarck, Sleswiig hertugdom, lanthe Hollstenn och Stormarnn, forscrefne hogbornne furste vor nadigste herris vor och alle voris anhengers och tillhiellpers frii, felige, secker, førstelig och christelig leyde, saa att the vti two samfellde

aar her effther met theris daglige tienner och andre, som thennum føllge, mwe frii, felig och siicker vere, bliffwe och fare indenn riiges och vthenn, ehwor och naar thennum tyckis, for forscrefne hogborne furste, vor kieriste nadigste herre, och alle vore forwanntte och anhengere, dog ther som thet kandt vere hanss naade, oss, menige Danmarcks raadt, jndtbyggere och methengere vdenn schade. Men vill forscrefne her Henrich eller nogenn andenn, som slig leyde haffue, arge jndt paa forscrefne furstedom, tha schulle the gøre oss erlig forwaaring, som riddermendtzs mendt bør att gøre. Item schall forscrefne her Henrich och saa mange riddermendtzs mendt, nw vnder hanss beffalling ere, nyde theris egne thiennere saa quiitt for alldt kongelige tynge och reett, szom nogen vtj riiget haffue sine friist. Item schall och forscrefne her Henrich ingenn forhindring eller offweruoldt skee met retthergang, steffning eller andenn deell paa hannss persone, gaarde eller godtzs och eye som thyennere och mettfyllgere vti two samfellde aar, och hues hannum tyckes att sende vdt eller jndt vti riiget, thet hannum sellffuer tillhører, thett maa handt vdt och indt skicke, ehuadt thet hellst er eller neffnis kanndt, vden alld tolldt eller andenn affgifftt, naar och huor hannum tyckis, ther som hanndt icke bestyrcker vor nadigste herris, vores och Danmarckes riigis fiennder, och naar samme two aar forledenn ere, lyster tha forscrefne her Henrich eller nogenne aff the riddermentzs mendt, szom nu vnder hannss beffalling ere, att besidde theris gaarde och gotzs, tha schulle the nyde theris thiennere och godtzs, som forscreffuit staar, och ey tha schall argis paa thennum, entthenn met handt eller mwndt eller met nogenn rettherganng, andelig eller verdtzslig, for hues som nw vdi thenndt feyde skeedt er vti noger maade. Item naar forscrefne her Henrich met the reysener och landtzsknectte, szom vnder hannum ere, ville drage aff landet, tha ville vii besørge thennum met tre natt leger her egenom Sellanndt, thenndt ene vdi Køge, thendt andenn vdi Prestøø och thendt tredie vdi Vordingborg, och till huertt nattleye giffue och besørge thennum iij lester øll, en lest brødt, en tønne smør och ther till kødt och flesk, och ville vii forskicke thennum frii ferger offuer fergestederne och offuer att Rødbye. Item skall och forskrefne her Henrick rithmester och høffwitzsmandt beskicket saa met reisener och landtzsknectthe, naar the drage her egennom Danmarck och forscrefne Sleswiigs hertugdom, Hollstenn, Stormarn etc., thet the icke gøre nogre thess indtbyggere skade eller offuerlast vdi noger maade, menn bethalle huadt the there till madt, øll och hestefoger(!), met sliige pendinge,

som the haffue, och giffue kleppingenn vdt for en ß, Danmarck egennom, och skeer thet saa att nogenn for driister seg till att gøre nogenn aff forscrefne riigenns och furstedoms indtbyggere nogenn schade och offuerwolldt, som forscrefuit staar, tha schall forscrefne her Henrich rittmester och høffwitzmandt lade straffe ther offuer, som vedtbør, om ther paa klagis, och schall ey theris handell och leyde vere forbrødt ther fore vti noger maade. Item om saa skeer, att the landtzsknectte vdi Mallmø ere ey offuerkomenn ther frann och till Københaffnn inden forscrefne hellige tre konningere dag for iiss, tha schulle the drage felige offuer lanndt till Hellsingborg och frii thering, och ther ville vii besørge thennum frii ferger offuer fergestedernne. Item om nogenn riddermandtzs mandt, som vnder her Henricks beffalling er, haffuer haffdt nogenn forlening aff kongenn, ther som nogen anden god manndt haffuer haffdt liiffs breff paa eller ander breffue, tha schall hannum ey arges ther paa eller tillthalles ther fore vdi noger maade. Item hues skiiff her Henrich haffwer solldt eller giffuit burgere vdi Køpennhaffnn, som hanndt haffuer till priiss, thet schall bliffue viidt fulldt magtt och ey ryggis vti noger maade. Item alle prester, borgere och bynder, som ere indtfalldne vti Køpennhaffn till her Henrich, the schulle her effther nyde och behollde och komme till theris kircker, hwss, hiem, boe och bygge och ey argis paa thennum ther fore eller forwiides thennum effther thend dag vti noger maade. Item schulle och the danske bynder, som till fornn haffuede boedt paa Amagher, komme tiidt paa landett till the samme gaarde, szom the tillfornn iboede, och giffue ther aff saadanntt landtgiillde, som the tillfornn pleide att giffue, och the Hollennder, som nu paa landet boedt haffue, skulle fange pasbortt, saa att the theris hallss, liiff, gods frii mwe drage her aff riiget till landt eller vandt. Item schall mester Morttenn Steenhugger bliffue vedt sin gaardt vdi Køpennhaffnn, szom handt vtiboer, och ey schall tages frann hannum vdi noger maade. Thesligiste schall och saa mester Fadder byssestøffwere bliffue vedt sin gaardt, hanndt nw vti boer, och fange huertt aar saadanne aarlige pendinge och løenn aff vor naadigste herre, som konning Christiernn pleyede hannum aarligenn at giffue. Item schall ey Boell Roes nyde synn haasbwnde her Hans Herolldt vntt att och ey tages frann hindne noget gods, hannum eller hinde tillhører, vti noger maade. Item huadt som skeedt er met tag till lanndt eller vandt met slag eller branndt aff Køpenhaffns eller Mallmøes steder eller nogen andenn deell, ehuad thet hellst er eller neffnis kandt, aff her Henrick Gøyes beffaling eller ey, emodt for-

screfne hogbornne furste vor nadigste herre och konning och Danmarckis riigis raadt, adell, købstedemendt och menige Danmarckis riigis indtbyggere och alle vore forwantte och anhengere Hensesteder och alle anndre, ehwem the hellsth ere eller vere kwndne, aandelige eller verdslige, siidenn thendne feyde begynttis, schall vere paa alle siider en fulldtkomelig afftalen sag for føde eller vføde, och alldrig schall argis eller thales paa met handt eller mundt eller met noger retthergang, andelig eller verdtzlig, effther thendne dag vti noger maade. Item ville vii och flye och beskicke forscrefne her Henrich, rithmester, høffwitzsmendt, reysener och landtzsknecthe forscrefne hogborne ffurstis och herris her Fredericks vdwolldt konning till Danmarck etc. vor naadigste herris stadtfestellse breff paa alle thesse forscrefne punctter och artticle, som forscreffuit staar. Thesligiste ville vii flye thennum jndenn ny aarss dag nest komenndis edell och vellbornne herris juncker Johans, greffue till Høy och Braachennhwsenn, och hannss naadis ritthmesters breff och jndsegle, att the sambtycke och fulldtbwrde met oss alle thesse forscrefne punctte och article vbrødelige att hollis schulle vti alle maade, och haffue vii forscrefne Lage Vrne met gudtzs naade etc. paa vor gode troe och loffue och vii Mogenns Gøye met alle forscrefne gode menndt Danmarckis riigis och Hollstens raadt paa vore gode christelig troo, loffue och ere paa forscrefne hogborne furstis vor kereste naadigste herris konnings etc. och alle anndre Danmarckis riigis raadts, adells, menige Danmarckis riigis jndtbyggers, anhengers och tillhiellpers vegne, ehuo the hellst ere eller were kwnde, vbrødeligen atthollde vti alle maade. Till vittnesbywrdt och bedre forwaaring henge vii wore jnndtsegle och signeter nedenn thette vortt obne breff. Giffuit vti Roschillde odensdagenn nest fore jwle dag aar etc. mdxxiiij.

Registre over alle Lande III. Bl. 206—11. En plattydsk Oversættelse er trykt i Ekdahl Christiern II's Arkiv 2 Afd. S. 611—35.

227. **Omtrent 1523.**

Fortegnelse over Herberger og hvad en Rytter behøver til sit Underhold om Dagen.

Herberger.

Item Anne Meldorps gordt.
Item Lass Jensen paa Gamletorget.
Item Katherine Brøkers.
Item Hans Myling.
Item Anders Bryggers gard paa Westergade.
Item Oluff Ostredtsen.

Item Per Jørghensen.
Item Kort Beerman.
Item Pether Scotthe.
Item Tønis Perlesticker.
Item Kort Fincke.
Item Anders Guldsmedt.
Item Per Skreders hws.
Item thet hws, Jep Nielsen i bodhe.
Item thet hws, Crestoffer wti boer.
Item thet hws, Hans Becker i boer paa Amage torget.
Item Mattis Knutzsens hws paa Amagetorget.
Item Lauris Iensens hws paa Amagetorget.
Item Lange Henricks hws.
Item Jens Brolegger.
Item Marckmand Bødicker.
Item Oluff Jensen paa Østergadhe.
Item mester Frandtz Maler.
Item Willum wan Bummel.
Item Sitze Wolthers wtinde Hans Bogbinders hws.
Item then gardt Marine Bødickers wti boer.
Item Jørghen Mølleneren.
Item Hermen Lipper.
Item Peter Kiempe.
Item Katherine Snares gardt.

Item ruchffoder dach vnd nacht iiij alb.
Item noch eyn scheppel haffer v alb.
Item de tonne haffer gelt vij ß.
Item noch de maltyt iij gerichte de maltyt iiij alb., ader de weke j mrk.

Optegnelse paa Papir i Geh. Ark.

228. **3 Jan. 1524.**

Hertug Christian og Grev Johan af Hoja stadfæste Overenskomsten af 23 Dec. 1523 imellem Biskop Lage Urne og Rigens Raad paa den ene og Henrik Gøye med Borgerskabet i Kjøbenhavn og Malmø paa den anden Side.

Wy Cristiernn meth guds naade rett arffuing till Norge, hertug i Slesuigh, Holstenn, Stormarn och Ditmerschen, greffue i Olderborg(!) och Delmenhorst, offuer kongelige maiestatis till Danmarck vor

kære herre faders krigesfolk øffuerste høfftmandt, oc Johann, aff samme naade greffue till Høye oc Brochussen, gøre alle vitterligt, ath vy paa høgborne och høgmegtisthe førstes her Fredericks, meth guds naade wtnaldt koning till Danmarck och Norge, hertug i Slesuig, Holsthen, Stormarn och Ditmerschen, greffue i Oldenborg oc Delmenhorsth, wor kiære herre faders oc nadige herres oc vore eygen vegne haffue fuldbyrdt, samtycket oc stadtfest oc nw meth thette wortt obne breff fulbyrde, samtycke oc stadtfeste all then contracht oc forligelsse, som forhandlett oc giortt bleff vtij Roschilde then onsdag nesth effther sancti Thome apostoli dag nesth forleden emellom oss elskelige verduge fader met gudt, her Lage Vrne, biscop till Roschelde, oc Danmarcks riges raadt, ther tha tilstede vore, paa then ene, och erlig velbyrdig mandt och streng ridder, her Henrick Gøye och hans tilhengere oc borgemestere, raadt oc menighiedt vtij Køpenhaffnn oc Malmøge, paa then andhen side, om Køpnehaffn slott, stadt oc Malmøe by, och beplicte vy oss paa forscrefne wor kære herre faders oc nadige herres och wore egne wegne samme contracht och forligelsse breff, som thennom paa forscrefne tidt och stedt paa alle sider emellom giort bleff, wed alle syne ordt, artickler och punchter, som thet inde holder och vduiser, vbrødeligen ath holde vtij alle mode. Giffuet vtij leyredt for Køpnehaffnn søndagen nest fore hellige trekonnynger dagh, aar effther gudz byrdt tusinde femhwndridt tywge paa thet fierde vnder vore signether.

To Segl hænge under. Udenpaa: Hertug Christians aff Holstein och greffue Johan van der Høye stadfestelse paa, konning Fredrichs den førstes dagtigning. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

229. **19 Marts 1524.**

Guldsmed Anders Haagensen skjøder til Lavrids Jensen en Grund op til Byens Vold.

Alle mendt thette breff seer eller høre læssis helsser jegh Anders Haagenssen, guldsmedh, borgere i Køpnehaffn, ewynnelige meth gudh och gør witterlicth meth thette mith obne breff for alle neruærindis och komme schullindis, ath jegh aff welberaadt hw och fry vilie haffuer solth, skøth och affhenth och nw meth myn kære hesfrwes Sitze Nielssedotter fuldbordh, vilie och samtøcke seliæ, skøde och affhende fran oss ok alle wore arffuinge och indtil erligh och velffornumstigh mand Lauritz Jenssen, rodmand i Køpnehaffn, hans hesfrwe Karine och theris arffuinge en myn iordt och grwndt ligendis i Køpnehaffn westen optill myn hawe och østen optill byes woldt, och er forskrefne iordt i syn rette lengdt vdh meth myn hawwe

halffiæresyntztywe fem alne i sønder och nøør, och er fornæfnde iord i syn bredt paa then nørre ende xliij siælindske alne i øster och wester, breden paa then søndre ende xxxiiij alne ith quarter. Och scall fornæfnde Lauritz Jensen, hans høsfrwe och theris arffuinge nidhe, brwge och beholle fornæfnde iordh och grwndt osv. Ath saa i sandhedh er och holdis scall vbrødeligen i alle mode, som forscreffuidt stor, lader jegh meth myn kære høsfrues wilie och samtøcke henge mith indzegle næden for thette breff, och tilbedinges(!) erlige oc velfornumstige mendt, som ære Thomes Lestemagere, rodmand i Køpnehaffn, Hans Danckorssen, Lauritz Guldsmed, Rassmus Bagere, borgere i sammestæd, ath the och lade henge theris indzegle næden for thette breff meth mit. Screffuid i Køpnehaffn palme løuerdagh aar tusinde femhwndrid tywe paa thet fiære.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

230. **28 Sept. 1524.**

Frederik I. byder Borgerne kun at udleje Huse til dem, der ville skatte og skylde og tage fuldstændig Del i Byens Tynge, hvorfra dog undtages Kongens Høvedsmænd, Skippere og andre, hvem Kongen har givet Frihedsbrev.

Vy Frederick mett gudz nade Danmarcks, Vendis oc Gotis konning, vdtwoldtt konning tiill Norge, hertwg i Slesszuig, Holdsten, Stormarn oc Ditmersken, greffue tiill Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle vittherligtt, att oss elskelige vore borgemestere oc rodtmend vtj vor statt Køpenhaffnn haffue berett fore oss, att noger vore borgere vthij forscrefne Køpenhaffn haffue noger hwss, gorde oc baader, som the lade andre paa leyæ, oc the, som thennum vtj leyæ haffue, ey kwnne eller ville skatte oc skylle oc giøre byes tynge fwld, som thett sig bør, oc vare begærendis, att huilcken borgere, som hwss haffuer i forscrefne Køpenhaffn, som hand icke selff i boer, tha skall hand sette tend i same hwss, som skatter oc skyller oss oc kronenn oc vill giøre byes tynge fwld mett hans mettborgere. Thij bethe vij och villde alle vaare borgere, som hwss, gord oc baader haffue i forscrefne Køpenhaffn, atthij besette same eters gorde, hwss oc baader mett thennum, som skatte oc skylle ville oc giøre vor och byes tynge fwld, oc huilcken borgere thett icke giøre vill, tha skall thend, som egeremand er tiill same hwss, selff giøre oc giffue tend skatt oc tynge tiill oss oc byen ther aff i alle mode, dog vndertagett vore høffwidzmend, skipper oc andre, som vij haffue giffuett worre breffue eller her epter giffwendis vorde, att haffwe tend friihett, som sidtwanligtt haffuer værritt oc vti hogborn fyrstes konning

Hanszes, vor kiære broders, tiid sidtwanligtt wor etc. Giffuitt i wor stadtt Roschilde sanctj Michils afften aar etc. twsinde femhwndritt thiwe paa thett fierde, vndher vortt signett.

Ad mandatum domini regis proprium.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: om borgere, som huss oc gaarde haffue i Kiøpnehaffn, skulle jndsette vdj samme theres huss oc gaarde the borgere, som skatte oc skylde wille. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

231. **28 Sept. 1524.**

Frederik I. overdrager Kjøbenhavns By til Hjælp til Befæstningen Rosbæks Mølle paa 10 Aar; desuden maa der kastes 2 Grøfter ved Peblingedammen og 1 ved Stranden til Stadens Befæstning, og der skal tages Syn paa, om der uden Skade kan lægges en Dæmning over Rosbæk.

Wii Frederich met guts naade etc. gøre alle vittherligt, att vii aff vor swnderlig gunst och naade szaa och for troscab och villig thienniste, som oss ellskelige burgmester, raadt och menighedt vti Køpenhaffn oss och riiget her till giordt haffue, och paa thett the schulle thessz velluilligere och bedre forbedre och feste vor stadt Køpennhaffnn, haffue vntt och tilladet, att the mwe och schulle nyde och behollde vor och kronnenns mølle Rosbecks mølle vdj x samfellde aar met alldt sin retthe tilligellse effther thette wortt breffs datum regnenndis qwiitt och frii for vdenn alldt affgifft, thesligist schulle the nyde thenndt hawe, som ligger till forschrefne Rosbecks mølle, och alle annden aaredrifft, som the nu haffue och her till aff arrillds tiidt brugtt haffue, daag er thet saa, att ther er noger ytthermere twiffwell paa, tha schulle the føre theris breff vti rette for oss elskelige verduge fader met gudt her Lage Vrne, biscop vti Roschilldt, och Danmarcks riigis raadt. Samledis haffue vii vntt och tilladet, att the mwe och schulle kaste twinde greffter hoss Pefflinge dammen och en hoess Strandenn och ther mett befeste forskrefne Køpennhaffnn aff theris ytherste magt och formwe, oss, Danmarcks riigis raadt och riigens indtbyggere till thett beste. Thesligeste vaare the begerenndis att gøre en dam offuer Rosbeck till att beffeste Køpennhaffnn met, och kwnde vii icke nu paa thendne tiidt giffue thennum ther swaar paa, thi vii viste icke leylighedenn ther om, thi haffue vii tilltroet oss elskelige her Jeib Heye, canick vdi Købennhaffnn, Erich Matssenn, vor mandt och thienner, Jens Broleggere, vor burgmester vdi Køpennhaffnn, Peder Kempe, Oluff Scriffuere, Lasse Jenssen, raadmenndt ther sammesteds, met fyre actte bynder aff Otthersløffwe att riide ther paa, grandtske och forfare beleilighedenn ther paa, om thet kandt vere oss, kronnenn och thendt hel-

lig kircke tolligt, att saadann demning gørris. Datum Roskildt jn profesto sancti Michaelis anno etc. mdxxiiij.

Ad mandatum domini regis proprium.

Registre over alle Lande III. Bl. 219—20.

232. 1523—82.

Optegnelser, mest om Byens Afhændelser af Jord og hvortil de derfor indkomne Penge brugtes. At Begyndelsen er fra 1523, ses af den første Post, naar denne sammenlignes med Nr. 217; senere hen findes Aarstal, men der er ingen Tidsfølge, førend fra 1529 (S. 342). De fleste af de ældste Afstaaelser af Jord stamme uden Tvivl fra den Gæld, Byen paadrog sig under Belejringen 1523.

Item Anders Loduigssen køpte byes Sisse hus, som liger norden nesth Veyere hussidh, for xij hwndridh marck, huilkedh hus som er i syn lengdt xxj siælinske alne i øster och vester, och er forskrefne hus i syn bredh xij,alne j quarter i sønder och nøør, och er tesse forskrefne xij^c ℔ vdgiffne paa byess vegne, som her effther screffuidh staar.

Item fick mester Hans Vincke iij^c marck xxxviij ℔, som byen vor hanum skildigh for hagebøsser.

Item fick Hans Danckorssen iiij^c xij marck for kalk och sten, som kom till byess behoff, som hans regenskaff vduisser.

Item fick Karine Snares lxxxx marck for then fryhedh, hwn haffde paa then jordh, som liger vden for hendes gordh, aff høgmectigh første kongh Hans, hues siell gudh naade.

Item fick Rassmus Kellesmedh och Niels Gridestøffuere j^c ℔, som byen vor them skildigh for biss bigningh.

Item fick Pouil Hanssen j^c xxvij ℔, som han vor till acthers paa thet torn emellom Nørre porth och Jermers gaff.

Item fick Oluff Jensen paa Østre gade och Lauritz Jensen vedh Amage torgidh lxxxx marck xij ß paa thet plancke werck, som bleff giorth emellom Smør hatten och Reuerbandt.

Item fick Torckill briggere viij ℔ for then bigningh, han bigde paa Hans Claussens torn.

Item fick byess kemmenær Hans Friman lxxxiiij ℔ xij ß paa byes vegne, som hans regenskaffs bogh vduisser.

Summarium paa thette forskrefne vdgifft er xij^c ℔.

Køpthe Korth Fincke en aff byes jorde for j^cxx marck, och liger forskrefne jordh vesten nesth optill Henrick Mitthers jordh och østen nesth borgemesteres Jens Broleggeris jordh, och er tesse forskrefne penninge vdgiffne, som her effter screffuidh staar.

Item fick Hans van Ryen och Velem Runge forskrefne j^cxx ℔ ath bigge then skantze medh vedh Køge barfredh, som theres regenskaff vduisser.

Anders Hogenssen køpte j jordh for tw hundridh mark, som liger paa eth hyrne vesten vedh byes plancker vdh meth Jermers gaff norden vedh thet gamle rodhus stræde j sancti Peders sogen her sammestædh, och er tesse forskrefne penninge vdhgiffne j sodane mode, som her effter screffuidh staar.

Item fick borgemestere Niels Stemp j^{c}xij mark, som byen vor hanum skildigh.

Item betalede forskrefne Anders Hogensen lxxxviij ℔, som han wor till acther paa then skantze vden for Nørre porth.

Item borgemestere Jens Broleggere køpte j iordh for j^{c}xx ℔ ligendes vesten optill Korth Finckes jordh och østen optill Anders Jenssens jordh.

Item en køffte forskrefne Jens Broleggere j jordh for lxxx mark, som vor en øde plan ligendes paa Rossen gordhen vesten vedh thet ny Spitalie stræde.

Item endh fick Jens Broleggere j jordh ligendes j Strandbadstw strædit, som her Mogens Nielsen i wære haffde.

Tesse forskrefne jorder fick forskrefne borgemestere Jens Broleggere j syn betalingh, som staden wor hanum skildich, effter som stadz bogh och hans regenskaff inde holler och forclarer.

Item Mogens Jenssen briggere køpthe en gordh for iiij^{c} ℔ ligendes vedh Nørre porth paa then østre side vedh adelgaden, och ære the vdgiffne, som her effter følger.

Item fick Rassmus Kellesmedh j^{c} ℔, som han haffde vdh lagdh paa byess vegne for kalk och sten[1]).

Item antuorde Henningh Scriffuere Lauritz Jenssen ij^{c} marck effther borgemestere och rodz befalingh aff forskrefne iiij^{c} ℔, som Mogens Jensen haffuer betalidh for fornefnde gordh.

Item en antuordede Henningh Scriffuere Hans van Ryen ij^{c} ℔ effter borgemesteres och rodz befalingh, som han vor till acther och haffde vdh lagdh paa then skantze vden for Køge barfredh.

Item Jens Inguorssen Skredere køpte en aff byes jorder for ij^{c} ℔, ligendes paa Rossen gorden norden then gord, som mester Nielss cannick, hues siell gudh naade, aff Køpnehaffn by vdij leye haffde.

Item tesse forskrefne penninge fick Albrith van Gogh for thet kober, som kom till the falkeneter, ther bien fick aff hanum paa regenskaff vtii syn betalingh.

---

[1]) Dette er overstreget.

Item Per Nielssen køpte j jordh for j^c ℳ ligendis vtii thet ny stræde, som løber norden for Cannicke gordene østen nesth optill viginti quatuor seniorum alteris gordh, och ære the vdgiffne j sodane mode, som her effter følger.

Item fick Søffren Veyere xxviij ℳ, som han kostede paa thet tornidh emellom Jermers gaff och Nørre porth.

Item fick Pouill Hansen xij ß, som han gaff j tømmerman paa byes vegne.

Item fick Hans van Ryen lxx marck, som han haffde kostidh paa then skantze vden Westre porth.

Item Pouill Hanssen køpthe j aff byes jorder for lxxx ℳ ligendes paa Rossen gorden østen for then jordh, then Heliandz closter till hører, som hans køffue breff vduisser.

Item vor byen hanum lxxx ℳ skildigh, for huilke penninge han samme jordh i syn betalingh fick, som han haffde wdlaght paa thet torn, som er emillom Nørre porth och Jermers gaff.

Item Hans Mogenssen køffthe en aff byes jorder for j^c ℳ ligendes paa Rossen gorden j Spitalie strædidh j wor Froe sogen norden nesth Jørgen Mølers haffwe.

Item Anders Jenssen køffthe en aff byes jorder for j^cxx ℳ, ligendes østen nesth optill Westre Magh.

Item tesse forskrefne penninge antuorde forskrefne Anders Jensen Lauritz Jensen rodmand paa byes wegne, huilke penninge han wdgaff paa byes vegne, som hans regenskaff wduisser.

Item Thomes Guldsmedh rodmand køpte j aff bies jorder for ij^c ℳ ligendes norden wedh sancte Clare røsth, huilke penninge byen wor hanum skildigh, som hans regenskaff wduisser.

Item Søffren Pouilssen køpthe j aff byes jorder for j^cxx ℳ, ligendes i Pilestrædit, opboridh j^c. ℳ, them anammede Henningh Scriffuere.

Item aff tesse forskrefne penninge fornøffuede Henningh Scriffuere then Hollendere, som gyorde then heste mølle paa Rodhuss gorden, xxiiii ℳ paa regenskaff, och for the andre haffuer handh giorth regenskaff, effter som hans regenskaff iddermere indeholler.

Item Oluff Verckmestere fick en aff byes iorde ligendes wedh Vestre Mag till j wederlagh for then gordh, vor kæriste naadige herre haffuer wnth mester Fadder, paa thet handh vilde wære till fredz ther meth.

Item Henrick Miter rodmandt køpte en aff byes jorder ligendes wedh stranden westen nesth Anders Halagris jordh for j^c ℳ ock xx ℳ.

huilke penninge byen wor hanum skildigh for then bigningh, han haffde bigd paa the stakither om kringh byen.

Item en køpthe Henrick Miter j jordh for ij^c ℔ ligendes i Kattesundet i sancti Clemmetz sogn, huilke penninge byen wor hanum skildigh for then bigningh, han haffde bigd paa fornefnde stakither.

Item Henrick Mither køpthe en aff byes jorder ligendes wedh Clare bagh her Johan Oxsis gordh for lx mark, huilke fornefnde penninge byen wor forskrefne Henrick Miter skildigh for then bigningh, han haffde bigdh paa then skantze vden Nørre porth, som hans regenskaff wduisser.

Item borgemestere Niels Stemp køpthe en aff byes jorder for lx ℔ ligendes westen optill then jordh, som Oluff Werckmester fick aff byen, huilke fornefnde penninge Hans van Ryen fick for thet, han bigde paa then skantze wden Køge barfredh.

Item Lauritz Jensen raadmandt køffthe j aff byes jorder for lx marck, ligendes westen byes stræde[1]), som løber neder till bies strædh[2]), huilke fornefnde Henningh Scriffuere anammede till sigh paa bies wegne och handh haffuer giorth ther regenskaff fore.

Item Thomes Lestemagere køffthe j aff byes jorde for j^{c}xx ℔ ligendes i Pilestrædit sønden nesth her Henrick Krummediges ridders gordh.

Item hwilke penninge, som er j^{c}xx ℔, bleffue bigde paa the twenne torn, som stor emellom Nørre porth och Jermers gaff, som forskrefne Thomes Lestemageris regenskaff wduisser.

Item Mattis Tollere køpthe j aff byes jorder for j^c ℔, hwilke penninge han antuordede Henningh Scriffuere paa byes wegne oc handh fremdelis haffuer wdgiffuedh them paa stadz wegne och giorth ther fremdelis regenskaff fore[3]).

Item Jens Persen rodmand køpte en aff byers(!) jorder for iij^c ℔ ligendes westen optil then jordh, som mester Matz i wære haffuer. Tesse forskrefne penninge antuordede han Knudh Rudh iij^c ℔ aff for syn wmage och Hans Wincke j^c ℔ paa regenskaff for then kosth, Knudh Rudh haffuer tæridh fran hanum.

Item Lauritz Jenssen rodmand køpte en aff byes gorde ligendes vedh Westre porth for viij^c marck, aff tesse forskrefne penninge betalede handh Vickman viij^{c}xxxii ℔, som byen vor hanum skildigh

---

[1]) Først stod her: byes brønd.
[2]) Der er rettet herved og der skal vist staa: brønd.
[3]) Oc handh — fore er senere tilføjet med samme Haand.

och hand haffde then gordh i panth fore, som byen till hører, ligendes paa Amage torgid nesth optil bies jordh, som Sitze Mogens Lauritzens j wære haffuer, och the andre penninge haffuer hand betalidh borth paa bies wegne, som handh haffuer giorth regenskaff fore.

Anno mdxxviij [1528].

Item Niels Gridestøffuere køffte en byes jordh och grundh i Studii strædit for ij^c marck, j^c mark kom till ath betale Særitzsløff meth och j^c ℔ bleff skiæncth och wnth hanum for then store sware møde och vmage och suart regenskaff, handh haffde fore ath staa i iij aar paa stadz wegne.

Korth Bæerman køffte en jordt ligendes emellom Henningh Scriffueris hawue och Søffren Skrederis for j^cxx marck, huilke penninge som kom till ath betale Særitzsløff meth.

Pouill Hanssen køffte en aff stadz iorder for lxx marck ligendes paa Roszengorden norden optill byes stræde, som løuer till wollen och østen optill thet stræde, som løber till Clare, och forskrefne penninge komme till ath betale Særitzsløff meth[1]).

Anno domini mdxxvij [1527].

Jomffrue Marie afften concepcionis wor Lauritz Andersen Smedh paa Køpnehaffn raadhus for borgemestere och raadtmendt och gaff till kenne, ath Cristine, Lauritz Smedz effterleuerske, haffde opladit hanum eth sith breff, som hwn haffuer paa then gaardh, som liger optill byes rende paa Vestre gade, som hwn selffuer i boer, huilket handh giorde beuisselicht j dagh for oss meth tesse effterscreffne danne mendt, som ære Anders Halagre rodtmandt, Søwerin Posche, Anders Loduigssen, Jep Swerfeyere, gamle Niels Smedh, Mattis Klenesmedt, borgere her sammestædz, huilke som sade och vitnede, ath the neruærindes hoss wore och paa hørde, ther forskrefne Lauritz Anderssen och Cristine bleffue forente om forskrefne gaardh och breff, och bleffue the so forente till en fuldkommeligh ende j so mode, ath forskrefne Lauritz Andersen fornøffuede och fuldgiorde forskrefne Cristine for forskrefne sith breff och for althen bigningh och rettighedh, hwn haffde i samme gaardh effter hendes fuldkommelige nøge, saa ath hwn tackede hanum kerligen for godh betalningh och sade sigh, syne arffuinge eller nogen anden paa hendes wegne ingen dell eller rettighedh ath haffue till forskrefne breff, gaardh eller bigningh i noger mode.

---

[1]) Overstreget er derpaa: som Pouill Hansen vitherlicth er, thy ath handh haffuer ther regenskaff paa.

Twe Briggere køffte en jordh aff staden for l marck, then fick Oluff Scriffuere j syn betalningh, som staden wor hanum skildich.

Oluff Scriffuere fick en hawne aff byen for ii^c marck, och then bleff hanum wnth j syn betalningh for j^m marck kleppe penninge, ther staden wor hanum schildigh, och ther till scall handh haffue j^c ℔, och them fick handh aff Twe Briggere, som her forscreffuidh staar, ther meth er handh fornøffueth och the forskrefne j^m marck fick her Henrick Gøye till ath betale lantzknecte meth[1]).

Anno domini mdxxviij [1528].

Thomes Briggere fick en aff stadz jorde for ij ℔, thet ene hundrit ℔ kom till ath betale Særitzsløff meth och thet j^c ℔ gaff handh anden stedz vdh paa stadz wegne, som handh haffuer giort regenskaff fore.

Henningh Scriffuere fick en haffue ligendes wedh Jermers gaff for iij^c ℔, the tw hundrede mark kortedes meth hanum for the iiij^c ℔ kleppe penninge, som handh lade wdh til her Henrick Gøye. Item kom til ath betale Særitzsløff meth lxv mark, och the andre penninge haffuer handh vdgiffuidh paa stadz wegne och giorth ther regenskaff fore, som stadz bogh indeholler och forclarer.

Item Anders Halagre haffwe, som her Mogens Nielsen haffde aff staden, er j^c marck, thet j^c marck fick Hans Klockestøffueres børn for thet staden bleff theres fader skildich for sten och kalk, och thet j^c ℔ fick Jens Cammersuendh paa Peder Olsens vegne for j^c ℔ kleppe penninge, som her Henrick Gøye fick.

Item fick Henrick Trummeslagere en jordh ligendes paa thet hyrne wedh Clare for iij^c ℔, the penninge fick borgemestere Jens Broleggere, som handh wor till acters paa stadz wegne, och fick handh eth lidet støcke jordh ther optill for viij ℔, och thennom fick Lauritz Jensen, som handh fremdelis giorde regenskaff fore.

Borgemestere Peder Jørgensen fick en jordh ligendes wedh stranden for xc marck, huilke penninge som handh wdhlade for tømmer och andet, som handh kostede paa Jermers skantze.

Hans Wencke rodemestere fick en jordh wedh then ny woldh for lxx marck och thennom fick handh i syn betalningh for thet, handh holt Knudh Rudh.

Anders Matsen fick en jordh wedh Stranden for lx marck, och them fick Henningh Scriffuere och siden gaff handh thennom wdh paa stadz wegne, som handh haffuer giort regenskaff.

---

[1]) Ther meth — meth er senere tilføjet med samme Haand.

Albrit van Gock fick en jordh ligendes paa Roszen gorden j betalningh, for thet staden wor hanum skildich, och en jordh bagh her Henrick Kromediges gordh och[1])

Lauritz Nielsen fick twenne aff byes jorde, en liger wedh stranden, for xx marck, och then anden liger paa Roszen gorden, lx ꝟ.

Item haffde forskrefne Lauritz Nielsen ladit bigdh nogen bigningh paa j jordh paa Wyn gorden effter borgemesteres och rodz befalningh, huilken bigningh som stodh xxxiij ꝟ, the xx marck bleffue kortede meth hanum for then jordh, handh fick wedh Stranden, och the xiij ꝟ bleff staden hanum skildigh. Item endh lade handh xxv marck vdh til ath betale Særitzsløff meth, paa then anden forskrefne jordh, for vden for xiij ꝟ.

Sancti Peders kyrcke och Rassmus Kellesmedh finge j stadz gordh, som Inguor Wogenmandh i boer, for vij^c marck kleppe penninge, som her Henrick Gøye fick i bestolningh, før handh wilde drage her aff staden, ath lønne lantzknecte meth, och ther till gaff handh j^c ꝟ gode penninge, the xiiij ꝟ bleffue kortede meth hanum for thet staden wor hanum skildig, och xxxvj ꝟ antuordede handh stadz kemmener Lauritz Jensen, huilke xxxvi ꝟ handh strax wdh gaff for tømmer, som kom till stadz dore kiste, tømermentz løn, kost och andet, som kom till samme kiste.

Item borgemestere och rodmendh finge en jordh ligendes strax sønden for Helligestes kyrcke mwer for ij^c ꝟ, som the ny boer ære bigde paa, huilke penninge Lauritz Nielsen opbar och strax wdgaff them igen till ath betale Særitzsløff meth, som handh giorde regenskaff fore tisdagen effter alle helgen dagh anno domini mdxxviij [1528].

Her Johan Wrne fick stadz hawue, som Dauidh Boedmagere i wære haffde, for ij^c ꝟ och the komme till ath betale Særitzsløff meth, huilke penninge her Johan Wrne selff fornøffuede Roskilde capittell.

Niels Grydestøffueres hawue ij^c marck, the hundrede marck bleff hanum skiencthe for stor møde och vmage, handh haffde hafft for Køpenhaffn stadh j try aar, och thet j^c marck lade handh strax wdh till ath betale Særitzsløff meth[2]).

Anno mdxxvij [1527].

Peder Kempe raadhmandh køffte en aff byes jorde ligendes paa Roszengaarden østen nesth Clemmidh Wogenmandz gordh for

---

[1]) Herefter er overstreget: heraff bliffuer handh staden skildich j^c ꝟ.

[2]) Dette Stykke er overstreget. Jfr. foran S. 338.

jᶜix ℔ iiij ß och them wor staden hanum skildich for fodsten och mwrsten, som kom till the hoffmeyer wedh Nørre porth.

Her Niels Riber, perpetuus vicarius till sancte Anne altere j wor Froe kyrcke her samme stædz, køffte en aff byes jorde, som er en putz och stor watn paa optill en mantz belte stædh, for ith hundridh mark, ligendes westen for Niels Gridestøffueres hawwe och østen for byes woldh. Tesse forskrefne jᶜ ℔ fick Thomes Guldsmed rodtmandh och Anders Loduigsen borgere for then kosth, som giordes i Danske Compani, ther wor naadige herre konningh Frederick meth hans naades høgborne førsthinne dronningh Sophie och flere herrer och frwer wore till, och xxiiij marck fick Anders Halagre, som staden wor hanum skildich for tømmer, aff samme penninge.

Thomes Guldsmedh køffte en jordh aff staden ligendes paa Roszen gorden for jᶜ marck, jᶜ marck lade handh wdh till at betale Særitzsløff meth och jᶜ marck bleff korttid meth hanum aff thet staden wor hanum skildig.

Anders Guldsmedh køffte en jordh aff staden ligendes paa Roszen gordh sønden for byes woldh for xxx marck, och the komme till Dorekisten, som Lauritz Jensen vitterlicth er.

Lauritz Nielssen køffte en jordh aff staden for lx marck, och samme penninge komme till ath betale Særitzsløff meth.

Anno[1]) mdxxiiij [1524] mandagen effter sancte Bodils dagh giorde Thomes Guldsmedh regenskaff j danske Compani och alt Køpnehaffn rodh for hues opbærilsse och wdgifft, som the haffde oppeboridh och wdgiffuet paa Køpnehaffn stadz wegne, och bleff staden Thomes Guldsmedh skildig ijᶜxxvi marck x penninge for wden thet tømmer och kalk, som staden er hanum skildig.

Item Hans Fryman anammede vi træ, xiiij alne lange, pa stadz vegne.

Item Rassmus Kellesmedh och Niels Gridestøffuere ij tilth xviij alne langt tømmer till stadz behoff.

Item her paa fick handh en jordh paa Roszen gorden hoss Klemmidh Wogenkarll aff staden for jᶜ marck, thet jᶜ marck lade handh rede penninge wdh ath betale Særitzsløff meth och thet jᶜ marck bar handh op j forskrefne syn betalningh anno mdxxix [1529]. Item en bar Thomes Guldsmedh op xl marck aff siszemesterne sancti Kanuti ducis et martiris dagh. Item j samme aar fastelagen ther effter tha bar handh op jᶜ marck aff Lass Jensen paa Amagetorgit,

[1]) Herfra til Anno mdxxix paa Side 342 er overstreget.

som handh wor staden skildig aff en jordh, handh fick aff staden, ligendes paa Roszen gorden, en haffuer hand anammidh xx marck aff Søffren Posche aff en jordh po Roszen gorden, handh wor staden skildig. En ij ℔, som the englotter wor bædre, ther handh fick.

Item en antuordede Lauritz Jensen stadz kemmener hanum jx lester kalk, som staden wor hanum skildig. Item antuordede Lauritz Jensen Thomes Lestemagere vii ℔ po Thomes Guldsmedz vegne aff thenne forskrefne swm[1]).

Anno mdxxix [1529].

Item sanctorum Philippi et Jacobi afften tha befallede borgemestere och rodmendh ath indt schulle scriffuis j thenne bogh, ath her Jep Heye skiencte Køpnehaffn stadh j^c marck for hans quegh, handh haffuer gangendes paa stadz forthaa och ther till viij tilter ij sawdæler, som handh haffuer lonth Køpnehaffn stadh.

Item fick Niels Smedh[2]) eth støcke aff stadz jordh for xij ℔ bagh hans gordh, huilke penninge som komme till the fattige menniskes behoff i sancte Anne hospitall for mwrsten, som Rassmus Kellesmedh och Niels Gridestøffuere toge wdh till stadz behoff.

Item fick Søffren Posche en aff stadz jorder, som liger norden for hyrde gorden, for eth hundridh marck, aff tesse forskrefne penninge fick Lass Gedde, Niels Geddes steffzøn, lxxx marck for en iordh, som liger norden for sancte Gertrudes kircke, som køfftes till staden. Item fick Thomes Guldsmedh xx marck, som handh haffde wdlagdh till stadz behoff.

Item køffte her Jep Heye en aff stadz iorde ligendes norden for cantors gordh och westen wedh till lille strede, som løber till Nørre port, for ij^c ℔, huilke tw hundrit marck som handh wdh lade ath betale Særetzsløff meth.

Anno mdxxix [1529].

Fredagen fore sancti Jacobi apostoli dagh tha wore tesse effterscreffne danne mendh, som ære Peder Kempe borgemestere, Thomes Guldsmed, Engelbrit Fincke, Peder Jørgensen, Lauritz Jensen, Henningh Scriffuere, Jens Cammersuend, Thomes Lestemagere, Oluff Scriffuere, Anders Halagre, rodmendt, Henrick Mitter, Anders Loduigsen, Korth Bæermandh, borgere, forsamlede paa Køpnehaffn rodhus, tha athsporde erlige och welfornumstige Jens Broleggere borgemestere, Jens Cammersuend rodmandh, Pouil Hansen, Lauritz Bagge, Søffren Smosyngh, schippere, Claus Arildsen aff Amsterdam ath, om hanum wor

1) Her opbører Overstregningen. 2) Ovenover staaer: Niels Smedh gamle.

skoth skiæll for thet løffte, the stode i till hanum for Peder Mørck aff Oorss, till huilket forskrefne schipper Claus Arildsen berette, kende och tillstodh, ath hanum alstingest wor skeedh skell och fuldest for samme løffte, saa ath handh tackede forskrefne Jens Broleggere, Jens Cammersuendh, Pouil Hansen, Lauritz Bagge, Søffren Smosingh kerligen i alle mode och lod handh them och alle theres arffuinge for sigh och sine arffuinge quit, fry, ledich och løss for alt iddermere tiltall om samme løffte for fødde och wfødde, och sade handh sigh eller sine arffuinge ingen iddermere tiltal ath haffue til them i noger mode.

Item fick Thomes Lestemagere en aff byes jorde for iij^c ℔ ligendes paa Roszengorden norden for Jens Jacopsens gordh och sønden for Knudh Rudz gordh, i syn betalningh, som staden wor hanum skildig.

Item fick handh en liden putz ligendes sønden for Clare for l mark oc j syn betalningh, ssom staden wor hanum skildich.

Item Peyter Gørtsen fick en aff stadz iorder ligendes paa Roszen gorden twerth offuer fran mester Anders Glob, strecker meth syn lengdh fran thet ene stræde och till thet andet, for vj^c marck. The fem hundrit marck gaff handh Peder Kempe, som hand wor till acthers aff thet tusindh ℔, handh lontte her Henrick Gøye, och ther till fick byswenne j støcke klæde och fick Bonaventure i Malmøge ℔, som staden wor hanum skildich.

Hans Danckorsen fick en jordh bagh hans egen haffwe bagh Clare for xxx ℔, som staden wor hanum skildich.

Borgemester Ambrosius fick en jordh wedh Clare mwr nest optill Lass Bagges jordh for xxiiij mark, the xiiij marck fick Jørgen Scriffuere till klæde och the x marck fick Jens Butze till ath færre stadz hus meth, som handh bode j.

Rassmus Kellesmedh fick en jordh wedh Jermers gaff for lx marck, the xl marck fick Niels Stemp, och the xx marck kom till stadz mwr.

Jens Brwn fick en jordh for xlv mark, the xl marck fick Oluff Scriffuere, som staden wor hanum skildich, och the v ℔ fick Jørgen Scriffuere j syn løn.

Sitze Welem van Bommels fick en jordh wedh Clare, och then bleff henne wnth for kalk, som staden wor hænne skildich.

Lauritz Jensen paa Amagetorgit fick en jordh for ij^c marck, j^c marck fick Lauritz Jensen rodhmandh, som handh haffuer vdgiffuet paa stadz vegne och giort ther regenskaff fore, och the andre penninge komme till ath betale Særitzsløff meth.

Engelbrith Fincke fick en jordh ligendes paa Roszengorden, och then fick handh [i] syn betalningh for v^c^xxv ℔ iii ß ii alb., som staden wor hanum skildich, och xvj marck for iij lester kalk.

Anders Lauritsen køffte en jordh ligendes paa Roszen gorden for ij^c^xxx ℔, the ij^c^ ℔ fick borgemestere Jens Broleggere j syn betalningh, som staden wor hanum skildich, och the xxx fick Lauritz Nielsen, som handh haffuer giort regenskaff fore, och the xxx gaff handh wdh, paa thet ath strædit matte haffue syn gong, som liger optill samme jordh.

Hans Mogensen Bagere fick en jordh for j^c^ ℔, och them fick Henningh Scriffuere, som handh vdh gaff paa stadz wegne, som handh haffuer giort regenskaff fore.

Schipper Lauritz fick en jordh for j^c^xx marck, som liger østen for sancti Nicolai kyrcke, huilke penninge handh antuorde Lauritz Jensen rodmandh, som handh fremdelis haffuer giort regenskaff fore effter hans regenskaffs lidelsse.

Hans van Ryen fick en jordh ligendes hoss Østre porth for vi^c^ ℔, huilke penninge som kom till the skantzer och torn, som ære emellom Westre port och Jermers torn, som handh wedh selff ath giøre regenskaff fore.

Jens Cammerswendh fick en jordh wedh Stranden for j^c^ ℔, och thennom kostede hand paa Wanmølle skantzen.

Walter Schotte fick en jordh for lx marck, och ther køfftes kalk och sten fore till stadz behoff[1]).

Per Olsen fick en iord for xl marck, liggendes ved Jermers torn paa then gamle teglgard nest vptiill Per Scows boder, the xx marc tiill posken oc the andre xx marc tiill sancti Dienss dag nestkommendes bethale schullendes.

Item tiissdagen post dominicam letare betalet hand the xx marck, them feck Rasmus Nielsen raadman for thet planckeuerck, hand lod sette i Graabrøder tiill studium[2]).

Item haffuer hand betalet the andre xx ℔ oc them anammett Pouell Hansøn, som hand selff kand giøre regenskaff fore.

Kariin, Anders Vlffs, feck en byes iorder liggendes poo Rosengaarden synden nest vptiill Peter Gertzøns haffue for ij^c^ marck rede penninghe, huilke ij^c^ marc Clemmet Scriffuere anammet tiill byes arbeyde att vdgiiffue, oc hues hwn ydermere skulle giffue byen for

---

1) Her ender den første Haand, og det følgende er optegnet af forskjellige.
2) Dette maa være fra Aar 1530. Jfr. Rørdams Kirker og Klostre, S. 284.

samme iord, bleff affquiyttet for thet staden var Anders Vlff skyldug, bode for temmer, kalch, sten oc then reysze, hand giorde tiill Stocholm, och all anden regenscaff, hues hand haffde met Kiøpenhaffn stadt, er aldelis en affthalen sag i alle mode.

Anno mdxxxij [1532].

Kell Bastumand fech en aff stadz iord liggendis poo then gamle teglgordt synden nest vptiill byes wolle oc østen vdmet strædet for lxx march, huilke penninge mester Fadder fech for j slange oc eth dobbelt falkenet, som hand støpte for byen.

Item fech Per Olsen end ith støcke haffuerum liggendis norden nest vptiill then iord, hand købte tiillforn aff staden etc. for xl marc, the xx marc fech mester Fadder i forskrefne betaling for skøtt hand støpte.

Item haffuer hand bethalit end x marc, huilke tornuecterne paa wor Froes torn finge i theres løn nw tiill posche siist forleden. Endh haffuer handh fornøgid Rasmus Keldesmidh x marc och ther met ær nw alt aff bethalid, huilke x marc bleffue vdtgiffne for steen, som bleff hengdt paa Peter Bysseskyttes hwss vedh Nørre port[1]).

Lauress Jenszøn rodman fech en aff byes iorder for xl march liggendes poo Rosen gorden norden vptiill Anders Laurezsøn haffue och synden vptiill Oluff Mølleres iord oc westen vptiill thet lille byes stræde, thenne iord annamit hand i syn bethaling for thet, som byen var hanom schylligh, som then tycke bog vduiser.

Nielss Kuntze anno domini mdxxxij [1532], som thiæn her Tyge Krabbe, købte en jord aff staden, som Jørgen Møllere tilforn haffde, liggendes vedh Clare, for ij^c ✠, huilke forskrefne penninge Oluff Scriffuere anammede och frampdeles antwordede Clemmed Tholdere, och hand frempdeles haffuer vdtgiffuit them paa Stadtzens vegne effther hanss regenskabs lydelsse.

Bispen aff Sieland anno domini mdxxxiij [1533] købte een stadts jordh, som kalledes sancte Knudts jord, liggendes vp thill thend haffue, som Pether Gøderssen (Gørtsen?) købte aff staden, for iij^c ✠, huilke forskrefne penninge hand haffuer loffuit ath vdtgiffue met thed alderførste; ther fore haffuir Oluff Scriffuere loffuid. Thesse forskrefne iij^c mark haffuer Clemet Scriffuer anammet oc wdtgiffuit paa stadtz weigne, effter som hans regenskabs bog wdtuiser[2]).

---

[1]) Fra End haffuer og hertil er senere tilføjet af en anden.
[2]) Thesse — wdtuiser er senere tilføjet.

Borgemester Pouell Hanssen anno domini mdxxxiij [1533].

Sameledes haffuer Pouell Hanssen borgemester køpt en jordt aff staden, liggendes i sanctj Nicolaj sogen norden op till thet dyff, som løbber emellom staden oc Bremerholmen oc sønden op till twenne præste bolig, som lille her Peder oc her Mattis nu i boe, fore xl mark, huilke forskrefne penninge Clemmeth Scriffuer haffuer anammeth oc wdtgiffuit paa stadtz weigne, effter som hans regenscabs bog wdtuiszer.

Oluff Schriffuer wdi samme aar kiøpthe en jordt aff staden liggendes optill then jordt, som forskrefne Pouell Hanssen køpthe aff staden, oc sønden op till the twenne præstæ bolige, som gamble her Niels oc her Hans Køge nu i boe, fore xl mark, huilke forskrefne xl mark Clemmeth Scriffuer haffuer anammith oc igen wdtgiffuit po stadtz weigne, effter som hans regenscabs bog wdtuiszer.

Anno etc. mdxxxix [1539] torsdagen nest fore Joannis baptiste kiøpte Oluff Jacobssen møller en jord, som tilfornn war byess rænde, fore j^c mark, oc thenum antuorder hand Clemeth Scriffuere, som hand skall giøre framdelis regenskab fore.

Anno etc. mdxlj [1541] fredagen nest effter søndagen cantate anamet ieg, Hans Jensen[1], effther borgemester och raadtz befaling aff Marine, Matis Kiødmangers effterleffuerske, fem jochim daler fore ith lidet stykke jord, forskrefne Matis kiøpte aff staden, liggendes norden nest optill forskrefne Matis Kiødtmangers gord, som hand nu haffuer ladet intage oc bygd syn huss gaffuell paa.

Samme dag gaff Morthen Smet paa Westre gade fore en rænde, hand kiøpte aff staden, liggendes emellom Sitze, Per Regnoltzens, gord oc hans gord, huilken jord oc rænde hand nu indbygd haffuer oc sæth syn huss gaffuell po, lxxx mark, som mønthen før gick, oc ther till two jochim daler; the lxxx mark gaff hand Lauritz Jensen, raadtmandt, effter borgemesteres och raadz befaling, thj at staden hanum them skyldig war, oc the ij daler anammet ieg, Hans Jenssen, effter borgemesteres och raadz befaling, at igen wdtgiffue po stadtzens weigne, oc fich forskrefne Lauritz Jenssen forskrefne lxxx mark fore en bro, hand loed lægge po stadzens weigne wed Wester port østen op till wolden paa hans egen kaast oc thæring.

Eodem anno in profesto Martini kiøpte Jep Henningsen wogenmandt j lidet stykke jordt aff staden till en forthaa, oc gaff ther

[1]) Han har skrevet foregaaende Stykke fra 1539 og vedblev til 1555.

fore xx mark oc thenum anammet Clemmet Schriffuer at wdtgiffue po stadzens weigne.

Christiernn Eskelssen raadtmandt fick thend gangh emellom Mette Broleggers gordt och Weygerhuszet fore eth hundret oc fem mark danske huiders wærdt.

End fich Christiernn Eskelssen j øde stræde, liggendes paa Roszen gordenn østen op till Anders Lauritzssens boder oc haffue oc westen wdt met hospitalens gordt, som Per Juell bryggere wdj boer, fore xlv mark danske huiders wærdt.

Summa ij^c mark danske huiders wærdt.

Ther wdt aff haffue borgemestere oc raadt faaeth aff Christiern Eskelssen paa Kiøpnehaffnn stadtz weigne klæde till byswenne, till spellemendt, byssze skytter oc tember till statzens bygning oc behoff, som beløb seg ij^cij mark viij alb. danske huiders wærdt.

Thend ene swm lignet oc lagt emodt then anden bliffuer stadenn Christiern Eskelssen skyldig ij mark viij alb. danske epther hans regenskaffs liudelssze, som hand giorde i faste torsdagen nest effter wor frue dagh anuntiacionis anno etc. mdxliiij [1544].

Anno etc. 1545 mandagenn post Agnete virginis køpte Oluff Jacobssen møller eth lidet stykke jordt aff staden liggendes paa sanctj Clementis kyrcke gordt westenn nest op till hans gordt fore ij daler, fore wden thend anden jordt, som handt tilfornn kiøpthe aff Kiøpnehaffnn stadt anno etc. 1539, som schreffuit findes paa thend anden side paa thette samme bladt.

Anno etc. mdxlvj [1546] fick her Søffrenn Anderszen vicarius eth lidett stycke jordt aff staden tiill en forthaa liggendes wdj Studij strædit westenn nest op till Jep Henningssen wogen mandz jordt, oc gaff ther fore xx mark. Aff thesse forskreffne xx mark fich Mattis Clausen raadtmandt x mark, som handt siden framdelis wdt gaff fore tømmer, som kom till thend ny kergordt wden Nørreport. The andre x mark anammit Rasmus Nielsen raadtmandt oc thennum wdt gaff tiill stadz behoff epther hans regenskaffs liudelsse.

Anno 48 fich Tommes Kraall Skotte en jordt aff Kiøpnehaffn stadt, liggendes vdi sancti Pedersstræde østen nest op till Jørgen Olszens vicarie gordt oc westen nest op till her Søffren Kocks gordt, oc gaff Kiøpnehaffn stadt ther fore j^c marc danske. Thesse forskrefne j^c marc danske haffuer Jacop Wincke oldermandt fore alle raademesterne opboret oc igen wdtgiffuit paa Kiøpnehaffnn stadts wegne epther som thend anden Kiøpnehaffn stadts bog ther om ydermere formælder.

Anno 54 otthensdagenn nest effther trinitatis fich Torbern Jenssen ett stycke byess jordt liggendes hoss Wogenmendz lags huss po Roszen gordenn, som Josep Wogenn mandt tilfornn y leye haffde, och gaff Torbernn staden fore samme jordt xxx marc oc them antuordet hand Mattis Scriffuer.

Anno 1555 otthensdagenn effther cantate fich Christoffer Olssen enn lidell Kiøpnehaffnn stadts jordt oc grundt, liggendes jnden y Weygerhuss gordenn, som er eth lidell kellerom oc ligger westen nest op till then gordt, som Christoffer køffte aff Knudt Kempe, oc gaff Kiøpnehaffnn stadt ther fore xij daler, oc them antuordett hand Mattis Schriffuer, som handt skall giøre framdelis regenscab fore.

Peder Jørgensen, Henrich Struckmandt, Jørgenn Bagger, Niels Tomesenn, Danckert Pouelsen, Hans Jacobsenn, Peder Andersenn, Rasmes Schreder, Niels Hammer, Schipper Søffrenn, Lauritz Olffsenn, Hanns Taasing, thisse forskrefne danemendt ware befalett aff borgemester oc raadt, ath the schulde wordere enn Kiøbnehaffnens stadts hawe oc egendom, liggendes bag sancte Giertrudts kircke weedt woldenn, oc kaldes same hawe Barbra Clemits hawe, same hawe hawer the worderit for ij^{c} marck, huilckenn forskrefne hawe borgemester oc raadt hawe soldt Claus Perlesticker raadmandt, oc schall giffue ther for ij^{c} ℳ, thendt att haffwe for seg oc alle sine arffuinge for fri egendom. Thenne forskrefne wordering war giort wdaff forskrefne xij dannemendt anno 62 wdj fastenn.

Anno mdlxvj [1566] tha bleff thend Kiøbenhaffn stads gaard oc bygning, liggendes y Østergade, som Wulff Plattenslar tiilforne tilhørde, nu sold fran Kiøbenhaffn stad oc tiil Jurgen Jensen guldsmid oc hans arffuinge for iiij^{c} enckede daler, huilcke pendinge som strax bleff vdgiffuen vdj thend viij^{m} daler skat, som vdgaffs først y same aar; dog skall hand oc hanns arffuinge huert aar giffue ther aff til aarlig jordskyld viij marc danske, effther som hans breff thet wider formelder, tiil Kiøbenhaffns stadt.

Vdj same aar bleff Hinrick fan Møssen tilladt, att hand til seg oc sine arffuinge motte arffeligenn nyde och beholle et lidet støcke aff Kiøbenhaffns stads jord oc grund, som thend brynd paa stod vdj thet hiørne, som strecker seg jnd vdj thet strede, som løber til sanct Nicolaj kircke nest østen vp til hans egen gaard oc bolig vdj thet store Fergestrede, dog mett slig forord och wilkor, att hand skulle giffue Kiøbenhaffns stad for same grund xl enckede daler, ther til mett skulle hand bygge och sielff bekoste, Kiøben-

haffns stad tiil beste, en brynd att graffue oc ferdig giøre met tømmer oc sin tilbehøring vdj thet store Fergestrede, østen vp til Aptecker gaardenn. Brynden lod hand strax berede oc ferdig giøre, pendinge lagde hand oc strax fran seg, oc the bleff strax vdgiffuen vdj forskrefne aars skat.

Skall stadssens regenskaff bog widere forklare thisse tuenne forskrefne artickeler, om behoff giøris.

Om the bønder vdi Emedrup, som borgermester och raad haffuer vdj beffalinng.

Anno Mdlxvj [1566] thend 18 nouembris paa Kiøbenhaffns raadhuss tha ware thisse efftherschreffne, Jurgen Atzerssen, Jens Truelssenn och Lauris Olssen aff Embdrup oc berette, atther war nogen trette emellom the andre tuo mend oc thenom, som bor vdj forskrefne Emendrup, om nogen jord och eng wdj Lilliwang, som the beklagede att were wanloddich. Tha efftherthi att same Emdrup mend erre vnder borgermester och raads beffaling, tha beffalitt borgermester oc raad mester Lauris Bøssestøber, Oluff Hamer oc Jurgen Petersen, raadmand, atthe skulle paa torsdag førstkomendes møde paa same jord met forskrefne dannemend. Tha haffue forskrefne mester Lauris, Oluff Hamer och Jurgen Petersen weritt same dag, som er thend 21 nouembris, met forskrefne Emendrup mend paa same jord vdj thisse efftherschreffne dannemends, som er Jurgen Hemingsen aff Geffntoffte, Jep Nilssen ibidem, Matz Andersen y Brøndshoffuit, Nils Jensen aff Geffntoffte, Lauris Boessenn y Otterspleff, Oluff Kock, Jep Matzenn ibidem oc Rasmus Olsen y Brøndshøffd neruerelsse, som war tagitt aff Sockelunds ting. Tha bleff thett saa forhandlitt och endeligen fordragenn vdj saa maade: først bleff maald paa thend østre ende, som Atzers och Luciuses eng falder, som the andre iij mend beklagede, atthe haffde mere, tha bleff thett saa forhandlitt, att jordenn bleff maald paa thend østre ende, saa toge the thett same maal och ginge hen til thend wester ende oc stragtte offuer kierritt fran gierritt oc op y aggeren, saa the finge theris y same wester ende, som thenom fattedes y thend østre, och ther om bleff the saa til ens oc endelig well forligt, att Atzer och Lucius skall beholle engen wdj thend østre ende, och ther emod skulle the andre tre mend beholle thend eng offuer kierrit och op til enden paa aggerne, effther som affpælitt er, thette bleff y dag, thend 22 dag nouembris effther borgermester oc raads beffaling oc effther forschrefne Emendrup mends begier jndschreffuit.

Om the Emedrups bønder.

Anno domini 1568 thennd 28 Augusti tha ware thisse effterskrefne dannemend Jørgen Adtzersenn, Jenns Trolsenn, Lucus Suendsen, Adtzer Michelssenn oc Laurens Olsenn, boendis y Emedrup, paa Kiøbenhaffns raadhusz och beklaget the thenom for nogid, som thenom emellom war, som war for agger, jord oc eng, att somme aff thenom war sched forkort. Saa bleff same tid giffuit befaling aff borgermestere oc raad, att Laurens Matzen Bøssestøber, Oluff Hammer oc Hanns Olsenn, raadmend her samestedz, schulle wdfare oc besee thend jord oc mole thenom emellom met reb, raffter oc rettmoll, huilckit oc sched er thend 2 dag septembris, saa att the nødis thermet paa alle parter. Och ther som the haffue affmolit, ther schulle the giøre god schilsmes met gode renne oc renstene, met kul oc flint neden vnnder oc store kampestene offuen paa, som kand were langwarindis oc bliffue euindelig.

Nu effterfølger en vnderuisning paa thend jord, som wy maalett paa Emedrop marck.

Først wdj rogwangenn, som y thette aar war inde, paa Schellis agger haffuer Adtzer driffuit ind paa Lucis jord oc pløget hanom fem fødder jord fraa. Thernest haffuer oc Adtzer pløget fraa Luces agger, som løber tuert egienom Lilde wang, fem fore jord. Ennd haffuer Adtzer pløget fraa Lucis agger, som ligger noruest op til Schellis agger, fem fødder jord. Item Adtzer haffuer oc pløget fraa Jørgen Adtzersen paa Schellis agger y Bywangen tuo fore jord. Item paa Tretagger wid thennd nordnest side haffuer Jørgen Adtzersen effter ret moll fangit fraa Adtzer egien iij fore jord, som hand hanom tilforn pløget fraa. Sambledis fick Jørgen Adtzersen aff Laurens Olsen wid thend østre side paa same agger iij fore jord. Ennd fick Jørgenn Adtzersen aff Adtzer paa thend lange Lunde agger wid thend wester side iij fore jord, och hand fick fraa Laurens Olsenn paa thend østre side paa thend same agger fem fore jord. Item paa Danntzehøgs agger fick Lucis aff Adtzer paa thend øster side iij fore jord. Ennd paa Dantzehøgs agger fick Jørgenn Adtzersenn aff Laurens Olsenn tuo fore jord paa thend øster side. Item fick hand oc paa same agger aff Adtzer wid thend westre side tuo fore jord.

Menn ther nu thenne forschreffne jord war offuerseet oc rett bytt aff oss thenom emellom, tha gaff wy thenom forloff, atthe motte thenom selffuer jndenbyrdz forlige for huis skade, som thend ene haffuer giort thend anden paa agger oc eng. Menn huad theris herschaff haffuer met thenom for wold oc jordtbrød, schulle the self-

fuer afftale met thenom. Och offuer alt tha bepligthet the thenom paa thet siste for oss vnnder thette wilkor: Huilcken eblant thenom, som først giør wold oc jordbrød paa thend anden effter thenne dag, oc icke wil holle thet som nu er ret giort oc byttet emellom thenom, tha skall thennd haffue forbrut hundrit daller til sit herschaff oc were aff mett sinn gaard.

Anno mdlxviij [1568] thend vj may, tha kom borgermestere oc raad y forfaring aff nogre gamle oldinge, mandtz och quindis personer, att erlig oc welbyrdig Jørgen Marsuin til Dybech hans foreldre haffde vdj gamil tid en age wey løbendes jnd til same Jørgen Marsuins gaard norden nest op til byes jord, som Christen Weigers høstrue y were haffuer, huilcken age wei schulle aff same gamle oldingis beretning høre til Jørgen Marsuins gaard, och tha effter att borgermestere oc raad haffue nu egien vdlagt forskrefne Jørgen Marsuin same agerom, war Jørgen Marsuin begierindis, att hanom motte vdleggis ett støcke y thend wester ende aff byes jord til wederlag for same age wey, huilckitt hanom bleff och same dag beuilligitt, och bleff hanom strax affmaald, som strecker sig lengdenn paa thend sønder side aff øster oc y wester tyffue halffsiette alne ett fingersbret, breden mitt offuer jorden aff sønder oc y nør tyffue tuo alne ett quarter, lenngden paa thennd nør side aff øster oc y wester er tyffue halffottende alne oc ett quarter. Oc her met bekiennde seg Jurgenn Marsuin for sig och sine arffuinge att jcke wille eller schulle haffue nogenn rett eller rettighed til forskrefne agerom effter thenne dag, medenn thet skall were och blyffue til Kiøbenhaffnns stad till euigtidtt.

Aar mdlxx [1570] then xij dag may tha bleff Claus Rytter, raadmand, bewilget en Kiøbinghafns stadtzs jord ligendes vden Nørre porthe met then bygning ther paa staar, som byen ther paa bekaastid haffde, saa hand for samme bygning lagde j^c ℔ danske fraa sig, effter som Niels Andersen, Lauritzs Jørgensen, Chresten Mickelsen, Anders Suenske, Rasmus Brygere, Peder Skaalemager, Jacob Bryger wid Renden och Hans Ibsen samme bygning effter borgemester och raadtzs befalning worderit haffde, och findes besked om vdj raadhusz bog, som forscreffuit staar, dog at hand aarligen der aff skall giffue j ℔ danske till jordskyld effter thet breffs liudelse, borgemestere och raad hannom ther paa giffuit haffue.

Aar mdlxx then xix dag may bleff aff menige borgemestere och raad samtøckt, at Mickel Nielsen raadman skall haffue then øde platzs och bysens jord paa then nordost hiørne vdj Viol strædit,

som Niels Palnsen i fordom tid paa boede, och er then hegnit och planckewerck, som waar satt om kring, worderit for xl ℔ danske, huilke xl ℔ Mickel Nielsen lagde fraa sig til Kiøbinghafns stadt, och skall hand aarligen giffue ij ℔ til jordskyld aff forskrefne jord, vide raadhusz bog aar mdlxx then vij julij, och haffuer hand borgemester och raadtzs breff ther paa effter almindige form.

Aar mdlxx then anden dag junij bleff aff menige borgemester och raad samtøckt, at borgemester Jørgen Persen skall haffue den graff fraa then demming wid Jermers skandtze och neder til sancti Jørgens siøø, som er en tøør graffue, och skall hand aarligen der aff giffue til Kiøbinghafns stad iij ℔ jordskyld och well hand aff sine egne penninge bekoste at lade then oprense och fly, theszligeste legge en demming emellom sancti Jørgens siøø och samme graff, och skall forskrefne Jørgen Persen och hans echte børn haffue och beholde forskrefne graff vdj allis deris liffs tid met then jord, som er aff stockit langs neder vd met samme graff och siden effter allis deris død skall forskrefne graff och jord komme jgien til radstuen och byen, vden deris arffuinge da kunde widere handle met borgemestere och raad at beholde samme graff och jord, och haffuer hand jngen breff eller forwaring ther paa vden alleniste, at thet findes her och i radhusz bog jndscreffuit.

Aar mdlxx thend dag julij bleff aff menige borgemester och raad samtøckt, at Suend Bentsen, kallis Skaaning, skall haffue en Kiøbinghafns stadtz jord, ligendis paa Nørregade paa thet søndre hiørne, som mand ganger vdj sancti Peders stræde, och gaff hand Kiøbinghaffns stad for samme jord och bygning, som ther stoed paa, vc (95½) ℔ danske, och skall huert aar ther aff giffue vj ℔ danske til jordskyld, och haffuer hand borgemester och raadtz breff ther paa.

Aar mdlxx then iij dag julij begerit borgemester Hans Oluffsen aff borgemester och raad, at de wilde giffue hannom bewisz, huorledis hand haffde bekommit then jordmon och haffueroem nest norden op til Hans v. Slestadtz haffue, paa thet mand vdj fremtiden icke kunde haffue aarsage at sige, hannem at haffue tagit sig den til eller bekommit for jnted, och fremeskede hand thet kongelige breff om samme jordmon, borgemester och raad tilscreffuit, datirit anno mdlxvj [1566] then x dag octobris, liudendis ord fraa ord, som her effter følger: Osz elskelige borgemester och raadmend vdj wor kiøbsted Kiøbinghafn, wor gunst tilforne. Wider, at wj nogen tid forleden haffue ladit handle met Hans Oluffsen, raadman her sammestedtzs, och

hans met arffuinge och aff thennom bekommit en haffue vden for Østre porth, huilken nw brugis til wor Reberbane, och vy forfare, at forskrefne Hans Oluffsen och hans met arffuinge end nw jngen wederlaug bekommitt haffue, thj bede wy ether och wille, at i met thet første forwyser och vdlegger thennom vden byen paa et beleygligt stedt en platzs, som de jgien kunde jndtage och for vdleg, for then haffue wij bekom, beholde, dermet skeer wor wilie, thj lader thet jngenlunde. Screffuit paa wor slot Kiøbinghafn then x octobris aar lxvj [1566] vnder wort signette. Effter huilket kongelige befalnings breffues jndhold borgemester och raad haffue vdlagd forskrefne Hans Oluffsen forskrefne jordmon och hafue roem vdj lengden och breden, som hand den nw sielff jndigit och heygnit haffuer, huilket hand, hans høstru, børn och arffuinge her effter mue beholde til deris egit beste, nøtte och gaffn, dog de aarligen der aff skulle giffue til Kiøbinghafns stad j ℔ danske til jordskyld, och haffuer hand jngen anden forwaring ther paa.

Aar mdlxxj [1571] then xvj dag julij fick borgemester Hans Oluffsen en Kiøbinghafns stadtz jord och grund, ligendes vdj Kattesund, østen for de huszarmis boder och nest westen op til hans egene boder, och skall hand aarligen ther aff giffue iij ℔ danske til jordskyld, och gaff hand Kiøbinghafns stad ther faare til jndfestning och foræringe fire twsind muersteene och fire lester kalck, och finge borgemester Hans Oluffsen borgemester och raadtzs breff och segel ther paa, och gaff hand them jt gienbreff, som findis paa raadhuszit vdj biscrifuerens forwaring.

Aar mdlxxj xj dag octobris bleff aff menige borgemestere och raad beuilget och samtøckt, at doctor Hans Frantzsen, Claus Rytter, raadman, och skipper Jørgen Persen mue met planckewerck jndlucke Tegelgaardtz stræde for wrenselse skyld, dog de skulle samme plancke werck jgien optage, naar thennom tilsigis.

Nota. Thette strede bleff sidenn egienn vpbrott och wdlagtt[1]).

Aar mdlxxiij [1573] thendt xij dag julij sollde borgemestere oc raadtt fran Kiøbnehaffnns stadtt oc till Peder Siuffuendsenn raadmandt ett støcke Kiøpnehaffns stadtz jordtt, grundt oc eygenndom liggendis nest sønnden vp till sanct Giertrudtz gaardtt, som Otte Brockenhusz tilhører, kalldis Dyebedt, vdi sin lengde oc brede, som thenndt nu forfunden er, att haffue nyde, bruge och behollde for ewindelig eygendom, huor fore hanndt gaff borgemestere oc raadt paa stadens

[1]) Denne Bemærkning er med en anden Haand.

wegne xxx gamble daler, och fick handtt breff oc forwaring ther paa, huilckett Peder Siuffuendsenn mett sitt egett kiøbebreff offuerandttworditt Otte Brockenhusz, efftherthij hannd framdelis kiøbte samme jordt aff hanom egienn.

Vdi thet aar lxviij [1568]. kiøbte Peder Syffuenssen raadmand en stads jord oc grund, som thend westerste part aff sct. Clemends kircke før paa stod, liggendis østen vp tiill Christen Jenssens wogenmands gaard, nordenn for the husarmis jord oc Hans Oluffsens borgemesters haffue oc westen for thend jord, Rasmus Pederssen, byfogitt, vdj liige maade kiøbt haffuer, oc strecker seg same jord vdj sin lengde paa thend westre siide aff sønder oc y nør xxxvj alne ij quarter oc ij fingers brett, lengden paa thend østre siide aff sønder och y nør xxxij alne j fingers brett, breden paa thend nør ende vdtiill gaden aff øster y wester xxxij alne j quarter, oc breden bag paa jorden aff øster oc y wester er xxj alne ij quarter j fingers bredt. For thene forschrefne jord gaff Peder Syffuenssen ett hundred gamle daler, huilcke hand effter borgemestere och raads beffaling fornøgitt Albret Albrittssen raadmand vdj betaling for the pendinge, hand paa theris wegne haffde betalitt Poull Myntter, som byen hanom skyldig war aff the pendinge, hand thenom lonte att kiøbe thend jord aff Kong. Maitt. mett, ligendis emellom thend gamle Smedie och frw Guruel, her Lauge Bragdis, gaard, och haffuer Peder Syffuenssen breff paa same jord effter thend almindelig form, datirt then xij augustj anno 1568, oc skall ther aff giffuis tiil jordskyld ij marck, som myntten før gick, tiil huer paaske betimelig oc tiil gode rede.

Rasmus Pederssen, kong. Maittz. byefogedt her sammestedts, kiøbte itt støcke aff samme sanct. Clemendtz jord oc grundt liggendis nest østen vp til thend jord, Peder Siuffuendssen raadmand er bebreffuidt, som strecker seg vdj sin rette lengdt paa thendt wester siide fran aelgaden af sønder i nøer xxxij alne, lengden paa thend øster siide aff sønder i nøer xxxix alne j quarter, breden paa thend nørre ende vdtill adellgaden aff øster i wester er xxij alne, oc breden paa thend sønder ende er xxiij alne j quarter. For thenne forschrefne jordt gaff forschrefne Rasmus Pederssen j^c gamble daler, halffpartten ther aff fornøygedt hand Albertt Alberttsen raadmandt effter borgemestere och raadtz befalingh vdj bethaling for the pendinge, hand paa theris wegne haffde bethaledt Paull Myndter, som byen hanom skylldig war aff the pendinge, hand lonthe borgemestere oc raadt til att kiøbe thend jord medt aff kong. Maitt., som

ligger emellom thend gamble smedie oc frw Gørwill, her Lauge Brades, gaardt. Item aff thett andett halffue hundret haffuer hand leuereritt (!) Christiern Tygeszen wachttscriffuer paa borgemestere oc raadtz wegne xxx daler oc Christoffer Mogenssen raadmand, thend tiid kiemner, xx daler, som the vdj theris regenskab haffue giortt rede fore. Oc skall forschrefne Rasmus Pederssen oc hans arffuinge aarligen giffue til Kiøbnehaffns stadt aff samme jordt halffanden marck, som før war gienge, till huer paaske, effter som hans breff, huilchet datirt er thend x augusti 1577, ther om wiidere forclarer.

Østen nest vp till thenne forschreffne Rasmus Pederszens jordtt haffuer Christiern Christiernszen, borger her vdj staden, kiøbtt itt støcke aff sanct. Clemendtz grundt oc haffuer ther paa breff effter thend aldmindelige form vdgiffued thend x augustj 77, oc skall i liige maade giffue ther aff aarligen till jordskylld ij ℳ, som før gick, till Kiøbnehaffns stadt, huer paske betimelig oc till gode rede, huilchet forskrefne støcke jordt oc grund ther strecker seg i sin rette lengdt fran adellgaden jndtill Hans Oluffszens borgemesters hauffue aff sønder i nøer, xlv alne j quarter, breden vdtill adelgaden aff øster i wester er xiiij alne j quarter, oc breden bag paa vdmed Hans Oluffszens hauffue aff øster i wester er xvj alne j fingers bredt, oc gaff hand for samme jord ij^c marck, som før gick, huilche Michell Nilszen, raadmand oc kiemner, paa Kiøbnehaffns stadtz wegne haffuer vppeboridt till wiidere regenskab.

Aar Mdlxxvii [1577] thend xvi dag augustj fick M. Hans Guldsmedt, professor her vdj Kiøbnehaffns vniuersitet, breff effter thend aldmindelig tenor paa itt støcke jordt oc grundt, som hand sellff en tiid lang haffuer haffdt vdj handt oc heffdt, liggendis nest westen for Hestemøllegaarden, som hanom tilhører, oc østen vp til Christiern Christiernsens jordt, huilchen forskrefne jordt ther strecker seg i sin rette lengdt fran adellgaden till Hans Oluffszens borgemesters hauffue aff sønder i nøer xlv alne j quarter, breden vdtil adellgaden aff øster i wester er xiiij alne j quarter, oc breden bag paa jorden vdmedt Hans Oluffszens hauffue aff øster i wester er xvj alne j fingers bredt. For thenne forskrefne jordt gaff hand j^c ℳ, som føre gick, huilcke Michell Nillszen, raadmand oc kiemner, paa Kiøbnehaffns stadtz wegne annamed till wiidere regenskab, oc skall forskrefne M. Hans Guldsmedt och hans arffwinge giffue ther aff til aarlig jordskylld ij ℳ, som føre war gienge, till huer paaske, effter som hans breff ther om ydermere vdwiiser.

Aar 1578 thennd 25 junij bleff Christiern Christiernssen borger her sammestedtz bebreffuidt en aff stadens jorder, liggendis norden for sanct. Clementz strede, østen for thend jord ther ligger vdt frann Jens Michellszenns boder, westen vp till Lauritz Seuerinszens vdj Mørups hauffue och sønden vp till thett husz, forschrefne Christiern Christiernsen haffuer kiøbtt aff Hans Knudszen wognmandt, och strecker seg samme jordt och grundtt vdj sin rette lengdt fran gaden aff sønder vdj noer xxiiij alne, breden vd till gaden aff øster i wester er ix alne j quarter, och skall Christiern Christiernssen, hanns hustrue oc beggis theris sande arffuinge samme jord oc grundt haffue, nyde, bruge oc behollde till ewig tiid, och giffue aarligen ther aff til jordskylld viij ß danske, som før war gienge, som hans breff (huilchet effter thend aldmindelige form schreffuit er) ther om aldtingest formellder.

Aar Mdlxxviii [1578] thend første dag augustj fick Gregers Jennszen bager breff vdi lige forschrefne form (se 7 Feb. 1578) paa en møllebacke, hand selff vdj hand oc heuffdt haffuer, liggendis vden Wester portt, vdi sin wiid oc bred, som thend forfunden er, och skall giffue aarligen ther aff jordskylldt till Kiøbenhaffns stadt 12 ß, som føre war gienge, till s. Michaelis dagh, som hans breff wiidere forclarer.

Aar 1578 thend 12 septembris fick Hanns Johannssen leygebreff effter thend general form paa sig oc sin hustrue Kirstine Clemendtz dotter oc beggis theris arffwinge til euig tiidt paa en stadens bolig, jord och grund, som Sitze, Philips Nilsens effterleffuerske nu vdi boer, oc hun forskrefne Hanns Johanssen vpladt haffuer, liggendis vdj Raadhusstreditt, emellom twende aff bysens boder, som tiennerne besidde, huilchen bolig, jord och grund ther strecker sig vdj sin rette lengd fran streditt oc vd till Raadhuszgaarden aff øster i wester xxvij alne, breden paa thend øster ende vdtill streditt aff sønder vdj nøer er viij alne, och breden paa thend wester ende vdtill Raadhuszgaarden er xvj alne, och skall giffue aarligen til jordskylldt till Kiøbnehaffns stadt v ℔, som her i Danmarck gienge oc gieffue ere, till paaske och s. Michells dag, med the andre article vdj hans breff er befattid att hollde vbrødelig.

Aar Mdlxxx [1580] thend 26 februarij wndte och beuilgede borgemestere och raad Jacob Seuerensen borgemester en hauffue och platz, som salige Jørgen Pedersen borgemester haffde, liggenndes vden byen vestenn for Jermmers skanntze, vdj saa maade att hannd maa inplanke thennd, och hues heffd hannd ther paa fører,

skall epther hanns død och affganng høre till Raadstuenn, och skall hannd giffue thendt aarlig jordskyld, som ther aff pleier att giffuis. Hand fich her paa ingthet andet breff.

Aar Mdlxxxij [1582] thend 4 decembris fick Lauritz Kielldtzenn, borgemestere, raadtz och byesenns kemmeners breff paa en liden jord att lade bygge en staall paa vdj thett lidenn sancti Clemendtz strede, och skall giffue ij ß (før gich) ther aff till aarlig leie till byenn.

Chrestinn Chrestiernsenn byefoget fich oc same tid borgemesters, raadtz och kemenners breff paa en liden jord, liggendis hoes forschrefne Lauritz Kieldtzens jord, schall och giffue byen ther aff till aarlig leie ij ß, som før gich.

Meddelt efter »Magistratens Vedtægtsbog« i Raadstuearkivet Bl. 37—63. De Breve, der findes fuldstændig indførte i Vedtægtsbogen, meddeles hvert paa sit Sted efter sin Datum.

233. **17 Feb. 1525.**

Oldermændene i Lavene give Borgemestere og Raad Fuldmagt til at handle med Kongen og Biskoppen om, at Staden kunde faa Serrislev Mark til Overdrift og Græsgang, saa at Borgerne bedre kunde befæste Byen.

Wy efftherschreffne Hermen Rølingh, Hans fan Ryen, oldermendt i køpmande lagidt her i Købnehaffnn, Welem Rwnge, Bertill Foss i kremmere lagidt, Torckildt Briggere, Iens Lauritssen i briggere lagidt, Lauritz Guldsmedt, Anders Guldsmedt i guldsmede embede, Hans Mogenssen, Iep Bagere i bagere embede, Niels Smedt, vnge Lass Smedt i smede embede, Niels Jacobszøn, Iens Truelssen i scomagere embede, Rassmus Skredere, Knwdt Daa y skredere embede, Dynes Remesnyere, Jacob Remesnyere for remesnyere och pungemare(!) embede, Mechill Barsebech, Peder Clemmidssen i kødmongere embede, mester Simen, Hans Pannekock i badskerre embede, Bartholomeus Budmagere, Dauidt Budmagere i budmagere och skindere embede, Iep Olssen, Clemmidt Vogenmandt i vogenmande lagidt, Iep Drauere, Peder Drauere i drawere lagidt, oldermendt och stolsbrødre, gøre vitterlicth och bekendes meth thette vorth obne breff, ath aar effther gudz byrdt tusinde femhwndridt tywe paa thet fempte, fredagen effther sancti Valentini martiris dagh vore vy meth alles vore menige lags brødre oc hwer aff oss for sigh och sith lagh och embede forsamlede paa Køpnehaffn rodhus meth flere aff vore metborgere her i byen om Særitzsløff och Særitzsløff marck och fang, som menige Køpnehaffns indbiggere och thenne by kandt være till ewigh nitte oc gaffn, tha haffue vy och alle vore lags brødre meth menige

almwes her sammestædz thet endrecteligen fuldbordt och samtøcht, saa ath thet er alles vore fuldkommelige vilie och vy alle och hwer serdelis ære thet gandske gerne begærindes aff vore borgemestere och raadt, ath the vele være vorth budt till stormectiste høgborne første, vor alder kæriste naadige herre, och verduge fader meth gudt her Lawe Vrne, vor kære naadige herre bischop, ath the vele verdes och vnne oss samme fornefnde Særitzsløff oc Særitzsløff marck och fangh til ewerdeligh eye till vor oredriffth och 'græssgongh, paa thet ath vy tess iddermere och bæder kwnne befeste och fasth gøre thenne by, stormectiste høgborne førsthe, vor alder kæriste naadige herre, verduge fædrer, erlige herrer, strenge eddele ridder och gode mendt, Danmarcks rigis raadt till ære och bystant och menige Køpnehaffns indbiggere till nitte och gaffn, och hwes the wele icke haffue oss fordragh, tha vele vy gerne være i theris nøge ther fore thet beste, som vy kwnne aff stædt komme meth tiden. Till iddermere vitnesbyrdt oc fastere foruaring lade vy meth vilie och vedskaff henge vore lags oc embitz indzegle her næden for thette vorth obne breff. Giffuedt och screffuidt aar, dagh och stædt, som forscreffuidt staar.

14 Segl have hængt under, hvoraf de to sidste nu ere borte. Oldermanden for hvert Lav har hængt Segl under, enten sit eget eller Lavets. Udenpaa: Fuldmacht som borgere haffue giffuit borgemestere och raad att handle om Serritzløff marck.

234. 17 Marts 1525.

Biskop Lage Urne og Kapitlet i Roskilde beder Kongen om at overlade Kjøbenhavns Borgerskab sin Del af Serrislev Mark, med Tilføjelse, at den, hvem Kongen under denne, ogsaa skal have Kirkens Del deraf.

Fidelis obsequii promptitudinem cum felicissimo regnorum incremento. Høgboren och stormectigste førsthe, kiereste naadige herræ, eder naade will werdes ath drages till mynne, ath borgemestere, raadt oc menighedt i Kiøpenhaffn haffue tidt ladet handlet met eders naades høgmectiighedt oc Danmarcks raadt om eder naades oc kronens godts oc eyedom i Særitzlwff her for byen, och tesligest haffue the tidt flytteligen handlet met oss om then jordh oc eyedom, wij oc then hellig kircke haffue ther sammestedt, tha ære wij for thet menige beste, fredt oc bestande oc paa thet eders naade oc Danmarcks riiges raadt kand haffue theess ydermere villighedt oc thieneste aff Køpenhaffns by, saa wordne till eenss, at thee eder naades høgmectighedt wiill wnde och forlige them(!) eder naades oc kronens eyedom till ewinnelig eye, tha ville wij och vndhe thennom till køffs wor oc then hellig kirckes eyedom ther sammesteds for skelligt wærdh.

oc tyckes oss poo eder naades egen gode behaffning thet wære raadeligt oc nyttigt, at Køpenhaffns by kand ther met thess ydermere bygges oc befestes, eder naade oc riget till bestande, her met eder naades siell, statt oc liff gudt aldmectigste oc sancto Lucio met beffalindes. Ex Haffnia die beate Gertrudis virginis anno etc. mdxx quinto.

Eder naades Kon. Maiestatis ydmyge oc tro capellane oc tienere Laghe Vrne, biscop i Roschilde, oc menige capitell ther sammestedt.

Udskrift til Kongen. Levninger af Biskoppens og Kapitlets Segl. Orig. paa Papir i Geh. Ark. Af samme Dag er en lignende Skrivelse ogsaa udstædt af Lage Urne, og af Mattis Eriksen, Movrids Jepsen, Otto Holgersen og Oluf Nielsen, Riddere, med deres paatrykte Segl.

235. **29 Marts 1525.**

Hans og Anders Bille, Riddere, bede Kongen om at overlade Kjøbenhavns Borgerskab til Kjøbs sin Del af Serrislev Mark, da Biskoppen og Kapitlet i Roskilde have lovet at ville overdrage det sin Del.

Vor ydmighe plectige tro tienesthe eders naades høgmegtighed altid forsendt met wor herre. Høgboren oc stormectigste førsthe, kiæreste naadige herre. Eders naade werdes at wide, at burgemesthere oc raad i Kiøpenhaffn haffwe giffwet oss tilkiende, at bispen aff Roschilde oc hans naades capittell ther sammestæd haffwe nw wnth oc tilsagt thenom kirckens gotz oc eyendom i Særitzløffwe for fyllest wærdh met saa skiell, eders naade will wndhæ thenom til kiøffs eders naades oc kronens eyædom ther sammæstæd, oc wore the ther om begærendes wor scriwelse till eders naades høgmectighed. Tha, kiæreste naadige herre, effter then leylighed seg nw begiffwer her i riget, oc paa thet at Kiøpnehaffns by moo thess ydermere bigges oc befæstes, eder naade oc riget til bestande, tyckes oss paa eders naades egen gode behaffning nyttigt oc raadeligt wære, at eders naade wnder thenom sammæ eders naades oc kronens eyædom for skielligt wærdh, oc giffwer thenom ther paa gode oc gunstelige swar. Kiæreste naadige herræ, willæ wij altid rammæ oc wide eders naades gaffn met all villighed oc troskaff, som wij plectwge ære. Her met eders naades siell, stath oc liiff then almectigste gwdh befallendes. Screffwet i Kiøpnehaffn oensdagen nest effter søndagen letare aar etc. mdxxv.

Eders naades Kon: Maiestatz
ydmighæ tienere Hans Billæ
oc Anders Billæ, riddere.

Udskrift til Kongen. Orig. paa Papir i Geh. Ark.

236. **9 Maj 1525.**

Ansøgning fra Borgerskabet til Kongen, at den bedste Overdrift er opdæmmet med Damme og Vand, hvorfor det beder om at faa Kronens Del af Serrislev til Kjøbs.

Wor idmige plictige vnderdannige tro tieniste Eder naades høgmectighedh nw och altiidh forscreffuidh meth gudh. Stormectiste, høgborne første, alder kæriste naadigste herre, thacke vy eders naade gandske idmigeligen ffor eder naades kerlige scriffuelsse och atwarilsse, som eders naade oss till screffuidh haffuer, ath vy schulde befeste thenne eder naades stadh och by och forware oss well, ath handh schulde icke bliffue oss for raskidh fra i eder naades frauærilsse, huilkett vy och trolige haffue giort oc her effter troligen gerne gøre vele, som fattige, tro, hørsomme vndersotte bør ath gøre i alle mode. Som eders naade scriffuer oss till, ath eders naade vill størke och bædre vore byes preuilegier och fryheder, ffor huilket vy tacke eders naade idmigeligen, huilkett vy gandske vell behøffue, thy ath vor oredrefft, som vy hadde her till Købnehaffn, haffue vy bestemmidh meth damme och vatn, saa ath then beste parth aff vor græssgongh er oss ther meth betagitt, som verduge fader meth gudh her Lawe Vrne, vor naadigste herre biscop, her Mauritz Ipssen, her Hans Bille, her Oluff Nielssen, som ther paa haffuer wæridh effter eder naades vilie och befalingh, mett flere aff the gode herrer Danmarcks riges raadh, haffuer oc the gode herrer Danmarcks riges raadt loffuidh och till sagdt oss, ath the vele wære oss behielppeligh till eder naades høgmectighedt, ath vy maa faa kronens part j Særitzsløff for eth mwelicth køff, huilket oss hoffuis till gudh, ath eders naade er oss ther gunsteligen till och mildeligen anseer wor store brøsth ther i, saa ath vy maa foedh till vor græssgongh. Haffue vy och so forhandlett meth vor naadigste herre biscop och hans naades capittell, ath the haffue loffuidh och tillsagt oss meth breff och segill alth kyrckenes part i forskrefne Særitzsløff for eth mwelicth køff meth sodanth for ordh, ath vy mwe faa eder naades och kronenens parth. Thy er vor idmige bøn till eder naades høgmectigedh, ath eders naade vill verdes for gudz skildh och giffue oss her eth mildelicth suar paa. Kære naadigste herre, verdes eder naade och ath vide, ath her Søffren Norby screff oss till fran Lantzkronæ, aff huilken samme scriffuelsse och breff vy nw sende eders naade en copie aff och sende vy eders naade en copie aff thet suar, som vy goffue hanum igen till Lantzkrone; wy antuordede her Mauritz Ipssen thet samme breff, her Søffren screff oss till, ath handh skulde sende eders naade. Her me(!) eder naades høgmectighedh liff, siæll och stadt gudh almectiste

befallindes till ewigh tidh. Screffuidh i Købnehaffn tisdagen effter sancti Hansze dagh ante portam anno domini mdxxv.

Eder naades idmige tro tiennere och vndersotthe
vdi Køpnehagen.

Udskrift til Kongen. Byens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Geh. Ark.

237. 27 Avg. 1525.

Skjødebrev fra Kongen til Kjøbenhavns By paa Serrislev By og Mark mod en aarlig Afgift af 20 lødige Mark.

Wii Frederich metth gutz naade Dannemarckis, Venndis och Gotis konning, vtuoldth konning till Norge, hertug i Slessuich, Holstenn, Stormarn och Ditmarschenn, greffue i Olldennborg och Delmennhorsth, giør alle vitterligt, atth fore troschap oc manngefoldige velluillihedth, szom wore kiere vnndersotte, borgmestere, raadt och menighedth vti wor stadt Købennhaffnn oss oc riget nu, siidenn theris stadt wortth oss vpgiiffuenn i thenn bestolning, wii ther fore haffde, troligenn giorth och beuist haffue och her effter troligenn gøre, beuisze mwe och schulle, haffue vii aff wor synnerlige gwnnsth och naade metth samtycke wore ellskelige Dannemarckis riigis raadth nu hoess oss tillstede nerunerenndis, szom ære verduge ffeder mett gudth her Lage Vrnne till Roschildt, her Jenns Anndersszenn till Othennsze, her Styge Krumppenn till Borglom, her Offue Bille till Aarss, Her Jorgenn Friiss till Wiborgh, biscoper, her Aage Ipszenn, electus till Lunndedomkircke, her Hennrich abbet i Szoer, mester Eschildt prior i Anntuorschouff, mester Knudt Hennrichszenn prowest vti Viiburgh, her Mogenns Gøe, wor hoffmestere, her Tyge Krabbe, wor marsck, her Predbiornn Podebusck, her Albrecht Ipsenn, her Peder Lycke, her Hanns Bille, her Annders Bille, her Otte Krumppenn, her Iohann Vrnne, riddere, etc. vnntth och tilladet och met thette vortt obne breff vnne oc tillade, at the her effter till euich tiidt, thennum till theris stadt Købennhaffnn och theris effterkommere indbyggere sammestedtz till euich forbedringe och bestanndth mue och schulle haffue, nyde, bruge och beholde till theris forthe och fæganng vor rett och rettighed, wii paa kronnenns vegnne haffue i Særessløff by och march vdenn fore Købennhaffnn i Købennhaffnns birck liggenndis, vti ager, enng, schouff, march, fiiskewann, woett och tiurt, ennchtedt vnndenntagenn, ehuadt thet helst ware kanndth, ind till Rosbech till alle fire marckemøde, toch ther meth vforkrenncket Rosbecks mølle, dam och damsbonndth, dog met saadannt schell och vilckor, att forschrifne vore kiere vnndersotte schulle till euich tiidt ther fore, vti

thett att enchtedt aff kronnenns rettighedt scall vti wor tiidt mindskes och forkrennketth worde, gøre och giiffue oss huerth aarlig aar tiuge lødige march reede penndinge aarligen at følge theris byscatth altiidt sanncti Morthenns· daghs tiidth, och ther till schulle wii haffue frii fæganng till szaa møget quegk, szom vii behoff haffue till wort sloth Købennhaffnn, och effter thii att the haffue indgaaetth och vedtagett enngenn swin att velle holle i forschriffne march fore schade oc fforderff ther aff komme kanndt paa stadtzenns volle och grauer, thaa ære vii och altingist till friidtz ey helder ther swin atth holle i noger maade. Thii forbiude wii alle, ehwo the helst ære eller wære kunne, serdelis wore fogetter och embetzmænndth och alle anndre her emodt hindre, hindre lade, møde, platze, vmage, forfanng gøre eller vti noger motte vforrette, vnnder vor konninglige heffnn och vreede. Giiffuith paa wortth slott Købennhaffn, sønndagenn nesth effter sancti Bartholomej apostolj dag aar effter gutz byrdt tusindtfemhundrett tiuge paa thett ffempte vnnder vortth singnetth.

Relator mester Anders Glob vtj wor
kæreste nadigste herres neruerelse.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

238. **3 Juni 1526.**

Frederik I giver Staden Brev paa Vandmøllen for en aarlig Afgift.

Burgmester, raad och menighedt vdi Køpenhaffnn ffinge breff paa Vandtmøllen vdi Køpennhaffnn liggendis vedt Stranndenn syndenn och vestenn vti byenn att haffue, nyde, bruge och behollde till euiig tiidt, daag met saa skell, att the schulle aarligenn giffue xvj marck danske aff samme mølle och ther till male for vor keriste naadiige herre till Køpennhaffuens slott, hues behoff gørris, for skellig penndinge, som anndre pleye attgiffue, och thet schall quittis vdi forskrefne landtgiillde etc. Datum Køpennhaffnn sanctj Erasmi martiris dag aar etc. mdxxvj.

Relator her Mowritzs Ibssen rither.

Registre over alle Lande III 232.

239. **21 Juni 1526.**

Frederik I stadfæster Albert van Gock en Jord ved Færgebroen, som han havde kjøbt af Hr. Søren Norby.

Wii Frederick met gutzs naade etc. gøre alle vittherligt, at Albret van Gock, vor borger vdi Køpennhaffn, haffuer veret for oss met eett hogbornne ffurstis konnung Hansses vor kere broders breff, liwdenndis att konning Hanss haffde vntt och giffuit oss ellskelige

her Seuerin Norby ritthere, vor mandt och thiennere, szom thendt tiidt vaar forskrefne vor kere broders konning Hansses howsinder, en iordt liggenndis vti Køpennhaffnn østenn vedt Fergebroenn emellom gadenn och Stranden twertt vdtoffuer fraa Per Mønboes gaardt, vti lenge och brede szom samme breff vduiiser, och berette forskrefne Albret van Gock, att hanndt haffuer købtt samme iordt aff forskrefne her Seuerin Norbye, och hues ydhermere breffue hanndt haffde paa samme iordt, the vorde hannum fraatagne vdi konning Christiernns tiidt. Thi haffue vii aff vor sunderlig gunst och naade vntt och tillatt och met thette vortt opne breff vnnde och tillade, att forskrefne Albret van Gock och hannss arffuinge mue och schulle haffue, nyde, bruge och behollde samme iordt till ewiig tiidt, som forskrefne Albret van Gock sellffuer haffuer oppbygdt, vdi lengenn och breden szom hwn nw begrebenn och bygdt er. Forbiudendis alle osv. Giffuit paa vortt slott Københaffnn torsdagenn nest effther Botulphi abbatis aar mdxxvj.

Ad mandatum domini regis proprium.

Registre over alle Lande III 231.

240. **4 Juli 1526.**

Frederik I pantsætter til Staden Vandmøllen for en halv Læst Krudt.

Burgmestere, raadmendt oc menighed i Køpenhaffn ffinge thendt vandtmølle vdi Køpennhaffn vdi pantt for ɉ lest krudt, och skulle the vere qwiitt for the sexten marck danske, som the schulle giffue aff samme mølle aarligenn, indtill saa lenge thenndt bliffuer thennum affløest igenn for forskrefne ɉ lest krudt eller samme krudt bliffuer thennum bethalet. Datum Køpennhaffn feria quarta post festum visitationis Marie anno etc. mdxxvj.

Relator her Mouritzs Ibssenn, ritther.

Registre over alle Lande III 232—33.

241. **8 Juli 1526.**

Frederik I giver Anders Ludvigsen en Jord imellem Myntergaarden og Bremerholm.

Wii Frederich mett guds nade Danmarcks, Wendes oc Gottes konning, wdtuoldt konning tiill Norge, hertug i Slesuig, Holsten, Stormarn oc Ditmerschen, greffue i Oldenburg oc Delmenhorst, giøre alle witherligtt, att wij aff wor sønderlige gunst oc nade haffue wndt oc giffuett oc mett thette wortt obne breff wnde oc giffue thenne breffuisere oss elskelige Anders Lodwicksen, wor borgere wtij Køpenhauffn, oc hans arffwinge tiill ewig tiidt at eye skullendes then

æne epther then anden, en wor oc kronnens jordt liggendes i Køpenhauffn nest østen wp tiill then jordt, som wij tiilforn giffuett haffue Pouell Hanssen, wor borgere ther sammesteds, emellom wor oc kronnens Myntheregordt oc Bremmerholmen, som er elleffwe alne lang wdt mett gaden oc nest westen wp tiill then jordt, som wij oss elskelige Niels Stemp, wor borgemestere ther sammesteds, giffuett haffue, oc saa brett som the andre jorde byggtt oc nu jndhegnett ære, dog mett saa skell, at han mett tiiden schall bygge ther paa ett gott hwss oc ycke saa høgtt, att windugene oc luchten paa wor Mynthergordt ther mett forbygges, saa at mand ligewell kand see wtij stranden. Thij forbiude wij alle, ehuo the helst ære eller wære kunde, serdelis wore fogether, embesmend, borgemestere, raadmend oc alle andre forskrefne oss elskelige Anders Lodwicksen oc hans arffwinge her emodt paa forskrefne jordt att hindre, hindre lade, møde, platze, dele, wmage eller i noger mode wforrette, vnder wortt hyllest oc nade. Giffuett paa wortt slott Køpenhauffn søndagen nest epther wor Frue dag visitacionis aar etc. twsinde femhundret tiwge paa thet siette. Vnder wortt signete.

Dominus rex per se.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. blandt Danske Selskabs Membraner i Geh. Ark.

242. 11 Juli 1526.

Det forbydes andre end Borgere at kjøbe Græsøksne.

Burgmestere och raadmendt vdi Køpennhaffwenn finge liige sliigt eth breff till Selanndt om gressøxne, som thet breff lyde till Skone. Ex castro Haffnensi odensdagen jnfra octauas visitacionis Marie aar mdxxvj.

Reg. o. a. L. III 232. Bl. 319 findes Forordningen for Skaane, hvorved det forbydes Prælater, Riddere, Riddersmændsmænd, deres Fogder, eller udenlandske Kjøbmænd, tyske eller danske, at opkjøbe Græsøksne at udføre af Landet, da Borgerne ellers ikke kunne overkomme saa meget Kjød, som de behøve baade til Kongens og eget Behov. Torsdag efter Botulphi abbatis dag (21 Juni) 1526.

243. 18 Avg. 1526.

Frederik I's og Rigens Raads Dom, at tydske Kjøbmænd, som ere Borgere og gifte, skulle være i Kompagni (Lav) med andre Borgere, hvorimod ugifte tydske Kjøbmænd, som ikke ere Borgere, have Tilladelse til at opholde det tyske Kompagni.

Wii Frederiich mett guds nade Danmarcks, Wendis oc Gottis konning, wdtuoldt konning tiill Norge, hertug i Slesuig, Holsten, Stormarn oc Ditmerschen, greffue i Oldenburge oc Delmenhorst, giøre alle witherligtt, att aar epther guds byrdt twsinde femhundret tiuge

paa thet siette, then løffuerdag nest epther wor Frue dag assumpcionis paa wortt slott Københauffn neruærendes oss elskelige her Mogens Gøye, Danmarcks riiges hoffmestere, her Tygge Krabbe, Danmarcks riiges marsk, her Albert Jepsen, her Hans Biilde oc her Jehan Wrne, riiddere, wore mend oc raadt, wore skiicket oss elskelige burgemestere oc raadt wtij wor stadt Københaffn paa then ene oc haffde i rette steffndt oldermend oc tyske købmend wtij tyske company ther sammesteds paa then anden siide, oc beklagede forskrefne burgemestere oc raadt, at theres mettborgere tyske købmend, som bygge oc boo oc ære giffte ther i byen oc haffue ther theres husfrue oc børn oc haffue liige well theres serdelis company fran borgemestere oc raadt. Ther tiill swarede Hermen Rølling oc Berntt Røttker, oldermend paa menige tyske købmendz vegne wtij Københaffn, oc i rette lagde et høgborne førstes koning Christierns wor kiere herrefaders breff, lydendis, at forskrefne wor kiere herrefader haffde wndt oc tiilladett, at menige tyske købmend mwe haffue oc holde tyske company oc samfwnd oc oldermend oc y oc aff atsette, dog saa at forskrefne wor kiere herrefader wilde haffue fuldmagtt samme artickle at forbædre oc tiill oc aff at sette, om behoff giordis. Oc ther emodt i rette lagde forskrefne burgemestere oc raadt i Københaffn twende forskrefne wor kiere herrefaders breffue, som wore wdtgiffne nogen tiidt siiden thette forskrefne wor kiere herrefaders breff, lydendes at tyske company wtij Københaffn schulle wære oc bliffue afflagt, oc tyske købmend, huilke som wilde, motte wære wtij thet danske company, som alle sammen wor kiere herrefaders breffue ythermere wdtwisze oc jndeholde, mett flere ordt oc thale, som thennum paa bode siider emellom løb. Tha epther tiilltalle, genswar, breffue oc beuisninge, som tha fore oss i rette lagdes, bleff ther saa paa sagtt fore rette, at epther thij forskrefne wor kiere herrefaders breff, som tyske købmend haffue paa, at the mwe holde tyske company ther i Københaffn, ycke anderledis lyder, en at wor kiere herrefader wiill magtt haffue at forbædre oc formynske samme theris priuilegier, som forskreffuet stor, oc forskrefne wor kiere herrefaders breffue, som siiden ære wdtgiffne, som burgemestere oc raadt i rette lagde, lyder, at samme companj schulle wære afflagtt, tha schulle alle tyske købmend, som borgere ære i Københaffn, at wære wthij companj mett burgemestere oc raadt och andre bosiidendes borgere, oc ther som nogre wgiffte tyske købmend, som ycke borgere ære i Københaffn, welle wpholle tyske companj, tha mwe the thet gøre, dog saa at wij wele selffue magt haffue samme priuilegier at for-

mynske oc formere epther wor willie. Giffuitt aar, dag oc stedt, som forskreffuet staar. Wnder wortt signet.

De mandato domini regis proprio.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: Tøsk companii att were afflagd. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

244. 28 Nov. 1526.

Frederik I bestemmer, at der skal være 4 Borgemestre og 12 Raadmænd, der efter Udvælgelsen skulle sværge Troskabsed til Kongen.

Wii Frederich met gudts nade Danmarcks, Wendis och Gottis konningk, vduald koningk tiill Norge, hertug vdj Slesuigh, Holstenn, Stormernn och Ditmerskenn, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, giøre alle wittherligt, at wij nu aff wor sønnerlige gunst och nade, saa och fore troschap och willige tieneste, som oss elskelige borgemesthere, raadmend och menige borgere och almoe vdj wor stadt Kiøpnehaffnn her tiill oss och riiget giordt och beuisdt haffue och her effther troligen giøre och beuise mwe och schulle, sammeledis och paa thet ath alt thynge icke schall henge ind paa the two borgemesthere och raadmend ther vdj stadenn, hues som for hendner komer, som her tiill skeedt er, och the ther fore haffue forsømmet theris næring och bierningh, haffue wij vndt och tilladit och met thette wort obne breff vndtne och tillade, at the her effther tiill ewiig tiid mue och skulle were fire borgemesthere och tholff raadmend vdj theris by, huilcke borgemesthere menige borgere ther samme stædts skulle vdkeysse, som oss och thennom kunde were gaffnnlige, nyttelige och vdj alle maade bequemme, och nar the saa aff menigheden eskede och vdkeysde ære, skulle the giøre och swerge oss sielff theris borgemesthers eedt met thet allerførste. Och bethe wij och biwde the samme, som saa ther tiill aff menige borgere ther samme stædts wordte eskede och tilkeysde fore borgemesthere at were, atj ther vdermere werer willige saadan thønge ind atgaa och paa ether at thage, ath ramme och wiide then deell, ther oss, riiget och thend menige mandts, vdj Kiøpnehaffnn stadt besiddendis ære, gagnn, beste och bestandt kand wære. Forbiwdendis alle, ehuo the helst ære eller were kunde, serdelis wore fogether och embitzmenn och alle andre thennom her emodh paa thenne friighedt, vij thennom saa gunsteligenn vndt och giffuen haffue, athindre, hindre lade, møde, platze, vmage eller vdj noger maade forfang atgiøre. Vnder wor koninglige heffnn och wrede. Giffuit vdj wor kiøpstadt Otthenns

ottensdagen nest effther sancte Catherine virginis et martiris dag aar etc. mdxxvj vnder wort signet.

Ad mandatum domini regis proprium.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: Breff poo iiij borgemestere att schulle vere i Køpenhaffn. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

245. **28 Jan. 1527.**

Hans Vencke skjøder til Elsebet Pannekoks og hendes Fæstemand Klement Dyttert sin Gaard ud med Stranden.

Jeg Hans Vencke, kongeliig Mayestetz toldere paa Falsterbo, gør witterligt for alle oc kendis mett thette myt obne breff, att ieg aff welberod hug, frij vilge oc sambtycke haffuer sold, skøt oc affhend oc nw mett thette samme myt obne breff selger, skøder oc affhender fraa meg oc alle myne arffuinge oc indtill erlig oc velfornumstig quinde, Elsebe Pannekochs, hendes kiere festemand Clemmet Dyttert oc theris arffuinge all then frihedt oc rettighett, som ieg haffuer i then myn gord liggendis vdmett Stranden, østen nest vptill Ienss Kammersuend rodmantz her samme stedtz gord, huilken gord forskrefne Elsebe Pannecoks nw sellff i boer, oc schall forskrefne Elsebe, hendes festemand oc theris arffuinge haffue, nyde, bruge oc beholle forskrefne frihedt oc rettighett i forskrefne gord mett all syn rette tilliggelsse effter the breffues lydelsse, som ieg hende paa samme gord oc frihedt antuordet haffuer, jntet vndertaget, dog mett suodan forordt oc vilkor, att forskrefne Elsebe, hendes festemand oc theris arffuinge schulle aarligen, betimeligen oc tiill gode rede yde och giffue otte marck danske penninge tiill leye och jordskyld aff samme gord, som samme breff ydermere indholle oc vduise. Item skede thet oc saa, att forskrefne Elsebe Pannecoks, hendis festemand eller theris arffuinge ville selge, pantsette eller affhende forskrefne frijhedt i forskrefne gord, tha schulle the tilbyude meg oc myne arffuinge først for nogen anden osv. Tiill ydermere vidnesburd oc fastere foruaring, att saa fast oc vbrødeligen hollis schall i alle mode, som forschreffuet stor, lader jeg henge myt jndsegle neden for thette myt obne breff met thesse effterscreffne dannemends jndsegle, Peder Kempe, Anders Haldager, borgemesteris, oc Jens Kammersuend, som iegh kierligen ther tilbedet haffue(!). Giffuet i Køpenhaffn mandagen nest for wor Froes dag kyndelmøsse, aar effter guds burd tusende femhundret tyuge poo thet syende.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i gl. kgl. Saml. i Fol. Nr. 727.

246. **5 Feb. 1527.**

Roskilde Kapitel skjøder til Staden 6 Bol Jord i Serrislev for 1800 Mark dansk.

Chønicke Jeipsen prouest, Jens Lauritzsen ærchedegen, Hans Olsen cantor, och menighe capitell i Roschilde giøre alde vitterligt mett thette vortt obne breff, ath effther thend handell, som forløben och besluttet er emellom høgboren fførste her Frederick mett gutz node Danmarcks, Norges etc. konningh, wor kereste nadigste herre, och Køpnehaffns borgere och indbyggere om Danmarcks krones eyedom oc landtzgodtz i Særitzløff, som the aff hans nade for euigh eyedom forhuerffuit haffue, haffue wij mett verdighe ffaders her Laghe Vrnes biscops i Roschild, wor kære nadigste herres, vilghe, ffuldbyrdt och samtycke, thesligest effter forskrefne høgborne fførstes, wor kæreste nadigste herres konnings, villie och samtycke och sammeledis Danmarcks riges raads raad sold, skøtt och affhendt och mett thette wortt obne breff selghe, skødhe och affhendhe fran oss och alde wore efftherkommere, Roskilde capitell, och tijll forskrefne fornumstighe och beskene mendt borgmestere, raadmendt och menighe Køpnehaffns indbyggere altt thett vortt och Roskilde capitels landtzgodtz i samme Særitzløff, som er sex boelle iordhe mett ald syn renthe och rættighett, landgilde och smoretzle, som ther tiill hører, liggendes i bircket fore Køpnehaffn och hørde tiill thend prebende och canicke dom, Særitzløff kallendes, som mester Mattis Huørff nw i wære haffuer, mett ald syn rætthe tilligelse, ager, eng, skow, marck, ffiskewant och fægang, voeth och tiwrt, ligeruiss och i alde mode, som thett nw forefundet er, inthett vndertaget i nogher modhe, athaffue, nydhe, brughe och beholdhe fore ett frijtt køb och eyedom tiill euigtiidt eighe skullendes, och kendes oss ther fore athaffue fanghet och opboredt tiill godhe redhe goedt betallingh, som er xviij hundred marck danske pendinge effther wore nøghe i alde modhe, och ther mett kendes wij oss ingen eyedoms loed, deell elder rettighett athaffue i forskrefne Særitzløffs godtz effther thenne dagh. Thij beplicthe wij oss och alde vore efftherkommere, Roskilde capitell, forskrefne burgmestere, raadmendt och menighe Køpnehaffns borgere, indbyggere och theres efftherkommere tiill euigtiidt forskrefne Særitzløffs godtz vor och capitells anpartt mett ald sijn retthe tilligelse, som fore screffuit stoer, ath frij, hemle och fuldkommelighe tilstaa fore oss och alde wore efftherkommere, Roschilde capitell, tiill euigtijdt och fore alde andre, som ther mett retthe poæ kandt tale i nogher modhe. Tijll thess ythermere foruaringh och bedhre beuisningh haffue vij hengt wortt capitels indzegell fore thette vortt obne breff, ydmyge-

ligen tilbedendes forskrefne verdughe ffader, wor kere nadigste herre bispen, ath wille mett oss besegle samme breff, som giffuett er i Roschilde sancte Agathe iomfrues dagh aar effther gutz byrdt millesimo quingentesimo vigesimo septimo.

Kapitlets og Biskoppens Segl hænge under. Udenpaa: Roschille capitels køffuebreff poo thes eyedom i Serritzløff. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Før trykt i Ny d. Magazin I. 53—54 efter en daarlig Afskrift.

247. 5 Avg. 1527.

Erland Snares Enke Karine Hansdatter skjøder til Christjern Esgesen en Gaard i Kattesundet norden for Byens Grav.

Alle mendt thette breff seer eller høre læssis helsser jegh Karine Hanse dotter Erlantz Snares effterleuerske, borgerske i Køpnehaffn, ewynnelige met gudt oc gør witterlicth met thette mith obne breff for alle neruærindes och komme schullindes, ath jegh aff velberaadt hw oc fry vilie haffuer solt, skøt oc affhenth och nw met myn kære søsters Anne Peder Hansens efftherleuerske och myn kære verges oc formynderes Oluff Scriffuers raadmandz i forskrefne Køpnehaffn fuldbordt, vilie, raadt, ia och samtøcke alstingest selgher, skøder och affhender fran migh oc alle myne arffuinge och indtil erligh mandt Cristiern Esgesen borgere i Køpnehaffn och hans arffuinge en myn jordt och grundt ligendis i Kattesundit norden for byes graff och sønden for byes stræde, oc er forskrefne iordt i syn rette lengdt paa then østre syde vdt met strædit føretywe oc otte siælandske alne aff sønder oc nør, lengden paa then vestre syde føretywe och sex alne, breden paa then søndre ende vd till graffwen trædywe alne mynne eth halfft quarter, och er forskrefne iordt i syn bredt paa then nørre ende xxiiij alne aff øster och i vester, och scall forskrefne Cristiern Esgesen, hans hosfrue och theres arffuinge nide, bruge och beholde forskrefne iordt och grundt till ewynnelige eye, eye och beholde schullindes, meth alth forskrefne jordz rette tilligelsse, som er met lengdt oc bredt osv. Till jddermere vitnesbyrdt och fastere foruaringh, ath saa i sandhedt er oc holdes scall vbrødeligen i alle mode, som forscreffuidt staar, beder iegh kerligen erlige och velffornumstige mendt Oluff Scriffuere, myn kære verge oc formyndere, Lauritz Jensen, Thomes Lestemagere, Anders Halagre, raadmendt, Anders Guldsmedt, borgere i Køpnehaffn, ath the henge theres indzegle næden for thette mith obne breff. Screffuidt i Køpnehaffn mondagen fore sancti Laurentij dagh anno domini millesimo quingentesimo vigesimo septimo.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

248. **31 Okt. 1527.**

Raadmand Oluf Jakobsen Skriver lejer af Kapitlet en Gaard ved Stranden, som kaldes Snares Gaard.

Jeg Oluff Jacobssen kalledt Scriffuer, raadmand i Købnehaffn, giør witterliict for alle oc kienness mett thette mitt obne breff, att ieg haffuer i leie annamet aff hederlige herrer docther Ditleff, canther, Jep Heye, vicedecano, oc menige capitell i Kiøbnehaffn, mett hederlig mands her Jeenss Jonssens, perpetui vicarij till sancte Beritthe altere vtij vor Frwe kircke sammesteds, raadt, wilie oc sambtycke en forskrefne wor Frwe kirckis oc sancte Beritthe alteris gardt oc grwndt, ligendes weedt Stranden, som kallis Snaris gardt, vesten nest her Marqwardz Ronnows ridderss børnss gardt, Jacob Potthemager nw i boer, osten for the boder, Karine Snaris selff tillhører, oc for the boder, som hører till Danske Companiæ, oc then gardt Elzebe Mylings till hører, hwilcken gardt stræcker till bode stræderne fraa Danske Companiæ oc vdtill Stranden oc er i syn bredt vdtill Stranden aff øster oc i wester halffotthende oc tiwffue siælindske alne, myndre ett fingerss bredt, oc i syn bredt vdtill Companiett aff wester oc i øster trættiuffue halfftredie aelen oc halffandett fingerss bredtt, oc som jeg selff nw i boer, mett all syn rettæ tilligelsse vtj lenge oc brede, som forschreffuett stander, att haffue, nyde oc vdj leie beholle vtij myn, sammeledz myn hwsfruess, beggis wore æcktte børnss oc wore arffwingis liiffstiidt, then ene effther anden, mett sodantt skiæll oc wilckor, att wij sculle her effter wære then hellige kircke oc henness personer thess willigere oc staa i willie, wenskab oc gott naboskab mett thennum oc aff wor ytterste mactt affwerge oc emoedt staa Lutterss kiætterij oc wildfarelsse. Item skulle wij forskrefne gardt bygge oc forbedre, besynderligen ett steenhwss, tw lofftt høgt vdtill allgaden, eller om wij thett icke formwe, ett merckeliictt hwss mwrett emellom stolper, mett anden godt kiøbstedts bygning inden i garden oc mett steentack, oc samme gardt oc bygning vtij gode mode wedtt mactt holle oc giffue ther aff kirckeweryer canicker till forskrefne wor Frue kircke oc forskrefne her Jenss Jonssen oc hans effterkommere perpetuis vicariis till forskrefne sancte Beritthe altere aarligen till leie oc landtgiældt sexten marck, som wij ther om selffue indburdis wenligen oc well forliictte ære, vtij danske penninge som her i landett genge oc gieffue ære, halffdelen till poske och halffdelen till sancti Michilss dag betimeligen oc till gode rede yde oc betale scullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nw siidwonlig er, eller her effther paaleggis kandtt, sculle

wij selffue vdtgiffue oc jnthett therfore affkorttæ i samme leie. Item skeer thett soo, att wij forskrefne, effther wij soo merckeligen po samme gardt bygtt haffue, trængis mett armoedtt, fattigdom, siwgdom eller for noghen andhen rædelig eller notthertelig sag att selie eller pantsette samme wor egen bygning, och thett kandt forfaris vtij sandhedt, tha mwe oc sculle wij ther till haffue fuldmactt att selie, pantsette oc affhende samme gardt och bygning en besidhen borgere vtij Kiøbnehaffn, som skatter oc scyller wor kieriste nadigste herre, oc inghen andhen, dog atthet skeer mett forskrefne capitelss oc alteris eyeris wiidskab oc sambtycke, oc forskrefne leie till kircken oc alteris eyere weedt mactt bliffuer, oc scall tha forskrefne capitell haffue alleneste tree marck danske siidwonlige breffue penninge oc ey mere begiære for samme theris sambtycke. Item huor oc soo skeer, att wij forskrefne eller huem forskrefne gardt aff ooss fangendis worder, hanum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler, oc forskrefne landgiældt oc leien ther aff ey till gode rede betale wille, tha sculle wij vdtwiisses, oc en anden borgere effter the sexten dannemendtz tycke oc beste skiæll, som priuilegen indeholder, indsettis igien, som ther aff bedre skiæll oc fyllest giøre will, som forskreffuett stander. Till yttermere forwaring her om henger jeg mitt jndsegle mett erlige oc welfornumstige mendtz jndsegle, Per Kiempess, borgemesterss, oc Christiernss Eskildsens, raadmandz, myne kiere metbrødris oc metborgeris sammestedts, som jeg them ther om kierligen bedett haffuer, att henge nedhen for thette mitt obne breff. Giffuett i Kiøbnehaffn alle guds helligenss affthen, aar effther guds byrdtt twsinde femhwndrett tiwffue paa thett siwffwendhe.

Afskrift af Jon Mortensen efter Orig. paa Perg. i gl. kgl. Sml. i Fol. Nr. 727.

249. **11 Sept. 1528.**

Kannik Jep Heye og Knud Heye leje af Kapitlet en Grund i Strædet bag Kantors Port.

Jeg Jep Heye, canick i Køffuenhaffnn, giør witterligt met thette mit obne breff, at jeg haffuer wdj leyæ anammedt aff hederlige mendt myne kiere medbrødre capittel her sammestedt, tiill mig sellff oc Knudt Heye medt bæggis wore arffuinge en capittels haffue, jordt oc grwndt, liggendis wtj wor Frwe sogn i thet stræde bag Cantoris port, ther stræcker seg fran Nørregade tiill Kødmangergaden, østen nest op tiil then capittels iordt oc hawe, som mester Peder Amage haffuer, oc westen op tiill then jordt oc hawe, som mester Mattis Perssen haffuer, oc er wdj syn brede paa den søndre ende wdmedt samme stræde fran mester Peder oc tiill mester Mattis xvij sjælandske alne, jtem paa then nørre ende

wtmet her Johan Wrnes haffue xvj alen et quarter, jtem wdj sin lenge paa then wæstre siide wdmedt mester Peders jordt xlviij alne, jtem wdj sin lenge wdmedt mester Mattis xlviij alne, som hwn nw affmaldt er, at haffue, nydhe, bruge oc behaalde wdj alle woris liiffz tidt, then ene effter then anden, medt forordt oc welkaardt. Først at ieg oc forskrefne Knudt Heye medt beggis wore arffuinge sckwlle forskrefne haffue bygge, besynderligen et nyt hwss wdtiill adelgaden, mwredt mellom stolpe, goedt købstedtz bygning oc mett stentag, oc samme hwss, nar thet bygdt er, ved mackt haalde oc giffue ther aff aarligen tiil leye oc landgille tho ß grot danske penninge, som her i landett geffue oc genge ære, tiil forskrefne capittel osv. Tiill vindesbyrdt henger jeg mitt signett medt hederlige mendtz indsegle, mester Hans Lauritzsen, canich, oc her Jens Jørgensens, vicarii i Raaschylle, neden for thette mit obne breff. Giiffuet i Roschild fredagen nest effter wor Frwe dag natiuitatis aaer effter gudtz byrdt thwsinde femhwndrit tiwe oc paa thet attandhe.

Afskrift af Jon Mortensen efter Orig. paa Perg. i gl. kgl. Saml. i Fol. Nr. 727.

250. **26 Maj 1529.**

Borgemestre og Raad udleje til Oluf Møller en Gaard sønden for det Stræde, som løber ud med Volden.

Wy borgemestere och raadmendt i Køpnehaffn gøre vitterlicth alle och kendes meth thette wort obne breff, ath wy alle samdrecteligen paa Køpnehaffn stadz wegne haffue wnt oc i leye ladit oc nw meth thette samme worth obne breff vnne och i leye lade beskeen mandt Oluff Møllere, borgere her samme stædt, hans kære høsfrue Kistine Peders dotter, som handt nw haffuer, och begges theres ecte børn en aff Køpnehaffn stadzgorde och grundt ligendes sønden for thet stræde, som løber wdt meth Wolden och norden for Peder Skows gordt, som hand haffuer aff staden, och er forskrefne gaardt y syn rette lengdt xxxv alne aff sønder och j nør, lengden myt wdt offuer gaarden och hawuen xxxviij alne, breden i hawuen paa then vestre ende xx alne aff sønder och j nøør, breden paa then østre ende i hawuen xx alne, mynne eth quarter, meden till gaden paa gorden xij siælandske alne, ath haffue, nide, bruge och beholde vtij alles theres liffz tidt, then ene effter then anden, dogh meth sodane forordt och wilkor, ath forskrefne Oluff Møllere, hans høsfrue Kistine och begge theres ecte børn schulle bigge och forbædre forskrefne gordt meth godt nitteligh bigningh, och hues the bigge, schulle the tecke meth sten och ey meth andet tagh, och giffue oss oc wore

efflterkommere borgemestere och raadmendt ther aff till aarlige leye och landgilde tho marck danske penninge altiid betimeligen och till gode rede om sancti Michaelis ydde och betale schullindes, oc hues tønge her i staden kommendes worder, schulle the selffue wdrede, saa ath thet ey scall kortes i leyen i nogermode, och schulle the haffue fuldmacht ath selge, pantzette hues bigningh, som the paa samme gordh bigendes worde, om thennom trenges till for nogen redeligh sagh skildt, doch sculle wy och wore effterkommere borgemestere och rodmendt paa Køpnehaffn stadz wegne være hændhe nesth nydendes for rædelicth och skiælicht werdt; wele wy icke, tha mo the selge samme theres egen bigningh en besyden borgere her i Køpnehaffn, som skatter och skilder wor kæreste naadigste herre, och ingen anden, och huem forskrefne gaard till sigh køber eller panter, schall niide, bruge och beholde hannum swo lenge, som forskrefne Oluff Møllere, hans høsfrue och theres børn liffner, och inthet lenger, och naar the alle døde och affgangne ære eller och forskrefne artikle ey holdes wedh macht, som fore er rørth, tha schall forskrefne gaardh meth bigningh, forbæyringh och alle syn tilbehøringh quit och fry igen komme, bliffue och wære till Køpnehaffn wden alt hinder, gensielsse eller hielpperede j noger mode. Till iddermere witnesbyrdh och fastere foruaringh lade wy henge wort stadz indzegle næden for thette worth obne breff. Screffuid i Køpnehaffn helli legomme afften anno domini mdxxix.

Stadens Segl hænger under. Orig. bl. Danske Selskabs Membraner i Geh. Ark.

251. **1 Avg. 1529.**

Borgemestre og Raad udleje til Lavrids Overskærer en Gaard ved Østergade.

Wi borgemestere oc raadmend i Kiøbenhafn giøre witterligt oc kiendis med thette vort obne bref, at vi paa Kiøbenhafns stadtz vegne hafue vndt oc i leye ladet oc met thette vort obne bref vnde oc i leye lade fornumstig mand Lauridtz Ofverskierer, hans kiere hustru Mette Jensdatter oc beggis theris echtebørn efter thennem, en af Kiøbenhafn stadtz gaarde oc grund liggendis ved Østergaden, vesten for stadtzgaard, Cort Bermand i were hafuer, østen for stadtzgaard, som Oluf Bager i vere hafuer oc nu selfuer i boer, med lengde oc brede, vppe oc neder, inthet vndertaget af forskrefne gaard, at hafue, nyde, bruge oc beholde i alle theris lifs thiid, then ene efter then anden, dog med saadan forord oc vilkor, ath the skulle samme gaard bygge oc forbedre med god nyttelig kiøbsteds biugning mured imellem stolperne, eggetømmer oc steentag,

oc samme gaard i gode maade ved magt holde, oc the skulle gifue ther af Kiøbenhafns stad till aarlig leye oc landgilde thij marck danske pendinge god mynt, gild oc gief her i Danmarch, halfdeelen, som er v marck, till paaske oc halffdeelen til st. Michels dag, altid betimelig oc till gode rede yde skullendis; item skat oc ald anden kongelig oc stadtz tynge, som nu sedvanlig er, eller her efter paaleggis kand, skulle the selfue vdgifue oc holde oc therfor inthet af korte af bemelte thij march aarlige leye i nogen maade, oc skulle the ey hafue magt at selge, pandtsette eller i nogen maade afhende forskrefne gaard, huus, jordt eller biugning eller i nogen maade thette bref op at lade, vden hues thet skee kand med borgemesters oc raadmendtz samtyche. Kand oc saa skee, at borgemestere oc raadmend hafuer nogen tid samme gaard behof til Kiøbenhafns stadtz behof oc nytte, tha skall then bøgning, som ther tha paa bygt er, worderis af skillige dannemend, oc forscrefne Lauridtz, hans hustru oc børn skulle thaa annamme betahlningen therfore, oc gaarden skall blifve till staden igien vden alt hinder i nogen maade. Item naar forskrefne Lauridtz Ofverskier, hans hustrue Mette oc begge theris echtebørn alle døde oc afgangne ere eller oc forskrefne artichle ey holdis ved magt, som før er rørdt, tha skall forskrefne gaard oc grund med ald sin bøgning oc forbedring igienkomme oc vere frii oc qvit till Kiøbenhafns stadt foruden alt hinder i nogen maade. Till ydermeere vidnisbyrdt lade vi henge wort stadtz indsegle her neden fore. Schrefvet i Kiøbenhafn sancti Petri dag ad vincula mdxxix.

Indført i en Vidisse af 19 April 1580 i Resens Hdskr. i Raadstuearkivet: Kbhvns Raadhus osv. S. 158–60.

252. **3 Nov. 1529.**

Fredrik I. giver Karmeliternes Gaard til Knud Gyldenstjerne.

Knut Gulldenstiernne fich Kong. M. breff paa thennd gaardt i Køpenhaffn, som Carmelite brødre haffde there, till seg och sine arffuinge till euindelig att eyge met alldt samme gaardtzs hawe roem, som thet begreffuet er och som samme muncke vdi were haffde. Cum clausulis et inhibitione consuetis. Datum Gottorpp odensdagenn nest epther alldle helligen dag aar mdxxix. Dominus rex per se.

Registre over alle Lande III. 261.

253. **4 Nov. 1529.**

Fredrik I. overdrager Hr. Johan Urne, Befalingsmand paa Kjøbenhavns Slot, en Grund nedenfor Myntergaarden mod Bremerholm.

Vi Frederiich mett guds nade Danmarckis, Wendis oc Gottis konning, wdtuold konning tiill Norge, hertug i Sleszuig, Holsten,

Stormarn oc Ditmerschen, greffue i Oldenburgge oc Delmenhorst, giøre alle witterligtt, att oss elskelige her Jehann Wrne, riidder, wor mand, raadt oc embesmand paa wortt slott Køpenhauffn, haffuer nu ladett giffue oss tiill kiende, att then jordt oc grwnd liggendes neden fore Myntergorden i Køpenhauffn emodt Bremmerholmen, som wij wnte oc gaffue Niels Stemp, er nu kommen wtij hans heffdt oc wære, tha haffue wij nu aff wor sønderlige gunst oc nade, saa oc fore troskab oc villig tieniste, som fórskrefne her Jehan Wrne, riidder, oss oc riigitt her tiill giortt oc beuist haffuer oc her epter troligen gøre, beuise maa oc schall, vndt oc tiilstedt oc mett thette wortt obne breff wnde oc tiilstede, att han maa oc schall jndtage .... tiill forskrefne jordt oc grund sex alne endelenges att forskrefne jordt, saa w..... seg streckendes er wtij vandett emodt Bremmerholmen, oc thet siiden tiill for .... dt haffue, nyde, brugge oc beholle tiill seg oc syne arffwinge fore fry eyendom tiill euig tiidt. Thij forbiude wij alle wore fogether, embesmend, burgemestere, raadmend oc alle andre forskrefne oss elskelige her Jehan Wrne, riidder, oc hans arffwinge her emodt paa forskrefne jordt, han indpellindis worder, som forscreffuit staar, att hindre, møde, platze, wmage eller i noger maade forfang att giøre, wnder wortt hylleste oc nade. Giffuett paa wortt slot Gottruppe torsdagen nest epter alle helligen dag, aar mdxxix vnder wort signet.

Dominus rex proprie.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

254. **25 April 1530.**

Graabrødre Klosters Inventarium.

Wy effterscreffne Anders Halagre, Ambrosius Bogebinder, borgemestere, Thomes Meygenris, Thomes Lestemagere, Oluff Scriffuere, Pouill Hansen, rodmend, Thomes Briggere, Henrick Trwmmeslagere, Søffren Posche, Niels Bagere, borgere j Køpnehaffn, gøre vitterlicht och kendes meth thette wdskiorne screfft, ath nw vtij dagh wore wy forsamlede j Grobrødrecloster her same stedz effter erlige och welffornumstige mendz, borgemesteres, rodmendz och menige borgeres befalingh och lode bescriffue alle closters clenodie, ornamenta, som ære kalke, dyske, mesze hagle, subtiler, malth, mell, øll, fetalie, brigge reedh, køcken tøy och andet, som her effter j thenne samme screfft findes. Item vij forgilte kalke och diske, som veye xviij veyne mark sølff. Item en kalk, som hører Tidske Compani till, eth lidet pixis, nogitt smoed sølff, som hører sancte Karine till, ffem gillenstøcke hagle, tho subtiler aff gillenstøcke, ffem fløyels hagle, iiij røde

och j blo. Item vii sorthe fløyels hagle, en gammell grøn fløyels hagell. Item tho huide gamle subtiler aff gillenstøcke, item j gammell rødh gillen støcke subtill, item en gammel gillenstøcke hagell meth eth korss, en gammell hagell aff grønth damask, tho gamle grønne subtiler ther till, item iiij damaska hagle, item iiij gamle gillenstøcke hagle. Item iij tønnner, ij fierdinger sildh er j thet hus hoss Prissonidh, item iij tønner sildh, en tønne bayesalth och j tønne lyneborch salth er j thet hus hoss porten. Item fem løuekar, otte hywnne, tho stackede bencke dyner, eth gammilt foldebor, item iiij bogstole er j gesteherberit, en yldskedh, en branne tywe, en pustere, eth becken, ij smo salt kar, item vj tønner sildh och hoss vij tønner kødh j then kellere hoss gestehuszit, item vj senge j geste herberne meth vij senge dyner, xj hoffueth dyner, xx sængklæder och vldnelagen, onde och gode. Item v beken, j^m ny astrack och wedh j^m gamle. Item x tønner mell, vij secke mell, item vij tønner røgit kødh bode meth thet, som er j tønner och som op er hengt, xiiij syer fleske offuer steyersit, j fjerding smør, item wedh j lest malt er i eth huss. Item xiij tønner rw, item ij lest xvj tønner malth, xlij tønner regnendes for lesten, thet er offuer geste herberit, item xiij pund malt er j kølnen, item iiij pundh malth paa lofftit, item nogle lyus er i ith herberre, en liden kødell er j sacrastiidh(!).

Thette er j steyersset. Item en wandpanne aff kober, item xv kelle, store och smo, item vij grider, store och smo, tho smo handpanner, ffyre røster, j morter, fyre sløffue, iij aff jern och j aff kober, en yldskedh, eth branne jern och j forck, item en slyffuesten meth jern axle.

I kelleren. Item vij tønner most, tho tønner ædicke, x pridske tønner danstz øll, viij pridske fadh danstz øll, item tho korter hwyllingh, nogen bierere(?) fisk, er paa eth andet lofft tho yrtthe kelle och j becken.

Item j briggersidh er en stoer brigge panne meth alth brigge redskaff, item stor j kædell y iorden wnder tappekaridh, item en sodekædell, item iiij mæssynicks och xiiij kober lyussestage, item xiiij ample, store och smo, item viij smo tin fadh och j ten kanne, item iij gamle røgelsse kar, item ij tønner sildh, item vij sengedyner j swenne herberit, iiij hoffuidh dyner, xj sænklæde(!) och teppede, item eth madskaff.

Item i port hussit j senge dyne, iij gamle sencklæde och ij naffre, item j spa, j jern sculle [wære] i suckere husit.

Item mester Anders Glob haffuer lonth j jern stongh.

Screffuidh i Køpnehaffn sancti Marci ewangeliste dagh, anno domini mdxxx.

Orig., paa den ene Side udskaaren i Takker, i Raadstuearkivet. Den første Del af dette Stykke er meddelt i Rørdams Kbh. Kirker og Klostre Tillæg S. 185—86.

255. **2 Juni 1530.**

Borgemestre og Raad søge om et Laan af Frue Kirke til Stadens Befæstning.

Wy borgemestere oc raadmendt, menige borgere oc ingbyggere i Kiøbnehaffn giøre alle vitterliigt oc kienness mett thette vortt obne breff, att wij haffue vdskickett vore fuldmectige, som ære Per Jørgenssen, Anderss Halagher, Ambrosius Bogebinder, borgemestere, Thomess Meinriiss, Oluff Skriffuere, Kortt Beermandt, Anders Haagensen, Cristiern Skomagere oc mester Clawss, raadmendt oc borgere her sammestedtz, till verduge herre mett gudt her Joachim Rønow vdwoldt biscop till Roschilde att handle mett hanss nade om nogetth sølff till ett kiærliictt lon aff vor Frue kircke her i staden then menige fattige almwe Købnehaffns ingbyggere till vndtsettning i vor store nødt oc trangh att bygge, befeste oc ophølle stadzenss mwre oc volde mett, stoormectiste hogborne første her Fredriigh mett gudtz nade etc., vor alder kiereste nadigste herre, Danmarcks riiges raadt, menige adell oc indbyggere till hielp, trøst oc bistandt, tha efftter thij hanss nade efftter sodan vor begiære then meniige Kiøbnehaffne indbyggere paa then tiidt till ledskelsse vden tynge oc beswaring haffuer mett siitt capitels her samestædts vilie oc samtycke vntt oc samtycktt oss paa menige stadts vegne sex hwndrett lodt sølff till ett kierliictt lon aff forskrefne vor Frue kirckes clenodie, thij bepliictte wij oss oc vore effter komere borgemestere, raadmendtt oc menige borgere oc ingbyggere i Kiøbnehaffn mett thette same vortt obne breff att vele oc sculle betale oc fornøye forskrefne vor Frue kircke her i staden forskrefne vj^c lott sølff inden sex aar nw nest komendes vden alt hinderliist eller naamaning ther efftter i noger mode, oc skede thet saa, att her for inden kome nogen hinder oc tiltaell om forskrefne vj^c lott sølff, som oss i goodt mening oc kerliictt lon lontt er aff forskrefne vor Frue kircke mett verduge herres her Joachim Rønowss oc capitels samtycke her i samestedt, tha bepliictte wij oss borgemestere, raadmendt, menige borgere oc indbyggere i Kiøbnehaffn att stande till stedæ, sware oc affverye huess skade, tiltaell ther fore komme kandt oc holle forskrefne verduge herres hanss nades capitell oc vor Frue kircke vden møde skadesløst i alle mode. Till yttermere viitnesbyrdtt oc fastere forwaring henge [wij] vortt stadts indseglæ nedenfor thette vortt obne breff mett nogle

vore stadts embiitz indsegle, som ære bagere, guldsmeder, skredere, skomagere. Giffuett j Kiøbnehaffn torsdagen for pintzedag aar effter gudts byrdtt twssindhe ffemhwndretth trædiwffwe.

Udkast paa Papir i Geh. Ark. Orig. sammesteds med 4 Segl under. Trykt i Uddrag i Lassens Aktstykker S. 90—91.

256. **18 Dec. 1530.**

Fredrik I stadfæster et Mageskifte, hvorved Staden faar Degnens Have og Degnen i Kapitlet en Jord ved Rosbæks Mølle.

Wii Frederick met gutzs naade Danmarcks, Wendis och Gottis koning, vdtualdt konning till Norge, hertug vdi Slesuiig, Holstten, Stormarn och Dittmersken, greffue vdi Oldenburg och Delmenhorst, gøre alle wittherligt, att oss elskelige mester Claus Gørtzse woer canceller och degen vdi Køpenhaffn haffuer nu met woer willig och sambtycke giordt itth wenligt och kerligtt mageskiiffthe met oss elskelige burgimesttere, raadmendt och menighedt vdi woer stadt Køpnnehaffn vdi saa maade, at forskrefne burgimestere, raadt och menighedt vdi forskrefne Køpnnehaffn och theris eptherkomere schulle haffue, nyde, bruge och beholde till Køpnnehaffn stadt till euiig tiidt en hawe, som kalldis Degenns hawe, som ligger mitt vdi theris marck, vdi sin lenge och breede, som thendt nu forfunden er, och heer till leiget och hørdt haffuer till woer och kronens forlening degendommet vdi Køpnehaffn, och ther emodt schall forskrefne oss elskelige mester Claus Gørtzse och hannss eptherkomere degene vdi Køpnnehaffn igenhaffue aff burgimestere, raadt och menighedt vdi Køpnnehaffns stadt en iordt liggendes endelangs vdtmet strandenn fran Rosbecks mølles fang, som nu indthegnet er till møllen, och indtill Serritzsløff diighe och tuertt offuer fran strandbackenn och indtill thett gamble diighe, som och nu indiiget er, met huess jordt, torn och kratt ther fore inden er, vdi sin lenge och breede, atthaffue, nyde, bruge och beholde till forskrefne degendom till euiig tiidt for euindelig eigendom, huilcket mageskiiffthe wii aff woer sunderlig gunstt och naade haffue fuldtbiurdtt, sambtyckt och stadtfestt och nu met thette wortt opne breff fuldbiurde, sambtycke och stadtfestte wedt sin fulde magt atbliffue wedt allde sine ordt och article epther the mageskiiffte breffuis liudelse, som ther paa giorde ere, wdtuiise och indeholde. Giffuit paa wortt slott Gottorpp søndagenn nestt epther sancte Lucie virginis dag, aar etc. mdxxx vnder wort signet.

Ad mandatum regie maiestatis proprium.

Seglet hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Klavs Gjordsens Skjødebrev af 3 Dec. 1530 er efter Orig. i Raadstuearkivet trykt i Tillæget til Rørdams

Kbnh. Kirker og Klostre S. 191—92. En Stadfæstelse paa Perg. med vedhængende Segl af Joakim Rønnov, udvalgt Biskop i Roskilde, datum in curia nostra Roschildensi die beati Georgij martiris anno domini mdxxxj (23 April 1531) findes ogsaa i Raadstuearkivet.

257. 20 Marts 1531.

Thingsvidne om, at Raadmand Hans Vencke skjødede til Kort Berman den vesterste Bod af Sisehuset. Jfr. Nr. 277.

Vii effterscreffne Hans Vencke, byfoget, Ienss Kammersuend, Rasmus Nielsen, raadmend, Lauris Henricszøn oc Anderss Laureszøn, stadzscriffuere, borgere i Køpenhaffn, giøre vittherligt oc kendes met thette vort opne breff, att aar effther guds burd mdxxxj mandagen nest effther dominicam letare var skicket for oss poo Køpenhaffn byting oc mange danemend flere, som samme dag ting søcte, erliig oc welfornumstiig mand mester Hans Vencke, raadman her sammestedz, oc skøtte oc affhende fran seg oc syne arffuinge oc indtiill beskeden mand Kort Berman, borgere ibidem, och hanss arffuinge en syn strandbo, huss, iord oc grund, som er then vesterste bod aff Sisehuset met thet lofft, som er offuen for Strandgangen; som forskrefne Ienss Kammersuend oc Anders Loduiszøn køpthe aff Køpenhaffn stadt, liggendes vesten nest then ene bod aff forskrefne Sisehus oc østen for Mette Broleggeres bod, met all syn rette tiilhørelse, som er mett lengd oc bred, vppe oc nedre, inthet vndertaget i noger mode, att haffue, nyde, bruge oc beholle tiill euerdeliig eye, eye och beholle schullendes effther som thet køffue breff, forskrefne Kort Bermand poo samme bod haffuer, ydermere forclarer oc indeholder. Her poo bedes forskrefne Kort Bermand eth vuilligt tingsvitne, tha vdmeltis thesse efftherskrefne xij dannemend, som ere Hanss Bagge, Thomes Bysuend, Ienss Bryggere, Ienss Skreddere, Knud Daa, Hans Perszøn, mester Hanss Baskere, Iesper Tordsen, Oluff Grydestøffuere, Andress Bryggere, Dienss Remesnidere, Lass Pilegaard, borgere her sammesteds, huilke forskrefne xij dannemend vdginge aff forskrefne tinge i berod oc met logliig tingslyud igen indkomme inden iiij tingstocke velberodde, oc alle endrecteliigen vitnede poo theris gode tro, siell oc sandhet, att the hørde oc saage, att forskrefne skøde saa skelligen gick oc foer i dag poo Køpenhaffn byting i alle mode, som forscreffuet staar, oc ther ingen gensiigelse var emod i noger mode. Tiill ydermere vitnesburd oc fastere foruaring, att saa i sandhet er ganget oc faret, som forscreffuet staar, lade vij henge wore indzegle

neden fore thette vort opne breff, som er giiffuet oc screffuet aar, dag oc sted, som forscreffuett staar.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. 5 Segl hænge under. Paa Bagsiden staar: Item ick Kort Berman, borger jn Kopen hagen bekene myt dysser myner hant schryfft, dat ick dysse bode hebe ffor kofft Krystern Esschessen, vnde he hefft se my betalt.

258. **6 Jan. 1532.**

Fredrik I giver Hr. Albert Ravnsberg en Gaard ved Klare Kloster, der er forladt af Søstrene.

Wii Frederich mett gutzs naade etc. gøre alldle wittherligt, att oss elskelige her Albrett Raffuensburg, ridder, woer throe mandt och raadt och embitzmandt paa wort slott Falsterboe och Mallmøehuss, haffuer ladett berette fore oss, att the leye sustere och terminss suster, som bode vdenn fore Clare claaster vdi Køpnehaffnn, ere nu udtgangene och alldelis haffue forladet thendt gaardt ther fore claasteritt, som the vti boede, som er fran Clare kirckegaardt och indtill Pilestredett och indtill Clare muer, och att samme gaardt och grundt schall were kommen fran wore forfeddere framfarne konninger vti Danmarck, tha haffuer K. Maiestat vntt och giffuit hannom, hannss husfrue Sophie Podebuskis dotther och begge theriss arffuinge aldt thendt reett och rettighedt, szom K. Mt. vdi samme gaardt haffuer eller haffue kanndt vti noger maade, at haffue, nyde, bruge och behollde friitt och quiitt till euiig tiidt. Cum inhibitione et clausulis consuetis. Datum Gottorpp ipso die epiphanie anno mdxxxij.

Registre over alle Lande III, 270.

259. **17 April 1532.**

Fredrik I giver sin Del i St. Gertruds Kirke og Kirkegaard til Ridder Johan Bjørn.

Her Johann Biørnn ridder fich breff eygendomelig till seg och sine arffuinge paa huess deell och rettighedt, som K. M. haffuer vdi sancti Gertrudtzs kircke och kiergaardt vtj Køpnehaffnn paa Roszengaardt. Cum clausulis et inhibitione solitis. Datum Haffnie quarta feria post dominicam misericordiam domini mdxxxij.

Reg. over alle Lande III, 274.

260. **9 Avg. 1532.**

Fredrik I giver Ridder Mogens Gøye en øde Jord op til den Gaard imellem Bremerholm og Østerport, som kaldes Hr. Benedikt von Alefelds Gaard.

Wij Frederich osv. gøre alle wittherligt, at wij nu aff wor sønnerlige gunst och nade saa och fore troschap och mangfoldige willige tro tieneste, som oss elskelige her Magnus Gøye ridder, wor

mand, tro raad och Danmarcks riigis hoffmesther, oss och riiget her tiill giordt och beuisdt haffuer och her effther troligenn giøre och beuise maa och schall, haffue vndt och giffuit och met thette wort opnne breff vndne och giffue hannum och hanns arffuinge een wor och kronens øde jord liggendis i wor stad Kiøpnehaffnn østhenn vp tiill thend gaardh, som ligger emellom Bremerholmenn och Østreport, som kallis her Benedicts van Aneueldts gaardt, huilcken gaardh oss elskelige her Johan Randzow wor mand, tro raad och hoffmesther vdj wore førsthendomme Sleszuigh och Holstenn nu siisten fick aff oss, och ligger samme øde jordt emellom forskrefne gaardh och thet byes stræde, som løber vd met mwrenn, och tilfornn pleigde atligge tiill forskrefne her Benedictes gaard, athaffue, nyde, bruge och beholde hannd och hans arffuinge effther hannum frij och quidt vdj syn lengde och breigde, som hun nu forfundenn er, fore en frij eyendom eye skullendes, thennd ene effther thennd anden tiill euigh tiidh. Thij forbiude wij alle, ehuo the helst ære eller were kunde, serdelis wore fogether, embitzmend och alle andre forskrefne oss elskelige her Magnus Gøye ridder och hoffmesther och hanns arffuinge her emodh paa forskrefne jordt vdj synn lenge och breigde athindre, hindre lade, møde, platze, vmage eller vdj noger maade forfang at giøre vnder wort hylleste och nade. Giffuit vdj Sore closther sanctj Laurentij martiris affthen aar etc. mdxxxij vnder wort signet.

Ad mandatum proprium regie maiestatis.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

261. **15 Juli 1533.**

Rigens Raad tillader Magistraten at sætte Søtønder paa Middelgrunden og oppebære Penge af hvert Skib.

Wii Iuer Munck tiill Ripe, Styge Krwmpen tiill Børglom, Auo Bilde tiill Aarhus, Jørgen Friis tiill Viborg, met gudz naade biscoper, Torbern Bilde archielectus tiill Lundt, Joachim Rønnow electus tiill Roschilde, Knudt Gyldenstiern electus tiill Otthens, Henrich abbett i Sore, Eschild prior i Antuorssko, Niels Arnfeldt riigens canceller, Mogens Gøye Danmarcks riiges hoffmester, Tyge Krabbe marsk, Prebiørn Pudtbusk, Hans Bilde, Mattis Byllie, Aage Lunge, Mogens Mwnck, Erich Baner, Oluff Roszenkrandz, Otthe Krwmpen, Johan Oxe, Johan Wrne, Johan Biørn, Anders Bilde, Axell Brade, Niels Lunge, Knudt Bilde, Holger Wlffztandt, Truget Wlffztandt, Claus Pudbusk, Claus Bilde, Axell Wgerop, Eric Krwmmedige, Niels Brock, Eyler Rønn wooc Knwdt Gyldenstiern, Danmarcks riiges raadt,

giøre viderligt, att wij for villig tienst oc troschaff, som oss elskelige fornymstige mendt, burgemestere oc raadt i Kiøpenhaffn oss oc riiget her tiill giort haffue oc her effter throligen giøre mwe oc skulle, haffue poo riigens vegne wndt oc tiilstædt oc met thette vort obne breff wndne oc tiilstæde, att the her effter mwe sette theres tønner her paa Medell grwnden oc tage ther fore en skiellig penning aff huert skiib, effter som thet er storth tiill, dog saa att tolderen i Helszingøør schall ther aff haffue syn anparth som en anden aff forskrefne burgemestere for then wmage, handt schall haffue att vppebære samme penninge, nar handt annamer toldhen for Helszingøør. Tiill hues ydermere vitnesbyrdt oc bædre forwaring lade wij henge vore indzegle oc signete neden fore thette vort obne breff. Giffuit i Kiøpenhaffn tiisdagen nest effter sanctj Knudz konnings dag aar effter guds byrdt Mdxxxiij.

30 Voksklumper have hængt under, hvoraf dog 4 ere borte, og i nogle af Klumperne er Seglet ikke trykt. Udenpaa: Rigens raads i Danmarcks breff paa søetønder i strømmen at vdlegge dat. Kiøbenhaffn 1533.

262. — 13 Juli 1534.

Borgerne love at ville opgive Staden til Grev Christoffer og sværge til ham paa Kong Christierns Vegne.

Vij efftherskrefne Pedher Kiempe, Pouell Hanssen, borgemestere, Oluff Scriffuer, mesther Hans Wencke, Christiern Eskilsen, Anders Lauritssen, raadtmendt, Oluff Hanssen, Hermen Dytmer, Niels Tonnebynder, Søffrin Poske, Hermen Struckmand, Per Smedt, Niels Olssen, Niels Bagher, Lasze Mwllie, Niels Pouelssen, Oluff Olssen, Rasmus Bager, Jens Brolegger og Hermen Rølling, borgere i Kiøpmanhaffnn, kiendes met thette worth opne breff, at wij alle samdrecteligen effter thend fuldmagt oss aff menige Kiøpmanhaffns indbyggere giffuit er och beseglid aff alle oldermendt fore alle lag, haffue wdj the hellige threfoldighedts naffn loffuit, forpligtid oc tilsagt oc met thette wort opne breff loffue, forplicthe oc tilsige høgbornn første her Christoffer, met guds naade greffue wdj Oldenborg oc Delmenhorsth, paa høgmectige oc høgbornn førstes konning Christierns weigne, at wille oc skulle nu torsdag nest kommendes indlade oc wpgiffue forskrefne høgborne første greffue Christoffer meth hans naades kriigs folck tiill hest oc foedt Kiøpmanhaffns stadt, oc tha samme tiid loffue oc swerge hans naade paa forskrefne høgborne førstes konning Christierns weigne huldskab, mandtskab och thro thienniste, huilketh wij beplichte oss alle oc huer besønderlig paa wor gode christelige thro oc loffue, ære oc rædelichedt thet forskrefne

fast oc wbrødeligen at holde wden all argelisth i alle maade, som forschreffuit staar. Thess tiill ydermere witnesbyrdt haffue wij alle hengd wore indzeglir oc singnether nedden fore thette worth opne breff. Giffuit i Kiøge mandagenn nest efftir sanctj Knudt konnings dag aar efftir guds byrdt mdxxxiiij.

Af Seglene fattes Nr. 13—15. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i Ny danske Mag. V, 129—30.

263. **29 Juli 1535.**

Brødrene i Antonii Kloster i Præsto skjøde Electus Joakim Rønnov endel Gods og deriblandt en Jord ved Jermers Gab.

Wii efferskrefne Peder Clausen, Morthen Iensen, Anders Andersen oc Lauris Persen, prester oc conuentz brødher i sancti Antonij closter i Prestøø, giøre viderligt alle oc kendis met thette vort obne breff, at oss fuldwitterligt ær, at hederliig mandt her Rasmus Laurissen, som prior i forskrefne closter vor (gud hans siell nade), haffde nogen tiid forleden met vore oc menige conuents brødhres vilge oc sambtycke soldt, skødt oc affhendt tiill verdiige herre met gudt her Joachim Rønnow electo tiill Roskilde oc hans nadis arffuinge thesse efferskrefne garde oc godz met all theres rette tiillighelse, fførst ij garde i Øllerop i Vallendzuedt sogn i Flackebiergs herrit, then enæ Peder Smedt oc then anden Erich nw i boo, item en vtj Ørewindinge i Kastrop sogn, Niels nw i boer, jtem en øde iordt met nogher føige bygningh liggendis ved Iermers gaff i Københaffn, paa huilche forskrefne garde, godz oc eyedom wij forskrefne her electo vort conuents obne beseglde breff giffuet haffue oc kendes ther fore oss oc vort closter at haffue anammet oc wpboret fyldest verdt for forskrefne garde osv. Giffuit i Prestøø sancti Olaui konges dag aar effter gudz byrdh mdxxx quinto.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglene fattes.

264. **7 Marts 1536.**

Kjøbenhavn opfordres af de kgl. Kommissærer til Overgivelse.

Tiill borgemestere och raad i Køpnehagen.

Venlig helszen epther tiidtzens leylighet. Kere venner, som vdhen tuiffuell etther alle vell vittherligt er och at en endelig fredh er vpretth oc giordh emellom hogborne furste och herre her Christian met gutz naadhe vduald konningh tiill Danmark och Norge, vor naadigeste herre, och the Lypske met theres foruante, och epther thij at Køpnehagenns oc Malmøøs indbyggere ere vtj same handell met indtagne, saa frampt at i then indhenn vj vggher annamme, ther

fore begere vij aff etther ath viidhe, huad etther vtj samme handell tillsintz er, paa thet at kong. Majt. vor naadigste herre och vij paa hans kongl. Majts. vegne mwe viidhe oss ther epther att retthe, oc ther som i vdj morgen eller offwer morgen viille tiil thet behoff vdskicke nogre etther fulmegtige emellem leyret och byen, som ydermere met oss paa kong. Majts. vegne samme handell forfordre eller beslutthe, ville vij oss ther vdj alle erlige christelige maadhe finde ladhe, huilketh vij icke viildhe vndholle ath giffue etther tiil kendhe, paa thet ath vij vdj framtiidhenn viille vere vndskyldh, och [om] ydermere skade eller forderffwe efftherfuldhe. Etther gud befalendes. Screffuet i leyreth for Køpnehagen then 7a Marcij 1536.

Tegnelser over alle Lande I, 129. D. Mag. 3 R. V. 280—81.

265. **23 April 1536.**

Den prøjsiske Admiral Johan Pein beretter Markgrev Albert af Brandenborg om Tilstanden i Kjøbenhavn.

Dem durchleuchtigsten hochgeporn fursten vnd hern hern Albrichten marggraffen zu Prandenburgk in Preussen.

Durchleuchtigster hochgeporner furst, gnedigster herre, E. f. g. sein mein gantz vnderthenig vnd gehorsame dinnste altzeit zuvorn. Gnedigster furst vnd herre, vorgangen freitags ist hir zu Holsthenen hern Berndts von Mila diener einer mit einer post brieffe ankommen; whas nu der curfurst zu Sachsen an Ko. Maj. zu Dennemarken gelangen thut, das haben E. f. g. aus beigelegter abschrifftt hern Berndts von Milen jnstruction gnediclich zuuornhemen, zwiffl gar nichts kompt her Cordt von Beymelborgk vnd der clein Häsz an, so wirdt dermass dy handelung vorgenommen werden; das man sich ferner vor Kaj. Maj. vnd den Burgundischen nichts befaren dorffen, gott der almechtig vorlej gnad vnd gluck darzu.

Dij von Copenhagen vertrosten dij burger vnd knecht vast vff dij burgundische hilff, zwiffl gar nichts werden sij dises handels jnne, als jchs haltt, das sij es dorch gefangne edeleut vorstendigt werden sollen, so wirdt jn das licht gar entpfallen.

Dij von Lubeck haben jre knechte jn Copenhagen vffs neu bij eren vnd eiden jn schrifft abgefordertt, werden sij doruff nu nicht abzihen, so wirdt es diss jar gar vil schelmen geben; dij burger jn Copenhagen geben sich gantz gern vff, dij reutter vnd knecht dorin sint jn zustark, gott strafft dij heilosen paben scheinbarlich; hoff zu got, E. f. g. vnd meins treuen rats, den jch jnen von wegen E. f. g. gegeben, solle numher von jnen hertzlich bedacht vnd betracht

werden, den sij genssmol gantz jn den wint schlagen osv. Sontags quasimodogeniti anno 1536.

E. f. g. vndertheniger
Johan Pein.

Afskrift i Geh. Ark. af Orig. i Kønigsbergs Arkiv.

266. **3 Juni 1536.**

Brev til Markgrev Albert af Brandenborg om Søslaget foran Kjøbenhavn den 14 Maj.

Neuer zeittung, so sich hir, seyder Johann Pein wegelauffen ist, zuegetragen haben. Wie E. f. g. woll wissen, das Awrochs, Zuebringer vnd andere schiff von konigl. wurden zw Dennemarckhen etc. in Norwegen zulauffen verordent sind worden, so seind sie an des Marx Meyers schiff kommen vnd haben mit jn ein dapfern schurm gethan vnd sich die vheind auch woll gewert, so haben doch, gott hab lob, vnnszere schiff den sig gewunnen vnd haben der vheind 4 schiff verprend, vnd alles volckh, so darin war, ersenfft vnd zutod geschlagen, ohn vngeuerlich 15 parson sein von kundschafft wegen gefangen worden.

Es haben auch E. f. g. schiffe die Ewll vnd ettlich berckhenn, wellche hindter Amacht vor Coppenhaggen gelegen vnd noch einen dapfern scharmytzel gethan, alsz nemlich suntags des 14 mey sein vngeuerlich zw abents vmb die 6 stund 27 schutten mit profiand vnd 6 kleine schiff von Orling, von Rostockh vnd Wiszmar willens proforsz daselbsz durch die floth in Coppennhagen zulauffen, so aber dasselb E. f. g. schiff vermerckhten, lieffen sie gegen in vnd schussen auch trefflich mit in, darin sie auch, gott hab lob, preisz haben eingelegt, vnd haben daruon gekriegen 2 kleine iacht, eine genand die Vegtaschen, welche bede nun yetz von E. f. g. volckh auch bemand vnd besetzt seind, mer haben sy kriegen 16 schutten mit profiand, darundter auch ettlich von schwerer last gewesen, so haben sie auch zugrund geschossen 2 kleine jacht vnd 5 schutten, vnd die anderen sein in noch in die stad entlauffen, welcher bey 8 gewesen sein. Es hat auch Meinhart vom Ham koniglicher Majest. geschrieben, das sich ir kongl. Mat. vor den Hollendern vor sand Johanns tag nicht bedurff zubesorgen zukomen.

Es ist auch fur Warberg in die 12 hawbtstuckh von grossem geschutz gebracht vnd geschantzt worden, aber keinen schusz gethan; so aber des Marx Meyers kriegsuolckh das vermerkthen, haben sie von im herauszziehen wellen, so hat sie Marx Meyer gebetten, sye sollen bey im bleiben, er welt das schlosz auffgeben. Des andern

tags hat er konigl. Majest. irer befelshabern alsz Peltschky das schlosz auff gnad vnd vngenad auffgeben, so hat in Peltsky mit 300 pferden zw konigl. Maj. beleittent, vnd sein den ersten tags juny zw Helschenor mit im ankhommen vnd ferner zw konigl. Majest. geczogen; was sich aber mit im fernner anfahen vnd machen, kan ich noch nit wissen. Es haben in der floth, so Putkammer verordent ist, hindter Amacht am j tag juny die Posleuth, so darauff ligen, mit 40 man starck das land Amacht angefallen vnd haben ettliche heuser angetzund vnd 3 seyttenschiff, die auff wagen ausz Coppenhagen gefurt seind, worden mit geschutz vnd aller rustung auch verbrend, so das die reiter der vheind vernomen haben, seind auff sie gerendt, vnd das folckh hat sich verlauffen vud zerstreit; do sein bey 16 man, daruntter auch Fabian Rabbe tod bliben, seind auch gefangen worden von vnserm volckh 12 man, welche nun schon losz gegeben seind, sollichs hab ich E. f. g. in aller vndtherthanickheit nicht verhalten khonnen. Datum am 3 junij anno etc. 36.

E. F. G. ganntz vndterthaniger
diener
Reynolt Sachsz.

Afskrift efter Orig. i Arkivet i Kønigsberg, i Geh. Ark.

267. **Juni—Juli 1536.**

2 Optegnelser om Priserne paa Levnedsmidler under Kjøbenhavns Belejring ved Pinse tid, St. Hansdags Tid og Magdalenedags Tid efter Kansler Kaspar Fuchs's Opskrift og efter Opgivelse af Øjenvidner, som have ligget i Kbnh. under Greven. Synes begge at være skrevne med Melkior de Germanias Haand.

Le temps, que la siège a este deuant la ville de Copenhagen, on a achepte les viures comme sensuyt, et premierement alentour de la feste de pentesconte.

Vnus sceppel rog pour xiij marc danois. Eyn thwn maltz vj marc. Eyn thune bier xx marc. Eyn ey iiij ß. Eyn aael gantz klein x ß. Eyn kalb lx marc. Eyn vierteil von eynem kalbe xij marc. Eyn iunge gans ij marc. Eyn lam x marc. Eyn par hwner iiij marc. Eyn kraa viij ß. Eyn tawbe xij ß. Eyn pfundt butter ij marc. Eyne drogen heringk ij ß. Eyn kleyn seitten spicks x marc. Eyn pott diwtsch biers viij ß. Eyn kleinen dorsk ij marc. Eyn par droger kabellow ij marc.

Circa festum Johannis baptiste.

Eyn scheppel maltz xx marc. Eyn pfunt kokenfett xij marc. Eyn pott brantenweyn viij marc. Eyn schepel gersten xx marc. Eyn ℔ reises ij marc. Eyn ℔ amedom ij marc.

Magdalene.

Eym lam xv marc. Eyn schaff xx marc. Eynen schepel maltz xxx marc. Eyn klein pferdt, als man for xv marc pflegt zwkauffen, hat yn dyr kuchen gulden hundert marc. Item vor souil kols, als x personen zw einer maltzeit haben mwgen essen, iiiij marc. Eyn vierteil von eyner agker mern xij marc. Eyn kalb hundert vnd sechzig marc. Eyn ochs ij^c marc. Eyn thun mels xl cronen. Eyne hunt vj marc. Eyn virteil von eynem hunde xxiiij ß.

Caspar Fuchs des hertzogs cantzler hat diz aufgeschriben.

Item in Kopenhagen sent fressen worden iiij^ct pferde, ratzen, hund vnd ratten, auch andere vnreyne tiere ane zall. Copenhagen ist aufgeben worden den xxviij tag julij, ist gewesen suntag vor vincula Petri.

Paa et løst Blad: Eyn hundt 14 marc danske. Tzwey hwner eyger for 2 marc danske. Zwey hwner 2 golt gulden 1, 2 [12?] witten. Eyn scheffel mel 8 vngersch gulden. Eyn pott meeth for 3 marc. Eyn thun rostocker bier 40 gulden·muntz. Eyn katz 2 marc. Eyn thwn putern gantz verkawfft 350 marc. Eyn thwn putern, der die aufgewegen haben, 200 golt gulden. Item xij kolblat vor 4 ß dennisch. Item 21 reyger 4 ß denisch. Eyn fuder hew 4 ducaten, 134 marc. Eyn thunne hacksel 4 marc. Eyn thunne bier von hoppe vnd wasser 26 marc. Von eynem ℔ malt 36 thunnen bier gebrawt. Vor eyn par schw 4 marc. Eyn pferdt zw beschlan 4 marc. Eyn eell gewant schottisch 16 marc. Annemat aber merlinsen gedrucknet vnd brott danon gebackket. Item von flotholt vnd pferdts bluts gedrucknet brott gebachen vnd eyn wenig gersten meel dar under. Item von sey aber treber die getrwcknet vnd brott dauon gebackket. Die mwter gestorben vnd die kinder eyn nacht der todten mwter brwst gesogen, blut aus den brwsten gesogen vnd alzo gestorben.

Nomina ex quorum relatione ista:

Heyde Ertmensdorff ritmeister solus.

Jorgen Loystz, Ott Andersen, Ott Stigsen, Hans Schilling, Henrick Juchter, reisige. Hans von Kindelbrwgke ouerster vber landzknecht, Geert von Mwnster, Johan Royaner, die all zw Koppenhagen, bis es auff geben worden ist, seyn gewesen.

Udenpaa: Wie man die prouiand zw Copenhagen kawfft hat. Opskrift paa Papir i Geh. Ark.

268. **28 Juli 1536.**

Christian III's Privilegier efter Stadens Overgivelse.

Wij Christiann mett gudts naade wdtualdt koning tiill Danmarck och Norge, hertug i Slesuig, Holstenn, Stormarin, och Dit-

mersken, greffue i Oldenborg och Delmenhorst, giør alle wittherligt, att efftherthij atth wore vndersotte borgemestere, raadt, menige borgere och almoe vdj wor stadt Kiøpnehaffnn haffue nu giiffuit thennom tiill oss och haffue sworett och sagdt oss huldskap, mandskap och tro tieneste, och wille were oss her epther fore willige och tro vndersotte, som erlige och tro vndersotte bør ath were theris rette herre och konung och theres fædernne riige, thaa haffue wij aff wore sønnerlige gunst och naade ighenn loffuitt och tilsagdt thennom, att wij here effther wille were thennom en naadig och gunstig herre och holle thennom alle och huer serderlis(!) wiidt log, skell och rett och icke tiilstede thennom atth vforrettes emodt loghen vdj noger maade, och wille wij atth the mue och skulle bliiffue wiidt gudts ordt, thet hellige euangelium och rene bibliske lerdom och thennom ther hoes i alle maade beskydde och handthaffue, saa the vdj jngen maade skulle trengis ther fran engten aff geistlige eller werdzlige, høige eller lage, inghen vndertagen vdj noger maade, dog mett saa skell, atth the jnghen predicker, engten swermere eller andre vprøriske mendt, fore predickere ther vdj byen holle eller indtage skulle, vden the, som wij confirmere och sambtycke, paa thet atth the skulle først examineres, om the ere ther gode och nyttige fore, bode vdj theres leffniidt och lerdom, och som thennom retteligen mue och kunde predicke och lære thet hellige euangelium fore och rene gudts ordt, som the met thenn hellige scrifft beuiise och beuere kunde. Sammeledis wille wij fuldbyrde, sambtycke och stadtfeste alle theris byes priuilegier, som the haffde vdj hogbornne førstes konning Hanses, wor kiere faderbroders, tiidt, och samme theris priuilegier och friiheider vdj framtiiden vdj wor kroning ydermere foruandle, formiddelle och forbedre, effther som the kunde were oss och kronenn saa och Kiøpnehaffns borghere och menige riigsens indbyggere tiill nytte, gaffn, welfardt och bestandt. Thesligeste wille wij epther theres begering vnde thennom att mwe beholde Seritzløff marck att bruge tiill menige Kiøpnehaffnns jndbyggeres aaredrifft och gresgang och tiill jngtett andet, dog wille wij sielffuer were Kiøpnehaffnns stadt met syn befestning megtiig mett hues skøtth, krudt, lodt och andre kriigs tilbehøring, som vdj Kiøpnehaffnn er eller were kand, och wille wij thennom ther hoes tiill rette handthaffue och beskerme, som oss bør att giøre wore tro, willige vndersotte, och hues som the vdj thenne feigde haffue erligen handlett och giordt met roff, blodstørtning, slag, kirckebrudt eller anden nederbrydelse inden byes eller vden engten emodt oss eller andre, hemeligen eller obenbare, skall aff oss were

och bliiffue en klar affthalen sag, vndertagen thennom, som sloge then erlige gode quinde frue Anne Holgers ihiell och ther mett haffue weritt vdj raadt, daad och handgierning. Och hues godtzs, som end nu findes kand, som haffuer hørtt tiill riigett eller riigens jnbyggere, skall igien giiffuis thennom, som thet haffuer tilhørtt, ehuor som thett paa findes kand. Och wille wij sielffuer haffue magtt tiill att sette borgemestere och raadt vdj Kiøpnehaffn, huilcke oss teckis, och wij kunde wiide, oss och riigett och Kiøpnehaffnns jndbyggere ere troe och nyttige. Och som the ere begerendes, att huilcke som werlige haffue handlet, skulle icke mue bygge och boo vdj Kiøpnehaffn effther thenne dag, thaa haffue [wij] thennom thet beuilliget och sambtyckt, att huilcken borgere, som skall bygge och boo hoes thennom vdj Kiøpnehaffnn och thennom kand offuerbeuiises att haffue forredelige eller verlige handlett, tha gaa ther om, som rett er effther loffuen och effther theres byes priuilegier, dog saa att huilcke som findes, som haffue willeligen giiffuit siig aff Kiøpnehaffnn vdj thenne feigde och tiill oss, som tiill theres rette herre och konning, wille wij, att the skulle igien faa theris hus, gaarde, grunde och godtzs, hues som tiilstede findes kand, och wille wij, att the ther fore skulle inghen tiltall liide aff nogen vdj noger maade. Thesligeste mue Kiøpnehaffnns borgere søghe theris nerinng, bierning vdj Norge, sameledes och paa fyskeleyene och anderstedts her vdj riiget effther forskrefne theris byes priuilegiers lydelse, och skulle the och theris efftherkomere borgemesthere, raadt och menighedt vdj Kiøpnehaffnn were pliigtiige ath holde Kiøpnehaffnns by tiill wor hand, saa lengj wij leffue, och nar wij effther gudts forsiwn døde och affgangne ære, skulle the holle Kiøpnehaffnns by tiill menighe Danmarcks riiges raads hand och tiill thend herre och konning, som menige Danmarcks riiges raadt keise, kaare och sambtycke fore herre och konning offuer Danmarcks riige, och tiill jngen anden. Thesse forscreffnne artickler alle och huer besønnerlige haffue wij loffuit och tilsagt och nu mett thette wortt obne breff loffue och tiilsiige forskrefue wore vndersotte, Kiøpnehaffnns indbyggere, fast och vbrødeligen atth holle vdj alle maade, och haffue tiill thetz ydermere widnesbyrdt ladet henge wortt inzegle neden for thette wortt obnne breff. Giiffuit vdj wort konninglige feltlegre fore Kiøpnehaffnn, sanctj Oluff konnings affthen aar etc. thusinde fem hundrede tredue och paa thet sette.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Seglet hænger under.

269. **30 Juli 1536.**

Den prøjsiske Admiral Johan Pein meddeler Markgreven af Brandenborg Kjøbenhavns Overgivelse og elendige Tilstand.

Furstlicher durchlaucht in Preussen, meinem gnedigen fursten vnd herrn.

Soli deo laus et gloria, amen. Gnedigster furst vnd herre, vorgangen mitwochin zu abent bin ich got lob widderumb hier an Kø. vnd auch E. f. g. fluth ankommen; des tages ist Kø. Maj. auch in ir velthlager ankommen, volgents donrstags gantz frue habe ich mich zu seine Kø. Maj. begeben, E. f. g. werbung endricht vnd die mitgegebene schrifften vnd handelung vberanttworttet, die dan seine Kø. Maj. gantz gnedig vnd freuntlich angenommen vnd meyner ankunfft hochlich erfreuet. Des tages haben sich ir Maj. feinde in Copenhagen in sprach begeben mit seiner Kø. Maj. zuhandeln die stadt vffzugeben, got dem ewigen vatter sei lob vnd dang, doruff seine Kø. Maj. meinen gnedigen fursten vnd altten herren hertzog Wilhelmen zu Braunschwig, der sich itzt bey seiner Kø. Maj. enthelt, meine person an stat E. f. g. vnd andere reth verordent die sprach zuhaltten vnd handelung vortzunemen. Nu ist demnach donrstag vnd freitag souil gehandelt, das die veindt gestern sonnabents nach mittentage irer Kø. Maj. die stadt vffgegeben, dorin sein Kø. Maj. vonstunt 2 fenlein knecht thet thun, wel, geschutz vnd wher zubewachten, auch die schiff jnzunhemen verordennt, vnd hertzog Albrecht, der graff vnd burger haben 30 namhafftige gysel ins lager geschikt, bis der handel berichtigt vnd besigelt, welchs disen vormittag gescheen wird, vnd doruff wirt Kø. Maj. vonstunt mit reutern vnd knechten vffs statlichst hinein ziehen, dorzu hertzog Wilhelm vnd ich neben sein Kø. Maj. hinnein zu reytten vorordentt. Vff welche mass vnd artikel der handel volnzogen, das haben E. f. g. hebej vss beilegter copej gnediclich zuersehen; nachdem dan jr Kø. Maj. cantzlej, wie E. f. g. zubedenken, souil schreibens hath, man E. f. g. in Kø. Maj. nhamen nicht schreiben konnen, derhalben sein Kø. Maj. mir solchs wffgelegt, wie E. f. g. vss Vthinhoffers des cantzlers schrifft haben zuuornhemen, derhalben bitten Kø. Maj. vffs hochst E. f. g. vnd auch jr gemahl mein gnedige furstin welten des keinen vordruss oder beschwer haben vnd des dissmal freuntlich entschuldigt wissen.

Graff Cristoffer hat gestern vormittag im velde zwischen Coppenhagen vnd dem lager in einen gemachten ring in ansehen 4 fenelein knecht vnd 4 geschwader reutter Kø. Maj. mit vffgerichten fingern

ein eidt schweren müssen, die zeit seins lebens gegen die reich Dennemarken, Norwegen, Schweden vnd furstenthum Holsten, Stormarn, Dittmarschen darin zuhandeln vnd wandeln nicht zukommen, wider dieselbe reiche, furstenthum Holsten vnd seiner Kø. Maj. buntsverwantte mit radt, that, heimlich oder offentlich, vffs statlichst vorgestabet durch den cantzler, nichts zuhandeln, vnd dise sint namhafftig gemacht, Preussen, Hessen vnd Luneburgk, vnd in dem eide hat er Kø. Maj. vmb gots willen zuvertzeihen vffs vnderthenigst bitten mussen, es solt knient gescheen sein; so hats Braunschweig vnd ich erhalten, das es jm zu stehen gelassen.

Hertzog Albrecht vnd sein gemal solten vber lant bis gen Køk[1]) den pass haben, aldo solte in ferner schutz zugebenn werden, sie an di deutsche seite zusetzen. Braunschweig vnd ich haben noch souil bei Kø. W. erhalten, das ich jren personen vnd junge herschafften E. f. g. bark, dj graff Johans gewest, zugeordent habe, di dises tages mit noch 2 kø. jachten noch der deutsche seiten zusettzen, doran jch bei hertzog Albrecht sondern dang erlangt, vnd ist jr wenig freude vor war in gross trauren gewent worden. Des graffen reutter vnd knecht ist der pass vber lant vnd wasser gegunt, vmb ir geltt sollen in 3 oder 4 monat wider Kø. W. vnd buntsverwantte nicht dienen.

Was fur angst, jommer vnd noth in der stadt gewest, solchs wirt E. f. g. Reinolt Sachs wol muntlich berichten. Ich acht es der Jherusalemschen belagerung vast gleich, vnd wher got lob Ko. W. nicht so milde, wer es jn warlich wi jhenen ergangen, dan di kinder von jren muttern blut gesogen, so sint vor der stadt haussen am graben vnd vff den velden ettlich vil todt kinder, di plumlin vnd grass in meulern gehabt, ligent funden, welchs mir statlich edeleut, di di vff der wacht vnd stheet gesehen vnd funden, angetzeigt haben. Wie es mit Burgunt vnd Meinhartt von Hamme stheet, haben E. f. g. vss jngelegter copej, was Melcher Rantzau gestern an Kø. W. geschriben zuuornhemen, aber Kø. Maj. haben Meinthartten zuentsetzen vss dem lager 4 fenlin vnd in Holsten 2 fenlin vorordent, di dises tags mit gots hilff bei jm sein. Kø. Maj. berichtet mich, das der Gellerman mit in den fride tretten wil. Di knecht mit reisigem zeug zuentsettzen Ko. Maj. werden ir lager vor Coppenhagen vngeferlich 2 monat ligen lassen, so haben jr. Ko. W. mit den obersten, hauptleuten vnd dobbelt soldenern souil vnderspilet, das es mit leiderlicher besoldung zugehen wirt, vnd haben jr. Ko. W. den lantgraffen

[1]) Afskriften har høk med tilføjet Spørgsmaalstegn.

vffs eilents zu sich bescheiden mit s. f. g. ratschlagen, was mit dem krigsfolck vorzunhemen oder wo mit hinnaus zubesprechen, vnd seine Ko. W. haben es jm sin, wo es heffen redt, di in Hollant mit den schiffen settzen zulassen, welchs dan gantz recht wher, das vntreu seinen eigen hern schlug, wie es vngetzweifflt got haben wil. Diss alles, gnedigster furst vnd herre, habe E. f. g. ich aus befel Ko. W. gantz vndertheniger getreuer meinung vnd vss gantz frolichem hertzen vnd gemuth nicht vorhaltten konnen, vnd befel E. f. g. mit alle den jren gotlicher gnad. Dat. in gantzer eil sontags den 30 julj gantz frue in der fluth vor Coppenhagen anno 1536. E. F. G.

gantz vndertheniger gehorsamer diener
Johan Pein.

Beilage I.

Auch, gnedigster furst vnd herre, bittet Ko. W. vffs hochst vnd freuntlichst, das E. F. G. keinen beschwer haben, das sein Ko. Maj. jre schiff noch lenger behaltten vnd geprauchen, di Coppenhagenschen schiff besorgt man sich, das man si schwerlich vssbrengen moge.

E. F. G. lassen sich Reinolt gnediclich befolen sein, er ist E. F. G. ein nuttzer vnd getreuer diener. Ich vormerk, er beger nicht gross gut, allein ein wonung zu Konigsbergk, dorzu E. F. G. wol rath schaffen konnen, solch gesellen, gn. furst, ist nicht gut in disen geschwinden zeiten von sich kommen zulassen, dan treu ist wiltpret. E. F. G. werden sich wol gnediclich kegen jm ertzeigen, er eigent auch wol ein gut boten brot, wi man sagt vff dise zeitung, doch E. F. G. werden solchs auch wol gnediclich bedenken.

Beilage II.

Auch, gnedigster furst, di weil got lob dise nath vssgeneth vnd diser handel lang gewerth, so bit e. f. g. ich gantz vndertheniglich, e. f. g. wollen mit dem ersten ein andern amiral hiher vorordenen, ich kan es warlich nicht lenger vssstheen, wi Reinolt e. f. g. muntlich berichten wirdt, vnd e. f. g. machens so mit mir, das mich e. f. g. noch ein zeit prauchen mog, jch wil doch alzeit mit gots hilff e. f. g. noch al mein vermogen, wo ich kan vnd mag, treulich vnd gern dienen, jch bin ye auch vleischlicher mentsch, e. f. g. werden es wol vss hochem vorstant behertzigen vnd sich gnedig finden, vnd bitt das gnedig antwort vffs ersts. Hertzog Wilhelm lesset e. f. g. sein gantz willig vnd freuntlich dinste sagen, vnd diweil got s. f. g. vff freie fuse gebracht, so gedenke er ettwa zu e. f. g. gen Preussen zukommen e. f. g. als jren gelibten hern vnd freunt zubesuchen, welchs s. f. g. mich gebeten e. f. g. zuzuschreiben. Hertzog Hinrich ist mit 1 oder

lx geruster pferd nach Ko. Maj. gezogen, 3 kuriss vff sein leib mit sich genommen, got stortz jr pracktiken vnd anschleg.

Afskrift i Geh. Ark. efter Orig. i Kønigsbergs Arkiv.

270. **8 Dec. 1536.**

Christian III bevilger Borgemester Povl Hansen Rosbæks Mølle paa Livstid.

Pouell Hansen borgmester vdj Kiøpnehaffn fick breff paa Rosbecks mølle med alle thee enge och egendom, som ther tilligger och mester Christiern Huid ther till haffde ad tempus vite, dog med saa skiell, at hand skall egien vpbygge samme mølle och holde thend wed sin heffd och macht, och naar forskrefne Pouell Hansen død och affgangen er, tha skall samme mølle strax wbehindrett frij och quit med huis bygning, som ther paa bygt er, komme till Kon. Matt. och kronen egien. Cum inhibitione et clausulis consuetis. Datum Haffnie wor Frwe affthen conceptionis anno mdxxxvj. Dominus rex per se.

Registre over alle Lande IV, 120.

271. **19 Okt. 1537.**

Christian III stadfæster Stadens Privilegier.

Wij Christiann mett gudts naade Danmarcks, Norges, Wendis och Gottis konning, hertug vdj Sleswiig, Holstenn, Stormarn och Ditmerskenn, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, giør alle wittherligtt, att wij aff wor sønnerlig gunst och naade haffue thagett, anammett och vnfangett och nu mett thette wortt obnne breff thage, anamme och vnfange wore vndersatte, oss elskelige borgemesthere, raadmend och menige borgere vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn, thennom, theris hustruer, børnn, hionn, tienere, godtz, rørendes och vrørendes, ehuad thet helst er eller were kand, ingtett vndertagett vdj nogre maade, och menige Kiøpnehaffnns by met alle thetz jnbyggere vdinnen wor koninglig hegenn, wern, friid och beskermelsze, besønnerligen att wille forsware, beskydde, beskerme och fordattinge tiill alle rette. Sammeledes haffue wij aff samme gunst och naade fuldbyrdt, sambtyckt och stadfest och nu met thette wortt obnne breff fulbyrde, sambtycke och stadfeste alle the naader, friiheigder och preuilegier, som forskrefne Kiøpnehaffnns by och thetz jndbyggere aff wore forfædre, framfarne koninger vdj Danmarck, naadeligen vndtte och giiffne ere, wiid theris fuldmagtt att bliiffue wiid alle theris ord, puncther och artickler, som the jndholler och vduiiser, dog saa att

nar vij wiidere ere kompne vdj riigens forfarendhed och ther tha findis nogle artickler vdj samme theris preuilegier och friiheigder, som ere oss eller andre wore vndersatte her vdj riigett beswerlig, tha wille wij haffue fuldmagtt tiill samme preuilegier att forandre och remediere, effther som the kunde were oss och riigett och andre wore vndersatte here samme stedtz tiill gaffnn, beste och bestand. Thij forbiude wij alle, ehuo the helst ere eller were kunde, serdelis wore fogedder, embitzmend och alle andre forskrefne wore kiere vndersatte, borgemestere, raadmend och menige borgere vdj forskrefne Kiøpnehaffn here emod paa personer, theres hustruer, børnn, hionn, tienere, godtz, rørendes och vrørendes, jngtett vndertagett, och paa forskrefne theres friiheigder, naader och preuilegier, effther som forscreffuitt staar, att hindre, hindre lade, møye, platze, vmage eller vdj noger maade forfang att giøre, vnder wor koninglig heffnn och wrede. Giiffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffnn fredagen nest sanctj Luce euangeliste dag, aar etc. thusinde femhundrett trediuge paa thett siwende. Vnder wortt secrett.

De mandato proprio regie maiestatis. Ja. Friiss.

Seglet hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Krags og Stephanii Christ. III.s Hist. II, 318—319.

272. **19 Okt. 1537.**

Christian III bevilger Magistraten Afgift af Søtønderne paa Grundene i Øresund.

Wij Christiann met gudts naade Danmarcks, Norges, Wendis och Gottis konning, hertug vdj Sleswiig, Holstenn, Stormarn oc Ditmersken, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, giøre alle witherligtt, att wij aff wor sønnerlig gunst och naade saa och for troskab och willige tieneste, som oss elskelige borgemestere och raad vdj wor stad Kiøpnehaffn oss och riigett her tiill giordt och beuiist haffuer och her effther troligen giøre, beuiise mue och skulle, haffue vndt och tilladit och nu met thette wort obnne [breff] vnde och tillade, saa the her effther mue och skulle lade legge theres tøøner paa grundene her vdj Sunditt, epther som siiduonligt haffuer weritt, thend menige siøfarende mand tiill beste, och ther fore igien vptage och vpbære en redelig och skellige peninge aff huertt skiib, effther som thett er tiill, och met samme penninge bekoste och viid magt holde samme tønner met kæder och anden deell, som ther tiill behoff giøres, och hues peninge, som ther siiden offuerbliiffuer, mue och skulle the beholde huert aar for theres vmage och bekostninge tiill theres eiget behoff, tiill saa lengj wij anderledes ther om tiilsiigendes

worde. Thij forbiude wij alle wore fogedder, embitzmend och alle andre forskrefne borgemestere och raad vdj Kiøpnehaffn her emod paa samme tønner, som the vdj saa maade her vdj Sundit leggendes worde, att hindre, hindre lade, møye, platze eller paa nogen the peninge, som the ther aff tiill skellighed vppebærendes och anammendes worde, forfang att giøre vnder wortt hyllest och naade. Giiffuit paa wortt slott Kiøpnehaffnn fredagen nest effther sanctj Luce euangeliste dag aar etc. Mdxxxvij vnder wortt signnett.

Dominus rex proprie.

Ja. Friiss.

Seglet er trykt under Brevet. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

273. **7 Maj 1539.**

Et Stykke af Serrislev Mark henlægges til Borgemestres og Raads Løn.

Aar mdxxxix ottensdagen nest effter søndagen cantate waare thesse efftherschrefne danemendt opkaldne paa Kiøpenhaffnn raadthus aff burgemestere oc raadt fore merckelige ærinde skyldt, som staden anrørendes wor, oc besynderligen om thend ny graff oc rundell, som wden fore Klare rundeell giøres skulde, huilket the alle sammen bewilgeth oc sambtyckte etc. Oc tha eblant andre werffue oc ærende bleff thenum foregiffuit aff burgemestere och raadt om then ager oc engh wdj Sierritzløff marck, huilken som nogen tidt tilforne laa till Kiøpenhaffnn raadtstwe oc till the erlige mend, som saade vdj raadit, dog met raademesternes oc menighedts mendt willie oc sambtycke. Och tha wigte burgemestere oc raadt aff raadtstwen oc ind i kammereth thend stund, at the toghe theres beraadt, oc ther the igen indkomme, gaffue the forschrefne burgemestere oc raadt ther paa saa fore ændelig swar, at efftherthij at samme Siæritzløff marck[1]) nogen tidt tilforne haffde leyget till Kiøpenhaffnns raadtstwe, som Lauris Nielsen oc Per Smet i dag tilkiende gaffue, tha wilde the thet oc gierne indgaa och sambtycke, at samme marck, ager oc engh skall nu effter thenne dag till euig tidt ligge till burgemestere oc raadt i Kiøpenhaffnn och theres epterkomere, dog met saa skiell, at the selffue skulle lade indheygne samme eng, Kiøpenhaffns burgere wden all beswæring i alle maade, oc nar nogen aff raadeth dødt(!) oc affganger, tha skall hans husfrue haffue wederlag fore hues hendes døde hosbonde haffde bekaastet paa samme Siærritsløff marck enthen met dige eller i andre maade.

---

[1]) ɔ: samme Del af Serrislev Mark.

Østre rodermoll: Skipper Iesper. Jacob Perlestecker. Per Olsen. Hans Kock. Strand rodermoll: Hermen Struckmandt. Hinrick Trwmmeslar. Anders Lauritssen. Jørgen Baghere. Per Matsen bagere. Hans Boessen. Twe Bryggere. Snaris rodermoll: Per Mogensen. Jens Broleggere. Wnge Lass Krage. Westre: Hans Tryne. Skipper Søffrin. Mester Fadder. Oluff Grydestøber. Nørre: Niels Clausen. Hans Folmerssen. Oluff Folmersen. Per Sielandzfar smet. Rasmus Bagere. Klædeboderne: Søffrin Poske. Lauris Nielsen. Hans Pedersen skomagere. Hans Persen. Per Iude skomager. Hans Kupper. Walther Symensen. Kiødmanger rodermoll: Per Smet bryggere. Niels Hammer. Hermen Dytmer. Per Michelsen. Frimandz: Oluff Buntmager. Niels Lestemager. Michell Kellere. Heyne Komerfoeldt. Rasmus Skrædere.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 173, i Raadstuearkivet.

274. **1539.**

I den trykte Fortegnelse over Raadstuearkivets Dokumenter 1786 findes S. 42 nedenstaaende Indholdsangivelse af et Brev, der er tabt og allerede var det dengang. Orig. vilde have været af stor Interesse, da man deraf vilde kunne have set, hvilke Marker, der hørte Serrislev til, noget man ellers ingen bestemte Angivelser har om. Jfr. Nr. 273.

Et Document anlangende Raadmands-Vangen, som af menige Mand og Borgerskab er indhegnet og tildeelt at bruges til Raadstuen til evig Tid; saa og angaaende en Vang, kaldet Borger-Vangen, og en Vang for Vognmændene, udi hvilken sidste blev tildeelt Jorder for Raadstueskriveren og Byefogden; og endelig de øvrige Marker af Serretsløw Byes tilkiøbte Marker til Græsning for Indvaanernes Creature, som ere de nu saa kaldede Fælleder eller Græs-Kobler, dog ingen Sviin eller Gies at maatte sættes derpaa.

275. **5 Nov. 1539.**

Christian III under Peder Nørwecker en Gaard ved det danske Kompagni.

Wii Christiann osv. giøre alle witterliigt, att wii aff wor synnerliige gunst oc naade haffue wndt, tiilladett oc nu mett thette wort obne breff vnde oc tiillade, att thenne breffuissere Petther Nørwecher oc hans høstrue, hand nu haffuer, Kathrine Dreyerske, mue oc schulle begges theres liiffs tiidtt oc saa lennge thee leffue, haffue, nyde oc besiidde thenn gaardtt her wtij wor stadt Kiøpnehaffnn, som liigger paa thet hørne negst westen hoess thett dannske Companie, som forskrefne Petter Neruecher nu sielff wtij boer, wdtij synn lennge oc breede, som hand thenn nu wdtij were haffuer, oc nar forskrefne

Peter Nørnecher oc hans høstrue Kathrine Dreyerske døde oc affgangne ere, tha mue oc schulle forskrefne Petter Neruechers oc Katrine Dreyerskes sande arffuinge haffue, nyde oc beholde samme gaardt vtj synn lennge oc brede, som forskreffuit stannder, tiill saa lennge att thennum fornøges oc tiillgode reede bettalles hues deell, som thee paa samme gaardtt wtij nøtteliige bygning forbygt haffue, epther wuillige dannemendzs worderiinge. Thii forbiude wii osv. Giiffuett paa wort slott Kiøpnehaffnn otthensdagenn nest epther alle helligenn dag aar etc. mdxxxix wnnder wort siignett.

Christian.

Seglet er borte og Brevet gjennemskaaret. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

276. **20 Nov. 1540.**

Kort Berman skjøder til Raadmand Christjern Eskilsen en Strandbod sønden op til Vejerhuset.

Jeg Koert Beermandt, borger i Kiøpnehaffnn, giør alle wittherligt oc kiendes, at jeg met myn kiære husfrues Marine Ericks dotters gode willie oc sambtycke haffuer soldt, skøth oc affhendt oc nu met thette myt opne breff selger, skøder oc affhender fran meg, myn husfrue Marine oc fran begges wore arffuinge till erlig oc welfornumstig mandt Christiern Eskelssen, raadtmandt i forskrefne Kiøpnehaffnn, oc till alle hans arffuinge en myn strandt boedt met huss, iordt oc grundt, liggendes sønden op till Weygerhuszet, østen nest op tiill thend lille jordt oc gangh, som forskrefne Christiern Eskelssen kiøpte aff Kiøpnehaffnn stadt, och westen nest op till Lauris Mwlles strandt boedt wdi Helliggesthuss sogen her samme stædtz, oc er samme boedt met huss, iordt oc grundt wdj synn rette lenge paa thend søndre side neddre wedt iorden wdt till stranden nie alne minde ith fingers breth, jtem lengden paa thend nørre side op till Weyger huszet emellom bodhe gafflene offuen paa thet middelste lofft aff øster oc i wester er tolff alne minde two fingers breth, breden paa thend østre ænde inden fore bode weggenne er [1]), breden paa thend westre ænde aff sønder oc i nør er tolff alne minde eth fingers breth. Thend at haffue, nyde, bruge och beholde fore seg ock syne arffuinge till ewerdelige eye eye skullendes met all forskrefne boedtz oc grundz rette begrepning op oc nedder i lenge oc brede, som hun nu bygdt och forfunden er, jnthet wndentaget i noger maade, oc kiendes jeg meg oc myn husfrue Marine Ericks dotther

---

[1]) Her staar Rum aabent til et Par Ord.

athaffue anammit, opboret oc fanget ther fore fuldt wærdt, guldt, sølff oc penninge till gode rede epther begges wor nøyge, saa wy tacke forskrefne Christiern Eskelssen for goedt oc redt bettaling i alle maade, oc ther met kiendes wy oss oc wore arffuinge jngen deell, parth, laadt eller rettighedt athaffue wdj eller till forskrefne boedt epther thenne dag wdj noger maade, oc beplicte wy oss oc wore arffuinge at fry, hemble oc tilstaa forskrefne Christiern Eskelssen oc hans arffuinge forskrefne boedt, iord oc grundt fore huer mandz tiltale, som ther paa kandt thale met rette, och ther som, thet gudt forbiude, at samme boedt, iordt eller grundt bliffuer eller worder forskrefne Christiern Eskelssen eller hans arffuinge met kyrcke loug, landz loug eller met nogen anden reth gang fore wor hemmels brøst skyldt affwunden, tha beplicte wy oss oc wore arffuinge at wederlegge forskrefne Christiern Eskelssen oc hans arffuinge saa goedt en boedt, iordt oc eyeng(!) her i Kiøpnehaffnn inden sex wger ther nest epther oc holde forskrefne Christiern Eskelssen oc hans arffuinge wden all skade i alle maade. Tiill huess ydermere witnesbyrdt oc fastere forwaring, at saa i sandhed er oc saa fast oc wryggeligen holdes skall i alle maade, som forscreffuet staar, haffuer ieg met willie oc widskaff hengdt myth jndsegell met myn kiere søns Niels Beermandz indsegell nedden for thette myt opne breff, kærligen tilbedendes erlige oc fornumstige mendt Søffrin Poske oc Oluff Christiernssen, borgere i forskrefne Kiøpnehaffnn, at the och met meg thette myt opne breff besegle wille. Giffuit och schreffuit i Kiøpnehaffnn wor Frue affthenn presentationis aar effther gudts byrdt tusind fem hundreth fyrretywge.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. 4 Segl hænge under.

277. **13 Dec. 1540.**

Thingsvidne om Skjøde fra Kort Berman til Christiern Eskelsen paa en Saltbod ved Stranden. Jfr. Nr. 257.

Vy efftherschriiffne Hans Wincke, byfogiitt i Kiøpenhaffnn, Lauridtz Ienssen, Knudt Kemppe, radtmendt, Jep Masen, borgher, och Hans Iennssen, byschriiffuer i samme stædt, giøre alle witterligt meth thette wortt opne breff, at aar epther gudts byrdt mdxl mandagenn, som sancte Lucie iomffrues dag paa faldt, paa Kiøpnehaffnns bytingh wor skiickith for oss och mange danne mendt meniighe burgher oc almughe, som then dagh ting søgthe, beschedenn mandt Korth Bermandt, borgher her samme stædt, och wdj loffligh tings liydt skøthe fran segh och alle syn arffuinge tiill erligh och well-

fornumstig mandt Christern Eskellssen, raadtmandt i forskrefne Kiøpnehaffnn, och tiill alle hans arffuinge en hans saltther boedt liggendes wedt stranden, østen nest op tiill Mette Broleggers gordt och westenn op tiill Lauris Mullyes boedt, then att haffue, nyde, brughe och beholde fore sigh och syne arffuinge tiill ewerdelighe eyge eyge skullendes mett alle forskrefne boedtz oc grunds rette tilligelsse, som er meth lennge och bredhe er(!) epther thet kiøbe breffs lindelssze, som ther paa tiillfornn giffuith och giortt ær, jutthet wnden tagitt i nogher made. Her paa beddes forskrefne Chriistiern Eskilssen eth wuildigt tings wintne, tha wdmelttes aff fogdenn thessze eptherskrefne xij danne mendt, som er Jens Brun, Per Sadellmager, Hans Folmerssen, Niels Hammer, Michell Nielssen, Oluff Koch, Morthen Schomager, Claus Errebuo, Lassze Pilegordt, Anders Ienssen och Lauriis Olssen, huilcke forskrefne xij dannemendt wdtginge aff forskrefne ting wdj berodt oc igenn indtkomme inden fire tings stock well beradde oc alle endrectelighe meth en røsth wintnede, sagde och suorre paa thieris gnode troe, siæll och sandthed, at the saage och hørde samme dagh, at forskrefne skøde saa skieligenn gich och foer inden fire tings stocke paa Kiøpnehaffns bytingh wdj alle made, som for er rørth, och wor her ingenn giensiggelsse emodt i nogre mode. Tiill ydermere vitnesbyrdt haffue wij ladiith hennge wor jndsegle niddenn for thette wortt opne breff, somm er giiffuitth aar, dagh och stedt, som forskriiffuith staar.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. 5 Segl hænge under.

278. **Omtrent 1540.**

Jordskyld af Stadens Jorder.

Registher paa Kiøbnehaffns stadttz jorders aarliighe jordskyldtt.

Oluff Hammer v marc. Her Seurin Kocks federne gard i Nørgade iij marc. Suend Baggere xij marc. Jacop Ylgenn xvj marc. Boild Tøndbynders for the boder i Østregade, som Kort Bermand otte, ix marc. Jens Vendelboe x marc. Peder Kock oc Mattis Daas hustru for tuenne boder i Nørregade ij marc. Rasmus Hansenn i Kiødmangergaden xvj marc. Rasmus Bryggers hustro for en haue ij marc. Rasmus Skreder iij marc. Josep Vognmandt iij marc. Jens Kruse vognmand j marc. Eske Tembermandt v marc. Jep Drageres hustru v marc. Clement Vognmands hustru iij marc. Lauritz Offuerskierer x marc. Paalackerens gardt y Kirckestredit viij marc. Mattis Løckesenn paa Amage torgit xij marc. Marine Møntmesters gard ved Høybron strede v marc. Oluff Baggers gard paa Amage torgit xvj marc.

Oluff Baggere for tuenne boder y Pilestrede j marc. Hans Junges hustrues federne gardt iij marc. Thend gard, Hans Vyncke hade breff paa, xij marc. Wlff Plattenslaer v marc. Skipper Seurin i Østregade viij marc. Suend Skoning viij marc. Philippus Fogetsuendz gardt v marc. Jens Huidt v marc. Hans Glaer viij marc. Morten Smed paa en bondis vegne for nogle boder y Knagrøgstrede iij marc. Mattis Clausenn j marc. Anders Suenskes gardt viij marc. Kirstine Bryggers haue y Kattesund viij ß. Seurin Paaske viij marc. Niels Jacopsen for en boe paa Rosengard iiij marc. Anders Pergment mager viij marc. Cristiern Berg vj marc. Vognnmendenis lagshus iiij marc. Niels Møllers gardtt vj marc.

Summarium lxxxij daler oc ij marc danske.

Optegnelse paa Papir i Geh. Ark.

279. **Omtrent 1540.**

Fortegnelse over det Gods, som Nikolaj Kirke har mistet.

Thette eptherschreffne godtz er komenn fra sanctj Nicolaj kirche, som kircken haffuer jntidt faat for.

Alle the stenne, som wur kiøpt till tornidt, som wur offuer tho gange hundridt twsind murstene offuer iij^{c} lesther kalck.

Alle the penninghe, som wur hoesz kircken att bigge tornidt mett, som schulle werre j stor summa.

Alt kirckens sølff oc ornamenther, fløils gildenstøcker, caseller och korkober.

Lauris Hanssen iij boder, kircken fick xxx ℳ aff om aarid, giffuer icke nw wden iiij mark.

Lauris Matssen iij wonninger haffuer kirckenn jntidt faaet for om aaridt wden en ringe jordscholdt.

Item iij boder, Jesper Oelssen fick, som Hans Winck hagde breff paa, grundenn hører kircken till.

Item hues andet, breffue, godz, som Pouel Hanssen fick fra kirckenn, oc huad hand gaff ther fore.

Item er residens gordt, som kirckij werrene forlenthe mester Hans Taussen, oc hand siden solde Peither Suab for j^{c} rinske gildenne.

Item Grobrødre gordtz en part er wdfangidt wdj fadderschab, oc gaar icke wden vj ℳ, som ther kunde gaa xij aff.

Her gioris behoff att forfare, huem ther war kirckj werye thenn tidt.

Udenpaa: Tilscrijfuett dy kyrcke werrer till sant Nellaus. Optegnelse paa Papir i Geh. Ark. noget efter Reformationen.

280. **10 Juli 1542.**

Christian III byder at sende Udsendinge til Prins Fredriks Hylding.

Christian mett gudz naade Danmarcks, Norges, Wenndes oc Gottes konning. Vor gunst tiilforn. Wiider, att wij nu epther wor elskelige Danmarcks riiges raads raadt agte vdj the hellige trefoldigheds naffn att lade hylde hogborne første her Frederick, wor kiere søn, paa Siellandsfaare landtzting i dag fivrthen dage, som er then mandag nest epther sanctj Ibs dag først kommindes. Thii bede wij etther och wille, attj thes tiilbehoff forschicke och wdtgiøre en borgemestere, en radtmandt oc en agt borgere ther aff etthers by mett fuldtmagtt paa alles etthers wegne, som hiemme siddindes ere, att møde vdj wor kiøpstedt Ringstedt om søndagitt(!) att afften tiilforne och siden strags om mandagen hylde hogmelte wor kiere søn. Her wiider altingest att rette ether epther oc lader thet ingenlunde. Befallindes etther gudt. Schreffuitt paa wortt [slott] Kiøpnehaffn sanctj Canutj konnings dag, aar etc. mdxlij wnder wort signet.

Seglet er paatrykt. Udenpaa: Osz elskelige borgemestere, radtmendt och menige borgere wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn. Med Paategning: anno 1542 thiesdagen fore Magdalene kom thette breff borgemestere oc raadt først tilhende sildig om afftenningen och bleff thet straxt lest om anden dagen fore menige almuge paa Kiøpnehaffnn raadthus. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

281. **24 Juli 1542.**

Fuldmagt til at hylde Prins Fredrik.

Wy borgemestere och raadtmendt wdj Kiøpnehaffnn, Jesper Olssen, byfoget, Mattis Lyckessen, Knudt Kremmere, aaldermendt fore alle raademesterne, Oluff Hanssen paa alle wantsniders weigne, Hans Wale paa alle kremmeres weigne, Lauritz Krage, oldermandt wdj bryggere lageth, Anders Haagenssen i guldtsmede embede, Hans Mogenssen wtj bagere embede, Morthen Smedt i smede embede, Niels Mogenssen i Skomagere embede, Peder Ienssen skræder wdj skreder embede, Mogens Jensszen wdj remmesnider och pungemagere embede, Lauritz Gunderssen wdj kiødtmangere embede, mester Symen bardtskær wdj bardtskær embede, Thomes Skinder wdj bundmagere och sckindere embede giøre alle wittherligt meth thette worth opne breff, at wy effter konninglige maiestatis, wor aller kiereste nadige herris schriffuelssze oc begiering haffue nu alle endrectelige paa menige Kiøpnehaffnn stadtz borgeres och indbyggeres weigne, sameledes paa alle forskrefne lags, embedes och paa wor egne weigne forskicket oc aff færdiget till Sielandzfars landztingh thessze effterschreffne thre erlige mendt Pouel Hanssen, borgemester, Knudt Kempe, raadtmandt, och

Niels Claussen, borger her samme stædtz, ther athylde forbemelthe kongelige maiestatis, wor kiereste, naadige herris søn, høgborne første oc herre, hertug Frederick etc., och huess the ther met menige landz indbyggere beslutte oc sambtycke, wille wy met thet samme worth opne breff fuldbyrde, sambtycke och wedt fulde macht holde, som erlige, tro mendt bør at giøre. Till ydermere witnesbyrdt haffue wy met willie och widskaff ladeth henge worth stadtz secretum nedden fore thette worth opne breff met alle forskrefne lags och embedes indszegle, som er giffuit i Kiøpnehaffnn sanctj Jacobj apostoli afften, anno etc. mdxlij.

15 Segl hænge under, foruden Stadens, dels Lavenes, dels de vedkommendes private. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

282. **14 Avg. 1542.**

Skjøde paa en Grund og et Hus vest for Vejerhuset.

Vy borgemestere oc raadtmendt i Kiøpnehaffnn giøre alle wittherligt oc kiendes met thette worth opne breff, at wy alle endrecteligen paa Kiøpnehaffns stadts weigne haffue soldt, skøth oc affhendt oc nu met thette worth opne breff selge, skøde oc affhende fran Kiøpnehaffnn stadt oc jndtill erlig oc fornumstig mandt Christiern Eskelssen, wor kiære metbroder, raadtmandt her samme stædtz, hans kiære husfrue Ciitze Pedhers dotther ock till begge theris arffuinge en Kiøpnehaffnn stadtz jordt oc grundt met huss oc bygningh liggendes østen nest op till Metthe Brolæggers gordt oc westen nest op till Weyger huszet wdj Helliggesthuss sogen her samme stædt, huilken iordt som er wdj syn rette lenge aff sønder och i nør nie oc tywge sielandtske alne, breden paa thend sønder ænde wdt till stranden aff øster oc i wester er tre sielandske alne eth korther oc eth fingers breth, breden paa thend nørre ænde wdt till gaden er fire alne osv. Giffuit oc schreffuit i Kiøpnehaffnn mandagenn nest effther sanctj Laurentij martiris dag aar epther gudts byrdt mdxlij.

Stadens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

283. **23 Juni 1543.**

Skjøde paa 2 Boder i Søndergade ved Vandmølletaarnet.

Jeg Walther Symenssen, borger i Kiøpnehaffnn, giøre alle wittherligt oc kiendes, at jeg met myn kiære husfrues Anne Ottes dotter gode willie oc sambtycke haffuer soldt, skøth oc affhendt oc nu met thette myt opne breff selger, skøder och affhender fran meg, myn husfrue Anne och fran begges wore arffuinge tiill erlig oc wel-

byrdig mandt Niels Fickessen till Sandby oc hans kiære husfrue erlig oc welbyrdig qwinde frue Boild Oluffs dotter oc till begges theris arffuinge twenne myne renthe boder met eth porth rom liggendes wdj Sønder gade østen wdtmeth stadtz woldt oc westen nest op till the andre myne fire boder norden fran Wandtmølle torneth wdj wor Frues sogenn her samme stadt, oc er samme twenne bodher och port rom wdj theris rette lenge met huss, jordt oc grundt paa thend østre ænde op till the andre myne iiij boder aff sønder och i nør tredywghe halffniende siælandske alne och eth quarther, jtem lengden paa thend westre ænde wdt meth wolden er fyrretywge halffsiætthe alne minde try fingers breth, jtem paa thend søndre ænde aff øster och i wester er breden halff syttende alne och eth quarther. Item breden paa then nørre ænde wdtmet gaden er tredyuge halfftredie alne och halffandeth qwarther, thennom athaffue, nyde, bruge och beholde osv. Tiill ydermere witnesbyrdt oc bedhre forwaring haffuer jeg hengdt mit indsegell nedden fore thette worth opne breff, kierligen tilbedendes erlige oc fornumstige mendt Hans Komyn oc Lauris Jacopssen, borgere i forskrefne Kiøpnehaffnn, at the met meg thette myt opne breff met meg besegle wille. Giffuit oc screffuit i Kiøpnehaffnn sanctj Hans afften mitsommer aar effter gudts byrdt mdxliij.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Af Seglene fattes Nr. 3.

284. **2 Avg. 1543.**

Mageskifte mellem en Gaard ved Rosengaarden og 5 Boder i Strædet bag Bispegaarden.

Jeg Pedher Godske, høffwitzmand paa Kiøbnehaffn slott, giør alle witterliigt och kiendes mett detthe mitt obne breff, att jeg haffuer giordt etth wenligt och ewigt magskiiffthe mett høglerde menndt, rectore, doctoribus och Vniuersitetis lesemestere wdj Kiøffnehaffn, wdj saa maade, att ieg och myne arffwinge skwlle haffwe, nyde och for wederlag beholde tiill ewerdelig eyge old forskrefne Vniuersitetis rett och rettighedt, som the haffwe wdj then gaard, som jeg haffwer kiøbt och nw wdj wære haffwer, liggendes paa detth hiøerne norden twerth emodt Erick Bollies gaardt her wdj Kiøffnehaffn emod Rosengaardhen, østhen och nordhen wp tiill gadhen och westhen wp tiill Niels Jacobsens haffwe, effther som forskrefne Vniuersitetis obne beseglede maglags breff, the meg och myne arffwinge ther paa giiffwed haffwe, ydermere forclarer och indholder. Och ther emod schall forskrefne Vniuersitette her wdj Kiøffnehaffnn haffwe, nydhe och for wederlag beholde till ewerdelig eyghe femb myne eygendoms bodher

wdj thett strædhe, som løbber nedher fraa rendhen paa Nørregade bagh Bispgaarden, nordhen wp tiill gadhen, negst westhen wp tiill erligh och welbyrdugh manuds Joachim Bæcks booder och østhenn wp tiill Anne Niels Stemps booder och haffwe osv. Tilbedendes erlig och welbyrdugh mand Joachim Bæck, kongl. Mats. renthemegster(!), och Mogens Godsk, myn kiere brodher, thette mitth obne breff metth megh att besegle. Giffwed wdij Kiøffnehaffn torsdaghenn nest effther Petri ad vincula, aar effther gwds byrd mdxliij.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Gl. kgl. Saml. 727 i Fol.

285. 5 Juni 1544.

Det forbydes Beboerne i Smørum og Sokkelunds Herred at lade deres Kvæg græsse paa Kjøbenhavns Fælled.

Jeg Peder Søfrensen af Ausløf, herredsfoeget til Smørumbs og Sockelunds herredsting giør vitterligt for alle med dette mit aabne bref, at ieg hawer udj iiij eller v samfulde ting bedet kierligen och budet strengeligen paa mit embeds vegne, at hver mand, som boer udi fornefnte herreder schulle strax med det allerførste hente hvis qveg de haffde paa Kiøbenhafns felled eller owerdrifft, och aldrig effter denne dag tilstæde, at noget af voris qveg did indførdes igien, men lade de dannnemend, borgemestere och raad i Kiøbenhafn med deris indbyggere nyde och beholde fri deris priuilegier och frihed, som de af herrer och førster hawe paa samme felled. At saa i sandhed er, trøcker ieg mit signet neden dette mit aabne bref, tilbedende kierligen Niels Pedersen i Husum og Anders Eyersen i sammesteds at beseigle med mig. Skrewet och giwet paa Sockelunds ting torsdagen nest for trinitatis anno 1544.

Afskrift i Processen mellem Kbnh. og Valby om Græsning i Vester Fælled 1695.

286. 6 Maj 1546.

Skjøde paa Vingaarden, Sigbrits Gaard, en Gaard i Kjødmangerstræde og en Gaard i Studiestræde.

Wii effterschreffne Cristopher Gøye tiill Antzsberg, Falck Gøye tiill Skierssøø, brødre, Otthe Gyllenstiernn lensmandt tiill Bygholm, paa myn høstrues Helwiig Gøyes, Jost Høøg tiill Wang paa myn høstrues Metthe Gøyes oc Eskild Gøye tiill Gundersløffholm paa myn søsters Ydhe Gøyes weigne, giøre alle witterlliigt oc kiendes met thette wort obne breff, at wii met wore frii williig oc welberaad hwg haffuer sold, skiøtt oc vpladt oc nw met wort obne breff sæliiger, skiøder, vplader oc nw straxt fra oss oc wore arffuinge affhender tiill

erliig welburdiig strengge ridder oc gode mendt Eskild Gøye tiill Gundersløffholm, Albricht Gøye tiill Claxholm, Børge Trolle, lensmandt tiil Ahuss, paa syn høstrues Pernelle Gøyes, her Maurits Oluffsen tiill Bollerop, ridder, paa syn høstrues Elyne Gøyes, Herloff Trolle, lensmandt tiill Ørekrogenn, paa syn høstrues Birgitthe Gøyes, oc Peder Oxe tiill Giislefeld paa syn eigen oc met søskindes weigne, wor kiere brødre, swogre oc metarffuinge oc theris arffuinge alle the arffueloder oc anpart, rett oc rettiighedt, som oss aff rett arff er tiill faldenn effter alles wore saliige oc affgangne fader oc høstruers fader her Mogens Gøye vdi alle the kiøbstedegaarde oc godzs, bøgget oc øde, ehwor heldst the findes heller neffnes kandt vdi alld Danmarcks riige (vdentaget wore arffueloder oc anpart vdi thend øde gaard i Aarhus paa Skolegaden, som wii haffuer skiøtt oc forladt jnd tiill welburdiig qwinde fru Margrette Erick Banners wor kiere frencke oc søster), som er først vdi Kiøffnehaffnn en gaard kaldes Wingaardenn, som førre kalttes her Bendixes gaard, som forschreffne wor saliige fader skiifftte oc kiøffte sig tiill aff her Jahann Randzow, oc thend jord oc stald nest sønden tiill forskrefne gaardt, som hører tiill same gaard, som hand oc skifftte sigh tiill aff fru Anne, her Jahann Wrnes ridders efftorleuerske. Item en anden gaard oc grund i Kiøffnehaffn kaldes Sziibrichts gaard, met the two boeder, ther hører tiill same gaardt, som ligger emellom gaarden oc thend sønderste oc østerste Helliiggeisthus kirckegaardzs røst. Item en gaard oc grund ibidem liggendes i Kiødmangere stredet paa thend westre siide, som mesther Hans Wenckes børn oc Fransciscus Spanier haffde vdi leye. Item en gaard oc grund ibidem liggendes i Studium stræedet, her Jeb Succentor haffde. Item en øde jord i Roskilde. Item en gaardt i Nestued met it steenhuss oc en øde jord sammesteds. Item en gaard i Skielskøør. Item en gaard i Korssøør, Per Hindzse iboer. Item en gaard i Calundborg. Item en gaard i Nyborg met thend jord, koning Frederick saliig ihwkomelse gaff wor fader ther tiill. Item en gaard i Nibe oc en øde jord. Item nogen gaarde, boeder oc øde jorde i Aalburg. Item nogen gaarde oc jorde vdi Saxkiøping, huilcke forskrefne gaarde oc godzs, bøgd oc wbøgget, met theris grund oc eygendom, som ther nw tiilligger oc forskrefne wor saliighe fader thennom friieste vdi hand oc wære haffuer haffd, forskrefne wore kiere brødre, swogre oc met arffuinge Eskild Gøye, Albricht Gøye, Børge Trolle, her Mourits Oluffsen oc Peder Oxe paa syn eigen oc syne met søskindes wegne oc theris arffuinge skall haffue, nywde, bruge oc beholde for ewiig eygendom osv. vdi saa made, at forskrefne wore kiere brødre, swogre

oc met arffuinge fru Mettes børn haffuer for same wore arffueloder oc anpart vdi allt forskrefne kiøbstede godzs affkorttet oc affquited met oss halff andet twsinde jochimsdaler osv. ... Giiffuit oc schreffuit er paa Claxholm torsdagen nest effther helliig kors dag jnuentionis, som war thend siette dag maymaanet, aar effther Cristhj wor herres fødzsels dag twsinde femhundrit fyretywge paa thet siette. Yde Gøy medt myn egen hand.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

287. 8 Jan. 1546.

Roskilde Kapitel kvitterer for Betalingen for sin Del af Serrislev Mark.

Wii Jeip Heye cantor, Albrett Laurentsen, Jens Rosengardt, Claus Rosengardt, Hanss Pederssen, canicker, oc mennige capitell i Roschylde giøre wittherliigt alle oc kienndes mett thette woort obne breff, att erliige oc wellfornymstiige menndt burgemesthere, raadmendt oc mennighedt i Kiøpennhaffnn haffue fornøgett och tiill gode rede affbetallett Roschylde capitell atthenn hwnndreett marck dannsche penninge, som thee kiøpte capitels gods och eyedom foore wtj Særiitzløff, och therres recognition och forpliictelse breff capitell giiffuett paa forbeneffnde xviij^c marck indeholder. Thij laade wii forskrefne burgemesthere, raadt och mennighed och theres effterkomere quitte, frij och altingest orsage foore ald ydermere tiiltall, kraff eller namaning om forskrefne xviij^c march aff oss och woore effterkommere Roschiilde capitell, och efftertbij samme burgemesters, raads och mennigheds forpliictelsse breff ey nw weedt handenn tiilstede er, haffue wij tiilmelett och mett thette wortt obne breff tiilmelæ samme therres obne breff att wære dødt och magtlost i thenn artichell paa forskrefne xviij^c march, saa thett ey schall komme thenom eller therres effterkommere tiill hinder, schaade eller forfanng epter thenne daag i noger moode. Tiill wittnesbyrdt laade wii henge wort capitels indsegle neden thette wort obne breff. Giiffuett i Roschylde fredaagenn neest effter helliige tree konninngers dag aar Mdxl sexto.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kapitlets Segl hænger under.

288. 6 Maj 1546.

Skjøde paa Vingaarden.

Wii effterschreffne Eskild Gøye tiill Gundersløffholm, Albricht Gøye tiill Claxholm, brødre, Børge Trolle, lensmandt tiill Ahuss, paa myn høstrues Pernelle Gøyes, Herloff Trolle lensmandt tiill Ørekrogenn, paa myn høstrues Birgitthe Gøyes, oc Peder Oxe tiill Giisle-

feld paa myn eigen oc met søskindes wegne effther wor saliige moder fru Metthe Gøyes, giøre alle witterliigt oc kiendes met thette wort obne breff, at wii met wor frii williig oc welberaad hug haffuer sold, skiøtt oc vpladet oc nw met thette wort obne breff sæliiger, skiøder, vplader oc nw straxt fra oss oc wore arffuinge affhender tiill erliig welburdiig mandt oc strengge ridder her Maurits Olssen tiill Bolderop, wor kiere schwoger, oc hans arffuinge for ewiig eigendom en wore gaarde oc grund liggendes vdi Kiøffnehaffn, som kaldes Wingaardenn (oc kaltes førre her Bendixes gaard), som oss aff rett arff effther wor saliige fader, høstruers fader oc moderfader her Mogens Gøye, desliigest for kiøb vdaff wore seersøskinde oc met arffuinge Christopher Gøye tiill Antzbierg, Falck Gøye tiill Skierssøø, brødre, Otthe Gyldenstiernn, lensmand tiill Bygholm paa syn høstrues Heluig Gøyes, Jost Høøg tiill Wang paa syn høstrues Metthe Gøyes oc Eskild Gøye forbeneffndt paa syn søsters jomfru Yde Gøyes weigne tiillkomen er, oc strecker sig vdi syn lenge oc brede paa thend søndre siide jnd paa thet lidet stræde, som løber fra sancti Nicolai kirckegaard fra thet østerhiørne aff thend gamell mantellmwr oc jnd tiill Anne Per Willatzssens efterleuerskes boeder oc jord paa thend westre siide wedtager, szaa nør paa jndtiill kongens the lange boeder theris jordzmon wedtager, szaa øster paa langs forskrefne kongens boeders jord oc jnd tiill thend grøfft wedtager, som ganger emellom thet stræde hoss mwren oc wolden, szaa sønder paa igien langs at thet hawgierde jnden forskrefne grøfft jnd tiill thet sønderste oc østerste hiørne aff thend gamell mantellmwr tiill gaarden igien wedtager, huilcken forskrefne gaard oc grund met alld syn eigendom vdi lenge oc brede, som thend nw forfunden er oc wor saliige fader forskrefne her Mogens Gøye thend seneste vdi wære oc hand haffuer haffd, met thend jord oc stald nest sønden for samme gaardt, som forskrefne wor saliige fader tiill skiifftte sig aff fru Anne her Jahann Wrne ridders effterleuerske, som hører tiill same gaard osv. Claxholm torsdagen nest effther helliig korssdag inuentionis, som war thend siette dag may maanet aar effther Christj wor herres fødzsels dag twsinde femhundritt fyretywge paa thet siette.

Af Seglene fattes Nr. 2. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

289. **25 April 1547.**

Skjøde paa en Grund ved Klare (Kloster).

Wy eptherschreffne Jesper Olssen, byfoget y Kiøpnehaffnn, Rasmus Nielssen, Mattis Claussen, raadtmendt, Hans Jenssen, bye-

schriffuer, och Lauris Hanssen, borger y samme stædt, giøre alle wittherligt met thette worth opne breff, ath aar epther gudts byrdtt mdxlvij mandagen nest epther søndagenn misericordias domini paa Kiøpnehaffnn byting wor skicketh fore oss ock mange danemendt, menige borgere och almuge, som thend dag ting søgte, erlig oc welfornumstig mandt Pouel Hansen, borgemester y forskrefne Kiøpnehaffnn, Jehanne Albret van Gocks eptherleffuerskes fuldtmyndige wærge, huilken forskrefne Johanne och her y dag selff personlig tilstæde wor, oc hun paa forschreffne Pouel Hanssens høgre arm holte och handt epther hindes beffaling wdj lougligt tings liudt skøthe fran hinde oc alle hindes arffuinge till hindes kiære søn beskedenn mandt Johan Gock, borger y Malmø, oc alle hans arffuinge en hindes jordt oc grundt liggendes wedt Clare sønden fore Lauris Mwllyæs raadtmandz haffwe och norden nest op till forskrefne Jehanne Albretz boder østen fore gaden oc westen fore stadz woldt, thendt at haffue, nyde, bruge och beholde till ewerdelige eye eye skullendes met all forskrefne jords oc grunds retthe tilliggelsse, som er met lengdt oc bredt epther thet købe breffs liudelsse, som ther paa tilfornn giffuit oc giorth er, inthet wnden tageth y noger maade. Her paa beddes forskrefne Johan Goch eth wwildigt tings witne. Tha wdtmeltes aff fogeden thesse eptherskrefne xij danemendt, som ere Mattis Lyckessen, mester Lauris Bysszestøber, Oluff Christiernsen, screder, Clemmeth Perssen, Lauris Krage, Niels Persen bagere, Per Michelssen, Søffren Bygh, Jacob Perlestecker, Hans Folmersen, Jens Raffnn oc Oluff Hammer, huilke forskrefne xij dane mendt wdtginge aff forskrefne ting wdj beraadt oc igen indkomme inden fire tings stocke well beraadde osv.

5 Segl hænge under. Udenpaa: Skødebreff paa then haffue weed Clare som(?) Johann Gock tag aff syn moder. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

290. **10 Juli 1547.**

Overenskomst om Jordskyldens Nedsættelse. Jfr. Nr. 291.

Anno mdxlvij sancti Knudt konings dagh lod Kon. Matt., wor aller kieriste herre, wdj Danmarck riges raadtz neruerilse, som thaa tiillstæde waarre, opkalle for Hans N. Kon. Matt. paa Kiøbnehaffnn slott erlige mendt, doctores och læsemester wdj Kiøbnehaffns wniuersitet, erligh mandt her Jeip Heye, cantor y Roskyld, thisligest hederligh mandt her Hans Diricsenn, prior wdj thendt Helligandz hospitall her samme stædz, jtem erlige och welfornømstighe mændtt borgemester och raadt, wdj hues nerueriilse Kon. Matt. lod giffue

tiilkiende, huorledes att thet waar berætt for Hans Kon. Matt., att mange borgere her samme stædz waare besuarede mett husleye och iordtskyldtt aff theris gaarde, som the haffde aff wniuersitetits, hospitalet och kircken, och paa thett att æuigh willie och wenskaff motte bliffue emellom klerckeriit och menige borgere her samme stædts, thaa bødt och beffoell Kon. Matt., att alle wniuersitetens, kirkens, hospitalens och andre klerkeriis gaarde och husse her y Kiøbnehaffn skulle besees och offuerweygis, och the gaarde, som thaa fiindis at werre for høgt saatt, skulle neddersettis, och the som waar for ringe sett, skulle forhøgis, thaa paa thett att Kon. Matt. wiilge och befallingh motte aluorligen gaa for segh och fuldtkommis, bleffue thesse effthersc̀refne erlige dannemendt samme tiidtt tiill forscrefne handell aff kongeligh Matt. mett forscrefne hans nadis elskeligh raadts raadt, wiillie och samticke tiiltagne, først paa wniuersitetens wegne erligh och høglerdt mandt doctor Christiern Morsianus och erligh och well lærdt mandt Jacob Fabritius, och paa kanickers och wicariers wegne forscrefne her Iep Heye, cantor, och hederligh mandtt her Hans Gundersenn, vicarius, thesligest paa borgernes och kirkens wegne erlighe och welfornømstighe mendtt Pouel Hansenn, Oluff Scriffuere, borgemestere y Kiøbnehaffn, Niels Clausenn och Jorgen Bagere, borgere y samme stædtt, item paa thenn Helligandtz hospittals weigne fornømstige mendt Niels Lestemager och Lauris Effuersenn, borgere y forscrefne Kiøpnehaffn, huilke forscrefne danemend effther Kon. Matt. beffallingh sydenn tiilhobe komme wdj Helligesthus conuentstue, och thaa giorde the theris edt alle och huer serdelis, att the wiilde besee och sette wden all wiildt och wenskaab forscrefne husse och gaarde, som the wille forsuarre for gudtt och bestaa for Kon. Matt., och thaa bleffue alle thesse eptherscrefne gaarde saa satt, som her efftherfølger.

Østre roermall.

Clemet Persenn viij ß. Marcus Reff x ß mett saa skiell, att bien skaall haffue ith friith strede ther igennum. Skipper Knud vij ß. Peder Olsenn x ß. Frue Citzelle Erick Kromediges xiiij ß. Jacup Perlestikers sex boder och boligh xxiiij ß. Oluff Thune vj ß. Skipper Clemet vj ß. Jacup Temermand ij boder xij ß. Longe Henricks gaardt wid sancti Nicolaus x ß. Jorgen Samsings gaardt xvij ß, som doctor Christiern tiilkomer. Michil Juls ij boder viij ß. Jesper Olsens bygfodens(!) gardt och j bod bagh y[1]) stredit x ß for garden,

[1]) Rettet fra: y Bastu stredet.

iiij ß for bodenn. Niels Michilsenn vj ß. Hans Junge x ß. Jens Skriffuere ix ß. Claus Storms gaardt v ß. Mester Anders Skebyggere vj ß.

Strandt roermall.

Rokert Kiempe xvij ß. Frans Stemp xij ß. Kirstine Marcus Baardtskiers ix ß. Mester Hansis gaardt paa Jernhytten l ß, men her Oluff Brandanus leffuer, men effther hans død xxiiij ß. Pouil Hansis gaardt, borgemester, sten huss xxiiij ß. Jehanne Anders Lauritsens xij ß. Esbern Skreddere ix ß. Hans Jensen Skriffuers gaardt viij ß. Jorgenn Bagers gaardt xij ß. Peder Kocks gaardt x ß. Gert Skreders gaardt ix ß. Gertridt Fredricks gaardt viij ß. Mogens Verckmestere xj ß. Niels Lestemager vij ß. Jesper Olsenn byfogedens gaardt y Kiødmanger gaaden viij ß. Michil Scriffuers gaardt, som hand y bor, vij ß.

Snaris roermall.

Niels Tomesens gaardt viij ß. Niels Pouelsens xxiiij ß. Giertridt Per Olsens xvj ß. Søren Elskysens(!) iij boder viij ß. Per Skittis ij boder vij ß. Christiern Temermandt v ß. Jacup Laurisenn v ß. Mattis Brigere v ß. Anders Joensen v ß. Anders Olsens ij boder viij ß. Per Syndergadis gaardt xij ß. Lille Hans Brigers gaardt viij ß. Citze Dantzers ij boder vj ß. Niels Tomesens ij boder vj ß. Hans Brandby viij ß. Per Jørinsenns borgemesters, iij boder y Badstoffstrede vij ß.

Westre roermall.

Søffren Bygh x ß. Jens Raffn viij ß. Thomis Bysuendt v ß. Jens Mikylsenn viij ß. Mester Hans Baskiers gaardt paa Gamle torgh vij ß. Mester Hans Baskiers ij boder y thet stredde nest hoss iiij ß, mett saadanne wilkor, att hand skaall bygge samme ij boder wdj j boliigh och giørre kongelig och stadtz tynghe ther aff. Niels Kiøgis ij boder ther hoss iiij ß, mett samme wilkor att holde, som nest forscreffuett staaer. Suend Bagers gaardtt y Kattesundt viij ß. Peder Truelsens haffue v ß, saa lenghe han beholler hannum selff. Søffren Brygers ij boder vj ß, och skaall byggis wthi en bobligh. Oluff Jacopsens møllers gaardt viij ß. Matthis Klausens viij boder y Kattesundt viij ß. Kirstine Muncks gaardt vij ß. Frans Glarmesters och Jørghen Wlffs bode x ß. Morthingh Smids gaardt x ß. Niels Matssens gaardt x ß. Niels Trømmeslaer iiij ß. Lass Smids gaardt vij ß. Mattis Judis gaardt vj ß. Her Peders gaar y Karlebo xij ß. Hans Rosborgs gaardt ix ß. Per Heyes gaardt xij ß. Per Truelsens gaardt xv ß. Morthen Grydestøbers gaardt xij ß. Mester Lauris

Bøssestøbers gaardt viij ß, som Jorgen Trynne y boer. Oluff Gryddestøbers gaardt x ß. Rasmus Kellesmedt raaadtzmandt hus xvj ß, som Claus Clensmedt y boer. Her Cnudt Persens ij boder vj ß. End nu fyre Cnud Persens boder vj ß. Niels Judis gaardt paa Gamle torgh vj ß. Niels Koggis gaardt viij ß.

Nørre Roermall.

Peder Skuoff ix ß. Hans Dauidsen vj ß. Jens Andersen vj ß. Pouill Baggere xj ß. Doctor Christiens(!) ij boder viij ß. Marine Per Halssnes v ß. Mattis Klockere v ß. Lille Søffren Brygere vij ß. Her Oluffs bod aff Gentoffte iiij ß. Jens Draffuers ij boder vj ß. Citze Grydestøbers iij boder viij ß. Claus Skredders viij boder viij ß. Per Erichsens gaardt viij ß. Anders Brygers gaardt viij ß. Jens Osings gaardt xvj ß. Søffren Skomagers gaardt ix ß. Pouil Persenn ix ß. Pouil Brygere x ß. Niels Clausenn ix ß. Rassmus Brigere viij ß. Michel Brigers gaardt xiiij ß, och skaall tagge tuenne breff eller och tagge et breff och giffue xv ß. Niels Kockis gaardt xiiij ß. Oluff Tygesen xv ß. Her Jep Heyes gaardt vj ß. Thygge Offuerskieris ij boder v ß. Doctor Christierns gaardt vj ß. Henrick Smasuendt viij ß. Michil Briggers gaardt paa then østre sydde wiid gaaden ix ß. Oleff Fulmersen ix ß. Anders Liiske xij ß. Thigge Kniffuesmedt vj ß. Jens Hansens Gulsmedz ix ß, saa lenge Pouil Brøgger leffuer, och siden xij ß. Jep Roskiildt gaardt iij ß. Bagernis laffs huss viij ß. Per Syelinfader smed ix ß. Jacup Stemp vj ß.

Klædebo roermall.

Jens Hansens skomagers gaardt ix ß. Jep Hansens brigere viij ß. Wnge Pouil Bagere x ß. Boild Tinnebinders vj ß. Karine Jens Skreders viij ß. Lauris Olsenn ix ß. Karine Anders Jensens ix ß. Nylaus y Saltkariith v ß. Christiern Jensen scriffuers gaardt xv ß. Mester Morthing x ß. Hanss Rymmesnider jx ß. Walter Symmensen vij ß. Hans Comin xviij ß. Christiern Elskylsens gaardt y Kleddeboderne xij ß. Anders Haldagere xij ß. Ingefred Hans Bagers ix ß. Lauris Jacopsen Skotte xv ß. Citze Malers ix ß. Willom Ellingh xij ß. Hans Løcktemagere ix ß. Jep Andersen ix ß. Mattis Baggere xij ß. Marine Remmesniders vj ß. Per Munck vj ß. Jens Skreddere vj ß. Anders Skreddere vj ß. Hans Hoffmandz gaardt xxiiij ß. Niels Rimmesnider vj ß.

Kiødmanger roermaal.

Karine Keldz gaardt meth ij boder xiiij ß. Anne Mathis Bagers børns gaardt ix ß. Per Haw ix ß. Hans Nielsens gaardt x ß wdij Kort Beermandtz tiidt och xvj ß effther hans dødt, eller och

giffue strax xv ℔ och tage ny breff. Marine Jørgen Stemps gaardt x ℔. Christiern Skomagers gaardt viij ℔. Niels Jacupsen vij ℔. Berete Morthens xij ℔. Mester Claus Flue werck xiiij ℔. Niels Michelsen skomagere vj ℔. Matz Daa vj ℔, och skaaell Niels Jacopsens wyne wdtiill gaarden bliffue wforkrength. Keld Bastumandt xj ℔. Rasmus Skomagere xxj ℔. Walther Skottis gaardt y Graabrødre xij ℔. Hans Hoffmands gaardt y Graabrødre xxiiij ℔. Marine Backors x ℔. Sogneprestens gaardt tiill Helligesthuss xviij ℔, om en borgere besiider hannum, men then stundt sognepresten hannum besidder, skaall giffuis aff samme gaardt x ℔. Christiern Riddesmasuend viij ℔. Briggerens laffshus xiiij ℔. Per Jørgens haffue vj ℔. Claus Skreders haffue iiij ℔. Borgemesters Oluff Scriffuers haffue v ℔. Rasmus Gulsmyds haffue v ℔. Per Sinuensis gaardt y Graabrødre v ℔. Villom Appeteckers haffue viij ℔. Niels Tynnebynders haffue vj ℔. Hans Hoffmandtz haffue vij ℔. Axel Vrnis haffue v ℔. Rasmus Jorgensen Skreddere, som hand y bor, xv ℔ mett then bod som tiilliger. Frandtz Kiødmangers gaardt xvj ℔. Elline Staffen Brigers viij ℔. Niels Hammers gaardt, som hand y boer, x ℔. Wnge Matz Kiødmanghers børns gaardt viij ℔. Niels Hammer aff then anden gaardt viij ℔. Karine Pouels bodder xij ℔. Per Jull briggers gaardt x ℔. Rasmus Grynmandt v ℔. Per Jorensen briggere viij ℔. Doctor Christierns iiij boder viij ℔. Mattis Kyttmangers gaardt paa then nørre sydde x ℔. Jens Clemetsenn viij ℔. Mattis Kiødmangers børns gaardt paa then syndre syde xij ℔. Marine Niels Andersens vj ℔. Karine Petthers Skottis gaardtt xiiij ℔.

Frimands roermoll.

Hans Prenthere x ℔. Kirstine Kroggemagers x ℔. Anders Redesmosuendt x ℔. Pouil Buttemagere x ℔. Esbern Wragere x ℔. Soffren Buntmagere x ℔. Hans Gulsmedz gaar y Graabrødre x ℔. Hans Hansis gaardt, som hand selff y boer viij ℔. Christofer Hansis stenhuss vj ℔. Per Michilsenn xj ℔. Jens Andersenn Skreddere vj ℔ nøis. Rasmus Gulsmedz gaardt, som hand y boer, x ℔. Anne mester Simens xij ℔. Oluff Persis gaardt viij ℔. Gerth Skredders gaardt y Hydskien stredde vj ℔. Niels Friiss vj ℔ nøis. Hans Bøssis gaardt wiid Helligesthus xvj ℔. Mester Jespers gaardtt xvj ℔. Jehan Gockis gaardt x ℔. Kort Finckis gaardt xx ℔. Hans Tuesens gaardt ix ℔.

Aff alle thesse forscrefne gaarde, huilke wniuersitetett tiilkommer [1]) och som nu saa saatt ær effther Kon. Matt. beffallingh,

---

[1]) Meningen er: De af disse Gaarde, som tilhøre Universitetet, skulle o. s. v.

the skulle her effther huerkenn forhøyes eller forringis mett theris husley och landgylde y nogre maade. Framdelis efftherthij att nogle aff borgerne beklagitt segh att werre besnarret mett nogle aff the artickler, som staae y the gamle breffue, gaff Kon. Matt. beffallingh att samme artickler skulle formildes, och saa bleff wniuersitet, wicarier her samme stædtz mett borgemester, raadtz mett Kon. Matt. beuilling saa tiill eenss, att huess breffue, som her effther skulle wdgiffuis, the skulle alle sammen lyude effther efftherscrefne tenor.

Wy epterschreffne Rector, Doctores oc menige Lesszemestere wtij Kiøpnehaffnns Vniuersitet kiendes oc giøre wittherligt for alle met thette wort opne breff, at wy haffue wndt oc tillatt oc mett thette wort opne breff wnde oc tillade beskeden mandt N. borger y forschreffne Kiøpnehaffnn, hans husfrue, børn oc arffuinge mue oc skulle haffue, nyde oc beholde en vniuersitetens iordt, gordt oc gordzrom wdj lenge oc brede, op oc neddre, som then nu bygdt, indhegnett oc forfunden er, att nyde oc beholde wdj alles theris liffs tiidt, thend ene epther thend anden, tiill euig tiidtt. Mett saa skiell att forschreffne N., hans høstrw, børnn oc arffuinge skulle giffue ther aff tiill forschreffne Vniuersitet aarligen N. marck danske penninge, som wdj Danmarck geffue och genge ere, tiill twenne termyner, halffdelen tiill poske oc anden halffdelen tiill sanctj Michaelis dag, oc bygge oc forbedre samme gordt oc thend wdj gode maade wedt machtt holde. Sammeledis holde kongelige oc byes tynghe, som nu er, eller her epther paa leggis kandt, epther synn formwe. Ock epthertj att forschreffne gordt nu epther Kon. Mat. bewilling oc aff danemendt sætt er for eth skielligt landgilde, skall forschreffne N. marck her epther ycke for nogen orsage skyldt enthen forhøygis eller forringis anderledis, end som thet nu sæt er, y noger maade. Ydermere, ther som saa skede, at forschreffne N., hans høstru, børnn eller arffuinge trengis wdtaff armodt, fattigdom eller wdtaff anden redelige orsage, at selge, pautsette eller affhende forschreffne gordt, huss oc bygning, tha skulle the ther tiill haffue fuldt macht, dog att the skulle thet først tilbiude oss oc wore eptherkomere wdj forschreffne vniuersitet for eth redeligt oc skielligt wærdt. Dog ther som wy eller wore epterkommere samme huuss, gordt eller bygning ey købe wille, tha skall then tilbiudis theris neste frender eller snogre; wille ey the, tha skall forschreffne gordt lougbiudis till Kiøpnehaffns byting, oc siiden selge thend, som kiøbe will. Dog at kongelig oc byes tynge skall altidt gaa ther aff epther gamell sedtwane oc hans formwge, oc same N. marck husleye oc landtgilde

tiill gode rede aarligen till forschreffne termyner ther aff wdtgiffuis tiill forschreffne vniuersitett. Menn skede thet seg saa, at forschreffne landgille ycke wdtkomme inden thet neste tilkommendes halffue aarss dag, tha skall forschreffne N., hans høstru, børnn, arffuinge, eller the, som forschreffne gordt aff thenum fangendis worder, giffue fierde parten mere, end samme aarss landgilde seg beløber, for wlydelse, oc siden fremdelis for huert halffue aarss forsømmelse ock wlydighet giffue fierde parten mere, end samme aars landgilde er. Oc ther som saa skede, at forschreffne N., hans høstru, børnn eller arffuinge, eller the, som samme gordt aff thenum fangendis worder, bliffue forsømmelighe oc icke giffue samme landtgilde till forschreffne termyner, men bliffue ther met besiddendis eth aar, ij eller try, tha mue oc skulle wy wtj forschreffne vniuersitet mett borgemesteres oc raadtz her samme stædtz widskaff haffue fuldtmacht thet fierde aar at lade samme gordt, huss ock bygning werdere aff otthe wwildige dannemendt, firæ paa huer side, oc then saa kiøbe for eth skielligt wærdt epther dannemendz sigelse tiill forschreffne vniuersitet eller en anden dannemandt, huo wy thend wnde wille. Oc tha skulle wy paa vniuersitetz weigne først affkorte oc wpbære allt thet epterstandendis landtgilde met brøde penninge aff the penninge, som gorden bliffuer wurderet fore, oc sidenn antuorde then, som gorden bebreffuit wor, alle the penninge, som sidenn offuer bliffue. Tiill ydermere witnesbyrdt &c.

Ydermere er thet oc saa sambtycht mellem vniuersitetet oc borgermestere oc raadt, att huo som helst sodanne breffue, som forschreffuit staar, begierer oc fangendis worder aff forschrefne vniuersitet, skulle aldelis offuerantuorde thenum igen alle the breffue, som the tilfornn haffuer paa samme huse eller gaarde.

Thenne forschreffne handell, som forschreffuit staar, bleff igen indført for Kong. Mat. oc ther bewilget oc sambtycht.

Och tiill en evig witnesbyrdt oc y huffkommelse, att saa wbrødeligenn euerdelige holdis skall y alle maade, som forscreffuit staar, tha haffue wy rector, doctores och lesemester y Kiøbnehaffns vniuersitet laddit wor scriffuere thenne forscreffuit handel wdij Kiøbnehaffns staadtz bogh ynscriffue, wnderscreffuit met woris fuldtmyndige doctor Chrisierno Morsiano, mester Jacob Fabritio. Christiernus Morsianus manu propria subscripsit. Et ego Jacobus Fabritius professor physicus in academia testor manu propria.

Indført i Magistratens Vedtægtsbog, Bl. 175—80, i Raadstuearkivet. Tidligere trykt, dog uden Fortegnelse over Beboerne, i Rørdams Aktstykker og Breve til Universitetets Historie S. 36—40, efter Universitetets Kopibog.

291. **1547.**

Optegnelse om hvor meget Jordskylden er bleven forandret. Jfr. Nr. 290.

Thessze eptherschrefne gorde, boder oc jorder ligge till hospittalet her y Kiøpnehaffnn oc haffue giffuit her till dags aarligenn till jordtskyldt, som her eptherfølger.

Pouel Hanssen borgemester xl marc oc er nu sætt po xxvj ß.
Niels Pouelsen l marc oc er nu sætt paa xxx ß.
Hans Bøsze xx marc oc er nu sæth po xviij ß.
Korth Fincke xxiiij marc oc nu xx marc.
Mester Jesper xxiiij marc oc nu xx ß.
Skipper Jesper xvj marc oc nu xv ß.
Frantz Stemp xx marc oc nu xvj ß.
Johan Gock xvj marc oc nu xij ß.
Karyne Kældz xvj marc oc nu xiiij marc.
Per Heye xvj marc oc nu xij marc.
Morthen Gryde støber xx marc oc nu xvj ß.

Graa brødre closter.

Kyrstine Kraagemagers 12 marc oc nu x marc.
Anders Rede swendt xj marc oc nu x marc.
Pouel Bundtmager xij marc oc nu x marc.
Esbernn Wragere xij marc oc nu x marc.
Søffren Bundtmager 12 marc oc nu x marc.
Hans Hanssen Guldtsmet 12 marc oc nu x marc.
Rasmus Skomager xxvj marc oc er nu sæt paa xxj marc.
Walther Skotte 14 marc oc nu xij marc.
Hans Hoffmandt xxx marc oc nu xxiiij marc.
Sogne prestens gordt xxx marc oc nu x eller xij marc, om prestenn hanum selff besidde will.
Smedie lags huss xviij ß.
Karyne Borquardts xvj marc oc nu x marc.
Christiern Ride smaa suendt viij marc.
Bryggernes lags huss xxv marc oc nu xv marc.
Hans Prenthere 12 marc oc nu x marc.
Per Jørgenssens iordt oc haffue 10 marc oc nu vj marc.
Oluff Scriffuers borgemesters haffwe vj marc oc nu v marc.
Willom Apoteckers haffwe xiij marc oc nu vij marc.
Per Sywensen vj marc oc nu v marc.
Mattis Lampe ix marc oc nu vj ß.
Per Guldtsmetz haffue vj ß.
Frantz Kødtmanger vj.

Lauris Matzens jordt vj ℳ oc nu v marc.
Pouel Hansen borgemesters jordt vij marc.
Rasmus Schræder aff ij jorder xxvj ℳ 4 ß oc nu xxij ℳ.
Rasmus Guldtsmetz haffue vj ℳ oc nw v marc.
Claus Screders haffwe v marc oc nu iiij ℳ.
Axell Wrnes jordt viij ℳ oc nu v ℳ.
Hans Hoffmandt xij ℳ oc nu vij ℳ.
Erich Bassze iiij ℳ 4 ß.

Sanctj Jørgens godz.

Prier aff Antuortskouff vj marc.
Lassze Krage vj ℳ.
Skipper Jesper xj ℳ.
Per Jorgensen borgemester viij ℳ.
Henrich Abbell viij.

Sancte Gertrids gods.

Per Brygger xiiij marc oc nu x ℳ.
Rasmus Grynmandt vj ℳ oc nu v ℳ.
Christiern Eskelssen ij ℳ.
Lage Wogen mandt v ℳ.
Lauris Effuertssen iiij ℳ.
Niels Hamer iiij ℳ.
Jens Inguorssen iiij ℳ.

Sanctj Jacops althere.

Mester Anders Skiffbyggere 12 marc oc nu viij ℳ.
Nillaus y Salt karreth viij marc oc nu v marc.

Sanctj Jørgens althere.

Gertridt Fredericks viij marc.
Claus Storm iiij marc oc scall nu giffue vj marc.
Jens Glentze xij marc.

Hellig konning Ericks boder.

Atzer Tembermandt v marc.
Metthe Inguortz iiij marc.
Anders Tembermandt v marc.
Claus Bysuendt v marc.
Karyne Harnisk wiskers v marc.
Karyne Jep Mwrers v marc.
Jens Søffrensen ix marc.
Jens Køge v marc.
Christiern Smet v marc.
Maryne Knudtz iiij marc.

Niels Byssze iiij marc.
Anne iiij marc.
Jep Atzerssen iiij marc.
Henrich Reffslaer ix marc.
Hans Bager v ß.
Lauritz Iffuertsen xij ß.
Margrethe Per Truelssens ij marc.
Hans Knudtsen v ß.

Thessze eptherschrefne gorde, boder och jorder ligger oc till forskrefne hospittall oc ere end nu wsæth.

Jørgen Hoffmandt xliij marc.
Frantz Ibssen xxx marc.
Anne Per Willatsens xiiij marc.
Christiern Jensen Scriffuer iiij marc.
Hans Nielsen v marc.
Mette Fynboes vj marc.
Per Lauritsen viij marc.
Christiern Porthener vj marc.
Jens Kødtmanger xij marc.
Anne Jens Lauritssens vj marc.
Frue Ide viij ß.
Johan Gock xvj marc oc nu x ß.
Maryne Pouels iiij marc.
Søffren Eskelsen viij ß.
Per Heye xvj marc och nu x marc.
Røtkert Kempe vj marc oc scall nu giffue xvij marc.
Pouel Hywellmandt vij marc.
Lass Skaaning vij marc.
Margrethe Holssze ix marc.
Rasmus Fynbo vij marc.
Lass Friiss vj marc.
Mattis Glarmester viij marc.
Appellonne viij marc.
Anne Jørgen Fynboes vj marc.
Jacop Thønne binder vj marc.
Karine Hans Willomsens vj marc.
Per Dragers huss vj marc.
Maryne Morthens vj marc.
Anders Køge vj marc.

Thue Torckelssen vj marc.
Jep Henningsen vj marc.
Niels Raay vj marc.
Per Skyttes ij boder 12 marc oc nu x marc.
Symen Jensen viij marc.
Pouell Hoffkarll vj marc.
Christiern Tembermandt vj ß oc nu v marc.
Thend graa nwnde 4 marc.
Gregers Bodzmandt iiij marc.
Niels Drager iiij marc.
Jens Weffwer vj marc.
Morthen Olsen vj marc.
Lauris Iensen vj marc.
Jens Tembermandt vj marc.

Aff dægens godz.

Cannicke badt stuen xij marc oc nu xj marc.
Oluff Christiernsen ix marc.
Christiern Skomager v marc oc scall nu giffue viij marc.
Mattis Kødtmanger x marc.

Aff Jørgen Hindzens boder.

Maryne Remsniders vj ß.
Per Mwnck vj marc.
Niels Remsnider vj marc.
Anders Schræder vj.

Norden fore Mønthen.

Henrich Teygell bager xlij marc.
Jens Troldt vj marc.
Jep Clementsen vj marc.
Niels Perssen vj ß.
Lass Lundt vj ß.
Christiern Persen Kock vj ß.
Niels Glentze vj marc.
Jens Sampsing vj marc.
Oluff Andersen vj ß.

Vniuersitets.

Marcus Pannekock xij marc oc scall nu giffue ix marc.
Hans Jenssen Scriffuer x marc oc nu viij marc.
Gertridt Per Olszens xviij marc oc nu xvj marc.
Per Sønden gade xviij marc oc nu xij marc.
Jens Raffnn x marc oc nu viij marc.

Thommes bysuendt viij marc oc nu v marc.
Jens Michelssen ix marc oc nu viij marc.
Hans Rosborg x marc oc nu ix marc.
Oluff Grødestøber xiij marc oc nu x marc.
Pouel Persen x marc oc nu ix marc.
Oluff Tygessen xvij marc oc nu xv marc.
Anne Clauszis viij marc oc nu vj marc.
Thommes Bryggere x marc oc nu vj marc.
Henrich Smaa suendt xij marc oc nu viij marc.
Jens Hanssen xv marc oc nu xij marc.
Jens Hanssen skomager xij marc oc nu ix marc.
Lauris Oelssen xj marc oc nu ix marc.
Anders Jensen x marc oc nu ix marc.
Christiern Scriffuer xx marc oc nu xv marc.
Mester Morthen xij marc oc nu x marc.
Hans Rymsnider xj marc oc nu ix marc.
Walther Symenssen ix marc oc nu vij marc.
Hans Komyn xxij marc oc nu xviij marc.
Anders Hallager xvj marc oc nu xij marc.
Lauris Skotte xx marc oc nu xv marc.
Claus Maler xiij marc oc nu ix marc.
Jep Anderssen xij marc nu ix marc.
Anne Mattis Bagers x marc nu ix marc.
Per Hare x marc nu ix marc.
Jørgen Stemp xij marc nu x marc.
Mattis Daa xiij marc nu vij marc.
Birgitte Morthens xiiij marc nu xij marc.
Niels Hammer x marc nu viij marc.
Jens Bryggere x marc nu viij marc.
Per Michelssen xij marc nu xi marc.
Rasmus Guldtsmet xij marc nu x marc.
Anne mester Symens xvj marc oc nu xij marc.

Tiill vicarios.

Jørgen Sampsing xxij marc nu xvij marc.
Jens Pederssen x marc oc nu ix marc.
Philippus Symensen xx marc nu xiiij marc.
Rødtkert v: Tyll xij marc nu xiiij marc.

Her Søffren Kock.

Jens Schriffuer xv marc oc nu ix marc.

Her Oluff Brandanus.

Mester Hans po Jernn hytten l marc nu oc xxiiij marc, men saa lenge her Oluff leffuer l marc.

Hans Jørgensen filius episcopi Fioniensis.

Niels Thomessen xvj marc oc nu viij marc.
Per Kock xij marc oc nu x marc.
Niels Michelsen viij marc oc nu vj marc.

Søffren Olsen cannick.

Niels Køge xij marc nu viij marc.
Kyrstine Mwncks viij marc nu vj marc.
Frantz Glarmester viij marc nu v marc.
Jørgen Wlff viij marc nu v marc.
Anne Clauszes xij ℔ nu ix marc.
Anne Claus Errebo xij ℔ nu vij.

Mester Peder Paruus.

Per Skouff xij marc nu ix marc.
Per Ericsen xij marc nu viij marc.
Anders Brygger xij marc nu viij marc.

Mester Hans Lauritsen.

Niels Bøcker xij marc nu ix marc.
Morthen Brygger xiiij marc nu ix marc.
Pouell Hoffuit xxvj marc nu xvj marc.

Her Hans Henricsen.

Niels Kraffsze xij marc nu viij marc.

Her Lauritz.

Maryne Per Halsnes vij marc oc nu v marc.
Hans Løchtemager x marc nu ix marc.

Mester Oluff.

Tyge Kniffue smeth x marc nu vj marc.

Her Per Henricssen.

Jacop Stemp x marc nu vj marc.
Pouel Bagere xij marc oc nu x marc.

Jens Matzen.

Hans Dauitsen viij marc oc nu vj marc.

Her Mattis Dragsholm.

Per Sielandzfar xij marc oc nu ix marc.
Michell Brygger x marc oc nu ix marc.

Tiill wor Frue kyrcke.

Marcus Ræff xv marc oc nu x marc.
Jacop Perlestecker xxx marc oc nu xxiiij marc.

Suendt Bager x marc oc nu viij marc.
Rasmus Kellesmet xx marc oc nu xvij marc.
Knudt Pedersen x marc oc nu xvj marc.
Pouel Bager xiiij marc oc nu xj marc.
Mattis Klocker v marc oc nu v marc.
Søffren Bryggere x marc oc nu vij marc.
Citze Grydestøbers ix marc oc nu viij marc.
Claus Schræder x marc oc nu viij marc.
Jens Atzing xxvj marc oc nu xvj marc.
Søffrenn Skomagers gordt x marc oc nu ix marc.
Pouel Bryggere xij marc oc nu x marc.
Niels Clausen x marc oc nu ix marc.
Oluff Folmerssen x marc oc nu ix marc.
Bagernes lagshuss x marc oc nu viij marc.
Mogens Gotske vj marc oc nu v marc.
Niels Kock xxiiij marc oc nu xiiij marc.

Summarium paa all thend renthe, som ligger till sanctj Nicolaj kyrcke, er ij^{c}xliij marc.

Aff thenne forscrefne sum møster kyrckenn xxv marc.

Summarium paa all thend renthe, som ligger till hospitalet xiij^{c}xxxiiij marc.

Aff thenne swm møster hospitalet j^{c}lxxxiiij marc.

Summarium paa all thend renthe, øde hwsze, wist oc wwist, som ligger till then Helligandz kyrcke iij^{c}x marc.

Ther aff møster kyrckenn xxij marc.

Summarium paa all vniuersitets opbøring er j^{m}xiij marc.

Vniuersitetet møster ther aff j^{c}ij marc.

Wor Frue kyrckes opbøring er iiij^{c}x marc.

Wor Frue kyrcke møster ther aff lij marc.

Cannicker oc vicarier møster j^{c}xxxiij marc.

Summarium v^{c}xvij marc.

Summarium paa all thend renthe, som Kiøpnehaffn stadt haffuer inden portene, er lxxxij daler oc ij marc danske.

Optegnelser paa Papir i Geh. Ark.

292. **Omtrent 1547.**

Jordskyld af Byens Grunde paa Amagertorv.

Thette eptherskrefne landtgilde gaar orligenn aff the gaarde, husze oc boder, som ligge nest østen op till Amage torgett och ere jndluchte till fire gader oc ere quit oc frj till Kiøpnehaffns by.

Først Kyrstine Oluff Bagers gordt xviij marc.
Jens Weyger xij marc.
Lauris Offuerskær aff ij boder x marc.
Gertt Hollender aff en bodt x marc.
Symen Hollender x marc.
Kyrstine Clauszes xv marc.
Kortt Remmesnider xv marc.
Anne Symen Wthermarcks xvj marc.
Schipper Jelle aff ij bolige xxvj marc.
Jørgenn Hører x marc.
Christoffer Skinder x marc.
Mattis Lyckesszens gordt, som strecker seg till tre gader, liggendes sønden op till Amagetorget xij marc.

Summa ij^c^xiiij marc.

Optegnelse paa Papir i Geh. Ark.

293. **1548.**

Overenskomst mellem Kirkeværgerne ved Kjøbenhavns tre Sognekirker i Forbindelse med Professorerne om det Forhold, efter hvilket enhver af Kirkerne skal bidrage til Frue Latinskoles og den nye Kirkegaards Vedligeholdelse.

Anno M. D. XLViij waare vij effterschreffne mend forsamlede vdi borgemesters Peder Jensøns stuffue her vdi Kiøbenhaffn, at beraadslae om dend nye Kirchegaards och Scholens bygningh och forbedringh. Først aff wor Fruis Sogn D. Christiernus Morsingh, M. Niels Hemmingsen, Her Søffren Succentor och Oluff Tygesen, kircheuerger. Och aff hellig Giestis Sogn Peder Jensøn, borgemester, och Jens Martensen, kircheuerger. Och aff S. Nicolaj Sogn Jesper Alsing, raadmand, och Niels Læstemager, kircheuerger. Och da bleff eendrechteligen saa beuilget, besluttet och sambtyckt, att naar som nødtørfftighed kreffuer, at der schall effter denne dagh byggis och forbedris nogit enten paa dend Nye Kirchegaard, som er indtagit her udenfor byen aff Kongl. Maytt^s^ befaling till christen menisches liigs begraffuelse, eller och naar behoeff giøres att bygge och forbedre nogit paa dend allmindelige Schole paa wor Frue Kirchegaard, eller paa dend gaard eller boed och huse, som ligger til Scholens thieneste, da schall alle iij Kircherne dertil hielpe vdaff Kirchens rente vdi saa maade, at naar summen er taxerit paa huis bygning och bekostningh, som da giort [er] paa dend eller paa denne thiid, da schall wor Frue Kirche dertil legge, at betalle dend omkost med, vdaff huer hundrit marckis bekostningh xlj marc, aff hellig

Giestis Kirche aff huer hundrit marc xxxv, oc aff S. Nicolaj Kirche xxiiij marc. Denne forschreffne schich og beuilningh schall saa holdis aff os och alle wore efterkommere, kircheuerger vdi Kiøbenhaffn om dend ny Kirchegaard och dend Capelle, och om dend Allmindelige Schole, och disligiste med dend gaard, boed och huuse, som forschreffuet staar.

Efter en Vidisse af 11 Jan. 1569 i Raadstuearkivet (Nr. 321). Tidligere trykt i Rørdams Aktst. og Breve til Univ. Hist. S. 136.

294. 14 Okt. 1549.

Christian III tillader Magistraten at opbygge et Ladested og en Bradebænk (Sted, paa hvilket man overstryger Skibe med Tjære) paa Holmen norden op til Slottets Vold.

Wij Christiann osv. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synnderligh gunsth oc naade haffue vndt oc tilladett och nu mett thette wortt obne breff vnde oc tillade, att oss elskelige borgemestere och raadtmenndt heer vdj wor stadt Kiøpnehaffnn mue vppebygge thennom och byenn till beste en laedtstedt och braebennck paa then holm nordenn vptill wor slotzs woldt, synndenn till strømenn och dybbett emodt byenn, nordenn emodt the store steene paa samme holm liggenndis, westenn emodt Høyebroe och østenn till stackettett emodt Vandtmøllen, vdj lenngenn och bredenn liigeruis som then nu indpelett er, alletiidt heer efter att haffue och bruge skulle till samme braebenck och laedtstedt oc till inttett andett. Thij forbyude wij alle osv. Giffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffnn mandagenn nesth effter sanctj Dionisij dagh aar etc. mdxl paa thett niennde vnder wortt signett.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Krag og Stephanius Chr. III's Hist. II. 424—25.

295. 16 Juni 1551.

Christian III tillader Magistraten at oppebære Sise af Vin og fremmed Øl til Hjælp til Stadens Befæstning.

Wij Christiann osv. giøre alle witterligtt, att oss elskelige borgemestere och raadtmenndt heer vdj wor stadt Kiøpnehaffnn haffue heer till dags vppeborett siisze aff hues wynn, prydtzingh, emst øell, mumme, hamborgh øell, israels øell och trepeses øll, tha haffue wij beuilgett och samtycth, forskrefne borgemestere och raadmenndt icke skulle kreffuis eller staa for regennskaff for aldt hues siisze, som the aff forskrefne wynn och øell till thenne dagh vppeborett haffue, menn were ther aldelis quitt fore vdj alle maade, och paa thett att forskrefne wor stadt Kiøpnehaffnn saa møgett thes beder kandt bliiffue bygdt oc forbedrett paa wolde, graffue och

till andenn bygnings behoff, haffue wij aff wor synnderligh gunsth och naade vndt och tilladett och nu mett thette wortt obne breff vnde och tillade, att forskrefne borgemestere och raadmenndt framdelis heer effter att vppebere forskrefne siisze aff wynn och sliigtt øll, som forschreffuitt staar, till saa lennge wij anderledis ther om tillsiigenndis worder, dogh saa att samme siisze icke skall fornendis till andenn deell endt alleneste till forskrefne Kiøpnehaffnns bygnings behoff. Till ydermere windisbyrdt haffue wij ladett trycke wortt signett vdenn paa thette wortt obne breff. Giffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffnn sancti Botulphi abbatis afftenn aar etc. mdlj.

Christian.

Kongens Segl er trykt bagpaa. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

296. 19 Nov.—9 Dec. 1553.

Fortegnelse over dem der døde i en Pest.

Thiisse eptherskrefne menniske ere døde her wtj Kiøpnehaffnn y thenn wgge, som sancte Catharine virginis dagh wtj faldt 1553.

Wtj wor Frue soghenn ere dødhe xiiij menniske. Wtj sanctj Nicolaj sogen ere dødhe viij. Wtj Helliigesthus sogen ere døde vij. Summarium paa forskrefne døde menniske xxix.

Thiisse eptherskrefne menniske ære dødhe her wtj Kiøpnehaffnn y thenne førsthe wgghe wtj aduenth 1553. Wtj wor Frue soghenn ære dødhe ix menniske. Wtj Helliigesthus soghenn ære dødhe vj. Wtj sanctj Nicolaj soghenn ære dødhe ix. Summarium paa forskrefne dødhe menniske xxiiij.

Thiisse eptherskrefne menniske ære dødhe her wtj Kiøpnehaffnn wtj then wgge nesth fore aduenth søndagh 1553. Wtj wor Frue sogenn ære dødhe viij menniske. Wtj Helliigesthus soghenn ære dødhe viij. Wtj sanctj Nicolaj sogenn ære dødhe ix. Summarium paa forskrefne dødhe menniske xxv.

Samtidig Optegnelse i Geh. Ark.

297. 15 Feb. 1554.

Skjøde paa en Gaard ved Vejerhuset.

Jeg Knud Kiempe, borger y Kiøpnehaffnn, med myn kiere høstrues Carine Jensze daatters en drechtige raad och samtycke, sameledis med Matz Jensen forskrefne Karine Jensze dotters broder, giør alle witherligtt med thette mytt opne breff, ad wy endrechtelig wdaff welberaadt huff haffue saaldt och affhenndt och nu medt dette wort opne breff selger oc aldelis affhennder fran oss och alle wore

sandde arffuinger och tiill erlig suend Christoffer Olszen, Oljuff Knudszens sønn, och alle hans sande arffuinge en wor gaard och grund med huss och gord, som wy arffuede epther woris kiere moder Anne Juels, jeg Knud Kiempe paa myn kiere hustrus forschreffne Carine Jensze dotters wegne, och jeg Mattz Ienssenn paa mynn egenn wegnne, och forschreffne woris kiere moder till forne samme gaard arffuede epther hindis kiere broder, saliig Peder Kiempe, er samme gaard liggenndis y Kiøpnehaffnn strax nordenn till Strandenn, søndenn for Annders Knudszens gaard, szom fordom tillhørde forschreffnne Peder Kiempe, och østen nest optill bys Weygerhuss, huilkenn forschreffnne wor gaard och grundt er wdy synn rette bred aff øster och y wester paa then nørre ende tye siellandske alne, bredenn paa then søndre ende aff øster och y wester er halff elluffte sielanndske alne, lengdenn aff nør och y synnder paa huer side er syu och tyuge siellandske alne, tre fingers brett minde. Thennd forschreffne gaard och grund med wied och bred oppe och neder, som nu er forberørdt, skall forskrefne Christoffer Olssenn och alle hanns sande arffuinge haffue, nyde och beholde for ett fuldtt och fast kiøb till euig eygendom. Kiendis wy oss ad haffue anamed, fangett och oppeboridt aff forschreffnne Christoffer Olssenn guld, sølff och pendinge till woris fuldkomelige nøyge och egenn willie for forschreffnne gaard och grund och betacke wy hanom for god betaling. Thy beplichte wy oss och alle wore arffuinge atth fri, hemble och fuldkomeligenn tilstaa forschreffnne Christoffer Olssenn och alle hanns arffuinge forschreffnne gaardt och grundt for huer mandtz tiltale, som ther paa kanndt thale mett rette, och kenndis wy oss eller wore arffuinge ingenn laadt, partt eller dell att haffue wdy elder till forskreffne gaardt och grundt epther thenne dag till euig tiidtt. Skede thet seg saa, thet gud forbyude, atth forschreffnne gaardt och grundt eller nogett aff gaarszens rette herlighed enthen wdy widt eller bred, epther som hannd nu er hanom till moldt, som forschreffuit staar, bleff forschreffnne Christoffer Olssenn elder hanns arffuinge nogenn tidt affwundenn eller fra trengdt wdy nogenn retther gang, geystlig elder werdtzlig, for woris eller wore arffuingers wan hemels brøst skyldt, tha tilbyuder och forplichter wy oss och wore arffuinge atth igienn skulde weder legge hanndt elder hanns arffuinge meth en andenn gaardt her wdy Kiøpnehaffnn lige saa god wdy albelighed(!) indenn sex sambfelde wger ther nest epther komenndis och holde hannom elder hanns arffuinge thett aldelis wdenn skade. Till ydermere witnesbyrdt och beder forwaring haffue wy forschreffne Knud Kiempe

och Matz Ienssenn med woris kiere swoger och broder Lauritz Kiempe witterligen ladett henge wore indzegler och singneter neddenn for thette wortt opne breff och kierlig om bedett erlig menndt Pouell Hanssen och Peder Jenssenn, borgemester wdy Kiøpnehaffnn, atth besegle mett oss till witnis byrd. Schreffuit y Kiøpnehaffnn thenndt 15 dag februarij anno dominj 1554.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet med 4 hængende Segl. Nr. 2 fattes.

298. **8 Nov. 1554.**

Christian III byder at henlægge Vikariegodset til Underhold for Kirkens og Skolens Tjenere.

Wij Christiann osv. giøre alle witterligt, att effterthij wij forfare, att ther ligger vicarie gods vdj wor stadt Kiøpnnehaffuenn, som addellenn icke stiigtett haffue, och er befrøgtenndis att samme goeds schulle mett tiidenn forryckes ther frann, tha paa thett att samme goeds maatte komme till guds ære, haffue wij beuiilgett och sambtøgt och nu mett thette wortt obnne breff beuiilge och sambtøcke, att oss elskelige doctor Peder, superintendentt vdj Siellanndz stigt, och borgemestere och raadmenndt vdj forschrefne Kiøpnnehaffnn mue tilligge samme gods till kirckens tiennere och schoele tiennere vdj forschrefne Kiøpnnehaffnn till theris wnnderhollingh, dogh saa att thee personner, som thennom nu vdj were haffuer, thennom nyde effter wor recess och wore forlenings breffue, som ther paa giiffnne ere, och skall forschreffuenne borgemestere och raadtmenndt haffue fliittiigh tillsynn, att samme goeds icke forryckis, och lade vpsøege thee fundatzer, som ther paa giorde ere, att manndt ther aff kanndt forfare, huadt goeds, som liiggenndis er till samme vicarier. Giiffuiitt paa wortt slott Nyborgh torsdagenn nesth effter alle hellgenns dagh aar etc. mdliiij vnnder wortt siignnett.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Krag og Stephanius Chr. III's Hist. II. 502—03.

299. **15 Jan. 1556.**

Christian III paabyder Indrettelse af et Gjældsfængsel.

Wij Christiann thenn thredie osv. giøre alle wittherligt, at eptherthij mangfoldige klagemoell haffuer werit for oss, huorledis at mange jndlendische oc vdlendische her wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn wnderstaa thennom at kiøbe oc handle, laane och borge oc icke agte om at betalle, endog the ere forunnden mett retten, oc mange ther fore kommer vdj stor skade for, at the icke kunde komme tiill theris

betalling, tha paa thet]at ingen her epther wdj saa maade skulle bliffue bedragit och at huer motte bekomme hues hannom bør met rette, haffue wij befallit oss elskelige borgemestere och raadmend her samestedz at skulle lade forordinere her vdj byenn itt bequemt verelse mett skorsten oc anden bequemhett, oc nar nogen bliffuer tiltallit for gield, tha skulle the legge thennom, som skyldig er, dag oc tiid fore at betalle, oc ther som hand icke betaller eller oc stiller nøgagtiige wissenn oc loffuenn for same gield thiill then thiid oc termin hannom forlaugt bliffuer, tha skall forskrefne borgemestere, raadmend och byefogiit were pligtig at lade indsette hannom vdj forskrefne fengsell, om hans vederpart thet aff hannom begierindis er, oc hand ther at bliffue besiddendis tiill saa lenge hand stiller then tiill fredz, som hannom haffuer ladet sette, oc emeden oc ald then stund hand ther siddendis bliffuer, skall thenn, som hannom lader indsette, huer dag giffue hannom tiill wnderholling en danske huid oc icke mere, och ther som then ther indsatt bliffuer døer vdj fengslett eller vdj andre mode kommer noget at, tha skall thenn, hannom lader indsette, jngenn tiltall lide ther fore. Giffuit paa wort slott Kiøpnehaffnn thenn 15 dag januarij aar etc. mdlvj. Wnder wortt signett.

Christian.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: om Sueltte kielderen. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Krag og Stephanius Christian III's Historie ved Sandvig II. 519—20.

300. **15 Jan. 1556.**

Christian III befaler, at de, der eje Gaarde, skulle lade Borgere bo i dem, der kunne yde Skatter til Kronen og Byen.

Wij Christiann thenn thredie osv. giøre alle wittherligt, at eptherthij wij ere kommen vdj forfarring, huorledis at mange gaarde her wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn selgis oc forpantis fran borgerne, oc the, som kiøbe eller pante samme gaarde, sielff alene bruge oc besidde thennom, saa at ther aff icke giøris nogen tynge tiill kronenn oc byenn, oc byen ther aff forarmis, thij at besuerringenn ganger lige stor offuer almuenn, tha paa thett at forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehaffnn kand thes bedre bliffue wed magt, wille wij, at huilcke som kiøber, panter eller eyer noger borger gaarde her samestedz, endog at the sielff haffue theris werelse i thennom, skulle haffue borgere boendis i samme gaarde, som kunde giøre ther aff tynge oc besuerring tiill kronenn oc byenn, bedendis och biudendis ther fore borgemestere, raadmend och byefoget her wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn, the som nu ere eller her epther kommendis worder,

atj haffue flittig indseende mett, at saadenn wor aluorlig wilige oc mening aldelis wedt magt hollis, ladendis thet jngenlunde. Wnder wort hyllest oc naade. Giffuit paa wort slott Kiøpnehaffnn thenn 15 dag januarij aar etc. mdlvj. Wnder wort signet.

Christian.

Kongeus Segl hænger under. Udenpaa: Konning Christians then tredies breff, att alle, som haffue gaarde vdj Kiøbinghafn, skulle haffue borgere vdj thennom, som holde kongelige och byes tønge. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Krag og Stephanius Christian III's Hist., II, S. 520—21.

301. **18 Dec. 1556.**

Grønnegaards Havn skal tilhøre Staden, der skal lægge sine Skibe til Vinterleje der.

Wii Christiann thennd tredie osv. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue vntt oc tilladett oc nu mett thette wortt obne breff vnde oc tillade, att Grønegardzs haffn her for wor kiøbsted Kiøpnnehaffn maa oc skall altid her effther were oc bliffue till forskrefne Kiøpnehaffnn, oc wore vndersotte ther samestedtzs thennd att mue bruge mett theris skibe ther att legge vdj winterleyge oc ingen fremmede vden borgemesters oc raadzs her samestedzs wilge oc samtycke. Dog wille wij oss forbeholdett haffue, att ther som wij beheffue att lade ther noger wore skibbe legge vdj winterleyge, tha skall thett were oss friitt fore. Thij forbiude wij alle, ehuo the helst ere eller were kunde, serdelis wore fogitter, embitzmend oc alle andre forskrefne wore vndersotte vdj forscreffne Kiøpnnehaffn her emod paa forscrefne Grønegardzs haffn, effther som forscreffuit staar, att hindre eller vdj noger maade forfang att giøre vnder wortt hylliste oc naade. Giffuitt paa wortt slott Kiøpnnehaffnn thennd xviij dag decembris aar etc. mdlvj. Vnder wortt signett.

Christian.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt i Krag og Stephanius Chr. III's Hist. II. 522—23.

302. **27 Marts 1557.**

Der bevilges Borgemestre og Raad 200 Daler af Afgiften af Søtønderne i Øresund.

Wij Christian then tredie osv. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synnderlige gunst och naade haffue wnntt och tilladett, och nu mett thette wortt opnne breff wnnde och tillade, att oss elskelige borgemestere och raadmenndh her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn mue aarligenn wpebere och beholle aff thenn tønne peninge, som thenn søefarennde manndh wdgiffue aff the thønner, som ligger her wdj Ørsundh, thuo hundrede jochims daller, jndtill saa lennge wij annderledis ther om tillsigenndis worder, dog saa, att the skulle holle

samme thønner well wed magtt. Thij forbiude wij alle, ehuo the hellst ere eller were kunde, serdiellis wore fogittere, embitzmenndh och alle anndre forskrefne borgemestere och raadmendh her emod paa forskrefne ij[c] daller, som wpeberis aff thønne peninge, epther som forscreffuit staar, att hindre eller wdj nogre maade forfanng att giøre, wnnder wortt hyllisth och naade. Giffuett paa wortt slott Kiøpnnehaffnn thenn 27 dag wdj martij maanitt aar etc. mdlvij. Wnder wort siignet.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

303. 15 April 1557.

Skjøde paa en Gaard ud med Volden.

Jeg Nils Ficksenn thiill Sanndby gardtt aff wabenn kienndes oc giiør witherliigt for alle mett thette mytt obnebreff, att ieg mett myn fry wiilge och welberadde hugh haffuer soltt, skøtt och strax aff hendt och nu mett thette mit obnne breff selger, skøder och strax aff hennder fraa miigh och alle myne sande aruinge och jnd thiill erliig och welburdiige mandt Peder Chriistensen thiill Hielmsøø och hans sannde aruinge end(!) myn eyndoms gaardtt och grundtt liigenndis wdj Kiiøffinghaffn wd mett woldenn, huilcke gaardtt ieg kiøfftte aff fornumstiige mand Walther Symenssen, borger y Kiiøffinghaffnn, met husbygniinge, haffue rom, lenge och brede, som hand nu forffunden er, efftter thij kiiøbe breffs och skøde breffs lydelsse, som ieg ther paa haffuer, och kiendis ieg mig osv. Tiill beder mett mig att besegle thiisse æfftherskrefne dannemendth, som ære Poell Hanssen och Anders Godske, borgemesther y Kiiøffinghaffnn, Rasmus Kiellesmedt och mester Laurits Bøssestøber, raadt mendtt y samestedtt. Giiffuith och skreffuit paa Sanndby gaardth thorstdaghenn nest effther palme sønndagh anno domini mdlvij.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

304. 18 Maj 1558.

Borgemestre og Raad maa bruge og bebygge et øde Fiskerleje (»Fijdh«, latinsk vitta, tysk vitte) paa Dragør, som Stralsunds Borgere fra gammel Tid have haft men ikke brugt i 20 Aar, dog disses Rettighed uforkrænket, hvis de ville tale derpaa.

Christian thennd tridie osv. Wor gunst tillforne. Wider, att som i mett enn ethers metborgere haffue till oss supplicerit och therudinndenn giffuendis tillkiende, att the Sunndische haffuer hafft aff gammell tidt liggenndis itt fijdt paa Dragør, som the icke vthi tiuffue aar brugt haffuer, och efftterdi thett saa lennge haffuer liggett

øde och wi wor rettighed ther aff icke fanngitt haffuer, schall thett therfore were forfalldenn till oss. Och paa thett att wore vnndersaatte knnnde haffue ther nogenn hiellp aff, ther att ligge vthi sildefischett att sallte, ere i begerinndis thett att maa bruge, som ethers supplicatz widere ther om bemellder, tha ere wi tillfredts, att i och ethers mettborgere nogett begynnde att befatte ether mett samme fijdt att bygge oc giffue oss wor rettighedt ther aff. Dog ther som the Sundiske ther nogett paa tale, kunnde wi icke weigre thennom, huad thennom bør att haffue, och ther som the Sunndische ther til ingenn rett haffue, wille wi sidenn mett samme fijdt føyge ether therudinndenn, huad oss staar till att giøre. Her effter kunnde i wide ether att rette. Befalinndis ether gudt. Schreffuit paa wor gaardt Abramstrup thend 18 dagh maij aar mdlviij vnnder wort signete.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i L. Thuras Beskr. over Amager S. 25. Krag og Stephanius Chr. III's Hist., II, S. 274—75.

305. **30 Avg. 1559.**

Fredrik II tager Staden i sin Værn og stadfæster dens Privilegier.

Wij Frederich thenn Anndenn osv. giøre alle witterligtt, att wij haffue aff wor synnderlig gunnst oc naade tagett, annammett och vnndfanngett och nu mett thette wortt obnne bræff tage, annamme och vndfannge wor kiobsted Kiøbennhaffnn metth borgmestere, raadmennd och mennige borgere ther sammestedts vdindenn wor konninglig hegenn, wernn, freed och beskiermelse, besynnerligenn att wille beskiermme, forsware och foredagtinnge tiill alle rette. Sammeledis haffue wij aff samme gunnst och naade fuldbyrd, sammbtøcktt och stadfest och nu mett thette wortt obnne breff fuldbyrde, sambtycke och stadfeste alle thee frijheder och prewilegier, somm thennomm aff wore forefedre framfarnne konninger vdj Danmarck naadeligenn vnnt och giffuenne ære, weed theris fulde magtt att bliffue wed alle theris ord, punncter och article, somm thee vdj alle maade vdwiser och inndeholder. Forebiudenndis ther fore alle, ehwo the heldst ere eller were kunnde, serdelis wore fogeder, embitzmennd och alle anndre forskrefne wor kiøbsted Kiøbennhaffnn mett borgmester, raadmennd och mennige borgere ther sammestedtzs her emod paa theris frijheder och prewilegier, effter somm foreschreffwitt staar, att hinndre eller vdj nogre maade forfanng att giøre, wnnder wortt hyldeste och naade. Giffwett paa wortth slotth Kiøbennhaffnn thenn xxx dag augusti aar mdlix wnnder wortth signnetth.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under.

306. **1562 og 1566.**

Vedtægter om Klokkernes Bestilling og Taxt og om den ny Kirkegaard udenfor Nørreport.

Anno 1562. Om klockere.

Epther Konn. Maits. alles woris kieriste naadige herris wilge och begiere saa och effter burgermester och raads aluerlig befaling tha skall the kirckethienere, som erre klockere thil thisse tre sogner y Kiøbenhaffnn, were forpligtige wid theris ed och thienistis fortabilse och ther wdoffuer att straffis paa thet høgiste, att schulle giøre kirckewergene til huer sogenn huert aar god rede och regenschaff tuennde gange, som er till paasche och sct. Michils dag, for alle the pendinge, som the annaṁe och oppebere for the liig, som the ringe for mett kirckens klocker store eller smaa och thet att specificere met theris naffn, som the ringe for. Thisligiste for piel och lyus, som ther leyes och tagis pendinge for, vdi liige maade att giøre regenschaff for, thi thet er kirckene gandske besuerligt, att forskrefne kirckethienere haffue altid indtil thenne dag brugit klockerne, tiil och lyss til theris egitt nøtte och fordeel och ingen regenschaff ther for giort haffue. Dog naar klockerne giøre regennschaff til paaske och sct. Michils dag, som forschreffuit staar, skall thenom foræriis wdaff same forthiente pendinge[1]), effter burgermester och raad thet sambtøgt haffuer.

Skall och forskrefne kirckethienere were forpligtige att stille the segerwercks klocker rett, saa att the følge aldelis met huer andre, wid theris brøde, och thet skall were effter wor Frue klocke, och haffuer Jacob klocker bepligtidt sig att forskrefne wor Frue klocke effter solens opgang och nedergang. Er thet saa, att klockenn slaar jcke rett, tha will hannd ther staa til rette for. Om saa er, att the anndre klockere jcke stiller theris klocker rett, tha skulle the och plegtere ther for, som wid bør.

Skulle och same klockere haffue god opseennde till kirckene paa huelninger, paa tagidt, att tilsige, om ther fattis steen eller nogitt anndit, sambledis att kaste snee aff huelningne och renderne och kirckenn att holle rensom och ordelig, och wid theris brøde.

Skall ingenn klockere ennd thenn till wor Frue eller till Helliggestus eller till sct. Nicolai lade sine drenge eller piger komme til och røre eller stille werckidt, saa frambt att hannd jcke wil ther for straffis, om hannd er seluff saa føer, att hand selffuer kannd, och ther til met staa til rette for werckidt, huis skade ther skeer, och ther til met att were aff met sin thienisthe.

---

[1]) Her staar Plads aaben til et Par Ord.

Item att haffue opseende til graffuerne, att the graffuis och gioris dybe nock effter thet maall, huer klockere foranntuordit er paa Kiobenhaffnns raadhus, och tilsige om ther findis nogle døde mends beenn kast paa kiergaardenn, att klockerne thet fliteligen saa forschaffer, att same døde mends been kommer y jordenn egienn, nar ther graffuis vnder nogit liig, saa frampt the icke wille straffis ther for, som wid bør.

Om brullupper.

Nar nogit bryllup gioris her y Kiobenhaffnn och wille the haffue kimidt, tha schulle the giffue klockeren til thend kircke sogenn thet skeer viij ß. Item gaar brudenn andenn dagen til same kircke, tha skall hun och giffue klockerenn viij ß. Gaar brudenn om mandagen til en anden kircke, dog skal hun giffue klockerenn viij ß. Menn begierer ther nogenn, att the store klocker till wor Frue skulle kimis, tha skulle the giffue klockerenn en mark dansche huer dag, och ingenn ydermere endthen øll eller mad, vdenn the erre synderlige indbodne, tha komme och giøre som ander jnd erre budne. Skall och jcke klockerne were forpligtige att giøre nogit regenschaff for same forskrefne kiime pendinge, menn thenom nyde och beholle thil theris egit nøtte och gaffnn.

Om graffuer paa thend ny kirckegaard.

Epther borgermester och raads aluerlig befaling sambledis effter forordinerede kirckeuergis wdi Kiobenhaffnns stad wilge och begiere skall thend mannd, paa thennd nyu kirckegaard will boo, forpligtig were thisse effterfølgende articler att inndgaa och wid fuldmagt holde, saa frampt att hand icke wil foruisis aff same boolig och ther wdoffuer straffis paa thet høgiste.

Først skall thet strenngeligen were hanom forbuddit att holle daabill eller drick, thisligiste huse eller dølge skarnns folck och wryggeløse y same kiergaards huss, wid sin hals, menn affstyre och straffe wdygd och schalckhed thett meste hannd kannd, eller giffue thet tilkiende for øffrighedenn.

Skall same kiergaards mannd saa well som wegterne wdj tornidt graffue legersted och ther hoss were forpligtige att giøre graffuerne dybe nock epther thet maall, huer klockere wdi Kiobenhaffnn foranntuordit er paa Kiobenhaffnns raadhuss, sambledis haffue vpseende til, att her ingen lunde graffuis paa thet gamble støcke jord y vij samffelde aar, vdenn thet storligenn er fornøden.

Skulle wegterne och kiergaardsmandenn forpligtige were att vnderuise thenom, ther selff wille graffue, som jcke formaar att betale,

att thet graffuis rett, som forschreffuit staar, och hermet skall huer som graffuer paa kiergaardenn jngthet widere graffue emellom huer graff, end som enn fod er lanng.

Skall och kiergaardsmandenn, thisligiste wegterne haffue opsyun thill graffuerne, naar the syncke, att the opfyldis och jeffnis lige met jordenn.

Skall kiergordsmandenn holle kiergaardenn schickelig och smuck, vpdrage tidtzler, areller och anndit wnytteligt, thisligiste plannte asker, linnder och anndit nytteligt rund omkring kiergordenn, att hannd kannd holdis vdj agt och ære, mere ennd som tilfornn weritt haffuer.

Skall och kiergordsmandenn forpligtig were rensom att holle steenbroenn fraa fielebroenn jnnd til thennd bugt emod porthenn, och porteneren ther nest tage wed wdi ligemaade stienbroen att holle rensom.

Skall thet och were kiergordsmandenn strengeligenn budit och befalit, att tillese och foruare kiergaards port och laage, strax nar stadtzens porte tillesis, att ther inde jcke skall skiulis och foraarsagis synndt och ondschaff, som thiswer tilfornn sked er.

Anno mdlxvj thend 29 nouembris tha bleff beuilligit, att wegternne och thennd kiergaards mand schulle haffue for huer graff att graffue paa thennd nyu kiergaard, som the husarmis forstandere schulle wdgiffue, fem schilling runde pendinge, och andre fattige, som begiere theris arbed, schulle giffue for huer graff att graffue vj ß rund pendinge, huilcken her emod giør, skall straffis, som wid bør. Och the som erre formuendis skulle giffue viij ß, och om winteren, nar jordenn er frossenn, xij ß runde pendinge y thet allerhøgiste.

Samtidig Afskrift i »Magistratens Vedtægtsbog« i Raadstuearkivet Bl. 181—82.

307. — 14 Juli 1563.

Lejebrev paa en Gaard bag Graabrødre.

Jeg Morthen Remsnider, borgher wthi Kiøbenhaffnn, kendis och giøre witterliigtt for alle medt thette miitt obne breff, att erliige och fornumstiige mend Albrecth Knoppert, doctor, och mester Laurits Mattssen, kercke werge tiill wor Frue kircke her wthi Kiøbenhaffnn, haffuer wnth och tiilladet miig, min kiere høstru, børn och arffuinge en wor Frue kirckis boed och grundt, liggendis her wthi Kiøbenhaffnn bag Graabrødre nest østen op tiill then bolige, Mattz Anderssen nu y boer, och nest wæsten op tiill thet huss, Magdalene Per Køgis nu

i wære haffuer, med huss, bøgningh och gardtzrum wthi lenge och brede op och nedher, som thet nu bygdt, indhegnet och forfundhit er, att nyde och beholle wthi alles woris liiffs tiid, then ene epther then andhenn, tiill euige tiid, dog meth saa skeell, att ieg, min kierre høstru, børn och arffuinge skulle giffue ther aff aarlighenn tiill wor Frue kiercke tre marck danske, som wthi Danmarck genge och giffue ere, tiill tuenne terminer, halffdelen tiill paaske och andhen halffdelen tiill Michaelis dag, och bygge och forbedre samme boed och then wthi gode maade wed macth holle osv. Tiilbedindis erliige mend Lauritz Jørgenssenn och Hans Jenssenn borrighe her samme sted att besegle met miig. Giffuith wthi Kiøbenhaffnn then 14 julij anno gratiæ mdlxiij.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

308. 25 Nov. 1563.

Skjøde paa en Have paa Rosengaarden.

Jeg Laueritz Muelle borger y Kiøbinghaffuenn giører alle wetterliigtt och kyenndes mett thette mett obnne breff, at ieg mett mynne frij wyllie och well beraadtt hoff haffuer soldtt och affhenndtt fraa meg och alle myne sande arffuinge oc tiill erliig och well fornomstig manndtt Nyels Pedersenn, hans høstrw, børenn och arffuinge enn myne haffue lyggindes paa Roszenn gaardtt nordenn nesth forskrefne Nyels Persens haffue oc søndenn nest thenn lille byesens stredde, som løbber tiill Lønportenn, som borgemester Anders Gottske nu y werre haffuer och som thenn nu y lengde oc bredde jnnd hegnidtt oc yndt planckett er osv. Haffuer jeg weluilegenn medtt wedt oc wedskaff hengde mytt segnette nedenn for thette mytt obnne breff, tiill bedindis erliige och wellfornomstiige menndtt Anders Gottske borgemester, Matzs Frandsenn raadmand och Jørgenn Persenn byefogett, attij och saa besegler thette mytt obnne breff, som giffuedtt och schreffuedtt er y Kiøbnnehaffnn wnnder Gudtz aar mdlxiij sancte Chatarine dagh.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. blandt danske Selskabs Membraner.

309. 15 Marts 1564.

Fredrik II byder at frede Nikolaj Kirkegaard.

Wy Frederich thennd annden osv. giør alle witterligt, att wij ere komne vdi forfaringe, huorledis att ther holdis stor wskickelighed och misbrug mett kirckegaardenne vdi wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn, och besynnderligen mett sanctj Nicolaj kierckegaardt, saa att ther

nu offuer same kierckegaardt er lagt huer mandtz wey mett riiden, agen oc i anndre maade, thesligeste thømmer oc annden deel, ther hedenn leggis, huse sammen huggis, mett anndenn wtilbørlighed, wrenhedt, som paa slige steder wsømmelige er, thaa paa thett forskrefne sanctj Nicolaj kirckegaardt saa well som anndre christenne menniskers huilesteder maa bliffue holdne i slige acht oc werdighedt, effter som thennd till forordinerit er, wille wij hermett aluerligenn forbudit haffue alle, ehuem the helst ere eller were kunde, jnnden byes eller vdenn, borgere eller annder, nogen hanteringe att haffue paa forskrefne sanctj Nicolaj kirckegaardt enthenn mett thømmer att op legge, huse att samen hugge eller vdi nogre annder maade, bedendes och biudenndis kircke wergerne till sanctj Nicolaj kircke, the som nu ere eller her effther komendes worder, attj rette etther effter strax mett thet allerførste att jnndtage forskrefne kirckegaardt wdi sin lenge oc brede, som thennd mett rette bør att were, och thennd jnndhegne och ther fore giørrer nøttørfftige røste och portte, saa att swin oc fee maa vdeluckes och ingen age- eller riide wey ther offuer bliffuer, att kirckegaarden kand holdis reen och wbesmittitt. Fordrister seg nogenn till her emod effther thenne dag enndten att wplegge thømmer, eller oc lade samen hugge huse paa forskrefne sanctj Nicolaj kirckegaardt, tha skulle the haffue forbruth aldt thømmerit, halffdelen till osz och annden halffdelen till kirckenn. Finndis och kirckewergerne her wdindenn forsømmeliig och icke inndhegner kirckegaarden mett portte oc røste och forskaffer thet saa, att then hollis reen eller och seer egennem fingre mett nogenn, som ther haffuer nogenn hannteringe, emod thette wortt breff, thaa skulle the therfor liide tilltale oc stande till rette. Giffuit paa wortt slott Kiøpnnehaffnn thennd xv dag martij aar mdlxiiij vnnder wortt siignedth.

Udkast paa Papir i Geh. Ark.

310. **20 Marts 1567.**

Kgl. Befaling om Afgift af Brygning til Befæstningen.

Wi Friderich then anden osv. giøre alle witterligt, att effterdi wi forfare, att woldene och anndenn befestninng om wor kiøbsted Kiøbennhaffnn er megitt forfallditt, och paa thett att samme befestninng mett thett første motte foretagis och ferdige giøris, haffue wi till thetts behoff vnnd och tilladt och nu mett thette wort obne breff vnnde och tillade, att oss ellschelige borgemestere och raadmenndt ther sammestedtz her effter maa opbere aff alle, som brygge ther i Kiøbenhaffnn, enn dannsche huidt aff huer schieppe mallt ther

forbryggis, till saa lennge wi annderledis ther om tillsigenndis worder, oc samme penndinnge schulle the foruennde till byenns befestning at byge och forbedre och till innthet anndet. Giffuitt paa wortt slott Friderichsborge thennd 20 martii aar mdlxvij vnnder wort signete.

Orig. fattes nu i Raadstuearkivet. Afskrift i Valkendorfs Bog S. 220.

311. **21 April 1567.**

Fredrik II byder Bjørn Andersen at advare dem, der have øde Jorder, at de lade dem bebygge eller indhegne.

Frederich osv. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij ere komne vdj forfaringe, att ther skal findis mange øde jorde vdj wor købsted Kiøpnehaffn, oc the, same jorde tilhøre, icke wille them bygge ey helder indplanke, effter som the lang tiid siden ere tilsagde til tinge oc ther paa er tagit tingswinne, men paa same jorde føris oc samlis alle hande vrenlighed, huor aff kommer stanck oc vnd lucht i byen oc atskiellige siugdomme ther effther følger, oc wij ether for saadanne aarsage haffue befalit att skulle lade tilsige til tinge oc aff predicke stolen, att huem saadanne jorde haffue, skulle tiltencke them att indhegne eller bygge inden xiiij dage ther nest effter eller oc jorden skulle were til oss forbrøtt oc samme jorde største parten ligge paa thenne tiid øde som tilforne, thij bede wij ether oc wille, atj endnu lader tilsige oc atware alle, som saadanne jorde haffue oc øde ligge, att the inden en forsagdt dag them enthen bygge eller indplancke, at ther som the inden then tiid, i them forelegge, thet icke giørindes worder, atj tha strax lader forskrefne jorde wordere oc enthen anname them till slottett oc oss tilbeste lader indhegne eller oc for then werd the fore warderitt worder, selger oc affhender til them, som saadanne jorde indlucke eller bygge wille, dog skulle i inthet befatte ether med the jorde, som høre til Vniuersitetet, hospitalitt, kircken eller skolen, men tilholde them, same jorde haffue i befaling eller besiddelse, att the them indhegne eller bygge. Ther mett giøre i oss synderlig til wilge. Fredrichsborg 21 Aprilis 1567.

Udkast paa Papir i Geh. Ark.

312. **14 Juni 1567.**

Fredrik II byder Bjørn Andersen at sørge for, at Gaderne holdes rene.

Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att effttherthij ther vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn findes offuermaade stor wskickelighed mett gaderne oc rendestenene, saa att the ere saa wjaffne oc wordenlige

fliid, att mett mindre anden raad icke til føris, staar thet icke till att holde garderne rene oc byen frij for ond stanck oc lugt, oc end dog thiitt ther om er skrifftlig och mundtlige befalninge skeed, oc ther endnu inthet wed giordt, tha paa thett ther paa en gang for alle maa giøris en skick, saa att gaderne oc rendesteenen mue oc kunde holdes rene, bede wij ether oc wille, atj mett wore borgemestere oc raadmend ther same stedz strax lader besøge, huor saadanne brøst findes enthen paa gaderne eller rendestenene oc sidhen wforsømeligen thet saa forordinerer oc vden fortog bestiller, att thett mett all fliid oc skickelighett leggis, fliies oc ferdig giøris, som thet seg bøer, saa fremtt att ther som ydermere brøst ther paa findes, wij tha icke skulle wiide thet bode hoss ether oc borgemestere oc raadmend ther samestedz oc thersom saadanne wliudighed icke skulle fororsages anderledis oc aluarligen att tiltencke oc her aff i wor endelige meninge haffue att forstaa. Schreffuit paa wort slott Fredrichsborg den 14 junij anno 1567.

Udkast paa Papir i Geh. Ark.

313. **29 Avg. 1567.**

Skjøde til Kansler Johan Friis paa et Stræde mellem Kannikestræde og Skidenstræde.

Wy borgermestere och raadmennd vdj Kiøbennhaffnn giøre alle witterligt och kiendis met thette wortt obne breff, att wy paa Kiøbennhaffnns stads wegne haffue sold, schiøt och affhennd och nu mett thette wort obne breff sellier, schøder och aldelis affhennder frann Kiøbennhaffnns stad och till erlig oc welbyrdig Jahann Friiss till Heslagger, Kon. Maits. canntzler, och alle hanns arffuinge enn Kiøbenhaffnns stadtzs jord oc grund oc egendom, som tilforn war ett strede, liggenndis her samestedtz y wor Frue sogenn vdj Cannicke strede nest westenn vp til forskrefne Jahann Frissis egen gaard oc jord och østenn nest vp till enn Vniuersitetens jord och gaard, som mester Hanns Zarseridis nu vdj boer, som strecker seg bredenn paa thennd sønnder ende vd till Cannickestrede aff øster oc vdj wester er otte alne, lenngdenn paa thennd østre side vp emod forskrefne Johann Frisis egenn gaard aff sønder och vdj nør er halffemtesindtztyffue otte alne ett quarter, lenngden paa thennd wester side aff sønder oc vdj nør er ett hundrid halffierdie alne ett halff quarter, bredenn paa thennd nør ende vd til Schidenstrede aff øster och wdj wester er otte alne, huilckenn forskrefne jord, grund och egendom vdi forskrefne lengde oc brede vp oc neder, som thennd nu forfundenn er, forskrefne Jahann Friss oc alle hanns arffuinge schulle haffue, nyde,

bruge oc beholle for euindelige eiie oc egendom. Och kiendis wij osv. Thi bepligte wy oss och wore efterkommere borgermestere och raadmend y Kiøbennhaffnn paa Kiøbenhaffnns stadtz wegne att fry, frelse, hiemle och fuldkommeligenn tilstaa forskrefne Jahan Friiss oc hanns arffuinge forskrefne jord, grund och egendom for huer mandtz tiltall, som ther paa kand talle mett rette y noger maade.

Af Magistratens Vedtægtsbog i Raadstuearkivet Bl. 52—53. Som Overskrift staar: Anno 1567 thennd 29 dag augustij tha bleff erlig och welbyrdig Johan Friis till Heslagger, canntzler, vdj hanns lyffs tid beuilligett ett byes strede, som er løbenndis aff Cannickestrede och hennemod Schidenstrede Sidenn forhandlitt hannd mett borgermester och raad, atthe vnte hanem thett till egendom, och gaff hannd ther for ij^c enckede daller. I Orig. haves Joh. Frises Gjenbrev af samme Dag, at efter hans Død skulle hans Arvinger igjen udlægge samme Stræde til Stadens Gavn og Bedste, hvis ikke han eller de anderledes kunde forhandle det.

314. 1 Okt. 1567.

Fredrik II. tillader, at de Vægtere, der skulle antages til Portene, Volden og om Natten til Gaderne, kun maa bruges her i Byen.

Wij Frederich thenn anden osv. giøre alle wittherligt, at effterthij oss elskelige borgemestere och raadmend her wdj wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn haffue beret for oss, at paa thet alting mett wagt her wdj byenn saa møget thes bedre maa bliffue forsørgit, ere the thil sinds at tage wdj thieniste saa mange duelige karle, som behoff giøris, huilcke alltiid skulle wage wdj porthenne, paa voldene och om natthen paa gaderne, och thennom aff byens pendinge beløne, tha haffue wij wndt och tilladt och nu mett thette wort obne breff wnde och tillade, at forskrefne karle, som forskrefne borgemestere och raadmend saa thil wegthere wdj thieniste tagindis worder, mue och skulle altid bliffue her i byenn tilstede och ingen andenstedz brugis, wden huor borgemestere och raadmend thennom behoff haffuer. Giffuit paa wort slot Kiøpnehaffnn thenn første dag octobris aar etc. mdlxvij. Vnder wort signnet.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Ny d. Mag. I. 55.

315. 1 Okt. 1567.

Fredrik II.s Befaling om hvorledes Grundene udenfor Byen skulle sælges og bebygges.

Wij Frederich then anden osv. giøre alle witterligt, at efftherthij oss elskelige borgemester och raadmend her wdj wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn haffue beret for oss, huorledis at wden for byen skall ligge nogen haffuer och øde jorde, som thennom paa byens wegne

tilkommer, och mange ere begierendis saadanne haffuer och jorde at motte fange thil kiøbs for eyendom, the wille thennom lade jndhegne och god kiøbstedtz bygning ther paa sette, tha haffue wij aff wor synnerlig gunst och naade saa och paa thet byen saa møget thes mere maa bliffue forbedret wndt och tilladt och nu mett thette wort obne breff wnde och tillade, at forskefne borgemestere och raadmend her samestedz thil eyendome mue selige och affhende huilcke haffuer och øde jorde thennom och byenn mett rette tilkommer, dog saa at the ordenlige skulle affmaalis och skickelige gader och streder ther emellom forordineris och leggis, och huem thennom kiøber, skulle føre ther paa god kiøbstedz bygning mett huse, thegeltag och planckewerck. Giffuit paa wort slot Kiøpnehaffnn then første dag octobris aar etc. mdlxvij. Vnder wort signet.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Udenpaa: Om kaalhaffuer och andre haffuer, att borgermester och raadt mue sellie them till eyendom. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

316. 7 Okt. 1567.

Fredrik II. byder, at alle, der bruge borgerlig Næring, skulle skatte, og oplyser om hvem der er fritaget derfor.

Wij Frederich thenn andenn osv. Giøre alle witterligt, at effterthij oss elskelige borgemester och raadmend wdj wor kiøbstedt Kiøpnehaffn haffue ladet berette for oss, at ther skall were mange ther wdj byen boendis, som sidde skatte frij och jngen besuerringe ville drage mett the andre borgere och byens jndbyggere, men thennom alene wille befrij ther mett, at the ere wdj wor thieniste, och ligewel bruge stor neringe mett kiøb och sall, the andre ther skatter och skylder thil skade, tha paa thett at widere klage ther om for oss icke komme skall, wille wij, att ther mett her efther saa holdis skall, att alle borgere, som bygge och boe wdj Kiøpnehaffnn och bruge kiøpmandschaff och anden borgelige neringe, skulle alle skatte och skylde och drage mett wdj hues besuerringe byenn paa kommer, effther som the haffue neringe thill, dog her met wndertagit klerckeriit och the geystlige, som ordinantzen holde frij, saa och bogtrøckere och bogførerer, som alrede haffue wore priuilegier, tisligiste the ther haffue wor kiere herrefaders, hoglofflige ihukommelses, eller wore breffue, at skulle mue sidde skattefrij theris liiffs thiid, samledis the wore thiennere, skibsfolck och andre, som leffue aff theris besoldinge och ingen besynderlige nering, handel eller kiøbmandschaff bruge, enthen mett øel at sellige wden huse til forprang eller i andre maade yder-

mere end thiill theris huses vphold, skulle och were frij effther gammel sedwanne, her effther forskrefne borgemester, raadmend och menige borgere wdj Kiøpnehaffnn thennom skulle haffue at rette. Giffuit paa wort jagthus Auensøe thenn vij dag octobris aar etc. mdlxvij. Vnder wort signet.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

217. 4 Nov. 1567.

Borgemestre og Raad faa en anden Vang, end den de hidtil have haft, til deres Løn, og give et Stykke deraf til Byfoged og Byskriver.

Anno 1567 thend fierde dag nouembris tha haffde borgermester och raad vpkallit raademesterne och thisse efftherschreffne menigheds mend, oc the gaff thenom tillkiende, att efftherthj thend wang, som the nu vdj brug och were haffuer for theris trældom och wmage, er fordreffuitt och icke kand giffue sin tiilbørlig grøde aff seg, som wmagenn kannd betalis mett, oc ther for agtit borgermester och raad att wdlegge thend wong tiill offuerdrifft och fægang, som the nu vdj nogre aar haffue brugt, och wille egienn jndtage en andenn wong att bruge tiil theris nottorfft, efftherthij och atthend jord, som the nu haffue brugt, er dugliger tiill fægang end thend jord, som the wille egien jndtage, och ther for hagde the vpkallit forskrefne mend att wille haffue theris sambtøcke ther tiill paa menighedens wegne. Her paa ginnge forskrefne mend vdj beraad och egienn jndkome paa raadstuffuen och endrecteligen beiade, bewilligede oc sambtøckte thennd forskreffne borgermester och raads begiering, dog att borgermester och raad skulle sielffuer jndhegne same jord, byenn vdenn skade.

Øster rormaall: Jurgenn Jenusen guldsmid. Dirick Segelleger. Matz Bødker. Jurgenn Bager. Jesper Oluffsen. Strand rormaall: Peder Jørgennssen. Knud Lindegaard. Tuue Nilssen. Nils Lollicke. Anders Jørgennssen. Jurgen Billefelt. Nils Kannestøber. Snars rormaal: Mickell Erbo. Søffrenn Brusse. Jørgen Brygger. Jørgenn Benndsenn. Wester rormaal: Jens Mickelssen. Christoffer Lauritzen. Jørgen Tryne. Jacop Schreder. Jørgenn Fønbo. Christenn Christennsen. Nør rormaall: Suend Skaaning. Iffuer Anderssen. Nils Anderssen. Mickell Bager. Philippus Bager. Anders Suenske. Kledebo rormaall: Oluff Hinrickssenn. Oluff Kanntтor. Oluff Jennssen Schreder. Kiødmanger rormaall: Peder Syffuennssen. Nils Hamer. Hans Direkssenn. Rasmus Schreder. Søffrenn Pederssenn. Oluff Casperssen. Anders Nilaussen. Frimands rormaall: Nils

Lestemager. Gamble Jens Krogmager. Anders Krogmager. Peder Haffnntorrnn. M. Tamis v. Hall, barsker.

Oc er eblant forskrefne menigheds mend endnu fire leffuendes, som erre Jesper Olufssen, Nils Lestemager, Rasmus Schreder oc Nils Hamer, huilcke ware vdj thend første sambtøcke anno 1539, tha thend gamble wong bleff jndtagitt. Item førend borgermester och raad gaff seg tiil beraadslag mett forskrefne borger paa menighedens wegne om forskrefne wang, tha haffde borgermester oc raad seg tilforn ther om beraadslagit met erlig och welbyrdig Biørn Anderssen tiil Stenholt, slotzherre paa Kiøbenhaffn slott, oc forthj atthet war borgermester och raad en nøttorfftig begier, tha sambtøckte Biørnn Anderssen same theris begier paa Konn. Mait. wegne. Thesligeste effteratt forskrefne Biørn Anderssen var afferdiget vdj Kon. Maits. bestilling her aff och tiil Norge, besøgte och borgermester och raad erlig oc welbyrdig Peder Oxe til Gisselfelt, Konn. Mait. stadtholder her paa Kiøbenhaffn slot oc hoffmester, oc hand vdj lige maade sambtøckte paa Konn. Maitt. wegne borgermester oc raad att jndtage forskrefne wang, effter som Konn. Maits. byfogit Bernt thor Westen for thenom berette. Och paa thend tiid war Anders Schriffuer Knudssen, Arild Hake, Marcus Hess, Knud Pederssen Schriffuer fire borgermestere, m. Lauris Matzen bøssestøber, Oluff Hamer, Matz Schriffuer, Jurgen Pederssen, Hans Olssenn, Christoffer Mogenssen och Lauris Olssen raadmend.

Med en anden Haand: Jegh Berenth thor Westen, Konn. Matts. byefogett wdj Kiøbenhaffn, bekiender mett thenne min egen handtskrifft, att effthertij erliige och welfornumstiige mendtt, borgemestere och raadt, aff gunst haffue wndt och wdtlaght megh itt støcke wdj thend nye wangh, som the nu nyliigen jndtagitt haffuer, saa kiendis iegh megh paa min embidtz wegne jngen rettichedtt att haffue tiill eller wdj forskrefne støcke jordtt, lengere end borgemestere och raadt megh aff gunst thet wnde wille. Actum Kiøbenhaffns radthus thend j decembris anno 1567.

Med en anden Haand: Jeg Claws Rutter byschriffuer kiendis mett thene min egen handschrifft, att effterthj mine kiere øffrighed borgermestere oc raad haffuer meg nu gunstigligen vnt och vdlagt ett støcke jord vdj thend ny wang, som the nyligen haffue jndtagit, saa bekiender ieg meg ingen rettighed paa mitt embitz wegne att haffue vdj forskrefne jord, lenger end som borgermester oc raad mig thet gunstiglig vnde wille. Actum vt supra.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 173—74 i Raadstuearkivet.

318. **18—24 April 1568.**

Byens indenbys Husleje og Jordskyld.

Register paa Kiøbenhaffnn stads aarlige husleie, jordskyld, haffueleiie jnden portene, oc jordskyld aff haffuerne wden for portene[1]), som aarligen for ett aars rentte aff huer jord skal vppeberis och jndkreffuis. Schreffuitt vdj paaske wgenn anno 1568.

Øster rormaall.

Mette Hans Junges iij marc jordskyld. Schipper Søffren aff ij boder viij marc jordskyld. Suend Skaaning aff en gaard ij Kongensgade viij marc jordskyld. Carine schipper Eilers xxxvj marc husleiie. Jurgen Amage xviij marc husleie. Peder Christoffersen xviij marc husleie. Bertil Stinger xxvij marc husleie. Anders Bager lx marc husleiie. Hans Jensen xv marc husleie. Hans Suertfeger xviij marc husleiie. Nils Hansen xviij marc husleiie. Peder Rasmussen xviij marc husleie. Jens Weigers huss. Christen Kleinsmid aff thend hytte, som staar vden gaard hand ibor, ij marc jordskyld. Mette Offuerskers x marc jordskyld. Frans Ibssen aff thend jord y Pillestrede j marc jordskyld. Anders Godskis arffuinge aff en jord emellem Wogenmand gade oc wollenn.

Strand rormaal.

Hans Walis arffuing aff thend hiørne gord vdj Høbrostrede (!) v marc jordskyld. Matz Lyckessen aff thend huss oc kieller, som huide Citzel ibode, xij marc jordskyld.

Snares rormaal.

Lawge Brocks gaard iij marc jordskyld. Jacop Jenssen brygger viij marc jordskyld.

Vester rormaall.

Frans Smid viij marc jordskyld. Mester Nils Huid x marc jordskyld. Hans Poulssen aff thend haffue wid Farffuer laagen viij skilling jordskyld. Nilaus Glarmester viij marc jordskyld. Jost Brasser aff thet huss, som hanom tilhør, v marc jordskyld. Noch aff thend bod nest op til hanom oc tilhør byen vj marc husleie. Mogens Schreder aff thend bod wid Raadhusslaagen x marc husleie. Her foruden haffuer byen vij andre boliger ther hoss, som bysens tienere vdj boer. Aff sanct Clemens kiergaard[2])
Matz Lauritzens Smids gaard paa Westergade. Thend jord, som

---

[1]) De sidste findes ikke her.

[2]) Derpaa staar Plads aaben ligesom for at betegne dem nærmere, der boede paa St. Clemens Kirkegaard i Kattesundet.

Nils Tromslar ij were haffde. Jurgen Tryne aff thend jord oc haffue, som staar boder paa. Lauris Mickelssen bryggers arffuinge aff thend jord paa Westergade. som gaarden paa staar, iiij marc.

Magistratens Vedtægtsbog i Raadstuearkivet, Bl. 147—48.

319. **4 Juni 1568.**

Skjøde paa en Gaard i Klarestræde.

Aar mdlxviij thennd iiij dag junij lod erliig och welbyrdige Peder Oxe hoffmester hanndle mett borgemestere och raad, atthe wille sambtøcke hanom, att hand motte sette hanns huss och gaard nogitt vdbedre vdj gadenn y Klare strede, hannd wille rame Kiøbenhaffns byes beste egienn, och ther paa fick hannd borgermestere och raads breff, huilckitt lyuder ord fraa ord, som her effterschreffuit staar.

Wy borgermestere och raadmennd wdj Kiøbenhaffnn giøre alle witterligt och kienndis mett thette wort obne breff, att wy haffue vnndt, beuilligitt och sambtøgt och nu mett thette wort obne breff vnnder, beuilliger och sambtøcker erlig och welbyrdige mand Peder Oxe till Gisselffeldt, Konn. Maits. och Danmarckis rigis hoffmester, enn Kiøbenhaffnns stadtz jord, grund och egenndom, som er ett støcke aff ett strede liggenndis her samestedtz nordenn nest op till forscrefne Peder Oxis gaard, som forscrefne Peder Oxe nu ett huss paa bygt haffuer, och strecker seg bredenn paa same jord y thend øster ende aff sønnder och y nør fire alne, lengden aff øster och y wester tresinndtztyffue syuff alne ett quarter, bredenn y thend wester ennde aff sønnder oc y nør halffierde alne, huilckenn forscrefne jord, grund och egenndom vdj forscrefne lengde och brede forscrefne Peder Oxe och alle hanns arffuinge schulle haffue, nyde, bruge och beholle osv. Til windis byrd vnnder wor stadtz jndsegil.

Af »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 54.

320. **Omtrent 1568.**

Skjøde paa en Grund i Pilestræde ved Peder Oxes Gaard.

Wij borgemestere och raadmend wdj Kiøbenhaffnn giøre alle witterligtt och kiendis met thette wort obene breff, att wij haffue vndt, beuilget och samtøcktt och nu met thette wortt obene breff vnder, bewylger och samtøcker erlig och welbyrdige mand Peder Oxe till Gislefeld, Kon. Maitts. och Danmarcks riges hoffmestere, een Kiøbinghaffnns stadtzs jord, grund och eyendom, som er jtt lidet stryg jndenn rendstenen att rette hanns jndbygde jordmon met, ligendis

her sammestedtz wdj Pilestrædit østenn op till forscrefne Peder Oxes egenn gaard, som forscrefne Peder Oxe nu sielff haffuer jndheygnit och jndbygdt, och strecker sig bredenn paa samme jord j thenn sønder ende aff øster vdj wester eenn sielandske alne och halff andet quartier, huilckenn forscrefne brede paa skacke affløber och formindskes fraa forscrefne sønder ende och till thett nørre hiørne paa forscrefne her hoffmesters egitt huss vd till Clara boder, saa wdj samme nørre ende findis jngenn aff byes jord wdenn forscrefne her hoffmesters egenn huss och bygning, huilkenn forscrefne jord, grund och eyendom wdj forscrefne brede forscrefne Peder Oxe och alle hanns arffuinge skulle haffue, niude, bruge och beholde osv.

Udateret. Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 61.

321. **11 Jan. 1569.**

Om Forholdet imellem de 3 Sognekirkers Del i Udgifter til Bygning paa Latinskolen, Kapellet og Kirkegaarden udenfor Nørreport. Jfr. Frue Kirkeværges Regnskab over Udgifter til det samme af 27 Nov. 1567, der er trykt i »Aktstykker og Breve til Universitetets Historie, af Dr. Holger Rørdam«, Nr. 146, og her foran Nr. 293.

Wij effterschreffne Hansz Albritsen, doctor och superintendens offuer Siellands sticht, Anders Schriffuer, Arel Hake och Marcus Hes, borgemester vdi Kiøbenhaffn, Oluff Hammer, Madtz Schriffuer, Hans Olffsen, Christoffer Monsøn och Lauridtz Olffsen, raadmend sammesteds, giøre alle witterligt, at aar mdlxix dend thisdagh, som waar dend xj dag januarij, vaare wij forsamlede her vdi Kiøbenhafn vdi bispens stuffue paa en venligh contract imellem alle disse iij kirckenis werger och forstandere, som war aff wor Frue sogn doctor Albrit Knoppert och mester Lauridtz Matsen Byssestøber raadmand, item aff H. Giestis sogn Richardus Hoffmand och Frandtz Ibsen, och aff s. Nicolaj sogn Hendrich van Møsen och Albrit Albritsøn, om nogen weenighed, som dennum paa kirckernis veyne imellem kommen war, for en summa pendinge, som kircheuergene thil wor Frue kirche haffde vdi nest forgangne aare forstracht och vdlagt vdaff wor Frue kirchis pendinge paa alle iij kirches wegne thill dend nye kirchegaards och capellis bygningh och beredning her uden for byen och thil almindelige scholens bygningh paa wor Frue kirchegaard, eller paa dend gaard, boder och huse, som ligge thil scholens thieniste. Och da vaare neruærendis tilstæde m. Hans Thommisen, sogneprest thil wor Frue kirche och prouist, med sine thuende capellaner her Hans Lauridtzen och her Anders Mariager, item m. Jacob Nielsen, sognepræst thil st. Nicolaj kirche, med sin capellann her Hans Skonningh, och m. Niels Huid, sognepræst thil Helliggiestis kirche, med

sin capellan her Isaac Pedersen, och da berette forschrefne mester Lauridtz Byssestøber, huorledis at aar mdxlviij vaar der giort en venligh handell och vedtecht imellem alle disse forscrefne iij kirchernis werger och forstandere, som daa vaare vdi saa maade, att naar der schulle byggis och forbedris nogit enten paa scholen eller paa scholernis bolige eller paa dend nye kirchegaard, da haffde de giortt dennem een veluillige taxt imellem, huad huer kirche skulle vdlegge for sin anpart vdi saadan bygningh, som er wor Frue kirche aff huer hundrett ℔'s bekostning xlj ℔ d., Helligh Giestis kirche aff huert hundrit ℔ xxxv ℔ d. och S. Nicolaj kirche xxiiij ℔ d., och samme taxt schulle lige saa holdis aff alle deris effterkommere kircheuerge. Vdaff huilchen contract forschrefne mester Lauritz Byssestøber haffde her een copie thilstæde, huilchen och bleff læst her i dagh vdi allis woris næruærelse, och end doch at kiercheuergerne aff hellig Giestis sogn sig med dett første nogit beklagede, at deris taxt vaar dennom nogit for strengh effter denne tids leilighed, i dett de meente, at s. Nicolaj kirche vaar rigere paa aarlige indkomst end deris kirche, de ochsaa meente, at kircherne ware icke nu saa udi formue, som de kunde haffue værit dend tid samme contract vaar giordt, dog formedelst dend goede doctor Niels Hemmingsens och Niels Læstemagers vnderuisning, som allene ere leffuendis aff alle de mend, som offuerwaare denne contract, och vel dragis thil minde och her vdi dagh for os bekiende och thilstode, at contracten vaar saa gaait, som m. Lauridtz med dend schrifft berette, men fordi at forscrefne doctor Niels Hemmingsen icke kunde fuldkommeligen dragis thil minde, huad summen vaar paa taxten, som huer kirche schulle vdlegge, da forklared Niels Læstemager det med saadann bescheed, at hand fuldkommeligh drogis thil minde, at samme forscrefne contract vaar lige saa giort, som dend schrifft formelde, som m. Lauritz her tilstæde haffde. Och saa sagde hand ydermeere, at hand paa st. Nicolaj kirchis vegne haffde vdgiffuit till saadan bygningh, effter at denne forschrefne contract vaar giord, ligesaa som contracten formelder, och det wilde hand beuise med sin regnskabs bog. Daa lode forschrefne kircheuerge aff H. Giestis och s. Nicolaj kirche sig nøye och veluilligen beiaede och samtychte denne forschrefne contract, och effterdi at forschrefne m. Lauridtz Byssestøber haffuer for it aar siden forleden giort regenskab for forschrefne Nye kirchegaards och capellis bygning met andit meere vdi forschrefne kircheuergers och flere dannemends neruærelse och de nu vide huær sin anpart, som de schulle legge fraa dennom paa kirchens vegne at igien betalle

wor Frue kircke met, som haffuer forstracht dend gandske summa, som vaar iij^{m}v^{c}xxvj ℔ vij ß ij alb. rund mynt och j^{c}xxiiij gamle daler, saa tilkommer Hellig Giestis kirche der aff at betalle j^{m}ij^{c}xj ℔ v ß j alb. rund mynt och xliij gamle daler x ß ij alb. d., och s. Nicolaj kirche viij^{c}xxxvij ℔ j ß rund myndt och xxx gamle daler vj ß ij alb. Derfor haffue forschrefne kircheuerge i dagh veluilligen loffuit och thilsagt vor Frue kirches verger och forstandere paa vor Frue kirchis vegne, at de ville strax legge fra dennom breff och seigl, och forplichte dennom och deris effterkommere kircheuerger paa forschrefne Hellig giestis och s. Nicolaj kirches vegne huer dennom at betalle vor Frue kirche sin anpart igien vdaff forschrefne summa daler och pendinge inden 4 samfelde aar, regnit fra denne dags datum, och vdi huert aff disse nestkommendis aare afflegge fierde parten aff forschrefne deris summa inden aarit er ude, som er Hellig Giestis kirchis fierde part iij^{c}iij ℔ vj ß rund mynt och xj gamle daler och j ort, och s. Nicolaj kirchis fierde part ij^{c}ix ℔ vj ß j alb. j d. rund mynt och vij gamle daler j ortt och vj ß, och schal dend sidste termin være klart affbetallit inden dend fierde aar er ude, som er dend xj dagh januarij. anno mdlxxj.

Gammel Afskrift i Raadstuearkivet.

322. **24 Juli 1570.**

Kæmneren paabyder paa Thinge, at ingen maa bo udenfor Byen uden Magistratens Samtykke og de, der bo der, skulle skatte som indenbys Borgere, samt andre Bestemmelser for udenbys. Udenbys Haver maa ikke afhændes uden Tilladelse. Om Græsning paa Fællederne. Løse Hunde forbydes. Lange Bros Usikkerhed.

Wy effterskreffnne Jacop Søffrennsen, byfogitt vdi Kiøbenhaffnn, Anders Knudsenn, borgemester, Madz Skriffuer, Chrestoffer Mogennsen, raadmendtt, och Wollff Røtinng, byskriffuer her sammestedz, giørre alle witterligtt och kienndis mett dette wortt obnne breff, att aar effter gudz byrdtt mdlxx mandagenn thennd xxiiij dag julij wor skickit paa Kiøbennhaffnns byttinng for oss och mannge dannemend flerre, som thennd dag till tinnge forsamblede waarre, erlig mandt Hanns Diricksenn, raadmand och kiemenner her sammestedz, begierde oc fick jtt wuilldigt tinngs wyttnne, att hannd louglignenn till firre tinng her paa Kiøbennhaffns byttinng haffuer laditt affliust och adwaaritt, att alle de som sidder vdenn byenn och y byes friihedtt, schulle jnndfløtte y byenn jndenn aar och dag eller och haffue dett y borgemester och raadz minnde och giøre och giffue vdi konngens och byenns thønnge, ligge som de saaede jnnden port-

tenne, effter derris effnne, desligeste att jnngenn borger eller jnndwaanner her y byenn, som haffuer kaallhauffuer eller thræhauffuer vdenn for byenn, schall fordriste sig effter denne dag att sellgie eller affhennde derris friihedtt, de haffue vdj samme haffuer, till nogenn ennthenn jndennbyes eller vdenn byes manndtt, wdenn dett skier mett borgemester och raadzs willgie, widskaff och samtøcke, vnnder derris friihedttz fortaffuellse, som de haffue till samme hauffuer, och der offuer bøde derris falldz maall effter priuiligiis liudellse. Sammeledis schall ingenn haffue wlouglig queg, fææ eller heste paa stadsenns aadrefft, menn dem affløtte, saa framtt de skulle icke jnndtagis. Wdij liige maade schall eller maa jngenn borger, jnndbøger eller dee som boe vdenn byenn vdj hauffuernne, effter denne dag hollde seerhyrde, menn hues fææ och queg de haffue skulle dett driffue for stadsenns hyrde, och hannd dett att wochtte och giømme huer mand vdenn skade. Fremdellis schall jngenn, som boer vdenn byenn vdj hauffuernne, hollde hunde, som løffue løss och biide faarr eller giør follckitt skade, menn huem, som will hollde hunde, skall binnde dem y jernnlenncker och forwaarre dem, att dett er huer mannd vdenn skade, saa framtt de wille icke suarre och staa till rette for hues skade samme hunde giørre. Ydermere holldis Lannge broe icke saa wid magtt och feerdig, som dett sig børr, och der som efftter denne dag ennthenn mannd eller quinde faar nogenn skade enthenn paa liff, lemme eller goudz paa samme broe, skulle de, som haffue husse och boeder wid samme broe och denn skulle ferdig och wid magtt hollde, werre pligtige att staa dem till rette som skadenn fannger och der vdoffuer bøde derris falldzmaall. Da vdmellttis aff fogedenn desse effterskrefne xij dannemend, som erre Lauritz Bagerre, Jørgenn Rasmusen, Rasmus Rasmusen, Knud Kanndestøffuer, Gregers Niellsen, Jenns Wiborch, Bernntt Hauffuerlanndt, Niells Bager, Hanns Glarmester, Willattz Skomager, Pouill Smid och Annders Suerdfeiger, huilcke forskrefne xij dannemendtt vdginnge aff forskrefne tinng vdj beraadtt och igenn jnndkomme welberaade och alle enndrechteligenn mett enn røst wyttnede, sagde och suorre paa derris goude throuff, siell och sanndhedtt, att the hørde och saae, att forschreffne Hanns Diricksenn haffde lougligenn her jnndenn thinnge saa affliust och adwaaritt lade, som forskreffuit staaer. Thill ydermerre wydnisbyrdt haffue wy laditt trøcke worris signnetter nedenn for dette wortt obnne breff, som er giffuitt og schreffuit y Kiøbennhaffnn aar och dag som forskreffuitt staar.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

323. **16 Sept. 1570.**

Fredrik II skjøder en Gaard paa Amagertorv.

Frederich osv. giøre alle witterligtt, att wij haffue soldt, skiød och affhendt och nu med thette wortt obne breff seliger, skiøder och affhender frann oss och wore efftherkommere konninger vdj Danmarck och kronen och till oss elskelige Mouritz Podebusk, wor mand och thienere, och hans arffuinge een wor och kronens gard och grund med en haffue, som ther til hører, wdi wor kiøbstedt Kiøbenhaffnn norden vp till Amager torge liggendis, och strecker same haffue seg wdj lengden paa thend østre siide aff. sønder vdj nør liiij alne, lengdenn paa thennd westre siide aff sønder vdj nør xlviij alne, breden paa thennd søndre ende aff øster vdj wester xxvij alne j quarter, breden paa thennd nørre ende aff øster vdj wester nest op till oss elskelige Peder Biildes haffue xxvij alne, lengden j garden aff synder vdj nør lxxviij alne, breden paa garden aff øster vdj wester paa thennd nørre ende xvij alne, breden paa thennd søndre ende vd till gaden aff øster vdj wester xxij alne j quarteer, altt samen maalitt med Sielandtz alne osv. Dog haffue wij oss forbeholdett, huilckit oc Mouritz Podbusk for sig oc sine arffuinge haffuer loffuit oc til sagdt, att nar nogen høygtid eller ridderspill mett renden eller stecken bruges vdj vor kiøpsted Kiøpnehaffn paa Amage thorffuitt, tha skal Mouritz Podbusk oc hans arffuinge forskaffe oss oc wore efftherkommere koninger vdj Danmarck ett bequemtt kammer i same gard till itt harnisk kammer, ther som wij oc wore efftherkomere koninger kunde haffue wor rendetøygs oc stecketøygs mett anden til behøringe, emeden oc all then stund same ridderspill paa staar, thisligiste en stue vd til thorffuitt, som wij, wore efftherkomere koninger oc andre fremmede første oc herrer mett the, som paa oss warer, kunde stande oc forskrefne ridderspill til see, saa lenge forskrefne høygtid warer. Giffuit Wordinngborg thenndt xvj dag septembris anno mdlxx.

Udkast paa Papir i Geh. Ark.

324. **5 Marts 1571.**

Hans Skovgaard faar en Jord udenfor Østerport.

Wy borgemestere och raadmend vdj Kiøbinghafn giøre alle wittherligt met thette wort obene breff for oss och woris efftercommere borgemestere och raadmend her sammestedtzs, at wj for willighed och gode fordelse, erlig och welbyrdige Hans Skougaard til Gundesstrup Jørgensen, Kon. M. secreterer, oss och menige Kiøbinghafns jndbyggere altid haffuer beuist, haffue vnt, beuilget och samtøckt och

nw met thette wort obene breff vnde, beuilger och samtøcke forscrefne Hans Skougard och hans arffuinge tuenne Kiøbinghafns stadtzs jorder och eyendomme ligendis vden Østre porthe, norden for borgemester Anders Scriffuers haffue och sønden for Henrick v. Møsens haffue och westen for Jens Harnskwiskers haffue, och er breden i then øster ende vdj haffuen fraa strædit aff sønder vdj nøør lxxxiij alne, breden møtt offuer haffuen fran stædit jndtil borgemester Marcus Hessis haffue aff sønder vdj nøer lxxvij alne, breden vdj then øster ende emellom borgemester Anders Scriffuers och Henrick v. Møsens haffue, som Hans Skougaard tilforne haffde kiøbt aff frue Elline Mogensdatter, Christoffer Mogensens efterleffuerske, er xxxij alne, breden i then wester ende emod Østre porthen emellom borgemester Anders Scriffuers och Henrick v. Møsens haffue, som thet hus staar paa, Hans Skougaard aff Bernt thor Westen kiøbt haffuer, aff sønder vdj nøør er xxiiij alne, lengden paa then østre ende vdj haffuen paa then søndre side vd met strædit fraa borgemester Anders Scriffuers haffue och jnd til Jens Harnskwiskers haffue er xliij alne, lengden paa then nørre side fraa borgemester Marcus Hessis haffue och jnd til Henrick v. Møsens haffue er liiij alne ij quartier, lengden vdj then wester ende jnd til gaden emod Østre porthe paa thet stycke, Hans Skougaard kiøbte aff Søren Kock, er lxvij alne, huilke forscrefne jorder, grunde och eyendomme vdj forscrefne lengde och brede forscrefne Hans Skougaard och alle hans arffuinge skulle haffue, nyude, bruge och beholde for ewindelig eyendom eye skullendis for vden aldt affgifft och jordskyld osv. Aar mdlxxj then femte dag martij.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 55—56, i Raadstuearkivet.

325. 15 Okt. 1571.

Fredrik II bortskjøder en forbrudt Gaard paa Østergade.

Wii Frederich osv. Giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst oc naade haffue vndt, skiøtt oc giffuit oc nu met thette wort obne breff vnder, skiøder oc giffuer oss elskelige Arrild Olsen all then lod oc anpartt, som till oss oc kronen er faldett oc forbrott effther schiper Clements første oc anden høstru, vdj en gard liggindis paa Østregaden vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn paa then søndre side nest westen vp til Oluff Thue oc østen til Marie Nielsis, huilcken forskrefne wor oc kronens anpartt, som oc halffue parten oc othende parten i forskrefne gaard forskrefne Arrild Olsen oc hans arffuinge mue oc skulle haffue, nyde, bruge oc beholde for arffuelig eyendom, oc skulle the bygge oc forbedre forskrefne gaard mett god

kiøbstedz bygning oc then altid wed heffd oc magtt holde oc aarligen giffue ther aff, hues ther bør aff att gange mett rette osv. Frederiksborg xv octobris anno 1571.

Udkast paa Papir i Geh. Ark.

326. 18 Jan. 1572.

Fredrik II befaler, at Udlændinge, der bo i Kjøbenhavn, skulle være Borgemestre og Raad hørige og lydige og gøre Borgered, dog gælde de kgl. Frihedsbreve endnu.

Wij Frederich thend andenn osv. giøre alle witherligt, att efftherdj wij ere komne vdj forfarinnge, huorledis att enn part aff the Nederlenndere och anndre fremmede, som boe vdj wor kiøpstedt Kiøbinghaffnn och haffue wor breffue paa nogenn aar att schulle werre forskonidt for skatt och andenn tønnge, skulle icke haffue giort borgemestere och raadmenndt theris eedt paa wore wegne, jcke helder rette thenum effther hues skick, ordning och politie, som giøris ther vdj byenn, tha wille wij ther fore forskrefne fremmede mett thette wort obene breff alluorligenn och strenngeligenn buditt och befalidt haffue, athe retter thenum epther att werre borgemestere och raadtmenndt vdj forskrefne wor kiøpstedt Kiøbinghaffnn hørige och lydige, och huilcke aldrede icke haffue giort theris borger eedt, athe retter thenum epther att swerge borgemestere och raadmenndt paa wore wegne och att werre hues schick och politie, ther vdj byenn giordt er, eller the her effter giørenndis worder, aldelis vndergiffne, the skulle dog inthet besueris emodh hues fryhedtzs breffue, wij thenum naadigst giffuett haffue. Finndes nogenn enthen aff forskrefne fremmede eller anndre wore borgere ther vdj byenn, som seg emodt borgemestere och raadtmenndt vdj slige och anndre tilbørlige sager vliudige, vhørsamme och giennstridige beuise, tha wille wij ther offuer lade straffe, som wedt bør, huor epther seg huer kand wyde att rette. Giffuett paa wort slott Korsøer thennd xviij dag januarij aar etc. mdlxxij. Vnnder wort signett.

Indført i en Vidisse paa Perg. i Raadstuearkivet, udstedt af Borgemestre, Raadmænd og Byfoged 11 Feb. 1572, med Stadens Segl under.

327. 28 Jan. 1572.

Skjøde paa en Gaard paa Gamle Fisketorv.

»Jeg Giertrud Krabbe, saliige Annders Sanndbiergs effther-leffuersche tiill Quelstrup«, skjøder til Kong Fredrik II al sin Arvelod efter sin Morbroder Kristoffer Rosenkrands til Bjørnholm og efter sine Brødre Niels og Morten Krabbe »wdij thed store steenhus och gaardt liiggendiis wdii Hanns Maiits. kiøbstedt Kiøpnnehaffnn paa

Gammell Fiisketaariit nest westhen op thiill Magens Torbensenns gaardt och nesth østhenn op thiill Hyskenstrededt, som forskrefne mynn saliige morbroder selffuer lodt opbygge« osv. Tiilbeder medt meg att forsegle och wnder schriiffue mynne kierre siønner, som er erliige och welbyrdiige Tyge Sanndbieriig thiill Isgaardt och Hendriick Sandbieriig tiill Kiersholm. Giiffuit och schreffueth wdij Kaalling thend xxviij dag januuarij aar mdlxxij.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. 3 Segl hænge under.

328. **17 Juni 1572.**

Fredrik II og Rigsraadet stadfæste Magistratens Dom i Medfør af Stadsretten, at Gjæst ikke maa kjøbslaa med Gjæst.

Wy Frederich thend andenn osv. giøre alle wittherliigtt, att aar etc. 1572 thennd 17 junij paa vortt retterthing paa vortt slott Kiøpnehaffnn wdj vor eigenn neruerelse offueruerendis os elskelige Peder Oxe till Giselfeld, wor och Danmarcks riigis hoffmester, her Peder Skram till Vrup, her Jørgenn Lycke till Offuer gaardtt, riiddere, Hollger Rosennkrandtz till Boluer, stadtt holler wdj wortt land Nørreiuttlandtt, Peder Biilde till Suanholm, Jørgenn Rosennkrandtz till Rosennholm, Eriick Rud till Fullsang, Jachob Wllfelldtt till Koxbølle, Biørnn Kaas till Storrupgaardtt, Biørnn Anderssen till Stiennolltt, Peder Munck till Estuadttgaardtt, Jørgenn Marsuin till Dybeck och Peder Gyllenstiern till Thym, wore thro mend och raad, waar schickett for oss Jachob Rusemand paa thend enne och haffde for oss wdj rette steffnett oss elskelige borgemestere, raadmend och byefoggett wdj vor kiøbstedtt Kiøpnehaffnn for en dom, the nogen thiid forledenn siidenn damptt och wdgiffuett haffuer, huilckett hand mynthe mett wrrett. Thaa møtthe for os wdj rette os elskelige Jørgenn Pederssen och Hanns Oellssen, borgemestere wdj wor kiøbstedtt Kiøpnehaffnn, och Jachob Søffrenssen, byeffoggett ther same stedtz, och berrette, at the nogenn thiid siidenn forledenn haffue dømtt en dom, som forskrefne Jachob Rusemand meenn, att the haffue giordtt met wrett, huor emod the mynthe thennom att haffue dømptt rett och eptther thierris stadtz priuelegger och frijheder, huilcken forskrefne dom forskrefne Jachob Rusemand her for os wdj rette laugde, wdgiffuen wdj Kiøpnehaffn thend 16 Jullij 1571, liudendis att thet lackenn klede, som forskrefne Jachob Rusemand haffuer solldtt Jachob von der Liippe, er falldenn till oss och stadenn eptther vor stadtz priueleggers liudelse, som forskrefne dom ydermere vduiser och indholler. Thaa eptther tillthalle, giensuar och

thend sags leyliighed och eptthertbij thet beffindis, att forskrefne Jachob Rusemand, som var en gest, haffde kiøbslaaett mett Jachob von der Liippe, som och var en fremmedtt, och stadtz retten formelder, att ingenn gest skall kiøbe aff gest, hou thet giør, hand haffuer forbrøtt thet goudtz, hand saa kiøber, halfft til os och hallfftt til stadenn paa beggis thierris effuenthyr, saa well thend, ther sellger, som thend ther kiøber. Saugde wy ther paa saa aff for rette, att forskrefne borgemesteres och raadtz dom bøer wiid sin fullde machtt att bliiffue, och same klede att kome oss och stadenn till epther wor stadtz priueleggers liudelse. Datum vt supra nostro ad causas sub sigillo. Teste Hilario Grubbe, iusticiario nostro dilecto.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

329. **18 Juni 1572.**

Skjøde paa en Grund ved Gangbroen ud med Stranden. Jfr. Nr. 339.

Arild Hake skjøder til Albret Albretsen Raadmand hus, jordt och eyendom vdj thenndt Helligaandtz sogenn nest østenn op till Matz Lampes ..... oc nest westenn op till Anders Nielsens eyenndoms gaardt och strecker segh fraa thennd gange broe vdh med strandenn paa thenn søndre ende vdj sinn lengde jndt till thedt strede, som løber fram for Weyerhusidt oc fram for borgemester Marcus Hessis egenn gaardt, som hand nu sielff vdj boer, osv. kiærligenn tilbedenndis Johann vann Geller raadmand, Henrich Dryngelbierrig minn søstersønn, Jacob Troelsen oc Bernt thor Westenn borgere vdj Kiøbinghafnn thette breff att besegle medt mig, som er giffuet och schreffuit vdj Kiøbinghafnn denn xviij dag junij aar mdlxxij.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med 5 hængende Segl bl. Danske Selsk. Membraner.

330. **15 Avg. 1572.**

Skjøde paa en Jord paa Rosengaden ud med Volden.

Jeg Anne Holck, salig. her Werner Parsbergs effterleffuerske till Harrestedtt, kienndis och giør witterligtt for alle med thette mitt obne breff, att jeg haffuer sold, skiøtt och affhendtt och nu med thette mitt obne breff selger, skiøder och affhennder frann meg och mynne arffuinge och till erliig. och wellfornumstig manud Hanns Nielsenn, borgere wdj Kiøbnehaffnn, och hanns arffuinge enn mynn jord och grund liggendis wdmed woldenn paa Raasenn gaden her wdj Kiøbnehaffnn, norden nest Pouell Hansenns haffue, och strecker seg samme jord och grund wdj sinn rette lengd paa thennd westre side halfftrediesindtztiuffue och halff andenn alne j sønder och nør, wdj

lengdenn paa thennd østre side halfftrediesintztiuffue och halffsiette alne langs wdmed byes woldtt, och strecker seg samme jord j sinn bred paa thennd nørre ende thij alne halffandett korther aff wester och wdj øster, wdj bredenn paa thennd sønndre ende langs wdmed forskrefne Pouell Hansens haffue tiuffue och ny sielandtz alne osv. Skreffuitt wdj Kiøbnehaffnn thennd xv dag augustj aar mdlxxij.

Seglet hænger under. Orig. paa Perg. bl. Danske Selsk. Membraner i Geh. Ark.

331. **31 Avg. 1572.**

Kgl. Befaling til at forbedre Befæstningen.

Friderich thend anden osv. Wor gunst tilforne. Wider, att nu siste gang wi waare vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffue wi seett oc formercht, huorledis at wollden oc befestningen ther for byen skall were megitt forfalden, saa at thet storligen will were fornøden, att ther mett vdi tide tiltenckis, at thend maa bliffue hiulpet och forbedritt, saa frambt att byen schal kunde bliffue foruarit, om nogit paakommer. Thi bede wi ether oc wille, at i retter ether effter at foretage forschrefne byes befestning och sielff at betencke oc opsøge the middell oc weye, at huor ther findis nogen brøst paa ferde, at thet met thett første maa bliffue fuldkommeligen ferdige giordt, tagendis her aldelis ingen forsømmellsse fore, saa frambt i icke wille stande therfore till rette. Schreffuit paa vort slot Friderichsborge thend 31 augusti aar mdlxxij vnder wort signete.

Oss ellschelige borgemestere, raadmend och menige borgere wdi wort kiøbstedt Kiøbennhaffnn.

Orig. fattes nu i Raadstuearkivet. Afskrift i Valkendorfs Bog S. 221. Tidligere trykt i Lassens Aktst. S. 105.

332. **8 Sept. 1572.**

Byens Skjøde paa et Fiskevand ved St. Jørgens Stenbro.

Wij borgemestere och raadmend wdj Kiøbenhaffnn giøre alle witterligt mett thette wort obene breff for os och woris effterkommere borgemestere och raadmend wdj Kiøbenhaffnn, att wij met wor frij willie och welberaad hw haffue vnndt och wdj leye ladit och nu met thette wortt obene breff vnnde och wdj leye lade erlig, wys och welacht mannd Marcus Hes borgemester her sammestedtz, wor kiere met broder, enn woris och Kiøbinghaffnns stadtz jord, grund och eyendom ligendis vdenn for Westre porthe sønnden for sanctj Jørgenns steen bro nest westenn op och wdenn for sanctj Jørgenns weermølle, som forschrefne Marcus Hes nu haffuer laditt graffuid och giortt jtt fiskewannd aff, wdj sin lengde och breede met dam och damsbond, som

then nue jndheignit, jndgraffuit och forfundenn er, forschrefne Marcus Hes och hanns arffuinge skulle haffue, niude, bruge och beholde till euig tid, dog saa at forschrefne Marcus Hes och hanns arffuinge skulle aarligenn aar ther aff giffue till Kiøbenhaffnns stadt aate ß danske, som nu gienge och giffue ere, regnindes thuo marck danske for en gamell daler osv. Till ydermere vindisbyrd stadtz secret vnderhengd 8 septembris 1572.

Af »Magistratens Vedtægtsbog« i Raadstuearkivet Bl. 61—62.

333. **29 Nov. 1572.**

Universitetet udlejer en Grund paa Klokkerhøjen.

Hans Ibsen Guldsmed og Otto Pedersen tilstaa, at Universitetet har undt dem, deres Hustruer Margrete og Karine Rasmusdatter og deres Børn og Arvinger i Leje »enn jordt och grundt, hørendis till forskrefne Kiøbinghafns Universitet liggendis her sammestedtzs, westen for Nørre pordt nest synnden modt byes Wold, och almindelig kallis Klocker høyffuen« for 1½ Mark dansk aarlig, paa den Betingelse at de skulle bygge og forbedre den Bygning, der nu staar, med god nyttig Kjøbstedbygning og holde den ved Magt. Vidner ere »Hanns Frandtzsen, Michell Ibssen, bagere, och Szørenn Pederssen, bryggere«. Kiøbinghaffn then xxix dag nouembris aar mdlxx paa thett anndett.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

334. **29 Maj 1573.**

Kgl. Stadfæstelse paa Borgemestres og Raads Vedtægt, hvorledes Jordskyld og Husleje skal betales efter Møntens Forandring.

Wi Friderich then anden osv. giøre alle witterligt, att effterdi nu, sidenn mønntenn er bleffuenn omsatt, haffuer sig tilldragitt venighed vthi wort kiøbstedt Kiøbennhaffnn emellom adelenn, professores, borgere och anndre, ther haffuer gaarde, huse, boeder eller jorder aarligenn at vdleye, oc thennom, som samme gaarde, huse, boeder och jordtzmoner vthi leye haffuer, aff thenne aarsage, att huor tillforne haffuer weritt vdgiffuitt vthi hussleye och jordtschylldt tre march for daleren, som tilforne gick, beger thennd nu, som jorddrott er, och tre marck, effter som mønntenn nu er omsatt. Tha effterdi borgemestere, raadmennd och meennige borgere vthi wort kiøbstedt Kiøbenhaffn paa wor naadigste beuillinnge megitt fattige follck ther sammestedz tillbeste, som icke haffuer nogenn stor nerinng och biering, at de kannd formaa att besueris met stor hussleye, haffue giord thennd forordning och schick ther vthi, att huor tillforne haf-

fuer werit opbaaritt till aarlig hussleye eller jordschylldt tre marck, som før gick, for dalerenn, schall effter thenne dag vppeberis icke mere ennd enn ennchen daler eller tho marck, som møntenn nu er omsatt, haffue wi aff wor synnderlige gunnst och naade fulldbyurdt, samtyckt, stadfest och nu mett thette wort obne breff fulldbyurde, samtycke och stadfeste samme ordninng och handell, som forneffnnde wore vnndersaatte vthi forneffnde wort kiøbsted Kiøbennhaffnn vnnder thennom sielffue beuillget och samtyckt haffuer. Thi forbyude wi alle, ehuo the helst ere eller were kunnde, bode adelenn, the høiglerde, borgemestere, raadmendt och alle anndre, ther haffue huse, gaarde, woninger och jorder i wort kiøbsted Kiøbennhaffnn, at vdleye thennom, som forneffnnde gaarde, huse eller jorder vthi leye haffue, ythermere ennd som forescreffuitt staar her emodt i nogenn maade at besuere, bedenndis och byudenndis alle borgere och jnndbygere vthi forneffnnde wort kiøbstedt Kiøbennhaffnn, att i effter samme skick och ordninge forhollder ether vthi alle maade, saa frambt i icke wille stande therfore till rette och straffis, som the wore breffue och befalinnge icke acte wille. Giffuit paa wort slott Dronningborg thennd 29 maij aar mdlxxiij vnder wort signet.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Danske Magazin VI, 64.

335. 18 Avg. 1573.

Det vaabendygtige Mandskab udskrives til Mønstring.

Friderich thend anden osv. Wor gunst tillforne. Wider, att wi komme vthi forfarinnge, huorledis vthi Westre siøenn ere formodenndis mannge schibe bode fribyttere och andre och icke mand kand vide, huad the haffue vthi sinde, och endog wi icke mett nogen fiendschaf haffue, haffue wi ligeuell for raadsomt annseett, att mett alltinngest vthi wore riger och lande haffuis goed flittig opseennde, paa thett att, ther som nogenn thennom wille vnnderstaa att inndfallde nogensteds her vdi riget, wore vnndersaatte att tillføre schade och forderffuellse, thennom tha kunnde giøris alffuorlig modstanndt och sligt motte forekommis och affuendis. Tha effter slig leiglighedt acte wi met thett første att lade hollde mustrinnge vthi Kiøbstederne her vthi rigett, paa thett wi kunnde wide, huad follck ther kunnde opbringes, om behoff giøris. Och haffue wi therfore befalitt wor till forordnede i dag otte dage, som er thennd 25 dag augusti førstkommenndis, att schulle were her vthi byenn och paa wore wegne ether mustere, bedenndis ether alle meennige borgere, som boe-

siddenndis ere her sammestedtz och for allerdoms och schrøbbeligheds schylld kunnde lade sig bruge, thissligeste tienniste suenne och alle anndre, som weractige finndis, att i tilltenncker ether att staffiere mett lannge rør, spidsze, hellebarder, degner och anndre goede werrige, saa att i ther met kunnde were tillrede och aff forneffnnde wore forordnede lade eder mustere, naar the hidkommenndis worder. Sammeledis wille wi, att byeschriffueren her sammestedtz schall paa klare registre antegne alle thennom bode borgere och thienniste suenne, som bliffue mustridt och finndis her vthi byenn. Och wille wi ether alle oc huer seerdelis strenngeligenn och allffuorligenn befalit haffue, saa mange vthi saa maade aff wore forordnede bliffuer mustridt och anscrefne, att i bliffuer tillstede och inngensteds bortdrager, saa att ther som nogitt paakommer, att i tha strax vthi enn iil kunnde opbrinnges och møde paa the steder ether bliffuer tillsagdt och siden ether att lade bruge till lannd eller wanndt, huor behoff giøris, och ther mett allsomstørst alffuorlighedt wore och rigenns saa well som eders egenn schade och forderffue tillhiellpe att affuerge. I wille ether herudindenn som hørsomme och tro vndersaatte forholde. Ther mett scheer wor willie och befalinnge. Schreffuitt paa vort slott Kiøbennhaffnn thennd 18 augusti aar mdlxxiij vnnder wort signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

336. **16 Jan. 1574.**

Kongen faar i Mageskifte for Vildmosen en Gaard overfor Admiralgaarden.

Peder Munk til Estvadgaard tilstaar, at efterdi Kong Fredrik II har udlagt i Magelæg til ham »en Hans kgl. Majestæts og Kronens Eng udi Vendsyssel liggende, kaldes Wildemosze, skylder aarligen xxviij Tønder Byg, da har han nu til Vederlag udlagt til Kongen og Kronen »en min Gaard og Grund her udi Kjøbenhavn liggendes tvært over fra Amirallgaarden, saa og 2 Boder næst hos samme Gaard, som Otte Stisen tilforn udi Værge haft haver, og strækker sig forskrevne Gaards og Boders Grund og Ejendom udi Længden fra sancti Nikolaj lille Kirkestræde og til den lille Holm af synder udi nør, paa den østre Ende ud til Amiralstredet 54½ Alen 1½ Kvarter sælandsk, udi Breden paa den syndre Ende af øster udi vester 22 Alen ½ Kvarter, udi Breden paa den nørre Side af øster udi Vester 18½ Alen 1 Kvarter sælandsk. Til Vitterlighed underskriver Peder Oxe til Gisselfeld, Kongens og Rigets Hovmester, og Niels Kaas til Taarupgaard, Kongens Kansler. Kjøbenhavn 16 Jan. 1574.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. 3 Segl hænge under.

337. **8 Marts 1574.**

Fredrik II tilbagekalder de fleste af de Breve, hvorved han har fritaget Folk for Skatter og borgerligt Tyngde.

Fredrich then anden osv. Wor synderlige gunst tilforne. Wyder, att os elskelige borgemestere och raadmend vdj wor kiøbstedt Kiøbinghafn haffue ladit giffue os tilkiende paa menige borgeres wegne, att ther er een ringe haab, ther skatter och skylder, och att der skall were mange, baade handwercks folck och andre vdj byen, som haffue aff os benaading och fryhed for skatt, wachtholdt och anden borgerlige och byes tønge, och een partt aff thennom ekon haffue fryhed ad gratiam och een deell paa nogen aar, och beklage thee thennom paa thett høyeste, at forskrefne handwercks folck och andre, som haffue saadan fryhed, bruger theris embede och anden kiøbmandskaff och frantager thennom theris næring, och naar nogen skatt der aff byen skall vdgiffues, sidde thee frye och ald tønge och besuering paa henger thennom allenne. Da paa thett att alting ther mett maa gange ligeligen till och icke ald besueringen skulle henge paa een ringe haab, bede wij ether och begier, att y lader borgemestere och raadmend optegn● saa mange ther vdj byen, wy haffue gifuit fry breff, och att thee forfarer, huem breffue haffuer ad gratiam, och huem paa nogre aars tidt, och att y siden lader thennom giffue beskeedt, som haffue breffue ad gratiam, att wy thennom her effter icke wylle hafue forskaanid, thesligeste, att jngen til holder sig fryhedt offuer thee aar och then tidt, wy thennom haffuc mett benaadit, men tiltencker att giøre och holde tønge och besueringe lige wid thee andre, dog att y haffue jndseende mett, att jnted forhandles emod wor breffue, och att thee, som lader thennom bruge vdj wor daglige tieneste och ellers bør att were forskaanid, att thennom icke skeer forkort ther vdj. Der medt giør y os synderlig till wyllie. Screffuit paa wor slott Fredrichsborrig then otthende dag martij aar etc. mdlxxiiij. Vnder wortt signette.

Indført i en Vidisse paa Perg. i Raadstuearkivet, med Stadens Segl under, af 12 Marts 1574.

338. **6 April 1575.**

Tilladelse til at opsætte en Hvælving over et Stræde ved Stranden.

Wy borgemestere och raadmendt vdj Kiøbnehaffn giøre alle witterligtt for oss och wore efferkommere, att effertij wor kiere medbroder erlig oc wellachtt mandt Albritt Albrittsen raadmandt os haffuer ladett forstae, huorledis hannd er tillsindtz att wille lade

aff grundt vpmure ett hus vdj thett strede, som Marcus Hess, borgemester, iboer, paa thennd søndre siide, westen vp till thett lille strede hoss Annders Nilsenns, borgeris her sammestedtz, gaardt liggendis, som løber till strandenn. Och paa thett forskrefne Albertt Alberttsen samme hus thess bedre oc beqnemmeligere kand lade mure oc vpsette, haffuer handtt handlitt mett oss och oss paa Kiøbnehaffnns stadtz wegne fornøigett och tillfredtz stillidtt, saa att wij haffue vnndt, bewillgitt och tilladt och nu mett thette wortt obne breff vnnde, bewillge oc tillade, att forschrefne Albertt Alberttsenn maa paa thend østre ende aff samme hus lade mure enn hwellning oc swegbuge offuer samme lille strede, som alldtiid her effter skall mue bliffue staendis, dog mett saa skiell, att forschrefne Albertt Alberttsenn eller the, som samme hus effter hannom bekomendis worder, icke skulle mue lade forhøyge jordtzmonnenn vnnder samme hwellning, ey hellder jndthage eller jndlucke forschrefne strede eller thett giøre smalere end som thett nu er, saa att thennd menige mandtz wey ther vdj kunde j nogre maade forhindres, menn thett alldtiid her effter skall were oc bliiffue bysens frij strede, effter som thett her till dags weritt haffuer vdj alle maade osv. Kiøbnehaffnn thennd vj dag aprilis aar mdlxxv.

Stadens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

339. **20 Juni 1575.**

Thingsvidne om et Skjøde paa en Søbod. Jfr. Nr. 329.

Wy effterschrefne Jacob Søffrennsenn, burgemester, thennd thidt sidenndis wdy fogdenns stedt paa Kiøbenhaffnns bything, Marchus Hes, Hanns Oluffsen, burgemestere, Christoffer Mogennsenn, Peder Siuenndsenn, Hanns Dyricksenn, raadmennd, och Oluff Morthennsenn, byschriffuer her sammestedtz, giøre alle wittherligt, ath aar mdlxxv manndagenn thennd xx junij paa Kiøbennhaffnns bything wor skickidt for os och menig almue, som thenndt dag thill thinngge forsamblede waare, erlig manndt Børge Aagesenn, burger her samestedz, med skrifftlig fuldmagt och befalning aff erlig manndt Arild Hacke, fordum burgemester her wdj Kiøbenhaffn, och wdj loulig tingsliudt skøtte frann forskrefne Arildt Hacke, hanns hustrw och beggis theris arffuinge och thill erlig och welagthe manndt Albrit Albritsenn, raadmanndt her samestedtz, hanns hustrue och beggis theris arffuinge enn siøboedt, ligenndis her wdj Kiøbennhaffnn widt thennd lannge Fiskebroe, som forskrefne Albrit Albritsenn nu sielff y vere haffuer, osv. Derpaa tages Thingsvidne af 12 Danemænd nemlig Hanns Pedersen, Søffren

Kandestøber, Dauidt Weuere, Mogenns Skomagere, Lauritz Suerdfeger, Kristenn Skriiffuere, Niels Reebslaer, Marchus Raaisen, Michel Muremester, Jacop Brøggere, Jenns Badstuemanndt och Jenns Skreddere.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. 7 Segl hænge under.

340. **4 Okt. 1575.**

Det bydes at afbryde Hytter og Boder paa Gaderne og paa Byens Grund, der ere til Hinder for Færdslen; de der kunne blive staaende, skulle gøre Byen Fyldest derfor.

Friderich thend andenn osv. Wor gunst tillforne. Wider, att wi komme vthi forfarinnge, huorledis mannge aff ethers mettborgere ther vthi byenn lader bygge och opsette hytter och smaa boeder vdt mett theris huse paa byens grund och frijheder vdenn all forloff eller tilladellsse, huoroffuer gaderne bliffue smalle, saa mannd vndertidenn illde kannd met wogne, naar the mødis, fremkomme, och tillmett schulle och enn partt vnnderstaa thennom att inndttage aff byenns grunndt och frijhedt och ther paa føre bygning, och alldelis inngenn schell och fylleste byenn therfore scheer. Tha paa thett slig vsckickelighedt och meenige manηds schade maa affschaffis, bede wi ether och alffuorligenn befale, att i strax mett det allerførste giøre enn forordning, saa att alle saadanne hytter och boeder, som ere bygde paa byenns grunndt och friheder, byenn till schade och trenngsell, enntenn till forhinndrinng vthi gaderne eller vthi anndre maade, bliffue innden enn forsagd tid affbrudt, och sligh vordenntlige bygninng for inngenn deell tillsteder ther i byenn, menn thennd enndelige affschaffer. Och ther som nogre aff samme hytter eller boeder finndis att were bygde paa byenns grunndt och the vdenn forhinndrinng eller besuerinnge kunnde bliffue staaenndis, att i tha tillhollder thennom, som samme boeder eller hytter haffuer bygdt, at the therfore giøre ether paa byenns wegne schell och fylleste, om the thett allerede icke giordt haffuer, och therudinndenn rammer byenns gaffnn, effter som tillbørligt er. Ther mett scheer wor willie och befalinng, thi tager her inngenn forsømmellsse fore. Screffuitt paa wort slott Friderichsborgh thennd 4 dagh octobris aar mdlxxv. Vnder wort signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

341. **10 Dec. 1575.**

Fremmede Købmænd skulle give Afgift til Staden efter Privilegiernes Lydelse.

Friderich thenn anden osv. Wor gunst tillforne. Wijd, att oss ellschelige borgemestere och raadmennd ther vthi wort kiøbsted

Kiøbenhaffnn haffue vnnderdannigste ladett giffue oss tillkiennde, huorledis the fremmede kremere, som staar ther vthi byenn met theris ware och kramgnodtz, besuere thennom och icke wille vdgiffue theris rettighedt till byenn effter byenns priuilegiers lydellsse, ennddog att enn partt aff samme kiøbmenndt leye sielfuer huse och boe vthj och bruge theris hanndell och wanndell allt aarit igennom ther vthi byenn borgerne till forpranng och schade, huorfore the vnnderdannigste ere begerinndis, att wi ther vthi wille were thennom behiellpelige, att samme fremmede kiøbmenndt och kremere motte giffue och forneige dennom paa byenns wegne, hues the thennom effter byenns priuilegier mett rette schyldige ere att giøre och giffue. Thi bede wi dig och wille, att thu alffuorligenn tillsiger saa mannge aff samme fremmede kiøbmenndt och kremere, som icke wille till rette tide vdgiffue till borgemestere, raadmenndt och byenn hues the mett rette plictige ere att vdgiffue, att the retter thennom effter mett thett første att stille forneffnnde borgemestere och raad tillfredtz effter byenns priuilegiers lydellse, och ther som the thett icke wille giøre, att the tha met rettenn tilltalis och lader gannge dom paa thennom, och att thu enndeligenn forhielper forneffnnde borgemestere och raadt herudinndenn, saa megit loug och rett er, paa thett the icke schulle haffue behoff thennom ther om for oss widere att beklage. Ther mett scheer wor willie och befalinng. Thi lad thett inngennlunnde. Schreffuit paa wort slott Wordingborgh thenndt 10 dag decembris aar mdlxxv. Vnder wort signete.

Friderich.

Udenpaa: Oss ellschelige Rassmus Pedersen, byefogidt vthi wort kiøbstedt Kiøbennhaffnn. Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet. Under samme Dag er udstædt et kgl. Brev til Borgemestere og Raad, hvori der meldes, at nærværende Skrivelse er udstædt og at den sendes til dem.

342. **16 Feb. 1576.**

De, som ville bo udenfor Byen, skulle stille Borgen og maa ikke udtappe Øl, derimod skulle de dele Byens Tyngde med andre Borgere.

Friderich then anden osv. giøre alle witterligt, att effter som wi nogenn tidt sidenn er kommenn vthi forfarinnge, at vdi the huse och boeder, som ligge vdenn for wort kiøbstedt Kiøbenhaffn, schall titt och offte haffue tilldragitt sig attschillige vtilbørlige handel mett druckennschaff, løssactighed och anndenn vsckickeligehedt, och wi for thennd schylld er bleffuenn foraarsagitt och alffuorligenn haffue ladett forbynde, att alldelis inngen schulle effter thend dag tillstedis att boe vthi samme huse och boeder, vden allenniste the, som haffue

haffuer, motte forloffuis att haffue ther vthi en gammell mand eller quinde, som der met kunde haffue opseende. Tha effterdi oss nu vnderdannigste berettis, at thett schall were wore vndersaatte borgerne vthj byen, som haffue bygdt samme huse och boeder, till merckelige schade och besuering, och mange fattige folck, som icke formaar stor hussleye att vdgiffue inden byes, ochsaa kunde ther aff haffue stor hielp, ther som same huse och boeder motte wed mact bliffue, haffue wi thennd leiglighed naadigste betractit och offuerueiget och aff synderlige gunst och naade vndt, beuillgett och tilladet och nu mett dette wort obne breff vnde, beuillige och tillade, att forneffnde wore vndersaatte borgere och indbygere i Kiøbenhaffnn maa her effter tilstedis att hollde follck vthi forneffnde huse oc boeder vden byenn, dog mett slig wilkor och bescheedt, att huo som hellst nogre huse eller boeder haffuer ther sammestedz och the ther vthi ville haffue follck att boe, att the schulle were forpligt att føre samme follck mett sig paa Raadhusitt och ther for borgemestere och raadmenndt for thennom loffue och sige goed, att the thennom icke vthi nogre maade vtilbørligenn schulle sckicke eller forhollde, och siden vdi stadsbogenn thennom lade wed theris naffnn inndschriffue, oc ther som nogenn theris brøst ther effter befinndis och klage paakommer, att thennd som husene eller boderne tillhører, tha skall were forplict therfore att stande till rette. Schall och ingen aff thennom, som boe vthi samme huse eller boeder vden byenn, maa vdtappe øll att sellge. Och schulle alle the, som komme at boe i forneffnnde huse och boeder, huer effter theris effne och formue were vnnder borgerlige och byes tynnge och besuerinng lige som borgerne inndenn byenn boenndis ere. Schulle och borgemestere och raadmenndt lade haffue grandgiffuelig opseennde, att altinngest ther mett gannger christeligenn och rett till, och alffuorligenn holde her offuer, att inngenn vsckickelighedt effter thenne dag brugis eller øffuis i forneffnde huse och boeder, effter som tillforne scheed er, och hues nogenn forseelsse ther vdinndenn findis, tha att lade straffe enn ther offuer, saa en anden kannd see wed, såa frambt de mett nogenn igennom fingre, wi tha icke schulle wide thett hoss thennom, och the thette wort breff att schulle haffue forbrott. Her effter sig huer kand vide att forhollde. Giffuit paa wortt slott Friderichsborg, then 16 dagh februarii aar mdlxxvj. Vnnder wort signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

343. **28 Feb. 1576.**

Tiggeri paa Gaden forbydes og kun de der have Tegn maa tigge ved Dørene.

Friderich thend anden osv. Wor gunst tilforn. Wider, att som wi nogen gannge haffue screuitt ether till, at the trøglere och betlere, som fra attschillige steder didt komme, schulle affschaffis oc icke tillstedis att omløbe ther vthi byenn att trøgle, fremmede och andre, som did komme, till besueringe, tha forfare wi ligeuell, att dissvannseet schall were mange saadanne betlere vthi byenn, som idelige och altid paa gaderne omløbe att trøgle, huillcke ochsaa vthi haabetall éffterføllger, naar nogenn goed mandt fremgaar paa gadenn mett vaffladelige trøglerie och betlerie, saa mand icke kand bliffue thennom quitt. Tha éffterdj slig offuerlob och trøglerie ther mere ennd andennstedz icke allenniste fallder mangenn besuerligtt, menn ochsaa hoss fremmede oc vdlenndische, som did hennder att komme, er spotteligtt, bede wi ether och allffuorligenn befale, att i enn ganng for alle fører ther raad wedt och saadan idelige betlerie affschaffer. Och ther som nogenn schall tillstedis att omgaa ther sammestedtz att bede theris brødt, att thennom tha giffuis tegnn, som slig allmisse ere verdt, och att thennom alffuorligenn foreholldis, att the icke éffterløbe nogenn paa gaderne, menn for dørrene bede theris brød, haffuenndis opseennde mett, att slig vsckickelighedt her éffter ther mett icke befinndis, saa frambt wi icke schulle wide thett hoss ether. Ther mett scheer wor willge och befalinnge, thi tager ther ingenn forsømmellsse fore. Schreffuitt paa wort slott Friderichsborgh thennd 28 dagh februarii aar mdlxxvi. Vnnder wort signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

344. **20 April 1576.**

Det forbydes at holde Svin i Byen.

Wi Friderich then anden osv. Giøre alle witterligt, att éffterdij wi komme vthi forfarinnge, huorledis enn partt inndbyggere vthi wort kiøbstedt Kiøbennhaffnn vnnderstaar thennom att hollde suijnn ther vthi byenn, bode att opsette thennom paa egler oc ellers holde thennom vthi theris gaarde, saa att the och vnndertidenn vdløbe paa gaderne, huor aff megenn vnnd och slem stannck sig tilldrager, som bode kanndt styrcke och giffue aarsage till pestilentze och anndenn siugdom, huillcke titt och offthe ther vthi byenn mere ennd anndennsteds opkommer och eblannt almuenn tager fremganng, vanseett att wi wore breffue oc allffuorlige forbudt om samme suin att hollde till-

forn haffue ladett vdgaa. Tha paa thett slig vsckickelighed enndeligen enganng for alle maa bliffue affschaffitt, wille wi mett thette vort obne breff strenngeligenn och alffuorligenn forbuddit haffue alle wore vnndersaatte, inndbygerne ther vthi Kiøbennhaffnn, saa well thennom, som boe vthi the gaarde, herremendene tilkommer, som och alle anndre, inngenn vndertagitt, att icke nogenn aff thennom effter thenne dag schulle hollde suin vthi theris garde ther vthi byenn enntenn paa egler eller i anndre maade, som till diss scheed er, saa frambt the icke wille ther mett haffue forbrot samme suijn och till mett straffis som vlyndige, ther sig effter wore breffue och mandater icke rette wille, och ther som nogen sidenn effter thenne dag emoed thette forbudt fordrister sig til at hollde suijnn ther vthi byenn vthi herremennds gaarde eller anndennsteds, huor som helst thett were kannd, tha schulle borgemestere och raadmenndt eller och byefogedenn fulldmact haffue samme suynn at lade annamme, och the till kronen och byenn att were forbrott. Wi wille och her medt borgemestere oc raadmennd och byefogeden haffue paalagdt och strenngeligen befalitt, att the mett alffuorlighedt her offuer schulle hollde, saa wor willie och befalinng her mett efftterkommis och fulldtgiøris och mett alldelis inngenn omdrage eller see igennom finngre, saa frambt wi icke schulle wide thet hoss thennom och the therfore att stannde oss till rette. Her effter sig huer will wide att forhollde och for schade att tage ware. Giffuitt paa wort slott Friderichsborgh thend 20 dag aprilis aar mdlxxvi. Vnnder wort signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

345. 13 Avg. 1576.

Løsgængere skulle fanges og føres op paa Slottet.

Friderich thend anden osv. Wor gunst tillforne. Wider, att vi ere kommenn vthi forfarinnge, att megit løst follch alleuegne her vthi riget schulle wancke och omgaa, som icke haffuer tienniste eller nogenn ret bescheed met att fare, icke heller bruger nogen erligh nerinng, menn theris idrett er att løbe fra itt stedt till itt anndett och att oppehollde thennom mett skalckhed oc løgn, och efftterdi sligt follck er allmuenn icke till rinnge besuerinnge och thett therfore er att formode, att the mett bettlerie, tiuffuerie och anndett sligtt bedregerie schulle nere thennom, tha bede wi ether och wille, att i strax granndgiffueligenn och allffuorligenn lade forfare ther vthi byenn, huor sligge løssgenngere, thiennisteløse follck och bernnhytter finndis,

och saa mannge, som kannd offuerkommis, ther inngen rett bescheedt haffuer mett att fare och ellers ere stercke och føre follck, att i thennom well fornarit lader opføre till slottet. Och efflerdi wi forfare, att hues breffue och mandater, wi vthi saa made lader vdtgaa, meste deelenn fast rinnge actis och siellden efflerkommis, thi bede wi eder och wille, att i tilltenncker stedtze allffuorligenn her offuer att hollde vthi ethers bye, saa att, huor sligt løst follck her effter betredis, att the vthi lige maade strax hennføris op paa slottett, ther schall thennom giffuis widere bescheedt, icke seenndis mett nogre igennom ffinngre, saa frambt i icke therfore wille stannde till rette, som the wore breffue och mandater icke acte wille, huor effter i ether alldelis kunnde wide att forhollde. Thi lader dett inngennlunnde. Schreffuitt paa wort slott Friderichsborgh thennd 13 dagh augusti aar mdlxxvj vnnder wortt signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

346. 23 Avg. 1576.

Udenlandske tilrejsendes Ankomst skal meldes hos Rentemestren, og de skulle have Pas hos Lensmanden, naar de ville rejse bort.

Friderich thend anden. Wor gunst tillforne. Wijder, att wi komme vthi forfaringe, att megitt fremmede follck bode aff tydsche och andre nationer søge didt till byenn oc drage bode innd och vdt her aff rigett och icke ther haffues noget tilbørligt opseennde mett thennom, huad thett er for folck och huad bescheed the haffue mett att fare, att mannd kannd wide aff theris sag, och effterdi thett er att formoede, att enn partt drage her innd icke paa andet ennd kundschaff, som wi och formercke stackett sidenn scheedt att were, att enn wed naffnn Assmus Kampe haffuer vnndholldilt sig ther vthi byenn och icke er angiffuenn. Och formedelst [aff] sligt folck vnndertidenn kannd vdtføris och vdspredis thett, som icke burde, och thett anndennstedtz er seduanligt, att huad fremmede follck, som kommer till byes, forhøris vthi portenn eller och anngiffuis aff borgerne, huor the ere till herberge liggenndis, tha bede wi ether och wille, att i her om vthi lige maade ere fortenncki att holde goed sckick ther vthi byenn och att haffue follck stedtse vthi portene, som kunnde tage bescheed aff huad fremmede follck didt kommer, thisligeste att i ethers mettborgere sammenn kallder och paa wore wegne thennom allffuorligenn forehollder, att the her effter ere fortennckte vthi, huad fremmede follck, thett were sigh kiøbmenndt, kremere eller anndre, som till thennom giestenndis worder, att ann-

giffue paa slottet hoss wor renntemester, huor fra the ere kommenn och huad bescheed the haffue mett att fare. Och schulle samme fremmede follck tage theris passbordt paa slottet hoss lennsmandenn, naar the igenn schulle forreigse, och ingenn vdenn passbordt vdstedis, och att i sidenn alffuorligen hollder her offuer, saa her med, effter som forscreffuitt staar, i alle maade effterkommis; saa frambt nogenn theris forsømmellsse herudinndenn finndis, att the tha icke wille stannde therfore till rette, som the ther sig effter wor willie och befalinng icke rettit haffuer. Ther mett scheer wor willie och allffuorlig mening. Schreffuitt paa wort slott Friderichsborgh thennd 23 augusti aar mdlxxvj vnder wort signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

347. **27 Feb. 1577.**

Vedtægt om Frue Skoles Deltagelse i Ligbegængelser.

En ordning och schick wdtj 7 article befaledt, efter huilcke scolemesteren och hørerne her vdj wor Frwe scole effter thenne dag skulle haffue thenom endeligen att forhollde, nar liig begraffues, besluted och sambtøckt aff hederlige, høglerde mend d. Paul Matszen superintendent, m. Hans, rectore, d. Niels Hemingsen, d. Anders Lauritzen, m. Rasmus Katholm, prouist oc sogneherre til wor Frwe kircke, m. Jacob Matzen, m. Peder Aagessen, professoribus, sambt borgemestere oc raad, som war Marcus Hesz, Jørgen Pederssen, Hans Oluffssen, Jacob Seuerinssen borgemestere, Christofer Mogensen, Peder Siuffuendsen, Michell Nilsen, Claus Rytter, Johan v. Giellder, Albert Albertssen, Nils Pederssen och Simon Surbeck thend xxvij februarij aar 1577.

1. Nar nogitt liig skall begraffues, stoirtt eller liidet, oc scolemesteren eller hørerne bliffue tilkallditt att lade siunge thett till jorde, tha skall giffues for en leigse, som gaar for samme liig, iij orts daler oc for twende leygser j gamil daler, oc skall icke regnis for enn leygse mindre end xx par peblinge. End gaar ald scolen oc ther leggis icke anditt paa liiged end teppe eller sengklede, tha giffues thenom ij gamill daler eller viij mark, som før gick. Men leggis ther engilst klede paa, tha skall ther giffues til scolen iij gamle daler eller x mark, som før war gienge, eller oc scolemesteren med hørerne oc peblingene behollde kleditt, indtill thett worder thenom for forskrefne pendinge affløsdt.

2. Skulle alle the liigpendinge, som saa vdgiffues, deelis vdj fiire parter, thend ene partt till scolemesteren, thend anden oc tredie till alle hererne oc thend fierde till peblingene. Exempell: en daler schiifftes effter thenne ordning vdj fiire parter, scolemesteren giffues j ℔, the twende øffuerste hørere j ℔, the andre nederste tre hørerne j ℔, er huer xvj alb., och peblingene j ℔.

3. Och skall aarligen giøres clartt rede och regenskab for peblingenes anpartt vdj bispenns, sognepresternis och the twende elldste raadmendtz neruerellse, saa att thend bliffuer forwnndt the fattige wedtorffwendis scolebørn, som ingen hielp haffuer, till sco, kleder, bøger och papir och icke til anden vnøttighed forødis oc borttkommer, saa frambt scolemesteren oc hørerne icke wille stande ther fore till rette.

4. Scolemesteren eller hwilchen aff hørerne hebdomadarius er, skall jcke saa plødtzligenn i thend samme stund, nar liiged er begraffuid, eller føre thett vdberis, lade kreffue theris pendinge the fattige bedrøffuede folckes sorrig till forøgellse, som aldrede skied er, men thenom effter leyligheden med saadan kraff nogen tiid forskone, och ther som theris bethalinge worder thenom aff nogen borger eller indbøggere forhollditt fore och thett bliffuer borgemestere oc raad tilkiende giffued, skulle the thenom tilhollde att bethale.

5. The notarij, som siunge offuer graffuen, skulle haffue for hwertt liig viij ß, som føre gick, oc icke mere, och skulle the jcke helldex saa strax offueriile nogen med thend vbluelige kraff, endten offuer graffuen eller hiemme i husedt, som thill thess skied er.

6. Maa thett were friitt for huer, som icke will legge engilsch klede paa liig, att loene laugsens tepper, hwad helldex the ere giortt aff engilsch klede eller andenn deell, och dog jcke besweris att giffue mere for scolen eller leygserne, endt som forbemelltt er.

7. Scolemesteren oc hørerne skulle mue thenom selffue forene med adels personer eller andre fremmede, som lade liig begraffue, om hues the kunde bekomme for theris vmage, oc thett deele, som the best kunde, dog att peblingene fange ther aff theris fierde partt, saa well som aff borgerne och jndbøggerne, effther som før er rørtt.

Offuer thenne beslutning war m. Nils Krag, scolemester, och hørerne, som thend tiid ware, offuerwerendis och thenom aluorlig tillsagtt thenom her effter att schicke, saa frambtt the jcke willde stande till rette, om ther offuer skiede nogen klagemaill effther thennde dagh. Actum vt supra.

Samtidig Afskrift i Magistratens Vedtægtsbog Bl. 183. Tidligere trykt i Rørdams Aktst. til Univ. Hist. S. 275—77.

348. **7 Maj 1577.**

Al Slagtning skal ske udenfor Byen.

Friderich then anden osv. Giøre alle witterligt, att effter som wi komme vthi forfarinnge, huorledis vthi wort kiøbsted Kiøbenhafn schall finndis stor vskickelighed hoss slacterne ther sammestedtzs, saa att the slachte øxenne och anndit fæe hoss samme slachter boeder, och blodt och anndenn vreennlighedt, som ther aff kommer, bliffuer vthi rennde steenene forsamblitt, huor aff megenn onndt och slem stannck foraarsagis, och er att befrøcte, att bode sligt och anndet mere vbequemt, som finndis ther vthi byenn, kannd styrcke och giffue aarsage till pestilenntze och anden siugdom och skrøbbelighedt, som ther fast mere ennd andennstedtz her vthi rigett saa offte regerer. Tha paa thett sligtt vthi tide maa forekommis, wille wi her effter mett forneffnnde slachterie saa alffuorligenn holditt haffue, att ingen slachter schall maa slachte nogre øxenne eller fee inndenn byen hoss eller vthi theris slachte boeder, menn att the samme slachterie schulle hollde vdenn for byenn paa ett bequem sted vd till wanndett, effter som borgemesterne ther vthi byen thennom schulle foruijse. Finndis och nogenn aff forneffnde slactere effter thenne dagh her emoed att slachte vthi byenn, tha skal hannd ther mett haffue forbrott, saa offte hannd ther mett befinndis, thu hunndrit ennckennde daler, halffpartenn till oss oc kronenn och halffpartenn till byenn, och ther till mett haffue forbrott, hues the vthi saa maade slachte. Bedenndis och biudendis borgemestere, raadmennd och byefogitt vthi Kiøbenhaffn, att i strenngeligenn hollder her offuer, att innthett her emoed giøris eller aff nogenn slachterne foretagis; saa frambt eders forsømmelsse her vthindenn finndis och i mett nogenn see igennom finngre, wi tha icke schulle vide thett hoss ether, och i icke sielff samme straff wille vnndgiellde. Her mett scheer wor villie och alffuorlige befalinng, huor effter sig huer will wide at forhollde och for schade att tage ware. Giffuitt paa wort slott Friderichsborgh thendt 7 maii aar mdlxxvii. Vnder wort signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

349. **4 Juni 1577.**

Dom om Sigbrits Gaard.

Kong Fredrik II's Brev, at paa Kjøbenhavns Slot i Kongens og Rigens Raads Nærværelse »Aar 1577 thend 4 junij wor skickett oss elskelige Sthieenn Brade till Knudstrup, wor manndt och thienere, paa thenndt ehne och tilthallede oss elskelige Christoffer Gøie till

Gundersløffholm, wor mandt och thiennere, paa thenndt anndenn-siide for en gaardt liggenndis her wdj wor kiøpstedt Kiøbennhaffnn widt Ammage thorgitt nedenn widt thorrit nest østenn op till thennd Helliganndtz kiercke muur, som tillfornn kaldis Sibridtz gaardt, som affgangenne frue Birgithe Gøie hanns kierre høstrue oss elskelige frue Birgithe Rosenkrandtz skiødt och giffuitt haffuer, om huilcken sag the paa begge siider gaffue thennom weluilligenn wdj rette, och berette forskrefne Stieenn Brade, at forskrefne Christoffer Gøie paa samme gaardt giør hannom forhindring, huilkett handt meen att werre emodt forskrefne frue Birgithe Gøies skøde och gauffue breff. Ther emodt berette forskrefne Christoffer Gøie, att forskrefne frw Birgithe Gøie, siden hun thet gaffue och skiødebreff wdgiffuet haffuer, haffuer hun saa friit sidenn som tilfornn indragett wdj samme gaardt och ther hafft sin werrelsse, meenn ther for, at samme gaardt icke haffuer fuldt samme skiøde, och sette ther for wdj rette, om samme skiøde och gaffue breff war saa louglige, att thedt burde att staa widt magt eller ey, huor emodt forskrefne Steen Brade berette, att hanndt nocksom wille giøre beuiseligt, att thenndt manndt, som haffuer boidt ij samme gaardt siden thendt tidt samme skiøde er wdgiffuett, haffuer giffuett sinn husleie till forskrefne hanns høstrue, epther som hannom wor forbødett at suare nogen andenn aff sallige Holger Rosenkrandtzis fuldmøndige Jørgenn Seilegger her paa Kiøbennhaffnns byting, och yddermere berette, att thedt io wor wdj thet mindste, at forskrefne frw Birgethe Gøie motthe haffue itt natteleger ther paa gaarden, eptherdij hun selff haffde giiffuett hans høstrw gaarden, ellers haffde hunn funditt forskrefne frw Birgethe Rosenkrandtz[1]) møgitt wtacknemmelige, och sette wdj rette, om samme gaardt icke burde att følge hannom och hanns kierre høstrw epther forskrefne skiøde och gaffuebreff, saa och epther thett skiøde, som sidenn er gangett her paa Kiøbenhaffns bytinng, som hanndt berette och saa att haffue her wdj byenn tilstede, medt flere ordt thennom emellom wor. Tha epther tilthalle, giensuar och thenndt sags leilighedt och eptherdij wij befinde samme gaardt at were forskrefne Stheen Bradis hustrw frw Birgethe Rosennkranndtz skiødt och giffuenn aff forskrefne frw Birgethe Gøie och sidenn till Kiøbennhaffnns bytinng skiøde at werre wdganngenn, sammeledis at samme gaardt haffuer fuldt hennde epther samme hendis skiøde, saugde wij ther paa saa aff for rette, at wij icke kunde kiennde forskrefne Christoffer Gøie at haffue no-

---

[1]) Ved en Fejlskrift staar Gøie baade her og i Herredagsdomsbogen.

genn rettighedt till forskrefne gaardt, menn thennd att følge forskrefne Steenn Brade, hanns hostrue och theris arffuinge, epther forskrefne frw Birgethe Gøies skiøde och gaffuebreff, saa och epther thett skiøde, her till Kiøbennhaffnns bytinng wdgiffuet er. Datum ut supra nostro ad causas sub sigillo, teste Hilario Grubbe, iusticiario nostro dilecto.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Geh. Ark. Tidligere trykt i Rosenvinges gl. danske Domme, III, 300—02.

350. **7 Feb. 1578.**

Skjøde paa en Møllebakke udenfor Vesterport sydvest for Pappegøjestangen.

Wij borgemestere och raadmendt vdj Kiøbnehaffn giøre alle witterligtt for os oc wore efftherkommere borgemestere oc raadmend her sammestedtz, att wij endrecteligen medt wor frij willge oc welberaadde huff haffue vndt oc vdj leyge laditt oc nu med thette wortt obne breff vnde oc i leyge lade erlig mand Simon Frederichsen, semmelbager oc borger her sammestedtz, en woris oc Kiøbnehaffns stadtz jord oc grund liggendis vden for Wester portt sudwest fran Papegøye stangen, som hand maa lade forhøyge oc giøre sig enn møllebacke wdaff, huilchen forschrefne jordt oc grund bemelthe Simonn Frederichsenn, hans hustrue oc theris arffwinge skulle haffue, nyde, bruge och behollde till ewig tiid vdi sin wiid oc bredt, effther som wij hanom thend haffue laditt forwiise. Dog saa, att forschrefne Simon Frederichsen, hans hustrue oc theris arffuinge skulle aarligen giffue ther aff till Kiøbnehaffns stad xij ß danske pendinge, som for myndtens forandring her vdi Danmarck gienge oc gieffue ware, till sanctj Michaelis dag betimeligen oc till gode rede yde skullendis, och thersom forschrefne Simon Frederichssen, hans hustrue eller theris arffwinge trengdis for nogen redeligh aarsage skylldtt att sellge, panttsette eller affhende forschrefne møllebacke, tha mue the ther till fuldmagtt haffue, dog att thend først tilbiudes os eller wore effterkommere borgemestere och raadt her vdj Kiøbnehaffnn for itt skielligtt werdt; ther som wij thend icke wille kiøbe, skall thend tilbiudes neste slechtt oc wenner her vdj byenn boendis; wille ey the kiøbe, tha skall thend lougbiudes her till Kiøbenhaffns byetingh och sidenn sellgis thend, som kiøbe will, dog att thend affhendis till en bosiddendis borger her i Kiøbnehaffn, thend som hollder Kongl. Maitts. oc bysenns tønnge och vdgiffuer leygen till betimelig tiid, som forschreffuit staar, och ingen anden. Till ydermere windnisbyrd haffue wij ladet osv. Datum Haffniæ 7 februarij anno 1578.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 59, i Raadstuearkivet.

351. **19 Juli 1578.**

Borgemestere og Raad skulle nyde Accise af Vin og Øl.

Wij Frederich thend anden osv. hellse ether alle wore kiere thro wndersotte, menige borgere och jndbyggere vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn euindeligen met gud och wor naade. Wiider, att epther som wj nogen tiid siiden forleden haffue wndt, beuilgit och tilladt oss elskelige borgemestere och raadmend ther vdj ethers bye paa theris embitz wegne och for theris besuerring och wmage att mue bekomme och lade opbere till achsisse aff huer amme win, som jndføris och selgis ther vdj byen, j ℔ danske, sammeledis aff huer thønde thydst øll, som krøgere eller krøgersche selger och vdtapper ther vdj byen, ij ß danske och aff huer thønde danstøll j lige maade vdtappis j ß danske, och the nu wnderdanigst for oss haffue beklagitt, att en part aff ether thenum fortrøcke och wuillige lade befinde och icke forskrefne accisse wille wdgiffue, tha bede wj ether alle och huer serdelis strengeligen biude, saa mange som winn selge, saa och krøger och krøgersche, som øll selge och fortappe, attj retter ether epther, her epther till guode reede att giffue och fornøye forskrefne borgemestere och raadmend forskrefne accisse aff huer amme win, som j selge ther vdj byen, j ℔ danske, aff huer tønde thydstøll, som j wdtappe, ij ß danske och aff huer tønde danstøll j ß danske, till saa lenge wi anderledis ther om tillsigendis worder. Saa frampt nogen sig herudinden fortrøcke och icke forskrefne sisse till guode reede yder och vdgiffuer, tha skulle forskrefne borgemestere och raadmend haffue fuldmagt thenum therfore att lade tilltalle och straffe, som wiid bør, thj wiider ether her epther att rette och for skade att thage ware. Giffuit paa wortt slott Skanderborg thend xix dag julij aar mdlxxviij. Wnder wortt signet.

Friderich.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

352. **Avg. 1578.**

Magistratens Vedtægt om Begravelse.

Effterfølger en forordning, som aff øffrigheden paa Kong. Maitts. wegne for gott anseett er, huorledis medt begraffuelser her vdtj Kiøbnehaffn her efter holldes skall, ther medt thend store vschickelighed, her till dags haffuer werid øffuedt, endeligen att affschaffe, huor effter alle Kiøbnehafns jndbøggere skulle tilltencke thenom att rette, vnder høgiste peen och straff.

1. Skall ringes for alle liig paa en tiidt om dagen, nar klocken slaer et om efftèr middag i alle kirckerne, om ther er liig att begraffues i hwer kircke eller sogen; er ther icke liig at begraffue i huert sogn, tha ringe seg i the sogner, som liig findes att begraffues.

2. Oc skulle the som klockere ere icke ringe en vbillig eller for lang ringenn men passeligen, paa thett att siugtt oc skrøbeligtt folck icke skulle ther fore forskreckes, som tiitt her till skeed er, thj lang ringen er thend affdøde ingthett gauffnligt ey hellder thenom nøtteligt, som egien leffue, oc almuen wiide dog vden thend langhwarige ringen nu bedre en wis time, nar the dødes liig skulle begraffues, enndt tillfornne.

3. Framdelis skulle the affdødes slechtt oc wenner, hwer vdj sin sted, forplictige were att lade liigene komme fram strax thett ringer, huad hellder the skulle begraffuis vdj kircken eller kirckegaarden, saa frambt the thend dag icke wille møste thennd tienniste, thenom aff predicanterne kunde wederfaris, forthj aldtingist med begraffuellse och predicken skall were endt, nar klocken er thu slett.

4. Oc skulle jngen liig mue bliffue staendis offuer jordenn lenger end en natt, men med alldersnariste bestedis till theris leygerstedt.

5. Er oc nock, att effter itt fornembligt liig aff borgerne ganger iij par sorgeqwinder oc effter itt gemeindtt liig ij par, oc the samme att skulle drage theris hoffuidtzmue kober oc jcke anditt.

6. Thend vnøttige sedwane, som bode the sørge qwinder oc andre haffue, som føllge liig, hwad hellder thett er gammill folck eller børn, att gae ind i husene att trøste och lade seg skienncke thennd skall her effter bode med jndgang och skiennck aldelis were affskaffed och aldeniste the neste wenner och blodtzforwanthe, som føllge nest liiged til kircken, the skulle samblis vden for thend dødes døir, och huilcke aff samme neste forwandter, som wille giøre thend efflerladendis bedrøffuede thend ære att føllge tilbage egien, mue giøre theris reuerentz vden for dørren och saa huer att gaa sin wey vden skienck eller jndbudt.

7. Thett er och hederligtt oc stair best, ad qwindfolckene følger liiged strax effter mandfolcked, paa thett the thes betiideligere kunde komme til kircken att høre predicken, och besønderligen thend dødes neste forwandte att kunde bliffue trøsted aff gudtz ordt.

8. Thesligiste er oc christeligtt oc billigtt, att hwilckett menniske, som ligger paa sitt yderste och begierer aff predicanterne till

seg, som hanom kandt trøste oc vnderwiise med gudtz ordt, att thend samme tha betencker presten med nogitt gott for sin vmage, dog her vdj ingen wis tax att sette, men huer effter sin formuge och gode willge, effter som huer aff gud giffues i sinde, och ther som thend siuge skier forkortt att foræere thend gudtz ordtz tiennere for hanns haffde vmage, stair thett hans arffwinge christeligtt oc kierligt ahnn, thett att giøre effter hanns dødt.

9. Hues klockernis lønn for ringen och thisligiste graffuer pendinge vdi huertt sogn belanger, er aff kirckewergerne giortt saadan liidelig forordning, att ingen med rette skall haffue seg ther emod att beclage.

Thenne ordning oc schick er giortt vdi augustj maaned aar 1578, och er lesd for menigmand paa Kiøbnehaffns raadhus, saa och med korthed tilliusd vdi alle iij predickestole her sammestedtz, att huer skall seg ther effter forhollde.

Samtidig Afskrift i Magistratens Vedtægtsbog i Raadstuearkivet.

353. **20 Marts 1579.**

Skjøde til Kongen paa en Gaard imellem det gamle Tøjhus og Hr. Lave Brades Arvingers Gaard.

Wij borgemestere och raadmend vdj Kiøbnehaffn giøre alle witterligtt for osz och wore efferkommere, att effertj stormectige, hogborne første oc herre, her Frederich thend anden, Danmarckis, Norgis, Wendis oc Gottis koning, hertug vdj Sleszwiig, Holsten, Stormarn och Dyttmersken, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, alles wor naadigste herre oc koning, os haffuer tillskreffuid, att hans Maitt. will igien haffue oc bruge thend jord oc grund, som hans kong. Maitt. osz paa bysens wegne nogen aar forleden naadigst vnndt och skiødt haffuer, liggendis emellom thett gamble Tøighus oc salig her Lauge Brades arffwingers gaardt, tha haffue wij vnderdanigst vpladt och affhendt och nu med thette wortt obne breff vplade och affhende fran osz oc menige borgere paa Kiøbnehaffns stadtz wegne oc til hogborne wor alldernaadigste herre oc koning, hans Maitts. efferkommere koninger vdj Danmark och kronen samme forschrefne jord oc grund, vdj sin lengdt oc bredt effter thett kong. Maitts. breffs liudellse, som osz ther paa naadigst giffued war, oc wij nu fran osz egien offuerandtworditt haffue, oc kiendis wij oss paa bysens wegne for samme jord oc grundt att haffue anammedt oc vppeborid aff erlig oc welbyrdig mand, Christoffer Valckendorff till Glorup, Kong. Maitts. raad oc rentemester, ett tusend gode gamble daler, huilcke

wij till bysens gaffn och beste skulle anlegge och forwende, tackendis vnderdanigst for god bethalinge, oc ther fore kiendis os, wore effterkommere oc menige borgere paa Kiøbnehaffns stadtz wegne ingen ydermere lod eller deell att haffue vdj eller till samme jord och grund effter thenne dag vdj nogre maade. Till ydermere windnisbyrdt haffue wij laditt henge woris stadtz indzegell neden thette breff, som giffuid oc schreffuid er vdj Kiøbnehaffn thend xx dag vdj martij monedt aar etc. mdlxx paa thett niiende.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 60, i Raadstuearkivet.

354. **20 Nov. 1579.**

Magistratens Vedtægt om Bryllupper, Faddere og Barselkost.

En ordning och skich, som er giort aff borgemestere, raadt och byefogitt, hurledis met bryllups kost, barsell kost, szaa och medt faddere till børnnennis chrestenndom att bede her wdi Kiøbennhaffnn holdis schall, huilkenn ordning och skick bleff leest paa Kiøbennhaffnns raadhuus for meninge almue fredagenn thennd 20 nouembris anno 1579.

1. Efftherthi borgemestere, raadt och koningens fogitt formercke och befinnde thend store wskikellighiedt, øffuerflødighiedt och besuering, som skeer her wdi Kiøbenhaffnn medt bryllups kost att giøre, wanseet att Kon. Maitt. met hans elskelige raadt haffuer ladit hans Maitt's. recess och mandat wdgaae, hurledis wdj kiøbstedernne met bryllups kost holldis schall, och borgemestere, raadt och byefogit haffue tilfornne alluorligenn buditt och befalit, att alle Kiøbenhaffns borgere och indbyggere schulle tiltencke att rette thennom effther Kon. M. recess, som formellder, at naar en borgemestere, en raadmand eller kiøbmand will giøre sitt bryllup, tha skall hand giøre same kost vdj hans eiget huus och tilbede xxiiij par folch met thieris børn och døtter, och ther i blant schall were regnit forgangsquinderne, och maa hand och bede xij wnge karlle, thisse skulle komme tilsamen och effther gamill seduane føllge bruden och brudgommen till kirken, och om middagen komme wdj brudgommens huus thill maalthid och om affttennen paa Companiet eller raadhuusidt till dantzs.

2. Om mandagen schulle the vdi lige maade komme tilsamen wdi brudgommens huus thill midagsmaallthid och om affttenenn paa Companiet thill dantzs, och schall ther wdoffuer ingen ydermere bekostning giøris. Men ther som brudgommen will om tiisdagenn bede nogen hans wenner till seg vdj hanns egit huus till middags eller affttenss maalltidt, schall stande wdi hans koer.

3. En embitzmand schall och giøre hanns kost wdi hans egit huus, och skall bede xij par folch till bryllups met thieris børnn och døtter, och ther wdj beregnid forgangsquinderne. Maa hand och bede vj wnnge karlle, the skulle wdj lige maade føllge bruden och brudtgommen till kirken och siden komme wdj brudgommens huus till midag eller affttem, huilchit brudgommen will. Om mandagenn komme the och wdj hans huus, enthenn thill middags eller affttens maalthid, och ther effther schall ingen ydermere bekostning giøris.

4. Tha efftherthi borgemestere, raadt och byefogit formerke, at ingen will rette seg epther høgeste Kon. Maitts. recess, huerchenn thend ene eller thend anden, tha lader the endnu aluorligenn biude och befale alle Kiøbenhaffns borgere och jndbyggere, som sitt bryllup her effther giøre wille, skulle tiltennke och wdj alle maade rette thennom effther Kon. M. recess, som thend wed alle puncter och artichler indholder, saa frembt att thersom nogen epther thenne dag ther emoid giør och med hannum bliffuer befundit, att hanndt tha icke skall straffis ther fore effther recessens lydelse, och som her eptherføllger.

5. Huem som biuder till bryllup flere par folch end som recessen formelder, handt skall bøde xl marc till koningen oc xl marc thill byenn for huer par folck, handt indbiuder flere, end som forschriffuit staar vdj recessen. Skall och saa straffis met saadan brøde, om the biuder flere vnge karlle till smaasuendne end som recessen formelldér. Sammeledis schall och saa holdis met forgangs quinder, at the icke bede flere forgangsquinder baade at gange for borde och att draffue end vj, viij eller x vdj thett allerhøigste wnnder same straff och brøde.

6. Forbiudes och saa, att ingenn fredags kost skall giøris enthen att bede mend eller quinder ther till, icke heller forgangsquinder, vnge karlle eller piger, men skall slett were afflagdt; ther som brudgomen, bruden, thieris forelldre eller wenner thet giøre, the schall tha staa thend same straff och bøde for huer person the indbiuder, xl marc, som forschriffuit staar, men schall slett were afflagdt, och naar the quinder, som skall drage, haffuer affdragit, at huer tha gaar hiem till sitt thill søndagen, the føllger brudenn till kirkenn.

7. Som wij och haffue forfaridt om thend bardskiers handell och thilbiudellse, som brudgomen lader tilbiude alle smaasuendne at møde wdj barskiers huus om løuerdagen, skall slet were affskaffidt, men huer maa lade seg waske och rage hos huem handt vill, brudgommen skall inthit were besuerridt ther medt. Ther som brud-

gommen thett giør, skall hand bøde xl marc for huer personn, hand binder.

8. Beklagis och saa om thend store wlempe och wskikellighiedt, the drennge bruger, som bere løchter thill thieris hosbonnder, huilche som røste sig wd med wabenn och verge och bruger stoer oprør medt robenn, skiellenn och slaenn, som er emod preuilegiernne. Tha skall ther saa allnorlig medt holldis, att huilchenn løgtedrenng, som kand findis medt at bere nogen waben met seg, hand skall møste same waben och strax settis i kiellderenn och straffis ther fore, och hanns hosbunde bøde xl marc till koningen och byen.

9. Thennd same rett schall och were, om the giøre nogen buller, raaber och skriger enthen paa brudgommen, bruden eller nogen, som same kost giør, eller paa nogen anden erlig folch, skall straffis i lige maade, och høffuitzmanden ther fore, som saadantt begynder, myste sit hoffuidt vden alld naade.

10. Giffuis och tilkiennde, att effthorthi thend store wlempe, som skeer her i Kiøbenhaffnn medt mange faddere at bede thill thieris børns chrestendom emod thend christelig ordningh och skick, som ther paa aff kirkethiennere giort, aff borgemestere och raadt samtøcht och paa predickestoelenn forbudit er, ther fore will borgemestere, raadt och koningens fogit end nu aluorligen haffue forbudit alle Kiøbenhaffnns borgere och jndbyggere, the som foraarsagis att skulle bede faddere effther thenne dag, att the icke skulle bede flere ennd fem faddere, enthenn till drenge eller pigebørns chrestendom. Fordrister seg nogen her emod att giøre, tha skall thennd, som thett giør, haffue forbrot xl marc danske till koningen och xl marc till byen vden alld naade.

11. Och forbiuder Kon. M. vdj hanns M. recess, att ingen besuering skall giøris medt barsell kost, naar nogenn dannequinde kommer wdj barsellseng och barnnid bliffuer fød, med same straff och brøde, som recessen formellder, som forschriffuit staar.

Samtidig Afskrift i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 185—86 i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Orig. Hafn. 498—500.

355. **14 Feb. 1580.**

Det danske Kompagni maa uden Sise aarlig indføre 10 Læster Rostok-Øl.

Wij Frederich thend anden osv. giøre alle witterligt, att wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue wndt, bewilgett och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde, bewilge och thillade, att os elskelige borgemestere, raadmend och menige laugs brødre vdj

Compeniet wdj Kiøpnehaffn mue och skulle her effther aarligen quit och frij wden sise nyde och beholde thj lester Rostocks øll, som the aarligen thil theris Compenies laugs behoff kiøbendis worder, jnd thill saa lenge wij anderledis ther om thilsigendis worder. Forbiudendis wore foggitther, embitzmend, sisemestere och alle andre forskrefne borgemestere, raadmend och laugs brødre wdj Compeniet wdj Kiøpnehaffn her emod med sise att giffue aff thj lester Rostocks øll, som the aarligen thil theris Compenies laugs behoff kiøbe, effther som forskreffuit staar, att besuere wdj nogre maade, wnder wor hyldiste och naade. Giffuitt paa wortt slott Kroneborg xiiij februarij aar mdlxxx wnder wortt signett.

Friderich.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i N. P. Nielsens Hellig Trefoldigheds Gilde S. 25.

356. **26 Juli 1580.**

Staldrum til 1200 Heste skal fordeles blandt alle Grundejere undtagen blandt de Gejstlige, som selv bo i deres Gaarde.

Friderich thend anden osv. Wor gunst tillforne. Wider, att som ether well fortencker, at saa tit som wi forordne wore hoffjunnckere met theris heste at skulle ligge ther vthi byenn eller oc sig tilldrager, at fremmede herrer oc førster komme till oss did til byen, tha er ther altid stor nødt oc trengsell for staldrom, huilcket wi forfare mest att skulle were for thend aarsage, at en part forbyge theris stalldrom om till andre woninger, enn part wille holde thennom frie, i thet att the icke meener att were plictige at holde heste eller stalldrom i theris huse och gaarde, for the ere wthi wor tienniste, och wille ey ansee, at the dog boe i borgere huse, som bør att gaa konngelige oc borgerlige tynnge aff met rette, och att en part aff gaarderne ther vthi byenn schall tillkomme prester och andre geistlige personer, och meener therfore enn part aff thennom, at de icke wille hollde stalldrom i theris huse oc gaarde, effter som i thett tillforne haffuer giffuit tillkiende. Tha paa thet att wi icke altid wille høre slig vndschyllding, naar wi met fremmede herrer kunnde komme did till byenn, eller och att wi forskicker wore hoffsinder did i borgeleye, bede wi ether therfore och wille, att i hoss eder och ethers metborgere och hoss alle thennom, som boer i borgere huse ther i byenn, som bør att gaa konngelige och borgerlige tynge aff, forordner och bestiller gode stalldrom till tolffhundrit heste och itt sengekammer till huerie fire eller till huerie fem heste, och ther som ther finndis nogenn vuillig eller moduillig entenn aff the geistlige personer eller

aff thennom, som ere vthi wor thienniste och icke wille hollde hues stalldrom, som thennom mett rette effter theris eigenndomme och inndkomst kand tilkomme, effter som ethers gamble byes priuilegier inndhollder, att i tha lader theris naffnn optegne ther hoss theris rente oc inndkomst och mett thett første forsckicker oss till hennde, saa wille wi widere lade befale, hues ther vthi paa wore wegne, saa megitt som rett er effter ethers priuilegier, giøris schal. Oc huilcken, som haffuer forbygdt sinn gaardt eller er ochsaa tillforne forbygdt, att ther icke nu er rom till att bygge stalle, the samme schulle enten vdtage samme bygning igenn eller oc finnde raad till att bygge paa itt andet sted saa mange stalldrom mett itt kammer ther hoss, som hand bør mett rette. Och huillcke prester eller geistlige personer, som haffuer ingen anden werellsse ennd nødis till at boe vthi theris egne gaarde, the maa vthi theris tidt, saa lennge the boer ther vthi, for samme stalldrom och anndenn sligh holld were naadigste forschaanitt, huor effter i kunnde wide ether att rette. Thi lader thet ingennlunnde. Schreffuit vthi Roestedt thend 26 dag julii aar mdlxxx vnder wortt signete.

Friderich.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

357. **29 Nov. 1580.**

Accisen af Vin og Øl skal alene bruges til Byens Befæstning.

Wij Friderich thend anden osv. giørre alle witterligtt, att ephter som os elskelige borgemestere oc raadmende wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn nu en thiid lang ephter wor beuillinge och tilladelse till thierris egitt nytte oc behouff haffue oppeboritt hues wiin siise och øll siise, som hogborne første, wor kierre her fader, salig och hoglofflig ihukommelse, haffue(!) wndt och beuilgett att motte opberris till byens befestningens behouff, tha paa thet byens befestninge maa saa møgitt thes bedre holdis wed magtt och bliffue forbedritt, haffue wij aff wor synderlige gunst oc naade wndt, beuilgett och tilladt och nu med thette wortt obne breff wnde, beuilge och tillade, att borgemestere, raadmende och menige borgere wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehaffn mue her ephter wed thierris byes kemnere aarligen lade oppeberre forskrefne wiin siise oc ølsiise till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder, dog saa att hues samme wiinsiise och øllsiise kand om aaritt indrenthe, schulle borgemestere, raadmende eller byes kemner icke fornende till nogen anden brug eller wdgifft end allenne till byens wolde, graffue, mure och befestninge, thenom

ther med att forbedre oc wed magtt holde, ephter som gaffnligtt och nyttigtt kand werre for riigett oc byen, oc skulle borgemestere, raadmend oc menige borgere en gang huertt aar, naar the høre byes regenskab, ochsaa wdj lige maade høre byens kemnerens regenschaff paa forskrefne wiinsiises och øllsiises opberinge och indtegtt i hues thend haffue(!) beløbet seg om aaritt, och thisligeste paa hues ther aff egien till byens nytte och bedste er wdgiffuit, och ther paa aarligen huertt aar lade indlegge ett clartt register paa Raadhusitt wnder forskrefne kemneres beseiglinge, att mand altiid ther aff kunde forfare, att samme wiinsiise och ølsiise icke wdj andre maade bliffuer wdgiffuitt end till forskrefne Kiøpnehaffns befestninge oc bygninge, ephter som forschreffuitt staar, saa frembtt borgemestere, raadmende oc menige borgere icke wille staa therforre till rette. Forbindendis alle, ehuo the helldst erre eller werre kunde, forschrefne borgemestere, raadmend oc menige borgere wdj Kiøpnehaffn her emod paa forschrefne siise, ephter som forschreffuitt staar, att hindre eller wdj nogre maade forfang att giøre. Wnder wortt hyldeste oc naade. Giffuett paa wortt slott Skanderborg thend xxix dag nouembris aar mdlxxx wnder wortt signett.

Friderich.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

358. **14 Jan. 1581.**

Fredrik II kvitterer for Betalingen for den ny Vandkonst.

Wij Friderich thennd anden osv. Giørre alle witterligtt, att os elskelige Christoffer Walckendorff till Glorup, wor mand, raad och rentemester, haffuer oss nu tilskickett oc ladett offuerandtuorde ind wdj wortt egitt kammer her paa wortt slott Skanderborg os sellff tilhende thre thusinde gamble daller, som oss elskelige borgmestere och raadmend wdj wor kiøpstedtt Kiøpnehaffn for thend wandkonst, wij ther wdj byen haffuer ladett indleide, giøre och bekoste, till os haffue wdgiffuett och fornøigett. Thj lade wij forskrefne borgemestere och raadmende wdj Kiøpnehaffn oc thierris eptherkommere quitt, frij och kraffuisløs aff oss oc wore eptherkomere koninger wdj Danmarck for forskrefne three thusinnd daler wdi alle maade. Giffuett paa wortt slott Skanderborg thend xiiij dag januarij aar mdlxxxj, wnder wort signet.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

359. **7 Aug. 1581.**

Det forbydes at grave Tørv og Jord paa Stadens Fang.

Wij effterschreffne Chrestin Chrestinsen, byefogitt vdj Kiøbenhaffnn, Simen Suerbeck, borgemester, Mickell Nielsenn, Johan v. Gelder, raadmendt, och Seueren Chrestinsen, byeschriffuer sammestedtzs, giøre alle witterligt met thette vort obne breff, at aar effter gudtz byrd mdlxxxj manndagen thend vij augustj var skicket paa Kiøbenhaffns byeting for os och mange dannemendt flere, som thend dag till tinge forsamblede vare, erlig vellforstandig mandt Anders Kringmager, stadtzs kemmener, och var vdj dag hans fierde forfulde ting, vdtj huilcke hand met lougligt tinglind haffuer ladet forbiude alle Kiøbenhaffns borgere och indbyggre, huem the heldst ere eller vere kunde, effter thenne dag at graffue eller graffue lade torff och jord paa stadtzens fangh, vden thet bliffuer thennom aff stadtzs kemmener vduiist, och haffue thet vdj thieris minde, saa frembt, ther som nogenn seg her emod fordrister, the icke ville ther vdoffuer liide skade. Her paa var forskrefne Anders Kringmager et wuildigt tingswindne begierindes. Tha vdmelttes aff fogden thisse effterschreffne tolff dannemendt, som vare Olluff Jenssen, Jens Chrestinsen, Rasmus Vicentz, Chrestin Segillegger, Niels Bager, Anders Fos, Hans Hes, Peder Oelsenn, Giøder Tøffelmager, Peder Snedicker, Tomes Chrestinsen och Jacob von Tumbe, borgre her sammestedtzs, huilcke forschrefne xij dannemendt ther vdginge aff tinget i beraad och igien indkome velberaadde och alle endrechteligen met en røst vindnede, sagde och soere paa thieris gode thro, siele och sandhed, at the hørde och saae same dag, saa vdj alle maade gick och foer jnden alle fiire stocke paa forschreffne Kiøbenhaffns byeting, som berørt er. Till windnisbyrd haffue vij ladet thryckt voris signeter her neden fore. Giffuit aar, dag och sted, som forschriffuit staar.

5 Segl ere trykte under. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

360. **5 Sept. 1581.**

Til Havnens Forbedring skulle baade Indenlandske og Fremmede give en vis Afgift af indkommende Skibe og deres Fragt.

Wij Friderich thend anden osv. Giørre alle witterligtt, att ephter som wore wndersotte oss elskelige borgemestere och raadmende wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn paa thierris byes oc menige jndbyggeres wegne sammestedtz haffue wnderdanigst for oss laditt berette, hurledis att hauffnen ther for byen, thett enne aar mere end thett anditt, forfyldes och egien stoppis for thenum, thend tilseiglendis och hand-

therendis mand, som med thierris handel och kiøpmandskaff besøger thierris bye, saa well till skade som thenum och thierris medborgere, och the ikke formaa samme thierris byes hauffn paa thierris omkost och bekostning wed magtt att holde, jcke heller the haffue nogen hielp aff huis fremmede eller wden byes skiibe och guodts, som bruger handel och wandell ther wdj byen, oc ther hoss giffuer tilkiende, att huor the och thierris medborgere kommer enthen inden eller wden riigett, tha besueris the med allehaande paaleg och thynge aff thierris skiibe och guodts att wdgiffue med haffne pendinge, bropendinge oc anden slig wdgifftt. Tha paa thett att haffnen och seiglatzen till forschrefne Kiøpnehaffn kand saa møgitt thes bedre holdes wed magtt, saa well thend wdlendiske tilseiglendis oc handtherings kiøpmand som the jndlendiske till gaffn och bedste, haffue wij giortt ther slig en skick och forordning paa, som wij wille althiid her ephter ther holdis skall, thill saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder, att huilcken aff wore wndersotte, skippere eller kiøpmend her wdj riighett eller aff wortt førstendom Slesuig eller andre wore egne wndersotte, som besøger forschreffne Kiøpnehaffn med thierris skiibe, skuder oc guodts, tha skall huer skipper werre forpligthett till guode reede att giffue aff sitt skib eller skude aff huer lest, som thett kand bere, beregnitt tholff thønder paa lesten, en pendinge till hauffne pendinge, och kiøpmanden wdj liige maade skall giffue aff guodzitt for huer dallers werdt en pending til hauffne pending, huad som helldst guodts, wahre eller thømmerlast thett kand werre, som the haffue med att fare, jnthet wndertagitt, men huilcke wdlendiske skipper eller kiøpmend, som med thierris skiibe och wahre kommer ther ind for Kiøpnehaffn att handle och wandle, the skulle giffue aff thierris skiibe oc guodts til hauffne pendinge liige saa møgitt som wore wndersotte wdj huer thierris steder, huor samme fremmede kand haffue hiemme, till hauffne pendinge maa giffue aff thierris skiibe oc guodts i alle parther, oc som wdj samme steder emod wore wndersotter j liige maade emod thierris her med att forholdis, och samme hauffne pendinghe skulle borgemestere och raadmende ther wdj Kiøpnehaffn lade oppeberre, ther paa lade holde clare registere oc ther effter thenom egien aarligen lade foruende paa byens hauffn att forbedre oc til inthet andett nøtte eller brug att wdgiffues eller foruendis och for samme pendings wdgifftt, werre seg enthen thill bygning eller anden bekostning paa hauffnen, therforre saa well som for anden byens indkompst och wdgifftt skulle the lade byens kemner giøre aarligen guod reede och regenskaff. Thj bede, biude

och befale wij alle thenom, ehuo som helldst the erre eller werre kunde, saa well wdlendiske som jndlendiske, som med thierris skiibe och guodts besøger forschreffne Kiøpnehaffn, att wdgiffue och fuldgiørre slig rettighed till byens hauffn att holde wed magtt, ephter som forschreffuit staar, saa fremptt att the icke wille stande therforre till rette, som thett seg bør. Ther som och nogen jndlendiske eller wdlendiske fordylger nogitt aff sitt guodts och icke giør siellff tilmanidt thend rettighed ther aff till Kiøpnehaffns bye och hauffn, ephter som for er rørdt, tha skulle huilcke ther med befindes oc nøgachtigen kand offuer beuises, haffue forbrutt hues skib oc guodts the haffue med att fare. Ther som thet och i liige maade befindes, att nogen aff the indlendiske thager thenum fremmede guodts till, paa thett att the ther med kunde bethage och formindske byen thenne beuilgede hielp till hauffnen att holde wed magtt, tha skall thend som indlendiske [er] straffis som en falskenner, och hans guodts och hoffuidlod at were forfalden till oss och byen, oc thend fremmede i lige maade att straffis paa skibbe och guodts, saa meggitt hand haffuer med att fare. Ther ephter seg huer will wiide att rette och forholde oc for skade att thage ware, ladendis thett ingenlunde. Giffuett och schreffuitt paa wortt slott Friderichsborg thend fempthe septembris aar mdlxxxj, wnder wort signett.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

361. **6 Dec. 1581.**

Fredrik II byder alle uden Undtagelse at deltage i den omgaaende Nattevagt og giver nærmere Bestemmelse om denne.

Wij Frederich thend anden osv. giøre alle witterligt, att effther wij kome wdj forfaringe, huorledis mange aff wore wndersotte och jndbyggere wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, en partt, som ere wdj wor thienniste och bestillinge, en partt, som haffue wore frihedtz breffue for skatt och slig thønge, thennom wnderstaa ther med att wille holde sig frij for thend omgangendis wagt, som natteligen holdis ther wdj byen, thennom saa well som andre borgere och menige mand ther wdj byen thill gauffn och beste, ther offuer same natwagt falder borgerne samestedtz, som thend opholde, thil thes større besueringe, och fororsagis ther aff, att en partt findis wliudige och wuillige thil theris anpartt wdj forskreffne natwagt att fuldgiøre, byen och menige bysens jndbyggere for jldebrand, thiuffuerj, mord och allehande wode och skade, som thilfalde och paa kome kunde, thil største fare. Tha effther att wij aff øffrighedtz christelig omsorg och

bethenckende haffue førdt thilsinde, huad magt ther paa liggendis er, att same natwagt med fliid holdis wed lige, mord, mandrab, thiuffuerj och slig andenn wløst, synd och last ther med att hindre och affwende och skadelig ilde att wogte och forekomme, och effiherthj same wagt skier och holdis alle byens jndbyggere, thend ene saa well som thend anden thill gauffn och beste, rolighed och skickelighed, haffue wij agthed thett wdj sig selff billigt och rett att were, att thend ene saa well som thend andenn same natwagt skulle hielpe att holde wed magt, och ther fore thett saa endeligenn for gaatt anseet och her effther aldthid alffworligenn wille holdit haffue, att alle the, som boe wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, were sig the kunde were wdj wor thienniste eller haffue wore frihedtz breffue, eller och andre, ehuem the were kunde, jngenn wnderthagit, skulle huer effther sin effne och formue och effther som thett thennom ordentlich thilkommer, thilhielpe att holde eller holde lade wagt om nattenn, effther som thett thill thes eblandt borgerne samestedtz haffuer werit sedwanligt, och aldellis jngen ther fore were frij och forskonit. Thj bede wij och biude alle thennom, som boe wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn, serdellis thennom, som nu ere wdj wor thienniste eller haffue noggen wore frihedtz breffue, saa och alle, som her effther kommendis worder vdj forskrefne Kiøpnehaffn, att the retter thennom effther att fuldgiøre och opholde theris wagt, effther som forskreffuit staar, lige wed theris naboe och gienboe, wnder thend brøde och faldtzmaal thil os och byen, som andre borgere, ther theris wagt forsømme eller jcke holde wille, forbryde och mue giffue. Sameledis bede wij och biude borgemestere och raadmend wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn, som nu ere eller her effther kommendis worder, att the haffue god thilsiun med forskrefne nattwagt ther wdj byen, att thend holdis med gode duelige føre karle och med gode werger, som thett sig bør, och att ther wdinden jnthett forsømmis, saa och att the med aldellis jngen seer egiennom fingre eller for same wagt att holde lader bliffue forskonit, wden thett skier med wor synderlige tilladelse, saa frambt the jcke wille stande os ther fore thill rette, men sig her effther j alle maade wiide att forholde, och her wdinden saa well som wdj andit theris byes gauffn och beste wiide och rame, som thet thennom bør. Giffuit paa wortt slot Kroneborg thend vj decembris aar mdlxxxj wnder wort signet.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

362. 1581.

Jordebog over Stadens, Kirkernes, Skolens, Hospitalets, Præsternes og de fattiges Ejendomme. Til Sammenligning er i Noter tilføjet Arent Berntsens Jordebog 1656 og enkelte Oplysninger af Jordebogen 1745.

Kiøbenhafns Stadtz Husleye oc jordtschylldt inndenn portenne.

Och først om Hussleye.

Østre Quarter.

Sancti Nicolai Sogn.

Kircke Strede.

Karine Gellers aff en wonningh lxiiii marck[1]).
Valentin Sckreddere aff en wonningh xxxii marck[1]).
Lauritz Mørck aff en wonningh xxxii marck[1]).

Amager Torge.

Knud Bagere aff then gaard wd till torget ijᶜx marck[1]).

Øster Gade.

Anncke Jordmoders aff en boedt xx marck[1]).
Hanns Suerdfeigers hustru vdi lige maade xxiiii marck[1]).
Jørgenn Sadelmager i lige maade aff en boedt noget større xxxii marck[1]).
Pouell Bødker aff enn boedt xxxii marck[1]).
Hanns Jørgennsen aff en boed, som kom fran Mette Offuerskers arffuinge xxvj marck[1]).
Jenns Brunck aff en aff samme boeder, som icke alldeelis er saa stor som then anden, xxiiii marck[1]).

---

1) 1656: En gaard grundmured, jordfri eyendom, hafuer fordom wered deellt i twende waaninger, liggende østen op til Amager torff, streckende sig med den nørre sijde til Østergade och med den søndre sijde til S. Nicolai kircke stræde. huilcked huuss Klæde Compagnied fordom haffuer haft i leye, och haffuer dertill igged nij waaninger næst østen optil, de 3 [ɔ: 6] vd til Østergade och de 6 [ɔ: 3] vd til forskrefne Kirckestræde, och er heraf de sex næst det lille stræde fra Østergade til Kirckegaarden indløeber, nemlig 3 til Østergade och 3 lige imod til Kirckestrædet liggende waaninger aar 1650 fra byen til Samuell Meyer apotecker blefuen solld, saa at nu til forschrefne gaard ickon 3 waaninger næst op til i bemelte Kirckestræde er liggende, af huilcke den ene næst op det store huuss i aar er bleffuenn nye opbygt och lagt til forskrefne store huus, huilcked nu saaledis aff Dorrethe s. Jacob Timmermands tilsammen bewaanis och giffuer der aff aarlig till leye, daleren til 64 skill. danske beregned, 300 sletdaler. Aff forbemelte andre twende waaninger giffuis aff hwer aarlig till leye 15 sletdaler.

Sprinng Strede.

Niells Ennoldsen tillsiuns mand aff en boedt o.[2])

Jenns Skarnfogit, thend som byefogeden gaff leye aff paa Kong: Maitts: vegne, fordi Claus Dyttenn bode der i — o[2]).

Hermann Henricksenn aff en boedt xx marck[2])

Jacob Pouellsen aff en boedt xx marck[2]).

Peder Madtzenn Smed aff en boedt xx marck[2]).

Hans Michelsen aff en boedt xx marck[2]).

Oluff Pedersenn aff enn lidenn boedt xviii marck[2]).

---

[2]) 1656: Auffwelsgaarden med dertil herende och derhos wæsten for adelgadenn, norden for Mickell Jørgensens och sønden for Willom Fyrenns twennde waaninger dersammesteds liggende trende waaninger, huoraff tilsammen gifuis til Wartous hospital till aarlig jordskylld pendinge 6 daler, aff huilcke waaninger den ene nest sønden Aufflsgaards porten af plichtzfogden for hans derpaa stædet tillsiufns skyld fri bewaanis, de andre twende bortleyis och giffuis aff hwer nu till leye aarlig 10 sl. daler. Inden paa samme Auflsgaards pladsis søndre side er bygt byen tilhørende en stoer ny stalld till 54 hæste, streckende sig vdi lengden westen fra Adelgaden langs norden vd wed Mickel Jørgensens gaard indad till Hans Boyesens hauge. Paa den wæstre side af samme Aufflsgaards plads vd til Trefoldigheds kirckegaard er staaende och byen tilhørende enn anden gammell stalld till hæste.

Jacob Andersen raadmand och Karen sal. Rassmus Jensens arfuinger tilhollde dem twende stallde, saawitt bygningen angaar ere dog bygte och staaende paa forskrefne Auflsgaards och byen tilhørende grund och platzis nørre side. Derforuden findis paa samme Auflsgaard platzis østre side nest vd wed Triine, s. Christen Nielsens, Niels Rasmusen Dreyers och Willom Fyrens twende waaninger, opbygde och bestaaende trende stallde. Dess bygninger tilholde sig effterskrefne borgersker, nemlige: Margrethe Hendrick Rosenmeyers de tuende och Cathrina s. Johan Weyers den tredie af bemelte stallde.

Aff offuenskrefne 5 stalldes grund, forbemelte bygnings nu eller herefter kommende eyere, saa lenge samme bygning paa forskrefne byens grunnd at bliffue staaende taalis kand, eller af borgemestere och raad beuilged worder, till byen hafue at vdgifue en billig aarlig jordskylld, effersom derom med byens kiemner foræenis kand. Midlertid samme bygninger ey att maa brugis till andet end stalldromb, och maa ey heller nogen annden eller ny bygning i de gamle bygningers stæd opsættis vden borgemestere och raads skrifftlig bewilling effter welbemelte borgem. och raads derom den 22 may aar 1651 vdstedde doms widere indhold.

Trende waaninger, gamble och meged forfaldne, liggende wæsten for adelgaden och sønden for docter Thomas Bangs och norden for Triine Christen Nielsens waaninger, giffuis, naar de bortleyis kand, efftersom de saa gandske brøstfældige ere, til leye aff hwer aarlig 7 sletdaler 2 marck.

Hellig Gestus sogn.

Prijssonett[3]).

Søffrenn Rockemager aff tho kammere xii marck.
Chresten Prentere aff tho kammere — —
Eschill Niellssen aff ett kammer iiii marck.
Oluff Ryes aff et kammer iiii marck.

Westre Quarter.

Wor Frue Sogn.

Byesens woninger bag Raadhuset[4]).

Willum Veffuere aff enn boedt xxviii marck.
Peder Bysuend hoss borgemester Simon Surbeck —
Mester Lauritz mestermanden aff en boed —
Wulff Koppesetter aff en boedt xxvi marck.
Peder Tromslaar aff en boedt —

Raadhuss Strede[4]).

Thomas Wagtmester aff en boedt —
Søffren Oelsen hoss Marcus Hess aff en boed —

---

3) 1656: Steen boeden: en gaard liggendis norden for adellgaden, wæsten for H. Geistis kirckegaard och østen for welb. fru Kirsten Muncks gaard, huor aff til Wartous hosspital betalis aarligenn till jordskylld 6 daler 2 marck 10 skill. 2 alb., huilcken gaard er ordineret til en dansk skoele och derfore fri aff skoelemesteren Willom Trælund bewaanis. — Dette er dog ikke samme Gaard som Prissonet, idet Skolehuset først købtes af Staden 1640.

4) 1656: Swennegade. Slutteried med hossliggende 2 waaninger liggende norden for adelgaden, wæsten for Tobias Lindener hoffsmeds waaning, derfra sig henstreckende til samme gadis wæster hiørne och ænde. Forbemelte twende waaninger bewaanis fri vden leye, den ene næst Slutteried af slutteren, den anden af en af stads tiennere.

Kattesund. Thi waaninger liggendis østen for adelgaden och norden for Slutteried sig opstreckende langs bag kongl. Mayts. cancellers residentz intill sønden for Christen Breffdragers waaning sammestetz, och betalis deraff aarlig jordskylld til wor Frue kircke 3 daler 2 marck 10 skill. 2 alb. Aff forbemelte 10 waaninger bewaanes de femb aff byesens swenne fri vden leye, de andre femb bortleigis, och giffuis till aarlig leye aff hwer 20 sl. daler.

Kattesund och Lauendell stræde. Auflsgaarden den nye med it skuer indenn vdi gaarden, wnder huilcked skuur byens wandspøite indsættis och foruaris. Hoss bemelte Auflsgaard er bygt och vnder en bygning opført och grundmured nij waaninnger jordfri eyedom, deraf de femb med Auflsgaarden ere liggende wæsten for adelgaden, henstreckende sig sønden fra skipper Lauritzis waaning hen vdi norden till Lawendel strædits søndre side, streckende sig fra forskrefne hiørne intill østen for Hans Ostindiefar bagers huuss. Forbemelte Auflsgaard och nestliggende

Lauritz Madtzen hoss borgemester Jacob Scriffuer —
Niells Haluer hoss borgemester Niels Perssen —
Niels Brun hoss borgemester Niels Pedersen —
Pouell Michelsen hoss borgemester Jacob Scriffuer —
Hans Truff Stadtz Spillemand —
Chresten Wagtschriffuer, som schriffuer for stadtz kiemnere, aff enn boedt —

Kledeboe Quarter.

Item aff the tholff slacterboeder, som ligger vthi Skindergaden, aff huert om aaret tho gamble daler, er xxiiii daler[5]).

---

sønderst waaning bewaanis fri aff skarprætteren, och en af de andre waaninger bewaanis fri aft byens tromslager, de andre siuff waaninger bortleyis och giffuis till aarlig leye aff hwer 20 sl. daler.

Desuden nævnes i Jordebog 1656 følgende, der ikke omtales 1581:

Slotzholmen. En pladtz, som Hauffnen haffwer i bruug, liggendis sønden for Hauffnenn eller Stranden, wæsten for Hans Mandixsens och østen for Hendrick Møllers pladtz sammesteds.

Stranden. Weigerhused med derudi wærende Acciszeboe aff brantmuur opført, borgemestere och raad eller raadstuffuen tilhørende och af dem siellf wedligeholdis, liggende vd med Haufnens norder side mellom Wragerbroen paa den østre och byens Hommelgaard paa den wæstre side.

Hommellgaarden med der vdi affdeelte boeder, saa och derhos vd till Snaregade liggende fire waaninger mellom Weigerhused paa den østre och Johan Banneermands gaard paa den wæstre side, med den søndre side sig langs vd med Stranden henstreckende, paa huilcken pladtz fordom hafuer standen det gamel Weigerhus, saa och it huuss Niels Leegaard iboede, med twende Saltboeder och den gammell Accisse boe, som accisseskrifueren da fri beuoned. Af forbemelte fire waaninger giffuis och erleggis till Hauffnens forstander aarlig leye af hwer 10 sldalr. Hommelgaardens och der vdi wærende boeders indkomst anammer weigeren och regenskab derfore till haufnens forstander, som det igienn aff hannom anammer.

Østergade. Sex Bagerboeder, som ere opsatte vd til forskrefne Østergade, langs vd med det store grundmuured byens huuss, som nu aff Dorrethe Tømmermands bewaanis, och betalis aff hwer till aarlig leye 4 daler, er 24 daler.

Nørregade. Otte Bagerboeder ere bygte och hensatte op till wor Frue kirckegaards muur vd till Nørregade inden for gade renden, giffuis deraf till byenn aarlig leye aff hwer 4 daler, er tilsammen 32 Daler.

Wæsterport. Enn bagerboed opbygt och paa byens grund hensatt, deraff giffuis leye til byen aarlig 5 daler.

Høygbroe. Twende boeder, smaa aff fielle sammenslagne, som til pidtzeer stickere eller knifsmeede bortleygis, och giffuis till leye aarlig til byen aff hwer 4 rixdaler.

5) 1656: Tretten slagter boeder liggende wed Brygger laugshused, de tollff vd till Skindergade, och denn trettende paa hiørned aff Closterstrædit. Aff alle forbemelte boeders grund betaler byen till Bryggers laugshuus

Jordskylldt inden portene.

Østre quarter.

Sanctj Nicolai sogn.

Jacob thenn frantzosche toffelmager vthi thett Lille Kirckestrede aff thend gaard, hand vdi boer, iiii marck[6]).

Østre Gade.

Jørgenn Gulldsmed aff then gaard, hand i boer, x marck x skillingh, ii huide[7]).

Mette Offuerskiers arffuinge aff thend enne boed, som hendis daater sielff vthi boer, och giffuer ingen anndenn hussleye, iiii marck vi skill.

Erlig oc welbyurdig mand Nielłs Kaas, kong: Maitts. cantzeller, aff sanct Giertrudt xxxii marck[8]).

Anne mester Jacobs aff tho boeder vthi Konngens gade, thend enne recker ind paa Østergaden, x marck x skill. ii huide[9]).

---

aarlig jordskylld 2 daler, och giffuis till byen aff huer boed aarlig leye 3 cur: daler, er 39 cur: daler.

Itt slagterhuus grundmured vden Wæster port liggende er affdeellt och vnderskeedit vdi fiorten boeder, och betalis till byen aff hwer till aarlig leye 2 cur: daler, er 28 cur: daler.

6) 1656: Margaretha, doct. Jørgen Fyrens af sal. Hendrick Fyrens arfuingers gaard, som førig [1620] tilhørde Agnetha Skoemagers och bewaanis nu aff Søfren Rye skreder, sønden for strædit och næst østen optil bemelte Fyrens brantmured gaard liggende. 1745: Hj. af Store Kirkestræde og Færgestræde Nr. 36.

7) 1656: Karen Jørgensdatter, afgangne Morten Sorgs, fordum kongel. Maytz. wynskencks effterlewerske, aff sall. Dirick v. Ries skoemagers gaard, liggende paa denn søndre sijde aff Østergade och paa dett wæstre hiørne af det lidet stræde, som løber til Kongens Gade, och strecker sig langs vd med samme gade. 1745: Østergade og Halmstræde Nr. 14 og 15.

8) 1656: Pusteruig eller Rosengaard welb. H. Hendrick Rantzow till Møgelkier, ridder, Danmarckis rigis raad etc., tilhører nu affg. welb. H. Gerdt Rantzous gaard, som effter den Perg. Jordebog fordum tilhørde welb. Niels Kaas, da kongl. Ms. canceller, och kaldet sanct. Gertrud, liggende paa det østre hiørne i S. Gertruds stræde, norden for Pusterwijg eller Rosengaard, betaler deraf aarlig jordskyld 32 ℔. 1745: 3 steder i Aabenraa, 2 Steder i St. Giertrudstræde, 4 Steder i Pustervig, alt Nr. 85 og 84.

9) Elijn, Nicolai Edings wijnhandlers, och Swend Loomand, brygger, aff førig H. Tage Hansens twende boeder, reckende vd til Østergade, huoraf nu ickon findis den ene boed, som recker till Østergade, huilcken nu befindis tuert igennom att were adskillt til twende waaninger, den ene til Kongens gade, bemelte Elijn, Nicolai Edings, och den anden til Østergade vdstreckende, som tilforne Oluf Katt och nu hans arffuing forskrefne Swend Lomand tilhører, och er paa samme waaninger igien

Trugells Franndtzen aff tho boeder ther samme stedtz x marck x skill. ii huide[10]).

Peder Hanssen renteschriffuer aff thenndt gaard paa hiørnet vthi Høigbroestrede vi mark x skill. ii huide[11]).

Benedicts Krøger aff en gaard vthi store Fergestrede xvi marck[12]).

---

henlagt alld forskrefne jordskylld, saa nu deraf bemelte Elijn Nicolai Edings och Swend Lomand wdgifue hwer halffpart, er 5 ℔ 5 ß 1 alb. Elin Nicolai Edings af en offuenskrefne waaninger, nu af Jacob Boll, glarmester, bewaanis, liggende norden til Kongens gade, væsten op till Karen Morten Sorgs baghus och østen op till Johan Engelbrecht snedkers waaning. Swend Loomand, brygger paa Nørregade, af fordom Oluf Kattis waaning, liggendis synden for Østergade, wæsten for Karen s. Morten Sorgs och østen for Magdalena, sal. Johan Tommesens waaninger. 1745: Østergade Nr. 16, Lille Kongensgade Nr. 59.

10) 1656: Østergade. Frantz Clywer och Jørgen Hansen aff Hendrick Folsteds, førig M. Baltzer Blyteckers och fordom Niels Trudsen guldsmeds gaard, aff huilcken gaard, effterat bemelte Frands och Jørgen huer sin sær waaning tilhøre, betale de deraff jordskyld, huer aff sin anpart effter advenant. Frands Clywer af forbemelte hans waaning, liggendis paa den syndre sijde af Østergade, wæsten for Poffuel Førsters, posementmagers, och østen for forskrefne Jørgen Hansens waaninng, betaler aarlig jordskyld 7 marck 10 skilling 2 alb. Jørgen Hansen synden for Østergade, østen for Peter Wickholt, posementmagers, och wæsten for Frands Clywers gaard, betaler aarlig jordskyld 3 marck. 1745: Østergade eller Halmstræde Nr. 49 og 26.

11) 1656: S. Mathis Braske, hatstafferers, efterlatte børn af deris waaning, liggende paa det wæster hiørne af Høybro stræde, imellom Amager torff och Læderstrædit. 1745: Højbrostræde Nr. 62.

12) 1656: Afg. Hendrick Berner och hans børnn, huilcken gaard Hans Menter siden [lod] bygge imod Amager torff, huorfore byens kiemner for samme jordskyld af 8 borgere anno 1638 den 31 julii effter befalning vdi denne eyendom, som nu er 5 waaninger och 3 fag huuss, er blefuen forsickred och saaledis jordskylden fordeelt och henlagt paa bemelte 5 waaninger och 3 fag: Jochim Fridrick Jaan aff den gaard, Jost Steemann tilforne eyede, liggendis paa det østre hiørne af Høybroestræde, sønden for Amager torff och norden for Jacob Hois gaard 4 marck. Jacob Hooe af vngefehr 3 fag grundmured huuss, hans formand Peter Gagelmand den 20 may 1632 effter kiøbebrefs indhold af Elisabet s. Detlef Berners sig tilforhandled hafuer, liggende twert ofuer fra Læderstrædits øster ænde och imellom Jacob Hoois gaard, hand iboer, och Jochim Fridrick Jaans huus paa den norder sijde, och brugis nu samme 3 fag huus af Jacob Hooe til hans kramboe, 2 marck. Rassmus Nielsen Kock af den waaning, hand nu eyer och bewaaner, liggende sønden for Amager torf imellom Jochim Fridrick Jaans, som ligger paa Høybroestrædits østre och mellom M. Fridrick Bardskiers, som ligger paa det store Færgestrædits wæster hiørne, huuse och waaninger 3 marck. M. Friderick Tomas, bardskier, aff fordom m. Peter Swanow, bardskærs, waaning, liggende

Frandtz Ibsen aff vj boeder vthi Pijlestrede xxj skill. j hnid[13]).

Helliggesthus sogn.

Marine Bernts aff en gaard vthi Skoeboder xvi marck[14]).

Albret Albretsen, raadmand, aff en gaard ther samestedtz xxj mark v skill. j huidt[15]).

Lauge Brocks frue aff en gaard vthi Broleggerestrede iiii marck[16]).

---

paa det wæster hiørne af store Færgestræde och sønden for Amager torf, 4 marck. Claus Willde, lærritz kræmer, haffuer fordom Jens Pedersen, wrtekræmers, waaning, liggende wæsten for Store Færgestræde, norden for Jacob Hoois baghus och søndenn for M. Fredrik Tomas bardskærs waaning. 3 mark. 1745: Højbrostræde Nr. 73 og 74. Amagertorv Nr. 75, Store Færgestræde Nr. 76 og 77.

13) 1656: Jens Jacobsen Müller, skræder, tilhører nu fordom Wessell skræders gaard, som effter byens pergaments jordbog hafuer werit 6 boeder, och er nu ickon en waaning, liggende wæsten for samme stræde. sønden for Sara, sal. M. Jacob Murmesters och norden for welb. Christen Skeels gaard, som ligger paa det norder hiørne af Silckegaden. 1745: Pilestræde Nr. 107.

14) 1656: Hans Muule haffuer nu salig Peder Carllsens arfuingers gaard, som vdi fordom tijd Maren Berent tho Wæsten hafuer tilhørt, liggende paa det østre hiørne af Badstuestræde.

15) 1656: Hans Knudsen Leegaard haffwer nu Fredrick Rostrofs gaard, som tilforn [1620] haffwer tillhørt Hans Jensen Rijber och da kaltis Jens Klynis gaard, liggende sønden for strædit och østen for Hans Muulis hiørne huuss. — Denne og forrige Gaard var delt i flere Huse før Ildebranden 1728, men samledes siden, saa der 1745 var 2 større Gaarde i »Skoboderne eller Vimmelskaftet« Nr. 173 og 174, 3 i Badstuestræde Nr. 174 og 98.

16) 1656: Niells Mickellsens gaard, som fordom welb. Lauge Brocks frue tilhørde, huilcken gaard wed Jørgen Thiemcan, murmester, blef nedbrut och den igien paa nye lod opbygge och forandre vdi 2 waaninger, huoraf den ene ligger paa det wæstre hiørne af lille Knagerøg stræde och sønden for Broleggerstræde, som nu af Maren Eskilds bewaanis, och den anden waaning, liggende næst wæsten for denne forbemelte gaard och nu af Jacob Gorresen bewaanis, och hafuer denne eyendom med de 5 smaa waaninger i lille Knagerøg stræde, som her tilhørt hafuer, tilsammen aarlig skyldit 4 marck, huilcken jordskylld nu er taged fra bemelte 2 gaarde och paa forskrefne 5 smaa waaninger igien henlagt, saa at twende deraf skal gifue aarlig huer 1 ℔ 14 skill., och de 3 huer 1 ℔, saa at nu effter deris brefuis formelding vdi stædit for forbemelte 4 ℔ bekommis 6 marck 12 skilling. Lille Knagrøgstræde: Lauritz Ibsen af hans waaning, hand sielffuer iboer, liggende wæsten for samme stræde, sønden for Maren Eskilds gaard och norden for Dirick Hermandsens waaning. j marck. Dirick Hermandsen af sin waaning hand iboer, liggende wæsten for samme stræde, nor for Peder Hwemands och sønden for Lauritz Ibsens waaning, j marck. Peder Huemands waaning, som Claus Carstensen skræder vdi boer, liggende

Jacob Jensen Raffnn aff thend gaard vthi Companie strede, som hand sielffuer iboer, x marck x skill. ii huide[17]).

Franndtz Smed aff then gaard vthi Raadthussstrede, som hand sielffuer iboer, x marck[18]).

Mester Niels Huid bispenn vthi Lundt aff tho boliger vthi Raadhuss strede xiii marck v skil. j huijdt[19]).

Wor Frue sogn.

Hans Leiell cannicke vthi Roschilld aff boeder, liggendis vthi Farregadenn, som tilforn vaar regnet for en øde hauge, x skill. ii huide[20]).

---

wæsten for strædit, sønden for Dirick Hermandsens och norden for Swend Pedersens waaninger sammestetz j marck. Swend Pedersen af hans waaning liggende wæsten for strædet, sønden for Peder Huffuemands och norden for Christoffer Chur, glarmesters, waaning. j marck 14 skill. Christoffer Kuhr glarmester hans waaning liggende' wæsten for strædit, sønden for Swend Pedersens waaning och norden for Joen Søffrensenn brøggers, 1 marck 14 skill. — I Jordebogen 1745 berettes, at disse Gaarde efter Ildebranden 1728 ere samlede til 1 Gaard, Knabrostræde Nr. 80—83 og 130.

17) 1656: Swend Mogensen, brøger, af hans gaard, liggende sønden for Compagni stræde, wæsten for Morten Mortensen Knytter, som ligger paa det wæstre hiørne af lille Knagerøg stræde och østen for Jens Jensen reebslagers waaninger, och er nu twende waaninger, vdi den ene boer forskrefne encke(!) sielfuer och vdi den anden Madttz skoemager. 1745: Kompagnistræde Nr. 52 og 53.

18) 1656: Jens Pedersen Tombol af fordom Jørgen Jensen raadmands gaard, som efter den pergamentz jordbog paa de tider hafuer wered kaldett Frantz Smeds gaard i Raadhus strædet, efftersom Raadhus strædet paa de tijder, som war førend det nye Torff bleff ordinerit, sig til Raadhused opstreckede, liggende nu østen for det nye Torff, norden nest op til Niels Hansen Tostrup brøggers och sønden nest op til Peder Christensen And tingskrifuers gaarde och hauger, 10 ℔ 10 ß 2 alb. 1745: En Bryggergaard paa den østre Side af Torvet tæt ved Raadstuen.

19) 1656: Disse twende boeder ligger østen for det nye Torf och sønden for Jacob Andersen raadmands waaning, som Lauritz Olufsen iboer, och norden for Jens Pedersen Tombøls gaard, och borgemester Peder Andersen siden tilhørde och nu Peder Christensen And tingskrifuer dem er ejende, och bewaanis den ene bolig af hannom sielff och den anden af M. Willom von Eskowen bardskær. For disse forbemelte twende waaningers 13 ℔ 5⅓ alb. jordskyld skal byen sig haffue tillvexled itt stocke frij jord och bygning i sanctte Clements stræde till Wachtskrifuerens waaning. 1745 siges denne Gaard at være den, hvor da Doktor Laubs Gaard var.

20) 1656: Niels Erlandsen, kgl. Ms. telltmager, af sex boeder, tillforne M. Danckwort Leyell tilhørende, och ligger de første trende waaninger norden for Farffuergaden, wæsten for Hans Muulis fyrbøders bolig och

Hans Johansen glarmester aff thend gaardt vthi Raadhussstrede, som Cidtze Philippussis iboer, vj marck x skill. j huidt[21]).

Chrestenn Chrestennssenn byefogit och Lauritz Keelldsenn aff thet stocke jord, the kiøbte liggenndis vthi Kattesund. Ther paa staar tho boeder, viii skill.

Oluff Madtzen raadmand aff et støcke jord samestedtz viii skill.

Rassmus Søffrennsenn brygger paa Vester gade aff et stycke jord ligger bag op till hans gaardt v marck v skill. j huidt[22]).

Chresten Chrestensen byefogit aff en boligh ved S. Clemit iij marck[23]).

Rassmus Pedersenn aff tho boeder ther samestedtz xxiiii skill.[24]).

Oluff Mortennsen raadmand aff fijre boeder ther samestedtz iii marck.

Jenns Wibe paa the fattigis vegne aff enn jordt ther sammestedtz, som Michell Arboe oc Jens Brun kiøbt haffuer till att sette tho stallde paa, iiii marck.

Mester Hans Guldsmed aff et støcke øde jordt ther samestedtz xxiiii skill. Thette støcke jordt siger Christoffer hestemøller att haffue kiøbt och frij for jordtschylldt.

---

strecker sig derfra till det wæster hiørne af Farfwergaden mod Wester wold; och de andre trende waaninger ligger strax fra samme hiørne østen for wollden och de hauger, som ere langs wæster Wandmøllis graffue och ræcker saa langs need med samme stræde intil Hans Mogensenn skræders bolig sammestedtz. och bewaanis samme 6 boeder nu af Hans Skaufboe fisker, Morten Ligger, Lauritz Poffuelsen, Peder Detlefsen bøsseskøtter, Niels Søfrensen bøsseskøtter och Torckild Trudsen baadsmand. 1745: 2 Huse i Farvergaden Nr. 48.

21) Bortgaaet til Nytorvs Anlæg 1610.

22) 1656: huorom nu ingen anden effterretning findis kand. end at Johanne s. Mickell Leegs effter hindis brefs indhold giffuer aarlig af en jord vdi det lille stræde bag wed hindis gaard liggende, huorpaa er trende waaninger och it portromb til gaardsens ind- och wdkiørsell bygt, 3 ℔ 10 ß til jordskyld, den resterende jordskylld, som er 1 ℔ 11 ß 1 alb., hwem den betale skal, er ey at opspørge. Henlagt 1739 til 2 Grunde i Frederiksberggade Nr. 237 og 141.

23) Karen s. Søfren Knudsen Knabstaabs encke af en bolig liggendis paa paa den søndre side imod samme stræde, wæsten for Jenns Madtzens murmesters baghus och østen for Hans Jostsen, førig slagter och nu brøgger. hans waaning, som hand til Lauritz Nielsen slagter sollde, och samme slagter nu sielf bewaaner. Efter 1728 henlagt til 3 Grunde i Frederiksberggade Nr. 137.

24) Lauritz Niellsen slagter af en waaning, hand aff Hans Jostsen, førig slagter och nu brøgger, affkiøbt hafuer, liggende sønden for lille s. Clemendtz stræde, wæsten for Karen sal. Søfren Knabstaabs och østen for de fattigis boeder sammestetz och bewaanis nu af bemelte Lauritz Nielsen slagter sielff. Efter 1728 henlagt til 4 Grunde i Frederiksberggade Nr. 139.

Chrestenn Jennssenn olldermand for wogennmendene aff theris laugshuss ther sammestedtz v marck v skill. j albm.[25]).

Oluff Madtzenn raadmand aff thett stocke jordt, er tho boeder vthi Kattesund, som Jenns Michellsen tillfornn haffde.

Ennd aff et stocke øde jordt, som handt fick aff byenn ther samestedtz.

Mester Annders Frijmoedt aff thend gaardt i Raadhussstrede, som hand sielffuer iboer, x marck x skill. ii huide.

Willadtz Schomager aff thennd gaardt paa Nørregade, som hand sielffuer iboer, xiii marck v skil. j huidt[26]).

Hanns Raffnn aff thennd gaard ther sammestedtz, som hannd sielffuer i boer, viii marck[27]).

Jørgen Madtzenn bryggere aff thenndt gaardt sammestedtz, som hannd sielffuer iboer, xxi skill. j huid[28]).

Oluff Mortensen raadmand aff then gaard, hannd i boer paa Gamell torge, x marck x skill. ii huide[29]).

---

[25]) Vedtegning i Jordebogen: Nota: dette wogenmendnis laughus haffuer wellacht Michel Wibe raadmand kiøbt och i stedit for denne jordschyld haffuer hand met borgemestere oc raadtz sambtøcke giffuit till byen fyrgetiuffge richsdlr, som skall were en euig hoffuitstoell oc Peder Hansen brøgger paa Nørgaade er beuilget paa rentte effter hans haandschriffts lydelse. Antegnit 24 aprilis anno 1609.

[26]) 1656: huilcken gaard siden er deeltt vdi twende waaninger nu tilhørende som følger: Wrsula sal Peder Andersens bogførers encke af forbemelte eene waaning, liggende paa den wæstre side af Nørre gade norden for Mogens Nielsens och sønden for Christian Wincklers, nu Knud Olufsens gaard, skylder aarlig 6 marck 10 skill. 2½ alb. Mogens Niellsen røger norden for Johan Runckel weyers, sønden for Wrsula Peder Andersens gaarde, giffuer 6 marck 10½ skill. 1745: Nr. 36 og 37.

[27]) 1656: Knud Olufsen wijnhandler aff den gaard, hand nu sellf iboer och af Christian Winckler kiøbt hafuer, liggende paa den wæster side af Nørre gade paa det sønder hiørne af S. Peders stræde och norden for Wrsula s. Peder Andersens waaning. 1745: Nr. 37.

[28]) 1656: Jacob Nielsen kiøbmand aff sin gaard, liggendis wæsten for gaden, sønden for Hans Jespersens och norden for Lauritz Jørgensen potmagers waaninger. 1745: Nr. 57.

[29]) 1656: Magstræde. Karen Johan Dobbelsteens och hindis søster Eline Gertzdatter af trende grundmuured waaninger, liggendis sønden for strædit, østen for wandkisten och wæsten for bemelte Karen Dobbelsteens egen waaning, som nu af Gert Piper farfuer bewaanis, och er denne jordskyld i førige tider forwexled af Oluf Mortensen fordom raadmands gaard paa gammel Torf. 1745: 2 Grunde i Magstræde.

Oluff Hammer aff thennd gaardt ther sammestedtz, som hand sielffuer iboer, vi marck x skill. ii huide[30]).

Her Hans Lauritzen aff en gaard i Kiødmannger gade xxj mark v skill. j huidt[31]).

Lauritz Klocker aff en gaard paa Nørregade xxj skill. j huid[32]).

Rosengaardt och wed Nørrevold.

Jacob Schriffuer borgemester aff tho boeder vedt thennd Nørre wolldt ii marck[33]).

Peder Graatop paa the fattiges vegne aff fire boeder paa Rosengaardenn xxvi skilling ii huide[34]).

Knud Allsing aff tho boeder ther sammestedtz xiii skill. i huid[34]).

Marine Lauritz bryggers aff tho boeder ther sammestedtz, thend ene boer hun sielff vthi, xiii skill. j huid[35]).

---

[30]) 1656: Lauritz Eskelssen aff salig borgemester Jacob Mickelsens gaard, liggendis norden for Gammel Torg, østen for Doct. Assverus Pays och wæsten for sal. Christoffer Trøners gaarde. 1745: Udlagt til Nygade.

[31]) 1656: Jens Søffrensen, borgemester paa Christianshafn, tilhører nu den gaard, huilcken H. Hans Lauritzen tilforn eyed och deraf til aarlig jordskyld betalt hafuer 6 ℔ 10 sk. 2 alb. (dette maa være urigtig Afskrift og Forveksling med foregaaende Post i Perg. Jordebogen), huilcken gaard bemelte b. Jens Søfrensen anno 1649 den 12 aprilis vdi Tommis Jensen kiemnærs tijd for jordskylden haffuer frikiøbt for pendinge 200 rixdaler.

[32]) 1656: Lauritz Jørgenssen pottmager, liggende wæsten for gadenn, sønden for Jacob Nielsens och norden for Hans Pedersenn skinders gaard, som nu af Torckild skinder bewaanis. 1745: Nørregade Nr. 58.

[33]) 1656: Fioll stræde. Niels Andersen brøger paa Rosengaarden aff en leye waaning med itt porttromb hannom nu tilhørende, liggendis østen for samme stræde och norden for de fire leye waaninger, som de fattige tilhører, sønden for Niels Hansen hiulmands wærcksteds plads, som ligger mod Nørre wold och hand byen afkiøbt hafuer, och bewaanis bemelte leye waaning nu af Peder Pedersen reebslager. 1745: Fiolstræde Nr. 114 og 115.

[34]) 1656: Fioll stræde. Fattigis forstandere her vdi staden aff fire leye waaninger, som effter den pergamentz jordbog hafuer werit sex boeder, liggende den ene waaning norden for Rosengaarden paa det nørre hiørne af Fiolstrædet och hafuer en grundmured gafl vd til Rosengaarden, de andre tre waaninger ligger strax der op til och strecker sig saa ind i Fiolstræde och Nørre wold intil nest sønden for forskrefne Niels Andersens leye waaning och portromb sammesteds. 1745: Nr. 112—15 i Fiolstræde.

[35]) 1656: Rosengaarden. Mathies Hasse, tøighus skriffuer, aff tuende waaninger, liggende norden for gaden, wæsten for Peder Bertelsen skreders och østen for bemelte Mattis Hassis andre sammesteds liggende waaninger, huilcke alle sal. Andreas Kaal hafuer tilhørende, och bewaanis

Anne mester Jacobs aff tho boeder och en hauge vthi Kiødmannger gade, som tilforn stoed schreffuit paa Rosenngaardt och waar icke ret, v marck v skill. j huidt[36]).

Niells Hiulmand aff tuende boeders grunndt, som hannd fick aff Christoffer Vallckendorff, som tillforn vaar jordtfrije, ij marck. Theremod haffuer Christoffer Vallckenndorff tuennde hauger frij for jordskylldt, som hannd fick aff Niels Hiullmandt liggenndis wdenn Westre port, och gaffuis aff begge om aaret ij mark[37]).

---

forskrefne twende waaninger nu den ene aff Karen Rasmussis och den anden aff Christen Skreder. 1745: Rosengaarden Nr. 111.

[36]) 1656: Peder Randersen paa Wæstergade af en gaard i Kiødmangergade hannom tilhørende, huilcken effter den perg. jordbog paa de tider hafuer werit twende waaninger och en hauge, liggende østen for gaden, sønden op til Bøy Jensen høckers och norden op til Simen bøssemagers, och bewaanis nu af Haagen Olufsen. 1745: Lille Kjøbmagergade Nr. 66.

[37]) 1656: Mickel Bryggers gaede. Jens Nielsen, foged paa Bunderup, af en gaard, som hand nu eyer, och i fordom tider hafuer wered en af de Hiulmands boeders grunnd, liggende wæsten for strædit, norden for Dorrethe, Aage wognmands waaning, som ligger paa det norder hiørne af Smeckenborg och sønden for Jens Matzen murmesters waaning, som ligger paa det sønder hiørne af lille S. Clemens stræde, och bewaanis bemelte gaard nu af Anders Pedersen brygger och skylder aarlig 12 skill. 1745: Kan nu ikke findes.

Desuden har Jordebogen af 1656 følgende Ejendomme inden Portene, hvoraf der betales Jordskyld, som ikke findes i den ældre:

Slodtz holmb: Gioddert Bram af hans gaard, som hafuer werit twende platzer, den ene Johan Bram och den anden Lauritz Hammer tilhørtt, liggende sønden for haufnen, wæsten for det Isslandske Compagni och østen for Peder Pedersen, øffuerst rentskrifuers, platz, och gafuis af Johan Brams pladtz om aared 3 rixdaler och af Lauritz Hammer 2 rdlr. jordskyld, huilcken jordskyld endnu aarlig af forskrefne Gøddert Bram til haufnens forstandere betalis och beløeber sig tilsammen femb rixdaler er 30 marck. — Frikjøbtes for Jordskyld af Kongen 3 Nov. 1731.

Peder Pederssen kongl. Mayts. øffuerst renteskriffuer af hans pladtz sammestedtz, liggende sønden for haufnen, wæsten for Gjødert Brams och østen for Kirsten Reinholts och Peder Bruns fællitz platz, och hafuer tilforn wered deelt i twende platzer, och Christoffer Iffuersen, fordom K. M's rentskrifuer den ene och Johan Ettersen den anden da war tilhørende, och betaltis aff huer pladtz aarlig til haffnens forstander jordskyld 2 rixdaler, meden effterdi kongl. Mayt. bemelte Christoffer Iffuersens pladtz i gield hafuer ladet anamme och den siden igien til bemelte Peder Pedersen jordfri solld, derfore nu aff Peder Pedersen ey meere end af den ene plads, som hafuer wered Johan Ettersens, betalis aarlig jordskyld til hafnens forstander 2 rixdaler, er 12 marck. — 1745 laa Slotskirken paa dette Sted.

Kirsten Reinholtz och Peter Brun af en platz, som de tilfællitz hafuer och vdj fordom tijd Peder Mathiesen tilhørde, liggende sønden

Jordschyld aff hauger oc boeder wdenn portene.

Synden Vestre port.

Christoffer Vallckendorff, Kong. Maitts. rentemester', haffuer kiøfft nogre hauger aff thisse effterschreffuene, och giffuis aff huer, som her efterføllger:

---

for hafnen, wæsten for Peder Pedersen, K. M. øffuerst rentskrifuers, och østen for Hans Mandixsens pladtz, skylder aarlig til haufnen, som til hafnens forstander betalis, jordskyld 2 rdall., er 12 marck. — 1745 stod her Slotskirken, Staldene og desl.

Hans Mandixen, kongl. Mayts. øfuerst materiall skrifuer paa Bremerholmb, af en platz liggende wæsten for haufnenn och østen for Kirsten Reinholtz och Peter Brunns fællitz platz, skylder aarlig, som til haufnens forstander betalis, 2 rixdaler, er 12 marck. 1745 stod her Slotskirken, Staldene og desl.

Wæster wold.

Klæde compagnijts førige participanter hafuer af borgemestere och raad wered beuilged at indheigne den pladtz inden Wæsterwolld mellom Wæster portt och Farffueried lanngs vd med Møllegrafuen, och er siden blefuen deelt mellom bemelte participanter, som da wahre disse følgende: Werner Cloumand, Hans Fricke, Thomas Lorck, Hermand Hübertz, Hendrick Berner, borgemester Simen Surbeck, Lyder Braske, Claus Johansen. Steffen Roede, Jochom v. Hollt, Christoffer Trøner, Jørgen Gosebrog. Forskrefne participanter hafue vdgifued til byenn hwer af sin pladtz aarlig jordskyld j marck. Forbemelte hauge platzer eige nu och vdgiffue deraf jordskyld efterskrefne:

Welb. Peder Wijbe, rentemester, tilhører nu de trende platzer, som fordom haffuer tilhørt och først indtaged er af Werner Cloumand den ælldre, Lyder Brask och Hans Frick, huilcke 3 platzer med it lidet støcke jord af byens welbemelte Peder Wijbe nu i possession haffuer, gifwer nu aarlig jordskylld 2 marck 4 skil.

Sophia Christen Pofuelsens tilhør nu den platz, s. Claus Johansen raadmand tillforne eyed hafuer, giffuer deraf aarlig jordskylld j marck.

Christian Fabricius, medicinæ doctor, hafuer nu den hauge, salig Steffen Roede tilforne eyede, och fordom hafuer wered fire pladtzer, huilcke først ere indtagne aff Tommis Lorck, raadmand, Steffen Roede, Hermand Hybertz och Jochom v. Hollt, giffwer nu aarlig jordskylld 4 marck.

Arent Berntssen, byeskriffuer, hafuer nu den hauge, som først af Hendrick Berner er indtaged och siden Johan Woist och dereffter Christoffer Hansen, borgemester, hafuer tilhørt, liggende mellom bemelte D. Christian Fabricij hauge paa den søndre och Christen Jensen Becks hauge paa den norder sijde, giffuer aarlig jordskylld j marck.

Christen Jensen Bech eyer nu den hauge, som fordom hafuer werit twende platzer och først af Simen Surbeck, borgemester, och Christoffer Trøner indtaged, liggende mellom Arent Berntten, byeskrifuers, hauge paa den syndre och Engelke Peter Bruns hauge paa den norder sijde, gifuer aarlig jordskyld 2 marck.

Engelke Peter Brunss tilhører nu den hauge, som først er indtaged aff Jørgenn Gaasebrog och siden tilhørde Floris Seiglegger, liggende

Aff Jørgen Oluffsenn xij skilling. Hans Fynboe vi skill. Jørgen Tryne ii marck. Anne Rassmus Willumsens xxviij skill. Gregers

---

mellom Christen Jensen Becks hauge paa den søndre och Hendrick Møllers platz och wandmølle paa den norder sijde. giffuer aarlig jordskyld j marck. — Var 1745 en Del af den Grund, som Vartov stod paa.

Fremdeles følger: Jordebog paa Bøndergaarde udi Skaane af Kronens Gods, udlagt udi betaling til Kjøbenhavns stad den 14 Decembris 1650.

Dette er: Albo Herred, Frørum 1 Gaard. Villands Herred, Nesum Sogn, Nørre Mjonsøs By 1 G., Gueløv By 1 G., Gønge Herred, Paarup 1 G., Kaarild 1 G., Egered 1 G., Markelund 1 G., Emislev Sogn og By 2 G., Glimager Sogn, Suarerup 1 G., Trudsered 1 G., Ouarp 1 G., Simentorp 1 G., Ebberup 1 G., Matterup Sogn og By 1 G., Gers Herred, Linderod Sogn, Lorup 1 G., St. Peders Klosters Hovedgaard. Ved Beregningen af denne var der misregnet Byen 2325 Rdl., hvorfor der skete Vederlag i Jylland, hvilket Gods Jørgen Sefeld til Næs købte for samme Sum. Da Klostrets Vedligeholdelse medførte saa stor Udgift aarlig, solgtes det 1654 til Peder Hansen Korsør for 1800 Rigsdaler. Bare Herred, Kjeldby vang 2 G., Sønder Kverlev 1 G., der tilligemed 5 G. i Verpinge og 1 G. i Valby er solgt til Tage Thott Ottesen til Eriksholm 1656 for 2431 Rdl, 4 ℳ. Færs Herred, Vallerum 1 G., Brandsted 4 G., Færs Herred, Hardrup 2 G., Arreskov 1 G., Hov Sogn, Hallevare 2 G.

Endelig findes bagest i Jordebogen af 1656 Fortegnelse over Byens Tilgodehavende hos Kronen:

nemlig 1645 til Malmø Garnisons Betaling er der forstrakt Kongen efter Generalkrigskommissær Knud Ulfelds 4 Beviser rede Penge 12000 Rdl. Til Rytternes Afbetaling forstrakt efter Rentemesterens Bevis 9602 Rdl.

1650 forstrakt til Proviant for 4 Kompagnier af Oberst Rauckhoupts Soldater efter 4 Beviser 747 Rdl. 3 ℳ.

Heraf betaltes ved Udlæg af Jordegods ⅔, nemlig 14899 Rdl. 4 ℳ, hvorved restede 7449 Rdl. 5 ℳ. Rente til 14 Dec. 1650 er 6704 Rdl. 5 ℳ 4 ß, Rente til 14 Dec. 1659 er 4022 Rdl. 5½ ℳ. Renten er saaledes 10727 Rdl. 4 ℳ 12 ß.

Endvidere for Indkvarterings Bekostning 1645 efter 15 underskrevne Regnskaber tilsammen 44660 Rdl. 4 ℳ 10 ß.

Stadens bortskýldige Gæld var:

1650, Mikkelsdag, laant af de husarmes Kapital . . .	8000	Sletdlr.	
1654, 30 April af Børnehusfattiges penge	1549	»	14 ß
1650, 11 Dec. laant af Korfits Ulfeld	3900	»	
1658, 11 Okt. laant Brandtavlepenge.	500	»	
1659, 11 Juni laant af Jørgen Hansen Rafn	806	»	
1659, 2 Juni laant af Sidsel sal. Hillebrand Jørgensens	2200	»	
1159, 11 Juni af Jørgen Keim smed paa hans Myndlings Susanne Rasmusdatters vegne	76	»	2 ℳ
1659, 11 Juni hos Helliggejstes Kirke	150	»	
1659, 11 Juni hos Peder Jakobsen paa hans Myndling Søren Leegs Vegne	300	»	
1659, 24 Juni af Nikolaj Kirke	1000	»	
1660, Paaske, af Niels Tordsen	500	»	

Bagere viij skilling. Knudt Høye viij skill. Jørgenn Fynnboe xxij skill. Thammes Vinntapper xij skill. Marine Peder Synndergades x skill. Anne Wolff Ryttings iiij skill.

Disse iij hauger ligger norden Vestre port, som Christoffer Valckendorff och haffuer kiøfft aff thisse eptherschreffuenne:

Aff Mogens Bryggere vj skill. Eschill Skreddere vj skill. Chresten Mickelssenn viij skill. Summa x marck ij skill.

Emod huilcken jordschyldt Christoffer Valckenndorff haffuer wdfaaet paa rente thill stadenn lx daler och rentenn aarligenn vthi stedet for jordschyldenn at giffuis till staden effter thet breffs lydellse, Christoffer Valckenndorff ther paa haffuer aff borgemestere och raadt, och er samme rennthe xij marck.

Niells Michelsen xiiij skill. Jacob Hannsenn iiij skill. Hanns Michellsenn reebslaar vij skill. Inngeborig Oluff Schriffuers aff tho hauger xxviij skill. Niells Schriffuer paa Amage torge xxiiij skill. Ingeborig Oluff Schriffuers aff Anne Richardussis hauge viij skill. Margrete Hestemøllers xxj skill. Oluff Jennsen Skreddere viij skill. Bertell Bagere xij skill. Gyde Bagere xij skill. Henrick Kandestøber vj skill. Søffrenn Kniffuesmedt viij skill. Lauritz Oluffsenn bryggere xij skill. Offue Andersenn fisker viij skill. Niells Gregersenn bødker viij skill. Willum Apoteker j marck. Jørgenn Fynnboe x skill. Gjertrud Winckes viij skill. Oluff Hammer xij skill. Christoffer Graatop xj skill. Lauritz Prydtz xxij skill. Christoffer Mogennsenn raadmandt j marck. Michell Arboe viij skill. Franndtz Smedt viij skill. Rassmus Kruse viij skill. Lauritz Prydtz aff Karine Lessøes hauge viij skill. Boelld Callinngborigs vj skill. Franndtz Ibsenn vj skill. Chresten Andersen aff Jens Michellsens hauge viij skill. Hanns Sielandtzfar vj skill. Jacob Anderssenn viij skill. Per Graatop j marck. Pouell Bagere vj skill. Karine Thømmermanndts iiij skill. Annders Gaasebrygger xij skill. Niells Grøn bagere xij skill. Matthis Hannsenn j marck.

Norden Vestre port.

Gregers Bagere aff fordom Lauritz Bøssestøbers hauge ij marck. Jenns Brunn xij skill. Hanns Jacobsenn xij skill. Michell Bagere j marck. Anders Nieglausenn x skill. Mogens Jennsen vj skill. Jenns Chrestensenn viij skill. Jacob Skreddere viij skill. Jenns Mortennsenn viij skill. Leene Jacobs vj skill. Lauritz Trommeslaars quinnde viij skill. Rassmus Hadeler vj skill. Mogens Kanndestøber viij skill. Lauritz Callingborgh viij skill. Jacob Jennssenn xiiij skill. Lauritz Bygh xij skill. Niells Peersenn borgemester xxviij skill. Bunde

Hansen aff Marine Lauritz Oelsenns hauge viij skill. Annders Jull xj skill. Jens Mortensenn viij skill. Niells Bagere vj skill. Jenns Lauritzen Bagere vj skill. Rassmus Kock vj skill. Annders Bagere vj skill. Chrestenn Bagere viij skill. Philippus Bagere xij skill. Lucas Jostsenn viij skill. Suenndt Bagere viij skill. Lauritz Hemmingsenn vj skill. Christoffer Hestemøller xij skill. Jenns Pedersenn schreddere viij skill. Mortenn Skreddere viij skill. Gregers Bagere xviij skill. Knud Trugellsenn xxj skill. Pouell Thømmermanndt viij skill. Chrestenn Chrestennsen xviij skill. Hanns Grott reebslaar xij skill. Michell Bagere xvij skill. Peder Wynn thømmermanndt iiij skill. Anders Kronnoff viij skill. Lauritz Bødker vij skill. Michell Thommissenn x skill. Hanns Henninngsenn vij skill. Lauritz Grydestøber xj skill. Matthis Hannsenn xiiij skill. Niells Caspersenn ix skill. Oluff Madtzenn vj skill. Oluff Hammer xiiij skill. Søffrenn Schriffuer xviij skill. Marcus Bardtschier xviij skill. Knud Bagere xij skill. Hanns Johannsenn glarmester viij skill. Hanns Fynboe skomager xij skill. Karine Løddekone vj skill. Christoffer Perlesticker xj skill. Niells Hertzsche xvij skill. Anne Blegmanndtz vj skill. Karine Jep Henningsens xiij skill. Per Graatop xvij skill. Franndtz Bager vj skill. Annders Bager xij skill. Rassmus Fiskebløder vj skill. Boilld Søffren Kocks vj skill. Thommes Bardtskier iiij skill. Lauritz Keelldsenn vj skill. Rassmus Søffrensenn ij marck. Jacob Jennssenn j marck. Hanns Annderssen skomager xij skill. Chrestenn Jennssenn viij skill. Jacob Søffrensenn borgemester aff en hauge ved Jarmers skantze, som fordom Jørgenn Pedersen vaar forleennt aff borgemestere och raadt hanns liffs tidt, och nu er forleennt forneffnde Jacob Søffrennsenn hanns liffs tidt, iij marck.

Westen Nørre port.

Peder Skinnder viij skill. Albret von Brock profòss viij skill. Simenn Simblebager ij marck. Hans Holst skreddere aff Anders Judis hauge vj skill. Mogenns Smed xij skill. Mester Rassmus Catholm viij skill. Jonn Kiedmanngere xiiij skill. Jacob Mauritzenn vj skill. Anders Pedersenn vj skill. Hanns Thuesenn x skill. Trugills Franndtzenn j marck. Ennuold Claussenn vj skill. Thammes Niellsenn viij skill. Boilldt Søffrens vj skill. Jenns Remmesnider iiij skill. Claus Rytter, raadmand, xij skill. Annders Niellssenn viij skill. Kirstine Hermanns hauge j marck. Madtz Peersenn viij skill. Chrestenn Kleinnsmedt viij skill. Ossualld Dreyer j marck. Chrestenn Alborgh j marck. Claus Bogfører viij skill. Mester Rassmus Catholm j marck. Mortenn Remmesnider viij skill. Niells Madtzenn brygger iiij skill.

Oluff Snedker vj skill. Annders Krogemager j marck. Michell Ibsenn xiiij skill. Niells Randers viij skill. Jørgenn Skredder viij skill. Annders Pouellsenn viij skill. Karine Jacob Klockers viij skill. Johann de Hunndtz quinde j marck. Gammel Lauritz Germannd vj skill. Per Buck vj skill. Mester Peder Schoelemester xij skill. Mester Niels Huid xx skill. Baltzer Bogfører vj skill. Hanns Rassmussenn viij skill. Peder Stercke Trometer xiiij skill. Hanns Kieldersuenndt xij skill. Mester Hans Organist x skill. Mester Oluff Capellan xviij skill. Mester Peder Scholemester vj skill. Christoffer Slagtere viij skill. Claus Rytter, raadmand, xij skill. Mester Anders Bardtscher viij skill. Mester Claus Schauboe viij skill. Dioniss Pedersenn vj skill. Lass Bygh viij skill. Claus Guldsmedt vj skill. Pouell Fridtzsch j marck. Marine Vintappers xij skill. Annders Suennsche xij skill. Mester Annders Weile xij skill. Jacob Bryggere vj skill. Jenns Kock xx skill. Mester Claus Schredder xiiij skill. Mester Hans Bardtscher vj skill. Arnoldus Sangermester vj skill. Annders Pedersen Brygger viij skill. Gertt Schredder vj skill. Jacob Andersenn Brygger viij skill. Jenns Oluffsenn Brygger viij skill. Rassmus Lauritzenn viij skill. Chresten Michellsenn viij skill. Peder Dionissenn viij skill. Hanns Niellssenn vj skill. Ellsse Anderssis vj skill. Simon Surbeck borgemester iij marck. Peder Anndersenn vj skill. Mester Hans Guldsmed professor vj skill. Chrestenn Jørgennsenn vj skill. Niells Muremester iiij skill. Hanns Kielldersuenndt viij skill. Chrestenn Bunnde thømmermanndt viij skill. Willum Apoteker xj skill. Lucas Bødker viij skill. Søffrenn Slagtere viij skill. Mester Baltzer Bardtscher viij skill. Otthe Pedersenn vij skill. Mester Lauritz Prædicant xj skill. Niells Madtzenn Brygger iiij skill. Jacob Toffelmager iiij skill. Arnoldus Sangermester xij skill. Annders Thomissen schreddere x skill. Lauritz Hannsen Wogenmandt ix skill. Ossualldt Hannsenn j marck. Niells Jennsenn viij skill. Annders Pouellsenn ij marck. Mester Claus Hammer xviij skill. Jacob Søffrensenn borgemester ij marck. Lissbet Strutmanns j marck. Anders Krogemager ij marck iiij skill. Doctor Pouell Madtzenn xxviij skill. Mester Anders Frijmoed ij marck vij skill. Doctor Passlick xxvj skill. Michell Niellsenn raadmandt xxvij skill. Hanns Jennssenn xij skill. Christoffer Brennder ix skill. Niells Byesuenndt ix skill. Niells Brunck Remmesnider ix skill. Christoffer Mogennsenn raadmandt x skill. Doctor Niels Hemmingsenn xij skill. Hanns Johannsen Glarmester xij skill. Annders Niellsenn vj skill. Rassmus Pederssen aff tho hauger xiij skill. Franndtz Ibssenn vij skill. Lauritz Remmesnider viij skill.

Søffrenn Annderssenn iiij skill. Mester Claus Schauboe iij skill. j huidt. Byrge Aagesenn viij skill. Peder Krage vj skill. Jørgenn Suijnborig viij skill. Fru Mette Bernekous viij skill. Hanns Dirichsenn xviij skill.

Østen Nørre port.

Jacob Schriffuer borgemester iij mark vj skill. Søffrenn Schriffuer iiij skill. Claus Rytter raadmandt viij skill. Jacob Trugellsenn vj skill. Chrestenn Nielssenn viij skill. Søffrenn Mynndrick xij skill. Her Hanns Lauritzenn viij skill. Hans Jørgennsenn xij skill. Peder Lauritzenn xij skill. Peder Siuffuendsens arffuinge x skill. Jørgenn Schreddere viij skill. Mester Michell Bardtscher xxij skill. Jenns Suenndsenn viij skill. Søffrenn Chrestennsenn viij skill. Jacob Pedersenn vj skill. Søffrenn Pedersenn viij skill. Enngelbret Thømmermandt vj skill. Hanns Pederssenn xij skill. Rassmus Falstrinng vj skill. Lauritz Jørgennsen x skill. Oluff Cantor viij skill. Gertt Bøssestøber viij skill. Simen Fiskebløder vj skill. Claus Bunntmager j skill. Hennrick Buntmager x skill. Lauritz Christoffersenn ij marck. Jenns Klocker xij skill. Simenn Fiskebløder xviij skill. Bernnt Buckmanndt v skill. Biørnn Pedersenn vj skill. Jesper Schreddere j marck. Annders Niellssenn xiiij skill. Peder Ibsenn Reebslaar iiij skill. Charstenn Rytter ij marck vij skill. Jørgenn Lollicke vj skill. Frederich Bardsker iiij skill. Jacob Pedersenn iiij skill. Her Jens Madtzenn vj skill. Hanns Tydsk paa Holmenn xv skill. Lauritz Offuerscher x skill. Annders Ibsenn viij skill. Niells Michellsenn xij skill. Peder Siuffuenndsens arffuinge viij skill. Michell vann Kemnitz xxviij skill. Peder Michellsenn Vogenmanndt iiij skill. Søffren Lademager vj skill. Annders Floridtzenn vj skill. Oluff Huydt iiij marck iiij skill. Peder Skreddere viij skill. Mester Jacob Organist vj skill. Doctor Niels Hemmingsenn vj skill. ij huide. Jørgenn Gulldsmedt ij marck. Johann Claussenn xij skill. Skipper Las Jude xiiij skill. Niells Søffrennsenn Thømmermanndt viij skill. Oluff Jennsenn Skreddere viij skill. Mogens Gøye aff enn hauge viij skill. Madtz Mortennsenn ij marck. Marine Eges viij skill. Anne mester Jacobs vj skill. Oluff Morthennsenn raadmandt j marck. Albret Lademager ij marck. Peder Reebslaar viij skill. Niells Hallinndtzfar iiij skill. Rassmus Kedelbøder viij skill. Hennrick Søndagh viij skill. Boilld Kocks viij skill. Lauritz Prenntere viij skill. Christoffer Pouellsenn j marck. Skipper Lauritz Pedersenn vj skill. Las Kock vj skill. Peder Leegh viij skill. Peder Bernntsenn x skill. Las Smedt x skill. Ingeborig Oluff Schriffuers arffuinge vj skill. Annders Kedellsmidt iiij skill. Thammes Niellsenn iiij skill. Morthenn Glarmester

viij skill. Annthonius Apoteker xj skill. Anne Fluenns v skill. Pouell Slagtere aff fru Mette Bernekous hauge j marck. Michell Tømmermanndt xij [el. xx] skill. Rassmus Mogennsenn xij skill. Niells Anndersenn xij skill. Nielaus Glarmester xxij skill. Pouell Knudsenn vj skill. Lauritz Pedersenn Vegtere ij marck. Madtz Pedersenn ij marck. Peder Fogell xij skill. Rassmus Lauritzenn xij skill. Peder Fogell x skill. Pouell Munck xij skill. Dorethe Hanns Oelsenns x marck x skill. Hanns Nielsenn xij skill. Hanns Lauritzenn Organist iiij skill. Hanns Breffuedrager iiij skill. Jacob Søffrennsenn xij skill. Søffren Snedker viij skill. Madtz Pouellsenn vj skill. Jenns Fergemanndt vj skill. Mouritz Thommissenn iij skill. Niells Klocker ix skill. Pouell Kock vij skill. Hanns Pedersenn Schinnder vij skill. Annders Nyekiøbing j marck. Simen Simblebager viij skill. Staphenn Seyermager viij skill. Hennrick Kleinsmedt (Afgiften ikke opført). Michell vann Kemnitz iiij marck. Mester Anders Mariagger j marck. Claus Sueffuellmester x skill. Simenn Simblebager x skill. Abraham Feltbereder x skill.

Wden Østre port.

Hanns Mynnthere iij marck. Her Hanns Skaanning iiij skill. Knud Lindgaardt xij skill. Jacob Truellsenn xij skill. Marcus Hess borgemester xij skill. Doctor Hans Franndtzenn iiij skill. Citzele Anders Schriffuers aff tre øde jorder xviij skill. Rassmus Sporemager viij skill. Jørgenn Seigellegger j marck. Mellchior Schredder viij skill. Niells Paaske aff tho hauger ij marck. Jenns Baltzersenn aff enn hauge xij skill. Johann van Gellern raadmanndt viij skill. Niels Chrestennsenn xij skill. Benedicts Krøger xij skill. Knud Linndegaardt viij skill. Hanns Dall aff Suennd Kulds hauge viij skill. Her Hanns Skaanning viij skill. Jenns Baltzerssenn x skill. Otthe Hannssenn j marck. Henrick Wdenn viij skill. Mester Claus Skreddere x skill. Jørgenn Benndtzenn ix skill. Claus Henninngsenn x skill. Albrett Chrestennsenn iij marck. Hennrick Wdenn j marck. Mouritz Podebusk aff sinn hauge aarligenn iij marck. Albrett Albretsenn raadmanndt ij marck. Kirstine Korts vj skill. Jacob Lipper xij skill. Johann Claussenn j marck. Willum Apoteker v marck. Benedicts Krøger xij skill. Gertt Schreddere ij marck. Arilld Hakes arffuinge aff enn øde jordt aarligenn j marck. Franndtz Ibsenn aff en øde jord aarligenn j marck. Claus Henninngsenn viij skill. Claus Corneliussenn xij skill. Jesper Winntapper viij skill. Albrett Albretsenn raadmanndt xij skill. Hennrick Vdenn aff gammell Diricks hauge xij skill. Hanns Rogge viij skill. Johann van Gellernn raadmandt ij marck. Mester Rolluff Archelijmester xij skill. Elline Peder Hannsenns viij

skill. Byrge Aagesenn iij skill. Marine Niellsis viij skill. Willum Gulldsmedt xviij skill. Cidtzelle Annders Schriffuers viij skill. Hennrick vann Mørtzenn viij skill. Marine Bernndtz xij skill. Marcus Hess borgemester ij marck. Doctor Hanns Franndtzenn j marck. Albrett Chrestennsenn xij skill. Citzelle Annders Schriffuers ij marck. Jenns Harnnschuisker j marck. Hanns Lydersenn xij skill. Hennrick Pothouffs quinnde iij marck. Jørgenn Seigellegger aff enn reeberbane j marck. Rassmus Pedersenn aff enn hauge aarligenn iiij marck. Niels Paaske aff enn hauge aarligenn iij marck. Jacob Lauritzenn aff enn øde jordt viij skill.

Thisse efterschreffne øde jorde giffuis oc jordschylld aff.

Knud Linndegaardt x skill. Skipper Lauritz Hannsen viij skill. Marine Bernntz viij skill. Mortenn Wennstermandt ij marck. Doctor Hanns Franndtzenn vj skill.

Thette efftterscreffne tagis och op till byen.

Aarligh byeskatten.

Pendinge aff Høigbroe, aff fremmede iiij skill., aff borgerne ij skill.

Spring pendinge aff leffuenndis quegh, aff støcket ij skill.

Blegedamme.

Reber baner.

Aff byenns waange.

Aff packer, kister och kramgodtz.

Aff Kalle haugen.

Greszgangs pendinge.

Aff byens faalldt.

Aff Grønnegaardtz haffn.

Aff haffnen inden bommen.

Brade pendinge.

Bondgarn stade.

Wijnn sijsze.

Mumme sisze.

Prydtzing sisze.

Hamborge øll sisze.

Emst øll sisze.

Pendinge opbaaren till rente aff jtt tusinde daler, som salig Johan Frijss cantzeller haffuer giffuit till studentere, huilcken samme rente strax igen giffuis i Vniuersitetet.

Item. Halff Sagefald kommer staden till.

Item. Halff arffueløst godtz kommer och staden till.

Thisligeste alt andet forbrudt godtz kommer och halffpartenn staden til.

Wor Frue kirckis jordeguodtz baade paa lanndtzbyerne oc wthi kiøpstedernne, oc først om bondegodtz.

Sockelund herrit.

Lyndby sogenn.

Lunndtofft.

Jørgenn Ericksenn penndinge j løde marck.

Gentofft sogenn.

Wongedt.

Oluff Ibsenn pendinge iij skill. grott, rugh ij pund, biugh ij pund, haffre j thønne, lamb j, gjess j, hønns iiij.

Gladsaxe sogn.

Mørckoff.

Madtz Abrahamsenn byugh ij pund, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Buddinge.

Peder Ibsenn rugh xv skieppe, biugh xviij skieppe.

Smørrumsherritt.

Ledøffue sogn.

Nybølle.

Jenns Lassen rugh j pund, byugh j punnd, haffre j thønne, lamb j, gjess j, hønns iiij.

Ballerup sogenn.

Skoffuerlund.

Saxe biugh ij punndt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Offre øffre wed dammen.

Lauritz Jude biugh j pundt.

Offre ydre.

Jep Pedersen biugh ij pundt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Peder Lauritzen pendinge iij skill. grot, biugh j pundt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Rassmus Skreddere byugh j pund, huert andet aar: haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Offre ydre kircke.

Byugh iij pundt, lamb v, giess v.

Jens Oelsenn j prestegaardenn biugh ij pundt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Item thisse efftersehreffne fijre gaarde vthi Offre ydre, som vdi fordom tid laa till wor Frue kircke her vthi Kiøbenhaffn och

Jacob Beck siden haffde, bleffue lagde till vor Frue kircke igen effter salig Jacob Becks dødt anno 1574.

Joenn Jensen biugh ij punnd, haffre j thønne, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Oluff Hannsen byugh ij pund, haffre j thønne, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Jørgenn Jensenn biugh ij punnd, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Rasmus Pedersen biugh ij pund, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Ramsøeherrit.

Øllsemagle.

Jep Boesenn byugh j punnd, haffre j thønne, lamb j, gies j, hønns iiij.

Item. Thisse effterschreffne tre gaarde, eyn vthi Øllsemagle och the tho vthi Himlingøffue, bleffue och lagde till vor Frue kircke effter salig Jacob Becks dødt anno 1574.

Jørgen Lauritzenn biugh ij pundt, haffre j thønne, lamb j, gies j, hønns iiij.

Hemlingøffue.

Lauritz Mogensenn biugh j pund viij skipper, haffre j thønne, lamb j, gies j, høns iiij.

Peder Ibsenn penndinge ij skill. grott.

Flackebiergsherret.

Mindstrup.

Anno 1578 thend 8 julij ere disse forneffnnde tuennde tienere vthi Hemlingøffue mageschiffte met frue Mette Rosennkranndtz, och er igenn annammet till vor Frue kircke enn tiener vdj Flackebiergsherrit vdj Minndstrup, som giffuer aarligenn landgilde penndinge ij skill. grott, byugh ij punndt, haffre ij thønner.

Bieffuerschougsherrit.

Item. Anno 1571 bleff konng. Maits. annpart thiende kornn aff thisse eptherscreffuenne tre sogner vthi Bieffuerschougsherrett lagdt till vor Frue kircke till wederlaug for the gaarde, konng. Maitt. fick fra vor Frue kircke, som hans Naadis breff vor Frue kircke der paa giffuit er videre formellder.

Bieffuerskoug sogn.

Oluff Brunn i Kiøge rugh v pundt, byugh v pundt, haffre iiij thønner.

Torneby sogn.

Jørgen Lauritzen i Kiøge rugh iij pundt, biugh iij punnd, haffre iij thønner.

Lijdemarck sogn.

Frue Margrete rugh ij pundt, biugh ij pundt, haffre ij thønner.

Waldersløff.

Peder Smedt byugh ij punndt.

Lille herritt.

Windinge.

Peder Andersenn rugh j pundt, byugh j pundt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Thudtze herritt.

Kundbye sogn.

Marcke.

Lauritz Kampe och Peder Lauritzenn aff enn øde jordt buygh j pundt.

Skippinge herret.

Bregninge sogn.

Kallrede.

Bunnde Oelsen rugh ij pundt, gryn j skippe.

Kiøbstedtz gods oc eyendom her vthi Kiøbenhaffnn och andennstedtz liggendis thill wor Frue kircke.

Lille Las Biørnsens strede.

Søffrenn Mynndrick, Thomes Fogitsuenndt, Jenns Pedersenn Skredder, Hans van Lybecks arffuinge, disse forneffnnde giffue aarligen aff the boeder, mester Lauritz Bøssestøber' aatte i forneffnde strede, x marck.

Marine Peder Hares viij marck.

Birgitte Peder Judis vj marck.

Niells Madtzen vj marck.

Madtz Laffuindtzfar viij marck.

Sanct Peders strede

En gaard, som mester Oluff Capellan paa boer.

End en gaard, som her Hans Lauritzen Capellan paa boer.

Disse forschreffne to gaarde met the forneffnde fire vdi Lille Las Biørnsens strede bleffue kiøffte aff prædicanterne her samestedtz till wor Frue kircke, dog saa at wor Frue kircke schall giffue ther aff till prædicanterne aarligenn jordschylldt effter the breffuis lydellsse, som ther paa giffuit er.

Aage Pedersen i Ballerup aff tho boeder viij marck.

Niells Pederssønn Schriffuere aff fordom Annders Gaadtzschis gaardt viij marck.

Item. Tho boeder i sancti Peders strede, som thisse effterschreffne paa boer, och giffue hussleye till kircken:

Thend enne haffuer Hanns Muremester oc giffuer viij marck.

Thennd andenn haffuer Niels Muremester och er hannom vnndt frij, emeden handt tager vare och renser kirckenns huelling oc render, och naar hand icke thet giøre vill, skall hand giffue hussleye aff samme boedt viij marck.

Pædagogii huset, som i fordom tijdt vaar bagernis laugshuss, schall skyllde till vor Frue kircke aarligenn jordskylldt.

Nørre gade.

Franndtz Banner viij marck.

Annders Pouelsenn aff Jens Nielsen Vogennmands gaardt viij marck.

Simon Surbeck ix marck.

Chrestenn Mickellsen aff Michell Smeds gaard viij marck.

Søffrenn Chrestennsenn Flue aff Jacob Klóckers boeder ved Wolldenn v marck.

Jenns Niellssen Vogenmannd aff en hauge ved Wollden v marck.

Peder Leegh aff thennd gaardt, Jacob Brockennhuss tillfornn aatte, ix marck.

Annders Smedt aff Oluff Folmersenns gaard, som Marcus Hess tillfornn aatte, ix marck.

Rosengaarden.

Michell van Kemnitz, Konng. Maits. scriffuer paa toldboden, aff the boeder, som bleffue kiøffte aff doctor Niels Hemminngsenn thil vor Frue kircke, x marck.

Michell Bagers boeder iiij marck.

Paa vor Frue kircke gaardt.

En gaard paa vor Frue kircke gaardtt, som sogne herrenn paa boer.

En boedt vesten op till sogneherrens laage, som ligger till sogneherrens gaardt.

Ennd tho boeder østenn op till sogne herrens laage, som vor Frue kircke skall tage hussleye aff och skylder aarligen

It huss østen op till sogne herrens gaard, som kallis Stockholm

Item tho boliger, som Marine her Rasmussis paa boer

Enn øde jord vesten op till sogneherrenns stalld och hauge wd til thet lille Skidennstrede.

Enn boligh paa thennd syndre side vedt kircken, som Jenns Klocker nu paa boer

Karine Jacob Klockers aff en jord paa vor Frue kirckegaardt

Cannickestrede.

Niels Globs tho boeder j løde marck.

Rassmus Suendsens, kiødmanger, aff herr Niells Tydstøls boeder, som mester Lauritz Thuesenn aatte, ix marck.

Jenns Glarmester iiij marck.

Her Hanns Pedersenn Høye aff Citze mester Peder Høyes tre boeder xij marck.

Skinder gadenn.

Rassmus Suendsenn Kiødmanger x marck.

Mortenn Remmesnider vj marck.

Kiødmanger gade.

Frue Citzele Erick Podebuskis x marck.

Fru Innger Jørgen Bradis xij marck.

Anthonius Contrafeyer aff Hans Suckerbagers gaardt xxiiij marck.

Marine Niels Michellsenns vj marck.

Cornelius Jostsenn aff skipper Clementz huss vj marck.

Oluff Thune vj marck.

Mester Peder Aagesenn vj marck.

Kirstine Albrets vj marck.

Lille Ferge strede.

Hanns Sparre aff Knud Henricksens gaard xj marck.

Ditrich Mumme viij marck.

Vandmølle strede.

Jacob Geyll x marck.

S. Clements sogn.

Hans Oelsenn borgemester vj marck.

Marcus Hess borgemester aff frue Citze Knud Pederssenns gaardt xj marck.

Marine Michell Schriffuers viij marck.

Margrete Gregoriusses vj marck.

Birgitte Jørgenns vj marck.

Michell Seestedt vj marck.

Hellige Korss boeder.

Peder Hannsenn iiij gode daler.

Søffren Morthennsenn ij gode daler.

Lauritz Oluffsenn ij gode daler.

Jenns Klocker ij gode daler.

Lauritz Lauritzenn grynmanndt iiij gode daler.

Gammell torge.

Jørgen Fynnboe xiij marck.

Wombadstue strede.

Michell Degnn aff Wombadstuen iij marck.

Studij strede.

Mester Hanns Gulldsmedt vij marck.

Doctor Pouell Madtzøn aff fordom Matz Klockers gaardt i Roschillde, som nu er lagd till biscopenns gaardt v marck.

Pouell Bagere aff enn mølle x marck.

Nestuedt.

Aff enn gaardt liggendis i Kiødmannger gade, som Jep Schredder iboer, hussleye j løde marck.

Hellsingør.

Jørgenn Wijg aff enn øde jordt xx skill.

Reformeringh paa forneffnde vor Frue kirckes aarlig indkomst, bondegods och kiøbsteds gods, huorledis thet forandret er fra anno 1570 och till annum 1576.

Bonde godtz.

Item. Her Hans Lauritzen, capellann thill vor Frue kircke her sammestedtz, anammer renthene aff thenndt gaard i Offre ydre, som Jenns Oelsenn iboer, och aff Offre ydre kircke, som hand bekom Konng. Maits. breff paa, som er vdgiffuit anno 1573, forudenn all rettergannghh. Thi kirke verrige till wor Frue kircke, mester Claus Lauritzønn och Simen Surbeck, icke neruerindis ther hoss tilstède vaare, och the icke vaare steffnnde for Kong. Maitt. ther om i rette att møde och ey ther aff noget viste. Och er forneffnde gaard och kircke aff thet commun godtz, som er lagdt til vor Frue kircke, som Jacob Becks egenn handscrifft oc vor Frue kirckes jordbog der til met stigtens bog beuise.

Anno 1576 bleff thisse eptherschreffne gaarde, som vaare Eyler Hardenbierg pantsett for iij hundret xl gode daler, inndløst till vor Frue kircke igenn, som Jens Lassen i Smørrumsherrit i Nybylle, Peder Anderssenn i Lille herrit i Windinge och Bonnde Oellsenn i Skippinge herrit i Kallrede iboer.

Kiøbsteds godtz.

Anno 15.. kiøffte Michell vann Kemnitz, Kong. Maitts. scriffuer paa Toldboeden her vthi Kiøbenhaffn, fire smaa boeder liggendis paa Rosengaarden, som Erick Valckendorff kiøffte aff doctor Niels Hem-

mingsen oc gaff vor Frue kircke igen for xij marck jordschylld, som gick aff hans gaardt paa Vestergade, som Matz Krog iboede, thennom att bygge och forbedre och aarligen at giffue der aff till vor Frue kircke x marck jordskyldt, som hanns breff, hannom der paa giffuit er, formelder.

Anno 1575 saaldis Peder Hannssenn tho aff hellige Kaarss boeder vthi Kattesundt, och skall hand thennom bygge och forbedre och giffue ther aff aarligen jordschyld till vor Frue kircke iiij gode daler eller saa mange pendinge vthi danscke mynt, som theris verd er, som hanns breff, hand der paa haffuer, formellder.

Anno 1575 saaldis Søffren Mortennsenn thømmermandt enn aff hellige Kaarss boeder, och skall thenndt sielffuer bygge och forbedre och giffue aarligenn jordschylld till vor Frue kircke ij gode daler.

Anno 1575 saaldis Lauritz Oluffsenn skreddere och enn aff hellige Kaarss boeder, och skal thend sielffuer bygge och forbedre och giffue ther aff till vor Frue kircke jordschylldt huert aar ij gode daler.

Anno 1575 saaldis Jens Klocker och enn aff hellige Kaarss boeder mett saadan villkor, att haund schall thennd bygge och forbedre och giffue ther aff jordskyldt till vor Frue kircke huert aar ij gode daler.

Anno 1575 saalldis Lauritz Lauritzen grynnmandt en aff hellige Kaarss boeder, att hanndt schall thend bygge och forbedre och giffue aarligen ther aff jordskyld till vor Frue kircke ij gode daler, som hanns breff, hannom ther paa giffuit er, indholder.

Sancti Nicolai kirckes jordtschylld oc hussleye.

Østre gade.

Hanns Schougaardt iiij marck.
Henrick Gylldennstiernn xiiij marck.
Frue Citzele Pudebusks x marck.
Glob Krabbe xiij marck v skill. j huidt.
Kort Kock vij mark ij skill. ij huide.
Holger Rosenkrandtz aff fordom Oluff Knudsens jordt v marck.
Hans Bagge iij marck viij huiide.
Mester Peder Aagesenn iij marck viij huide.
Rassmus Sporemager iij marck viij huide.
Daniell Lauritzenn iij marck viij huide.

Anthonij och Pilestrede.

Citzele Anders Schriffuers aff fordom Laurenntz Madtzenns jordt iij marck.

Noch Citzele Anders Schriffuers aff fordom Laurenntz Madtzenns jord vthi Pilestrede vij marck viij huide.

RassmusSporemager aff HansDanckortsens hauge j marck xvj huide.

Hennrick van Mørtzenn aff samme hauge j marck xvj huide.

Chrestenn Aalborgh v mark xvj huide.

Hanns vann Anndorff xxj skill. j huid.

Michell Fyrbøder xx skill. j huid.

Johan Kock aff fordom Søffren Bygs jordt viij marck.

Frue Sybilla aff Arilld Hakes jordt v marck.

Albret Frijss viij marck.

Jacob Lipper x marck x skill. ij huide.

Hanns Dall paa Oluff Kullds børns vegne iij marck v skill. j huidt.

Pouell Stisenn v marck xvj huide.

Jørgenn Seigellegger viij marck.

Her Hanns Skaaningh aff fordom Berner Baggis jordt iiij marck.

Item. Tre boeder i Pilestrede, som thisse effterschreffuenne iboer: Per Diricksenn xl marck, Hanns Skreddere xxxij marck, Jenns Pedersenn xxxij marck.

En boligh paa Kirckegaarden, som Anne Ennebecks haffde oc nu er lagd til then gaard, som her Hans Capellan paa boer.

Noch en gaard ther hoss, som her Hans Capellan paaboer.

Jenns Harnskuisker xiij marck xvj huide.

Her Hans Schaaning aff fordom Jacob Thomissenns jordt viij marck.

Knud Lindegaard aff en jord, som Jesper Oelsen haffde, v mark xvj huide.

Jacob Lassen aff Anne Peder Doblers jordt vij mark viij huide.

Enn gaard, som klockeren nu paa boer.

Annders Ibsenn iiij marck.

Oluff Pedersenn iiij marck.

Enn gaard, som sogne herren paa boer.

Item. Tre boeder nest op till sogneherrens, som thisse efterscreffuenne paa boer: Knudt Schriffuere xxxij marck[1]), Hanns Thuesenn xl marck, Skipper Jenns Oelsenn xxiiij marck.

Peder Reebslaar ix marck.

Marine Lauritz Hannsens iij marck.

Byrge Aagesenn aff fordom Niels Blanckis jordt viij marck.

Store Fergestrede.

Niels Paasche xvj marck.

---

[1]) Derpaa staar Plads aaben til et Navn og derefter: xxxij marck.

Lille Fergestrede.

Hanns van Menntz xj marck viij huide.

Byrge Aagesen aff fordom Laurentz Matzens jordt viij marck.

Elline Peder Hannssenns aff en jordt, som hunn sielffuer paaboer, xiij marck xvj huide.

Amager torge.

Hennrick Struckmann xxj mark xvj huide.

Henrick van Mørtzenn aff thet lubsche herberge xvj marck.

Kledeboderne.

Hanns Henningsenn xvj marck.

Rassmus Hadeler xiij marck.

Gammel torge.

Annders Grønnaa xlviij marck.

Closterstrede.

Hanns Padtz aff fordom Heigner Gulldsmidtz jordt vij marck viij huide.

Item tre boeder bagh Graabrødre, som thisse efftersehreffuenne iboer: Kirstine Jørgenns viij marck, Hanns Schøtte viij marck, Karine Jheronymussis viij marck.

Kiødmanger gade.

Peder Dionissen xj mark v skill.

Kirstine Rassmus Schredders v marck j huid.

Niels Draffuer vj marck.

Jacob Tregaard aff Ebbe Hattemagers jordt ij marck.

Peder Billde iiij marck.

Jeremias Feltbereder xij marck.

Jenns Baltzersenn bryggere xiij marck xvj huide.

Item tre boeder vdi Mallmøe, som mester Baltzer vdi heffd haffuer.

Hellig Gesthus kirckes hussleye och jordschylldt.

Gammell torge.

Annders Ibsen aff en gaard vesten Gammel torge paa hiørnet norden till S. Clementsstrede giffuer om aaret ix marck xvj huide.

Wester gade.

Jenns Mortennsenn aff thend gaard, som hand nu vthj boer och kiøffte aff Frandtz Ibsen, liggendis paa thenndt nørre side ved gaden, giffuer om aaret till jordtschylldt viij marck.

Rassmus Knudsen vogenmandt aff thenndt boed paa Vester gade, liggendis vdt till Volden paa thend syndre side, om aaret till jordskyld viij marck.

Erligh och velbyurdigh Christoffer Valckendorff haffuer kiøfft Jørgenn Trynes tuende boeder, liggendis paa Vestre gade ved thend syndre side, giffuer om aaret til jordskyld x marck x skill. ij huide.

Ennd en boed nest østen op till, som Hanns Knudsen vogenmannd tilhørde, haffuer Christoffuer Valckendorff och saa kiøfft, giffuer om aarett v marck xvj huide.

Niells Madtzenns gaard paa Vestre gade paa thennd synndre side, hør nu en bonde till, som boer paa hin side Ringstedt, ved naffn Lauritz Søffrensen i Mørup. Nu boer Rassmus Søffrenssenn brygger i samme gaardt och giffuer om aarett till jordschylldt xiij mark xvj huide.

Niels Muremester paa Vestre gade paa thend synndre side nest vestenn op till Jenns Brunn, giffuer om aaret till jordschylldt viij marck.

Peder Brask nest vestenn till Niels Muremester, giffuer om aaret till jordschylldt xij marck.

Christoffer Hestemøller aff Peder Fynnboes gaard paa Vestergade nest vestenn til Peder Brask, giffuer om aaret thill jordschylldt xx marck.

Wed then Vestre woldt.

Thomes Lauritzen vogenmandt aff thenndt gaardt, som Chresten Pedersenn tilhørde, liggendis sønden Vestre port ved Volden, giffuer om aaret till jordschyldt viij marck.

Chrestenn Jensen nest norden op till forscreffne gaard vd till Vestre wold, giffuer aarligen til jordschyldt v marck xvj huide.

Anders Krogemager aff en hauge, som hørde fordom Niels Snedkere til, ligger wd till Vestre voldt sønden till Siæleboederne, och er bygdt boeder paa samme hauge, giffuer om aaret till jordschyldt j marck.

Anne Hanns Kyudtz giffuer till jordschyld aarligen xvj marck.

Kattesunndt.

Dorethe Hanns Oelsenns aff the boeder, som fordom borgemester Oluff Schriffuer haffde i Kattesunndt vthi thennd gade, som nu kallis Smeckennborrigh. Och samme boeder ligger paa thend vestre side paa gaden, ere boeder, giffuer om aaret x marck.

Noch giffuer Dorethe aff en hauge hoss samme boeder aarligen j marck.

Peder Mortensenns arffuinnge aff enn gaardt i Kattesunndt, liggendis paa thennd søndre side paa thet vestre hiørne i hellige Kaarsstrede emod Dorethe Hanns Oelsenns boeder, giffuer aarligen till jordschyldt v mark xvj huide.

Axell Jennsenn, som nu boer i Skielskøer, aff ett huss, som skipper Jørgenn kiøffte aff Annders Jørgennsenn, liggendis vthi Kattesund, giffuer om aarett till jordschyldt iiij marck.

Jenns Kieldersuennd, som kallis Ruderknect, haffuer kiøfft Peder Snedkers huss, liggendis vthi Kattesunnd paa then vestre side paa gaden, sønden fra brynden, som stander i hiørnet, giffuer om aaret till jordschyld viij marck.

Thommis Anndersenn i Kattesund paa hiørnet giffuer aarligenn till hussleye xvj marck.

Madtz Areboes hustrue nest sønden vedt vthi den anden gade, giffuer aarligen till hussleye xvj marck.

Peder Slagteris hustrue nest op till thendt samme boed, giffuer till hussleye aarligenn xvj marck.

Vthi thennd gade i Kattesunndt, som kallis Hellig Kaarss strede, ligger tre boeder tillsammenn paa thend søndre side i stredet, giffuer huer om aarett till jordschylldt xij marck, er xxxvj marck.

S. Clements strede.

Skipper Lauritz i Kledeboederne giffuer aff tho boeder i s. Clementz strede aarligenn til jordskylldt v marck xvj huide.

Enn boedt i s. Clements strede paa thendt sønndre side vestenn till Michell Seestedtz gaardt haffuer Carstenn Thømmermand kiøfft och giffuer aarligen till jordschyldt vj marck.

Enn boed, som kallis Smeckenborigh och Pouell Munnck bysuennd vthi boede, haffuer Michell Areboe och Jenns Brunn paa Vestergade kiøfft och giffuer aarligenn till jordtschylldt iiij marck.

Hestemøller gade.

Michel Brygger haffuer kiøfft aff mester Hanns Guldsmed Pernille Brygers gaard liggendis i den gade, som kallis Smeckenborrig oc Hestemøller gade, oc giffuer aarligenn till jordschyldt x marck x skill. ij huide.

Mester Hanns Guldsmed professor giffuer aff Oluff Hestemøllers gaard i samme strede om aaret till jordschyld x marck x skill. ij huide.

Wombadstuestrede.

Jørgen Suerdfeigers gaard, liggendis i Vombadstue strede, giffuer aarligen till jordschylldt viij marck.

Teigelgaardtz strede.

Michell Ibsenn, Annders Judis suaager, aff enn hauge ligger i Teigelgaardtz strede, som Anders Jude fordom aatte, giffuer till jordschyld aarligenn j marck.

Rosenngaardt.

Erligh och velbyrdigh mand Mogens Ericksenn giffuer aff v boeder liggenndis paa Rosengaarden vthi Per Huitfeldtz strede paa then vestre side aarligenn xxix marck v skill. j huid.

Kiødmanger gade.

Jordschylldt aff thuende boeder vthi Kiødmanger gade, som Allbret Gøye wdgaff aarligenn, xx marck. Nu er samme jordschylld kiøfft frij for tho hunndret gamble daler, som stander paa rente, och giffuis aarligenn aff xl marck.

Hydsken strede.

Rassmus Pedersen, fordom byefogit, giffuer aff en gaardt i Hydskenn strede aarligen ix marck xvj huide.

Johann Jellissenn aff thend gaard, hannd nu sielff iboer i Hydschenn strede, giffuer om aaret x marck x skill. ij huide.

Thenne efterschreffuene indkomst ligger till vor Frue schole.

Anno 1582 tha vaar Christoffer Mogensen oc Michel Niellsen Remmesnider vor Frue scholes forordinerede forstandere her vthi Kiøbenhaffn, oc tha vaar thenne effterscreffuenne indkomst aarligen till forneffnde schole.

Først tho hundrit daler hoffuit summa, som aarligen forrentis thi daler theraff aff Albret Chrestensen, borger her sammestedtz, huilcke forneffnnde tho hunndret daler mester Oluff Offesen, cantor vthi Roschilde, gaff her till forneffnnde schole, och finndis samme gaffue breff hoss forstanderne her sammestedtz.

Thennd gaardt, som mester Anders Mariager kiøffte aff the hussarmes och scholens forstandere for siuff hundret daler, tilkommer scholen der aff halffierde hundret daler, huilcke aarligen forrentis.

End tilkommer samme schole thend fierde pendinge aff alle the lijg pendinge, som scholemesteren och hørerne gaar fore, ingen vndertagendis. Och skal scholemesteren ther giøre rede och regenskaff fore tuende gannge om aaret, till paaske och sanctj Michells dag, och tage quitantze therfore aff forstanderne, som her til dags er skeed.

Alt huad thenne forneffnde indkomst kannd beløbe sig, skall forneffnde forstandere lade giøre sko, skiorter och kleder fore, fattige peblinge till beste, och thette skall vdskifftes vthi sognepresternis, scholemesterens och hørernis neruerellse. Och skall forneffnde forstandere giøre aarligen gode rede och regenskaff i bispens och prædicanternis neruerellse.

Haffuer erligh och velbyrdigh mannd her Peder Skram, ridder, giffuit till scholen aarligh xij daler, som skal opbæris husleye aff hanns gaard liggenndis vesten Marcus Hessis gaard vd till Strannden.

Erligh och welbyrdigh mannd Peder Oxe till Gislefelldt, Danmarckis riges hoffmester, haffuer funderit och giffuit till scholenn itt thusinnd daler, som skall staa paa rennte till euige dagh, huilcke borgemestere och raad haffuer i befalinng, thend enne effter thend anden, och skall wdrette och giffue ther aff aarligen it halfft hundrit daler till quasi modi geniti søndagh till thend yngste borgemester och prædicanter. Och the schulle kiøbe therfore sko och kleder och wddele i scholenn till fattige peblinge huert aar till sanctj Mortens dagh, huilcket fundatzen videre formelder.

Erligh och velbyrdigh frue frue Inngerdt Oxe haffuer funderitt och giffuit till scholenn fire hundrit daler, som skal staa paa rente till euige dagh, huilcke och borgemestere och raadt haffuer i befaling, och skall giffuis aarligh aff xx daler till rente, huilcke xx daler rennte skall kiøbes sko och kleder fore till fattige peblinge.

Register paa hues jordeguods, som ligger till hellig Giesthuss hospitall, baade paa lanndtzbyerne och wdi kiøbstedernne, och først om landtzgodtz.

Smørums herrit.

Herløffue.

Jørgenn Madtzen biugh iij pundt, haffre ij thønner, lamb ij, giess ij, hønns iiij.

Jens Michellsenn biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, gies j, hønns iiij.

Skoffuerlundh.

Peder Jonnssen biugh ij pundt, haffre ij thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Hans Madtzen (det samme).

Anders Hannssen biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Jenns Hanssenn biugh iij punndt, haffre iij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Aagerup.

Lauritz Jude smør iij fierdinger, haffre iij thønner.

Peder Oellsenn smør iij fierdinger, haffre iij thønner, aff ett gadehuss ij marck.

Oluff Ipssenn smør iij fierdinger, haffre iij thønner.

Bent Jonnssenn penndinge ij marck.

Smørumøffre.

Lauritz Eskillsenn rugh j punndt, biugh j pundt, haffre ij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Peder Lauritzenn (det samme).

Oluff Pederssenn penndinge xviij skill., rugh j pundt, biugh j pundt, haffre ij thønner, lamb ij, giess ij, hønns vj.

Jens Michellsenn rugh ij punndt, biugh ij punndt, haffre iiij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Søffrenn Jude biugh j pundt, lamb j, giess j, hønns ij.

Gamle Peder Skomager pendinge iij marck, haffre j thønne.

Hoffue.

Anders Oellsenn pendinnge xxx skill., rugh ij pundt, biugh ij pundt, haffre iiij thønner.

Lauritz Jennssenn (det samme).

Anders Madtsen (det samme).

Oluff Annderssenn penndinnge xxx skill., rugh j pundt, biugh j pundt, haffre ij thønner.

Eschilld Ipsenn (det samme).

Hoffue mølle.

Hanns Møller meell vj pundt.

Herstedt østre.

Pouell Jude biugh j pundt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Hanns Jennssenn (det samme).

Herstedt vestre.

Jep Franndtzenn biugh iij pundt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Vredzløss lille.

Peder Boesenn biugh iij punndt, haffre ij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Hanns Ipssenn biugh ij punndt, haffre ij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Glostrup.

Mortenn Thruelsen biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Niells Lauritzenn pendinge ij marck, giess j, hønns ij.

Jep Oellsenn biugh j punndt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Huessinge.

Chrestenn Hannssen biugh ij punndt, haffre ij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Brøndby østre.

Anders Rassmussen pendinnge ij marck, biugh ij pundt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns ij.

Rassmus Lauritzenn biugh j pundt, haffre j thønne.

Niells Jude penndinge ij marck.

Offre øffre.

Annders Madtzenn biugh ij punndt, haffre ij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Peder Pederssenn biugh ij punndt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns ij.

Gamble Jens Lauritzenn haffre j thønne.

Offre ydre.

Søffren Hanssenn biugh ij punndt, haffre ij thønner.

Jens Lauritzenn biugh ij punndt, haffre ij thønner, lamb j, giess j, hønns iiij.

Brønndtzhøff.

Anders Madtzenn biugh ij punndt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Pernille Mortenns (det samme).

Gamble Arilldt haffre j thønne.

Wandløsse.

Lauritz Pederssenn penndinge ij marck, biugh ij punndt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Lauritz Madtzenn biugh j pundt, lamb j, giess j, hønns ij.

Rasmus Pederssenn biugh ij pundt, haffre j thønne, lamb j, giess j, hønns iiij.

Niels Pedersen (det samme).

Pouell Madtzenn (det samme).

Mette Matz Bruns (det samme).

Gladsaxe.

Mogens Nielsenn biugh j pundt.

Mørckøffue.

Oluff Fegler biugh j pundt, lamb j, giesz j, hønns ij.

Budinge.

Jep Madtzen rug ij pund, biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Suend Lauritzen (det samme).

Jep Andersøn (det samme).

Suend Jennssøn rug j pundt, biugh j pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Peder Madtzsøn (det samme).

V[nge] Peder Matzsøn (det samme).

Mortenn Pedersenn (det samme).

Lauritz Ollsenn rug ij pundt, biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Vonngede.

Madtz Jørgensenn pendinge iij marck, rug ij pundt, biug ij pundt, haffre j thønne, lamb j, giesz j, hønns ij.

Hanns Jennssøn rug ij pundt, biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Oluff Jenszønn rug j pundt, biugh j pundt, lamb j, giesz j, hønns ij.

Anders Gunderszøn penndinge j marck, rug j pundt, biug j pundt, haffre j thønne, lamb j, giesz j, hønns ij.

Peder Torbenszøn rug j pundt, biug j pundt, lamb j, giesz j, hønns ij.

Lille herridt.

Kløffuetoffte.

Oluff Perszøn penndinge xij skill., biugh iij pundt, smør j fjerring, haffre ij thønner, giesz j, hønns ij.

Jenns Persenn (det samme).

Valby.

Madtz Nielsen biugh ij punndt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Oluff Thruelsen biugh ij punndt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Franntz Jørgensen (det samme).

Peder Oluffsenn biugh ij punndt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns ij.

Madtz Pedersenn pendinge iij marck, biugh iij pundt, haffre j thønne, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Oluff Hannsenn (det samme).

Oluff Oluffsen (det samme).

Kragehaffue.

Jens Jørgensen pendinge j ledig marck, haffre ij thønner.

Isøffue.

Lauritz Ollsenn biug iij punnd, haffre ij thønner.

Thune herridt.

Kalslund.

Jens Persenn pendinge xviij skill., biugh iij pundt, haffre ij thønner, aff en jord j marck.

Jens Hansenn pennge xviij skill., biugh iij pundt, haffre ij thønner.

Aage Oellsen (det samme).

Anders Ibsen pendinge xviij skill., biugh ij pundt, haffre ij thønner.

Knud Søffrensenn biugh iij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns viij.

Thune.

Niels Jensenn biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Peder Thruelsenn pendinnge ij marckh, biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Jenns Smed (det samme).

Jersie.

Christoffer Lauritzsønn penndinge ij marckh.

Semeherridt.

Herringløsse.

Lauridz Andersenn rug ij pundt, biugh ij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Oluff Brun rug j pundt, biugh j pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Thiereby.

Lauridz Persenn biug iij pundt, haffre ij thønner, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Ramsøø herridt.

Ladager.

Erich Raszmussen biugh iij pundt, smør j fierring, haffre ij thønner.

Anders Pedersenn (det samme).

Mogens Andersen (det samme).

Dalby.

Jens Hansenn penndinge ij marck iiij skill., biugh ij pundt, haffre ij thønner.

Lauritz Raszmussen pendinge xij skill., biug iij pundt, haffre ij thønner, aff itt gadehuus ij marck.

Jep Lauritzenn pendinge xij skill., biug iij pund, haffre ij thønner.

Ølby.

Oluff Søffrensen biug iij pundt, haffre ij thønner.

Øllsiemagle.

Hanns Pedersen biugh j pundt, lamb j, hønns ij.

Faxeherridt.

Strandhoffuidt.

Oluff Anndersenn penndinge ix marck.

Jørgenn Hanszen smør j fierring.

Hammers herrid.

Blangszløff.

Peder Boszen penndinge xviij skill., biug ij pundt.

Ringsted herridt.

Theerreby.

Niels Jørgennsenn penndinge iiiij marck.

Thudzeherridt.

Kundby.

Hanns Bryde biugh xvj skepp.

Sandby.

Anders Skredder biug j pundt.

Hiembeck.

Lauritz Pouelsenn penndinge ij marck, rug j pundt, biug j pundt.

Tømerup.

Jørgenn Oeluffsenn smør j fierring.

Vdby.

Peder Oluffsen penndinge ij marck, rug j pundt, biugh j pundt.

Melløsseherrid.

Tostrup.

Oluff Hoffmannd biug j punndt.

Ars herrid.

Suallerup.

Søffren Jude pendinge iij marck viij alb. Aff et gadehusz xviij skill.

Ods herridt.

Hønnsinge.

Jens Michelsønn penndinge j marck, biugh ij punndt, faar j, lamb j, giesz j, hønns ij.

Jon Persenn penndinge j marck, biugh j punndt, faar j, lamb j, giesz j, hønns ij. Aff en ornum jord

Suininge.

Michel Bonde penndinge j marck, biugh ij punnd, faar j, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Anders Monsenn (det samme).

Peder Lauritzen smør j fierring.

Møens land.

Vestud.

Jens Eyersenn penndinge j marck vj skill., biug iij pundt, aff j marck.

Hanns Roesz penndinge xj skill., biugh ij pund.

Madz Gedde (det samme).

Niels Raszmussenn pendinge xv skill., biug iij pund.

Hanns Jensenn penndinge vj skill., biug j pund.

Morten Hals penndinge j marck, biug j punndt.

Thostenes.

Anders Stysen pendinge iij marck vj skil.

Michel Jensenn ij marck.

Raszmus Klauszenn pendinnge iij marck.

Huis erlig och velbyrdige mand Peder Oxsze til Gisselfeld, Dannmarckis rigis hoffmester, haffuer lagdt til de senge i Hellig gesthuusz hospital, som er senge.

Thune herridt.

Gillebrønnd.

Niels Boszenn biug ij pundt, smør j fierring, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Mortenn Hanszenn (det samme).

Lauritz Nielsenn biug ij punndt, smør j fierring, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Jens penndinge xij skilling, biug ij pundt, smør j fierring, faar j, lamb j, giesz j, hønns iiij.

Holme.

Pouel Due biug iij punnd, smør j fierrinng, lamb j, giesz j, haffre j skep., hønns iiij.

Ringsted herridt.

Ingnor Persenn penndinge xviij skilling, biug iiij pundt, bolegalt j, lamb j, giesz ij, hønns iiij.

Bieffuerskoff herrid.

Amerup.

Jørgen Nielsen biug ij punnd.

Thybergs herrid.

Thyberglille.

Peder Madtzenn pendinnge iij skill. grot, biug iij pund.

Kalckerup.

Boo Mortensenn pendinge iij skill. grot, biug ij punnd, rug j punnd, bolegalt j.

Christenn Michelsenn penndinge xviij skil. ij alb., biugh ij punnd, bolegalte j.

Peder Michelsenn penndinge iij skill. grot., rug j punnd, biug j punnd, bolegaldt j.

Steffns herrid.

Heddinge.

Peder Klauszenn biug ij punnd.

Oluff Pederszøn biug ij punnd.

Borsze herridt.

Vdby.

Anders Hannsen penndinge xij skill., biug ij punnd.

Raszmus Fønbo biug ij punnd.

Dystred.

Jep Nielsenn biug iij punnd, bolegalt j, faar j.

Jordbog paa kiøbstedtz goidz til hellig Gesthuus hospital.

S. Peders stræde.

Fru Ide Muncks iiij marck. Niels Muremester vij marck xvj alb. Michel Snedker vj marck. Erick Schriffuer ij marckh.

Study strædit.

Jacob Hanszenn vj marck. Raszmus Hansenn vj marck. Lauridz Lollicke iiij marck.

Vestre gade.

Erick Valckendorffs gaar, giffuer Jens Baldsersen viij marck. Lauritz Grydestøffuer viij marck.

Vombadstue strædit.

Niels Brunck iij marck iiij skil. Christen Christensenn ij marck xvj alb. Herr Madz i Backendrup iij marck viij alb.

Ved S. Klemid.

Mester Hanns Guldsmed xxj skill. j alb. Christoffer Hestemøller x skill. Oluff Hammer iij marck xvj alb. Herr Christoffer ij marck. Christen Christensen j marck. Lauridz Kallingborg j marck. Anne Frandz Ipsens xxj skilling.

Kattesunnd.

Niels Lauridtzsenn x marck. Hanns Oluffsenn v marck xvj alb. Niels Simenszenn v marck. Christen Torckelszen v marck.

S. Klæmidzstræde.

Lauridz Kock iij marck.

Gamel Torre.

Hermenn ij Saltkarrid xvj marck.

Grøne gaard.

Niels Schriffuer xiij marck xvj alb. Marcus Hesz vij marck viij alb. Aff Grønegaarde iiij marck.

Vandmøllestrædit.

Christen Aalborg xij marck. Annders Postegbager xvj marck. Inguor Michelsenn iiij marck. Mattis Møller xij marck.

Kompenystrædit.

Christen Aalborg iiij marck. Jacob Raffnn iiij marck. Niels Søffrennszen iiij marck.

Broleggerstrædit.

Anne Byschriffuer vj marck. Laui Brogs gaard ij marck viij alb.

Badstuestrædit.

Peder Graatop xiij marck xvj alb. Erick Poelsenn viij marck.

Skindergaden.

Bertil Skinder xv marck. Peder Remesnider xv marck. Jenns Remesnider xv marck. Niels Remesnider xiiiij marck. Valraffn iij marck viij alb. Jens Skinder xv marck. Niels Brunck iiij marck. Hanns Holst iiij marck. Anne mester Jacobs iiij marck. Niels Munnck iiij marck. Hanns Tryne iiij marck.

Klosterstrædit.

Brøgger laugshuus xij marck. Hanns Skomager vj marck iiij skil. Niels Michelsenn iij marck vj alb. Oluff Knudsenn ij marck viij alb. Jørgen Skreder ij marck viij alb. Lauritz Ericksen x marck. Simen Semlebager iiiij marck. Peder Offuersker ij marck viij alb. Christen Kleensmed viij marck. Peder Siuffuensenn iij marck xvj alb.

Graabrødre.

Axsel Thønnesenn xx skilling. Sogne prestens gaard vij marck viij alb. Niels Rosenkrandz iij marck. Korfidz Thønnesenn iiij marck. Hennrich Bundmager viij marck. Marine Dirickis viij marck. Schipper Niels giffuer Lauridz Schriffuers hustru viij marck. Dirick Hannszenn viij marck. Anne Monsis vij marck xvj alb. Herr Jensis gaard viij marck. Lauridz Benedict vij marck xvj alb. Eyller Grubbe xxx marck. Axel Vrne vj marck. Jacob Vlfeld xij marck. Johann Venstermannd iij marck. Herr Peder Gregersenn xvj marck. Lauridz Oluffsenn xxx marck. Jacob Vinnd iij marck. Erick Baisze iij marck. Knud Alsinng ix marck viij alb.

Ved S. Gertrudt.

Hanns Lauritzenn Sockerup ij marck. Niels Krage iiij marck. Lauridz Schriffuer xiij marck viij alb. Jacob Troelsenn viij marck. Laue Vogenmand iij marck viij alb.

Kiødmangergaden.

Hertuig Bildes gaard vj marck. Jacob Truelsenn viij marck. Christen Reysuennd iiij marck. Michel Fyrbøder iiij marck. Fru Ide Munck v marck xvj alb. Peder Oxis gaard xxx marck. Christoffer Poelsenn viij marck. Lauridz Offuerskere v marck viij alb. Niels Pedersenn vj marck.

Ved Auffuelsgaarden.

Truels Snedker v marck xvj alb. Hanns Flenszborrig iiiij marck xvj alb. Dirick van Køller iiiij marck xvj alb. Anne Apoteckers x marck. Jenns Baltzersen iij marck xvj alb. Aff Affuelsgaardenn xj marck viij alb. End aff en jord xxj skil. j alb. Annders Pederszens bernn xij marck. Anne Apoteckers iij marck xvj alb. Skipper Brønning iiij marck. Bolle iiiij marck viij alb. Jonn Oluffsenn iiiij marck viij alb.

Ved Vollenn.

Michel Fyrbøder viij marck. Hanns Mynther xij marck. Christenn Trane ix marck.

Ved Mynthenn.

Peder Veffuer viij marck. Niels Fønnbo iiij marck. Marinne Blegquinde iiij marck. Skipper Pouil iiij marck. Annders Thossinng iiij marck. Frederich Friis iiij marck. Niels Søffrennsen iiij marck.

Anthoni strædit.

Michel Toller viij marck.

Østre gade.

Hanns Rosporgis boeder iiij marck. Erick Løcke ij marck.

Vingaardstrædit.

Raszmus Jonsenn v marck xvj alb. Abraham Feldbereder iiij marck.

Fergestrædit.

Jenns Skøtte vij marck viij alb. Annders Jull ij marck iiij skill. Knud Lindegaard xij marck vj skill.

Høffuebrostrædit.

Poul Hanszenns gaard xvj marck. Erick Rosennkrandz viij marck. Henrich Vdenn v marck xvj alb.

Ved Stranndenn.

Peder Kremer ix marck xvj alb. Niels Pedersenn vij marck viij alb. End aff tho boeder iiij marck. Niels Christennsen viij marck. Anne Frandz Ipsens xvj marck.

Amage torffuid.

Anne Apothekers viij marck. Jacob Lauritzenn viij marck.

Jørgenn Persenns gaard xj marck viij alb. Lisebet Stratmanndz xx marck. Valburge Hunndz xiij marck xvj alb. Aff Sacrestier xiij marck xvj alb.

Malmø.

Peder Sporemager iij marck. Jenns Schriffuer ij marck.

Kjøge.

Raszmus Vogenmand iiij marck.

Roskylde.

Hans Schriffuer v marck xvj alb.

Predicanternis jordbog her wdi Kiøbenhaffn.

General offuer de vicarij gaarde och goidz, som ligge til predickestolene her wdi Kiøbenhaffnn.

Anno mdlix till paasken bleff thette vicarij først annammit:

Compassionis beatæ Mariæ virginis alters goidz.

Residentzen, som herr Matz Knudsen, predicanther till wor Frue kircke, haffuer, liggendis vesten opthil d. Hanns Albritsenns bispenns gaard, giffuer aarligenn x marck.

Annders Nelauszenn bryggere aff en gaard, som ligger wdi Skoeboederne paa thett hiørnehuus westen opthil Strandbadstue streditt, giffuer aarligen xij marck.

Endnu en boed liggendis vesten optill forskrefne gaard, som Else Høuers wdi boer, giffuer aarligenn j marck.

Søffren Bryggere aff en gaard liggendis ij Kiødmanger gadenn sønden optill Klaus Daais gaard, giffuer aarligenn til predicantherne x marck, och til wor Frue kircke j marck.

Anno mdlix til paaskenn bleff thette altergoidz først annammit:

Olay alters goidz.

Residentzenn liggendis paa den nørre side wdi Studii stredit, som Søffren Bryggere wdi boer, och ligger østen optill m. Jacob Nielsenns gaard, giffuer aarligen xxxvj marck.

Ennd en boed liggenndis vestenn opthil forskrefne gaard, som Anne Hennings wdi boer, giffuer aarligenn vj marck.

En gaard liggendis sønnden ij Vombadstuestrede och vestenn nest opthil Vanndbadstuen, som thilhører Hanns Lauritzenn, som var fød paa Ramløssegaard, giffuer aarligen vij marck.

Anno mdlxiij thil paasken bleff thette alter goidz først annammit:

Trium regum altergoidz.

Residentzenn liggendis ij sancti Pedersstrede sønndenn for s. Peders kircke skyller aarligenn xx marck.

En boed liggendis østen optil forskrefne residentze och vesten optil den residentze, Marcus Hesz borgemester haffuer laddit bygge, skyller aarligen vj marck.

Fillippus Baggere aff thennd gaard, hand wdi boer, som ligger paa den nørre side paa Vestergade, sønden optil Matz Schriffuers gaard oc nordenn optil Hanns Kiellersuendz gaard, skyller aarligenn xij marck.

Hanns Kiellersuennd aff en gaard liggendis paa den vestre siide paa Nørregade, søndenn optil Fillippus Bagers gaard och norden optil den gaard, som fordum Peder Skruff wdi boede, skylder aarligenn xj marck.

Knud Baggere aff den gaard, hannd wdi boer, liggendis paa den sønndre siide ij Skoeboderne, østenn optil den boed, som Niels Henningsenn haffuer, och vestenn optil den gaard, som Annders Schriffuer borgemester haffuer, giffuer aarligenn x marck.

Doctor Niels aff en boed vestenn opthil forskrefne Knud Baggers gaard och østen optil Jens Klynis gaard, giffuer aarligenn iiij marckh.

Karrinne Mylmigs eller Matz Vingaard aff en jord, som ligger mit wdi deris egen gaard, som the wdi boer, och er thette hinndis bredt paa den syndre ennde aff øster wdi vester xvj allne j quort., lenngden paa thennd vestre siide aff sønder wdi nør er xxviij alne j q., breden paa den nørre ennde aff øster wdi vester er xvj allne j q., lengdenn paa thennd østre siide aff sønnder wdi nør optill salige Annders Gottskis arffuingers gaard er xxvij allnne j q., giffuer aarligenn ij skill. grott.

Karinne Peder Kempis aff itt bryggers, som ligger paa den nørre siide vdthill Lærstredit, østen optill Raszmus Villumsens boedt, som Gertrudt Vinnckis nu wdi boer, och ligger sammeledis østenn optil Badstuen och vestenn nest optill Madz Vingaardz porthuus, som kalldis Skannderborig, och er thette hendis rette maal paa bredden paa thennd sønndre siide vdtill Leerstredit aff øster och ij vester er x allnne j qv., lengden igennom gaarden oc hauffuen aff sønder wdi nør er lvij allnne, breden paa den nørre ende emod Madz Vingaardz stold aff øster och wdi vester xvj allnne j q., giffuer aarligenn iij skill. grott.

Anno mdlxiiij thil paasken bleff thette alter goidz først annammidt:

Elegii alters goidz.

Residenntzen, som Anne Jenns Morthensenns haffuer och wdi

boer, liggendis wdi Studiestræde østen fran Peder Hannsenns och vestenn frann D. Nielsis boliger, giffuer aarligenn viij marck.

Ennd Anne Jenns Morthennsenns aff nogle boeder liggendis paa den vestre side vid thend Nørre volld allernest Porthenn, skylder aarligenn iij marck.

Anno mdlxiij thil Michaelis bleff thette alltergoidz først annammid:

Gregorii altergoidz.

Residentzenn, som mester Jacob Nielsen haffuer, liggenndis paa den nørre side wdi Studiistrede vestenn optil S. Olai alters residenntze, som Søffren Brygger y boer, giffuer aarligenn vj marck.

Marine Albridz eller Kragis aff three boeder, liggenndis paa thett sønnder hiørne wdi Broleggerstrede, som løffuer ind i Badstuestrede, giffuer aarligenn vij marck.

Annders Oelsenn aff en gaard, liggendis wdi Broleggerstrede vestenn optil forneffnde Marinne Kragis thre boeder och østenn nest optil thet Dannske Companyhuus, giffuer aarligenn viij marck.

Hanns Fønnbo aff en gaard liggenndis i thett strede, som løber frann Vandmøllen oc til Magstreditt paa thend nørre side østenn nest optill Jørgen Lippers bornns gaard och vestenn Mauritz Lauritzenns gaard, giffuer aarligenn v marck.

Gierdt Skredere vid Høybro aff en gaard liggenndis paa den vestre siide y Hyskennstrede sønndenn optill Annders Krogemagers gaard och norden optil den gaard, som fordom Hanns Foedt aathe, giffuer aarligen vj marck.

Anno mdlxiij thil Michaelis bleff thette altergoidz først annammidt:

Trinitatis altars goidz.

Residentzenn liggenndis paa den sønnder siide wdi Studiistredit, som Kierstinne, d. Pedeis wdi boer, østenn opthil Vniuersitedz gaar och vestenn optil den gaard paa hiørnidt, som fordom Peder Samsinng wdj boede.

Christoffer Mogennsenns gaard liggenndis paa thennd vestre side paa Nørregade norden opthil Michel Bagers steenhuus och synden frann den gaard, Michel Bager selff wdi boer, giffuer aarligen xij marck.

Hanns Kanndestøffuer aff den gaard, hand wdi boer, liggendis paa Nørregade synnden optil Christoffer Monsens gaard och nordenn optil thett stenhuus, som ligger vdthill Kledeboerne, giffuer aarligenn xij marck.

Niels Skrødere aff den gaard, hannd wdi boer, liggenndis paa den nørre side wdi Kledeboernne vesten optil Marine Philiipusis och østen optill den gaard, som fordum Christenn Skriffuer wdi boede, skyllder aarligenn x marck.

Niels Canthor aff den gaard, hannd y boer, liggenndis wdi thett strede, som løber neder till Vanndmøllenn, brønndenn paa den vestre side, sønndenn opthill Marine Fillippuszis boeder, giffuer aarligenn vj marck.

Johanne Hellis aff thennd boed y forskrefne strede, som ligger sønnden nest optil forskrefne Oluff Cantors boed och nordenn fran Helliggesthuus boeder, giffuer aarligen vj marck.

Herr Hanns Pouelsenn aff de boeder y Thegelgaard strede liggendis sønnden optil den gaard, som fordom Peder Thecker wdi boede, paa den østre siide, som løffuer neder til Voldenn, skyller aarligenn j marck.

Annders Hannsen y Rysby aff en gaard wdi Thegelgaardstrede, som itt portrom løffuendis indtil, liggendis nordenn opthil Vincentius Oelsenns haffue och vestenn frann Frue Anne Vrnis haffue, giffuer aarligen j marck.

Karinne Roskildz haffuer thre boeder y forskrefne strede, thennd ene sønnden nest optill forskrefne herr Hannsis boeder och nordenn vid porthen, som mannd ganger indthill Annders Hannsenns gaard, och de anndre tho boeder ligger [nor eller søn]denn vid porthenn, skyllder alle thre boeder aarligenn j marck.

Anno mdlxiij thil Michaelis bleff thette altergoidz først annammid:

Omnium sanctorum altergoidz.

Residenntzen, som Marcus Hesz borgemester haffuer, liggenndis paa thennd søndre side y S. Pedersstrede østenn frann thennd residenntz, som ligger till Trium regum altare och vestenn optill thett huus, som Werner Thøffelmager wdi boer, giffuer aarligenn vj marck.

Werner Thøffelmager aff en boed liggenndis sønndenn wdi S. Pedersstrede østen fran thennd residenntz, som Marcus Hesz haffuer, och vestenn thennd boed, som fordum Thommas Skroll wdi boede, giffuer aarligenn x marck.

Michel Baggere aff en gaard liggendis paa den sønndre side paa Amagerthorff østenn opthil Hanns Bøsis gaard oc vestenn opthill Henrich Struchmanndz gaard, skyllder aarligen xij marck.

Matz Lamppe aff en gaard liggendis paa den sønndre side wdtill Amagerthorff och strecker sig wdi Leerstreditt østenn op till Hennrich Struchmanndz gaard och vestenn optill den gaard, som Arnnt Kempe wdi boer, skyllder aarligenn xij marck.

Peder Bryggere aff en gaard liggendis paa den vestre side y Kattesunndt sønden frann Helliggesthuus boeder och norden for Matz Lampis boeder, giffuer aarligenn viij marck.

Dannker Pouelsenns børnn aff en gaard liggendis paa den vestre hiørne tuertt offuer frann bysenns Veyerhuus østen nest opthill Franntz Ipsenus gaard, skyllder aarligenn xij marck.

Pouel Baggere aff en gaard liggendis paa thennd vestre side wdi Skoeboederne østen opthill Matz Offuerskeer och vestenn nest opthill Simen Duggesuenndz gaard, skyllder aarligenn xij marck.

Melchior Skredere aff thennd gaard, som fordom Lauridz Villde wdi boede, som war fierre bindinnger huus och bleff affbrutt, och jordenn och grunndenn ligger paa thennd nordist ennde paa thett store steenhuus, som Morthen Pannekock thilhørde, och nu forskrefne Melchior Skreder wdi boer, och sønnden optill Bernntt thor Westens byfogdens huus paa den østre side y thett stoere Fergestrede, skyllder aarligen x marck.

Anno mdlxv:

Luciæ Altars goidz.

Residentzenn, som d. Niels haffuer, liggendis paa thennd søndre siide y Studii strede østen frann Anne Jenns Morthensenns och vestenn frann Otte Porsis och giffuer aarligenn iij marck.

Marcus Hesz aff en gaard paa Vestergade, som fordom Morthenn Smidt y boede, liggendis paa thennd søndre siide paa Vestergade østenn opthill Helliggesthuus boeder vesten fran thennd gaard, Franndz Glarmester wdi boede, och aff iij boeder sønndenn frann gaarden emod S. Clemendz kircke, och giffuer aarligenn xiiij marck.

Frandz Glarmester aff tho boliger paa den søndre siide paa Vestregade liggenndis østen frann Marcus Hessis gaard och vestenn frann Benndt Fønnbo, skylder aarligenn xij marck.

Bennd Fønnbo aff tho boeder, som nu er bygtt wdi en boed, liggenndis paa den søndre siide paa Vestergade østenn fraann Frandz Glarmester och vestenn fraann Michel Smidz gaard paa hiørnidt, giffuer aarligenn xij marck.

Michel Smidt aff thennd gaard liggendis paa thennd sønndre siide paa Vestergade østenn optill Benndt Fønnbo och vesten optill

thett lillde strede, som løffuer fran Vestergade och y Vombadstustredit, giffuer aarligenn viij marck.

Herre Lauridz Nielsenn Nyffue paa Amage aff en gaard paa Nørregade, liggenndis paa thennd vestre side sønnden opthil Christoffer Huidtfeldz gaard och norden optill Franndz Banners gaard, giffuer aarligen xij marck.

Jørgenn Lippers gaard, som ligger wdi thett strede, som løffuer frann Vandmølenn oc thil Magstredit, østenn frann Niels Matzens gaard och vestenn frann Hanns Fynnbois gaard, giffuer aarligenn iiij marck.

Niels Matzenn aff den gaard, som ligger y thett strede, som løffuer vd med Stranden frann Vanndmølenn och thil Magstreditt, liggendis norden ij forskrefne strede, østenn frann Eggert Vlfeldz gaard och vestenn frann Jørgenn Lippers børnns gaard, giffuer aarligenn ix marck.

Anno mdlxv thil paasken bleff thette altergoidz først annammidt:

Christophori altergoidz.

Residenntzenn, som ligger ij S. Peders strede, skyllder aarligenn xx marck.

Anno mdlxv thil Michaelis bleff thette altergoidz først annammidt:

Quinque vulnerum alters goidz.

Residenntzenn ligger wdi S. Pedersstrede, som herr Jacob i boer, liggenndis paa thennd sønndre siide wdi samme strede vestenn Christoffori alters residenntz, østen frann m. Jacob Nielsenns nye boeder, giffuer aarligenn xx marck.

En boed, som Ingeborrig herr Søffrinns wdi boer, liggenndis østenn frann Quinque vulnerum residenntze och vestenn fran Christoffori altars residentze, giffuer aarligen iij marck.

Ennd en boed wdi porttrommid liggendis vestenn optill forskrefne residentze och østenn nest optill forskrefne m. Jacobs boeder, giffuer aarligenn xij marck.

Ellinne Skreders aff en gaard, liggenndis paa thennd vestre siide wdi Klosterstrede søndenn optill Gregers Bryskis gaard, som hanns effterleffuerske frue Kirstenn Gyldennstiernns nu haffuer, och nordenn for thennd gaard, Jenns Bagere hannd kiøffte aff Hanns Dyricksenn, giffuer aarligenn viij marck.

Morthenn Pannekock aff thennd gaard, liggenndis paa thennd østre side j thett store Fergestrede, sønndenn for thett huus paa hiørnenn, som Harmen Hollennder fordom iboede, och nordenn for thennd gaard, som Dyrick Mumme wdi boer, giffuer aarligenn ix marck.

Lauridz Tryne aff thennd gaar, hand ij boer, liggenndis paa thennd sønndre siide paa Vestergadenn vestenn for thennd gaard, som Jenns Kielesmid fordom wdi boede, och nu Oluff Hammer thilhører, recker vdfran Vestergadenn och thil Vombadstuestreditt och ligger østenn frann thennd boed, som Oluff Verckmester fordom ij boede, hører quitt och frij thil quinque vulnerum altare, giffuer aarligenn viij marck.

Anno mdlxv thill Michaelis bleff thette altergoidz først annammidt:

Georgii altars goidz.

Residenntzen, som her Hanns Gundersenn fordom ij boede och herr Jørgenn nu wdi boer, liggenndis paa thennd sønndre siide ij S. Pedersstrede och vestenn opthill m. Jacob Nielsenns tho nye boeder østen frann thett lille Lauridz Biørnsenns strede, giffuer aarligen xx marck.

Kielld Kalckslager aff en boed vesten op thill forskrefne residenntze østenn opthil Lauridz Biørnnsenns strede, giffuer aarligen viij marck.

En boed nest ther opthil ij forskrefne Lauridz Biørnnsenns strede, som Anne Kornnkasters nu wdi boer, giffuer aarligenn v marck.

Ennd en boed wdi samme strede ther nest opthil, som Peder Jüde nu wdi boer, giffuer aarligenn v marck.

Ennd nu en boed ther nest opthill i samme strede, som Marinne Jonns nu wdi boer, giffuer aarligenn iiij marck.

Peder Hannsenn aff thennd gaard, som Inngnor Bryggere fordom ij boede, liggendis ij Stranndbadstuestreditt paa thennd vestre siide søndenn opthill Marine Kragis boeder, nordenn opthill thennd gaard, som Margrette Holdstis wdi boer, och østenn opthil thett Dannske Companij, giffuer aarligenn x marck.

Frue Grette Peder Rudz efterleffuerske aff enn gaard liggenndis østenn wdi Vandmøllestreditt nordenn for Jørgen Bryggers gaard, sønnenn for frue Grettis huus och vestenn nest opthill Niels Pedersenn bryggeris gaard, giffuer aarligen x marck.

Iffuer Lunnge [Lange] aff thennd gaard, som Jenns Bryggere nu wdi boer och forskrefne Iffuer Lunnge [Lange] aff Biørnn Anndersenn thill sig byt haffuer, liggenndis vestenn wdi thett strede, som løffuer thill Rosenngaardenn sønndenn opthill Peder Huidtfeldz boeder och nordenn opthill de boeder paa samme siide, som salige Johann Vrnne fordom aatte, och østenn opthil thennd haffue och gaard, som forskrefne salige Johann Vrne sammeledis fordom thilhørde, giffuer aarligenn viij marck.

Anno mdlxj thill paasken bleff thette alters goidz først annammidt:

Dionisii alters goidz.

Residenntzenn, som d. Hanns Albritsenn bispen haffuer, liggenndis sønndenn wdi Studiistrede østenn nest optill herr Matz Knudszenn, predicannther thill wor Frue kirckis, gaard, vestenn opthill frue Anne Rosennkranndzis gaard, giffuer aarligen thil kull wdi ildpannenn ij wor Frue kircke xij marck.

Madz Skriffuer aff thennd gaard, som hannd wdi boer, liggendis paa thennd vestre siide paa Nørregade norden op thill Fillippus Baggers gaard och søndenn nest opthill Jacob Slagthers gaard, giffuer aarligenn vj marck.

Beritte Lauridz Gunnders aff enn gaard liggenndis paa thennd østre siide wdi Kiødmanngergadenn sønndenn optill Jørgenn Marsuinns gaard och nordenn opthill salige Søffrenn Michelsenns bryggeris gaard, skyllder aarligenn vij marck.

Franndz Ipsenn och Michell Bagere aff en boed liggenndis wdi Vanndmøllestrede, søndenn opthill Jørgenn Bryggers gaard och nordenn opthill herr Peder Raszmuszenns och hans medtarffuinngers gaard, giffuer aarligenn ij marck.

Herr Peder Raszmuszenn, sognepreest wdi Helschingborrig, och hanns medarffuinge aff enn boed liggenndis sammeledis østen wdi Vanndmøllestredit, sønndenn frann Franndz Ipsenns och Michel Baggers boed, giffuer aarligenn ij marck.

General register paa Vicarijgoidz, som aff kongeliche Maiest. er thillaugt thill predicanthernis oc skolethiennernis vnnderhollding her wdi Kiøbbenhaffnn wdi jordskylld, landgillde, renntepenndinnge, oc bonis communibus.

Jordskyldenn.

Marie altargoidz.

Annders Matzsenn y Skoeboederne xvj marck.

Niels Kremmer y Kledeboederne iij m. ij skil. ij alb.

Hanns Pedersenns gaard wdi Kiødmangergade, som Hack Vlstand nu kiøfft haffuer, xiij m. v skil. j alb.

Mette herr Matzis wdi Studiistrede aff hinndis gaard nedenn [norden?] optill D. Raszmus, skyllder aarligenn xiij m. v skil. j alb.

Olai altare.

Mester Christoffer, konngenns predicanther, aff hanns gaar wdi Studiistreditt, viij marck.

Frue Karinnis gaard aff Laalanndt, liggenndis y Vombadstuestrede bag opthill Jørgenn Fønnbo ix m. v skil. j alb.

Trium regum altare.

Filippus Bagere aff thennd gaard, hannd wdi boer paa Nørregade, xvj marck.

Cornelius Jostsenn paa Nørre gade aff thennd gaard, hannd wdi boer, xiiiij m. ij skil. ij alb.

Knud Baggere wdj Skoboederne aff thennd gaard, hannd wdi boer, xiij m. v skil. j alb.

Doctor Niels Hemmingsenn aff thennd gaard y Studiistrede offuenn for Christen Aalborig ix m. v skil. j alb.

Niels Schriffuer borgemester aff Madz Vinngaardz gaard wdi Skoboedernne ij marck vij skil.

Ennd Niels Schriffuer borgemester ij marck.

Mester Raszmus Kattholum aff fiere boeder wdi sancti Pedersstrede xiiij marck.

Dionisii altare.

Christoffer Mogennsenn aff Madz Schriffuers gaard paa Nørregade viij marck.

Peder Munnck vid Stranndenn aff tho boeder wdi Vannmøllestrede v marck v skil. j alb.

Christenn Aalborrig wdi Studiistrede aff thennd gaard, hannd wdi boer, och aff thre boeder vid Nørre portt xiiiij marck ij skil. ij alb.

Jørgenn Marsuin aff thend gaard, hand haffuer nest opthill, ix marck v skill. j alb.

Gregorii altare.

Niels Skreder wdi Badstuestrede aff thennd gaard, hannd wdi boer, ix marck v skil. j alb.

Franndz Dauidsenn wdi Badstuestrede aff thennd gaard, hannd wdi boer, xj marck ij skil. ij alb.

Hanns Fønnbo wdi Magstredit aff thennd gaard, hannd wdi boer, vij marck ij skil. ij alb.

Jacob Jennsenn y Hyskennstrede aff thennd gaard, hannd wdi boer, viij marck.

Magdalene mester Jacob Nielsenns aff nogle boeder wdi Studiistrede viij marck.

Trinitatis altare.

Christoffer Monnsenn aff sin gaard paa Nørregade, som m. Hanns Bardsker wdi boede, xvj marck.

Peder Siunsenns arffuinge aff en gaard y Thegelgaardstrede j marck v skil. j alb.

Jenns Wiibe aff en boed wdi Thegelgaardstrede j marck v skil. j alb.

Niels Skredere y Kledeboederne aff den gaard, hannd y boer, xiij marck v skil. j alb.

Gerthrudt Hanns Kanndestøbers paa Nørregade aff thennd gaard, hun wdi boer, xvj marck.

Mester Niels Huid aff tho boeder y Kattesunnd iiij marck.

Anders Hansen aff en gaard y Thegelgaardstrede j marck v skil. j alb.

Doctor Pouel Matzenn aff thennd gaard y Studiistrede xij marck.

Omnium sanctorum altare.

Hennrich Strattmannd paa Amagerthorff aff den gaard, Jacob Lauridzen nu wdi boer, xvj marck.

Jenns Bagere paa Amagerthorff aff den gaar, hannd y boer, xvj marck.

Mogenns Bryggere wdi Vanndmølle strede aff en gaard y Kattesundt xj marck ij skil. ij alb.

Hennrich van Mørszenn aff Danncker Pouelsenns gaard vid Stranndenn xvj marck.

Pouell Baggere wdi Skoeboedernne aff thennd gaard, hannd wdi boer, xvj marck.

Henrich Potthoff aff thennd gaard, hand wdi boer, xij marck.

Marcus Hesz borgemester aff thett huus y S. Pedersstrede x marck.

Lucie altare.

Jenns Brunn paa Vestergade aff den gaard, hannd y boer, xjx marck viij alb.

Lauritz Michelsenn sammestedz aff thennd gaard, hannd i boer, xj marck viij alb.

Niels Bødker ibidem aff thennd gaard, hannd i boer, v marck v skil. j alb.

Christenn Bryggere ibidem aff sin gaard xj marck viij alb.

Noch Niels Bødker paa Vestergade aff en boed, som hannd kiøffte aff Benntt Fønnbo, iiij marck.

Peder Skreder aff thennd ene boede, hannd kiøffte aff Benndt Fønnbo, iiij marck.

Jørgenn Fønnbo aff nogenn jord bag opthil Bendt Fønnbo och Peder Skreder y Vombadstuestrede viij marck.

Jenns Oluffsenn paa Nørregade aff thend gaard, hannd wdi boer, viij marck.

Lauridz Bundmager paa Nørre gade aff thennd gaard, hannd wdi boer, viij marck.

Doctor Hanns Franntzenn aff Jørgenn Lippers gaard y Magstreditt v marck.

Niels Matzsenn brygger y Magstredit aff thennd gaard hannd y boer xij marck.

Kirckenerge thill wor Frue kircke xx marck, de viij aff herr Hanns Lauritzenns residenntz y S. Pederßstrede och de xij aff mester Oluffs y sammested.

Quinque vulnerum altare.

Melchior Skredere vid Stranndenn aff thenn gaard, hannd wdi boer, xiij marck v skil. j alb.

Peither Pottemager aff thennd gaard, hannd i boer, xj marck viij alb.

Niels Hiulmannd paa Westergade aff thennd gaard, hannd wdi boer, xj marck viij alb.

Mester Christoffer, konng. Maiet. predicannther, aff tho boeder y S. Pedersstrede iiij marck.

Inngeborrig herr Søffrenns ibidem aff thennd gaard wdi S. Pederstrede iiij marck.

Georgii altergoidz.

Iffuer Lanngis gaard y Peder Huidfeldzstrede xj marck viij alb.

Peder Krage y Badstuestrede aff thend gaard, som hannd iboer, xiij marck v skil. j alb.

Frue Grette aff sin gaard y Broleggerstrede xiij marck v skil. j alb.

Johannes euangeliste altare.

Klaus Rytter aff nogne boeder y Lauridz Biørnsennsstrede xiij marck v skil. j alb.

Peder Hannsenn renteschriffuer aff enn gaard y Studiistrede xj marck viij alb.

Jacob Troulsenn aff en gaard paa Nørregade viij marck.

Hanns Guldsmed y Kiødmangergade aff den gaard hannd y boer x marck.

Christenn Munck aff hans gaard wdi Kiødmangergade xj marck viij alb.

Sancti Michaelis altare.

Lauridz Jennszenn y Vegerhuusstrede aff thennd gaard, som hannd wdi boer, xj marck viij alb.

Gamble Niels Pedersenn aff den gaard, som Oluff Canntor wdi boer, viij marck.

Lauritz Hannsenn wdi Broleggerstrede aff thennd gaard, hannd i boer, xij marck.

Laurenndz Benedict aff thennd gaard i Skindergade, som Oluff Skreder y boer

Willum Bunndmager y Klosterstrede aff thennd gaard, hannd wdi boer, xj marck viij alb.

Hanns Hunnd aff Arrild Hackis gaard vid Stranden xvj marck.

De penndinnge, som vicarij gaarde oc boeder bleffue sollde fore effter Konng. Maies. sammtycke, ere vdsedtt paa renntte. Hoffuidstolenn er mccccxxxiiij daler, och tagis aff hunnder daler huertt aar fem daler thil renute, och beløffuer sig aarligen iij^c^xxxvj marck.

Bona communia.

Michel Lanng aff nogle boeder wdi sannct Pedersstrede vij marck viij alb.

Gamle Niels Pedersenn aff thennd gaard, hannd wdi boer, viij marck.

Anne Raszmus Villumszenns aff nogle boeder y Kattesunnd xj marck viij alb.

Jørgenn Bendtsenn wid Stranden aff nogle boeder y Vlckegadenn x marck.

Jacob Brygger y Vandmøllestrede aff de boeder y liden Magstrede viij marck.

Marinne Niels Vogenmanndz vid Tingit aff den gaard, hun y boer, viij marck.

Peder Siundeszenn viij marck.

Item Peder Siundeszen aff nogle boeder y Broleggerstrede oc Knagerygstrede vij marck viij alb.

Marinne Bernn thor Westenns aff thennd gaard, hun y boer, viij marck.

Anne m. Jacob Suenndsens aff den gaard, hun nu wdi boer, vij marck viij alb.

Jenns Kaais aff tho boeder paa Østre gade optill Hanns Skougaardz gaard vij marck viij alb.

Predicannternis lanndgillde.

Hueszinnge.

Peder Christennsen biug ij punndt, lamb j, giesz j, henns iiij.

Tostrup.

Oluff Anndersenn biug iij punndt, lamb j, giesz j, henns iiij.

Oluff Jennszen biug iij punnd, lamb j, giesz j, henns iiij.

Kragehaffue.

Niels Jennsenn biug ij punnd, lamb j, giesz j, henns iiij.

Glostrup.

Raszmus Ipsenn biug ij punndt, lamb j, giesz j, honns iiij.

Buddinnge.

Hanns Oluffsenn rug ij punndt, biug ij punndt, lamb j, giesz j, honns iiij.

Jenns Nielsenn rug ij pundt, biug ij punndt, lamb j, giesz j, honns iiij.

Mørkeffue.

Lauridtz Jørgennsenn biug ij punndt, lamb j, giesz j, honns iiij.

Jenns Fyenn biug j punndt, lamb j, giesz j, honns ij.

Herloff søndre.

Jep Pedersenn rug j punndt, biug ij punndt, haffre iij thønner, penndinge ix skill., lamb j, hønns iiij.

Annders Skrødere rug j punnd, biug ij punndt, haffre iij thønner, penndinge ix skill., lamb j, hønns ij.

Horns Herridt.

Fersloff.

Jenns Jørgennsen rug j punndt, biug j punndt, haffre ij thønner, pendinge vj skill.

Annders Inguorsenn rug j punndt, biug j punndt, haffre j thønne, penndinge vj skill.

Faxeherridt.

Oluff Møllere smør j fierring.

Her effter følger och finndis beschreffuid de huusze och boliger, som de fattige huuszarmme thilhører, med huis breffue dennom ther paa giffuen ere, diszligiste huor samme boliger ere beliggenndis.

Først itt skiødebreff paa pergamendt, vdgiffuid paa Kiøbennhaffns byeting anno mdxlix sancti Luciæ dag, liudendis, att Boell Annders Kockis haffuer giffuid de fattige huuszarme en gaard, liggendis østen vid Stadzuold, dog att hun selffuer skal den besidde hindis liffstid, och boer nu fattig folck ther wdi. Paa samme gaardz grund haffuer de fattige nu bygt sieleboeder.

Item ett pergamenndzbreff vdgiffuid paa Kiøbenhaffnns bytinng anno mdl manndagenn wor Frue conceptionis dag, liudendis at Johanne, Albret van Gockis effterleffuerske, haffuer giffuid de fattige huuszarme xiiij sieleboeder, liggenndis hosz den tydzske kircke.

Itt pergamenndsbreff, som mester Lauridz Bøssestøffuer haffuer vdgiffuid wdi Kiøbennhaffnn anno mdlxiiij thend viij dag julij, liudenndis att hannd haffuer solldt thill de fattige huuszarmme ij boeder

liggendis vid Jarmers skantze for ij hundert xxx marck dannske, huilcke penndinnge Jenns Kallingborrig haffde giffuid forscrefne huszarme till sielegaffue, efftersom hanns breff, hannd dennom derpaa giffuid haffuer, widere formelder.

Itt pergamenndzbreff, vdgiffuid aff Jacob Villadzsenn, klocker thil wor Fruekircke her i Kiøbennhaffnn, anno mdlxiiij thennd v dag octobris, liudendis att hannd haffuer giffuid de fattige huszarme fem boeder liggenndis vid thennd Nørre vold. Ere sielboeder och gaar ingenn leye theraff.

Itt pergamenndzbreeff, vdgiffuid paa Kiøbenhaffnns bytinng anno mdlxvj den xiij dag may, liudenndis att Raszmus Skredere haffuer giffuid the fattige huszarme iiij boeder, liggenndis hosz Vollen sønden vid Nørre portt tuertt offuer fran Frandz Tollers gaard, wdi de tho boer fattige wdi, aff de anndre tho gaar aff huer om aaridt thil huuszleye iij daller.

Itt pergamenndzbreff, som fru Birritte Gøies, salige Herloff Trollis efftterleffuerske, haffuer vdgiffuid wdi Kiøbenhaffnn anno mdlxvj thennd xvj dag octobris, liudenndis att hun haffuer skenckit oc giffuid thil de fattige thennd aarlige jordskyld aff thennd gaard wdi Kiødmanngergade, som Hennrich Abels arffuinnge nu wdi boer, och er samme jordskyld viij enckene daller.

Itt papirsbreff, som Madz Lucaszenn haffuer vdgiffuid wdi Kiøbennhaffn anno mdlxviij den xiij dag july, liudendis att hand haffuer giffuidt thil de fattige huuszarme en gaard och boeder, liggenndis wdi Grønegade, dog att hanns hustru dennem skulle beholde hinndis liiffsthid.

Itt pergamenndzbreeff, vdgiffuid paa Kiøbenhaffns bytinng anno mdlxix thennd xxxj octobris, liudendis att Hanns von Slesie haffuer giffuid de fattige huuszarme fem boeder liggenndis wdi Landemarckitt.

Itt pergamenndzbreeff, vdgiffuid wdi Kiøbenhaffn anno mdlxx thend v dag augusti, liudendis att Anders Kock oc hanns hustru Boell Anders Kockis haffuer giffuid thil de fattige huuszarme thre boeder, som nu er giort wdi tho boeder, liggendis vid thennd westre Vold sønndenn fran sancti Clemenndzkircke, och gaar om aarit ther aff thill leye aff huer xviij marck.

Itt pergamenndz breeff, som borgemester och raad her wdi Kiøbennhaffnn haffuer vdgiffuid anno mdlxx thennd xiiij augusti, liudendis att Margrette Hanns Tasings haffuer giffuid thil de fattige huusarme fem boeder, liggenndis wdj Sprinngegade, wdi de iij boer fattige folck innd wdj gaardenn, de andre ij ere nu nyelige bygtt.

Itt pergamenndzbreeff, vdgiffuid paa Kiøbenhaffnns bytinng anno mdlxx den xxj augusti, liudendis att herr Raszmus Annderszen wdi Roskilde haffuer giffuid de fattige huszarme vj boeder, liggenndis paa Rosenngaarden østen fran Bryggers hauffue, wdi de ij boer fattig folck i, aff de andre iiij gaar om aarit til huusleye lv marck.

Itt skiøde breff paa pergamennd vdgiffuid paa Kiøbennhaffnns bytinng anno mdlxxv thennd xxiiij octobris, liudenndis, att Karinne Oluffs daather, Jep Hemmingsens effterleffuerske, skal nyde och beholde halffparten wdi den gaard y Studiistrede, som hun selff wdi boer. Samme gaard haffuer forskrefne Karinne Oluffsdaather nu giffuid de fattige huszarme, som deris forstandere forskrefne skiøde breff der paa haffuer, och giffuer samme gaard iij marck jordskyld thil skolemesterenn, och gaar der aff thil leye om aarit xij daller.

Itt pergamenndz breff, som borgemester oc raad haffuer vdgiffuid anno mdlxxvij den xviij februarij, liudenndis att Peder Siuffnnsenn haffuer giffuid de fattige huusarme thett huusz och bygninng, hand haffde bygt paa de fattiges grund wid den vestre Wold emellom Raszmus Pedersens och the forskrefne fattiges boeder, ere nu sieleboeder.

Itt pergamendzbreff, som Jacob Søffrensen Snedker her wdi Kiøbenhaffnn vdgiffuid haffuer anno mdlxxvij den xiij martij, liudenndis att hannd haffuer giffuid de fattige huszarme sin gaard liggendis i Skindergade nest optill Cornidz Tønnesens gaard, sammeledis guld, sølff, pendinge, kleder, boe oc boskaff med ald andit huis hannem tilhør, som forstanderne effter hans oc hans hustruis død annamme skall paa de fattiges wegne.

Itt pergamenndzbreff, som borgemester och raad her wdi Kiøbenhaffn haffuer wdgiffuid aff Raadhuusit anno mdlxxix den xvj nouembris, liudendis att Christen Aalborgh haffuer giffuid de fattige huusarme viij renntehoeder, the fem liggendis vd med den nørre Volld paa Klockerhøigenn westenn for den nørre Portt, och de anndre thre liggenndis wdi Annthoni strede paa hiørnit østenn fran Pilestrede, huilcke samme boeder de fattigis forstandere effter hanns død och affganng annamme skulle, effter som thett breff, hannd dennom ther paa giffuid haffuer, widere formelder.

Itt pergamenndzbreeff, som borgemester och raad haffuer vdgiffuid paa Kiøbenhaffns bytinng anno mdlxxxj thend xxiij dag octobris, liudendis att Cornelius Jostsenn, diszligiste Christen och Hanns Hannsen, brødere, salig Hans Franntzens sønner, haffuer giffuid de fattige huuszarme en gaard liggenndis wdi Thegelgaardstrede østenn for gadenn, gaar om aaritt ther aff xvj marck.

Itt skiødebreff paa pergamennd vdgiffuid paa Kiøbennhaffns bytinng mdlxxxiij den xix augusti, liudendis att fornumstig suennd Lauridz Bendixsenn, barnfød wdi Rinng i Tostrinngherritt wdi Jydlanndtt, arffuinge effter salig Michel Jennsenn Basse, fordum fyrbøder i Konng. Maiet. woris allernaadigste herris danske cantzelei, haffuer til sielegaffue skennckidt oc giffuid de fattige huuszarme en boed med huus, bygning och gaardzrom, liggendis i thet liden Wogenmannd-strede her i Kiøbenhaffnn østenn nest optil en boed, hannd til Helliggesztis kircke her sammestedz giffuid haffuer, oc paa thet sydoste hiørne vd til Wollden, huilcket breeff forstanderne haffuer hosz sig, och giffuer samme boed viij marck jordskyld til Helliggest[huus hospital], och gaar aff hinde thil huszleye om aaritt viij daller.

Grundskriften hertil er den Pergaments Jordebog i Raadstuearkivet, som Christoffer Valkendorf har ladet skrive (se næste Side). Den er i Folio og særdeles smukt udstyret. Bogstaverne ere saa skjønne, at de se ud som Tryk. Paa Titelbladet staar: »Kiøbenhaffnns frihed« og en summarisk Indholdsfortegnelse omgivet af en særdeles smuk Ramme af sammenslyngede sorte og forgyldte Linier.

363. 1581—84.

Christoffer Valkendorfs Fortjenester af Staden.

Haffuer erlig och welbyrdig mand Christoffer Walckendorff til Glorup, Kong. Maytts. raad och renttemester, ladit forbedre Kiøbenhauffns by med bygning, siden han fick befalling offuer byenn.

Anno 1581 haffuer hand ladit begynne paa Kiøbenhaffns befestning. Først haffuer hand ladit begynde wed Nørreportt att sette wolden om thill Østre portt med stor kamp och lade ferdige giøre och arbede paa wollen. Och thiszligiste haffuer hand ladit thend schandsze och hellingen[1]) och mur i Nørre portt och haffuer sielff giffued ther thill aff sin penninng och haffuer hafft sin egenn arbeeds karle huer dag paa wollen y arbede med borgerne, at det schulde gaa for sigh.

Anno mdlxxxj haffuer hand laditt opmure thett sckiønne Weigerhus, som er bygdt wdi stranden, som ingen hafde tenckt eller troed, at der schulde haffue nogen [tid?] kunde staa huus ther paa.

Anno mdlxxxij loed hand begynde paa thet schiønne murid husz, som staar paa dend østre ende paa Amagh torgidt, Kiøbenhaffns by till eere oc gafn.

Anno mdlxxxij haffuer hand thenckt Kiøbenhaffns ære oc forfremmelse icke wdi een maade, men i mange maader. Saa haffuer

[1]) hellingen = huellingen; der staar ikke kellingen.

hand beseet och offuerweigidt leiglighedeu, kirckerne till ehre, prydelse och gauffn och strax befalled kirckeuergerne thil st. Nicolai sogen, att de schulde begynde oc antage att lade bygge dett thorn wid st. Nicolai kircke, huilcket strax bleff begyndt baade med fundamenten och siden fremdelis med muren, oc gaff hand sielff der till de første penninge, thiszligiste kalck oc steen, oc haffuer sielff tit oc offte gangitt op paa muren thil muremesterne oc vnderuist dennom der wdi. Thiszligiste ochsaa det taarn paa Helliggestis kircke haffuer hand och befallid att opsette, oc haffuer giffuid thill baade penninnge, kalck och steenn.

Anno mdlxxxij loed hand vdschriffue Kiøbenhaffns statuter, priuelegier och friheder, som liuder paa Kiøbenhaffns bye, paa pergament oc loed den binde i en bogh, beslae med sølff, huilcken samme bogh hannd haffuer andtworditt borgemestere oc raad, oc er indlagtt paa Raadstuen, Kiøbenhaffns bye till møgen ehre oc gaffn, huilcken bogh hand sielff haffuer i alle maader bekaasted.

Thiszligiste haffuer hand ladit forordinere och schriffue een anden bogh, som aldrig haffuer werid i Kiøbennhaffn, siden den bleff funderitt thill een kiøbsted, som liuder først paa huis borgemestere oc raad haffuer for deris vmage, dernest huis stadtzens rentte och indkomst er baade inden och uden porten, som schåll komme byen till gauffn oc beste. Dernest indkomst oc rentte, som ligger til wor Frue, St. Nicolai oc Helliggestis kircker, diszligiste wor Frue skole, till Helliggestis hospitall, predicanternis rente oc indkomst oc huis de fattige huuszarme er tillagtt till deris vnderholding, saa at huer weed, paa dett den eene schal icke indgribe sig paa den anden. Det er christeligt oc rett for gud oc mennisken, att huer beholler det, som hannom aff gunst oc naade er vnt oc tillagtt.

Haffuer hand oc laditt forordineret oc giort den gode schick her udi Kiøbenhaffn om bryllupper och barszell, som her saa offuerflødeligenn haffde tagidt offuerhaand, som de rijge haffde optagen med stor kost, prachtt och prall, saa huad den rijge willde giøre, det wilde den fattige lige saa giøre, saa at mange, som war noged wed deris næring oc biæring, giorde saa stor omkaast, at de siden motte sellge huuse oc gaarde och blefue stackarle oc icke kunde reigse dennom dereffter, saa enn borgemester, en raadmand eller kiøbmannd icke skal haffwe fleere til sin søns eller datters bryllup end xxiiij herskab eller mindre, men icke fleere, och en embitzmand xij herskab och icke fleere, och skal ingen anden drick brugis end tyszt øll och danskt øll till samme kaast, huilcked er giort en taffle

paa, som henger paa Raadhused for huer mand, att de maa wide at rette dem effter.

Dissligiste de store omkost och besuering, som op war tagne baade vdi Compagnie- och laugs huuse med kaast och wijn, Kiøbenhafns borgere till stor omkaast, dog de det icke sielf wilde eller kunde besinde deris skade och fordærf, hafuer hand afflagt, saa at de skal icke bruge vden tyst øll i det sted och ingen kaast bruge, huilcked [er] meenige Kiøbenhafns bye til meegenn stor gaffn och fordeell.

Anno 1583 lod hand och begynde her paa Hafnen at omsætte med huggenn kamp, huilcke hand sielff forskreff och forskickede steenhuggere, som hafuer huggen samme steen dertill.

Anno 1583 lod hand muure en huelling i Wæster port imellom begge portene och lod sætte med huggen steen, som wanndet och slusen løber vnder.

Anno 1583 lod hand bygge oc forbedre Biscobsgaarden wed wor Frue kircke, det nye gafuelhus med andre huuse oc bygninger, som hand oc lod bygge till fornefnnte bisscobsgaard.

Stolene at bygge och forbedre i alle kirckerne lod hand giøre, och strax forordinerede den smucke och zijrlige skick, at mændene skal staa paa den høygre och qwinderne paa den wenstre side.

Anno 1583 blef det Slagterhus bygt vden byen efter hans befalning, att den megen och store wreenlighed kunde blifue wden byen baade paa gaderne och i rendestenene, som er stortt fornøden och nøtteligtt.

Anno 1584 lod hand mure den huelning i wolden wed Mynten, at wandet kand haffue sitt vdløb fra mange gader och af byen, som tilforn stoed i stor siunk och wreenlighed i gaderne, fordi wandet kunde icke tilforne hafue sit vdløb af gaderne.

Item hafuer hand strax der efter ladt opsætte den skønne brønd i wollden med huggenn steen, mangen mand och fattig till stor gafn och bæste.

Anno 1584 hafuer hand befaled de fattigis huussarmis forstander, at de skulle mure de sielle boeder wed Mønten op af grunddenn, som er xvj boder, och gaf hand sielf dertil 150 Dlr., 15000 mursten, 10 læster kalck och 3 skippund stang jern och anden stor hielp, som hand haffuer verit aarsage, at de hafuer fanged dertill.

Anno 1584 hafuer hand och befaledtt kirckewergerne til wor Frue kircke, at de skulle tecke kircken med kaabber, vdi det sted laa tagsteenn tilforn, huilcked och blef efter hans befaling begynt paa.

Indført bag i Valkendorfs Pergamentshaandskrift af Privilegierne i Raadstuearkivet, dog med en anden Haand end det øvrige.

364. **10 Jan. 1584.**

Frederik II indkalder Udsendinge til Prins Christians Hylding i Ringsted.

Frederich thend andenn osv. Wor gunst tilforna. Wiider, att effther som wor elskelige riigens raadt nu nogle aar siiden forleden aff hognichtige bethenckende haffue keyst, koritt och wdtuoldt hogborne første, wor kiere sønn, herthug Christian till Danmarckis och Norgis konning att were, om hans kierlighedt os offuerleffuendis worder, och menige addell och ridderschab wdj wore riiger Danmarck och Norge haffue wdj liige maade beuilgitt och forschreffuit thennom, vdj sin thiid och naar thett aff thennom begierdis, att wille, effther som gammell skick och seduane wdj thisse riiger althiid weritt haffuer, hylde hogbemelte wor kiere sønn. Tha haffue wij nu effther wore elskelige riigens raadtz gode raadt och bethenckende for godt ansehet att wille lade hogbemelte wor kiere søn hylde aff alle wore wndersotthe wdj huertt land her wdj riigitt och thiiden och steden, paa huilche samme hylding ther wdj wortt landt Siellandt skie skall, att skulle were wdj wor kiøpstedt Ringstedt thennd viij dag julij først kommendis. Thj bede wij ether och wille, attj till samme thiid och stedt framsender aff ethers bye ethers borgemestere medt fire raadtmend och fire andre forneme borgere medt ethers stadtz segell och alle ethers fuldmacht, saa the wisseligen till forskrefne thiid och sted ere tilstede, tha paa alle ethers wegne ydermere att forfare, hues till samme thiid om hogbemelte wor kiere søns hylding bliffuer foregiffuit, och ther wdinden giøre och samthycke, hues andre wore wndersotte for godt anseendis och giørendis worder, huor till j alle som wore kiere throe wndersotte ether goduillige wille lade findis. Ther medt skier os till wilge. Schreffuit paa wor gaardtt Haffreballe thend x dag januarij aar etc. mdlxxxiiij. Vnder wortt signet.

Friderich.

Seglet er paatrykt. Udenpaa: Oss elskelige borgemestere, raadtmend och menighe borgere wdj wor kiøpstedt Kiøpenhaffnn. Orig paa Papir i Raadstuearkivet.

365. **22 Jan. 1584.**

Vrag skal bortføres af Havnen.

Wy efftersohreffne Chrestin Chrestinsen, byefogidt vdj Kiøbenhaffn, Michell Nielsen, borgemester, Claus Rytter, Albert Albertzen, raadmendt, och Seuerin Chrestinsen, byeschriffuer sammestedtzs, giøre alle witterligt met thette vort obne breff, at aar mdlxxxiiij mandagen thend xxij januarij paa Kiøbenhaffns byeting var skicket for os och mange dannemendt flere, som thend dag till tinge forsamblede

ware, fornumstig mandt Seuerin Chrestinsen Flue, stadtz kemmener her i Kiøbenhaffn, och var i dag hans fierde forfulde ting, vdj huilcke handt met lougligt tingsliudt haffuer ladet adware och tillkiende giffuet, at alle the, som haffue vrag liggendes her i haffnen, huor aff thend forfyldes och forderffues, at the thenum inden thenne dag skulle affskaffe och lade bort føre, saa frembt forskrefne vrag icke skulle vere forfaldne till K. M. och byen, och var her paa et wuildigt tingswidne begierindes. Och effterthj hand beuiste met Hans Pedersen brokicker, Seuerin Olluffsen och Anders Chrestinsen, stadtzthienere, at thisse efftersskrefne, som ere Rasmus Pedersen, Kierstine Joens, Anne Hans Willumsens, Olluff Knudtzen oc Niels Jensen, som forskrefne vrag tilhørde, haffue ther till fanget lougligt warsell, tha vdmeltes aff fogden thisse efftersskreffne xij dannemendt, som ware Chrestin Tygesen, Henning Hansen, Gregers Brygger, Peder Jensen, Giert Roluffsen, Hans Chrestinsen, Anders Hansen, Olluff Simonsen, Pouell Mogensen, Hans Clemensen, Simon Bødicker och Rasmus Vicentz, borgere her sammestedz, huilcke forskrefne xij dannemendt ther vdginge aff tinget i beraadt och igien jndkomme velberaade och alle endrechteligen met en røst vidnede, sagde och soere paa thieris gode tro, siele och sandhed, at the hørde och saae same dag, at saa i alle maade gick och foer jnden alle fire stocke paa forskrefne ting, som før er rørdt. Till widnisbyrdt haffue wij tryckt voris signeter her neden fore. Giffuit aar, dag och sted, som forskreffuit staar.

5 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

366. 20 Maj 1584.

Skiftebrev om Snares Gaard.

Wy efftterschreffne Albert Albertssen, raadmandt j Kiøbenhaffn, Niels Pedersen, Peder Munck Jacobsen och Johan von Delden, formyndre for Dorethe Sandersdaater salig Hans Olluffsens effterleffuersche, borgerske her sammestedtz, och hendes børn, Sander, Jacob och Dauid, forskrefne Hanss Olluffsens sønner, kiendes oc giøre alle witterligt, at effterthj thend thid ther bleff deelt och schifft effter bemelte Hans Olluffsen emellom forschreffne Dorethe Sandersdaater och forschrefne hendes børn, och ther var halffandet tusindt, halfftredie hundert, fyrgethiuge halffembte daler, som aff goidtzet skulde betales effter schiffte breffuitz lydelse, och erlig vellacht mandt Frederich Leiell, borger i Helsingøer, haffde forskrefne summa pendinge vdlagdt och forstragt och handt ther fore haffde en part aff thendt gaardh j pant, som forskrefne Hans Olluffsen j bode, liggendes ved Stranden

oc ingen neimer raadt war samme summa pendinge at afflegge, endt at forschrefne gaardt ther till selges och affhendes skulde — saa skødedes denne Gaard til ham efter det Maal som omtales i Nr. 367. Vidner: Olluff Morthensen, Børge Pedersen, raadmendt, Jacob Lauritzen och Hans Dall, borgere her sammestedtz. Kiøbenhaffn thendt xx maij aar mdlxxx paa thet fierde.

9 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

367. 1 Juni 1584.

Skjøde paa Snares Gaard.

Wij efftersehreffne Albert Pedersen, byefogidt j Kiøbenhaffn, Michell Niellsen, Christoffer Mogensen, borgemestere, Børge Pedersen, Hendrich von Møesen, Albert Christiernsen, raadmendt, och Seuerin Christiernsen, byschriffuer sammestedtzs, giøre alle witterligt met thette vort obne breff, at aar effter gudtz byrdt mdlxxxiiij mandagen thendt første junij paa Kiøbenhaffns byeting ware skicket for os och mange dannemendt flere, som thendt dag till tinge forsamblede ware, erlig vellacht mandt Albert Albertzen, raadmandt her i Kiøbenhaffn, fuldmyndig verge for Dorethe Sandersdaater, salig Hans Olluffsens, som war borgemester her sammestedtz, effterleffuerske, thesligeste forskrefne Hans Ollaffsens och Dorethe Sandersdaaters børns, Sander, Jacob oc Dauid Hansønners tillforordnede formøndere Niels Pedersen oc Peder Munck, borgere her j Kiøbenhaffn, paa thieris egnne och fuldmechtig paa thieris met formynders Johan von Deldens vegne, och vdj lougligt tingsliudt met hender oc munde skiødte fran forskrefne Dorethe Sandersdaater, Sander, Jacob och Dauidt Hansønner, thieris arffuinge oc formynder, till erlig vellforstandig mandt Hans Michelsen, Kong. Maitt's. renteskriffuer, fuldmechtig aff forskrefne Dorethe Sandersdaaters broder, erlig vellacht mandt Frederich Leyel vdj Helsingoer, en gaardt liggendes her j Kiøbenhaffn, kaldes Snares gaardt, mett huuse, bygning oc gaardtzrom, och strecker sig fran Companie stredet till thet liden strede, som løbber j wester fran stadtzens Weigerhuus, vesten for velbyrdig Jørgen Vrnes gaardt, som Niels Matzenn nu jboer, oc østen till thend boeleg oc boder, som Dorethe Sandersdaater oc bemeltte børn tilhøre osv. Derpaa toges Thingsvidne af 12 Danemænd nemlig »Christiern Tygesen, Seuerin Nielsen, Peder Jensen, Oluff Simonsen, Gregers Brøger, Hans Suerdfeiger, Rasmus Skomager, Jørgen Bager, Hening Kandestøber, Pouel Kroegmager, Anders Bøssemager och Peder Lauritzen, borgere her sammestedts«.

7 Segl hænge under. Orig paa Perg. blandt danske Selskabs Membraner i Geh. Ark.

368. **29 Juni 1584.**

Fuldmagt gives Udsendinge til at hylde Prins Christian i Ringsted.

Wij effterschreffne Oluff Matzsen, Henrich von Mesen, Albert Christiernsen, Jørgen Kydt, raadmendt i Kiøbenhaffn, Albert Pedersen, byefoget, Søffren Christiernsen, Lauritz Bygh, byesens kemmenere, Jens Schøtt, Hans Rogge, Henrich Wden, Børge Aagesen, Michell Erboe, Peder Munck Jacobsen, Christiern Christiernsen, Lauritz Michelsen, Anders Pouelsen, Jens Lucasen, Niels Jacobsen, Henrich Søndag, Thruels Frantzen, Jens Mogensen, Jacob Lauritzen, Peder Lauritzen, borgere, Thønnis Pedersen, oldermand for rodemesterne, Jens Baltzersen, oldermand i brygger lauget, Claus Witt vdj guldsmede embede, Knudt Høie i bager embede, Niels Rasmusen i smede embede, Hans Mortensen i schomager embede, Jacob Mortensen i schredder embede, Niels Brunck i remmesnider embede, Christoffer Suendtzen i kiødmanger embede, Thomas von Husum i bardscher embede, Henrich Roggentin i buntmager embede, Hans von Hamborg i weffuer embede, Thruels Nielsen i snedker embede och Hans Jørgensen i bødker embede her sammestedtzs giøre alle witterligt met thette wort obne breff, at effterthj stormechtige hogbaarne første och herre koning Frederich den anden, Danmarckes, Norgis, Wendis och Gottes koning, hertug vdj Slesuig, Holsten, Stormarn och Ditmerschen, greffue i Oldenborg och Delmenhorst, alles woris kiereste naadige herre och koning, haffuer ladet Hans Kong. Maitts breff vdgaa till borgemestere, raadmend och meenige borgere her i Kiøbenhaffn, at efftersom Hans Maitts elskelige rigens raadt nogne aar siden forleden aff hogwichtige betenckinde haffue keist, kaaret och vdwaldt Hans Maitts kiere søn, hogbaarne første och herre, hertug Christian, woris naadige herre, till Danmarckes och Norgis koning at were, om hans naade hogbemelte Kong. Maiett. offuerleffuendes worder, och Kong. Maitt. met hans Maitts elskelige rigens gode raad och betenckende for gott anseet haffue, at wille lade hogbemelte Hans Kong. Maitts kiere søn hylde af Hanns Maitts vndersaatte i huert land her vdj riget, och tiden och steden, paa huilcken samme hylding her vdj Sielandt schee schall, at schall were vdj Ringstedt den aatende dag julij førstkommendes, huorfore Hans Kong. Maitt. byder och befaler forschreffne borgemestere, raadmend och menige borgere, at de till samme tidt och stedt schall her aff byenn frembsende deris borgemestere met fire raadmendt och fire andre fornemme borgere met deris stads segell och alle deris fuldmachter, som der da tilstede kand were och paa alles deris wegne ydermeere

at forfare huis till samme tidt om hogbemelte hertug Christians hylding bliffuer foregiffuet, och derudinden giøre och sambtøcke huis andre Hans Kong. Maitts vndersaate for gott anseendes och giørindes worder, mett meere Hans Kong. Maitts. breffs wider jndholdt. Der fore haffue wij forschreffne nu alle endrechteligen paa menige Kiøbenhaffns byes borgeris och jndbyggeris saa och paa alle laugs, embeders och wore egne wegne forschicket, afferdiget, fuldmacht giffuet och woris stads segell antwordet erlige wellachte och forstandige mendt, Jacob Søffrensen, Michel Nielsen, Christoffer Mogensen, borgemestere, Claus Rytter, Albert Albertzen, Oluff Mortensen, Børge Pedersen, raadmendt, Anders Lauritzen, Jens Wibe, Jørgen Oluffsen och Jørgen Bendtzen, borgere her sammestedtz, at reigse till forskrefne Ringstedt, der saa well paa alle woris och menige Kiøbenhaffns borgeris och indtbyggeris som paa deris egne wegne hylde hogbemelte hertug Christian till Danmarckes koning at were, och derudinden at giøre och sambtøcke huis andre Kong. Matts vndersaate for gott anseendes och giørindes worder, och huis de i saa maade giøre och sambtøcke, wille wij och meenige Kiøbenhaffnns borgere och indbyggere met dette wort obne breff fuldbyrde, sambtøcke och i alle maade wed fuld macht holde som erlige, tro och lydige vndersaate, der hogbemelte Kong. Maitts woris aldernaadigste herre och koning huldschab och troschab soeret haffue, eigner och bør. Thill ydermeere widnisbyrdt haffue wij met wilge och widschab ladet henge Kiøbenhaffns stads secret neden for dette wort obne breff mett alle forskrefne borgeris, laugs och embedes jndsegle, som er giffuet i Kiøbenhaffn thendt 29 dag junij aar etc. mdlxxx paa thett fierde.

Stadens og 33 Segl hænge under. Udenpaa: Fuldmacht aff Kiøbenhaffn om hertug Christian till Danmarkes koning at hylde, aff huilcken gienpartten Kong. Maitt. och Hans Maitt's elskelige raadt bleff offuergiffuet aff fuldmechtigerne vdj Ringsted thend 8 julij anno 1584. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

369. 17 Sept. 1584.

Skjøde paa en Grund ud til Fisketorvet.

Kiendes ieg Catrine Ermberg salig Albrecht von Brocks, som war Danmarckis riges profos, efterleffuerske, indwaanerske i Kiøbenhaffn, at ieg aff min frij vilge och velberaadt huff met min kiere snogers Hening Schrøders, borgers i Halmsted, min fuldmyndig forsuar och werges, vilge och sambtycke haffuer sold och affheendt och met thette mit obnne breff selgier och aldelis affhender fran mig och mine arffuinge och till erlig vellforstandig mandt Jesper Schammelsen, K. M. viintapper, indbygger her i Kiøbenhaffn, hans hustroe,

børn och arffuinge en min gaardt met bygning, jord och grund, liggendes vdtill Fisketorget her sammestedtzs, ieg nu sielff jboer, emellom m. Michell Møllers bardskiers och Voldborg salig Hans Hundtz efterleffuerskes gaarde, for thij hundert gode gamble daler, aff huilcke pendinge forskrefne Jesper Schamelsen mig strax thuo hundert daler bethalet haffuer, och resten, som er aate hundert daler, skall hand mig eller mine arffuinge till thuenne terminer bethale, till paaske først komindes thre hundert daler och till paaske et aar ther effter, naar mand schriffuer aar mdxxx och sex, fembhundert daler effter hans breffs lydelse osv. At saa vdj sandhed er och wbrødeligen holdes skall, haffuer ieg ladet tryckt forskrefne min salige hosbundz signet hos forskrefne min formønders Hening Schrøders besegling her neden fore, venligen tilbedet min Snoger Hans Hadeler, borger i Kiøge, saa och erlige mendt Trols Frandtzen, m. Anders Hadeler och Hans Rogge, borger her i Kiøbenhafn, som thette vort kiøb offuer werit haffue, met mig till widnisbyrd at besegle. Skreffuit i Kiøbenhaffn thend 17 septembris anno 1584.

5 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

370. **15 Febr. 1585.**

Skibe, der ligge i Vinterleje i Havnen uden Tilladelse, skulle føres ud af Havnen. Vrag skulle føres bort og Svin forbydes at gaa paa Byens indhegnede Mark.

Wy eptherschreffne Albrit Pedersen, byefougit wdj Kiøbenhaffn, Christoffer Mougensen, Claus Rytter, borgemestere, Olluff Mortensen, Børge Pedersen, Olluff Madsen, raadmend, och Hans Olluffssøn, byeskriffuer samesteds, giøre alle witterligt, at aar 1585, mandagen thend 15 februarij paa Kiøbnehaffns byeting wor sckickit for os och mange dannemend fliere, som thend dag till tinge forsamblede wore, erlig mand Seffrin Christiernsen, byes kemner her j Kiøbnehaffn, och vor idag hans fierde forfulde ting, wdi huilcke hand met lougligt tingliud haffuer tilliust och adwarit alle thennom, som haffue schibe liggendis i winterlaug vdj haffnen her for byen och icke haffue thed vdj øffrighedtz tilladelse, at the ville tiltencke thennom adt lade komme aff haffnen med thet allerførste, saa frempt the icke ville stande till rette for huis tiltale, hand ther fore till thennom kunde haffue. Thesligeste vor och hans fierde forfulde ting till alle thennom, som haffue wrag liggendis her i haffnen, huor aff then forfyldis och forderffuis, at the thennom schulle affskaffe och bort føre, saa frempt forskrefne wrag icke skulle werre forfalden till Kong. May. och byen. Wdj lige maade wor och hans fierde ting till alle thennom,

som haffue wlouglige swin her paa byens fang och forderffuer och giøre schade, at the schulle holde samme swin wdaff stadtzens fang och hegnit, saa frempt samme swin icke schulle werre forbrudt till kongen och byen. Huorpaa forskrefne Seffrin Flue wor it wuildigt tingswinde begierendis. Tha tilmeltis aff fougden forskrefne Albrit Pedersen tisse epterskrefne tholff dannemennd, som ere Torben Bagger, Jacob Andersen, Lauritz Brøgger, Knud Brøgger, Tomes Offuerskier, Vitt Ertmand, Niels Andersen, Peder Remesnider, Jørgen Ibsenn, Hans Pottemager, schipper Christoffer och Sander Hattemager, huilcke forskrefne xij dannemend ther wdgienge aff tinget vdj beraad och welberadde igien indkomme, och alle endregteligen med en røst windede, sagde och suore paa thieris goede throe, siele och sandingen, at the hørde och saae forskrefne dag, at saa schielligen gick och foer inden alle fire tingstocke paa Kiøbenhaffns byeting vdj alle maade, som for er rørt. Till windisbyrdt haffue wij trycht wore signeter her neden fore. Giffuit och schreffuit aar och dag, som for er melt.

7 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

371. 24 April 1585.

Frederik Leill, Tolder i Helsingør, skjøder med sin Hustru Kirstine Jensdatters Vilje, Raad og Samtykke til ærlig og velagte Mand Hans Mikkelsen, kgl. Majestæts Renteskriver, Snares Gaard. Beliggenheden er som den opgives i Nr. 367. Vidner: Albritt Albritzenn, Peder Munch, Peder Breinngh schredder och Lauritz Jensenn. Kiøbenhaffnn thend 24 aprilis anno mdlxxxv.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Herom findes sammesteds et Thingsvidne af 7 Juli 1589, hvori nævnes følgende 12 Vidner: Arnoldus Apticker, Christen Skreder, Hendrich Skomager, Hendrich Bardscher, Jørgen Ibsen, Lauritz Jørgensen, Jacob Jensen, Per Snedicker, Jost Bardscker, Søffren Bager, Niels Weffuer oc Per Jørgensen.

372. 17 Sept. 1587.

Forbud mod at holde Svin.

Wij Frederich dend anden giøre alle witterligt, at eptersom wij komme vdi forfaringh, huorledis nogre wore vndersaatte vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn dennem vnderstaar at holde suin der vdi byen, baade paa stie och ellers omkringh gaaendis och os tilforn er tilsindeført, som wij och sielff derfor vden wel kunde betenche, at huor i saa maade, synderlig vdi en enge bygd kiøbsted och stor forsamlingh suin holdes, deraff foraarsagis och kommer en ond och forgifftig lufft, huoraff widere følger pestilentze, siugdomb och anden soet, huilche

siugdem vden thuiffuel aff samme aarsage vdi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn meere end andensteds nogne aar forleden effter anden regierit haffuer, huorfor wij och thilforne haffue ladet wor obne forbuds breffue vdgaae, at ingen suin skulle sammesteds holdis, huilchen wor forbud wij nu formercke, effter som forschreffuit staar, icke at efferkommis, meden modtuilligen att forachtis och offuerthrædis, da wille wij endnu hermed strengeligen och aluorligen forbudit haffue alle wore vndersaatter, saauel borgemestere och raadmend, som menige borgere och indbyggere vdi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, ehuo de heldst ere eller were kunde, at haffue och holde nogen suin der vdi byen inden byes mure och wolde, meden huilche der vdi byen ere boendis och nogen suin wilde haffue och holde, de skulle dennum holde wden byen. Befindis nogen, effter dette wort breff bliffuer sambtøckt, heremoed at haffue och holde nogen suin der inden byen, enten paa stie eller i andre maade, da skulle de dermed haffue forbrudt til byen for huer gangh, saadann deris modtuillighed skeer, xl ﬂ, hvilche byens kemnere skal opbere och fornende thil befestningens bøgningh. Thil med skulle och samme suin were forbrudt til det almindelighe hospitall dersammesteds. Bedendis och strengeligen och aluorligen bydendis borgemestere, raadmend och byefougid vdi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, at de lade hermed haffue thilsiun och holde heroffuer, som det sig bør. Saa frembt bespørgis at forskrefne borgemestere och raadmend frembdelis, som thil des skeed er, icke allene see med nogen igiennem fingre, meden och sielff vnderstaae dennom herimoed at giøre och holde suin der vdi byen, da skulle de, huilche det skielligen offuerbeuisis kand, icke alleniste straffis paa dend brøde, som forskreffuit staar, meden och synderligen stande os thil rette, som de modtuillige icke haffue hafft wor bud och befallinge vdi acht, saa och at de sielff, som ellers skulle holde der offuer, haffue ladet dennom der imoed forlyste. Hereffter sigh alle och huer mue haffue at rette och wide for schade at tage waare. Giffuit paa wort slott Andtuorskou dend 17 septembris anno 1587. Vnder wort signet.

Gammel Afskrift i Raadstuearkivet.

373. **19 Okt. 1587.**

Dom i en Strid mellem Byen og Hospitalet, hvorved en Jord tildømmes Byen; St. Jørgens Sø skal være Byens rette Fiskeri, og Byens Jord skilles ved Hegn fra Hospitalets.

Wy effttherschreffne Christoffer Valckendorff till Glorup och Axell Gyldenstierne till Liungbye, høffwidtzmandt paa Landtzcrone,

kiendis medt thette wordt obne breff, at aar effther Christj fødtzell mdlxxxvij thendt 19 octobris wor wij paa enn thrette emellum erligh och welagt mendt, borgemestere och raadtmendt her i Kiøpnehaffnn paa thendt eenne och Peder Holst, forstander i Hospittallitt, paa the fattuges weigne paa thendt andennsiide, och beclagitt forskrefne borgemester thennum først, huorledis att forskrefne Peder Holst haffuer wnderstandett sigh att lade jndtgraffue aff byssens eiendom miere endt ett leste landt och thedt wille tilhegne hospitallitt emodt thieris willie och samtycke. Thesligeste beklagede the thennum, huorledis handt ochsaa emoedt aldt loug och rett haffde egienn tillucht thendt slusse, som de haffde for thieris fiskewandt, som kaldis S. Jørgens søe, och samme fiskerij siden opstøffuede i wintter saa høigt, att wandett gick offuer demningenn, och ther handt effther s. Hans dag wille lade slaae the fattuges enge, lodt handt sidenn wtgraffue forskrefne fiskerij, paa thett att handt kunde slaa langs och brett offuer samme thieris fiskerij, thennum till skade, och begierit aff oss, att eptherthj wij aff Konn. May., wor allernaadigste herre och konning, haffde byenn i befalling, at wij her vdj wille forhielpe thennum saa møgit som rett kunde werre. Tha fremkaam och Peder Holst och gaff tilkiende, att huis thendt jordt belanger, som handt haffde begyndt at lade indgraffue, wiste handt icke andett endt thendt skulle hørre till S. Jørgenn, och meentte ther for, att handt motte well thendt lade indgraffue, och effthersom wij nw tilforne thuende gange haffuer werritt her paa, tilspurde wij hannum nu, om handt haffde faaett naagenn breffue eller windissbyrdt, huor medt handt kunde bewissitt, att samme jordt hører till hospitallitt. Tha sagde handt ney. Tilspurde wij hannom och, om handt wiste enttenn breffwe eller windisbyrdt att paa skiude, tha wille wij endtnu legge hannum thidt for. Tha sagde handt i lige maade ney. Tha paa thett, at wij wille dog wiide sandthedt her om, haffwe wij paa høgbemelte Konn. Mats. weigne befallit och for woris personn wenligenn ombedett erligh och welbiurdigh mandt Christoffer Rossengaardt till Herluffstrup, høffwidtzmandt her paa Kiøpnehaffns slott, att handt skulle tilsige the elste dannemendt, som boendis ere baade i Solbierge och i Waldtbye, att the skulle werre her i dag tilstede och sige thieris sandingenn her om, huis thennum witterligt wor. Tha fremkaam the elste dannemendt i begge byer, som wor Peder Ibsenn, Jep Pederssønn, Hans Truelssønn, Niels Torbenssøn och Niels Rassmussøn i Solbierge, Henrich Hansønn, Hans Lauritsønn, Niels Madtzønn, Lauritz Jørgensønn och Niels Jude i Waldbye, och sagde, att saa lang thidt, som thennum kunde mindis, enn partt aff

thennem xl aar och enn partt aff thennum i lx aar, tha mindis thennum icke andett, endt att samme jordt haffuer altidt werritt brugtt till Kiøpnehaffns bye till aadrifft wdenn trette. Tha effther att thett befindis, att forskrefne jordt i xl aar och meer haffuer liggitt till Kiøpnehaffns bye och werritt brugt wden trette och forskrefne Peder Holst huercken medt breffue eller medt leffwendis røst kandt bewisse, att the fattige haffuer nogenn rett till samme jordt, haffwe wij therfor paa høgbemelte Konn. Ma. weigne befallett forskrefne Peder Holst att werre samme jordt paa the fattuges weigne wbewarritt, och thendt att bliffue till Kiøpnehauffns bye, som thendt nw i langsommellig thidt wdenn aldt trette werritt haffwer, dog ther som hospittallitt her epther kandt komme hoes nogre gamble breffue, huor medt the clarligen kunde bewisett, att samme jordt er therris, tha gaa ther om saa møgitt, som recessenn tilsigger. Ther nest thoge wij thendt sag for oss om byens fiskerij, som kaldis S. Jørgens søe, och tilspurde forskrefne Peder Holst, om handt nu i dag haffde nogen breffue eller windisbyrdt, huor medt handt kunde paa the fattuges weigne bewisse thennum nogenn rettighedt vdj same fiskerij i dam eller i damsbundt, tha skulle handt thennum niude paa the fattuges weigne. Tha sagde handt, att handt haffde ingenn breffue eller windisbyrdt i thendt sag andett endt handt tilholt sig saa langt vdj søen, som handt kunde slaa. Ther till suarritt borgemestere, att naer handt motte mōedtwillige wdtgraffue wandett, som handt nu haffde giordt i sommer, tha kunde handt lettelligen slaa grunden tuerdt och langs adt igiennum dog medt wrette, och begierede the, att wij paa Konn. Matz. weigne wille forhielpe thennum her vdj saa møgitt som rett er. Tha medt flidt randtsagede wij saggenn och kunde wij icke andett kiende eller forfare, endt att forskrefne Peder Holst haffuer ingenn rett haffdt paa the fattuges weigne enttenn att støffue wandet effter hans willie, huor høigt handt wille, jcke heller att graffue thett wdt, naer handt wille, men haffuer her vdj giordt wrett och brugt sig møgidtt moedtwilligenn, och borgemesterne paa byens weignne att werre giordt wrett och bør paa byens weigne att niude thieris fiskerij her effter som the tilforne i langsommellige thidt wbehindritt haffdt haffuer, och paa thett att her effter icke skulle skie miere trette emellum borgemester och de fattugges forstander, haffue wij paa Konn. Ma. naadigst behag bewilgitt borgemesterne, att the mue jndtgraffue byens eiendom fraa the fattige thieris eiendom. Till ydermere windisbyrdt, att wij thette saa paa høgbemelte Konn. Maytz. naadigst behag giordt haffuer, trøcke wij wor zignetter her neddenn for, wenligenn

tilbedendis medt oss att besegle erlig och welbiurdig mandt Christoffer Rosengaardt, som och wor medt os her paa marcken, som giordt er i Kiepnehauffn dag och aar, som forschreffwidt staar.

Kommissærerne og Christoffer Rosengaard have egenhændig underskrevet Dommen og hængt deres Segl under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

*374. 20 Nov. 1587.

Sælgekoner maa ikke gaa ind i Folke Huse, men henvises dels til Paltemarked ved Frue Kirke, dels til det ny Fisketorv.

Wii efftterschreffnne Jørgenn Benndtzsen, byefougidt vdj Kiøpnnehauffnn, Jacob Seffrennsenn, Claus Ryther, borgemestere, Oluff Mortensen, Hennrick vann Møsenn, Hanns Dall, raadmenndt, och Morthenn Torckelsenn, byeschriiffuer samestedtz, giør alle witterligtt, att aar effther gudtz biurd mdlxxxvij manndagenn thennd 20 dag nouembris paa Kiøpnnehauffnns byetinng vor skickett for os och mannge dannemend flere, som thennd dag till thinnge forsamblede wore, erlig welforstandiig mandt, Knudtt Hannsenn, borger och byes kiemmener her samestedtz, och vor i dag hanns fierde forfulde tinng, vdj huilcke hannd med lougliigt thingslindt paa Kiøbnnehauffnns stadtz wegnne haffuer affliust och forbødett alle the hugerske, som gaa omkrinng her udj byenn med sølff, kleder, klede, lerritt och anndre wahre att selge, att the icke saa skulde inndgaa vdj gott folckes huse ther med, som the enn thiidlanng giortt haffue, menn thett affstaa, och med saadanne wahre skulle the sidde wed wor Frwe kircke, som Paltemarckett holdes, och inngen andennstedtz. Sameledes bleff forbudett, att alle the hugerske, som sidde eller staa paa gadernne med fethaliie, løg, rødder, eble, perer, nødder och andett sligtt, skulle her effther icke lade thennum finnde med saadanne wahre att holde fall vdenn paa thett nye Fiskethorff, ther skulle the leige boeder och holde sliig wahre fall wdj, vdenn huis the kunde holde fall paa thieres egenn winndue. Herpaa wor forskrefne Knudt Hansenn paa Kiøpnnehauffnns stadtz wegnne ett wuildigtt thinngs windne begierenndes, huortill vdmelthes aff fougdenn, forskrefne Jørgen Benntzsen, thisse efftherschreffnne tholff dannemend, som ere Chrestenn Seffrensen, Niels Lauritzsenn, Peder Staffensen, Peder Huid guldsmedt, Matz Thommesen, Jenns Chrestennsen, Gert Bas perlestiicker, Torbenn Erichsenn bager, Hanns Piill, Nicolaus Seigermager, Niels Seffrennsen och Niels Jacobsenn, huilcke forskrefne xij dannemendt ther vdginnge aff thinnget vdj beraad och welberaade igienn indkomme och alle enndrechteligenn med en røst windnede, sagde och suore paa thieres guode thro, siele och rette

sanndhedt, att the hørde och souge same dag, adt thette things winndne saa lougliigenn giick och four inden alle fiire stocke paa forskrefne Kiøpnnehauffns byetinng i alle maaade, som før er rørtt, och wor inngen giensiigelse ther imod i nogre maade. Till winndnisbiurdt haffue wij ladett trøcke woris signeter neden for thette wortt obnne breff, giffuit aar och dagh som forschreffuidt staar.

7 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet. Udenpaa: Om Lusethorg høckerske, fethalig høckerske.

375. 1 Jan. 1592.

Skibe, der skulle ligge i Vinterleje, skulle lægges i Grønnegaards Havn.

Christian thend fierde med gudtz naade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis wdualde koning. Wor gunst thilforn. Wiider, effter som j wnderdanigst lader giffue os thilkiende, huorledis att haffnen her for byen møgitt skall forfyllis, aff thend aarsag att mange och adtskiellige skuder och skibbe leggis her jnd, och ther med j adtskiellige maader opfyller haffnen, endog wor kiere her fader faders, sallig och hogloffliig ehukomelse, hans kierlighetz breff ther om er wdgangen, att saadane skuder och skibe skulle leggis i Grønnegaardtz haffn, tha efftertj os och riigitt er therudinden høgelligen ahngelegen, bede wij ether och wille, attj lader forordene, att alle, huis skibe och skuder, som her for byen wdj wintherleiger skulle jndliggis, att the bliffuer jndlagdt wdj Grønegaardtz haffn effter hogbemelte wor kiere her fader faders breffs liudelse, saa haffnen her for byen icke ther offuer skulle forfyllis, som her thill skeedt ere, och j aldellis retter ether effter och holder offuer hogbemelte wor kiere her fader faders breff och icke thilstede nogen skibe eller skuder att jndlegge wdj byes haffnn. Ther med skier wor wilge. Schreffuitt paa wort slott Kiøpnehaffn thend j januarij aar 1592 wnder wortt signett.

Hogbemelte wor allernaadigste wdualde herre prindtz och konings thillforordenede regierings raadt.

Niels Kaas,	Peder Munck,	Jørgen Rosenkrantz,	Hack Wlstand,
egen hand.	egen hand.	egen handt.	egen handt.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

376. 22 Jan. 1592.

Det forbydes Amagerne at kjøbe paa Kjøbenhavns Akseltorv.

Wij Christian dend Fierde giøre alle witterligt, at epter at os elskelige borgemestere och raadmend her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa deris egne och meenige borgeris wegne her sammesteds

haffuer giffuit thilkiende, huorledis wore oc cronens vndersaatte paa Amager skulle dennom vnderstaae, naar axelltorffue holdis her sammesteds vdi byen, at kiøbe dennom adtskillige slaugs waare, som bønderne hid till kiøbs indføre, lige saa friit som borgerne, huilcket de formener at ske och handlis emoed deris privilegier och friheder och at were dennom paa deris borgeligh næringh och bieringh til stoer hinder och brech och schaade, vnderdanigste begierendis, at wij naadigst slige deris wleilighed affuerge och dennom med deris stadts privilegier hantheffue, da haffue wij naadigst dend leilighed betencht och hermed alluorligen och strengeligen wille haffue budit och befallit, att aldelis ingen aff wore oc cronens vndersaatte paa forskrefne Amager skulle effter denne daugh kiøbe eller thilforhande sig nogen waare aff bønderne, som did til byen och torffuit tilkiøbs indføre, vndertagit thømmer, thræfangh, wognhiul och thil des behøringh, eller det andet alt sammen, som de til deris husis ophold wille kiøbe, skulle de kiøbe aff borgerne her vdi byen. Saafrembt nogen herimoed giør, efftersom forskreffuit staar, och klage der paa kommer, wij daa det icke hoes dennom tilbørligen skulle wide at straffe lade, her effter sigh alle och huer kunde wide at rette och for schade at tage ware. Giffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 22 januarij 1592. Vnder wortt signet.

Høigbemelte wor allernaadigste vdualde herre printz och konninghs thilforordnede regierings raad Niels Kaas, Peder Munck, Jørgen Rosenkrantz.

Gammel Afskrift i Raadstuearkivet.

377. 20 Juni 1593.

Skjødebrev paa en Grund ved det gamle Fisketorv.

Wij borgemestere och raadmendt i Kiøbenhaffn, Michell Thomasen och Niels Jensen Randers, byes kemnere sammestedtz, giøre witterligt, at effterthj the høckersche boder, som nogen thidlang haffuer werit holdet paa en byes jord vesten for Hellig Giesthus kircke her i Kiøbenhaffn, som meenige borgerskab haffue beklaget thennom paa thieris nærings brug at vere till affbreck och schade, tha haffue wij paa Kiøbenhaffns byes vegnne sold och affheendt och nu met thette vort obne breff selge och aldelis affheende fran Kiøbenhaffns bye och till erlig och wellforstandig mandt mester Michell Møller, bardskier, borger her sammestedtz, hans hustroe Birgethe Jørgensdaater, begges thieris børn och arffuinge enn part aff same jord och grund, som er frij eigendom, liggendes østen nest vp till hans egen

gaardt vd till thet gamble Fiske thorg her sammestedtz oc vesten langs vdmet byesens gang och strede, som løbber emellum same jord och thendt byes waaning, Frantz Christiernsen iboer, som er vdj sin lengde igiennom jorden fra adellgaden, som kaldes thet gamble Fiskethorg, aff sønder och i nør indtill Frantz Bagers nordest hiørne stolpe halffierdesindtz thiuge halffanden alne et quarter, breden vdtill adellgaden eller gammell Fiskethorg fra mester Michels eget huses hiørne vdj øster halffniende alne et quarter, saa at byen emellum thenne jord och thendt waaning, Frantz Christiernsen iboer, haffuer igien beholden till en frii indgang fran adellgaden thre siellandske alne, breden mit offuer jorden lige thuert offuer, som the nye steenboder slipper, paa thend sønder ende aff wester i øster er siuff alne et quarter, breden paa thend nørre ende aff same jordt fran Frantz Bagers thend nordeste hiørne stolpe oc till mit paa stredet er siuff alne et quarter, huilcken forskrefne platz oc jordfrij grund vdi lengde oc breede, vppe och nedre, som thend nu affmaald och forfunden er, bemelte mester Michell Møller, hans hustroe och thieris arffuinge skulle haffue, nyde, bruge och beholde, till euindelig jordfrij egendomb eige skullindes. Dog hand paa same frij jord skall vpsætte et mured hus vd thill gaden met en mured huelling offuer the thre alne jord nest Frantz Christensens waaning och lade en erlige skatteborger besidde same hus, som ther aff aarligen kand holde och vdgiffue kongelige och byes thynge, effter som hand sielff vedthaget haffuer. Och kiendes wij os och woris effterkommere borgemestere, raadmendt och byes kemnere ingen ydermere lod, deel eller rettighed vdj eller till forschreffne jordt oc grundt effter thenne dag at haffue, forthj wij ther fore paa byesens vegne haffue annamet och vppebaaret fyldeste och fuld wærdt aff forschreffne Michell Møller effter dannemendtz vordering, som ydermere vdj byesens regenskab skall bliffue forfattet o. s. v. Thill widnisbyrdt haffue wij ladet trycke voris stadtz secret hengindes hos forschrefne byes kemners beseglinge her neden fore. Giffuit i Kiøbenhaffn thendt xx junij aar mdxciij.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 64—65 i Raadstuearkivet.

378. **3 Okt. 1594.**

Borgemester Oluf Mortensen bevilges paa Livstid en Blegdam og 2 Fiskedamme udenfor Jermers Skandse.

Wii borgemestere oc raadmendt udi Kiøbenhaffn giøre witterligt, at wii endrechteligen for os och woris effterkommere borgemestre och raad hersammestedz haffue oudt och beuiliget woris medborgere

erlig och welacht mand Oluff Morttensen borgemester en blegdam och thuende fiskewand liggendis vnden [vden?] byens grauffue thuert emod Jermers schandtze at haffue, bruge och beholde til sitt nøtte och beste udj sin liffs tid eller saalenge hand er udj denne sin bestillinge. Och efftérdj samme pladz nu findis wheignet och fast øde, haffuer forschrefne Oluff Mortensen med saadan forbehold den anthagit, att huis hand derpaa bekoster med bygning, planchewerch och graffuer eller anden heffd, som beuislig findis kand, skall hannom eller hans arffuinger jgien wedderleggis och bethallis endten aff os eller woris efftterkommere sambtlige eller huilchen raadz person den effter hannom jgien bekommer, vden forhindring i nogre maade. Att det forskrefne saa wrygeligen holdis skall, haffue wij forbemeldte huer sit naffn med egne hender vnderskreffuen. Actum Kiøbenhaffnn den 8 octobris anno 1594.

3 Borgemestre og 7 Raadmænd have underskrevet. Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 64 i Raadstuearkivet.

379. — 12 Maj 1595.

Skjøde paa en Gaard paa Østergade.

Jeg Thaale Wlffstandt till Skabersøe kiendis och giør witterligt mett thette mitt obne breff, att effter som min salige broder Hack Wlffstandt haffuer vdj sitt testament vndet, giffuit och effterladett affgangen Hans Schouffgaardtz børn ald thennd lod, diell och apartt, som hannom arffueligen wor thillfalden effter hans salige daater vdj hans salige hostrues Anne Parsbergs jordegodtz, disligeste ochsaa effterthj hand haffuer soldt thendt gaardt, som hand haffde liggendis paa Kiøbmagergaden her wdj Kiøbenhaffn, saa haffuer hand der emodt vndet och giffuitt forskrefne Hans Schouffgaardtz børn aldt hans lod, diell och anpartt, som hannom arffueligen war thill faldenn vdj forskrefne Anne Parsbergs gaardt liggendis her vdj Kiøbenhaffn vdj Østergaden wed Øster portt, effter som thet breff, hand derom vdgiffuit haffuer, ydermere derom formelder och jndholder, saa effterthj att erlige och welbiurdige mand Manderup Parsberg thill Hagesholm paa sine søster sønner Frederich Schouffgaardt och Jørgenn Schouffgaardt dieris wegne, och min kierre broder søn Holger Wlffstandt thill Hickebiergh paa sin høstrues wegne haffuer vnditt, sambthyckt och beuilget, att ieg vdj min liffsthiidt maa haffue, nyde och beholde thenne forskrefne fru Anne Parsbergs gaardt liggendis her vdj Kiøbenhaffn paa Østergade wed Øster portt, effter som thet breff, de mig derom giffuitt haffuer, ydermere derom formelder och jnd-

holder osv. Dette stadfæster nu Fru Tale Ulfstand »Wenligen thilbedendis mine arffuinge, som er erlig och welbiurdig mandt Gerdt Rantzow thill Breidenborgh och hans høstru fru Talle Tott, Mogens Gyldenstiern thill Biersgaardt och hans høstru fru Helle Vlfeldt, Peder Juell thill Alstedt och hans høstru fru Margrete Vlstandt, Niels Krabbe thill Wesløsgaardt och hans høstru fru Wibeke Vlstandt, Styge Høg thill Wong och hans høstru fru Anne Vlstandt, Holger Vlstandt thill Wosborgh, Melcher Wlstandt thill Axellwoldt, fru Leene Tott thill Widschiøffle och fru Caren Tott thill Tundbyeholm, mett mig att bezegle och mett egen hender att vnderschriffue. Datum Kiøbenhaffn thenndt 12 dag maij anno 1595.

Der er Huller til Seglremmene, der dog neppe have været hængte i; derimod findes de egenhændige Underskrifter bag paa Brevet. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

380. **30 Juli 1595.**

Jørgen Rosenkrands kjøber Jordskylden af nogle Haver udenfor Byen imellem Nørre og Øster Port.

Wij borgemestere och raadmendt vdj Kiøbnehaffn, Johan Bardskier och Seffren Lademager, byes kemner sammestedtz, giøre alle witterligt, at effter som erlig och welbyrdig mandt Jørgen Rosenkrantz till Rosenholm, Danmarcks rigis regierings raadt och høffuetzmandt paa Kalløe slott, haffuer affkiøbt voris metborgere Seuerin Lademager, Peter Brenning, Anders Florits, Baltzer Wognmandt, Jacob Gigler och Dorethe Hans Oluffsens sex thieris hauffuer och hauffueparter liggendes her for byen emellum Nørre och Øster poerte, aff huilcke tillforne gaffues byen aarligenn siuff marck fire schilling ij alb. til jordskyldt, huilcke hauffuer hand nu haffuer ladet indplancke till en anden hauffue, affgangne Hans v. Slessien fordum tilhørde oc bemelte Jørgen Rosenkrantz nu i vere haffuer, som boglærde mandt doctor Niels Hemingsen tillforne haffuer kiøbt frij for jordskyldt, tha haffuer forbemelte Jørgen Rosenkrantz ladet handle met os oc byesens kemner, at handt for forschrefne sex hauffuers jordskyldt haffuer forneiget forskrefne Johan Bardskier paa byesens vegne xx enckende daler, som handt met sit regenskab vider forklare skall. Huor fore wij effter saadan leiglighedt haffue ondt och beuilget och nu met thette vort obne breff for os och voris effterkommere borgemestere, raadmendt och byesens kemner onde och beuilge velbemelte Jørgen Rosenkrantz, hans kiere husfrwe frw Dorethe Lange och begges thieris arffuinge forskrefne sex hauffuer och hauffue parter wden jordskyldt at haffue, nyde, bruge och beholde till euig thidt, vdj lengde,

wiide oc brede, som the nu indhegnit och forfundne ere, dog ther som saa skeede, at forskrefne hauffuer nogen thidt her effter skulle selges och affhendes fra forbemelte Jørgen Rosenkrantz, hans husfrwe eller thieris arffuinge, skulle the met thieris grundt och frihed først tilbiudes os eller voris efterkommere borgemestere, raadtmendt och kemner her sammestedtz paa byesens vegnne, och byen tha at skall vere thennom for nogen anden nest for ett skielligt werdt effter wuildige dannemendtz vorderingh. Thill widnisbyrdt haffue wij ladet thrycke voris stadtz secret hos forskrefne kemners besegling her neden fore. Skreffuit i Kiøbenhaffn thendt 30 julij anno 1595.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 65, i Raadstuearkivet.

381. — 2 Sept. 1595.

Skjøde paa et Hus i Vommebadstuestræde.

Jeg Kirstine Jennsdater salig skipper Peder Hemingsenns efterleffuerske wdi Kiøbenhaffnn bekiender oc giør witterligt for alle, at ieg medt min gode frij willge och welberaade hun saa och med min lauge wergis Dynis Pedersenns wilge och sambtycke haffuer solldt och affhenndt och nu med dette mitt obenne breff selger och alddelis affhennder fra mig och alle mine arffuinge och till erlig manndt Knudt Hannsenn, borger her sammestedtz, hanns kiere hustrue Mette Seuerins daatter, begge deris børnn och arffuinge enn min boelig liggenndis her wdj Kiøbenhaffnn i Wombadstue strede paa denn søndere siide streditt, westenn for Jacob Gøttze Schredere och østenn for Jørgenn Kyds gaardt, som ieg nu sielff wdj boer osv. dog thennd sedvanlige jordskylldt, som thil denn Hellig aandz kircke her samestedz pleyger aarligenn aff att gannge, wforkrenckidt osv. .... Vennligen ombedit erlige menndt Dynis Pedersen, min werge, och Niels Jennsen Hiulmanndt, borgere her samestedz, medt mig til widnisbyrdt att besegle dette mit obene breff, som er giffuidt och schreffuidt vdj Kiøbenhaffnn den 2 septembris anno mdxcv.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

382. — 18 Dec. 1595.

Skjøde paa en Grund vesten for Helliggejsteskirke.

Wij borgemestere och raadmendt i Kiøbenhaffn, Johan Bardskier och Seffren Lademager, byes kemner sammestedtz, giøre alle witterligt: Efterthj meenige borgerskab haffue thennom beklaget, at the høckerske boer, som nogen thidlang haffue verit holdet paa en byesens jordt vesten for Helliggiesthus kircke her i Kiøbnehaffn, skall

vere thennom paa thieris nærings brug till affbreck och schade, thi haffue wij sold och affheendt och nu met thette vort obne breff selge och aldelis affheende fra Kiøbnehaffns bye och till erlig och vellforstandig mandt Claus Roggentin buntmager, borger her sammestedtz, hans hustroe Vrsulla Ponelsdaater och beggis thieris arffuinge en part aff same jordt liggendes østen nest vp till Claus Roggentins egen gaardt vdj Closterstrede och vesten for byesens gang och strede, som løbber fra thet gamble Fisketorg och vptill Graabrødre, och er lengden paa same støcke jordt aff sønder i nør fra Daniel Buntmagers laage och till Henrich Roggentins hiørnehus thiuge halff siuffuende siælandske alne, ringer iij fingers breed, breden paa thendt søndre ende vdmet Daniell Buntmagers jordt aff vester i øster aate alne et quarteer, breden paa thendt nørre ende vd met Henrich Roggentins mur aff vester i øster nij alne et quarter, ringer iij fingers bred, huilcken forskrefne jordt och grundt vdj forskrefne lengde och breede, vppe och nedre, som thendt nu forfunden er, bemelte Claus Roggentin, hans hustroe och thieris arffuinge skulle haffue, nyde, bruge och beholde osv. Thill widnisbyrdt haffue wij ladet thrøcke voris stadtz secret hengindis hos forskrefne stads kemneris besegling her neden fore. Giffuit i Kiøbenhaffn thend 18 decembris anno 1595.

Af »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 65—66 i Raadstuearkivet.

383. 18 Dec. 1595.

Skjøde paa en Grund vesten for Helliggejsteskirke.

Anno 1595 thendt 18 decembris bleff lige maade giffuit Daniell Ludersen breff paa ett støcke aff forscrefne jordt vesten Helligiesthus kircke, liggendes østen vp till hans egen gaardt vdj Closterstrede och vesten for byesens gang och strede, som løbber fra thet gamble Fiskethorg och vp till Graabrødre, huilcket støcke jord er vdj lengden aff sønder i nør fra m. Michell Bardskiers hus och till Claus Roggentins gaardt fiorthen sielandske alne, ringer thu fingers bred, breden paa thendt søndre ende paa same jordt aff vester i øster vdmet mester Michels vedhammer aate sielandsche alne, breden paa thend nørre ende fra Daniell Buntmagers hus och vdj øster emod byesens strede och platz aate alne.

Forskrefne Daniell Luders breff lydde frembdelis vdj sin tenor, som Claus Roggentins breff er lydendes.

Af »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 66 i Raadstuearkivet.

384. 14 Okt. 1596.

Christian IV tager Staden under sin Værn og stadfæster dens Privilegier.

Wii Christiann thendt Fierde medt gudtz naade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis koningh, herttug wdj Slesuig, Holstenn, Stormarnn och Diittmerskenn, grefue wdj Oldennborg och Delmenhorst, giøre alle witterligtt, att wij aff wor synnderlig gunst och naade haffue thagett, annammett och wnndfangett, och nu med dette wortt obne breff thage, annamme och wnndfange wor kiøpstedtt Kiøpnehauffnn med borgemestere, raadmennd och meenige borgerre thersammestedtz wdindenn wor konngelige hegnn, wernn, fredtt och beskermelse, besennderligenn att wille beskierme, forsuare och fordagtinnge till alle rette. Sammeleedis haffue wij aff samme gunst och naade fuldbyrdt, samtøckit och stadfest och nu med dette wort obne breff fuldbyrde, samtøcke och stadfeste alle dj frijheeder och priuilegier, som dennum aff wor kierre herre fader, sallig och hoglouflige jhukommelse, saa well som och aff alle anndre worre forfedre konninger wdj Danmarck naadeligenn wnndtt och gifuenn ere, wedt thierris fulde magtt att blifue, wed alle thierris ordtt, puncter och arthickle, som dj wdj alle maade wduiser och indeholder. Forbiudenndis alle, ehuo dj helst ere eller werre kunde, zerdellis worre fougetther, embidtzmennd och alle anndre forskrefne wor kiøbstedtt Kiøpnehaufnn med borgemestere, raadmennd och meenige borgere der sammestedtz, effter som forschreffuitt staar, att hinndre eller wdj nogre maade forfanng att giørre, wnnder wor hyldeste och naade. Giffuit paa wortt slott Kiøpnehaufn thendtt 14 octobris anno 1596 wnder wort zignett.

Christian.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under.

385. 18 Juni 1599.

Høkersker maa kun holde Udsalg foran deres Boliger. Fremmede maa ikke udhøkre Fødevarer ved Stranden i smaa Partier.

Wy effterschreffne erligh mand Hans Madtzen, byes kemmener her sammesteds, wdi louglig thingsliud effter borgemestere och raads befallingh affliuste och gaff tilkiende, at aldelis ingen hugersker skall effter denne daugh staae wed stranden eller paa nogen wlouglige stæder med deris hoekerj fald, icke heller at opkiøbe enten ved stranden eller andensteds, huis fal kommer, och det borgerne igien thil forprangh vdselge, men huer skal were fortencht at holde fald for deris døre, som de boe, huis de haffue at selge, och icke andensteds. Sammeledis

skal icke heller her effter tilstædis nogen fremmede at vdhøekere her ved stranden flesk, jster, gryn, sild eller andit sligt ved schillinger, som en part allere[de] giort haffue, men det at selge effter byens vecht ved hele eller halffue skippund, saa och ved hele eller halffue thønder eller fierdinger. Huo sigh fordrister herimoed at giøre, da skal det, som de vdi saa maade vdhøekere, were forbrudt thil Hospitalit her sammesteds. Och waar her i daugh opkaldet meste parten alle hugersker her i byen, som dette saaledis hørde affkynde, och bleffue befalit dennum dereffter at rette och forholde, huorpaa forskreffne Hans Madtzen et wuilligt thingswinde waar begierendis.

Afskrift i Raadstuearkivet efter den ikke mere tilværende Tingbog under 18 Juni 1599.

386. **10 Marts 1600.**

Skjøde paa en Strandbod ved »Langebro«.

Wy efftersehreffne Peder Anderszen, byefoget vdj Kiøbenhaffn, Hans Matzen, byesz kemener, Rasmus Matzen, Anders Nielszen, borgere, och Christopher Anderszen, byeschriffuer sammesteds, giør alle witterligt, att aar 1600 mandagen den 10 martij war skicket paa Kiøbenhaffns byeting for os och mange dannemend flere, som den dag till tinge forsamblede waare, well forstandig mandt Niels Paasche fordum slodtzschriffuer, jndwoner her sammesteds, och vdj lougligt tingsliud met jordt och muld skiøtte fra seg, sin hustroe, begge deris børn och arffuinge thill erlig suend Søffren Ibsen och hans arffuinge en strandboe met hus, bøgning, jord och grundt liggendes ved Langebroe vdtill Stranden her i Kiøbenhaffn, westen nest op till Berent Sthyrmands boe och østen for en byesens waaning, som ciseschriffueren nu iboer osv.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

387. **29 Juli 1601.**

Lejebrev paa en Gaard i Vimmelskaftet ud til Endeløs Stræde.

»Jeg Hans Pederssøn borger vdj Kiøbenhaffn« tilstaar at have lejet af Universitetet »then nederste part aff then Uniwersitetz gaard, som ligger wdj Wimmelskafften vd til Endeløss strædit, met porterommet, och er aff sønder i nør xvj alne, ringer ½ quarter, jgennom porterommit och thill Hans Michelborgs jordt foruden tagedrobbit, aff øster i wester er xxxiij alne ½ quarter, breden paa then nørre ende fra Rasmus Thommissens tagdrob och thill Hanns Michelborgs jordt foruden tagdrobbit aff øster i vester er xiiij allne ringer ij fingers bret, paa then vester side fra Søren Hannsøns jordt och thill Hellig-

gestis jordt aff nør i sønder er xxxij alne ij quarter, paa then øster side aff sønder i nør er xxxvij alne j quarter, med hus och bygning och gaardtzrom vdj lengde och brede op och neder, som then nu bygt, indhegnet och forfunden er, med den sønderste part aff brønden, huilcken brønd wij paa begge siider, saa vell jeg forskrefne Hanns Pedersønn paa min som Søren Hannssøn paa sin side skall være forpligtig at holde ved macht med lige omkaastning, effterdj then hører thill begge parter aff gaarden«, for en Afgift af 8 ß 8 Hvide. Datum Kiøbenhaffn den 29 julij aar effter Christi fødsell mdci.

Afskrift i Ny kgl. Samling Nr. 727 i Folio.

388. **14 Marts 1602.**

Skjøde til Kongen paa Kristoffer Valkendorfs Gaard ved Stranden.

Jeg Christian Erichssenn kienndis och giør witterligt for alle medt thette mit obne breff, att ieg aff frij willge och welberaadt hue wnnderdanigst haffuer solldt, skiødt och alldiellis affhenndt og nu med thette midt obnue breff sellger, skiøder och alldiellis affhennder fraa mig och mine arffuinge och thill thend stormechtigste hogbornne første och herre, her Christian thend Fierde, Danmarckis, Norgis etc. koning, herthug wdj Slesuig, och Hanns Mayts. effterkommere koninger wdj Danmarck och cronenn enn gaard liggenndis her wdj Kiøpnnehaffnn wed Strannden, som affganngnne Christoffer Valckenndorff, fordum Danmarckis rigis hoffmester, wdj boede, sammeleedis enn lidenn woning westenn for samme gaard, som nu Niels Jennsenn wdj leie haffuer, thisligeste enn boelig paa thend øster sidde op thill samme gaard, som Mickell Stienn thillfornne iboede och Lauritz Jørgennsenn wdj thie aar er beuillgett osv. Wennligenn thilbedett erlig oc welbiurdig manud Erick Valckendorff thill Glorup, min kiere fader, och min kiere broder Herloff Ericksenn thill Fullebierggaard med mig ad beseigle och wnnderschriffue. Giffuidt och skreffuidt wdj Kiøpnnehaffnn thend 14 martij anno 1602.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

389. **14 Feb. 1606.**

Skjøder til Kongen paa 25 Haver mellem Øster- og Nørreport, hvoraf Rosenborg Slot og Have opstod. Jfr. Nr. 393.

Jeg Claus de Valle, borger och induonner her vdj Kiøpenhaffn, kiendis och giør for alle witterligt med dette mit obne breff aff min frij willege och welberod huff adt haffue soldt, skiødt och alldiellis affhenndt och nu med dette mitt obne breff sellger, skiøder och

aldiellis affhender fraa mig och mine arffuinger och till den stormechtige, høigbaarne første och herre her Christian den fierde osv. en min hauge vdenfor Nørreport osv. Des till ydermeere och krafftiger foruaringh haffuer ieg hengt mit signett her neden forre och med egen hand vnderschreffuit. Giffuit och skreffuit wdj Kiøpenhaffn den 14 februarii anno 1606.

I sælandske Registre, XV, 71—73, hvor Skjødet fra Morten Krol findes indført og derpaa Navnene paa de andre Sælgere, omtales disse Havers Beliggenhed i Stræder og deres Kjøbesum paa følgende Maade: Wdi det strede stadtholders haffue ligger er først vd thiil Tegelladen: Valentin Hopmand 1000 Dlr., Claus de Waall 70 Dlr., Brede Randtzou foruden bygning, Oluff Mortensøn met bygning 800 Dlr., Jens Murmester, paa hiørnit thill grafwen, foruden bygning 142 Dlr., Frandz Rymund Trommeter met bygning 70 Dlr., Nicolaj Suab foruden bygning 350 Dlr., Jørgen Buntmager met bygning 250 Dlr. Vdj det andet strede: Mette Peder Skonings met bygning 70 Dlr., Jens Bodzmandt met bygning 70 Dlr., Niels Guldsmed foruden bygning 120 Dlr., Rasmus Jslender 115 Dlr., Michell Rustmester 110 Dlr., Matthias Apotecker vden bygning 300 Dlr., Dirick Rustmester 130 Dlr., Matthias Apotecker paa sin anden haffue 100 Dlr. Paa den anden side emod: Michell Wibe foruden bygning 800 Dlr. Wd thill graffuen igien paa hiørnet: Søffren Lademager met thoe boeder och met bygning 120 Dlr. Vdj det tredie strede: Niels Rackløff met bygning 100 Dlr. Oluff Mortensen Lillø haffue foruden bygning 70 Dlr. Vd thill graffuen igien: Niels Kleinsmid met femb boeder 500 Dlr. Vdi det fierde strede: Skipper Brønnell 100 Dlr., Skipper Niels Malmø 100 Dlr., Jens Aalborg 50 Dlr. Morten Krols Haves Beliggenhed sees ikke. Sammesteds findes Betalingen angivet, som Kongen lovede at udrede til Mikkelsdag, nemlig til Morten Krol 3000 Dlr.; de andres Salgssum er sat ovenfor ved deres Navne.

Skjøderne findes i Orig. i Geh. Ark.

390. **20 Feb. 1606.**

Christian IV afkøber Staden Jordskylden af de af ham købte Haver, af hvis Grund Rosenborg siden opstod.

Christianus IV. giøre alle witterligt, os aff rette witterlig gield skyldig att were oss elskelige borgemester och raad her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa byens wegne tho hundrede rigsdaler, som er for den jordskyld, som aarligen pleier att gaa och vdgiffuis till byen aff the haffuer och eigendommer liggendis her vden for byen

emellom Øster och Nør porter, som wii af en part wore wndersaatter hersammestedz kiøbt och os thill for handlit haffuer. Thi beplicter wii os, wore efterkommere konninger vdi Dannemarck och cronen at erlegge och betale forskrefne borgemestere och raad forskrefne 200 daler thill Michaelis førstkommendis och holde thet thennem och deris arfvingger paa byens wegne saaledis skadisløs i alle maade. Actum Hafniæ 20 februarij anno 1606.

Sælandske Registre XV. 73—74.

391. **21 Juni 1606.**

Borgerne skulle opgive de Gæster, der skulle udrede Gæsteskud.

Wy efterschreffne Anders Michelsen, byefougidt i Kiøbenhaffn, Peder Andersen, raadmand, Jeronimus Garbes, byes kemmener, Jacob Bygh, borger, och Mouritz Christensen, byeskriffuer her sammesteds, giøre alle witterligt, at aar 1606 mandagen dend 21 junij war skicket paa Kiøbenhaffns byeting for os och mange dannemend flere, som dend dagh til tinge forsamblede waare, fornumstigh mand Chresten Thøgersen, wachtskriffuer, och waar i dagh hans fierde forfulde thingh, vdi huilche hand med louligh tingsliud paa erlig, wiise och welachte borgemestere och raads her sammesteds wegne effter deris befallingh haffuer affliust och forkyndet, at saa mange borger och indwonner her i Kiøbenhaffn, som huuse och herberge fremmede kiøbmend och liggere, huilche her i landet och staden bruge deris handteringh och kiøbmandskab, skulle strax de ankomme offuergiffue deris naffn hoes bemelte borgemestere och raad, saa at byens kemner dis bedre kand wide at affordre dennem deris giesteskud effter privilegierne. Saafrembt nogen herudinden findis forsømmeligh, de daa der forre icke wil stande till rette, som ved bøer, och sligh giesteskud sielff til byen vdgiffue. Herpaa waar forskrefne Christen Thøgersen paa bemelte borgemestere och raads wegne it wuilligt thingswinde begierendis osv.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet, med Tilføjelse, at det læstes for Menigheden paa Raadstuen Lørdagen 27 Juni 1607.

392. **2 Sept. 1606.**

Christian IV befaler, at St Jørgens Sø igjen skal opdæmmes.

Christian thend fierde osv. Wor gunst thillfornn. Wider, att epthersom wy selff personligh naadigst haffue seet och forfaritt, huorledis her vdenn for wor kiøbstedt Kiøbennhaffnn jmellom Wester och Nørreportt en plätz, huor thillfornn haffuer weritt en stor siøe, for

nogen tid sidenn schall werre vdstucken och vdgraffuett, saa den nu staar gansche thør, en part deraff sahis med kornn, enn diell och er vdlagdt thill engebonnd, huilckit wy naadigst eragte att kunde komme byen i sin thid, dersom nogitt vformodendis (dett gud forbiude) fiendtligh wijs kunde paakomme, thill en merckeligh skade och affbreck. Thaa paa det byens leilighed och wilkor vdj frede tid maa haffuis vdj thillbørlig agt, bede wy eder och wille, attj met det forderligste lader giøre denn forordningh, saa att forskrefne vdstuckene och fortørrede platz och stedt eder sielff, byenn och des jndbyggere thill forbemelte faare fallende leilighed thill allerstørste gaffn och gode igien kand bliffue støffuitt och medt wand opfylt, der medt skier wor alffworligh wilge och befalingh. Thj lader det jngennlunde. Schreffuitt paa wort slott Kiøbennhaffnn thenn 2 septembris anno 1606 wnder wort zignet.

Christian.

Brevet har været forseglet med Kongens Segl. Udenpaa: Os elskelige borgemestere och raadt wdj wor kiøbstedt Kiøbennhaffnn. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

393. 24 Sept. 1606.

Skjøde paa 14 Haver mellem Øster- og Nørreport. Jfr. Nr. 389.

Jegh Margrete Lauridzdatter, borgersche och jndwonersche her vdj Kiøbenhaffnn, kiendis oc giør for alle witterligtt med dette mitt obne breff aff min fri wilge oc welberaadt huff adt haffue soldt, skiøtt oc affhendt oc nu medt dette mitt obne breff selger, skieder oc affhender aldelis fra megh oc mine arffuinge oc thill dendt sthormechthige, høigborne første oc herre, her Christiann thendt fierde osv., min haffue vdenn for Kiøbenhaffn, liggendis emellum Øster oc Nøre porther vdi sinn widelse oc bredelse, efftersom dend nu begrebenn, indhegnedt oc forefunden er. Des thill ydermere oc krefftiger foruaringh haffuer iegh hengtt mitt jndsegell her neden fore. Actum Kiøbenhaffn dend 24 septembris anno 1606.

Seglet hænger under. Hun fik 400 Dlr. derfor. Ligelydende Skjøder fra Lavrids Paasche for 400 Dlr., Jacob Kock for 150 Dlr., Kierstin Jonasdatter, saligh Jørgenn Bentzens efterleffuersche, och mester Pouill Badscher for 1200 Dlr., Berntt Pettersen for 150 Dlr., Berennt Schult for 600 Dlr. og 18 engelske Faar til 1 Daler Stykket, Micheil Nebbe for 80 Dlr., Hanns Dammis, boendis wdj Wartho, for 90 Dlr., Hans Pipper for 400 Dlr., Hanns Simensenn, Kong Maltts. Capitein, for 200 Dlr., Andreas Thide for 170 Dlr., Henndrick Becker for 700 Dlr., 5 Læster Korn, 28 eng. Faar til 1 Daler Stykket, Hans Vestpfeling for 180 Dlr., findes ligesom dette paa Perg. i Geh. Ark. I sæl. Registre XV, 124—25, findes Prisen opgivet, der ovenfor er opført.

394. **29 Sept. 1606.**

Magistraten bestemmer, at de 200 Dlr., som Kongen gav for Jordskylden af de af ham kjøbte Haver (se Nr. 390), skal vedblive at være en samlet Sum.

Wij borgemestere och raadmendt vdj Kiøbenhaffn, Peder Staffensen och Jeronimus Garbes, byes kemnere sammesteds, giøre witterligt, at effter som stormechtige, hogbaarne første och herre, her Christiann den fierde osv., haffuer ladet affkiøbe nogne woris mettborgere och jndbyggere enn och fyrgetiufge hauffuer, liggendes vdenn Nørre och Øster poerte her for Kiøbenhaffnn emellum byesens Nørregraff och Thægelgaarden, och paa det byenn aff samme hauffuers jordschyld intet schall forkortes, da haffuer hogbemelde Kong. Maiet. naadigst ladet os for forskrefne hauffuers och hauffuestræders jordschyld wederlegge och offuerantworde thre hundrede goede enckinde daler, som schall werre enn euig hoffuetstoell och hoes en wisse och wederhefftig borger her i byenn paa rente vdsettis, saa at byessenns kemnere, som nu ere och her effter kommendes worder, altid maa och schall der aff lade vpbære paa byesens wegne den tilbørlig rente vdj stedit for forskrefne jordskyld, huilcke pendinge icke her effter till nogen anden brug end Kiøbenhaffnns bye till gauffnn och bæste forwendes schall. Thj lade wij paa byessenns wegne hogbemelte Kong. Maitt. och cronnen for samme en och fyrgetiuffge hauffuers jordschyld her mett vnderdanigst were quiterit. Thill windissbiurd haffue wij ladet trøcke woris stads secret hoes forskrefne byeskemners besegling hengindes her neden fore. Giffuet vdj Kiøbenhaffnn sanctj Michels dag anno 1606.

Nota. Vnder samme hogbemelte Kong. Maiets. hauffuers frij kiøbelse er her stadtholder erlig welbyrdig Breide Rantzow och hans arffuinge aff borgemestere och raad beuilget och sambtøcht at maa frij vdenn jordschyldt beholde hans hauffue liggendes norden nest optill kongens det store murede Seilhus.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 71, i Raadstuearkivet.

395. **3 Okt. 1606.**

Borgemestre og Raad søge Kongen om at maatte faa Henstand med Opdæmningen af St. Jørgens Sø eller Hjælp af Kongen.

Stormechtige koning, hogbaarne første, aldernaadigste herre, E. K. M. naadigst schriffuelsse haffue wij met vnderdanigst tilbørlig reuerentz entfangen, som tilholder os at giøre forordningh, at den platz vdenn for Westerportt, som tilforne haffuer werit opstøffuet till enn søe, igienn bliffuer støffuet och met wand opfylt, byenn till

gauffnn och goede. Huilckenn E. K. M. naadigst befalning wij som plichtig thro vndersaate gierne effterkomme wille, dog ere wij her hoes nødtrengeligen foraarsaget E. M. vnderdanigst at giffue tilkiende, huorledis byenn nogen tidlang haffuer werit besuerget met stoer pendings vdgifft, jcke alleniste gammell gieldt afflagt, menn och forbygget paa Raadhusset och andenstedtzs, huor byessenns husse haffue werit bygfeldige, jtem bekostet paa broer och weye inden och vdenn byen, for huilcket byen igienn er kommen vdj gieldt, och naar dette arbeide met forskrefne søe at opstøffue schall foretagis, siuffnes forneden, at sluser och demninger, weye och broer der neden fore anderledes end som de nu forfindes wille forferdiges, saa at de om foraare och effterhøste kunde were stercke och faste nock, naar det er stoert wandlob, huor till os icke aldeenniste fattes tømmer, plancker och steenn, men och pendinge, huilcket byenn paa denne tidt icke haffuer i forraadt. Thillmet och, aldernaadigste herre och koning, paa det os icke schall tilleggis at haffue for woris personner ladet forskrefne søe vdschiere, da kunde wij icke forbiegaa E. K. M. vnderdanigst at berette, huorledes enn met naffnn Peder Holst, som war prior vdj Helliggeisthus closter, haffuer vdj det aar 1587 vnderstaaed seg den heele platzs paa closters wegne at tilægne, om winteren opstøffuede hand wandet, at det løb offuer demningen, och om sommeren loed hand det igienn vdsticke, saa hand lod slaa eng tuert och ende langs offuer denn gandsche søebondt, huorvdoffuer salige Christoffer Walckendorff och Axell Gyldenstiern paa den tidt effter gamble kongelige privilegier saa well som effter oldinger aff Solberg och Waldbye deris windissbiurdt haffue forhørtt sagen och met retten tilkient woris formendt borgemestere och raadt jorden paa byesenns wegne, och at Peder Holst haffde met wrett støffuet och igienn vdschaaret wandet, och da er aff dennom beuilget, at borgemestere och raadt motte jndgraffue byessenns eigendomb fra de fattiges, effter som deris beseglede pergaments domb, der om tilstede findes, widere jndeholder. Och effterdj, aldernaadigste koning, det haffuer seg i sandhedt icke anderledes met forskrefne jndhegnede platz och byessens leiglighedt, end som nu er melt, da bede wij vnderdanigst, at E. K. M. naadigst wille werdes till enten at lade met samme arbeide haffue anstand, at byenn till des behoff kunde samble nogenn forraadt eller och, om det endeligen schall begyndes, E. K. M. da naadigst wille byen derudinden tilhielp komme effter E. M's. naadigst behag och wilge, wij met borgerschabet wille os tilbørligen willig finde lade effter woris effne och formue, huilcket gud kiende, den wij

E. M. till et løcksaligt fredligt och langwarigt regiment altidt wille befalet haffue, och ere her paa naadigst giensuar vnderdanigst forhobendes.

E. K. M. vnderdanig ydmyge plichtig thro thiennere, borgemestere och raadmend i Kiøbenhaffn.

Afskrift paa Papir i Raadstuearkivet. Udenpaa: læst paa Kiøbenhaffns raadhus oc sambtecht aff b. och raad fredagen den 3 octob. 1606.

396. **18 Okt. 1606.**

Christian IV giver for de Husarmes Grund ved Helliggejsthus en Grund i Helliggejstesstræde.

Christianus IV giøre alle witterligt, att efftersom wii thill wor och cronens notturfft och beste naadigst thill os haffuer ladet anamme de husarmis grund och eigendomb her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn wed Helliggeistis hus liggendis, met huis huse och bygning der paa staaer, thill itt tuchthuus, wii naadigst haffuer ladet ahnrette, tha haffue wii thill fylleste wederlaug for forskrefne grund och eigendomb naadigst igien forskrefne fattige personer thill nødtørfftig thillhold och werelse i steden vdlagt, skiødt och affhendt och nu met dette wort obne breff dennem vdlegger, skiøder och affhendder efftersskrefne grund och eigendomb vdj Helliggeistis strede liggendis met huis huse och bygning der nu paa staaer, som strecker seg vdj breden thill addellstredet fra affgangne Jacob Seefeldz jord och boder thill Helliggeistis husis mur, aff øster i wester 39 alne ij quarter ringger j fingersbred, j breden bag paa jordden paa den nøre ende fra forskrefne Jacob Seefeldz jord och heffuit [haffue?] thill Helliggeistis muhr aff øster i wester 39 alne, wdi lengden fra addelstredit paa den øster side paa jorden och thill Helliggeistis husis jord aff synder i nøhr 23½ alne j fingersbred, vdj lengden paa den wester side paa jorden fra addelstredit och thill Helliggeistis jord igien aff synder j nøhr 22½ alne ringger j fingers bred osv. Actum Hafniæ 18 octobris anno 1606.

Sælandske Registre XV, 128—29.

397. **20 Okt. 1606.**

Byens Maal for Drikkevarer skal rette sig efter den Kobberpotte, der hænger paa Raadhuset.

Wy efftersschreffne Anders Michelsen, byefougid vdi Kiøbenhaffn, Francke van Dicken, Jacob Byg, Peder Christophersen, borgere, och Mauritz Christensen, byeskriffuer her sammesteds, giøre alle witter-

ligt, at aar 1606 mandagen dend 20 octobris war skicket paa Kiøbenhaffns byeting for os och mange dannemend flere, som dend dagh thil tinge forsamblede waare, erligh mand Jeronimus Garbes, byes kemner her sammesteds, och waar i dagh hans fierde forfulde thing, vdi huilche hand med louglig things liud effter erligh, wiise och welachte borgemestere och raadmends befallingh haffuer offendtligh ladet affliuse och forkynde, at saamange Kiøbenhaffns borgere och indbyggere, som haffue fald wiin, øll eller anden drich, skulle were fortenckt at holde ret och louglig maal och at lade deris maale potter rette effter dend kaaberpotte, paa Raadhusit vdhenger. Saa frembt anderledis hereffter befindis, de daa der forre icke thilbørligen wil stande os thil rette. Herpaa waar forskrefne Jeronimus Garbes et wuilligt things winde begierendis.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

398. **8 April 1607.**

Skjøde paa en Gaard i Snaregade.

Jeg Anne Anders daater, affgangen Jørgen Henrichsøns efterleffuersche, borgersche i Kiøbenhaffn, kiendes och giør alle witterligt, at ieg aff min frij wilge och welberaade huff mett min formønders bescheden mands Hans Matsen bryggers, borger her sammestedtzs, fuldbyrdt och sambtøcke haffuer solt och affhent och nu met dette mit obne breff selger och aldeelis affhender fra mig, mine børnn och arffuinge thill erlig, gudfrøchtig quinde Karine Joensdaater, salig Jens Hansens fordum borgemester i Ydsteds efterleffuersche och nu boendis her sammestedtzs, en min gaardt mett huse, bøgning, jordt och grundt, ieg nu sielff iboer, liggenndis i Snaris gade her i Kiøbenhaffnn sønden for gaden, westen nest optill Peder Munck Jacobsen borgemesters gaardt oc østen vdmett det liden strede, som løbber aff samme gade till Stranden. Osv. Til Vitterlighed forseglede ovennævnte Hans Matsen, Werner v. Cleue, Apoteker, og Mourids Christensen, Byskriver. Giffuet vdj Kiøbenhaffnn denn 8 aprilis anno 1607.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Sammesteds Thingsvidne herom af 9 Nov. 1607.

399. **25 Juli 1607.**

Gjældsbevis til Kongen for 1000 Rdl. til at opføre en Runddel for mellem Vester- og Nørre-Port.

Wij borgemestere och raadmend vdj Kiøbenhaffnn saa och Jeronimus Garbes och Jacob Adtzersen, byes kemnere sammestedtzs, giøre witterligt, at effter som den rondeel emellum Wester och Nørre

porte her for byenn icke kand fuldferdiges met den schatt aldrede offuer borgerschabet och andre der till taxerit er, da haffuer woris allernaadigste herre och koning koning Christian den fjerde etc. effter woris vnderdanigst anfordring naadigst laant och forstragt Kiøbenhaffnns bye forskrefne byesens befestning met at lade ferdig giøre it tusinde goede richs daler, som wij till fulde nøige annammet och opbaaret haffue, beplichtendes os derfore paa byesens wegne samme it tusinde daler igienn at afflegge och betale hogbemelte Kong. Maitt. till førstkommendes juell, vdenn Hans Maitt. naadigst will forunde byenn der paa lenger respit, och wille paa byesens wegne der fore holde Hans Maitt. och chronen schadesløs. Thill windisbyrd haffue wij ladit trøcke woris stadzs secret hoes forskrefne byeskemneris besegling her neden fore. Giffuet vdj Kiøbenhaffnn den 25 julij anno 1607.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl 72, i Raadstuearkivet.

400. 3 Jan. 1608.

Aabent Brev om Prins Christians Valg til Konge.

Wii Christian thend fierde osv. helse eder menige Danmarkis rigis raad, menige ridderskab, saa mange sigh frij och frelse kiende, bisper sampt capittelerne och det gandske cleresie, disligist kiøbstedmend och borgerskabit, som bygge och boe offuer alt wort rige Danmark, kierligen och euindelighen met gud och wor naade. Wiider, at wi wore riger Danmarck, Norge och alle des indbyggere till gaffn och beste haffuer for gott och raadsompt ahnseet, at den høgborne furste och herre, her Christian, arffuingh till Norge, hertugh wdj Slesuigh, Holsten, Stormarn och Ditmersken, greffue vdj Oldenburgh och Delmenhorst, wor elskelige kierre søn, bliffuer wdwahld och forordinerit till dette kongerigis regieringh sampt des vnderliggendis rige, lande och prouincier effter woris død och affgangh, och endogh wj gierne saae, at sligt waall aff menige wore wndersaate (saa mange saadan handlingh burde at offuerwere) enhelleligheu och sambdregteligen paa it beleiligh sted skee kunde, saa ehr det dogh kundbar och en huer beuist, at saa mange folch och en sligh stoer forsamblingh icke forskriffues eller till gaffns holdis kand for rigens storhedtz skyld och dj mange prouincier der vdj ere, huilchet wden stor besueringh och wleilighed icke alle paa en sted kunde forskriffuis och henbeskedis, huorfore wj fornøden och raadsombt eragte, at de fire rigens stender, som ere rigens raad, ridderskabit, cleresiet och borgerskabit, nu i tide och saa snart dette wort patent er kundgiort,

giorer it vdskud paa et wisse ahntall personer aff huer stand vdj huer prouintz, som sligh fuldmagt haffue, aff den hele stand wdj huer prouintz, at huis dj personer, som vdneffnis till wdskud aff de andre, som hiemme bliffuer, vdj denne forskrefne sagh giorer, besluter och for affskeder och met deris breff och segell tilsiger och loffuer, det wille de alle och samptligen huer stand och huer prouintze for sig och for deris arffuinger och efſterkommere saa erligen, fast och wbrødeligen holde och efſterkomme, lige som det war giort aff dennom sielffue och de alle haffde werit personligen tilstede. Och wille wj thill denne handlings ydermere befordringh forordinere nogle wore raad och gode mend, huilche skulle paa wore wegne denne forskrefne sagh med woris elskelige rigens stender handle och tractere, och huis wi da paa høgbemelte woris elskelige søns wegne loffuer och tilsiger, det wille wj aldelis holde, wdj gierninger effterkomme och med woris breff och segell bekrefftige, saa alle wore vndersaater dermet aldelis skulle were tilfridz och forsekrit, och effter sligh forskrefne leilighed thaa bede wj, wille och naadigst begiere aff forskrefne rigens stender, attj lader eders fuldmegtige och wdskud met nøiagtigh fuldmagt aff stenderne wdi huert land och provintz were tilstede her wdj wor kiøbsted Kiøpenhaffn trinitatis søndagh først kommendis, der woris naadigst proposition och meningh yderliggere at forfhare, och siden derom at forafskede och till en ende at forhandle, effitersom wor naadigst tilforsicht er till wore vndersaate, och som det riget mest till gaffn och forbedringh were kand. Wi thuiffler intet, at gud allermegtigste, som alle riger och regimenter haffuer i sin magt och wold och dennom forsuarer och wed magt holder wed gode regentere och øffriighed, skall till denne forhandlingh giffue sin naade, at althing maa skie hans hillige naffn thill ære, den høgborne vnge herre, woris elskelige kiere søn, och disse rigers indbyggere thill forfremmelse, gaffn och gode, her effter forbemelte rigens stender sigh wille rette och forholde, huilche wi som wore kiere och tro vndersaater med ald kongeligh gunst och naade ehre til gedhan och beuoghen. Giffuet paa wort slot Kiøpenhaffn den 3 januarij anno 1608. Wnder wort signette.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

401. **3 Jan. 1608.**

Kgl. Befaling om at sende udvalgte til Prins Christians Valg til Konge.

Christiann thendt fierde osv. Wor gunst thilforne. Wider, adt wi met gudz hielp thill søndagenn trinitatis vdi neruerendis aar

agther adt lade fohrethage och forhandle medt mehnige rigens stender om thennd høigborne første och herre, her Christiann, arffuingh thill Norge, herthugh thill Sleswigh, Holsten etc., wor elskelig kiere søns election och vduelelse thill detthe kongeriges regieringh sampt des vnderliggendis lande oc prouincier effter woris dødt och affgangh, des leiglighedt i aff medfølgendis wohris obne breff, mehnige rigens stender thilskreffuidt, ydermehre haffuer adt forfahre. Thi bede wi ether oc naadigst begiere, attj retter ether epther thill bestempthe thid ethers fuldmegthige nogle wisse personer her aff ethers bye adt vdneffne, som daa forschrefne action om høigbemelte wohris elskelig kiere søns wahll kunde offuer wehre. Thermedt sker wor willie. Schreffuidt paa wortt slott Kiøbenhaffn thendt 3 januarij anno 1608. Wnder wortt signett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

402. 2 Maj 1608.

Fuldmagt til Prins Christians Valg til Konge.

Wy efftersohreffne Raszmus Nielszen, Mogens Michelsen och Peder Andersøn, raadmendt, Andersz Michelszen, byefoget, Jacob Adtzerszen, Søffren Ibszen, byeszkemmere, Søffren Søffrenszen Lademager, Helmer Rode, Peder Michelssenn, Henrich Thomassenn, Rasmus Søffrenssenn Thranne, Jens Fyrbøder, Berent Schult, Jenns Aalborgh, Hermann v. Delden, Thomas Lorick, Franck v. Acken, Søffrenn Bødker, Pouell Krage, Strange Matzen, Peder Jacobsenn paa Westergade, Peter Kniphoff, borgere, Anders Søffrenssenn, oldermand for rodmesterne, Lauritzs Pederssen, oldermand i Bryggerlauget, Jørgen Prytzs vdj guldsmede embet, Matz Nilausen i bager embet, Anders Kaal Suerdfeiger i smede embede, Pouell Bannicke i schomager embet, Lauritz Christenssenn i schredder embet, Jørgenn Møller i remmesnider embet, Jens Jenssenn i kiødmangere embet, m. Pouell Radicke i bardscher embet, Peder Christofferssenn i buntmager embet, Lauritz Jenssenn i weffuer embede, Jacob Berg i snedker embet och Jenns Kieldssenn i bødker embede her sammestedtzs, giøre her mett witterligt, att effter som Kong. Maittzs. woris aldernaadigste herris obne breff er vdgaaed offuer alt riget, at Hanns Maitts. haffuer for gott och raadsombt anseet, at denn hogbaarne første och herre, her Christian, arffuing till Norge, hertug vdj Slesuig, Holsten, Stormarn och Ditmarschen, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, Hanns Maitts. elschelige kiere søn, bliffuer

vdwaaldt och forordinerit till dette kongeriges regering sambt des vnderliggendes riger, lande och prouincier effter Hanns Maitts. død och affgang, om huilckenn election och vdwælilse er berammit at schall forhandles her i Kiøbenhaffnn trinitatis søndag førstkommendes. Thj byder och befaler Hanns Maitt, borgemestere och raadmend her sammestedtzs, at de till samme bestembte tid schulle lade deris fuldmechtige och vdschud nogne wisse personner were tilstede, som da forschreffne action om hogbemelte Hanns Matts. elskelige kiere søns wald kunde offuerwere, mett meere hogbemelte Kong. Maitts. breffs indhold. Huorfore wij forschrefne endrechteligen paa meenige Kiøbenhaffnns byes borgeris och inndbyggeris saa och paa alle laugs, embeders och woris egne vegne haffue fuldmacht giffuet och stads segell offuerantwordet erlige, wellachte och forstandige mend Peder Munck Jacobssenn, Christenn Albertzenn, Knud Marquardsenn, borgemestere, Jacob Brender, Michell Wibe, Christoffer Anderssen, Iffuer Pouelsen, raadmend, Søffrenn Nielssenn, Gammell Henrich Fyren, Henrich Berner och Niels Jenssenn, borgere her sammestedtzs, at were tilstede, beslute och sambtøcke, huis andre hogbemelte Kong. Maitts. vndersaater for got anseendes, forhandlendes och giørindes worder, och huis de i saa maade giøre, beslute, foraffscheede och met deris breff och segell loffue och tilsige, wille wij och meenige Kiøbenhaffnns borgere och inndbyggere met dette wort obne breff fuldbyrde, sambtøcke och wed macht holde som erlige thro mend och vndersaate, der hogbemelte Kong. Maitts. woris aldernaadigste herre och koning huldschab och troschab soret haffue, eigner och bør. Thill ydermeere windisbyrd haffue wij met wilge och widschab ladet henge Kiøbenhaffnns stads secret neden for dette wort obne breff met alle forschrefne borgeris, laugs och embeders inndsegle, som er giffuet i Kiøbenhaffnn denn 2 maij aar it tusinde sex hundrede paa dett aatende.

Stadens og 32 andre Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

403. **25 Maj 1608.**

Christian IV udstæder Forpligtelse for den udvalgte Prins Christian til at stadfæste Kjøbstædernes Privilegier.

Wi Christian thend fierde osv. Giøre alle wetterligt, att effter som mieninge borgerschabet wdj Kiøbstederne her wdj wort rige Danmarck nu till denne almindeligh heredage her wdi wor kiøbsted Kiøpnehaffnn wed dieris afferdigte fuldmegtige och vdschudt wdaff en huer bye wed en wisse antall aff dieris middell nu samptligenn haffue

eligerit och vdwaldt denn høybaarne første och herre her Christiann, arffuingh till Norge, hertugh wdj Slesuigh, Holstenn, Stormarenn och Detmerschenn, greffue wdj Oldenborgh och Dellmenhorst, woris elskelige kierre sønn, till disse kongerigers, Danmarck och Norgis sampt des vnderliggendis provinciers regieringh, dersom gud allemegtigste det saa haffde forseett, at hanns kierlighed wor død offuer leffuendis worder, effter det breffs och zeigels lindelse, de os wnderdanigst der paa giffuet haffuer. Tha haffue wi nu der emod paa wor kongeligh throe och ære loffuet och tilsagt, at saadann dieris beuillingh och wahll iche schall komme dennom eller dieris effterkommere till nogenn forkrenckelse paa dieris kiøpsteds preuilegier och friheder, och effterdj høybemelte woris elskelige kiere sønn formedelst hans kierligheds minorennitet och ringe alder nu iche, som wdj sligh fald denn fornødenhed wdkreffuer, med preuilegiers confirmation forbemelte borgerschaff kannd forsiunne, saa schall hanns kierlighed dog were forpligt, forind hanns kierlighed jndthreder wdj enn fuldkommenn regieringh, at confirmere och besegle mieninge borgerskabet wdj kiøpstederne her wdj rigett alle huis preuilegier och friheder, dennom aff oss och frembfarne koninger wdj Danmarck naadigst giffne ehre, effter som her wdj riget haffuer werit seduonligt och frembfarne koninger for hans kierlighed giordt haffue. Des till beder foruaringh, at saa fast och wbrødeligenn hollis schall wdj alle maader, effter som forschreffuit staar, haffue wi ladet henge wor kongeligh secret her neden fore och met egen hand vnderschreffuett. Giffuet och schreffuet paa wortt slodt Kiøpnehaffn thennd 25 maij anno 1608.

Christian.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Trykt flere Gange tidligere, se Reg. diplom. Nr. 5198.

404. — 8 Marts 1609.

Lejebrev paa St. Jørgens Gaard.

Kiendis jeg Morten Wessling borger oc indvaaner udi Kiøbenhaffn med dette mitt obne breff adt effter som hederlige oc høglerde ... mendt, doctor Peter Vinstrup, superintendent offuer Sielands stict, Peder Munck Jacobsøn och Chrestenn Albretzsøn, borgemester vdi Kiøbenhaffn, saa och mester Hans Bang, sogneprest thiill Helliggiestus sogme kircke her sammestedts, effter erliig och welbiurdig mand Breide Rantzow thiill Randtzowholm Konng. Mattss. statthollders beuilling och sambtycke nu y dag haffue sted och fest mig sanctj Jørgenn liggendes her vdenn for stadenn, adt ieg denn skall haffue,

nyude, bruge och beholde vdj thij sambfelde aar med huesse, hauffue, bygning, agger och. enng, fiiskeparcker och wddrefft, som der thiill haffuer veritt aff arrildtz tiid, saa och aldt hues der med rette thiilliggendes er, effter som thet nu jndhegnett, begrebenn och forfundenn er, och der med giere mig altingest saa nyttig och gauffnlig, som ieg best kandt, dog jndbyggerne vdj Kiøbenhaffnn och andre dannemendt, som paa samme sanctj Jørgenns marck, grund och eyendomb haffuer paaløff, vdenn ald skade och forkrenckelse y alle maade. Saa haffuer jeg der emod loffuet och thiillsagt forbemeltte fromme gode mendt och nu med dette mit obnne breff loffuer och forplicter mig och mine sande arffuinger aarligenn adt erlegge och betalle thiill forbemeltte de dannemendt paa de fattiges wegnne vdj denn Hellig Aandtz hospitall vdj Kiøbenhaffnn, som nu er forfløtt och funderit thill Wartow her for stadenn, firesinndtstiuffue gode gamble giengbare richsdaller och thennum richtigenn och thill gode rede vdenn aldt argelist aarligenn ad vdgiffue thill forstandren for de fattige thill huer paaske vdj en specie och med jngenn anndenn waare, och skall samme mine aaremaall och aarlig affgiifft først angaae nu paaske førstkommendes och sidenn aarligenn leffueris, som forberørtt er, och dertill medt skall ieg selff holde forskreffnne sanctj Jørgens gaard, huesse och bygning, leergaarde, gierde, diiger, fiskeparcker, agger och enng ved god heeffd och bygning med røgtt och waaretegt, saa adt denn findes wstraffelig och wed god siun och heeffd, som denn nu er och wed mact findes och her thiill haffuer weritt brugeligt. Vdj lige maade hues quæg, heste och andett, som jeg foraarsages der ad holde thiill samme gaardtz auffuell ad driffue, skal ieg holde Kiøbenhaffns borgere och jndbyggere, saa vell som andre, som der haffue paaløff, vden ald skade och forfang y alle maade, och hues jnuentarium, som ieg der nu anammer med plouffue, harer, vognne eller andet, thet skall ieg eller mine arffuinger igien leffuere och offuer anduorde fra osz (naar vy igienn samme sanctj Jørgenns gaard affstaae) lige saa gott och brugeligtt, som thet nu er och forefindis, vdenn ald thrette, rettergang, skade och omkostning och ald interesse y alle maade, och der som sanctj Jørgens gaard skall lennger gaae paa leyge end forskrefne x aar, da skall ieg och effter forskreffnne gode mendtz beuilling vere denn nest for aarlig affgifft, effter som en andenn mest giffue will thiil de fattige. Thiill widnissbiurd, at saa y sandhed er och wbrødeligenn holdes och effterkommes skall, haffuer jeg thrøgt mitt signette her neden fore och vnderskreffuett med egen haanndt och wennligen ombedet erliige och wel-

forstandige mend Jsaach Coritz kandestøber och Morten Jacobssen Boringholm, borgere her sammestedtz, dette mit breff med mig thill thrøggere forvaring och vidnisbiurd ad besegle och vnderskriffue. Giffuett vdi Kiøbenhaffn denn 8 martij anno 1609.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

405. **27 Marts 1609.**

Skifte skal ske førend Troiovelse og Vielse, og Lejehuse maa ikke udlejes til fremmede uden Øvrighedens Tilladelse.

Wij efftersohreffne Anders Michelsen, byefougidt i Kiøbenhaffn, Johan Jellesen, Knud Hesselbiergh, borgere, och Mouritz Christensen, byeskriffuer her sammesteds, giøre alle witterligt, at aar 1609 mandagen dend 27 martij waar skichet paa Kiøbenhaffns byeting for os och mange dannemend flere, som dend dagh til thinge forsamlede waare, erligh mand Søffren Ibsen, byes kemmener her sammesteds, och war i dagh hans fierde forfulde thing, wdi huilche hand i louligh tings liud epter erlige weluise och welachte mends, borgemestere och raads befallingh haffuer affliust och thilkiende giffuet. Først at ingen throeloffuelse eller sammenwielse skall skee her i byen met nogen aff dem, huilchen part, mand eller quinde, som sidde med nogen arff inde i wskifft boe, børnegoeds eller anden arff, huad som heldst det were kand, inden eller wdenbyes arffuinger, førend de lougligen affskilder dennem dermed. Dernest at alle, som haffuer leyewaaninger inden eller wden her for byen liggendis, icke maa dennem bortleye til nogen wdenbyes fremmede folck, som achter sigh her at boesette, førend samme fremmede folck er thil forne aff øffrighed offuerhørde, huor fra de ere komne, huorledis de der ere fraaskilde, huad deris handtering er, huor aff de dennem nære wille, och derom haffuer frembwist deris richtige schudsmaal och skrifftlig beskeed, och siden worder meddeelt sedel eller forlouff fraa øffrighed, at dennem ere sambtyckte her at maa dennem boesette. Saa frembt nogen fordrister sigh her imoed at giøre, dend daa icke wil straffis derfor som ved bøer. Herom toges derpaa Tingsvidne.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

406. **24 April 1609.**

Privilegium for Stadens Vinkjælder.

Wi Christiann thennd fierde osv. giøre alle wetterligt, att effter som os elskelige borgemestere och raad her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffnn wnderdanigst haffuer ladet oss andrage oc till kiennde giffue, huorledis enn partt vdaff winførerne her sammesteds dennom

allerede skulle lade forlude, at det forskrefne borgemestere och raad iche skulle motte tilstedis adskellige slags win baade rinsk, spansk oc andenn hisigh win oc fremmet drick wdj dieris stadtz kielder her sammesteds at indlegge oc vdtappe, formedelst denn forordning, wi nogenn tid sidenn forledenn om forskrefne winhandel naadigst haffue ladet wdghaa, met mindre det oc thennom wdj lige maade skulle were tilladt, da paa det saadann misforstanndt wore wndersaatter emellum maa forekommis, saa och effterdij forskrefne borgemester oc raadt her sammesteds wed dieris middell lader holde ett obett och almindelig winkielder, huor wdj met rete bøhr adskellige slags drick fall at holdis for en huer, bode jndbyggere och wdlenndere, som der effter kunde hende at spørge, dog for enn billig priis, haffue wi aff wor synnderlig gunst oc naade wndt, beuilget oc tilladt och nu met dete wort obne breff wnde, beuilge och tillade, at forskrefne borgemestere och raad her wdj forskrefne wort kiøbsted Kiøbennhaffnn och ingenn andenn maa vbehindret wdaff stads kielder och iche anndenstedtz lade selge oc vdtappe rinsk, spansk, allekandt win, Maluerseer oc alle andere slags heed win och fremmit drick, dog forskrefne woris wdgangne forordning her met vdj alle maade vforkrenncket, huor emod de alligeuell skulle werre forpligt wdaff alle slags win at selge den som reen oc wforfalsket ehr, saa frembt de iche der fore ville stannde til rette. Forbiudendis osv. Giffuet paa wort slodt Kiøpnehaffnn denn 24 aprilis 1609. Wnder wort zegnitt.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

407. **10 Juli 1609.**

Bestemmelser om Høkere og Sælgekvinder.

Wy efftterskreffne Anders Michelsen, byefougid i Kiøbenhaffn, Lauridtz Hansen, Peder Kniphoff, borgere, och Mouritz Christensen, byeskriffuer sammesteds, giøre alle witterligt, at aar 1609, mandagen dend 10 julij war skicket paa Kiøbenhaffns byetingh for os och mange dannemend flere, som dend dagh til tinge forsamlit waar, erligh mand Melchior Hansen, byes kemner her i staden, och waar i dagh hans fierde forfulde thing, vdi huilche hand i louligh things liud effter weluise borgemestere och raads her sammesteds befallingh haffuer ladet affliuse och thilkiende giffuet, at alle høckere och hugersker her i byen och vden for porterne boendis skulle were fortenckt effter gammel seduanne intet at kiøbe her paa thorgit til forprangh igien at vdhøckere, enten smør, lamb, gies, høns, ægh, gryn eller andet,

førend klocken er slagen thi om dagen och da icke andensteds end paa thorgit och inden porterne at kiøbe, som det sig bøer, paa det borgerskabitt her sammesteds midlertid maa bekomme tilkiøbs, huad de thil deris huusis ophold behoeff haffue. Huo herimoed giør, skal haffue forbrudt huis de saaledis emoed forbud kiøbendis worder, och dertil bøde deris faldsmaal for wliudighed. Disligiste loed forbiude endnu som offte tilforne, at ingen hugersker eller fiskequinder maa staa med saldt eller fersk fisk ved stranden at vdhøckere, enten wed Fiskerbroen eller nogen andensteds langs stranden j kielder eller vden for, icke heller dermed paa thorget eller gaderne til bønderwogne at maa løbe, som offte skeed och beklagit er, men huer skal haffue fald for deris dørre her i byen eller paa Fisketorgit, huis de i saa maade wille affhende, och huad fersk fisk eller sild, som indføris i baade, skal selgis aff baadene, och de fisk, som hid indbæris i kurffue, skulle holdis fald paa det stæd ved Weigerhusit, som dennem forwiisendis worder, saafrembt de iche i ligemaade wilde haffue forbrudt huis fisk de haffue fald at selge, och derforuden for wliudighed at bøde deris faldsmaal, som førre er meldt, huor effter alle och huer, som sligt angaaer, kunde wide dennem at rette och for skaade at tage waare. Herom toges Tingsvidne.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

408. **18 Avg. 1609.**

Gjældsbrev til Kongen for 1000 Rdl. til Arbejde ved Raadhuset, Vandposten, Sluser osv.

Wij borgemestere och raadmend i Kiøbenhaffnn saa och Søffren Ibsen och Melchior Hansenn, byeskemnere sammestedtzs, giøre witterligt, at effter som det foretagne arbeid paa Raadhusett, Wandposten, schantser, grøffter, demninger, broer, weye och anden adschillig bygning jnden och vden byes icke kand fuldfærdiges met de schatter, som der till vdgiffne ere, forudenn borgerschabets daglig arbeide och tilhielp, da haffuer woris aldernaadigste herre och koning, koning Christian den Fierde, effter woris vnderdanigst anførdring naadigst laant och forstragt Kiøbenhaffnns bye tilhielp till samme arbeide at lade ferdig giøre itt tusinde goede richs daler, huilcke wij till fulde nøige vdj Hans Maitts. rentekammer aff erlige welbyrdige mend Sigwort Beck till Førsleff och Jens Juell till Kieldgaard, Hans Maitts. rentemestere, haffue ladet annamme, beplichtendes os derfore och woris efterkommere borgemestere, raad och byeskemnere paa byesens wegne samme it tusinde daler igienn at afflegge och betale hogbemelte Kong. Maitt. it aar effter dette breffs dato och midler tid

paa byesens wegne giffue Hans Maitt. der aff till rente thresindstiuffge richs daler, och derfore holde Hans Maitt. och chronen schadesløs. Thill windisbyrd haffue wij ladet trøcke woris stadtzs secret hoes forskrefne byeskemneris besegling her neden fore. Giffuet vdj Kiøbenhaffnn den 18 augustj anno 1609.

»Magistratens Vedtægtsbog» Bl. 72—73, i Raadstuearkivet.

409. **3 Jan. 1610.**

Kgl. Befaling at sende udvalgte til Prins Christians Hylding.

Christiann den fierde osv. Wor gunst thillforn. Wider, at epter som meninge rigens stender nu nogenn rum thid sidenn forledenn aff høigwichtige bethennckende haffue samptligenn keist, karitt och wduolltt denn høigbarnne første hertugh Christiann, hertug thill Slesuig, Hollstenn etc., vorris ellskelige kierre sønn, thill Danmarckis och Norgis koning att werre, om gud allermegtigste det saaledis haffde forseett, att hanns kierlighed woeris døed offuerleffuenndis worder, och der hoes wdj lige maade beuillget och dennom forschreffuit wdj sinn thidt och naar dett aff dennom begerdis at willde, effter som gambell skick och sedwahnne her wdj disse lannde och riger altid werrit haffuer, hyllde høigbemelte worris ellskelige kierre sønn, daa haffue wy nu for raadeligt och gaatt annseett att wille laade høigbemeltte vorris ellskelige kiere sønn hyllde aff alle worre vnndersaater her wdj riget wdj et huertt lannd wdj seer, och haffue wy berammit samme hylling att skulle skee her wdj wortt lannd Sielannd wdj wor kiøbsted Kiøbbenhaffnn denn 14 dag martij nu først kommendis. Thj bede wy eder och wille, atti till samme thid och stedt frembsender aff eders bye eders borgemestere med tho raadmend och firre anndre fornhemme borgere medt eders statz zegell och alles eders fulldmagtt, saa de wisseligenn thill.forskrefne thidt och stedt ere thillstede, daa paa alles eders wegne ydermerre att forfahrre, huis till samme thidtt om høigbemelte wor kierre sønns hylling bliffuer forregiffuett och derudinden at giørre och sambtøcke, huis anndre worre vnndersaatter for gaatt anseendis och giørrenndis worder, huorthill i alle som worre kierre thro vnndersaatter eder goduillige wille laade finndis. Der medt skeer os thill willge. Skretfuitt paa wortt slot Kiøbbennhaffnn den 3 january anno 1610. Wnnder wortt zignett.

Christian.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

410. **16 Jan. 1610.**

Fuldmagt til at hylde Prins Christian.

Wy efftersckreffne Iffuer Pouelszen, Raszmus Nielszen, Mogens Michelszen, Peder Anderszen, raadmendt, Anders Michelszen, byefoget, Søffren Ibszen, Melchior Hansen, byeszkemmere, Søffren Søffrensen Lademager, Hellmer Rode, Peder Michelszenn, Henrich Thomaszen, Rasmus Søffrenszenn Thranne, Berent Schult, Jens Aalborg, Hermann v. Delden, Thomas Lorck, Franck v. Acken, Søffrenn Bødker, Pouell Krage, Strange Matzen, Peder Jacobszen, Peter Kniphoff och Simonn Surbeck, borgere, saa och Peder Matzen, oldermand for rodmesterne, Lauritz Pederszenn for bryggerlauget, Jørgenn Prytzs vdj guldsmed embet, Bertell Pederszenn i bager embet, Lauritz Bøsemager i smede embet, Jørgenn Prytzs i schomager embet, Rasmus Pouelszenn i schredder embet, Baltzer Heisch i remmesnider embet, Peder Jensenn i kiødmanger embet, m. Pouell Radicke i bardscher embet, Peder Christoffersenn i buntmager embet, Lauritz Jenszenn i weffuer embet, Jacob Berg i snedker embet och Frantz Smidsdorp i bødker embet her i Kiøbenhaffnn, giøre her met witterligt, at éffterdj stormechtige hogbaarne første och herre, koning Christian den fierde, Danmarckes, Norgis, Wendis och Gottes koning, hertug vdj Slesuig, Holsten, Stormarn och Ditmerschen, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, woris aldernaadigste herre och koning, haffuer ladet Hanns Kong. Maitt's. breff vdgaa till borgemestere och raadmeudt her i Kiøbenhaffn, at effter som meenige rigens stender nogen rom tidt forleden aff høigwichtige betenckinde haffue sambtligen keist, kaaret och vdwaldt den hogbaarne første och herre, herr Christian, hertug till Sleszuig, Holsten etc. Hanns Maitt's. elskelige kiere søn, till Danmarckis och Norgis koning at were, om Hans Naade hogbemelte Kong. Maitt. offuerleffuendes worder, och Kong. Maitt. nu haffuer for raadeligt och gott anseet at wille lade hogbemelte Hans Kong. Maitt's. elskelige kiere søn hylde aff Hans Maitt's. vndersaater i huert land her vdj riget, och tiden och steden, paa huilckenn samme hylding her vdj Sielland beramet er, at schall were her i Kiøbenhaffnn den fiortande dag martij førstkommendes, huorfore Hans Maitt. byder och befaler forskrefne borgemestere och raadmendt, at de till samme tidt och stedt schulle her aff byen lade frembkomme deris borgemestere met thuo raadmendt och fire andre fornæme borgere met deris stadtz segell och alle deris fuldmacht och da paa alle deris wegne ydermeere at forfare, huis till samme tidt om hogbemelte hertug Christians hylding bliffuer foregiffuett, och derudindenn at giøre och sambtøcke, huis

andre Hanns Kongl. Maitts. vndersaater for gott anseendes och gierindes worder, met meere Hanns Kong. Maitts. breffs wider indhold. Da haffue wij endrechteligen paa meenige Kiøbenhaffnns byes borgeris och indbyggeris saa och paa alle forskrefne laugs, embeders och woris egne vegne hermet fuldmacht giffuet och stadtz segell offuerantwordett erlige, welachte och forstandige mend Peder Munck Jacobsenn, Christenn Albertzenn, Knud Marquardsenn, Michell Wibe, borgemestere, Jacob Brender, Christoffer Andersenn, raadmendt, Søffrenn Nielsen, gamell Henrich Fyren, Henrich Berner och Jacob Lipper, borgere her sammestedtzs, at were tilstede och hylde hogbemelte hertug Christian till Danmarckes koning at were och derudinden at giøre och sambtøcke, huis andre Kongl. Maitts. vndersaater for got anseendes och giørindes worder, och huis de i saa maade giøre och sambtøcke, wille wij och meenige Kiøbenhaffnns borgere och indbyggere met dette wort obne breff fuldbyrde, sambtøcke och i alle maade wed fuldmacht holde som erlige, thro och lydige vndersaate, der hogbemelte Kong. Maitts. woris aldernaadigste herre och koning huldschab och troschab soeret haffue, eigner och bør. Thill ydermeere windisbyrdt haffue wij met wilge och widschab ladet henge Kiøbenhaffnns stadtzs secret neden for dette wort obne breff met alle forskrefne borgeris, laugs och embedis indsegle, som er giffuet i Kiøbenhaffn den 16 dag januarij itt tusinde sex hundrede och thj.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Stadens og 33 andre Segl hænge under.

411. **21 Feb. 1610.**

Vedtægt om Borgervæbningen.

Artickle, huor effter Kiøbenhaffns borgere schulle dennom forholde, naar de worde tilsagde at were vdj røstning och mønstring, antegnit och meenigheden forelæst den 21 februarij anno 1610.

1. Alle och huer, som for røstning taxeris, ere affdeelte vdj roder, thj personner i huer rode, aff huilcke den tiende er forordnet till rotmester eller formand, och de nj, som ere hanns rotgeseller, schulle giøre sig paa det bæste och zirligste ferdig, naar thromen første gang omslaaes, saa at de kunde were wdj deris røstning tilstede huer for sin rotmesters dør, naar thromen anden gang omslaaes, vnder enn marcks brøde.

2. Naar thromen tredie gang omslaaes, schall huer rotmester met sine rotgeseller vdenn ald forhalning forføige seg for sin fendrichs losament met deris fulde waaben och werge, som de ere taxerit fore, huis hand det forsømmer, bøde fire marck.

3. Siden schulle de schickeligen huer i sin led gaa aff byen eller staa paa de steder, som de bliffue forordnet, och schulle muschetterer och hagschøtter aluorligen were paamint icke at schyde, naar det forbudet er, vnder 4 ℳ's bøder. Scheer och aff saadann schyden nogen schade eller wleiglighed, da ydermeere for sin gierning at straffis som wed bør.

4. Item naar de igienn i byenn indkomme, schall ingen træde aff sin led, men følge till platzen och were tilstede, naar hopmanden afftacker, vnder 4 ℳ's bøder.

5. Der effter schall huer rotmester met sin rotgeseller plichtigh were først at følge deris fendrich till sit losament och siden samme rotgeseller at were deris rotmester till sit hus følgachtig och der tage affscheed, som de først forsamblede ware, och icke nogen at bortgaa, førend sligt scheed er, vnder 4 ℳ's brøde.

6. Bliffuer nogen hiemme vden louglig forfald och øffrigheds forloff, bøde derfore 20 ℳ.

7. Desligeste schulle alle och huer allworligen were forbudet, saa well førend de aff byenn vdgaa, som siden, at fratræde deris tilforordnet led eller sted, førend de haffue taget affscheed, som før er melt, jcke schulde de helder huerckenn paa gaderne eller i huse begiffue sig tildricks, paa det ingen wleiglighed der aff schall foraarsagis, men huer at holde sig edruelig och schickelig och were hopmanden och befelhebbere vdj alle billige maade hørig och lydig, saa frembt nogen findes her emod at giøre, schall derfore haffue forbrut xx ℳ.

8. Sammeledes schall huer rotmester haffue flitig opseende met sine rodtgeseller, at deris naffne bliffue antegnit, som sig her emod forbrydendes worder, paa det bøderne des bedre kunde kreffuis aff dennom, som brøstfeldig ere, och komme till regenschab och deeling. Huis rodtmesterne herudinden findes forsømmelige och det schielligen beuises kand, schulle de sielff were plichtig de brøstfeldiges bøder at vdgiffue och betale. Och huis bøder i saa maade forbrydes och falde kand, schulle effter rotmesternis offuergiffne registere jndførdris och siden deelis thre schifftes, kongen och byenn den første part, hopmanden, fendricherne och befelichhebbere den anden, och alle rotmesterne den tredie part, huor effter huer kand wiide sig at rette och for schade at tage ware.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 190—91, i Raadstuearkivet.

412. **2 Maj 1610.**

Magistratens Forkyndelse af den kgl. Forordning om Brylluppør, Faddere, Barselkost og Begravelse.

Forordning om bryllupper, faddere, barselkost och lig att begraffue, afflæst for Kiøbenhaffns meenighed oenszdagen den 2 maij anno 1610, och er saa lydendis:

Effter som daglig forfaring giffuer tillkiende den store wordning, pracht och besuering, som her i Kiøbenhaffn nogne aars tid emod recessen med throloffuelse, bryllups och barsell koste saa well som mett fadderbeden och lig at begraffue, jndfalden och brugt er, huor wed icke alleniste borgere och jndbyggere paaføre huer andre wnødig bekostning och stoer wleiglighedt, menn och snecke och forringe vnge æchte folck vdj deris næring, husholding och formue, thill huilckenn wordentlig bryllups handell at forekomme Kong. Maitt. woris allernaadigste herre met Hanns Maitt's. høigwise raad vdj denne nest forleden herredage haffue ladet en oben beseglet aldmindelig forordning vdgaa, som for meeninge almue læst och her paa raadstuen i foruaring findes indlagt, lydendes:

Att ingen borgemester, raadmand eller kiøbmandt maa bede flere end xxiiij par folck met deris børnn och døttere till sit bryllup och der eblant schulle forgangs quinderne och saa were beregnede och der foruden tolff unge karle.

En embitzmand schall maa bede tolff par folck met deris børnn och døttere och der eblant schall forgangs quinderne ochsaa were beregnede och der foruden sex vnge karle; wille och nogen bede mindre, da schall det were dennom frit fore, och schulle samme bryllupper intet maa ware lengre end vdj thuo dage, och deroffuer aldeelis ingen ydermeere welkom eller gæstebud at maa giøres i nogre maade. Vnderstaar sig nogen her emod at giøre, da schall hand haffue forbrut thuo hundrede richsdaler, halffueparten till kongen och halffueparten till byen. Och effter som hogbemelte Kong. Maitt. haffuer sig naadigst til sindeført, at i synnderlighedt her i Kiøbenhaffnn wille foraarsagis stor misforstandt formedelst at mange her sammestedtzs ere boesiddendes, baade vdaff den geistlig orden saa well som vdaff Hanns Maitt's. hoffthiennere, som intet haffue met byenn at schaffe och icke ere byesens øffrighed vndergiffne och for den schyld kand schee dennom schulle lade wille forløste, forbemelte kongelige vdgangne mandat wachtet, derudindenn at giøre och lade effter deris egen goede tøcke, da effterdj Hans Kong. Maitt. ingen huerckenn geistligh eller wertzlig, hoffthiennere eller andre fra samme

general forordning will haffue vdelugt och exciperit, haffuer Hanns Maitt. met en anden oben mandat strengeligen och allworligen manderit, paalagt och befalet alle, baade geistlig och wertzlig, aldeelis ingen, vdenn de aff adell, vndertaget, som bygge och boe her i Kiøbenhaffnn, at de endeligen ere fortencht vdj, en huer effter sin stand och condition at rette dennom effter forskrefne vdgangne mandat, de fornæmeste effter den ordning, borgemestere, raad och kiøbmendt ere tillatt, och de andre, som ere bøseschøttere, botzsmend och deslige effter den ordning, embitzmend och andre saadanne ere concederit, saa frempt de icke wille were den straff vndergiffuenn, vdj hogbemelte kongelige mandat findes specificerit.

Belangindes troloffuelse och fæstindøll, som holdis schall for bryllupper, dertill maa bedes aate par mandtzs och quinders personner, huo der offuer giøre, bøde kongen och byen tuende fyrgetiuffge marck. Andre aff ringe stand, som ingen fæstindøll giøre wille, maa vdj sogneprestens och thre par erlige folckes neruerilse lade sig till æchteschab troloffue och mett wnødig omkostning were forschaanet.

Mett thienneste thiunde och gemeen folck schal saa holdes: Naar en erlig suend eller pige haffuer thient hoes nogen aandelig eller vertzlig folck fire, femb eller flere aare erligen och vell, da huad helder de sielff eller de gott folck, som de thient haffue, wille giøre deris bryllup, maa de der till bede eller bede lade vdj det meeste tolff par folck met deris døttere och piger, och ingenn forgangs quinder eller vnge karle; huad de bede mindre, er deris egne ære och gauffn. Samme thienneste thiunde schulde betiden, naar klocken slaar femb, forføige dennom vdj første predicken och bruden at gaa emellum thuo borger døttere eller thuo andre erlige piger, hendes hoffuet besmøckett met en perlesnor och ingen brudestoell beredis, jcke helder flere dennom at følge end de personer till bryllupper bliffuer bedne, som forberørt er, huilcke thienneste thiundes bryllup icke schall holdes lenger end en dag och dermet haffue ende. Huo her emod giør, bøde till kongen och byenn tuende fyrgetiuffge marck, och huis guld eller smøcke, bruden ydermeere end forskrefne perlesnor paahengis, at were forfalden til hospitalet.

Item den store wordning, som er paafunden och optagen aff thienneste løse folck, arbeider, dagløuner, sielffødinger och andre deris lige, som icke kunde eller formaa nogen bryllup at giøre, men alligenell till deris æchteschabs sammenkommelse omstryge den gandsche bye och meenighed for pendinge at samble, saadant schall nu aldeelis her effter vere forbudet och affschaffet, saa at ingen aff dennom

schulle effter denne dag bede flere end sex par folck at følge sig till och fra første predicken, som er brudgomen thre par mands personner och en encke brud thre par quinder, men er hun en vberøchtet pige eller møe, da gaa met flettet haar wsmøcket emellum thuo andre piger och bede thre par piger (foruden thre par quinder) dennom at følge. Findes nogen her emod at giøre, bøde i lige maade tuende fyrgetiuffge marck, formaa de dennom icke at vdgiffue, da schulle de i andre maade effter personnernis leiglighed och wilckor straffis.

Thill alle bryllupper schall bedis om løffuerdag och icke anden tid, huo her emod giør, bøde kongen och byenn tuende fyrgetiuffge marck. Vnderstaar sig och nogen brudgom at indbede vnge karle om løffuerdagh vdj bardsker hus, bøde den samme straff. Dersom och nogen bedequinde effter denne dag beder till nogen thienneste piges eller thienneste løse·folckes bryllupper eller æchteschabs sammenkommelse, da schall hun bøde der fore sex marck till kongen och byen eller straffes derfore i kielderen.

Naar nogen borgerdaater schall vdredis till brud, da schall hende icke anden smøcke, end hendes stand mettfører, paasettis, jcke helder brudestolen vdi kircken anderledes att bepryde end met flamsche hiunder och tæcker, som en erlig borger sielff kand formaa. Dersom nogen her emod giør, bøde till kongen och byen tuende fyrgetiuffge marck.

Brudgom och bruden schulle betiden komme vdj kircken till første predicken, naar klocken slar femb, till høigmesse, naar klocken [slar] halffgaaen aate, saa at kirckethiennesten for deris schyld icke forlengis, menn effter Kong. Maitt's. mandat kand endes, naar klocken slar thi. Bliffuer brudfolck herudinden forsømmelig och der vdoffuer icke wies for predicken, schall schylden billigen were deris egen.

Schall icke kaagis meere end sex retter mad till noget bryllup. Brudgom och bruden schulle settis tilbordtzs, naar klocken slar elluffue och maaltid at were giort och maden aldeelis optagen till thre slett. Giøres her emod, da schall køgemesteren och de, som brylluppet giøre, derfor tiltales och bøde till kongen och byenn tuende fyrtiuffge marck och huer der aff lige megit. Desligeste schall der intet dragis paa wegene met flamsche kleder till noget bryllup høigre end it halfft klede høigt och intet silcketyg vden alleniste offuer brudgomen och bruden och det som brudkammerset och brudsengen smøckes met, men huis flamsche kleder, silcke tyg eller andre kleder, som opslaaes eller opsettis i noget bryllup anderledes end nu bemelt er, schall were forfalden till kongen och byen, huilckett byefogden

och kemneren paa steden maa lade beslaa, indtill det dennom fraløses. Och schall huer som bryllup giøre wille, ende dennom om om afftenen vdi louglig tid, som det seg bør.

Om faddere.

Thill it barnn schall icke bedis flere end femb faddere, thill drengebarn thre mend och thuo quinder, och till it pigebarn thuo mend och thre quinder, och barsell kost effter recessen at were affschaffet vnder tuende xl ℔'s brøde till kongen och byen. Findes nogen her emod at giøre, som icke formaa slig bøder at giffue, da schulle de i andre maade tilbørligen straffes.

Om lig at begraffue.

Effter som her i byen findes stor wschickelighed, naar liig schulle begraffuis, saa at den største part, som følger liget, ere tilbedne at indgaa i huset baade for och effter begraffuelsen, da schall nu her mett were forbudet alle dennom, som nogen liig schulle lade begraffue, at de icke indbede vdj deris huse meere end sex eller siuff mands personner, som nest forwandt ere, och fire par quinder, som bære kaaberne paa hoffuedet, och ingen flere, menn ellers alle andre, som liget wille følge, at bliffue vden huset. Huo flere folck lader jndbede, schall bøde xl ℔ till kongen och byenn, huilckenn brøde dennom endeligen schall afførdris och met ingen effter denne dag sees jgiennom fingre.

Att hogbemelte Kong. Maitts. och Danmarckes riges raads naadigst brylups ordning, saa wel som andre forskrefne hoesføigede nødwendige artickle fast och wbrødeligen maa holdes och effterkommes, da schall icke alleniste fogdens och byesens thiennere huer søndag till første predicken och høigmæsse paaware och tæle, huor mange par mands och quindes personner, der følger huer brudgom och brud till och fra kircken, men och byefogden mett kemneren der foruden schulle fuldmacht haffue att lade brudgomen met deris schaffer och bryllups beder for dennom kalde, huilcke schulle fremblegge och offuergiffue richtig zedell paa alles deris naffne, som de till fæstindøll, bryllup eller fadder bedet haffue och wed deris helgens eed suerge, at de icke flere folck, end samme zedell formelder, bedet haffue. Findes nogen brudgom, schaffer eller bryllups beder brystfeldig eller gienstridige, da schulle de vdenn persons anseelse met retten tiltales och forfølges, indtill de deris brøde och faldsmaal, effter som den vdj hogbemelte Kong. Maitts. mandat, saa och hoes huer punct findes antegnit, afflagt haffue, huilcke byefogden och kemneren jndførdre och till regenschab føre schulle, saa frembt de icke sielffue derfore

wille staude till rette, huor effter huer kand wiide seg at rette och for schade att tage ware. Thill windisbyrd vnder stadtzens secret. Giffuet i Kiøbenhaffn den j maj anno 1610.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 188—89 i Raadstuearkivet.

413. **6 Avg. 1610.**

For at hæmme Slagternes Misbrug tillades det indenbys og udenbys Folk paa Torvedagene at sælge Kjød paa Nytorv til en bestemt Pris.

Wij effterskreffne Anders Michelsen, byefougid i Kiøbenhaffn, Christoffer van Norden, Hans Malm, borgere, och Mouritz Christensen, byeschriffuer her sammesteds, giøre alle witterligt, at aar 1610 mandagen dend 6 augustij waar skicket paa Kiøbenhauffns byetingh for os och dannemend flere, som dend dagh til thinge forsamlit waare, erligh mand Berendt thor Skyer, byes kemner her sammesteds, och waar i dagh hans fierde forfulde thingh, vdi huilcket hand i louligh things liud haffuer tilkiende giffuit, at efftersom nogen tidlang haffuer werit adtskillige klagemaal offuer slagterne her i byen, for de icke holde deris embede ved lige med oxekiød wdi Slagteboederne at selge, som en huer kand fange tilkiøbs for pendinge, huis nødtørffteligen behoeff giøris, men och haffue dennem vnderstaaet vden forloff at tage meere for kiødit, end aff øffrighed satt och sambtycht er. Vdi ligemaade befindis, at slachterne offte icke haffue wildt selge grapenbrad til dennem, som det begierit, vden de wille kiøbe lammekiød derhoes, huorvdoffuer fattige folck er sked forkordt, som icke begierit eller haffue raad thil begge schlaugs kiød at betalle. Och paa det sligh wordningh och misbrugh maa affskaffis, daa haffuer forskrefne Berendt thor Schyr paa weluise borgemestere och raads her sammesteds wegne, effter høye øffrigheds befallingh i samme fire thingdage offendtlig ladet affliuse och thilkiende giffue, at alle inden och wdenbyes folck, ingen vndertagit, saa mange det giøre wille, maa til wider beskeed lade hidføre til byen fersk kiød paa det nye Thorge sønden Raadhuusit och ingen andensteds at vdselge de thuende torgedage om wgen, som er onsdagh och løffuerdagh, til borgerne och alle andre, som kiøbe wille, dog at selge et schaalpundt gaat oxekiød for j ꞵ och et schaalpund gaat lammekiød for ij ß danske och icke dyrere, vnder til børligh straff, indtil kiøbit anderledis sat worder, huilchet dennem aff slachterne her i byen (formedelst deris frihed) icke formeenis skal, huoreffter alle och huer kunde wide sigh at rette. Derom toges Tingsvidne.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

414. 20 Sept. 1610.

Vedtægt om Vagthold og ulovlige Ildsteder.

Anno 1610 den 20 septembris bleff tuende nødwendige artickle læst for Kiøbenhaffns meenighed, saa lydendes:

Schulle alle Kiøbenhaffns borgere och jndbyggere, som wacht bør at holde, allworligen were befalett, naar dennom louglige tilsiges, at gaa paa Kong. Maitt's. och byesenns wacht enten sielffue vdj egen person att frembkomme eller och i stedit forschaffe enn wærachtig karll met nøigachtig werge, som det seg bør; saa frempt nogens forsømmelse herudinden befindes, schall icke alleniste were forfalden at bøde effter priuilegerne, menn och der foruden at straffis, som de der hogbemelte Kong. Maitt's. och byesens gauffnn och bæste icke achte wille.

Desligeste effter som Kiøbenhaffnns jndbyggere, som haffde wlouglige esier och fyrsteder, ere offte atwaret och paaminte, at de effter Kong. Maitt's. strenge mandat och breff schulle lade samme vlouglige fyrsteder forandre och louglig giøre, saa de kunde were vdenn jldsfare, och endnu forfaris, at en part saadant icke achtet haffue, da schulle de her met alworligen were paamint och befalet vdenn wider forhalning hogbemelte Kong. Maitt's mandat at efterkomme; saa frembt sligt icke befindes at were scheed inden 14 dage effter nestkommendes Michaelis, schulle deris jld vdslyckes och forbydes igienn at tænde, førend samme deris esier och fyrsteder worder louglige igienn opmuret som det sig bør.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 190 i Raadstuearkivet.

415. 24 April 1612.

Befaling til Magistraten at bygge et Hospital for syge Soldater.

Wy Christian dend IV. osv. Wor gunst tilforne. Wij bede eder och wille, at i her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn forordner et huus, huorudi de siuge saargiordte soldater vnder wort egit regimente kunde indtagis, och forschaffer huis de thil deris vnderholdningh nødtorffteligen kunde fornøden haffue, saauel som och forordner badsker, som samme siuge soldater skulle læge och heele, och nogle quinder, huilche paa dennom skulle tage waare och røgte. Belangendis betalling for samme soldaters vnderholdning, badskerløn och waaretegt, dend skal aff forskrefne de siuge och saargiorde soldaters besolding och vdi andre maade bliffue erlagt och betalet. Schreffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 24 aprilis anno 1612. Vnder wort signet.

Christian.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

416. **8 Okt. 1613.**

Forbud mod til videre Forhandling at købe af Bønderne undtagen paa Torvene, og Smaahandlere maa ikke købe der førend Klokken 10.

War skichet erligh mand Niels Jensen, vnderfougit her sammesteds, och waar i dagh hans fierde forfulde thing, vdj huilcke hand vdj lougligh thingsliud effter weluise borgemestere och raads befallingh haffuer offendtlig ladet affkynde och læse en schrifft, som de paa alle thre porte och Raadhuus dørren her i staden haffde ladet anslaae, liudendis ord fra ord saaledis: Efftersom ofte beklagis, huorledis en part korn kiøbere, item slagtere och høckere, saa och gemeen folck her i byen dennem vnderstaae de thuende torgedage, onsdag och løffuerdag huer wge, ved porten och paa gaderne til forprang at opkiøbe huis korn, smør, flesk, suin, gies, høns, egh och andet, som bønderne hid tilkiøbs vdføre, førend det kommer paa thorgene, da lader borgemestere och raad hermed alluorligen forbiude, at ingen paa samme tuende torgedage om wgen maa kiøbe nogit aff bønderne vden eller inden portene, førend de dermed ere paa thorgene eller inden de øffuerste halsjerne nest thorgene indkomne, vden huis en borgere kiøber for sin egen døer vden forprangh, saafrembt de icke wille haffue forbrudt, huis de i saa maade kiøbe, och dertoruden for wlydighed straffis som ved bøer. Disligiste forbiudis endnu som tilforne, at ingen høcker eller huggersker maa samme thuende torgedage kiøbe nogit, huad somheldst det were kand, andre till forprang igien at vdhøckere, førend klocken er slagen thj, och da iligemaade lougligen at kiøbe paa torgene, vnder brøde och straff, som før er meldt, paa det borgerne och indbyggerne met saadan wlouligh winkel kiøb icke ydermere skulle huer andre vdhøckere, men at en huer, som schatter og schylder til kongen och byen, maa nyde det første kiøb, som louglig giøris med bønderne och andre, thil deris husis nødtørfft, som det sig bør, huor effter alle och huer kunde wide sigh at rette och for schade at tage ware. Kiøbenhaffn dend 8 octobris anno 1613. Effter huilchen øffrigheds befallingh och affkyndelse til thinge Niels Jensen waar it wuilligt tingsuinde begierendis.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

417. **1613—23.**

Kiøbenhaffn stads befehlhebber paa krigs manneer.

Peder Andersen, hopmandt[1]). Matthias Clausen, luttenandt.

---

[1]) i Randen: mortuus.

Dennem bethienner:

1 fane. Søffren Søffrensen, fendrich[1]). Gerdt Boeze Perlesticher, fører. Hermand Hegerfeldt[1]). Nicolaus Feldbereder[1]). Peter Madtzen. Hendrick Cortsen.

2 fane. Johan thor Borrigh, fendrich[1]). Hendrich van Soesen[1]). Marten Wessell[1]). Jacob thor Borrigh[1]). Christoffer Jacobsen[1]). Jesper Buelmandt[1]).

3 fane. Vnge Hendrich Fyren, fendrich[1]). Hans Guldslager[1]). Anders Kaal. Casper Stenbach. Otto Michelsen. Dirich Frandsen[1]).

4 fane. Peter Carlsen, fendrich[1]). Hans v. Møsen[1]). Hans Figenskoe[1]). Remert Petersen. Joachim Gøndeller. Johan Mumme.

Indført i Hans Mikkelsen Lunds Kopibog i Raadstuearkivet ved Breve fra 1613. Det sidste Brev med denne Haand er fra 1623, og Tilføjelserne død ere med samme Haand.

418. **1613—23.**

Fortegnelse over Gader og Stræder.

Nørregaade. Westergaade. Kiødmagergaade. Michel Wibes gaade. Vlcke gaade. Grønne gaade Spring gaade. Wogenmand gaade. Møntergaade. Østergaade. Farffuegaade. Kongensgaade. Schindergaade. Strandgaade. Suennegaaden.

Stræderne.

Klosterstræde. St. Peders stræde. Studi stræde. Landemerckid. Klockerhøyen. Strandstrædit. Reffdybet. Knadrød stræde. St. Klemens stræde, store. St. Klemens stræde, lille. Lauritz Legs stræde. Peder Huitfelds stræde. Lille Kircke stræde. Store Fergestræde. Obenraae. Raadhuus stræde. Helligh Kaars stræde. Canniche stræde. Hydsken stræde. Anders Hansens stræde. Høybroe stræde. Magh stræde. Graffbrynd stræde. Fiol stræde. Christen Berneckou stræde. Sielleboderne. Wiingaard stræde. St. Gertruds stræde Øster wold. Wester wold. Pusterwigh. Rosengaarden. Thegelgaard stræde. Anthonj stræde. Piile stræde. Lille Lauridtz Biørns stræde. Store Lauridtz Biørns stræde. Nilich stræde. Lauendell stræde. Schinder stræde. Badstue stræde. Helliggiestis stræde. Løffue stræde. Graabrødre. Naaboeløes stræde. Brolegger stræde. Endeløes stræde. Kledeboderne. Wimmelskafftet. Det lille Badstue stræde. Leyer stræde. Knagerød stræde.

Indført i Hans Mikkelsen Lunds Kopibog i Raadstuearkivet.

---

[1]) i Randen: død.

419. **1 Dec. 1615.**

Skjøde paa en forhenværende Blegeplads Østen for Peblingesøen.

Wi borgemestere oc raadmend vdi Kiøbenhaffn, Peder Mathsøn oc Jsaach Choritz, paa denne tid byeskemnere, giøre witterligt, at wi paa Kiøbenhaffns byes vegne haffuer soldt oc affhendt oc nu met dette vort obne breff selge oc affhende fra os oc voris effterkommere borgemestere, raad oc byeskemnere til erlig velact oc forstandig mand Jacob Michelsøn, Kong. Maits. tolder her for Kiøbenhaffns slot, hans kiere hustro Anne Mortensdaatter oc begge deris arffuinge et stycke byes jord oc grøfft, som tilforne vaar en blegeplatz, liggendis østen fra Peblingsøe, norden den ny sluse, som vandet indløbber i byesens graffue imod Jermers skantze, streckendis vdj nør til erlig oc velbiurdig Mogns Wlffelds, Danmarckis rigis admirals, hauffue, Morten Wesling tilforne tilhørde, oc vdi øster til forskrefne Jacob Michelsøns indheignede blegedam, hand affdøde Anders Blegemands hustro oc arffuinge affkiøbt haffuer osv. Giffuet vdj Kiøbenhaffn den første decembris anno 1615.

Af »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 76, i Raadstuearkivet.

420. **30 Avg. 1617.**

Torlak Torkelsen maa holde dansk og latinsk Skole.

Kiendis jegh Peder Nielsen Gelstrup, professor i Kiøbenhaffns universitet, at denne breffuiser, hæderligh och wellærdt Torlach Tørckildsen Islender, er i dagh den 30 augusti anno 1617 frembkommen i woris consistorium, begierendis aff magnifico domino rectore, domino doctore Johanne Pauli Resenio, saauel som och aff gandske senatu academico, først at hand frembdelis maa were vnder Kiøbenhaffns universitets jurisdiction och nyde privilegijs och friiheder som en anden student, dernest att hand maa holde en liden børne schole. Herpaa gaff rector och professores suar, icke at wilde slaa haand aff hannem, men wilde holde hannem frembdelis vnder deris forsuar och lade hannem nyde studenternis privilegijs och friheder, saa lenge hand er borgerligh handteringh vbewaridt och icke søger borgerligh næringh, derudoffuer andre, som skatter och skylder her i byen, kunde besuergis imoed seduaane, men holder sigh som andre, der nyder universitets friihed. Dernest bleff hand tilsted at holde dansk och latine skole, dogh saa at hand icke lenger holder de børn, som lære latin, vnder sin disciplin och lærdom, end de kunde deris declinationes och conjugationes i nogen maade, saa at de siden kunde lære deris donatum fuldkommeligen i denne store ordentlige

skole. At saa er i sandhed, trycker iegh til ydermeere widnisbiurd mit signette her neden forre och med egen haand vnderskreffuit. Datum Kiøbenhaffn anno, die vt supra, jussu m. domini rectoris subscripsi m. m.

Petrus Nic. Gelstropius, juratus
academiæ notarius.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

421. **5 April 1619.**

Christian IV giver Friheder til dem, der bygge paa Kristjanshavn.

Wij Christian den fierde, med guds naade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis konning, hertug vdj Slessuig, Holstenn, Stormarn och Dytmerschen, greffue vdi Oldennborg och Dellmenhorst, giøre witterligt, att efftersom wy aff høigwichtige aarsager nest forledenn aar haffuer weritt bewegede, denne wor kiøbsted Kiøbennhaffnn med denn nye bye Christianshaufn att for wyde, da paa det des jnndbyggere med forderligste kunde komme thill nogenn brugh och nerinngh och effter dieris forplicht thill thennd forsagde tid thennd aff sigh jundtagenn pladtz med guod kiøbstedtz bygningh bebygge, haffuer wy dennom efterschreffnne frijheder naadigst meddelett och bewillget, saa och hermed meddelle och bewillge. Først schall enn huer, naar nøiachtig alne och maal paa thennd grund, hannom jndgiffuit er, offuerleffueres, derpaa worris nøiachtig schiøde bekomme, thennd thill ewigh arff och eindom och det frij for jordschyld att nyde och beholde, dogh att hannd paa samme pladtz effter stedenns leilighed guod kiøbstedtz bygningh, som forbemelte, lader opsette. Naar nu samme bye saaledes bebygt worder och husenne med folck besatt, da schulle wy dennom widere deris guode kiøbstedtz privilegier schrifftligenn wnder worris zignett lade følge. Dernest offuer alt wille wy forbemelte byes jnndwahnner tholff aar frij giffue for alld borgerligh schatt och thynnge, werre sigh wed huad nauffn dett neffnis kannd, och derforuden werre forschaannett wdj 7 aar for ald thold aff huis wahre forskrefne jnndwahner aff landet wdførre, dogh wille wy oss selff naadigst alld accisse aff huis fremmidt dryck, i rigett jnndføris, allenne thill gaatt och clart regennschaff forbeholdet haffue. Thj forbiude wy alle och huer, jhuo de ehre eller werre kunde, forskrefne byes jnndwahner herpaa, efftersom forskreffuitt staar, att hinnder eller i nogenn maader forfanngh att giørre vnder

wor hyllest och naade. Giffuit paa wortt slott Kiøbennhaffnn thennd 5 aprillis anno 1619. Wnnder wortt zignitt.

Christian.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under.

422. **14 April 1619.**

Borgerskabet indvilliger i Mageskiftet om Søerne.

Anno 1619 onsdagen den 14 aprilis haffue wij met borgemestere och raadt paa woris egne och meenige borgeres wegne effter Kong. Maitts. woris allernaadigste herris wilge och begering samtøckt och bewilget, att effterdj Hans M. med stor bekostning lader Kiøbenhaffns bye med wolde, schantzer och graffue alleuegne befeste och fast giøre, Hans M. da naadigst att haffue frij macht att lade bruge byens graffue sampt de thre søer, som er Pebling søe, den søe wed S. Jørgen med Kalffuehaffuen, och Soerte dam, som altid her thil dags er brugt aff borgemestere och raad her i byen som frij fischewand, foruden Leyer søe, som aldrede wederlagt er, med aller vnderdanigst thilforsicht, att Hans Kong. M. for saadant och hues meere aff byesens jord indtages fra byen naadigst bliffuer byen wederlagt effter Hans Maietts. naadigst och gode wilge, huilket forskrefne strax bleff vnderschreffuet.

Heinrich Fuiren der elter eig. hand. Hans Hollst eigen handt. Lueder Braasch mein eigen handt. Abraham Callubart eighen hant. Maartten Borchal m. p. Lauriitzs Hannsen egenn haandtt. Herman Burchgraf egen handt. Niels Iffuersen bunttmager egen handt. Jøren Kongell. Remert Remertsson min egen handt. Hermen van Ham. Claus Johansen egenn haand. Heinrich Fuiren der junger eigen handt. Mattiis Pedersen Koylsmed egenn handt. Hans Hanibo min handt. Claus Condewinn egenn hanndtt. Lodewiick Jacopsenn eigenn hanndt. Johann Pest egen hand. Peter Kniphoff eg. handt. Remmertt Pettersen myn eygen hant. Thorbernn Jenssøn eg. hand. Matthis Clausen egenn haand. Tage Andersen m. p. Peder Matsønn egen handt. Werner Klawman eig. hand. Jacob Pedersen eg. handt. Lauritz Hansen egen handt. Johan Wakeman egen handt. Dirich Bartsker eg. handtt. Gerdt Meier min egen hant. Niels Jacobsen eig. handtt. Peder Christoffersønn egenn hanndt. Niels Christensen Glarmester eg. hand. Mickell Persen egen hand. Matz Hansen egen handt. Hans Laursen e. h. Niels Jensen egend hand. Niels Lauritsøn egen hand, Iffuer Lauridtzen egen haandt. Willem Kroneberg egen handt. Jürgenn Daniels(?) e. h. Lauritz Jensen bager e. h. Hermen Yeyse eygen handt. Jens Rasmussen egen handt. Otto Guldsmidt

egen hand. Jacop Persen egen hand. Christoffer Trøner egen hanndt. Hans Thregaardt Gulsmidt egen handt. Hendrich Rathke eg. handt. Issack Coriwts (?) eygen hant. Christen Nielssen Kremmer egen haand. Peder Pedersenn egenn haandtt. Jochim Armstorff med egen handt. Morten Tunge egen handt. Hermen v. Delden egen handt. Gerdt Boszenn Perlensticker.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet. Udenpaa: Er her paa ingen breff end nu till K. M. vdgiffuet, men b. och r. till en forseckring aff borgerskabet.

423. **15 April 1619.**

Kongen giver Ordrup Sø og 3 Damme ved Vartov og en aarlig Afgift af Fisk i Mageskifte for Ler-, Peblinge- og St. Jørgens Sø samt Sortedam.

Wii Christian den Fierde osv. giøre alle witterligt, att efftersom os elskelige borgemester och raad her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn effter woris naadigst begiering haffuer paa byens wegne thill os, wore efflterkommere konninger vdj Danmarck och cronen schiødt och affhendt effterschreffne thrinde søer herfor forschrefne Kiøbenhaffn liggendis, nemlig Leyer søe, Peffling søe och S. Jorgen søe, saa och en damb her sammesteds wed naffn Soerte damb, huilche dogh skall were och bliffue byens graffuer, huorudinden wy os allene wille haffue fiskeriet forbeholden, efftersom det schiøde breff, de os vnderdanigst paa samme søer och damb giffuit haffuer, ydermeere formelder och vduiser. Daa haffuer wy naadigst deremod thill forskrefne borgemester och raad her vdj forskrefne Kiøbenhaffn, de som nu ære eller hereffter kommendis worder, skiødt och affhendt och hermed skiøder och affhender en søe herfor forschrefne Kiøbenhaffn liggendis kaldis Offuerdrup søe, saa och thre dambe wed Wartou. Wdj lige maade wille wy ochsaa aarligen her effter lade giffue dennom halffandit hundrit karper, huilche de hoes wor fiskmester, den som nu ere eller hereffter kommendis worder, aarligen haffuer att lade annamme, huilchen forskrefne søe och damme forskrefne borgemester och raad paa byens wegne altid hereffter maa haffue, niude, bruge och beholde for dennom och deris effterkommere. Giffuitt paa wort slott Kiøbenhaffn den 15 aprilis anno 1619 wnder wortt zignett.

Christian.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Byens Skjøde af samme Dag til Kongen findes i Geh. Ark. af samme Indhold som nærværende.

424. **27 Sept. 1619.**

Skjøde paa en Have udenfor Østerport.

Jegh Tommis Jenssenn, boenndis vden Øster portt for Kiøbenhaffnn, kiendis och giør witterligtt, att jeg aff min fri willie och

velberaad huff haffuer saald och affhendt och nu mett dette mit obne breff sellgier och affhender fra mig och minne arffuingier till erlig mand Knud Jenssenn, bryggier, borgier her sammestedtz, hans kierre hostru Magdalenne Christophers datter, deris bernd och arffuinger all denn ahnpartt, lod, deell och rettighedt, som mig tilkom vdi trende boder och en haffue liggiendis vdenn Øster portt her for Kiøbenhaffnn westenn nest op till Elsse Anders Hanssens och østenn op till Eskill Anderssens boder och haffuer osv. Til Vitterlighed forseglede »Hermannd van Ham, Hermannd Burckgraffue och Christopher Munck, borgier her sammesteds. Giffuitt i Kiøbenhaffnn denn siw och tiuffuende septembris aar epther Christi fødsell sextenn hundrit och nyttenn«.

4 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

425. **1 Maj 1620.**

Kæmnerens Instrux og Stadens Jordebog.

Wi borgemester oc raadmend udi Kiøbenhafn giøre vitterligt, at eftersom sal. oc høyloflig ihukommelse konning Frederichs den andens forordning paa Choldinghuus den 5 aprilis anno 1581 vdganget eblant andet indeholder, at borgere skulle vere byens kiembner her i Kiøbenhafn, huilche vnder deris faldzmaall aarligen schulle giøre borgemester, raad oc byen regnskab wdi nogen af menighedsens ofuerwerelse, oc samme deris regnskab iche at skulle qvitteris, vden de nøyagtige oc ret fantis som det sig bør, huilchen kongl. forordning nu ved træduffwe oc ni aars tid er blefuen efterfuldt oc des medler tid huert aar weret twende borgere i samme bestilling; naar den eene et aar hafuer staaet byen for regnskab, er den anden traad vdi hans sted oc saaledis huert aar giort byen regnskab, eftersom de paa raadhuset indlagde huer serdellis vdi dennem selfue forklare oc indholde, oc efterdi vdi saa lang tiidt efter adtskillige woris allernaadigste herris oc konnings brefve oc befallinger er skeed nogen forandringer oc sønderlig nu paa det fiortende aar byen paa wolde, rundeler, schandtzer, grafuer oc i andre vnderskedlige maader med bygning er blefuen forbedrit, ehr den gamble jordebogs indkomst, som byens kiemner vdi forskrefne aar 1581 ofuer antvordet blef, der met i atskillige maader forandret oc en part byens rettighed forringet oc sønderlig vdi efterfølgendis punchter:

1. Først alle byens grunde oc eiendome met gaarde, huuse boder oc biugning sampt Raadhusgaarden oc den gandske pladtz, som byen af arildtz tid hafuer haft oc brugt med huusleye oc rendte

sønden for Raadhuseth afbrudth oc till eth fry Ny torf vdlagt saa vel som oc Raadhuseth i sig self paa byens bekostning renoverit, fornyet oc forbedreth.

2. Item en anthall huse oc jorder inden for woldene emellem Øster oc Nørreport oc flere steder kiøbt oc til gemen farth oc stræder vdlagt, huilche oc med byens penninge effter byeretten er wederlagt oc betalt, efter som kiemnerens ofuergifne regenskaber paa byens wegne vdwise.

3. For det tredie mange huuse, hafuer oc jorder vden omkring byen fra Øster oc till Wester porte, som byen hafde jordskyld af, till byens grafue, skandtzer oc wolde, huor behof giordis at forvide oc forbedre, afskafet, oc thennem, som theris myst hafue, andre byens jorder igien vdlagt, som sligt her efter mesteparten specificerit oc indført er.

4. Sammeledis Theilgaardens inddigede jordh oc Papegøystangens pladtz, som laa norden for Kongl. Maytz. haufue, oc ny bytingh afbruth, steen, træer oc biugningh, som paa de steder forfantes, vden for Peblinghbroe vdførdth, huor Theilofnen med huse oc lader paa byens bekostningh af ny igien er opbygt, som kiembnerens regnskaber anno 1616, 1617 der om videre formelder.

5. Disligeste ehr oc byens jordh oc fægangh fra høybemelte Kongl. Maytz. haufve oc i nør til Sortedams broe till Hans Kongl. Maytz. brugh met træuerch oc grøfft heignet oc inddiget ved nogle judske knechte aar 1616 in octobri.

6. Item er oc Kalfuehafuens jordh oc eng, sønden vdh met Peblingh søes demning, af huilche borgheskabet aarligen gafve byen xxiiij dlr. til jordhleye, forandret oc vnder et inddiget met St. Jørgens søe, som tilforn efter gamble brefve laa til raadstuen.

7. Sammeledis hafuer høybemelte Kongl. Maytt. sig naadigst forbeholden Leyersøe, Sortedamb oc Peblingsøe alleene till fiskerie at lade bruge, efter som brefuene der om widere formelder, oc vnderdanigst af os oc menigheden sambtøcht er, der for efter saadan berørt leylighed, saa oc paa det efterkommere borghemester, raad, kemner oc børgerskab kunde hafue saa vell widskab om slig forandring oc huis byen saaledis er fraskilt, som om huis paa denne tiidh igien beholden er, oc aarligen skall indkrefuis til byen, hafue vi med byens kemnere Claus Lauritzen oc Hendrich Berner, som nu ere, sampt førige kiemnere oc nogen de beste oc eldste borgere, som ere Peder Stafensen, Lauridtz Haagensen Weile, Madtz Nelaussen, Hermand Burgraff, Peder Madsen, Isaac Choridtz, Jens Nielsen

oc Rasmus Thomesen, som byens kiembnere waaret hafuer, sampt Hendrich Fiuhren den eldre, Matthias Clausen oc Jens Christensen, Hans Jensen, Claus Johansen, Jacop Nielsen, Peter Kniphof, Christopher Trøner, Lyder Braske, Knud Hesselbergh, Werner Cloumand, Mouridtz Christensen, Johan Bødker, vnge Henrich Fiuhren, Gert Hermandsen, Jacob Dreyer, Jørgen Berndtsen, Knud Pedersen Vrtekremmer, Jacob Pedersen, Niels Christensen, Lauridtz Christophersen, Niels Jacobsen, Jørgen Pofuelsen oc Christen Bentssen paa meenige byens wegne ladet skrifue oc forferdige en ordentlig jordebogh paa den aarlig wisse hussleye, jordskyld, rendte oc indkomst, som byen efter saadan omskiftelse endnu tilkommer, oc der hos kiemnerne til paamindelse oc efterretning ladet anmelde anden byes rettighed, som efter gammell brug, sedvane, privilegier oc frihedt byen til beste oc aarlig rendte oc regnskab bør at indføris, som er:

1. Huseleye af byens eyendomb oc waaninger inden portene for et heelt aar:

Øster qvarteer.

St. Nicolai soghn.

Dend gandske eyendomb, grund oc bygning østen for Amager torf, oc vd emod alle tre streder ellefve vaaninger. Af det store murede steenhuus emod torfvet met den boleg paa hiørnet till Kierchestrædet gifuer Hendrich Apotecher paa denne tiidh till aarsleye ichon j[c] rixdlr. Dog der af bør meere at gange.

Kierche strædet.

Mette Simon Hollenders xiiij rdr.

Jørgen Marqvorssen kandstøber viij rdr.

Christen Schreder viij rdr.

Inger Michel Bannickes viij rdr.

Michell Frederichsborg x rdr.

Karine Claus Hendrichsens x rdr.

Østergade.

Hans Cap af den waaning, som Mathias Gruntmand tilforn i bode, xl rdr.

Silwester Hendrichsen af Karine Jens Lauridtzens waaning viij rdr.

Hermand Feldtbereder viij rdr.

Springgade.

Paa den pladtz Auflsgaarden kaldet hafuer byen sine stalde oc gifuer jordskyld af grunden til Warton hospitall, emodt adelgaden hafuer byen sine leye waaninger, vdi huilche boer: Rasmus Lauridtzen

vj rdr. Christen Hanssen vj rdr. Hans Knudsen vj rdr. Peder Riber vj rdr. Gudmand Olsen vj rdr. Jens Plichtsfoget i byes tieniste er husfry.

Hafuer byen end en vaaningh der sammestedtz, vdi huilchen een Cloudit tilforne boed hafuer.

Wed Stranden.

Hafuer borghemestere oc raadt deris brandtmurede Weyrhus, som hører till raadstuen oc af dennem selfue ved magt holdes.

Nordvest paa hiørnet der hos liger den waaningh, som nogle aar forleden er afkiøbt Johan v. Gelder, raadmandt, huor udi nu boer Søfren Jensens hustru oc gifuer om aarit byen til husleye xl rdr.

Westen op till ligger det gamle Weyrhuus, som forige borghemestere oc raad till byen hafuer afstaaet, efterath de hafde ladet opbygge det ny Weyerhuus, gifuer husleye vj rdr.

Bag emod samme gammel Weyrhuus udi sønder emod stranden er paa byens wegne wed forskrefne Madtz Nelausen, kemner, kiøbt til byen tvende saltboder fri grundth for beleyligheds skyld hos anden forskrefne eyendomb modh stranden, den ene af vnge Henrich Finhren, gifuer aarlig xij rdr., den anden af Kiersten Søfren Bødkers oc gifuer til leye om aaret xxiiij rdr.

Den gamle Accisse boe vesten nest op til vd med sal. Kierstine Jørgen Bendtsens husgaufl tilhører byen oc er bevilget haufneskrifueren till en residentz.

Hellig Giestis sogn.

Graabrødre.

Prisonen er en brandt fry mur medt sin rettighedt, til detz brugtt at forvare fanger vdi.

Vdi den nørre port med gauflhuseth imodh Løfuestredhet boer nu Marine jordemoder oc gifuer aarligen husseleye xiiij rdr.

12 Slagterboder ved Brøger laugshuus af huer om aarit 3 rdr., er xxxvj rdr.

Jens Kieldsen Bødker vdi det bysens hus vesten for den gangh til Madboerne xiiij rdr.

End hafuer byen 15 Høcher boer fra Graabrødre i sønder till den huelfuede vdgangh ved gamle Fisketorge paa øster side vdh med strædet, af huilche boer tou ere forvendlet vdi een, saa det nu ichon er 14, oc gifuer af huer om aarit iiij rdr., vdi huilche nu ere boendis: Mette Jacobs 1, Jen[s] Kallunnsmand 2, Søfren Kalchslar 3 oc 4, Rasmus Koch 5 oc 6, Peder Slachter 7, Anne Søfrens 8, Anne Rasmusdotter 9, Anne Mortensdotter 10, Maren Laursis 11, Else

Kalundsqvinde 12, Maren Carstens 13—14. Er tilsammen af disse 14 boer xlix rdr.

Wor Frue sogn.

St. Clemendtz stræde. Hafuer byen til forvexlet sig et styche fry jord oc byghningh y samme stræde til en wachtskrifuers waaningh emod 13 ℔ 5 ß j alb. mynt, som Peder Andersen, borgemester, tilforn gaf byen till jordskyld af fordom M. Niels Huidt, biscop i Lundh, hans gaard østen for det Ny torffue, husleyen i steden for jordskylden er forunden grunden aarligen xiiij rdr.

Imod alle bysens huuse oc Raadhuusgaarden, som blef abbruth oc brolagt till ofentlig marchet sønden for raadhuset, war fornøden at kiøbe till byen:

Itt styche jord i det strede, som løber i vesten fra forskrefne Ny torf oc i Kattesund, huor paa byen hafuer ladet bygge siuf waaninger norden for strædeth, huilche nu besiddis af fengsels slutteren oc byens thienere.

Item vdi strædet [ɔ: stædet?] for Raadhusgaarden er kiøbt af wor Frue skolles forstandere ehn jordfri grund for 700 dr., som byen forrenter, huor paa allerede er bygt oc opsat et brantmureth huus, som scharprichteren besidde[r], oc inden derfor et skur ofuer bysens ildspoite.

Samme pladtz skall byen fremdelis med mur oc biughning indluche oc bebygge, saa snart det skee kand.

Paa byens grund oc eyendomb fra Graabrødre[1]) vdi wester langs grafuen til Farfueriet, som Christopher Paxs v. Festenberg sig vilde tilegnet oc hans arfvinger af Ko. Ma. oc Danmarchis raad dog blef fradømbt, staar en biughningh med et porteromb ved brøndhen, som hafnefogden boede, af huilchen byen aarligen skall hafue sin leye vj rdr.

It gammel murede hiørnehus ved Saltkarrett emodh Gammell torff, som var bygfeldigt paa tømmer, loffte, tagh oc i andre maade, huilchet var kaldet byskrifuerens waaningh oc dog af ingen byskrifuer kunde besiddis, fordi der till er aldeelis ingen gaardtzrom oc iche heller byskrifueren hafde der af om aarit meere end xx daler, thi er samme gamel støche muret biughningh soldt till Peder Christophersen kremmer for siuf hundrede rixdaler, som altid skulle staae paa rente, af huilchen rente byens kiemner aarligh skall vdrette byskrifueren till sin husleye trædeffve rixdlr. oc det øfrige formeeris her vdi jordbogen altid skall følge byen som en husleye, aarligen xij dlr.

2. Jordskyld af byens grunder inden portene liggendis for it gandske aar.

---

[1]) Graabrødre har næppe staaet i Originalen.

St. Nicolai soghn.

Angenette Skomagers af en gaardh i Kierchestrædet østen nest op till gamel Henrich Fiurens brandtmurede huus iiij ℔.

Dirich von Nyes skomager af en gaard vdi Østergade paa det høigre hiørne af det lidet strede, som løber till Kongensgade, xj ℔ ij ß ij alb.

M. Baltzer Blytechers efterlefuerske af fordum Jørgen Guldsmeds gaardh, som oc hafuer tilhørt Niels Guldsmed paa Østergade, xj ℔ ij ß ij alb.

Hr. Tage Hansen af nogle boder i Kongens gade, fordum Anne m. Jacobs til[hørende], som Christopher Koch med fleere i bode, xj ℔ ij ß ij alb.

Erligh oc welbiurdigh Cort Randtzov af Niels Kaas fordum cancelers gaarde, St. Giertrud kaldet, gifuer aarligen xxxij ℔.

Hendrich Berner oc hans børn af fordom Benedix Krøgers gaard, som sidhen Hans Mønther lod bygge emod Amager torfve, som skall forsechris byens kemner paa en wisse stedh eller hos thou personer at annamme, xvj ℔.

Sal. Claus Mekelborgs, proviantschrifuers hustru, oc hindis afgangne sl. faders Peder Hansen, fordom renteskrifuers, gaard emodh Høigbroestrede liggendis, som Jesper Steenbach nu hafuer kramboder, paa hiørnet imellem Amager torfue oc Lædderstrædet vj ℔ x ß ij alb.

Jacob Adtzerssens arfvinge af nogle boer i Pilestrædet, som vdi fordom tiidh hafuer tilhørt Frandtz Ibsen oc da werit sex boder, gifver xxj ß j alb.

Hellig Giestis soghn.

Peter Kniphof af fordum Marine Berndt tho Westens gaard vdi Schoboderne, som er hiørnehuset paa østerside till Badstustræde, gifuer xvj ℔.

Hans Jenssen Riber af den gaard til Schoeboerne, østen nest op till, som tilforn var kaldet Hans Klynes gaardt, xxj ℔ v ß j alb.

Peder Frantzens arfuinger af fordum velb. Lauge Brockis gaard i Brolegerstrede, som Lauridtz Bager nu besidder, iiij ℔.

Jens Christensen brøgger af en gaardh i Compani strædet, som hafuer weridt kaldit Jacob Rafns gaardh, x ℔ x ß ij alb.

Niels Giertsen af en gaardh, som Frantz Smit tilhørde i Raadhusstredet, som nu er østen for det Ny torf, x ℔ x ß ij alb.

Emod 13 ℔ 5 ß j alb., som Peder Andersen borgemester tilforne hafuer vdgifuet af s. mester Niels Huidtz gaardt, findis her til forne først her i wor Frue soghn indført een anden jordfry grundh

med sin paastaaendis byghningh, som er tilvexlet byen til en wachtschrifuers bolig, fordi wachtschrifuerens waaningh blef med andre fleere byens huuse sønden Raadhuset efter Kongl. Maytz. naadigste befalningh afskaffet.

Wor Frue sognn.

Mester Dankort Leill af nogle boer vdi Farfue gaden, som tilforne war en haufue, efter den gamble jordbogh x ß ij alb.

Mester Christopher, sogneprest till Herføgle, af et støche jordh liggendis op till hans gaard i St. Clementz strede xij ß.

Af fordumb Michel Brøgers gaardh i Kattesund xij ß.

Sidtzele Mortens datter af et støche jord vdi St. Clementz strede, som hendis formønder Mogens Nielsen nu vdgifuer jordskyld af, viij ß.

Morten Kraall af et støche jordh udi Voghnbadstustrede, som Oluf Madtzen, borghemester, hafuer brugt, viij ß.

Søfren Søfrensen brøgger paa Vestergade gaf af et støche jordh bag op till hans gaardt v ℔ v ß j alb.

Er siden kommen till Strange Matsen en part oc gifuer byen aarlig iij ℔ ij ß.

Anden part hafuer Søfren Søfrensen oc gifuer om aaret ij ℔ iij ß j alb.

Om efterskrefne 5 jordher skall kemnerne fordris forklaringh, som staar indført vdi den gamble jordbogh anno 1581:

Christen Christen[sen] byfogeth for en bolig i St. Clementz stræde iij ℔.

Rasmus Pedersen af 2 boder der sammestetz ij ℔.

Jens Wibe paa de fattigis weghne af ehn jordh der sammestetz, som Michel Erreboe oc Jens Brun kiøbte at sette thoe stalde paa, iiij ℔.

Matz Nelaussen bager af et støche jordh i St. Clementz stræde, som tilforne tilhørde Lisabeth, her Olufs i Gladsaxe, gifuer ij ℔.

Christopher Hestemøllers arfuinger af et støche jordh.

Item byen hafuer aarligen haft till jordskyld af Wognmands laugshuus ved St. Giertrudtz stræde 5 slette ℔ 5 ß j alb. Der imod hafuer byens kemner vdi det aar 1609 annammet af Michel Wibe, borgemester, 40 rdr., huilche altid vdi stedhit for forskrefne jordskyld skulle till byen forrentis, er ij rdr.

Efter dend gamble jordbogh hafuer Oluf Matzen, raadmand oc siden borgemester, gifuet af et støche jordh oc to boer i Kattesundt, som Jens Michelsen tilforne hafde

End af et stoche øde jordh, som hand fich af byen der sammestedtz

Barbara Laurids Jørgensens af fordum Willadtz Skomagers gaardt paa Nørregade xiij ℔ v ß j alb.

Peder Hansen brøgger af den hiørnehus gaardt ved St. Peders stræde, som er kaldet Jens Raufns gaardt, viij ℔.

Warton hospitall af en liden waaningh paa Nørregade imod porten, tilforn Lauridtz Klochers waaningh kaldet, xxj ß j alb.

Oluf Simonsen af en gaardt sammestedtz xxj ß j alb.

Wartons hospitall iligemaade af tuende øde boder i Fiolstrede, hafuer tilforne gifued jordskyld 2 ℔, oc efterdi den ene boe efter Ko. Ma. befallingh er afbruth til Woldstrædis forvielse, er jordskyld sæt af den anden boe 1 ℔.

Boeld Gregers Bangs af den hiørnehuusgaard vd till Kiødmanger oc Skindergade, som m. Hans Lauridtzen tilforn i forsuar hafde, xxj ℔ v ß j alb.

Reignholdt Seigleger af nogle boer i Magstredet, som Oluf Mortensen, raadmand, fordum tilhørde, oc er jordtskylden vdi gammel tidh forvexlet af hans gaardth ved Gammel torf paa samme boer x ℔ x ß ij alb.

Jacob Michelsen tolder af s. fordum Oluf Hammers gaardth emodth Gammel torf vj ℔ x ß ij alb.

Af sex boder paa Rosengaarden, som Peder Graatop oc Knud Alsingh tilforne hafue gifvet jordskyld, gifuer nu de fattige husarmis førstandere byen aarligen iij ℔.

Andreis Kaall, suærdtfeiger, af Marine Laues Brøggers boer der sammestedtz xiij ß j alb.

Peder Bundtmager paa Gregers Snedichers wegne af 2 boer oc j haufue i Kiødmangergade, fordum tilhørendis Anne M. Jacobs, v ℔ v ß j alb.

3. Jordtskyld eller leye epter Ko. Ma. mandater af udschur oc boer, som er bygte vden for husenis wandfaldt oc fodstycher heri Kiøbendhaffuen paa bysens grundt efter dette aars forandringh oc antegnelse for itt heelt aar.

Øster qvartheer.

Store Fergestræde.

Hendrick Tygsell af 2 vdschur xij ß. Søfren Bugge af 2de boer vnder sit hus xiiij ß. Johan Momme af en boe viij ß. Gammel Hendrich Fiuren af 2 boer xij ß. Doct. Jørgen Fiuren af een boed viij ß. Noch af en boe giort till en kramboe ij ℔.

Kierckestræde.

D. Jørgen Fiuren af en anden ny boe viij ß. Moicke Johan Beckis af 2 boer xij ß. Lisabeth Johan Voghnsis af en boe viij ß. Peder Kieldsen af 2 smaa boer viij ß.

Østergade.

Lyder Braske af de boer omkring hans hus hand i boer, saa lenge de kunde lydes, iiij ꝑ. Thias Johansen af en boedt vj ß. Welb. fru Anne Steen Maltesens af en boe for Oxekoppen xij ß. Giert Perlesticher af en boe for det hus hand vdj boer viij ß. Jesper Steenbuch af 2 boer vd til Østergade 1 ꝑ. Dendt tredie boe i det lille strædhe er vlouligh oc skall efter dannemends besichtelse afbrydis. Welb. Kierstine Lyche af 2 boer inden rendesteenen viij ß. Abraham Pusementmager af it schur iiij ß. Charll Vrtekremmer af en boe iiij ß. Baltzer Blytecher af en boe iiij ß. Karen Peder Langs af en boed iiij ß. Anders Ollssen af 5 boer vnder hans hus xx ß, oc rendesteenen er endnu som tilforn. Af en boe vnder Søfren Jørgensens hus iiij ß. Hans Warton af 2 store boer xvj ß. Nicolaus Møntmester af fire boer vnder hans huus iiij ꝑ. Doct. Jonas Charisius af 3 boer xviij ß. Peder Nielssen skrifuer af en boed vj ß. Daniel Kormand af 2 boer xij ß. Lauridtz Seymager af 2 boer xij ß. Christopher Murmester af 3 boer omkring hans huus xxiiij ß.

Piilestræde.

Lauridtz Knudsen af en liden sandboe iiij ß. Peter Katt af en liden boed iiij ß. M. Hendrich paa Amage af en liden boe iiij ß. Claus Skomager[s] arfvinger af en liden boe iiij ß. Captein Jens Munch af en boe viij ß, och fodstycherne vill afsaugis lige ved bislagett. Wendtzell Schreders boe viij ß, vill oc indfløttis en fod langt. Nicolaus Møntmesters trappe oc rendesteen er lige som tilforne oc bøer at afskaffis, som den forige taxt formelder. Knud Schrædders thømmer vnder hans vindver, som ligger aaridt igiennem vd paa gaden, er vloulig oc bør at afskafis. M. Fitt Thimmermand af hytter, skur oc thrapper for hans hus tilsammen 1 ꝑ. Matthias Schomager af et schur iiij ß.

Wognmandgade.

Christen Drauffuer aff ehn kielderhals iiij ß, oc hans bislaug indfløttis. Lyder Pottemager af en boedt iiij ß.

Springgaden.

Niels Lauridtzen af en boedt iiij[1]) ß. Hans Pedersen skomager af en boe vj ß. Peder Olsen af en boedt vj ß.

---

[1]) Ved dette Tal er der rettet, til vj?

Kongens gade.

Hendrich Kleinsmed af en boedt iiij ß. Niels Koch af en boe iiij ß. Hermand Burgraff af 2 boder viij ß. Christen Christensen af en boe iiij ß. Meste parten der i gaden ehr rendesteenene lagt for langt vd paa gaden, oc bislaugene staar vden for rendesteenene oc skall befalis igien at indleggis.

Wiingaardsstræde.

Niels Ifversen buntmager af en bodt iiij ß. Rasmus Koch af en boed iiij ß. Elline Fockis kielderhals vlouligh oc bør at afskaffis. Matthias Hansen raadmands kielderhals der i gaden er vlouligh oc bør at afskaffis, vden hand kand hafue det udi minde.

Antonistræde.

Jørgen Kongæll af Kiersti[n]e Femmers boed, bislagerne oc kielderhals bør at afskafis. Disligeste oc Christen Porteners.

Strand qvorteer.

Lederstræde.

Isaac Kandestøber af et schur iiij ß. End af en boed nyligen er bygd iiij ß. Johan Bøcker af et schur iiij ß. Wnge Hendrich Fiurens stackitverch oc kielderhals vlouligen satt i gaden, nu nyligen giort meer end en allen oc bør at afskafis, men saa lenge det kand talis at staa, da at gifue deraf 1 ℔. Anders Hansen af 2 boder vj ß. Henrich Deyer kremmer af en boe iiij ß. Peder Frantzens arfvinger af en boe iiij ß. Petter Musfelt af 2 boder xvj ß. Søfren Ingemandt af 2 smaa boder xvj ß. End af brøger boen iiij ℔. Berndt Schuldt af en liden boe iiij ß. Christopher Andersen raadmand af 2de boer xij ß.

Ved Stranden.

Søfren Ingemandt af 4 smaa boer iiij ℔. Peter Musfeldt af ehn boe ij ℔. End af en driche boe iij ℔. Af en bod vnder den gaard, Willom Hauffuersach tilforn eyde —. Anders Hansen schrifuer af 2 smaa boder ij ℔. Hermand von Hamb af en boed ij ℔. Johan Friis af ehn boed ij ℔. Vnge Hendrich Fiuren af 2 smaa dricheboer ij ℔. Lisabeth Dirich Møller af 2 smaa boder, som leyes bort, ij ℔. End af en dricheboed ij ℔. Maren Jeronimus Garbers af en boed ij ℔. Jens Nielsen sømbkremmer af 2 leyeboder iiij ℔.

Høybrostræde.

Christen Albretsen borghemesters arfuinger af 3 boder oc en drichebod, tilsammen vj ℔. Hendrich Berner af en leyeboed ij ℔. Margrette Apotechers af en dricheboe iij ℔. Hans Holstis schur, boer

oc vdbiugning —. Jochum Smitt af 2 smaa boder iij ℔. Nille Claus Chondenins af et schur oc en boed j ℔. M. Jens Paaske aff en boed ij ℔.

Amagertorffue.

Jesper Steenbach af en boedt ij ℔. Isaac Kandestøber af 2 lange boder iiij ℔. Johan Bødiker af en liden boed xvj ß. Marine Hans Pipers af en boed ij ℔. Giertrud Jørgen Laursens af en liden boe vj ß. Mogens Michelsen raadmand af en liden boe iiij ß. Søfren Lademagers gaard, som Claus Johansen kiøbte, er nyligen afbruth oc nu ingen schuur. Madtz Hansen af en dricheboe oc en anden liden leyeboe med den taxering, som stod tilforne, tilsammen ij ℔. Dauidt Skone af en boed j ℔. Remmert Petersen contrafeyr af en boed ij ℔, oc det fielskur uden for hans boed bør at afskafis. Henrich Ratke vrtekremmer tilforn 5 boer, men er ickun 4 der af, saa lenge de kunde vere lidelige, ij dr.

Kiødmangergade.

Hermand Hagenfeldt af sit skur oc boed xij ß. Knud Marqvorsen borgemester af en boed viij ß. Jacob Dreyer af en boedt viij ß. Noch af en vdsetningh vnder hans bielchehofft, saa lenge det kand tilladis oc lidis, viij ß. Michel Pedersen af en boed viij ß. Laurs Jensen grofsmed af en liden boe iiij ß. Jørgen von Pheling af en dricheboed vnder welb. Mandrup Pasbiers hus viij ß. Hans Kønning haufuemand af en boe viij ß. Cort Køller af en boedt iiij ß. Michel Thomesen schomager af en boedt viij ß. Mester Ditløf Badsker af en boed viij ß. Henrich Berner af 3 store leyeboder vd till Amager torfuet viij ℔.

Store Fergestræde.

Jochum Smitt af en gammel boed iiij ß. Margrett Apotechers af 2 skur viij ß. Annicke Lambs af en boedt viij ß. Claus Condenin af en liden boedt iiij ß. Hermand von Delden af 2 dricheboder oc en liden boe ij ℔. End af en kramboe j ℔. Hendrich Berner af 2 leyeboer ij ℔. Kierstine doct. Jacob Haasebardtz af 8 leyeboer om hindis eyendom, tilsammen xij ℔. Velb. Envold Kruse af sine boer omkring hans eyendomb, tilsammen iiij dr. Hans Holstis skur i Fergestredet skal efter den førige taxt afskafis. Claus Condeuins hytter oc skur skulle flyttis en allen nermere husene efter den gammel taxt.

Lille Fergestræde.

Bertel Glarmester af en boedt iiij ß. Anders Kremmer af 2 boeder viij ß.

Ved Stranden.

Reienholt Seilleger af 7 boer omkring hans huus, saa lenge de af øfrigheden maa tilladis at blifve bestaaendis, x ℔. Borgemester Michel Wibe af en liden boe nest op till Reinholdt Seilleggers boer iiij ß.

Kierckestræde.

Peder Mortensen[s] bislag opmurede af grunden ofuer rendesteenen, indtill det blifuer afskafet, gifuer der af j ℔.

Snaris qvarteer.

Ved Weyrhuset.

Jørgen Pofvelsens boer vnder hans vindver viij ß. Kiersten Jørgen Bendtsens arfvinger af en boe viij ß. Christen Albretsen borgemesters arfvinge af en boe viij ß. Niels Jensen vnder hans windver iiij ß. Giert Meyr af en liden boe iiij ß.

Magstrædet.

Søfren Hansens ny opmurede bislaug, af grunden en half allen ofuer rendesteenen, bør at afskafis, thi det er vlouligt, oc synderlig for gadens snefuerhedtz skyld. Esben Brøgger af et fieleskur iiij ß. Reinholdt Seillegers 2 opmurede boder ere vloulige, skall dog gifue till videre bescheed ij ℔.

Wandkonsten.

Oluf Rebslaers hustru af et lidet skur iiij ß. Karen Jens Nielsens af en boedt iiij ß.

Farffuegaden.

Gregers Snedker af 2 boer viij ß. Per Nielsen schreder af en boed iiij ß.

Raadhusstræde.

Rasmus Nielsen scholleholder af en boed iiij ß.

Broleggerstrede.

Jens Rasmusens boe vnder hans windver iiij ß.

Badstuestræde.

Hans Flander af en boe ij ß. Velb. Sigvort Bech K. M. rentmester af fire boder i Compagnistrede j ℔. Christen Nielsen kremer af en boe vnder hans hus vj ß.

Wester qvarther.

Gammeltorff.

Borgemester Ifver Pofvelsen af 2 boer vnder fordom Hans Bruns gaard xij ß. Noch borgemester Ifver Pofuelsen af 3 boer for hans egen gaardt, hand iboer, xij ß. Peder Andersen borghemester af 4 boeder xij ß. Madtz Frandtzen af 3 boeder xij ß.

Westen Raadhuset.

Kierstine Per Trælundtz af 2 gl. boder viij ß. Christen Nielsen rochemager af 2 smaa boder viij ß. Anders Nielsen grydstøbers arfvinge af 2 boder viij ß. Thomas Lorck raadmand af en boed vnder Peder Knudsens arfvingers hus viij ß. Hans Reinholdtsen af 2 boer ij ℔. Magdalene Nafne Simonsens af 3 boer j ℔. Laurs Jenssen bager af 2 boer xij ß.

Westergade.

Christen Jensen af 3 boer xx ß. Søfren Rasmusen renteskrifuer af en boe iiij ß. Niels Hiulmands hustru af en boe vj ß. Morten Kraal af 3 boder j ℔. Daniel Giøngh af en boed vj ß. Mogens Nielsen af en boed iiij ß. Jacob Nielsen af 2 smaa boder viij ß. Børge Pedersen af en liden bod iiij ß. En trappe op till døren i afgangne Suend Kedelsmedtz leyehuus er ofuer rendesteenen ofuer bygt, skal indfløttis. Strange Madtzen af 2 smaa boder viij ß. Afgange Giertrud Jens Skiøttis arfvinge af 2 boer j ℔.

Wd emodt Wester woldt sønden adelgaden.

Hendrich Hanssen af en liden boed iiij ß. Dorette Bødickers bislaug oc skur er satt ofuer rendesteenen vd till gaden, er vloulig oc skall indfløttis.

Lavendelstrede i Kattesundt.

Den boe, som er opsadt vnder Gammel Hendrich Fiureus boer, er vloulig, skall en half allen indfløttis. Vdi Niels Skrifuers boder et vlouligt bislaug en half allen vd paa gaden skall indfløttis. Mouridtz Christensen en waaning ved Westervold med it vdskur oc et sprinchelwerch ofuer bislauget tillucht skall afskafis.

Store St. Clemens stræde.

Rasmus Cholding thømmermand en boe iiij ß. Seuerin Seuerinsens hustru i Jens Skiøttis arfvingers sted af 2 boer j ℔.

Nøre qvortheer.

Jens Søfrensen Schreder af 2 boer j ℔. M. Anders Smitt af et lidet skur viij ß. Madtz Christensen Gullandtzfar af 2 boer j ℔. Pouel Jensens arfuinger af en bod viij ß. Niels Lauridtzen af 2 boder j ℔. Morten Mortensen kremmer af en bod vj ß. Mogens Nielsen af en boed viij ß. Morten Pedersen af en boed viij ß. Morten Wedtzels arfvinger af 2 boder xij ß. Jacob Moll af 2 boeder xij ß. Niels Marqvordsen af en liden boed iiij ß. Thobias Rosendall af 2 boder viij ß. D. Peder Winstrups børn af j boed viij ß. Niels Madtzen brøger af 2 boeder xij ß. Frantz Ibssen af en boed viij ß. Lauridtz Snedicker af en boed iiij ß. Jacob Clausens børn af 3 boder j ℔.

Anders Pedersen af en boed viij ß. Jens Lauridtzen af en boed viij ß. Madtz Aalkrehmer af en boed viij ß.

S. Peders stræde.

Mester Hans Staffensens boedt iiij ß. Skipper Lauridtz Grisis boed iiij ß.

Store Laurs Biørnsens stræde.

Johan Bødicher af 4 smaa boder j ℔.

Studistræde.

Hans Dreyer af en boed iiij ß.

Klæboe qvarteer.

Gammel torff.

Peter Pay destilerer af 2 boer 1 ℔. Jens Michelsen, K. M. tholder, af j boed j ℔. Christopher Thrøner af ehn boed viij ß. Noch af en boed vd till Nøre gade viij ß. Ved Laurs Møllers gaardt er en boed iiij ß. Peder Christophersen af en boed viij ß. Else, sl. Envold Christensens, af j boe viij ß. Noch af en boed vd till Nøregade viij ß. Kiersten M. Baltzers af ij boer xvj ß.

Nøregade.

Giert Zacharisen vrtekremer af 2 bor xij ß. Marine Laurs Smids arfvinge af en boed iiij ß. Reinholdt Meyr af en liden boe iiij ß. Claus Mus af 2 boer j ℔. Hans Møller skreder af 2 smaa boder xij ß. Hendrich von Soest skreders hustrue af 5 smaa boer iiij ℔. Peder Jensen kremmer af 2 smaa boeder viij ß. Hein Grot bundtmager af j boed viij ß. Pofuel Madtzen af en boed vj ß. Oluf Andersen af en boed iiij ß. Daniel Lydersen bundtmager af j lang boed iiij ß. Jacob Brender raadmand af 2 boder xij ß. Mester Hans Aalborgs hustru af 2 smaa boer viij ß.

Skindergaden.

Niels Christensen glarmester af j boed iiij ß. Noch af en ny boe vj ß. Søfren Lauridsen schreder af 2 smaa boer viij ß. Gabriel Bogbinder af en boed iiij ß. Anders Christensen slagter af en boed viij ß. Lucas Hansens arfvinger af 2 smaa boer viij ß. End af en boe vd til Canichestrede iiij ß. Hans Steen apotecher af 4 boer j ℔. Noch af en ny boed iiij ß. Hendrich Brehmer schreder af en boed iiij ß. Jens Jensen slagter af en gl. boe iiij ß. Christen Schammelsen vintaper af 6 boder ij ℔. Noch af en ny boedt vj ß.

Schoboderne.

Her Anders Nielsen af en boedt vj ß. Frantz Schrifuer af 3 smaa boeder xij ß. Jørgen Schoemager af en boe iiij ß. Michell Feltbereder af en boedt iiij ß. Peder Andersen Skreder af en boed

iiij ß. Baltzer Heisk feltbereder af en boed viij ß. Thomas Lorck raadmand af en boed viij ß. Jørgen Berntsen af en boed iiij ß. Af en boed vnder Hans Andersens gaardt iiij ß. Peder Christophersen krehmer af 4 boer omkring hans huus hand self iboer —. Elline Fockis —. Jørgen Jensen af en boed viij ß. Mouridtz Christensen forig byskrifuer af 2 boer xij ß.

Kiødmanger qvorteer.

Daniel Lydersen af en boed vnder Albret Clausens gaardt iiij ß. Peter Kniphof af en boed viij ß. Hans Jensen af en boed viij ß. Mickell Pottemager af en boed viij ß. Anders Olsen rentskrifuer af 2 boer xij ß. Jørgen Buskis arfvinger af 2 boer xij ß. Jens Christensen af 2 boer viij ß. Jacob Brun af en boed viij ß. Anders Michelsen af 2 boer xij ß. Søfren Pedersen schreder af j boed iiij ß. Reinholt Hansen af 2 boer xij ß. Hans Hannebin schreder af 2 boer viij ß. Christopher Munch af 2 boer viij ß.

Closterstrede.

Lauridtz Guldsmed af en liden vdbiugningh, saa lenge det kand taalis, ij ℔. Abraham de Wall af hans husis vdbiugning wnder 8 weggerombs hus, saa lenge det kand taalis, ij ℔. Eggert Buntmager af en udbiugningh, saa lenge det kand taalis, ij ℔. Anders Bager af en liden vdbiugning, saa lenge det kand taalis, ij ℔. Reinholt Bager af en liden vdbygningh, saa lenge det kand taalis, iiij ß. Michel Hofmand af en liden vdbiugningh, saa lenge det kand taalis, iiij ß. Hans Lollich schreder af en liden boed, iiij ß. Daniel Ratke 2 smaa boer viij ß. Søfren Hansen af en liden boed iiij ß. Niels Jensen af hans vdskur iiij ß. Af en ny boedt viij ß. Jacob Bang af et lidet skur iiij ß. Peder Eskildsen af en boedt viij ß.

Løffuestrede.

Michel Simonsen af en boedt iiij ß. Gunder Drauffuers af 2 smaa boder viij ß, er nu Jacob Sandersens. Knud Alsings arfvinger af en vdbiugningh vnder 4 wegeromb huus, saa lenge det kand taalis, j ℔. Hillebrand Jørgensen af en vdbiugning vnder 4 wegeromb hus, saa lenge det kand taalis, j ℔.

Kiødmangergade.

Anders Friis, renteskrifuer, af 3 boeder omkring hans huus j ℔. Peder Maler af en boedt vj ß. Anders Hansen af en lang boedt viij ß. Matthis Skredder stoed tilforne af en boe 4 ß, skall nu gifve viij ß. Johan Post af en boe viij ß. Steen Guldsmed af 2 boer viij ß. Welb. Otte Brahe af en lang boe viij ß. Lauridtz Christensen skreder af en liden boe iiij ß. Rasmus Kleinsmed af 2 boder

viij ß. Laurs Hansen Weile af en lang boe viij ß. Boeldt Søfren Islenders af j liden bodt iiij ß. Hans Søffrenssen af 2 boder viij ß. Velb. Christopher Krasis [Krusis?] arfvinger af en boe iiij ß.

Rosengaarden.

Kierstine Pofuel Krags arfvinger af en lang boe viij ß. Jens Ifversen af en boe iiij ß. Anders Kaal suerdfeyger af 2 smaa boder viij ß.

Frimands qvortheer.

Graabrødre.

Rasmus Trometer af en boed iiij ß. Matthis Clausen guldsmed af 2 boeder j ℔.

Closterstræde.

M. Danchor Leyl af 2 smaa boeder viij ß, wnder afgangne Hendrich Bundtmagers gaardt. Niels Hansen af en boed viij ß. Peder Bundtmager af hans vdbiugningh, saa lenge det kand taalis, xij ß.

Gammel Fiskertorff.

Simon Surbech, raadmand, af j boed xij ß. Birgitte M. Michels af 2 boeder xij ß. Anne Johan Kordings af en boed viij ß. Frantz Schrifuers arfuinger af 2 boder j ℔. Mette Frantz Aakens af 2 boder j ℔. Jonas Sachey af en liden boed iiij ß. Chordt Vrtekremmer af j boed viij ß. Madtz Hansen raadmand af 2 boder j ℔. Hendrich Tomesen af j kramboed j ℔. Jacob Clausen af en boed viij ß. Maren Laffue Schreders af j boed viij ß. Johan Thorborgh af 2 boer xij ß. Margrette Jørgen Laffuesens af j boed viij ß. M. Albret Bardsker af j boed viij ß. Johan Wochmandt af en boedt viij ß. Johan de Willom af en bod viij ß. Mette Frack [Frantz] van Aakens af j boed vnder hendis eget huus viij ß. Hans Simonsen münsterskrifuers arfvinger af j lang boedt viij ß. Margrette Pofuel Andersens af 2 boder xij ß. Kierstine Søfren Bødkers af en boed viij ß. Velb. Oluf Rosenspars gaard, der vnder er 4 boeder, skall gifuis j ℔. Esaias Fleitziger af 4 boer j ℔. Thage Andersens hustru af j boed viij ß.

Hyschenstræde.

Thage Andersen af 3 smaa sandhytter vj ß. Søfren Schreders lille vdbiughningh, saa lenge det kand taalis, viij ß.

Lederstræde.

Lisebeth Peder Munchis af 2 boder xij ß.

4. Jordskyld af haufuer her vden for byen for ett heelt aar.

Wden Østerport.

Østen for adelweyen.

Borgemester Ifuer Pofuelsens haufue, som borgemester Peder Munch tilforn tilhørde oc nu er et kroe, xij ß.

Welb. Signort Beches haufue, som afgangen Hermand von Delden tilforn eyede, j ℔.

Welb. Jens Juels haufue, som Jacob Brun tilforn tilhørde oc bekom efter Hans Mønter, xiiij ß.

Johan de Willoms haufue, som Hans Michelsen raadmand fich efter Hans Mønter, xiiij ß.

Hendrich Berners haufue, som er en part af Hans Mønters haufue, saa oc af her Hans Schonnings lade oc hafue tilsammen i et, xiiij ß.

Mester Hans Gardeners hus oc haufue, saa oc for et støche af Søfren Pedersen tømmermandtz haufve, ij ℔ ij ß.

Jens Andersen Plougmandtz boder oc haufve, som Peder Lundegaard tilforn eyede, j ℔.

Sønden oc østen for adelveyen.

Søfren Pedersen tømmermand af det jordtzmon, som Christen Lundegaardt tilhørde, j ℔.

Matthis Hansen raadmand en stoer haufve iiij ℔.

Gammel Hendrich Fiurens hafve iiij ℔.

Nicolaus Suabe møntmesters haufve, som Anders Hansen oc Jørgen Seyllegger tilforne eyede, v ℔.

Svouelpladtzen vdi marchen, som Hermand West nu hafuer udi brug, ij ℔.

St. Anne Stræde.

Christopher Dirichsens haufue nest vesten oc sønden optill bemelte Nicolaus Suabis haufve ij ℔ iiij ß.

Knud Marqvorssen borghemesters haufue østen oc sønden for strædet j ℔.

Vnge Hendrich Fiurens hauffue, som hand fich af borghemester Christen Albretsen oc paa sønder oc øster side strædet, xij ß.

Nille Claus Condeuins bleegplatz, som hun fich af Christopher Andersen der sammestedtz, j ℔ ij ß.

Vdi den brede gade fra marchen oc ind emod byes graff paa den nøre oc wester side.

Peder Charlssen raadmands hauffue j ℔.

Jørgen vom Hombs hauffue oc blegdamb, som tilforn tilhørde Bernt thor Skyr, iij ℔.

Claus Condeuins store haufue, som tilhørde Albret Christensen oc j part velb. Peder Munch oc eller i andre maade tilhobe samlet, iij ℔.

Hermand Hegerfeldt af fordomb Aniche Lambs haufue, saa oc af Frantz Christensens haufue, som tilforn tilhørde Hans von Andersen oc er nu indheignet vdi ehn tilsammen, ij 𝔛.

Kierstine D. Hasebarts af hindis faders s. Niels Poschis indheignede pladtz ij 𝔛 iiij ß.

Boghemester Michel Wibe af siu haufuer, som tilforne [tilhørde] Wartou oc tilhørde [siden] velb. Axel Grønbergh oc Lauridtz Ofuerskier, ij 𝔛.

Schipper Gundes haufue, som fordum tilhørde Jens Skiøt oc siden Anders Seigleger, j 𝔛.

Lisabeth Dirich Møllers arfuinge af fordum Hans Dahls haufue xij ß.

Asuerus Hemmelkors af fordum her Hans Skonnings haufue xij ß.

Imod adelweyen.

Claus Johansens haufue vdt emodt adelweyen langs byens graf j 𝔛 iiij ß.

Wdi det broelagde stræde fra adelweyen paa østre oc søndre side vd til marchen.

Claus Blommes haufve oc boer, som hand arfvede efter sin fader Peder Frantzen, huilchen tilforn hafuer werit flere parter, oc j part fri for jordskyld, strecher sig till begge stræder, oc gifuer det vfry er j 𝔛.

Eske Bertelsens huus till begge streder med haufven der emellem j 𝔛.

Hermand Burgrafs hus oc haufve, som Didrich Rodemester tilforn hafuer tilhørt, x ß.

Else Anders Hansens haufve vd till begge gader j 𝔛.

Lyder Braskis huus oc haufve vd till begge gader j 𝔛 ij ß.

Margrette Christen Albretsens hus oc haufve vd till begge gader ij 𝔛 iiij ß.

Welb. Mandrup Pasbergs huus oc haufve vd till begge gader ij 𝔛 iiij ß.

Margrette Apotechers huus oc haufue med en haufve, som hun fich af Suort Arent, som nu er vnder en heigning til begge gader, j 𝔛 xij ß.

Willom Doppis tuende haufuer emod marchen, som Jørgen Robbert tilforn aatte, iij 𝔛.

Giert Meyrs hus oc haufue, som Dirich Møller tilforn eyede, xij ß.

Johan Mommes haufue j 𝔛.

Claus Condeuins hus oc haufue vd till begge gader ij ꝭ.

Karine Skipper Oluf Mønboes boer oc haufue xij ß.

Wdi det stræde, som løber till stranden, paa den søndre side.

Hermand Hegerfeldtz hus oc haufve j ꝭ.

Jørgen Danielssens hus oc hauffue, som Anders Michelsen byfoget tilforn eyede, j ꝭ.

Hermand Wøstis boer oc haufue, som Marchus Hes fordum tilhørde, ij ꝭ.

Hermand von Deldens arfvingers [haufue] emellom begge stræder, som tilforn hafuer werit 3 parter oc nu udi en, ij ꝭ.

Peder Kieldsens haufue, som tilforn hafuer verit vdi 2 haufuer, j ꝭ.

Welb. Mandrup Pasbergs haufue j ꝭ.

Joest Loeskiils haufve viij ß.

Borghemester Michel Wibes ladegaardt viij ß.

Østen for Ko: Ma: seigelhus.

Velb. Key Rantzous haufue er fritagen i de 300 richsdlr., Ko. Ma. gaf for jordskyld af Hans May. haufuer.

Velb. Adolphus Frederich Graabaus haufve, som hand fich af Kay Rantzou.

Peder Aarses haufue, som femb skomagere hafuer kiøbt oc paabygt, xvj ß.

Anders Hadding veffuers haufue, som oc er kiøbt af Peder Aars, v ß.

Hermand von Deldens anden kaalhaufve oc boer, strechendis fra strædet imod stranden, ij ꝭ.

Lauridtz Hemmingsens hustruis boeder oc haufve vj ß.

Peder Nielsen snedkers hus oc haufve, som hand kiøbte af Hendrich Tygsell, ix ß.

Hans Holstis boer oc hafue, som hand oc kiøbte af Hendrich Tygsel, ix ß.

Knud Marqvordsen borghemester af et moratz oc strebel øde jordh østen oc sønden for borghemester oc raadtz dammis omløb wed Wartou oc vdi det salte wand, viij ß[1]).

Steenhuggerpladtzen for enden paa Østerportz broe foruden frembledne aaringers restans skall fordris oc indkrefuis til nærverendis aar St. Volborgs dagh 1620 oc siden deraf fordris huert aar v ꝭ.

---

[1]) I Randen er sat et NB.

Wden Wester Port.

Sønden for Porten imod stranden.

Hans Michelborg Ko. Ma. tholder i Helsingør af it fiskevand oc et støche jord, hand beholt vden for befestningen, vj ß.

Hans Simonsen mønsterskrifuers børn af 2 smaa haufuer, saa vit oc [bret] deraf beholden er, vden for befestningen —

Afgangen Søfren Søfrensens hustru oc børn af 3 smaa haufuer, som tilforne tilhørde Jacob Olsen, Anders Huæssingh oc saligh Jens Skiødt —

Niels Jensen skrifuer af en stoer haufve, huor vdi er befattet en part af Suend Baggers haufue, Karen Povelsdatters oc Inger Matthisis haufuer, jordskyld tilsammen v ℔ ij ß.

End af Jochum Smidtz haufve xij ß.

M. Hans Sæbye i Gladsaxe hans haufue, som Henrich von Bremen nu eyer, xij ß.

Chordt Johansen xij ß.

Peder Falster smed iiij ß.

Anders Grydstøber xij ß.

Madtz Nelausen xij ß.

Mouridtz Christensens arfvinger xvj ß.

Och af Lauritz Lauritzens haufue x ß.

Jørgen Møllers haufue vj ß.

Peder Olsen brøgger af sin egen saa oc af de fattigis forstanderis oc Staffen Bagers haufue, tilsammen xxx ß.

Søfren Feltbereder af 2 haufuer vdi ehn xiij ß.

Jens Christen[sen] Brøger af Rassmus Tømmermandtz haufue xij ß.

Anne Aagesdatters haufue viij ß.

Marine Helles af Rasmus Nielsen Bøckers haufue viij ß.

Oluf Bager xx ß.

Anne Laurs Hansens xij ß.

Fra Porten oc i wester langs adelweyen.

Thomas Lorech raadmand af fordum Frantz Baggers haufue ij ℔ iij ß.

Mette Iislenders haufue, som er formeerit med andre haufuer, iij ℔ v ß.

Ifuer Pofuelsen rentemester xx ß.

Peder Andersen borghemester xvj ß.

Byens 14 steenmurede slagterboeder vden Vesterport, som ere bygt paa bysens fry grundt, huer gifuer til husley om aaret thoe rixdlr., er xxviij dr.

Peder Jensen kremer af Mogens Slagters haufue viij ß.

Der hos et lidet hus, som natmesterens qvinde afdøde, hører byen till oc gifuer nu til leye iij sdr.

Siuf reberbaner huer gifuer nu aarligen till jordtskyld 2 ℔, er xiiij slet ℔.

Paa denne tiid er 18 weyrmøllebacher oc till des tagen af huer xij ß, er xiiij ℔.

Ifuer Pofuelsen borghemester af den indhegnede jordt, hand hafuer paa bygt vd modt adelgaden, iij ℔ mønt.

Jacob Michelsen Ko. Ma. tholder af den jord vesten der hoes, som hand fich till wederlaug for sin haufue, som tilforne laa nest uden porten oc til befestningen afbrøt oc paa denne platz med boderne vdfløt. Disligeste paa afgangne Søfren Søfrensens wegne af den platz, hannem for sin afskafede haufue bleff vederlagt oc Jacob Michelsen sig af hannem tilforhandlede, begge tilsammen vj ℔ mønt.

Lauridtz Hansen Schrifuer i lige maade af den jord, hannem blef wederlagt for sin afbrøtte pladtz, ij ℔ iiij ß.

Mogens Nielsen gifuer af j jord, hannem blef wederlagt, j ℔.

Mouridtz Christensen af j jordh der hos, hand sig tilforhandlede af Hans Philipsen bager, som war vederlaug imod ehn møllepladtz, xxvj ß.

Hendrich Helmersen brøgers hustru af en jord, hand fich imod sin haufue, till byens grauf blef vdlagt, xiiij ß.

End af et støche jord der hoes, som Jørgen Norwig blef vederlagt imod et styche kaaljord, hand miste till byens graf, xxvj ß.

Goris Snedicher af et styche jord der sammestedtz, som hand hafuer afkiøbt Jacob Biug bager, xx ß.

Rasmus Olsen bager af it styche jord der hoes xij ß.

Paa nøre side adelweyen.

Hans Hesmand ledderbereder kiøbte det støche jord af byen, hand hafuer paabiugt, gifuer aarlig kiendelse j ℔.

Niels Jensen schrifuer ved stranden af sin wederlagde jord ij ℔.

Jacob Nielsen af sin wederlagde jord der hos ij ℔.

Hans Laursen brøger af den jord, Jacob Persen blef til wederlag vdlagt, iij ℔.

Hans Munch af den jord, hand fich till wederlag oc nu er paabiugt, iij ℔.

Anders Huesing xij ß.

Anders Simmelbager af et styche jordt, som Peder Madtzen forige kemner hannem vplod, xij ß.

Peder Steffensen iligemaade forige kemner af et steche jordt xij ß.

Knud Vrtekremmer af et steche øde jord, som Magdalene Nafne Simonsens hannem hafuer opladt, vj ß. End af et andet steche øde jord, hand afkiøbte Anne Anders Bleegmands oc Ifuer Pofuelsen nu hafuer, viij ß.

Hans Hansen Skomagers haufue bag op till forskrefne Hans Hesmands pladtz xiiij ß.

Doct. Chordt Axelsen af den haufue, hand afkiøbte mester Hans Kraft, iij ℔ xij ß.

Magdalene Nafne Simonsens af hindis egen huse oc haufue 26 ß, saa oc af et steche jord bag vden samme haufue 14 ß, tilsammen iij ℔.

Anne Marquorsdatter af Oluf Matzens haufue ij ℔. Oc af et styche øde jord der bag op till j ℔.

Willadtz Remsnider af Søfren Bagers haufue 18 ß, oc af et steche jord der bag op till 6 ß, er ij ℔.

Niels Glarmester af den hafue, hand fich af Jens Canceller, 6 ß oc af jorden bag op till 6 ß, er xij ß.

Niels Mogensen i Brøndby af Laurs Bagers haufue 8 ß oc af byens jord der uden fore til om veyen 6 ß, er xiiij ß.

Jens Jespersen rebslaer af Johanne Hestemøllers haufue 8 ß oc af jorden bag der op till 6 ß, ehr xiiij ß.

Torben Jensen af sin egen haufue — Item et styche af Johanne Hestemøllers haufue 4 ß med huis som er indtagen imod veyen 6 ß, ehr x ß.

Rasmus Jensen bager af sin egen haufue med huis hand der till hafuer indtagen emod stræderne, tilsammen ij ℔.

Herlof Erichsen af sin haufue 8 ß oc af et styche jord, som dertil er indtagen til adelgaden, 8 ß, er j ℔.

Søfren Møller wognmandt af Hans Phillipsens haufue saa oc af et styche til adelgaden, tilsammen j ℔.

Jens Canceler wognmand af anden halfue part Hans Phillipsens haufue med et steche der till j ℔.

Matz Nelausen bager af Christen Bagers oc Frantz Bagers haufue med huis dertill emod veyen blef indtagen ij ℔.

Peder Andersen borghemester af Jacob Wraaels oc Esben Brøgers haufuer med huis der till er indtagen ij ℔ xij ß.

Terben Jensen af en haufue, hand fich af Bertel Christensens arfuinger, xx ß.

Anne Marqvorsdatters egen haufue med fleere haufuer der til lagt er iiij ℔.

Anders Lauridtzen af Melchior Brøgers haufue vj ß.

Naman Brøger viij ß.

Niels Lauridtzen af Morten Kremers haufue vj ß.

Niels Pedersen af Knud Brøgers haufue viij ß.

Peder Hansen paa Nøregade af Troels Skreders haufue viij ß.

Jacob Claussen tingskrifuers børn viij ß.

Strange Madtzen raadmand af sin egen oc Jacob Biugs haufue ij ℔ xiiij ß.

Jens Grøn bagger xij ß.

Hendrich Helmersen af et styche jord, som hand beholdt af sin gamle afbrøtte haufue, iiij ß.

Niels Jensen Skrifuer af et styche, som hand beholdt af sin gamle hafue —

Jacob Nielsen iligemaade af et styche jord —

Morten Kraal af thon smaa haufuer, saa vit beholden er —

Mogens Nielsens haufue der hos, saa vit beholden er —

Knud Vrtekremmer xiiij ß.

Pouel Pergamentmagers hustrue oc arfvinge xiiij ß.

Peder Hollender af 2 smaa haufuer xviij ß.

Dirich Bardsker af Hans Madtzens haufue ix ß.

Anne Peder Skrifuers haufue xx ß.

Lisabeth Peder Munchis af en liden haufue iiij ß.

Peder Hollender af en liden haufue xviij ß.

Hendrich Tygsell af huis som beholden er af hans oc Hans Kochis haufver iij ℔ iiij ß.

En bleegplatz oc fiskevand vden for Jermer Skandtze hafuer menigheden med kiemneren nogne aar forleden giort fri for jordskyld oc der med nogne de beste borgeris samtøche lagt till Kiøbenhafns raadstue efter gamble byens regenskabers widere forklaringh.

Thomas Lorch raadmands haufue der nest op till ij ℔.

End øde jord langs indløbet i grafven leyes bort ligesom andre blegplatze, oc skall leyen deraf aarligen indføris i kiemnerens regnskaber huos andre blegdambs leye.

Wden Nøre port.

Fra wandetz indløb i graufuen ved Jermer skandtze oc i nør omkringh till Kongens haufue.

Jacob Michelsen Ko. Ma. tholder her for Kiøbenhafns slott af en blegplatz imod Peblingsøe, hannem er bebrefuet af byen, gifuer ij ℔.

Af en anden blegpladtz oc byes jord der nest op till, som en ved nafn Anders Bøcker fich af Lauridtz Kallundborgh oc hand indheignede af byens jord, ij ℔.

Af Hendrich Rogentins, Lauridtz Jacobsens, Niels Jensens oc Peder Aalborgs hafuer, som afgangne Christen Hammer indførde alle fire vdi en, tilsammen v ℔ iij ß.

Af Albret Clausen ledergarfuers platz paa hiørnet emod den helfuede brou vden for Jermers skandtze xij ß.

Af mester Baltzer Bardtskers oc Niels Samsings haufuer begge udi en, som Jacob Michelsen hafuer sig tilforhandlet, norden nest andre forskrefne haufuer, j ℔ vij ß.

Her Peder Suendssen capellan till Hellig geistus kierche af en hauffue norden for forskrefne Jacob Michelsens hafuer ij ℔.

Vdi det første stræde norden den ny helffuede broe vden for Jermerschantze, søndre side strædet vdi wester.

Jens Skreder af en liden haufue, som M. Hans Bang tilhørde, iiij ß.

M. Claus Christophersen af Kierstine Pær Trælunds haufue viij ß.

Niels Sandersen polerer af sin hustrues Tydske Katrinis haufue xxv ß.

Sander Hansen vefuers børn af nogle smaa haufuer nu vdi en, af huilche Knud Marqvorsen borgemester tilforn hafuer gifuet jordskyld, xxvj ß.

Welb. Mogens Vlfelds arfvinge af den parch, haufue oc blegpladtz, som fordom Simon Surbech borgemester hafuer tilhørt oc siden fra ehn till en anden arfvedt oc soldt er, iij ℔.

End af et støche jord oc fiskewands grøft der nest op till, som Tobias Lauterbach, tydske cancelieforvant, blef ofuerdraget af sin hustru fader Lauridtz Hansen brøgger oc siden er kiøbt till forskrefne Mogens Vlfelds haufue, xx ß.

Nøre side samme stræde tilbage vdi øster.

Jesper Suendsen af Niels Seillegers hafue xiiij ß.

Item af Maren Suerins oc Vldrich Scholleholders haufuer der nest op till viij ß.

Wdi det andet stræde norden for forskrefne ny helffuede broe, søndre side udi vester.

Mester Hermand Nielsen af den jord, afdøde Christopher Skolleholder hafde vdi leye, xxiij ß.

Hans Jensen af den haufue, hand hafuer kiøbt oc samlet tilhobe vdi en af Anne Vefuers, Jesper Suendsen oc Esben Hansen, viij ß.

Hans oc Esbern Hanssønner af deris moder Marine Hans Brøgers haufue xvj ß.

Jens Jespersen rebslaaer af thoe haufuer vdi ehn xv ß.

Strædet tilbage igien paa nøre side aff wester udi øster.

Oluf Jespersen wefuer af en liden haufve xij ß.

Lauridtz Mus schipper af Marine Frantz Jostsens haufue xvj ß.

Giert Oserinus arfuinger xiiij ß.

Remmert Contrafeyr af en jord vj ß.

End af et lidet styche jord, som Remmert er bevilget till samme haufue, ehr oc sat [af] begge kemnere for vj ß.

Wdi det tredie stræde norden for forskrefne ny helffuede broe paa søndre side strædet udi wester.

Jens Søfrensen skredder af ehn haufue vj ß.

Disligeste af et styche jord vden for samme haufve sæt af kemneren for vj ß.

Jørgen Prydts guldsmets hustrue oc arfvinge xviij ß.

Baltzer Blytecher x ß.

Jochum Weis hachelskierer af Jens Søfrensen schredders haufue xij ß.

Lauridtz Schredder af en jord, Mette Suerdfeyers tilforne hafde, xiiij ß.

Abraham Posementmager af sin egen haufue saa oc af en anden, Hermand von Hamb hafuer tilhørt, xxiiij ß.

Doct. Peder Winstrups børns oc arfvingers haufue oc blegpladtz ij ℔ iiij ß.

Samme stræde tilbage paa nøre side.

Rasmus Wognsen af Baltzer Gerlings børns haufve xxix ß.

Hans Lambretsen Guldsmed af doct. Anders Christensens haufue vj ß.

Mouridtz Christensen forige byskrifuers haufue xx ß.

Lauridtz Mogensen forige byefoget af tuende haufuer, hand sig til holder efter Anders Møller wognmand, med Boeld Gregers Bangs hauffue xx ß.

Morten Mortensen kremmer viij ß.

Hans Steen apotecher af tuende haufuer, som tilforn hafue tilhørt Rasmus Islender oc Hans Olufsen, xvj ß.

End gifuer Hans Steen af tuende andre haufuer, som velb. Henning Giøe eyede, ij ℔ iiij ß.

Det fierde stræde norden fra forskrefne helffuede broe paa søndre side strædítt vdi wester.

Niels Madtzen brøgger af et lidet styche jord iiij ß.

Hermand von Hamb af fordom Peder Michelsens haufue viij ß.

Jens Krags arfuinger af dend haufue, hands formand Pofuel Pedersen Krag tilhørde, xvj ß.

Hendrich Waldkierck bogtrycher viij ß.

Anders Olsen af en part Hans Simonsen capiteins haufue xxiiij ß.

Jens Munch capitein af den øfrige part af samme haufue xvj ß.

Jonas Sacheus Hatstaferers haufue, til huilchen hand alleene hafuer tilgang paa nøre side vdi det fierde stræde oc ellers ingen anden deris indgang, gifuer aarligen vj ß.

Oluf Simonsen brygger af hans haufve derhos paa hiørnet emod grafven xvj ß.

Mette Rasmus Islenders haufue i det 5te strede xvj ß.

Matthias Pedersen kedelsmeds hustru oc børn af en haufue der nest op til vj ß.

Dorethe blegquinde af Kiersten Oluf Braskis haufue vj ß.

Kierstine Povel Brøgers xiiij ß.

Jens Jensen Spanematmager xx ß.

Karen Søfren Aaremesters haufue vj ß.

Boeld Søfren Islenders haufue xvj ß.

Det ny stræde rett vdi wester fra Nøre port till Peblingsøe[1]). Paa sønder side.

Marine Anders Judes arfuinge af den jord saa vitt hindis biugning paa staar xxiiij ß.

Mester Hans Jensen professor af sine boder oc haufues grund xxiiij ß.

M. Hans Bangs arfuinger af fordum Niels Krags haufue xiiij ß.

Morten Thunge af en liden haufue paa byens jord, som Niels Jensen vnderfoget hannem soldt hafuer, xij ß.

Hans Lauridtzen brøgger af en haufue, Charll Bruske tilforn eyede, xvj ß.

Jens Domb [Damb?] paa denne tid tilsiunsfogedt vden Nøreport iiij ß.

Christian Schammelsen Ko. Ma. vinskiencher af syn haufue xiiij ß.

Jacob Christensen grynmand vj ß.

Anders Pedersen af den haufue oc boeder, som afgangne Madtz Frandtzen eyede, xij ß.

---

[1]) 1622: »den stræde langs ned wed Nørre poertt.«

Christen Lauridtzen wognmands haufue xij ß.

Rasmus Teilbrender af Christopher Mogensens fordum borghemesters haufue xxiiij ß.

Niels Hansen af 2 smaa haufuer, som nu er vdi en, xviij ß.

Eggert Buntmager af Poul Matsens og M. Oluf Gangs haufuer ix ß.

Niels Jensen slagter xij ß.

Reinholt Hansen af 2 haufuer xxvij ß.

Morten Kraal af adtskillige haufuer, som ere tilhobe samblet till en blegplatz hos hans biugningh Kralshoff, viij ℔.

M. Ifver Stubs haufue, som oc der till lagt er, xij ß.

End gifuer Morten Kraal af M. Hans Staffensens haufue der sammesteds xxiiij ß.

Forskrefne ny stræde tilbage igien paa nøre side till porten, nogne jorder wdlagt till dennem, som deris huse oc hauwer haffue affbrøtt til volden oc befestningens behoff.

Jens Aalborg xxiiij ß. Mette Senopsqvinde xxij ß. Lauridtz Hansen Weil aff Maren Anders Judes pladtz xxiiij ß. Mette Rasmus Islenders j ℔. Michel Pedersen af Esbern Nielsen brøgers haufvepladtz j ℔. Mouridtz Christensens børn oc arfvinger xxviij ß.

Sønden langs adelweyen fra byens pladtz oc fortoug oc vd emod Peblingsøe.

Mester Hans Aalborg ij ℔. Hans Jensen ij ℔ iiij ß. M. Hans Staffensen xxviij ß. M. Hermand Nielsen xxvj ß. Hendrich Tygsell ij ℔ xij ß. Knudt Jørgensen xxiiij ß.

Norden for adelweyen oc vesten for Kierchegaarden.

Rassmus Clemensen draffuer af fordum M. Hans Aalborgs haufue, som er kaldet Stocholmb, vj ß.

Diwer Johan Petersen af et støche jord der hoes iiij ß.

Marine Dauid Suerins af en part Anders Kedelsmeds haufue iiij ß.

Peder Ifuersen schrifuer af Thomas Wachtmesters haufue viij ß.

Cathrine Hollenders af Lyder Pottmagers haufue xvj ß.

Af Kierckegaarden østen for disse haufuer, som er byens fry eyendomb, sampt den øde jord oc platz fra porten till Kierchegaarden hafuer byen ingen jndkomb, men huis som opbæris for lig, der begrafuis, oc igien vdgifuis till kierchen oc heigning der om att holde ved magt, hafuer alle 3 kierchewergerne till detz taget regnskab fore, oc byen der inted af bekommer.

Wdi det stræde nordwest vd med bemelte Kierkegaard.

Blinde Chornelius Fulefenger af tuende haufuers jord, som hand hafuer paabygt, xiiij ß.

Marcus Wibletz af en jord, som Lauridtz Grafuer nu paa boer, xij ß.

Hans Brolegger xij ß.

Jens Kieldsen Slachter af en jord der sammestedtz, som hand fich fra Cornelius Fulefengers haufue, x ß.

Jens Rasmusens arfvinger af j jord, som afgangne Poul Krag j brug hafde, xxxvj ß.

Anne Pofvel Jacobsens xij ß.

Christopher Ibsen sandager, som kaldis døfve Christen, af den byes jord hand paa boer xviij ß.

Søfren Bondesen sandager der nest op till vj ß.

Rasmus Mortensen af fordum Niels Rockløfs haufue iiij ß.

Thorckill Møller af et stecke af forskrefne Rasmus Mortensens haufue iiij ß.

Peder Nielsen, som er hidfløtt fra landtzbyen, af en witbegreben byes jord, som Søfren Badstuemand hafuer vdi were haft, xxx ß.

Østen for adelweyen vdi sønder fra Kongens haufve.

Lisabeth Thomas Thonagels af Thrundt Orgemesters haufve vj ß.

Søfren Søfrensens haufue viij ß.

Vnge Hendrich Fiuren af Peder Nielsen Schreders haufue viij ß, som er vdgangh fra hans store hafue.

Jørgen Danielsen af hans formandtz Anders Michelsen forige byfogetz haufue viij ß.

Peder Madtzen af Michel Simonsen oc Marene Jens Nielsens haufuer xvj ß.

Michel Andersen af Morten Leenertsens eller Kiersten Michel Smeds haufue xij ß.

Wed de fattige husarmis forstanderis oldermand af fordum Jacob Lippers haufue er tilforne gifuen 8 ß, men efterdi samme haufve med hus der paa bygt er brugis till et almindeligt siugehus, fattige oc elendige menisker till hielp oc trøst, da afstaar byen samme ringe jordskyld efter denne dagh.

Knud Pedersen brøger af Ellene Remsniders haufue hoes samme siugehus x ß.

Mester Anders Pengsuender Ko. Ma. smed paa Bremmerholmb af fordum Lauridtz Smeds haufue x ß.

Gifuer hand af Jacob Bruns haufve viij ß.

Afganghne M. Hans Aalborghs hustru af hendis haufue 3 ℔ vj ß.

Lauridtz Hansen Weil af et styche kaaljord der hos vj ß.

Nederst vdi det andet stræde.

Knud Nielsens hustrue oc arfuinge af deris egen oc en part af Kierstine Smeds haufve xiij ß.

M. Oluf Ruman af schipper Søfrens oc en part af Kiersten Smeds haufve xiij ß.

Jacob Nielsen Maal af en part Christopher Thomesens haufue viij ß.

Hendrich Ratke af Willomb Hesters haufue viij ß.

Magnus Thrometer af en hafue, som hafuer tilhørt Thomas Fedler, viij ß.

Vnge Hendrich Fiuren af Hendrich von Brehmen skredders haufve viij ß.

End gifuer hand af den humble haufve, hand fich af velb. Holger Gagge xxxiiij ß.

Johan Torborrigs hustru af salig Christopher Thomesens haufue xij ß.

Thage Andersens hustru af hendis egen oc Anne mester Jacobs haufue, begge vdi ehn, xxx ß.

Doctor Jesper Brochmand af 3 haufuer, som salig her cantzeler Christian Friis till Boreby vdi sin velmagt afkiøbte Simon Surbech raadmand, Jacob Thomesen grydestøber oc Hendrig Regentin, nu indhegnet vdi en, xxvj ß.

Simon Surbech raadmand af fordomb Gregers Bangs haufue xvj ß.

Mogens Nielsen af Morten Pedersens haufve xvj ß.

Hermand von Hamb af Morten Pedersens haufve xvj ß.

Jesper Buckmand af sin haufve xj ß.

Claus Lauridtzen af Oluf Remmesniders haufue iiij ß.

End betaler Claus Lauridtzen af velb. Eske Munchis haufue xvj ß.

Søfren Schreder af Anders Grydestøbers haufve v ß.

Marckus Wibletz af Kiersten Mogensens haufue nest op till grafven wed Ko. Ma. haufve, som nu er den sidste af borgerskabs haufuer i thallet wden Nøreport, v ß.

5. Foruden forskrefne husseleye, jordskyld oc rendte, som saaledis till en wisse indkomst er antegnet, hafue kiembnerne aarligen at føre byen till indtegt efter deris beseglede oc vnderskrefne instructions formelding alt huis de bekommer af desse efterskrefne persilier, som ehr indkomst af:

Borgerwangen, Wognmandtzwangen, Blegdamme, Rebberbaner, Møllebacher, Bondgarnsstader, Aarlig skatt, Greesbedt, Forheste oc hopper paa marchen, Af byens Fold, Torffgryfftpenge, Gieste schudt,

Arfveløst oc forbrudt godtz. Rømnings godtz. Byens part siettepenge. Af pacher, kister oc kramgodtz. Fri kiøb for kemner oc rodmester bestilling. For postrender. Sagefald oc anden adskillig tilfald, huad som heldst det vere kand, byen med rette kand sig tilegne.

Oc skulle byens kiemnere, som nu ere oc her efter kommendis worder, dennem efter forordningen oc denne antegnede jordbogh wide at rette oc forholde oc saaledis deris meddeelte instruction paa byens wegne efterfølge medt ald byens rettighed at indkrefue oc richtig regnskab i timelig tidt der for at giøre oc paa raadstuen at indlefuere, som det sig bør oc de ville andtsuare oc were bekiendt. Thill vidnisbyrd hafue wi her af ladet skrifue oc forferdige thuende ehns liudende jordebøger, dend ene vdi borghemester oc raads forvaringh paa raadhuset indlagt oc den anden ofverandtvordit forskrefne Henrich Berner oc , paa denne tidt byens kiemnere, for dennem oc deris efterkommere vdi byes kiste hoes andre byens brefue till tro forvaring oc god efterretning at beholde, huilche begge jordbøger vy med Kiøbenhafns byes secret hafue ladet besegle hos forbemelte kiemnere oc borgeris besegling oc vnderskrifving her neden fore. Skrefuidt oc skeedt paa Kiøbenhafns raadstue den første may aar efter gudtz biurd sexten hundrede oc thiuge.

Wi borgemestere oc raadmend i Kiøbenhafn giøre vitterligt: Efterdi befindis, at efterdi en part førige kiemnere iche hafuer efterfuldt eens ordningh med deris regenskaber at giøre, men stillet dennem vformelig, en kemner paa særlig maneer anderledis end en anden, foruden de mangeler oc irringer der ofuer antegnet erre, huilche her efter iche alleeniste kand gifue thuifl oc misforstand, naar regenskaberne skulle forhøris, igiennemleggis oc imod huer andre confereris, men oc befrychtendis, at byen dervdofuer i lengden paa sin indkomst oc frihed widere schade oc [afbrek[lide kunde, derfor till saadant at forekomme hafver wi med saadan woris medborgere, Peder Staffensen, Lauridtz Hansen[1]) Weile, Madtz Nilausen, Hermand Burgraf, Peder Madtzen, Isac Koridtzen, forige kiemner, sampt Henrich Fiuren den eldre, Matthias Clausen, Jens Christensen, Hans Jensen, Claus Johansen, Jacob Nielsen, Peiter Kniphof, Knud Pedersen, Christopher Trøner, Luder Borask, Knud Hesselbergh, Werner Cloumand, Mouridtz Christensen, Johan Bødker, vnge Henrich Fiuhren, Gierdt Hermandsen,

---

[1]) Haagensen (?).

Jacob Dreyer, Jørgen Berntsen, Jacob Pedersen, Knud Pedersen vrtekremmer, Niels Christensen, Lauridtz Christophersen, Niels Jacobsen, Jørgen Pofuelsen oc Christen Bendtsen paa menige byes vegne, icke alleniste ladet skrifue oc besegle en ordenlig oc fuldkommen jordbog paa den indkomst, som byen efter denne tids forandring endnu hafuer, oc den till kiemneren, som staar for regnskab, ofuerandtvordet, men hannem oc denne instruction vnder beseigling sig oc sine efterkommere kiemner till ydermeere vnderretning meddelt.

Først skulle alle byens regnskaber her efter som till des tituleris oc stillis fra Phillippi Jacobi oc till aarsdagen derefter.

Dernest skall vdi regnskaberne først indføris all byens inventarium med huad nafn det nefnis kand, huilchet den kiembner, som nu aftacher, vfortøiget den beseglede jordbogh med nerverendis instruction skall lefvere fra sig til den efterkomne kiemner vdi tuende borgeris oc den soren byskrifuers nerverelse oc der hos giøre den ny kiemner forsichring paa sit regnskabs aflegningoc pendings beholdingh paa byens vegne, huilchet her efter skall vere kiemnerens første indtegt vdi deris regnskaber, saa at den sidste kiemners regnskab oc beholdingh skall vere hans efterkommeris første indtegt, som hand med vdtrøchte ord for vdi sit regnskab nest efter titulen oc inventarium skall indføre.

For det andet skall ald byens wisse indkomst, om det endskiønt huer halfue aar oppeberis, for et heelt aar ordentlig efter jordbogen i byens regenskaber indføris, som er først:

Leye af byens eyendomme, huse oc waaninger inden portene.

Jordskyld af byens grunde oc eyendome oc inden portene liggendis.

Leye oc indkomst, som efter kongelig mandatter aarligen oppeberis af hytter oc schuer opsatt vden for husenis vandfald oc foedstøcher paa byens grund.

Leye oc jordskyld af haufuer oc byens grunde vden portene for et heelt aar.

Der hoes skall i synderlig agtis i alle byens regnskaber, at hos samme haufuers jordskyld aarligen blifuer indført rente af threj hundret rixdaller, som Kong. May. anno 1607 naadigst betalde byen wdi stedet for en andtall haufuers jordskyld, Hans Maytt. afkiøbte borgerne, imellem Øster oc Nøre port, som nu er Hans Maytz. haufue, saa at pendings rente altidt opfylder den jordskyld, som tilforn gich af borgernis haufuer.

Disligeste skall byen ocsaa aarligen føris till wisse indtegt rendte af siuf hundrede rixdlr., som Byskrifuerens residentz paa hiørnet imod Gammeltorf blef soldt fore, saavelsom oc rendte af førgetiufue rixdlr., som Michel Wibe borgemester betalede byen for fem marchs jordskyld af Wognmænds laugshuus, huilche begge poster altid huert aar skulle indføris i byens regenskaber hos husleyen oc jordskylden, eftersom vdi jordbogen for̃fattid er.

Leye af Borgerwangen, Wognmandswangen, Blegdammen, Rebberbaner, Møllebacher.

Bondegarns stade oc alle disse, som saaledis noget af byen i leye hafuer, ved deris nafn vdi regnskaberne indføre.

Item den aarlig byskat, som rodmesterne imod huer Martini aarligen indkrefue oc till kiemneren lefvere, at indføre af huert rodemaall serdellis.

Aarlig skatt af de som boer vden de trej porte efter huer deris brug oc neringh schall oc vdi byens regnskab indføris.

Gresbed af qveg paa byens fang af huert fæis hofvid, vndertaget aars kalfue, thou skiellingh, sex faar oc lam beregnet imod et fæis hofuidt, oc skall huer borgere eller indbyggere deris nafn indføris vdi regnskaberne, som queget holder paa byens march, huad queg det er, oc vnder huer hiord serdellis.

Disligeste skulle oc de folch, som boendis er vden portene, deris nafne indføris, huorfra de ere komne, huor oc vdi huad strede oc huse de boer, huad deris idret, handell oc nehringh er, paa det mand dis bedre maa wide, huad for selskab sig vdi byens forsteder aarligen nedersette, oc at kiemneren derpaa wed sin tilordnede thienere oc plichtzfoget altid kand haffue oc holde it richtigt oc fuldkommen mandtall, item oc at wide huad slags queg oc huor mange støcher af huert slags huer dennem holde paa byens fangh, huor efter dennem kand affordris dend aarlig rettighed, de byen kunde plichtig were.

Foruden denne forskrefne wisse indtegt skall byens kiemner efter gammell brugh, frihed oc priuilegier paa byens wegne, saa meget mueligt er, indfordre oc føre byen efter denne anteignelse till regnskab:

Pendinge for heste oc hopper paa marchen.

Pendinge af byens fold.

Pendinge af den nye begyndt tørfgrøfft.

Giesteskud af fremede efter privilegier.

Indtegt af arfvingløs oc forbrudt godtz.

Item oc af rømningsgods.

Byens halfue part af siette penge efter recessen.

Byens rettighed af pacher, kister oc krambgods.

Frikiøbs penge for kiemneri bestilling.

Item oc for rodmesters bestilling.

Pendinge efter Kong. Maytz. bref for postrender, som indlegges vdi gaardene.

Sagefald.

Indtegt i adtskillige maade, huad som heldst det være kand, som iche er specificeret oc byen dog med billighed kand tilkomme, skall kiemneren pligtig were at indtalle oc føre till regnskabf.

Dersom oc kiemneren her efter laaner eller bekommer i pendinge, thømmer eller andet, huad det vere kand, af Hafnens forstandere, eller oc om Hafnens forstandere laaner noget af huis som oppebæris till byen, da skall de sligt vdi huer deris regnskaber indføre til god efterretning, saa at mand derom maa finde besked, naar behof giøris.

Wisse vdgifft paa byens wegne.

Lefverit aarligen till huer Martini vdj Kongl. Maytz. rentekammer vdi steden for de hundrede oc thiufue lødig march, som er den sedvanlig byskatt oc afgift af Særritzløf march, oc tagis qvitantz for af rodmesterne, j[ct]xiij daller.

Byens daglige thieneris løn gifuis huer ved sit nafn, oc huor mange pendinge enhuer bekommer for sin thieniste.

Jordskyld af vfri jorder, som byen hafuer i brugh oc paabygt er.

Rente af siuf hundrede daller, som byen er bortskyldig til wor Frue skolle for et styche jord oc eyendomb i Kattesund, som blef kiøbt vdi steden for Raadhusgaarden, som med andet meere blef vdlagt till det Ny torgh sønden for Raadhuuset.

Foruden anden gjeld, som byen bevislig kand vere bortskyldig.

Wdgift oc forbedring paa thræboer, steenbroer oc weye, saa wit byens fang oc frihed strecher vden huer port serdellis oc iche widere paa andre deris forbed.

Wdgift af byens biugningh, huor eller ydermeere behof giøris, skall oc paa beqvemmelig steder vdi regnskaberne indføris oc derhos beviis leggis, saa at det kand were vden thuifl oc mistanche.

Paa dette forskrefne oc alt andet, som nødvendigt bestillis oc vdrettis paa byens vegne, skulle kiemneren tage bevis oc qvitantz, huor till oc i huad maade det skeer, saa vitt fornøden giøris, oc saaledis forfatte deris indtegt oc vdgift vdi et regnskab postviis oc ordentlig, som i et andet, paa det at naar samme regnskaber skulle

forhøris oc igiennemleggis, at alle punchter da des lettere oc bedre imod de forige regenskaber kunde blifue confererit oc lignedt, som det sig bør.

Oc huad pendinge, som kiemneren indtage eller vdgifue, skall efter Kongl. Maytz. trychte myndtordning bereignis vdi en visse curant mynt, schieller [ɔ: schillinger] danske oc marckstøcher eller oc paa daller, bereignet till fire danske marchstøcher eller firesindztive skielling, oc derpaa endeligen beslutte oc ligne deris regnskaber, saa lenge møndten vdi den stadighed blifvendis worder.

Disligeste efterdi kiemneren altid fange reede penge i forraad at bruge till byens behoff, naar de deris bestilling antage, at kiøbe weed fore oc lade grafve leer till Teilgaarden oc i andre maade till byens nødtørft at vdgifue, men nødis till at laane pendinge till saadan brug oc dennem self forrente den første aar, paa det byens bestilling tilbørligen maa forrettis oc iche forsømmes, da er det for got anseet oc samtycht, at efterdi kiemneriet er borgeskabet som en besuering i deris hus oc nering till forsømmelse, huer vdi thou aar paalagt, de oc en part der foruden vndertiden lide skade, i det at de iche paa byens vegne till huer St. Woldborgh dag fanger deris restantz indkrafde, iche alleeniste en part aldelis miste eller seent bekomme, men oc i andre maader kand komme forkort, huilchen leylighed vi med flere de beste borgere hafuer forfarit oc ofverweyet oc der fore med huer andre ofver eens stemmet oc hermed samtyche oc bevilge, at byens kiemner, som nu er oc her efter kommendis worder, maa hafue respit oc tiid fra St. Woldborgh, naar de hafuer vdtiendt, oc till St. Michels dag der nest efter, deris restantz at indkrefve oc regnskaberne at klarere oc fra dennem at lefvere oc midlertid ingen rendte eller interesse gifve byen af huis pendinge, de paa deris regnskaber kunde skiuldig blifue, dog skulle de iche des mindre huer St. Woldborghdagh, naar de aftacher, lade den ny antagne kiemner wide nafn oc thall paa huis pendinge eller godtz, hand til St. Michels dag der efter hafuer at formode, oc hannem derpaa forsichring giøre, at hand sit regnskab oc anden leylighed paa byens vegne der efter des bedre kand wide at anstille oc vdrette, som forbemelt er.

Oc eftersom sl. høyloflig ihukommelse konning Frederich den Andens naadigst forordning, paa Coldinghuus 5 aprilis anno 1581 vdgifvet, iblandt andet formelder, wachtskrifueren skall ware kiemnerens regnskab paa byens vegne, oc at hand der foruden paa byens omkostning maa holde en karl at bruge i byens bestillinger, saa skall sligt her efter vere kiemneren friit fore, oc dersom de begge eller en

af dem findis modtvilligen eller vwilligen byen at tiene, maa de afsættis oc andre i deris sted antagis, som vilde findis kiemneren i de maade villig oc thienistagtige paa borgemester, raads oc byens wegne; dersom oc kiemneren findis efterladen eller forsømmelig vdi egen person eller ved samme sin thiener at indfordre byens rettighed, da hafuer hand skade for hiemgield.

Disligeste eftersom høybemelte kongl. forordninger widere medfører, huorledis forholdis skall med plicht oc thynge oc vden byes folchis huuse her i byen liggendis, sambt oc om forfaldne huuse oc ødde jorder at bygge, item om bagere oc brygger, end oc om gader oc streder at lade brolegge oc reenholde, da skulle byens kiemner, saa vitt dennem saavelsom byfogden efter hans kongl. instrux wedkommer, dermed hafue tilbørlig indseende oc deris bestilling med flid forrette, som dennem huer serdellis paa Hans Maytz. oc byens wegne i alle maader bør at giøre, oc eftersom sig ofte tildrager, adt en part huse, haufuer oc jorder, inden saavelsom vden porten, omskiftis oc afhendis, en part ved arf, en pardt ved kiøb oc sall, oc ellers i andre maader til oc fratagis, huor om till des ingen ret forklaringh vdi kiemnerens regnskaber befunden ehr, da till videre vrichtighed i saa maade at forekomme schulle byens kiemner, som nu ere oc her efter kommendis worder, vere oc paalagt oc befalet at gifue der god agt paa, at huor efter denne dag enten inden eller vden portene nogen omskiftelse skeer paa byens huse, grunder, haufuer eller andet, som [byen] hafuer rettighed vdi eller til, at de det klarligen aar efter andet med vdtrøchte ord lader antegne bag efter beslutningen i huer deris regenskaber, os oc wore efterkommere borgemestere, raad, kiemner oc borgere till efterretning, saa frembt nogen kiemner det forsømmer, de oc deris arfvinger da iche skulle stande byen til rette, som vedbør.

Dette, som forskrefvet staar, til ydermere stadfestelse hafuer vi borgemestere oc raadmend med alle forskrefne kiemner oc borgere paa menige byens wegne her af ladet skrifve oc [med] bysens secret oc woris signetter beseglet thuende eens liudendis skrifter, den ene paa raadhuset indlagt oc den anden forbemelte Henrich Berner, nu kiemner, dennem oc deres efterkommere til efterretning ofverandtvordet. Datum Kiøbenhafn den 1 may anno 1620.

Afskrift i Resens Haandskrift i Raadstuearkivet om Kjøbenhavns Raadhus osv. S. 457—548. Enkelte Skrivfejl ere rettede. I Geh. Ark. findes et Mandtal over Beboerne udenfor Nørre og Vester Port i Nov. 1622; det specificerer ikke de enkelte Grunde eller Stræderne, men nævner kun de der boende Mennesker, giver altsaa ingen Beskrivelse af Forstæderne. Udenfor Nørreport bode der da 163, udenfor Vesterport 110 Familiefædre, vistnok alle fattige Folk, da de saa godt som alle bode til Leje.

426. **29 Feb. 1620.**

Der skal udlægges Ridder Theodorus Rottenburg en Have i Nærheden af Rosenborg.

Borgemestere och raad wdi Kiøbenhaffn fich breff Theodorus Rottenburg anrørendes:

Wor gunst tillfornn. Wiider, att efftersom wij naadigst haffuer beuilgit os elskelige Theodorus aff Rottenburg, ridder, aff dett burgundiske hus, en pladtz till en haffue strax wden for wor kiøbsted Kiøbennhaffnn att maa bekomme, da bede wij eder och wille, attj forskreffne Theodoro Rottenburch enn pladtz lader wduise strax wdenn for byenn, dog jnnden di søer wdenn om byenns forstæder ligger, wed den pladtz omtrent, wij naadigst haffuer ladet den grøfft wdaff woris haffue i samme søer graffue, huilckenn hannds pladtz mue were saa lang, som hand wd till weyen will lade bygge boer paa, dog att weyenn fire och thiuffue alne i dett rinngeste frii holdis imellem woris haffue och samme hanns pladtz. Actum Fredericksborig den 29 februarij anno 1620.

Sælandske Tegnelser XXI, 499.

427. **1 Jan. 1621.**

Vartov Hospitals Forstandere skjøde St. Jørgens Mark til Kongen.

Wi efftérskreffne Hans Ressen, superintendent offuer Siellandtz stigt, Knudt Marchussen, Michell Wibe, borgemestere wdi Kiøbenhaffn, oc mester Peder Pederssen, sogneprest thill Helligiestes kircke herssamestedtz, Warthous hosspitalss forstandere herwed byen, giøre witterligt, adt wij paa forskreffne hospitals wegne effter denn stormegtige høigbornne førstes och herris herre Christiann denn Fierdis, Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis konning, woris allernaadigste herris och konnings naadigste begiering wnderdanigste till Hanns Kong. Maytts. och Hans Maytts. efftérkommere konninger vdj Danmarck och cronenn haffuer skiøtt, affstaedt och affhenditt saa och medt dette wortt obne breff skiøder och aldelis affhender paa forskrefne Wartous hospitals wegne sanctj Jørens marck her wdenn for Kiøbenhaffns bye liggendis med ald sin rette tilliggendis platz, egendomb och herlighed, som der nu tilligger och aff arriltztid tilliggedt haffuer och bør dertill adt legge med rette osv. Skreffuet j Kiøbenhaffn denn 1 januarij anno 1621.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Kongens Brev af samme Dag, hvorved han til Gengæld bevilger Hospitalet 80 Rdl. i Specie om Aaret af Rentekamret, er trykt i Hofmans Fund. X, 166.

428. **1 Jan. 1621.**

Staden giver Kongen Kalvehaven i Mageskifte for Ryvangen.

Wii borgemestere och raadmend wdi Kiøbenhaffn, Hendrick Berner och Mickel Pedersen, byes kemmere, giøre witterligt: Efftersom den stormechtige høybaarne første och herre, her Christian den fierde, Dannemarckis och Norgis konning, woris allernaadigste herre och konning, nu naadigt aff os paa byens wegne haffuer ladet begierett huis jord och eiendomb wdj Kalhaffuenn her for byen, saa wiit wi paa byens wegne end nu der wdi haffuer och iche allerede thill Kongl. Maytz. och chronnen ehr affstaaid och affhennd, huoremod høybemelte Hanns Konng. Maytz. naadigt igien thil os och byen haffuer giort fylleste wederleg wdi Jeffntoffte marck her weed byenn, efftersom det breff, høybemelte Hans Kong. Maytz. os derpaa byens wegne naadigst giffuet haffuer, weed alne och maall vdførligen i sig selffuer om formelder och wduiser, da haffuer wii med de fornembste borgers widskab och wilge saadan Hans Maytz. naadigste begiering paa byens wegne wnnderdanigst samtøckt och derfore nu met dette wort obne breff schiøder och affhender fra os och wore efftterkommere borgemestere och raadmend och kemmenere paa byens wegne forskrefne Kalhaffue med ald des tilliggendis eiendom, som der nu thilligger och aff arildstid haffuer thilligget och bør dertil at legge med rette wdi inbegreb och størelse, som den nu forfunden ehr och med rette bør at wehre, jntet wnndertaged wdi noegen maader, thill høybemelte Hanns Konng. Maytz., Hans Maytz. effterkommere konninger wdi Dannemarch och cronnen at niude, bruege och beholde for euindellig eiendomb. Och kiendis wii os och wore effterkommere borgemestere och raad och kemmere paa byens wegne inngen ydermeere lod, deell, rett eller rettigheed at haffue osv. Des till widnisbiurd och bedere foruarinng haffuer wi woris stadz secret och forbemelte begge kemmeneres signetter herneden fore henge ladett. Actum Kiøbenhaffnn denn 1 januarij anno 1621.

2 Segl hænge under. Udenpaa: om Gieffntofft marckes jord. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Naar det i Udgiverens Afhandling i Danske Samlinger VI, 306 udsiges, at Kalvehaven er det samme som Kongens Enghave, da støtter denne urigtige Antagelse sig paa Jordebogen for 1745; men det ses foran S. 597, at Kalvehaven laa »sønden ud med Peblingesøens Dæmning«.

429. **1 Maj 1621.**

Skjøde paa et Morads ved Vartovs Enghave (senere Kildendal).

Wy borgemestere och raadmend i Kiøbenhaffn, Henrick Berner och Michell Pedersen, byes kemner, giøre witterligt, att wy med

nogne worris med borgeris wilge och widschaff haffuer forondt och beuilgidt och nu med dette wort obne breff foronde, beuilge och offuerdrage thill erlig och welachtt mand Knud Marquortsen, borgemester her sammestedtz, hans hustrue, børn och arffuinge ett moradtz med itt lididt støcke jord ligendis her paa byens fang och ourdrifft sønden nest optill Wartous enghaffue, østen och sudost fra den huelffuede broe och borgemester och raadtz dammis omlob der sammestedtz, huilckedt moradtz och jordtzmon thill dis haffuer legidt øde och icke werridt brugt byen thill gaffn, men merre paa den sted for aarsagidt fremmede quigs indlob paa byens marck, derforre, effterdj forskrefne Knudt Marquortsen allerede derpaa haffuer anuendt bekosting med fiskewand att graffue och pillestager att sette, da maa och schall hannom hermed werre forløffuidt och thilladt samme moradtz och jordtzmon fremdellis att hegne, heffde och forbedre och giørre sig dett medt wandetz rende och omlob neder vdj søen och dett saltte wand saa nøttig, som hand best kand, dog saa att hand, hans hustru och derris arffuinge aarligen skulle giffue der aff thill Kiøbenhaffns bye otte skilling danske thill jordskyld, som aff borgerskabidt effter jordbogens liudelse der paa satt er osv. Giffuidt i Kiøbenhaffn den første dag maij aar sexten hundridt thiuge och ett.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 78, i Raadstuearkivet.

430. 23 Juni 1621.

Skjøde paa en Have udenfor Østerport.

Jeg Mannderup Parsberg till Hagesholmb, Ko. Ma. befallingsmand paa Ollborg slott, giør witterligtt, adt ieg haffuer soltt, skiødt och affhendt och nu medt dette mitt obne breff selger, skiøder och affhender fra meg och mine arffuinger och till erlig och wellforstandig mand, Petter Motzfeldt, borger vdj Kiøbenhauffnn, och hans arffuinger enn min hauffge, grund och eigenndomb, som ieg haffuer liggendis her wdj Kiøbenhauffnn wdenn for Østerportt, och er samme eigendomb vdj bredelsen liggendis paa denn østre side fra affgangne Mattis Kalkouff hans arffuingers hauffge och paa den vestre siide till affgangne Chrestenn Allbrettsenn hans arffuingers hauffge medt sex boer vdj samme eigendomb befattedt, de tow paa denn sønndre siide wd till Strandenn och de fire paa denn nørre siide wd till sancte Anne gade, wdj sinn lengelse och bredelse, som samme eigendomb och boer nu forfunden er. Osv. Datum Kiøbenhauffn denn 23 junij aar effter guds biurdt 1621.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglet fattes.

431. **Nov. 1621.**

Magistratens Meddelelse af den kgl. Forordning, der indskrænker Brugen af Vin, Brændevin og andre stærke Drikke.

Forordning om huor meget wiin en fornemme mand eller borger huer epter sin standes condition till sit festningsøll och brolup maa vdschencke saa och den wnødig barssellkost, kierchegang oc madsending till barssel quinder saa wel som begraffuelsis bekostningh at schall were affschaffet.

Effter Kong. Mayestt. naadigste vdgangne mandater om wiin at schenncke ehr her i Kiøbenhaffn giort denne forordningh, at huilcken borgemester, raadmand, fornemme borger eller kiøbmannd, som i recessen er forløffuet at bede 24 par folck till deris brøllupper och giffuer thow marck eller der offuer i den gemehn aarlig skatt, dennom maa tillstedis at skenncke till deris festningsøll enn halff amme rinsch win och till deris brøllupper thow ammer wiin, och derhoes danst øll, men dersom nogen herrer eller fornemme adels personer bedis och komme till samme brølupers høytid och da nødwenndig behoffuendis miere wiin ennd thow ammer, da schall det dennom epter maadelighed tilstedes, dog saa at de derpaa schulle haffue forloff och seddell fra borgemestere och raad.

Belangendis andre borgere, som giffuer en marck i forskrefne aarlig skatt, de maa schencke till festnings øll en ancker och till brølluppet en amme rinschwiin och derhoes danstøll. Will nogen schencke mindre, staae det i deris egen kaar, med den bescheed, at ingen win vdj brølups gaarde eller huse jndlegges, vden de først taget derpaa en seddell hos den person, som aff borgemestere och raad til ordnes slig beuiser at vdgiffue, som for er meldt; huo her imoed findis at giøre eller mehre win indlegger och lader schencke, end hannem forløffuet worder, och det hannem schielligen offuer beuisis, schall bøde till konngen och byen for huer marck, hannd giffuer i aarlig skat, 50 curant daler.

Men gemehn borgere, embedsmend och handwercks folck, som giffuer vnnder en marck i skatten, schencke allene øll till deris festnings øll och brølupper och aldelis ingen wiin eller annden drick.

Ehr ellers nogen, som wille giøre festnings øll om formiddag foruden maaltid, da schulle dennem ingen slags drick tilstedis, men allene giffue succat och syltedt jngefehr, huo det haffue will.

Item den wnødig barsell kost, kierckegangh och madsennding till barsell quinder, saa wel som och begraffuelsis bekostningh, som

till des scheed ehr, med drick och giestebud, schall her effter aldelis were affskaffet.

Disligeste schall icke heller nogen gemehn folck tilstedis at vdtappe eller dricke nogenn brendewin eller annden sterck drick till nogen echteschabs troloffuelse eller wærdschaff vnnder peen och straff effter privilegierne.

Och schall byefougdenn med kiemneren paa fersche foede fordre alle deris bøder och faldsmaall, som her imoed giørenndis worder, saa frembt de icke selff de brøstfeldige deris bøder vdlegge wille, paa det høigbemelte Konng. Mayestt. mandat icke vnnder nogen fortagt schin schall offuertrædes eller komme vdj misbrugh, huor effter alle och huer kand wide sig at rette och for schade tage wahre.

Nota. Denne forbemelte forordning ehr vdj fire nest epter huer andre forfulde tingdage her paa Kiøbenhaffns byeting læst och forkyndett, som er den 12, 19, 26 Novembris og 3 Decembris anno 1621.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 193—94.

432. **12 Marts 1622.**

Opmaaling af Ryvangen.

Paa den jord, som Kong. Mayetz. naadigst vil foronde Kiøbenhaffns bye til wederleeg aff Gientofft march emod anden byes jord. 1. For det første maal eller schiel fra det dige norden nest Vartoes lade och i nør langs westen wdmedt adelweyen, som løber ad Helsingør, och til det gierde, som Gientofft mend til des haffue wed macht holden emellom deris vang och fælidt samme stedtz. 2. Samme forskrefne gierde adtschiller her effter Gientofft march fra det stycke jord, som liggis til Kiøbenhaffn bye, wdj sin lengde fra adelweyen och ret i wester offuer bierget til en gammel piil, som staar wdj samme gierde. 3. Fra huilcken piil tredie mall begyndis och løbber ret i sønder offuer jordens brede paa vester ende aff jorden, tuert offuer kongens vey, som løber till Varthou, sønder neder til en anden piil wdj Emdrups enghauffue gierde, som kaldis Ryewadtz piil. 4. Fierde maal och schiel fra samme Ryewadtz piil langs gierdet och diget strecker wdj sudost til den grøfft, som løbber ret i øster langs vogenmendnes vang til Vartoes dige och borgemestere och raadtz damme dersammestedtz, och er Vartoes jord med grøffter for sig sielff indhegnet, som forfindis.

Beken jck onderscreuen, dat het steuke erde gbelegen rechtegen ouer Warthoe, dien jhre Co. Maiesteit beurghemeester vnd raet

saemt der gheheelle beurgerscap Copenhauen ghenadelicks vergeunt heft, wy bouen vermelt stat, gheteikent met nomber 1, 2, 3, 4 onghenerlich ouer een comt met het land, dien sy op verscheyde platze ghemist hebben. Actum Copenhauen den 21 feberaries 1622.

Abraham de la Haye
eigen hand.

Anno 1622 den 12 martij haffuer wi vnderskreffne verett paa forskrefne aasteder och da befundett effter jndskreffne maal nomero 1, 2, 3, 4, thil vindisbyrd vnderskreffuit effter min øffrighedtz befaling Knud Jørrensen, e. hand. Abraham de la Haye eigen hand.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet. Ifølge »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 82 i Raadstuearkivet vare 27 Marts 1622 Ridefogden i Lenet Knud Jørgensen og mester Abraham de la Heye og 24 Borgere til Syn over samme Mark, der gaves »til Vederlag imod Byens Kalvehave og et Stykke Bys Jord mellem Solbjerg Mark og St. Jørgen«. Deres Forretning lyder ordret som ovenstaaende, her angives Størrelsen paa de 4 Maal til respektive 810, 1152, 1608 og 774 sælandske Alen. Derpaa fortsætte de med 4 Maal mere: »Fembte maall fra beckedrauget wed Wogenmandtz wang wdj nør til it hiørne paa Wartoes dige wed Kongens wey, er 311 sielandske alne. Siette maall fra forskrefne hiørne dige langs Kongens wey aff wester j øster ind vdj en krogh til en anden Wartoes dige, er 503 sielandske alne. Sluffuende maall aff forskrefne krogh i nør vd med en anden Warttoes jord och hiørne dige 203 sielandske alne. Aattende och sidste maall fra forskrefne hiørne dige langs wed Wartoes dige och gierde udj øster til Helsingørs wey, som forskrefne første maal paa jorden norden Wartoes dige begyndtis, ehr 341 sielandske alne«.

433. 17 Okt. 1622.

Et forfaldet Hus paa Gammeltorv skal sælges og et nyt Hus opføres.

Christian dend fierde osv. Wor gunst tilforn. Wider, at effter-som paa Gammeltorgh der vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn skall wære et gammel forfalden boligh it vmøndigh pigebarn vnder Lyder Braske, borger der sammesteds, hans wergemaal thilhørigh, huilchet wij naadigst forfahrer at kunde selgis och affhendis thil dennem, som bedre nye bygning derpaa bygge och opsette willde, byen och det sted synderligh thil forbedringh och anseende, barnit och thil gaffn, som bedre fordeel och profit aff pengene kunde haffue end som nogen bygning paa sligh en pladtz at opsette, som vdi frembtiden endeligh skee wilde, da bede wij eder och wille, j dend anordningh lader giøre, at samme wonningh bliffuer saaldt och affhendt thil dend, som goed nye bygningh derpaa sette wil, dog dend det kiøbendis worder, at hand med forderligste forretager. Dermed etc. befalendis etc. Schreffuit paa wort slott Frederichsborgh dend 17 octobris anno 1622.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet, hvor der er vedføjet, at det umyndige Pigebarn var Datter af Joest Eeklen.

434. **7 Nov. 1623.**

Et Stræde udenfor Vesterport maa tillukkes.

Jacob Mickelssenn, Konng. Mayest. tholder her for Kiøbenhaffn, er aff borgemestere, raad och byes kemner sambtøckt och beuilget at maa lade tillucke jt lidet strede for begge ender som er .... siellandske alne bret, huilcket vdj nogne aar er brugt thill en ageweye fra adelweyen och steenbroen vdj sønder neder till Reberbanen och Slagterboerne emellom forskrefne Jacob Mickelsens och salig Iffuer Pouelsens borgemesters hauffuer vden Vesterport her sammestedtz. Och Jacob Mickelsen, hanns hustroe och deris arffuinge samme strede att mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde wdj heffd och brug thill deris hauffuer och boer, jndtill aarsagen sig kunde begiffue, att borgemestere, raad och byes kiemnere, som nu ere eller her effter kommendis worder, samme strede thill byens nødtorfft eller brug igien kunde behøffue, och da skulle Jacob Mickelsen, hanns hustroe eller deris arffuinge forskrefne strede wbehindret thill byen vdlegge och rydelig giørre, som det thill des weret haffuer. Och skulle de giffue deraff byenn thill jordskyld fire skilling danske aarligen thill byes kiemnere att afflegge och betale hoes deris huses och hauffues jordskyld, saa lenge de samme strede vdj heffd och brug nyde och beholdendis worde osv. Actum Kiøbenhaffn den 7 novembris anno 1623.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 79 i Raadstuearkivet.

435. **7 Nov. 1623.**

Et Stræde udenfor Nørreport maa tillukkes.

Reinholt Hannssønn K. M. munsterschriffuer, jndwaaner her i Kiøbenhaffn, er aff borgemestere, raad och byes kemner sambtøckt och beuilget att maa tillucke jt thuerstrede for begge ender, som nogne aar forleden waar vdlagd thill en wey emellem steenbroen sønden for den nye Kierckegaard vden for Norreport och sønder emellom Johan Ericksens hauffue paa vester och .... paa øster side osv. som forrige Nr. Actum Kiøbenhaffn den 7 novembris anno 1623.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 79, i Raadstuearkivet.

436. **14 Nov. 1623.**

Et Stræde udenfor Vesterport maa tillukkes.

Anno 1623 thennd 14 novembris haffuer borgemestere och raad vdj Kiøbenhaffn med byes kemnere sambtøckt och beuilget hederlig och høiglerd mand m. Niels Mickelsen Aalborg, sogneprest thill Hol-

mens kierke, erlig mandhafftig och welforstandige mend Casper Schnit, Kong. Mayestt. opwarter, Peder Matzen brøger paa Mallene sal. Niels Skriffuers wegne och Peter Gagelmand apotecker, att mue lade tillucke jt strede for begge ennder, som nogre aar forleden haffuer weret vdlagt thill en weye westen for byesens grauffue vden Westerportt her for byen, huorudj samptlige deris hauffuer ere beliggenndis osv. som Nr. 434.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 79—80, i Raadstuearkivet.

437. **24 Avg. 1627.**

Omordning af Vagttjenesten.

Gunstige, welluiise borgemestere och raad. Efftersom wi haffue bekommit eders welw. skrifftlige befaling sub dato dend 11 augustj, jnndehollendis, efftersom rigenns regierings raad vdi Ko. Ma. frawerelse ere kommen vdi erfaring, saawel som och enn part aff borgerskabit beklauger, huorleedis med nattewachten her vdi byenn iche saa ordentlig skal were bestillet, at byenn dermed kannd werre tienedt och forwarit, som det sig burde, thj skulle wi med sambtlige officererne forføie os paa raadhusit, der med huer andre consulere och beraadslaae:

Først huad middel best optennckis kunde samme nattwacht vdi enn goed orden at føre, som byenn till ære och beskiermelse sambt borgerskabet thill ringiste bekaastning schee kunde.

Dernest skulle wi anteigne worris wisse betenchende, huorleedis wolden och porttenne vdi denne farlige och beswerlige tids tillstannd best bewaagis kunde, och det skrifftlig fra os leffuere, som samme befaling wiidere formelder, da haffue wi os effter befalingens indhold tilhaabe forføied och med huer andre derom delibererit och consulerit, saa och derom forfattit woris betenchende, som følger.

Først befinndis wdaff wachtschriffuerens thill os offuergiffnne manndtall eller wacht rulle, som nu sidst forleden fra dennd 11 thill denn 28 julij ere anteignit och wachten tillsaugdt, der vdi mandtallit sig beløffuer 1280 personner, fattige och rige, schulle saa offuer dennd ganndske bye wacten gaae omkring paa denne tid huer sextende och huer søttende dag, som kannd beløbe sig huer natt 80 wacter eller personner, som beløber sig vdi pendinge, for huer enn halff marck om natten, 10 slettedaler, beløber sig om aaret 3650 slette daler.

Nu giffuer wi E. W. W. hermed gunsteligen at betenche, som for øyenn er at see, huilchen ringe, wsell och foractelig wacht der

holdis for saamange pendinge, och befindis samme wacht nu saaleedis schifft och wddeelt, effter wachtschriffuerens beretning, vdi efterskreffne maader:

Wachtemesteren skall gaa om natten med scharwacten, 11 personner sterck, er 11 wachter. For de fire borgemesters dørre 8 wachter. For byefogdenns dør 2 wagter. Wdi Kledeboderne eller Wimmelskafft 2 wachter. For Raadhuset 2 wacter. For Weigerhusit 2 wacter. Wdi Øster portt natt och dag for femb personner, 10 wacter. Wdi Nørre port ligesaa 10 wachter. Wdi Westerportt 10 wachter. Paa Wanndkonsten 2 personner natt och dag, 4 wacter. Paa de anndre wolde fire personner natt och dagh, 8 wachter. Wed slaugbommen wden Westerport natt och dag 2 wacter. Wed posten paa Gammel torff 1 wacht. Der foruden wachtmesteren offuer sin aarlige løn huer natt pendinge for 2 wachter. Wachtschriffueren pennge for 2 wachter. Statz tienner huer natt penge for 2 wacter. Beløffuer sig 78 wacter.

Och er woris meening, at for saa mange pendinge, som faae vdaff borgerskabet wdgiffuer, wel kunde ordineris och bestilles enn annden ordentliger och bedre wacht end her till dags skeed er, saaleedis at mand for samme pendinge kunde antage wdaff dennd gemeene borgerskaff ett hundrede vnge och stercke borgere wdaff handtwercker, dagløønnere, drauffuere och andre, som dertill fandtis skichelige, for aarlig besolding, aff huilche huer natt kunde waage halffpartten, som er et halffhundred personner, och kunde en huer haffue sin besolding som epterfølger: Forskrefne-pendinge, som wdgiffuis till wachtpendinge, ehr 3650 daler. Deraff kunde tilleggis wachtmesteren och wachtskriffueren offuer deris aarlige lønn, en huer, som de ellers huer natt aff wachten haffuer, 1 ℔, beløber aarligen till enn huer 91 slette daler, er dennem begge 182 dlr. Item statztiennere, som følger med wactmesteren, aarligen 91 daler. Beløber thillsammen 273 dlr., dennem tagen fra forskreffne 3650 daler, bliffuer saa igien 3377 dlr.

Deraff vdi lige maader till huer porttener och vdj portten en mellum ligger, er sex personner, enn huer om aaret 80 daler, ehr 480 daller, dennem taget fra forskreffne 3377 daler, bliffuer jgien 2897 daller.

Disse pendinge kunde skifftes iblant forbemeltte 100 personner eller wectere, som kand beløbe thill enn huer om aaret offuer 28 daler, som waar huer natt offuer nij skilling dannske, och kunde samme wacht vddeelis:

Med wachtmester kunde følge foruden statztiennere personner 10. For de fire borgemesters huuse 8. Till byefogdenns huus 2. Wdi Wimmelskafft 2. Till Closterstræde for Graabrødre 2. Till Raadhuuset 2. Till Weierhuset 2. Thill en huer port huer dag, som hoes portterne och mellum liggerne kunde vaage, 2, ehr 6. Paa Wolden huer natt och dag 12. Paa Wanndkonsten 4. Summa 50 personner.

Och dersom mannd kunde haffue dennem aarligen for 25 daler, da waare de sielff ganndske wactfrii, huilchet saaleedis kunde giffue enn goed, rictig och ordentlig wacht, och kunde lige saa wed wachtskriffueren daglig indkreffuis wachtpennge, som tillforn skeed ehr, huer dag aff 80 personner, och pendingene huer dag leffuere thill enn eller thow borgere, som dertill kunde forordnis samme penge at giemme thill huer quartal, der de kunde vddeelis, som det sig burde, vdi somme aff øffrighedens neruerelse.

For det andet befindis vdaff denne sidste byens taxst, som nu giffuis skatt epter, at mandtallit sig beløber rige och fattige personner 2722, der iblant befindis nogele kongelige fornehme och wellformuffendis officerer, som haffuer megen eiendomb och joerdegoeds j byen, somme aff dennem bruge allehaande næring thill søes och vdi anndre maade. Iligemaade adskillige kongelige thiennere, som ere instrumentistere och sangere, smede, schibsthømmermend, archelimestere, constabele, aarsknechte, schippere, styremend, baadsmend och andre, som boer i byenn, foruden dennem, som boer i Ko. Ma. nye biugde huuse wed Holmen, som iche medberegnit ere i forskreffne taxst.

Befindis nu effter samme taxst, at her till dags alle de samme rige och fattige kongelige thiennere, saawell och mange andre indbyggere haffue werrit ganndske forskaannit for wachten och ere forbigangit, som er at see aff wachtskriffuerens thill os offuerleffuerit taxst eller mandtall, som beløber sig ichun 1280 personner, deraff dog haffuer werrit frii och somme huer anden gang forskaanit wed 200 personner, saa dend ganndske mact [wact?] haffuer allene werrit vnderholdet af 1080 borgere, fattige och rige, som joe siuffnis at were megit wrett, at faa skall holde wacht och tynge, och de anndre skulle were frii och gandske forskaanit. Saa haffuer wi forbemelte byes taxster offuer alle otte quartere taget for os, dennem igiennem seet och wdi roedmesternis neruerelse med dennem derom delibererit och der vdi anteignit, huem der kunde och med rette burde at holde och contribuere thill wachten, och befunden saaledis:

Befindis antegnet vdi taxsterne, som med rette kannd och bør at holde heele wachter, personner 1266, der iblant er beregnit nogle aff Ko. Ma. fornehme och wellformuffendis officerer, som haffue megit joerdegoeds och eiendomb inden och vden byen, saa och andre fornehme folck, som her till dags ganndske haffue werrit forskaanit. Noch befindis anteignit vdi samme taxster, som wel kand och bør at holde halffue wact, 700 personner, der iblandt befindis mange fattige folch, som tillforne haffue holdet och betaldt for heele wact. Item nogle aff Ko. Ma. embidsfolch, som ere skibs thømmermend, smede, snidkere, murmestere, plitzkarle, aarsknechte och andre, som altid ere hiemme och fortienne rigeligen deris brød, somme tapper øll och ellers deris quinder bruger høcheri och forprang med alle haande slaugs wahre, som ilige maader her till dags haffue werrit fri och gandske forskaanit. Noch befindis vdi samme taxster anteignit med O 755 personner, der iblandt ere mange kongens thiennere, som boer i byen och ere skibs capteiner, sanger, skippere, styremend, baadsmend, aarsknechte, bøsseskøttere, wogenmend och anndre, disligeste nogle gandske fattige folch och fattige encher, som iche formaae at vdgiffue heel eller halff wacht, dog befindis der nogle iblandt, som ere sangere, bøsseskøtter, kalckslaaer och dagløonnere, som well huer gang, saa titt wachten gaar omkring, eller huer fiorttende dag kunde giffue 2 ß eller i det mindste 1 ß, paa det de gaff noget thill wactens vnderholdning, thj der findis mange iblant, som nochsom kannd driche dageligen een marck och meere bort, mens thill wachten haffue de aldielis inttedt, och epterdi det befindis, at forskrefne alle kongelige officerer och heldst de fornembste och rige, som her till dags haffuer werrit frii for nattwacht och andre stoere wacter, saa och vdi alle maader werrit forskaannit for munstering och anden byes tynnge, som det fattige borgerskab dageligen paa henger, huilchet borgerskabet høiligen fortryder, j synnderlighed med wactenn och mønnstring, at de dermed ganndske skall vere forskaannit, der dog skall findis i raadstuffuen ett Ko. breff och mandat, wdgiffuen aff woris naadigste herris och konnings kiere her fader, salig och høilofflig ihukommelse, konning Frederich dennd anden, liudendis ord fra ord som epterfølger osv. se Nr. 361. Vdi lige maade et andet kongebreff och mandat, vdgiffuen aff bemelte salig och høilofflig ihukommelse s. konning Frederich sub dato Kiøbenhaffn den 1 octobris anno 1567, lydendis som epterfølger osv. se Nr. 314.

Effter forberørtte leilighed, konngelige breffue och mandater siuffnis borgerskabet meget at haffue werrit beswergit emod saadann

kongelige friiheder, i det at ichon faae aff borgerskabet haffue maat vnderholde samme wacht och de andre haffue werrit frii och aldielis forskaannit.

Er derforre hermed woris ganndske wenlige bøn och begiering thill eders W. W., som thill woris gunstige øffrighed paa sambtlige och meennige Kiøbenhaffns borgers wegne, at eders W. W. dog effter samme kongelige friiheds breffue borgerskabit wille handtheffue och till rette forhielpe, saa at alle kongelige officerer och thiennere, som bygge och boe i Kiøbennhaffnn, maatte ordentlig thill wachten contribuere, huer effter sin effnne och formuffue, med heele eller halffue wachter dennd gemeene borgerskaff thill en forlettelse, byen thill ære och berømmelse och alle indbyggere thill gaffnn och goede vdi alle haannde nøds tid for ildebrannd, tiuffueri, mord och alle haande waade och skade och helst i denne farlige elendige tid, som wi nu vdi leffuer, forhaabis E. W. W. os iche fortencker eller dette aff os ilde optage wille, wi och dennd ganndske borgerskab findis altid plictuillige igien i alle muelige maader, och dersom nu her effter, som wi ganndske och fast forhaaber och billigt er, aff alle indbyggere ordentlig thill wachten bliffuer contribuerit, da kunde wel anstillis enn rettskaffen, ordentlig och bedre wact, derom woris betenckende er saaleedis:

Først befinder wi vdi schatte taxsten, som før er melt, paa denne tid mandtallit at were rige och fattige 2722 personner, der iblant er 1266 personner, som kannd och bør at holde heele wacht och huer fiortten dage dertill vdgiffue 8 ß dannske, som kannd beløbe om aarit enhuer trei slette daler, beløber vdi summa pendinge 3798 daler.

Item 701 personner, som kunde holde halffue wact och ilige maade vdgiffue huer fiorttende dagh fiire skilling dannske, beløber en huer om aarit sex march, beløber vdi summa 1051 dlr. Belangende resten, som er 755 personner, som ere antegned med O, der iblant findis nogle øffrigheds personner, som billigen bør at were frii, saa och nogle schibs capteiner, schipper, styremend, vognmend och gemeene kongens thiennere, som well och nogit thill wacten kunde giffue, som før er melt, disligeste nogle ganndsche fattig folch, som och billigen forskaanis, huilchet alt stilles thill E. W. egen betenckende och consideration, och beløb saa forskrefne thuende summer, som thill wachten kannd vdgiffuis, thillsammen 4849 dlr. Deraff kunde betalis først wachtmesteren offuer sin aarlige lønn, som hannd ellers aff byen thill wisse aars lønn haffuer, for huer natt, som hannd ellers skall haffue tuende wachter for, j ℔ danske, beløber 91 dlr. Wachtskriffueren iligemaade offuer hanns aarlige lønn 91 dlr.

Statztiennere, som følger med wacten, iligemaade for huer natt en wact 45 dlr., beløffuer 227 dlr. Dennem fratagen kunde bliffue beholden pendinge 4622 dlr. Disligeste deraff thill portternne vdi huer portt och i huer portt thill enn mellum ligger, ehr thill sex personner enn huer om aarit 80 daler, beløber thillsammen 480 daller. Dog formeener borgerskabet det at were for megit thill portternene, mellum liggerne och statzthiennere, saa at saadannt well kunde modereris paa noget ringere, dennem iligemaader frataget, kunde bliffue beholden 4142 dlr.

Derfor kunde mand antage vdaff dennd gemeene borgerskaff 140 vnge och sterche borgere vdaff handtwercker, dagløunere och anndre, som dertill kunde findis skichelige, for aarlig besoldning, aff huilche huer natt och dag kunde waage halffpartten, som er 70 personner, och kunde en huer haffue thill aarlig besolding 29½ dlr. Dertill skulle enn huer sielff kortte sin egne pennge, som hannem tillkommer for sin wact at wdgiffue, mens dersom mand dennem kunde haffue om aarit for 25 eller 26 daler, da kunde de were ganndske wachtfrii och skulle enn huer waage huer anden natt, kunde wachten skifftes och wddeelis saaleedis:

Med wachtmesteren kunde følge foruden statztienere 20 personner. For borgemesters huuse 8 personner. For byefogdenns hus 2. Till Closterstræde 2. For Raadhuset 2. For Weierhuset 2. I Kiødmangergade 2. Vdi Østergade wed Pilestræde 2. Wed Stranden for Islands compagnie 2. Paa Nørregade wid S. Peders stræde 2. Wed slaugbommen vden Westerport 2. Paa Woldenn och i Portterne natt och dag 22 personner, — 70 wacter. Och skulle paa huer natt aff wachtmesteren affløsis forskrefne wacter, som staar huer paa sin sted, med dennem, som hannem følger, huilchet i saa maader kunde giffue enn goed, rictige och ordentlig wact, om det E. W. W. saa behagede.

Huis belanger, huorleedis wolden och porttenne vdi denne farlige, beswerlige thids tilstand best bewaagis kunde, som diswære wel lader sig till ansee, det nu lettelig skee skall och kannd, derom er woris betenckende saaleedis:

At naar forskrefne wacht saaleedis bleff ordinerit och anstillet och pengenne saaleedis bleffue vdgiffne, som før er melt, och da behoff giordis, at enn stoer wact paa woldenn, som i førrige tider skeed ehr, holdis skulle, da siuffnis os, at ennda enn huer aff borgerskabet huer 14 dage vdgaff dobbelt wachtpendinge, som er somme enn marck och somme enn halff marck, som kunde beløbe

sig huer aar vngefehr, naar befehlhebberne waare frii, thj de da skulle egenn persohn sielff med gaae, och dennd ene effter dend annden wachten opføre, disligeste wachten visitere och gaa runden, som seduanligt ehr, da kunde det beløbe sig pendinge 9698 daler, deraff thagis de pendinge, som aarligen vdgiffues thill wachtmesteren, wachtskriffueren, statztiennere, mellumliggerne och porttenere, disligeste for wacten, som waager i byenn, som før er melt, saa och korttis huis pendinge eller befehlhaffuerne skulle wdgiffue, som kannd beløbe sig thillsammen pendinge vngefehr 2000 daler; dennem fratagen aff forskrefne summa, da kunde bliffue beholden 7698 daler, derfor kunde mand well antage wdaff handtwercherne, daglønnere och anndre, som før er meldt, vnge, sterche och skichelige borgere, 150 personner, som da i saadann beswerlig tids tilstannd kunde holde enn goed, rictig, ordentlig och skichelig wacht, som kunde waage natt och dag paa wolden och i porttenne, huer anden natt och dag, 75 personner, eller huer tridie natt och dag 50 personner, lige som det behoff gjordes, och det altid kunde ordineris, som mand wilde, somme om natten och somme om dagen, och med goede waaben och werger, som det sig bør, och kunde enn huer aff dennem haffue thill aarlig besolding aff forskrefne pendinge 50 dlr. Dogh skulle de deris anpart wacht pendinge der vdi lade kortte, som os siuffnis well kunde passere. Och forhaaber wi, det skulle dennd gemeene borgerskaff well befalde, och kunde mand siden giøre guod ordinantz och articuler, huor effter samme besteltte wacht sig kunde haffue at rette och forholde vnder tilbørligh straff, thj ellers, naar vdi forrige tider dennd stoere wacht er holdet, da haffuer det gaaet huer 8, 9 och 10 dage omkring, och naar wachter, som ere thillsaugt, da haffue de kiend dennem for goede der till at gaae eller waage sielffuer, somme de haffue frembsendt nogle leyekarle eller wforstandige companer, som ey heller waare borgere, somme deris brøgger suenne, somme ganndske vnge drenge och bengler, som iche wiste at gaae om med musketter, bøsser eller werge, huoraff stunden er kommen perlementte och stoer wænighed jblant naboer och gienboer, at dennd ehne iche wille gaae saawell som dennd anden, thill med naar enn erlig mannd for alderdom skyld iche sielff kunnde eller enn anden iche sielff wilde gaae, da maatte de giffue de leyekarle somme thow march, somme trej ℔ och stunden øll och mad thill, mens de om dagen waagede, huilchet mange aff borgerskabet titt och offte well høieligenn haffue beklaget och haffue alligewell hafft for saa mange penge enn wskichelig och ganndske wduelig wacht, huilchet wi formeener, altsammen well

kunde forrekommis och bedre bestilles effter forskreffne maade och leilighed, som ochsaa kunde komme borgerskabet thill ringere bekostning, om det E. W. W. som woris gunstige øffrighed saa eller i anndre maader kunde befalde.

Dette forskreffne woris betenckende och deliberation wi effter befalingens indhold thill E. W. W. thill ratification eller ferner deliberation om enn goed wact ordning saa och en goed forordning vdi ilds nød och waade med woris hennders vndertegnelse her med skrifftlig willet indføre. Actum Kiøbenhaffn den 24 augustj anno 1627.

Matthiis Clausen. Hermand Hegerfeld. Remmert Petersen. Peder Matzen. Christen Bendtzen. Christoffer Trønner. Hanns Trægaard. Gerdt Osevin. Hans Figenskueh. Phillip Dittenhammer. Anders Koll. Henrich Rosenmeier. Stefen Pedersen. Jacob Pedersen. Jens Baldtzer. Mortten Kraall. Henrich Gaasmand. Blasius Møller. Michell Marquart. Worm Johansen. Hans Friche. Jesper Bockmand. Daniel Korelman. Niels Jacobsen. Willum Klinckhammer. Anders Pedersen. Henrich Füren der Junger. Harmen Weiste. Henrich Fiuren der elter. Stephen Roede. Henrich Berner. Dirich Bardsker. Werner Klouman. Johan Becker v. Delden. Jens Andersen. Hans Mandixsen. Boldeuin Blanckfort. Laurids Bendsen. J. Braem. Jacob Jørgensen.

Att saaledis hereffter med wachten schall forholdis, haffuer wi vnderschreffne paa hans Kong. Maytts. och rigens wegne samtyckt.

Claus Daa.	Otthe Skell.	Joest Høeg.	Frantz Rantzav.
egen handt.	m. p.	m. p.	m. p.

Disse hoesbemelltte thuende sluttninnger och confirmation med nauffnenne bleff idaug dennd 30 octobris anno 1627 læst paa Kiøbenhaffnns Raadhus for borgerschabett och meenige allmue nest effter s. høyloffig ihukommellse konning Frederichs breff och friihed sub dato 6 decembris anno 15ƀ1, som och bleff forkynndigett, annlangende att alldelis ingen, ennten Kong. May. thiennere eller huo de werre kunnde, for natteuagttenn her vdi byenn maa werre frij eller forskaanitt.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

438. **28 April 1628.**

Stadfæstelse paa 3 kgl. Mandater om Vagten.

Wy Christian den fierde osv. giøre alle witterligt, at efftersom os elskelige borgemestere och raadmend her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn os vnderdanigst haffuer ladet tilkiende giffue, huorledis med wagt och anden borgelig tynge vligeligen schall tillgaae herudj for-

skrefne Kiøbenhaffn emod adtschillige derom vdgangne och publicerede mandater och anordninger, som er først høylofflig ihukommelse, konning Christian den tredie, wor elskelige kiere her for faders, lyedendis som effterfølger (se Nr. 300). Noch tuende høylouflig ihukommelse konning Frederich denn andens, worris elskelige kierre her faders derom wdgiffne mandater, den første liudendis som effterfølger (osv. se Lassens Befæstningshistorie Nr. 19 og dette Skrift Nr. 361). Da haffue vj nu saadant betenckt och offuerueyet saa och forskrefne trende anordninger aff synderlige gunst och naade fuldbyrdt, sambtøcht och stadfest och nu med dette wort obne breff fuldbyrde, sambtøche och stadfeste wed deris fuldmagt at bliffue wdj alle deris ord, punchter och artickler, efftersom de vdj alle maader jndholder och vduiser. Giffuit paa vort slot Kiøbenhaffn den 28 aprilis anno 1628. Wnder wortt signett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

439. 17 Marts 1630.

Skjøde paa den forrige Toldbod ved Kristianshavns Bro.

Christianus IV. Giøre alle witterligt, att vy naadigst haffuer soldtt, skiødtt och affhendtt och nu med dette vortt obne breff selger, skiøder och affhender fra os och vore effterkommere konninger vdj Danmark och till os elskelige Jonas Hedemarck, tholder her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger itt vortt hus ved enden aff Christianshaffns brou liggendis, som haffuer veritt vor Toldboed, med des tilliggendis platz, som er udi lengden 70 siellandske allenn och vdj breden for till 44 alne, med huis biugning der nu paastaar, huilckett forskrefne hus, vohning, biugning och platz vdj sin lengde och brede, effter som forskreffuitt staar och den nu forfunden er, forskrefne Jonas Hedemarck och hans arffuinger mue och skulle haffue osv. Giffuett Hafniæ 17 martij anno 1630.

Sæl. Registre XVIII, 482.

440. 13 Avg. 1630.

Skjøde paa en Grund norden for Peblingesøen (en Del af den senere Blaagaards Have).

Wi borgemestere och raadmend vdi Kiøbenhaffn, Lauridtz Bendtzen, paa den tid stadtz kiemner, giøre witterligt, att wi paa Kiøbenhaffns byes weigne haffue vndt och vdj leye laditt och nu med dette woris obne breff vnde och vdj leye lader woris medborger erlig och forstandig mand, Jacob Quirinsen de Koch, hans høstrue och begge dieris arffuinger en Kiøbenhaffns stadtz joerd och grund, lig-

gendis norden for Pebling søen vden Nørrepoertt her for staden, och er samme joerd vdj sin rette lengde aff nør vdj synder langs vd med Theigelgaarden threi hundritt, halfftrediesindstiuffue halffsiuffuende allen, jtem lengden aff synder vdj nør paa den øster side langs vd med aldfare weyen er vdj lige maade threi hunderitt halfftreisindstiuffge halffsiuffuende allen, breden paa den nørre ende thil Theigelgaarden aff øster vdj wester er ett hundritt halfftreisindstiuffge fire allen itt quortter, breden paa den sønder ende langs vd med Pebling søen aff wester vdj øster er ett hunderitt førgetiuffge halfftiende allen itt quarteer, osv. for Afgift af 7 slette Mark. Giffuitt vdj Kiøbenhaffn den 13 augustj anno 1630.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 80, i Raadstuearkivet.

441. **4 Juli 1631.**

Skjøde paa en Grund udenfor Vesterport.

Wii borgemestere och raadmend udi Kiøbenhaffn, item Lauritz Bendtzøn, paa denne tid stadtzens kiembner, giøre witterligt, at wi paa Kiøbenhaffns byes weigne haffue undt och udj leye ladit och nu med dette wort obne breff unde och udj leye lader woris medborger erlig och welforstandig mand Peder Pedersen brygger, hans hustru och begge deris arffuinger en Kiøbenhaffns stadtz jord och grund liggendis uden Westreport her for staden, norden nest optill den lange steenbro och alfare wey imod det ny kroe paa den syndre ende, och sønden for Ko. Ma. Ladegaards march, jord och grund paa den norder ende, som er udi sin rette lengde och brede, nemblig breden paa den østre ende aff synder och udi nør ehr it hundred halfftrediesindtz tiuffue fiire allen, lengden aff øster och udi wester indtill forberørte ny kroes platz och grund er treihundrit halfffierdesindtztiuffge sex allen, breden paa den westre ende aff synder udi nør firesindtztiuffge fiire allen, huilchen forskrefne jord och grund udi sin lengde och brede, som foreskreffuit staar och efftersom det uduist er och wed forbemelte Lauritz Bendtzøn saa och Niels Michelsen, stadsens wachttskriffuer, den 27 junij nest forløben med byens alne och maall affmaalet och affpeiglet osv. till en kiendelse och jordschyld tiuffge skilling danske osv. Giffuit udj Kiøbenhaffn den 4 julij anno 1631.

Peder Pedersens Enke Mette søgte om »eftersom samme Stykke Jord, som det paa den sal. Mands store Bekostning med Grøft og Plankeværk nu findes indhegnet, hende paa Skifte med sine Børn efter Vurdering er tilfaldet, og hendes Lejlighed ikke er det at kunne beholde, mens for sin Brugs Skyld nødes til godt Folk igjen at sælge og afhænde«, men hun kunde ingen Kjøbere faa dertil, da ovenstaaende Brev ikke holdt ny Ejere skadesløse, hvorfor Magistraten 25 Feb. 1641 udstædte Skjødet paany som ovenfor og stadfæstede det. Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 80—81 i Raadstuearkivet.

442. **8 April 1633.**

Hans Knip kjøber et Hus ved Enden af Kristianshavns Bro. Jfr. Nr. 439.

Wi effterschreffne Eschild Jenssen, byefougit vdi Kiøbenhaffn, Peder Mortenssen, kiemner, Hillebrand Jørgenssen, byeschriffuer, Christen Jenssen Bech och Henrich Friis, borgere sammestedtz, giøre witterligt, att aar 1633 mandagen denn 8 aprilis paa Kiøbenhaffns byeting war skichet erlig och fornumbstig mandt Niels Jacobsen Holst, borger her udj staden, med skrifftlige wnderskrefne fuldmact aff erlig och welforstandig mand Jonas Heinnemarch, Ko. Ma. tholder her udj Kiøbenhaffnn wdgiffuet och udj louglig thingsliud epther samme fuldmactes jndhold med haand och mund schiøtte och affhende fra forskrefne Jonas Heinnemarch, hans hustrue och begge deris arffuinger thill erlig och beskeeden mand Hanns Knip, borger her ibidem, hans høstrue och begge deris arffuinger jdtt huus liggendes wed enden aff Christianshaffns broe, som thilforne haffuer weret Ko. Ma. toldboed, och høigbemelte Ko. Ma. thill bemelte Jonas Heinnemarch soldt och affhendt haffuer epther Hans Mai. den 17 martij anno 1630 naadigste derpaa wdgiffne schiødebreff, som her i daug for retten fremlagdes, widere formeldingh osv. Derpaa toges Thingsvidne af 12 Danemænd nemlig »Willum Fuhren, m. Jørgen Wersicka, m. Petter Brandt, Michell Friis, Johan Heggerfeld, Melchior Køning, m. Petter Schwanou, Henrich Schrøder, Mogens Nielsen, Jørgen Prydtz, Willum Clausen och Niels Hansen, alle borgere her sammestedtz«.

Af Seglene fattes Nr. 5. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

443. **17 Maj 1634.**

Et Stræde udenfor Østerport maa aflukkes.

Wi borgemestere och raadmend vdi Kiøbenhaffn giøre witterligt, ad eptersom erlig, welacht och fornehm mannd Christopher Iffuersen, Konngl. May. rentteskriffuer, for retten opkommen er och klageligen tilkiende giffuet, huorleedis vdi det stræde, som løber vd till høigbemelte Ko. Ma. Toldboed, westen for Hanns May. Seigelhuus strax vden for Østerportt megen stinckende och wederstyggelig omfledighed och wreensel aff slemme, wanarttige menisker besønderlig om nattertider henbæris, settis och kastis, och paa det saadant forhindris och affwergis kunde, haffuer hand paa det flittigste werit begierendis, wi hannem bewilge wilde, at hand tuende portte och laager med laase och lycker, dend ene vdi dend syndre ende aff samme strædes indgang tuert offuer for Hans May. Seigelhuus och dend anden norden for Thommas Hansen woldmesters laage fra hans

hauffge tuert offuer strædet till forskrefne Christopher Iffuersens grund och hauffge paa sin egen och de, som herudinden ere med interesserede, deris bekostning maatte lade tillucke. Effter huilcken forberørtte leilighed haffue wi saadan hans begiering beuilget och tillatt at maae fuldbringe, saalenge thaalis kand eller anderleedis derom thilsigendis worder, da det igien strax vden ald wedersigelse at affskaffe, doch angrentzende naaboer och lodseyere, huis wey der igiennom fremb och thilbage fallendis worder, dermed vdi alle maade frie och wbehinderit at were, och forskrefne Christoffer Iffuersen effter egen løffte bemelte angrentzende naaboer paa deris bekostning huer en nøgel dertill at lade forferdige och tilstille. Till widnisbiurd haffue wi ladet trøcke woris statz secret her neden forre. Actum Kiøbenhaffn den 17 may anno 1634.

Indført i »Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 83, i Raadstuearkivet.

444. **11 Juli 1634.**

Afgift af Vandrenderne paa Kristianshavn.

Christian den fierde osv. Wor gunst tillforn. Wj bede dig och wille, attu aff alle dennom vdj Christianshaffn boendis ere, som haffuer jndlagt render vdj deris huuse aff posten, som der nu vdleed er eller hereffter jndleggendis worder, lader annamme fiire och tiuffge rixdlr. in specie, huilche du os aarligen till regenskab haffuer att lade føre. Dermed skeer wor willie, befallendis dig gud. Schreffuitt paa wort slott Kiøbenhaffn den 11 july anno 1634. Wnder wort zignett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Udenpaa: Os elskelige erlig och welbiurdig Niels Trolle till Trolholmb, wor mand, tiener och embitzmand paa wort slott Kiøbenhaffn.

445. **10 Avg. 1634.**

Egenhændig Skrivelse fra Christian IV, at Borgemestrene ved Prins Christians Bryllup kun maa aabne Byens Porte efter den Parol, som Rigens Marsk opgiver dem.

Borgemeisterne, vdi, Københaffuen, skall, hinthe, ordiid, huos, Riigens, Maars, saa, linde, denne, forsamliing, som nu, foruintis, tilsammen, Er, Och, lucke, och, Obne, biiens porter, epther, den, ordinandtz, Riigens, Maars, derpa, giffuen, Er.

Rossenborrig, den 10 Augustj, Anno 1634.

Christian.

Borgemeisterne, vdi, Københaffuen, samdtlig tiil, hande.

Kongen har trykt Segl paa med en Signetring. Udenpaa: Kong. Maiestets wor naadigste herres skriffuelse till de 4 borgemestere anlangendis vackten ad ordinere vdi h. f. n. voris vdualde printzis bilager anno 1634.

446. 16 Marts 1635.

Skjøde paa en Grund i Graabrødre.

Thingsvidne af 16 Marts 1635, at Borgemester Jørgen Danielsen mødte med Fuldmagt af 28 Feb. »aff erlig ock welbiurdig fru Anne Basse Corfitz Tottis til Sannderup vdgiffuet och udi louglig thingsliud med jord och muld schøtte och affhænde fra welbemelte fru Anne Basse och hinndes arffuinger thil Ko. Maitt., wor allernaadigste herre, och Hanns Ma. effterkommere konninger vdi Dannemarck wid høibemelte Hanns Maittz. renteskriffuer, vnderdannigst fuldmechtig i denne sagh, erlig och welacht manud Peder Hansen enn jordfri jordsmon liggendis udi Graabrødre wid høistbemelte Hans Ma. børnehuus, och er udi sin rette lengde och brede effter det maal, derpaa wid Peder Mattisenn kemner och wachtskriffueren med byens alne och maal giort ehr, saaledis som følger: Breden udi dennd westre ende optil welbemelte fru Anne Basses egenn stald fra børnehuus muuren aff, fra drengennis sengekammer aff sønder udi nør inndtil capelannen til Helliggiesthuus kircke hans baghuus otte allenn threi quarteer ringer et finngersbred, lengden i dend sønder ende langs med murenn aff Børnehuuset aff wester och til enn tillugt schorsteen aff Børnehuuset i øster er fembtan alne, breden i dend østre ennde fra Børnehuusmuren aff sønnder och til enn smal platz bag Børnehuus kircken sex allenn halffandet quarter ringer en fingersbred«.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

447. 31 Okt. 1635.

Fortov og ubyggede Grunde paa Kristianshavn skulle opfyldes.

Christian den fierde osv. Wor gunst tilfornn. Vi bede dig och ville, attu alffuorligen tilholder dennom, som haffuer vbygde grunder der vdi Christianshauffn, at de saaledis lader deris grunder och fortaug opfylde, at vandet formedelst saadan deris forsømmelse iche giør deris naaboer skade, och saa frembt saadant sker, ville vi, at de der fore skall stande till rette, som billigt er. Dermet sker vor ville. Befallendis dig gud. Skreffuit paa vort slott Kiøbenhaffen den 31 octobris anno 1635. Wnder wort zignett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Udenpaa: Os elskelige erlig och welbiurdig Niels Throlle till Trolholmb, wor mand, thiener och embidtzmand paa wort slott Kiøbenhaffn. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

448. **8 April 1637.**

Islandske Kompagni indestaar for, at Havnepengene af Grønnegaards Havn skulle blive betalte, enten saa Kjøbenhavn eller Kristianshavn vinder i Retssagen om, hvem denne Havn tilhører.

Eftersom det islandske Compagnies saa well som andre borgerskabidtz skibe her vdj byen forbydis att ladis giennem Christianshauffns broe, førend till Hans Knip der sammestedtz vindterliggis penge effter huer sin storlighed erleggis och vdgiffuis, formedelst sagenn Grønnegaarshauffn anlangendis mellum Kiøbenhauffns bye och Christianshauffn ey endnu vid domb skall were adskildt, da efferdj Kong. Maytt. naadigst nu ey er her tilstede, att samme leilighedtz nøttørfft Hans Kong. Maytt. vnderdanigst kand andragis, och paa det Compagniens skibe der offuer fra deris reigse ey skall forhindris, loffuer vy nu verendis for forschrefne islandske Compagnies forualdtere hermed, at dersom forschrefne Grønnegaarshauffn Kiøbennhauffns bye bliffuer vid dom affwunden, saa att forschrefne vindterliggis penge Christianshauffn tilffindis elder och saadant Kiøbenhauffns bye fremdelis at følge bliffuer tildømt, wille wy ey aldene for forschrefne Compagniens, mens och for andre borgeris skibe, som dende vindter offuer vdj forschrefne Grønnegaardshauffn liggid haffuer, endten de aff Compagnied frachtede erre elder icke, vere haaldne at indstaa och strax betalle huilcken part, vere sig Kiøbenhauffn elder Christianshauffn, haune rettigheden aff forschreffne skibe effter huer sin storlighed at oppeberre, vid domb bliffuer tilkiend. Och till mere forsekring haffuer vy till erlig och welbyrdig mand Niels Traalde till Traaldthaalm, slaadtzherre her paa slaattid, paa Christianshauffns veigne paa dend enne, och till erlig, wise och welachte mend borgemester och raad her sammestedtz paa dend anden side, aff dende woeris forsekring och skadisløs breff huer dennem en gienpart met woris Compagnies seduanlige seill vndertrycht och bekrefftid meddelt. Datum Kiøbenhauffn dend 8 aprillis anno 1637.

Islandske Kompagnis Segl er paatrykt. Orig paa Papir i Raadstuearkivet.

449. **13 Maj 1637.**

Korfits Ulfeld bliver Statholder i Kjøbenhavn.

Wy Christiann dend fierde osv. helse eder oss elskelig borgemester, raadmend, byefouget och menige borgere vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn evindeligen med gud och vor naade. Wider, at wj naadigst haffuer tillforornet och befallet os elskelig her Chorfidtz Wlfeld till Eggeskouff, ridder, vor mand, raad och befallings mand paa

wort land Møen, at were stadtholder udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn. Thj bede wj eder och befalle, och nu med dette vort obne breff biude och befalle, atj ere forskrefne her Chorfidtz Wlfeld j alle mader hørig och lydig, huis hand eder paa vore vegne till siggendis worder, huor effter i haffuer eder at rette, ladendis det jngenlunde. Giffuet paa vort slott Kiøbenhaffn dend 13 may anno 1637. Wnder wort zignett. Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

450. **2 April 1639.**

Skjøde paa en Have udenfor Vesterport.

Kiendes jeg Karen Nielsdatter, s. Anders Oluffsens effterleffuersche, vdj Kiøbenhaffn och hermed witterlig giør, at jegh med med min frij wilge och welberaad houff och med min laugwerges, erlig och welacht mannd Hanns Thorkildsen, borger och jnndwonner her sammesteds, saa vell som min kierre børnns wilige och sambtøche, haffuer soldt och affhendt och nu med dette mit obne breff selger och aldielles affhender fra mig och minne medarffuinge till erlig och welacht mannd Niels Nielsen, Konig. May. renneteschriffuer och jndwonner her sammesteds, och hans arffuinge en hauffge med dis paa bøgede huse och woninger ligendes vdj forstaden vden Westerport her sammesteds emellum s. Goris Snedkers hauffge paa den ehnne och Hanns Mandixenns paa den anden side, och strecker sig vdj lengden fra det ehnne hauffgestrede till det andet osv. Til Vitterlighed underskrev hendes ovenomtalte Lavværge og hendes Søn Niels Villumsen, Raadmand i Kjøbenhavn. Actum Kiøbenhaffn thenndt 2 aprilis aar sextanhundert threduffge och nhi.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. blandt danske Selskabs Membraner. Sammesteds findes et Bythingsvidne af 17 Jan. 1642 om samme Skjøde.

451. **25 Maj 1639.**

Skjøde paa en Plads udenfor Rosenborg.

Christian den fierde osv. skjøder til os elskelig m. Dauid wrtegaardsmannd och hans arffuinger en wore oc cronens pladtz och jordsmon vdenn for Nørreport her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendes wdden for wore lysthaffue Rosenborg jmellum denn grefft, som gaar omb dennd begynte wold, och till forskrefne m. Dauids wrtegaardsmands egenn plads och eyendomb, och befindes samme plads och eyendom at were lang langs forskrefne m. Dauids planchewerch fra synder och i nøer treihundrede thredeue och ni alnne, fra

wester och i øster paa dend norder side er denn thou hundrede och fyrgetiuffue alnne, fra samme norder side och i synder er den thredeue och femb allene, fra nordvest og i syduest ehr den thou hundrede treisindtztiuffue och sex allene, och mit paa som pladtzenn er smalist fra øster och i wester thredeue ni och en halff alnne, fra norduest och i sydost ehr hundrede halffierdesindtztiuffue siuff och en halff allne, fra wester och i øster paa den synder side ehr firresindtztiuffue och threj allnne osv. Giffuit paa wort slott Kiøbennhaffuenn denn 25 may anno 1639. Wnder wortt zignett. Christian.«

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

452. **8 Juni 1639.**

Kristianshavns Privilegier.

Wii Christian den fierde osv. giøre witterligt, att efftersom wij wore rigger och lande till beste, gaffn och defension haffuer weritt foraarsagett den nye bye Christianshaffn paa wort land Amager at lade anlegge och opbygge, och nu menige jndbyggere, wore kiere tro wndersaatter vdj forskrefne Christianshaffn wnderdanigst for os haffuer ladett anholde och begiere, att wij forskrefne bye naadigst med kongelige friheder och priuilegier wille benaade och foruare, paa dett byen ligge med andre kiøbsteder her vdj rigett wed borgerlig handell och næring maatte tilltage och forbedris. Da haffue wij aff woris synderlig gunst och naade naadigst vndt och giffuitt saa och hermed vnde och giffue forskrefne Christianshaffns borgere dette effterskreffne waben till deris rette stadtz waben, nembligh en blaae thoren med threj croner, wortt naffn och medfølgende løffue och fahner, effter som dett her hoes findis aff mallett[1]). Desligeste haffuer wij naadigst vndt och giffuit, saa och hermed vnde och giffue forskrefne bye och dens jnduonner ald borgelig rett och rettighed med effterskreffne friheder, benaadinger och priuilegier. 1. For dett første wille wij med første lade besørge samme bye med prest och kierke, huortill de skulle giffue lige saadan rettighed, som borgerne vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn giffue, kand dett iche forslae till dessen nødtørfftig op och wnderholdning, da wille wij hannom widere lade forsiune. 2. For dett andett schall wdj bemelte bye were och tillsettis thuende borgemestere, sex raadmend, byefogett, kiemner, byskriffuer och andre byes øffrighed och tiennere, som vdj andre wore kiøbsteder vdj wort land Sielland, och skulle wij derforuden med forderligste beskicke en egen stadtz-

[1]) I Orig. er Vaabnet afmalet.

rett, huor effter de sig skulle vide att forhollde. 3. For dett tridie, bemelte Christianshaffns jndbyggere skulle nyde for sig och deris effterkommere alle de friheder och priuilegier, woris kiøbsted Helsingøer haffuer och niuder, were sig huad som helst dett were eller neffnis kunde. 4. For det fierde, skulle de danske byer paa wortt land Amager were forplicht huer løffuerdagh att holde en thorffuedagh sammested paa Torffuitt vdj Christianshaffn, dog skall Hollender byenn her effter holde sin thorffuedagh som hidindtill vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn. 5. For dett fembte haffue wij naadigst beuilget forbemelte Christianshaffns jndbyggere frij fædrefft till deris quegh paa dett fellett paa wortt land Amagger, som gaaer langs vd met stranden paa baade sidder, och skall ingen dennom derpaa nogen hinder eller forfang giøre i nogen maader. 6. For dett siette skall wor leensmand paa wortt slott Kiøbenhaffn vduise dennom vden portten paa baade sidder weyene och till affsides lempelig koell haffuer wed alne och maaell, dog huis lysthuuse, de derpaa sette wille, skulle settis paa den sidde aff haugen, som wender till weyen, saa huusenne staaer langs weyen paa baade sidder. 7. For det siffuende haffuer wij naadigst beuilgett, at de maa nyde frihed endnu fra dette wort obne breffs dato paa tholff aars tid for ald skatt, thold, jndquartering och ellers ald anden thynge, besuering eller pengis vdgifft eller bekostning, huad naffn det haffue kunde, inted aldellis wndertagett i nogen maader. 8. For dett ottende och sidste skall skipperne och de, som sig aff søen nærer, mue frachtis aff Kiøbenhaffns borgere och huem dem will haffue, vden nogen forhindring, deremod skulle borgerne were forplicht at bygge goede och vstraffelig borgerhuuse och boeder, theiltegte och med flid were derom att faae byen besatt och bebygt med dett første. Alle forskrefne punchter och priuilegier haffuer wij forskrefne Christianshaffns borgere och jndwaanere naadigst beuilgett, sambtøcht och meddeelt, saa och hermed beuilge, sambtøcke och meddeelle, dog wille wij os haffue forbeholden, her vdinden effter fornødenhed att forandre och forbedre, efftersom oss raadeligt siunis och wore rigger och landis nødtørfft och gaffn kand vdj tillfallende leiglighed fordre och wdkreffue. Thi forbyde wij wore fougder, embidzmend och alle andre forskreffne Christianshaffns borgere och jndwonnere heremod, efftersom forskreffuitt staaer, att hindre eller udj nogen maade forfangh att giøre, wnder wor hylleste och naade. Giffuitt paa wort slott Kiøbenhaffn denn 8 junij anno 1639. Wnder wort zignett.

Christian.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

453. **9 Jan. 1640.**

De der bo ved Børsen og paa Slotspladsen skulle høre under Kristianshavn.

Wii Christian den fierde osv. giøre alle witterligt, att wij naadigst haffuer for gott anseett, att børsemesteren saavellsom de der boer wed Børsenn och paa Slodtzpladtzenn for wortt slott Kiøbenhaffnn skall snare till och wnder wor kiøbsted Christianshaffnn, meden och ald denn stund samme bye er wnder wortt slot Kiøbenhaffn, bedendis och biudendis børsmesterenn saavellsom de ved Børsen och paa Slodtz pladtzen for wortt slott Kiøbenhaffnn nu ere boendis eller her efter boendis worder, att j retter eder effter som forskreffuitt staar. Giffuit paa wortt slott Hadersleffhuus den 9 january anno 1640. Wnder wort zignett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

454. **7 Jan. 1641.**

Kristianshavn skal til videre rette sig efter Kjøbenhavns Stadsret.

Wii Christian dend fierde osv. Vor gunst tilforn. Efftersom wj naadigst haffuer dig tilforne befallet, at du borgemester och raad vdj wor kiøbsted Christianshaffnn skulle forordne, saa wille wj, at du dennom tilholder, at de retter sigh effter den stadtz rett, som wor kiøbsted Kiøbenhaffn haffuer, jndtill wj dennomb ehn anden forordnendis worder. Dermed scheer wor wille. Befallendis dig gud. Schreffuidt paa wort slott Koldinghuus dend 7 januarij anno 1641. Wnder wort zignett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Udenpaa: Os elskelige erllig och welbiurdig Niels Throelle till Throelholmb, wor mand, tienner och embidsmand paa wort slott Kiøebenhaffn. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

455. **13 Feb. 1641.**

Skjøde til Islandsk Kompagni paa en Plads paa Skarnholmen.

Wii borgemestere och raadmend udi Kiøbenhaffn kiendis och hermed for alle witterligt giøre, at wi aff frii willie och welberaad hue paa forskrefne Kiøbenhaffns byes hauffns wegne haffue soldt och affhendt och nu med dette worres obne breff selge och aldielis affhende fra forskrefne byens haffn thill det Islandsche Compagnies forwaltere hersammestetz paa samme Compagnies wegne en hauffnens pladz och jordzmon liggendes paa Scharnholmen her ibidem westen nest optil Ko. Ma. worres naadige herres grund, som strecker sig fra førrige Høybroe porthuus och Hans Ma. klede cammer nu paa-

holdes paa dennd enne och østen nest optil Compagniens egen jordzmonn paa dend anden side, strekendes aff nør i sønder till dend muur, som staar jmellum høigbemelte Ko. Ma. grund bagh slottet wid stalden och Scharnholmen osv. Til widnisbiurd och bedre foruaring haffue wij ladet trøche worres statz secret hengendes her neden forre. Giffuidt udi Kiøbenhaffnn dennd 13 februarij anno 1641.

Stadens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

456. **19 April 1641.**

Borgerne paa Kristianshavn maa i 12 Aar sejle frit paa alle Kronens Havne, Strømme og Toldsteder.

Wii Christian dend fierde osv. helse eder, os elskelige embidsmend, tholdere, vdleggere, borgemestere och byefougder kierligen och ewindeligen med gud och wor naade. Wiider, at efftersom woris vndersaatter, borgere och jndwonere wdj wor kiøbsted Christianshauffn naadigst ere priuiligerede och fri paa alle wore och cronens hauffner, strømme och tholdsteder for ald thold eller anden pendings vdgifft paa tholff aars tiid, bereignet fra dend 8 juny anno 1639, huorfaare woris naadigst begiering er till alle och een huer, som woris wndersaatt Peder Gregersen, borger wdj bemelte wor kiøbsted Christianshaffn, hans schib eller schude med des jndhaffuende last wdj wore riiger och lande, huor hans næring sig best begiffue kand, hender for at komme, atj lader hannom nyde bemelte woris friihed och privilegier, fordre och fremme hannom till dett bedste, saa well som till alle wore kierre naboer och fremmede nationer, vdleggere och alle, som forskrefne woris vndersaatt Peder Gregersens schib eller skude wed windens henføyelse kunde jndtrenge, atj wille lade hannom fri och vbehindret passere och repassere och till dett bedste werre befordelig. Dette wille wi med forbemelte wore kierre naboer och fremmede nationers wdleggere vdj slige eller andre maader igien forskylle och bekiende och aff woris egne vndersaatter det saaledis hafft haffue. Giffuidt paa wort slott Kiøbenhaffn dend 19 aprilis 1641. Wnder wort zignett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

457. **19 Marts 1642.**

Privilegier for Kristianshavn.

Wii Christian dend Fierde osv. giør alle witterligt, at wij naadigst haffue vndt och beuilget och nu med dette wort obne breff

vnde och beuilge woris kiøbsted Christianshaffns jndwohnere forwden de allerede dennom giffne privilegier disse efterschreffne, nemblig for det første:

1. Mue och skulle de for dem, deris arffuinger och effterkommere allene nyde alle de haffner, de enten allerrede graffuidt eller hereffter for deris fortow paa deris egen bekostning graffuendis worder, med ald huis profit, de deraff kunde haffue, alleniste woris winterleyis penge aff schibe, saa wit wi aff Kiøbenhaffns byes eigne haffner sædwanligen opberger, os forbeholden.

2. Dernest maa och en huer for sit fortow giøre sig canalen, som løbber jgiennem byen, jndtill midtstrømmen saa nøttig som hand bedst kannd, och derimod werre forplicht samme canal med bulwerck och huis der tillhør, at holde, saawit en huer deraff for sin grund tillkommer, wed lige, som wedbøer.

3. Schulle de och maa antage alle de fremmede folch, som aff andre nationer did ankommer och der begierer sig at nedersette, dog at ingen der antagis, som er aff nogen fremmede religioner, och forargelse i meenigheden derudoffuer foraarsagis.

4. For det fierde schall ingen hanndtwercksmand med nogen schraae eller laugsrett besuergis effter denne dag i nogen maader.

5. For det fembte schulle de ey heller werre forplichtt woldene, porte, graffuer eller broer, (effterdj wi selff for broerne penge aff Amaggerlannd opberger), at holde wed lige, eller noget det ringeste aff det, som till befestningen hører, jndtill byen saaledis tiltager, at dend saadan bekostning kand vdstaae, huilchet i frembtiden wed dertill aff os forordnede commissarier skall erfahris och kiendis, och det siden dennom da well reparerit och wed macht holdet offuerleffueris, dogh broerne, som forskreffuit, vndertagne, som wi selff oppeberger penge fore.

6. For dett siette mue och ey heller baggerne i wor kiøbsted Kiøbenhaffn selge brød i forskrefne wor kiøbsted Christianshaffn, ey mue de heller i Christianshaffn selge brød i Kiøbenhaffn effter woris derom vdgangen befalling.

7. For dett siuende schulle borgemestere, raadmend och byefoget der i byen i alle forsamblingger sidde och gaae nest effter dennom i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, borgemestere nest effter Kiøbenhaffns borgemestere, raaadmendene nest effter Kiøbenhaffns raadmendene, och byefogden nest effter Kiøbenhaffns byefogedt, och saa frembdeelis.

8. Huis sig belanger de domme, borgemestere och raad vdj forskrefne Christianshaffn effter dette wort breffs datum dømmendis worder, schulle for ingen anden offuerdommere jndsteffnis end for os och woris elskelige Danmarkis rigis raad.

9. For dett sidste skulle och dett ferske wand i byen altid aff os holdis wed lige, och huo aff de, som formuffue haffuer och gaard och grund eyer, det bruger, de giffue der faare effter ordinanzen derom giort er eller frembdeelis giort worder, saa det kand werre lideligtt och tolligt paa alle sider.

Forbiudendis alle och en huer, jhuo de helst ere eller were kand, herimod, effter som forskreffuit staar, at hindre eller vdj nogen maade forfang at giøre vnder wor hyllest och naade. Giffuidt paa wort slott Kiøbenhaffn dend 19 martij anno 1642. Wnder wort zignett.

Christian.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

458. **25 Juni 1644.**

De kgl. Befalinger om Vagt og Skatter til Fæstningsværkerne indskærpes paany.

Wii Christian dend fierde osv. giøre alle witterligt, at effter-som os elskelige borgemestere och raad och mennige borgere wdj wor kiøbsted Kiøbennhaffn nogle aar forleden sig for os wnnderdanigst haffue ladet beklage, at med wagten och anden byes tynnge wlideligen och imod adskiellige høigloffuelig ihukommelse, worris kiere her faders och her farfaders derom wdgangne publicerede och dennom beuilgede privilegier wahr til gaaen, huor udoffuer wij och anno 1628 effter wnderdanigst ansøgninng naadigst haffuer samme høyestbemelte wore forfædris bemelte borgerskab meddelte befallinger och mandater confirmerit och stadfest wdj alle sine ord och punchter, efftersom de i forskreffnne confirmation indførde ere. Da effterdj forskreffne borgerskab sig endnu høyligenn beklage, mange her i byen at findis, saasom wore egne thiennere och andre flere, som byens jorder och eyendomb nyde och besidde, huilche sig med sær privilegier, benaadnings breffue och andre prætexter skulle ville vndskylde och befrij baade for voldeuagt och contribution till de nye begynte vercher och fortification, wille wij naadigst hermed befallit haffue, at alle och en huer denne byes induahnere, som vdj wore førrige vdgiffne mandater och breffue iche ere exciperede och vndtagne och huuse, jorder och eyendomb her i byen sielff haffue eller wed indførsel eller i andre maader dett besidde, sig effter forrige wore wdgangne mandater aldeelis retter och forholder, och huis de til byens befestnings contribution

eller wolde at holde wed ligge billigen kand bliffue for taxerit, dett wden forsømmelse effterkommer, saa ingen, i huad och for serdeelis præuilegier eller frijheds breffue de kunde haffue erlangit, wden de i førrige mandater exciperet ere, bliffuer forskaanitt, saafrembt de derfore iche skulle tiltallis och stande tillbørligen til rette. Giffuitt paa wortt slott Kiøbenhaffn den 25 junij anno 1644. Wnder vortt zignett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

459. 8 Avg. 1646.

Fæstebrev paa Ordrup Sø og de 3 Damme ved Gammel Vartov.

Wy borgemestere och raadmend udj Kiøbenhaffn giøre witterligt, at wi haffue sted och bortfæst saa och nu med dette wort aabne breff stede och bortfeste fraa os och vore effterkommere borgemestere och raad her sammestedz Ordrups søe och de trende damme liggendis wed Gammell Wartow till erligh och velacht mand Rasmus Jensen, borger og handelsmand hersammestedtz, hans hustru och deris arffuinge, at de samme søe och thrænde damme till deris fiskerie maa haffue, niude, bruge och beholde paa thij aars thiid, dog de tillfortencht vere skall, vandet saaledis udj dend nederste aff forskreffne thrænde damme wid Gammell Wartoe at lade støffue, saa at adelweyen sammestedz ey udj nogen maade deraff beskadiget worder, vdaff huilcken forbemeldte søe och thrænde damme forskreffne Rasmus Jensen, hans hustrue eller deris arffuinge os eller woris effterkommere borgemestere och raadmend hersammestedz aarligen fyrgetiuffge rixdaler till affgifft giffue och fornøye skall, som fraa sanct Michels daugh førstkommendis, till huilcken tid hand det annamer, angaae skall och først till aarsdagen 1647 vdgiffuis och siden aarligen wdj bemelte ti aar thill huer s. Michels dagh vdj betimelig thiid erleggis, och naar samme thj aare forløbne ere och mehr bemelte Rasmus Jensen, hans hustrue eller deris arffuinge da lyster samme forskreffne søe och thrænde damme frembdeelis udj leye at beholde, skall de der thil næst vehre, om vi eller woris epterkommere b. och r. her i Kiøbenhaffn dennem iche selff bruge wille. Des thill widnisbyrd vnder wort stadtz secret. Actum Kiøbenhaffn dend 8 augustj anno 1646.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

460. **18 Dec. 1646.**

Kgl. Befaling, at Magistraten skal have de resterende Karper som Afgift af Søerne eller Brasen istedenfor.

Er woris naadigste befaling, att vores fiskmester Johan Funche jnden aar och dag skall affbetalle os elskelige borgemester och raad her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn huis karper de hos os paa nogle aars tidt effter vores naadigste dennom derpaa giffne beuilgning resterer, dog dersom det besuerligt falder dennom jnden aar och dag alt at leffuere och affbetalle, da det vdj och neste effterfølgende aar huer aar halffparten; dersom och forskrefne karper ey forinden vden fiskeriets skade er till veye at bringe, da wille vj naadigst, att hand vdj steden for saa mange karper, som hand ey kand affsted komme, skall leffuere brassen. Aff vort slott Kiøbenhaffn den 18 december anno 1646.

Christian.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

461. **11 Jan. 1647.**

Forpagtningskontrakt om Ladegaarden.

Wii Christian den Fierde osv. Giøre alle witterligtt, att efftersom wj woris Laedegaard for wort slott Kiøbenhauffn paa threj aars tid for en wisse aarlig affgifft till os elskelig Peder Suenndske nogen tid forleden forpachtet haffuer effter derom giorde contractis och forpachtenings breffuis widre inndholld, da, efftérdj forskrefne Peder Suenndske widre prolongation paa samme forpachtening vnderdanigst haffuer ladet annhollde, haffuer wj hannem naadigst beuillget och forvnndt saa och hermed beuillge och forvnnde samme Laedegaard offuer dj threj førige beuillgede aaringer i end nu threj aaer vdj forpachtening att maa haffue och besidde, dog med slig' condition, att hannd jmidlertid hereffter saauellsom tillfornne paa beleiglig och forordenede thied och steed skall till goede reede erlegge dend aarlig affgifft, hand deraff bør os att contentere, och ellers att rette sig i effterskreffne nu hermed beuilgede thrennde aaer alle dj puncter och conditioner at hollde och efflerkomme, som vdj dend allerede giorde contract om dend første termin jndholldis och formelldis, huor effter hannd sig kannd wiede att rette och forhollde. Giffuitt paa wort slott Frederichsborigh den 11 januarij anno 1647. Vnder wort signett.

Christian.

Kongens Segl er trykt neden under. Orig. paa Papir i Geh. Ark.

462. **23 Feb. 1647.**

Skjøde paa en Grund i Prinsensgade paa Kristianshavn.

Wii efftersohreffne Olluff Steen, byefouget vdi Christianshauffn, Jens Pedersen, kiemnær, Hans Pedersen, byeschriffuer, sampt Jørgen Andersen waanhafftig sammesteds, giørre witterligt, att aar epter Christi fødsel 1647 thiisdagen dend 23 februari paa Christianshauffns byting for rette fremkomb erlig och welacht mand Hans Adam murmester, borger och jndwaanner her i staden, med mund och haand schiødte fra sig, hans hustru och beggis derris arffuinger til erlig och welfornumbstig mand Peder Nielsen, medtienner til kircken och skollen her sammesteds, hans hustru och derris arffuinger, it hans huus och waaning, hand nu sielffuer i boer, liggende i Prindsensgade nest vdj sønder fra s. Jens Powelsens thuende boeder fra kirchehused nu staar med dend halffue huus stolpe och wey effter foedstøcheds endis vdwiisning udad til gaarden med alle fielle, som findis och erre paa loffted til skillerum imellum Niels Therkelsens och hannem, samme huus och gaardsrum streckendis sig i lengden paa huer side mit paa dend øffuerste stolpe aff mester Niels Aagesens halffue huus, som nu staar, førgetiuffue och otte siellands allen, och i breden aff nør och i sønder tolff siellands allen oppe och neder. Osv.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

463. **28 Nov. 1647.**

Kgl. Befaling til menige Indbyggere om at sende Fuldmægtige 17 April 1648 til Prins Fredriks Valg.

Wii Christian den fierde osv. helse eder meenige Danmarchis rigis raad, ridderskab och adell, saa mange sig frj och frelse kiendis, bisper sampt capituler och det gandske clerecie, disligeste kiøbstedmend och borgerskabit, som bygge och boe offuer alt wort rige Danmarch, kierligen och euindeligen med gud och wor naade. Wiider, at efftersom det haffuer behagit gud den allerhøyeste at bortkalde woris elskelige kiere sønn, den høybaarne første och herre, her Christian høylouglig ihukommelse, wdualde printz til Danmarch och Norge etc., och disse riger och lande dervdoffuer vdj den stand ere geraadede, at ingen wdualdt eller eligerit befindis, som, naar gud allermegtigste effter sin faderlige willie behager med osz nogen forandring at giøre, skulle were disse rigers och landis høffuit och herre, da haffue wj formedelst rigitz sicherhed och roelighed all i disze wanskelige och bekymmerlige thiider, w-eenighed, misforstand och wro att forrekomme, med voris elskelige rigitz raads raad och sam-

tøche till den ende stenderne her i rigit nødig eractet at lade forskriffne med dennem der om at deliberere. Oc efftersom wj da achter at lade handle och tractere med woris elskelige rigitz stender om woris elskelige kiere søns, den høybaarne førstis och herris, hertug Frederich, hertug till Slesuig och Holstein etc. hans election och wduelgelse thill disze riger och lande, och meenige jndbyggere, som saadann handling wedkommer, iche kand for landens stoerhed bequemmelig der till forskriffuis, som wj ellers gierne haffde seet, da bede wj eder, wille och naadigst begiere aff forskreffne rigitz stender, at j eders fuldmegtigt wdskud med nøygactig fuldmagt aff stenderne j huer province lader møde her j Kjøbenhaffn, saaledis att slicht den 17 aprilis kunde forretagis och da woris naadigste proposition och meening ydermere at fornemmis och ehrfaris, och der om thill ende sluttis och forhandlis, efftersom woris naadigste thillforsicht er till wore kiere wndersaatter, och som det riget mest till gaffn och sicher roelighed kand were. Woris forsæt och meening er aldeelis iche nogen stand sine loulige privilegier och friheder j nogen maader at forhindre, formindske eller forkrenche, mens langt mere en huer dennem wbeskaaren och wforringit j alle maader at forbeholde, conservere och bekreffte, saa huis da loffuit och thilsagt worder, aff osz och wore efftérkommere w-brødeligen skall en huer worde holdet och efftérkommis. Wi tuiffle aldelis jntet, at gud allermegtigste, som ene haffuer alle riger j sin macht och wold och dennem effter sin faderlig welbehag med regenter forsørger och forsiuner, joe skall saadann christlig forhandling selff welsigne och lade det vdj en salig tid begyndis och fuldendis, hans hellige naffn till ære, osz vdj woris høye alderdom thill roe och glede, den høybaarne herre, woris elskelige kiere sønn och disse riger och lande till bestandig welstand, forfremmelse och goede, huor effter bemelte rigitz stender sig wille rette och forholde, huor jmod wij wore kiere wndersaatter med alld kongelig gunst och naade stedtze tillgedaaen och beuaagen forbliffuer. Giffuit paa wort slot Kiøbenhaffn den 28 novembris anno 1647. Vnder wort zignett.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

464. **29 Nov. 1647.**

Kgl. Befaling til Borgemestere og Raad at sende Fuldmægtige 17 April 1748 til Prins Fredriks Valg.

Christian denn fierde osv. Wor gunst tilforn. Wiider, at wi nest guds hielp til den 17 aprilis wdj tilkommendes aar agter at lade

forretage och forhandle med meenige rigens stender om den høybaarne første och herre, her Frederich, arffuing til Norge, hertug til Slesuig, Holsten etc., worris elskelige kierre søns election och wduelelse til dette kongeriges regiering sampt des wnderliggendes lande och provincier effter worris døed och affgang. Dis leylighed i aff med følgendes worris obet breff, meenige almue tilskreffuedt, ydermeere haffuer at forfare. Thj bede wi eder och naadigst begiere, atti retter eder effter til bestembte tiid eders fuldmegtige nogle wisse personner at fremskicke hiid til wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som da forskrefne action om høybemelte worris elskelige kierre søns wal kunde offuer werre. Der wdj skeer osz synderlig til willie. Befallendis eder gud. Skreffuet paa wort slot Kiøbenhaffn den 29 novembris anno 1647. Wnder vort zignet.

Christian.

Orig paa Papir i Raadstuearkivet.

465. **11 April 1648.**

Fuldmagt til at udvælge Fredrik III til Konge.

Wii epterschreffne Christen Bentszøn, Lauritz Eschildsøn och Henrich Friis, raadmend udj Kiøbenhaffn, Claus Iffuersøn Rauffn, byefougit, Casper Groth och Thomas Iensen, stadz kiemnere, Peter Modtzfeldt, Esaias Fleischer, Marcus Radebandt, Gøddert Braem, Hans Mandixen, Henrich Ratke, Morten Skuldz, Hans Therchelsenn, Mathias Hannsenn, Arnoldt Dyszell, Christenn Jennsenn Beck, Hennrich Jacobsenn, Ditløff Hannsenn, Niels Aagesenn, Jenns Schiøtt, Biørnn Bendtzenn, Wilhelm Fiuhrenn, Hanns Hagennsenn, Johannes Woldennberg, Johann Steinkull, Rasmus Jenssenn, Werner Kloumann och Peter Otttoe, borgere, Effuert Nikirch, oldermand for roedemesterne, Jacob Pedersen, oldermand for brøgerne, Jørgen Raffn for skiperlauget, Jørgenn Mortensenn vdj guldsmid embedet, Jacob Jordann vdj bager embedet, Adam Brandenburg vdj schmede embedet, Jenns Anndersen Nedsted vdj skoemager embedet, Michell Thrøye vdj skredder embedet, m. Peder Schuanno i bartskier embedet, Christenn Jennsenn vdj slagter embedet, Iffuer Kier vdi posemendtmagger embedet, David Etner vdj maler embedet, Jørgenn Ruth vdj bundtmagger embedet, Johann Holdst vdj schnedicher embedet, Johann Winndter vdi becher embedet, Helle Hannsenn vdj tømmermand embedet, Andres Frech vdi muurmester embedet, Giert Hilwartz vdi glarmester embedet och Hennrich Hannsenn vdi weffuer embedet hersammestedz giøre hermed witterligt, at efftersom wores nu salige

herre och konning, koning Christiann dennd fierde, høylofflig ihuekommelse, nogenn tid for Hanns Kong. Ma: salige hedennkaldelse fra denne werdenn haffuer med Danmarches riges høywiise raads raad och samtøcke ladet Hanns Ma.'s obne breff vdgaae offuer aldt rigit, at Hanns Kongl. Ma. haffuer for gott och raadsambt annseet, dennd 17 aprilis førstkommende her vdj Kiøbennhaffnn med rigenns stender at skuldle handlis och trachteris om dennd høybaarne førstis och herris her Friderich, arffuing till Norge, hertug till Sleswig, Holstein, Stormarn och Ditmerskenn, greffue vdi Oldenburg och Deelmenhorst, Hanns Maytts. elskelig kierre sønn, hanns vdwellelse till disse kongerigers och landes regiering, och Hanns, nu salig, Kong. Ma. derforre naadigst begierer, at borgemestere och raad hersammestedz till samme bestembte tid skulle lade deris fuldmechtige nogle wisse persohner wehre tilstede, som da forskrefne action om høigbemelte Hanns Maytts. elskelige kierre sønns wall kunde offuerwere, med mehre høigbemeldte Hans, nu salig och høylofflig ihuekommelse, Kong. Ma.'s breff indeholder. Huorforre wi forbemeldte endrechteligenn paa meenige Kiøbennhaffnns byes borgeris och inndbyggeris saa och paa alle laugs, embeders och wores egne wegne haffue fuldmagt giffuet och stadtzseigell offuerranndtwordet erlige, wiisse och welfornehmme mennd Hans Nichelsenn, Hanns Nansen, Christopher Hansen och Find Nielssenn, borgemestere, Niels Hansenn, Peder Pedersen, och Peder Mortennsenn, raadmennd, Hanns Hawemann, Lauridtz Hammer, Jørgenn Mathissenn och Hermann Thuresenn, borgere hersammestedz, thill forbemeldte bestembte tid paa samtlige wore wegne at møede och were tilstede, hanndle, samtøche och beslutte, huis anndre Danmarches riges stennders och inndbyggeris fuldmechtige for gott anseennde, forhandlennde och giørennde worder, och huis de i saa maade giøre, forabscheede, beslütte och med deris breff och seigelle loffue och thilsige, wille wi och meenige Kiøbenhaffnns borgere och inndbyggere med dette wort obne breff fuldbiurde, samtøche och wed magt holde, som erlige troe mennd och vnndersaatter, der Danmarches rige och crone samt des koning och herre med huldskabff och troeskabff forplicht ehre, eigner och bør. Thill ydermehre widnesbyrd och bekrefftning haffue wi med wilge och widskabff ladet hennge Kiøbennhaffnns stadz secret nedenn fore dette wortt obne breff med alle wores samt laugs och embeders jnndseigle. Giffuet vdj Kiøbennhaffnn dennd 11 aprilis aar it tusind sex hundrede førgetiuffge och otte.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Stadens og 41 andre Segl hænge under.

466. 8 Maj 1648.

Den udvalgte Prins Fredrik III forsikrer Købstæderne, at hans Udvælgelse ikke skal komme dem til Skade paa deres Privilegier, som han lover at stadfæste inden sin Tiltrædelse til Regeringen.

Wii Frederich den tredie, med guds naade Danmarchis, Norgis, Wendis och Gottis wdwalde prindtz och herre, hertugh till Sledtzuig, Holsten, Stormaren och Dytmersken, greffue vdj Oldenborig och Dellmenhorst, giøre alle witterligt, att efftersom meenige borgerskab vdj kiøbstederne her vdj riiget, som aff woris elskelige kiere her fader, konning Christian dend fierde, Danmarchis, Norgis, Wendis och Gottis konning, hertug till Sledtzuig, Holsten, Stormaren och Dyttmersken, greffue vdj Oldenborig och Delmenhorst, høylofflig ihukommelse, haffuer werit hid forskreffuet till att deliberere och raadslaa om woris election och vdwellgellse till disse riiger och lande effter høystbemelte Hans Maytz. døedelige affgangh, weed deris affferdigte fuldmechtige och vdskud vd aff en huer bye nu samptligen haffuer eligeret och sambtøcht os thill Danmarchis, Norgis, Wendis Gottis vdwalde konning och herre att worde effter det breff och segels lydelse, de os samptligen derpaa wnderdanigst giffuet haffuer. Da haffuer wj der imoed paa woris førstelige throe och ære loffuet och tillsagt och nu med dette wort obne breeff loffue och tillsige, att saadan deris bewilling och sambtøche iche skall komme dennem eller deris effterkommere till nogen forkrenchelse paa deris kiøbstedtz privilegier och frjheeder i nogen maader, wille och her foruden forplicht wehre, førend wj jndtreder i nogen fuldkommen regieringh, att confirmere och beseigle forskrefne meenige borgerskab vdj kiøbstederne herudj riiget, huis privilegier och frjheeder dennem aff fremfarne konninger vdj Dannemarch, wore forfedre, høyloffligh jhukommelse, naadigst wndt och giffne ehre, efftterdj det her vdj riiget haffuer wehret sedwanligt och høystbemelte frembfarne konninger det for os giort haffuer. Des till bedre forwaringh, att saa fast och wbrødeligen holdes schall vdj alle maader, efftersom forskreffuet staar, haffue wj ladet henge wort secret herneden fore och med egen hand wnderskreffuet. Giffuet paa Kiøbenhauffns slott dend 8 may anno 1648. Wnder wort signett.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Et lignende Brev er trykt tidligere, se Regesta diplomatica Nr. 10135.

467. **9 Maj 1648.**

Rigens Raads Brev om at sende Udvalgte til Fredrik III's Hyldning 6 Juli.

Danmarckis rigis raad helse borgemestere och raad och meninge borgerskab wdj Kiøbennhaffn wenligen och euindeligen med gudt och giffue eder herhos alle och en huer tilkiennde, att efftersom dennd høybaarnne første och herre her Fredrich denn thredie, med gudtz naade Danmarches, Norges, Wendes och Gottis wdualde prinndtz och herre, hertug till Slesuig, Holstenn, Stormarenn och Dytmerskenn, greffue wdj Oldenborig och Delmenhorst, nu wdj denne forsamling wdj dend hellig trefoldigheds naffuen aff meninge Danmarches riges raad och rihderskab ehr wdualt och kaarit och aff geistligheden och borgerskabit samtycht Danmarckes och Norgis koning at worde, och der hos er loffuidt och tilsagt høybemelte hans førstelig naade det snarreste mugligt at hylde och suerge. Da ehr for raadsomt och nødigt ehrachtidt, at hyldingen her wdj Kiøbenhaffuen aff meninge stender offuer det helle rige bliffuer foretagit och fuldendit och der til berammit dennd 6 julij førstkommenndis. Thj bede wj eder alle och huer serdellis, attj eders borgemestere, thou raadmænd och firre anndere fornemme borgere til forskrefne tid med eders stadtz segel och alles eders fuldmacht wilde lade møde tilstede, da paa alles eders veigne ydermere at forfare, huis samme hylding angaaende her bliffuer proponerit och forregifuet och der udinden at gieerre och samtyche, huis andere stender her wdj rigett forgaat anseendis och gieerendes worder. Saadant skeer worris wdualde prinndtz och herre til naadigst behag, worris federne land till merchelig gaffuen och beste och alle och enn huer til største rolighed och lannguarendis welstannd och bliffuer aff worris wdualde prinndtz och here med ald gunst och naade mod alle och en huer w-forglemt, ihukommidt och erkienndt, och wj for wore personner findis eder alle och huer till ald gunstig befordring willige och erbødige. Actum Kiøbenhaffn dennd 9 may anno 1648.

Corfitz Wllffeldt. Christian Thomesen mp. Anders Bille mp. O. Gedde mp. Christoffer Wlfeld mp. Gregers Krabbe mp. Iffuer Wind. Frederich Rudh egen hand. Niels Trolle m. propria.

Rigets Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet. Et lignende Brev til Aarhus er trykt i Hübertz Aktstykker vedk. Byen og Stiftet Aarhus, II, 124—26.

468. **27 Juni 1648.**

Fuldmagt for udvalgte Borgere til at hylde Kong Fredrik III.

Wii epterschreffne Peder Mortenszen, Christen Bentszen, Lauritz Eschildsøn, Hendrich Friisz, Jacob Anderszen, Hermand Thure-

szenn, raadmend vdi Kiøbenhaffn, Claus Iffuerszenn Raffn, byefoged, Thommis Jenszen, Raszmus Munck, kiemnere, Peter Motzfeld, Esaias Fleischer, Giødert Bram, Hans Mandizsen, Hendrich Ratke, Morten Schults, Hans Therkelsenn, Mathis Hansen, Arent Dyssell, Christen Jensen Bech, Hendrich Jacobsen, Detleff Hansen, Niels Aagesen, Jens Schøtte, Biørn Bentzen, Willum Fiuren, Hans Haagensen, Casper Grot, Johannes Woldenberg, Johan Steenkull, Rasmus Jensen och Peter Otthoe, borgere, Effuert Niekirch, oldermannd for rodmesternne, Jacob Pedersenn, oldermannd for bryggerne, Jørgenn Raffn for schipperlauget, Jørgen Mortensen wdj guldsmed embedet, Jacob Jordan wdj bager embedet, m. Christian Winiche wdj bardsker embedet, Adam Brandenborg wdj smede embedet, Jens Andersen Nested wdj schomager embedet, Bent Pedersen wdj schreder embedet, Christen Jensen i slagter embedet, Conrat Meulengracht vdj poszemendtmager embedet, Dawid Ettner vdj maler embedet, Jørgenn Ruth vdj bundtmager embedit, Johan Holst vdj snedcher embedet, Jørgen Holst vdj bogbinder embedet, Johan Wintter i bødker embedet, Helle Hannsen j thømmermans embedet, Anders Frich wdj murmester embedet, Giert Helwarts vdj glarmester embedet, och Henrich Hansenn i weffuer embedet hersammestetz, giøre hermed witterligt, att efflerdj Danmarchis rigis høywise raad haffue thilskreffuet borgemestere och raad sambt borgerskabit her wdj Kiøbenhaffnn och thilkiende giffuit, att effteršom dennd høybaarne første och herre, her Fredrich dend thredie, Danmarchis, Norgis, Wendis och Gotis wdwalde prindtz och herre, hertug thill Sleswig, Holsten, Stormaren och Dytmersken, greffue wdj Oldenborg och Delmenhorst, wdj sidste stendernis forsambling vdj dennd hellige threfoldigheds naffn aff Danmarchis rigis raad, ridderskab, geistligheden och borgerskabitt er wdwaldt, kaarit och samtycht Danmarchis och Norigis konning at wohrde och derhos er loffuet, høybemeldte hanns førstlige naade det snariste mueligt at hylde och swerge, huorforre er for raadsombt· och nødigt eragtet, at hyldingen her wdj Kiøbenhaffnn aff meenige stender offuer det heele rige bliffuer foretagit och fuldendet och dertill berammit dennd 6 julij førstkommendis, huorforre begieris, at borgemestere och raad sambt borgerskabit wille lade borgemesterne, thuende raadmend och fire andre fornemme borgere thill forskrefne thid med stads seigell och alles fuldmacht møede thilstede, da paa deris och alle borgerskabets wegne ydermehre at forfare, huis samme hylding angaaende her bliffuer proponerit och foregiffuet och derudindenn att giøre och sambtøche, huis andre stennder vdj riget for gaatt anseendis och

giørendis worder med meere, høywiise Danmarchis rigis raads breff jnndeholder. Da haffuer wj enndrechteligenn paa Kiøbenhaffnns byes borgeris och jnndbyggeris wegnne, saa och paa alle forskrefne laugs, embeders och woris egne wegne hermed fuldmacht giffuet och stads seigell offueranndtwordet erlige, wise och welfornehme meund, Hanns Nichelsenn, Hanns Nansen, Christoffer Hansenn, Find Nielsenn, borgemestere, Niels Hansenn, Peder Pedersenn, raadmennd, Hanns Hawemand, Lauritz Hammer, Jørgenn Mathisenn och Werner Klowmannd, borgere her sammestedtz, thill forbemeldte bestembte thid at were thilstede och hylde høybemeldte woris allernaadigste wdwalde herre och printz hertug Fredrich thill Danmarchis konning at were och derudinden at giøre och sambtøche huis andre Danmarchis rigis stender och jnndbyggeris fuldmegtige for got anseendis och giørendis worder, och huis de wdj saa maade giøre och samtøche, wille wi och meenige Kiøbenhaffnns borgere och jnndbyggere med dette wort obne breff fuldbyrde, sambtøche och i alle maade wed macht holde som erlige thro mend och vnndersaatter, der høybemeldte woris allernaadigste herre och vdwalde konning huldskab och throskab soerit haffue, eigner och bør. Thill ydermehre widnisbyrd och bekrefftning haffue wj med wilge och widskabff ladet hennge Kiøbenhaffns stadtz secret nedenforre dette wort obne breff med alle woris sambt laugs och embeders jnndseigle. Giffuet vdj Kiøbenhaffn den 27 junij aar jt tuszind sex hundrede fyrgetyffue och otte.

Stadens og 44 andre Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

469. 16 Okt. 1648.

Skjøde paa et Hus i Strandstræde.

Claus Iffuersen Rauffn, byefoegit udi Kiøbenhaffn, Rasmus Hansøn Munch, kiemner, Peder Christensøn And, byeschriffuer, Jacob Køen och Willum Hermandsen, borgere sammestedz, giøre witterligt, at aar 1648 mandagen dennd 16 octobris paa forskrefne Kiøbenhaffns byeting war schicked erlig och beskeden mand Niels Christensen, borger och forordnet procurator her udi staden, med schrifftlig vnderskreffuen och beseiglt fuldmacht daterid dennd 12 septembris nest forleden aff erlig och fornumstig mand Peder Mathiisen, boende vden Østerport her ibidem, och udj loulig thingsliud med haand och mund effter samme fuldmachts indhold schøtte och aldieles affhende fra forskrefne Peder Mathiisen, hans hustrue och deris arffuinger thill erlig och forstandig mand Jens Andreisen Wulff steenhugger, borger her ibidem, hans hustrue och begge deris arffuinger en hans woning lig-

gendes udj Strandstrede uden dennd Gammel Østerport her i Kiøbenhaffnn westen thill Mathies Fiskers och østen thill skipper Bendts woninger sammestetz osv., dog de aarligen udj rette thiide dens sedoohnlig jordskyld deraff her thill Kiøbenhaffns bye skulle udgiffue.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

470. **30 Nov. 1648.**

Fredrik III stadfæster Stadens Privilegier.

Wii Friderich dend tridie med guds naade Danmarchis, Norgis, Wendis och Gottis konning, hertug vdi Sledsuig, Holsten, Stormarn och Dyttmerschen, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, giøre alle witterligt, att wij aff wor synnderlig gunst och naade haffue thagit, annammit och vndfangit och nu med dette wort obne breff thage, annamme och vndfange wor kiøbsted Kiøbenhaffn med os elskelige borgemestere, raadmend och meenige borgere her sammestedtz vdinden wor kongelige hegn, wern, fred och beskiermelse, besynderligen at wille beskiermme, forsuahre och fordagtinge til alle rett. Sammeledis haffue wy aff samme gunst och naade fuldbyrdt, sambtycht och stadfest och nu med dette wort obne breff fuldbyrde, sambtyche och stadfeste alle de frijheeder och privilegier, som dennom aff wor kiere her fader sallig och høylofflig ihukomelse saa wel som och aff alle andre wore forfedere frembfahrne konninger wdj Danmarck naadeligen vndt och giffuit ere, ved deris fuld magt at bliffue ved alle deris ord, punchter och article, som de wdj alle maader vduiser och jndholder. Forbiudendis alle, jhuo de helst ere eller were kunde, serdeelis wore fougder, embidtzmend och alle andre, forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn med borgemestere, raadmend och meenige borgere sammestedtz, efftersom forskreffuit staar, att hindre eller wdj nogen maader forfang at giøre, wnder wor hyllist och naade. Giffuitt paa wort slott Kiøbenhaffn dend 30 nouembris anno 1648. Wnder vortt signett.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

471. **5 Feb. 1649.**

Fredrik III tager Kristianshavn under sin Værn og stadfæster dens Privilegier.

Wii Friderich dend tredie osv. Giøre alle witterligt, att wy aff wor synderlige gunst och naade haffue tagit, annammit och vndfangit och nu med dette wort obne breff tage, annamme och vndfange wor kiøbsted Christianshauffn med os elskelige borgemestere, raadmend och menninge borgere sammestedtz vdinden

wor kongelig hegn, wern, fred och beskiermelse, besynnderligenn at wille beskytte, beskiermme, handthæffue, fordaghtinge och forsuahre till ald rett. Sammeledis haffue wy aff samme gunst och naade fuldbyrdt, sambtøcht och stadfest, och nu med dette wort obne breff fuldbyrde, sambtøche och stadfeste alle de frijheeder och privilegier, som dennom aff høybaarne første och herre, her Christian dend fierde, Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis konning, wor kiere her fader, sallig och høylofflig jhukommelse, naadigst vndt och gifuit ere, wed deris fuldmacht att bliffue vdj alle ord, puncter och articler, som de wdi alle maader vdwiiser och jndeholder. Forbiudendis derfore alle, jhuo de helst ere eller were kunde, særdeelis wore fougder, embidtzmend och alle andre forskreffne wore wndersaatter, borgemestere, raadmend och meeninge almuffue wdj Christianshauffn herimoed paa forskrefne deris frijheeder och privilegier, effter som forskreffuit staar, att hindre eller wdj nogen maader forfang at giøre wnder wor hyllist och naade. Giffuitt paa wort slott Kiøbenhaffn dend 5 februarij anno 1649. Wnder vortt signett.

Friderich.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Seglet er tabt.

472. **27 Juli 1649.**

Skjøde paa en Grund paa Skarnholmen.

Fredrik III skjøder »til Hendrich Balche och hanns arffuinger en wor och cronens pladtz, jordfrj grund och eiendomb liggendis paa Skarnholmb for vort slot Kiøbenhaffn nest hoes os elskelige her Hanniball Sehested till Nøeraggergaard, ridder, wor mand, raad, stadtholder wdi wort rige Norge och embidtzmand paa wort slott Aggershuus hans pladtz, och er vdj lengden fra dend gade, som gaar vd med revieren, till bemelte Scharnholmb imoed dend planckewerch, som staar jmellom woris Staldgaard och bemelte Skarnholm, som er fra nordvest til sydost hundrede tou och treduffue allen paa begge siider och vdj breden fra noerdost imoed sydvest i begge ender treduffue allen« osv. Giffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 27 julij anno 1649. Vnder wortt zignett.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

473. **29 Avg. 1649.**

Den saakaldte Bartholomei Told, der krævedes fra 24 Avg. til 9 Okt., ophæves.

Vii Friderich den tridie osv. giøre alle witterligt, at efftersom os elskelige borgemester och raad wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa

dieris egen och meenige borgerskabs wegne sammestedtz wnderdanigst aff os haffuer werret begierenndes, wj naadigst wille bewilge och tillade, at dend thold, som wdj gammel tiid, der silde fiskende her war i brug, och ingen anden thold aff indwaanerne her wdgaffuis, haffuer werret paalagt, och aarligen fra Bartholomei och til Dionysij dag wdgiffues, maatte affskaffis, anseendes de der foruden adtskillige andre tholde wdgiffue, som de wdj forige tiide haffuer weret frj fore, bemelte thold och jckun skal were aff ringe importantz och dog foraarsager en huer, som noget jmidlertiid aff porttene wdfører, store forhindring, thilmed ochsaa at efftersom byefouden, jmidlertiid samme tholderie warer, jngen almindelig thing holder, da formeener de mange, som med skiøder, affkald, winder at føre och andre nødwendige sager til tinge haffuer at forrette, derwed at oppeholdis, saa at dersom samme tholderie maatte affskaffis, da retten til tinge liigesaawel som andre thiider kunde administreris och befordris. Da efterdj wj naadigst erfare, borgerskabet her wdj byen andre tholde at werre paalagt, som de och wdgiffuer, haffuer wj aff synderlig gunst och naade naadigst beuilget och tilladt saa och hermed bewilger och tillader, at forskreffne thold, som hiid jndtil imellom Bartholomei och Dyonysij dag er bleffuen wdgiffuen, maa affskaffis, dog at borgerskabet sig lader finde willig andre tholde, som paalagt er eller her effter kunde paaleggis, at wdgiffue, wille och i liige maade, att byfougden jmidlertiid liige saa welsom andre tiider med ordentlig thingholden retten skal administrere, som det sig bør. Thj forbyde wi alle och en huer forskrefne borgemestere och raad sampt meenige borgerskab herwdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn her jmoed, efftersom forschreffuedt staar, at hindre eller vdj nogen maade forfang at giøre, wnder wor hyldist och naade. Giffuet paa vort slott Kiøbenhaffn den 29 augustj anno 1649. Wnder wort zignett.

Friderich.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

474. **1 Dec. 1649.**

Skjøde paa en Grund paa Skarnholmen.

Fredrik III skjøder »till os elskelige Jochum Walburger slodtzfougit paa wort slott Kiøbennhaffn och hans arffuinger en wor och cronnens pladtz, jordfrij grund och eyendomb liggendis paa Skarnholmb for forskrefne wort slott Kiøbennhaffn, och er samme pladtz fra plannchewerckit emellom woris Staldgaard och bemelte Skarnholmb jndtil weyen wed revieren weed dend siide nest Heinrich

Balckis pladtz fra synder och i nøer jthundrede thiuge och femb alne trej quarteer och trej thomb lang, fra bemelte planchewerck jndtil bemelte wey weed reviren paa dend anden siide ved weyen, som hører til de huuse, bøsseskøtterne nu iboer, er bemelte pladtz fra sønder och i nøer jtt hundrede och sytten alen lang, fra bemelte Heinrich Balckis pladtz til bemelte wey, som bøsseskøtternis wonninger nu er, wed enden imoed bemelte woris Staldgaard er samme pladtz i wester och øster treduffue allen breed, i dend anden ende wed weyen ved bemelte revir er samme pladtz fra bemelte Heinrich Balckis pladtz och til bemelte bøsseskøtters wey fra wester och i øster jligemaade threduffue alen bred osv. Giffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 1 decembris anno 1649. Wnder wortt zignett.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Sammesteds findes Thingsvidne af 15 Juli 1650 om et Skjøde fra samme Jochum »Waltpurger« til Magister Johannes Bremmer, Ko. M. tydske Hofprædikant, paa samme Grund.

475. **15 Feb. 1650.**

Skjøde paa en Grund paa Skarnholmen.

Fredrik III skjøder »til os elskelige Johan Bannerman, induonner her wdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hanns arffuinger en wor och cronnens pladtz, jordfrij grund och eienndomb liggenndis paa Skarnholmb for wort slott Kiøbenhaffn, huilchen pladtz er fra planchewerckit, som ligger imellom woris Staldgaard och bemelte Skarnholmb jndtil gaden mod revieren paa østerside fra Heinrich Balckes pladtz j synder och i nøer, jtt hundrede och førgetiuge alne lang, den annden siide wed Heinrich Balckis planckewerck er fraa bemelte planckewerck och till det stræde wed Revieren fra synder och i nøer jtt hundrede treduffue och sex allne lang, noch fra forskrefne Heinrich Balckis planchewerck moed øster er samme pladtz wed begge ender thiuge och nj alen bred« osv. Giffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 15 februarij anno 1650. Vnder wort signett.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

476. **14 Nov. 1650.**

Grunden ved Kristianshavns Bro istandsættes.

Wii Frederich dend tridie osv. Giøere alle witterligt, att for os wnderdanigst haffuer ladet andrage och berette os elskelige Hans Søffrensen, borger och jnduaner her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, horledis hannem ehr worden til eyendomb det hus och tilhørende

grunde och pladz, som ligger wed dend sudwest ende aff Christianshaffns store brou, huilchen pladz hand hid indtill iche fuldkommeligen haffuer kundet nyde och sig nøttig giøere aff aarsage, att der Christianshaffns store brou ehr bleffuen bøgt og forbedrett, ehr bleffuen efsterlatt at rette och forwiede dend yderste och nest samme hus staaende steen kiste eller broukar, huorvdoffuer bemelte gamle broukar fører weyen i en boge ind paa husetz tilhørende pladz och allnemaall och iche alleneste forhindrer, att endeel aff samme hans pladz bliffuer beliggendes wbebøgt, medens endogsaa weyen vdj en moradtz wforfærdiget, huorfor bemelte Hans Søffrensen sig wnderdanigst erbiuder weyen med broukar och pele langs hans fortoug eller pladz paa egen bekostning at lade reparere och forferdige, paa det hand sig dend tilhørende pladtz och grund effter sit allnemaall kunde giøere brugelig och nøttig. Da haffue wj paa hans wnderdanigst anmoeding naadigst beuilget och tillatt saa och hermed beuilge och tillade, att hand effter forskrefne sin egen erbiudelse brokarett wed samme ende aff broen wed dend sudwest sidde thiuffge och halfffembte allen langs fra broen maa lade forwiide, opfylde och forbedre, och skall hand der stoere pele lade jndramme och med bulwerck foruare, och paa dett forbemelte pladz saauelsom weyen kand bekomme sin fuldkommen brede, skall hand fra dend sudwest hiørne aff huset thi allen lang emoed stranden pladzen opfylde och broulegge, at det kand werre nøyagtig och nocksom brugelig wey till gade, saa en wogen well kand wige dend anden, efftersom det hannem aff woris dertill betroede ehr bleffuen foreuiist och affpelett, och derforvden pligtig werre, saa langt forskrefne hans pladz strecker, gaden at legge och wnderholde, som dend sig bøer. Dernest efftersom bemelte Hans Søffrensen sig widere wnderdanigst beklager, hoerledis hannem tid effter anden aff skibbe, som wed hans hus anligger och forbie passerer, merchelig skade paa forskrefne hans hus och des fundament tilføyes, med wnderdanigst begiering, wij naadigst wille beuilge och tillade, at hand wed forskrefne sit hus langs dybbet aff skaansell pele motte nederslaa, och derimoed niude haffnepenge for sit fortoug aff huis skibbe sig der fortøyer och befester, da haffue wij illigemaade naadigst beuilget och tillatt, at bemelte Hans Søffrensen maae paa dend nordeste ende aff samme hus sytten allen fra husens bygning och fra broen aff och vdj øest nordøst langs dybbett for samme fortoug, som skall were førgetiuffge och fire allen, aff skansell pele nedslaa och jnddemme och deremoed for sig och sine arffuinger och efsterkommere at maa nyde och opberge en billig och lidelig haffnepenge

effter borgemester och raads siggelse vdj forskrefne wor kiøbsted Christianshaffn aff alle de skibbe sig wed nogen aff de pele, som hand saaledis lader nedslaae, fortøyer och befester, och samme hus och pladz sig saaledis fri och vbehindret at maa giøere nøttig, som forskreffuit staar. Forbydendis alle och en huer forskrefne Hans Søffrensen her imoed, effiersom forskreffuet staar, at hindre eller i nogen maade forfang at giøre. Wnder wor hyllest och naade. Giffuett paa wort slott Kiøbenhaffn dend 14 novembris anno 1650.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. blandt danske Selskabs Membraner.

477. **23 Dec. 1651.**

Kristianshavn faar indtil videre Stadfæstelse paa sine Privilegier.

Wii Fridrich den tridie osv. giøre alle witterligt, at wj meenige borgere och jndvohnere vdj wor kiøbsted Christianshaffn, paa det forskrefne ny begynte by desto bedre kand tiltage och komme paa foede, paa vnderdanigste ansøgning och begiering naadigst haffuer beuilget och tilladt, saa och hermed beuilger och tillader, at de hereffter, jndtil anderledis forordnet worder, maa nyde och beholde, huis friheder och priuilegier dennem aff wores elskelige kiere her fader, sallig och høylofflig jhuekommelse, naadigst er forvndt, och de hidindtil vbehindret nydt och hafft haffuer, forbydendis alle och en huer her imoed, effiersom forskreffuet staar, at hindre eller vdj nogen maader forfang at giøre, vnder wor hyllest och naade. Giffuet paa vort slott Kiøbenhaffn den 23 decembris anno 1651. Vnder wort zignett.

Friderich.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

478. **30 Dec. 1651.**

Søslingtolden maa oppebæres af Borgemestere og Raad.

Wii Friedrich dend tredie osv. giøre alle witterligt, att wj os elskelige borgemester och raad vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn naadigst haffuer beuilget och tilladt, saa och hermedt beuilger och tillader, att der till byens beste och for deris besuering skyld, indtill anderledis aff os forordnett worder, maa beholde och oppeberge dend søslings told, som dee hiidindtill her oppebaaritt haffuer, huoraff dend halffue part till byens beste och frembtarff forsuarligen skall anuendis, dend anden halffue part forbemelte borgemester och raad tilleggis och imellom dennem deelis. Forbiudendis alle och en huer herimod, effiersom forskreffuitt staar, att hindre eller vdj nogen maader forfang att giøre. Vnder wor hyllist och naade. Giffuit

paa wort slott Kiøbenhaffn dend 30 decembris anno 1651. Wnder wort signett.

Friderich.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

479. **17 Jan. 1654.**

Pottemagerne og Smedene skulle flytte ud af Byen.

Frederich den thredie osv. Wor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst hafuer betrachted den store vlyche, som her i byen nogle gange er foraarsaget af pottemagernis ofne, huor af adskillige skadelig ildebrand er begyndt at opkomme, da hafuer vi naadigst for raadsomt eragted, at pottemagerne her efter deris ofne paa en pladtz fra byen forflytter, wider fare der ved att forekomme. Thi bede vi eder oc naadigst ville, atj samptlige pottemagere her vdi byen tilholder, at de were tiltencht deris ofne at forflytte paa en sær platz, som dennem dertill af os elskelige her Axel Vrup till Belteberg, ridder, wor mand, tienner oc embidtzmand paa wort slott Kiøbenhafn, skall vdwisis. Dermed skeer vor villie. Befalendis eder Gud. Skrefvet paa vort slott Kiøbenhafn den 17 januarij anno 1654.

Afskrift i Raadstuearkivet. 24 Feb. 1654 udstædtes lignende Befaling om Smedene.

480. **24 Feb. 1654.**

Kristianshavn maa indlede Drikkevand fra Vestergraven.

Wii Frederich dend tredie osv. giør alle witterligt, at wj effter wnderdanigst ansøgning och begiering naadigst haffuer beuilget och tillat, at os elskelige borgemester och raad i wor kiøbsted Christianshaffn til meenige borgerskabets gaffn och beste maa wed en rende aff woris siø her vden for byen, Westergraffuen kaldet, jndlede wand i bemelte deris bye foruden den, som der allerede lagt er, dog at de det paa deris egen bekostning lader giøre och siden wed lige holde, huor til wj ochsaa dennem haffuer beuilget, saa och hermed beuilger, at maa opberge aff en huer der i byen, som aff samme wand i sin gaard begierer at haffue, den rettighed, som wj aff samme wand kand prætendere, eller och huis endeel aff borgerskabet der sammestedz, som wand allerede i deris gaarde bekommet haffuer, wbetalt at restere. Forbiudendis alle och en huer herimod, effterstom forskreffuet staar, at forhindre eller i nogen maader forfange at giøre, vnder wor hyllest och naade. Giffuet paa wort slott Kiøbenhaffn dend 24 februarij anno 1654. Vnder wort zignet.

Friderich.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

481. **1 Maj 1654.**

Skjøde paa en Lysthave med 24 Lejehuse mellem Bredgade og Strandstræde.

Claus Iffuersen Rauffn, Ko. Ma. byefouget udj Kiøbenhaffn, Ditleff Witte, kiembner, Peder Christensen And, byeschriffuer, Peiter Modtzfeldt och Frandtz Rauffue, borgere sammesteds, giøre witterligt, at aar 1654 manndagen den 1 may paa forskrefne Kiøbennhaffnns byeting wahr skicket erlig och fornumstig manud Hanns Wesling, Ko. Ma. rendteskriffuer, jndwohnner her i staden, med skrifftligh fuldmagt wnnder dato 13 aprillis nestaffwigt aff erlig, achtte och wellfornehme mennd Henndrich Müller, Johannes Boisen, Morten Michelsenn, M. Jeronimus Weitzius, Niels Nielsen, Hans Nielsen, Anders Søffrensen och Fredrich Thurisen, sambtlige affgangnne Sigfrid Frises eptterlatte børnns thilordnede formøndere, vnderskreffuet och vndergiffuedt, och vdj louglig thingsliud med haand och mund epter samme fuldmagts indhold schiøtte och alldeelis affhende fra foromrørdte sal. Sigfrid Frises eptterlatte børnns formøndre och alle deris eptterkommere paa deris møndtlingers weigne thill epterleffuerske dend dydig och gudfrychtig matrone Margrete Pedersdaatter och alle hendis arffuinger med henndis kiere suogger erlig och wellfornehme mand Jenns Boisen, Ko. Ma. tholder her for Kiøbenhaffnn, ald bemelte deris møndtlingers loed och anndeell wdj en deris sl. faders lysthauge med thiuge och fiere derhoes liggendes leiewonuinger wden den gamble Østre port her for stadenn, jmellumb Breddegade och Strandstrede sammesteds osv. Actum Hafniæ vt supra.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

482. **13 Juli 1655.**

Kongens og Rigens Raads Dom i en Strid med Kristianshavn, at alle Havne omkring Børsen tilhøre Kjøbenhavn, ligesom ogsaa Accisen. Vragere og Maalere indsættes af Kjøbenhavn.

Wii Fredrich dend tredie osv. giøre witterligt, att aar 1655 fredagen den 13 july paa wort rettertinngh paa wort slott Kiøbenhaffn vdj woris egen nerwerelse neruerende os elskelige her Jochim Gerstorpff till Tundbyeholm, ridder, Danmarckis riiges hoffmester, her Christian Thomasen till Stouffgaard, ridder, wor canceler, her Anders Bilde till Dambsboe, ridder, Danmarckis riiges marsk, her Christopher Whrne till Aasmarck, ridder, Danmarckis riiges canceler, her Olluff Pasbiergh till Jernit, ridder, Jørgenn Seefeldt till Næs, landsdommer vdj wort land Sielland, herr Hans Lindenow till Iffuersnes, ridder, herr Iffuer Wind till Nørreholm, ridder, herr Fredrich Ridtz till Tygestrup, ridder,

herr Niels Throlle till Trolholmb, ridder, Mogens Høgh till Kiergaardsholm, her Hendrich Randtzou till Møgelkier, ridder, Christenn Scheel till Fussinge, Erich Juul till Hundsbeck, Gunde Rosenkrandtz till Windinge och Otte Kragh till Woldbiergh, wore throe mend och raad. For os waar schicket os elskelige borgemestere och raadmend vdj wor kiøbsted Christianshaffn, som haffde med worris egen steffning for os i rette citerit os elskelige Rasmus Hansen Munck, oldermand for brøgerlauget vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och wnderdanigst forregaff, huorledis de som Christianshaffns byes forsuar skulle were foraarsaget denne worris steffning offuer dig at forhuerffue, formiddelst at du paa brøggerlaugedtz wegne udj Kiøbenhaffn vdj en woris naadigste for dennem forkyndet steffning dig skall haffue vnderstaaet at jndføre och foregiffue, at Kiøbenhaffns byes welherbrachte eldgammel frj- och rettighed sig inndtill Amager lands grund, huorpaa Christianshaffn funderit, sig skulle erstrecke och aff arrilds thid vdj fuld possessionn skall haffue fuldt, saa ochsaa du vdj samme woris steffning igien thuende gange repetere, at det skall were Kiøbenhaffns byes aff arrilds tid fulde fri och rettighed, som de folck wed och ombkring woris børs saawelsom der inden fore boendis ere, w-anseet woris kiere her fader sal. och høiglofflig jhuekommelse, konning Christian dend fierde anno 1640 den 9 januarj naadigst skall haffue giort dend anordning, at børsmesteren, som da skall haffue boedt i enden paa worris børs nest indtill woris Slodtsplads, saawelsom och wed børsenn och paa wores Slodspladtz boendis eller dereffter boendis worder skulle høre till och vnder wor kiøbstedt Christianshaffn, och da aff sambtlige des jndwohnere funderit vdj Christianshaffn it nytt kiercke sogenn, tydsk och dansk at prediches, huilckenn høybemelte wores her faders anordning wj vdi lige maader dend 14 aprilis 1649 naadigst specialiter skulle haffue confirmerit och stadfest och derudi paabudet vnder woris hyldest och naade, at alle och enhuer wedkommende skulle sig dereffter rette, end ochsaa skulle befindes aff woris vndersaatter paa och wed worris Slodsplads boendis, huilcke effter høybemelte worris sl. faders anordning udj langsommelig thid skulle haffue werit eedsoerenn borgere vdj wor kiøbstedt Christianshaffn, saawelsom alle och en huer vdj de nye biugninger wed och omkring woris børs med jurisdiction och deris borgerskab sig dereffter skulle haffue rettet och aldrig werit udj possession vnder Kiøbenhaffns bye, och det som meere er, ej heller skall befindes, som de vnderdanigst formeener, at woris forfædre koninger vdj Dannemarck och særdeelis høybemelte worris sl. herr fader aldrig noget vden for

Nyebroe aff stranden och hauffuet jnddemmede och opfyldte grund eller egenn bekostede fortouger wed woris slods pladtz och børs anhengende fra sig at haffue bebreffuet, som skulle høre till och vnder wor kiøbsted Kiøbenhaffn, ja end och icke offuer Høybroe. Men derimoed skall fire aff worris elskelige Danmarchis riiges raad och commissarier anno 1635 dend 28 nouember haffue dømbt och affsagt imellom Kiøbenhaffn och dennem, at en huer bye skulle nyde sin fortouger vd till mitstrøm och at end icke paa wores Slodtzplads motte skee nogen opskibning vden sær kongelig beuilling. Achtet dennem derfore nu aff os och worris elskelige riigens raad derom dom at lide, om Christianhaffns fri- och rettighedt wed och ombkring woris børs med des fortouger vd till mitstrøm icke strecker sig jndtill woris Slodsplads och saawiit paa worris Slodspladtz, som wores sl. her fader Christianshaffn skall haffue benaadet, med sambtlige der boende folck. Haffde derfore hiidsteffnet forskrefne Rassmus Munck, oldermand for brøggerlaugett i Kiøbenhaffn, disligeste och eder, os elskelige borgemestere och raadmend i Kiøbenhaffn, om i paa byens weigne ville haffue noget hertill at suare, sammeledis och eder Jan le Clerck, Gertt Barchman paa woris Slodsplads boende saauelsom Niels Ibsen och Jens Pedersenn bomslutter. Fremblagde derhoes en beseiglet och vnderskreffuen forretuing aff fire Danmarchis riges raad dend 28 nouember 1635 vdsted och effter woris kiere hr. faders missiue giorde forrettning, huormed de vnderdanigst formeente at wille bewiise, som vdi samme forrettning findes indført, at haffnen belangende, da saafrembt Kongl. Maytz. nogen haffne rettighedt nogen aff byerne beuilget, da dend at nyde, saauit des fortoug och haffn till mitstrøm kand vdwise, doch om noget giffues aff de skibe i Grønegaards haffn, Christianshaffns fortoug och paaløb vndtaget, det till sagens vddrag følge Kiøbenhaffn, dog paa Slottens eller Holmens fortoug ingen opskibning vden sær tilladelse at skee, med widere samme commissarie forretning i sig sielff jndholdte och formeldte. Huortill och imod at suare møtte i rette mehrbemelte borgemestere och raad i forskrefne Kiøbenhaffn, som jligemaade paa deris byes weigne med woris contra steffning haffde citerit forskrefne borgemestere och raad i Christianshaffn och vnderdanigst berette, at efftersom de wformoedtlig motte fornemme vdj en sag med Rassmus Munck, oldermand for brøgerlauget i Kiøbenhaffn, at were med jndmenget, och borgemestere och raadt i Christianshaffn achtet at lade dennem en stoer frihed till lands och wands tilkiende, huilcket de doch formeente icke med nogen kongelig breffue skulle kunde bewiises

Christianshaffn for eigendomb at tilhøre eller de nogen sær frihed dertill haffde, huorfore de høyeligen ware foraarsaget, efterdj saadann deris jndbilling haffde vdseende til at betage Kiøbenhaffn fast ald dend frihed, dend hiidindtil till haffnen och søen her for byen haffde, denne contra steffning mod eder med aller vnderdanigste at begiere, med vnderdanigste wisse forhaabning, at dennem iche noget effter deris formeening Kiøbenhaffn till præiuditz tildømmes, mens at Kiøbenhaffn niuder och beholder sin frihedt till lands och wands saaledis hereffter, som hiidindtill haffuer werit brugeligt. Disligeste haffde de dennem høyeligen at besuerge offuer forskrefne borgemestre och raad i Christianshaffn, for at de 1653 haffde offendtlig ladet publicere paa en taffle dennd 20 septembris samme aar daterit, paa Amager broe vdhengt, at alt, huis de nu formeene Christianshaffn at lade tilkiende, det da allereede Christianshaffn at were tillagt, och atj da ochsaa, som de formeene vden nogen woris naadigst beuilling, accisse och broepenge haffue till kiemneren vdi Christianshaffn befalet at skulle vdgiffues och alle, som endten lossede eller lade paa dend ene eller dend anden side aff Børsen eller paa Slods pladtzenn och saaledis wille, at Kiøbenhaffns borgere och jndwohnere, som sammesteds lade och losse, skulle till dennem giffue accisse aff huis de till Kiøbenhaffn endten sielff med deris egne skibe lade hidføre eller sig aff fremmede til forhandle, huilcket aldrig tilforn war hørt, derfor meene, at saafremt i icke woris naadigste vdførlig beuilling och befalling till accissens annammelse paa de steder haffue, som de iche forhaabte monne haffue, at i da haffuer handlet imod woris kongelig høyhed, efftersom at vnderøffrighed ej nogen macht saadant at paabiude, vdenn wòris naadigste sær beuilling, haffue, mens allene woris egen kongelig høyhed at tilkomme. Formeente och, at i dermed haffde giort imod woris och woris sl. och høylofflig forfædris Kiøbenhaffns bye meddeelte friheds breffue och strennge forbud. Sammeledis skall i och haffue forbødet deris kalckmaaler huis kalck, som vdj wores egenn hauffn bag Børsen bleff vdlosset och aff Kiøbenhaffns jndwohnere war bleffuen kiøbt, ej at motte maale, saa som altid til forne brugeligt werit haffde, saa och forbudet deris wragere ej at motte wrage huis goeds Kiøbenhaffns borgere eiede och i deris pachhuse bag Børsenn ladet opligge, huorforre de nu aff os och worris elskelige Danmarchis riiges raad achtet at lade paakiende och dom forhuerffue, om borgemestere och raad i Christianshaffn icke for saadant burde at stannde til rette.

Derhoes frembwiiste forbemelte os elskelige borgemestere och raad atskillige woris kiere herr. forfædris eldgamble, saa och woris

kiere hr. fader, høiglofflig jhuekommelse Christiani quarti, saawelsom woris egenn naadigste Kiøbenhaffns bye, en deel paa hauffnerne her for staden, en deel paa hauffnepenge och accisses annammelse giffne och meddeelte kongelige priuilegier och friheds breffue, och effter at de for os ware opleste, bleffue de os elskelige borgemestere och raad igienn tilstillede. Derhoes satte de vnnderdanigst vdj rette, att effterdj borgemestere och raad vdj Christianshaffn icke med nogenn kongelige priuilegier bewiise kunde, de nogen rettighed till dend plads, huorpaa Børsenn eller de huuse wed Børsen och paa Slodspladtzenn biugte ere, haffde, widere end de der boende skulle suare vnnder Christianshaffn och søge Christianshaffns kiercke, medenn och ald dend stund Christianshaffn war vnnder Slottet, och samme bye nu ey lennger war vnnder slottet, saa forhaabte de vnnderdanigst, at samme pladtzer ei bleff Christianshaffn tilkiendt, mens at de der boendes folck nu her effter bleff Kiøbennhaffns bye och rett at suare naadigst tillagtt, paa det at de noget kunde hielpe at bære thynnge och besuerring med andere Kiøbenhaffns jndwaanere, de næringen betage. Och efftersom att hauffnen her for staden fra Reffshalle siøtønde och jndtill i Grønnegaards hauffn haffuer aff arrilds thiid werrit Kiøbenhaffns rette haffuen och de dend hafft i possession och brug, och deris skibe haffuer ligget vd med Amager lannd och Christianshaffuen, saa och vd med dend Lange Broe och der omkring at lade och losse, och Christianshaffns priuilegier ej widere end till de haffner, de sielff haffue ladet grauffue, och till canalen, som gaar jgiennem deris bye, at werre berettiget formelder, da forhaabte borgemestere och raad i Kiøbenhaffn vnnderdanigst, de samme hauffner endnu frembdeelis effter gammel brug och kongelige priuilegier at niude, och de vdj Christianshaffn derudj jngen rettighed at worde tilkiendt, och effter-som at borgemestere och raad i Christianshaffn ey heller med nogen kongelig priuilegier bewiise kunde, de nogen rettighed till saadann accisse och broepenge, som de at vdgiffue offendtlig paabudet haffde, och dog sig saadan rettighed imod Kiøbenhaffns gamble frihed torde tileigne at lade paabiude, de derfore tillbørligen burde stande tilrette.

Efftersom des leylighed och omstende i sig sielff widere jndholder och forklarer, med widere dennem om denne sags beskaffenhed skrifftlig och mundtlig imellom faldt, och paa begge sider vnnderdanigst ware domb begierendis, da effter tiltale, giensuar och denne forberørte sags leylighed och omstende och effterdj dend plads, huorpaa Børsen, saawelsom de huuse paa Slodtzpladsen biugte ere, aldrig haffuer werit lagt endten till Kiøbenhaffn eller till Christianshaffn

widere end till en tid skulle suare till Christianshaffn och der søge kierchen, cronens rettighed till de derhoes befundne hauffne iche heller nogen ere forundte, Christianshaffns priuilegier och icke widere formelder, end de for deris fortoug och vdj deris cannal och sielff giortte hauffner med rettighed ehr med priuiligerit, dend accisse, som Christianshaffns øffrighed sig haffuer vnderstanden at oppeberge, icke bewiises effter nogenn kongelig benaading at were skeed, er derpaa for retten affsagt, at borgemestere och raad paa Christiannshaffn ingen føye haffuer til de wed Børsen beliggende hauffne sig nogen rettighed at tilholde, menns alle hauffne for Kiøbenhaffn at bliffue for alle trafiquerende frj och Kiøbenhaffn dem effter gamble adkombst och hiidjndtill obseruerte brug at niude, saawelsom wragere och maalere at forordne som tilforne. Accissen belangendis, da befindes ingen frihed aff Christianshaffns borgemestere och raad til dend opbørsel at haffue forelagt och derfore icke heller dertill kand were berettiget, førend de dennem kongelig tilladelse erlannger. Datum vt supra, nostro ad causas sub sigillo teste Christophoro Wrne, justitiario nostro dilecto.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

483. **22 Juli 1655.**

De, der bo paa Kongens Grund omkring Børsen og paa Slotspladsen, skulle i verdslig Henseende henhøre under Kjøbenhavn.

Wii Friderich dend tredie osv. giøre alle witterligt, at wj naadigst wille, at alle och en huer, som boer paa de pladtzer, som nu bebygde findes her for wort slott Kiøbenhaffn ved och omkring Børsen och os tilhører, her effter indtil paa widre naadigst anordning skal suare vnder borgemestere och raad i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, de alleene vndtagen, som er i woris daglig tienniste, saauelsom de, som vdj wor kiøbsted Christianshaffn øffrigheds bestillinger eller retten der sammestedtz betienner, dog skal de søge kierchen vdj wor kiøbsted Christianshaffn som deris rette sogne kierche. Forbydendis alle och en huer herimod, efftersom forskreffuit staar, at hindre eller i nogen maade forfang at giøre. Vnder wor hyllest och naade. Giffuet paa wort slott Kiøbenhaffn den 22 julij anno 1655. Wnder vort signet.

Friderich.

Kongens Segl er paatrykt Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

484. **14 Avg. 1656.**

Græsset i Sortedam tilhører Staden.

Borgemestere og Raad i Kiøbenhaun deres doms slutning imellem Johan Hag, foged i Kongens hauge, og David Madsen om Sorte dams søes græs.

Efterdie sl. og høyloulig ihukommelse kong Christian dend fierdes naadigst til Kiøbenhauns bye om Sorte dam og fleere søer udgivne brev formelder, at Hands Maytt. udj samme dam og søer alleene sig fiskeried vil have forbeholden, da viides David Madsen ey at tilkiende pligtig vere, noget til denne Johan Hagis irettesettelse græsed belangende at svare, mens derfore frie vere, og det i samme dam voxende græs ey andre end Kiøbenhauns bye at tilhøre, som det sig bør. Kiøbenhaun d. 14 augustij 1656.

Afskrift i Raadstuearkivet.

485. **24 Nov. 1657.**

Kgl. Befaling om Kristianshavns Bebyggelse.

Frederich dend tredie osv. Vor gunst tilforn. Efftersom wj naadigst erfarer, at vdj wor kiøbsted Christianshaffn adskillige byggepladtzer skal findes, en deel gandske øde och v-opfyldte, endeel ichun alleene med planchewerch indhegnit och nogele til andenn brug cronen och byen aldeelis vden nøtte och gaffn forandrit, och de, som samme pladtzer tilhører, sig huerchen skal bequemme pladtzerne enten selff at bebygge ey heller til andre for sin billig werd och betalling dennem skal will affstaae. Thj bede wj eder och naadigst wille, atj dennem, som sig forskrefne pladtzer tilholder, fore eder forderer och paa wore vegne aduarer och aluorligen tilholder pladtzerne inden en bestembte tid, som i dennem haffuer for at sette, med loulig kiøbsted bygning och tilhørige fortouge, som det sig bør, at lade bebygge och forferdige, huor paa de och edher tilbørlig caution haffuer at sette, at saadant w-feilbar effterkommis, och huem som siden med des bebygelse och forferdigelse at fortfare effterladen befindes, dennem haffuer i ved retten at tiltalle och dom hende, om pladtzerne iche til os, byen eller kierchen bør at were forbrudt, mens huis gaders paa løbende fortouge, huor paa ingen rigtig adkomst haffuer allerede at fremuiise, ere wj naadigst tilfridtz byen at maa tilhøre. Dermed skeer wor willie. Befallendes eder Gud. Skreffuet paa vort slott Kiøbenhaffn den 24 novembris 1657. Wnder vort signet.

Friderich.

Os elskelige borgemester och raadmend vdj wor kiøbsted Christianshaffn.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

486. **7 Maj 1658.**

Skjøde paa en Plads ved Løngangen til Indrettelse af et Glasværk.

Fredrik III skjøder »til woris glasmester Robert Colnet och hans arffuinger en woris och cronens pladz, grund och eiendom liggendis ved woris Løngang her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn jmellum bemelte Løngang sampt Hafnen och Mølle canalen, och strecker sig samme pladtz jmoed øster langs Haffnen halffemtesindztiuge och halffierde alen, item imod sønder langs Løngangen it hundrede och fem allen, noch imod wester, som det nu indplanchit er jmellem Løngangen och Wandmøllen, treduffue och fem alne, noch imod norden fra Møllen langs Møllens canal er en tuende gange indbøyed linnie, nemlig først fra møllen aff førgetiuge och halftiende allne lang, dernest til den liden broe tiuge och otte $\frac{3}{4}$ allne, jtem fra samme liden broe och igien till Haffnen tredufue och sex alne, osv. Dog skal forskrefne Robert Colnet och hans arffuinger tilforpligt werre det til en glaswerck altid at lade forbiuge och ved lige holde och aarligen paa egen bekostning i woris wiinkielder leffuere fem hundrede store och smaa spidzglas, efftersom de bestilt bliffue, och derforvden skiære, slibe och polere allehaande glas, huorledis wij det haffue wille, saa och ellers forrette alt andet vdj glasarbeid, som wj kand haffue behag vdj, for en billig priis, saa det kand vere hannem vden skade, men naar hans hustru och arffuinge samme bygning och pladtz ey til glaswerch lengere forbruger, skal bemelte plads och bygning til os och wore efftеrkommere koninger och jngen anden igien affstaaes moed it tusinde slettedalers erleggelse derfor, daleren til tresindztiuffue och fire skilling danske. Forbiudendis alle och enhuer herimoed, efftersom forskreffuit staar, forskrefne Robert Colnet at hindre eller vdj nogen maade forfang at giøre, vnder vor hyllest och naade. Giffuet paa vort slott Kiøbenhaffn den siuffuende may anno it tusinde sex hundrede halfftrediesindztiufge och otte. Wnder vort signet.«

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

487. **Maj 1658.**

Borgerskabets Forslag til Magistraten om de Privilegier, som Kongen har lovet Staden.

Welwisze achtbahre welfornehme borgermestere och raad, gunstige øffrigheed:

Efftersom Ko. Ma. woris allernaadigste herre och konning forleden 2 februarij paa Kiøbenhaffns slot vdj hans Ko. Maytt. egen

nerwerelsze, weed herr rigens hoffmester allernaadigst loed fornemme, hansz Ko. Maytt. faderlige, allernaadigste, gode och store affection imoed samptlig Hans Kongl. Maytt. fattige vndersaatter, denne stads meenige borgerskab och jndbyggere, med allernaadigst egen kongl. erbyding och tilsagen, ey allene om woris førige privilegiers erholdelsze, men end och om des forbedring, saa wij skulle haffue aarsag hans Ko. Ma. at tacke, och wij deraff skulle haffue ære och andre excempell, och osz alle med kongl. gunst och naade beuaagen wille forbliffue, om huilcken høybemelte naadigste tilsagn hansz Ko. Ma. den 9 februarij dernest effter weed hansz Ko. Ma. naadigste breff osz forsickeret haffuer.

Saadan hans Ko. Ma. allernaadigst milde affection wij billigen med allerstørste vnderdaanigst thacknemmeligheed haffue at erkiende, och derjmod stedtze woris wnderdaanigste plicht och throe skyldigheed med liiff, blod, goeds och formuffue aff yderste effne och krafter willde lade kiende.

Och efftersom weed høybemelte hansz Ko. Ma. naadigste erbyding och løffte wij hansz Maytt. fattige vndersaatter ey allene anledis, meden wij end och aff woris egen anliggende och aff nest forleden vdstandene och endnu warende meged store krigs besuering foraarsagede store nøedwendigheed erjndres och fast tuinges, høybemelte hans Ko. Ma. vnderdaanigst ad lade forekomme hansz Ko. Maytt. om hans kongl. lands-faderlige affection, thilbnd och forjettelse, thillige med woris store trang, nøed och besuering att erindre och foredrage, och aller vnderdaanigst ansøege om naadigste hielp, schaansell, thilladelsze och beuilling vdj følgende poster, weed huilcke ey allene hensees til nogen føye, opretning imoed vdstandene tyngsell och denne stads borgerskabs och meenigheeds tiltagelsze och forbedring, meden formodelig skall befindes sig at henstrecke til høigbemelte hans Ko. Ma. och det gandske lands respect, thrygheed och welstand, effterşom erfahrenheed sielff lært haffuer, huad stoor magt det gandske rige om denne stads jnbyggeris formeering och forbedring er anliggende.

For aarsages derfore hermed eders welwiiszheder att søege, med ydmyg flittig begiering, eders W. W. som woris wel ærede øffrigheed och dette steds borgerskabs gunstige patroner, saadan woris anliggende høybemelte hansz Ko. Ma. wille foredrage och osz hoesz høybemelte hansz Ko. Ma. resolution och kongl. beuilling forhuerffue paa følgende woris vnderdaanigste begierings poster, eendeell bestaende vdj continuerlige priuilegiers beuilling, en deel vdj besuerings

lindring och affskaffelsze och een deell vdj gaffnlige och gode anordningers stifftelsze.

Først begieris vnderdaanigst følgende privilegier:

1.

Efftersom hansz Kongl. Maytt. woris allernaadigste herre och konge naadigst behager, at denne bye med wollde, graffuer och anden fornødenheed skall fortificeris, som allereede stoer och megit wiittløfftig ehr begiøndt, huortill mange folck behøeffues, samme wolde med ad besette och deffendere, och jndwaanerne herudj staden der jmoed ehre alt for ringe och snage, saadan stoer och wiitt begreben festninng jmod rigens fiender at forsnare, jcke alleene med deris egene persohner, medens och v-formuende at vdstaa saadan store besnering, som til festningens deffension fornøden gieres, huor weed ded gandske kongl. huusz och residentz kunde beskiermis.

Daa saa frembt det hansz Kongl. Maytt. och Danmarckis høigwiisze raad behager, att dendne stad med jndbyggere, trafique, handell och wandell schulle formehris och tillwoxe, daa siuffnis osz meget och høigeligen fornøden at were, ad denne bye och stad bleff giort til en stabel stad for gandske Sielland och Møen, Helsingøer alleene vndertagendis, dennom frijtt forre att kiøbe i sundet, huis de til deris egen huses fornødenheed kunde behøffue, mens jcke til andre steder her j riget att selge eller henskicke, mens huis handel och wandell med kiøb och sall, som hervdj landet skall driffues och forrettes, det att skee med Kiøbenhaffns borgere och jngen andre, och de jgièn at handle och wandle, kiøbe och selge med fremmede, paa det ad dend forthienste, fremmede aff landet hied jndtill nytt haffuer, jblandt jndwaaneren maa forbliffue.

2.

Hoffsindernis frij jndquartering her j staden her effter att maatte affskaffes, saa at de sig sielff forskaffer loszementer hoesz gott folck, dem friwillig for betahling losere wille, saa som det i sig sielff rett och billigt eragtes, thij jngen giør hans Kongl. Ma. nogen tieneste, vden pension och affleg, derweed och kunde forrekommes dend store vstyr, vroe, vdiscretion och jnd commoditett, borgere j deris huusze formedelst saadan indquarterings pligt mue lide och med stoor omkost och fortreed were vndergiffuen, huorweed end och mange, som sig her wille nedsette, affskreckis.

3.

For jndquartering aff officerer, ryter och soldater vdj freds tied begieres vnderdaanigst stedtze att maatte forskaanes, effter høy-

lofflig Christiani quartj breff. Schall noged aff militien, officerer eller andre, for een eller anden aarsage her i staden forbliffue, att da saa maatte anordnes, att de ey bliffuer borgerskabet til nogen bekostning eller beschwering, meden vdj feidetied (huilcken Gud affwende), naar nogen besetning her kunde vdfordris til defension, at daa soldasquett enten aff crohnen maatte betahles deris ordinarij sold och de derimod dem sielff underholde och quarteer ad forschaffe for betahling, eller att deris vnderhold och foderatzj dennom aff landet motte tilføeris, saa borgerschabet och jndwanerne ey dermed schulle besuergis, eller j deris huusze aff dennom mollesteris, effterdj denne stads defension scheer ded gandske land til gaffn och beste, som forfahrenheed ded haffuer vduist.

4.

Naar nogen landschat paa biudes til landtzens conseruation, daa borgerschabet vdj Kiøbenhaffn ey widre dermed ad besuerges, end dj ander stender, mens alle och een huer, som vdj byen och festningen bygge och boer, huusze, gaarde och eigendomb tilhøerer, aff huad stand och condition dj ehre och were kand, een huer effter middel och formuffue, procento at contribuere, som aff samptlig stender weed tages, och alle landszens jndbygere saadan paaleg ad tilhielpe att vdreede och betable och jngen derfor att were forschaanet, saa den eene stand icke meere end dend anden schulle graueris och besuergis, och dersom dend høyeste nøed det vdkreffuer, byen och jndbyggerne vdj saa maader meere end andre steder vdj landet effter proportion bliffuer besuerget, det at decortere vdj huis contribution, byens jndwaanere vdj feide och krigs tied til hans Ko. Maytt. och landszens conseruation vdloffuendis worder, och huis det jcke kunde tilstrecke, da crohnen och det gandsche land det øffrige til byens jndbyggere jgien at betahle.

5.

Huad thold och accisse sig belanger, da formelder woris stads privelegier, som kong Christoffer denne bye naadigst meddeelt haffuer, att Kiøbenhaffns borgere schall were frij for told til euig tied, saa endog wij effter denne beschwerlige tieds tilstand haffde stoor aarsage vnderdaanigste at begiere, thold och accisse naadigst att maatte worde affschaffet, mens efftersom det er ad formode, saadant for thiedszens besuerligheed schiuld icke bliffuer bewilget och tillatt, daa begierer wij paa det allervnderdaanigste, at osz jcke høire och støre thold och accisse schulle paalegges och med betynges end andre stender, mens den eene maa giffue lige weed den anden och jngen derfoer

forschaanis, dog huis aff prouiandt, weed och andre slags wahre fra Schaane, Halland och Blegind hiedføeris, maatte toldfrij jndpasszere.

6.

Vnderdaanigst begieres, at huis schatter, som aff byen til hansz Kongl. Maytt. pleyer att vdgiffues, maatte effterlades och jgien til byens nøtte och vdgifft anwendis, efftersom byen aarligen haffuer stoor vdgifft och der jmoed ringe jndtegt, och naar nogen stoor och wiittløfftig vdgifft til byens fornødenheed kunde behøeffues, daa wellwiisze borgermestre och raad och dertill forordnede borgere, effter deris weedtegt, een schatt paa sambtlig jndwahnere at maatte paabiude, som de och alle, huad stands persohner de och kunde were, efftersom det dennom effter middel och formuffue kunde tilkomme, schulle betahle, och jngen derfor ad were forschaanet; samme penge schulle aff stadtz kiemneren annamis och aarligen derforre gieres regenschaff, som hied jndtil haffuer weret brugligt.

7.

Wagten, som her i staden och paa woldene j freds och feides thied holdes schall, ad dend aff alle jndwaanere effter høiglofflig kong Fredrich dend andens mandatt, deteritt 1581, maa holdes, efftersom det een huer ordentlig kand tilkomme, och jngen derfor, aff huad stand och condition dj och ehre, at were forschaanet, vden Danmarckis riges høigwiise raad och dennom som haffuer daglig opwartning paa sloted, holmen och thøighuszit, och ey ehre boesiddendis herudj staden, eller boer j boder som kongen tilhøerer, anseendis, att det er alle jndbyggernis gaffn och beste.

8.

Alle dennom, som bøgger och boer och sig herudj Kiøbenhaffn opholder, maatte forplicht were at suare till Kiøbenhaffns byeting och W. W. borgemestere och raad at were vndergiffuen, naar de for gields sag tiltahles eller och andet, som byens vdgiffter och besueringer weedkommer, och de lige med andre byens jndwahnere pligtig ehr ad vdstaa.

9.

Huis landgods eller bøndergaarde, denne byes borgerschab weed pant, jndføersell eller j andre maader ere eller hereffter kunde bliffue berettigede till, de det med lige frijheed som des foerige eyermand maatte nyde och jcke widre eller paa anden manneer besuergis, saa och vden opbydelsze for eyendom beholde och sig saa nøttig ad giøre, som dj best kand.

10.

Naar nogen forandring vdj thold och accisse eller anded schulle foretages, jsær naar det commercien och handelen kunde andgaa, ad da dertill maatte fordris, vdj nogle af Danmarckis rigens raads offuerwerelsze, aff borgermestere och raads middel sambt borgerschabets elste, paa det dervdj een huer stands anliggende kunde andrages, fornødentlig obserueris oc endelig treffes een billig deliberation, gaffnlig och bestandig slutning til ald landsens och meenighedens beste.

11.

Och paa det meenighedens tarff vdj alting desz bedre observeris och rammis kunde, siuffntis ey vtienligt, om hansz Ko. Ma. naadigst wille lade sig behage, at aff borgerschabets elste och beste middel 24 eller 30 mend aff borgermestere och raad bleffue vdwalde, huilcke, naar fornødenheed ded vdfordred, med borgemestere och raad meenighedens nøedtørfft kunde offuerweye och derom med dem handle och slute, huis effter thieds och leyligheeds tilstand for gaffnligt eragtes kunde. Samme 24 eller 30 elste kunde och forrestilles deris oldermend och bisider, huilcke dennom, naar gaatt siuntes och behøeffuedes, kunde lade sammenkalde, naar om det almindelige meenighedens beste noget forreslaes, tracteris och delibereris schulle, samme mend ochsaa fremb for andre til byens och andre meenighedens bestillinger, som de kunde haffue ære och gaffn aff, att forfremmis. Derhoesz och naadigst maatte tillades, att borgermestere och raad hervdj staden deris anliggende, paa meenige byens och andre forretningers weigne, for hansz Kongl. Maytt. persohnligen sielffuer maatte andrage.

12.

Byens well her bragte gammelle priuilegier, saawiitt de byen och jndwahnerne kand were nøttig, vnderdaanigste begieres, at de heereffter som tilforne maatte bliffue weed deris fuldemagt, dog med tholden forholdes effter den 5 artickell¹, hervdj tilforne ehr jndføerdt.

13.

Efftersom byen forwiedes och jndbyggerne formeeris och een stoor deell aff marcken och greszgangen til festningen er vdlagt och jndtagen och een deel bort forehret, huor offuer greszgangen møeget ehr forringet, da vnderdaanigst begieres, at huis byen i de och andre maader aff grund och egendom, inden och vden byen, dj vden wederleg mist haffuer, maatte faa derfor weederleg aff Lade gaards marck vden for Pebling søen, efftersom det tillforne schall haffue liggett her till byen.

14.

Item siuffnis och meget gaffnligt, Christianshaffn bleff lagt vnder Kiøbenhaffn, ald vlempe derweed at forekomme, baade for festningens och commercien schyld, efftersom da formodes goed ænigheed och bedre fortroeligheed, thij de jndkiøber dog paa Kiøbenhaffns torffue deris meeste vnderholding och aff Kiøbenhaffns jnduaanere sig nehrer, mens der alleene at were i byen een kongl. bye fouget, att suare sine domme for borgermestere och raad j Kiøbenhaffn, som j førige tieder scheede.

15.

Efftersom søefarten paa Spanien och Westerlandene her j riget, formedelst Hollenderns deris frijheed j told, dj ligge weed ehn jnduahner nyder, er gandsche affkommen, daa begieres vnderdaanigst, at huis skibe wij kand komme aff sted at lade timmere paa 20 och til 30 støcker, som til landsens thieneste j feide tied kunde were tienlig, at samme schiebe maatte nyde den frijheed med huis wahre dj føerer, som dj j førige tiede nydet och hafft haffuer. Eller och som Eders Kongl. Maytt. och Danmarckis høigwisze raad siuffnis for landed och jndbyggerne lideligst och gaffnligst att were.

Forbemelte poster, som wij eragte til denne stads borgerschabs och meenigheeds forfremmelsze och forbedring meged nødwendig och gaffnlige, wij paa det aller vnderdaanigste och flittigste begiere, hansz Ko. Maytt. denne gode stads jndbyggere til faststaende och continuerlige privilegier allernaadigst bewilge wille, och dem tillige med alle denne byes førrige gamble priuilegier, som herwed ey forandres, naadigst weed kongl. haand och seigell confirmere och bekreffte.

Derhoesz ogsaa sig naadigst lade behage, følgende gaffnlige anordninger och forandringer att bewilge:

1.

Efftersom haffnen her inden j byen flux er opfyldt, de søefahrende och handlende til stoer schade, saa effter at saadant mest foraarsages aff strømmens stoppelsze weed Løngangen, at fordj strømmen vnder samme Løngang maatte giffues saadan fuldkommen giennem løeb, ad derweed canalen kunde renses och reenholdes, thij byen merckeligen herpaa magt er liggendis.

2.

Och efftersom een deel denne stads jnduahnere for til crohnens fornødenheed førig giorde forstrechning temmelig summer rester och nu i mange aar capital och rente aff deris brug och næring och til deris creditorers affbetahling haffuer maatt ombehre, som da her i

meenigheeden ey allene stoor pengis mangell, commerciens och handelings sueckelsze haffuer foraarsaged, meden end och mange derweed komme fra creditt, næring och welstand, jtem spott, haanheed och fortreed aff deris creditorer worder tilføyed, ja end och mange vmyndige derweed vdj deris fremdragelsze, løcke och timmelige welferdt meget hindres och stoor schade och affbreck tilføyes, som dageligen wehemodeligen for øyen sehes och spørges mangen deris ruin och vndergang, huorfore hermed paa det allervnderdaanigste och flittigste ansøeges, hansz Kongl. Maytt. och Danmarckis høywise raad dog wille werdis at bliffue betenckt paa middell, huorledes dette steds borgerschab for deris rigtige fordringer med førderligste kunde bliffue betalt, enten weed penge, wahre, jordegods eller huad middell best til weye bringes kand, huilcket lige som det i sig sielff christelig och billigheden er gemeesz, saa formodes och derom Kongl. Maytt. gode och naadigste resolution och andordning, som da ey allene will henstrecke til de fordrendis och største deell denne meenigheeds store gaffn och fremtarff i handell och nehring och til trafîcqs fortsettelsze, meden end och for aarsage jgien willigheed fremdeelis til cronens eller hoffstatens fornødenheed her effter aff osz, som stedtze ere her nest weed handen, naar derom anmodes och forstrechning behøeffuedis, det kunde ochsaa jcke vbilligt eragtes, att saadan crohnens besuering weed een almindelig landehielp afflagt bleff, effter at dog saadan forstreckning er scheed til kongens och rigets beste, des last billigen alle vndersaater och jcke nogle faa alleniste drage och vdstaa kand heller bøer, som dend christelige høye øffrigheed sielffuer naadigst haffuer ad considerere och betencke, mange fattige mends ruin derweed ad forrekomme.

3.

Tolden paa nogle vnderschedtlige wahre, vdj sær paa fornødne jern, magnifacturer och andet (som dog ey her nu werches kand), att maatte lindres och modereris, saa dend kunde bliffue lidelig, jndtill saadanne wahre her kunde til weye bringes och giøres, och alle slags krahmwahre vden vnderscheed at maatte jndføeris.

4.

Told och accisses jnquisition och desz formodelig vnøedige officianter och mange vnderbetientere, om jcke slett kunde affskaffis, da dervdj alleene maatte schee saadan moderation, att det for de trafiqnerende kunde were taaligt, vdj sær at een borger paa sin æd vdtoge, cærtificatzer eller andre bewieszninger maatte betroes, och at med packers opbrydelsze, wahrenis opføersell paa Tholdboden, weyen, maalen och

anden jlde medfart maatte ophoeris etc., efftersom dermed hied jndtill meged vdiscrett och meere strengt end fast nogensteds eragtes att were omgaed.

5.

Huis supplicationer hansz Kongl. Maytt. vnderdaanigst andrages, om de nogen i sønderligheed er anrøerendis och jcke til louglig process affwieses, att da dend weedkommende først derjmoed maa giøre sin erklehring, førend naadigst afscheed derpaa bliffuer giffuen.

Huis widere denne gode stad och sambtlig borgerschab och jndbyggere kand komme til frembtarff, gaffn, befordring och forbedring, forbliffues vdj vnderdaanigste forhaabning, hansz Ko. Ma. sambt Danmarckis riges høigwiise raad det allernaadigst och høygunstigen sielff bedre och langt ydermeere wide at obseruere och andordne end wij fattige vndersaatter det forstaa och begribe kunde.

Och efftersom denne och andre kiøbsteders almindelige beste och welfert største deell beroer i woris naadigste och høygunstige øffrigheeds naadigste høynisze och forsynlige regimente och regiering, da ligeszom derom och ey drages tuiffle, saa øndsches her hoesz jnderlig, at dend store raadsens aand och ald wiszdombs kilde wille alting der henstyre och dirigere, saa Guds ære fornemmelig fremmis, hans Kongl. Maytt. och woris kiere fæderne lands respect, ære och welstand jgien kand bringes i sicher och goed stand, fattige vndersatters besuering lindris, deris ringe handell, brug, næring och nødtørfft hielpes och fordres kunde, huortill dend almegtige och alwiisze gode Gud wille forlæne naade, krafft, bistandt, lycke och velsignelsze. Actum Kiøbenhaffn denn may anno 1658.

Eders well wiiszheders
hoerig och luydige
borgere:

Johan Steinkuhl. Fredrik Thursen. Casper Grote. Johan Lehn. Jorgen Hansen Raffn eg. haand. Niells Auchsen. Lauridtz Pedersøn. Hinrich Ratke. Steffen von Essen. Cordt Hinrich Mercker. Henrich Jacobsen. Albrecht Itzen. Hans Therckelsen. Christen Jensen Beck. Peder Jacobsøn Flensb. Wilhelm Fuirenn. Moritz Fricke. Jenns Thommesen e. haandh. Hans von Moelengracht. Jacob Petersen. Niells Rasmusen. Hans Petersen Klein. Leonhardt Klawman. Detmer Bøfcke. Severin Lauridtzen Prestøe. Johan Adolph Ernst. Hans Jacobsen. Seuerin Pedersen. Carell Rosenmeyer. Michel Nansen. Maurits v. d. Tijd. Euerdt Funck. Herman Marcker. Lauerridtz Pouellsen. Paul Graepe. Hans Hesselbergh. Hans Knutzenn Leegaardt m. pp.

Johan Bøeffke. Peder Juell Rasmusen. Peter Hølshorst. Gierdt Borchersen. Jurgen Witt. Wilhelm Festenbergh. Petter Beusch. Hans Wilhelm Schreve. Johan Drøge. Simon Krick. Johan Nolte. Lorentz Lombsbach. Moritz Stubbe. Dauidt Mohr. Augustus Dreyer. Wilhelm Klovman. Johan Frich. Johan Müllich. Marcus Petkom(?). Lorendtz Hense. Peter Postels. Leuder Orthmand. Christen Miechelsen Sandbech. Lauritz Nielsen. Jochiim Geistorff. Oluff Bockmand. Janus Petersen Islandt(?). Hans Sehues. Peter Frick.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

488. **9 Juni 1658.**

Borgernes Ansøgning til Kongen om forskjellige Lettelser med Kongens Svar paategnet med Oversekretærens Haand og Kongens egen Underskrift 10 Avg. 1658.

Stormectigste høybaarne første, aller naadigste herre och konning. Efftersom at eders kongelige Maytts. thro borgerskaff her vdj staden vdj den forleden feide haffue vdstaaet stoer thynge och besuering aff den megit stoere indquarterung, wactholden och i andre maader och ennu med stoer indquarterung betyngis, saa at mange derved gandske komme til acters, som vdj lengden wil komme eders Maytt., cronen och byen til stoer nachdeel och skade, saa frembt icke vdj tide paa middel thenckis, huor veed borgerskabens widere ruin kand forekommis och nogenledis til næring och welstand igien kand geraade. Och efftersom at eders Kongel. May. den 2 och 9 februarj nest forleden muntlig och skrifftlig aller naadigst loffuede och tilsagde ey alleene os weed voris gamle priuilegier at erholde, mens dennem saaledis forbedre, at wj skulle haffue aarsage eders Maytt. at thacke, och wj sielff der aff kand haffue ære och andre exempel och eders Maytt. os alle och en huer med kongelig gunst och naade bewaagen forbliffue, for huilcken eders kongl. Maytts. aller naadigste gode och milde affection wj aller vnderdanigst haffue at tacke och derimoed stedse voris vnderdanigste plict och troskyldigheed aff yderste effne och kræffter wille lade kiende. Da paa saadan eders Maytts. aller naadigste erbyding och løffte, saa och aff samptlige borgerskabens egen anliggende, stoere nød, trang och besuering haffue wj ladet opsette efftenskreffne poster, huor aff formodis borgerskabit ey allene fra widere ruin kand conserueris, mens end och byen med borgerskabits tiltagelse och nærings forbedring merckelig befordris, eders Maytt. och det heele rige til respect, gauffn och gode, paa det allervnderdanigst derforre begierendis, at eders Maytts. samme opsatte poster vdj kongel. naade wilde optage och os derpaa naadigst och goed resolution och suar lade meddeele.

1. Att denne stad bleff giort til en stabel stad for gandske Sielland och Møen, saa at. huis handel, kiøb och sall, de andre steder och andre landzens indwaanere, aff huad stand de werre kand, med fremmede driffue, motte affskaffis, och huis de aff landsens ware haffue at selge, saa och huis de aff andre ware igien kunde behøffue, saadant at selge och kiøbe til och med Kiøbenhaffns borgere och ingen anden, dog Helsingørs borgere frit fore at kiøbe i sundet, huis de sielff kunde behøffue, da kunde derved ey alleene her i staden handelen formeeris, mens end och de andre steder, vdj det de sielff deris ware med egen skiberom til och fra Kiøbenhaffn føre, ved siøfartens tiltagelse och deraff til voxende næring haffue gauffn och fordeel, och paa det med samme handel dis rictiger kunde tilgaa, om derfore naadigst motte behagis, at Christianshaffn bleff incorporerit med Kiøbenhaffn, saasom den i des begyndelse werit haffuer.

1. Hans kongl. Mt. vil naadigst lade giøre den anordning, at Kiøbenhaffn skall bliffue en stapelstad.

2. Att borgerskabit her i staden for officerers, ryttere och foedfolckens indquarterung stedse maa forskaanis, thi borgerskabit kand indquarterungen vden deris och byens ruin ey vdstaa. Skall nogit aff militien, officerer eller andre for een eller anden aarsag skyld her i staden forbliffue, att da dermed saaledis maa anordnis, at de ey bliffue borgerskabit til nogen bekostning eller besuering, mens at dennem, huis de skal haffue, aff cronnen forskaffis, efferdj at huis besettning her til defension kand vdfordris, skeer det gandske rige til gauffn och gode.

2. Kiøbenhaffns by skall och i freds tiid her effter for hoff- saa vell som all indquartering nyde forskaansel och vere aldeeles befriet.

3. Att borgerskabit maa bliffue frj for hoffsinderis indquarterung, saa at de sig sielff losement forskaffer hos got folck, som dennem for penge lossere wille, saa som hos andre potentaters hoff maaneerligt er, der ved kunde fore kommis den stoere wroe och besuering, borgere i deris huse aff saadan indquarterung haffue, huilcken besuering foraarsager, at mange affskreckis sig her i byen att boesette.

4. Att Kiøbenhaffns borgere maa werre frj for all skatt, saa och aars eller lands knectis pengis vdgifft, dog naar nogen almindelig hielp til landsens conseruation behøffuis, som aff alle stender ved tagis och bevilgis, och alle stender, ingen vndtagen, dertil contribuere, da Kiøbenhaffn til saadan hielp lige ved de andre stender at giffue proquota, saa wiit ræt er.

4. Bevilgis ochsaa.

5. Told och accise belangende, da formelder voris stads priuilegier, som kong Christoffer denne by haffuer meddeelt, at Kiøbenhaffns borgere skal were frj for told til ewighed, mens efftersom saadant nu for tidsens besuerligheed skyld well icke kand bevilgis, mens til eders kongel. Maytt. och cronnens fornøden wdgifft told och accisse behøffuis, da begieris paa det vnderdanigst, at os icke widere, høyere eller større told och accise paalegis end andre stender, mens at den eene stand maa giffue lige wed den anden och ingen derfore forskaanis, huilcket bliffuer Eders Maytt. och riget til gauffn och gode, vnderdanigst derhoes begierendis, at tolden paa nogle ware, som er fornemmeligen den store told aff salt och paa fornøden jern manufactur maa affskaffis och til billigheed lindris, och at alt huis, som fra andre provintzier och steder her i riget eller aff landet hid til byen føris, maa for provincial och consumptions told och accisse werre frj, disligiste alt huis proviant, ved och andre slags ware, som fra Skaane, Halland och Blegind hidføris och her stoerligen behøffuis, maa toldfrj indpassere, saa och att-malt accisse, som vdj steden for tydstøls accises affskaffelse er bleffuen paalagt, maa affskaffit forbliffue, efterdj tydstøll igien er frj giffuit och der aff accise bekommis, och naar nogen forandring vdj told och accise skal giøris, at da nogle aff borgerskabets elste der til maa fordris, paa det derudj en huers anliggende kand obserueris och threffis, saa och at en borger paa sin eed vdtog och certificatzer eller andre bewisninger maa betroes och med packers opbrydelse, warenis opførsel paa Tholdboden och des ilde medfart maa ophøre, saa at det for dj trafiquerende kand werre taaligt, eftersom dermed en thidlang megit strengt och fast meere end nogen andenstedtz er omgaaed.

5. *Om told och accise skall och borgerskabet giffues forneyelse.*

6. Att aff alle ware, som her vdj staden indføris, enten det sellis til cronen eller andre, maa giffuis den nu seduanlige haffnens accise paa byens Accise boed, saa och den seduanlige hauffne penge til byen aff alle skibe och skuder, i huor de ligge inden Reffshals thønde, kongel. Maytt. accise och hauffnepenge wforkortet, och at kongel. Maytts. tholder paa Tholdboden ey nogen for vdgaaende maa clargiøre, førend de beuise at haffue giort richtighed til byen.

6. *Bevilges ochsaa.*

7. Wacten, som her i staden i freds och feides tid holdis skal, at den aff alle indwaanerne effter salig och høylofflig ihukommelse kong Fredrich den andens breff daterit 1581, som aff salig och høylofflig ihukommelse kong Christian den 4 er confirmerit, maa

holdis, efftersom det en huer ordentlig kand tilkomme, anseendis, at det er alle indwaanere til gauffn och gode.

7. Samtyckes j liige maader.

8. Att alle de, som i byen ere boesatte, maa vdstaa kongel. och byens tynge, vndtagendis professorerne, geistlige och deris encker, graduerede persohner saa och de kongel. tienere, som ey nogen handel eller næring bruge, saa och at alle de maa forplicht werre at suare til byting och raadstuffue, naar de for gieldsag och dislige tiltalis.

8. Herpaa skall borgerskabet giffues contentement.

9. Efftersom at søfarten paa Spanien och Westerlandene her i riget formedelst Hollenderne deris frihed, de vdj tolden lige wed indwaanerne nyde, er fast gandske aff kommen, da begieris vnderdanigst, at huis skibe, wj kand komme aff sted paa 12 eller fleere stycker, som til landsens thieniste i feide tid kunde were tienlig, at samme skibe maa nyde den frihed med huis wahre de føre paa told och i andre maader, som munterede skibe i forige tider, eller saa som Salt compagniet det nydet och hafft haffue.

9. Svares liige som paa den 5 post.

10. Huis jordegodz eller bøndergaarde, denne byes borgerskab ved pant, indførsel eller i andre maader haffue bekommit eller hereffter kunde bekomme, at de det med lige frihed som des forige eyermand maa niude och icke widere eller paa anden maaneer besuergis saa och vden opbydelse for eyendom beholde och sig nøttig giørre, som de best kand.

10. Paa huis jordegoedts, borgerskabet her i Kiøbenhaffn ved pant eller indførsel haffuer eller bekommer, bevilges.

11. Efftersom att byens fellit och gresgang formedelst byens forwiding och vdj andre maader møgit er forringet, om derfore byens fellit med nogit aff Ladegaards eller anden cronens marck kunde formeeris, det waar for byen och indwaanerne megit gauffnligt.

11. Skall och skee fornøyelse i dette saa vell som i den 12 post.

12. Om naadigst maatte befalis, at strømmens stoppelse ved Løngangen motte aabnis, saa at strømmen der igiennem kunde faa och stedse beholde sin fri lob, saa formodis, at derved canalen desbedre kunde reenholdis, huorpaa byen stor mact er liggendis.

13. Siunis ey wtienligt, om Eders Kongel. Maytt. saa behager, at aff borgerskabens eldste och beste middel 32 mend aff borgemestere och raad bleffue vdwalde, huilcke, naar fornødenhed det vdfordrer, med borgemestere och raad byens och meenighedens gauffn

kand offuer weye och derom handle och slutte, huis effter tids och leiligheeds tilstand gauffnligt eractis kand, huilcke mend och fremb for andre til byens och meenigheedens bestillinger, som de kunde haffue ære och gauffn aff, kunde forfremmis.

13. Om den 13 post skall, naar gud giffuer fredelig tilstand, delibereris och deri rammes borgerskabets beste, och da skall paa alt dette viidere kongelig confirmation och instrument vdstedes. Datum Kiobenhaffns slot den 10 augusti 1658.

Friderich.

Forbemelte poster eractis til denne stads, borgerskabens och meenighedens forfremmelse och forbedring nøduendig och gauffnlig, bedis och begieris derfore paa det aller vnderdanigste, at eders kongel. Maytt. aff synderlige kongel. gunst och naade wilde behage, och denne stad och borgerskaff allernaadigst med dennem priuilegiere och bewilge, wj dennem tillige med andre byens forige priuilegier, som her ved ey for andris, maa nyde och derpaa eders kongel. Maytt. naadigste gode suar och bewilling bekomme.

Herforuden vnderdanigst andragis, at efftersom en deel denne stads indwaanere for til cronens fornødenhed førig giorde forstrechning temmelig summer rester och nu i mange aar capital och rente aff deris brug och næring och til deris creditorers aff betaling haffuer maatte ombehre, som her i meenigheden ey alleene stor pengis mangel, commerciens och handlings sueckelse haffuer foraarsaged, meden end och mange derved komme fra credit, næring och welstand, item spot, haanhed och fortreed aff deris creditorer worder tilføyed, ja end och mange wmyndige derweed vdj deris fremdragelse, løcke och timmelige welferdt megit hindris och stoer skade och affbreck tilføyes, som dageligen och weemodeligen for øyen sees och spørgis.

Huorfore hermed paa det aller vnderdanigste och flitigste ansøgis, bedis och begieris, at eders kongel. Maytt. och Danmarckis høywisse raad dog wille naadigst och gunstig tencke paa middel, huorledis dette stedtz borgerskab for deris richtige fordring med forderligste kunde bliffue betalt endten wed penge, wahre, jordegodtz eller huad middel best til weye bringes kand, huilcket ligesom det i sig sielff christelig och billigheeden er gemees, saa formodis och derom eders kongl. Maytt. gode och naadigste resolution och anordning, som da ey alleene wil henstrecke til de fordrendis och største deel denne meenigheds store gauffn och fremtarff i handel och næring och til trafiqs fortsettelse, meden end och foraarsage jgien willighed fremdellis til cronens eller hoffstatens fornødenhed her effter aff

borgerskabit, som stedtze ere her nest wed handen, naar derom anmodis och forstrechning behøffuedis, det kunde ochsaa icke wbilligt eractis, att saadan cronens besuering weed en almindelig landehielp afflagt bleff, effter at dog saadan forstreckning er skeet til kongens och rigets beste, des last billigen alle vndersaatter och icke nogle faa alleniste drage och vdstaa kand heller bør, som eders Maytt. sielffuer naadigst haffuer at considerere och betencke, mange fattige mends ruin derved at fore komme.

Och efftersom denne och andre kiøbsteders almindelige beste och welfært nest gud beroer vdj eders Maytts. och Danmarckis rigens raads naadigste høyuisse och forsiunlige regimente och regiering, saa ønskis herhoes jnderlig, at den store raadsens aand och ald wisdombs kilde wille alting der hen styre och dirigire, saa guds ære fornemmeligen fremmis, eders kongel. Maytt. och voris kiere fæderne lands respect, ære och welstand jgien kand bringes i sicker och goed stand, fattige vndersaatters besuering lindris, deris ringe handel, brug, næring och nødtørfft hielpis och fordris kunde, huortil den allmectige och allwise gode gud wille forlæne naade, krafft, bistand, lycke och welsignelse, eders kongl. Maytt. med eders elskelige gemahl sampt voris naadigste vdwalde herre och printz och det gandske kongelige hus hermed i den gode gudtz beskermelse befalit. Actum Kiøbenhaffn den 9 junj anno 1658.

Eders kongl. Mayts.
lydige och troe wndersaatte:

Hans Nansen. Christoffer Hansen. Find Nielsen. Peder Pedersen min hand. Niels Hansen egen hand. Peder Pedersen. Jacop Andersen. Henrich Isachsen egen haand. Morten Michelsen. Bartholomeus Pedersen m. pp. Esaias Fleischer. Hans Therckellsen. Henrich Jacobsen. Lauridtz Pedersøn. Niells Auchsen. Casper Grote. Jørgen Hansen Raffn eg. haandt. Peder Jacobsen Flensborg. Cordt Hinrich Merker. Niells Rasmussen. Jacob Pedersen Fougett. Rasmus Hansen Munch eg. h. Ditmer Bøeffcke. Jens Jenssen. Steffen von Eszen. Leonhardt Klavmann. Albrecht Duisseldorff. Madtz Rasmuszen. Maurits v. d. Tijd. Andres Jensen. Jacob Poulsen. Dauid Madtzøn. Hans Knutzen Leegaard m. p. Carell Rosenmeyer. Jens(?) Jepsen(?). Severin Lauridtsen. Seuerin Pedersen. Strange Trøner. Hans Jacobsen. Jacob von Fyhren. Peter Motzfeldt. Peter Friech. Willem Danielsen. Lauridtz Christensen. Thommas Nielssen. Paul Graepe. Pouel Christensen Fyen. Michel Nansen.' Niels Andresen egen hand. Albrecht Itzen. Poffvell Svendsønn Bildtenberg

e. haand. Peter Hiilshorst egen handt. Jenns Thommesen e. hand. Morten Exen. Nicolas Rends. Peder Juell Rasmussen. Leuder Steuffl. Johan Boeffke. Hans Herman Heister. Jan Michelsen. Olluff Jensen. Janus Petersen Islandt (?). Hans Pedersen. Povell Christensen Hersløff. Hanns Heselbergh. Anders Rasmusen. H. K. Wilhelm v. Eschønen. Henrich Jensen. Christen Ollssen. Effuen Pedersen. Iffuer Pedersen. Hans Wilhelm Schreven. Hans Viibalt. Johan Drøge. Claus Iffuersen. Lorentz Lambsbach. Albrecht Karstens. Arendt Behman. Jurgen Bulke. Wilhelm Hessenbergh. Isaac Klawman. Simon Krick. Madtz Lauritzen. Bertell Jespersen. Detleff Schrøder. Peder Jensen Riber min egen hand. Helmer Diricksen. Søffren Hansen Rost. Hans Philip Buchsensten. S. A. S. Jochim Wielandt. B. F. Peder Søffrensøn. Jens Christensen. N. M. Herman Hemmelman.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

489. **10 Avg. 1658.**

Fredrik III giver Løfte om ny Privilegier for Kjøbenhavn og Kristianshavn.

Vii Frederich dend tridie osv. giøre witterligt, at wj med voris elskelige Danmarckes riges raad haffuer anseet och offuerweyet de throe tieneste och dend thryge hielp, som baade dend geistlige och borgerlig stand i disse besuerlige tiider hafuer ladet paakiende, huorimod wj och haffuer beloffuit dennem dieris privilegier saaledes at forbedre och bestørcke, at de skulle haffue aarsagh sig derofuer at glede, och efftersom disse wandskelige thiider iche haffuer kundet tilsteede det udj werch at stille, haffuer wj dog erkleret os paa borgerskabets indlegh det udj frembtiiden at giøre, och paa det de des mehre aarsag kunde haffue dieris wnderdanigst throeskab nu wiidere udj gierningen at beuise, wille wj med offuenbemelte voris elskelige rigens raads sambtøche till en begyndelse saauel for dend geistlige saa och borgerlig stand hermed naadigst haffue declarerit:

1. Att Kiøbenhaffns bye skall were en aff de thwende stabell steeder udj Sielland.

2. Begaffues med alle de privilegier, som nogen stabelstad till commerciens floer och frembtarff kand behøffue.

3. Att Kiøbenhaffnn skall were en fri riigsstadt och annammes tillige for en frj riigens stand och udj ald, huad riiget till beste delibereris kand, haffue dieris stemme och sambtøcke.

4. Att Kiøbenhaffns indbyggere, geistlige och borgerlige stands personer, maa were tillat at kiøbe och sig till forhandle adelig jorde-

goeds, och huis dennem i saa maader endten ved kiøb, arff eller pandt kand tilfalde, were sig adelens eller cronens, det at niude med liige friheed, som adelen haffuer paa dieris.

5. Och iche med wiidere thold, zise eller anden tynge och besuering belegges end adelen giør aff dieris, huelchet aldsammen, saauit riigets tharff wdkreffuer, med sambtøche och beuilling skall skee och indgaaes.

6. Att de udj freds tiid skall were frj for ald skatt, hoff- och anden indquarteringh, och derimod aff dend ald gemehne riigens fisco tages, huormed dend nødwendige guarnison kand vnderholdes och ellers till riigens fornødenheed behøffuis, mens udj kriigs tiid enhuer stand bære byrden liige med dend anden, efflerdj det er till enhuers frelse och conservation.

7. Att alle de wdaff dend privat stand, geistlige eller werdslige, nu, och dieris børn effter dennem, skall niude lige tilgang till officia och honores wed adelen, naar de dennem med dieris capacitet och qvaliteter dertill kand giøre capabel och meriterit.

Att alle disse forskreffne puncter dennem saaledes rigtigen holdes och efflerkommes skall, haffuer wj denne korttelige conferentz, som i frembtiiden till fornødenheed wiidere skall bliffue extenderit, tilligemed voris elskelige Danmarches riiges raad wnderskreffuit och beseiglet. Giffuit paa vort slott Kiøbenhaffn dend 10 augusti anno 1658. Vnder wort signet.

Friderich.

J. Gerstorff. Olluff Parsbiergh. Jørgen Seefeldt Christopherson. Hanns Lindenow. Frederich Redtz. Mogens Høegh. Henrich Rantzow. C. Skiel. Gunde Rosenkrandtz. Otthe Kragh. Axel Vrop. P. Reetz.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet med Kongens Segl paatrykt. Indesluttet er den trykte kgl. Benaadning af 10 Avg. 1658 for dennem, som holder sig mandeligen i denne paahengende Fare. Et enslydende Brev af samme Dag er udstædt for Kristianshavn. Begge særskilt trykte.

490. **30 Okt. 1658.**

Borgerne søge om, at det snart maa i Værk sættes, at Staden bliver en fri Rigsstad og en fri Rigens Stand.

Efftersom Kongl. Maytt. woris allernaadigste herre med Dannemarckes riges høigwiise raad nest forleden den 10 augustj Kiøbenhaffns bye och dends jndbyggere jcke alleniste med sær priuilegier till een begyndelse benaadet, som vdj 7 puncter er forfatted, medens endoch derhoes naadigste tilsaugn er skeed priuilegerne saaledes at forbedre och bestyrcke, at de skulle haffue aarsage sig deroffuer ad glede, for huilcken høye naade och kongelige gunst Kiøbenhaffns

sambtlige borgere paa det allervnderdaanigste och ydmygeligste taoker, wij der jmoed ere beredwilligen med ald vnderdaanigheed woris liiff och blod for Hans Kongl. Maytt. och fædernelandsens frelse att tillsette, paa det wij och woris efterkommere maa niude dendne Hans Kongl. Maytt. naadigste forjettelse. Daa effterdj eblandt andet dend 3die punct vdj høigstbemelte Kongl. priuilegium formelder, ad Kiøbenhaffn skall were een frij riigs stadt och annames tillige for een frij riigens standt, och vdj aldt, huad riigett til beste delibereris kand, haffue deris stemme och sambtøcke, saa siuffntes os well, om det Hans Kongl. Maytt. ellers naadigst maatte behauge, at samme punctt joe førre joe bedre bleff stillet vdj werck, heldst i dendne besuerlige thied, thij een huer troe patrijott gierne saa och yndskede, at alting maatte gaa well till, och derforre høyest nøedwendig erachtett woris gunstige øffrigheed, welwiise borgemestere och raad, hermed ad andmode och bede, de wilde haffue dend vmage hoes Hans Kongl. Maytt. och Dannemarckes rigens høigwiise raad vnderdaanigst herom ad andholde, saa tuiffles jngenlunde paa des fortgang saa och i huad maade saadant skee skall, att enten 32 borgere bleffue forordned, som tilligemed borgemestere och raad paa sambtlige Kiøbenhaffns borgerskaffs weigne kunde vdwelge een goed fornufftig mand, som hervdj kunde bruges och alletied maatte haffue frij tillgang til Hans Kongl. Maytt., saa och tillige med de høigedle welbaarne herrer Dannemarckis riiges høigwiisze raad ad deliberere, huis till høigstbemelte Hans Kongl. Maytt., trohnen och landzens gemeene beste sig kunde erstreche, heller huorledes Hans Kongl. Maytt. det allernaadigst sielffuer best kunde behauge ad andordne, allervnderdaanigst forhaabendis, at jcke alleniste dette med de andre den 10 augustj borgerskaff naadigst giffuene priuilegiers puncter, medens endoch huis høigstbemelte Hans Kongl. Maytt. denne bye och borgerskaff allernaadigst ydermeere med will priuiligere och benaade, saadant os joe førre joe bedre vnder kongelige haand osh seigell med sambtlige tillstede werende Dannemarckis riges raads sambtycke och vnderskriffuelse naadigst maatte meddeelis, och det os och voris effterkommere her i staden aff effterkommende konger vdj Dannemarck at skall holdes och forsickeris, wij skall jcke alleniste dendne thied mens och alle tied her effter lade woris liiff och blod for Hans Kongl. Maytt. wehre vspahret, och som erliege, throe, lydige vndersaatter jndtill døeden os lade erfinde, derpaa Hans Kongl. Maytt. sig sickerligen maa forlade. Imidlertied wille wij bede dend allerhøyeste Gud, hand wilde Hans Kongl. Maytt. vdj langwahrendis sundheed och jtt lycksahligt regi-

mente naadeligen lenge erholde och bewahre. Actum Kiøbenhaffn den 30 octobris anno 1658.

Kongel. Maytt. throe, lydige och plichtskylldige vndersaatere.

Esaias Fleischer. Hans Hauemann. Heinrich Rathke. Hans Therckelsen. Christen Jensen Beck. Henrich Jacobsen. Neells Auchsen. Jenns Thommesen. Johan Steinkuhl. Casper Grote. Wilhelm Fiuren. Peder Jacobsen Flensborg. Albrecht Itzen. Fre. Thursen. Steffen von Essen. Niells Rasmusen. Jørgen Hansen Raffn. Johan Lehn. Paul Førsterssen. Nicolas Rens. Cordt Hinrich Mercker. Johan Stichmann. Albrecht Duisseldorff. Michell Reepke. Herman Marcker. Jacob Petersen. Jurgen Wilhelmsen. Leonhardt Klawmann. Jacob v. Ham. Michel Nansen. Johan Adolff Ernst. Severin Lauridtzen Prestoe, oldermandt vor baggerne. Isaac Klawman. Seuerin Pedersen. Gregorius Rabakosky. Liuder Steuffl. H. Kock. Detmer Büfcke. Carell Rosenmeyer. Friedrich Pøpping. Lauritzs Nielsen, olderman for slagterne. Hinrich Høckell. Johan Ludowigh. Detleff Schrøder. Hans Petersen Klein. Albrecht Karsten, older mandt for guldt schmidt lagen. Paul Paulsen. Neils Enuoldsen. Lorenz Lambsbach. Moritz Fricke. Peter Motzfeldt. Augustinus Otte, auff des ganzen schmidt amtes wegne. Jurgen Adrian Wichman. Peter Wolff. Petter Beusch. Paul Grap. Arent Behman. Lauridtz Chreists(?). Johan Drøge. Augustus Dreyer. Simon Grønberg. Jens Jensen. Jochim Wielandt, oldermand for skomagernes laug. Andreas Frich, alterman toe dem muurhanwerg. Peter Hølshorst. Hans Sehues. Moritz Stubben. Peter Postels. Peder Riber, oldermand for skreder laad. Jochim Dytel, olderman vor schitger lag. Hans Mars, glaser alterman. Simon Krick, egen handt. Liborius Monsen(?), olderman vor saller vndt reimer. Johan Frich. Jens Haussen Kandstøber, oldermand for kandstøber lau. Johan Daurst. Johan Mullich. Gierdt Borchersen Meyer. Jens Christensen, oldermand for brøgerlaget. Søffren Raffuen. Leuder Ortman. Johan Nolte. Rasmus Munch. Christen Michelsen Sadbech. Oluff Bockman, eigen handt. Jochim Beeckman. Peter Droste, oldermand for mahler laagt. Friederich Lemk, bueutlen macher lach. Jacob Pedersen Fogett. Peder Juell Rasmusen.

Orig. paa Papir i Geh. Ark.

491. **24 Marts 1659.**

Fredrik III giver de Privilegier, som han havde lovet 10 Avg. 1658.

Wii Friderich den tredie osv. giøre alle witterligt, at wi med woris elskelige Danmarches riiges raads raad haffuer anseet och offuerweyet dend troe thieneste och dend trygge hielp, som baade dend geistlige och werdslige stand her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn i disze beswerlige thiider haffuer ladet paakiende; huorimod wi och haffuer beloffuit, dennem dieris privilegier saaledis at forbedre och bestyrcke, at de schulle haffue aarsag sig deroffuer at glede, och paa det de och dieris effterkommere jndbyggere her wdj staden des mehre aarsag kunde haffue, dieris wnderdanigst throeschab frembdelis osz och wore effterkommere, koninger wdj Danmarch, och cronen wdi gjerningen at beuisze, haffue wi med bemelte woris elschelige riigens raads sambtøcke for osz och wore effterkommere, koninger udj Danmarch, och cronen giffwet och bewilget, saasom wi och med dette wort obne breff giffuer och beuilger sambtlige jndbyggere, saawell dend geistlige som werdslige stand herudj staden disze effterskreffne privilegier, nemblig:

1. At Kiøbenhaffns bye och stad och Christianshaffnn schall altiid hereffter were en aff de thwende stabelsteder wdj Sjelland och haffue dend friheed, at ingen kjøbmands vahre, wden lands frakommende, nogensteeds herudj provincen maa indføris end alleneste til bemeldte thwende stabelsteeder, huoraff dend anden hereffter schall naffngiffuis, wdj huelche alle wahre først schall oplegges, och fremmedes vahre udj det ringeste otte dage haffue ligget, førend de nogen andensteeds derfra maa hentransfereris, jche heller maa nogen vahre till fremmede steeder aff Sielland vdførisz, wden det scheer wed bemeldte stabelsteeder, kalch, steen och biugnings thømmer udj indførszellen wndtagen, och udj vdførszellen øchszen och heste, dogh wden ald viidere vndersleff wnder tilbørlig straff. Och schall de smaae kjøbsteeder herudj provincen dieris friheed hermed iche viidere were betagen, end at de iche maae haffue nogen ind eller wdskiibningh till eller fra fremmede steeder, men at de dieris vahre schall føre till stabelsteederne udi Sielland och igien derfra hendte dieris nødtørfft, huortill de och maa bruge smaa faretøigh, huorimod bemelte thwende stabelsteeders indbyggere schall were tiltengt att haffue goed forraad aff alle de wahre, som provincen kand behøffue, for billig priisz.

2. Att Kiøbenhaffnn schall were en fri riigs stad och annammes tilliige for en frj riigens stand, och udj ald, huad riiget till beste delibereris kand, haffue dieris stemme och sambtycke, thill

huelchen ende borgemester och raad tilliige med borgerschabet maa wdnelge treduffue och thou aff de beste och fornemmeste borgere herudj staden, som tillige med borgemester och raad stadens och meenigheedens beste saawelsom des jndtegt och wdgifft effter thiidens beschaffenheed kand offuerweye och derom handle och slutte. Aff bemelte 32 borgere maa vdwelges thou, som tilliige med twende aff borgemesterne maa haffue fri tilgang till osz, byens och det gemehne anliggende at andrage, saaoch paa samptlige borgerskabets weigne med riigens raad och stenderne, naar fornøden gioris, at delibere, sambtøche och befordre, huis till voris, riigets, byens och det gemehne beste gaffnlig kand eragtes.

3. Att bemelte Kiøbenhaffns indbyggere, geistlige och werdslige stands persohner, maa kiøbe och sig tilforhandle adelig jordegoeds, och huis dennem udj saamaader endten ved kiøb, arf eller pandt kand tilfalde, saaoch huis de allereede udj betalling eller pandt bekommet haffuer, vere sig adelens eller cronens, det de och dieris børn och effterkommere jnduohnere udj Kiøbenhaffn i alle maader at niude med liige friheed, som adelen haffuer paa dieris.

4. De schall iche med wiidere thold, accise eller anden thynge och besweringh belegges, end adelen giør och giffuer, mens huis thold och accise, som till riigens tharff vdkreffues, det schall med sambtøche och beuilling sohee och indgaaes.

5. At Kiøbenhaffns jndbyggere hereffter altiid schall were frj for ald skatt, hoff- och anden jndqwarteringh, saaoch for aars eller landknegtes penges vdgifft, och derimod aff dend aldgemehne riigens fisco tages, huormed dend nødwendige gvarnison kand vnderholdes och ellers till riigens fornødenheed behøffuis, dogh udj kriigs tiid enhuer stand bære byrden lige med dend anden, effterdj det er till enhuers frelse och conservation.

6. Att alle de udaff dend privat stand, geistlige och werdslige, nu och dieris børn och effterkommere effter dennem, borgere och jndwohnere herudj staden schall niude med adelen liige thilgang till officia och honores, naar de dennem med dieris capacitæt och qvaliteter dertill kand giøre capables och meriterede.

7. Att aff alle vahre, som her udj staden ind och wdføris, endten det selges till cronen eller iche, med mindere wj det sielff lader forskriffue, skall giffuis dend nu sæduanlig hauffns accise paa byens Accise boed saa och dend sæduanlig hauffne penge till byen aff alle skiibe och skuder inden Reffshals thønde, dogh huis wahre, som udj indgaaende haffuer giffuit accise, da schall vere fri udj

wdgaaende, voris hauffne penge w-forkorttet, och schall voris tholder paa Tholdboeden ey nogen for vdgaaende maa klargjøre, førend beuiises, at de haffuer som forschreffuit staar giort rigtigheed till byen. Att alle disze forschreffne puncter dennem, dieris børn och efſterkommere, geistlige och werdslige jndwohnere herudj staden, saaledes som forschreffuit staar, aff osz och wore effterkommere konninger udj Danmarck och cronen rigtigen och w-foranderligen holdes och effterkommes schall, da haffuer wi tillige med woris elskelige Danmarches riiges raad disze dennem naadigst meddeelte privilegier wnderschreffuit och beseiglet. Giffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 24 martij anno 1659. Wnder wort signett.

Friderich.

Ioachim Gerstorff. Offue Gedde. Christoph Vrne. Olluff Parszberiigh. Jørgen Seefeldt Christopherszen m. pp. Frederich Redtz egen hand. Mogens Høeg. Henrich Rantzow. Gunde Rosenkrandtz e. handt. Otthe Kragh. Axel Vrop. P. Reetz.

Kongens Segl og 23 Seglkapsler hænge under, men Seglet er kun trykt i de 12. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

492. **14 April 1659.**

Udvælgelse af de 32 Mænd.

Thorsdagen den 14 aprilis 1659. Borgerskabet aff de fornemmeste wahre tilsagde til i dag at møde paa raadstuen med borgemestere och raad at vdwelge de 32 aff de beste mennd, som effter Kongl. May. naadigste Kiøbennhauffns indbyggere meddeelte priuilegier, dat. Kiøbennhauffn den 24 martij sist forledenn, thillige med borgemestere och raad stadens och meenighedens beste saauelsom dis indtecht och vdgifft effter thidenns beskaffenhed kand offuerweie och derom handle och slutte.

Desligeste aff bemelte 32 borgere at vdwelge thou, som effter samme priuilegier tillige med thuende aff borgemesterne maa haffue frj tilgang till Ko. May., byenns och det gemeene anliggende at andrage, saa och paa samtlige borgerskabets weigne med rigenns raad och stenderne, nar fornøden gièris, at deliberere, samtøche och befordre, huis till Ko. May., rigetz, byenns och det gemehne beste gauffnligt kannd erachtis, med widere bemelte priuilegiers inndhold.

Forbemelte borgere, som herom tilsagde och opfordrede wahre, ehre disse følgennde:

Øster quarter: Frederich Thuresen, statz houtmand, Jørgen Rauffn, Johan Michelsen, Jacob v. Fyhren, Poull Fürster, Mouridtz v. der Thjde och Johann Frideboldt.

Strand quarter: Esaias Fleischer, Willum Fyren, Chasper Grotte, Christen Jensen Bech, Cort Henrich Mercher, Effuert Funch, Albret Dysseldorff, Hans Hermand Heister, Detmer Bøffke, Steffen v. Essen, Johann Bøffke, Lyder Styffke, Mouridtz Frich, Carl Rosenmeyer, Christoffer Pedersen, Søffren Lauridtzen, Jenns Jensenn.

Snarens quarter: Hanns Pedersen Klein, Lauridtz Hesselberg, M. Morten Sexe, Rasmus Munch, Peder Juell, Hans Knudsen, Niels Enuoldsen, Søffren Pedersen, Anders Rasmusen, Frederich Pøping, Isach Klomandt.

Wester quarter: Hanns Therchildsen, Nicolai Renndtz, Madtz Lauridtzenn, Dauid Madtzenn.

Nørre quarter: Jacob Poulsen, Hanns Justesen, Straunge Thrøner, Peder Thuesenn, Willum Dannielsenn.

Klædeboe quarter: Johann Lehnn, Lorentz Poulsen, Olluff Jensen Brygger, Christen Jensen Slagter, Jacob Banng, Johann Drøge.

Frimands quarter: Henrich Ratke, Jens Thomesen, Peder Jacobsen, Niels Rasmusen, Hans Jacobsen, Johan Adolff Ernst, Lennert Cloumand, Hermand Mercher, Peter Frick, Gregorius Rabacosky.

Kiødmager quarter: Henrich Jacobsen, Niels Aagesen, Albret Itzsen, Herman Isenberg, Jenns Thommesen, Johan Stichman, Hans v. Møllingraf, Hans Thommesen, Dauid Mohr.

Och aff St. Annæ quarter: Jørgenn Willumsen och Hennrich Høchell garber.

Derforuden wahre omforskrefne tilsagde, følgende embternes oldermend och bjsidere:

Guldsmedernis oldermand och bisiddere, schredernis oldermand etc., snedkernis oldermand etc., bagernis olderm. och bjs., possementmagernis oldermand, slagternis oldermand, mallernis oldermend, buntmagernis oldermend och bjsiddere, schomagernis oldermand etc., smedernis oldermand, glarmesternis olderm., bardtschiernis olderm., weffuernis oldermand, garbernis oldermend.

Och effter at borgemestere och raad med forbemelte fornemmeste beste borgere och embters oldermennd och bisidderne dennem om dette waell beraadslaget och delibererit haffde, bleff aff dennem samptlige dertill samtøchtt och vdnøffnt effterskreffne dannemenndt:

Friderich Thuresen, statz hauptmand, Henrich Jacobsen, Hanns Therkildsen, Niels Aagsen, Lauridtz Hesselberg, Christen Jennsen Bech, Willum Füren, Jenns Thommesen, Chasper Grott, Johann Lehnn, Albret Itzsenn, Hermand Isenberg, Peder Jacobsen, Jørgenn

Rauffn, Johan Bøffke, Steffen v. Essen, Cort Henrich Mercher, Rasmus Munch, Peder Juell, Hans Hermand Heister, Detmer Bøffke, Mouridtz Frich, Lenert Clomand, Johan Adolff, Albret Dysseldorff, Carl Rosenmejer, Hans Pedersen Klein, Strange Thrøner, Hans Mølengraff, Søffren Pedersen, Søfren Lauridtzenn.

Derforuden bleff tilneffndt och vdwalt paa samptlige empters weigne effterskrefne dannemend, och det med saadan wilkor, at naar een aff effterskrefne handtwerchs mennd wed døden affgaar, skall dereffter ichun were 4 aff empterne till offuenskrefne, och skall huer aff samme empter were tuende aar, dereffter skall aff anndre empters beste och forstandigste anndre i deris sted vdwelgis, som och saaledes huert aar schall forwexlis och omskifftes. Forberørte empters vdnefnde ehre følgennde:

Johan Stichmand gulsmed, Poull Førster possementmager, Peder Riber schreder, Augustinus Otte smid, Claus Weboe schomager.

Aff forskrefnne eldste hanndlings mennd bleff atter tilneffndt och samtøcht at haffue til ganng till Kongl. May. med thuende aff borgemesterne:

Frederich Thuuresen och Henrich Jacobsen.

Samtidig Udskrift af den tabte Raadstueprotokol i Raadstuearkivet.

493. 22 Avg. 1659.

Skjøde paa den gamle Slotshave paa Slotsholmen.

Fredrik III skjøder »til os elskelig Hans Olluffsen woris kiøchenskriffuer och hans arffuinger en wor och cronens plads, dend gamble househauge kaldet, liggendes her for wort slott Kiøbenhaffn paa Slodtzholmen paa dend wester siide bag Slottet, strechendes sigh wed alne och maal som føger: nemblige dend side imoed Slottett, som det høye planchewerch nu paa staar, halfftrediesindstiuge och halfftredie siellandske alne lang, dend siide imoed thygmesters Peter Koltoffts gaards plads er treduffue allne, dend side bag til tæt op til det Islandske Compagnies plads er førgetiuge och ni alne, och dend side jmoed den lilde Stald er thiuge och en halff alne lang« osv. Giffuett paa wortt slott Kiøbenhaffn dend 22 augustj anno 1659. Wnder wort signet.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

494. 14 Sept. 1659.

De 32 Mænds Artikler.

Efftersom Hans Kongelig Maytz. oc Danmarckis rigis høywiise raad Kiøbenhaffn oc detz indwaanere for deris tro tienniste oc assi-

stentz imod rigens fiender med nogle sær privilegier daterit den 24 martj anno 1659 haffuer benaadiget, och i samme privilegiers anded capitel formeldis, at Kiøbenhaffn schal werre en fri rigs stad oc tillige annammis for en fri rigens stand, och udi alt, huad riget till beste delibereris kand, haffue deris stemme och sambtøche, thil huilcken ende borgemestere och raad tillige med borgerschabet maa vdwelge trediuffwe och thow aff di beste och fornembste borgere her udi staden, som tillige med borgemestere och raad stadens och meenighedens beste saawelsom detz indtegt och wdgifft kand offuerweye och derom handle och slutte. Aff bemelte 32 borgere maa vdwelgis tow, som tillige med thuende borgemestere maa haffue fri tilgang til Hans Kong. Mat. den gemeen anliggende at andrage saa och med rigens raad och stenderne, naar fornøden giøris, at deliberere, sambtøche och befordre, huis til Hans Kongl. Mats., rigets, byens och ded gemeene beste gauffnligt kand were, da paa ded Hans Kongel. Mat. och Danmarckis riges høywiisse raads naadigste privilegier med welwiisse borgemestere och raads och di 32 borger des bedre kand iagttagis och til den gemeene nytte befordris, ere disse effterfølgende artickeler och wedtegter, dennem och deris effterkommere till éffterretning och forrehold, opsett och aff wel wijsse borgemestere och raad och borgerschabet confirmerit och wnderschreffuett.

1. Att di 32 mend i ded mindste een gang huer maaned och ellers, naar dennem selffuer got siuffnis och tilsigis, at komme tilsammen, byens och dend gemeenis nytte at offuerweye, och huis di da med huer andre delibererer, welwisse borgemestere och raad at andrage, som da tillige med de 32 mend om deris deliberation kand handle och slutte.

2. Naar borgemestere och raad eller de thuende der til forordnede mend de 32 mennd lader tilsige at møde, da en huer til den tillsagde tiid effter Hellig Geistis klocke att reigne att komme tilstede. Huo lenger vden louglig forfald oc vndschylding vde bliffuer, giffue til straff for huer quarteer een halff march. Huo gandsche vde bliffuer, til straff een halff rixdaller. Huem fra forsamblingen vden louglig wndschylding och forloff bortgaar, schal bøde samme bøder, som giffues aff dennem, som aldeelis vde bliffuer. Huilche bøder och straxsen schal indfordris och betallis och vdi en sær bøsse indleggis.

3. Bemeldte 32 mend aff de fornembste borgere, som nu ere eller her effter kommendis worder, schal søge deris sæde och gang til forsambling, saaledis som de wdi de 32 mends tall nu bliffuer indschreffuen, och naar nogen aff dennem affgaar, schal de, som i deris

sted igien forordned worder, lade sig med de nederste pladtzer were benøyede och effter haanden, som anndre affgaar och sæded faldenndis worder, forhøyes.

4. Huis de 32 mend med borgemestere och raad paa byens och meenighedenns weigne slutter och sambtøcher, dermed schal ded gandsche borgerschab och indwaanere were fornøyede, huor imoed de 32 mend skall anloffue, att de som erlige mennd effter deris borgerlige eed inted andet end byenns och ded gemeene beste wil søge och forrestaae, saaledis som di for gud och retten will forsuarre. Dog om noged kunde forrefalde, som dennem siuntis iche vden andre borgerschabets widenschab at kunde indgaais, da borgerschabett først sligt att forstendige, førend noged endeligt derom worder slutted.

5. Ded som paa raadstuffuen och i de 32 mends forsambling omtallis, sluttis och handlis, som magt paa ligger och wedtagis, ei at schall aabenbaris, schal hoes dennem sielff holdis hemmelig och stille. Befinndes nogen her i moed at giøre och ded hannem louggligen kand offuerbewiissis, skal aff de 32 mends tall wdwiissis och der for wden giffue till straff thi rixdaler.

6. Huis aff de 32 mend vdi deris sammen komst proponeris for borgemestere och raad at andrage, ded samme schal i deris protocol protocoleris, huorforre di een egen ædsoren skriffuer schal haffue saa och een tiener, som de 32 mennd, naar fornøden giøris, schal tilsige och ellers forrette, huis hannem bliffuer befaled. Bemelte thuende persohner schal och aff byen haffue deris løn.

7. Byens bestillinger, som borgerschabet haffuer hidindtill werred med besuerged, schal de 32 mend werre for forschaaned, wndtagen kirckewerger, offuerformøndere, kiemner, haffne herris och fattiges forstanderes bestillinger. Ellers schall de 32 mend især haffue indseende med byens indtegt saa och huis till haffnens och byens bygning eller anden wdgifft effter tidsens tilfelde nødigt eragtis gauffnligt att werre. Disligeste haffue tilsiuffn, at ald forprang och w-billig kiøb kand affschaffis och byens och den gemeenis nytte i alle maader kand befordris, saa wiit tilbørligt och mueligt ehr.

8. Huis paa meenighedens weigne till hoffue schal andragis och med rigenns raad och stenderne, naar fornøden giøris, om att deliberere, ded schal effter Ko. Ma. naadigste previlegiers widere formelding schee och befordris aff thuende dertill deputerede borgemestere och thuende aff bemeldte 32 borgere, huilche thuende borgere altid, saa lenge de leffue, der wed schal forbliffue, med mindre de till høyere officier bliffuer befordrit, som och i lige maade schall

anloffue i samme deris forretning ei andet att søge vden det, som kand komme Hans Ko. Mat., riget, byen och meenigheden till gauffn och gode.

9. De threduffue och tho mends forsambling schall schee paa kemneried eller raadhuus salen.

10. De 32 mend, som nu ere eller her effter bliffuer wdwaldt, schal stedtze, saa lenge de leffuer och sig tilbørlig forholder, derved forbliffue, vndtagendis de till høyere officia bliffuer befordred.

11. Naar nogen aff bemeldte 32 mend wed døden och ellers affgaar, da borgemestere och raad och de 32 mend och borgerschabet effter Kong. Mats. privilegiers formelding at vdwelge een aff de andre borgere i hans sted effter de meeste stemmer. Ligesaa schal och forholdis, om nogen aff de thuende mend affgaar, da aff de 32 mend en anden igien at vdwelge och effter de meeste stemmers liudelse i den affgangnis sted att indsette.

12. Ingen vdj forsamling maa hin anden med w-bequems ord angribe eller offuerfalde wnder thi rixdallers straff; dersom saa scheer och ded ære och lempe er angelegen, da iche alleeniste bøderne att wdgiffue medens och forwiissis aff forsamblingen, och sagen detzmidlertiid wed landtzlowen med hinn andenn thil endelighed att vdføre.

Att alle disse forschreffne puncter aff oss 32 mend och worris effterkommere holdis och effterkommis schal, haffue wij till ydermere bekrefftelsse tillige med borgemestere och raad tresintztyffue borgere och laugs oldermænnd och bisiddere her i staden worris hender her neden wnderschreffuet och med stads seigell vnderhengenndis bekreffiget. Actum Kiøbenhauffn den 14 septembris anno 1659.

Hans Nansen. Christoffer Hansen. Find Nielsen. Peder Pedersen. Niels Hansen Folschench. Peder Pedersen eghen hand. Jacop Andersen. Bartholomæus Pedersen m. pp. Henrich Isachsen. Fredrich Thurisen. Henrich Jacobs. Christen Jensen Beck. Niells Auchsen. Hans Therckelsen. Lauridtz Pedersøn. Albrecht Itzen. Casper Grote. Jenns Thommesen e. handh. Wilhelm Fuiren. Johan Lehn. Herman Isterberg. Steffen von Essen. Johan Bøefke. Jørgen Hansen Raffn eg. haandt. Peder Jacobsen Flensborg. Peder Juell Rasmussen. Rasmus Hansen Munch. Detmer Bøfche. Cordt Hinrich Mercker. Morits Fricke. Leonhardt Klawman. Albrecht Diuseldorff. Johan Adolph Ernst. Hans Petersen Klein. Carell Rosenmeyer. Severin Lauridtzen Prestoe. Hans von Moelengrackt. Strange Trøner. Seuerin Pedersen. Paul Førster. Johan Stichman. Peder Riber egen handt. Augustinus Otte egen handt. Claus Vebo egen hand. Morten Sixen.

Niels Rasmusen. Pouel Christensen. Wilhelm v. Eschonen. Jan Michelsen. Madtz Rasmusen. Erich Munck. Christen Ollsen. Jacob Pauelsen. Niels Andersen. Jens Jensen. Olluff Jensen. Jacob v. Ham. Hans Knutzen Leegaard. Maurits v. d. Tide. Jacob Bang. Peder Thursen. Nicolas Rens. S. A. S. Hans Jacobsen. Madtz Lauridtzen Riber. Knud Olluffsøn egen handt. Isaac Klawman. Willom Danielsen. Dauid Madtzøn egen hand. Simon Krick egen handt. Fredrich Popping. N. S. Jørgen Willensen. Peter Petersen Jørll. Euerdt Funck. Lorenz Lombsbach. Peter Frick. Dauidt Mohr. Peder Lauridzøn Kodding. Christen Pedersøn. Marcus Selke. Cordt Hermensen Kandestøber. Jacob Sørensen. Anders Rasmusen. Jacob Sørensen. Tholff Nielsen. C. A. S. I. S. Simon Soen bager. Jens Hanssen Kandstøber. Albrecht Karsten oldermandt. Peter Schultz. Hans Mars glaser olderman. Hanns Schall buchbinder. Hans Sebalt. Hans Pedersen. C. I. Jorgen Grudtman. Casper Karck. Georg Dytke. Peter Winholtz. M. S. Morten Søffrensen. Simon Nielsen ollermand. Frans Boye. Anders Hansen. Johan Borchwardt. Leuder Stüffken. Peter Droste olderman for malerne. Michael Kaurman maler. Hans Jensen. Thomas Nielssen. Hans Jostsen. Herman Märckes. Peder Motzfeldt. R. K. Ole Laursen. Petter Beusch. Joachim Friedeboldt. Gregorius Rabbekofschij. Johan Drøge. Jürgen Adrian Wichman. Jens Jensen Wissing. Jøeren Jørgensen. Nilaus Hansønn. Hans Wilhelm Schreue. Effuen Pedersen. Paul Paulsen. Wilhelm Hessenbergh. Bertell Jespersen. Lauridtz Christensen. Johan Ludovigsen. Johan Dangst.

Stadens Segl hænger under. Orig paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i F. Thaarups Journal for Kjøbenhavnere, I. 117—24.

495. **21 Okt. 1659.**

Skjøde paa et Hus ved Løngangen paa Slotsholmen.

Fredrik III skjøder »til Niels Andersen woris tyghuus vnderskriffuer och indwohner her i woris residentz stad Kiøbenhaffn och hans arffuinger en wor och cronens woning med der tilliggende gaardsrum, som hand nu sielff j boer, liggendis paa Slodtzholmen wed Løngangen her sammesteds, och befindes effter alne och maal som følger, nemlig dend side vd til gaden med halff deellen aff muurens tyckelse som naboe skielled giør, er tholff siellands alne och fire thol lang, dend side nest optil Mickel Andersen vnder tygmester fra gaden aff och hen til Løngangens muur er nitten alne, dend side fra Løngangen aff och thil enden aff muuren paa gaden langs hen wed

dend wohning och plads, Jacob Jensen rustmester i boer, er j lige maade nitten alne, och dend side bag i garden langs med Løngangsmuuren fra dend plads forskrefne Michel Andersen beboer och hen til dend plads igien, som bemelte Jacob Jensen i boer, er halff trettende alne« osv. Giffuet paa wort slott Kiøbenhaffn den 21 octobris anno 1659. Wnder wort signet.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

496. **13 Dec. 1659.**

Skjøde paa en Grund paa Slotsholmen.

Fredrik III skjøder »til os elskelige Baltzer Sechmand, schriffuer paa woris Kledcammer och induohner i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, en wor och cronens plads och paabygged fiire fag huus, jordfrij grund och eyendomb, liggendis westen for Porthuuset eller woris Kledecammer her sammesteds, norden for woris thygmesters Peiter Kalthoffs huus och baghuus, østen for Islands Compagnies plads och planchewerch och synden for forthouged langs stranden, och er saa samme plads med sine planchwerche och naboe bygning och huuse som følger: Først de forskrefne fiire fag huus tuert igiennem Porthuuset, som nu er Klædecammerit, huor de fiire fag huus och Kledecammeret worder skild fra huer andre, ret winckel ret igiennem huused fra norder i synder fra stølpe til stølpe er thij allene och threj quarter. Fra dend søndre stølpe, som de fiire fag huus och Kledecammeret eller Porthuused skillis ad, an och hen i øster til det planchewerch wendende imoed Slodspladtzen och staaende imellum Porthuuset og thygmesters hiørnestølpe paa hans huus dertil er elluffue quarteer lang, samme planchwerch fra Porthuuset eller Kledecammeret an fra norder i synder indtil thygmesters huuses hiørnestolpe er fembten alne och threi quarteer lang, fra samme thygmesters huuses hiørne stolpe an igien och hen wester til hiørnestolpen paa thygmesters smidie er en och thiuffge allne och it quarteer lang, fra thygmesters smidie fra hiørnestølpen igien fra nør sydwest langs thygmesters baghuus indtil hans wedhammer ret ind i krogen er fembten alne och halffandet quarteer lang, fra samme krog an igien hen i wester och nør indtil det Islandske Compagnies planchewerch er thiuffge alne lang, fra thygmesters staldhuus an och langs det Islandske Compagnies planchewerch hen, fra sydwest och hen i nordost indtil planchewerched langs forthouged er thou och threduffue alne och it quarteer lang, det planchewerch langs forthouged fra Islands Compagnies planchewerch an och hen i øster indtil hiørnestølpen paa planchewerched wendendis

imoed Høybroe er thou och thredufue alne lang, fra samme hiørnestølpe an och hen til den stølpe, som staar næst portstølpen hen i synder er planchewerched halftiende alne lang, fra dend stølpe nest port stølpen an igien och hen wester indtil dend thredie stølpe paa Porthuuset, som de fiire fag huus worder fraskild, er femb alne lang. osv. Giffuit paa wort slot Kiøbenhafn dend 13 decembris anno 1659. Vnder wort signet.

Friderich.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

497. **21 Jan. 1660.**

Borgerskabets Ansøgning om Udlæg for Garnisonens Underholdning.

Stormechtigste høygbaarne første, allernaadigste herre och konning! Efftersom at Eders Kongl. Maytt. forleden den 19 januarij herpaa slottet allernaadigst for stænderne lod tilkiende giffue om guarnisonens wnderholdning her i staden, om saadant wed grundskat eller i andre maade, som best bequemmedis, skee kunde, da er paa saadan Eders Maytts. naadigste foregiffuende paa samptlige borgerskabeds wegne woris vnderdanigst ercklering.

Først grundskat belangende, da effter borgerskabits itzige wilkor er det vmueligt den at bringe til weye, thj mange haffue huuse och waaninger, som de dog lidet vdj eige, mens maa forrente det meeste deraff til de fattiges forstandere, til wmyndige och andre, huilcken rente de dog nu vdj denne tid ey kand betale, langt mindre at de nu kand vdgiffue grundskat, huorfore vnderdanigst formodis, at saadant, som nu vmueligt er at bringe til weye, ey fordris.

Huis ellers guarnisonens wnderholdning belanger, som endelig faar at skee, da efftersom samme guarnison skeer Eders Maytt. och det heele rige til bæste, saa at alle stænder, adel och v-adel, geistlige och wertzlige, vdj alt riged nest gud wed Kiøbenhaffns conservation kand engang komme til deris frælse, frihed, godtz, beneficier och indkomme igien, da forhaabe wj, at en huer och hielper at vnderholde och bære den byrde, som tien til Eders Kongl. Maytts. och deris egen frelse, och at de, som meest vdj rigens welstand wed godtz, bestillinger, stand och frihed ere interesserede, at de och nu vdj denne høye nøed meest gribe Eders M. vnder armene med byrden at bære, anseende at endeel aff dennem en thidlang nesten haffue vered frj for widere end den Hollandske militie til huuse at holde. Huad borgerskabed haffuer vdstaaed nu snart vdj 3 aar, siden denne vlyckelige krijg begyntis, det er gud och dem, det lijd och vdstaaed

haffuer, bæst bekient baade med continueerlig stoer indquarterung, jdelig wachtholden paa wolden, jswecken, wold arbeide, daglig agen med hæste och wogne, tømmermend och andre, som fast daglig arbeide vden betaling, skibe tiente Kongen och Cronnen med folck och andet at føre, vdlagt penge til Kongl. Maytts. baadsmend saa och til skibs fracter, huorfore de endnu ingen wederlaug haffue bekommit, mange mist deris huuse och formuffue her vden staden och en deel herinden deris meged beskadiged, mist tømmer, dæler och deslige materialier til befestningen for mange penge, en deel er deris middel och formuffue i denne werende kriig aff fienden til wands borttaged, mange, som haffue deris middel i landet vdstaaende, bliffue det quit, idet at deris gieldener forarmis; nogle haffue vdreed capere med stoer bekostning, som haffue giort stoer thieniste, haffue dog ey mot beholde huis de haffde erøffred; de fleeste vdj denne meged dyre besuerlige tiid haffue vered næringsløse, saa at mange offuer saadant ere forarmede och ey alleene haffue consumerit deris egit, mens end och wmyndiges, som de ere formyndere fore, och andris, och er derfore vmueligt, at de, som ingen middel selff haffue, om de skønt ere i huuse och waaninger boendis, at de noged aff guarnisonen widere end til huusromb kand vnderholde.

Huis ellers os och andre aff borgerskabed angaar, som endnu nogen middel haffue, da ligesom at wj hidindtil moed Eders Kongl. Maytt. vdj gierningen med liff, godtz och formuffue haffue beuist voris vnderdanigst troeskab effter yderste æffne, endog at wj med smerte høre och fornemme maa, att det føris til houffve, ligesom borgerskabit i denne tid lidet haffue giort, som dog alle retsindige, ja fast gandske Europa, er bedre bekient och langt anderledis derom dømme, saa wille wj endnu fremdeelis vdj ald vnderdanighed effter yderste mact och formuffue saadant giøre och aff guarnisonen moed forsickring til betaling, saa som tilforne loffuit er, en huer holde paa nogle maaneder, saawiit os er mueligt, til huilcken ende en rulle nogen tid forleden bleff forfatted och til hr. rigens Hoffmester offuerleffuerit (huoraff nu her hoes gienpart følger), saaledis som meenis, borgerskabit endnu nogen tijd nogenledis kunde taale jndquartering at holde, mens efftersom at wj fornemme, at det ey wed samme offuerleffuerit rulle maa forbliffue, saa er nu en anden forfatted, som och nu herhoes vnderdanigst offuerleffueris, paa os och alle andre aff borgerskabit, som erachtis nogenlunde nogen kort tiid jndqarterung at kand holde, som vdj høyeste maade, ja meged offuer æffne, er ansat, dog ey wist widende om de alle saaledis, som de tegnede ere, kand holde,

mens tiden wil det lære; saa frembt andre stænder effter proportion och liighed i lige maade wille holde och sig ey wille vndskylde, da formode wj, at guarnisonen wel kand worde vnderholdet, efftersom at blant dennem ere de, som at een wel kand vnderholde meere end thj gemeene borgere giøre kand, och meere end hundrede borgere vdj rigens frelse, som paa denne byes erholdelse bestaar, er interesserit. Och efftersom at wj woris rulle nu til andre stenders widenskab offuer leffuere, saa ere wj vnderdanigst begierende, at os och maa worde meddeelt gienpart aff huis de andre stænder holde wille, paa det at wides kand, huad liighed her vdj holdis. Dersom och at Eders Kongl. M. naadigst behager sielff at lade jndquartere hos alle, ere wj for woris personner vnderdanigst dermed tilfridtz, om da deris beretning kand findes ræt at were, som formeene, at de, som nu holde tolff, ey meere end thow med rette kand tilkomme, huilcket for os alle war megit got.

Herhos er woris allervnderdanigste bøn och begiering, att oss allernaadigst maa jt Eders Maytts. general breff meddeelis vnder Eders Kongl. Maytts. och Danmarckis riges høywise raads hender och segel, at alt huis aff cronnens godtz, wj allerede til forsickring for guarnisonens vnderholding bekommid haffue eller her effter bekommendis worder, att wj det, indtil wj betalt worde, effter derpaa naadigst meddeelte skiøde maa beholde. Wi forhaabe, at denne woris vnderdanigst ercklering aff Eders Kongl. Maytt. vdj naade och aff de andre stænder gunstigen och wenligen optages.

Eders Kongl. Maytz. sambt woris naadigste dronning, woris naadigste vdwalde printz och de andre Kongl. børn wille wi hermed vdj den goede gudtz beskermelse haffue befaled. Kiøbenhaffn den 21 janvarij 1660. Eders Kongl. Mayts. allervndanigst tro wndersaatter paa samptlige borgerskabs wegne.

Hans Nansen. Christoffer Hansen. Find Nielsen. Peder Pedersen. Niels Hansen Fullschenk. P. Pederssen. Jacop Andersen. B. Pedersen. Fr. Thursen. Henrich Jacobs. Christen Jensen Beck. Hans Therckelsen. Lauridtz Pedersøn. Neells Auchsen. Casper Grote. Peder Jacobsøn Flensborg. Cordt Hinrich Mercker. Albrecht Itzen. Jørgen Hansen Raffn e. haand. Johan Bøeffke. Rasmus Hansen Munch. Peder Juell Rasmusen. Steffen von Essen. Johan Lehn. Johan Adolph Ernst. Detmer Bøfcke. Carell Rosenmeyer. Augustinus Otte. Johan Stichmann. Strange Trøner. Paul Førstersen. Peter Riber. Claus Vebo. Leonhardt Klawmann. Hans Petersen Klein. Severin Lauridtzen Prestø. Seuren Pederssen.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

498. **14 April 1660.**

Kgl. Befaling om at vurdere den ødelagte Ladegaards Plads.

Woris naadigste willie och befalling er, at byefogden Claus Raffn och ridefogden Frederich Frederichsen, jndwohner i woris residence stad Kiøbenhaffn, sig begiffuer til dend plads, som Ladegaarden her for staden paastoed, och samme plads tillige med it lidet dertil liggendis styche jord, Suannehauge kaldet, med huis andet dertil hørt haffuer, at taxere och wurdere, som forsuarligt eragtis, och samme eders forretning dereffter strax i woris cantzeli vnder eders hender skrifftlig at indlewere. Skreffuit paa wort slot Kiøbenhaffn dend 14 april anno 1660.

Friderich.

Orig. paa Papir i Geh. Ark.

499. **26 April 1660.**

Borgerskabet søger om at faa Underretning om, hvorledes Fredstraktaten fremmes.

Stoermectigste, høybaarne første, allernaadigste herre och konning. Efftersom att wj den 27 januarij nestforleden vdj voris til Eders Kongel. Maytt. vnderdanigste offuer leffuerede erklering vnderdanigst begierede, att oss allernaadigst jt Eders Kongel. Maytts. general breff vnder Eders Kongel. Maytts. och Danmarckis riges høyuise raads hender och segel maa meddeelis, at alt, huis aff cronnens godtz borgerskabet allerede til forsickring for guarnisonens vnderholding bekommed haffue, eller her effter bekommendis worder, att wj det, jndtil wj betalt worde, effter derpaa naadigst meddeelte sckiøde maa beholde, mens efftersom att Eders Kongel. Maytts. naadigste och Danmarckis riges raads høygunstige breff paa samme voris vnderdanigste begiering os ey ennu er meddeelt, saa er ennu voris vnderdanigste bøn och begiering til Eders Kongel. Maytt., att Eders Maytt. med Danmarchis riges raad naadigst och gunstelig wilde behage os samme begierte general breff at meddeele, paa det en huer ved kommende des bedre vdj sindet och tancker kand worde och bliffue fornøyet.

Dernest, efftersom att vdj langsommelig tid her vdj staden haffue werit fremmede herrers och republiquers gesanter, som skal were mediatorer mellem Eders Kongel. Maytt. och den svenske regiering til denne wlyckelige krics endelse och en goed ønskelige freds stifftelse i disse lande och riger, och wj dog ennu ey nogit fornemme, huor nær det med samme freds tractater er kommen, saa er woris vnderdanigste bøn och begiering, att Eders Maytt. aller naadigst wilde

behage, att os vdførlig effterretning herom naadigst maa worde meddeelt, huor nær det med freds tractaterne kommen er, och huad aarsage til er, att dermed saa lenge forhalis och ey kommer til en goed ende, och effterdj Eders Kongel. Majtts. med Danmarchis riges høywisse raads samtycke os aller naadigste meddeelte privilegier for melde, att wj vdj alt, huis riget til beste delibereris kand, skal haffue voris stemme och samtøcke, da ere wj vnderdanigste begierende, att Eders Maytt. allernaadigste wilde behage och anordne, att samme naadigste giffne privilegie effter des indhold och oerd maa komme udj gierning och fuldkommen brug, Eders Maytt., rigit och byen til beste. Eders Kongel. Maytts. allernaadigste gode svar och erklering ere wj paa bemelte voris vnderdanigste begiering wisseligen forhaabendis. Eders Kongel. Maytt. med Eders elskelige gemahl, voris aller naadigste dronning, Hans Kongel. høihed voris vdwalde herre och printz med de andre Eders Kongel. Maytts. elskelige børn hermed vdj den gode guds beskermelse befalit. Kiøbenhaffn den 26 aprilis anno 1660. Eders Kongel. Maytz. aller vnderdanigst tro wndersaatter paa samptlige borgerskabs wegne.

Hans Nansen. Christoffer Hansen. Find Nielsen. Peder Pedersen min hand. Niels Hansen Folschench. Peder Pedersen. Jacob Andersen. Barth. Pedersen. Fredrich Thursen. Hendrich Jacobs. Hans Therckelsen. Christen Jensen Beck. Niels Auchsen. Lauridtz Pedersen. Jørgen Hansen Raffn. Casper Groten. Jens Thommesen. Johan Lehn. Steffen v. Essen. Peder Juel Rasmusen. Peder Jacobsen Flensb. Johan Bøeftke. Ditmer Bøfcke. Morits Frick. Rasmus Munch. Leonhardt Klawmand. Johan Adolff Ernst. Hans Petersen Klein. Seuerin Pedersen. Strange Trøner. Johan Stichman. Paul Førster. Peder Riber. Claus Weboe.

Herpaa er skrevet med Oversekretærens Haand: Hans Kongl. Mts. naadigste svar er, at saasom høistbemelte Hans Mt. icke vden forvndring fornemmer, at vdj tuiffll stilles, det at skulde bliffue holdet, som effter høistbemelte Hans Mts. och riigens raads samtydige beslut in publico er bleffuen tilsagt och siden med kongelig skiøder, haand och segl confirmeret, skadelig efftertancke och consequentz vilde det offuer alt giffue, dersom det, som paa den byndigste maniere, som nogen tiid i disse riiger hafuer veret brugeligt, er stadfest, skulde ved en vsædvaanlige och vfornøden forsickring disputerlig och tuifflactig giøris, formodes derfor, enhuer lader sig nøye med den forsickring, vden huilcken ingen krafftigere eller høiere kand giffues. Dernest, at saasom intet vdi stat-sager er forfaldet, huorvdi den

borgerlig stands stemme och samtycke skulde høris, siden dennem sienisten tilliige med de andre stender bleff i raadstuen aff riigens raad relation giort om paastaaende freds tractaters tilstand och beskaffenhed, saa skall, saa snart och effter noget forefalder, huorvdi dieris stemme och samtycke fornemmes bør, intet forbigaaes, som de dennem meddeelte privilegier kand vere gemess. Datum Canceliet for Kiøbenhaffns slo' den 6 may 1660.

E. Kragh.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet. Sammesteds findes en anden ligelydende Ansøgning med de originale Underskrifter, men uden E. Krags Paategning, og en ligelydende Ansøgning til Rigsraadet.

500. **9 Juni 1660.**

Borgerskabet søger om, at den lovede Toldfrihed maa virkeliggjøres.

Stormechtigste, høigbaarne første, allernaadigste herre och konning. Eders Kong. Maytt. haffuer wj wnderschreffne allerwnderdannigst at andrage, att en deell af borgerskabet, som nu godtz fra Holland bekommed haffuer, haffuer tilkiende giffued och sig for os beklaged, att samme deris godtz aff Kong. May. tolder bliffuer forholdet och ded vden toldtz erleggelse iche wil lade passere, huilchett dj formeener dennem iche skyldig werre at vdgiffue, medens effter Kong. May. naadigste privilegiers jndhold der for bør frj at werre. Effttersom høybemelte Eders Kong. Ma. med Danmarckis rigis høywiise raads sambtøche naadigst meddeelte privilegier, daterit Kiøbenhaffns slott den 24 martij 1659, wdj ded 4 capittel formelder, att Kiøbenhaffns jndbyggere, geistlige och werdtzlige, iche med widere told, acciisse eller anden tynge och besuerring, end addelen giør och giffuer, skal beleggis, mens huis told och accisse, som til rigens tarff wdkreffuis, ded skal med sambtøche och bewilling skee och jndgaaes.

Och efftersom, allernaadigste herre och konning, siden høibemelte privilegier er wdgiffuet, ey nogen told sambtøcht eller jndgaaet ehr, erachte wj, Eders Kong. May. tolder jmod privilegierne sig forgriber, och forhaabe wnderdannigst, Eders Kong. May. os worris naadigste meddeelte privilegier upræjudicerlig lader niude. Befaller hermed Eders Kong. Ma. sampt worris naadigste dronning, Hans Kongl. Høyhed, worris wdwalde printz, och ded gandske kongelige huus wnder guds guddommelige beskøttelse. Hafniæ den 9 junj anno 1660. Eders Kongl. Maytt. tro vndersaatter.

Hans Nansen.* Christoffer Hansen. Find Nielsen. Peder Pedersen min handt. Niels Hansen egen handt. Peder Pedersen.

Jacob Andersen. Bartholomæus Pedersen. Fr. Thursen. Henrich Jacobs. Hans Therckelsen. Christen Jensen Beck. Neells Auchsen. Casper Grote. Wilhelm Fuiren. Cordt Hinrich Mercker. Jørgen Hansen Raffn. Detmer Bøffke. Johan Bøeffke. Peder Juell Rasmusen. Morits Fricke. Johan Lehn. Johan Adolff Ernst. Albrecht Duisseldorff. Seuren Pedersen. H. P. Klein. Carell Rosenmeyer. Paul Førster. Johan Stichman. Augustinus Otte. Peder Riber egen hand. Rasmus Munch. Lauridtz Pedersøn. Peder Jacobsøn Flensborg. Leonhardt Klawman. Hans von Moelengracht. Albrecht Itzen. Claus Vebo. Jenns Thommesen.

Herpaa er skrevet med Oversekretærens Haand: Hans Kongl. Mts. naadigste svar er, at intentionen aff de borgerskabet meddeelte privilegier toldvesenet angaaende haffuer aldrig veret, at told rullerne och toldordinancen, som allerede giort er, skulde affskaffes, mens alleeniste i varende krig och beleiring hnile och suspenderis, och naar fornøden eractet vorder der vdj forandring at giøre, da skall den borgerlig stands stemme och samtycke der om høris. Datum Canceliet for Kiøbenhaffns slot den 21 junij 1660.

E. Kragh.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

501. **9 Juni 1660.**

Borgerskabet søger om, at Stænderne maa sammenkaldes.

Stormechtigste høybaarne første, allernaadigste herre och konningh. Efftersom Eders Kongl. May. vtj den næste fremfarne 26 aprilis iblant andet allerwnderdanigst supplicando andrage, at epterdj worris aff Eders May. med Dannemarchis rigis høyuise raads raad och samtøche naadigste meddeelte priuilegier formelder, at wj udj alt, huis riget thil beste delibereris kand, worris stæmme och samtøche haffue skall, Eders May. der forre allernaadigst behage och anordne wille, att samme naadigste priuilegie effter ditz indhold och ord udj gierningen och fuldkommen brug Eders Maytt., riiget och byen thill gauffn och beste komme maate, och paa samme woris wnderdanigst offuergiffuen supplication aff Eders Kongl. May. øffuerst seccreterer findes skreffuet, Eders May. den 6 may naadigst der paa at haffue suarit, som os dend 21 dito behendiget er, att saa som intet udj stat sager er forefalden, huor udi den borgerlig stæmme och samtøche skulle høeris, siden de seenisten thillige med andre stænder bleff i Raadstuen aff rigens raad relation giort om paastaaende freds tractaters thilstand och beskaffenhed, saa skall saa snart och offte

noget forrefalder, huor udi deris stæmme och samtøche fornemmis bør, intet forbigaais, som de dennem meddeelte priuilegier kan werre gemæs. Daa epterdj, allernaadigste herre och koning, wj aff samme Eders Kong. May. naadigste suar vnderdanigst ehrachte, sligt henseende at haffue, att wj iche widere end udj noget særdellis i stat sager woris stæmme och samtøche haffue skulle, der doeg priuilegierne foruden nogen exeption formelder, att wj udj alt, huis Eders Kong. May., riiget och byen thil beste delibereris kand, worris stæmme och samtøche skulle haffue, som forberørt er, saa formeenis udi ald wnderdanighed, att wj iche allenne stæmme och samtøche udj noget særdellis i staet sager bør at haffue, men end och udi alt andet, huis riiget, byen och meenigheden thil beste eragtis kannd, fornemmeligen i huis commercien angaar, efføerdi well siuffnis, at saa som thilstanden nu er, daa er det høynødig, at commercien och skibsfaartenn will offuer weyes och befordris, om Dannemarch igien paa foede skall komme. Siunes der forre paa det allerwnderdanigst ey w-rimmelig at werre, at byens deputerede offtere och med større frihed, end hid indtil skeed er, med rigens høywise raad och stænderne her effter, naar dennem siunis, noget betencheligt riget thil gaffn eller skade forefalde kunde, delibererer, att saadant Eders Kong. May. udi thide wnderdanigst andragis, och huis thill rigitz gauffn ehragtedes befordris, och det som skaadeligt war affuendes kunde, med aller wnderdanigst thilforsigt, at Eders Kong. May. for forberørte aarsager skyld ey mishager, at priuilegierne jo epter ordenes indhold vdi fuldkommen possession maa komme, och efftersom Kiøbenhauffns indbygere nu aff Eders Kong. May. naade och mildhed med Dannemarchis høyuise raads raad och samtøche naadigst een frj rigens stand at werre benaadet er, daa begieris allerwnderdanigst, at stadens magistrat och deputerede, naar de hos Eders May. eller rigens raad noget paa meenighedens wegne haffue at forrete, med lige respect som i andre frj rigs steder annamis maae, och ere her paa Eders Kong. May. naadigste suar wnderdanigst foruentende. Dennd allerhøyeste gud, Eders May. och woris naadigste droning sampt Hans Kongl. Høyhed, woris naadigste prindtz och herre, med de andre høybaarne kongelige børn thil languarende thimmelig och euig welferd fra alle vlyche naadeligen spaere och beuare. Actum Kiøbenhauffn den 9 junj 1660. Eders Kongl. May. throe vndersaater.

Hans Nanssen. Christoffer Hanssen. Find Nielssen. Peder Pederssen. Niels Hanssen egen handt. Peder Pederssen. Jacob Anderssen. Bartholomeus Pederssenn. Fredrich Thuressen. Hendrich Jacobs.

Hans Therchelssen. Christen Jenssen Bech. Niels Auchsen. Wilhelm Fiuren e. handt. Casper Grott. Albert Diuseldorff. Peder Juell Rasmussen e. handt. Johan Bøffke. Detmer Bøffke. Johan Lehnn. Cort Hinrich Mercher. Mouritz Friche. Sewerin Pedersen. Johan Adolff Ernst. Johan Stichman. Pouel Førster. H. P. Klein. Augustinus Otte. Peder Ribber egen hand. Rasmus Hanssen Munch. Lauritz Pedersen. Peder Jocobsen Flensborig. Alberdt Itzen. Jens Thommesen. Leonhardt Clowman. Claus Vebo. Hans von Møllengraht.

Herpaa gav Oversekretær Erik Krag følgende Svar:

Herpaa er Hans Kongl. Mts. naadigste Svar, at høistbemelte Hans Mt. formeener icke andre stats sager at vere till, end de som Hans Mt., riiget, byen och meenigheden till beste kunde komme, enten ved skibfarten och commercierne dieris befordring eller och ved andre middell och maade, huorfor Hans Mt. icke seer, huorledes borgerskabet kunde tuiffle paa Hans Mts. naadigste tillbevogenhed mod dennem eller andre, mens ville dennem hermed endnu meere end tilforne forsickret haffue, at saa offte noget saadant forefalder at deliberis om, at de da ey skulde forbigaaes, men skulde vere dennem frit fore, som lydige stender och wndersaatter at haffue sin tilgang til Hans Mt. och riigens raad at tillkiendegiffue, naar de fornemmer noget saadant, huormed de formode Hans Mts. och riigets gaffn skulde kunde befordris och skade affvendes, och de der vdi ey at hindres, mens meere hielpes och befordris, och endoc Hans Mt. icke wiide sig at haffue i nogen maade hindret dennem imod dieris privilegier, huorvdoffuer de effter ordenes indhold ey skulde komme i fuldkommen possession, som de kalde det, saa tuiffler Hans Mt. dog icke paa, at de io anseer tiidens nu werende vleilighed, som hindrer, at Hans Mt. icke endnu haffuer kundet forskriffue Kiøbenhaffns och de andre aff riigets stender enten hiid eller andensteds at forsamles, efftersom i det, her nu saaledes delibereris, der i gaaes alle de andre stender aldeeles forbi, som her ey ere (endeell och aff de andre stender, som her ere, sig intet saaledes endnu lader formercke), ey heller kunde alle stenderne hiidkomme, fordi landene desverre allesteds ere endnu saa belagde med jndlendiske saa och med fremmede krigsfolck, saa at stendernes forsambling ey kand endnu tilbørligen i verck stilles till noget victigt at foretage enten om et eller andet magt paaliggende, før gud vill, at landene ere evacuerede och vist kand viides, huorledes nu sidste fredssluttede tractater ville vdslage, efftersom høistbemelte Hans Mt. haffuer her till dags veret foraar-

saget ved denne besuerlig tilstand, vdi huis hidindtill delibereret er, at gaa de andre stender forbi. Dog skall Kiøbenhaffns byes øffrighed och borgerskab vdi midlertiid bliffue kaldet till deliberation, naar noget forefalder, som det vdkreffuer, saa och tilbørligen bliffue aff Hans Mt. hørte, naar de paa meenighedens vegne det begiere och noget haffuer at forrette. Mens huad de ville haffue forstaaet och huorledes de meene disse ord i dieris sidste offuergiffne supplication »med liige respect som vdj andre fri rigs steder at maatte annammes« behøffuer bedre och viidere forklaring, saa at dieris meening retteligen dervdi kand fornemmes, helst efftterdi Hans Mt. icke for moder, at dennem hidindtill noget despecterligt kand vere vederfaret. Herforuden begierer Hans Mt. dieris vnderdanigste betenckende, huorledes guarnisonen her ved liige saadane middeler, som i andre fri rigs steder skeer, her effter kunde vnderholdes med andet, som till denne byes defension behøffues, efftterdj riiget er nu saaledes suecket paa middell och indkombst och i denne feide saaledes ruineret, at der till ey viides middell andensteds fra at bekommes. Och endog Hans Mt. gierne ville fornemme dieris stemme och samtycke om commercien och skibsfarten, huortill de nocksom heraff kunde forstaa høistbemelte Hans Mts. naadigste intention, at den kunde ved gode och tienlige raad och middell befordris och i verck stilles, saa snart gud vill giffue fredeligere tiider och landene kommer igien vdi rolig possession, saa ere dog alligevell de andre tro [tre?] nu her ei tilstede verende stender der vdi tillige med Kiøbenhaffns borgerskab interesserede, saa at dieris meening, stemme och samtycke dervdi ochsaa vil fornøden eractes, helst efftterdi at Hans Mt. aff forfarenhed nocksom haffuer eractet, huor varligen dermed vill omgaaes, och derfor høit nødigt for sig och riiget her vdi dieris vnderdanigst meening om commerciens befordring at fornemme, paa det at høistbemelte Hans Mt. desto bedre derom med alle stenderne siden, som forbemelt er, kunde lade handles och noget vist sluttes, huorledes saadant nu med bedre fruct och bestandighed kunde anordnes end før, Hans Mt., riiget och Kiøbenhaffns by samt meenigheden offuer alt riiget till bedre och større hielp end hiidindtill, huilcken dieris meening de io før io bedre kunde haffue at offuergiffue. Datum Canceliet for Kiøbenhaffns slot den 28 junij 1660.

E. Kragh.

Borgernes Ansøgning er en Afskrift, der er sammenhæftet med E. Krags Skrivelse, begge paa Papir i Raadstuearkivet.

502. 18 Juli 1660.

Borgerskabet fremsætter sin Opfattelse af forskjellige Punkter i Privilegierne.

Stormegtigste, høybaarne første, allernaadigste herre och koning! Efftersom Eders Kongl. Mayts. allernaadigste swar, daterit den 21 saa och den 28 junij paa twende voris vnderdanigste supplicationer den 9 junij daterede aff Eders Kongl. Ms. øffuerste secreterer, welb. Erich Krag, os naadigst er meddeelt, och aff samme Eders Kongl. Ms. naadigste swar siunis, at bemelte voris vnderdanigste supplicationer ey haffue werit clare och vdførlige nock, woris vnderdanigst meening om Eders Kongl. Ms. os naadigste meddeelte privilegier at tilkiendegiffue. Da w-anseet wi icke tuiffle paa Eders Ms. naadigste tilbewaagenhed mod borgerskabed, dog paa det at icke skulle haffuis aarsage woris privilegiers rette meening at sætte vdj twiffl eller giøre disputeerlig och wi ey vdi ond efftertale aff woris medborgere och efferkommere skulle komme, at wi samme Eders Mayts. allernaadigste giffne privilegier ey haffue taged vdj achtt, saa at de komme vdj brug, denne stad, huorpaa det ganske rigis welfart bestaar, til forbedring och bestyrckning, borgerskabed til gaffn och de nu leffuende til nogen ringe fornøyelse for den store skade, de vdj denne vlyckelige dennem paaførte krijg haffue lijd baade til lands och wands, inden och vden byen, och werit næringsløse och hafft stor dyrcke paa alt huis som til wnderholding behøffuedis, och de dog ey alleene langsommelig tijd fra krigens begyndelse haffue hafft stor indquartering, som haffuer kost nogle tønder guld, huorfore éy nogen wæderlaug er skeed, saa och med deris store bekostning hiulped, at byens wolde ere komne vdj defension och med skibe och skuder paa atskillige tijder med krijgs folck at føre och vdj andre maade giort stor thieniste til rigitz gaffn, mens sielff och deris folck lige wed soldatesqvet fast continueerlig werit mod fienden paa woldene, saa at nest guds hielp wed denne byis erholdelse Danmarckis och Norgis riger sambt tilliggende lande (saa wijt ey tilforne vare bortgiffne) er bleffuen conserverit och alle des indwaanere, adel och v-adel, ey ere bleffuen deris fienders sclaver och trælle, den danske nation til æwig beskemmelse, som det en tidlang lod sig ansee til, mens, gud derfore were ærit, ere bleffuen vnder voris rette herre och koning och haffue bekommit nogen berømmelse igien, saa nødis wi til Eders Kongl. M. endnu med denne voris vnderdanigst supplication at besøge och woris vnderdanigst meening noged vdførligere herom at tilkiende giffue, bedendis paa det allervnderdanigste, at saadant vdj naade och gunst maa optagis.

Først formelder Eders Mayts. os naadigste meddeelte privilegier, at Kiøbenhafn skal vere en stabelstad, och derhos vdførlig forklarer, huorledis samme stabels rettighed, handel och commercie skal forstaais, saa formoede wi paa dett vnderdanigste, at med samme stabels frijhed effter bemelte vdførlige ord hereffter forholdis. Och omskønt de andre stænders meening, stemme och sambtøcke om commercien skal fornemmis, som mod ænden vdj Eders Ms. naadigste swar formeldis, at saadant ey vdj nogen maade denne stads naadigste giffuen stabels frijhed bliffuer til nogen præjudits eller forsueckelse.

Den anden artickel vdj privilegierne formelder: At Kiøbenhafn skal were en frij rijgs stad och annammis tillige for en frj rigens stand, och vdj alt, huad rigit til bæste delibereris kand, hafwe deris stemme och sambtøcke. Det forhaabe wi paa det vnderdanigste, at det vdj alle maade effter ordenis formelding och vdj gierning efterkommis, saa at wi maa faae fruchtenn aff frijheden at fornemme i stæden for den wfrjhed, wi intil denne dag haffue hafft, och at wi wed voris deputerede, een eller fleere, maa haffue voris stemme och sambtøcke vdi alt, huis riigit til bæste delibereris kand, saasom ordene indeholde, huilcked wi vnderdanigst formeene ey alleene at bestaae derudj at haffue tilgang til Eders Kongl. M. och rigens raad noged at tilkiende giffue, mens och at tilkaldis, naar noged til rigitz bæste at befordre och des skade at afwærge om at deliberere forefalde kand, och da derudj at haffue stemme och sambtøcke, Eders Kongl. M., rigit och denne stad til gaffn och goede.

Den fierde artickel vdj privilegierne formelder: Wi skal icke med widere tolld, accisse eller anden tynge beleggis end adelen giør och giffuer, mens huis told och accisse til rigens tarff vdkreffuis, det skal med sambtøcke och beuilling skee och indgaais. Herom er woris vnderdanigst meening och formoding, at den førige toldrulle derwed (saawijt denne stads indwaanere angaaer) er ophæffuit, och at wi lige wed adelen bliffue frj for told, accisse och anden tynge intil med sambtøcke och beuilling effter ordenis indhold aff adelen och os en lideligere och denne stads commercie icke for meged skadelig told och accisse sambtøckis och beuilgis, paa det at commercien, handell och næring her i staden dis bedre kand tiltage, Eders Maytt., rigit och staden til gaffn och goede. Aff huilcken told och accisse wi vnderdanigst forhaabe, endeel naadigst maa worde byen tillagt til byens fornøden brug och des store wdgifft at anwendis.

Den fæmbte artickel formelder, at Kiøbenhaffnns indbyggere altid skal were frij for ald skat, hof- och anden indquartering, saa

och for aars- eller landsknechts pengis wdgifft, och derimod aff den algemeene rigens fisco tagis, huormed den nødwendige guarnison kand vnderholdis, och ellers til rigens fornødenhed behøffuis, dog vdj krijgs tijd enhuer stand bære byrden lige med denn anden, efflerdj det er til enhuers frelse och conseruation. Denne artickel formeene wi vnderdanigst vdførligenn forklarer, huormed den nødwendige guarnison skal vnderholdis, saa at voris vnderdanigst betenckende herom ey widere behøffuis, anseende, at denne stads fæstning, guarnison och defension ey alleene er for det ringe borgerskabs skyld, som her i staden ere boende och vdj feide thijd lige wed soldatesqvet forsuare woldene, mens langt meere til det heele rijgis conservation och beskermelse, efftersom at staden er Eders Kongl. Maytts. och det kongelig huusis residentz, rigens regalier, arsenal, flaade och proviant her forwaris, mange adel och w-adel vdj krijgs tijd hidsøge med deris bæste och reediste mobilier och formuffue, huorfore och festningen er giort witløfftig vdj begreb och vdfordrer derfore dis større guarnison, som aff Danmarckis och Norgis rigers indkomst til rigens frelse vnderholdis wille, och borgerskabed for des och ald anden indquartering nu at worde forskaaned effter privilegiernis formelding.

Huis den tredie, siette och siuffwende artickel vdj privilegierne formelde, forhaabe wi och paa dett allervnderdanigste, at wi dennom vdj alle maade, efftersom de vdj ordene formelde, maae niude.

Belangende Eders Kongl. Ms. naadigste willie om den respects forklaring, derom er woris vnderdanigst enfoldige meening, at efflerdj Kiøbenhaffn aff Eders Kongl. M. for en frij rigens stand at annammis naadigst privilegerit och declarerit er, at derfore magistraten vdj alt, staden och des jurisdiction angaaende, fuldkommen direction och authoritet saaoch gang och sæde, som magistraten vdj Dantzig och andre frij rijgs stæder haffue, giffuis burde, saa at alt huis de med de 32 mend af borgerskabed paa stadens och meenighedens wegne ordinere och beskicke, som de till en goed politie gaffnligt och tienligt erachte, det vden modsigelse (saawijt tijden tilstæder) holdis maae och ey for nogle sær personers interessis skyld forandris.

Dette forskreffne Eders Kongl. M. paa det allervnderdanigste at andrage haffue erachted høygnødwendig vdj allervnderdanigst forhaabning, saadant aff Eders Kongl. M. vdj kongelig naade optagis, efftersom derudj inted andet meenis, end huis som wi eenfoldeligen erachte, Eders Kongl. Mayts. med Danmarckis rigis høygwijse raads sambtøche och naadigst giffne privilegier indeholde och medføre, paa det vnderdanigste wisseligen forhaabende, at samme allernaadigste os

giffne privilegier, som offuer en stor deel aff Europa ere bleffuen witterlige och bekynt, med forderligste maa komme vdj gierning och brug, saasom de vdj ordene formelde, paa det at fremmede deraff kand faa lyst til sig her i staden at needsette, allernaadigst anseende, at det er Eders K. Ms. och det heele rigis store gaffn, dersom at denne stad vdj welstand, handel, næring och borgerskabs formeering kand tiltage, huilched wed w-frjhed, stor told och thyngis paaleggelse forhindris, Eders Mayt. och riget til langt større skade och affbrech end saadan told och tynge, som her kunde bekommis, kand vere gaffnlig. Forhaabendis herpaa Eders Kongl. Ms. allernaadigste goede swar.

Eders Kongl. Mayt. med Eders Mayts. elskelige gemaal, woris naadigste dronning, saa och Hans Kongel. Høyghed, woris naadigste vdwalde printz, med de andre Eders Kongl. Ms. høygbaarne elskelige børn vdi den goede Guds beskermelse troeligen befaledt. Samme goede Gud forleene Eders Kongl. M. it langwarigt, glædeligt och fredeligt regimente. Kiøbenhafn den 18 julij 1660. Eders Kongl. Mayts. troe wndersotter paa samtlige borgerskabs wegne.

Hans Nansen. Christoffer Hansen. Find Nielsen. Peder Pedersen. Niels Hansen Folschench. Peder Pedersen. Jacop Andersen. Bartholomæus Pedersen. Fredrich Thursen. H. Jacobs. Hans Therckelsen. Christen Jegbech. Johan Bøeffke. Casper Grote. Neells Auchsen. Lauridtz Pedersen. Wilhelm Fiuren. Jenns Thommesen. Jørgen Hansen Raffn. Peder Juell Rasmuse... Rasmus Hansen Munch. Steffen v. Essen. Detmer Bøfcke. Peder Jacobsøn Flensborg. Albrecht Duiseldorff. Leonhardt Klawman. Cordt Hinrich Mercker. Carell Rosenmeyer. Johan Adolff Ernst. Johan Lehn. Johan Stichman. Hans Petersen Klein. Augustinus Otte. Paul Førster. Peder Riber e. h. Claus Vebo.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

503. **16 Juni 1661.**

Skjøde paa en Gaard paa Hjørnet af Vingaardstræde og den gamle Østervold.

Jeg Key Lycke til Rantzowholm, obrister och Kongl. Maytz. befahlingsmand paa Aalborrigh huus, kiendis och giør hermed witterligt, att ieg aff fri willie och welberaad hug med min kiere hustruis widenskab och sambtøche haffuer soldt och affhendet fra mig, bemelte min kiere hustru och woris arffuinger til erlig och velbyrdig mannd herr Hendrick Bielcke til Ellinge, ridder, Danmarckis riigis raad, riigens vice admiral och Ko. Ma. befahlingsmand offuer Island, och

hans arffuinger dend gaard, som sl. welbyrdig herr Christian Friis tilforn iboet haffuer och welbemelte min kones moder tilhørte, effter offuerleffuerede schiødis widere indhold, jordefri grund, liggendis ud imoed dend gammel Øster wold her udj Kiøbenhaffn, strechendis sig udj sin lengde och brede, efftersom dend nu ved rettens middel er bleffuen opmaalit, nemblich breden for ud til adelgaden, (som er fra herr Christopher Vhrnis gaard til hiørnet aff Wiingaardstrædit) fra sønder och udj nord halffembtesindstiuge och tho allen trei quarter, lengden i Wiingaardstrædit fra hiørnet och til her obriste secreterer welb. Erich Krags haugemur aff øster i wester førgetiuge och ni ahlen en tomb, breden bag i gaarden nemblich fra Wiingaardstrædit langs ud met welbemelte herr secreterens hauge och til welbemelte herr Christopher Vhrnis gaard uedtager, aff sønder och udj nord fiiresindstiuge och otte ahlen elluffue tomb, lengden fra adelgaden paa dend nordre siide til secreterens gaard vedtager (med frj tagdrob udj secreterens gaard) er fiiresindstiuge och siuff ahlen trei quarter en tomb, som er lengden igiennem gaarden, der som welbemelte herr Christopher Vhrnis gaard vedtager, noch lengden fra adelgaden fra porten och til det planckuerck, som staar jmellum secreterens hauge och haugen i forskrefne gaard, aff øster udj wester halfftredsindstiuge och halffsiete ahlen, noch lengden fra samme planckuerck och til dend yderste hiørne i secreterens gaard (som er hiørnet aff stalden) fra øster udj wester tiuge och fiire ahlen foruden frj tagedrob udj secreterens gaard, noch breden bag i gaarden fra secreterens muur och til dend fierde stolpe, som giør schilsmisse jmellum herr Christopher Vhrnis och forskrefne gaard, aff sønder udj nord førgetiuge och trei ahlen, effter de mends beskriffuelsis widere forklaring, som gaarden haffuer maalet, och her hoes offuerleffueris, dat. 15 juny 1661. Huilchen forskrefne gaard, jordefri grund och eyendom med dend muur jmellem herr Christopher Vhrnis och denne gaard och ald des tilhørende bygning och huuse, oppe och neder sampt rette tilliggelse, som dend nu opmaalet, befunden och beskreffuen er, jndhegnet, med ald huis nagelfast och huusets bygning med rette tilhører, saa och forefundne jernoffne, bord, bencke, sengesteder och deslige træuahre, som derudj nu forefindis, intet undertagen udj nogen maade, forbemelte herr Hendrich Bielche och hans arffuinger skall effter dags haffue, niude, bruge och beholde for it friit, frelst och wryggelig kiøb til effuindelig fri eyendom i alle maade. Och kiendis ieg Key Løche, min hustru och voris arffuinger aldelis ingen ydermehre laad, deel, ret eller rettighed at haffue til eller udj forskrefne gaard, jordefrj grund och

eyendom, huuse och bygning effter denne dagh udj nogen maade, medens ieg derfore aff velbemelte herr Hendrich Bielcke at haffue bekommet och annammet fyllest och fuld bethaling, saauiit wj om accorderit och udj woris kiøb kommen er, saa ieg tacher hannem gaat for goed och redelig bethaling i alle maader. Thj beplichter ieg mig osv. Des til ydermehre vidnisbyrdt haffuer ieg vitterligen ladit trøcke mit zignete her neden fore och med egen haand vnderskreffuen och her hoes venligen tilbeden erlige och velbyrdige mænd Hanns Friis till Clausholm, Ko. Ma. welbestaldter obrister till hest och befahlingsmand offuer Silckeborrig lehn, saa och Erich Kragh till Bramminge, Kongl. Mayts. candtzeler, raad och oberste secreterer, dette med mig til witterlighed at forseigle och vnderskriffue. Datum Kiøbenhaffn dennd 16 junij anno 1661.

Kæje Lyche. Hans Friis. Erik Kragh.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg., ejes af Hr. Docent Didrichsen.

504. **30 Maj—17 Juni 1661.**

Grundtaxten 1661.

Første original grund taxtt paa alle gaarde, huuse och eyendomme wdi Kiøbenhafn, wurderedt effter Kongl. Maytt. naadigst befalning till en matriculs effterrettelsse in junio 1661, er aff wurderingsmendene wnderskreffved och gienpart her af paa Kong. May. rentcammer indleffveredt.

Efftersom wij wnderschreffuene haffuer bekommit woris gunstig øffrighed herr præsident, borgemestere och raads skrifftlige befalling daterit Kiøbenhauffn den 28 martii 1661 vdj mening, at vi strax vden nogen forhold vdj øster qvarteer skulle omgaa, och alle huuse, gaarde, waaninger och eyendomme, vere sig adell, geistlige, borgere, kongl. betienter, staden eller hon det were kand, intet aldellis vndertagit, taxere och wurdere, som effter den tiids leiglighed kunde were vert, och hver effter sin næring och brug specificere, andteigne och der effter en richtig och fuldkommen specification paa alle forskreffne huusis och gaardis waaninger forfatte, och der vnder rigtig summarum vnder voris eigne hænder at jndleffvere och heenseendis hvis brøstfeldigheed paa gaarde och huuse kand findes.

Saa haffver vj samme woris gunstig øffrigheeds befalning det yderste och meste mueligt were kunde consenterit och effterkommit, saaledes som effterfølger.

Øster Quarteer.

Øster Gaade.

Welb. Jørgen Rosenkrandzis gaard med en lejewaaning op till Kongens gaade 900 rdlr. Henrick Müller rentemesters 2 waaninger op till Øster gaade', gammell, 100. Iesper Duncher tuende waaninger 300. Skipper Jørgen Christensens huus 150. Skipper Tomis Jørgensens enche 100. Captain Søffren Ørbechs arffvingers huus, grundmuuredt, til svarer Pouel Jørgen Faspender, er forfalden, 350. Sophia Hennig Steenhuggers huus bewaanis aff Siwert Jacob Friis 100. Henrich Müllers rentemesters 2 huuse bewaanis aff Johan Bleer och Niels Søffrensen 500. Doct. Jacob Svabs grund-muurit gaard med en gammell waaning vdj Kongens gade 400. Carl van Manders grund-muurit gaard och 3 gammell leye waaninger vdj Kongens gaade 1500. Michell Trøye Skreders 2 waaninger med en leye keller 200. Maria Jochum Skomagers huus bewaanis aff Dirich Libendantz 300. Rasmus Fi[s]chers huus med en leywaaning 300. Nicolai Matzen Skreders huus 120. Sl. Morten Sorigs gaard med en gammell waaning vdtill Kongens gaade 200. Jochum Fridebolds huus med en lej-waaning 350. Jost Stabels huus 300. Hans Schwisters huus bewaanis aff Peder Jensen Kremmer 300. Hans Phillips huus 300. Anders Jørgensen norske postmesters huus med en leye kieller 400. Hendrich Emb Kobbersmidtz huus med et lidet huus till Kirche gaarden 300. Nicolaj Arentzberg Guldsmids huus 160. Peder Thommesen en baggers huus med jt huus paa Kirche gaarden 500. Dirich Harings huus med en lej waaning till Kirchegaarden 220. Pouell Førsters huus 150. Johan Baptistis huus 200. Fredrich Lembkis huus halff grund-murit 170. Pitter Wichholdtz huus 330. Jacob Fiurengs grund-muuridt gaard med 2 gammell waaninger paa Kirchegaarden och en pladtz i Kirchestræde 900. Arffvid Lauridtzens Schredders, nu byggis, 150. Albrit Idtzens pladz paa Østergaade och vd til Kierche stredit 150. Store Lecherbidsken, som bewaanis aff Dorrete Thimmermands, med 2 gammel waaninger i Kirchestrædit och en kieller 800.

Store Ferge Streditt.

Herman Fuskierches huus 500 rdlr. Leut. Johann Bartelsen i Pridtzen 380. Johan Timmermands huus 500. Margrete D. Jørgen Fiurens 2 steen grund murit gaarde med en lei waaning vdj Kirche stredet 2650. Andris Figis huus 140. Ditløff Wittes huus 200. Margrete D. Jørgen Fiurens huus bewaanis aff Mathis Kalthoff 150. Søren Rye Skreders huus med en leye waaning paa Kirche gaarden 250. Jørgen Dytke Vrremagers huus 70. Madtz Steenhuggers huus

170. Andris Halstris huus bewaanis aff Casper Hagennaw 80. Elsse Marten Guldslagers huus 160. Skipper Madz Matzens huus 150. Lauridtz Hansens huus 200. Søffren Christensens waaning, gammell, 100. Michell Tides waaning, gammell —

Paa Kierche Gaarden.

Prestens residentz bewaanes aff Her Jenns Fisker — 12 fag huus 300. Hanns Sebaltis huus 130. Peder Skiønnefeldt Skreders huus 200. Hans Jørgensen Skoemaggers huus 100. Oluff Langes Skoemagers huus 70.

Kongens Gaade.

Nicolai Edingers Wintappers huus 13 fagch 600. Jens Knudtzen Klochers huus 80. Jens Jensens Skredders huus 120. Giert Høchels huus 300. Jacob Glarmesters huus tilhører Nicolaj Edinger 50. Berent Berentzens enchis huus 160. Skipper Svend Mortensens huus bewaanis aff Wichmand Møller Bager 100. Anne M. Søffren Clementz ½ grun-muurit gaard 350. Margrete Reineken huus bewaanis aff Johan Friis 130. Piter Garesen Smitz huus 4 fag 100. Gabriell Jacobsens 2 waaninger 12 fach 600. Fredrich Tursens huus bewaanis aff Else Søren Terkelsens 200. Wlrich Grap Smitz waaning 100. Welb. S. Melchior Oldelands Frues gaard 700. Ingeborig Peder Ribers enche waaning, gammel, 600. Jørgen Hansen Renteskriffvers huus bewaanis aff Hans Pedersen 170. Capt. Rubbertz enckis huus 170. Skipper Peder Munchis huus 180. Niels Pedersen Schreders huus 85. Albrit Kobberstickers ½ grund murit huus 160. Lisabet Jordemoders huus 135. Niels Clemidsen ½ grund murit huus 240. Capt. Lucas Henrichsens huus bewaanis aff Henrich Henrichsen Schreder 120. Garris Thielsens huus 220. Jacob Bulle glarmesters huus bewaanis aff Daniell Glasbech 150. Eskild Nielsen Schriffvers huus grund muurit 220. Simon Drabant grund muurit huus 200. Henrich Matthiesen grund muurit huus 230. Christen Andersen Skreders huus 130. Arent Dyssels gaard med 7 gammel waaninger tilsvarer Effvert Funch 550. Peder Juuls huus bewaanis aff Søffren Michelsen 75. Jacob Jacobsen Skreders huus bewaanis af Laurs Oluffsen Skreder 75. Henrich Knudzens huus med en waaning 220. Anders Knach Smidtz huus 300. Jochum Engels huus 350. Jens Søffrensen rente skriffvers huus med en waanig vdj Kongens gade och en waanig paa Kirche gaarden 400. Prestens residentz h. Jens Jacobsen med en waanig vdj Admiral gaarden 350. Lohan (!) Lorentz Organista s. Nicolai kirches huus ½ grund muuridt 200. Jenns Knudtzen Klocher sti. Nicolaj kirches huus ½ grund muridt, achter huus vdj Skipper gaaden 600.

Jørgen Kachis huus, gaaden samme steds staar ødde, 60. Olluff Andersen slods fougdens thieners huus 150. 14 boeliger ligendis vdj Wingaards strede och Vlche gaaden tilhører st. Nicolai kirche, gammell, 350.

Wlcke Gaadenn.

Oluff Assenns waanig 60 rdlr. Peder Andersens waaning 60. Hans Myrre Drabantz waaning 60. Hans Enckman Snechers huus bewaanis aff Morten Bøcher 120. Berent Skultz Smidz waaning 60. Christian Leuchtemagers waaning 90. Thure Gundersens waaning 60. Laurs Reebslars waaning 60. Søren Jørgensens waaning 60. Johan Skrødders huus 100. Gundel Rasmus Torbensens huus bewaanis aff Fredrick Wulff 70. Svend Høybaadsmands huus bewaanis aff Madz Jensen 75. Børe Andersens huus 70. Søffren Holdshagens huus 70. Jochim Timmermands huus 70. Caspar Tobachhuus 70. Maren Peder Kaassis waaning 50. Margret D. Fiurens 2 waaninger 225. Lisabet Jacob Pedersens huus gammel, som Michel Holdtz i boer, 40.

Wingaard Strede.

Jens Jensen Knaps huus med en gammell waaning 220 rdlr. Lauridtz Mickelsens waaning med 3 forfalden gammell waaninger vdj gangen 150. Mogens Jacobsens waaning forfalden 30. Thrinne M. Peders 3 gammell waaninger i gangen 70. Peder Jensen gammell waaning 40. Anders Pedersen gammell waaning 40. H. Anders Predichers waaning bewaanis aff Christoffer Daldorff 40. Oluff Hagensens huus med en gammell waaning vdj gangen 120. Welb. Erich Krages gaard 1300. Welb. H. Christoffer Vrnis gaard 1100. Welb. H. Hendrich Bielckis gaard 1800. Welb. frue Sophia Bechis gaard med trej boeder vd till Kongens boeder och 2 smaa waaninger vdj Wiingaard strede 1000. Thill effterretning till svarer Jens Juell. Welb. Knud Vldfeltz gaard tilsvarer Statzius Ludervich med boeliger effter beretning skall haffve kiøbt 600. Christen Boesen 4 boeder vdj gangen och 2 vd till gaaden, gammell, 160. Skipper Engelbretz huus 200. Peder Christensens huus tillhører præsidenten 130. Børge Oluffsen Slagters huus 130. Jørgen Brantis huus 100. Søren Nielsen Cantzeliebuds huus 80. Lorentz Lambsbach 2 waaninger 200. Hans Hauman 6 waaninger 300. Anders Søffrensen Renteskriffvers 5 nye och 7 gammell waaninger 600. Henrich Koch Baggers huus med en waaning 220. Jochum Trummeters huus med 4 gammell waaninger vdj gangen 130.

Delphin Strede.

Anne Hans Mortensens enches huus 80 rdlr. Oluff Ollseen

Timmermands waaning 70. Hans Siwertzens waaning 70. Peder Søffrensens waaning 100. Bente sl. Hagen Halworsens enchis waaning 70. Maren Jens Nielsens enchis waaning 70. Olluff Pedersen Thimmermands waaning 70. Anne Niels Hiusings 70. Peder Jensens waaning 70. Anders Rasmusens waaning 70. Hans Rasmusens waaning 70. Hans Pedersen 90. Thinne M. Peders 3 waaninger 125. David Pedersens waaning 70.

Nille Baldtzers Boeder.

Skipper Pouell Andersens enchis huus 120 rdlr. Lauridtz Christensens huus 120. Skipper Hans Jacobsens huus 120. Halwar Andersens huus 120. Olluff Jørgensens enckes huus 120. Henrich Roluffsens huus 120. Peder Odewalds huus 120. Svend Mortensens huus 100.

Swalder Gaarden.

Christoffer Poppe 4 gammell waaninger 100 rdlr. Anne Michell Andersens waaning 60. Madz Rasmusens huus bewaanis aff Rasmus Ericksen 50. Frands Sillemands waaning 50. Maren Torsens waaning 50. Adolff Erichsen Snechers huus 120. Peder Jensen Renteskriffvers 2 waaninger, gammell, 100.

Admiral Gaa[r]den.

Schipper Morten Pedersens huus 200 rdlr. Jørgen Knudsens huus 150. Michell Seillegers huus 150. Pouell Søffrensens huus 150.

Paa Kircke Gaarden.

Michell Rostoches huus 90 rdlr. Gregers Iffversens huus 60. Jacob Frand[z]os Kochis huus vdtill kierchegaarden och et grundmurit huus i gaarden 550. Christian Casubens huus med en waning nye opbiugit 260. Thomis Maas waaning 60. Johan Wintter Bodichers huus 85.

Lille Fergestredit.

Jørgen Rauffn 2 waaninger 300 rdlr. Och en gaard hand selff iboer 350. Birgete sl. Bendix Buntmagers huus 70. Karen Christen Terckielsens enchis huus 120. Enwold Jonsens huus 150. Claus Mickelsens huus 350. Søffren Christensens huus 150.

Lille Kierkestreditt.

Hans Erichsens enckis huus 200 rdlr. Friderich Turresens huus som Andris Reys iboer 500. Melchior Seygeleggers huus som Jens Ibsen iboer 500. Karen Peder Mortensens huus med en waaning Jacob Thomesens encke iboer 600. Schipper Otte Axelsens huus 200. Melchior Seigeleggers hand sielff iboer 200. Rasmus Rasmusens

½ grund murit gaard 600. Andris Sibaotz Schreders ½ grund murit huus 400. Peder Ribers Schreders huus som Rasmus Pedersen iboer 200. Johan Michaelsens huus vid Boldhuusit 700. Isach Pedersens huus 400. Jørgen Carstensen Renteskriffvers 2 grundmuuredt waaninger 500.

Wid Stranden.

Effuen Pedersen Rauffn 2 grund-muurit gaarde, som Tor Seilleger och Claus Holler iboer, med en waaning Kirsten Reinholds iboer 1000 rdlr. Margrete Sigwart Frisis gaard med 2 lei kielder 1200. Frederich Turesens gaard hand selff iboer 1000. Kremmer compagnie tilsvarer Henrick Jacobsen 800. Niels Nielsen Renteskriffvers huus med 2 waaninger och 2 lei kiellere 1500. Welb. her Oluff Pasberigs gaard nye grund murit med 5 leye waaninger och kiellere 3500.

Store Fergestredit.

Jørgen Adrian Wichmands huus med en waaning till Kirchestredet 1200 rdlr. Christen Bechis huus strecher sig fra Store Fergestrededt vdtill Lille Ferge strede 450.

Wid Stranden.

Frandz Jonsens grund muurit gaard med it bag huus och den pladz vd till Holmens kirche och 2 lei kiellere 1500 rdlr. Bertell Jennsen grund-muuret gaard med en ødde pladz och en lei kieller 1000. Jens Bomsluters huus 6 fag i breden med it nytt bag huus hand sielff iboer, bedre end det første vid Stranden, 1000. Erich Nielsens eyendomb hand sielff iboer, med 2 waaninger och j vdbyggit pladz imod Stranden och 2 leikieller 1600. Otte Heiders enchis gaard grundmurit med gammell Boldhuuset 1000. Morten Michelsens grundtmurit gaard hand sielff iboer, med en grundmurit gaard, Henrich Willumsen iboer, med en liden waaning och en stald tvert offver for, 1800.

Delphin Strede.

M. Niels prestens egit huus 6 fag lang med 2 waaninger vdj Laxse stredet 200 rdlr. Oluff Turesens eigen waaning 70. Lauridtz Svendzen Drabanters waaning Kongl. 70. Dirich Rosman Kongl. 70. Niels Christensen Fribyters egen waaning 70. Jens Torbensens waaning Kongl. 70. Laurs Gieselsens egen waaning 70. Jørgen Boelsens leie waaning eigen 70. Svend Jacobsens waaning egen 70. Knud Gudbrandzsens waaning egen 70. Søren Madtzen Hollenders waaning Kong. 70. Gunder Madtzens waaning eigen 70. Lauridtz Hansen Bilthugers waaning eigen 70. Christen Sveiers waaning eigen 70. Anders Rasmusens waaning tilhører Halwar Andersen 70. Hans

Ammansens waaning eigen 70. Svend Hagensens waaning eigen 70. Christoffer Christensens waaning eigen 70.

Lax Strede.

Christen Wiborgs waaning eigen 80. Capt. Richertz waaning eigen 80. Capt. Laurs Bertilsens eigen 80. Berswer Laursens waaning eigen 80. Alle gammel. Henrich Nyman Sucherbagers huus 150. Søren Fielderups huus 150. M. Cort Koch 150. Schipper Jørgen Sammuelsens huus 150. Schipper Tore Logennsens huus 150. M. Hans Svame, Ko. May. bagers, huus 150. M. Hans Pagenbach 150. Alle nye. Lauridtz Hansens eigen huus 60. Fredrick Helmensen kongl. 60. Rolandt Hansen kongl. 60. Aman Steensen Ruchmester eigen 60. Peder Bentzen Rosendall eigen 60. Capt. Wndes eigen 60. Schipper Knud Ollsens eigen 60. Schipper Niels Brundsen kong. 60. Skipper Dirick Roluffsens eigen 60. Anders Pedersen Kochs eigen 60. Alle gammel.

Dend Anden Side.

Leutenant Henrick Pedersens eigen 70 rdlr. Capt. Pouell Jostsenns eigen 70. Maren Johan Richers enche kong. 70. M. Henrich Schipbyggeres eigen 80. Capt. Jørgen Plagmans eigen forbedrit 100. Torsten Halwarsens gammell kongl. 60. Bertell Mask schriffvers egen(!) kongl. forbedrit 100. Skipper Anders Nielsens eigen 60. Niels Laholms egen 60. Schipper Laurs Gloetsens eigen 60. Leut. Halmer Frederichsens eigen 60. Høybaadsman Niels Bentzens eigen 60. Leut. Hans Nis eigen 60. De 6 sidste gammel. Reyer Axellsen kongens 60. H. Christen Andersen prestens 2 waaninger 180. Leut. Hans Jørgensens eigen 80. Nicolai Drabant kongens 80. Tommes Jensen Bodichers eigen 80. Samuell Nielsen weier paa Holmen eigen 80. Niels Oluffsen kongl. 80. Peder Pedersens enche kongl. 80. Niels Bagges 2 waaninger tilsvarer Hans Hermandsen 200.

Hommer Strede.

Jacob Jacobsens huus 3 fag nr. 1 200 rdlr. Peder Jensen Renteskriffvers 4 waaninger nr. 2, 3, 4, 5 300. Jon Halworsens eigen nr. 6 80. Skipper Pouel Persen nr. 7 80. Skipper Troels Laursen nr. 8 60. Capt. Christoffer Høyres egen nr. 9 60. Jacob Jostsens huus bewaanis aff Jacob Jacobsen nr. 10 60. Christoffer Pouelsens kongl. nr. 11 60. Skipper Hans Biørnsens kong. nr. 12 60. Skipper Troluff Ollesen ko. nr. 13 60. Skipper Olle Oluffsen kong. nr. 14 60. Gunde hoes slodz fogden kong. nr. 15 60. Skipper Laurs Knudzens eigen nr. 16 60. Skipper Olle Torrelsen kong. nr. 17 60. Skipper Christen Hansen kong. nr. 18 60. Skipper

Hans Christensen kong. nr. 19 60. De sidste 12: gammell. Svend Jensens eigen gart nr. 20 60. Hans Hansen Proviantskriffvers 3 waaninger nr. 21, 22, 23 250. H. Henrich prestens 2 waaninger tilhører M. Niels prest nr. 24, 25 170. Schipper Knud Hansen kong. nr. 26 100. Capt. Peter Cardemindes egen nr. 27 100. Claus Halse Drabants egen nr. 28 100. Capt. Cornelius Kruses eigen nr. 29 100. Skipper Jacob Pouelsens egen nr. 30 100. Christoffer Gabels 10 waaninger gammell vdj Hommerstræde nr. 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 och tvert for Holmen 11 waaninger 2800. Capt. David Daneels 2 waaninger nr. 12, 13 320. Capt. Peter Kiertemindes waaning nr. 14 180. Visical. Peter Knudzens 2 waaninger nr. 15, 16 320. Capt. Gillis waaning nr. 17 180. M. Niels prestens waaning nr. 18 180. Kriges collegium kong. 500. M. Phillip Bartskiers huus med en stor pladz 600. Augustinus Ottos huus med en biugning i Hommerstredet 450.

Øster Wold.

Adam Fredrick Werners huus med pladz 1100 rdlr. Hans Hansen Prouiantskriffvers huus med pladz 500. Arent Berendtzens 3 waaninger med en pladz 250. Jørgen Riidtzers pladz 150. M. Niels till Holmens huus och pladtz 300.

Summa summarum 82700 rdlr.

Poull Førster. Thoer Andersen. Jørgen Adrian Wichman. Joachim Friedebold. Lauridtz Hansen. Hans Sebalt. S. M. C. A. M.

Strand Quarteer.

Effter welwiese herr præsident med samptlige borgemestere och raad worris gunstige øffrigheds vdj Kiøbenhaffn deres schrifftlig befalning dateret her i staden d. 28 martii anno 1661 sist forleden des indhold, at vj vnderskreffne med det forderligste vden ophold skulle forføye os thill alle de gaarder, woninger, huuse och ejendomb vdj Strand Qvarteret, saa haffver vj os indstillet och worris gunstige øffrigheds befahlning flittig och forsamblig effterkommet och paa astederne begiffvet os och alle forfundene gaarde, huuse och woninger i forneffnde Strand Qvarteer worderet och taxeret speciall wiis som efterfølger.

Wed Stranden.

Daniel Knops grundmuuret huus med en leye kielder 1100 rdlr. Carll von Manders grundmuuret huus med en leye kielder 600. Hendrick Winterbergs enche grundmuredt huus med en kielder 600. Steffen von Essens grundmuuret huus med en leye kielder 1200. Albret Düsseldorffs grundmuuredt huus med en achter wonning och

med en kielder 1600. Jacob von Hams tømmerhuus med en kielder och bagwonning 700. Christen Andersen Skippers tømmerhuus med en kielder 350. Lauridtz Hammers grundmuuret huus med en kielder och bagwaaning 1200. Willum Fyhrens grundmuuret huus med en kielder och bagwonning 1400. Borgemester Peder Pedersens grundmuuret huus med en leye kielder 1000. Effuert Funcks grundmuuret huus med en kielder 1100. Dirik Struffs grundmuret huus med en leye kielder 1000. Jørgen Hansen Renteskriffvers grundmuret huus med en leye kielder 850. Borgemester Christoffer Hansens grundmuret huus med en leye kielder 900. Peter Mudtzfelts tømmerhuus med thoe whoninger 800. Borgemester Fin Nielsens grundmuret huus med thoe leye kelder 1100. Arent Berentsens tømmerhuus 400. Margrete sal. Herman Tursens tømmerhuus med en bagwonning 400. Johan Steenkuhls grundmuuret huus med en bag port 1300.

Læder Strædet.

Doct. Simon Pauli grundmuret huus 800 rdlr. Sal. Jørgen Skreders enckes tømmerhuus 100. Torben Bentsen Skreders tømmerhuus 100. Bartholomeus Møller Bagers grundmuredt huus 400. Christen Jensen Becks tømmerhuus 500.

Hytzschen Strædet.

Søffren Pedersen 100 rdlr. Nock et lidet huus hannem tillhører 50. Maren Pottemagers 100. Orsele sal. Michell Skouanis 120. Jens Olluffsen Schreder 50. Esaias Fleiskers wonning, som Samuell Skomager iboer 50. Peter Willantsen Procurator 110. Anders Nielsen Schreder 100. Jens Lauridzen Bogføhrer 100. Jørgen Boemand Schmed 150. Søffren Andersen Schreder 100. Lars Larsen Possementmager 60. Peter Schwertfeyer 80. Anders Jacobsen Possementmager 60.

Amager Torff.

Esaias Fleiskers grundmuuret huus 1400 rdlr. Johan Adolff Erenstes grundmuret huus 900. W. B. Olluff Rosencrantz och Bertell Hendrick Biskops grundmuret huus 1500. Ditmer Beeffe grundmuuret huus med en nye achter bygning 1100. Cort Hendrick Merckers grundmuuret huus med en achter wohning 1200. Casper Grotts grundmuuret huus 700. Karen Andersdaaters tømmerhuus med trende achter wonninger grundmuuret 1200. Anne Sohll Paull Gaaps grundmuret huus med et baghuus tømmerbøgt 900. Claus Iffversens grundmuuret huus 600. Hans Jacobsens grundmuret huus med en achter pladz 700. Johan Müllechs grundmuret huus 600. Anneche Sohll Hans Herman Heisters tømmerhuus med en bagport 700. Sophia Sohll Hans Mortensens tømmerhuus med en bag port 700. Peter

Fricks tømmerhuus med et grundmuuret baghuus och port 1100. Mouridtz Fricks tømmerhuus med en bagport 950. Johan Fricks tømmerhuus 700. Johan Bøeffkes tømmerhuus 400. Hendrick Kruses tømmerhuus 300.

Høybro Strædet.

Giert Brøskes grundmuret huus med en leye kelder 400 rdlr. Frans Roedes gruudmuuret huus med en leye wonning och kelder 2000. Doctor Paull Motz grundmuuret huus med en leye kelder 650. Johan Damkes grundmuuret huus 600. Ludert Stuffkes thoe tømmer huuse 900. Carll Rosenmeyers grundmuuret huuse med en leye kielder 1200. Lüdert Ortmans grundmuuret huus 500. Magrete sahl. Claus Hømkes grundmuret huus med en leye wonning 800. Hans Haumans grundmuret huus 950. Søffren Larsens grundmuuret huus 1600. Jurgen Kiems grundmuret huus 800. Christoffer Herfodts grundmuuret huus med en leye kelder 1100. Jochum Larnadtz grundmuuret huus med twende smaa leye boeder 400.

Amager Torff.

Rasmus Kocks tømmerhuus 200 rdlr. M. Christian Badskers tømmerhuus 300.

Store Fergestredet.

Claus Wildes tømmerhuus 200 rdlr. Hans Heitmans grundmuret huus 350. Trine sahl. Hans Nielsens grundmuret huus med en leye kielder 600. Johan Gaardman aff Norge grundmuret huus 1100.

Paa Slodsholmen.

Baltzer Seckmands plads 100 rdlr. Peter Kalthoff Ko. M. tygmesters tømmerhuus 600. Islandz compagnies grundmuuret huus 1400. W. B. herr Cantzeler Peter Retz grundmuuret huus 2600. W. B. frue Cathrine Seesteds tømmerhuus 500. B. M. Peder Pedersens pladz 100. Hans Mandixens pladz 100. H. rent. Henrich Møllers pladtz 250. Hans Pedersen Bladts tømmerhuus 900. Johan Bonermands tømmerhuus 800. Hendrick Bolckes tømmerhuus med nock to smaa wonninger 800. M. Johannes Boemer Hoff Prædicants tømmerhuus 500. Oberst Anaus Wilckens tømmerhuus 300. Jacob Jensen Sveyers tømmerhuus 100. Niels Andersen vnderskriffver paa Tyghuuset tømmerhuus 100. Michell Andersen Tygmesters tømmerhuus 100. Nock trende huuser som hører H. Maystz. till 200.

Bag Børsen.

H. Rentm. Hendrick Møllers boldhuus med et grundmuuret huus som boll-mesteren iboer och en leye kielder 2500 rdlr. H.

rentm. Hendrick Müllers grundmuuret huus som hoff marschalck iboer 1000. Casper Roluffsens tvende grundmurete huuse med en leye kielder 1800. Ludewick Lohrentz tømmerhuus 800. H. rentm. Christoffer Gabells tømmerhuus 1400. Søffren Pedersens tømmer packhuus 250. Effven Pedersens tømmerhuus 350. Lauridtz Christensens tømmerhuus 350. H. cammerath Belck 900. Christen Oluffsens tømmerhuus 600. Feltherr Schack en grundmuret huus med en haffve platz 2000. Jens Lassens tømmerhuus 1000. Margrete sal. Bartholomeus Michelsens platz 400. Jens Olluffsen Schibbøggers tuende tømmer woninger 450. Sucher Compagnie grundmuret 1400. H. rentm. Henrick Møllers 7 grundmurede wohnhuuse med leye kiellere ock et packhuus wed den Lange broe 7000. Hans Kongl. May. Børs, hvorvdaff Kahren sahl. Jacob Madtzens annammer leyen, med leye boeder ock packhuus vnder ock offven 16000.

Summarum paa forskreffne taxering beløber 99280 rdlr.

Johan Boekffen. Morten Søffrensen. Jacob von Ham. Leuder Stieffken. Hans Jacobsen. Curdt Funck.

Snarens Quarteer.

Effter som wi vnderskreffne haffver bekommet wores gunstige øffrigheds herr præsident sampt welwiise borg. m. ock raads befalning à dato Kiøbenhaffn den 18 martii 1661, tillholder os at taxere ock wurdere jordegoetz vdj Snarens Quarteer her i staden, hvilchen forskreffne befalning vi hørsomeligen haffver effterkommet, ock alle gaarde ock waaninger offverseet ock wurderet som følger.

Snaregaden.

Hans Pedersen Kleins gaard 800 rdlr. Albret Nielsen Kock 400. Hans Mandigsens gaard 800. En leje waaning 250. Hans Pedersen Blodts, som Ditleff Skrøder iboer, 400. Giert Borchersens, som Bertell Jespersen iboer, 400. Ellen Gierdtzdatter 380. Sophie s. Christen Pouelsens 400.

Wed Stranden.

Hans Jacobsens waaning 60 rdlr. Anders Jensen Schipper 50.

Magstrede.

Peder Andersens tvende waaninger 100 rdlr. Boeld s. Børge Korenmahlers 80. Lauridtz Kalckmaallers huus med en leye waaning 150. Anne sal. Gert Meiers tvende waaninger ock to gammel dito till Stranden 100. Niels Jacobsens tvende waaninger 400. Otte Hansen Skencker 150. Rasmus Muncks to smaa leje waninger 80. Anne Gert Meiers fire gamle waninger 125. Trj gammell grundmuret dito 250. Hans Pedersen Kleins huus, som skipper   qvinde iboer, 70.

Prammand 100. Skipper 80. Hesselbergs gaard med en waaning till Compagnie Strede 500. Rasmus Hansen Munckes gaard med en waaning til Compagnie Strede 500. Jacob Pedersens gaard med en waaning till Compagnie Strede 450. Madtz Rasmusens gaard 400. Jørgen Pedersøn 300. Mette Hansis huus 80. Thomas Thomesen 800.

Snaregaden.

Peder Pedersen raadmands gaard med thoe leje waaninger 900. Lauridtz Tuxsens gaard 700. M. Ernst Ridtzers gaard baade till Snare Gaaden ock Compagnie Strede 1000. Peder Findes gaard 200. Hr. president Hans Nansen 800. Margrette s. Harman Turisens gaard med tvende leje waaninger till Compagnie Strede 600. Lenne s. Dirick Bardtskiers gaard med een leye waaning 400.

Compagnie Strede.

M. Martin Zixsen 350 rdlr. Uldrick Sveier 100. Welb. Kielder (!) Krag 600. Peders Svendsens ock Hans Johansens enche i Peder Pedersen raadmans 2 gaard 500. Lauridtz Søffrensen Brøger 400. Morten Knøters to waaninger, som Hans Jordt Hattemager nu eier, 80. Svend Bendtzen Brøger med en leje waaning 300. Jens Jensen Rebslar 180. Clemend Rasmusens waaning 100. Jacob Zirdtzo Bagger 300.

Wandmølle Gaade.

Peder Pedersen Vnderkiøbmand 100 rdlr. Iffver Pedersen 500. Christian Christensen Skipper 100. Christoffer Rochested 30.

Liden Knagere Strede.

Niels Monsen Rebslar 120 rdlr. Alff Hellesen 100. Peder Justsen 100. Hans Nagelsmed 100. Lauridtz Pouelsen 100. Peder Pedersen raadmand trej leje waaninger 150.

Compagnie Strede.

Jens Mickelsens gaard, som her Erick iboer, 400 rdlr. Anders Pedersens gaard 400. Peder Juell 600. Doct. Simon Pauli gaard, som Peder Ollsen iboer, 380. Jon Søffrensens gaard med en leje waaning 400. Niels Jonsens gaard, forfalden, 200. Den danske Compagnies 2 waaninger 200. Jørgen Grundtmandtz gaard 600. Reinholdt Roddis huus 250. Baltzer Schkmands [Sekmands] gaard med trej waaninger 1000. Bendt Lauridtzens gaard 300. Hellmer Diricksen 600.

Store Knagere Strede.

Christoffer Cur Glasmester 60 rdlr. Svend Pedersen 50. Lauridtz Ibsen Ligger 50. Dirick Hartmansen 50. Jacob Hansen i Reinholdt Rohdis huus 50. Søffren Jensen Ostekremmer 60. Lauridtz Jensen 65. Abraham Snecher paa Tyghuusit trej waaninger 150.

Badstu Strede.

Christoffer Sneckers gaard med en waaning 260 rdlr. Hendrich Jensen Dobbeltsteens gaard med en waaning 500. Jørgen Anchersens trej leie waaninger til gaden ock fire till gaarden 400. Niels Pedersen Brendewinds mand 100. Pouell Jørgensen Skomager 80. Hellmer Dirichsens 2 leje waaninger 80. Hans Pedersen Schomager 50. Michell Pedersen Skomager 30. Bastian Skomager 30. Fallentiin Huemagers to waaninger 100. Ellse Hatstafferers 30. Jørgen Knapmager 100. Hans Nielsens huus i Sundbye 40. Matthiis Kock 100. Jochum Spegelborrig 200. Nicholaj Rotgeters huus med en ringe waaning 125. Anders Rasmusen Brøger 400. Hans Jacobsen Reebslagers huus, Nicholaj Rothgeters hustru nu eier, 100. Hans Kock Blockdreyer 125. Peder Pussemendtmager 250.

Broleger Strede.

Christian Felix i boldmesterens huus med en leye waaning 200 rdlr. Skrederens krughuus 200. Lauridtz Christensens tvende waaninger 200. Michell Pedersen Brøger 400. Jens Mouridtzen byfogedt haffver Olle Nielsens gaard 400. Skipper Hagens enche 100. Peder Riber Skreder 100. Vissens Hansen Brøgers gaard 600. Zackeries Jacobsens huus 100. Maren Eskild Jensens huus 280. Lorendtz Skreders gaard 600. Jochum Clausens gaard 400. Olle Nielsen 400. Wolff Raffns gaard 450.

Endeløse Strede.

Zackeries Jacobsens huus 50 rdlr. Doct. Simon Pauli huus 50. Arendt Berendsens trej waaninger 120. Skomagerens laugshuus, en liden waaning till Badstu strede 30. Lauridtz Søffrensen Skredders gaard med en waaning 160. Jens Tømmermand en waaning 80. Claus Hes Muurmester 100.

Raadhuus Strede.

Jens Andersen Brøger 200 rdlr. Johan Falchis tvende waaninger 300. Wldrick Musikant 100.

Nye Torff.

Matis Hasis gaard Hans Druebien iboer 300 rdlr. Jens Mouridtzen byfoget 500. Anne Marie Deboris 250. Maren Niels Hansens 400. Christian Schuldtz 350. Welb. Frantz Brochenhuus hans gaard och en leje waaning som M. Willom iboer 1100.

Gamel Torff.

Jacob Andersen Raadmandtz gaard med en leje waaning 1100 rdlr. Hans Hansen Brøggers gaard 350. Dorethe Lauridtz

Madzens 450. Lauridtz Pedersen Hesselberig 800. Sigwerdt Flor 350. Jacob Eilertzen 1000. Christoffer Pedersens gaard, en waaning 500.

Kledeboden.

Peder Banicke 180 rdlr. Anders Søffrensen 400. Jørgen Leffuendahl 600. Søffren Pedersen 800. Isack Cloman med en waaning 600.

Wimell-Schafft.

Arendt Bedmand 200 rdlr. Niels Endwoldsen 200. Augustus Fagitz gaard och hawe med tvende store waaninger till Brolegerstrede 800. Nicholaj Baldtzersen 200. Jørgen Beirmand Copersmit 200. Christoffer Echhoren Feldbereders huus med trej smaa waaninger i Endeløs strede 200. Hendrick Hendricksen 200. Hans Bumester 300. Albret Handtske mager 100. Jørgen Kremer 100. Friderick Paping 250.

Skueboderne.

Søffren Hansen Raffn 300 rdlr. Hans Knudtzen Leegardt med 2 leie-waaninger till Badstustrede 500. Thomus Nielsens gaard med en waaning 300. Nicholai Zwietzer Copersmed 250. Augustinus Dreyer 300. Mons. Speckhan med en waaning till Compagniestrede 1100. Hendrick Isacksen 400. Peter Carstensen 250. Willom Hesselberig 500.

Haf. den 30 maii 1661.

Summarum 49030 rdlr.

Rasmus Hansen Munck e. h. Bertill Jespersen eg. h. Hans Knudzen Leegaard. Anders Rasmusen. Wissens Hansen egen haand. Chlaus Hees Muur m.

Wester Quarteer.

Efftersom wii vnderskreffne haffver bekommet woris gunstige øffrigheed, præsident sampt well-wiise borge mestere och raad schrifftlig befahlning, at vii skulle taxere och wordere Wester qvarteers huuse, grunde och eigendomme och det schriffteligen summere, beregne och fra os paa raadstuen jndleffvere, saa haffver vy samme vores gunstige øffrighedtz befahlning effterkommet, och befindes ellers vdj samme qvarter husene møget forskudt och brøstfeldigt, sat och taxeredt som følger:

Raadhuus Stræde.

Margrete s. Herman Turisen hendes gaard 300 rdlr. Jacob Mørck Skipper 250. Jørgen Hartwig Kleinsmedt 150. Anne s. Niels Honnigsen 100. Peder Andersens wonning 100. Dawid Madzen Brøggers gaard och en øde pladz till Ny torffe for 500. Hans Willertzens wonning 130. Svend Mogensen Skipper 130.

Farffue Gade.

Lauridtz Hansen Reebschlager 200 rdlr. Anders Persens mølle och stoll 100. Michell Dorskou Kleinsmidt 50. Hans Mandixsens wonning 80. Christen Andersen Aarsknecht 50. Jens Aarsknecht 50. D. Simon Pauli waaning 50.

Perle Gaarden.

Doct. Simon Pauli 150 rdlr. Johan Diricksens gaard och en woning 500.

Farffve Gade.

Lauridtz Powelsen Brøggers gaard med 2 waaninger 200 rdlr. Steffen Gudmandsen Brøgers gaard med 3 woninger 500. Erick Lauridtzen Isl. Kiøbmand 350. Niels Pedersen Schreders enche 140. Jens Jensen 140. Hans Oldenborgh Skipper 150. Nicholaj Rentzis gaard med en waaning 250. Lorendtz Krøger Vrtekremer 250.

Wand Konsten.

Christoffer Hernig 300 rdlr. Børge Andersen Skipper 100. Peder Juels gaard 450. Birte s. Gudmand Brøggers 250. Gerdt Pyper Farffver 500. Niels Anchesen, en woning med 2 møller 400. Jochum Smidt Bødicker 100. Olle Slagters 2 woninger 120. Joen Ollesens woning 60.

Farffve Gade.

Lauridz Bøddichers enche 60 rdlr. Biørn Troelsen 60. Anne S. Knud Wandkickers gaard med 3 woninger 300. Jens Bomslutter 140. Hans Tverman Schreder 250. Claus Svarer Skipper 180. Christen Pedersens gaard och j woning 450. Welb. Peder Wiibes gaard 800.

Synder Wold.

M. Peder Munckis wonning 50 rdlr. M. Hans Huuswigs woning 50. [Boende Hogensen 60. Knud Bøddicher 60. Hans Mogensen Skredder 60. Niels Erlandsens 5 woninger 100.

Farffue Gade.

Hans Mulis wonning 60 rdlr. Boel Detleff Wittisens wonninger 130. Stadtius Endspender 100. Hans Mandixsens 6 woninger 350. Simon Muurmesters woning 80. Hendrick Hock Bagers gaard med en woning och øede pladtz 500.

Hestemølle Strede.

Christen Barsebeck Fisker 50 rdlr. Børge Knarder Skipper 140. Chresten Witterupsens woning 60. M. Anders Scharpretters gaard, byens Aufflings gaard och 8 byens woninger 200.

Lawendell Strede.

Jørgen Rauffns gaard 200 rdlr. Troels Hagensens gaard och 2 woninger 120. Christian Dønneckers woninger 80. Olle Lauridtzen 100. Jeppe Tugesen Skipper 100. Hans Hansens 6 waaninger 200. Madz Lauridtzens 2 woninger 100. Peder Pedersen Raadmands 3 woninger 75. D. Christian Fabricius woning 30.

Michelbrøggers Gade.

Borg. Christoffer Hansens 3 woninger 50 rdlr. Niels Børresen Skipper 80. Borg. Christoffer Hansens femb woninger 130. Niels Christensen 50. Anders Jensen 50. Hindrick Krick Krogmagers tvende woninger och 11 waaninger vdj Pølsegaarden for 350. Willum Furens 19 waaninger 900. D. Lauridtz Mortensens woning 60. Berendt Madzen 60. Hans Sterck Fisker 60. Niels Pedersen 60. Peder Poffvelsen en woning 60. Michell Jensens 2 woninger 150. Jacob Andersen Raadmans woning 50. Torben Pedersen Brøggers 4 woninger 160. Wellb. fru Sidtze Grubbes 3 woninger 140. Hans Muhlis 3 woninger 160.

Kattesund.

Mattis Laursen Schorstenfeger 50 rdlr. Johan Lehns gaard 130. Niels Pedersen Slagter 130. Daniel Eighorn Boegtrøcher 130.

Hellig Kors Strede.

Niels Hansen Brøggers woning 120 rdlr. Peder Christensen 70. Hans Lauridtzens huus och j woning 130. Poske Pedersen Fange foget 50. Peder Nielsens woning 60. Lauridtz Bentzen Slachter 180. Jurgen Jensen Slagter 40. Jacob Powelsen Brøggers mølle 300. Olle Lauridzen Brøggers 3 woninger 120. Madtz Knudzen Drager 50. Welb. Pros Mundtz fruis gaard och en wonning 400.

Stoer S. Clemenstrede.

M. Hans i Roskild 4 woninger 100 rdlr. Jacob Pedersen Wachtskriffver 75. Jens Nielsen 40. M. Bertel Bertholinus 40. Madtz Jensen 100. Niels Hansen Snedicher 160. Hans Jacobsen Kremmers 4 woninger 300. Olle Kormagers huus med j woning 140. Christen Clemmendsens woning 60. Lauridtz Nielsen Slagter 220. Niels Christensen 200. Michell Lauridtzen Schreder 60. Madz Jensen Kock 60.

Kattesund.

Niels Mickelsen 170 rdlr. Erick Wickman Weffer 140. Niels Toerdsen 140. Pouell Jensen 140. Olle Slagters enche 140. Hans Jensen paa Christianshauffn 2 woninger 140. Chresten Breffuedrager 40. Byens 10 woninger som byens thiener vdj boer 200.

Suenne Gade.

Tobias Lindener Smidt 100 rdlr. Niels Andersen Brøgers 4 woninger 120. Anne S. Dirick Bardskers 6 woninger och vdtill gaarden 4 woninger 200.

Ny Torff.

Peder Pedersen Brøgger 300 rdlr. Margrette s. herr Rasmeses 200. Søren Ibsens enche 200. Welb. Mogens Friis rentemesters gaard med 5 leje woninger 2100. Olle Hindricksens gaard med en woning 600. Hans Ericksen Skredders enche 100. Hans Terckelsens gaard med en woning 400.

Gammel Torff.

B. Hans Sørensens woning 200 rdlr. Helene s. Biørn Bentzens 900. Sille sahl. D. Jesper Brockmands gaard med 3 woninger 1000.

Wagen Badstu Strede.

Jacob Witte Bøddicher 100 rdlr. Birte sahl. Hindrick Schrøders 200. Sal. Jsack Murmesters huus med 2 woninger 150. Hans Bøddecher 140. Anders Biørnsen Schoflicher 120. Dirick Reyer Amagers woning 30. Hans Pouelsen Slagter 50. Hindrick Jacobsens 3 woninger 130. Søren Nielsen Wognmand 200. Anne M. Søren Clemendsens 120. Anders Rasmusens 2 woninger 100. Jørgen Eilersen Rotgessers wonning 50. Anders Rasmesen Brøgers 2 woninger 100.

Lille Michelbrøggers Gade.

Niels Rasmusens 2 woninger 60 rdlr. Peder Andersen Brøgger 300. Jens Madtzen Muurmesters gaard och øede pladz 250.

Lille S. Clemenstrede.

Jens Madtzen Murmesters huus 100 rdlr. Niels Christensen Slagter 100. Hermen Lauridtzen Slagters pladz 50.

Wester Wold.

Borg. Christoffer Hansens wohning 150 rdlr. Anders Biørnsen 50. Pouell Chrestensen Timmerman, Kirsten Peder Nielsens 80. Jacob Hansen 100. Borg. Christoffer Hansens hauffver 100.

Wester Gade.

Hendrick Møllers mølle ved Porten 500 rdlr. Søren Jensens woning 150. Niels Hansen Bødcher 100. Hans Frees Pottmagers 2 woninger 200. Jens Hansen Brøggers gaard och en woning 300. Søren Jensen Rentteskriffvers gaard med en woning 450. Lauridtz Nielsen Brøggers gaard med en woning 350. Anders Mortensen Brøggers gaard med 2 woninger 200. Hans Winnberck Leesmidt 150. Frederick Turisens woning 50. Johan Nielsen Brøgers gaard med 2 woninger 500. Jens Karmager 150. Niels Rasmesen 130. Christen

Pedersens enche 80. Hartwig Smidtz enche 120. M. Erick Ollesens woning 35. Olle Lauridtzen Brøggers woning 40. Maren Fleckis 2 woninger 100. Jacob Sørensen Bagers gaard med thoe woninger 300. Christian Krafft Feldtbereder 100. Sahl. Hans Pohlmesens gaard 250. Jørgen Pedersen 200. Jørgen Sørensen Studiosus 200. Jsack Murmesters gaard 300. Hans Pedersen Klen 250. Lauridtz Knudzens gaard 150. Anne sal. Aude Jensens 200. Madz Lauridtzen Brøggers gaard 300.

Effter præsidentens welw. b.

Nicolaus Rens. Henrick Kock Bager. David Madtzøn. Jens Hansen. Madz Lauridzen. Jorgen Pedersen. Simen Nielsen.

Summ. summarum belanger sich forskreffne later. och summer 35015 rixdlr.

Nørre Quarteer.

Gammell Torf.

Strange Trønners gaard 1000 rdlr. Simen Kriches gaard 300. Daniell Kellinghnsen 350. Marie s. Christopher Trønners gaard med en leye waning paa Nørre gade 700. Lisebedt s. Laurs Eskildsens gaard 1600. Doctor Asverus Paye 600. Borgemester Hans Sørensens gaard, som Poffvel Christensen Fyn ibor, 700. Bertolemeus Pedersen Raadmandtz gaard med en leye waaning 1000. Hans Jacobsens gaard, som Maren s. Jens Andersens bewaaner, 400.

Wester Gade.

Madtz Pedersens gaard 200 rdlr. Søren Nielsen Brøgger 300. Joest Frøllinges gaard med en leye wonning 500. Welb. Erick Hellesens 2 gaarde med 10 leye wonninger 1000. Maren Fleches gaard med 3 waaninger 300. Jens Sørensen Bagger 200. Peder Hansen Kaarsøer 250. Anders Ollsen Brøgger 400. Peder Hansen Riserup 90. Børge Nielsen Kock 200. Oluff Mouridtzen 350. Jørgen Roedtgetter 100. Peder Poffuelsens gaard 400. Lisebet s. Christopher Bagers 150. Maren Snedkers 200. Hans Pedersens gaard med en waaning 400. S. Jsack Muurmesters woning, som Hans Pedersen Musicant svarer till, 80.

Nørre Gade.

Hendrick Brinckmandz gaard 300 rdlr. Madz Olsen 120. Arffvet Michelsen 180. Maren s. Hans Spormandtz 400. D. Peder Lauridtzens gaard med en voning 1200. M. Vitus Bierings gaard med 3 woninger 900.

Studii Strede.

Anne s. D. Caspers gaard med 2 woninger 400 rdlr. D. Aute Sperlings gaard med 2 woninger, som Johan Steenkull svarer till, 350.

M. Christian Steenbuckes residenz 300. Jochum Slodzfougets gaard, som Mergrete s. Hans Boysens iboer, 600. M. Hans Soegatz gaard, som m. Jens Bircherod iboer, 500. Jens Christensen Edichebrøgger 70. Rasmus Caspersen Snedicker 150. Jens Olsen Skreders huus, som Helwig Wefuer iboer, 70.

Lauritz Biørnsens Strede.

M. Erick Olsens 9 waaninger 120 rdlr. Bertell Frøllichs enche 100. Peder Simmensen 20. Anders Michelsen 300. Peder Porteners gaard, som Peder Hansen iboer, 150. Willum Møeller 400. M. Brun Brocksniders gaard med j woning 250. Oluff Olsen Slachter 20. Anne Gregerses 2 woninger, som Claus Skomager och Steffen Skreder iboer, 150. M. Eriches gaard, som Hans Rosendal ibor, 150.

Studii Strede.

Jens Bangs huus, som Jørgen Hansen ibor, 70 rdlr. Hans Jensen Murmester 60. Martinus Rabegotzsky Bryger 450. Jens Jensen Wognmand 25. Halvor Gunesen 25. Jørgen Thomesen 50. Peder Wickmand Snedker 50. Lauridtz Sørrensen 50. Hans Jensen Skoeflicher 50. Marchus Silches hauffue och porterom med 6 woninger 400. Erick Lauridzen 25. Iens Andersen 60. Chresten Pedersen 40. Carsten Pedersen Høcher 40.

Wester Wold.

De faetiges 4 gamble sielle boder 30 rdlr. Maren s. Hans Spormandtz 6 woninger 130. Peder Pedersen Raadmands 2 woninger 40. Isack Muurmesters 10 woninger, som Hans Pedersen Musicant svarer til, 150. Hans Hellesen 20. Jørgen Ridtzer 20.

Studii Strede.

Lehne s. Dirick Badskers 7 woninger 100 rdlr. Sørren Pedersens 2 woninger 150. Niels Mouridtzen 90. Jens Andersen 50. En øede pladz tilkommer Hendrick Hansen Weffver 40. Maren s. Anders Nielsens 150. De fatiges 5 waninger 40. Bendte s. Madz Klochers 70. Jens Biørnsen 100. Samuell Thommesen 250. Arffvidt Michelsens woning, som Sørren Sponmoter iboer, 25. Sara Detloff Kønnigs gaard med j leje woning 100.

Lille Lauridtz Biørnsens Strede.

Dorrete s. Peder Jensens 20 rdlr. Jens Kiøbenhauffn 50. Jørgen Rauns huus, som Peder Blegmand iboer, 120. Michell Christensen 100. Michell Grub 40. Peder Ribers woning 20. Søren Rasmusen Skreder 80. Rasmus Dreyer 30. Jørgen Landt Snedker 30. M. Jens Finches 5 woninger 250.

Studii Strede.

Matz Lauridtzens 2 waaninger, som Jens Skollemester iboer, 60 rdlr. Svend Boesen Wogenmand 200. Hendrick Nielsen 50. En øede pladz, som Hendrick Nielsen eyer, 13. M. Veisius gaard och 2 woninger 450. Smedernis laugshuus, som Niels Nagellsmed bewonner, 100. Thomes Ibsen Skreder 50. Madz Jørgensen Bogtrøcher 80. Her Anders och Thrinne s. m. Peders gaard med portrom till S. Peders strede 200. Maren s. d. Jacob Knudzens gaard med en leye woning 600. Hans Pedersen Musicant 80. Peder Andersen Skreder 50. Bispens residentz 1000.

Nørregade.

Kirstine s. Johan Runchels 200 rdlr. Jens Wochmand 250. Claus Skomager 50. Knudt Ollsen Wiinhandler 350. D. Lindemandtz efterleffverskes residendtz og M. Pheifii residentz 800. Capelanens residentz till den tydske kirche 350. D. Johan Møllers residentz 500. Wed den tyske kircke 4 boder 30. Den tydske Cantoris gaard 200. Pouel Svendsen 150. Willum Danielsen 600. Anders Hansen 400. Niels Rasmusen 400. Svend Andersen 450. Peder Sørensen 300. Thomes Jensens gaard med en waaning 600. Strange Trønners gaard, som Morten Lauridtzen iboer, 500. Peder Andersen Lougmand 450. Jacob Pouelsen 500. Sørren Lauritzen 300. Fredrick Turesens gaard, som Maren s. Mogens Grouff iboer, 500. Søren Christensen 60. Welb. Aadte Paawiskes gaard 600. Peder Thordsen 100. Hans Jostsens gaard med j leje woning 600. Hans Skinders huus, Jens Sørrensen iboer, 60. Maren Potemagers 40. Sørren Rasmusen 60. S. Hans Jespersens arffvingers gaard 250. Peder Thuesen 300.

Klocher Høigen.

D. Peder Reiseners 3 wonninger 80 rdlr. Friderick Thuresens 9 woninger 100. M. Hans Suegaes och Claus Kandestøebers 7 waaninger 160. Strange Trønners 10 woninger 80. Hans Olsen Grauffuer 20. Jens Christensen Bagers woning 20. Willum Møeller 20.

Lauridtz Legs Streede.

Strange Trønners 8 woninger 110 rdlr. Thomes Jensens 4 woninger 80. Jens Aarsknegtes enche 2 woninger 30. Niels Rasmusens 2 woninger 40. Fire sielleboeder de fattige i ere. Maren Kortes 30. Aff Wartows 4 woninger 60. Casper Grotes hauffve med 8 leie woninger 300. Casten Guldsmetz 5 woninger 130. D. Peder Reisner en hauffve med 11 leje woninger smaa och store 350. M. Willum Lange 4 woninger 60.

S. Peders Strede.

Hendrick Deuent Maller 2 woninger 60 rdlr. M. Daniell Weisius leie woning 30. Mette s. Pouel Scholemesters 30. Jochum Moltken 3 woninger 70. Mette Peder Kattes 80. Paaske Snedkers 2 woninger 150. Universitetetz 2 leje woninger 140. Welb. Houffmesters boer, som Studenter vdj ere, med haffverommedt, 900.

Teilgaard Strede.

Karen s. Johan Borchersens arffuinger 2 voninger med en stor øde pladz paa hiørnet 80 rdlr. M. Hans Zwegas 2 gamble woninger 30. Michell Rasmusen 20. Anders Hansen Saufskerer 20. Rasmus Jernkremmers 2 woninger 40. Anne Skipper Thommeses 60. Hans Jørgensens gaard med en woning 90. Jørgen Lange Broelegger 30. De fatige i en gang 7 woninger 80. Johan Romoermesters 3 woninger 100. Casper Grotes 9 woninger 170. Jacob vom Hams 7 woninger, dj 3 i Teilgaardstrede, di 4 bag Wolden 80. Anders Boesens 2 waaninger 40. Niels Sørrensen fougetsvends 2 woninger 35. D. Hans Svannis 7 woninger 140. Chresten Broelegger 20. Peder Hansen Hachelskerer, som en præst i landet tillkommer, j gammell woning 15. M. Morten Sixens øede pladz 10. Thomas Fyrens gaard och haffve 120. Margrete s. Hendrick Fyrens 2 woninger med haffve 150. Hans Jostsen 2 woninger 40. Karen Christens paa Wester gade, som Laurs Nielsen iboer, j woning 20. Malene s. Thorben Andersens 3 woninger 70. Sørren Jensen paa Wester gade 2 woninger 40. Oluff Nielsen Brøgers 4 woninger och en gaard med hestemøle 200.

S. Peders Strede.

Valentin Huemagers 2 woninger 70 rdlr. Laurs Nielsen Slagters, som Sørren Tøm iboer, 50. Maren s. Jens Murmesters 40. Peder Frantzen 50. Jens Michelsen K. M. brøger 160. Kiersten Jens Iffversens 50. Niels Andersen 150. Poffuel Pedersen 40. Poffvel Nielsen 70. Ebbe Jensen 40. Sørren Saarup 30. Jørgen Widt 2 woninger med j hauffve 200. Anders Ollsens, som Gunder Nielsen iboer, 25. Maren Slagters 25. Johan Adolfs haffve medt it stort lysthuus medt 2 leye woninger 250. Christen Jensen Slagters huus, som Christen Lauridzen Weffver iboer, 30. Her Jens Jacobsens 2 woninger 25. Anders Wilhelm Weffuer 40. Søren Pedersens haffve med 6 woninger 350. Laurs Sørrensen Wognmands gaard med en leye woning 120. Thomes Jørgensen Muurmester 50. Hendrick Hansen Weffver 120. Niels Sørrensen Murmester 100. Peder Lauridtzen 50. Christen Hansen Kiøbenhaffn 60. Morten Beier Weffuer med j woning 30. Lauridtz Nielsen 50. Niels Pedersen 90. Hendrick

Naunsen 50. Hans Røliche Weffuer med j woning 60. Michell Mendz Bager 200. Jens Pedersen Slagter med j woning 120. M. Weisius 3 woninger 120. Jochum Janche Rottgeters gaard med thoe waaninger 150. Emmerdt Karremager 40. Peder Jensen Styrmand 25. Jens Nielsen Fergemand 40. Lauritz Jensen 25. Mester Rasmus Brockmands residentz med en leje waaning 550. Anne s. Dinnes Glarmesters 50. Oluff Pedersen Aarsknecht 30. Niels Runchels woning, som Sefuer Mmelten [dette Navn maa være fejlskrevet] vdj boer, 20. Jacob Boegbinder 40. Steffen Klochers huus, som Dorrete Jens Pedersens iboer, 150.

Summa summarum offver forskreffne taxseringh vdj Nørre qvarteer belanger sig in alles 44438 rixdlr.

Thomes Jensen eg. h. Jacob Pouelsen eg. h. Svend Andersen Loffmand. Willum Danielsen m. p. Niels Sørensen Muurmester. Knud Olluffsen m. p. Christen Christensen Tømmermand eg. h.

Klæboe Korter.

M. Daniell Badsker 250 rdlr. Jørgen Hansen Kiøbmand 250. Christoffer Pedersens gaard 250. Niels Christensens 300. Davidt Remmesniders 150. Poffvell Svendsens 150. Willum Klomand 300. Johan Drøgh 500. Johann Lenŋ 1200. Skollemester Jørgen Eillersens och Hørernis residentz 400. Johan Holdst Boghhandler 300. Johannes Kiehoff 600. M. Jørgen Eylersens wonning 100. Christen Jensen Skreders 100. Jochum Tedler 350. Jørgen Holsts wonning 100. Børre Poffvelsen Remmesniders 100. Drude Docters 1000. Maren Lauridtz Madtzens 150. Christoffer Matthisens woning 200. Christen Jensen Slagters woningh 200. Gammel Jens Pedersen Slagters 300.

Kanniche Stræde.

Anders Christensen Slagters wonning 250 rdlr. Christen Jensen Slagters woning 300. Mogens Nielsen Slagters 150. Peter Raffn Bøchers wonning 100. En aff de fattigis wonning øde 33.

Store Kanniche Strede.

Age Simensen Slagters gaard 250 rdlr. Drude Docters tre ny woninger 200. M. Bertell Bartholini residentz med tre woninger 600.

Skinder Gaden.

Gregorius Rabagodskis to woninger 200 rdlr. Jens Christensen Skreders tvende woninger 700. D. Fabricius tre woninger 200. Welb. frue Wibeche Todtz gaard med tvende woninger 500. Noch to woninger till Kanicke strede 150. Jørgen Hansen Renteriskriffvers gaard med 5 woninger 600.

Store Canniche Strede.

Peder Simensen Pedels woningh 150 rdlr. Casten Pedersens woningh 300. D. Fabricius gaard 600. D. Johan Wandels gaard 500. M. Hans Swegaes residentz 500. M. Jacob Finckes residentz 600. M. Rasmus Winnings gaard 500. Greff Rantzous gaard 1500. Regensen 1500.

Kiøbmager Gaden.

Mogens Pedersens woningh och tre smo woninger derhos 300 rdlr. Sidze s. Niels Nielsens gaard med 4 hosliggende woninger 800. Welb. Fisendtz Bilis gaard med 4 woninger 300. Povell Gudmantzens woningh 130. S. Morten Dreyers arvingers woning 150. Jens Gullandtzfars woningh 150. M. Anders Friches woning 200. Doct. Olle [ɔ: Otto] Sperlings woningh 300. Welb. frue Lene Rudtz gaardt medt ehn leye woningh 600.

St. Gertruds Strede.

Jørgen Castensen Renteriskriffvers to woninger 80 rdlr. M. Weisius woningh 40. Albret Dysselldorpes tvende woninger 80. Nock tvende woninger, som Jacob Weyer oppeberer leyen aff, 80. 4 woninger, som Karen Andersdatter oppeber leye aff, 160. 9 woninger i Lauridtz Hammers gaard, som Niels Pedersen Prior tager leye aff, 150. Wogenmendenes laushuus med tre woninger 100. Maren s. Peder Thessis gaard 450. Ole Moridtzen Brøgers woningh 150. Olle Jensen Brøgers gaard 650. Peder Christensens woningh 50. Jacob Guldsmidtz woningh 100.

Michell Wibes Gade.

Gudmand Hansens woningh 30 rdlr. Mickell Hansens woningh 50. M. Søffrens arvingers woningh 50. Jens Timmermands woningh 60. Peder Nielsens 2 woninger 100. Christen Christensens woningh 60. Cornelius Skibstimmermands woning 70. Jørgen Jensens woning 50. Ebbe Bertelsens woningh 50. Niels Jensen Distilleris woningh 60. Christen Nielsens woningh 60. Jacob Ollsen Murmesters woningh 50. Her Lauris Nielsens woningh 50. Søffren Christensen Møllers woningh 50. Peder Hansens woning 70. Niels Ebbesens woningh 50. Madz Draffvers woningh 70. Niels Ollsens woningh 60. Peter Nichells woningh 250. Hans Ryses woningh 50. Hans Stangh Vefftes woningh 115. Lauridtz Mortensens woningh 100. Berette Guldsmidtz woning 60. Jens Madtzen Slagtters woning 50. Casper Otte Veffvers woningh 115.

Rosen Gaarden.

Jens Christensen Bagers woning 200 rdlr. Gabriell Boumands woningh 150. Karen s. Madtz Mynters woningh 150. Truls Pedersens

4 smaa woninger 150. Jacob Bangh Brøggers gaard 650. Michell Prammandz wonning 100. Jens Nielsen Brøggers gaard 400. Niels Andersen Brøggers gaard 300. Peder Bertelsens huus med to woninger 200. Matthiis Hams 3 woninger och 6 i gaarden 300. S. Peder Bendtz enckis woningh 20. 4 aff de fattiges woninger 40. Niels Andersen Brøgers woningh 50. Olle Søffrensen Postis woningh 50. Peder Jørgensens woningh 50. Lauridtz Bøchers woningh 30. Jacob Hansens to woninger 80. Iffver Jensens to woninger 80. Jacob Andersen Raadmandts 4 woninger 100. Jacob Banghs to woninger 70. Peder Lauridtzens woningh 50. Hans Dreyers woningh 20.

I Gangen.

Bertell Timmermandtz woningh 12 rdlr. Lauridtz Hessellbiergs to woninger 25. Jacob Andersen Raadmands woninger 50. Hans Groffsmidtz gaard 80.

Peder Hvittfelds Strede.

Christen Timmermands woningh 70 rdlr. Søffren Søffrensens woningh 70. Jens Fryses woning 50. Hans Pedersen Skibskriffvers 50. Michell Andersen Tygmesters woning 50. Hans Christoffersen Iuellmandt 100. Kisten (!) Aages tvende woninger 80. Hogen Ollsen Timmermand svendtz woning 50. Niels Bendsen Timmermand svendtz woning 50. Bertell Pedersen Timmermands woning 30. Christoffer Bisterfelldtz woning 40. Bertell Jacobsens woning 50. Niels Lauridtzen Saffskerrers woning 30. Willum Hermandtzens woning med to boer vd til gaden och 5 i gaarden 150. Christen Christensens woningh 45. Lauridtz Pedersen Plidtzfogidts woning 150. Olle Jensen Brøggers woning 45. Maren Jensens 50. Timmermendtz laushuus med ehn liden waningh vd till gaden 100. Margrette Rasmusdatters woning 50. Willum Fyren Raadmandz gaard med 4 woninger till gaden och to i gaarden 400. Peder Hansens woningh 100. Jørgen Rasmusen 150. Jens Fryses woning 50.

Skiden Stræde.

Welb. Otte Brae Stensens gaard med 17 woninger 700 rdlr. Jens Sørensen Plidtzkarlls woningh 50. Anders Timmermandtz gaard med ehn hestemølle 250.

Fioll Strede.

Chlaus Snekers woning 100 rdlr. Niels Madtzen Kleinsmidtz woningh 50. Chresten Jensen Bogtryckers woningh 140. Jens Wochmandtz 6 woninger 300. Wor Frue kirches tre woninger 400. Mette Niels Christoffersens huus med to smaa woninger 100. Søffren Jensen Islandtzfares woning 60. Olle Hellesen Tømmersvendtz woning 60.

Badskerlaffvidtz otte woninger 100. M. Mortens woningh 30. Hans Skinders woningh 50. Michell Blytechers tvende woninger 200. Jochum Kachs woningh 150. Chlaus Kandestøbers pladz 80. Peder Ollsens woning 60. Jacob Jacobsens woning 70. Hans Sars Pottmagers woning 100. Sext Andersens trej voninger 150. Willum Fyren Raadmandtz to woninger 100. Welb. Otte Brae Stensens 4 woninger 260. Christen Kniffsmidtz to woninger 100.

Skiden Strede.

Søffren Andersen Kleinsmedtz woning 200 rdlr. Christian Braskes woningh 50. Hans Andersen Skreder 50. Søffren Niellsen Brøggers woning 50. Jens Toersen Klocker paa Slottit 70. Peder Muus Pedells tvende woninger 100. Søffren Nielsen Brøgers woning 80. Lauridtz Pedersen Skreders huus med to woninger 100.

Fioll Strede.

Maren Jens Bogbinders woning 60 rdlr. Morten Mickellsen Raadtmands to woninger 200. Lauridtz Poffuellsenn Brøggers woning 50. Iver Madtzens to woninger 80. Rasmus Andersen Tømmermands woning 50. Peder Dreyers to woninger 100. Karen Jens Josepsens woning 80. Jens Nielsen Skreders woning 64. Bertell Pedersen Tømmermandtz woning 150. Madz Lauridtzen Veffers woning 100. Michel Røbke Bager 150. Niels Ollsen Slagters to woninger 200.

Rosenborgh Gaden.

Anders Pedersens woningh 150 rdlr. Niels Jensen Disteleres gaard 600. Christen Nielsens woning 80. Chlaus Nagell Møllers woning 70. Jørgen Konning Smidtz wonning 75. Marcus Grablers gaard 125. Jens Jensens pladtz 40. Dirick Dreyers efterleffverskes huus 50. Lauridtz Gregersen Porteners gaard 90. Mognns Slagters pladtz 30. Niels Andersen Runckels gaard 200. Laffve Timmermandtz gaard 400. Niels Hansens tre woninger 200. Niels Kachs woningh 70. Peder Jørgensen Hattemagers woning 70. Niels Pedersens woning 70.

Nørre Gade.

Casper Karck Bagers gaard 200 rdlr. Maren H. Jens Bircheredtz gaard 400. Ebbe Pedersen Brøgers gaard 300. Peder Peder[sen] Brøgers gaard 300. Chresten Tommesens gaardz pladtz 100. Maren Mogens Graffvis gard 200. Welb. Sofie Ransoes gaard med ehn leye waaningh 300. Olle Lauridtzen Brøgers gaard med ehn leye waaningh och 4 thill Fiollstrede 600. Peder Rasmesens gaard 200. Peder Niellsen Brøgers gaard 400. D. Peder Reseners gaard 700. Margrette d. Jørgens gaard 300. Morten Michellsen Raadmands

gaard 500. Mette s. Iffver Raffns gaard och ehn leye woning i gaarden 600. Ane s. Anders Pedersen Brøggers gaard 300. Søffren Jensen Vrtekremmers gaard med to smaa leje woninger 250. Hans Mulis to woninger 250. Hans Mulis residentze, Academiet med Anatcmie huuset, D. Thomis Bartholini residentz 500. M. Erick Ollsens residentz och begge kappelanernis residentz 500. D. Thomis Bangs residentz 600. M. Willum Langis residentz 500. S. M. Peder Spormandz residentz 400. Wor Frue scholle. Jochum Molchens bogskaff 100. Steffen Klochers woning 100. Jochum Molchens woning 250. 4 smaa boer ved kierckemuren 30. Lauridtz Poffuellsen Wintappers woning 900. Søffren Andersens woning, som Karen Skipper Hagen Nielsens svarer til, 150. Hans Pedersen Skinders woning 230.

Summa summarum beløber Klædeboe quarteer 47374 rixdlr.

Olluff Jensen eg. h. Christen Jensen eg. h. Jacob Bang. Niels Andersen eg. h. Johan Drøg. Poull Swendtzen. Lave Hermandzen eg. h. Andres Frick eg. h.

Friimands Quarteer.

Taxeredt anno 1661.

Amager Torff.

Hendrick Ratkes gaard med en leye wonning paa Kiøbmager gade 600 rdlr. M. Veitii gaard, som m. Nicolaj Bartskier iboer, 500. Hans Holstes gaard 600. Hans Matthiesens gaard 2000. Margrete sahl. Hendrick Biskops gaard 700. Matthias Rudolphus Reinfonckis gaard 1200. Lorentz Holmers gaard, som welb. Abraham Platt tillhører, 1000. Peiter Holmers gaard med hauffve och 6 boeder vdj hl. Geistis stræde 1600. Christen Michelsen Sandbechs gaard 300. Karen sahl. Johan Dobbelsteins gaard med tvende leye wonninger vdj hl. Geistis strede 800. Welbiurdig Ide Skells gaard 700. Johann Sterckers wonning 250. Johan Petersen Svertfeyers wonning 250.

Stein Boderne.

Hans Jacobsen Kremers boed 200 rdlr. Johan Ludewigs woning 400. Claus Kandstøbers wonning 200. Claus Bonnix wonning 120. Skriffve och Regenscholes residentz, som Willum Trellund vdj boer, 300. Welb. fru Ane Rummels gaard 1000. Poffvel Poffvelsens gaard 600.

Skoe Boderne.

Dittmer Bøffkes gaard 450 rdlr. M. Jonas Nicolai Bartsker 300. Christopher Matthiesen Pusementmager 350. Torben Pedersen Brøggers gaard 400. Diderick Multepassis gaard 400. Gregorius Rabbakoffskis gaard 500. B. m. Christopher Hansens gaard, som Lorentz Jacobsen iboer, 500. Erick Munckis gaard 600. Welb. Axell Wrups gaard 700.

Else sahl. Berntt Schreders 150. Jacob Bruns gaard, som Gabriell Schibsskriffver haffver i pantt, 200. Niels Rasmussens gaard 350. Oluff Andersen Kandstøbers wonning 200. Anders Nielsen Guldsmidtz wonning 120. Jochum Kopp Knapmagers wonning 250. Jørgen Sydow Cantors gaard 300. Peder Byeses gaard 400. Hans Willhelm Schrivers gaard 600.

Skinder Gaden.

Hermann Schack Remskinders huus med en wonning derhoes 250 rdlr. Niels Søffrensen Schreders wonning 80. Tomas Bruun Schreders wonning 200. Hans Schall Bogbinders huus 150. Søffren Nielsens wonning 250. Hendrick Wickmand Remskinder 250. Niels Iffversen Skomagers wonning 250. Laffve Iffversen Skomagers huus 150. Dorethe sahl. Lorentz Hendzens gaard 600.

Closter Strede.

Herman Lauridtzen Slagters gaard 250 rdlr. Hans Sturmann Schreder 300. Jens Christensens øde pladtz 40. Anders Ringer Schomagers wonning 200. Clemend Dahl Schomagers wonning 200. Frantz Krackow Skomager 300. Jochum Wylandtz gaard med en leye woning, som Dauit Jacobsen Schreder iboer, 370. Reinholt Rode Skreders wonning 250. Ellen sahl. Oluff Bendtzens wonning, som Marcus Jørgensen vdj boer, 70. Sahl. Lauridtz Svendskes huus, som Geerdt Jonsen Skomager iboer, 200. Pouell Lauridtzen Schomager 170. Oluff Ammesen Schredders huus 130. Anders Kandstøbers huus, som Hans Berendtz Schomager vdj boer, 80. Michell Sax Skomagers huus 160. Peter Weboe hans huus 180. Margrete sahl. Peiter Rüses wonning 300. Cort Kandstøbers wonning 200. Hein Walters Musikantz wonning 200. Claus Vlterman hans wonning 80. Christian Fløtte Skomagers wonning 100. Hans Christensens wonning 80. Niels Hansen Raadmands gaard 300. Claus Weboe Schomagers wonning 200. Cappellanens residentz, som H. Jørgen presten vdj boer, 200. Sahl. Mette Doctor Nielsis gaard 500. Bertel Chrestensen Bagers gaard 300. Tommis Nielsen Schomagers gaard 150. Anders Hansen Kandstøbers gaard 130. Hans Clase Skomaggers wonning 80. Brygger laugit tilkommer 3 smaa slachter boeder 50.

Schinder Gaden.

13 smaa slachter boeder, som byen widkommer, 150 rdlr. Hans Jørgensen Berieders wonning 100. Jens Pedersens wonning 80. Hendrick Westphahlens arffvingers huus, som Jørgen Lamprechtsen iboer, 120. Niels Oluffsen Slagter, efftersom der er ichun lidet bygget paa pladsen, 400. Welb. Jørgen Friis med tvende leye wonninger 600.

Welb. Erick Rosenkrantzis gaard 600. Hans Gertken Sneeckers wonning 150. Christen Eliesen Slagters wonning 150. Niels Jensen Snechers wonning 180.

Kiøbmager Gade.

Friderich Friderichsen Ridefougts gaard med en leye wonning 600 rdlr. Welb. Jørgen Ridzis gaard 600. Hans Morgener Kobbersmidts wonning 400. Marten Tramp Bagers wonning 200. Johann Walbom Guldsmids wonning 160. Jørgen Karch Bagers wonning 200. Carsten Lauritzen Guldsmidtz gaard med en leye wonning 600. Maria sal. Jochum Schomagers gaard med en leye wonning 700. Marcus Silckis wonning 200. Casper Himenbergs wonning 100. Cantzler Theodori Lentis gaard med 7 hosliggende wonninger vdj Hl. Geistis stræde 2500. Johannes Stoltzerfodtz gaard 400. Jens Pedersen Schreders wonning 160. Hans Maers Glarmesters huus 300. Adolff Nielsen Schreders huus 300. Jacob Jacobsen Schreders tvende waaninger 320. M. Hans Schwitzers gaard 600. Jørgen Stilcken Guldsmidtz gaard 400. Leinhartt Klaumans gaard 800. Michell Kopmann Skomagers huus 160. Jørgen Wittis 400. Hendrick Matthiesens gaard 800. Lamprecht Mandahls gaard 300. Herman Merckers gaard 300. Anne sahl. Hans Nichelsens gaard 400. Matthies Haesis gaard med tvende leyewoninger hoes 400.

Løw Stræde.

Welb. sahl. Jochum van Bredahls gaard 400 rdlr. Sl. Jens Thommesens gaard 350. Peder Jacobsen Bryggers gaard med en leye wonning 500. Welb. Iffver Winds gaard med tvende leye waaninger 500. Welb. Corfitz Vlfelds gaard, efftersom den findis meget brystfællig, med sin tilhøring 2000. Welb. Hendrick Rommels gaard, med tvende leye waaninger 1300. Jens Nebel Skreders huus 70. Anders Schades huus 40. Sahl. Christen Tommesen Pusementmager 100. Sahl. Oluff Stegs enckis huus 100. Welb. Stein Holches gaard 400. Kircke Residentzen, som Orgelmester iboer, 150. M. Anders Hansen Gunsis gaard med en waaning 500. Thomis Andersens huus 150. Herman Himmelmans huus 150. Anders Nielsen Prammand 125. Jens Christensen Schreders huus 125. Peder Matzens huus 250. Albret Dysseldorphs wonning och vbebygde pladz 400. Sahl. Jørgen Mattiesens gaard med en leywonning 300. Andrees Michel Plattenslagers gaard 200. Jørgen Kruse Badstuemands gaard 150. Lisbett Berent Bøsmagers gaard 100. Jacob Søffrensen Schreders gaard 150. Peter Dreyers wonning 100.

Wdi Tuchthuus Gade.

Søffren Lauridzens 3 smaa leye waaninger 150 rdlr. Jens Lauridtzens wonning 60. M. Anders Hansens 4 smaa waaninger 200. Johan Søffrensen Procurators waaning 150. Capelanentz H. Jørgens Residentz 300. Kircke Residentz, som M. Anders Hansen iboer, 300. Poffvell Madzens huus och med en leye wonning 150.

Hellig Geistis Stræde.

Hans Fritz Trummagers wonning 100 rdlr. Rasmus Rasmussen 100. Christen Jespersens wonning 100. Johann Ludewigs wonning, som Matthias Knapmager vdj boer, 100. En leye wonning, som kircken tillkommer, 40. Christen Torckelsen Schreders wonning 40. Matz Iffuersens wonning 60. Hans SchadeSenckelmagers huus 100. Morten Hennsmands wonning 80. Jacob Brun Wrmagers huus 100. Poske Grot Senckelmagers huus 100. Johan Fridericksens wonning 100. Frantz Boy Smidtz wonning 120. Oluff Mulles wonning 50. Johan Diderichsens waanning, som Anders Madtzen iboer, 40. Sahl. Gorris Sporemagers wonning 40. Jacob Clausen Kniffsmidts wonning 50. Johan Kurremager 60. Jochum Kretlaw Smid med et lidet huus nest optil 80. Jacob Lauridtzens huus med en liden wonning hoesliggendis 100. Willum Danielsens 4 smaa wonninger ind i gaarden och 2 wonninger vd til gaden 175. Kirsten sahl. Peder Nielsens wonning 100.

Taxeringssumma summarum 54605 rdlr.

Dette vi vnderskreffne effter welwiise hr. præsidentis med samptlig borgemestere och raads befalning hoersommelig haffver efterkommet. Kiøbenhaffn den 18 junii an. 1661.

Niels Rasmusen eg. h. Charsten Lauridzen Guldsmidt. Johan Ludewigh. Jurgen Witte. Hans Wilhelm. Marcus Selk. Knud Jonsen Murmester. Hagen Ollsen.

Kiøbmager Quarteer.

Kiøbmager Gade.

Søffren Jürgensen, noget bøgfeldig, 400 rdlr. Peder Joensen, noget bøgfeldig, 450. Anne sl. Hans Mortensens 700. Hans Boysen 2000. Johan Eedinger 600. Claus Raffn Raadmand 700. Peder Juels, Hendrick Hendricksen iboer, er meget bøgfeldig, 300. Welb. Hans Friises gaard, bøgfeldig bag vdj gaarden, 1200. Welb. hr. Tage Thottis gaard, grundmuuret for och bag med en stor hauffe, 1700. Johan Stickmand Guldsmed 300. Welb. Keye Løckis gaard och haffve med thilhørende boeder i Clarboden: Jens Kandestøber, Peder Terckelsen, Peder Clausen Skredder, Christen Kleinsmed, Johan Holdst, Hans Jacobsen,

Hans Willumsen Snedker. Disse 7 boder ehre alle grundmuurede, 1800. Hans Bulderdichs gaard 300. Simon Grønbeck Schomager 450. Welb. Fredrick Vhrnis gaard 1500. Welb. hr. Hans Lindenous gaard med en stor hauge derhos liggende 2000. Jacob Kitzerow Guldsmed 350. Jochim Gieffvert Bager 300. Jacob Peitersen 350. David Reich Scholemester, nock Møntegaarden med tilhørende hauge 1200. Hendrick Hansen Svidser Smed 400. Jørgen Ruets encke i Springgende hiort, er meget bøgfeldig, tilsammen 400. Hans v. Muhlengraffts gaard, med et huus i Silchegaden liggende 1000. Michell Langemack med en waaning i Silchegaden 1000. Hendrick Jacobsen Raadmand 800. Christian Franck Badsker 350. Johan Willumssens encke, svertfeger, Jochum Gierstrup Kremmer 600. Frantz Farenholdt Hutstafferis encke 350. Morten v. der Hejde Vrtekremmer 400. Dauid Mohr med en stuffue vd till Østergade, bøgfeldig, 700.

Østergadenn.

Niels Aagesen 400 rdlr. Albert Itzen 1400. Johan Madtzen Suckerbager 800. Hendrick Møllers gaard 2500. Welb. hr. Niels Throllis gaard med en leye waaning der hos 1200. Jacob Gardener Bagers gaard, hvor thill Claus Schomagers eyendomb er lagt, 300. M. Hans Christoffer Badsker 250. Mouridz Degetoen 200. Steen Pedersen Skreder 250. Capitain Thomas Diricksen 200. Hans Elsner Sadelmager 300. Albret Carstens Guldsmed 200. Anne mester Anderses gaard 800, der hoes liggende efftersskreffne huuse: Laurids Baadsmand, Niels Thruelsen 75. Disse 2 Hans Dedebolts [Ridebolt?]. Hendrich Schit, 1 staar ledig. Disse 2 Dirick Dreyers enckes. Johan Druns, Ingeborg Jurgens datter 75. Disse 2 Rasmus Søffrensens. Anders Rasmussen Scholemester 75, Hans Ridebolts. De sidste 7 liggendis vdj Christian Bernekoustræde. Poul Drabant, Maren Jensis, Johan Meyer 75. Disse 3 Rasmus Søffrensens. Matthias Christensen, Lisebet Syepige, Jens Hansen 75. Disse 3 Dirick Dreyers enches. Jens Hansen, Gundell, Jacob Oelsen 75. Disse 3 Hans Rideboldtz. Peder Oelsen 20, fællidz iblant forskreffne. De sidste 10 liggendes vdj Anthoniistræde. M. Willum Badskers gaard, som Peder Jensen Renteskriffver iboer, 300. Jacob v. Felde Schredder 150. Melchior Kockes gaard, som Hendrick Dreyer nu iboer, 400. Herman Iisenbergs gaard 1500. Welb. Ottho Krags gaard med welb. Christopher Giørs 1300. Den keyserlige Residentis gaard med tvende waaninger bag haffuen liggende 1200. Welb. Axsell Sehesteds gaard 800. Welb. fru Rigitze Grubbis gaard ock tillig-

gende tvende leye waaninger 900. Welb. hr. Joachim Gerstorffs gaard ock tilliggende tvende leye waaninger ock hauge 2000.

Silche Gaden.

Slotzprestens huus 400 rdlr. Samson Hoffweffuers huus Moritz Stubbe jboer 300. Jørgen Rack, Poull Poulsen jboer, 300. Niels Christensen 300. Hans Oelsen 400. Willum Horms Mahlers 400. Hendrick Møller, en ny bygt gaard 1000.

Piile Stræde.

Silche huset, de fattiges 200. Doct. Caspar Bartholini gaard 1000. Welb. fru Rigitze Vhrnes gaard 600. Hans Husum Skredder 200. Niels Christensen Vrtegaardsmand 150. Albret Kockes huus Elias Biner iboer 150. Jochum Lux Dreyer 150. Matthias Sildt Guldsmed 150. Esias Schøtte Seyermager 200. Jens Jensen Schredder 200. Hans Holdstis ind vdj gangen, som tilforn Anne Møller iboede, 800. Welb. fru Rigitze Bildes med tvende waaninger, er noget forfalden, 400. Carsten Larsen Guldsmed 350. Peder Iffversen Archelimester 250. Johan Posteibager 400. Hans Kleinsmidt 200. Margreta Krakaus Organist encke 200. Johan Hollender Skredder 200. Rotke Holdst Snedicker 200. Hans Thommesens encke 200. Tholff Nielsen Skredder 100. Carsten Lauridtzen: de fattige iboer 300. Carsten Lauridtzen: de fattige iboer 300. Jens Jensen Brøgger 500. Johan Engelbret Snedker 300. Welb. Holger Rosenkrandtzes gaard 700. M. Niels Andersens huus vdj Giethuusstrede, nu ledig, 50. Kongl. May. Geethuus ock pladz 1000. Skipper Christen 150. Claus Stoelemager 150. Jens Thomesens, Jens Thomesens [tilsammen] 250. Herman Lauridzens, iboer Hans Kleinsmed 100. Hendrick Jacobsens, iboer Poull Nielsen Bøssemager, 100. Hans Pop Roetgeeters [børn, 150. Iffver Boelsen 100. Noch en wonning Maren Syqvinde iboer 150. Jens Jacobsen Skredder 150. Welb. Christen Scheels gaard med en leye waaning i Silchegaden 1000.

Springgaden.

Thorben Frandsens gaard 250. Nock en leye waaning Jørgen Schoeflicker iboer 50. Anders Brandt Muurmester 100. Matthias Bouman 100. De fattiges tvende huuse till gaden ock fire huuse bag ind vdj gangen 50. Willads Christensen Schibstømmermand 100. Christen Jensen Brun Hiulmager 50. Éffterskreffne Michell Jørgensen tillhørende, som ligger inde i en gang: Thomas Hauffn Murm. svend; Engel, en enche; Lauridtz Muurm. svend; 1 staar ledig; Engel, en encke; Ellen Hanses, en encke, 100. Michell Jørgensens gaard med en leye waaning vd til gaden 400. Byens huus

Berete Olle Pedersens iboer 30. Nest op till et huus staar ledig. Aulsgaarden med et leyehuus 100. Willum Fuhrens, Lauridz Jacobsen iboer, Willum Fuhrens, Thue Jacobsen iboer, [tilsammen] 50. Niels Dreyer 40. Thriine Christens 40. Tvende pladser till leyewaaninger, som byen tilkommer, ligger øde. Doctor Thomas Bangs, Peder Hansen Scholemester iboer; Sammes, Anders Handskemager iboer; Sammes, Bunde Mahler iboer, [tilsammen] 150.

Anden side gaden i Springgaden.

Nickell Leibser Thømmermand 75 rdlr. Hans Hartvig Kleinsmid: Niels Iffversens huus i Skidenstrede, heder Pelicanen, en gang derhoes; Peder Nielsen Arbedskarll iboer; Olluff Pedersen Skibstømmermand; Jeppe Wogensvend 50. Jep Lauridtzen Skibstømmermand 50. Svend i Aulsgaarden et leyehuus 50. Frands Schack Thømmersvend 50. Svend Annbiørnsens gaard med tvende leyewaaninger til gaden 200. Peder Arent 50. Conrad Pockell Possementmager 100. Ett huus de fattige i pant haffver med indliggende waaninger 175. Thorben Thrommeter 75. Knud Throelsen 250. Orben Freckbeets huus; Nock Gregers Iffversens huus [tilsammen] 200. Lauridtz Jensen i Knabrostrede 75. Peder Madzen 75. Rasmus Andersen Skredder 150.

St. Giertrudstrede.

Lauridz Hammer en waaning 25 rdlr. S. Christoffer Thrøners encke haffver 11 waaninger ock pladzer liggende imellum Lauridtz Hammers ock Hendrick Rantzous gaard 200. Welb. Hendrick Rantzous gaard, hauge ock 6 boeder bag i haugen 1400. Welb. Mayeur de Vitz gaard ock hauge 600.

Pusterwiig.

Jens Simendsen, arbeidskarl i Proviantgaarden 25 rdlr. Niels Andersen 25. Niels Wandtmager 25. Bertell Maeler 25. Hans Trommemager 25. Niels Christensen Drauer 50. Niels Jacobsen 25. Claus Rotke, forige accisebetient, 25.

Rosengaarden.

Hendrik Bildthugger 25 rdlr. Maren Bentis hindes begge huuse 25. Gregers Nielsen Skredder 25. Willum Poullsen Høedker 50. Niels Rasmusen 200. Margrete Billefelds 25. Bernt Knapmager 150. Peder Jensen Lollands Postbud 150. Daniell Glarmesters encke 150. Haagen Ollsen Eddickebrøgger 300. Peder Schuends Lademager 25. Hendrick Smids huus, som Frands Boumand er formønder for, 100. Niels Clausen Skredder 25.

Landmerckitt.

Hans Hansen Skreders gaard med en leyewaaning vd till

gaden 300. Christian Wldrick Bøssemager 100. Thord Andersens encke 30. Rasmus Andersen Postmester 30. Rasmus Muurmester 75. Søffren Nielsen 25. Hendrick Baers Kleinsmid 150. Peder Lauridsen Schredder 25. Claus Raffn Raadmands huus 100. Johan Bøffke en hauge ock 7 leyewaaninger: Søffren Søffrensen Tømmerm.; Jens Rasmusen; Jens Jurgensen Kock; Jens Madzen Kudsk; Christopher Bertelmei; Karen Oeles, en encke; Joen Espesen Slagter 250. Lars Broeleggers enckes, Lars Andersen iboer, 50. H. Flemming Vlfelds gaard 600. Fru Ide Lindenows gaard 450. Peder Aagesen Tømmersvend 25. Olluff Jensen seiglendis mand 25. Christen Raaskild Tømmermand 80. Olluff Hansen Muurmester 60. Rasmus Jensen seiglendis mand 25. Simen Ennersen 250. Espen Dreyer 100. Hans Pedersen Slagter 25. Hendrick Møllers huus 75. Helle Pedersen Seylingmand 80. Jens Jensen Muurmester 100. Bent Andersen 25. Lauridtz Gundesen 100. Stepfen Pedersen Øelltapper 100.

Anden siede gaden.

Peder Moensen 25. Hans Brandt Bager 100. Hans Pedersen med en leye woning vd till Springgaden 150. Ingeborg Fiskebløders tvende huuse 150. Christen Jensen Thømmermand; Nock Hans Hansen Tømmermand [tilsammen] 200. Olluff Pedersen 50. Doctor Thomas Bangs huus 50. Søffren Kasterup 50. Trinitatis kirches klockerhuus 0.

Aaben Raae.

Maren Erlands et ringe huus 12½ rdlr. De fattiges fire huuse till gaden ock 4 woninger bag i gaarden 100. Laffve Tømmermand 50. Lauffve Tømmermand 50. Olluff Lauridsen Skoeflicker 50. Bartholomeus Kalkslaar 50. Børre Tømmersvend 50. Anders Svendsen Øelltapper 60. Welb. Hendrick Rantzou et huus anden siede weyen 25. Margrete Doct. Fuhrens har liggende der 12 leyewaaninger 450.

Mønter Gaden.

Rennell Lastens encke med 2 ringe leye waaninger i Springgaden 100 rdlr. Michell Dasou Smidts, Morten Plattenslager iboer, 50. Lauridtz Dreyer 50. Hans Hansen Ligger 50. Kirsten Slagters arffvinger 50. Anne Malers ind vdj gangen 50. Christopfer Griis Pitzersticker 50. Jørgen Scheffels, som Albret Guldsmed nu svarer till, 125. Christen Bøddicker 125. Hendrick Bøddickers encke 50. Moens Oelsen Tømmersvend 50. Svend Jensen Tømmersvend 50. Morten Zirzow Bagers gaard 500.

Wogenmand Gaden.

Poull Gols Thømmermand; Nock 3 leye woninger i en gang 75 rdlr. Niels Andersen Tømmermand 25. Morten Snedkers encke 50.

Herman v. der Heydes huus 50. Niels Offverskerers huus med tillhørende 225. Jurgen Alleweldt 50. Hans Lauridtzen Kock 50. Joen Jensen Maltgiører 50. Madz Andersen Hiullmand 50. Niels Lauridtzen Seylingsmand 50. Peder Hemmingsen 2 woninger j hinanden 100. Samuell Skredders, Christen Slagter iboer, 50. Hans Pedersen Klein Bager 50. Madz Iffversens, Niels Ipsen iboer, 50. Thomis Thomisen; Johan Borckwerch weffuer [tilsammen] 100. De fattige thvende huuse til gaden ock femb huuse bag i gangen 50. Jacob Pedersen fogeds encke, 2 huse, 100. Anders Thømmermand, Einer Oelsen jboer, 50. Mads Iffversen Beck med en leyewaaning 175. Jochum Rüue Bøesemager 50. Christian Wigersen Seilands mand 75. Ellen Flettekoenes, Jørgen Pedersen jboer, 75. Morten Søffrensens gaard med en leyewoning till gaden 175.

Anden siede wdj Wognmandgaden.

Peder Pedersen Raadmands boder, som ere fire, for 175 rdlr. Hendrick Møller Kremmer 100. Anders Pedersen Tømmermand 30. Hans Bayes encke 175. Bendix Weffvers huus med en leyewaaning 175. Jochum Hendrick Tømmermand 50. Hans Madzen Seylendsmand 50. Christen Pedersen Drabant 75. Niels Drarter 75. Christoffer Søffrensen Pligtsfoged 125.

Brøndstredit.

Olluff Hansen Skredders encke 50 rdlr. Wulff Smidt 50. Hans Hansen Maelers encke 30. Jens Jensen Brøgger haffver tvende leyewaaninger 150. Anders Ostindiefahrer haffwer tho leyewaaninger till gaden ock tvende bag i gaarden 125. Joen Pedersen 20. Peder Pedersen Raadmand haffver tvende leyewoninger 50. Iffver Kieds otte gamle leyewoninger 100. Hans v. Busk Stempellschnjder 75. Jochum Düwel Schnidker 200. Hans Jacobsen et nye huus med fire nye leyewaaninger ock en stor hauge 600. De fattiges fiorten sæleboder 100. Schierslipperens tvende leyewaaninger 100. Anders Nielsen Vnderskriffvers thoe leyewoninger ock porterom 125. Wulff Snipdt, som Paaske Wandtmager ejede, 30. Hans Jacobsen Kremmer tvende leye huuse 100.

Wogenmand Gaden.

Doct. Bertholini huus, som Søffrenn Jensen iboer, 25 rdlr. Mads Andersen Hiullmand, Peder Brolegger iboer, 30. Christen Søffrensens encke 30. Pouell Gols Tømmermand[1] 112½. Anders Maaler 40. Claus Haas 40. Joen Annbiørnsen Tømmermand 60. Hans Lindenkamb Snedker med thvende leye waaninger i hans gaard 100. Christen Srauers (!) huus 60. Anders Nielsens leyehuus [sammen med følgende].

Mønter Gaden.

Anders Nielsen Vnderskriffvers gaard nock fire leyewoninger 1200 rdlr. Davidt Mohrs enckes gaard med en stor hauge wed gaarden 125.

Anden siede.

Morten Zirzou Bager en stor hauge med tvende leye waaninger 100. De fattiges sæle boeder, kaldis Poull Fechtell eller møntens boeder 129 fag, 100. Hendrick Pottemager haffver tvende leye waaninger 150. Niels Andersen Thømmermand 75. Hans Ottesen Skredder 125. Thoerd Svendsen Sejlingsmand 125. Hendrick Møllers nye woninger: Peder Bertelsen; Jørgen Kaall; Rasmus Reersvend; Mogens Niellsen; Samuell Biner; Luth Schouffrider; Mester Rasmus Professor; Mouridtz Andersen Skredder; Karen Fyrbøders; Fridrich Lode Guldsmed 2000.

Gamble Mønt.

Anders Nielsen Vnderskriffver en gang ock en hauge med et huus Claus Handsen iboer 100 rdlr. Hans Nielsen et lidet huus 12½. Frands Joensens huus 50. Anders Brun Brøgger 60. Laurids Michellsen med en hauge 60. Helle Huemager 125. Anders Hansen Skibspræst 130. Jacob Hansen Vrtegaardsmand tvende woninger med en hauge, nock et huus nest derhos Rasmus Svendsen iboer . Jens Kandestøber 75. Hans Gregersen 50. Hendrick Siddes encke 40. Søffren Tygesen Muurmester 40. Anne Simen Løffvis gaard med 3 nye leye waaninger 300. Olluff Thorbensens encke en stor plads 75. Et kongens huuse, Søffren Jensen iboer, 50. De fattiges 3 huuse 50. Peder Rasmusen Muurmesters tvende leyehuuse 75. Hans Hansen Prouiantskriffver den plads Sianghuset tillhørede 50. Hans Rideboldtz tvende huuse 75. Dirick Dreyers encke et leyehuus, Liuder Wenstermand iboer, 50. Hans Ridebolds gaard med en stor hauge tvert offver fra 300. Arent Berentsen fire nye boeder med en hauge der hoes 300. Jens Wegters huus, Jørgen Hansen iboer; Nock et som Christen Kalckslaar iboer 50. Lauridz Jensens tvende waaninger, som Lars Jensen ock Bertell Blytecker iboer, 50.

Møntergaden.

Joest Stabels tvende huuse, som Titus Snedker ock Peder Maler iboer, 150. Las Thømmermands encke 75. Skipper Peder Lauridtzen 125. Casper 75. Jesper Larsen Løchtemager 75. Skipper Christen Lauridsen 125. Mogens Oelsen 75. Peder Amansen 60. Hendrick Møllers eyendomb, som strecker sig till Claus Sølffpaaps gaard 200. Claus Sølffpaaps gaard 175.

Dirick Badschers gang.

Borgemester Christoffer Hansens siuff leyewaaninger 300 rdlr.

Grønne Gade.

Welb. Offve Geddes gaard 650 rdlr. Christen Hansen Muurmester 75. Skipper Peder Baasted 75. Peder Rasmusen 75. Skipper Hans Andersen 175. Jens Wegter tvende leye huuse till gaden och tvende i gaarden 175. Jacob Iffversen et huus och haffve 25. Anders Raffn 25. Hans Andersen 25. Disse 3 i gangen. Jørgen Hansen Huemager 75. Anders Raffn, som hand iboer, 50. Hans Andersens, Vrband Smidt iboer, 50. Claus Sølffpaap haffver 27 leyewaaninger i Grønnegade ock omme ved wolden liggende 300. Willum Fuhrens gaard, som Olluff Steenwinckel tilforn tilhørde, 150. Hendrick Møller haffver liggende imellum hoffmester Gerstorffs ock Grønnegade tolff leye waaninger, nock i Grønnegade fire leyewoninger ock pladzer 300. Hendrick Raatke haffver tvende leyewaaninger 100.

Peder Madsens Gang.

Jens Andersens qvinde 40 rdlr. Lauridtz Thømmermand 40. Christopher Hochmand Drabant 40. Hans Justsen 40. David Løchtemager 50. Dirick Dreyers encke 70. Jens Nielsen 70. Anne Jensis 70. Jens Christensen Drager 70. Haagen Tømmermand 70. Giermand Andersen 70. Jens Nielsen Drabants enche 70. Niels Christensen 70. Inger Pedersdaatter 40. Frands Joensens huus 40.

Vdi Slippen.

Staffen Andersen 40 rdlr. Søffren Jensen Seyllegger 40. Anne Sigfreds, Peter Høcke iboer, 40. Vallentin Sadelmagers 40. David Blyteckers trende leyewaaninger 125. Baaerd Snedkers tvende leye waaninger 60. Maren Throels j Haregaden, som Mouridtz Rackell Pitziersticker iboer, 30. Anders Griebswoldt 40. Jacob Iffversen tvende leye waaninger 150.

Grønne Gade.

Jacob Iffversens egen waaning 200 rdlr. Peder Larsen Bredker 60. Skipper Thord Oelsen 75. Johan Kieldersvend 75. Dauid Blyetecker 250. Rasmus Søffrensens, Adser Peersen iboer, 125. Hans Andersens, Kirsten Beeqvinde iboer, 25. Jochum Thimmermand 25. Jens Lauridtzen Skredder 50. Thorben Moensen Seiglingsmand 60.

Christian Bernekoustræde.

Hans Haagensen Seillegger 60 rdlr. Hans Thiisen Bager 250. Ellen Jørgen Poulsens encke 50. Peder Kieldsen Snedker 100. Hans Kocks tvende leyewoninger 125. Christopher Hans Cloumands encke 60. Boell Søffrendatters, Peder Hauffnefoged jboer 60. Hans Westphales huus 60. Hans v. Møllengraffts et huus, berettes til de fattige at haffve giffvet det, 30. Hans Lassens encke 30. Erhart Vhrbans,

boer der i Niels Oellsen Skreder, 30. Thobias Thømmermands encke 60. Ingermand Jensen Seylingsmand 60. Niels Arffvesen 60. Anthoni Steckman 50. Poull Christoffersen Glarmester 50.

Anthonii Stræde.

Carsten Lauridzen Guldsmed 100 rdlr. Anders Jensen Seylingsmand 75. Niels Pedersen 125. Skipper Christen Gundersen 220. Thord Haagensen Skredder 125. Lauge Tømmermands huus 150. Christen Christensen Bødker paa Iisland 75. Matthias Søffrensen Muurmester 75. Fredrik Salman Sporмager 60. Jacob Nielsen, Margrete, en encke, Johan Vlrichs gaard, Anders Skiøttes encke, Hendrick Kabsløw, Regine Fleckes, Hans Toppes encke. Disse 6 leye waaninger med gaarden tilkommer Johan Vlrick Brendewinsbrender: 600.

De som boe neden dend Gamble Mønt.

Jens Jensen Brøgger haffver liggende bag sin gaard: 1 leye waaning Ingermand Pedersen iboer, 2 leyewaaninger Lauridtz Jørgensen iboer, nock fire leyewaaninger indenfor forskrefne tvende waager: 125 rdlr. Nock som Sigfred Friises encke tilhør: Daniell Snecker en leyewaaning, Peder Poucker en leyewonning, Nock tvende leyewoninger indenfor forskrefne tvende waaninger: 175.

Summa Summarum offver dette qvarteer 89617½ rdlr.

Johan Stickman eg. h. Jens Jensen. Dauidt Mohr. Søeren Jørgensøn mp. Hans Husem. Johan Engebredt eg. h. Søffren Oggesen Muurmester. Bertell Pedersen Tømmermand. Steen Pedersen.

Ny Kiøbenhaffns grund-taxt.

St. Anne Qvarteer.

Compagniens reeberbane 2500 rdlr. Jens Bøyesen Brøggers gaard ock tilhørende eyendom 1000. Ellen Jochums Leddergarffverske 250. Trine Weyers 8 huuse med en stor hauffve, hører Jørgen Adrian till, 800. Hendrick Høckell 500. Schomagerens graue [garve?] hauffve 250. Jørgen Willumsen Garffver 450. Sven paa Dragøe 5 waaninger ock en stor hauffve 300. Øldrick Christians hauffve 400. Jørgen Fiskers ny huus ock et lidet stykke hauffve 350. Jørgen Fiskers søn Bertell Meses 2 huuse 300. Henning Steenhuggers huus 120. Iffver Pedersens huus Rotterdam 100. Rasmus Christensens 150. B. Hans Nielsens effterleffverske tillkommer 7 woninger 200. Hendrick Leddertouwer et huus 90. Anne sahl. Hendrick Rugers 70. Hendrick Gerdzens huus 88. Sophie Henning Steenhuggers huus 100. Johann Steinkuhl 20 waninger med en stor hauffve 1000. Anne Woldmesters

huus ock et stücke hauffve 100. Johan Eskindt det andet stücke aff hauffven med en liden woning der hoes 100. Peder Søffrensens huus 50. Richert Carstensens 80. Rasmus Ibsen Tømmermand 40. Bertell Slagter 70. Jens Steenhugger 200. Johan Eskindt Tolder 1000. Anne Bendtes hører Johan Eskindt [til] 50. Ties Leddertouwer 40. Christen Jensen Smidts 2 woninger 200. Hans Hoffmandtz arffvingers 11 boder med een stoer haffve 300. B. Find Niellsens 7 woninger med en stor hauffve 300. Hendes Droninglige May. 17 boeder 700. Anne Gerdt Meyers arffvingers 6 woninger, er slet forfalden, 100. Hendes Dronninglige May. tilhørende 6 woninger 300. Hendes May. tilhørende Marie Schomagers 5 woninger med en stor hauffve 450. Johan i Prindzen 2 woninger, ilde forfalden, 50. Johan Mortensens egen woning 300. Rasmus Klinckes en stor hauffve 250. Alhed Cornelises en stor hauffue med en woning hun selff iboer 150. Hendes Dronninglige May. tilhørende en stor hauffue, Margrete Sigfred Friises tilforn haffver eiedt, 350. Christian Haen Leutnandtz wonning 30. B. Find Niellsens 2 woninger 40. M. Niels till Holmen 3 woninger 100. Daniell Tømmermands arffvinger 3 woninger 100. Docter Claus Bloms arffvinger 15 woninger 350. Johan Danckst haffver helten aff dend tillhørende hauffve 100. Johan Spigelberg haffver den anden halffve part 100. Johan v. Slesens 6 woninger med en øde hauffve pladtz Poffuell Graps encke nu tilhører 100. Hindrick Jacobsens 14 woninger med een stor hauffve 500. En woning Ludt Skourider tilhør 100. Karen Smidtz enckes woning 20. Jens Nielsen Smid 20. En woning tilhører Carsten Nielsens arffvinger 20. H. Jørgen Braes gaard med 11 woninger ock en stor hauffue 1200. Hindrich Radtkes 4 woninger med en stor hauffue 300. Torben Pedersens huus, hauffue ock en stor blegdam 300. Niels Nielsen Renteskriffver 5 huuse ock en stor hauffve 200. B. Hans Nichelsens efftørleffverske ett huus ock hauffve M. Feiffius nu tilhør 200. Anne Hans Nichelsens en blegedam 50. Arendt Berendtzens 9 ny huuse ock en stor hauffve 420. D. Bølckes gaard med 6 hoesliggende lejewoninger ock en stor hauffue 800. Hans Johansen Raadmand paa Christianshaffn en gaard ock 8 leye woninger med en stor hauffve 600. Nichell Wedfogedtz huus ock en gammell wonning haffver hørdt Lauridtz Plidtzfoget [til] 160. Harmen Wandtmagers huus 20. Casper Anne Møllers 2 woninger 100. Christen Jensen Beck en woning med en skou hauffve 150. Olle Olleffsens huus meget liden 10. Poffvel Smid 10. Ingeborg Fiskebløders i Skipperboderne en liden woning 15. Lauridtz Sandfører 10. Else Anderses huus, som natmanden nu ejer, .

Jochum Knudtzens gammell woning ock en øde pladtz 80. Esaias Fleiskers 3 woninger med een stor hauffue 500. Hendrick Ratkes huus 60. Hans Grynmøllers 300. Berendt Contrefeyers 2 huuse ock en hauffue 160. Hendrick Møllers huus ock hauffue 200.

De ny opbygte woninger.

Olluff Kudsk 25 rdlr. Anne Terckels encke 40. Hans Lust Skreder i Christenbernikovstrede en woning 25. Hans Gientofftes huus 90. Jacob Timmermands huus 60. Niels Smid 70. Rasmus Kornmaler 200. Peder Knudtzen Fiscals hauffue, er en liden pladtz, ligger øde, 30. Lauridtz Jensens huus, biugpladtz ock hauffve 100. Joen Islender 50. Søffren Bager 30. It huus tillhør Jørgen Libendal Bager, berettes nu at tilhøre Secretari Lendt 50. Poffuell Snedker 50. Lauridtz Schreders huus, berettes at Hans Oelsen Møller haffver kiøbt, 50. Forskrefne Hans Oelsens mølle 200. Jacob Brøgers gaard 200. Jens Jensen i Pilestrede en biugpladtz ock hauffue 30. Skipper Thoer Løgensens hauffue 50. Hans Tesk Grynmøllers en liden pladtz er gandske øde som en marck, Peter Ridtzes gaard ock en meget stor hauffve tilhørende. Peter Ridtz iligemaader tillhørende Christen Olsens huus ock haffve, saa ock Hans Petersen Kleins gaard ock hauffve, nock her forvden en pladz med et huus paa, Hans Møller iboer, tilsammen taxerit for 1400. It lidit huus paa marken ved Toldboden, Simen Cronberg Skomager tilhørende, 60. Obersten wed Toldboden hans huus 600. H. staldmester Merling en gaard ock hauffve 800. H. admiral Juels gaard 1300. Secretari Lentes hauffue, marskalchen haffver ejedt, och derhoes 12 kongl. woninger aff de Niu boder 250. Jens Jensen ved Børsen en stor hauffue med et huus ved 200. Christoffer Plidtzfogedtz haffve der med i beregnet, som Jens vnder it tillhør. Hendrick Wiinskenckers hauffue 60. Hans Rostgaard ridefoged paa Cronborg 160. Nicolai Boy Bardskers hauffue 50. Oelle Heilemagers hauffue ock pladtz, tilforn Johan Ludervick haffver eidt, 50. Fogden som nu er i hauffuen sin pladtz 30. Anders Timmermands huus, Johan Wit det nu kiøbt haffver, 40. Eseias Olleffsens huus 40. Jochum Møllers huus 20. Hans Berendtsen Furwerper sit huus 20. Jesper Dunckers hauffue er gandske borte ock øde, hvorfor den ej kunde taxeris. Lauridtz Potmagers huus 50. Jens Nielsen Smidtz huus inden for Porten 80. Poffvell Meyers Bager i de Ny boder er aff grundmuur opbiugt paa en belegen sted ock ort 300. Jørgen Liebendall Bager med flere, Hans Hansen møller med møllerhuuset kiøbt haffver, 600.

Kongl. May. de ny Baadsmauds woninger.

Laffuendelstrede 12 waaninger à 40 rdlr.: 480 rdlr. Rosengade paa begge sider 26 woninger à 40: 1040. Nillichestrede paa begge sider 26 woninger à 40: 1040. Balsomstrede 22 boder à 40: 880. Salwiestrede 24 boder à 40: 960. Krusmyntstrede 26 boder à 40: 1040. Meyranstrede 26 boder à 40: 1040. Timianstrede 26 boder à 40: 1040. Tullepanstrede, deri er ickun 2 boder som beboes, de andre ere gandske spolleret, for 2 boder: 80. Ellefandtstrede 26 boder à 40: 1040. Harrestrede 48 boder à 40: 1920. Jortstrede 11 boder à 40: 440. Løffvestrede 23 boder à 40: 920. Hundstrede 9 boder à 40: 360. Kaninstrede 11 boder à 40: 440. Biørnestrede 29 boder à 40: 1160. Hinstrede 13 boder à 40: 520. Vlffvestrede 33 boder à 40: 1320. Pindsvindstrede 27 boder à 40: 1080. Enhøringstrede 37 boder à 40: 1480. Kattestrede 27 boder à 40: 1080. Reffvestrede 41 boder à 40: 1640. Kamellstrede 45 boder à 40: 1800. Kongl. May. Toldbode .

Summa summarum bedrager sig denne grund taxtes indhold 52433 rdlr.

Denne forskreffne taxering er effter W. W. herrer h. præsident med samptlige borgemestere ock rads skrifftlige befalning, som er daterit den 28 martii 1661, aff os vnderskreffuene effterkommit anno 1661 den 17 junii.

Peter Petersen mp. Henrick Høckell. Johan Mortensen. Hans Inskriffver mp. Jens Andersen eg. h. C. I. S. I. B. S.

Summa summarum andrager forskreffne gaarde, huuse ock eigendomme wdj Kiøbenhaffn tilsammen pendinge 554492½ rdlr.

Extract paa huuse ock waaninger vdj Kiøbenhaffn, som icke haffver wise eyermend, meden henhører thill Kongl. May., staden, academiet, kircker, scholer ock des betiente, item de fattige ock deslige, som vdj forrige taxter er med jndbereignet.

Øster Quarteer.

S. Nicolai kirckegaard.

Prestens residentz, bewaanis aff H. Jens Fisker, 12 fag, 300 rdl. Prestens residentz, bewaanis aff H. Jens Jacobsen med 1 waaning i Admiralgade, 350. S. Nicolaj kirchis huus, bewaanis aff organisten, 200. S. Nicolaj kirches huus, bewaanis aff klochern Jens R., 200. Sogne præstens residens, af M. Michael bewaanis, 600.

Delphin Strede.

Lauridtz Svendsen Drabanters waaning, Kongens, 70 rdlr. Dirick Rosmand, Kongens, 70. Jens Torbensen, Kongens, 70. Søffren Madtzen Hollenders waaning, Kongens, 70.

Lax Strede.

Frederick Helmensen, boer vdj en aff Kongens waaning, 60. Robant Hansen, Kongens, 60. Skipper Niels Brundsen, Kongens, 60.

Den anden side.

Maren Johan Richers enche, boer vdj een aff Kongens waaning, 70. Torben Halvorsen, Kongens, 60. Bertell Mask skriffvers egen, Kongen forbedrit, 100. Reyer Axelsen, Kongens, 60. Nicolaj Drabant, Kongens, 80. Niels Oluffsen, Kongens, 80. Peder Pedersens enche, Kongens, 80.

Hommer Strede.

Christopher Poffvelsen, Kongens, nr. 11, 60. Skipper Hans Biørnsen, Kongens, nr. 12, 60. Skipper Troluff Oluffsen, Kongens, nr. 14, 60. Gunde hos Slosfogden, Kongens, nr. 15, 60. Skipper Oluff Torrelsen, Kongens, nr. 17, 60. Skipper Christen Hansens, nr. 18, 60. Skipper Hans Christensen, Kongens, nr. 19, 60. Skipper Knud Hansen, Kongens, nr. 26, 100. H. Hendrick prestes 2 waaninger, thilhører M. Niels prest, nr. 24, 25, 170. M. Niels prestis waaning, nr. 18, 180. Krigs Collegium, Kongens, 500.

Summa Øster Qvarteer 3560 rdlr.

Strand Qwarteer.

Paa Slodzholmen.

Islandske Compagnie, grundmuret huus, 1400. M. Johannes Bremmer hoffpredicant, tømmerhuus, 500. Nock tvende huuse, som hører hans May. thill, 200.

Bag Børsen.

Sucker Compagniens, grundmurit, 1400.

Summa Strandqvarteer 3500 rdlr.

Snarre Quarteer.

Brolegger Strede.

Skreddernis kroehuus 200.

Endeløss Strede.

Schoemagernis laugs-huus. En liden waaning til Badstuestrede 30.

Summa Snarens qvarteer 230 rdlr.

Wester Quarteer.

Kattesund.

Byens 10 waaninger, som byens thienere vdj boer, 200.

Nørre Quarteer.

Wester Wold.

De fattiges 4 gamble siele boder 30 rdlr.

Studiestrede.

M. Christian Steenbuchs residens 300. De fattiges 5 waaninger 40. Bispens residentz 1000.

Nørre Gade.

D. Lindemands efterleffverskes residentz ock M. Pheifii residentz till den tydske kirche, 800. Capelaneus residentz till den tydske kirche 350. Doctor Johan Møllers residentz 500. Den tydske canters gaard 200.

Lauridz Leegsstrede.

Fire sielle boeder de fattige vdj ere 30.

S. Peders strede.

Universitetz 2 leje waaninger 140. Hoffmesters boder, som studenterne vdj ere, med haffverom, 900.

Theigelgaardstrede.

M. Rasmus Brockmands residentz med en waaning 550.

Summa Nørre Qvarteer 4840 rdlr.

Klæboe Quarteer.

Schollemesteren Jørgen Eyllersens ock hørernis residens 400.

Kanniche Strede.

En af de fattiges waaning, øde, 33.

Store Kanniche Strede.

M. Berthel Bartholini residens med threj waaninger 600. D. Johan Wandels residentz 500. M. Hans Soegæ residentz 600. M. Jacob Finches residentz 600. M. Rasmus Windings residentz 500. Regensen 1500.

Rosen Gaarden.

4 aff de fattiges waaninger 40.

Peder Hvitfeldstrede.

Tømmermendens laugs huus med een liden waaning vd til gaden 100.

Fiollstrede.

Wor Frue kirches 3 waaninger 400.

Nørre Gade.

Hans Mulis Residens, Academiit med Anatomi huuset, Doct. Thomes Bartholini residentz 500. M. Erick Ollsen sognepræst till vor Frue kirche ock begge capelanerne sammestedtz deres residentzer 500. D. Thomas Bangs residens 600. M. Willum Langes residens 500.

S. M. Peder Spormands residens 400. Vor Frue scholle. Steffen klocher til vor Frue kirche boer i en waaning 100.

Summa Klædeboe Qvarteer 7873 rdlr.

Frimands Quarteer.

Steen Boderne.

Skriffve ock Regenskoles residentz, som Willum Trellund vdj boer, 300 rdlr.

Closter Strede.

Capellanens residentz, som H. Jørgen presten vdj boer, 200.

Skinder Gaden.

13 smaae slagter boeder, som byen vedkommer, 150.

Løffstrede.

Kirche residentzen, som organisten iboer, 150.

Wdi Tuchthuus Gade.

Hellig Geistes kirches residentz, som M. Anders Hansen iboer, 300. Capelanen H. Jørgens residentz 300.

Summa Frimands Qvarteer 1400 rdlr.

Kiødmanger Quarteer.

Silche Gaden.

Slodtz prestens huus 400.

Piilestrede.

Silcke huuset, de fattiges, 200. Kongl. May. Giethuus ock plads 1000.

Spring Gaden.

It huus staar ledig ock Aulsgaarden med et leye huus 100. Tvende pladser till leye waaninger, som byen tilkommer, ligger øde.

Aaben Raae.

De fattiges fire huuse till gaden ock 4 waaninger bag vdi gaarden 100.

Wogenmandgaden.

De fattiges tvende huuse til gaden ock 5 huse bag i gangen 50.

Brøndstrede.

De fattiges fiorten sælle boeder 100.

Møntergaden, anden side.

De fattiges sæle boder, kaldis Poffuell Fechtell eller Mønter boeder, 23 fag, 100.

Gamel Mønt.

Itt Kongens huus, Søffren Jensen iboer, 50. De fattiges 3 huuse, 50.

Christen Bernekou Strede.

Hans v. Mollengraffts huus, berettis till de fattige at haffve giffvet, 30.

Summa Kiøbmanger Quarteer 2180 rdlr.

Compagniens reberban 2500 rdlr. Hindis Droninglige May. 17 boder 700. Hindis Dronnelig May. tilhør 6 waaninger 300. Hendes Dronnelige May. tillhørende Marie Schoemagers 5 waaninger med en stor hauffge 450. Hendes Dronnelig May. tillhørende en stor hauge Margrette S. Siffvert Friis tilforn haffver eitt 350. Secretarii Lendtes hauffge marskalchen haffver eidt ock der hos 12 kongl. waaninger aff de Ny boder 250.

Kongel. May. de ny boedsmands wonninger.

Laffvendelstrede 12 wonninger à 40 rdlr., 480 rdlr. Rosengaden paa begge sidder 26 wonninger à 40, 1040. Nilchestrede paa begge sidder 26 wonninger à 40, 1040. Balsomstrede 22 boder à 40, 880. Salwiestrede 24 boder à 40, 960. Krusemøntstrede 26 boder à 40, 1040. Timianstrede 26 boder à 40, 1040. Tullepanstrede, deri er ickon 2 boder som beboes, de andre ere gandske spolleret, for 2 boder 80. Ellefantstrede 26 boder à 40, 1040. Harrestrede 28 boder à 40, 1920. Hiortestrede 11 boder à 40, 440. Løffvestrede 23 boder à 40, 920. Hundstrede 9 boder à 40, 360. Kanninstrede 11 boder à 40, 440. Biørnstrede 29 boder à 40, 1160. Hindstrede 13 boder à 40, 520. Vlffvestrede 33 boder à 40, 1320. Pindsvindstrede 27 boder à 40, 1080. Enhøringstrede 37 boder à 40. 1480. Kattestrede 27 boder à 40, 1080. Reffvestrede 41 boder à 40, 1640. Kammeellstrede 45 boder à 40, 1800.

Kongl. May. Toldboed.

Summa S. Anne Qvarteer 27450 rdlr.

Summa summarum andrager forskreffne Kongl. May., staden, academiet, kircher, scholer ock detz betiente, item de fattige ock deslige gaarde pendinge 51233 rdlr.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

505. **24 Juni 1661.**

Stadens Privilegier.

Wii Friderich dend tredie osv. giøre hermed witterligt for os, woris arffuinger och effterkommere konninger til Danmarck och Norrige, at eftersom nest gudz den allmechtigstes naadigste bistand woris kongel. residentz stadt Kiøbenhaffn udi sidste beswerlige krigs-

tiid och serdelis udi den haarde beleyering sig imod os och woris kongel. huus saa troe och lydig och mod woris fiender saa modig och tapper betiend, som det den nu leffuendes werden nochsam er bekient och witterligt, da haffuer wii, paa det ochsaa saadan deris underdanigste och skyldigste troeskab och tapper modighed til deris ewige berømmelse posteritæten, saa lenge werden staar, kunde notificeris och samme wor kongelige residentz stad Kiøbenhaffn fremdelis der udj mod os och woris kongelige huus at continuere, dedz bedre kunde foraarsagis saa wel ochsaa andere woris kiere och troe wndersatere udi slig och andre tilfald it got exempel til at effterfølge for øyen stillis, samme wor kongelige residenz stad Kiøbenhaffn samt alle des jndwanere, geistlige och werdzlige, de nu leffuendis saauel som deris effterkommere med effterfølgende privilegier allernaadigst anseet och begaffued.

1. At Kiøbenhaffn skal wehre och bliffue en kongelig residentz- och frie rigs stad oc annammis tillige for en frie rigens stand, och naar wii got befinder, stenderne at sammenkalde, de da at deliberere och deris stemme med de andre giffue, om huis os til beste komme kand.

2. Præsident, borgemestere och raad med borgerskabet maa udwelge 32 aff de beste och fornehmste borgere her udj staden, huilche tillige med præsidenten, borgemestere och raad stadens och menighedens beste saauelsomb detz jndtegt oc udgifft effter thidens beskaffenhed kand offuerweye oc derom handle oc slutte. Aff bemelte 32 borgere maa wdwelgis thou, som tillige med præsidenten och en aff borgemesterne maa altid haffue frie tilgang til os, stadens och det gemeene anliggende at andrage.

3. At Kiøbenhaffns stad oc Christianshaffn skall altid hereffter were een aff de tuende stabel-steder udi Sielland och haffue dend frihed, at ingen kiøbmands wahre uden landtz frakommende nogen steds udj prouincien maa indføris end alleniste till bemelte tuende stabelsteder, huoraff dend anden hereffter skall nauffn-giffuis, udi huilcke alle wahrer først skall opleggis och fremmedis wahre udi det ringeste otte dage haffue ligget, førend de nogen anden steds derfraa maa hen transfereris; jche heller maa nogen wahre, huo de och tilhører, til fremmede steder aff Sielland udføris, uden det skeer wed bemelte stabel steder, kalch, steen och bygnings tømmer udi jndførselen undtagen, och udj udførselen øxen och heste, dog uden ald widere undersleff, vnder tilborlig straff, och skall de smaa kiøb-

steder her udj provincien deris frihed hermed iche widere were betagen, end at de iche maa haffue nogen jnd- eller udskibning till eller fraa fremmede steder, men at de deris wahre skall føre til stabelstederne udi Sielland och igien der fraa hendte deris nødtørfft, huortill de och maa bruge smaa fare tøig, huor imoed de tuende stabelsteders jndbyggere skal were tiltencht at haffue goed forraad aff alle de wahrer, som provincien kand behøffue, for billig priis.

4. At bemelte Kiøbenhaffns jndbyggere, geistlige oc werdslige stands personer, maa kiøbe oc sig tilforhandle adelige jorde goeds, oc huis dennem udi saa maader endten ved kiøb, arff eller pandt kand tilfalde, saa och huis de allerede udi betalling eller pant bekommit haffuer, wehre sig endten woris eller adelens, det de och deris børn och effterkommere i alle maader at nyde med lige frihed, som adelen haffuer paa deris, effter deris atkomst brefuis formeldning udi alle maade.

5. De schall icke med widere told, accise eller anden tynge oc besuering beleggis, end adelen giør och giffuer.

6. At Kiøbenhaffns jndbyggere hereffter altiid skall wehre frij for ald schatt, hoff- och anden jndqvartering, saa och for aars- eller landsknegtis pengis udgifft, oc derimoed aff dend allgemeene rigens ærario tagis, huormed dend nødwendige guarnison kand underholdis och ellers till rigens fornødenhed behøffuis, dog udi krigstiid en huer stand behre byrden lige med dend anden, effterdj det er till en huers frelse och conservation.

7. At alle de udaff dend privat-stand, geistlige och werdslige, nu och deris børn oc effterkommere effter dennem, borgere och jndwaanere her i staden skall nyde med adelen lige tilgang til officia och honores, naar de dennem med deris capacitæt och qvalitæter der till kand giøre capables och meriterede.

8. At aff alle wahrer, som herudj staden jnd- och vdføris, endten ded selgis til cronen eller iche, med mindre wii det sielff lader forskriffue, och saadant med voris haand bewiisis, skall giffue dend nu sedwahnlige hauffns accise paa stadens Accise boed, saa och dend sedwahnlige hauffnepenge til staden aff alle skibe och skuder. inden Reffhals thønde, dog huis wahre, som udj jndgaaende haffuer giffuit accise, de skal were frij udi udgaaende, och skall woris tholder paa Toldboden ey nogen for udgaaende maa klar giøre, førend bewisis, at de haffuer, som skrefuit staer, giort richtighed till staden.

9. Och paa det bemelte wor kongelige residentz och frii rigsstad Kiøbenhaffn samt dedz jndbyggere woris kongelige propension

och naade desto bedre kand haffue at bemercke och udj gierningen at see, huorledis wii icke ringere deris end andre woris kiere och troe vndersatternis flor och tiltagelse os lader were angelegen, da hafuer wii dennem woris lehn Rodschild, saauit det icke allerede till andre er affhent eller pantsat, til en ewindelig egendom gifuet och forært, huoroffuer wii dennem en richtig jordbog och woris schiødebreff med forderligste wil lade lefuere, doch woris och woris arffuinger och efftterkommere konnger udj Danmarck och Norrige souverainitæt udj alle maader vpræjudicerlig, saa ochsaa Bispegaarden udj Roschilds by, jachten och Bognis wange untagen, som wii och woris arffuinger os will hafue forbeholden. Och skall dennem wore tillat, huis godz till andre aff bemelte Rodskilds lehn er pantsat, igien effter pant breffuis lydelse at indløse och lige med det øffrige at niüde och beholde, doch skal bønderne plichtig were, woris, woris elskelige gemahls och børns fadebur, naar wii igiennem landet [1]) reiser, at age, som sedwanlig wert hafuer.

10. Indkomsten aff bemelte Roeskild lehn skall halffparten til stadens raadstue och magistratens reputerlig underholdning och dend anden halfpart til stadens, politiers och menighedens forbedring anwendis, offuer huilcket magistraten skall haffue dispositionen, at lenet saaledis administreris, saa och jndkombsten udj saa mader anwendis och woris saa vel som dend gemeene Landwey wed lige och udi god skick holdis, som forsuarligt er.

11. Wii hafuer ocsaa denne kongelige residentz och frii riigs stad med saadan waben naadigst anseet och begafuet, som sig wed slige privilegier best kand skicke och herhos er at see, huilchet waaben de udi alle deris forretninger skall och maa bruge, huor och naar de det fornøden erachter.

12. Hafuer wii ochsaa huis andre privilegier dennem aff woris hr. forfædere konninger udj Danmarck och os tilforne kand were gifuen, som ey woris arffue rettighed, jura majestatis och souverainitæt er til præjuditz, hermed naadigst confirmeret, ey paatwiflendis, end at de, deris børn och efftterkommere alle disse kongelige benaadinger saaledis considererer, at de derwed foraarsagis udi bestandig underdaanigst och skyldigste lydighed och troskab mod os och woris arffuinger at continuere och sig, som erlige arffue-undersatter egner och well anstaar, at comportere, huorimod vii dennem alle och en huer med kongelig huld och naade tilgedaen forbliffuer. Gifued paa wor

---

[1]) Her er Vaabnet malet.

kongelige residentz Kiøbenhaffn dend 24 junij anno 1661. Wnder wort zignett.

Friderich.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under i en Sølvkapsel.

506. **29 Sept. 1670.**

Christian V stadfæster Stadens Privilegier.

Wii Christian dend Femte osv. giøre alle vitterligt, at vi af sær kongelig gunst oc naade oc allernaadigste bevaagenhed oc genegenhed til denne vorès kongelige residentz stad Kiøbenhafns conservation, flor oc fremtarf, allernaadigt hafuer for got anseet, at confirmere oc stadfeste efterskrefne bemelte voris kongelige residentzstad af voris elskelige kiere hr. fader, salig oc høyloflig ihukommelse, forundte privilegier, liudendis ord efter andet som følger:

Wii Friderich den tredie, osv. som Nr. 505.

Hvilcke ofvenskrefne privilegier vi nu allernaadigst ville hafve confirmeret, fuldbiurdet oc stadfestet, saa oc hermed udi alle des ord, puncter oc clausuler, ligesom de her ofuen indført findes, allernaadigst confirmerer, fuldbiurder oc stadfester, saaviit det icke imod voris absolutum dominium, souverainitet oc arfue-rettighed befindes at stride; oc paa det den naadè oc sær gunst voris elskelige kiere hr. fader, salig oc høyloflig i amindelse, saasom første absolute souveraine arfve-konge oc herre ofver disse konge-riger oc lande, bemelte voris kongelige residentz-stad og des af os forordnede magistrat med Roskilde amptes tilleggelse beviist haver, stedse byen og magistraten til gafn uforanderlig maatte forblifue oc dette kongelig naades tegn hos effterkommerne altid i frisk hukommelse være, da ville vi, at aldelis ingen mageskifte med noget af bemelte byen i saa maade tillagde oc forundte gods maa foretagis eller skee uden sær kongelig befaling eller bevilling, oc med mindre trej dobbelt vederlaug derfore gifves udi lige got oc beleiligt liggende jordegods. Thi forbiude vi alle oc enhuer herimod, eftersom forskrefvit staar, at hindre eller i nogen maade forfang at giøre, under vor hyldist oc naade, oc forblifve helles denne voris kongelige residentz-stad oc des af os forordnede magistrat oc meenige indvaanere oc indbyggere med sær oc synderlig kongelig gunst oc naade bevaagen oc tilgedan.

Gifuet paa vort slot Kiøbenhafn dend 29 septembris anno 1670.

Under wort zignet.

Christian.

P. Schumacher.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Kongens Segl hænger under i en Sølvkapsel.

507. 14 Dec. 1682.

Synsforretning over Kjøbenhavns udenbys Jorder.

Kiøbenhafns byes tilhørende marckers sampt dessen herligheders beskriffuelse, bestaar udj effterfølgende.

Uden Wester port.

Synden Landeweyen.

1. Kongel. May[ts] Ladegaards marck grendser norden til Kongeweyen, østen till St. Jørgens søe, synden oc westen till Ny Amagers marck oc er aarligen udi brug, maalt i 21 stycker.

Noch befindis til forskrefne Ladegaard nogen jord, som ligger ved Falckener gaarden oc strecker sig s. oc n., høffder synden til Kongeweyen, norden til dend lille aae, som er marckeskiell imellem Kiøbenhafns offuerdrifft oc Ny Amager, ligger ved den østre side till Falckeneer gaardsens jord oc med den westre side til samme gaards eng.

Engbonden, som ligger til forbemelte jord, hører i lige maade til Ladegaarden, oc kand derpaa aarlig høstis god eng 4 læs.

Noch befindis udj Nye Amager marck nogle stycker jord, som ochsaa hør til bemelte Ladegaard, huis maal oc taxt udj samme byes forretning videre findis specificeret.

Fischeparcker findis 2de ved samme Ladegaard, den eene synden for gaarden oc den anden westen for.

Noch en dito.

Herforuden graffuen, som strecker sig runt omkring Ladegaarden.

13 Tdr. 2 Skp. 2 Fd. Htkr.

2. Magistratens wenge bag Gabriels huus grendser norden oc østen til den gamle graff, synden till Stranden oc westen til Reberbahnen, er maalt udj 6 stycker. 1 Td. 4 Skp.

Paa Reberbahnen, som tilhør magistraten oc ey er tienlig til agerjord, kand, om det bleff indheignet oc fredet, høstis aarligen god eng 2 læs.

3. Præsidentens oc borgemesternis jord grendser østen til Reeberbahnen, synden til Stranden, westen till Ole Jensens wenge oc norden til Stenbroen. 2 Td. 3 Skp. 1 Fd.

4. Ole Jensens wenge strecker sig synder oc n., ligger imellem borgemesters oc raads wenge oc Peder Hansen Korsørs wenge. 1 Td. 2 Fd. 1 Alb.

5. Peder Hansen Korsøers wenge strecker sig synder oc nord, ligger jmellem Ole Jensens wenge oc fælleden. 5 Skp. 3 Fdk. 2 Alb.

6. Jens Andersens jord strecker sig synder oc nord, ligger jmellem Ole Jensens huus oc Jens Andersens hafue. 1 Skp. 2 Fd. 1 Alb.

7. Kemner Hans Lefueds haffue er luct fra fælleden. 2 Skp. 1 Alb.

Norden Landeweyen.

8. Præsidentens wenge strecker sig øster oc wester, ligger imellem Landeweyen oc Nye Amager marck. Vdj bemeldte wenge befindis 4 fiskeparcker besat med carper oc carutzer. 2 Skp. 2 Fd. 1 Alb.

9. Christopher Laursens wenge strecker sig ø. oc wester, ligger imellem Landeweyen oc Amager marck. 2 Td. 1 Skp. 1 Fd.

10. Søren Hiulmands wenge strecker sig øster oc w., ligger jmellem Landeweyen oc Amager marck. 1 Td. 3 Skp. 2 Fd. 1 Alb.

11. Gødert Nielsens wenge strecker sig øster oc wester, ligger imellem Landeweyen oc Amager marck. 7 Skp. 3 Fd.

Uden Norder port.

1. Stattholder Gabels huus, bebois aff Peder Hansen huusmand oc ligger der til et wenge, som strecker sig øster oc wester jmellem Landeweyen oc Teilgaardens wenge oc tilhør sl. Hr. Statholder Gabels arffuinger. 7 Skp. 1 Fd.

2. Teglgaards wang strecker sig øster oc w., ligger imellem Pebling søe oc statholder Gabels huuswenge, tilhør jligemaade Gabels arfuinger. Vdj bemelte wang befindis 3de smaa fiskeparcker udj, som berettis ingen fiske at vere udj. 3 Td. 5 Skp.

3. Jørgen Pipgras oc Jonas Møllers wenge strecker sig synder oc n., ligger imellem Landeweyen oc Peblinge søe. 1 Td. 7 Skp. 2 Fd. 2 Alb.

Østen Landeweyen.

4. Bleegdammen strecker sig synder oc n., ligger imellem byen oc fællidden, bestaar udj 16 huuse oc deelinger, mens tilhør byen, huorfor den jord, som ligger høyt oc kand brugis til agerjord, er generaliter maalt til byen. Det øffrige af jorden er generaliter taxeret for god eng, som aarligeń høstis 4 læs. 4 Td. 4 Skp. 3 Fd. 2 Alb.

5. Vrtegaards mendens haffue strecker sig synder oc nord, bestaar udj 8 huuse, oc er jorden dertil generaliter maalt. 3 Td. 4 Skp. 2 Alb.

6. Borgemestere oc Raads wang strecker sig synder oc nord, norden til Rørsøe, synden til byens fællidt, westen till Hyltebroe oc østen til Friderichsborgs kongewey. 35 Td. 7 Skp. 3 Fd. 2 Alb.

7. Brygger wangen strecker sig øster oc wester, østen till Stranden, westen till Borgemestere oc Raads wang, sønden till fællidden oc norden till Wognmands wangen. 25 Td. 2 Fd. 2 Alb.

8. Wibens huus. Jens Pedersens wenge strecker sig øster oc wester, ligger jmellem Brygger wangen oc Fælleden. 1 Skp. 1 Alb.

9. Wogenmands wang grendser synden till Bryggerwangen, westen till Raadmands wangen, norden till Emmendrups marck oc Ryewang oc østen till Norder fællidt. Samme wang er aarlig j brug formedels engbondens skyld, mens agerjorden er ey tienlig til aarlig sædejord. 26 Td. 6 Skp.

10. Et huus, som tilhør Peder Jørgensen vnderfogit oc bebois aff Peder Biørnsen. 4 Skp.

11. Rywangen strecker s. oc nord, synden til Wogenmands wang, n. till Jentoffts marck, ø. till Wartous marck oc w. till Jentoffte marck, tilhør præsident, borgemestere oc raad. 20 Td. 4 Skp. 3 Fd. 2 Alb.

Uden Øster port.

Østen Landeweyen.

1. Mons Zachariasens wenge strecker sig synder oc nord, ligger jmellem Kongeweyen oc Østerfællids offuerdrifft, som er gandske moratzig, huorudj findis nogen jord opbrydt. 2 Skp. 3 Fd. 1 Alb.

2. Paul Christensens huus, tilhør borgemester Bølcke, huortil er et lidet wenge, som grendser norden til Mons Zacharisens huus, ø. oc s. til Kiøbenhaffns fællidt oc westen til Landweyen, oc er samme wenge aarlig i brug formedelst engbond skyld. Noch befindis vdj samme wenge en stor oc 2 smaa fiskeparcker. 2 Skp. 2 Fd. 2 Alb.

Westen Landeweyen.

3. Jochum Bøckmands wenge grendser østen til Landeweyen, synden til Sidtzele sal. Hr. Anders Matthisens wenge, westen oc norden til Peblinge søe. 1 Td. 5 Skp. 2 Fd. 1 Alb.

4. Niels Laursens haufue, huortil er et lidet indlycke, som ligger synden for huuset oc bruges i steden for kaalhaufuen. 2 Skp. 1 Fd. 2 Alb.

5. Sidtzele Hr. Anders Mathisens wenge grendser norden till Jochum Bøckmands wenge, ø. till Landeweyen, synden til Peder Lassens wenge oc w. til Peblinge søe. Vdj forskrefne wenge findis 7 fiskeparcker. 1 Td. 3 Fd. 1 Alb.

6. Licentiat sal. Peder Lassens effterlefuerskes wenge grendser norden til Sidtzels sal. Hr. Anders Matthisens wenge, østen till Landewejen, synden till byens jord oc westen till Peblinge søen. 1 Td. 3 Skp. 1 Alb.

7. En deel jord for Nørre portis Accise boedt jmod Øster port jmellem Contrecharpen oc Peblinge søen oc bliffuer brugt til kongens material hestis fornødenhed. 2 Td. 3 Skp. 1 Fd. 1 Alb.

8. Anders Nielsens wenge strecker ø. oc w., er indluckt fra byens fællidt. 1 Skp. 2 Alb.

Noch ligger til Kiøbenhafns bye effterfølgende enghaftuer oc fælleder.

1. Enckedronningens indgryfftet enghaffue ligger imellem byen ved Westerport oc weirmøllerne, brugis till græsning till hendis Mayts. liffgvardes heste oc er taxeret for 16 høfder. 1 Td.

2. Schomagrenis garberhaffue, som er incorporered med forskrefue enghafue, er taxerit for 2 høfders gresning. 1 Skp.

3. Byens Westerfællid indeslutis først synden till Stranden, norden til Landeweyen, østen til Pesthuset oc Peder Hansen Korsørs wenge oc westen til Walbye marck, er taxerit for 180 høfders græsning. 11 Td. 2 Skp.

4. En plan imellem Wester portes dam oc Nørre portis dam, ligger imellem Peblinge søen oc Contrecharpen, er taxeret for 20 høfders græsning. 1 Td. 2 Skp.

5. Nørrefællid begynder ved Ladegaarden oc strecker sig ad Peblingesøen, Falckeneergaarden, Hyltebroe, Borgemestere oc Raads wang, Wibens huus oc til Kongewejen forbj Blegdammen, er taxerit for 300 høfders græsning. 18 Td. 6 Skp.

6. Østre fællid begyndis fra Wibens huus, langs Kongewejen indtil Nørreport, forbj Bleegdammens huus[e] oc Bryggerwangen ud til Wartou forbj Stranden oc endis til Øster portis landewej, er taxeret for 180 høfders græsning. 11 Td. 2 Skp.

7. Noch fra den Østre portis landewey til Norder porten jmellem Peblinge søe oc Contrecharpen, er taxeret for 24 høfders græsning. 1 Td. 4 Skp.

8. En liden enghaffue, brugis aff Peder Andersen, ligger paa den anden side Landewejen, er taxeret for god eng 1½ læs. 3 Fd.

9. Noch en liden enghaffue, ligger i Nørrefælledet ved Hyltebroe, er taxeret for god eng 1½ læs. 3 Fd.

10. En liden dito, tilhør Jens Crone, oc høstis aarlig, taxerit for god eng, 4 læs. 2 Skp.

11. Et lidet stycke engbond, som er indgryfftet oc giør schilsmis imellem Vttisløff oc byens marcker.

Item et lidet stycke paa den anden side Landewejen, som Peder Andersen, wangmand i Magistratens wang, er bevilget at bruge for tilsiun skyld.

Nock herforuden:

Uden Wester port.

Synden Landeweyen

befindis efftersknefne weyrmøller, som følger:

1. Hans Hoppe, møller oc brygger paa Christianshafn, en weyermølle, bebois af Hans Rasmusen, med dets møllestaufn, kaalhauffue oc byggeplatz, huis øffuerste møllesteens diameter er 2½ all. oc 1½ qvarteer breed oc 1½ qvarteer tyck.

2. Jens Cronis møllestaufn oc kaalhaufue, bebois aff Rasmus Møller, oc er samme øffuerste møllesteens breede 2½ all. oc 2½ qv. tyck.

3. Ole Giermandsens møllestaufn, byggeplatz oc kaalhaufue, oc er den øffuerste møllesten 2 all. oc 1⅓ qv. breed oc 1⅓ qv. tyck.

Norden Landeweyen.

1. Marckus Andersen en møllestaun med byggeplatz oc kaalhauffue, oc er den øffuerste møllesteen 2 all. oc 1¾ qv. bred oc 1½ qv. tyck. Samme veirmølle er for nogen tid siden nedfalden oc fangis nu an at opbyggis paa ny igien.

5. Mickel Schultis møllestaun med byggeplatz oc kaalhaufue, brugis aff Anders Jensen møller, oc er den øffuerste møllesteen 2 all. oc 1½ qv. bred oc 1½ qv. tyck.

6. Jens Olsen møllers møllestaun, byggeplatz oc kaalhaffue, oc er den øffuerste møllesteen 2½ all. bred oc 1¼ qv. tyck.

Uden Norder port.

Westen Landeweyen.

1. Jonas Pedersen møllers møllestaufn, byggeplatz oc kaalhaufue, oc er den øffuerste møllesteen 2½ all. bred oc 1⅜ qv. tyck.

2. Jørgen Pipgras en møllestaun, byggeplatz oc kaalhaufue, oc er den øfuerste møllesteen 2 all. og 2½ qv. bred oc 1⅜ qv. tyck.

3. Garbernis mølle, huis øffuerste møllesteen er 2 all. oc 2½ qv. bred oc 1⅜ qv. tyck. Denne mølle er Banchemøllen, som Anders Andersen beboer oc brugis aff garberne, er møllestaufn, kaalhaufue oc byggeplatz.

4. Jacob Tornou møller en møllestaufn, byggeplatz oc kaalhaufue, huis øffuerste møllesteen er 2 all. oc 2½ qv. bred oc 1½ qv. tyck.

5. Niels Matzens møllestaun, byggeplatz oc kaalhaufue, huoraf den øffuerste møllesteen er 2 all. oc 2¼ qv. bred oc 1¼ qv. tyck.

6. Jens Andersen møller en møllestaun, byggeplatz oc kaalhaufue, oc er den øffuerste møllesteen 2 all. 2½ qv. bred oc 1½ qv. tyck.

7. Claus Glos møller en møllestaun, byggeplatz oc kaalhaufue, oc er dens øffuerste møllesteen 2½ allen bred oc 1⅔ qv. tyck.

Uden Øster port.

Østen Landeweyen.

1. Peder Christensens møllestaun, byggeplatz oc kaalhaufue, som tilforne haffuer tilhørt Mons Jensen møller, dens øffuerste møllesteen er 2½ all. bred oc 1½ qv. bred oc 1½ qv. tyck.

2. Albert Krøgers mølle, huis øffuerste møllesteen er 2 all. oc 1½ qv. bred oc 1⅔ qv. tyck.

Herforuden ved Christianshafn.

1. Svend Nielsen møller en mølle uden for Christianshafns port, huis øffuerste møllestaun er 2 all. 2½ qv. bred oc 1 qv. tyck.

Noch ligger uden for byen effterskrefne huuse, kaalhafuer oc platzer, som følger:

Uden Wester port.

Synden Landeweyen.

1. Nest op til Landeweyen findis forrige David Madtsens kaalhaufue, som er øde oc tilhører nu Friderich Isenberg.

2. En platz, som tilforne hafuer værit Schomagernis garberhafue, mens er nu øde oc incorporered med hendis May^{ts} enchedronningens platz.

3. Gabriel Baumans paasatte bygning, kaalhaffue oc skydebahne.

4. Moritz Christensens, wognmand, et lidet huus oc kaalhaffue, niuder samme frj for tilsiun skyld.

5. 13 hytter, som staar paa magistratens jorder, huoraf en deel er bortleyet till Reberbahnen.

6. Ole Jensens huus, som tilforne kaltis Michel Wibes kroe, dertill een kaalhaufue.

7. Peder Hansen Korsøers huus bebois af Magnus Petersen, derhos en kaalhaufue.

8. Hans Boyesens byggeplatz oc kaalhafue.

9. Jens Pedersens byggeplatz oc kaalhaffue.

10. Matthias Schoufriders byggeplatz oc kaalhaufue.

11. Haagen von Lichtenberg en byggeplatz oc kaalhafue.

12. Hans Lewesens huus oc platz sampt kaalhaffue, som bebois aff Niels Pedersen.

13. Synden for imod stranden ligger stadens Pesthuus.

14. De Fattigis Kirckegaard.

15. En indgryfftet platz, huorpaa Hans Mayt. haffuer ladet plante træer.

Norden Landeweyen.

1. Gødert Nielsens byggeplatz oc kaalhaufue.
2. Christopher Laursens byggeplatz oc kaalhaufue.
3. Christen Sangers haufue oc byggeplatz.
4. Søren Hiulmands encke en ubebygget mølleplatz oc derhos en tilfylt fiskeparck.
5. Christen Gantzels effterleffuerske en øde møllestaun, bygning oc kaalhaffue, strecker sig til Kongeweyen.
6. En øde platz, huorved befindis 5 parcker, som berettis aff præsidenten at haffuis i brug.
7. Stadens Accisebod med des udbygninger oc kaalhafue.
8. En øde platz imellem St. Jørgens søe oc woldene haffuer tilforne udj atskillige parter værit afdeelt oc aff stadens borgerskab brugt.
9. Frantz Fiskers huus.
10. Kiøbenhafns Ladegaard.
11. Peblinge søen med en øde platz imellem Woldene oc søen.

Uden Norder port.

Westen Landeweyen.

1. Stattholder Gabels arffuingers byggeplatz sampt fiskeparcker.
2. Jens Mogensens, forrige marckmand, hands byggeplatz oc kaalhaufue.
3. Johan Eigenhofs effterleffuerske en byggeplats oc kaalhaufue.

Østen landeweyen ved Hyltebroen.

4. Jacob Rustmester en byggeplatz oc kaalhaufue.
5. Kirsten Anders Aagesens byggeplatz oc kaalhafue.
6. Holger Dønnicke, stadens marckmand, en byggeplatz oc kaalhaufue.

Derhos stadens Folde.

7. Jacob Jacobsen kremmer en byggeplatz oc kaalhaufue.
8. Raufnsborg, Hr. cantzler Wind tilhørende, en byggeplatz med haffue oc fiskeparcker. Derforuden en indplancket hafueplatz.
9. Borgemester Bartholomæi Jensens platz, som bebois aff Johan Notke.
10. Et huus oc en kaalhaffue udj Præsident, Borgemester oc Raads wang.
11. Wibens huus med kaalhafue paa Kongens wey.
12. Et huus oc kaalhaffue i Bryggerwangen.
13. Et huus oc kaalhaffue i Wogenmandswang.

14. Peder Børgensen en platz kaldis Slibemøllen.

15. Noch Peder Børgensen en liden byggeplatz oc kaalhafue.

16. En liden kaalhaffue hos en jordhytte, som bebois aff den, som passer paa wangeledet.

17. 3de smaa parcker magistraten tilhørende.

18. Et lidet[?]huus oc kaalhaufue derhos udj Ryewangen.

19. Wartous tilhørende platz med en kaalhauffue.

20. Jens Cronis indheignede platz.

Uden Øster port.

Østen landeweyen.

1. Mogens Zacharisen en byggeplatz oc kaalhaufue, bebois aff Ole Skaaning.

2. Dito en byggeplatz oc kaalhaffue, bebois af Claus Tydsk.

3. Mogens Zacharisen en byggeplatz oc kaalhafue, bebois aff David Lijmsyder oc hør samme Lijmsyderj Mogens Zacharisen till.

4. Dito en byggeplatz oc kaalhaffue, bebois af Jens Ibsen oc brugis i ligemaade till Lijmsyderj.

5. Noch Mogens Zacharisen en byggeplatz oc kaalhaufue, oc brugis samme platz aff hannem selff till Stifuelse werck.

6. Kongens Fiskerhuus ved Stranden, som bebois aff Niels Grøn.

7. Borgem. Bylche en byggeplatz oc kaalhaffue, som bebois aff Pouel Christensen.

8. Kongl. Mayts. Accisebod oc derhos en liden kaalhaffue.

Westen Landeweyen imellem Sortedam oc woldene.

9. En platz, som tilforne kaldtis Stockholm, tilhør Laurs N. i Wandløse.

10. Nørreportis Accisebod med tilhørende kaalhaffue.

11. Den ny Kirchegaard uden Nørreport.

12. Kongl. Mayts. Søeestats kirchegaard.

Orig. i Matrikelarkivet. Tilføjet er her Hartkornet efter Matriklen for hver Mark, skønt dette først er fastsat senere efter nærværende Synsforretning.

508. 1682.

Synsforretning over nuværende Frederiksberg Sogn.

Nye Amager Sogn

og bye bestaar vdy effterschrefne gaarde och beboes af effterfølgende:

1. Claus Isbrandtsen $\frac{5}{6}$, beboer gaarden. Goder Nielsen j Kiøbenhafn $\frac{1}{6}$. 2. Claus Sibrandtsen $\frac{5}{6}$, beboer gaarden. Anders Gregersen i Kiøbenhafn $\frac{1}{6}$. 3. Olle Pedersen $\frac{1}{2}$, beboer gaarden. Hans Pedersen j Waldbye $\frac{1}{6}$. Cornelis Cornelisen $\frac{1}{6}$. Fridrich Cornel-

sen $\frac{1}{6}$. 4. Ties Pietersen $\frac{1}{2}$. Clas Clasen $\frac{1}{2}$, boer begge paa gaarden. Af nom. 4 hafuer Jørgen Pipgras Møller nogle støcker jord. 5. Cornelis Backer $\frac{5}{6}$, beboer gaarden. Cornelis Jansen $\frac{1}{6}$. 6. Tonnis Jansen $\frac{1}{2}$, beboer gaarden. Olle Pedersen $\frac{1}{2}$. 7. Trine Jacobs $\frac{1}{2}$, beboer gaarden. Hans Liebst i Kiøbenhafn $\frac{1}{4}$. Claus Lym i Kiøbenhafn $\frac{1}{4}$. 8. Petter Pettersen $\frac{3}{4}$, beboer gaarden. Ties Pettersen $\frac{1}{4}$. 9. Suend Hansen $\frac{5}{12}$, beboer gaarden. Fridrich Jacobsen $\frac{5}{12}$. Ties Pietersen $\frac{1}{6}$. 10. Zacharias Hansen $\frac{1}{2}$, beboer gaarden. Ladegaarden $\frac{1}{2}$. Denne gaard er udj sær maalt og opført. 11. Peter Jonsen $\frac{1}{2}$, beboer gaarden. Hans Jensen $\frac{1}{4}$. Cornelis Jansen $\frac{1}{4}$. 12. Mogens Pedersen j gaard. 13. Christen Eygerts j gaard. 14. Cornelis Jansen $\frac{1}{2}$, beboer gaarden. Dirch Jansen $\frac{1}{2}$. 15. Hans Liebst i Kiøbenhafn $\frac{5}{12}$, beboes af hans folck. Abraham Wust ibid. $\frac{1}{4}$. Hans Knudsen Leegaard $\frac{1}{6}$. Johan Sipke paa Teglwercket $\frac{1}{6}$. 16. Jacob Jansen Moy j gaard. 17. Hr. Geheimeraad Wibe $\frac{1}{2}$, beboes af hans folck. Ald byen $\frac{1}{3}$. Christen Eyertsen $\frac{1}{6}$. 18. Cornelis Cornelisen j gaard. 19. Dirich Jansen $\frac{11}{20}$, beboer gaarden. Jens Jensen $\frac{1}{4}$. Jens Møller $\frac{1}{5}$. 20. Hans kngl. Højheds gaard er een half gaard, mens findis aparte maalt og beskrefven, og hafuer Tomis Jansen $\frac{1}{4}$ gaard og Jens Truidsen $\frac{1}{4}$ part, som udj forige tider hafuer giord een gaard sammen, er saa udj alt 20 gaarder udj Nye Hollender byen.

Denne bye hafver een marck, kaldis Nye Hollender marck, derudj findis it støcke jord kaldis Haufue wangen, som for sig apart er indgrøffted, mens holdis dog for een marck.

Ofverdrefvid strecker sig østen til Waldbye backe og westen til Wiersløf, og Haufre marcken liger norden til de westre enge og synden til Walby marck, huorpaa kand græssis 250 høfder.

Ingen fiskerye widere end nogle smaa fiske parcker udj hafverne, som og bagwed hafverne findis indført. Hans Knudsen Leegaard hafuer j fiskeparck, liger wed dend østre ende udj store Wallagers aas og strecker sig synder og nord, er bred 23, lang 66.

Een tørre mose strecker sig synder og nord, synden til Konge weyen og norden till Vttersløf marcke skell, liger østen till Strippagerne og Westre Engagerne og westen til Kalthusit, er taxeret til 1200 les høe, huor af Claus Isebrandtsen faar $\frac{3}{4}$ part, 5 hver een heel part, 1 2 parter, 2 huer $1\frac{1}{2}$ part, 4 huer een half part.

Lader maale paa Kiøbenhafns weyermøller. 14 gadehuse [deriblandt: Falkoneer husid tilhører Kongen] hafuer huer een liden kaal hafve, gifuer aarlig huer til byen 2 rixd. och til kongen 1 rd., uden Falkener husit, som er frj.

Kongens Falkeneer gaard og Teylwerckit findis bagwed denne forretning opført og beskrefven.

Nye Hollender marck strecher sig øster og wester med dend øster ende til Peblinge søe og med den westere til Wandløse, Brynshøy og Vtterslef marckeskell, liger med dend syndre side til Waldbye marckeskiell og med dend nordre til Kiøbenhafns marck, begyndis udj dend syndre side og wester ende, bestaar udj 35 aaser, skiffter og deele.

1. Første skift strecker sig øster og wester, høfder østen til Mølagers aas og westen til Klammeryes agerne, liger synden til byens gade dige og norden til ded andit skiffte. Saas aarlig.

2. Andit skiffte strecker sig øster og wester og liger norden for det første skifft. Saas aarlig.

3. Tredie skifft liger med dend nordre side til Langagers aas og med dend østre ende til Wallagers aas, med den syndre side til andit skifte og med dend westre ende til nordre Breedagers aas, strecker sig øster og wester. Saas aarlig.

4. Lang agerne liger imellem det tredie skifft og de lange agre, som liger wed Jæger gaarden, udj øster og wester. Saas aarlig.

5. Kloster agerne strecher sig øster og wester, østen til Kalthusit, westen til Kongeweys agerne, synden til nordre Breed agerne, norden til nordre Engstøcherne.

6. Nordre Breed ager ligger med den nordre side til Closter agerne, med den øster ende til Lang agerne, med den syndre side till Clammeryes agerne, med dend westre ende til Sorte backis grøfft, strecher sig øster og wester.

7. Clamery agerne strecher sig øster og wester, østen til det andit skiffte, westen til Ofuerdriffts dige, liger synden til Teylgaarden og norden til Nørre Breedagerne.

8. Jens Tommeszens krog strecher sig øster og wester, østen til weyen, som gaar til tørregrafven, westen til grøfften, som liger imellum Wester eng, synden til Clammeryes agerne og norden til forige grøfft.

9. Faaresti agers aasz liger i Wester eng, strecker sig øster og wester, østen til Kloster agerne og Jens Tomesens krog, westen til Wester engs grøfft, synden til ofuerdriffts dige, norden til Kalthusids østre lycke.

10. Suine wangs agre grendser norden til Swine wangen, østen og synden til Westre eng og westen til store Wester ager, strecher sig synder og nord.

11. Store Wester agre grændser westen till Haufre wangs grøfft og norden til aaen, østen til Swine wangs agre og synden til Wester eng, strecher sig synder og nord.

12. Strippe skiffte strecher sig øster og wester, østen til Norder eng, westen til Tørre liungen, liger synden til Kongeweyen og norden til Nørre engs agre.

13. Westre Nørre engagre skifft strecher sig øster og wester med dend østre ende til Nørre eng og westen til Kalthus og Vttersløf aae, som er marckeskel, liger med den syndre side til Strippe skifft og norden til Vtersløf marckeskiell.

14. Lille Walager aas strecher sig øster og wester, østen til aaen og Peblingesøe, westen til Kongeweyen, synden til grøfften, som liger imellum lille og mellumste Walagers aas, norden til Ladegaards marcks grøfft.

15. Mellumste Walagers aasz strecher sig øster og wester, liger imellum lille Walagers aas og store Walagers aas.

16. Storre Walagers aasz strecher sig øster og wester lige imellum mellumste Wallagers aas og Kongl. Mayts. weye.

17. Hans Liebstes krog strecher sig synder og nord, synden til Kongeweyen, norden til Walagerne og Kongeweyen, som gaar fra Ladegaarden, østen til store Walageraas, westen till Møllagerne.

18. Lille Møllagers aasz strecher sig synder og nord, høfder synden til Christophers wenge eller Kongens dige, norden til Kongeweyen, østen til store Mølagers aas, westen til Synder Breedagers aas.

19. Syndre Bred agre liger imellum de store Møl agre og Christen Nielsens de smaa støcher, som liger wed engen, udj synder og nord.

20. Nordre engs agre liger med dend westre side til Stripsagerne og med dend nordre ende til Nordre eng, med den østre side til Ladegaards eng og med den syndre ende til Kongeweyen, strecher sig synder og nord.

21. Præstens agre vdy Nye Amag, som liger for sig sielf imellum Kongens wey, Søfren Hiullmands wenge og Møllager, strecher sig øster og wester.

22. Jens Møllers krog, som liger imellum præstens agre, Mølagere og Christopher Larsens wenge og tilhører alle byemendene.

23. Møllagers aasz liger med den westre side til Syndre Breedagers aas, med dend nordre ende til gamble Kongens Weyen, østen til Jens Møllers krog og synden til Steenbroen, strecher sig synder og nord.

24. Smaa Tornagers aas grendser norden til Langagers aas, østen til store Torne aas, synden till Landeweyen og westen til Waldbye mosestøcher, strecher sig synder og nord.

25. Smaa agre kaldis ellers Christen Nielsens agre, strecher sig øster og wester, østen til Sandbacke agre og westen til Printzens wenge, synden til Christen Nielsens eng, norden till de syndre Breedagre.

26. Bertels Portagre skifft strecher sig øster og wester, østen til landeweyen, westen til Trekandt støcherne, norden til Sandbacke agerskifft, synden til Torne agerne.

27. Skiffte aasz liger østen for Falchoneergaarden, strecher sig synder og nord, høfder synden til Konge weyen, norden til een liden aae, som er marckeskiel imellum Kiøbenhafns ofverdrifft og Nye Amagger, liger med den østre side til Ladegaardz marckeskiels dige.

28. Storre Tornagers aasz strecher sig synder og nord med dend syndre ende til Waldbye marckeskiels dige og norden til Langagerne, liger med dend østre side til Christen Nielsens agre og med dend westre til smaa Torneagre.

29. Sennep agere strecher sig øster og wester med dend østre ende till prindz Friedrichs canninhafve og med dend westre til ofuerdriffts dige, liger med dend syndre side til Langagerne og norden til Kongeweyen.

30. Bertels Krogagre grendzer westen til Walbye bye, norden til Walbye moseeng, østen til smaa Torneagers aas og synden til Landeweyen.

31. Walbye Moseager aasz grendzer westen til Nye Hollender byes ofverdrifft, norden til Langagers aas, synden til Walbye mose og østen til smaa Tornagers aas, strecher sig synder og nord.

32. Bysan agerne liger westen til Nye Hollender byes ofverdrifft, norden til Sennip agers aas, østen og synden til Langagers aas, strecher sig øster og wester.

33. Langagerne paa Backen liger imellum Store Tornagerne og de smaa Tornagre og Sinnopsagerne udj øster og wester.

34. Haufre wangen strecher sig øster og wester, østen til ofuerdrefuit, westen til Wandløse marckeskiell, synden til Wissele marck, norden til Wandløse marck.

35. Itt støche jord, kaldis Søfrens wenge, strecher sig synder og nord, norden til Haufre wangen og synden til Konge weyen, westen til Hvidøfvere marckeskiell, østen til ofverdrefuit begyndis og derwed og tilhører ald byen, som herudj hafver lige lod.

Noch een hafve liger synden for Konge weyen, er indtagen af ofverdrefuit og tilhører ald byen.

Christen Eygerts wenge strecher sig synder og nord, synden til Kongeweyen, norden til dend gamble Konge wey, østen til Kongeweyen, westen til hans kaalhafve og byens kaalhafve.

Kaal hafver.

Peder Andersen skollemesters kaalhafve strecher sig synder og nord, liger imellum Kirckegaarden og Poul Krøblings kaalhafve.

Poul Krøbling husmands kaalhafve strecher sig synder og nord, liger østen for Peder Andersens kaalhafve.

Effterskrefne kaalhafver liger østen for byen, strecher sig synder og nord. Synden til Printzens wey, norden til hr. geheime raad Wibes hafve, østen till Konge weyen og Christen Eygerts wenge, westen til byen eller gaarden [i 24 Stykker, der ikke her specificeres].

Herr geheime raad Wibes lysthafve, som liger østen for gaarden, strecher sig øster og wester, liger imellum nest forskrefne kaalhafver og capt. Zacharias Hansens kaalhafve; samme hafve er podet med vnge træer, og wid dend østre ende i samme hafve liger een lysthafve eller holm, er omgrafwit med wandgrafver, huor udj er fisk.

Capitain Zacharias Hansens kaalhafue liger østen for gaarden og strecher sig øster og wester, liger imellum hr. geheime raad Wibes lysthafve og Hans Liebstes kaalhafve.

Noch findis udj samme hafve wid dend østre ende een fiskeparck, strecher sig synder og nord, huorudj findis fiskerj og tilhører capt. Zacharias Hansen.

Hans Liebstes kaalhafve ligger østen for gaarden og strecher sig øster og wester, liger imellum capt. Zacharias Hansens hafve og marcken.

En kaalhafue liger norden for Cornelius Bertelsens gaard [deelt i 6 Dele].

[Derpaa følger 2 Kaalhaver vesten for 2 Bymænds Gaarde og en Kaalhave norden for Byen, derpaa:]

Een stoer hafve strecher sig øster og wester, østen til byen, westen til Printzens wenge, norden til ofverdriffts wey, synden til Prindzens hafue og bruges till rødder og kaal aagre [deelt i 7 Dele].

Melcher Dornbosch husman een kaalhafve, liger synden bag husit og tilhører enckedroningen.

Johan Falkoneer et styche er besatt med vnge træer.

[Derpaa 4 Haver hver tilhørende et Hus].

Engbonden udj denne marck bestaar udj god eng og mosefoder, som følger:

Vdj Haufre wengid kand høstis 20 læs.

De westre enge hafuer mest werit gamble agre jord, mens er nu vdlagt til eng, strecher sig synden til øfverdrefuit, norden til Brynshøys marck, østen til Clammeryes agerne, westen til aaen, og er byemendenes deel derudj taxerit till 60 læs. Abraham Wust 4 læs. Fiere engholler tilhører ald byen, 4 læs.

Præsteengen liger norden till tørremosen, synden til Kalthusid, tilhører magister Peter, 3 læs.

•Bispeengen strecher sig østen til Kiøbenhafns marck, westen og norden til Vttersløf marck, synden til Nørre eng, 34 læs.

De Nordre enge, huoraf een deel hafuer werit ager jord, mens nu er vdlagt til eng, liger westen for westre Nørre engs agre, huorndj høster Hans Knudsen Leegaard udj Kiøbenhafn 4 læs, Jørgen Pipgras 1 læs, byemendene 46 læs.

Een eng liger bagwed Falkoneergaarden, norden for de støcher wed samme gaard beligende, 5 læs, tilhører byemendene, derforuden Jens Møller udi Nørre Møllen 1 læs. Itt lidet støche eng liger midt paa Præste krogs agre, tilhører m. Peter, ½ læs. Itt støche eng, liger paa Hans Knudsens Wollager, tilhører hannem, ¼ læs. Itt støche eng liger westen for de store Møll agre, som tilhører Jens Pedersen og Erich Nielsen i Kiøbenhafn ⅛ og ⅛ læs. Tree enghuller tilhører byemendene, 3 læs.

De stumper eng i Walbye mose er taxerit og tilhører byemendene, 3 læs.

Krogen wid Printzens Canin hafven, strecher sig øster og wester, østen til Kongeweyen, westen til Sinneps agere, liger synden till Lang agerne og norden til forskrefne Caninhafue, brugis af Peter Petersen, schulten udj byen.

Hans Kongel. Mayts. Falckeneer gaards indlycke strecher sig synder og nord, høfder synden til Konge weyen og norden til Falkoneergaarden, liger østen til Nye Amags marck og westen til Ladegaardens jord, som liger udj Nye Amager marck, og Falkoneer gaarden bruges af Johan Jochims falkoneer.

Teylgaarden paa Nye Amag tilhører Abraham Wust og beboes af Johan Zipke teylbrender, hafuer tuende ofne, dend eene til mursteen effter hollandske moppers størelse og dend anden til tagsteen, kand brende twende a trende gange om aarit, naar bestilt worder, 400000 a 600000 mursteen effter hollandske moppers størelse, og tagsteen 40 a 50000 tho a thre gange om aarit effter den skaanske form, huor til de tager leer udj deres egne wenge og jord, som af

Hollenderne er kiøbt og liger westen for husid; østen til Teylladen og synden for husid liger een' pladz, som er indtagen og kiøbt af Hollender byes ofuerdrifft og brugis til at stryge leer paa til teylsteen, og kand der paa vngefehr settis 60000 steen; østen for husid liger een liden kaalhafue, er besatt med vnge træer og kaall. Brendeweed og torf kiøber hand for betalling, hafuer kongl. Mayts. bref og fryhed paa samme steenbrenderye. Ellers er nogen sid jord kiøbt af Hollenderbyen her till. Abraham Wustis wenge wed Teylgaarden strecher sig øster og wester, østen til byen og gaden, westen til Teglhusid, synden til Printzens wenge og norden til byens gade.

Noch findis udi samme wenge engbond wid dend westre ende' ½ læs. Tuende fiskeparcke strecher sig synder og nord, høfder wed huer andre, liger østen for hafven til leergrafuen wed Teylhusid.

Hans kongelig høyheds printz Fridrichs gaard liger udj Nye Amager bye og er een half gaard. Vid samme gaard er een liden wenge, som hereffter wid maal og taxt findis opført. Hafver ofverdrifft een half gaards deel paa Nye Amager marck. Ingen skouf eller tørremoser. Imellum gaarden og wengit er een lysthafve, huorudj er tuende fiskeparcke med thoe wandhuse og een wandkonst. Synden for wengid wid Kongeweyen liger een Canin hafve og strax derwed liger een nye anlagt hafve, som er besatt med vnge træer, skal brugis til een Fasaen hafve, østen for gaarden liger een liden vrtehafve, saa og een rendebahne og it Caninbierg, som aparte er indlugt. Noch findis tuende pladzer udj byens marck, som er indheignet og besatt med vnge træer, dend eene liger i dend westre ende af Breedagrene og dend anden paa store Tornagerne i dend østre ende. Hafver engbond udj wenget og Nye Amagers marck.

Hans kongel. høyheds gaards wenge liger synden wid gaarden.

Een kaalhafve er indtagen af wengit, huorudj findis nogle vrter sampt grøn og hvid kaall.

Itt stycke jord liger imellem Printzens wey og forskrefne agre.

Noch it lidit stycke jord liger westen for Printzens wey, som løber til Canin hafven.

Effterskrefne agre liger norden for Printsens wey, som løber til Fasaenhafuen, strecher sig øster og wester. [Disse optages ikke her.]

Engbonden udi dette wenge er taxerit til 15 les god eng.

Udi Nye Hollender marck i dend westre eng er denne gaards engbond taxeret til 4 les god eng.

Kaltthusitt bestaar vdy itt hus, som tilhører Peter Kloumand udj Kiøbenhafn, huortil liger tuende marcker, Østre indlycke, Westre

indlycke, som brugis aarlig formedelst gødning. Forskrefne indlycker er kiøbt af Hollenderne paa Amager och de suarer vdgiffter sampt reiser og arbeid saawelsom til alle skatter. Ingen vnder skouf eller giersell, fra Amager bye hafuer de ofuerdrifft til 8 høfders græsning. En liden tørre mose udj Wester marcks eng. Ingen fiskery uden nogle smaa fiskeparcker.

Østre Kalthus indlycke strecher sig synder og nord, hofder synder till Nye Hollender byes marckeskiell, norden till Kongeweyen, liger med dend østre side til grøfften, som liger imellum Hollender byes marck, og med dend westre til westre indlycke.

Wester indlycke strecher sig øster og wester, hofder østen til gaarden og østre indlycke, westen til Hollender byes marckeskiell, synden til samme marck og norden til Brynshøys marckeskiells aae.

Itt støcke ager jord wid den syndre side vden for dett westre indlyckes grøfft, strecher sig øster og wester, liger imellum grøfften og Hollender byes marcks eng.

Itt støche eng norden for Kaldthusid strecher sig øster og wester, østen til Hollender marcke skels eng og Tørre grafverne, westen till aaen, synden til Kongeweyen, norden til Brunshøys marcke skiells aae.

Vdj samme eng findis een liden tørremose, som er brugelig udj 2 aar.

Orig. i Matrikelarkivet.

509. **27 Okt. 1683.**

Pladsen ved Vandkunsten maa bruges til Fisketorv.

Christian den femte osv. Wor naade tilforn. Wiide maa j, at vi efter eders allerunderdanigst ansøgning oc begiering allernaadigst hafver bevilget, at den pladtz ved Wand-kunsten her i staden, som den store dynge jord nyeligen er affort oc nu leddig findes, maa til it stads-fiske-torv bruges oc dertil af eder indrettes. Derefter j eder allerunderdanigst hafver at rette. Befalendes eder Gud. Skrefvet paa vort slot Kiøbenhafn dend 27 oktobris 1683. Under vort zignet.

Christian.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

510. **28 Sept. 1685.**

Synsforretning over den Jord, hvorpaa Vartov udenfor Østerport stod.

Amtsforvalter og Fiskemester Christen Nielsen klagede 25 Avg. 1685 til Rentekamret, at han efter Kongens og dets Vilje havde ladet istandsætte Fiskeriet udenfor Østerport, hvilket havde kostet over 500 Rdl. Nu paastod Borger i Kjøbenhavn,

Mogens Zakarisen, at have Rettighed til Jorden, der i den tidligere Amtsforvalters Tid havde ligget til Fiskeriet, og at han havde købt den af Magistraten; han hindrede Vandet i dets Løb, som skulde holde Fiskedammene i Live, og hvis Tilløbet blev forment, var Fiskeriet til ingen Nytte. Han begærede derfor kgl. Befaling til 4 fornuftige Mænd, som hørte under Borgretten, og at Magistraten skulde beskikke 4, der hørte under Byens Ret, at de skulde en vis Dag møde ved Fiskeriet og efterspørge, hvor vidt dets Grund strækker sig, medens der endnu er nogen i Live, som derom kan have Videnskab og give Efterretning. Hertil svarede Rentekamret, at det holdt for raadeligt forat undgaa stor Vidtløftighed, at hver Part valgte en Synsmand, og foreslog paa Kongens Vegne Renteskriver Hans Karstensen og paa Magistratens Vegne Raadmand Lars Andersen, eller hvem dem ellers syntes. Synsforretningen følger.

Effter denne voris høye og gunstige øfrigheds høybiudende befaling sambt paa veledle magistratens vegne hauer vij vnderskreune tillige med Hans Kongl. Ma. amtsforualter sambt fiskmester ouer Kiøbenhaun, Fridrichsborg og Cronborg ambter, edle Christen Nielsen og Sr. Mogens Zacharisen, borger og indwaaner i Kiøbenhaun, verit forsamlit paa den omtuistede jord ved hans Ko. Ma. fiskerdamme imod stranden uden for Øster port og befunden den af effterskreune beskafenhed, nemblig samme jord strecher sig fra grøfften bag ved Fiskerhuuset af nør og i sønder langs hen til afgangne borgemester Titus Bølchis jndhegnede jord og plads, huor imellum er en grøfft fuld af vand til schilsmisse og indhegning for de paa grendsende, paa den øster side af samme jord er og en grøfft, huormed samme jord fra stadsens fælled er indlugt, mens den første grøfft er den grauf, som i forige tider hauer verit om den da verende fortificatiøn, som siden er bleuen raserit, igiennem huilchen ouer falds vandet løber ned til fiskerdammene. Jorden i sig sielf er endeel af den gammel fortification og de uden vercker, som siden er bleuen nedkasted og til saaeland giort bequem, at derudj kand saais vngefehr en tønde korn, saa og jt støcke jord at sete kaal paa i den nordere ende ved Fiskerhuuset, huilcken jord er det ouer bleune af en gammel rundeel, som endnu er tilsiune, og som samme jord icke kunde sees eller findis at haue verit tilmaalt nogen af dennem, som i forige tider hauer hafft hauger eller pladtzer, mens saaledis af volden og schandsen er ouerbleuen, huor fore Mogens Zacharisen ei heller noget der paa kand haue at prætendere, mens for os lod sit paastaaende falde, da hannem ald forbemelte jords situation og beskafenhed blef forklarit og foreuist. Saa forneunte jordsmon imellum forbemelte grøffter fra forskreune borgemester Titus Bølchis plads og op til Fiskerhuuset, som er det ouerbleune af de gamle stadsens volde oc vden vercker, kand bliue fremdeelis til Fiskerhuuset beligende, jndtil Hans Kongl. May. eller høy øfrighed anderledis behager at lade

anordnne. Huilcket de vedkommende epter befahling til efterretning hermed meddeelis. Ihuad vandets demning imellem Fiskerhuuset oc Mogens Zacharisens plads angaar, da blef ambtsforualtern Christen Nielsen med Mogens Zacharisen derom indbyrdis foræhnede, huor høyt demmingen motte giøris og huor dybt renderne skulle nedlegis, at vandet fra forneunte grøfft til fiskerdammene kunde haue sit fri løb, saa denne stridighed dermed ophører. Datum Kiøbenhaun den 28 septembris anno 1685.

Lauridtz Andersen. H. Carstens.

2 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

511. 30 Juni 1691.

Kgl. Bef. til Politimesteren at indrette en Sandkiste ved Fredriksholms Kanal, og Ballastbaadene skulle have en Plads ved Kristianshavns ny Værk (Kvintus).

Wii Christian den femte osv. Woris naade tilforn. Saasom wi ugierne maa fornemme, hvorledes canalerne her udj voris kongl. residens stad Kiøbenhaun tid effter anden stor skade formedelst det hvide sand samt mursans inførsel med sandbaade skal tilføjes og der af meget opfyldes og forderwes, da til sligt her effter at forekomme er voris allernaadigste willie og befahling, at da sandførerne her sammesteds en platz paa pynden af Slotz-holmen wed buchten af den ny canal lige ud for Trompetergangen udwiiser, hvor og ingen anden stedtz de ald sand her effter skal losse og opkaste og der for til den ende beqvemme kister der sammestedtz paa deris egen bekostning lade giøre og udj jorden nedgrave til at legge sandet udj, at det ey af regn eller rendesteenis vand i canalen bort skyldes, og paa det sandet desto beqvemmere af baade i kisterne kand opkastes, skal boldwercket der udenfor giøris noget laugere, saa det og kisternis øverste kant kunde komme een tre foed over vandet, naar det haver sin ordinaire høyde, hvilchet du paa beste maader med stadens bygmester haver at overlegge. Derforuden haver du og sandførerne alworligen og strengeligen at tilholde, at de wed sandetz losning fæste et tet tilbørlig bretseigl paa baaden og paa bolwercket, at inted wed opkastningen i canalen nedfalder. Og paa det alting dermed rigtigere kand tilgaa og prammans lauget her i staden wiide alleene at svare til ald den skade, canalen wed sandetz indførsel kunde tilføjes og ey have aarsage at klage, at dennem skeer indpas i deris næring ved voris sandbaade og pramme, saa haver wi til den ende allernaadigst anbefahlet os elskelige voris deputerede wed søe etaten at forbyde alle og enhuer, i hvo de være kunde, at indføre

sand j baade eller pramme, enten det er deris egen eller de af andre ere laante, og at inted sand eller andre ware for nogen, undtagen til voris egen tieniste, med holmens baade og pramme maa føris, men en hver, som sand kand have fornøden, skal tilforpligted wære at lade det paa fornefnte sandpladz hente eller og igiennem porterne føre, og saasom baglast baadene iligemaade skal foraarsage stor skade, naar de med deris sand enten i canalerne eller nogen stedtz paa strømmen ligger, da have vi til sligt her effter at forekomme ogsaa allernaadigst anbefahlet forbemelte os elskelige voris deputerede ved søe etaten at udwise dennem, som deslige ballast baade fører, een ligge platz imellem ballast pælene og Christianshauns nywerck inden et wist begreb, som med pæle skal aftegnis, saa haver du de wedkommende strengeligen at tilholde ey at betiene nogen med ballastis indgivilse, med mindre skiberomme paa de visse oc til forordnede stæder ligger. Der med skeer wor villie. Befahlendis dig Gud. Skrevet paa vort slott Kiøbenhaun d. 30 junij anno 1691. Under vor kongl. haand og zignet.

Christian.

Samtidig Afskrift i Raadstuearkivet.

512. 1698.

Taxt hvoreffter skarp-rættere for hver slags af deres herunder tegnede exsecution og forretninger skal betahles, nemlig:

For et hoved med et sværd at afhugge 10 rdlr.; med een øxe 8. For een haand eller finger at afhugge 4. Et hovet og een haand at sette paa steile, for hver 2, er 4. For een at henge 10. For een af gallien at needtage 4. For een heel krop at legge paa steile og hiul, pælen at nedgrave og sette, 7. For een at slaae arme og been i stycher og legge paa steyle 14. For een krop at needgrave j jorden 3. For een død krop at udføre af bye 2. For een at partere og legge paa steiler 12. For hvær kniff med gloende tænger 2. For et brændemærke 4. For kagstrygning 5. For at pidskes af byen 7. For at viise af byen og herredet 4. For at brænde een krop 10. For at brænde pasqviller eller andet deslige 3. For at slaae nafn paa gallien 2.

Gryder eller kiedeler, tænger, brændemærker, blokke, øxer, pæle, steiler, søm, sluffer med tilhørende hæster, talf, stricker og andre deslige instrumenter forskaffer skarprætterne sig self imod den

sædvanlige aarlige løn de nyder af kiøbstædernes indbyggere, samt af bønder og huusmænd paa landet.

Efter hans Kongl. Mayts.
allernaadigste ordre og
befahling.

M. Moth.

Afskrift paa Papir i Raadstuearkivet.

513. **Omtrent 1700.**

Fortegnelse paa alle som søge den tydske kircke her i dette Hellig geystis sogn boendis, godvillige og uvillige.

Hyskenstræde.

Hans Koch. Jacob Ridder Skomager. Christian Skønings enche. Hans Hinrich Brecher. Erich Kraag Skomager.

Lærstræde.

Ingen uden general auditøer Woderup.

Snaregade.

Stranden.

Jens Nielssen, som har tieneste i Kongens stalde.

Magstræde.

Hermand von Linderchen.

Raadhuusstræde.

Fredrich Knødt Skræder. Hattemager hans naboe.

Compagnistræde.

Richert Giortzsen Bager, norsk mand. En smid inde i Compagniet Hans Haber. Christian Meyer. Christian Castensen Bager. Christian Snedcher. Leve Lorentz nest ved Bertel Fribert. Anthonii Wiinhandlers efterleffverske. Henrich Skrøder.

Broleggerstræde.

Christian Triu Rochedreyer. Diderich Skilling Guldsmids efterleffverske.

Badstuestræde.

Marcus Wædou Skomager. Mathijs Køcheling Skomager. Jochum Stang Skomager. Peder Beendreyer, dansk mand. Bernt Tobjjren tuert offver for. David Eggert Snedcher, huis hustrue søger voris kirche. Christian Wædou Skomager. Snedcheren ibid. Marcus Flensborg, huis hustru søger denne kirche. Hans Jacob Binnichhaus Skomager, hvis hustrue søger denne kirche.

Endeløsstræde.

Hans Borrings efterleffverske.

Hans Michelsen paa Gammeltorff. Jacob Æskenberg ibid.

Klædeboederne.

Marcus Terchelsen Hørkræmmer. Ane sal. Jørgen Lievendals.

Wimelskaftet.

Johan Werner Buntmager. Hans Baltzer Fælbereder. Hans Jørgen Kobbersmid. Hans Henrich Fælbereder. Hans Jørgen Garffvers efterleffverske. Andrjjs Echart Fælbereder. Johan Kønemand, Kongens skomager. Hans Innes, Kongens Handskemager. Nathanael Castensen Messingarbeyder. Marie sal. Willum Hassenbergs. Casper Heber. Hans Petersen Isenkræmmer. Jacob Burris Guldsmid. Lychtemagerskens arffving. Hermand Henrich Kønemand. Henrich Smith Hatstafferer. Gierhard Weghorst Guldsmid. Hans Jørgen Holst Urtekræmmer. Johan Leve Boghandler. Jørgen Hanssen Ræmsnider. Johan Daa Kræmmer. Giert Stolemager. Henrich Brant Hatstafferer. Hermand Loumand Skomager. Kongl. Mayestetz fichtmester. Hans Kroen Hørkræmmer. Johan Syling Klædekræmmer.

Klosterstræde.

Jacob Dreyhorn Skomager. Abraham Grass Posementmager. Baltzer Sech Skomager. Henrich Dyren, kongl. sucher bager. Johan Boumester Skomager. Johan Buch Bagers efterleffverske. Johan Albert Skomager. Melchior Baltzer Rosmand Skomager. Johan Spærling Skomager. Koertt Tiilche Skomager.

Skindergaden.

Johan Suermand Maleris efterkommere. Elias Skytz Skræder. Johan Birchener Skræder. Hagei Kleynsmids efterkommere. Hermand Skach Remsnider.

Kiøbmagergade.

Casper Hatstafferers enche etc. En bogbinder. Hans Castensen Renteskriffver. Israell Skrøder Koch paa Slottet. Fredrich Bolt, printzens jubilerer.

Løffstræde.

Andriis Klemmensen Kleynsmid. Johan Jacob Knapmager i Kalthoffs gaard. Salemageren ibid. Mette Kalthoffs ibid. Hermand Raffn i Løffstræde. Fredrich Brætt Salemager, huis hustrue søger denne kirche.

Graabrødre Torff.

Ambrosii Trompeters efterleffverske. Agnete, som handler med atskillige smaa kram. Ernst Posementmager. Jochum Wals Snecher. Orben Echhorst Bogbinder. Jonas Rottich Pyrrichmager. Casper Henning Barberer. Jochum Timmand Skomager, huis hustrue søger denne kirche.

Lilde Helliggeystisstræde.

Stephen Naalemager.

Store Helliggeystisstræde.

Jacob Dorst eller Jonas Naalemager i Christen Terchels gaard. Abraham Glarmester, etc.

Tuchthuusstræde.

David Jenssen Naalemager. Thomas Jensson Liusestøber. Claus Pop Kleynsmid, huis hustrue søger denne H. Geystis kirche.

Optegnelse paa Papir i Raadstuearkivet.

514. **12 April 1728.**

Skjøde paa en Plads langs St. Jørgens Sø.

Wii Friderich den fierde osv. giøre alle vitterligt, at eftersom vores elskelige Gregorius Vulff, vores krigsraad, krigscommissaire og casserer ved vores ulden manufactur verker, og Christopher Berendsen, borger udj vores kongl. residentz stad Kiøbenhaun, som dend 17de decembris 1723 have erholdet vores allernaadigste privilegium, at de paa een uden for bemelte vores residentz stads port beliggende platz paa dend høyere side, naar mand kiører udaf porten, langs ved contracharpen indtil dend lige over fore staaende veyer mølle, maatte indrette een plantning og aufling til at farve tienlige urter og gevexter af adskillige sorter, nu for os allerunderdanigst have ladet anddrage, at de med ald omhygelighed og stoere omkostninger skal have stræbed at bringe samme plantage til dend fuldkommenhed, at mand icke med tiiden deslige sorter farver for reede penge maatte foraarsages at lade forskrive fra fremmede stæder, hvorved vores her indrettede klæde fabricque kunde tilføyes een eller anden hinder og ophold, men at forbemelte platz ved contracharpen til forskrevne værk skal være alt for liden, saa at de icke der skal kunde saae og plante saadan mængde, som vores fabrique og ellers andre kunde behøve, hvorfor bemelte krigsraad Vulf og Christopher Berendsen allerunderdanigst have begiert, at saasom der skal befindes een beqvæm platz fra dend platz bag ved væyer møllen, paa dend eene siide langs St. Jørgens søe og paa dend anden siide langs Steendammen indtil Ladegaards væyen, hvilken platz af dend af bemelte søe opgravede jord skal bestaae og nu vorder opfyldt og med tiiden viidere kand opfyldes, vii da, siden forbemelte platz til saadan een plantage skal være beqvæm, og det til dislige gevexter behøvende vand er ved haanden, allernaadigst vilde forunde dennem og deres arfvinger samme platz, saalenge dend til ovenmelte urter og gevexter bliver brugt, da

have vi efter fornevnte krigsraad Vulfs og Christopher Berendsens i saadan maade allerunderdanigst giorde ansøgning og begiering, samt dend fra os elskelige præsident, borgemestere og raad i bemelte Kiøbenhaun herom indkomne erklæring, allernaadigst bevilget og tilladt, saa og herved bevilge og tillade, at de og deres arfvinger, saalenge forskrevne platz til intet andet end til een farve plantage af dem maa emplojeris, maae nyde og bruge samme platz, som, efter derover skeede opmaaling, skal bestaae af eet tusinde eet hundrede allen i længden, fra dend saakaldede gamle Kongewæy langs med St. Jørgens søe imod Ladegaardsvæyen, og eet hundrede og tie allen i breeden, saa snart samme bliver oyfyldt og kommer i dend stand, at de dend til nogen nytte og tienneste kand bruge, imod at de og deres arfvinger, naar de dend til nogen slags brug andvender, fra dend tiid af betaler staden udj læye aarlig fyrgetyve rixdaler croner, og skal meerbemelte krigsraad Vulf og Christopher Berendsen samt deres arfvinger, imedens platzen til ovenmelte urter og gevexter bruges, nyde alt hvis vii dennem ved forbemelte vores allernaadigste privilegium paa dend dem forhen forundte platz have beneficeret med, saa maae og ingen under haard og vilkaarlig straf understaae sig noget af de urter og gevexter, enten hemmelig eller aabenbare, at opgrave eller borttage, og ville vi, paa det sligt saavit mueligt kunde forekommes, at ved disse plantagier skal opsettes eet tegn, som udviiser det herom giorde forbud. Hvorefter alle og eenhver vedkommende sig allerunderdanigst haver at rette, ey gierendes herudinden hinder eller forfang i nogen maade, under vor hyldest og naade. Givet paa vort slott Kiøbenhaun dend 12te april 1728.

Under vor kongelige haand og signet.

Friderich.

C. Meinichen.

Afskrift paa Papir i Raadstuearkivet.

Rettelser.

Side 6 Linie 17 Innocens III læs: Innocens IV
- 7 - 34 Innocens III læs: Innocens IV
- 9 - 24 Innocens III læs: Innocens IV
- 10 - 20 Innocens III læs: Innocens IV
- 32 - 1 1295 læs: 1292
- 38 - 10 fra neden. Forklaringen af dette Sted er urigtig. Thi naar man nærmere tænker over Stadens ældste Forhold, kan Byens Havn ikke have været andensteds end omkring den nuværende Slotsholm, hvilket fandt Sted endnu længe efter Reformationen. Christian IV er først den, der, ved i sine senere Aar at bygge Toldboden paa dens nuværende Sted, efterhaanden førte Skibsfarten ud fra Byens Midte. Vel har der ved St. Annæ Bro, hvoraf St. Annæ Plads endnu bærer Navn, i Katholicismens senere Tid været Landingsplads, men den laa da langt udenfor Byen. Da nu vicus ifølge Overskriften her maa oversættes ved Taarn, og man ser, at Skibe have kunnet komme dertil fra to Sider, har det ligget ved den gamle Havn, og Meningen er, at der skal holdes Fred i Havnen paa begge Sider deraf; formodenlig har det ligget nærmest ved en af Havnens Udkanter, da det i Overskriften hedder, at der skal holdes Fred mellem Taarnet og Endebod, hvilket Hus maa have ligget nær ved den modsatte Ende af Havnen, hvorpaa Navnet ogsaa tyder. Da der nu virkelig har staaet et Taarn paa Slotspladsen mellem Højbroplads og Holmens Bro, der siden blev omdannet til Kancelli (Orig. Hafn. 34), saa er det vist dette gamle Taarn, der omtales 1343 (dette Skrift S. 84.) Endebod har saa ligget i Egnen omkring Snaregade. Der er ingen Kilder, der omtale det 1256 omtalte Rævshaleborg som liggende ved Kjøbenhavn. og Hvitfeld er vist den første, der henlægger det dertil (I. 250), hvortil man kunde have nogen Anledning efter Navnet paa Grunden Rævshalen. Men dennes Opfyldning og senere Fæstningsværkers Anlæggelse der er senere Tiders Værk, hvorfor Paludan-Müllers Formodning (Vid. Selsk. Skr. 5 Række, hist. og filos. Afd. 4 B. V. S. 205), at den 1256 ødelagte Rævshaleborg var den paa Laaland, vistnok er rigtig.

Side 64 Linie 21 skal vistnok læses curiæ suæ orientalis, altsaa Gaarden Østergaard, der nævnes S. 68 som Biskoppens Ejendom.
- 73 - 21 Besætningen til at gaae til læs: Raadets Udsendinge til at rejse efter
- 73 - 22 den læs: de
- 73 - 23 den læs: dem og de
- 106 - 16 dicitor læs: dicitur
- 137 - 24 consistabimus læs: confiscabimus
- 155 - 13 som læs: ved Siden af den Strandbod, som
- 155 - 30 at læs: ar
- 157 - 6 30 Marts læs: 31 Marts
- 161 - 8 Arild Kruse tilføj: paa Byens Vegne
- 166 - 12 bøthe læs: bothe
- 180 - 12 Symon Pethersson tilføj: et Komma
- 182 - 10 til at holde — jnkome: gaar ud
- 183 - 39 skaffe den Besætning ud læs: indfri den Indførsel (besætte = beslaglægge, arrestere)
- 190 - 20 Komma efter hemlæ: gaar ud.
- 198 - 35 25 Maj læs: 18 Maj
- 211 - 13 skal bestaa læs: det skal bestaa (ɔ: bero) med Sølvtolden
- 216 - 11 1479 tilføj: 6 Juni
- 223 - 33 1490 læs: 1491
- 224 - 17 nonagesimosomo læs: nonagesimo primo
- 286 - 5 Kong Hans læs: Kapitlet
- 431 - 15 tiil och lyss staar saaledes tydeligt i Hdskr., men er dog vistnok Skivfejl for det L. 12 ovenfor forekommende piel och lyus. Pjeld betyder Klæde af kostbart Stof, her Ligklæde.
- 636 - 20 sluffuende læs: siuffüende.